

TRACTATVS DIVERSORVM

DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS

IN QVIBVS ITA COPIOSE OMNES SPECIES BONORVM per Prelatos occasione Ecclesię comparatorum, post mortem relictorum, Spolia nuncupatorum tractantur, ac subtiliter discutiuntur, vt nihil amplius eorum, quæ ad hanc materiam spectant, desiderari possit.

AVCTORIBVS

Gulielmo Redoano, Martino Nauarro, Io. Azorio, & Hieronymo Mainatia I. Consultis.

Cum Bullis & Constitutionibus Summorum Pontificum, ac Sacræ Rotæ Romanæ Decisionibus, quæ ad hanc materiam pertinent.

A IVLIO CAESARE LVTIO CALLIENSI I.V.D. SELECTI.

NVNC PRIMVM VNA IN LVCEM EDITI.

Cum duobus Indicibus, vno Rerum & Verborum, ac altero Quæstionum, & Capitum.

ROMAE, Ex Typographia Andreæ Phæi. MDCXIX.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D.

MARSILIO PERVTIO

ARCHIEPISCOPO THEATHINO.

ANDREAS PHAEVS TYPOGRAPHVS F.

VM expreſſiſſem ex Iulio Cæſare Lutio, vt de Spolijs Eccleſiaſticis, quos collegerat euulgari tractatus ſineret, nihil dubitationis fuit, quin editos nomini tuo dedicare deberem. Tuum enim cum ſe ille penitus profiteatur, ad te pertinere rerum eius ſiue ius, ſiue patrocinium in aperto eſt. Accedit quod, vt cuiq; præberi ſolent ea, quibus maxime delectatur, quod ita, & vſum, & gratiam dona habeant, tibi tanto ſtudio in libris, & in omni ſapientiæ genere, ac potiſſimum in iurium ſacrorum cognitione verſanti deberi hoc munuſculum videbatur. Præter hęc cum ad me pertineret, tanto ornatius volumen emittere, quanto ab autore humanius impetraram, ita ornamentum ei maximum acceſſurum duxi, ſi tuum nomen addidiſſem. Videmus enim quam breui tempore, quanta cum luce velut nouum ſydus in alios, atq; alios altiores gradus euectus ſis. Vt facile ſit intelligi, qui his gradibus euolas, quo peruenturus ſis. Poſtremo cum, & ipſe cuperem aditum mihi in tuam clientelam ape-

rire, libenter hac opportunitate ſum vſus, per quam de ditiſſimi tibi, & vt certum habeo gratiſſimi viri opus dedicans, ad te, quamuis vltro ſis humaniſſimus, acceſſum gratiorem haberem. Accipe igitur quicquid eſt muneris ingenti tua benignitate, perſeq; vtiliſſimum laborem tuo nomine, tuo patrocinio tua commendatione illuſtrem quoque effice, & iucundum.

Typho-

Typographus Lectori.

VPER apud Iulium Cęsarem Lutium cum essem in Bibliotheca, volumen conspexi in quod ille disputationes complures, & Romanæ Rotæ Decisiones nonnullas ad Ecclesiastica Spolia spectātes accurate redegerat: statimq. laborem ratus publicè vtilem fore vulgandū typis poposci. Cūq. negaret eo consilio confectum opus, vt ederetur in lucem, sed suos tātum ad vsus congestū diceret, multis ostendi, non rectè inuideri humanæ societati, quod ei (quacumque tandem occasione natum esset) opportunum fore iudicaretur: præsertim quod laborū hoc genus in publicos vsus communicatum, nihilo minus propriis inseruiret. Postremo domesticis pressi, incitauiq; multis exēplis recordaretur, viros magnos deque republica optime meritos Callienses omnes, de eius Lutiorum familia; Bonum Lutium veterem Calliensium Episcopum; Santum Lutium Archiuis præpositum Imperatoris Henrici, cuius monumentum cum titulo in Arçæli templo annis iam plus trecentis extaret; Horatium Lutium, qui ab S. Carolo propter eximias virtutes Modoetiæ Ecclesiæ Archipresbyter factus, multos, qui noti sunt omnibus, ad communem vtilitatem libros reliquit; Robertum Lutium, cuius apud Sansouinū in familia Brancaleonia ælogium posset videre. Nec omisi Bernardinum Lutium, qui dato nomine in Societatem Iesu, in eo ordine, qui totum se ad proximorū adiumenta confert ea caritate, eoq; studio iuuandi omnes excelluit, vt viri laudes intermoriture nunquam sint. Denique etiam superstitū exempla proposui, ac nominatim proxima ei necessitudine coniunctum Fulgentium Lutium, cuius in rem christianam merita, & in Belgio, & in Gallia olim sub Magno Alexandro Farnesio, & postea sub Rainutio digno parente filio Parmę, & Placentię Duce, apud quos munus Auditoris, & Consiliarij tanta cum laude obiuit, atq; obit, late per Italiam claruerunt, indiesque cumulantur magis, & illustrantur. Quid multa? Perpuli tandem, vt & tantorum virorum sequens vestigia (vt est natura humanissimus, & ingenio perbenignus) non grauate cederet. Itaque accipe, inquit, & arbitratu tuo euulga; quamuis opera per me in hoc impensa fuerit minima, & labor exiguus. Faxit Deus Optimus Maximus, vt perinde ac loqueris vtilia euadant. A me certe alia mente non habes. Et res est plane Sacrorum hominum cognitione digna, vt antequam mors occupet, ita de facultatibus statuant, vt nec dicenda causa sit ipsis apud cęleste forum, nec lites in humano relinquant. Habes, optime Lector, caussam quare ab auctore quare a me peruulgetur hoc opus eodem tu animo accipe, & vtere. Vale. Romæ die 25. Martij 1619.

INDEX

INDEX QVAESTIONVM, & Capitum in Opere Tractatarum.

Imprimatur,

Si videbitur R. P. M. Sacri Palatij Apostolici.

Cæsar Fidelis Vicesger.

Ego Angelus Lucianus I.V.D.& in Gymnasio Almæ Vrbis Pontificij iuris professor ordinarius, de mandato Reuerendiss. P.M. Sacri Palatij Apostolici vidi, & diligenter perlegi opera Gulielmi Redoani, Martini Nauarri, Ioannis Azzorij, & Hieronymi Mainatij de Spolijs Ecclesiasticis, cum quibusdam Bullis, & Decisionibus Rotæ Romanæ ad materiam facientibus, & nihil reperi, quod vel bonis moribus, vel religioni aduersetur. In quorum fidem Romæ die 19. Martij 1619.

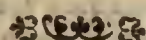
Ita est Angelus Lucianus manu propria.

Imprimatur,

Fr. Gregorius Donatus Mag. & Reuerendiss. P. F. Hyacinti Petronij Sacri Palatij Apostolici Magistri, Socius; Ordinis Prædicatorum.

ELEGANS
TRACTATVS DE BONIS
PER PERSONAS ECCLESIASTICAS
Intuitu Ecclesiæ acquisitis
POST MORTEM RELICTIS
VVLGO SPOLIA
NONCVPATIS.

AVCTORE EXCELLENTISSIMO I. V. D.
GVLIELMO REDOANO.

SVMMARIVM.

1 *In etymologia vocabuli consistit substantia.*
2 *A diffinitione est sumendum principium.*
3 *Quid sit diffinitio.*
4 *Vnde dicatur verbum spolium.*
5 *Spolia sunt exuuia.*
6 *Quid sit spolium numero singulari prolatum.*
7 *Diffinitio spoliorum Ecclesiasticorum.*
8 *In materia spoliorum strictè est, non latè interpretandum.*
9 *Applicatio spoliorum facta Camera Apostolica, est contra Ius.*
10 *Exemptio concessa Curialibus a spolijs per Sixtum, Alex. & alios.*
11 *Bona acquisita per Clericum defunctum, spectant regulariter ad successorem in beneficio.*
12 *Verba rescripti sunt improprianda, vt alteri non praiudicetur, etiam si rescriptum sit in fauorem pia causa.*
13 *Predium emptum de pecunia Ecclesia, efficitur Ecclesia.*
14 *Fructus pro pensione assignati, non percepti tempore mortis pensionarij, remanent ad Ecclesiam grauatam.*
15 *In haredibus præsumitur continuari dominium.*
16 *Dominium rei legata transit recta via in legatarium.*
17 *Fructus percepti debentur haredibus vsufructuarij.*
18 *Fructus percepti ex prabenda clerici transeunt ad haredes.*

A Fructus

19 *Fructus pensionum lucrati donari possunt.*
20 *Clericus potest testari de fructibus pensionum.*
21 *In beneficialibus Papa potest praiudicare sine causa.*
22 *Papa potest sine causa imponere pensionem in beneficijs.*
23 *In redditibus Ecclesiasticis Clerici habent illud ius, quod est sibi a Papa, & Canone concessum.*
24 *De redditibus Ecclesiæ Clerici disponunt pro victu tantum.*
25 *Decima fructuum datur pro alendis Clericis, & pauperibus.*
26 *Clericus expendens male fructus Ecclesiæ tenetur restituere de suo.*
27 *Distributiones quotidianæ acquiruntur percipientibus etiam quoad dominium.*
28 *Distributiones quotidianæ in aliquibus locis distribuuntur in potu, in pane, & pecunia, & bladis.*
29 *In distributionibus quotidianis bene possunt succedere haredes.*
30 *De distributionibus quotidianis disponit Clericus, veluti laborator disponit de operis diurni denario.*
31 *Fructus pensionũ, etiã non exactarũ transmitti possunt ad haredes.*
32 *Est sãcitũ a Papa de quãta parte fructuũ Ecclesiæ disponat Cleric⁹.*
33 *Clericus in testamento non potest disponere de rebus occasione Ecclesiæ acquisitis.*
34 *Res empta de pecunia aliena nomine suo est ementis.*
35 *Papa est dominus omnium beneficiorum.*
36 *Diffinitio pensionis.*
37 *Papa pro necessitatibus Sed. apost. solet reseruare fructus beneficiorum.*
38 *Papa vtitur prouentibus beneficialibus, vti vult.*
39 *Dominium rerum Ecclesiæ est proprie apud Christum.*
40 *Papa Christi Vicarius cum omnimoda potestate.*
41 *De fructibus Ecclesiæ fiunt quatuor partes.*
42 *Papa potest tollere ius quæsitum ex lege sua.*
43 *Papa concedit, & concedere solet monachis licentiam testandi de fructibus Ecclesiarum.*
44 *Clausula Motu proprio facit præsumi Principem velle.*
45 *Clausula ex certa scientia idem operatur.*
Item facit præsumi, vti absoluta potestate.
Item supplet defectum solemnitatum.
Item æquiparatur clausula de plenitudine potestatis.
Item supplet defectus inductos a iure positiuo.
Item plus operatur, quam clausula Motu proprio.
46 *Clausula de plenitudine potestatis includit defectum solemnitatis, & æquiparatur Clausula ex certa scientia.*
47 *Clausula nõ obstan. facit præsumi velle prout in rescripto cõtinetur.*

Item

Item si sit omissa facit præsumi de contrario.
Item facit præsumi contra Ius commune.
Item facit valere rescriptum contra testamentum.
Item tollit Ius tertij.
Romani Curiales exempti a spolijs.
Papa potest reuocare gratiam post Ius alteri quæsitum.
Clericus in distributionibus quotidianis,& pensionibus acquirit dominium.
0 *Iura probibentia Clericum testari de fructibus beneficij loquuntur indistincte.*
1 *Reprobatio glosæ in c. præsenti de off. ordin. quæ distinguit inter fructus simplicis beneficij,& habentis administrationem.*
2 *Papa solet eximere a nexu spoliorum etiam collegia, etiam vniuersitates, imo Ciuitates & regna.*
3 *Bulla Pij Quinti edita super spolijs.*

Quæ sint spolia ecclesiastica & ex quibus proueniant.
QVAESTIO I.

VM superioribus annis in Regno & Ciuitate Neapolit. apud Illust. & R. D. Nicolaum Fliscum bonæ mem. Episcopum Sauonen. Sedis Apostolicæ Nuntium,& spoliorum, decimarũ, ac Iurium Reuerendæ Cameræ Apostolicæ Collectorem, causas spoliorũ ecclesiasticorum cognoscerem,& iudicarem: a doctissimis causarũ patronis summis precibus rogatus fui, vt quæ in eo genere actionis collegissem, in communẽ omnium vtilitatem differere,& certo quodam ordine disponere vellem. Qua in re & si præclare intelligebam id opus, tamquam ab alijs, quos tamen viderim non tactum, difficile fore: spe tamen auxilij diuini quod iunctis manibus precor, amicorum preces, ac desiderium cõmunis vtilitatis difficultatem omnem, quæ mihi offerebatur, tandem vicerunt: meque ad istas quæstiones paucas pertractãdas absque vlla inanis gloriæ spe, vel intentione quodammodo compulerunt, in quibus, si cui forsan prolixior, quam par erat videbor, boni amabo cõsulat, cum enim materia noua sit vt dicebã, operæpretium esse putaui, si rem ipsam altè repetendo, quæcũque in vtramque partem dici possent proponerem sequendo Baldum dicentem, Ferro viam aperit, qui per contraria transit: vt ex multis hinc inde deductis res ipsa patefacta,& illustrata legentium oculis proponeretur.

Quare opus ipsum aggrediendo, vnde nomen istud spolia traxerint, quæ

vere ſint,ex quibus rebus proueniant,primum diſcutiam cum in ety-
1 mologia vocabuli ſubſtantia conſiſtat vt ait Bar.& Paul. de Caſtr. in principio.ff.de Inſt.& Iur.vbi Bart. quia in etymologia vocabuli ait Paul.de Caſt.ibi:conſiſtit ſubſtãtia,per tex.quem allegat.in l.tugurij de verb ſig.& pro intelligentia illius,de quo tractatur,ſemper ad diffinitionem illius deueniri ſolet, à qua eſt ſemper ſumendum princi-
2 piũ,vt inquit Cicero in principio officiorum, vt quid ſit illud, de quo diſputatur intelligamus,quia diffinitio eſt,quæ ipſius rei,quæ diffinitur,qualitatem,& eſſentiam demonſtrat.Iaſ.in l. nemo poteſt de leg.
3 1.ſec. lect.nu.17.Idem in l.ſiquis pro emptore,mihi num.88.ff.de vſucap.vbi dicit quòd bona diffinitio habet ponere ſubſtantiam diffiniti.
4 Videtur igitur quòd nomen ſpolij ſit dictum,ſeu denominatum a verbo ſpolio,quod ſignificat exuere,vt ſpoliare ſe,pro exuere ſe bonis,vt in l.1.ff.de donat.inter vir.& vxor.§.fin.Inſtit.de actio.& l. fin. ff. de
5 his,quæ in fraudem.Et ſpolia ſunt exuuiæ,dicit Cicero pater proprietatis vocabulorum,& latini ſermonis,in oratione pro Sexto Roſcio,ſi ſpoliorũ cauſa vis hominẽ occidere &c.& ibi cruenta ſpolia cuipiam detrahere.Idem pro Pomp.cum hunc locũ nobis maiores noſtri exuuijs nauticis,& Claſſium ſpolijs ornatum reliquerint Idem in officijs aliorum ſpolijs ſuas opes augere &c.Idẽ pro Curione,an ne de nobis trahere ſpolia fœderatis licebit,de hoſtibus non licebit? Idem in Tuſculanis quæſtionibus,nec quiſque è nobis ſpolia cepit laudibus.Idem in officijs Salmacida ſpolia ſine ſanguine,& ſudore.
Vnde ſpolia poſſunt dici veſtimenta,& indumenta,quibus quis veſtitur, induitur,& contegitur. Guido Papa Deciſ. Gratianopolitan.q.110.
6 dicit,quod eſt aduertendũ circa iſtam materiã,quia de iſto verbo ſpolium,prout vulgariter mortuis Prælatis accipitur,nõ reperitur in Iure ciuili,nec Canonico,ſed bene reperitur in Iure diuino. Pſalm.138. ver. lætabor ſuper eloquia tua : ſicut qui inuenit ſpolia multa : addo item in Pſalmo incip. exurgat Deus,verſ.Rex virtutum dilecti,& ſpeciei domus diuidere ſpolia.Ita dicit dñs Petrus in ſuis notabilibus,& ſuper facto ſpolij de quo loquitur dudũ de anno 1423.fuit facta tranſactio inter Priores,& Vicarios perpetuos diœceſis Gratianopolitan.circa modũ vtẽdi dicto ſpolio,vt cõſtat Inſtrumẽto &c.Sed id quod dicit Guid.Pap.non videtur verũ,quinimo id habetur in tex. in c. ſicut dignum,§.cos.ibi. poſt mortem eius ſpolia occupaſſe &c.de homic. Itẽ tex.in l.diuus ff.de bo.damn.Idem habetur in gl.in c.fi.extra de pact. in ver. Cæſare. ibi ſi ſolus hominem ſpoliare non poſſit, inueniat ſocium,cum quo paciſcatur,& ſimul id faciant,& diuidant ſpolia.
Verũ eſt quod apud canones,vel leges in ſignificatu noſtro, verbũ iſtud non reperi,vnde difficillimum eſſet eiuſdem veram tradere diffinitionem,

nem, quæ de ſui natura in iure ſatis periculoſa eſſe ſolet. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur.

rum non diffiniendo, ſed deſcribendo potius, ſpolia dici poſſunt bona quæcunq; a quibuſuis perſonis eccleſiaſticis, etiam regularibus, intuitu eccleſiæ acquiſita: iuraq; & actiones, ac fructus inexacti, tempore obitus eorundem relicta: a Ro. Pon. Cameræ Apoſt. reſeruata.

anc deſcriptionem ſupponunt veram domini de Rota dec. 856. de probat. in antiq. & deciſ. mihi 37. in vltimis. de ſolutio. ambæ incipiunt. Cum Camera Apoſtolica, vbi habetur, quod per Papæ ſpecialem reſeruationem, Camera recipit ſpolia decedentium prælatorum, ac in bonis, & ſpolijs per prælatos relictis, Camera in locum ſucceſſoris ſuccedit, & debita ſoluit prædeceſſoris.

Quam deſcriptionem etiam ſequi & approbare videtur Bertran. in cōſ. 31. vol. 3. viſo caſu, vbi in caſu ſpolij Archiepiſcopi Ebredunenſis, diſputando quid veniat appellatione, & nomine ſpolij, dicit: de ſpolio eſſe videntur quæcunque bona, quæ ſuperfuerunt tempore mortis Archiepiſcopi de bonis eccleſiæ Ebredunenſis, & intuitu illius acquiſita, etiam debita, & quæ peti poterant tempore huiuſmodi, vt fructus percepti, & alia bona intuitu eccleſiæ, & bona acquiſita ex his vel de pecunijs inde redactis, vt ibi per eum.

Et tempore Pauli iij. ſuper ſpolijs eſt facta quædam extrauagans, antiquas memorans reſeruationes, & conſuetudines ſuper ſpoliis. Sub Dat. Romæ anno 1541. 3. Non. Ianuarii Pontific. anno viij. quæ eſt in fine deſcripta, & loquitur de bonis, & rebus ſpolijs nuncupatis, & ſic per verba, quæ omnia comprehendunt.

Et quoad fructus inexactos, comprobatur deſcriptio, per conſtitutionē Iulij iij. publicatam die 18. menſis Iulij ann. 1551. pont. ann. ij. Incip. Regula ſiue conſtitutio perpetua &c.

Cæterum ius ſpoliorum fuit ab antiquiſſimo tempore introductum, & pro exactione, & perceptione ſpoliorum, in varijs prouincijs, & locis nomine Cameræ Apoſtolicæ, varij fuere deputati collectores per Ro. Pont. vt idem Paulus iij. in d. ſua extrauag. atteſtatur, variæ diuerſorū Ro. Pontif. deſuper emanarunt literæ, & nomine Camer. Apoſtol. ab antiquiſſimo tempore citra, ad omnimodā Ro. Pontif. diſpoſitionem fuerunt collecta, & exacta, vt affirmat Cardinalis in c. niſi cum pridem, §. intueri de renunciat. vbi dicit, quod mos ſpoliorum prælatorum decedentium, eſt ab antiquo ſeruatus. Sequitur Sarnen. in tract. breuium, §. facultas, num. 17. affirmatur per Rotæ deciſ. allegatas, & per ſcripta Io. Calder. in d. ſuo conſ. 1. de pecul. cler. qui ſcripſit ante Concilium Viennen. vti refert D. Anto. Maſſe. in libello de Annatis, vbi dicit, quod vſus ſpoliorum eſt antiquiſſimus, & quod pro

ſpolijs exigendis habuerunt Ro.Pontifices in prouincijs Collectores, prout adhuc habent, Et habetur in decif.Egid.decif.755.Et per dicta illius in c.non liceat xij.q.ij.ibi Papa recipit ſpolia decedentium prælatorum &c.facit decif.Boer.224.vbi diſputat ad quam peruenire debent ſpolia Monachorum morientium, propter auctoritatem quam in rebus eccleſiarum & in beneficialibus, Rom.Sedes ſeu Pontifex habet maximam, cū bona & fructus eccleſiarum cuiuſmodi ſunt ſpolia, ſint omnino ad Papæ diſpenſationem & diſpenſationem & in illis Papa ſit principalis diſpenſator.per verba S.Thom.2.2.q.100.per Gaetan.ibid.per Turre crem.in ſumm.eccleſiaſt.lib.2.c.113.per eundem ſanctum doctorem.4.d.25.q.3,3.ad ſecundum ibi bona eccleſiæ ſunt Papæ aliquo modo &c.Et dicit Bernardus (ſecundum quod refert Gemin.c.fideli de reſcrip.in vj.) quod Papa eſt diſpenſator, & adminiſtrator bonorum eccleſiæ, & illius ſunt vti diſpenſatoris & adminiſtratoris, Et idem Bernardus dicit quod bona eccleſiæ ſunt Papæ vt adminiſtratoris principalis, vt refert Abb.in c.conſtitutus 3.col.n.13.de relig.dom.habetur etiam in concil.Lateran.nouiſſimo ſeſſ.9.c.de refor.curiæ, quod fructuum beneficiorum & eccleſiarum plenaria adminiſtratio & diſpoſitio pertinet ad Rom.Pontificem.

Hinc eſt quod Papa fructus beneficiorum, pro tēpore vacantium concedere ſolet cuilibet pro libito voluntatis, c.tua.de verb.ſig.vbi pro releuatione onerum & debitorum.Honorius Papa iij.cōcedit Epiſcopo Toſonen.fructus beneficiorū quæ in ſua diœceſi per biennij ſpatiū vacare cōtinget: Et Tex.in c.ſi propter.de reſcrip.in vj.vbi propter debita ſoluenda Bonifac.viij.conceſſerat fructus primi anni beneficiorū qui vacaſſent per quinquennium per quam tex.ponderatum apparet quod tales fructus poſſunt deberi etiam per ſtatutum, conſuetudinē vel priuilegium vt ibi, vbi Pet.de Anchar.not.quod fructus beneficiorum vacantium poſſunt concedi ex priuilegio Papæ alicui & non futuris ſucceſſoribus ſeruari, vbi etiam per Doct.& per Io.cop.in tract. de fruct.c.iij.de fruc.ſacerdotiorum tit iij.nu ij.

Item & Papa concedit licentiam & facultatem teſtandi & diſponendi de rebus & fructibus eccleſiæ, ſaltim ex fructibus acquiſitis fac tex. c.relatum el ſecundo de teſta.per Dec.conſ.512.vbi dicit, an Papa id poſſit non eſſe diſputandum, quia quod poteſt eſt communis opinio communiter approbata, per eundem conſ.157. vbi late per Hoſtien. in ſumma.de pœnit.& remiſ.§.cui confitend.ver.cui Cardinalis per Angel.& Imol.in l.ſi ſeruus.ff.de ſtip.ſer.Bal.in l.ſi quando.C.de inof.teſta.& in auten.niſi rogati.C.ad Trebel.

Et rurſus mos vel conſuetudo Ro.Pont.dandi & concedendi tales.teſtandi & diſponendi indulgentias eſt, vſque ab antiquiſſimo tempore ſeruata,

nata, vt colligitur ex licentia episcopi Portuen. tẽpore Innoc. iij. concessa, ex registris eiusdem Innoc. quæ est in quęst. de licentia testandi, cæterum Innocen. electus fuit anno Domini, 1198.

Item Papa cuilibet quotidie super fructibus quorumcunq. beneficiorũ reseruat pensionem, pro suæ libito voluntatis, id quod potest auctoritate quam habet in beneficiorum fructibus & in beneficialibus, in quibus tantum potest quantum vult. d. clem. vt lit. pend. Doct. in c. quæ in ecclesiarum de constit. Dec. cons. 436. vbi dicit quod Papa etiam sine causa sed sola sua voluntate super fructibus beneficiorum pensionem imponit, quia (inquit) in beneficialibus stat papę pro ratione voluntas. late per Gig. Caccialup. & Paul. de Ro. in eorum tractatibus pensio. Vnde si de fructibus & bonis ecclesiarum, omnibus istis narratis modis distribuit & dispensat Papa, ad commodum & vtilitatem personarum, videtur dicendum quod in sui quoq; substentationem, suarumq; ac sanctę sedis Apostolicæ & Rom. ecclesiæ necessitatum subuentionem, disponere & distribuere possit, per doctrinam fratris August. de Anchona theologi eximij secunda q. ar. 8. in fi. dicentis quod Papa habet potestatem rerum temporalium ecclesiarum, quantum ad sui & ministrorum ecclesiæ substentationem, necessitatibus, etiam vnius ecclesiæ subuenit & subuenire potest Papa de redditibus alterius, per S. Tho. 2. Corin. c. vj. lect. ij. in fi. vbi dicit quod papa pro necessitate vnius patriæ potest accipere subsidiũ ab alijs partibus mundi, & est (inquit) ratio quia ecclesia est sicut vnum corpus, videmus enim quod in corpore naturali, quando virtus deficit in vno membro, natura accipiens ab alijs membris, subministrat eidem honores & virtutes, vt ibi & per eundẽ clarius ad Philipen. c. 4. lect. 2. circa fi. vbi & hoc inquit est arg. quod Papa potest ab vna ecclesia accipere in subsidium aliarum, & per Gaet. 2. 2 q. 187. 4. art. ad primum ex Aug. auctoritate dicentis, omnium christianorum, vnam rempublicam esse, vbi dicit quod Papa a quantumcunq. remotissimis partibus ecclesiæ auferre potest & distribuere in alias ecclesiæ partes remotissimas, & dicit Butr. in d. c. constitutus quem sequitur Abb. ibi n. 15. vers. aut quæritur, quod de rebus vnius ecclesiæ potest Papa alteri ecclesiæ cõcedere etiam cum graui præiudicio, & etiam sine causa, & Episcopus de fructibus beneficij vacantis & antequam conferatur, potest dispõnere, vt per tex. in c. vnico vt eccles. benefic. & c. vbi Abb. dicit quod id potest ex causa rationabili puta pro soluendis debitis pro ecclesia contractis, & habetur per eundem Doct. q. c. art. 4. ad primũ in fi. vbi dicit quod Episcopus potest ex aliqua causa aliquid subtrahere de fructibus beneficij conferendi, vnde si Episcopus, multo magis Papa qui princeps & in beneficialibus dominus. vbi Gaetan. dicit quod Pa-

pa vel per viam vnionis vel charitatiui subsidij potest prouentus vacantis ecclesiæ sibi applicare,& post alienare,prout opus fuerit & ratio sua fuerit ecclesiasticæ pietatis.

Præterea Romana ecclesia mater est aliarum ecclesiarum & aliæ dicuntur eius filiæ c.1.2.3.12.dist.& pro vtilitate illarũ inuigilat, laborat, noctes in somnes ducit,eisq; in earum necessitatibus subuenit tanquã mater filiabus,de postul.præl.c.seq. quo fit vt ita illæ tanquam filiæ matri cum opus habet,ei debent subuenire.l.cum nõ solum,§.ipsum. C. de bon.quæ lib. quia vt caput subuenit membris ita membra subuenire debent capiti quando indiget, per doctrinam Paul. de Cast. qui hoc dicit cons.414. j.vol.vbi etiam dicit, quod Papa potest obligare & alienare bona inferiorum ecclesiarum pro vtilitate & necessitate Ro.ecclesiæ.Idem tenet Bal.in c.1.in prin.nu.5.qui feud.da.poss. sequitur Prob.ad Io.monach.in additio.c.si eo tempore de rescrip. in 6.Paris.cons.103.lib.4.pro eodem facit,quia princeps sæcularis, potest rem priuati auferre ex causa,& alienare l Lucius.ff.de euictio.ergo multo magis Papa,qui disponendo de re ecclesiæ particularis,potius dicitur disponere super vsu,quam super dominio, vt per Paul. d. cons.vbi subdit,quod si Papa contractum factum per prælatum super rebus ecclesiæ, sua auctoritate validat, multo fortius hoc dici debet quando per seipsum,& pro seipso contrahit.

Adde etiam quod si vult Papa,bona occasione ecclesiæ acquisita, (quæ sunt spolia)ad se pertinere,potest,alias non, quia liberam habet in beneficialibus auctoritatem c.2.in fi.de præben. Clem. 1. in fi.vt lit. penden.Anton.de Butr.Abb.& alij in d.c. constitutus. de relig. dom. sunt verba Dec.cons.157.

Pro subuentionibus,etiam sedis Apost.Sanctæq.Rom.Eccl. & suis, Papa sibi reseruat ius percipiẽdi fructus aliarum ecclesiarum pro tempore vacantiũ,extrau.postulasti.& Cũ nonnullæ,la j.& la ij.extrau.comm. de præb.dicit gl.Cle.vnic.de supplen.in ver.reuocari.dec. Egid. 755. idem in c.non liceat.12.q.2.sequitur Bellenc.in trac.de charit. subsid. q.107.& id propter auctoritatem,&præeminentiã quam secundũ omnes cõiter,habet in fructibus,& bonis ecclesiarum per But.& alios in c.constitutus.alleg.per Arch.in trac.de hære.quod in reb.ecclesiar.& fructibus,tantam Papa habet præeminentiam,quod in talibus est dominus quantũ ad vsum,quia eis vti potest sicut placet,& decet suã potentiam,& statũ 12.q.ij.bone.c.per priuilegiũ 9.q.3.per Bellamer.24 q.1.26.quæritur,vbi dicit,quod Papa rerum temporalium ecclesiarũ & clericorũ est dominus,& illis vtitur vti decet suum statũ,& potentiã:& vlterius secund.Innoc.c.vt sup.de caus.poss.& propr.dominium rerũ ecclesiarũ proprie loquẽdo,nõ est apud aliquã ecclesiã,sed apud

Chriſtũ,cuius Papa eſt Vicarius,cũ omnimoda poteſtate in terris,vn de cum Papa aufert rem alicui particulari eccleſiæ,dicitur potius au ferre adminiſtrationem,quàm dominium c.2. de donat.quia ipsũ do miniũ eſt potius penes Papã cum ſit apud Chriſtũ,cuius ipſe eſt Vicarius, vel apud ipſam eccleſiam catholicam,quæ eſt vnica, cuius ipſe eſt princeps,per Fel.in c.quæ in eccleſiarum de conſt.col.13.nu. 40. verſ.prima gl.& doct.d.c.conſtitutus.Dec.d.conſ.414.Et per Petrum de Anchar.conſ.305.ꝙ licet Papa ſuper rebus & bonis eccleſiæ, habet pleniſſimã poteſtatem,tamen eſt verum, vbi apparet quòd vult ea vti,per Fel.c.quæ in eccleſiarum de conſt.Bal.conſ.175. quod Papa vendendo rem eccleſiæ,non alienam ſed ſuam vendit, quia res eccleſiæ ſunt,quoad liberam diſpoſitionem,per Abb. c. cum veniſſent. de Iud.quod Papa quam diu viuit, Dominus eſt rerũ eccleſiarũ,ſecũdum Hoſt.ibidẽ,& poteſt omnia diſponere tanquam Dominus. Fac. quod dicit Paul.de Caſt.d.cõſ.414.1.vol.quod conſilium fecit in cauſa caſtri Berbentanæ eccleſiæ Auinionen.quod Papa obligauit cuidã d.Georg.pro expenſis factis pro Ro.eccleſia,quod dominium rerum eccleſiarum eſt penes Chriſtum,cuius Immediatus vicarius eſt Papa,& quod ipſe facit,ab ipſo Domino factum videtur,quia ipſe dominus ſolus fundauit Eccleſiam Roman.aliæ eccleſiæ particulares fuerunt fundatæ nõ a Chriſto,ſed a Petro,& eius ſucceſſoribus, & omnẽ quam habent auctoritatẽ Epiſcopi in alienatione rerũ eccleſiæ, habuerũt a Papa,ſubdẽs, ſi d. Georg. expendiſſet pro eccleſia Auinion. Epiſcopus Auinion.potuiſſet obligare.d.Caſtr. & illud totaliter alienare,Ergo multo fortius Papa pro debitis Ro.Eccleſiæ, quia dominiũ eſt penes Chriſtum,& Papa eſt illius Immediatus vicarius,& Papa maiorẽ ſibi auctoritatẽ retinuit,quã Epiſcopis cõceſſit, per iura quæ ibi late adducit,quia dicit Bar.Soc.conſ.163. viſa bulla quod Papæ voluntati non eſt reſiſtendum,cum de factis ipſius dubitare ſit ſacrilegium,& eſt(inquit)vnicus ſol fori iuſtitiæ,fugans tenebras,&in eo præſumuntur illa tria concurrere,quæ in actibus hominum conſiderantur,ſcilicet bona voluntas,modi congruitas,conceſſa poteſtas.

Merito igitur ex prædictis negari non poteſt,quomodo poſſit Papa fructus,& bona(ſpolia nuncupata)decedentium,clericorum,ſiue prælatorum ſuæ diſpenſationi & diſpoſitioni reſeruare.

Notandũ eſt præterea ꝙ acquiſita per Clericos illicite & contra formã ſacrorum Canonum;vti ſpolia,nomine Cameræ Apoſtolicæ per collectorem poſt eorum obitum percipiuntur per Conſtitutionem Pij Papæ iiij. ad deterrendos clericos ab illicite negotiando, & contrahendo ed:am,ſub datum Romæ Anno 1560.non. Nouembris Pontif.anno primo incip.Decens.in ſeq.quæſt.deſcripta.

Eiuſ-

Eiusdemq; Pij iiij. constitut. edita Anno 1564. 17. Kal. Nou. Anno v. contra quoscunq; beneficia, & ecclesias in confidentiam recipientes, & retinentes in execrationem, & detestationē, criminis symoniç, & confidentiæ, per eosdē Collectores Cameræ colligūtur, & percipiūtur, nomine eiusdē Cameræ omnes fructus, iure prohibitarū confidentiarū, in quibus beneficia in confidentiā, seu eorum fructus retinentes sunt cōdemnati, vel declarati: prout etiā nomine eiusdē Cameræ, colligūtur, & percipiuntur fructus vacantes beneficiorum reseruatorum, a die vacationis, vsque ad prouisionem, vel collationem de illis factam, per constit. eiusdem Pij sub dat. die 7. Decemb. 1560. Pontif. anno pri. eidem Cameræ pro eius subleuandis necessitatibus applicati, Iuxta antiquam Roman. Pontificū de huiusmodi fructibus consuetudinem, vt in extrauag. pōstulasti. cum nonnullæ. la prima, & la secunda gl. in Cle. vnica de supplen. negl. in ver. reuocari. & per Egid. in alleg. decis. 755. si rector. & in c. non liceat 12. q. 2. Ex quibus omnibus manifeste apparet, spolia prædicta, ex fructibus beneficiorum, ac ex acquisitis ex eis nasci, ac prouenire.

Sed res, & bona qualia sunt Calices, Cruces, paramenta, ornamēta, quæ quis vel in vita, vel in morte destinauit, aut assignauit cultui diuino, vel bona mobilia, aut immobilia, quæ quis vel dedit, aut assignauit Ecclesiæ, vel loco pio, licet prouenerint de rebus, quæ faciunt spolia, tamen semper obseruaui quod talia non colligerentur vti spolia, nec vti ad Cameram spectantia, sed vidi illa remanere semper loco pio, prout pie fuerant disposita. Sed hodie est per Bullam S. D. Pij PP. V. expresse declaratum, vt per eam, quæ est edita anno 1567. 3. Septemb. quæ incip. Pius &c. Romani Pontificis &c. quæ est in calce descripta

8 &c. fac. quod habetur per Ioan. Calder. in cons. 1. de pecul. Cler. vbi dicit, quod verba reseruationis Papæ in materia spoliorum sunt strictē non large interpretanda, quia reseruatio talis apostolica etiam

9 contra Ius, & omnia bona Ecclesiæ dicitur, quæ intuitu Ecclesiæ, aut

10 de facultatibus Ecclesiæ acquisiuit defūctus, vt in c. 1. de test. in tex. & in gl. a qua reseruatione sunt exempti curiales. Ro. cu. a Xisto & Ale. & alij etiam vt in fi. præsentis quæstionis. & in bulla Pij iiij. fol. 459.

Sed opponi potest, quod ista spolia debent de iure peruenire ad successorem in beneficio vel Ecclesia, non ad Cameram; quia fructus beneficiorum etiam collecti, non tamen consumpti, ac bona per eum intuitu Ecclesiæ acquisita, mortuo clerico beneficiato transeunt in successorem in beneficio nam successor in beneficio est quasi hæres mortui

11 c. conuenior. 23. q 8. ita dicit gl. 1. de solut. & gl. in cap. hæc 12. q. 2. in vers. conseruari. vbi dicit quod omnia conseruanda sunt successori a morte prædecessoris, & quod mobilia prædecessoris pertinet ad suc-

ces-

essorem,& gl.in c.illud eodem in ver.successor.Spe.in tract. de mod. Generalis Concilij 2.p.& successor in beneficio succedit etiã in acquisitis intuitu Ecclesiæ,vt habet in c.relatũ per tex. & Doct. de test. icit enim tex.Ibi aũt loco defuncti vnus tantum est ordinandus,&ea ona sicut & alia ipsius Ecclesiæ in Dei timore dispenset. Hinc est q lericus de his testari non potest d.c.relatum vbi not.Abb.post alios ol. 2.ver.nota,& tenemeuti secũda lect.vbi dicit quod acquisita per anonicum intuitu,Ecclesiæ,vel præbendæ non cadunt successori in ræbenda,sed capitulo ipsius Ecclesiæ, & decimas debitas Canonico rædecessori non potest exigere Canonicus successor, quia non dicir proprie successor,sed habebit illas Capitulum.Fel.c. quoniã Abas.nu.6.de off.deleg.Idem habetur in gl.in c.illud. 12.q. 2. vbi autẽ eneficiatus non est de congregatione aliqua, sed habet beneficium mnino separatum,puta quia est Rector Ecclesiæ parochialis,vel Prę ositus,vel Archidiaconus non beneficiatus a cap.tunc bona acquita intuitu beneficij cædunt successori,non capitulo, vbi etiam ponit tionem diuersitatis,ad idem est tex.in c.cum vos.de off.ord.in fi.cũ i gl.& optima gl.cum quæ iura allegat in c.1.extra de solutio. in rs.prædecessoris ibi est enim quasi hæres ipsius & c.optimus tex in præsenti de off.ordin.in 6.vbi cauetur, quod morientibus rectoris Ecclesiarum, vel ministris, bona in ipsis Ecclesijs dignitatibus, rsonatibus,prioratibus inuenta, siue vacationis ipsorum tempore. ouenientia,ex quo in vtilitatem ipsarum Ecclesiarum expendi deent,vel futuris reseruari successoribus,nemo superiorum occupare æsumat,aut in suos vsus conuertere quoquomodo, nisi de speciali iuilegio,& moriente Episcopo vel Sacerdote successori bona reser ntur,& res decedentium Clericorum ponuntur in manu Iconomi, dsit,si non adsit, erunt in potestate maiorum Ecclesiæ, si illi non t idonei,erunt in potestate aliorum Clericorũ, omnibus deficienus in manu Metropolitani,nisi adsit visitator,quia si adsit,habebit e,Mat.de afflictis,decis.Neapol.390.& si in cathedralibus,regulaous,ac collegiatis Ecclesijs vacantibus,si collegia conuentus, aut gularis persona occupat bona relicta,vel tempore vacationis obnientia sunt suspensi ab off.& benef.vsque ad restitutionẽ,quia dent reseruari successori c.quia sæpe de electio.in 6. late Rui. consil. 6.lib.4.&c.ergo nec etiam a Camera apostolica occupari,vel peroi debent,quando iure stet cautũ in quos vsus cõuerti, & ad quos ruenire habeant,est Cõs.Bar.Cep.cons.51.inci.in Christi nomine, ia ius acquisitũ nemini auferri,debet,vel tolli,nec etiã Iudæo, vel ideli per Papã,nec tolli præsumitur per Abb.in c.quę in Ecclesiarũ const.post Inn.In c.quod super his. de voto,& si cõtingeret aliquo

ca-

casu Papã Ius tollere præsumitur hoc per Circũuentionẽ, & Importu
12 nitatẽ potius quã ꝑ volũtatẽ fecisse per Fel. in c cũ olim 3. & 4. col. de re. Iud. adeo quod tali casu verba rescripti potius sunt Impropriãda, quã proprie intelligẽda, ne alteri præiudicẽt trad. Rom. q. 334. circa primũ Dec. cõs. 11. col. 5. Ias. in l. ex facto 4. not. ff. de vulg. & pupil. Immo potius debẽt interpretari, ꝙ nihil operẽtur, quã quod indebite quis dãnum patiatur, vt not. Ias. post gl. Bar. & alios in l. fi. §. In cõputatione col. fi. C. de iur. delib. & hoc procedit, etiã si rescriptũ Papę emanaret in fauorẽ piæ causæ, vt in casu nostro in fauorem Cameræ Apostolicæ, vt probat Ias. in l. fi. col. 6. ff. de Const. princip. post Alex. in l. pactũ quod dotali col. 2. C. de pact. nam licet viduis pupillis, ac alijs pijs causis multũ debeamus, non tamen adeo, vt alijs præiudiciũ inferamus. d. tex. in c. ex tenore de for. cõpet. & in c. nuper de dona. inter vir. & vxor. Et adeo est verũ, quod acquisita per prælatũ de bonis ac
13 facultatibus Ecclesiæ vadunt ad ecclesiã, vel in ea successorem, quod procedit, siue emat res nomine proprio, vel fraudulenter nomine alieno per Abb. in c. 1. de test. vers. not. 4. quia prædiũ emptũ de pecunia præbendæ, vel Ecclesiæ, adeo efficitur. Ecclesiæ, vel successoris in ea
14 quod amplius nõ potest illud prædiũ dari per emptorẽ alicui, etiã in tuitu pietatis, licet pecunia potuisset dari, quia statim fit Ecclesiæ, licet emerit nomine Ecclesiæ, siue suo, siue alieno, Ang. in sum. in 5. emptio. §. vtrum emptũ per tex. in c. 1. & c. inquirendũ de pecul. cler. fac. quia Iulius PP. III. sanctæ memo. per suã cõstitutionẽ, quã ad dirimẽdas lites, tollẽdasq; controuersias inter hæredes prælatorũ defunctorum, ac successores in beneficijs edidit dispositioni Iuris communis adhærendo, & ex mẽte Canonum sanciẽdo, statuit fructus inexactos per prælatos defunctos nõ ad hęredes, sed ad successores in Ecclesijs, aut beneficijs peruenire aut pertinere debere. id quod fuerat ꝑ prius sancitũ per test. in c. quia sæpe & c. statutũ de electio. in 6. Et allegatur c. præsenti de off. ord. d. lib. 6. dicit Io. Copus in suo tract. de fruc. lib. 4. tit. 3. c. 2. & si fructus beneficij super quibus fuit assignata, aut reseruata pensio, non sint percepti tempore mortis pensionarij, imo penderent, remanent apud Ecclesiam tali pensione grauatã, & sic ad
15 successorẽ per Alex. cons. 157. 2. vol. incip. Reuerendiss. Dom. per ea quæ volunt Abb. & Ant. de Butr. in c. fi. ne prælavic. suas. vbi concludunt, quod si moriatur Prælatus, qui beneficiũ locauerat fructus percepti post obitum locatoris, & pensio debita ratione fructum post obitũ perceptorũ, debeantur successori in prælatura, de quo etiã per Doct. in d. c. pręsẽti Caccial. in trac. de pens. q. 25. & Gig. eo. q. 53. Sec. loco potest opponi de alio: quod fructus beneficiorũ recollecti tamẽ, ac spolia huiusmodi vadant non ad Camerã apostolicã, nec ad succes-

so-

es in beneficijs, sed ad hæredes defuncti:maxime si beneficiatus
cedat testatus,quia fructus beneficij Prælatus,vel beneficiatus vi-
tur facere suos,dicit optima gl.in c. præsenti de off. ord. in 6. in
r.reseruari:vbi distinguit,quod vel beneficium habet administra-
nē,vel quis est simpliciter,& personaliter beneficiatus: quia pri.
u de illius fructibus quamdiu viuit,& sanus est, potest aliquid da-
moderate tamen:quia comparatur vsufructuario,cuius ius mor-
finit;vnde viuens potest suam voluntatem facere moderate. Inci-
s vero infirmari cōparatur vsurario:& tūc nihil habet nisi vsum,
dicuntur Clerici nō habere administrationē,quando nō habent be
icium cui sit assignata dos: vt per Gemin.d. c. præsenti:& simpli-
er beneficiati dicuntur, vt sūt Canonici,& similes,quibus id quod
oent obuenit sibi ratione personæ, non quod habeant præbendam
Ecclesia distinctam,quia sic haberent administrationem.
ro Clericus sit nō habēs administrationem,sed personaliter,& sim
citer beneficiatus,in morte comparatur vsufructuario, quātū ad
iendum fructus suos,& vsufructuarius fructus iā quæsitos ad hæ-
es trāsmittit,per tex.in l.defuncta.ff.de vsufruct. & de ipsis potest
ari;Ecclesia tamen succedet ei in istis, si decedet sine testamēto,
ac est quasi cōmunis consuetudo,subiungens ibidem d.gl.& quod
tum est:quod clericus simpliciter beneficiatus, faciat fructus suos
elige,inquit,de fructibus perceptis,& recoaditis,alij vero per iu
allegata,pertinent ad ecclesiā: vnde si in fructibus acquiritur do-
niū,si Prælatus illos facit suos,transmittuntur isti ad hæredes, in
bus præsumitur continuatū dominiū l.siue possidetis,& ibi Bal.ff.
acquirenda poss.l.si sorori,& ibi Alex.C.de Iure deliberādi,aut in
atarium,in quem pariter statim recta via rei legatæ transit domi
.l.a Titio.ff.de fur.l.vnica.§.in nouissimo.C.de caduc. Tol. cū si-
ibus,& hæredibus vsufructuarij,cū diximus Prælatū cōparari,de
tur fructus.si erant percepti tenet Alc.cōs.157.2.vol. per tex. in
functa præalleg.& l.Iul.§.si fructus,& ibi Bal ff.de act. emp. Gig.
rac.de pens.q.53.Et habere administrationem dicitur,qui habet
eficium etiā simplex quod habeat dotē:administrationē habere
tur Papatus,Patriar.,Archiep.Episcopus,Abatia secularis,& pa
hialis:sine administratione dicitur canonicus, & alij Rebuff. in
ct.in verbo seculare quotuplex.
otimus tex.in c.vn.de Cler.non res.li.6. vbi beneficiatus in fructi
beneficiorū acquirit dominiū,& facit illos suos.ibi rerū sic recep
i dominiū non acquirat nec faciat eas suas.Facit,quod dicit Bar.
diu.ff.sol.matr.vers.opp.vt sup.de vsufr. vbi dicit quod Canoni-
fructus perceptos, & percipiēdos transmittit ad hæredes pro ra
ta

ta anni,quo ſtetit in beneficio Canonicatus.nõ enim, inquit, percipit fructus,tanquã ſimplex fructuarius, ſed propter onera Eccleſiæ, quæ ſuſtinet.Idem dicit Imol Ibid.& gl.ac Bar.in l.1.C. de ann. ciuil. vbi dicit gl.quod ille tex.& adducta ibid. ſunt arg. quod fructus percepti ex præbenda Clerici,trãſeunt ad hæredes dicunt Doct.in c.ſtatut.§.aſſeſſorẽ de reſcr.in 6.Arch in c. conſuetudinẽ in fine de Cler. nõ reſ.dicit,quod ille tex benefacit pro ſẽtẽtia illorũ, qui dicũt quòd Clericus facit fructus beneficij ſuos.Sed ipſe credit, quòd non faciat ſuos,ſed bene habeat eos,quoad vſum, & diſpenſationem. Fac.quod dicit Spec.in tit.de act.§.1.verſ.Rector.& de fructib. & intereſ. verſ. pone Prælatus,& in tit.de ſtat.Mon.ver.58.quæritur vbi dicit,quòd fructus beneficij à ſolo ſeparati tempore mortis Prælati debentur eius hæredibus,vel legatario,& ſufficit fructus eſſe à ſolo ſeparatos, non reconditos,ad hoc quod debeantur mortuo,eſt cõmunis opinio Doc.in d.c.præſenti.de of.or.per Fran.in c.ſi propter nu. 5. de reſcr. Tir.de retrac.tit.11.§.5.gl.4 nu.1.Fac.quia fructus penſionum ſuper aliqua Eccleſia, vel beneficio reſeruatorum maturati, & non exacti per penſionariũ,cui debebatur pẽſio trãſmittũtur ad hæredes, quibus Ius exigẽdi præteritas penſiones nõ ſolutas cõpetit, per ea quæ dicit Ale.cõſ.ſuo 4.Inci.perſpectis his in fi.3.vol.Paul.de Ro.in trac.
19 penſ.8.q.verſ.1.eccleſiaſtica vbi dixit,quòd penſionis fructus lucrati per penſionarium dicuntur proprij,& in illius dominium tranſeũt, & ab eo donari poſſunt:per tex. in l.ædibus.§.vltimo ff.de don. ponit Gig.in ſuo trac.de penſ. q. 52. vbi ad id probandum multa adducit.Subdens,quòd acquiſitum ex penſione non dicitur acquiſitum ex beneficio Eccleſiaſtico,& de penſionibus decurſis Clericus teſtari po-
20 terit,de quo nil mirum,quia fructus Eccleſiæ poſſunt vendi,& alienari:vnde etiam ad hæredes tranſmitti c.fi. ne Prælatus Vic.ſuas & Clem.prima.§.fin.de rebus eccleſ.non alien. Feder. de Senis. conſil. 133.quæritur an Conſtitutio.in Specul.de hæretic.in principio.

Item fructus contingentes,& obuenientes tempore Sedis vacantis debentur Eccleſiæ vel futuro ſucceſſori per verba tex.c.præſenti de of. ord.in 6.ſiue vacationis tempore obuenientia,idem in c.cui vos.eo. & c.quia ſæpe de elect.in 6.& Clem.ſtat.eõ.tit.& dicit.Phil. Fran. ex mẽte Doct.in d.c.præſenti,quod ſi beneficiũ habet bona diſtincta,tũc in illis ac in fructibus ſuccedit ſucceſſor,ſecus ſi nõ habet bona diſtincta,licet ratione dignitatis plus percipiat,quàm alij Canonici tũc.n. ſuccedit capitulũ, & ſi ſit Canonicatus ſuccedit in bonis capitulum, & fructus interim capit per d.Phil.Fran.eſt dec.Boer.deciſ. 340.

Et videtur adeo verũ,quod fructus pendentes ſpectãt ad ſucceſſores in Eccleſia,quod ſi Sede vacante capitulum,aut Cathedralis, vel collegiatæ,

giatæ, aut regularis Ecclesiæ illos occupat, est capitulum, & alij occupantes excommunicati, quousque restituant. d.c. quia sæpe in quo tex. & ibi gl. apparet quod fructus, & emolumenta iurisdictionis obuenientes tempore Sedis Vacantis non pertinent ad capitulum, licet ad ipsum spectet iurisdictio, sed ad successorem.

no si hæredes Prælati defuncti recollegissent fructus immaturos, ne ad successorē peruenirēt Prælatū, tenentur ei ad interesse not. per Doc. in l. pen. ff. de vsufr. legat. fac. Tiraquel. 2. tit. gl. 4. nu. 15. de retract.

Facit Calder. cons. 3. de pecul. Cler. vbi posita quæstione de fructibus dicit, quòd in fructibus contingentibus post mortem, puta quando decedit clericus ante fructus recollectos, succedit Ecclesia.

Et dicit Io. Copus in trac. de fructibus lib. 4. tit. 3. c. 2. quòd tam fructus à Prælato percepti, qui in bonis eius esse ceperunt, quam etiā ij, qui tempore vacationis obuenerint, debent futuro reseruari successori.

Et dicit Ruin. in cons. 156. lib. 4. nu. 3. quòd non licet nec legato de latere nec Archiepiscopo accipere fructus, vel bona Sedis vacantis, quę debent futuro reseruari successori.

Item pro rata tēporis fructus transmittūtur à Canonico ad successores Bar. in l. diuor. in fin. principij sol. mat. vbi Alber. dicit cōmunē, quòd seruatur idē, quòd in vsufructuario scilicet, quòd collecti fiant defuncti & hæredis, pendentes remanent successori per Did. Cou. var. resol. lib. 1. c. 15. nu. 12. licet ipse à dicta communi opinione recedat. Vt ego habui, & collegi, ex doctissime notatis, & reportatis per Reuerēd. d.d. Filesium de citadinis nobilē ciuitatis Interānatis, Episcopū Muranū multæ lectionis, summæ doctrinæ, & iuditij, ac singularis probitatis virū præclarissimū mihi vinculo amicitiæ antiquitus cōiunctū.

Verum oppositis non obstantibus, descriptio spoliorū, seu diffinitio, est vera, & firma remanet, quia ad Cameram spectāt, non ad successorē, non ad hæredes, nisi in casibus, & per ea, quę dicuntur infra, nā ista: cū sint beneficialia à beneficialibus dependentia, & introducta de Iure positiuo sūt oīno ad Papæ dispositionē liberè & ei manualia per Abb. in c. const. de rel. dom. per eundē in sua disputatione, quæ incipit Episcopus col. 2. in quibus Papa potest attenta potestate sua magna sine causa præiudicare per Doctor. in c. quæ in Ecclesiar. de Const. sequitur Cacial. in suo tract. pens. q. 19. col. 3. nu. 17. quia Papa concedit beneficialia ad nutum, ad tempus, & sub conditione c. si gratiose de rescrip. in 6. c. veniens de filijs presb. c. quamuis c. petijsti. 7. q. 1. dictum Abb. notabile. c. inter quatuor de maior. & obed. vbi dicit: quòd licet Papa non possit procedere, & sententiare contra non citatum, & cōtra non vocatum, est secus in beneficialibus, in quibus habet plenariam potestatem. ita etiam notatur in c. cum olim de re. Iud. quæ

cum

cum sint introducta à iure positiuo, & supra tale ius sit Papa, merito suo modo de illis habet posse disponere: quia Papa vti Dominus beneficiorum potest etiam sine causa imponere pensionem su-
22 per fructibus beneficiorum, cum de talibus fructibus possit ad beneplacitum suæ voluntatis disponere per Doctor. in cap. quæ in Ecclesiarum. de constitut. Sequitur Decius cons. 436. col. 2. 3. vol. & in his redditibus Ecclesiasticis id iuris habent, & habere debent Cle-
23 rici, quòd à Papa, & à Canonibus expressim est sibi concessum, & conceditur. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. gl. in cap. res Ecclesiæ. 12. quæst. 1. Archid. in c. statutum. §. assessorem de rescript. in 6. pulchrè Card. consil. 110. col. 2. & quidem res Ecclesiarũ subiacent administrationi Rom. Pontif. & Prælatorũ, à quibus ipsa Catholica Ecclesia regitur, sic & Canonibus Ecclesiasticis ipsum Ecclesiæ patrimoniũ commissum est, quia bonorũ Ecclesiastico-
24 rũ administratio Rom. Pontif. & eius Canonicis cõstitutionibus cõmissa esse videtur. cap. videntes c. præcipimus 12. q. 1. quibus quidem Canonibus separatim ab Ecclesiæ Aerario conceditur Episcopis, & Clericis Ecclesiarũ ministris certa portio ex redditibus Ecclesiasticis, c. de redditibus. c. cognouimus, c. mos est, c. sãcimus, 12. q. 2. S. Th. 2. 2. q. 185. ar. 7. & quolibet. 6. artic. 12. refert Couar. in cap. cum in officijs de testam. vers. vltimo hinc potest. Quia Canonibus diligenter consideratis colligitur clericos beneficia habentes, ex eorum redditibus eos tantum expendere posse, quantum ad eorum victũ, vestitum, cæterosque vsus congruos, & necessarios sufficiat. cap. fin. 12. quæst. 1. & cap. videntes ead. caus. & quæst. & in principio 44. dist. tibi ò Sacerdos, inquit Hieronymus, viuere de Altari permittitur, non luxuriari, bona etenim Ecclesiarum sunt proprie Christi patrimonium cap. cum ex eo de elect. in 6. notat. Fel. & Decius in cap. constitutus de rescrip. Hinc Diuus Bernardus epistola secunda scribit: denique quicquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est. Secundo Clericis omnino permissum est antiquis Canonibus, redditus Ecclesiasticos, qui ad præfatam congruam substentationem necessarij non sint, in optima, vel aduersa valetudine, in pios erogare vsus; iuxta illud Lucæ primo, quod superest date pauperibus. cap. fin. 16. q. 1. cap. Casellas. cap. Episcopi 10. q. 2. noua etenim lex de dandis decimis Ecclesiæ ministris ex eo iustitiam præsefert, quod pro con-
25 grua Ministrorum sustentatione, & pro pauperibus alendis datur ipsa decima fructuum pars. Gaetan. 2. 2. q. 87. artic. primo & q. 185. artic. 7. cap. decimæ & cap. fin. 16. q. 1. Tertio Clericus habens beneficium potest liberè disponere de illis redditibus, qui sunt necessarij

ad

l eius honeſtum ſumptum inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præ-
puos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit,
eſt, quòd licet aliunde puta ex patrimonialibus victum habeat, po-
ſt nihilominus de fructibus beneficij pro rata ſui victus iuxta ſuam
ualitatem ſibi conceſſam diſponere. Hæc etenim pars bonorũ eccle
ſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur cap. Eccle-
s. 13. q. 1. tex. & ibi Abb. in ca. de his de Eccleſijs ædificand.
l reparand. Sanct. Thom. 2.2.q.185.artic.7. in reſp. ad 2. Io. maior
quarto ſent. diſt. 24.q.17. & q.20. & idem ipſe dicerem in his reddi-
bus Eccleſiæ, & beneficij, quos digniſſima mercede induſtriæ, & la-
oris impenſi in Eccleſiæ regimine recipit ipſe, qui Eccleſiæ curam
ſſit ex Bolognino in Anan. cõſ. 87. vbi ipſe Ananias hoc ipsũ probat.
on deſunt, qui opinentur Clericum habentem beneficium vltra ſibi
ceſſaria, de redditibus illius in profanos, & voluptuoſos vſus ex-
ndentem, mortale peccatum committere, & ad illorum redditũ,
expenſorum, & conſumptorum reſtitutionem teneri: ex verbis
eronymi dicentis, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria
i retinere probatur. §. ordinandus 42. diſt. ſenſit hanc opinionem
Thom. q. 43. artic. 8. aſſent. Alex. Haleſ. 3.q.36. membro 5. Ricard. à
ediauilla in 4. ſent. diſt. 45. artic. 3.q.1. Io. maior diſt. 24.q.17. dicit
nc opinionem eſſe communem, quam tandem probat Palud. in 4.
t. 24.q.3. artic. vltimo, quibus ſuffragatur tex. optimus in c. Epiſc.
.q.1. & tex. in c. 1. 12.q.3. pulchre diuus Bernardus epiſtol. 42. col.
clamant, inquit, pauperes noſtrum eſt, quod effunditis nobis crude
er ſubtrahitur, quod inaniter expenditis, huic opinioni accedunt
ob. in c. cum ſecundum de pręb. 1. col. Archid. & Dominic. de San-
Gimin. in ſumma. 44. diſt. Fel. in c. poſtulaſti de reſcr. Butr. cap. 1.
m. 28. de emptio. Sed hæc, atque alia à dictis Doctor. adducta eo
dunt frequentius: vt ſit illicita hæc eccleſiaſticorum redditũum in
ofanos vſus diſtributio, non tamen, vt ſit reſtitutio neceſſario fa-
enda. Præterea redditus Eccleſiaſtici, qui ſuperſunt vltra miniſtro
n victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam metaphora:
quod eſſent pauperibus erogandi, quod auctoritate Hieronymi
mprobatur; is etenim ſcribit bona Eccleſiarum dici bona paupe-
m, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, ne-
e quoad proprietatem: per Card. à Turre Crem. in capit. videntes
.2. 12.q.1. Et licet Canon. primus 12.q.3. probet; quod acquiſita
fructibus, & redditibus beneficiorum ſpectent ad Eccleſiam, id
od nemo negat, non tamen ex eo ſequitur, ergò Prælatus fructus ſi-
deſignatos malè conſumens, tenetur reſtituere, quia licet Thom.
Gaet. 2.2.q.185. art. 7. dicant hanc conſumptionem non poſſe fieri

absque peccato mortali, negant tamen restituendi obligationẽ, Pręp. in summa. 44. dist. col. 5. S. Tho. in festo quolibet. art. 12. Syluester in summa in ver. Clericus quarto 20. quæritur vbi post distinctiones idẽ tenere videtur: & in verbo restitutio 3. q. 5. Adrianus. in 4. sent. c. incipientem pro clariori 4. concl. Quorum sententia licet benignior sit, & nostris hisce temporibus admittenda, ex totius orbis Christiani consuetudine, qua plurimum iuuatur, vide tamen, & cogita non ne alia opinio forsan esset magis salubris animæ, & corpori, Clericis nostri temporis: quia Abb. in d. c. cum secundum. nimis affirmatiue dicit quod Clerici tenentur restituere de suo Ecclesiæ illud, quod male expenderunt de illius redditibus: & propterea cogita bene, quia anima est cunctis rebus præferenda.

Vlterius Canones permittunt, quod distributiones quotidianæ, quæ dantur ministris Ecclesiæ ob laborem, & ob illud seruitium, & ministerium, quod diuino cultui, ac diuinis officijs impendunt, acquiran-
27 tur: & acquisitę sint, percipientibus, etiam quoad dominium per tex. qui dicit in cap. vnico de cler. non resid. in 6. ad fi. dicunt Domin. à Sancto Gemin. & Franc. ibidem, idem dicit Barba. in cap. fin. col. fi. de pecul. cler. vbi, dicit illum tex. esse singularem. notat glo. Gulielmi in extrauagan. prima ne sede vacante in extrauagan. cõmunibus in uerbo cõsueuerit, idem dicit Decius cons. 280. col. prima. quorum opinio est communis, quam sequitur Paris. cons. 33. vol. 4. col. 2. cõceduntur enim istæ distributiones à Canon. Clericis ob illud ministerium quod exhibent altari, & diuino cultui. id quod etiam notatur per Bolognin. in an|an. cons. 87. quia dictæ distributiones aliquan-
28 do, & in aliquibus Ecclesijs consistunt, & distribuuntur in potu, in pane, in pecunia, & in bladis extrauag. postulasti. & cum nonnullæ de præben. & dignit. extrauag. commun. vnde sic perceptas, & acquisitas, potest Clericus ad libitum suæ voluntatis distribuere, ac de eis disponere, & ad hæredes transmittere, quia consanguinei ipsius Canonici bene succedunt, in istis distributionibus, nam quotidianæ
29 distributiones non augent Corpus prębendæ. Sed debentur propter operam personæ arg. l. 1. sec. resp. si mens. fals. mod. dix. l. si duobus. ff. pro soc. §. si in coheunda, & in cap. licet nobis. de præben. videtur tenere lau. in Clem. fin. de præben. dicens: quod talis seruiens fide-
30 liter diuino officio facit fructus suos: & potest sicut laborator de diurno denario disponere: prout refert dominus Florian. ibi, faciunt adducta per Oldra. cons. 118. incipit ex virtute gratia dicit Domin. in d. Clem. quod Clericus potest testari de quotidianis distributionibus. Ita dicit tenere Guliel. in extrau. Io. 22. Incipit suscepti maxime glo. in ver. consueuit quæ dicit q distributiones quotidianę de Iure sunt
fructus

ructus liberi à decimis, & ita aſſignantur vt lucrantur, & de iſtis teſtare poteſt Clericus, vltra prædicta faciunt omnia Iura: quæ dicunt Clericum, maxime non habentem dignitatem, adminiſtrationem, vel curam, prout eſt præbendatus, æquiparari fructuario: de quibus habetur in cap. fin. de pignor. in cap. requiſiſti de teſtamentis: ſed clarum eſt, quod fructuarius efficitur dominus fructuum iam recollectorum ſ. quibus mod. vſuf. amit. l. ſi vſufructuarius, & eò mortuo non ſpectant ad proprietarium, ſed ad hæredes fructuarij vt ibi not. Ergò idem videretur de fructibus præbendarum, & multò magis de quotidianis diſtributionibus: in quibus præbendatus habet maius Ius, vt patet ex Iuribus ſupra allegatis, refert Nicol. de Vbal. in tract. de ſuc eſ. cler. ab inteſtato. ſ. finita tandem verſ. ſexto quæro. vbi multa in contrarium adducit: quod videlicet in diſtributionibus quotidianis Clerici vel ſacerdotis, ſuccedere habet Eccleſia, nō heredes defuncti ſed dicit quod adducta in contrarium, ſunt adducta cauſa diſputationis, non cauſa deciſionis, quia ſententia illorum, qui dicunt in diſtributionibus, & huiuſmodi ſuccedere conſanguineos, non Eccleſiam via Iudicij magis prævalet, & tenetur, ſed de his dicimus infra in de facultate prælati in rebus Eccleſiaſticis, & facientibus ſpolia. & q. de ſucceſſione Clericorum ab inteſtato. ſed de diſtributionibus de quæ dico in q. de poteſtate Cleric. & in q. de ſucceſſio. Cleric. ſeula. ſuis locis.

n etiam videtur in fructibus penſionum decurſarum, etiam non exactarum. vt in eis acquiratur dominium, & tranſmitti poſſint ad hæredes, immo quod Ius exigendi præteritas penſiones, nō ſolutas, competat hæredibus Clerici defuncti: cui dicta penſio erat reſeruata, per quæ late adducit Gig. in ſuo tracta. de penſio. q. 52. & 53. vbi quæſtionem ponit, & examinat latè.

videtur etiam ſancitum, & conſtitutum a Pontificibus, & Canon. quantum, & in quanta quātitate, poſſint Clerici diſponere de bonis: redditibus Eccleſiæ, quia probatur in cap. ad hæc, de teſta. quòd Clericus in ægritudine conſtitutus, poteſt cauſa donationis inter vivos, redditus Eccleſiæ in piam erogare cauſam modo in donatione atur moderamine, ſi ex ea infirmitate decedat, ſed ſi eſt ſanus, & bona valetudine, ſi in pios vſus velit aliquid expendere de bonis obilibus Eccleſiæ, id poteſt libere facere, nulla perfinita, vel taxata antitate, id, quod probatur, in cap. quia Io. vbi glo. 12. q. 5. dint, & notant Abb. Anchar. Imola, & Barba. d. c. ad hæc, & ſecundum ndem Barba. ibi ſec. col. oportet, quod ſequatur traditio rei donaviuente ipſo Clerico, qui donat.

uod Clericus beneficium Eccleſiaſticum habēs, proprio teſtamēto

non possit disponere de rebus occasione Ecclesię acquisitis,est tex.apertus in cap.cū in officijs de testamen.idque procedit etiā si illa bo
33 na acquisierit occasione redditus ipsius beneficij per tex.in ca.relatum,vbi Abb.& alij, sed melius per eundem Abb.& latius in cap.cū esses in secunda lect. nu. 23.cuius opinio est communiter recepta, & omnium consensu approbata:licet Palud.in 4 sent.dist. 15.q. 3.arg. 6.permittere videatur Clericis libere testari de redditibus beneficiorum, quod manifeste conuincitur per dicta iura, & communem sententiam,quæ procedit nō solum in redditibus, & fructibus collectis ex beneficio:sed & in rebus emptis de pecunia redacta ex eisdē fructibus,per Barba.in cap.inquirendū de pecul.Cler.nu.7.Bertran.conf. 258.vol.sec.id quod probatur in dicto cap.relatum,& d.c.cū in officijs, vbi passim Doctores: idem dicere videtur Angel. in summa in ver.emptio vers.vtrum emptum, vbi posita q. vtrum emptum pecu-
34 nia aliena sit ementis: respondit,quod sit,si nomine suo emit l.si ex ea C.de rei vend.fallit in empto de pecunia Ecclesiæ cap.pri.12.q.3. & sec.q.ver.fixum:quod adeo est verum,inquit,quod si Clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium, amplius non poterit illud dare,etiam intuitu pietatis,licet pecuniam potuisset dare:quia statim prædium fit Ecclesiæ, siue emerit nomine Ecclesiæ, siue suo, siue alieno c.1.de pecul.cler.& c.inquirendum.

Per quæ satis constat, quod Prælati, & Clerici, siue sint defuncti, vel successores in beneficijs,quam habent, aut habuerunt potestatem, & facultatem in bonis, ac redditibus Ecclesiæ, vel beneficiorum, eam habent a Papa conditore Canonum, & a Canon. & eo modo, forma,qualitate, & conditione,integre,vel limitate,qua Papa, & Canones concesserunt,& concedunt,& nō alias,vel alio modo eadem facultate,seu potestate,vti debent. Vnde nihil mirum,si Papa, qui fructus beneficiorum,ac redditus, concedit Prælatis, ac Clericis,ad sui & suorum sustentationem, & deducto victu reliqua de fructibus secundum canones distribuere, & dispensare eorum vita durante acquisita, & relicta per eosdem ex dictis fructibus, remansa canonice non dispensata, aut, vt ius erat,non distributa, veluti eorum spolia,ac fructus inexactos, vel pro aliquo tempore decurrendos, Cameræ apostolicæ,vel pro supplenda negligentia prælatorum in distribuendo,& dispensando, aut pro seruanda canonum ordinatione, aut pro sanctæ Sedis apostolicæ, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subuentionibus reseruat, cui beneficia totius mundi illorumque fructus
35 sunt manualia,& ei obedientialia,cap constitutus de relig.dom qui illa ad nutum, & sub conditione concedit cap. si gratiose de rescrip. in 6.in quibus potest Papa,vt in re sua esse moderator,& arbiter. ca.

de his

le his de ſepult. & qui potuit concedere totum, partem bene reſer-
iare potuit: quia, qui potuit illud, quod eſt plus, eſt etiam dicendum
uod poſſit illud, ꝙ eſt minus l. Claudius Fœlix. ff. qui pot. in pign.
ab. Bal. in l. conuenticula C. de Epiſcopis, & cler. Et ſi poteſt reſer-
are partem alicui de fructibus beneficij, veluti eſt reſeruare penſio-
ẽ, quæ eſt portio certa dependens a fructibus beneficij, a quo extra-
hitur, inuenta a Romanis Pontificibus ex rationabili cauſa: vt per
Cacialup. & Gig. in eorum tracta. de penſio. in principio. Item, &
artem quoque dictorum fructuũ reſeruare poteſt Cameræ apoſtoli-
cæ pro neceſſitatibus Eccleſiæ Romanæ, & Sedis apoſtolicæ: extra-
ag. cum nonnullæ de præben. & dignitatibus extrauag. commu. la
rima, & la ſecunda & extrauag. poſtulaſti eo. vbi Papa pro neceſſita
bus Rom. Eccleſię, & Sedis apoſtolicæ applicat fructus beneficio-
ım vacatorum, & vacaturorum ad certum temporis ſpacium, Ca-
ieræ apoſtolicę, qua Papa fructus Sedis vacantis concedit Epiſcopo
iœceſis pro exhonorando Epiſcopatu debitis. cap. ſi propter debita
e reſcrip. & ibi glo. quia dicit Archid. in tracta. de hæreſi. incip. ſant.
Chriſto Patri. verſ. & quia tanta, quod in talibus Papa eſt dominus
uantũ ad vſum, quia eis vti poteſt, ſicut placet, & decet ſuã potentiã
ue ſtatum, per tex. in c. bonæ rei. 12. q. ij. c. per principalem. 9. q. iij.
c. nunc vero eadẽ cau. & q. quia dominiũ rerũ eccleſiarũ proprie
oquendo non eſt apud aliam eccleſiam: ſed apud Chriſtum, ſecundũ
nnocen. in ca. cũ ſuper de cauſa poſſ. & proprie. cuius Papa eſt Vica
us cũ omnimoda poteſtate in terris, vel apud Eccleſiam catholicã,
uæ eſt vnica cap. loquitur 24. q. 1. cuius ipſe eſt Princeps. glo. & Do-
or. in cap. conſtitutus de relig. dom. vbi dominus Anto. dicit quod
e rebus Eccleſiaſticis poteſt diſponere Papa vt vult, etiam ſine cau
, & Papa de fructibus beneficiorum diſponit aliquando, vt debean-
r, etiã perſonæ non habenti in eis titulum cap. ſi propter de reſcrip.
6. cap. ſi tibi de conceſſ. præben. in 6. extrauag. Io. 22. ſuſcepti
m ſimilibus, & ſecundum antiquos Canones de fructibus benefi-
orum fiebãt quatuor partes, vna Epiſcopo, alia fabricæ, tertia pau
ribus, quarta ſacerdoti, facit illud quod dicit Io. And. in inter cæ-
ra extra de off. ordinarij, quem refert Abb. vbi ꝙ optaret: ꝙ Eccle-
Romana perciperet vigeſimam partem redituum Clericorum, ad
ſtentationem Papæ, & Cardinalium, & abſtineret a communibus
ruitijs, & a fructibus primi anni, quos recipit a prælatis promouẽ
s. Et neſcit, ꝙ de hoc alijs fuit factus Sermo in Concilio Viennenſi
Papa pro ſuis neceſſitatibus aplicat fructus ſedium vacantium Ca
eræ apoſtolicæ per extrauag. nõnullæ la prima, & la ſeconda de prę
n. extrauag. com. glo. quæ dicit in clem. vnica de ſupplen. negligen.

Facit:quia siue habeas beneficium a Sede apostolica immediate:siue ab ordinario:omnino a Papa habes: quando authoritate,quam sibi concedit Papa ordinarius confert.cap.vt animarum,de constit. in sexto, clem. ne Romani eo. 27. q. ij. institutiones. Et quando Princeps ex voluntate sua fuit causa vt quis acquireret aliquid,ipse illud idem acquisitum potest sola authoritate auferre, secundum Angel. in l. Antiochensiũ. ff. de priuil. cred. vbi dicit: quod princeps sine causa potest alicui auferre rem,quam ipse illi donauit, quia per eundem Angel.in l.lutius. ff.de edilitio.Imperator potest sine causa auferre rem quæsitam ex præscriptione, vel vsucapione,quia talis modus acquirendi fuit inductus ab eo,et ab eo auferri potest sine causa:per Felin. vbi multa allegat cap.quæ in Ecclesiarum de constit. col.16. vers. v. declaratio, et Papa potest tollere ius quæsitum ex lege sua Paul. de
42 Cast.cons.216.incipit quomodo.Felin. in cap.nouit. viij. col. de iud. facit,quia Papa solet concedere quotidie ius testandi: etiam monachis de rebus, ac fructibus, per ecclesiam acquisitis Stafil.de litteris gratiæ & Iust. col. j. potest enim Papa licentiam Testandi religiosis concedere arg.l.si quando in principio C.de inoff. testa.Socinus cós.
43 13.vol.j.Franc.in rubrica de testamentis in vj. col. Ias. & alij in autentica ingressi sec.col.de sacr.san. Eccle. C. Baldus in d. l. si quando Barba.in cap.cum in officijs de testa.col.penul. Cacialup. de pensio. q.19.in fi. Idem Barba.in tracta. de præstan. Card. prima parte q. 4. vbi dicit licentiam hanc testandi,a Papa cõcessam clericis,de redditibus beneficiorum testandi,esse intelligendam ad pios vsus:non alios Dec.cons.512.sec. col.vbi dicit hanc opinionem esse communem: & Paulus Tertius in sua constitutione, in materia spoliorum facta, de qua supra attestatur spolia ab antiquissimo tempore citra, nomine Cameræ apostolicæ exacta fuisse. & inter iura ipsius cam.cõnumerata,& præ decessores Ro. Pontifices,ac ipsum prælibatum Paulum,de spolijs disposuisse donando, transigendo,& alias diuersimode contractando,ac collectores in varijs prouincijs,& exactores,pro illis colligendis constituisse,& deputasse,ac multas litteras sui,ac prædecessorum, super exactione spoliorum emanatas, in quibus continebatur spolia ad cameram apostolicam spectare, & pertinere.
Per quæ:cum late cõstet:quod Papa in casu nostro optime potuerit ista acquisita,ista relicta,ista spolia,& istos fructus,Cameræ apostolicæ reseruare,appropriare,incorporare, & applicare est etiam dicendum quod id voluerit,& expresse mandauerit,vt cum de potestate dixerimus,dicamus de voluntate,quia ista duo perficiunt omnes actus, & si alterum desit,nihil dicitur actum per Bal.in l.omne verbum C.cõmunia de lega. Alex.cons.52.nu. 27. lib. 4. Nec de Papæ voluntate in hoc

hoc eſt in aliquo dubitandum, tum quia Conſtitutiones, & leges
uper factæ,id clare dicunt, vt ex illorum inſpectione cuilibet con-
re poteſt intuenti,tum etiam: quia in dictis conſtitutionibus ſtat
uſula motu proprio &c. Quæ de ſui natura importat, quod facit
ncipem præſumi velle: per ea quæ notat Bal.in l.omnes in princi
o C.de quadrien.præſcrip. Item facit præſumi rite factum a Papa
rd.in clem.2.q.4.de off. ordin. Item ſtant conſtitutiones ſignatæ,
n clauſula ex certa ſcientia, quæ facit præſumi Principem velle,
am ſi deficiat clauſula non obſtante tali lege, ſecundum Bal. in l.
nes præallegata.Itē facit præſumi,vti abſoluta poteſtate,per glo.
ap.ad hoc in ver.elegerint in fin. de reſcrip.Item ſupplet defectū
emnitatum Rot.deciſ.234.Papæ in nonis.Item æquiparatur clau-
e de plenitudine poteſtatis: per Innocen. in cap. innotuit de ele-
o. Bal. in l. eos in principio C. de appell. Barba. in conſ. 103. &
uſula ex certa ſcientia tollit omnes defectus inductos a Iure poſiti
& plus operatur, quam clauſula Motu proprio, vt per Fel. in ca.
ſam quæ el ij.in quarta col. verſ. quinto nota. de teſtibus. Item
ſtitutiones ſtant tum clauſula,de Sedis apoſtolicæ poteſtatis ple-
udine, quæ includit defectus ſolemnitatis Specul.in tit. delega. §.
nc oſtendendum eſt verſ.& nota quod ſi clauſula. Et ibi Bal.in a-
ionibus verſ. clauſula ſupplentes: per Alex. conſ. 16. col. penul.
.v.Dec.conſ.116.col.ij.

t eum clauſula non obſtan.quę operatur, quod Princeps prēſuma
r ſic velle, vt in reſcripto continetur: quæ omiſſa faceret præſu-
de contrario: per Bar.in d. l.omnes in principio C. de quadrien.
ſcrip.& in l.Idem Vlpianus.§. ſunt & alij. in princip. ff. de execu-
Tuto.per glo. in l. fin. verſ. quod ſi dixit Imperator C.ſi contra
. Item contra Ius cōmune facit præſumi Principem facere de ple-
udine poteſtatis,& facit valere reſcriptum contra teſtamētum l.ſi
ſpeciali per Bal.in ij.col.verſ.Item dixit Oldra.C. de teſtam. Itē
lit iſta clauſula ius tertij,& operatur, quòd clauſula de plenitudi-
poteſtatis, & ex certa ſcientia per Alex.conſ.101.vol.primo 6.col.
o huiuſmodi generali Canonū diſpoſitione,ac particulari extraua
iū conſtitutione,ſuper ſpolijs clericorum, vel Prælatorum ædita-
n per Romanos Pontifices,Iulius ſanctæ mem.Papa iij.per ſuam
m deſuper edidit conſtitutionem,omnes incolas, & Curiales Vr
Romæ exceptuauit,ac non comprehendi,nec comprehenſos eſſe
larauit.Et ante eum Sixtus iiij.Alex. vj. Leo x. Idque fuit confir-
tum,& approbatum a Pio iiij. per ſuam quam fecit conſtitutio-
n,ſub tali rubrica Bulla cōfirmationis,& Innouationis,priuilegio
incolarum, & curialium Vrbis,ſuper libera facultate diſpenſan

 di de

di de bonis suis, edita Anno MDLXI. nonis Februarij: per quam Curiales, & incolæ Vrbis, sine aliquo timore, & secure uiuunt, quia de illorũ bonis quomodocũq; acquisitis libere in testamento, aut alia sibi bene visa voluntate, contractu, aut dispositione, possunt pro libito disponere omni tempore, & in euentum etiam quod sine dispositione decedant, ad hæredes ab intestato uenientes transmittunt. In qua etiam constitutione Pius Papa iiij. declarat eosdem Incolas, & Curiales non ligari nec comprehendi, à constitutione per eum ædita, super bonis ex illicita negotiatione, aut alias cõtra sacros Canones acquisita, cuius tenor ad cautelã erit in calce præsẽtis tractatus descriptus.

Et ad contraria pri. & sec. loco adducta deuenio: quia non obstant pri. adducta de successore in beneficio: qui succedit in fructibus non recollectis, non exactis, & pendentibus, ac in acquisitis per defunctum occasione Ecclesiæ, sunt vera, & regulariter procedunt ex dispositione iuris communis, sed cessant in casu nostro, in quo sunt factæ constitutiones, & extrauagantes in contrarium, per Romanos Pontifices, iuris antiqui in casu præsenti derogatorie, quia quotidie cernimus oculis, quòd Papa beneficium concedit vni, alteri vero spolia defuncti: per cuius obitum beneficiũ vacauit, & successor gratia beneficij sibi concessi contentus, super Iure sibi vti successori ad spolia cõpetenti, cõquiescit, vnde noua Iura debẽt attendi, in eo maximè in quo corrigunt, limitãt, reformant, & tollunt ius antiquum l. ideò ff. de legibus.

Nec obstat illud pari modo, quòd diximus: quòd Papa non præsumitur tollere Ius tertio acquisitum: quia illud procedit: quando essemus in dubio de mente, & voluntate Papæ: quo casu semper fit interpretatio vt non lędat: vt non præiudicet: aut lædat, vel præiudicet minus quàm fieri possit, toto titulo: si contra ius: vel vtilitatem publicam l. digna vox C. de legibus. Sed quando sumus in casu, in quo Papa scribit expresse cum intentione præiudicandi, & ius quæsitum tollendi: prout in casu præsenti: tunc est secus per Corn. cons. 83. col. penultima in lib. 4. vbi multa allegat: quia bene id Papa potest: si vult cum simus in beneficialibus: in quibus habet absolutam potestatem vulga. cap. sec. de præben. lib. 6. Cald. cons. 12. Alex. cons. 101. lib. pri. v. col. quia in beneficialibus tanta est potentia Papæ, quod potest Episcopum pro libito volũtatis de suo Episcopatu ad alium transferre: quia omnia beneficia mundi sunt, manualia, & obedientialia respectu Papalis potestatis dicit Bal. in l. rescripta col. ij. & sequen. C. de precibus Imperatori offeren. & ideo potest gratiam reuocare post Ius alteri quæsitũ, vt dicit idem Bal. in l. qui se patris col. penul. C. vnde liber. Socin. con. 156. pro fundamento in sec. col. & cõs. 164. visa bulla in vij. col. nec obstat pariter cõstitutio Iulij, quia

vt diximus

: diximus ipſemet illam reformando corrigendo,& tollendo decla-
uit nolle habere locum in locis. vbi adeſſent ſpoliorum, & iurium
.Cameræ,collectores,vt per conſtitutionem illius publicatam ſub
e octaua Iulij 1551.Anno ſui Pontificatus Secundo.
contraria vero ſec.loco adducta:quòd fructus in exacti,& ſpolia re-
cta per defunctum vadunt ad hæredes ſuos:non autem ad ſucceſſo-
em in beneficio : neque ad Cameram , reſpondetur,quod id eſt ve-
um,& procedit in illis caſibus.in quibus Clericus facit fructus ſuos,
quorum dominium acquirit , & in quibus , & quando habet vſu-
uctum , veluti diximus in diſtributionibus quotidianis , in fructi-
us penſionum , & huiuſmodi : in quibus diximus clericum æquipa-
ri vſufructuario , & acquirere dominium in illis, de quibus habe-
ur in c.fin.de pignor.in fin.in cap. requiſiſti de teſtamen. per Hiero
ymum Gig. in tracta. de penſio. q. 52. & 53.Item de bonis acquiſi-
s ex fructibus ſimplicis beneficij:de quo per glo.in cap.præſenti de
f.ordin.in vj.in verbo reſeruari : quæ dixit Clericum poſſe libere
ſtari de bonis ex ſimplici beneficio acquiſitis:cuius opinionem te-
uit Oſtien. in cap. fin.de pecul. Cler. ex cap.requiſiſti in fine de te-
a.hanc opinionem dicunt eſſe receptam , & approbatam in practi-
Anto. & Imol. d.c. fin. quod verò non ſit bona opinio , & quod
on ſit vera illa glo. videtur eſſe tex.in cap. Epiſcopus 14.q. 1. vbi
robatur Canonicos , qui ſimplex habent beneficium,non habere bo
Eccleſię , vti propria: ſed habere potius ad diſpenſandum. Item
ura quę prohibent Clericum teſtari de fructibus beneficij , loquun-
ur generaliter , & indiſtinctè, nec obſtat tex. in cap. requiſiſti de te
amentis , vbi ſolum probatur ; quòd relictum Canonico alicuius
ccleſiæ acquiritur Canonico, nec præſumitur ei legatũ factum fuiſ-
ex cauſa Eccleſiæ,ex quibus non videtur, quod glo. opinio procc-
t,& ita eam reprobat Abb.in cap. cum eſſes nu. 23. in repetitione
cap.cum in off.de teſta. Idem in cap. ſec. de deci. & cap. fin. de pe
l.Cler.Archid.in cap.ſtatutum.§.aſſeſſorem de reſcrip. in vij. Inn.
cap. indecorum de ætat. & qualit. Dom.de S. Gimin. & Franc.in
cap.præſent col. v.Barba.in tractatu de præſt. Card. parte 1. q. iij
. 80. Idem Barba. in cap. requiſiſti nu. 34. de teſta. Idem in cap.
. nu. 14. de pecul. cler. Et hanc opinionem dicunt eſſe veriorem
nol. in d. cap.fin. Beltran. conſ. 288. Iaſ.conſ.75.vol.iij. Sequitur
idacus Couaruuias in cap.cũ in off.de teſta.ſuper quo cogita: quia
cit Abb. in cap. fin. præallegat. de pecul. cler. quod illa glo. nun-
uam ſibi placuit,nec eſt fundata in aliquo Iure,vbi etiam reſpõdet
iura per eãdem adducta , & dicit Cardinalis Zabarella in cap.fin.
pecul.cler. ꝙ tales diſtinctiones glo.Iure non probantur. Ideò di-
xi

xi,cogita,quia Gemin. in d. c. præsenti de off.ordin.in vj.dicit quod Clericus non habens administrationem: sed simpliciter, & personaliter beneficiatus,in vita,& in morte comparatur vsufructuario,quātum ad faciendum fructus suos, & de ipsis perceptis testari potest,& ei Ecclesia succedit,quantum ad hos, ab intestato. quam glo. inquit quidam sic intelligunt, quod quilibet habens beneficium simplex testari possit,quod dicunt falsam esse, & cōtra Capitulum relatū quod loquitur in Canonico, & consequenter in habenti beneficium simplex, qui tamen vt ibi patet,testari non potest. & hoc inquit fateor. sed glo.recte intellecta est verissima,& id non dixit.Sed ad hoc; quod beneficiatus possit testari,tria requirit,primo quod nō habeat administrationem, secundo, quod beneficium sit simplex, tertio, quod illud obueniat sibi personaliter tantum, & consequēter tales fructus sint concessi ratione stipendij personalis,quibus concurrentibus potest testari, & alias vt ibi per eum.Sed hodie in fructibus,& in acquisitis ex simplici beneficio,testari non valet Prælatus,nisi obtēto priuilegio apostolico,seu ex cōsuetudine loci,legitime præscripta,per breue Pij iiij.directum Franc. Odescalsco sub Datum Romæ die 6.Martij 1560.anno primo.& per aliud eiusdem Pij directum Matthęo minali sub die xxx. Iulij eiusdem Anni 1560. Anno primo: sed ego ex, quo iura allegata pro glo.distinctionem probare non videntur,adhærerem opinioni abbatis, & aliorum sequacium, quia magis æqua, & fauorabilis Ecclesiæ videtur,pro qua in dubio semper est facienda interpretatio ad not.in cap.in præsentia de probatio. Felin. in cap. fin.de Iudic. huius opinionis esse videtur Did.Couaru. variarum resolutio. cap. xv. versi. prius tamen.Isthæc mihi occurrunt dicere ad diffinitionem vel descriptionem spoliorum Ecclesiasticorum, sed ad quæ constitutiones in hac materia editæ, se non extendant, & quænam sint personæ, quæ illis non comprehendantur, aut ligentur, dico in quæstione de potestate Clerici.&in quæstione de licentia testandi, & de successio. Clerici ab intesta. secula. vbi in multis locis videbis,tā personas particulares,quā Collegia officialiū Rom.Cu.&
52 vniuersitates,quæ sint exemptæ,priuilegijs, & cōcessione Papę,à debitis, & solutione spoliorum, quia Romani Pontifices, quæ eorum solet esse erga fideles, & Sedis apostolicæ deuotos liberalitas, seu benignitas, soliti sunt, & solent, ab huiusmodi nexibus, & debitorum solutionibus multos, etiam vniuersitates, immo Ciuitates, & regna in totum, vel in partem absoluere,& liberare,prout in præallegatis locis videre est,& meis temporibus vidi motum propriū Iulij iij. concessionis gratiæ factę Regno Neapolis: per quē mandatur, in regno Neapolitano spolia exigi ab heredibus prælatorum, &

Clericorum

lericorum defunctorum : ſi quidem Clerici, vel Prælati habuerint
annuis redditibus Eccleſiaſticis, computatis etiam diſtributioni-
is quotidianis, annuum valorem ducat. centum auri de Camera;
ſi ſpolia, & bona per defunctum relicta, aſcenderint ad ſummam,
valorem ducatorum mille ſimilium. declarando, quod qui non ha-
uerint in beneficijs, & bonis prædictũ annum valorẽ, non compre-
endantur, nec comprehenſi intelligantur, in conſtitutionibus ſuper
olijs editis, nec eorum hæredes occaſione ſpoliorum, per Collecto
es Cameræ apoſtolicæ moleſtari poſſe, cũ expreſſa addita declaratio
, quod in conſtitutionibus ſpoliorum, cõprehenſi intelligantur om
no Clerici, vel Prælati prædicti, modo per triẽnium continuum, vel
terpellatum, habuerint in eorum vita, vltra annuum valorẽ duca
rum centum ſimilium, licet tempore obitus talem redditum nõ ob
uerint, prout ego ſæpe vidi in copijs, & ſimplicibus ſcripturis, li-
t non in autentica, aut forma probante mihi preſentatis, Sub Da-
m Romæ apud Sanctum Petrum ſub anulo piſcatoris Die x. Augu
anni 1550. Pontific. ſui Anno primo. Et alium ſimilem motum vi-
felicis recordationis Pauli iiij. eidem Regno, quo mandatur, tan-
mmodo ſpolia exigi, ſi Clerici defuncti in redditibus Eccleſiaſticis
abuerint valorem annuum ſcutorum quinquaginta auri, & relique
int in bonis tẽpore obitus, ſcuta ſimilia ducenta, ſub Datum Romæ
b eodem anulo die xvj. Martij anni 1558. ſui Põtificatus anno iij.
odem modo, & forma in cauſis ſpoliorum exibitum mihi, & præſen-
tum, quibus gratijs, & conceſſionibus per obitum prædictorum
ontificum expiratis, vigore breuium Pij iiij. cum clauſulis deroga-
riarum derogatorijs ſignatorum, & expeditorum, meis tẽporibus
olia indiſtincte abſque præfatis limitationibus exacta, & recollecta
diſtincte fuerunt ſemper, & vbique in dicto Regno, dictis conceſ-
onibus in aliquo non obſtantibus. Et id parimodo fuit generaliter
atutum per S. D. Pium PP. V. per ſuam bullam hoc præſenti anno
567. mẽſe Septembris eitam, per quam declarat, & ſtatuit, ꝙ bona
neficiati relicta, qui in beneficijs, aut in pẽſionibus nõ habuerit ex-
dẽtẽ valorem XXX. annuorũ ducat. auri de cam. nõ cõpræhẽdãtur
b ſpolijs, nec in eis aliquid nomine ſpoliorũ prætendi poſſit, quæ in-
p. Rom. Põtificis. &c. quæ eſt in calce præſentis laboris deſcripta.

SVMMARIVM.

leric um negociatorem, veluti peſtem fuge.
lericus Mercator Deo placere non poteſt.
lericis eſt conſilium exercere manualia.
lericis agricultura permiſſa.

Clericis

5 *Clericus artificiolo,& agricultura sibi victum paret.*
6 *Quæ venatio sit permissa,& interdicta Clericis.*
7 *In Scripturis sanctis piscatores inueniuntnr sancti,non venatores.*
8 *Artificia sunt licita Clericis pro sui sustentatione.*
9 *Clericus potest incũbere artificijs,dũmodo nõ se subtrahat a diuinis.*
10 *Quando liceat Monachis conducere terras, & habere ad firmam.*
11 *Ratio quare Clerici seculares possunt necessitate instante habere res conductas,eorum nomine,monachi verò non.*
12 *Licet Clerici non possint conducere; posunt tamen in conducta, in qua succedunt remanere.*
13 *Clerici possunt conducere possessiones recolendas ad sui sustẽtationẽ.*
14 *Clericus potest locare animalia, & emere eadem,ad depascendum pascula:quæ ipse habet,ad sui sustentationem.*
15 *Clericus potest emere æquum pullum nutriendum, & rem,vt melioratam vendat carius.*
16 *In casu necessitatis est licitum Clerico negociari.*
17 *Clerico iniusta tantum negocia sunt interdicta.*
18 *Ratio quare non liceat Episcopis aduocare.*
19 *Sacerdotes in multis casibus licite aduocant.*
20 *Quæ sint personæ miserabiles.*
21 *Clerici sæculares de cõsuetudine Eccle.possũt exigere pro patrocinijs.*
22 *Hodie sacerdotes per cõtrariã consuetudinẽ possunt petere salariũ.*
23 *Clericus habens beneficia ad sui sustentationem,probibetur aduocare:secus si non habeat.*
24 *Clerici in minoribus;si non habent beneficia ad victum, indistincte aduocare possunt.*
25 *Clerici in minoribus posunt aduocare: ne dum ad sui sustentationem:sed & ad lucrandum.*
26 *Cleric⁹ de acquisitis ex aduocatione disponit,vti de patrimonialib⁹.*
27 *Quæ cõcurrere habeãt,vt Religiosus,vel monachus aduocare possit.*
28 *Clericus potest esse Iudex, etiam in causa criminali, licet generalis officialis esse non potest.*
29 *Tabellionatus officium vile.*
30 *Clericus:sine in minoribus: sine in sacris constitutus; si non habet beneficia ad sufficientiam,potest esse Tabellio.*
31 *Clericus habet cauere a negociatione de qua in cap.fin.de vsur.*
32 *Clericus negociator pestis.*
33 *Dominus eiecit mercatores de templo.*
34 *Clericis est interdicta negociatio sub anathemate.*
35 *Clericus tertio monitus, vt a negocijs abstineat, perdit priuilegium Clericale, quoad bona, si non desistat.*

Differentia

)ifferentia inter negociationem, & artificium.
uid fit artificium.
uid fit proprie negociatio.
icet Clericus poffit facere artificium, tamen non poteft, fi Ecclefia ei fufficit ad victum.
uid fit mercator.
lerici nõ indigentes, nõ poffũt exercere etiã boneftas negociationes.
ide, quæ boneftæ, & inboneftæ negociationes.
legocia caufa lucri, vel cupiditatis, sũt Interdicta monachis, & Clericis.
eligiofus non babet neque velle, neque nolle.
egociatio, quæ non fit lucri caufa, non eft probibita.
cafu neceffitatis, eft licitum negociari.
lericus poteft vendi facere vinum in domo, dummodo ipfemet non exerceat Tabernam, aut vendat vinum, fed alter.
lericus poteft emere victualia pro abundantia tempore famis, pro fe, & aliijs.
mens pro fuo vfu, poteft vendere propter aliquam neceffitatem, pro maiori pretio.
uicquid plus iufto pretio appetit bomo, turpe lucrum eft.
uibus modis negociatio licita, fit illicita.
legocium feculare non poteft diffiniri, quia multiplex.
eccatum tale eft qualis eft finis; per quem fit.
legociãs, intẽdẽs principaliter ad lucrũ, eijcitur de tẽplo paradifi.
ide multas circunftantias quæ faciunt negociationem illicitam.
ide cafus. quibus licet vendere carius.
uatuor requifita ad validitatem contractus emptionis.
erfonæ quib⁹ creditur: quod leuitate: potius quã liberalitate vẽdãt.
legocia fæcularia, prouenĩetia ex carnis cõcupifcẽtia, sũt probibita.
lericis in minoribus, non beneficiatis, nõ probibẽtur negocia licita.
lerici in minoribus poffũt redire ad fæculũ, & apoftafiã nõ faciũt.
lericus in minoribus babens beneficium, eft apoftata, fi dimittat babitum & tonfuram.
ulla Pij IIII fuper illicitis negociationibus cõprebendit Clericos, etiam in minoribus.
uilibet præfumitur negociari caufa cupiditatis, nõ caufa neceffitatis.
ita bominis eft prona ad malum.
ana Clerici negociatoris.
mne peccatum, quod eft contra preceptum legis naturalis, & diuinæ, mortale eft.
on eft curandum de verbis, quia accomodanda materiæ.
ullus nifi pro peccato mortali excommunicatur.

An,

70 *An, & quando contrafaciens legi, incurrat peccatum mortale.*
71 *Cum mortali peccato, nemo introibit in gloriam Dei.*
72 *Clerici eo ipso; quod contrahunt matrimonium, sunt priuati priuilegio Clericis circa bona concesso.*
73 *Clerici ordinati sine beneficio, possunt agere contra promouentem pro victu.*
74 *Clericus negocians monitus, non cessans, spoliatur clericatu, & beneficio, & traditur curiæ seculari.*
75 *Peccatum mortale notorium inducit suspensionem, vt quis non exerceat officium suum.*
76 *Paria iudicantur non fieri, & non recte fieri.*
77 *Occultus peccator non tenetur restituere fructus medij temporis.*
78 *Male acquisita prudenter facimus si in eleemosinã damus. (erogare.*
79 *Acquisita ex illicita negociatione tenemur in pauperes, & pios vsus*
80 *Nihil, tã naturale, quã rẽ acquirere, de voluntate domini tradẽtis.*
81 *Licet clericus, non residens priuetur beneficio, non tamen tenetur restituere fructus.*
82 *Verbum, alias, est aduerbium qualitatis, & ibi vide, quod habet plura significata.*
83 *Contra illud: quod lex iubet, aut prohibet, nihil est faciendum.*
84 *Canon. multipliciter sumitur.*
85 *Bulla Pij iiij. in præsenti materia edita, est iuris antiqui declarati-*
86 *Negociationes sunt interdictæ clericis omni iure. (ua.*
87 *Illicite acquisitum dicitur tripliciter.*
88 *Datum ex causa Simoniæ non restituitur danti: sed in eleemosinam erogari potest.*
89 *Mulier acquisitum ex meretricio, retinere potest.*
90 *In quibus casibus tenetur ludo lucrans restituere.*
91 *Tractus ad ludum lucrans, non tenetur restituere lucrum.*
92 *Vide remissiue, quomodo, & quando illicite acquisitum restituatur.*
93 *Bulla non comprehendit acquisita: quæ sunt parti restituenda.*
94 *Verba rescripti sunt potius impropriãda: quàm intelligenda in præiudicium tertij.*
95 *In rescriptis Papæ semper intelligitur apposita clausula, dummodo non sit alteri Ius quæsitum.*
96 *Lex debet conuenire tempori.*
97 *Fiscus, saccus male ablatorum.*
98 *Turpia, & illicita lucra fiscus aufert. (qunt.*
99 *Bulla auferens male acquisita clericis, eos punit in eo, in quo delin-*
100 *Verba Bullæ, viamq; contra sacros canones, sunt sublata per aliam bullam Pij quarti.*

Intentio

Intentio papæ non præfumitur de eo: quod verba non important.
Papa, & Imperator non poteſt diſponere: quòd ſtetur dicto vnius Teſtis in præiudicium tertij.
Conſtitutio contra ius naturale non ſeruatur.
Vide caſus; in quibus illicite acquiſitorum, fit reſtitutio.
Illicite acquiſita reſtituenda, non comprehenduntur in bulla.
Bulla comprehendit clericos cuiuſuis ordinis.
Vide quod veniat appellatione clericorum.
Bulla eſt male vitæ correctiua, & excitatiua virtutis.
Bulla comprehendit acquiſita cuiuſuis temporis.
Bulla impedit clericum teſtari de illicite acquiſitis.
Licentia teſtandi a Sede apoſtolica obtenta, habet clauſulam de licite acquiſitis.
Quod illicite acquiſita ſpectent ad Cameram; id declarat Bulla Pauli iiij.
Bulla Pij iiij. qua eximit curiales, Cardinales, prælatos, & officiales, & habentes facultatem teſtandi a generalitate bullæ æditæ ſuper illicitis negociationibus.

Quæ negotia ſint permiſſa, aut etiam interdicta Clericis.

QVAESTIO II.

SANCTISSIMVS D.D. Pius diuina prouidentia Papa Quartus, curam habens gregis dominici ſibi commiſſi, & præſertim clericorum, & Eccleſiaſticarum perſonarum, quæ vti perſonę ad aliorum regimen, & gubernium deputatę, magis quàm , a ſcandalis cauere, & à peccatis, & delictis magis abſtinere de- :quia religioſi, qui nomen ſanctitatis habẽt, peruersè agẽdo, plus ent in Eccleſia Dei, quàm alij, 8 dist. nemo, & clerici deprehenſi liquo crimine, plus peccãt, quàm laici, per Archid. cap. Arrianus. .1.n. 3 3. qualitas enim perſonæ auget atrocitatẽ delicti. Arbitrãs valdè malum, ac ſcandaloſum, quod clerici cauſa acquirendi, vel andi, ſeſe implicarent mercaturis, mercimonijs, ac ſæcularibus ocijs, de quibus ſcriptũ eſt, nunquàm de manu tua, vel oculis tuis r pſalterij diſcedat, dicatur ad verbũ oratio tua ſine intermiſſio- ec. c. nunquàm de conſec. diſt. v. & uita clericorũ debet verſari cir itã contẽplatiuã, non autem de rebus mundanis habere curã, niſi tenus ſunt neceſſaria ad corporalem vitam 1. q. iij. ſi quis obie- . quia dicit tex. in cap. negociatorem. 88. diſt. negociatorem cum, & ex inope diuitem, ex ignobili glorioſum, quaſi quandam peſtem

pestem fuge,quia teste Cicerone officium mercatoris non est officiũ
1 apti, non simplicis, non ingenui, non iusti, non boni viri: sed versuti, obscuri, astuti, fallacis, & callidi, & vt ait Augustinus,nullus mercator sine fraude ditescit,& lucrum habere non poterit:nisi fraudem fecerit. Et Carthaginenses, Mercatoribus distincta statuerunt diuersoria,nec ea illis cum ciuibus volebant esse communia,nec aspectus quidem,concedebatur eis ad secretiora vrbis loca.Græci autem nequaquam eos intra vrbes recipiebant. Plato vituperat Mercatores: qui optimos coinquinent mores, apud plerasque respub. antiquas lexerat,ne quis mercator Magistratum gereret, nec in senatũ,
2 nec in consiliũ admitteretur.Et ait Chrysostomus,clericus Mercator Deo placere non potest.Aug.quoque ait,Mercatores,pariter,ac Milites,veram pœnitentiam agere,non posse.Quòd tamen est intelligendum,quandiu hanc artem iniuste voluerint exercere, quia legitime & canonice mercaturam facere, nõ est interdictum,idque eo est deterius in clerico: de quo scribit Apostolus, nemo militans Deo implicat se negotijs sęcularibus,id est temporalibus, & mundanis, quantuncunque illa laicis liceant, per Abb.in rub.ne cler. vel monac. ratus in quam pręlibatus,sanctissimus,malum esse,& scandalosum,personas Ecclesiasticas,quæ alijs exemplum probitatis, & religionis, & sanctitatis præbere habent, in hoc vitium prolabi. Simulq; ad officium suum spectare:qui gregis,& pastorum curam habet, vniuersali malo huic prouidere.Sanctissimam super hoc sub Datum Romæ Nonis mensis Nouemb.anni 1560. Anno sui Pontifi. i. Constitutionem edidit,qua decreuit, & declarauit quæcunq.acquisita per Clericos, & personas Ecclesiasticas,ex illicita negotiatione,vel alias cõtra formam sacrorum Canonum,esse,& intelligi debere spolia, & vti spolia Reu. Cameræ apostolicæ applicanda, & incorporanda,ac applicari, & incorporari recolligi, & percipi debere, accomodatum profectò morbi, & mali qualitati medicamen, & remedium, quia abstinebunt omnino a negotiaturis causa lucri, vel acquisitionis clerici: quando sciant,ꝙ illa quæ suo labore in huiusmodi, & industria parauerint,post obitum non ad commodum, & beneficium suorum consanguineorum,& hæredum,pro quibus libenter laborant, sed in Cameræ apostolicæ beneficium, & vtilitatem cedent, & erunt pro futura alijs, potius quam suis, cuius constitutionis tenor subsequitur in hunc modum videlicet,Pius &c.

Bulla

Bulla Sanctissimi D.N.D. Pij diuina prouidentia Papæ IIII. super declaratione Spoliorum.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei ad perpetuam Rei memoriã.

DECENS esse censentes, & æquum, vt nos, qui alios in sua iustitia confouemus, Cameræ Apostolicæ iura non negligamus, quinimo, ne prætextu incertitudinis, illa ab aliquibus vsurpari, aut super eis, dubia aliqua oriri contingat, ita nostræ declarationis remedium prouideamus, quod a nemine desuper dubium aliquod deduci possit. Cum itaque, sicut accepimus, a nonnullis vertatur in dubium, an res, & bona, per clericos, etiam in sacris ordinibus constitutos, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros canones, acquisita, vti spolia, vel alias ad Cameram præfatam iure legitimo spectare, & pertinere debeant. Nos omnem desuper hæsitationi materiam submouere, ac cauillationibus, & altercationibus, ac litibus viam præcludere, & denique malitijs eorum, qui iura dicta Cameræ vsurpare satagunt, obuiare, aliasque in præmissis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, decernimus, & declaramus, omnia, & singula, res, & bona, cuiuscunque qualitatis, & quantitatis existentia, ac in quibusuis rebus, & Regnis, ac dominijs, tam citra, quam vltra Montes, & maria consistentia, per quosuis Clericos, tam seculares, quam quorumuis, etiam mendicantium ordinum, ac militiarum regulares, etiam in sacris ordinibus constitutos, cuiuscunque status, ordinis, & conditionis fuerint, ac Archiepiscopali, Episcopali, vel alia maiori dignitate, præfulgeant, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros Canones, quomodolibet acquisita, quæ pro tempore, post obitum eorum, qui etiam ex facultate, quam habuerint testandi, condito testamento, vbiuis locorum decesserint, & decedent, aut quibus illos, etiam eis viuentibus, priuari, & eis destitui, contingerit, & præsertim quondam Andreæ Iapiro de Sancto Ioanne Rotundo Presbyteri, seu religiosi, extra Rom. Curiam, ad illam forsan veniendo defuncti, hactenus, remanserunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram, & non alios, etiam in quibusuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, militijs, cæterisque beneficijs Ecclesiasticis, cum cura, & sine cura Sæcularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, successores illa in titulum, commendam, administrationem, commissionem, ac a-

lias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa, vigore prioris tituli, ius regrediendi, seu accedendi, & ingrediendi, aliquibus concessum fuerit, spectasse, & spectare, ac sub nomine Spoliorum venire, illaque, vti spolia ad Cameram ipsam pertinentia, perpetuo colligi, & recuperari potuisse, & posse, ac debere, & ita per quoscunque Iudices quauis auctoritate fulgentes, in quacunque instantia, sublata eis, quauis, aliter iudicandi & interpretandi, facultate, & auctoritate, iudicari, & deffiniri debere. Necnon irritum & inane, quicquid, secus super his a quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contingerit attemptari. Mandantes dilecto filio nostro Guidoni Ascanio, Sanctæ Marię in via lata, Diacono Cardinali, de Sancta Flora nuncupato Camerario nostro, & eius in Camerariatus officio successoribus, Quatenus spolia ipsa, prout alia ipsius Cameræ iura, exigi, & recuperari, ac præsentes inuiolabiliter obseruari faciat, nec permittat Cameram ipsam, vel pro eo, ea Agentes, desuper, modo aliquo, molestari, perturbari, aut inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras, & pœnas ecclesiasticas, appellatione postposita compescendo. Necnon legitimis, super his, habendis, seruatis processibus, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus, aggrauando. Inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus fe. rec. Bonifacij Papæ viij. prędecessoris nostri de vna, & Concilij, generalis, de duabus dietis, & alijs constitutionibus & ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, militiarum, & beneficiorum prædictorum, iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis apostolicis, illis, & dilectis filijs illorum capitulis, conuentibus, superioribus, & personis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu, & scientia similibus, concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, illorum tenores, præsentibus pro sufficienter expræssis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dũtaxat, specialiter, & expresse derogamus, contrarijs quibuscunque. Aut, si aliquibus, communiter, vel diuisim, ab apostolica sit sede indultum. quod interdici, suspendi, vel excomunicari non possint, per literas apostolicas, non facientes plenã, & expressam, ac de verbo, ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostri decreti, declarationis, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario, contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, apostolorum eius, se nouerit incursurum.

curſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1560. 9. Nouembris, Pontificatus noſtri Anno j.

Fed. Cardinalis Cæſius. Cæ. Glorierius
Barengus

Vnde pro intelligẽtia materię, iudicaui facere ad propoſitum, aliqua in medium adducere, per quę apparere poſſet: circa quæ licitè clerici, & perſonæ eccleſiaſticæ ſeſe poſſent exercere, & à quibus abſtinere, ſicque de negotijs permiſſis eis, & interdictis eiſdem quæſtionem facere, circa quod per contraria procedendo dico nulla, vel pauca eſſe negotia, quæ ſint clericis, vel perſonis Eccleſiaſticis interdicta, immo videri ea eſſe conceſſa clericis: quę laici facere poſſunt.

Nā primo videtur, quod perſonis Eccleſiaſticis ſit licitum quæcunque negocia, & artificia etiam manualia facere, etiam quæ perſonis viliſſimis liceant, ac manibus proprijs operari, imò non ſolum videtur eis licitum, vel permiſſum, ſed præceptum ac præcepto iniunctum per tex. in cap. nunquàm de conſec. diſt. 5. ibi enim legitur facito aliquid operis, vt ſemper te diabolus inueniat occupatum, exemplo
3 Apoſtolorum, qui manib. laborabant, & victum manu quærebant. Fiſcellam texe iunco, vel caniſtrum lentis plecte niminibus, ſeratur humus, areole æquo limite diuidantur, in quibus cum olerum iactata fuerint ſemina, vel plante per ordinem poſitæ, aquæ ducantur irrigue. Sic pulcherrimorum verſuum ſpectator aſſiſtas, Ecce ſupercilio cliuoſi tramitis vndam Elicit, illa cadens raucum per leuia murmur Saxaciet, ſcatebriſq; arentia temperat arua. inſerantur fructuoſi
4 arbores, vel gemmis, uel ſurculis, vt paruo poſt tempore, laboris tui dulcia poma decerpas. apum, fabrica aluearia, ad quas te mittunt Salomonis prouerbia, dicentis, vade ad apem, & diſce: quo modo operatrix ſit, & caſtum opus faciat, texantur, & lina capiendis piſcibus. Scribantur, & libri, vt & manus operetur cibum, & anima ſaturetur lectione, & ibi dicit gl. quod in Aegypto non recipitur Monachus in monaſterium, niſi in aliquo opere ſit peritus.

Et operari manibus eſt in præcepto clericis, & religioſis, prime ad Theſſalonicenſ. operemini manibus veſtris, ſicut præcepimus vobis, & Aug. lib. de operibus Monachorum, cæterum quis ferat homines contumaces, ideſt religioſos, non operantes, de quibus ibi loquitur ſaluberrimis Apoſtoli monitis reſiſtentes, non ſicut infirmiores tollerari, ſed ſicut fortiores prędicare? Et Apoſtolus 3. ad Theſſalo. ſi quis non vult operari, nec manducet, & infra vult ſeruos Dei corporaliter operari, vnde viuant, & dicit Aug. prælleg. loco quid agant: qui operari corporaliter nolunt, ſcire deſidero, orationibus inquiunt.

uacamus, & psalmis, & lectionibus, & verbo Dei, & dicit glo. Luce 12. super illud vendite quæ possidetis; non tantum cibos vestros communicate pauperibus. Sed etiam vendite, quæ possidetis, non tantum cibos vestros communicate pauperibus. Sed etiam vendite possessiones vestras, vt omnibus vestris simul pro domino spretis, postea labore manuum operemini, vnde viuatis, vel eleemosinam faciatis, & ad Corint. 4. laboramus operantes manibus nostris; Ergo videtur: quod ne dum sit licitum, & permissum clericis, & Religiosis manibus operari. Sed & quod eis sit in præcepto commissum. Et est tex. in cap. clericus el primo & il secondo 91. dist. ibi legitur Clericus victum, & vestitum sibi artificiolo, vel agricoltura absque offi-
5 cij sui duntaxat detrimento paret. Clericus quilibet verbo Dei eruditus artificiolo victum quærat. Item omnes clerici, qui ad operandum ualidi sunt artificiola, & literas discant &c. est glo. in cap. ad reatum 81. dist. vbi sanctimoniales otiose esse non debent, & debent facere calatos &c. sequitur glo. in cap. qui venatoribus lo primo 86. dist. quæ dicit, ꝙ venatio oppressiua, & venatio arenosa est illicita. Item venatio saltuosa quæ fit in syluis, non est licita clerico, etiam si pauper sit secundum quosdam vt. 34. dist. quorundam: quia, inquit, potest alias victum quęrere. 91. dist. clericus: nam inquit faciat cistas,
6 calatos, & retia de consе. di. 5. nunquam: ponere autem laqueum, vel retē sine strepitu, & clamore, & canibus licet etiā clericis, cum liceat Monachis etiam texere linum pro capiendis piscibus, quia dicit tex. & ibi glo. in cap. Esau. ea. distinc. quod in sanctis scripturis Inueni-
7 mus piscatores sanctos, venatores non, & dicit glo. in cap. Canonum 14. q. 4. quod clerici possunt emere, rudem materiam, corium, & cartas, & inde facere sotulares, & libros, & huiusmodi vt sic lucrentur victum: quod eis est licitum, allegat tex. in capit. primo 21. q. 1. & 91. dist. quia artificia sunt licita clericis pro sui sustenta-
8 tione, & legitur in cap. presbyter, 91. dist. quod presbyter peractis horis, Infirmis visitatis, si voluerit ad opus rurale exeat ieiunus, vt iterum necessitatibus peregrinorum, & infirmorū succurrere possit. Fac. quod dicit Abb. in capitulo clerici officia. de vit. & honest. cler. vbi dicit: quod clericus potest necessaria sibi ad victum quærere ex honesto artificiolo fac. tex. capitulo primo de celebratione missarum, & hoc verum per glo. in summa 91. dist. dummodo per hoc
9 clericus, aut sacerdos non se subtrahat a diuinis officijs, & dicit eleganter glo. in cap. fin. 86. dist. quod monachi non reprobantur conducere, & habere terras ad firmam cap. dilecti extra de decimis. Sed id eis licitum, quando eis sua non sufficiunt, vt leg. & not. cap. sec.
10 ne cler. vel monach, & 21. q. 3. placuit, vel cum ipsimet excolunt

non vt inde plus lucrentur, ſed vt de fructibus viuant, & dicit Abb. in cap. cum ſecundum ne Cler. vel Mon. quod clerici ſeculares, poſ-
11 ſunt ſuo nomine neceſſitate inſtante, res conductas habere, Monachi verò nomine proprio non poſſunt, & eſt ratio, quia clerici ſæculares poſſunt habere propria, Monachi verò non, nomine vero Monaſte-rij, poſſunt habere pro eorum neceſſitatibus, ſicut clerici, vt in glo. & probatur cap. dilecti de decimis, cum ſimilibus, ſubdens paulò poſt idem: quod clerico poſſunt locari omnes obuentiones Eccleſiæ, vbi etiam aſſignat rationem, quare eadem locatio non poſſit pari modo fieri laico, dicit enim laico autem non poteſt huiuſmodi locatio fie-ri ratione ſpiritualium obuentionum, ne Eccleſia ſubijciatur regimi ni, vel diſpoſitioni laicorum, inſtante tamen magna neceſſitate poſſet fieri talis, vel conſimilis conceſſio laico, non tamen, vt ipſam regat Eccleſiam, ſed vt per alium eam faciat gubernari.

Et dicit glo. in cap. primo ne cler. vel mon. in verbo conductores, quod
12 licet clerici non poſſint conducere: tamen ſi ſuccedunt conductori in re conducta, poſſunt remanere in conductione, & conductam exer-cere vſque ad præfinitum tempus, arg. l. de Curia, ff. de decur. vbi tex. not. quod ſi decurio, qui conducere prohibebatur quædam Iure ſuc-ceſſit in conductione, remanet in ea; quod etiam eſt in omnibus ſi-milibus ſeruandum, quòd eſt bene notandum ad ſimilia bon. tex. in l. 2. verſ. ſed ſi iure. ff. de Fal. conductio enim prædiorum prohibetur clericis propter cupiditatem.

Et dicit Siueſter in ſua ſumma in verbo clericus 3. nu. 2. quod Clericus poſt recipere poſſeſſiones excolendas ad quartam, vel quintam par-tem, & huiuſmodi, ſeu ipſas conducere ad ſuſtentationem ſui, & ſuorũ
13 arg. d. c. peruenit vbi hoc idem ſentit glo. in verbo auaritiæ cauſa & in cap. clericus 91. diſt. & ſatis concordat Hoſtien. & Abb. in c. ſecun-dum ne Cler. vel Monac. poteſt etiã clericus locare animalia, vt oues, & boues ſcilicet ſi habet ex decimis, vel ſucceſſione, aut alias ſibi da-
14 ta, aut ſi habens paſcua multa, emit eadem animalia, vt illa depaſce-rent ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, & pauperum, non autem ſi emit, vt traderet ad incrementium, vel aliud ageret in fraudem negocia-tionis ſecundum glo. Ray. & ſumm. conſt.

Imò poteſt etiam emere rem clericus: vt eam melioratam, vendat ca-rius, puta, equum, pullum nutriendum, vel tabulam, vt imaginem fa-
15 ciat, quia in talibus non eſt negociatio, ſed artificium not. 14. 4. q. Ca nonum, cap. nunquàm de conſec. diſt. 5. & de his ſumma conſtit. lib. 2. tit. 7. q. 41. & tit. 8. q. 2.

Et dicit notabiliter glo. in ſumma 14. q. 3. quod clericis in caſu neceſſi-
16 tatis eſt permiſſum negociari: vt extra ne cler. vel monac. cap. 1. lici-

tum tamen est clericis emere aliquam rem,& rudem materiam,& inde aliquod artificium facere,si eis sua non sufficiunt.vt 91.dist.cler.vi ctum & 21.q.1.c.1.& tunc non acquiritur lucrum ejs ex negotiatione sed ex artificio,talia enim lucra licita erant Apostolis 21.q.1.c.1.

Et dicit tex.in cap.1.ne cler.vel Monach.quod clericis tantum iniusta
17 non iusta negotia sunt interdicta,ibi enim habetur, nec tamen est iustum negotium eis interdictum,propter necessitates diuersas: quia legimus sanctos Apostolos negotiatos fuisse,& in regula Beati Benedicti præcipitur prouideri per quorum manus negotia Monasterij procurentur.

Et licet Episcopi , & alij superiores non possint aduocare, & in causis pro alijs aduocationem exercere,neque coram Ecclesiastico, neque coram seculari Iudice 11.q.1.te quidem 88.dist.perlatum ca. Episco-
18 pus el 1. 14. q.5.denique 21. q. iij. per totum,& ratio potest esse,ne persona Episcopi vilis reddatur coram alijs,d.cap. perlatum, & ne verbum Dei:ad quod Episcopus tenetur, impediatur, & quia aduocatus proponit stando l.quisquis C.de postulando , & id esset parum conueniens Episcopo,tamen sacerdotes in multis casibus licite,& iure non repugnante aduocant:in causis pro se ipsis, pro sua Ecclesia,
19 pro personis sibi coniunctis,quando non possunt habere alium Aduocatum,vel non æque bonum cap.fin.de postulando cap. sacerdotibus 15.q.2.cap. vnico,& glo.14.q.5.in c.denique.Innoc.in cap. 1.de postulando:& personæ coniunctę,pro quibus possunt aduocare , intelliguntur vsque ad quartum gradum autentica licentia. C.de Episcopis & cler.l.petitionem C.de Aduoca. diuer Iud.& dicit Abb. in d. c. fin. 2.col.de postulan.quod pro stricte coniunctis, & miserabilibus personis poterit clericus contra Ecclesiam, a qua habuit beneficium aduocare,quia magis tenetur quis adiuuare coniunctum:quam eum, a quo habuit beneficium.

Item potest aduocare sacerdos,etiam pro personis miserabilibus,intel-
20 ligendo miserabiles personas,omnes illas,quæ per se proprias causas non possunt ministrare, vel Ecclesiastico auxilio indigentes 86. dist. cap.fin.in fi.& 87.dist.defensionis & C.quando Imper.inter pu.& vid per totum.

Et non sufficit,quod miserabilitas sit in habitu,sed est opus quod sit in actu, per tex. cap. primo de postulan. qui permittit non indistincte pro miserabilibus personis: sed pro illis: qui causam administrare non possunt:vt quia sunt viduæ pauperes, orfani, & pupilli, ad quorum defensionem Ecclesia tenetur. 87.dist. per totum per Abb. in cap. primo & cap.significantibus de off.deleg.Diaconi vero,etiam in iudicio sæculari possunt aduocare pro causa sua,vel Ecclesiæ suæ, vel misera-

miſerabilium perſonarum, d. cap. primo de poſtulan. per ſpeculatorem in tit. de aduo. vbi allegat d. capitulum primum vnde apparet, quod in omni caſu poſſunt aduocare, in quo poſſunt Sacerdotes coram merò Iudice Eccleſiaſtico, quod videtur eis indiſtinctè permiſſum, per Innocen. in d. c. primo de poſtulan. vbi dicit in ſacris autem ordinibus conſtituti: & beneficiati non prohibentur coram Eccleſiaſtico Iudice litigare, nihil tamen quærent pro ſalario. Sed obla-
21 tum ſponte recipient 15. q. 2. c. vnic. vbi glo. dicit quod ſeculares clerici de conſuetudine Eccleſiæ pro impenſis patrocinijs, munera exigere poſſunt. Fac. quia nemo militat ſtipendijs ſuis. cap. cum ex officij de præſcrip. facit cap. dilectus de Simonia, & cap. non licet. 11. q. 3. vbi habetur quod aduocatus poteſt vendere ſuum iuſtum patrocinium: pro quo vide glo. in ſumma 15. quæſt. 2. in verbo impenſis, quæ dicit poſt multa in materia, quod Epiſcopi: & ſacerdotes non debent indifferenter aduocare, ne vileſcat dignitas ipſorum. 88. diſt. perlatum & 14. q. 5. denique: ſed coram Eccleſiaſtico Iudice, licitè poſſunt
22 omnes aduocare, ſed non poſſunt petere ſalarium: ſi ſunt in ſacris ordinibus conſtituti, vt infra eodem cap. primo: derogatum tamen eſt huic Canoni per contrariam conſuetudinem, nemo enim cogitur de ſuo facere beneficium, 10. q. 2. precarie. Item dignum eſt, eum recipere emolumentum qui preſtat obſequium cap. caritatem. 12. quæſt. 2. Item nemo cogitur ſtipendijs ſuis militare d. cap. dilectus de Simonia cum ſit in parte deciſa, imo eſt expreſſum extra de preſcrip. cum ex officijs, religioſi verò, & Monachi, vel regulares, non niſi pro ſua Eccleſia debent aduocare, & ſuperiore ſuo precipiente 16. q. 1. monachi. Ioan. quod dicit de ſacerdote hodie corrigitur extra de poſtulan. cap. vltimo. Et quia dicimus, quod coram ſæculari Iudice poſſunt aduocare pro cauſa Eccleſiæ, & Eccleſiaſtica, eſt ſciendum: quod res, & cauſa Eccleſiaſtica, poteſt dici altero de tribus modis, aut ratione perſonæ, vt quia perſona eccleſiaſtica ſequendo forum rei litigat coram ſæculari, aut ratione delicti, vt quia pro ſacrilegio Eccleſia voluit conuenire laicum coram Iudice ſeculari, id quod poteſt cap. cum ſit generale de for. compet. aut ratione rei de qua agitur: vt quia res eſt Eccleſiæ per Abb. in cap. 1. de poſtulan.

Et dicit Abb. in d. c. primo de poſtulan. quòd clericus poteſt eſſe Aduocatus in iudicio ſæculari pro perſona Eccleſiaſtica ibi litigante de delicto, ſeu de rebus Eccleſiaſticis, vbi ergo litigantes negocia ſæcularia ſunt debet exiſtens in ſacris tunc omninò abſtinere: niſi in caſibus ibi exceptis, & hoc procedit: ſi conſtitutus in ſacris habet beneficia, ex quibus poſſit ſuſtentari, ſi non habet licet glo. dicat: quod non poteſt aduocare, ſed habet agere contra Epiſcopum qui eum pro

23 mouit, vt sibi prouideat: dicit Hostien. & melius: quod si iste clericus de facto egeret, quod sibi licet ex tali aduocatione victum quærere arg. cap. clericus victum 91. dist. Et si dicas quomodo potest egere, cum teneatur Episcopus ei prouidere: respondetur: quòd fortè hoc ab Episcopo obtinere non potest, vel propter impotentiam, vel propter indigentiam Episcopi, vel aliam causam, nam si propter indigentiam clericus licitè exercet opus rurale cap. primo de celebr. missar. Et licitè emit materiam aliquam rudem, vt illam redigat in formam arg. eorum: quæ notat gl. in c. Canonum 14. q. 4. quæ glo. dicit quod potest emere corium, & inde facere sotulares, fortius debet sibi licere, aduocationis officium exercere: cum magis conueniat dignitati: & aduocati dicuntur defendere Rempublicam, sicut milites armate militiæ l. aduocat. C. de aduoc. diuers. Iud. faciunt verba Abb. in cap. conquerente extra de cleric. non residen. vers. sed quæro quare, vbi dicit: quod imputandum est sibi, si clericus acceptauit beneficium: tunc subdens quærat ergo sibi victum aliqua industria 91. dist. clericus victum.

In minoribus vero constituti: si sunt beneficiati, non possunt aduocare:
24 nisi sunt coram Ecclesiastico Iudice, quod limita, secundum Abb. & Hostien. quando habent beneficium sufficiens ad eorum sustentationem, quia si non habent, possunt per aduocationem acquirere sibi, etiam si sunt Diaconi, vel Subdiaconi. Si vero non sint beneficiati possunt indistinctè, tam coram Ecclesiastico, quam sæculari in causa ciuili aduocare, vt per Abb. d. c. 1. de postul. vbi dicit si clericus est in minoribus: & habet beneficia sufficientia idem dicendum, quod de constituto in sacris, quia isti æquiparantur; vt in tex. aut non habet stipendia sufficientia, & potest licitè in vtroque foro aduocare, & dicit Abb. in c. sicut te. ne cler. vel Monac. n. 4. quod clericus in minori-
25 bus, non perdit clericatum suscipiendo aduocationis, vel procurationis officium, & non solũ videtur clerico licitum aduocare, & procurare ad sui, suorumq. sustentationem: sed etiam ad lucrandum; per ea quæ dicunt Abb. & alij in c. vt vnus de pecul. Cler. vbi ad acquisita per clericum habetur consideratio ad lucra: quæ facere potuit ex doctrina: puta cum clericus esset Doctor. & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, & iudicando. Vbi de taliter acquisi-
26 tis clericus disponit: vti de patrimonialibus, vt per eosdem ibidem; faciunt quæ diximus in hac materia in quæst. ex quibus præsumatur clericus acquisisse, & dicit Abb. in capitulo sacerdotibus ne cleric. vel monac. quod clericus potest, & procurare negotia laicorum: si redundant in vtilitatem Ecclesiæ; & si clericus negotia laicorum exercet, valet iudicium: si non excipiatur, per eundem ibi num. 3.

In

In cauſis vero criminalibus, nullo modo poſſunt clerici aduocare corã Iudice ſæculari cap. ſententiam ne cler. vel monach. 23. q. 8. his a quibus ſi diſt. aliquantos, quidam tamen dicunt eos poſſe pro reis poſtulare, & appellare, & appellationem proſequi arg. 23. q. 5. cap. eos ſed eſt tutius in totum abſtinere quia dicit in d. cap. primo de poſtulan. quod in cauſis criminalibus, vbi venit imponenda pœna ſanguinis, debet clericus omninò abſtinere, vt in d. cap. ſententiam, & not. in cap. primo ſi diſt.

Et hoc indubitanter, cum vult eſſe aduocatus ex parte actoris: quia non poſſet petere reum puniri ſine metu ac periculo irregularitatis, ex quo agit ad pœnam ſanguinis quia præſtaret auxilium cap. ſi quis viduam, 50. diſt. Sed dubium eſt: nunquid poſſit eſſe aduocatus ex parte rei, & videtur primo quod ſic, quia etiam Eccleſia defendit reos, & pro eis ſupplicat, ne mortis pœnam patiantur, vel membri abſciſſionem, vt cap. nouimus de verb. ſig. In contrarium facit, quia fortè propter imperitiam ſuam accuſatus poſſet ſuccumbere, vel propter aſtutiam; ſeu malitiam poſſet reus iniuſtè abſolui, & ſic condemnaretur actor ad pœnam Talionis. vnde quia lingua eſt nimis facilis &c. l. famoſi ff. ad l. Iul. maieſtat. tutius eſt vt clericus abſtineat, etiam pro parte rei &c. & alias vt ibi per eum. Religioſus etiam poteſt aduocare; & procurare duobus concurrentibus, videlicet ſi vtilitas
27 monaſterij expoſcat; Et ſi Abbas mandet, vel imperet per Abb. in c. ex parte extra de poſtulan. vbi dicit Abb. ex ſolo ergo imperio Abbatis; vel ex ſola vtilitate Monaſterij, non poteſt Monachus exercere officium aduocati, vel procuratoris, ſed requiruntur iſta duo coniunctim, & intelligo quod illis concurrentibus poterit eſſe aduocatus; nedum in foro Eccleſiaſtico, ſed etiam ſæculari, & ſubiungit ibi Abbas; quod vtilitas Monaſterij intelligitur; ſi cauſa quæ aduocatur, vel procuratur ſit Monaſterij; ſi vero cauſa quæ aduocatur, non ſit monaſterij, ſed cauſa ſit alterius, & eam procuret, vel aduocet Monachus cauſa lucrandi; & lucrum in vtilitatem monaſterij conuertendi, puta in ſoluendo debita Monaſterij ære alieno grauati, tenet ſecundum Io. And. quod non ſit licitum, tamen Abb. contrarium ſeruauit Et pro hoc contrario facit notabile dictum Innocentij in cap. cum 1. & 2. de re. iud. quod monachus poteſt eſſe aduocatus; & procurator in cauſa vnius amici monaſterij, & pro amico monaſterij Abbate mandante, quia in conſequentiam tractatur de vtilitate Monaſterij quia per amicos Monaſterij, promouetur vtilitas ipſius, primum tamen dictum, quod videlicet non ſit licitum in tali caſu aduocare monacho, videtur honeſtius, & ſecurius. vnde crederem, inquit, quod pro amicis Monaſterij poſſet religioſis eſſe aduocatus ſuperiore imperante,

perante,per dictum Innocen. Sequitur Idem Abb. in cap. sacerdotibus ne cler.vel monac. vbi dicit,quòd monachus de licentia Abbatis potest procurare negotia laicorum amicorum Monasterij: & in cōsequentiam potest redundare in vtilitatem,& beneficium Monasterij, quia bene etiam Clericus secularis, potest esse procurator vel aduocatus in causis laicorum, si redundat in vtilitatem Ecclesiæ, per eundem ibidem.

Et ne dum clericus potest esse aduocatus: vel procurator in causis, sed
28 etiam Iudex:& Iudex deputatus a Principe sæculari, etiam in causa criminali,videlicet ad vnam causam tantum, per ea quæ dicit Abb. in cap.sed nec:ne cler.vel monac. vbi pro casu allegat tex. in cap. in Archiepiscopatu de rapto.vbi Clericus, vel Prælatus potest esse delegatus Principis sæcularis etiam in causa criminali:licet generalis officialis esse non potest. Et dicit idem Abb.in c. clericus: quòd si prælati sint in consilijs principum,& quæritur ab eis de imponendā pœna in delicto grauissimo pro quo fortè venit imponenda pœna mortis, aut membrorum detruncatio, quod si reus est in causa absolutionis, possunt consulere illum absoluendum,si autem in causa dānationis nullo modo consulant, ex quo casus imminet de præsenti: nisi venire imponenda pœna corporalis leuis. si autem non imminet casus,tunc benè possunt Prælati de iure respondere,per Iura quæ ibi adducit.Subiungens ibidem, nota: quòd Prælatus potest esse consiliarius Principis sæcularis, licet non debeat esse officialis iustitiæ exercendæ,vt ibi per eum:nec Prælatus:vel Clericus incurrit irregularitatem,si suus officialis, cui iurisdictionem demandauit, inflixerit pœnam sanguinis iustitiam exequendo,vt per Abb.in cap.clericis ne cler vel monac.vbi dicit: quòd Prælatus, qui habet iurisdictionem, debet alicui facere commissionem vt faciat iustitiam, immò: quod etiam possit casum occurrentem delegare:vt inquirat: & iustitiam faciat: vbi vide num.13.

Item quod videtur plus;clericus,licet officium tabellionatus sit vilissimum in se, & sit officium extraneum ab officio clericorum, cum sit
29 quoddā genus negociationis, & cum tabellio seruus publicus dicatur, seruiendo omnibus, quòd videtur officium sæculare, à quo officio debet clericus abstinere, qui debet intendere circa rempublicā Ecclesiasticam,& spiritualem,non circa mundanam,tamen siue clerici sint in sacris constituti, siue in minoribus, si non habent compe-
30 tentia beneficia,aut indigent,possunt exercere officium tabellionis, & tabelliones fieri: tam coram Papa: quam in alia curia:per eundem Abb. in cap.sicut te ne cler. vel monac.col. 3. & Zabarel. ibidem vbi vide per Abb. etiam in num. 7. an omnes clerici dicantur

esse

eſſe in ſacris, & per eundem Abb. in cap. clericis num. 7.

Et clerici admittuntur etiam ad officia, & munera publica, puta ad munera tutelæ cap. peruenit 86. diſt. vbi glo. opponit de tex. in authen. de ſanctiſſ. Epiſcopis. §. Deo amabiles : vbi prohibetur Epiſcopo, & Monacho, etiam volenti, ſuſcipere onus tutelæ : cui authenticè eſt præiudicatum per illum Canonem, vnde hodie non ſtatur diſpoſitioni illius, & concludit: quòd licet perſonæ Eccleſiaſticæ, non admittātur ad datiuam tutelam, & teſtamentariam, tamen admittūtur ad legitimam: & ad tutelam miſerabilium perſonarum omnes Clerici, ſiue monachi tenentur. 88. diſt. cap. primo & cap. Epiſcopus gubernationẽ. vnde cū per ſupradicta appareat: quod Clerici poſſint exercere artificia, opus rurale, facere conductas, aduocare, procurare, iudicare, tabellionatum exercere, onus tutelæ ſuſcipere, & alia negocia pro ſuo vſu facere, & gerere, videtur clericis indiſtinctè conceſſum libere poſſe negociari, & quæcunque negocia, tam publica, quā priuata exercere. Id quod videtur innuere Io. And. cap. 1. ne cler.

31 vel monac. per illa verba: caueat ergo clericus à negociatione de qua in cap. fin. de vſur. quæ negociatio eſt vſuraria vt ibi: vnde videtur: quod ſi cauere tantum habet ab illa ſpecie negotiationis, quod ab alijs abſtinere non debeat: immò quòd aliæ ei ſint permiſſæ, quia qui in vno prohibetur: in alio videtur permiſſus, & habilitatus Lait prætor vbi Bart. ff. de iud.

Verùm cōtrarium eſſe videtur, quòd immò ſit interdictū Clericis quod nullo modo, & nullo quæſito colore poſſint negociari: & negotia alicuius generis exercere, quia dicit tex. in cap. fornicari diſt. 88. negociari antequam quis ſit Eccleſiaſticus, licet, facto autẽ Eccleſiaſtico iam non licet, quia id dicunt Apoſtolica verba, nemo militās Deo implicat ſe negocijs ſæcularibus, & cantat pſalmiſta Dauid : quoniā non cognoui negociationes: introibo in potentias domini, & ſubiungit tex. in cap. 2. 88. diſt. proinde huiuſmodi, aut ab indignis poſt hæc quæſtibus nouerint abſtinendum, & ab omni cuiuslibet negociationis ingenio, cupiditateque ceſſandum, aut in quocunque gradu ſint poſiti, mox a Clericalibus officijs cogantur abſtinere, quoniam domus Dei, domus orationis, & eſſe, & dici debet, ne per officia negociationis potius ſit ſpelunca latronum, & dicit tex. cap. Epiſcopus. Ead. diſt. Epiſcopus, ſacerdos, aut Diaconus nequaquàm ſæculi curas aſſumant, ſin aliter deijciantur. Et in cap. Epiſcopus el 2. eod. Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet, ſed lectioni, & orationi, & verbo prædicationis tantummodo vacet. Et Clericus negociator, eſt veluti peſtis fugiendus. per tex. in c. negociato-

32 rem eod. ibi enim legitur negociatorem clericum, & ex inope diuitem,

tem, & ex ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge, & dicit tex. in cap. eijciens eod. quod dominus eijciens vendentes: & ementes de templo: significauit quia mercator nunquàm Deo placere po-
33 test. Et Ideò nullus Christianus debet esse mercator, aut si esse voluerit, proijciatur ab Ecclesia, dicente propheta: quia non cognoui negotiationes: introibo in potentias Domini: hoc tamen cum moderamine intellige, vt dico supra, quia mercatores Christiani nostri tēporis legitime, & Canonice negotiãtes, non debēt istis notis appellari. Subiungens ibi tex. sed substantia talium stabilis esse non potest, neque ad bonum proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodū enim, si triticum, aut aliud tale cernas in cribro, dum, huc, & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorsum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, nisi stercus, sic de substantia negociatorum, nouissime nil remanet, nisi solum peccatum. fac. tex. in cap. primo ne cler. vel Monach. vbi multa negocia sæcularia enumerãtur: à quibus Clericos abstinere præcipitur. Et in c. sacerdotibus eod. interdicitur Clericis, ne laicorum res ministrent, vel procurent, cum interminatione quòd si secus faxint, eis non subuenietur ab Ecclesia, & in c. secūdū eod. sub interminatione anathematis prohibetur Clericis, ne
34 negocietur. Et in cap. sicut te eod. dicit quòd clerici in sacris, cōpelli debent per subtractionem beneficiorum, vt desistant ab officio Tabellionatus, veluti ab officio sæculari, & in tex. in cap. fin. de vit. & honest. cler. dicitur, quod si clericus tertio monitus, à negocijs sæ-
35 cularibus non abstinet, quoad bona perdit priuilegium clericale, facit cap. 1. 2. & 3. 21. q. 3. cap. mollicijs cap. hi qui ead. caus. & quæst. vbi dicitur hi, qui in Ecclesia Domini ad ordinationem Clericorum promouentur, in nullo ab administratione diuina aduocentur, nec molestijs, & sæcularibus negocijs alligentur. & dicit tex. in cap. Canonum. 14. q. 4. canonum statutis firmatum est, vt quicunque in clero esse voluerit, emendi vilius, & vendendi carius studio non vtatur, quod si exercere voluerit, cohibeatur a clero, & notat Abb. in cap. primo ne cler. vel Monac. quod clerici non debent exercere negociationem aliquam, etiam iustam, per Iura quæ ibi adducit.

Quid dicendum ergo in tanta varietate, & diuersitate iurium pro concordatione cōtrariorū, & intelligentia eorum in materia: dicit Innocen. quem sequitur Io. And. in rub. ne cler. vel Monac. quod tribus modis sæculare negotium sumitur: primo. n. sæculare negocium sumitur pro quolibet actu rerum sæcularium, prout in enumeratis cap. 1. eod. à quibus actibus turpibus est abstinendum secundo pro iudicio de rebus sæcularibus, quòd clericis non licet, nisi inter clericos tantum: tertio dicitur sæculare negotium, quod est inter sæculares homines,

homines, quòd non licet clericis niſi de his, quæ pertinent ad iudiciũ Eccleſiæ, puta de cauſis decimarum, iuriſpatron. & ſimilium. glo. in ſumma 21. q. 3. aliter diſtinguit, tripliciter, inquit, quis dicitur exercere negocia ſæcularia, vno modo, ſi aliquid ematur, vt carius vendatur, Et hoc non licet, & hæc eſt materia diſt. 88. per totum, quandoque idem eſt: quod exercere cauſas ſæculares, & illud etiam non licet clericis: niſi pro certis perſonis cap. primo extra de poſtu lan. quãdoque idẽ eſt quod eſſe procurator rerũ ſæculariũ, ſiue admi niſtrator, nec illud licet clericis cap. 2. ne cler. vel Monac. Quandoque idem eſt: quòd conducere poſſeſſiones à laicis, hoc non eſt inter dictum clericis: quando indigent, quia hoc etiam licet Monachis cap. dilecti extra de decim. Hoſtien. diſtinguit aliter, quia ſæculare negocium tertio modo eſt hominum ſæcularium, & inter ſæculares: & horum aliqua ſunt ciuilia, aliqua criminalia: vbi agitur de ſangui ne, ſunt clericis interdicta: in quibus nec etiam vti aduocati pro par te rei comparere poſſunt. Ciuilia, aliqua ſpectant ad forum Eccleſiæ tantum, ſicut cauſa matrimonij, legitimationis, iuriſpatr. & talia tra ctãt clerici iudicãdo, & nõ alij, aliqua ſunt fori principaliter ſæcularis de his ſe nõ intromittunt clerici, niſi in caſibus: vt not. ſup. de foro comp. cum ſit generale & cap. ex tenore & quæ notat. in cap. primo cauſa exempli. Abb. in rubrica ne cler. vel Mon. diſtinguit: quòd negotium ſæculare, poteſt ſumi ſtricte, & large: quia poteſt dici quic quid peruenit ex carnali concupiſcentia, nõ ſubiecta freno rationis, & dicitur tunc ſæculare, quia per illa omninò videtur ſeculare, ideſt ſecundum ſæculum, mundum, ſeu carnem, non ſecundum Deum, & ſpiritum, agere, & tunc prohibetur etiam laicis: & multò fortius clericis: ſecundo poteſt ſumi magis ſtrictè, vt cõprehendat negociũ pertinens ad rempub. mundanam, & ſæculares homines: quod licet ſit permiſſum laicis: tamen clericis eſt interdictum, vt negociari. 88. diſt. fornicari & l. placet. C. de Epiſcopis, & cler. vbi dicitur quòd clerici nihil debent habere commune cum publicis actibus, quia debent clerici attendere circa rempub. ſpiritualem, & vita clericorũ debet verſari circa vitã contemplatiuã, nõ autem de rebus mundanis habere curã, niſi quatenus ſunt neceſſaria ad corporalem vitam &c.

Ego vltra iſtas diſt. doctorũ, puto quòd in hac materia pro faciliori in telligentia ſit aduertendum ad terminos, quibus vtuntur Doctor. in materia iſta, vt videlicet conſideretur, illud quod agit clericus: an ſit artificium, an negociatio, an cauſa lucri faciat, an cauſa neceſſitatis, an ſit clericus in ſacris; an in minoribus tantum, an beneficiatus: an ſine beneficio competenti, & iſtis conſideratis: credo quòd materia

melius

melius intelligetur, & procedit magis de plano. Nam dicit Abb. in cap.fin. de vit.& honest. cler. in fin. quòd est differentia inter negociationem,& artificium,quia artificium non est prohibitum clericis
36 negociatio sic,per ea quæ habentur 88.dist.per totum, & maxime in c. eijciens. & cap. quoniam non cognoui. quia artificio clericus potest, & debet sibi victum, & sustentationem quærere cap. clericus 91. dist. cap. nunquam de consec.dist. 5. dummodo non se subtrahat per hoc a diuinis, & diuinorum celebratione, per glo. quæ hoc dicit 91.distin.in summa:dicit enim ibi: vbi autem clerico non sufficit Ecclesia,proprijs manibus sibi quærere victum debet. Iuxta apostolum non tamen,quod subtrahatur ab ecclesiasticis officijs, quia clericus non potest per totum diem operam suam locare, cum non debeat officio de esse 54. dist. si seruus, & secundum Abb. dicto loco artificium est: quando quis emit aliquam materiam: & per artificium reducit ad aliquam formam, vt si forte emat vimina, vt faciat cani-
37 stra,vel emat cartas, & scribat libros, vel emat aliquod lignum, vt faciat aliquam domum: vel emat filum,vt faciat retia: corium, vt faciat sotularia,nam secundum d.Antonium tales non dicuntur mercatores,vel negociatores.Sed potius artifices stricte sumpto vocabulo:quia negociari proprie dicitur in commercijs,cap.forus de verb. sig.Id quod clericis est licitum deficiente stipendio Ecclesiæ,vt per dictam glo.declarat hoc tex.in cap.eijciens 98. dist. per illa verba quicunque rem comparat:non vt illam integram, & immutatam vendat, sed vt materia sibi sit aliquid inde operando, ille non est negociator,& per Barba. in additio. ad Bar.in l.legatus de leg.tertio vbi dicit, ꝙ differentia est inter negociatorem,& artificem, quia nego-
38 ciator est ille,qui emit vnam rem,& non mutata forma illam vẽdit, vt lucretur: artifex,est ille,qui rem emit, & mutata forma vendit, vt qui emit ferrum, & facit enses, cap. paratum 88. dist. & not. ad statuta loquentia de mercatoribus: quia isti appellatione mercatorũ non continentur,quia mercatores proprie dicuntur à merce,& ideo emptores seruorum, & aliarum rerum,quæ non veniunt appellatione mercis non dicuntur mercatores,vbi vide ad longum pro ista materia, vbi dicit mutuans pecuniam quandoque dicitur negociator, not.Bal.in l.prima C.de exercit.subdens Barbatia, & de differentia inter mercatorem,negociatorem,& artificem vide per Feder. de sen. in cons.197.incipit In Christi nomine,& de artifice vide,quod scripsi inquit post Bart. infra eo. l. ornatricibus, & an appellatione artificum veniat notarius vide Ang. cons.33. & quis dicatur mercator vide Bar.in tractatu de test.in ver. de mercatore. Idem in l. mariti. C.

ad

ad l. Iul. de adulter. & in proœmio digeſtorum Paul. de Caſtr. conſ. 67. viſo puncto ſup. ſequitur ſpecul. in tit. de cler. coniuga. verſic. ſed quam dices: vbi ponit negocia quæ ſint permiſſa, & licita clericis, & Bar. in l. ſeruis legatis de leg. 3. & licet clericus Iure permittente poſſit vti artificio, & artificiū facere, debet hoc facere, ſi Eccleſia ei non ſufficiat, & non propter lucrum principaliter Clem. pri. de
39 cenſi. & cap. quanquam eo tit. lib. 6. fac. quod dicit Abb. in cap. clerici officia. de vit. & honeſt. cler. tex. in cap. primo de celeb. miſſa. pulcra glo. in cap. Canonum 14. q. 3.

Negociari vero eſt, quando res empta non mutata materia alteri vēditur, hęc negociatio appellatur, & videtur prohibita clericis per Abb. in d. cap. fin. de vit. & honeſtate cler. probat optime tex. in cap. eijciens, 88. diſt. per verba tex. Qui vero rem comparat, vt integram, & immutatam vendendo lucretur, ille eſt mercator, qui de templo
40 Dei eijcitur &c. Item per tex. in cap. pen. eod. ubi quid eſt aliud negocium: niſi quæ poſſint vilius comparari, carius velle deſtrahere, negociatores vero illi abhominabiles exiſtimantur, qui iuſtitiā Dei minime conſiderantes, per immoderatum pecuniæ ambitum: polluūt merces ſuas plus periurijs onerando quam precijs, tales eiecit dominus de templo dicens, nolite facere domum patris mei domum negociationis, facit lectura tex. in cap. quoniam non cognoui eod. & hic dicit Abb d. loco negociari proprie dicitur in cōmercijs, cap. forus de verb. ſigni. A quibus habent cauere: quia dicit tex. in cap. clerici officia de vit. & honeſt. cler. clerici officia vel commercia ſæcularia nō exerceant vbi Abb. tertio not. dicit: quod clerici non debēt exercere negociationes, maxime inhoneſtas. Idem Abb. conſ. vj. ij. lib. Alex. conſ. 62. quarto lib. & inquit Abb. d. cap. clerici per illud verbum, maxime: videtur quod etiā honeſtas negociationes, nō poſſunt exercere, & intellige hoc: quando clerici non indigent, ſi vero indigeant,
41 bene poſſunt vti honeſtis negociationibus, & quærere inde victum manibus 91. diſt. clericus victum & cap. primo de celeb. miſſarum.

Et quis proprie dicatur negociator honeſtus: ſeu inhoneſtus: vide pulchrum tex. in cap. eijciens 88. diſt. & contra clericum negociatorem vide tex. elegantem in cap. negociatorem clericum ead. diſt. vbi dicitur: quod eſt fugiendus: tamquam peſtis, eſt etiam tex. in cap. prouenit 86. diſt. vbi dicitur: ꝙ cauſa lucri non debent conducere poſſeſſiones aliorum. Et dicit in materia ſpecul. §. ſed quam dices de cler. coniuga. ſed quam dices honeſtam, vel inhoneſtam negociationem reſpon. inhoneſtum, & interdictum eis eſt publicas tabernas tenere. vt 44. diſt. nulli licet, ſed contra C. de Epiſcopis, & cler. l. 2. ſed illud

poteſt

poteſt intelligi: & concedi propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, vt per glo. in cap. negociatorem 88. diſt. quæ dicit. Sed dicimus: quod licet lex concedat clericis tenere tabernam, Canon tamen non permittit 15. q. 3. §. Cum autem, vel dic: quod poteſt habere tabernam propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, ex qua etiam cauſa poſſunt clerici præeſſe ergaſterijs, ſeu agaſtarijs, ſeu ſtationibus operarum, vt in eiſdem iuribus. Item eſt eis interdictum
42 vſuras exercere. vt 46. diſt. ſeditionarios, & cap. ſeq. extra de vſuris. Item inhoneſtum reputo ſi ſit dilanio, ſeu carnifex, vel publicus faber, vel ſi pelles, vel coria parat, & huiuſmodi vilia, & immunda exercet. Clerici autem ſordida tractare non debent, quę dedecent Ecclesiæ in prophanis extra de cuſtod. Euchariſt. cap. 2. in fin. vel ſi publice locat operas ſuas ad arandum, fodiendum, nauigandum, & ſimilia ſordida, vt in pred. §. nouarum. Quæ autem munera ſordida dicantur: habes multa ff. de mun. & hon. l. numerum vſque ad patrimoniorum. Veruntamen non prohibeo ipſos vineas proprias putare, vel fodere, vel domos ſuas reficere, & quod libet iuſtum negocium decens eum exercere, propter diuerſas eorum neceſſitates, nam legimus apoſtolos negociatos fuiſſe, & manibus proprijs victui neceſſaria quæſiuiſſe. cap. primo ne cler. vel monac. 11. q. 3. cauendum, & 91. diſt. §. primo cap. nunquam de conſec. diſt. 5. poteſt caniſtros facere, ſeminare, plantare, rigare, arbores inſerere, apũ aluearia fabricare, retia texere, libros ſcribere, & ſimilia in dicto cap. nunquam, licet ibi monachi non clerici inſtruantur, vt ibi patet in fin. poſſunt etiam honeſtam mercaturam exercere. C. de Epiſcopis & Cler. l. 2. i. reſp. & emere honeſte, & vendere, dum tamen Eccleſias non negligant 91. diſt. clericus 2. & ex artificio honeſto victum quærere ca. 2. eod. diſt. inhoneſtum ergo negocium, & turpe lucrum eis inhibetur. 88. diſt. cap. 2. 91. diſt. §. primo 23. diſt. his igitur, honeſtum vero negocium conceditur, vt patet ex præmiſſis: & dicit Cardinalis Zabarela in cap. fin. de vita & honeſta. Cler. quod illæ negociationes ſunt prohibitę Clericis: quę ſunt conuenientes laicis tantum, pro quo vide Io. de Anan. in c. 3. 2. col. de rap.

Cauſa ergo lucri: aut cupiditatis: nec monachis, nec Clericis negotia ſæcularia gerere licet, cauſa verò charitatis ſe negotijs ſæcularibus cum debita moderatione ingerere poſſunt, ſecundum ſuperioris
43 licentiam in miniſtrando, & dirigendo. Secundum Sanctum Thomam ſecunda ſecundæ q. 187. §. ad ſecundum: vnde, inquit, dicitur in decretis, decreuit ſancta Synodus nullum deinceps Clericum: aut poſſeſſiones conducere, aut negocijs ſæcularibus ſe permiſcere, niſi

niſi propter curam pupillorum,aut orphanorum, aut viduarum, aut ſi forte Epiſcopus Ciuitatis Eccleſiaſticarum rerum ſolicitudinem eum habere præcipiat,eadem autem eſt ratio de religioſis, & Clericis , quia vtriſque ſimiliter negocia ſæcularia interdicuntur , ibi Gaet interpretando tex.S.Thomæ dicit.Sed diligenter aduerte ad actus licitos,ad cōditiones quatuor in littera appoſitas, prima conditio eſt quòd non ex cupiditate , ideſt propter lucrum , aut emolumentum aliquod temporale, pro ſe, vel pro alio hoc faciat , & ratio huius eſt, quia ſic ſunt prohibita clericis.ſecunda conditio eſt, quia ex charitate,hoc eſt propter amorē, quo proximus in Deo diligitur hoc fiat, & ratio eſt : quia ſic ſpectat huiuſmodi opus ad finem Religionis: quæ eſt perfectio charitatis . tertia eſt: quod licentia ſuperio
44 ris hoc fiat,Et eſt ratio,quia Religioſus nō habet neque velle neque nolle, & ſic inuenitur ſtatutum ab Eccleſia quo ad actum miniſtrandi.quarta eſt : ꝙ cum debita moderatione hoc fiat, non enim omnis modus miniſtrandi,aut dirigēdi decet Religioſos ; nō enim decet Religioſos ſic dirigere proximorum negocia,aut eis inſeruire,vt perſonaliter ſint exactores , & quaſi negociorum geſtores ſæcularibus tumultibus ſeſe immiſceant , ſed ita oportet dum neceſſitas charitatis vrget , vt & ipſi non ſe implicent ſæcularibus negocijs,quamuis tractent illa , & nomen Domini in Religioſis non blaſphemetur , &c. Quia negotiatio, quæ fit ex cupiditate , & non ex neceſſitate non eſt licita,& lucrum quod prouenit ex ea , turpe lucrum appellatur bonus tex.in c.quicumque 14.q.iiij.quicumque tempore meſſis,vel vindemiæ,non neceſſitate,ſed propter cupiditatem comparat annonam, vel vinum,verbi gra.de duobus nummis comparat modium vini , & ſeruat vſque dum vendatur denarij quattuor, aut amplius hoc turpe lucrum eſt . Et dicit Barbat. in apoſtil. ad Bar.l.legatis de leg. iij. ꝙ qui emit poſſeſſiones vt fructus vendat, dicitur negociator per d.Anto. in cap. fin. de vita. & honeſt. cler. pro quo dicit eſſe tex. in l. ſi cum villico de inſtito.Quia dicit Innocen. in cap.magnus in fin. de oblig. ad ratioci. quod clerici non poſſunt eſſe conductores 21. q. 3. cap. ij. inquit publicorum vectigalium , vel vbi conducunt vilius , vt locent carius , ꝙ non licet.C.loca.milites.alias vnam poſſeſſionem pro opere manum ſuarum licitum eſt conducere miſerabilibus perſonis , ſubdens ſed non credo : ꝙ poſſint conducere villarum redditus,ſed ſolummodo ꝙ pro ſuis manibus operetur, alias autem cadit in vitium cupiditatis,& quæſtus,ab Eccleſia tamen dicit non eſt prohibitum conducere.Et vidi ſepe in bannimentis, & ordinationibus Cardinalis Vicarij Papæ & præſertim in editis per Illuſtriſſ.Car-

dinalem de Sabellis modernũ Vicarium sub die xxx. Octobris 1566. statutum: clerici mercaturam non exerceant,predia ne conducant, non aduocent,non procurent,artem medendi,& maxime chirurgiam non exerceant.Et alia vt in bulla dictorum bannimentorum, sub die 30.Octobris 1566.incip.Iacobus.in calce descripta,& licet possit op poni,ꝙ non sit sanctio generalis quæ vbiq;liget,vtpote quia facultas Vicarij papę sit sub certis finibus restricta,tamen actio est Ro. Cur. quæ esse habet vniuersalis instructio,quia actus Ro. Cur. est vniuersalis instructio. Quia dicit Abb.in cap.secundum ne cler. vel monac.
45 quod negociatio quæ non fit lucri causa non est prohibita clericis, possunt enim vendere, & emere, vt eorum necessitas exigit, non tamen principaliter propter lucrum,ad hoc Clem. præsenti de censi.& cap.quamquam eo.tit.lib.vj. & dicit ibidem Innocen. quod etiam lucrum non est clericis prohibitum:quando prouenit ex opera seu re bus clericorum.Et Hostien. ibidem subdit:si lucrum proueniat, quasi mercimonium exercendo,non licet,nisi ex causa. secus si necessitas immineret,quia tunc liceret, quia dicit Abb. ibidem intelligo inquit verum,quod lucrum proueniens, vel ex opera,vel rebus clerici non sit clerico prohibitum,quãdo clericus operatur propter lucrum sua dente necessitate,alias autem non debet clericus,vel monachus taliter negociari, & sic inquit in causa necessitatis intelligo loqui glo. in summa 14.q.3.quæ dicit: ꝙ clerici in quantum possunt debent abstinere ab emptione,& venditione, quia illud non facile fit sine pecca-
46 to, tamen in casu necessitatis permissum est clericis negociari, licitum tamen est clericis aliquam rudem materiam emere,& inde aliquod artificium facere, si eis sua non sufficiunt, & tunc non acquiritur lucrum ex negotiatione,sed ex artificio,talia enim lucra licita
47 erant Apostolis cap.primo 21.q.1.& per alia iura, quæ ibi adducit, quia Io.Andræ. Domin. Et Philipp. Fran. in cap. vnico de vit.& honesta.cler.in vj.volunt clericos posse tenere tabernas, & etiam vendi facere vinum in domo, dummodo ipsimet non exerceant tabernam, aut vendant vinum, sed alter, & per Doctor. in cap. indecorum & in cap. clerici de vit. & honest. cler. etiam refert, & sequitur Lamber.de Iure patro.lib.secũdo.26.arti.ix.q.principali pri. partis, Et dicit Bernard.Diaz de Luco Hispanus in practica crimi. Cano. in ca.50.quod negociari clericis causa lucri est prohibitum cap. secundum ne cler.vel monac.vnde in Concilio Cartaginen.6.Cap.17.sancitum est quod clericus aliquid excogitans turpis lucri gratia. abijciatur a Clero,ac a communione alienus sit.

Et dicit Abb. secundum Innocen. in cap. primo ne cler. vel monach. quòd

quòd clericus poteſt licite emere victualia. vt abundet tempore famis, exemplo Ioſeph. Gen. 41. vbi emit frumenta pro abundantia multorum annorum, quia ei licitum eſt, id quod procedit etiam, ſi emat non pro ſe ſolum: ſed vt tempore famis alijs quoque vendere poſſit eo pretio, quo tunc venditur ab alijs, quod intellige dum modo faciat bono animo, puta, ne homines terræ ſuæ, & terra ſua deficerent in victualibus, puta quia videbat homines propter abundantiam illa victualia, conſumere, vel ad exteaneos deferre, vel non habere circa illa debitam curam, & diligentiam, ſi autem nulla vtilitate penſata emat, vt carius vendat, dicit eum peccare, & grauius clericus, quam laicus. 14. q. iiij. quicunque, & cap. primo de empt. & vendit. Colligo inquit ex prædictis concluſionem, quod non eſt licitum emere rem, vt alio tempore illa carius vẽdatur, ſi hoc principaliter fit propter lucrum, ſecus ſi emptio fit principaliter propter publicam vtilitatem: ſubdẽs, ſed ego hunc articulum latius exordiendo: diço, reſpectu clericorum indubitanter non eſt licitum emere rem cauſa negociationis, vt integra vendatur cap. negociatorem cap. fornicari 88. diſt. bona glo. in cap. ſi quis clericus 14. q. 4. ſecundum vero Hugo. & Pau: 14. q. 4. ſi quis clericus, ſi laicus emit vilius: vt carius vendat, non ex cupiditate, ſed vt ſuis neceſſitatibus prouideat, licitum eſt, vnde etiam ſi emit ſine propoſito vendendi, & poſtea articulus neceſſitatis vendendi occurrat, poterit vendere pro maiori pretio, ſi tantum valet arg. d. cap. quicunque 14. q. iiij. quaſi voluerit dicere quod ille tex. prohibet rem emi, vt carius vendatur propter cupiditatem, ſecus ſi fiat propter aliquam honeſtã cauſam, dicit clare tex. in cap. Canonum 14. q. iiij. quòd Canonum ſtatutis firmatum eſt, vt qui in clero eſſe uoluit emendi vilius: & vendendi carius ſtudio nõ vtatur, quod ſi exercere voluerit cohibeatur a clero, faciũt dicta ſancti Thomæ ſecunda ſecundæ q. vij. art. iiij. vbi dicit quod ſi negociatio: quæ fit propter lucrum, ordinatur ad aliquem effectum neceſſarium, & honeſtum, puta ad domus ſuæ ſuſtentationem, vel ad ſubueniendum indigentibus, aut ad publicam vtilitatem: eſt licita, quia capit lucrum pro ſui laboris ſtipendio. Idem dicit, ſi emit rem, non vt vendat, ſed ad ſui vſum, ſi poſtea propter aliquam neceſſitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere pro maiori pretio, ſi tantum nunc valet, quia iſta non eſt negociatio, cum poteſt contingere illam rem plus valere nunc, vel quia in aliquo meliorauit rem illam, vel quia pretium rei eſt mutatum ſecundum diuerſitatem loci, vel temporis, vel propter periculum, cui ſe exponit transferendi de loco ad locum. Sed illicitum eſt vbi finem principaliter

paliter constituit in lucro, quando emit rem, vt eam immutatam vendat carius, ad quod faciunt dicta Bart. in l. cætera. §. fin. de leg. primo. vbi dicit, quòd si statutum imponit crimen, ementi frumentum, vt vendat, non habet locum in illo, qui emit pro suo vsu, & postea vendidit, quia eò postea non indiguit, vt refert, & sequitur Paul. de Cast. l. ij. in prin. ff. si cer. pet. & de hac quæstione vide Dominum Anto. & Doctor. in cap. in Ciuitate de vsur. & Io. de Lignan. cap. fin. eo. tit. per Abb. in cap. nauiganti vltima col. eo. tit. & Lud. de Rodulphis in tracta. de vsur. q. 33.

Et concludit Abb. d. cap. primo ne cler. vel monac. quod aut quis emit rem, vt carius illam vendat propter cupiditatem, & non licet, ratio, quia quicquid plus iusto pretio appetit homo, turpe lucrum est, aut non facit propter cupiditatem, sed ob honestam causam, pu
50 ta propter sustentationem familiæ, vel quid simile, & tunc si vendit rem illam omnino pro maiori pretio, non est licitũ cap. eijciens 88 distinc. ratio est, quia aut a principio emit minus iusto pretio, aut nunc vendit plus debito, & sic fuit iniustitia, aut tempore emptionis, vel venditionis, quod non licet cap. primo de emptio. & vend. non enim licet ex proposito vendere, vel emere rem minus, vel plus quam valet, not. glo. x. q. i. hoc ius porrectum, si autem non est omnino integra, sed immutata, tunc benè licet vendere pro pretio currenti & reperibili, licet sit maius. Mutatio autem rei potest contingere multis modis: vt puta quando est trãslata in aliam formam, vel propter mutationem loci, & alias vt ibi per eum, vnde tex. in d. cap. eijciens debet intelligi multis modis, & in hoc casu procedunt dicta sancti Doctoris, & Lau. & Hugo. hoc enim casu cessat omnis cupiditas, & iniustitia, & videtur lucrari propter industriam suam, & ob honestam causam, negociatio autem, licet in se aliquando sit licita, tamen ex causa efficitur quãdoque inhonesta, & iniusta per Anchar. in repetitione reg. peccatum in vlt. q. vers. subiungit & vers. quid de negociationibus lib. vj. vt puta propter cupiditatem 14. q. 4. cap.
51 quicumque: item fit illicita negociatio ex tempore, puta quãdo fit facta die feriato de ferijs cap. primo in fin. item ex loco cap. primo de immunit. eccles. item fit illicita ex persona puta, quia clerici toto tit. ne cler. vel monac. item ex re, vt per Abb. d. loco.

Et in materia dicunt isti summistæ, & maxime Angel. in ver. negocium ꝙ negocium sæculare est multiplex, & propterea non potest diffiniri. Sed ex aliquorum enumeratione possumus alia similia iudicare, sicut
52 fit. 25. dist. §. criminis appellatio & cap. de liguribus 23. q. 5. & cap. primo ne cler. vel monach. dicitur ergo sæculare, primo cum quid

quid plus iuſto appetitur, quod turpe lucrum eſt.
Item, & munera iniuſta accipere, vel dare, & vniuerſaliter omnia, per quæ viuit homo ſæculariter in peccato, dicitur negocium ſæculare d. cap. 1. item dicitur ſæculare negocium mercantia, ſeu negociatio, item omne quod fit pro lucrando. Sicut artes procurationis cauſarum, & negociorum factiones, & huiuſmodi, vnde dicitur negocium, quaſi negans otium cap forus de verb. ſign §. conſtat. & ſæculare, quia ſæcularibus rebus impenditur, vel ſecundum glo. 21. quæſt. 3. in ſumma: primo pro mercantia, ideſt, quod emitur aliquid, vt vendatur carius, vel etiam dicitur, quando quis conducit poſſeſſiones cauſa cupiditatis vel lucri, quia, vt refert Bernardinus Diaz de Luco Hiſpanus in pract. crim. Cano. in ver. negociatores, ac alienæ rei conductores c. 50. quod in concil. Arelaten. habetur 2. c. 14. quod ſi clericus voluerit eſſe conductor alienæ rei, aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exerceat, depoſitus a clero, & a communione habeatur: ſecundo pro cauſis ſæcularibus tractandis: tertio pro adminiſtratione rerum ſæcularium. Negotia ſæcularia ſæcularibus hominibus prohibentur illa, quæ ſine mortali peccato fieri non poſſunt. ſed clericis, & Religioſis ſunt interdicta multa cap. 1. ne Cler. vel Monach. Et negociatio, quæ conſiſtit in emendo, & vendendo quæ alio modo vſitatiori dicitur mercantia, de ſe non eſt mala, nec illicita ſecundum Alex. 3. parte ſummæ tract. de iudicialibus, cum quæſt. concord. Innocen. cap. primo, ne cler. vel Monach. Io. And. in rubrica, Abb. d. cap. 1. ſed poteſt fieri illicita ratione circumſtantiæ, cauſæ, perſonæ, modi, temporis, loci, & commercij, ex circumſtantia cauſæ ſcilicet quando propter cupiditatem, vel aliquod aliud malum fit, & 3. ſic tale peccatum eſt, qualis finis per quẽ fit. Vnde ille, qui negociando intendit lucrum, tanquam vltimum finem, & cupit ſine labore, & ſollicitudine ex auaritia diuitias congregare; eijcietur de templo paradiſi ſecundum Alex. negociari autem propter propriam neceſſitatem: vel pietatem ſcilicet ad diſpenſandum in pios vſus lucrum: vel propter Reip. vtilitatem, vel proximi eſt cauſa legitima: quæ facit, vt fiat ſine peccato aliter non. Circunſtantia perſonæ facit illicitam ſcilicet ſi eſt clericus, vel religioſus, oportet ergo ſit ſæcularis, qui negociator eſſe debet, Circunſtantia modi fit illicita, ſcilicet quando exercetur cum dolo, & cum mendacijs, vel alijs pactis, ſeu periurijs cap. quoniam non cognoui 88. diſt. et ſi ſunt peccata mortalia, ſicut mendacium, quod dicitur intentione decipiendi proximum, etiam in magna re ſi poſſet, vel periurium, ſic negotiatio eſt peccatum mortale. Item ex circũſtantia temporis ſcilicet feſtiui, ab Ecclesia præcepti.

Item ex circunstantia loci scilicet diuino cultui deputati, vt est Ecclesia, vel cimiterium. In Ecclesia enim non potest fieri sine peccato mortali, nisi magna necessitas excuset cap. decet domum Dei, de immun. Eccles. lib. 6. iuncto cap. relinqui volumus, de custod. Eucharist. & hoc intellige de actuali cõtractatione rerum: quæ sine strepitu fieri nõ potest: secus esset in venditione candelarum, quæ sine verbis fit, aut in conuentione alicuius rei emendæ, vel vendendæ postea, quia non esset mortale peccatum. Item ex circunstantia commercij, quod quidem est damnosum Reipub. sicut cum quis emit vilius, vt carius vendat, & cum damno Reipub. sicut faciunt illi, qui totum granum emũt, vel omnes merces, & huiusmodi, vt postea vendant modo suo. Si vero commercium est vtile Reip. sicut illud; quando merces portantur de terra, vbi abundant ad terram; vbi deficiunt, vel illud; quod de vna re fit alia, sicut faciunt artifices de lana pannum, de cera candelas, & illud, quo quis conseruat res, quas emit, vt vendat tempore debito, eo quia quilibet non potest statim emere, & sic istis est licitum negociari, & aliæ circunstantiæ adsunt alijs, vt est damnationis, & de eis loquitur tex. in cap. eijciens 88. dist. Scot. in 4. 15. dist. q. 2. art. 1. Tho. 2. 2. quæst. 77.

Et ille, qui carius vendit, quam emit; si quidem fecit emptionem pro se, & postea processu tẽporis non indiget; licite potest vendere pro precio occurrenti, quamuis sit carius; quam quando emit; quia non ad hoc emit, & lucrum aduenit ratione tempore. Si verò emit, vt venderet tempore, quo carius erit, est licitum, si fecit pro vtilitate terræ suæ, scilicet ne homines postea indigerent, & non inuenirent. Et ipse aliquid lucraretur pro sua, & suæ familiæ sustentatione.

Vel si a casu aliquod emit pro bono foro, & postea inuenit; qui illud vult
56 emere pro cariori, & concurrant quattuor illa, videlicet quòd primo sit scientia ab vtraque parte, scilicet quod nulla sit deceptio ex parte alicuius, & quilibet ipsorum agnoscat rem, & eius qualitatem, & voluntatem glo. penultima in l. mortis causa. §. fin. ff. de donat. causa mort. secundo, quod adsit libertas voluntatis, quod non faciat ex tali
57 necessitate, quæ excludat rationem voluntarij, id quod quomodo possit perpendi, vel intelligi, vide per Angel. in sua summa in ver. emptio. §. 7. Tertio, quod sit prudens quia magna mentis leuitas redderet contractum illicitum, vt mulier rusticus, & iuuenis, & similes, quibus non creditur quod ex liberalitate vendant, sed impu-
58 tatur magis leuitati. Et ideo esset restituendum eis, quod minus iusto precio a talibus emptum est, vel plus iusto precio venditum, ita firmat Imol. in cap. cum contingat de iur. iur. quod limita, nisi

tamen

tamen iste personæ essent sagaces : quia tunc non præsumitur in eis donatio:Bal.in l.2.C.de rescin.vend.Abb.in cap.quia plerique de immunit.Eccles.9.q.

Quarto quod ille:qui vendit,vel emit plus debito,possit donare argum. c.2.de donat.quia si ista quattuor non concurrant,non potest vendi : nisi iusto precio res , nec potest vendi res : quantum emptorem inuenis,interuenientibus istis circumstantijs cum alijs antedictis hoc licet laicis , non autem clericis per Ang.in summa in ver. negotium vers.vtrum.

Si autem fecit emptionem, vt lucraretur tantum sine aliqua vtilitate Reip.imò potius,cum damno,sic peccat mortaliter, vt c. eijciens allegato, & de istis intellige illud in c. quicunque tempore. 14.q.4. vbi turpe lucrum dicitur tempore vindemiæ vilius emere,vt carius vendatur.concord.S.Thom.2.2.q.77.non tamen tenetur ad restitutionẽ talis turpis lucri de necessitate,sed de consilio sic,nisi forte fuisset causa talis excrescentiæ , puta , quia totum emit: vt carius postea posset vendere,quo casu teneretur ad recompensam,& satisfactionem damnificatis:si tale damnum incurrissent.

Nec prælatus in vendendis prælaturæ fructibus debet expectare cariorem venditionem si id faciat causa lucrandi sibi & suis : quia id videtur esse negocium sęculare,& mercantia,cum sęculare negocium mercantia seu negociatio dicatur omne illud,quod fit pro lucrando vt de duco sup.eo.vers.item & munera , per Angel. in summa in ver. negocium . Item turpe lucrum,& sæculare id videtur esse negocium quia isto casu prælatus videtur quid plus iusto appetere.Ang.ibidem, non enim est contentus iusto precio,qui non vendit pro currenti pretio , & pro pretio, quod princeps , vel magistratus mercibus statuit , sed expectat quod tempus venditioni augumentum afferat,vnde turpe lucrum.Abb.c.1. ne cler. vel. Quia non licet emere victualia vt carius vendantur,quia peccatum est & grauius quidem in clerico quam sit in laico,Innocen.in cap.1.ne cler.vel mon.

Quia conseruando,& non vendendo fructus,&victualia prælatus,ex quo facit forum carum,quia quanto magis abundant victualia,tanto minus venduntur,Et quanto minus abundant, tanto carius venduntur , videtur pauperes emptores damnificare,quibus subsidium afferre ex officij debito tenetur,quia prælatus pater pauperum.

Et licet cõseruando prælatus,nõ potest dici quod emat,vt vendat:tamẽ mercatoris,&venditoris conditionem inducit,cuius est cariorem expectare venditionem,& cum det occasionem carius mercandi, & carius vendendi,videtur idem ac si ipse carius uenderet,cum paria sint

facere,& faciendi occasionem dare.glo.in l.si ita.§.ea.in ver.interest. ff.de verb. oblig. Et videtur saltim modo indirecto sese secularibus negocijs implicare,quod non licet,quia quod directo non est licitum non debet indirecto licere.c.cum quid vna via.de reg.iur.in 6.

Et ista cum sit solicitudo in prælato nō necessaria,ex quo est causa lucri faciendi,videtur improbanda,per dict.Henrici quolibet.8.q.27.

Si vero expectat cariorem venditionem prælatus,non pro lucrando, sed pro bono publico pauperum,vel pro sui ipsius commodiori sustentatione cum sit pauper, & ei non sufficiunt fructus ecclesiæ pro victu, tunc videtur nedum esse licitum expectare cariorem venditionem, sed etiam emere exemplo Ioseph.Gen.41.per Innocen.& Abb.in cap. 1.ne cler.vel mon.modo tamen non vendat pauperibus, ne pauperibus pauperum sanguine prouidere videatur,vt per Henric. d. quolib. 8.q.27.vbi dicit quod solicitudo præter necessaria,si habet finem non vtilitatis proprie sui,& suorum,sed finem pauperum, & boni publici; & sui ipsius in quantum pauper est,& forte fructus illi non sufficiunt, quod non est sollicitudo improbanda,quia hæc est necessitas,in cuius casu est permissum clerico negociatio c.1.ne cler.vel mon.& si clerico ecclesia non sufficiat,est illi licitum vti artificio, non tamen propter lucrum,vel si sufficiat illi ecclesia sua.clem.1.de cens.cap.quamquam eo.tit.lib.6.glo.c.Canonum 14.q.3.

Nec parimodo istud precij augumentum,quod fructibus attulit ista expectatio,& dilatio est effectum prælati, nā si prælatus in fructibus ac rebus ecclesiæ habet tantum vsum,& tantum percipit, quantum pro sui sustentatione,secundum gradus sui decentiam consumit,si non habet in eisdem dominium,adeo quod etiam in morte de eis pro libito disponere possit,nisi moderate,si habet in vita tantum auctoritatem canonice dispensandi, si de fructibus non potest sibi, vel suis emere, aut acquirere, vt dico infra.in q.de potestate circa fructus &c.& in q. an clericus de fructibus &c.est dicendum quod idemmet ius eandem met auctoritatem habeat in isto augumento precij,& non plus,quod habet in fructibus, quum plus iuris non debeat habere in accessorio & dependenti,quam in principali.

Imo tale augumentum accrescit fructibus,quibus est vel accessoriū vel dependens.l.Item si fundi, §. huic vicinus,ff.de vsufr. glo. pri. circa med. in l.de quibus & ibi Bar. in rep. in secunda col. ff. de leg. & ibi Ias.4. col. instit. §. sed & si post. vnde est qualitatis, & naturæ cuius sunt fructus,quia augumētum imitatur naturam eius cui acrescit Socin.cōs.153.incip.pulchra.& cons.254.visa,vbi ponit quod debet esse naturæ sui principalis.Et quod idē de vtroq; iudicari debet,& augu

mentum

mentum illud est pars pretij, & pretium eodem iure cum re ipsa cen setur, & loco rei succedit. l. sed & si rem. ff. de pet. hæred. & pars cum sit portio totius, eodem iure, quo totum censeri debet, & iudicabitur, & quod de toto iudicatur, de parte quoque illius iudicari debet.

Et in ista prohibitione negociandi, non videntur includi omnes clerici;
59 sed illi tantum, qui sunt in sacris ordinibus constituti, & beneficiati, non autem omnes clerici simpliciter: quia in minoribus cõstituti nõ videntur comprehendi a constitutione, quia videtur posse exercere quæcunque negocia sæcularia. Subiungit enim idẽ Abb. ibidẽ, ego dicerẽ, quod negocia sæcularia prouenientia ex carnis concupiscẽtia, sunt prohibita omnibus clericis, & etiã laicis, sed maxime clericis, vt nã appetere plus iusto precio, hæc & similia, indubitanter omnibus sunt prohibita, negocia vero sæcularia stricte sumpta idest, quæ licet laicis, cũ sint mundana, prohibentur ministris altaris, & etiã beneficiatis, vt voluit Host. & ex his nota inquit d. c. 1. ne cler. vel Mon. q̃
60 clericis in minoribus non beneficiatis, minime prohibentur negocia sæcularia alias licita, quod tenementi, diligenter: & credo quod sit ratio, quod clericus existens in minoribus id facere possit: quia potest
61 impune redire ad sæculum, & laicare; quia apostasia non conuenit clerico in minoribus, quia impune potest sæculariter viuere, & renuntiare in totum ordini clericali, & si nõn verbo saltim facto, exercẽdo actũ omnino contrariũ, vt docetur per Abb. in c. tuæ de aposta.
62 fallit tamen secundũ Inn. ibid. si habet beneficiũ, quia est apostata, si dimittat habitum, & tonsuram, & cogi potest habitum reassumere, vt ibi per eundẽ Inn. quem refert, Abb. ibid. sed dic quod immo ex sui generalitate bulla comprehẽdit omnem clericum, vt dico infra in fi-
63 ne quæstionis, sic ergo habemus, quod negociatio ex cupiditate, & causa cupiditatis, non causa necessitatis, vel alterius vtilitatis, & honestatis prohibetur, & non est licita. Et semper cupiditas ipsa præsumitur, & causa cupiditatis negociari quilibet existimatur, nisi ipsa necessitas probetur per glo. quæ eleganter dicit in cap. 1. 88. dist. in ver. conducere, semper inquit intellige causa cupiditatis hoc fieri,
64 nisi necessitas probetur: arg. 12. quæst. 1. cap. 1. vbi probatur, vitam
65 hominis esse pronam ad malum, vt ibi dicitur. Et pro pręsenti materia vide, ea quæ eleganter deducit Bar. in l. legatis seruis. de leg. 3. vbi habetur: quod negociatores dicũtur esse illi: qui cum alijs contrahunt, non qui exercent aliquod officium: vbi contractus non immineret, & quod locatores roncinorum, vel equorum dicantur, & dici possint mercatores, seu negociatores, & mutator dicitur mercator,

& negociator, si interuenit contractus, vltro citroque obligatorius, quia tunc illa est proprie negociatio, & mercatura: vbi tenet, q̃ ille, qui nihil aliud facit, nisi quia locat possessiones suas, & conducit possessiones aliorũ, quod nõ est neq; mercator, neq; negociator per tex. in l. si cum villico de instit. quia oportet, vt quis dicatur mercator, vel negociator, quod faciat negociationem quæstuariam; ex qua aliquid quæratur. Sed percipere fructus de sua possessione non dicitur aliquid de nouo quærere: vbi subdit quæstionem: an mercator, vel negociator dicatur ille qui semel tantum in vita sua fuit negociatus, vnam vel vnicam tantum semel fecit negociationem, vel mercaturam, aut negocium: puta si semel emit pannos, & vendidit pannos: & non obstantibus deductis in oppositum per eum, dicit, quod non dicitur mercator, qui semel mercatur, vel negociator, qui semel negociatur, sed requiritur, quod exercuerit, & sæpius fecerit per tex. in l. 1. in d. princ. & ibi glo. de tributor. vt ibi per eum: sequitur. Anchar. in c. Canonum statuta in ver. quis dicatur mercator, & idem Bar. in rubr. de nauicularijs lib. 11. ibi negociatores vero non proprie dicuntur artifices, quia de iure gentium quilibet scit emere, & vendere, licet vnus cautius, quam alius, & appellantur negociatores ex frequentia. d. l. legatis in princ. nisi consuetudo regionis aliud inducat. Alex. tamen in d. l. legatis in princ. dicit quod ille dicitur mercator, qui solum vnam negociationem fecit. Idem Bal. in rubr. C. de constit. pecun. in fin. qui sub dubio forte videtur tenere, quod mercator, ita demum sit, si professus est matriculam, & Bal. in proœmio digestorum vers. item fallit in mercatore, vbi videtur dicere, quod ille dicatur mercator, qui solam vnam negociationem facit, & idem in artifice: & idem Bald. in tract. de constit. in fin. refert Alex. in additio ad Bar. in rubric. C. de nauicul. lib. 11. Corset. in repertorio in ver. mercator: Hæc in laico, & de iure ciuili procedunt.

Sed in casu nostro: quia est interdictum clericis negociari, & negociari clerico est delictum perpetrare de iure Canonico, toto titulo ne cler. vel monac. sunt attendenda superius dicta, & an faciat causa lucri, vel cupiditatis, & auaritiæ, an ex alia causa, & in casu bullæ nostræ, quæ generaliter loquitur de illicite acquisitis, veniunt etiam comprehensa acquisita ex vno, & semel facto negocio, ex vna, & semel tantum facta negociatura, & mercatura, modo fuerit illicita in clerico, & damnata negociatio.

Pœna autem qua clerici negociatores puniri debeant, videtur esse pri-
66 mo peccatum mortale; quia negociari clericis prohibetur sub præcepto cap. fornicari 88. dist. ibi clerico facto iam non licet c. Episco-

pus

pus eo.Ibi Epiſcopus,ſacerdos,Diaconus nequaquā ſæculi curas aſſumant cap.Epiſcopus eo.el. 2. Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet.cap. negociatorem eod. negociatorem Clericum, velūti peſtem fuge cap.eijciens.nullus Chriſtianus debet eſſe mercator, & ſi eſſe voluerit proijci de Eccleſia debet,& eſt præceptum per verba Domini,nolite facere domū patris mei domum negociationis cap.pen.ead. diſt. & per illud, nemo militans Deo implicat ſe negociatoribus ſæcularibus in tex.in cap.primo ne cler. vel Monac.ibi talia miniſtris altaris Domini,omnino contradicimus,& cap.ſecundo. Sacerdotibus,& Clericis tuis publicæ denuncies,ne miniſtri laicorū fiant,nec iuribus eorum procuratores exiſtant.Idem legitur cap. ſed nec eod.tit.ibi Clericorum quiſquam exercere præſumat. Idē in c. ſicut eod.& fere per totum, & non ſolum eſt prohibitum cum præcepto,& per verba præceptiua, ſed cum appoſitione, & interminatione pœnæ excommunicationis ca.ſecundo eo tit.& tranſgrediens præcepta legis diuinæ, vel naturalis, & nonnunquam humanæ liga
67 tur mortali peccato,quia tranſgreſſio præcepti,diuini,naturalis,vel humani mortale peccatum eſt.vt per Abb.in cap.clerici de vit.& honeſt.Cler.vbi vide,& ſecundum glo. Gemin. etiam in cap. vt animarum de conſt.lib. 6. & Io. And. in cap. relatum ne cler. vel Monach. et rurſus Gem.in cap. perpetuæ de electio.lib.6. quomodo cognoſci poſſit aliquam legem humanam eſſe præceptiuam, vbi dicunt: quod ſi conſtat materiam eſſe preceptiuam.vt quia eſt de neceſſarijs ad iuſtitiam,aut charitatem,aut diuinam reuerentiam,ſic eſt preceptum, et quod non fiant matrimonia clandeſtina, vel corrigatur frater,vel non communicetur pleno ſtomacho, nec eſt de verbis curandum; quia ſunt accomodanda materiæ tex. eſt cum gloſ. in cap. Rogo xj.
68 q. 3.et tex.in Clem.exiui de paradiſo de ver. ſig.ſi vero non conſtet, de materia, et conſtet de intentione ſtatuentis,quod fuerit præceptiua,eſt preceptum,quia intentio prepōderat verbis:ſi vero nec de materia,nec de mente ſic conſtet,eſt reſpiciendum ad pœnam:quæ contrafacientibus,et tranſgredientibus imponitur,quia ſi imponitur pena ſpiritualis vt excōmunicationis late ſententiæ,ſec. omnes eſt præceptum, et contrafacere eſt mortale peccatum,velut eſt in c.ſecun-
69 dum ne cler. vel Monach. quia nullus niſi pro mortali peccato excommunicatur 11.q. 3.nullus et cap.nemo Epiſcoporum et cap. primo lib. 6. de ſenten. excom. et ſimiliter ſi imponatur pœna excommunicationis cōminatoriæ,ideſt non latæ,ſed ferendæ ſentētiæ: quia licet aliqui dicant, hoc non eſſe clarum,tamen vt refert Io.de neap. quidā hoc tenēt,et bene, quod tales cōtrafacientes merentur excōmuni-

municari,& sic mortaliter peccauerũt,& hoc etiam si ab homine: & similiter si imponitur pœna suspensionis,depositionis, vel interdicti. & si imponitur pœna maledictionis æternæ, vel indignationis omnipotentis Dei cap. vnico de stat. reg.& similiter quoad pęnas corporales,est præceptũ,si imponitur pœna mortalis,vel mutilationis prout fit per leges, aut statuta ciuitatum: quæ secundum S Thomam obligant etiam in foro conscientiæ,quia non infertur talis pœna,nisi pro eo quod est valde læsiuum iustitiæ,& similiter, si imponitur pœna grauioris culpæ,vt fit in religionibus: idem autem dico per omnia esse iudicandum de pręceptis ab homine, refert Siluester in cap. præceptũ in fi. sed vide Abb. in cap. nam concupiscentiam de constit. vbi facit quæstionem,an & quando faciens contra legem, vel regulã incurrat peccatum mortale,& puto ego negociatorem clericum committere peccatum mortale, non ex eo solũ, quod constitutiones Canonicæ su-
70 per negociationibus stant præceptiue: sed quia stat prohibitũ lege diuina, vt deduximus supra, & quicquid est contra præceptum legis Dei, mortale peccatum est S. Thoma secunda secundę q. 35. §. ad tertium: et per illud maxime Psalmistæ, quia non cognoui negociationes introibo in potentias Domini: quasi innuatur, quod per negociationes incurratur in peccatum mortale,& quia abstinuit,non incurrit,merito introibit,quia cum peccato mortali nemo introibit in gloriam Dei.

Et vltra peccatũ mortale, si Clericus tertio monitus,non destiterit ab
71 illicite negociando,perdit priuilegium clericale cap. fin. de vit.& honest cler.& secundum aliquos, dico, quod si clericus in minoribus negociatur, negocium sæculare non prohibitum laicis, non peccat mortaliter: vel sit coniugatus, vel non: sed si non est coniugatus, potest compelli ad desistẽdum negociari per priuationem priuilegij clericalis, non quidem illius de quo in cap. si quis suadente Diabolo 16. q. 4. sed illo priuilegio: quo non possunt vexari ab impositionibus, & exactionibus in persona, vel in bonis proprijs l. 2. C. de Episcopis & cler. coniugati verò clerici negociantes non perdunt per negociationem, quia illud non habent, quia ipso facto, quo matrimonium
72 contraxere, eo sunt priuati cap. vno de cler. coniug. lib. 6. & cap. Ioannes eo. religiosi verò,& clerici, qui sunt in sacris, peccant mortaliter cap. secundum ne cler. vel monac.& similiter possunt compelli per priuationem priuilegij clericalis, id quod tãtò magis est dicẽdum,quia fecerunt sibi præiudicium: quando permiserunt se promoueri ad sacros ordines, vel sine beneficio, vel sine sufficienti beneficio, per ea quæ dicit glo. in cap. clericus victum 91. dist.& in hoc ca-

su

ſu habent etiam actionem contra promouentem, qui habet eis proui dere, & ſupplere neceſſaria victui: quoad eis de competenti beneficio prouideatur cap. cum ſecundum de præben. cap. ſi quis cum ibi
73 glo. de ſim. & quando eis ſunt data plura remedia, eo minus eis eſt licitum ſe negocijs immiſcere, vnde magis peccant. Quod vero clerici in minoribus, vel coniugati, vel non, nō perdant per negociationem priuilegium dicti Canonis, ſi quis ſuadente, vt videlicet ſit excommunicatus illa excommunicatione qui eos percutit, nec etiam fori, vt poſſint pro criminibus, & exceſſibus puniri, ſeu condemnari criminaliter, aut ciuiliter per iudicem ſæcularem, id ex eo clare conſtat, quia clerici coniugati, quos oportet intendere negotijs mundanis & ſæcularibus cap. Ioaunes præallegato, ſi in habitu, & tonſura incedunt, illo gaudent: id quod eſt multo fortius dicendum de clericis in minoribus non coniugatis, quod per negociationem illud non amittant, quando illud retinetur a clericis coniugatis, qui in negocijs intendunt, & intendere debent.

Et dicit Innocen. in d. cap. fin. de vit. & honeſt. cler. quod clerici primo monendi ſunt, vt negociationes clericis non conuenientes dimittant & ſi eas non dimiſerint, cum eas forte ſine peccato facere poſſent, clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & Eccleſijs, ſi habent, & dimittentur Domino ſæculari, hoc modo: ꝙ eccleſia non defendat eos, quia perdunt priuilegum: quoad iudicium, vel forum, & functiones municipales cap. pen. de cler. coniug. ſequitur Io. And. ibidem, qui dicit, ſi vero non ſunt coniugati monentur vt negociationes clericis non conuenientes dimittant, ſi non dimiſerunt, quia forte ſine peccato facere poſſunt clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & dimittentur Domino ſeculari, hoc modo: quod Eccleſia eos non defendat, & ſecundum Hoſtien. hanc eſſe veritatem, quod ſi moniti non obediunt, nudati ſunt omni priuilegio clericali, & etiam curiæ
74 ſeculari finaliter ſunt tradendi: tamen poſt pęnitentiam, & reconciliationem priuilegium a miſſum recuperant. Satis credo, ꝙ clericus incedens in habitu, & tonſura, negociationes exercens, & de hoc monitus non deſiſtens, perdit priuilegium ſolum quoad illa: illis autem negociationibus dimiſſis, vti poteſt priuilegio clericali, ſed intellige, vt per Abb. ibidē, qui recitat, & dat plures intellectus ad tex.

Item alia pæna videtur puniendus clericus, illicite negocians, quia videtur teneri ad reſtitutionē ex talibus negociationibus acquiſitorum, ex quo exiſtit in peccato mortali, quod de ſui natura, ſi ſit notorium, inducit præciſionem, & ſeu ſuſpenſionem a Canone, ne exerceat quis officium ſuum per d. Anto. in cap. veſtra de cohabit. mulier & cler.

nec

75 nec valet dicere, vt quidam opponunt, quod ille tex. loquitur in fornicatore tantum, quia loquitur etiam si esset aliud crimen, vt per Innocen. ibi: vel etiam si esset aliud crimen quam fornicatio. Et paulo post: si crimina, pro quibus eos suspendit, sint notoria per facti euidentiam: idem exponendo tex. dicit Ioan. Andre. ibidem, quia constitutio pœnalis, etiam quoad pœnam extenditur ad casum similem ex identitate rationis, si ratio in ea constitutione est expressa. vt in l. his solis. C. de reuocan. donat. & tex. in l. secunda. §. quod si curatores, & §. quid si deciserant. ff. ad Tertul. refert Angel. in summa in ver. clericus. settimo circa finem: vbi dicit, quod clericus indubitanter obligatus est restituere fructus, quos percepit existẽs in peccato mortali si peccatum sit notorium, quia cum sit suspensus, perinde est, ac si non resideret, quia nullum, & inutile idem est cap. inter corporalia de transla. prel. sicut paria iudicantur non fieri, & non rite fieri c. veniens de presb. non baptizat.

Facit: quia quando clericus committit causam, propter quam meretur
76 priuari beneficio ecclesiastico, licet non sit priuatus ipso iure: antequam feratur sententia secundum Innocen. cap. cum nostris de concess. præben. cap. ex parte. de Feud. per Bal. in cap. quæ in Ecclesiarum de constit. tamen quamprimum commisit causam efficitur indignus, & sic male fidei possessor: & sic a tempore commissæ causæ, tenetur ad omnes fructus restituendos; ita probat tex. secundum Angel. Paul. de Cast. in l. prima. C. de his quib. vt indig. licet contrarium videatur probari ex glo. not. in auten. de incest. nupti. in principio in ver. imminere in fine, quę vult, quod ipso iure perdantur bona a scienter contrahentibus incestas nuptias, & licet requirant sententiam declaratoriam, tamen fructus medij temporis perduntur, de cuius glo. veritate dic: vt in auten. incestas. C. de incest. nup. per Angel. & Bal. ibidem: de occulto vero peccatore subiungit Angel. in sua summa d.
77 loco, credo quod non teneatur restituere, quamuis tutius esset restituere: quia & si inutiliter seruiat: quoad se: non tamen quoad alios: aut quoad Ecclesiam.

Et dicit in terminis Innocen. in cap. quia plerique de immunit. Eccles. quod vbicunque aliquid male quæritur, vel ex negociatione, vel extorsione, ex qua tamen restituere non tenetur: prudenter facit, si omnia acquisita in elemosinas dat 14. q. 5. qui habenetis. & cap. vltimo
78 non tamen damnamus eos, si hæredibus relinquant: si autem illicitas negociationes faciant, vel alias iniuste aliquid quærant sine calumnia alicui facta, sacerdos debet eis iniungere, vt in bonos vsus sic acquisita expendant, puta erogando pauperibus, vel Ecclesijs, vel alijs

alijs arg.24.q.3.si quis c.de vot.& vot.redēp.c.magnæ.c.quod super
his,sequitur Hostien.& alij vbi Abb.col.antepen.vers. tertia conclu-
sio ibi dicit:quod exercēs illicitas negociationes, vel alias iniustę ac
quirēs aliquid sine calumnia alieni facta:tenetur in foro animæ quic
79 quid fuerit inde lucratus in pauperes , vel alios pios vsus erogare
arg.17.q.4.si quis contumax & in cap.magnæ . Et in cap. quod super
his de vot.fac.cap.cum Iu.in fin.de vsur.de hoc quærit Mathe. in
Clem. prima de vit. & honest. cler. vbi tenet quod acquisita , & lu-
crata ex illicitis,& prohibitis negociationibus, tenentur acquirētes
in foro animæ dare pauperibus cap.qui habetur præallegato Abb.in
cap.cum sit de Iudæis , tenet quod illud sit de consilio , & non de ne-
cessitate , quod restituatur taliter acquisitū idē tenet Archid. in d.c.
qui habentis 14.q.5.dicas ergo : quod vbicunque aliquod male quæ-
ritur , vel de negociatione, vel extorsione , ex qua inde tamen resti-
tuere,quis non tenetur,prout de acquisitis ex contractibus per eum
celebratis illicite negociando,ex quorum forma sibi acquirit, & illi
cum quo contrahat , tenetur restituere , prudenter facit, si omnia
det in eleemosinam cap. pænale c.non sanè 14. q. 5. non tamen sunt
damnandi si hæredibus relinquant,per Innocen.d.cap. quia plerique
vnde cum nullo iure probetur,licet sit bonum consilium, vt in paupe
res erogetur,vt sic satisfiat in quo fuit delictum,& peccatum, tamen
non est de necessitate salutis.Et hoc tenet Cardinalis d.cap.quia ple
rique & glo.& Ray.in tit.de rapto.§.sed quid de iocarijs : & iudicio
meo idem tenet Innocen.d. cap.quia plerique licet communiter Do
ctores,qui tenent contrarium pro se adducant,& male,quia,si intel-
ligeretur, quod dicit ipse Innocen.foret necessarium ꝙ ipse sacerdos
debeat ei iniungere,vt in pios vsus expendat, quod acquisiuit facien
do illicitas negociationes, aut quod alias iniuste acquisiuit sine calū-
nia alicui facta,certe sibi contradiceret,quia superius ibidem pręmi
sit, quod vbicunque aliquid male quæritur, vel ex negociatione, vel
extorsione, ex qua tamen restituere non tenetur,nec damnat eum si
hæredibus relinquat:sed ideo oportet intelligatur,quod sacerdos de
bet ei iniungere, vt restituat pauperibus de bono , & æquo , non ta-
men de necessitate, & sic tene quod tali fauet Ius naturale in reten-
tione,propter consensum domini tradentis,nam nihil,tam naturale,
vt acquisitio fiat secundum voluntatem domini tradentis l. nihil tā
naturale de reg.iur.§.per traditionem instit.de rer.diuisio:fac. quod
80 habetur in cap. fin.de sim.& glo.in summa 14.quæst.5.& prima q.1.
non est putanda,.& in c.ex transmissa de decim.dicunt enim illæ glo.
quod potest eleemosyna fieri de illicite acquisitis, vbi nō datur resti

tutio per quæ videtur dicere Abb.in cap.relatum de testam.quod illicite acquisita per artificium inhonestum, & illicitum, quod si posi tis clamoribus apparent repetentes:ꝙ eis debet fieri restitutio.alias fieret distributio per Episcopum inter pauperes arg. in l.nulli.C.de Episcopis, & clericis: quod tamen dictum limita, inquit, procedere,vbi talia illicita acquisita subiacent restitutioni,sed vbi non subiacent restitutioni,licet illicite essent acquisita,cũ possit alias clericus pænitere de peccato sine restitutione, non impeditur, quo minus de his clericus faciat voluntatem suam,Sequitur Nicol.de Vbal.in tracta.de succes.cle.ab intesta.vers.de acquisitis vere per artificium. Et ad tex.in cap. cum sit de iudæis, vbi dicitur quod assumptus ad officium contra iuris dispositionem, tenetur dimittere officium cum pudore, & acquisita restituere, ad id quod adducit Hostien. dici potest, quod illud est statutum in pænam, quia assumpsit iure prohibente: & non excedit casum suum:nec obstat similiter tex.in cap. non hanc 14.q.5.quia loquitur consultiue,secundum Abb.d. c. quia plerique nec est obligatiuum ad peccatũ mortale, vel veniale per Abb. in cap. primo de constitut. numero 4. vbi vide, quando constitutio quæ continet consilium, non præceptum liget contrauenientes. nec facit contra tex.in capito. contumax 17. q. 4. loquitur enim de eo qui ex contumacia, vel superbia Ecclesiæ immunitatem violauerit,extrahendo seruum suum ab ea,qui tenetur soluere Episcopo 90. solidos:nec pari modo obstare videntur tex.in cap.magnæ & cap super his de vot.quæ iura allegat Innocen.quia non videntur probare dictum suum. Et sic intelligatur, vt teneatur de necessitate,quia loquuntur de illis, qui vouent: quod si adimplere nequeunt, commutantur vota:adde,quæ adducit Archiep.Floren.secunda parte secundi tit.cap.primo.§.19. dicit Angel. in summa in ver. clericus 9. vers. vtrum clerici & in ver. restitutio primo vers. turpe lucrum: super quo cogita: pro eo quod dixi de peccato mortali, in quo existit clericus negociator, & quia etiam clerico est prohibita negociatio sub interminatione Anathematis. cap. secundum ne cler. vel monach. quamuis Siluester in ver. clericus quarto. teneat contrarium secundum summam Rosel. quia inquit ista forte etiam possent non habere locũ in fornicatore notorio,qui indubitanter est suspensus arg.eius quod not.glo.in cap.pastoralis de appella. vbi habetur,quod excommunicato nõ subtrahitur redditus,nisi hoc sit expressum in sententia vbi subiungit,quod non residens, non tenetur restituere fructus: nisi condemnetur:quia licet clericus non residens priuetur beneficio,nõ tamen reperitur arctari,vt fructus restituere teneatur cap. ex parte

de

de cler. non reſid. patet de eo, qui per annum non reſedit, & occa-
81 ſione tituli quem habet, donec priuetur percipit fructus, & ſi non ſeruiuit iſte, dicendo officiũ tamen ſeruiuit Eccleſiæ vniuerſali in ordine clericatus, vbi etiam ponit, in euentum quod clericus ſit obnoxius reſtitutioni, quomodo, & de quibus bonis habeat fieri reſtitutio.

Verba bullæ ſunt prægnantia, & generaliſſima, & comprehendunt, non ſolum caſum, quando clericus acquirit illicite negociando, verum etiam, quando turpiter, iniuſte, & male, aliter, & alio modo, quam ex negociatione: id quod aperte demonſtrãt verba in bulla, ex illicita negociatione, aut alias contra ſacros Canones, quomodolibet acquiſita, quæ comprehendunt caſum acquiſitorum ex illicita negociatione, & quemcumque alium, factum præter, & contra Canonum diſpoſitionem, nam verbum alias, licet habeat diuerſa ſignificata. tamen in caſu bullæ, ſtat aduerbium qualitatis, & ponitur alias, ideſt aliter, vel alio modo. l. denique §. vtrum ff. de pec. & ff. de acqui. quoti. eſtiu. l. prima §. illud: vel ponitur alias, ideſt alio caſu. vt l. qui in
82 teſtamento §. mulier ff. de teſta. per magiſtralem doctrinam Bar. in l. prima ff. de cond. & demonſtra. vbi dicit, quod ſignificatio talis dictionis, alias, deprehenditur facile ex natura orationis, in qua hæc dictio ponitur. Id importat etiam dictio alternatiua, aut, poſita ante dictionem alias, quæ cum de ſui natura tribuit actum cuilibet inſolidum, eſt dicendum, quòd importet etiam acquiſita quomodolibet, pari modo, vel vt ex negociatione acquiſita dicit Iaſ. in l. ſi ex toto. § ſi ita ſcriptum de leg. primo num. 1. Et intellige contra Canones ideſt contra mentem, & verba Canonis, vt per Iaſ. in l. non dubium. C. de leg. vbi dicit, quod facere contra Canonem, & contra leges, eſt contra mentem, & verba legis facere exemplo poſito per eum ibi numero primo: vbi etiam dicit quod facere, fraudem legi. eſt quando quis non venit contra verba legis, ſed cõtra mentem, exemplo poſito per eum ibidem numero 2. vbi ſubiungit, quod committere in legem, vel Canones eſt quando quis facit de directo contra legem, vel Canones, ſiue quando facit contra mentem ſolum Canonis, vel legis, vtroque caſu eſt committere in Canonem vel legem, exemplo per eũ numero 3. & per Doctor. in cap. quæ contra de reg. iur. in vj. tex. & Doctor. in l. contra legis ff. de leg. Et illud dicitur fieri contra Canones, vel leges, quod non fit ſecundum formam legis, vel Canonis exemplo, quod minor contrahit ſine conſenſu tutoris, vel filius ſine conſenſu patris, dicuntur facere contra leges, vel Canones, glo. not. in leg non intelligitur. §. diuus Hadrianus, & ibi Doctor. ff. de

iur. fif. Paul. de Castro. in d. l. non dubium numero 8. tex. in l. contra.ff.de pact. quia contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil
83 est faciendum,late per glo.in l.pacisci. ff.de pactis, vbi ponit de dictione contra. Nec intellige verbũ,Canones,stricto modo,pro constitutione quæ fit in vniuersali concilio,per glo. cap. Canon. dist. 3. quasi cõstitutio videatur pęnalis:quia aufert acquisita,ab hæredibus acquirentium, vnde tanquam odiosa sit restringenda: quia iudicio meo videtur potius large sumendum, vt appellatione Canonis, hic
84 veniat omnis constitutio ecclesiastica, vt per Abb. in cap.primo de constitut.vt videlicet contineat,etiam sub se quatuor species,videlicet decretum,decretalem Epistolam,dogmata,sanctionem, interdictum, & mandatum, contra quorum formam, & tenorem aliquid male acquisitum fuerit, quæ enumerantur 25.q.ij.si quis dogmata, vt sic comprehendantur, non solum acquisita contra formam constitutionis conciliaris, quæ Canon proprie dicitur,sed etiam acquisita contra formam cuiuscunque ecclesiasticæ constitutionis,id quod patet ex eo:quia præsens cõstitutio est iuris antiqui declaratoria:patet ex inscriptione bullæ,per illa verba,nos omnem desuper hæsitationis materiam submouere &c. decernimus, & declaramus, quod verbum declaramus videtur iuris antiqui declaratiuum, non noui editiuum arg.ff.de acqui.rer.do.l.sicut.§. sed si quæratur glo. extrauag.
85 Io. 22.cum inter de verb.sig.in ver.Deinceps, & deinde per illa verba spectasse,& spectare, ac sub nomine spoliorum venire &c. Et per illa verba principij,ne prætextu incertitudinis illa ab aliquibus vsurpari, aut super eis dubia aliqua oriri contingat, &c. quæ verba demonstrant Papam velle tollere dubia, & hæsitationes, ac materiam spoliorum,quomodo intelligatur declarare: vnde non videtur inductiua alicuius pœnæ de nouo,& sic nec vt odiosa restringibilis,quamuis etiam lex pœnalis recipiat aliquãdo interpretationem extensiuã vt per Abb.cap.translato.de constit.extra eo.ꝙ magis dicendum videtur,quia negociationes sunt interdictæ clericis omni iure in decreto.88.dist.& 91.14.q. 4. 21. q. 3. capit. primo & secundo capit.mol-
86 licijs cap. hi qui: & in decretal. est factus titulus ne cler. vel Mona. tex. in cap. fi. de vit. & honest. cler. & titulus iste est repetitus in 6. Vnde bulla,quouis modo illicite,& contra Canones acquisita comprehendit, & illicite acquisitum dicitur tripliciter, per Sanctum Thomam q.32.articulo 7. §. ad septimum: uno modo id quod illicite ab aliquo acquiritur: quod debetur ei,a quo est acquisitum, nec potest
87 ab eo retineri, qui acquisiuit, veluti est rapina, furtum, & vsuræ, de quibus homo tenetur ad restitutionem. Et propterea de eis inquit

quit eleemoſyna fieri non poteſt.

Alio modo illicite acquiſitum dicitur, quod ille, qui acquiſiuit retinere non poteſt, quod tamen non debetur ei: a quo fuit acquiſitum, quia accipiens contra iuſtitiam accepit,& dans contra iuſtitiam dedit: Sicut contingit in ſimonia, quod non debet reſtitui danti, ſed in eleemoſynas erogari poteſt. Et eadẽ ratio eſt in ſimilibus, in quibus
88 datio,& acceptatio eſt contra legẽ. Tertio modo eſt illicite acquiſitum, non quidem, quod ipſa acquiſitio ſit illicita, ſed quia id, ex quo acquiritur eſt illicitum, ſicut patet de eo, quod mulier acquirit per meretricium, lenocinium, & huiuſmodi; vt per Gaetan. ibidem, Et hoc proprie vocatur turpe lucrum: quia licet mulier agendo meretricium turpiter agat, & contra legem Dei, in eo tamen quod accipit
89 non iniuſte agit, nec contra legem, vnde ſic acquiſitum poteſt retinere, nec de eo eleemoſyna fieri debet, iuxta illud Deute. 23. non offeres mercedem proſtibuli in domo Dei tui. Ludo etiam illicite acquiritur,& per aleas aliqua acquiruntur illicite de iure diuino: puta quando aliquid lucraris ab his, qui rem ſuam alienare non poſſunt: veluti ſunt minores, furioſi, & huiuſmodi, & quando aliquis trahit alium ad ludendum ex cupiditate lucrandi, & fraudulenter ab eo lu-
90 cretur, in quibus caſibus tenetur ad reſtitutionem lucrans, & de eo inquit non poteſt eleemoſynam facere,& dicit Io. de Imol. in cap. primo de pecul. cler. in fin. ꝙ quis acquiſita ex induſtria in baraterijs, tenetur ad reſtituendum illis, a quibus extorſit, vt ibi per eum.

Aliud videtur eſſe illicite acquiſitum ex iure poſitiuo ciuili: quod prohibet vniuerſaliter tale lucrum: de quo lucro ſic facto, tenentur ad reſtitutionem illi, qui ſunt tali iure obſtricti: niſi forte contraria conſuetudo præualeat, aut niſi tractus ad ludum lucratus ſit aliquid ab eo, qui traxit, quo caſu non tenetur ad reſtitutionem, quia ille, qui amiſit, non eſt dignus recipere. Item turpiſſime etiam acquiritur il-
91 lud, quod acquiritur per Symoniam, per quam acquirens Spiritui ſancto iniuriam facit, de quo inquit, poteſt fieri eleemoſyna pauperibus, vel Eccleſiæ, quia non eſt debitum ei, qui dedit, quia ex quo dedit contra iuſtitiam, meretur illud amittere, & cui & quomodo debeat tale acceptum reſtitui, vide per eundem ſanctum Doctorem q. c. eadem ſecunda ſecundæ artic. vltimo verſ. ad quartum: ſed de hoc vide quod diximus in tracta. noſtro de Simonia in tit. de dat. & accept. ſimoniace reſtitutione. Gaetan. in ſuis Cõmentarijs ſuper d. q. 32. d. loco, facit aliquas diſtinctiones, quomodo intelligi debeat quando aliquid illicite acquiritur, vbi pro intelligentia & perceptio
92 ne materiæ dat regulas. Sed vide materiam tractari per Innoc. Abb

& alios in cap. quia plerique de immunit. Ecclesi. vbi ponunt, quomodo, quando, & quibus personis debeat de illicite, & turpiter acquisitis fieri restitutio.

Item sciẽdum est, quod clericis in sacris, & in minoribus ordinibus competenter beneficiatis est interdictum medicari: nisi gratis, & pro miserabilibus personis, vel consanguineis, in phisica medicina, nec tunc vbi posset esse periculum, id quod etiam in claustralibus est districte obseruandum cap. multa ne cler. vel mona. officium vero chirurgi est interdictum omnibus clericis, quia id officium incisionẽ, & adustionem requirit. cap. sententiam d. titulo. et cap. tua nos. de homici. in quibus locis, licet non videatur dici nisi de existentibus in sacris, tamen idem potest intelligi de existentibus in minoribus sufficienter beneficiatis, per Abb. d. cap. sententiam. arg. cap. 1. de postul. & contrahit talis clericus irregularitatem: vbi eam laicus non contraheret, quia dat operam rei illicitæ, vt per summistas in ver. medicus. Vnde ex medicina acquisita per clericum, illicite acquisita censeri poterunt.

Sed est videndum: an comprehendantur in bulla acquisita turpiter, vel illicite de quibus parti lesæ, vel damnificatæ competat repetitio, vel per viam actionis, vel officium iudicis, quod non videtur pro nunc dicendum, quia de hoc nihil apparet expressum in bulla, & in dubio numquam Papa censetur tollere ius partis, per suam quamcumq. cõmissionem, nisi id expresse manifestet, late per Abb. in c. quæ in ecclesiarum de const. post Inno. in cap. quòd super his de voto &c. id quod est adeo verum inquit Abb. ibidem, quòd procedit etiam, si ille, de cuius iure agitur esset infidelis, vel Iudæus, & hinc euenit, quod si aliquo casu contingeret Papã ius tollere, præsumatur hoc per circumuentionem, & importunitatem potius, quam per volũtatem fecisse, late per Fel. in cap. cum olim. iij. & iiij. col. de re iud. adeo quòd tali casu, verba rescripti sunt improprianda potius, quàm proprie intelligenda, vt
94 alteri præiudicent tradit Roman. cons. 334. circa primum. Decius cons. xi. col. 5. Ias. in l. ex facto 4. not. ff. de vulg. & pupil. immò potius debent interpretari quod nihil operentur, quàm quod indebite quis damnum patiatur, vt Ias. not. in l. fin. post glo. Bar. & alios. §. in computatione col. fin. C. de iur. deliberan. id quod procedit etiam si rescriptum emanaret in fauorem piæ causæ, probat Ias. in l. fi. col. vij. ff. de constit. princip. post Alex. in l. pactum quod dotali col. ij. C. de pact. nam licet viduis, pupillis, ac alijs pijs causis multum debeamus, non tamen adeo debemus, vt alijs præiudicium inferamus, dicit tex. in cap. ex tenore de for. compet. & cap. nuper de donat.

inter vir.& vxor. & in reſcriptis Papæ licet non apponatur, vel ex-
95 primatur,tamen ſemper cenſetur appoſita,vel expreſſa clauſula, dũ modo nõ ſit alteri ius quæſitum,tradit Fel in cap.Capitulum col.17. verſ.de duabus.de reſcrip.fac.tex.in cap.ex tuarum de auctorit.& vſu pal.cap.ex parte el tertio & ibi Abb.in ſecundo nota.de decim.vnde licet ſit ommiſſa illa clauſula in noſtra conſtitutione,vt poſſet opponi, tamen nihil refert,quia expreſſio eorum,quæ tacitæ inſunt,nihil operatur.l. conditiones.ff.de cond. & demonſtra.

Quamuis poſſit dici contrarium per verba illa generalia, alias contra ſacros Canones quomodolibet acquiſita &c.& per illa:quę hactenus remanſerunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram,& non ad alios ſpectare & pertinere. &c. quæ importare videntur omnem acquiſitionem quomodolibet factam contra Canones, eſſe Cameræ Apoſtolicæ,& omnem alium excludere,ita,vt legis antiquæ diſpoſitio, tollatur per hanc conſtitutionem cõtrariam,id quod poteſt per ea:quæ dicit Abb.in cap.cum acceſſiſſent 2. col. verſ. vltimo adduco,de conſtit.Bart.10.col.verſ.circa ſecundum. poſt Cin. in l. omnes populi.ff.de iuſt.& iur.etiam abſque facta mentione de prima lege,niſi tamen prima lex haberet clauſulam derogatoriam,ad ſecundam, quia tunc eſſet opus facere mentionem de prima arg. l. ſi quis in principio ff.deleg. tertio & in cap. nonnulli de reſcrip. aliqui tamen in d.l.ſi quis dicunt, quod ſi loquamur de priuilegio, vel reſcripto, vel teſtamento, quæ ſunt priuata lex,ſic oportet,quod fiat mentio quando habent clauſulam derogatoriam ad ſecundam, ſi autem loquamur de legibus vel ſtatutis, vti eſt in caſu noſtro, non oportet,quod fiat mentio,etiam ſi habent clauſulam derogatoriam ad ſe-
96 cundam,per Clem.dudum de ſepult.quia cum Papa vel princeps prę ſumatur omnia ſcire,videtur ſcienter velle reuocare ſtatuendo in cõ trarium.Nec eſt propterea mirabilis hæc conſtitutio,cum ſecundum
97 varietatem temporum debeant ſtatuta humana mutari: quia lex debet conuenire tempori 4.diſt.erit.nec pari modo eſſet mirabile, ſi e-
98 tiam in iſtis fiſcus Apoſtolicus ſuccederet, cum omnia lucra turpia, & illicita fiſcus auferat,& recipiat, quia fiſcus eſt ſaccus male ablato-
99 rum,& quod Chriſtus non capit, fiſcus rapit,per Abb.in cap.cum ſit de iud.per text.in l.latius ff.de iure fiſci. Et Papa ita ſtatuendo vi-
100 detur Clericos delinquentes in eo puniſſe,in quo deliquerunt, quod agere debet.

Sed poſt hæc ſcripta,legens Bullam Pij iiij.ſuper confirmatione priuilegiorum incolarum vrbis, necnon declarationis literarum,ſuper bonis ex illicita negociatione acquiſitis,vidi quod illa verba cõtra Sa-

101 cros Canones in Bulla posita remouentur,& per eundem Pium declarando statuitur, quod Bulla super illicite acquisitis facta sit,& intelligatur sine dictis verbis,ac si non essent in Bulla posita, vnde in illis nullas vis fieri habet quoad Curiales,& incolas,in quorum fauorē Bullam reformat.Sed pro nunc non recedo a prima opinione,vt per hanc constitutionem Papa non voluerit tollere iura, & actiones tertio competentia,quia primo Papa nihil videtur dicere in Bulla,vnde intentio eius non præsumitur de eo,quod verba non important.l.
102 quod constitutum . ff. de testa.milit.tradunt moderni Papien. in l. prima in 3.col.vers tertio fac.ff.si quis in ius voc. non Hier. Gomes in reg.de infir.resig.q.13.num.3.quia Imperator,& Papa non aufert rem suam alicui sine causa:quia Imperator licet habeat iurisdictionem in vniuerso,non tamen habet dominium rerum priuatarum, quæ ab olim fuerunt concessæ occupantibus , instit. de rer. diuisio. quasi per totum : id quod etiam procedit respectu bonorum infidelium,& Iudæorum,nam sine causa Papa , nec Imperator aufert bona eis : de quo plene per Innocen. in cap. quod super his de vot. licet possit princeps modicam læsionem afferre,vt puta dare debitori dilationem,vt non possit interim conueniri a creditoribus.l. quoties. C.de praeci. imper.offer.secus si in totum vellet concedere , vt non possit conueniri aliquo tempore:quia sine causa hoc non potest , vt not.ibi glo. & Innocen.in cap.quæ in Ecclesiarum de constitut.licet enim secundum Innocen.ibidem,possit Imperator mihi tollere actionem,quæ est de iure Ciuili per l.2.ff.de orig.iur.non tamen potest facere , quod iustitia mihi non reddatur , vnde redditur ad primeuum ius, in quo non erant actiones , sed manu regia administrabant iustitiam. Et dicit Bal.in rubrica extra de iudic.in 4.col.& in l.prima ff. de constit.princip. quod si princeps excedit iustitiam,nunquam præsumitur velle excedere,nisi in modico, non in totum . Et dicit Rom. in sing.suis quod in cap.iudicas hum num.13.q.9.est casus , singularis , quod Papa , vel Imperator non disponit quod stetur dicto vnius testis in præiudicium partis , vide per Abb.d.cap.quæ in Eccle
103 siarum de constit.col.4.facit in hoc casu quia ille,cui est facienda restitutio,potest esse de alieno territorio,& iurisdictione,& non subditus Papæ,quo casu non debet esse comprehensus , vel ligatus constitutione Papę:qui non est ei Dominus.Innocen. in cap. inquisitioni de sent.excom.vbi vide illum refert etiam Abb.d.cap. quæ in Ecclesiarum col.4.Item potest esse pauper pari modo cui auferre non est de mente Papæ : qui est pater pauperum , quorum causa spiritualiter spectat ad illum ext ra de prec. cap. nihil

Item

em videtur: quod iſto caſu conſtitutio eſſet contra ius naturale: quia transferret dominia rerum de vno in alium: quæ non eſt ſeruanda ſecundum Innocen. quem ſequitur Abb. ibi col. pen. cap. plerique de immunit. eccleſ. verſ. tertia decima.

tem ſi ſit verum, quod acquiſita reſtituenda comprehenduntur in bul-
104 la, & ſint debita Cameræ apoſtolicæ, naſcitur vnum abſurdū, quod ille erit obligatus pro eadem re duobus, illi videlicet cui abſtulit, cui ius auferre non poteſt per reg. quod meum eſt ſine facto meo &c. Et Cameræ apoſtolicę, cui per conſtitutionem applicatur, quod eſſe non debet, quia ex verbis bullæ non apparet, quod debitor ſit à prima obligatione liberatus. Et peccatum violentiæ, & furti non purgatur, per quaſcunque manus res furtiua ambulauerit, niſi reſtituatur domino, cui fuerit ſubtracta. l. ſequitur. §. quod autem. ff. de vſuca. nec eſt purgatum vicium, niſi facta reſtitutione, latę glo. in reg. peccatum de reg. iur. in vj. Et iuſtitiæ partes ſunt, alterum non lędere, ius ſuum cuique tribuere. §. iuris inſtit. de iuſt. & iure, & iuſtitia eſt ius ſuum vnicuique tribuens eo. vbi glo. dicit quod ne dum non lędere: ſed alteri poſicere debemus.

Et pro cognitione iſtorum reſtituēdorum, vide quæ dicit Innocen. in c. quia plerique de immunit. Eccleſ. vbi magiſtraliter dicit: quod reſtitutio, tunc eſt ſemper facienda, vbicumque ſit commiſſum furtum, rapina, oppreſſio, dolus, vel calumnia. 14. q. 5. c. fi. Et per hæc inquit,
105 comprehenduntur omnes caſus, in quibus competit repetitio, ſiue per viam actionis puta metus cauſa, vel de dolo, vel conſimiles, ſiue Iudicijs officio. Idem dicimus, quod tenetur reſtituere, ſiue iure naturali tantum, quale eſt illud, quod debetur ſeruo. Et ideo inquit de eo non faciat eleemoſynam, ſed illud reſtituat obligatus. Item tenetur reſtituere illi: qui eſt tutus præſcriptione odioſa bona fide, vel étiam exceptione tantum: vbi tamen non fuerit crimen. Item habens exceptionē odioſam, puta macedoniani tenetur reſtituere, quia illa exceptio, & illud ius, nō eſt tantum factum in odium creditoris, ſed etiam propter bonum publicum, vt vitentur mortes parentum. l. 1. in principio. ff. ad maced. Item tenetur reſtituere habens aliquid ex donatione minoris, vel ex alio contractu inito, qui non tenet ipſo iure: puta, ſi in alienatione minoris abſit autoritas Tutoris, vel decretum iudicijs ad hoc enim, inquit, vt quis reſtituere nō teneatur, oportet, quod adſit bona fides, & iuſtus titulus. Item videtur reſtituendū eſſe, quando aliquid eſt vltra debitum exactum, in tātum quod iudex ex officio ſuo deberet cogere ad reſtituendum, & tunc etiam in foro pęnitētiali reſtituere præcipitur. Item maiores officiales reſtituere tenētur, ſi-

quid indebitum recipiant. 14.q.5.c.vlt. Item tenetur restituere, qui aliquid est lucratus in ludo, si trahēs lucratus est, nō si tractus, quia nihil tunc dolo fecisse videtur, & de quæsitis in bello remittit se idem Innocen. ad dicta per eum in c. sicut extra de homicid. Item hypocrita acquisita per hypocrisim tenetur restituere, quia sub nomine boni christiani, & per fraudem acquisiuit, quamuis forte non debeat restituere illi qui dedit d.c.fin. 14.q.5. quia consecutus fuit mercedē suā. subdens ibidem Innocen. quod si princeps facit aliquam constitutionem contra ius naturale, sine causa: puta quod dominia rerū de vno in alium transferantur, quod non est seruanda, nec in foro animę, nec in foro iudiciali, vbi etiam dicit, quod constitutiones, quæ sunt contra salutem animæ, vt de vsuris, & de iuramento non seruandis, seruari non debent &c. pro quo vide Abb. ibidem qui pulchre Innocentium interpretando materiam declarat in vers. decima quæstio, & vndecima quæstio, duodecima, ac tertio decima, & per totum vsque ad finem, merito ista indebite acquisita, quæ sunt restituenda, non debent in bulla intelligi comprehensa, nec Cameræ debentur, quia dicit Abb. in cap. relatum secunda lect. de testam. in fine, quod si Clericus
106 aliqua acquisiuit ex illicita aduocatione, negociatione inhonesta, vel ex ludo secundum Hostien. quod primo sedandi sunt clamores si qui apparent, quasi velit dicere quod si apparent repetētes, eis primo est indulgendum, alias autem fieret distributio per Episcopū inter pauperes, sed hæc inquit consideratio est indistincte vera, vbi illicitæ acquisitum subiacet restitutioni, &c. vt ibi per eum, & refert Bernard. Diaz in pract. crim. Canon. c. 50. quod quæsita per Clericum ex illicita negociatione danda sunt pauperibus, vt not. Matthe. quem refert Card. in Clem. prima in fi. de vit. & honest. Cler. & alij, quos refert Imol. ibi 2. col. & per eos ibi, si totum non reddiderint, non sunt in statu damnationis. Et per Archi. Flor. in summa in 3. parte tit. 13. cap. 2. §. fin habetur quod hoc sit in foro pænitentiali, vbi dicit, quod in foro pænitentiali debet clericis iniungi, vel saltim consuli, quod ea, quæ taliter lucrati sunt studeant pauperibus erogare cap. qui habetis 14.q.5.

Et ex sui generalitate bulla videtur etiā comprehēdere Clericos cuiuscuis ordinis, etiam Clericos sæculares, in minoribus tantum constitutos, etiam non beneficiatos, quibus dicebat Abb. minime prohiben-
107 tur negocia sæcularia alias licita, vt per eundem cap. primo in fine cler. vel Monac. maxime per verba illa Bullæ, primo, per Clericos, etiam in sacris ordinibus constitutos, & paulo post per illa verba per quosuis Clericos, tam sæculares, quam quorumuis ordinum

etiam

etiam mendicantium &c.etiam in sacris ordinibus constitutos cuius cunque status ordinis &c.vbi verbum,etiam in sacris ordinibus con stitutos.Et paulo post per illa verba per quosuis clericos,tam sæcula res,quam quorumuis ordinum, etiam mendicantium &c. etiam in sacris ordinibus constitutos cuiuscunque status ordinis &c. vbi verbum etiam in sacris, videtur additum ad denotandum, quod etiam clerici non existentes in sacris sunt comprehensi,per naturam suã co pulandi,& coniungendi,& dictio quosuis,& dictio cuiuscunq; status, ordinis,sunt dictiones generales,Siue vniuersales,quę generaliter intelligi debēt l.de precio de publician.in rē actio: quę,vt generaliter intelligãtur,debent comprehendere quamcumq;personam clericali charactere insignitam, ac demum quemcumque clericũ,quia alias ni hil operarentur,facit,quia ab huiusmodi negocijs videntur prohibiti de iure omnes Episcopi,omnes sacerdotes,omnes Diaconi c.Episcopus 88. dist.fac. rubrica decretorum ne cler.vel monac.vbi Abb. dicit, ꝙ appellatione clericorum,veniunt omnes in quacunque dignitate sint positi,ex quo sunt electi ad seruitium Dei. Vnde inquit, omnes qui non sunt laici dicuntur clerici, cum duo sint genera Christia
108 norum vnum clericorum, aliud laicorum. 12. q. 1. duo sunt genera,eo ꝙ magis debent intelligi comprehendi a constitutione,quia est male vitæ, & malorum morum correctiua, & reformatiua, boni
109 inductiua,& excitatiua virtutis, & malos mores prohibens, a quibus magis clerici abstinere habent,quia clerici deprehēsi in crimine plus peccant,quam laici,late per Archid.in cap.arrianos.1.q.1.quia religiosi,qui nomen sanctitatis habent,peruerse agendo,plus nocent in Ecclesia Dei,quam alij 83.dist.nemo.

Et videtur etiam comprehendere acquisita cuiusuis temporis,quamuis regulariter noua constitutio nouiter edita recipiatur,& operetur cir ca futura tempora tantum, ne afficiat aliquos sine culpa not. Abb.
110 per illum tex.cap.cognoscentes de constit.glo. est extrauag. cum inter col. 4. ver. deinceps extrauag. fo. 22. de verb. sig. quia in ea sunt expressa tempora per illa verba.videlicet remanent, remanserunt,& remanebunt,quod tollit dubietatem quia illud: quod constitutio nouiter edita comprehendat, & concernat tempora futura tan tũ,intelligitur, nisi aliter caueatur expresse in lege vt extendatur ad præterita,vt per Abb.d. loco.Fel.c.fin.de constit.Bart.& Bal. in. l.de vsuris.C.de vsur.

Et taliter acquisita applicat,& incorporat Cameræ,ꝙ etiam per testamentarium,aut alium modum impedit clerico dispositionē, per illa
111 verba in Bulla: quæ etiam ex facultate, quam habuerint testandi

condito

cõdito testamento, aut quibus illos etiam eis viuentibus priuari, & etiam eis destitui contigeret &c. Idque ex vsu comprobari videtur, quia in facultatibus testandi a Romana Curia venientibus, vel per viam breuis sub Anulo Piscatoris expeditis, vel per Bullam in forma Cancellariæ sub plumbo, vel per viam literarum sacræ pæniten tiariæ expeditis, de quacunque summa pecuniæ, rerum, vel bonorum
112 semper inest, & apponitur clausula, licite tamen acquisitis, nec hactenus vidi facultatem sine dicta clausula: & quod acquisita maxime ex industria, mercatura, & commercio clericorum, spectent ad Cameram, seu fiscum Apostolicũ, ante videtur declarasse Paulus quartus, in sua quam edidit constitutione contra apostatas, vbi vt facilius apostatæ reciperentur a Monasterijs, vnde exierãt, acquisita per eos etiam ex mercatura, industria, vel commercio; amouet a Camera Apostolica, vel fisco Apostolico, & illa eisdẽ monasterijs applicat quæ constitutio fuit reformata a Pio quarto; vt in Bulla reformationis Sub Datum Romæ 1560. tertio Non. Aprilis Pontificatus sui Anno primo, & ab istius constitutionis generalitate, Pius quartus confirmando, & innouando priuilegia curialibus, & incolis vrbis, eosdem incolas, & Curiales, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, Prælatos, officiales, ac alios clericos, tam sęculares, quam regulares, ac omnes alios testandi facultatem, vel codicillandi a Sede Apostolica ha-
113 bentes exemit, ac non comprehendi aut comprehensos esse declarauit, per suam, quam desuper factam constitutionem edidit, Nonis Februarij Anni 1561. quæ est inserta in calce tractatus, quæ est cum rubrica seu intitulatione, Bulla Confirmationis, & Innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis, super libera facultate di sponendi de bonis suis, necnon declarationis literarum, super bonis ex illicita negociatione acquisitis editarum, ex quibus sit absolutum
114 pro nunc quod dicere volumus super ista quæstione.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus potest alienare mobilia Ecclesiæ: quæ seruando, seruari non possunt.*
2 *Quod in vno est probibitum: in cæteris videtur esse permissum.*
3 *Prælatus habet liberam dispensationem in fructibus.*
4 *Hæres licet sit Dominus rei fidei commissæ, non potest alienare.*
5 *Clericus de fructibus suæ præbendæ, potest dare cui vult.*
6 *Clericus de fructibus remunerat seruitia.*
7 *Abbas stante consuetudine, potest dare etiam puellæ maritandæ.*

8 *Præ-*

8 *Prælatus in disponendo de rebus Ecclesiæ, debet habere Deum ante oculos.*
9 *Elemosynam debet facere Prælatus de rebus Ecclesiæ.*
10 *Prælatus tenetur de redditibus Ecclesiæ alere consanguineos.*
11 *Frater de iure ciuili tenetur dare dotem sorori non habenti. Item & alere.*
12 *Frater clericus potest dotare sororem, vel aliam consanguineam de fructibus Ecclesiæ.*
13 *Clericus potest pascere filios de fructibus Ecclesiæ.*
14 *Minus est peccatum dare consanguineis: quam extraneis.*
15 *Quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum.*
16 *Rex potest donare de rebus regni moderate.*
17 *Quid sit beneficium habens administrationem.*
18 *Qui sint personaliter, & simpliciter beneficiati.*
19 *Practica quam debet seruare dans aliquid de rebus Ecclesiæ.*
20 *Si decedat clericus post mensem Augusti, & ante Cal. Martij fructus Anni sequentis sunt Ecclesiæ.*
21 *Item si decedit post Calendas Martij ante mensem Augusti sunt clerici.*
Fructus pendentes sunt Ecclesiæ, separati vero a solo sunt clerici.
22 *Fructus separati, & reconditi sunt clerici.*
Qui non sunt separati, aut reconditi spectant ad Ecclesiam.
23 *Non reperitur in iure: quod clericus satisdet.*
24 *Clericus ita acquirit distributiones quotidianas; quòd de illis dispo nit, vti Rusticus de diurni operis denario.*
25 *Fructus recollecti mortuo vsufructuario, vadunt ad illius hæredes, non ad proprietarium.*
26 *Distributiones quotidianæ dantur propter seruitium Altaris.*
27 *Fructus pensionum exacti, vel decursi acquiruntur taliter clerico: quod illos in testamento, vel ab intestato transmittit ad hæredes.*
28 *Fructus pensionum lucrati dicuntur proprij, & possunt donari.*
29 *Curia seruat: quòd clericus cedit fructus beneficij creditoribus, deductis sibi necessarijs.*
30 *Camera Apostolica succedens in spolijs clerici defuncti, tenetur soluere illius debita.*
31 *Fructus beneficij possunt dari creditoribus in causam iudicati.*
32 *Clericus, quæ acquisiuit in seruiendo pro Capellano, sibi acquirit.*
33 *Fructus Ecclesiæ possunt locari, vendi, & obligari.*
34 *Vendere fructus, & locare idem est.*
35 *Res, quæ proueniunt de fructibus Ecclesiæ, vendi non possunt.*

Non

36 *Non est probibitum vendere fructus decimarum,& oblationum.*
37 *Clericus potest vendere, & obligare fructus prabenda ad modicum tempus sine consensu Episcopi.*
38 *Vide quando, & in quibus casibus pralatus disponat de fructibus Ecclesia.*
39 *Fructuum Ecclesia male, & voluptuose consumptorum restitutio non est necessaria.*

§. Verum quia.

1 *Clericus non debet habere de fructibus beneficij vltra necessaria.*
2 *Nihil debet ab Ecclesia accipere, qui habet aliunde: vt viuat.*
3 *De redditibus Ecclesia, illud tantum est clericorum, quod probabili ratione consumunt.*
4 *Equus emptus de pecunia Ecclesia, Ecclesia est.*
5 *Clericus de fructibus Ecclesia non potest vendere, nec testari, nec donare.*
6 *Nullus clericus dicitur habere dominium sui beneficij.*
7 *Clericus potest facere donationem de rebus Ecclesia in remunerationem accepti seruitij.*
8 *Vana, & delicata expensa facta per clericum, non deducuntur de fructibus Ecclesia.*
9 *Qua expensa deducantur de fructibus Ecclesia.*
10 *Clericus capiens de bonis Ecclesia vltra necessaria, aliena capit.*
11 *Clericus tenetur ad restitutionem fructuum Ecclesia voluptuose consumptorum.*
12 *Clericus expendēs de rebus Ecclesia vltra debitū, tenetur restituere.*
13 *De fructibus Ecclesia habet viuere pralatus: & qui illi seruiunt.*
14 *Victus melior, vel peior datur secundum qualitatem persona.*
15 *Nomine cibariorum non veniunt vestimenta.*
16 *Nomine alimentorum veniunt vestes, & habitatio.*
17 *De fructibus Ecclesia, datur victus clerico commode.*
18 *Clericus debet habere beneficium, quod sufficiat sibi, & suis.*
19 *Ecce, quòd in victu clerico subministrando, attenditur nobilitas, dignitas, scientia, &c.*
20 *Clerico Doctori conuenit habere famulum.*
21 *Hodie clerici non debent viuere ita stricte, sicut olim. Et dos hodie magis ampla assignatur clericis, quam olim.*
22 *Hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiant beneficiato; quia plus vni, & minus alteri sufficit.*

Cle-

23 *Clericus non facit fructus beneficij ſuos.*
24 *Clericus de fructibus Eccleſiæ ſibi non acquirit.*
25 *Clericus in fructibus beneficij, habet ſolum ius Canonice diſpẽſandi.*
26 *Clericus põt diſpẽſare ad libitum de fructibus, ſibi pro victu debitis.*
27 *Clericus diſponens de fructibus contra ius, punitur.*
28 *Clericus non põt vſurpare ſibi fructus eccleſiæ, quamuis eoſdem in alios, diſpenſare poſſit; alioqui committeret furtum, & ſacrilegium.*
29 *Quæſita de rebus eccleſiæ, ipſa eccleſia vendicat.*
30 *Si ædificas de rebus eccleſiæ in ſolo tuo, ſolum cadit ædificio.*
31 *Si Prælatus res eccleſiæ conferat in conſanguineos, fur eſt, & latro.*
32 *Longa interpretatio doctorum non eſt mutanda.*
33 *Clericus non bene adminiſtrans res eccleſiæ habetur loco prædonis.*
34 *Acquiſita per clericum ex iniũctione pœnitentiarum, ſunt Eccleſiæ.*
35 *Clericus de meliorationibus factis per eum in rebus eccleſiæ, non poteſt pro libito diſponere.*
36 *Nullus eſt proximior clerico, quam eccleſia.*
37 *Melioramenta facta in rebus eccleſiæ de ſuo patrimonio, clericus repetit.*

§. Sed in contrarium.

1 *Quæ interuenire debeant in alienatione rerum Eccleſiæ.*
2 *Ratio quare in rebus Eccleſiæ alienandis non requiritur ſubſcriptio; niſi in caſibus expreſſis.*
3 *Vide, vbi requiratur ſubſcriptio.*
4 *Cauſæ legitimæ alienationum rerum eccleſiæ.*
5 *Quæ ſint illa, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.*
6 *Conſuetudo loci dat iuriſdictionem.*
7 *Quæ dicatur minima, vel modica quantitas.*
8 *Quatuor caſus: in quibus clericus diſponit de rebus eccleſiæ.*
9 *Verbum aliquid importat modicitatem.*
10 *Clerici legantes nepotibus, & conſanguineis cõmittunt ſæpe fraudes.*
11 *Oportet fieri traditionem a viuente illarũ rerũ, quas donat Clericus.*
12 *Caſus, in quo donatio facta de fructibus Eccleſiæ reuocatur.*
13 *Fructus clerico pro victu debiti ſunt ſui: ſi in vſum ſuum conuertet.*
14 *Fructus pro victu debentur clerico: licet aliunde victum habeat.*
15 *Multis modis: quid poteſt dici ſuum, & proprium.*
16 *Si clericus diſtrahit fructus beneficij, & donat pecuniam amico, valet donatio.*
17 *Beneficiorum genus multiplex.*
18 *Clericus non poteſt ſibi fructus conſeruare, nec ex eis ſibi acquirere.*

Vide

19 *Vide tres opiniones diuersas Doctorum, de potestate clericorum circa fructus & res ecclesiæ.*
20 *Ad quem peruenit res ecclesiæ, ille tenetur restituere.*
21 *Rei vendicatio competit ecclesiæ contra quemcunque.*
22 *Ad recuperandum bona ecclesiæ, competunt plures actiones.*

§. Quid dicendum.

1 *Fructuum ecclesiæ plura genera.*
2 *Pro ecclesia semper benigna fit interpretatio.*
3 *Communis vsus inualuit: quod hodie clerici approprient sibi omnes redditus.*
4 *Bulla Pij iv. contra facientes legata in fraudem Cameræ.*
5 *Distributiones quotidianæ, non computantur in valore beneficij, nec sunt de corpore beneficij.*
6 *Capellanus ad nutum amouibilis, potest disponere de fructibus Capellaniæ.*
7 *De fructibus pensionum clericus videtur pro libito posse disponere.*
8 *Pensio est quid prophanum.*
9 *Pensiones, etiam laico assignari possunt.*
10 *Pensio assignatur in causa alimentorum.*
11 *Alimenta in vita non soluta soluuntur hæredibus.*
12 *Pensiones decursæ, non solutæ in vita, transmittuntur ad hæredes etiam ab intestato,*
13 *Clerici sunt Domini fructuũ perceptorum: quo ad dispensationẽ debitam.*
14 *Meliorationes facta per prælatum in rebus ecclesiæ, sunt ecclesiæ.*
15 *Emptum de pecunia aliena acquiritur ementi.*
16 *Casus; in quibus res empta efficitur non ementis, sed illius, cuius fuit pecunia.*
17 *Non est aliquod dominium, vel possessio clericorum in rebus ecclesiæ.*
18 *Oblata ecclesiæ Deo oblata dicuntur.*
19 *Res ecclesiæ sunt prælatorum, quoad gubernationem, pauperum quoad sustentationem.*
20 *Bona sunt diuisa ecclesijs diuersorum locorũ, pro cõmuni vtilitate.*
21 *Bonorum ecclesiæ administratio auctoritate Papæ cõcessa prælatis.*
22 *Xistus, & alij Pontifices concedunt curialibus posse disponere de acquisitis ex fructibus ecclesiæ.*
23 *Casus enumerati; in quibus clericus prohibetur disponere de rebus ecclesiæ.*
24 *Prælatus tenetur de culpa per eum in rebus ecclesiæ commissa.*
25 *Clericus de iure antiquo non poterat habere bona particularia.*
26 *Clerici possunt aliqua in elemosynam erogare, non ratione testamẽti.*

Cle-

27 *Clerici possunt pro seruitio recepto moderate donare.*
28 *Clericus potest tantundem de bonis Ecclesiæ relinquere: quantum de suo contulit Ecclesiæ.*
29 *Clericus potest testari de expensis factis per eum causa Ecclesiæ.*
30 *Clericus potest testari de bonis Ecclesiæ; si hoc habet consuetudo.*
31 *Vide, an condemnato Clerico possit fieri executio in fructibus pro victu debitis.*
32 *Quando permistim est facta acquisitio per Clericum, iudicis est arbitrium: quantum de patrimonialibus, de artificio, vel doctrina, & de Ecclesiasticis sit acquisitum.*
33 *Præsumitur esse Ecclesiæ illud, quod possidet prælatus post adeptam prælaturam.*
34 *Consuetudo attenditur in dispositione fructuum Ecclesiæ.*
35 *Intellectus ad glo. in cap. præsenti de off. ordin. in 6.*
Clericus testari potest de distributionibus quotidianis.
36 *Clericus testari potest de stipendio Capellaniæ ad nutū amouibilis.*

§. Et in hac materia.

1 *De quibus fructibus Ecclesiæ possit testari clericus.*
2 *Clericus fructus Ecclesiæ, quos potuit, & noluit consumere, non potest legare, etiam terræ sanctæ.*
3 *Vsuarius tantum facit suum, quantum consumit.*
4 *In administratoribus quales sunt clerici, potentius est ius in vita, quam in morte.*
5 *Ratio: quare clericus magis possit donare: quam legare.*
6 *Pensionarius transmittit terminos pensionis non exactos ad hæredes ex Testamento, nec non ab intestato.*
7 *Clerici de acquisitis, ex litteratura, vel alias licite, libere disponunt in testamento, & ab intestato.*
8 *De illicite quæsitis non disponet clericus; quia sunt spolia.*
9 *Clericus ex sua industria acquirit sibi, non suæ Ecclesiæ.*
10 *Datum sacerdoti pro missis dicendis acquiritur Ecclesiæ; si intuitu Ecclesiæ datum fuerit.*
11 *Cardinales reges appellantur; quia cum Papa regunt totum orbem.*
12 *Episcopi possunt testari de illis; quæ sibi offerūtur pro ordinationib.*
13 *Acquisitum ex causa Simoniæ, turpissime acquisitum.*
14 *Episcopus regularis non potest disponere de rebus post Episcopatum acquisitis, etiam intuitu personæ.*
15 *Prælatus regularis non potest testari, etiam si sit Cardinalis.*

16 *Dispensatio*

16 *Dispensatio de rebus Ecclesiæ est concessa magis lata Clericis sæcularibus; quam regularibus.*
17 *Prælatus sæcularis intuitu personæ acquirens sibi acquirit. Regularis vero acquirit Ecclesiæ.*
18 *Religiosus profitens tria substantialia prohibetur testari: secus si non profitetur.*
19 *Licentia Testādi solet impetrari ab episcopis, non a clericis, quia clerici secundum aliquos libere disponunt de fructibus ecclesiæ, sine licentia.*

§. Et ex his.

DE POTESTATE CIRCA FRVCTVS, & res Ecclesiæ Clericis, vel Prælatis concessa.

QVAESTIO III.

§. VERVM quia sæpe occurrit, quod mortuo Clerico, Collectori Cameræ spolia recuperare procuranti offeruntur eidem testamenta, donationes, ac aliæ dispositiones factæ per defunctum, quibus hæres nititur iura Cameræ occupare, & impedire, vnde dubium nasci solet, nūquid potuerit facere talē dispositionem. Ideo hanc de facultate Clerici, vel Prælati quæstionē facere, iudicaui ad propositum: vt constito quid possit, vel non possit super his Clericus, constet etiam, quid efficaciter, vel effectualiter Camera Apostolica, quid hæres, vel donatarius, seu alius super sic dispositis prætendere, vel obtinere possit.

Et videtur, quòd Clericus, vel Prælatus de fructibus beneficiorum, ac de alijs acquisitis, quæ faciunt spolia, possit libere pro libito suæ voluntatis, tā inter viuos disponere donādo, & contractando, quā in vltima voluntate testando, & codicillando. In hac materia scribūt Doctores varie, & diuersis modis laborant. Conabor ego hinc inde collecta ordinare, & quęstionē clarius, quā potero, disputare, vt facilius, quam fieri possit, materia pro sui difficultate legentibus exponatur.

Et primo (inquam) videtur quòd Clericus, seu Prælatus in redditibus, ac fructibus beneficiorum, & Ecclesiæ habeat omnimodā facultatē, ac de illis possit pro suæ voluntatis libito disponere, quia in huiusmodi æquiparatur Clericus, vel Prælatus vsufructuario, quia vsumfructum in illis habet, vt dicit glo. in c. ex literis. extra de probat. vbi inquit,

inquit, licet prędia Ecclesię nō sint proprie Clericorum, agere tamen possunt Clerici finium regundorum cum habeant ius in illis, scilicet vsumfructum. ff. fini. reg. l. iij. §. finium. Item glo. in c. fin de pecul. cler. in verbo obitus. ibi, quod beneficiati in Ecclesijs, vsufructuarijs comparātur &c. videtur dicere tex. ibi vsq; ad diem obitus sui possideat. Item in tex. in c. relatum il ij. de testa. ibi per Ecclesiam acquisita ad eam in Clericorum obitum deuoluantur.

Item glo. in cap. nulli de reb. eccles. non alien. in ver. immobilem. ibi, mobilia vero, quæ seruando seruari non possunt, potest Prælatus alienare instar Tutoris. l. lex. C. de administ. tuto. & l. vltima. C. quan.

1 Decreto op. non est, & vsufructuarius fructus perceptos, immo separatos a solo, & reconditos facit suos: taliter quod illos etiam ad hæredes transmittit. tex. videtur notabilis in l. defuncta. ff. de vsufruc. Bar. in l. fi. §. frui. ff. de iur. fisci, & Doctor. in l. Iulianus. §. fructibus. ff. de actio. empt. Salic. in l. fructus. C. de actio empt. l. arboribus. §. Iulianus, alias, si fur. ff. de vsufr. & quibus modis vsufr. amit. si vsufructuarius, & dicit Zabarella in cap. Cęterum. extra de donatio. vers. tertio nota, quod Prælatus potest de fructibus libere conferre, etiam cessante consuetudine, per tex. iuncta glo. in cap. nulli, de rebus eccles. non alien. vbi fit prohibitio, quòd per clericum non alienentur res immobiles suæ Ecclesiæ, & per glo. ibi dicitur, quòd mobilia, quæ non possunt seruari; possunt alienari, quia si sunt prohibita alienari immobilia tantum,

2 potest dici, quod mobilium sit permissa alienatio, quia quod in vno est prohibitum, in ceteris esse videtur permissum, & e contra. l. cum prætor. & ibi Bar. ff. de iud. Et per eundem Cardinalem Zabarellam ibidem vers. & dic. quòd aut loquimur de fructibus ecclesiæ, aut de alijs. Et primo casu videtur tenere donatio in quan-

3 tacunque quantitate facta, quia Prælatus habet liberam dispensationem in istis. Et paulo post, dic vt prædixi, quia tenet donatio etiam immodica, quoniam præiudicatur soli donanti, qui omnes fructus, poterat in suos vsus conuertere, idem in cap. inquirendum de pecul. cler. ibi. Sed si Prælatus vendit fructus, quos libere potest distrahere &c. Idem refert in cap. fin. eo. quod Io. & Laur. xij. q. 1. duo. dicunt credendum, videlicet quod clericus sit dominus fructuum collectorum, & de eis pro libito disponere possit, ita quod proprietas sit ipsius, vbi glo. in ver. proprietatem dicit, tamen bene concedendum est, quod clericus sit dominus fructuum collectorum. Sed licet proprietas fructuum sua sit, tamen non potest eam, cum moritur, alicui largiri, ratione testamenti. Sed intuitu eleemosynæ sic quemadmodum hæres: qui licet sit dominus re-

F rum

rum, quas tenetur restituere alij per fideicommissum, tamen nihil
4 potest alienare. l. deducta. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidam. §. si quis. Item Dicit etiam Bar. in l. sacrosanctæ. C. de episcopis, & cler. quod clericus de fructibus suę præbēdæ, potest dare cui vult, modo sit clericus sæcularis. Item potest clericus donare de fructibus, vel rebus ecclesiæ in remunerationem, seu compensationem recepti serui
5 tij, cap. relatum ij. §. licet, de testam. item de fructibus potest erogare in pauperes. 1. quæst. ij. pastor. & cap. clericos. 16. quæst. 1. quo-
6 niam 32. quæst. 4. sicut non sunt, Archid. cap. statutum de rescrip. §. assessorem lib. vj. per Abb. in cap. ad hæc de testam. in principio, & in fine, Et tales erogationes facere considerata consuetudine, & facultate ecclesiæ. Daturq; exemplum, vt si est consuetudo in terra vbi est Abbatia, quòd Abbas det viginti, vel centum solidos, aut
7 rem mobilem de bonis ecclesiæ pauperi, vel egenti nobili, vel puellæ maritandæ. Imo dicit Io. And. in cap. cæterum de donatio. quòd si esset consuetudo loci, quòd episcopus causa pietatis, faceret vnum, vel duos milites, & pro eis militandis expenderet, talis consuetudo minime improbaretur, dummodo non grauetur ecclesia: quia nec militare est peccatum. 23. quæst. 1. militare. Et cum prædicta (inquit) liceant sine consuetudine speciali, putat Hostien. quòd ratione consuetudinis valebit. donatio simpliciter facta, si forsan donatarius non nimis egeat. Consulit vero Hostien. quod Prælatus in istis faciendis, semper habeat Deum ante oculos, Et quòd Dona-
8 tarius caueat a vitio ingratitudinis. Et quod licet Prælatus hoc possit facere de fructibus superfluentibus non tamen causa istorum habet obligare ecclesiam, vel habet parentes ditare, vt ibi per eundem Io. Andre.

Et hæc erogatio siue donatio valet: siue in vita sit facta, cap. ad hoc de testam. siue in morte cap. relatum ij. eo. vbi dicit tex. quòd licet de iure, clericus mobilia, ecclesiæ acquisita, nō possit pro libito voluntatis in alium transferre, consuetudinis tamen non est improbandæ, vt pauperibus, & religiosis locis, & illis qui viuenti seruierant; vel fuerint consanguinei, vel extranei, iuxta seruitij meritum, aliquid de his conferatur, per Card. Zabarellam d. cap. cæterum. Et Abb. ibidem dicit. quod non est necessaria consuetudo, quia eleemosinam debet facere Prælatus de reb. ecclesiæ 16. q. 1. cap. quoniam & ideo
9 datur inquit illi tex. secundus intellectus, vt intelligatur de vera donatione, quam facit Prælatus alicui nō pauperi, puta amico, vel consanguineo, tunc etiam valet donatio: si concurrit consuetudo &c. subiungens ibidem: quod Prælatus potest donare fructus beneficij: quos facit suos, & rem mobilem ecclesiæ minimam, etiam sine con-

consuetudine, & consensu capituli.

Item clericus non solum debet: sed & tenetur de redditibus Ecclesiæ alere suos consanguineos per tex. in cap. primo de cohabit. cler. & mulier: per text. in cap. omni, iuncta gloss. 31. distinct. bonus tex. in capitulo non satis 86. distinct. vbi habetur: quod quis prius tenetur suis consanguineis subuenire quam extraneis, voluit Ancharan.
10 consil. 437. vbi dicit, quod sunt laudandi exequutores testamenti, qui in propinquos pauperes testatoris, vel defuncti, bona distribuunt. Et dicit Abb. in capitulo peruenit. extra de arbitr. quod quemadmodum iure ciuili, frater laicus tenetur dotare sororem: quæ do-
11 tem non habeat, quæ sit ei coniuncta ex parte patris, vt per glo. in l. cum plures, & ibi doctor. §. penul. ff. de administrat. Tut. & in l. non omni. C. eod. tit. & sicut eam tenetur alere in casu necessitatis: ita & dotare; cum longe sit fauorabilior causa dotis: quam causa alimentorum. Ita similiter est dicendum, quod frater clericus teneatur ad sororem dotandam, cum clericus teneatur magis actum huma-
12 nitatis exercere, & charitatis, quam laicus, cap. primo & quod ibi not. de empt. & vend. subdens ibidem, & credo; quòd cum bona conscientia: si clericus non habet bona patrimonialia, poterit dotare sororem, vel aliam consanguineam de fructibus ecclesiasticis, ac redditibus beneficiorum. Et dicit glo. in capitulo omnino 31. distinct. quod clericus habens vxorem, & filios potest eos pascere de redditibus ecclesiæ; ergo a fortiori, etiam dotare, quia dicit gloss. in cap. peruenit 1. quæst. 3. quòd minus est peccatum dare consanguineis,
13 quam extraneis. 86. dist. non satis: & hæc est ordinata charitas, quam-
14 uis grauius puniatur, quia propter affectionem magis læditur ecclesia. Quia dicit Abb. in cap. inquirendum de pecul. cler. quòd Prælatus debet, immo tenetur de redditibus ecclesiæ, competens subsidium conferre suis consanguineis, immo potius tenetur suis, & amicis, quam alienis.

Item est tex. apertus in cap. vnico. de cler. non resid. in 6. vbi clericus fructus beneficij facit suos, & in eis dominium acquirit, per verba tex. qui sic dicit ad literam.

Item dicit Hostien. in cap. fin. de pecul. cler. quòd si clericus, vel Prælatus habet administrationem: quam diu viuit, & est sanus, æquiparatur in fructibus beneficij vsufructuario: Vnde potest de fructibus donare, moderate tamen, notatur extra de donat. cap. cæterum, vbi gl. Bernar. dicit, nota, quod quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum. Et glo. in ver. ratum d. cap. cæterum, dando intellectus ad tex.
15 dicit, quòd Prælatus potest facere erogationē in pauperes de rebus ecclesiæ, dummodo non proroget illam ad nimiam quantitatem,

F 2 con-

considerata consuetudine,& facultate ecclesiæ,facit, quid dicit Petr. de Ancharan. not. in cap. intellecto. de iureiur. vbi dicit, quod rex potest donare de rebus regni moderate, non obstante iuramento de non alienando præstito, quia iuramentum intelligitur de graui donatione, non de modica. Et potest facere donationem, si sit ita loci consuetudo,cum consuetudo loci tribuat iurisdictionem, & libe-
16 riorem administrationem. Ita tamen, vt ecclesia non enormiter grauetur. vt ibi per eam glo. Quando vero non est sanus, sed ægrotari incipit, tunc non est amplius vsufructuarius. Sed ex vsufructuario fit vsuarius, & vsum tantum habet, & aliquantulum etiam plus, quia potest aliquid in eleemosynam erogare cap. ad hæc de testam. Et ita intelligi debet tex.in cap.cum in officijs, & omnia similia iura secundum Hostien.

Si vero clericus non habet administrationem, sed habet tantum simplex, vel personale beneficium, veluti Canonicatum, quantum ad fructus faciendos suos, æquiparatur vsufructuario: quia semper facit fructus suos vsque ad diem mortis, & de ipsis etiam testari potest, arg. cap.requisisti, §. illud de testam.extat decis.Rotæ 330. in antiquis. incip. Nota cum quod clericus. Alia decis. similiter in antiq. 855. incip. cur camera. Et hoc, inquit, Hostien. seruat consuetudo generaliter vbique:subdens ibidem,quod Canonici,etiam fructus lucratos ex præbendis faciunt suos, & de eis testantur, si tamen decedunt sine testamento,in eis succedit ecclesia de æquitate c.relatum.§. nomine,& §. fin.& hæc est communis opinio secundum Nicol. de Vbal. in suo tract.do succes.ab intest.cler.secunda spetie,§.nõ obstan. Et pro intelligentia:non habere administrationem dicitur clericus:
17 quando non habet beneficium, cui sit assignata dos, vt per Gemin. in cap.præsenti de off.ord.in 6.Et dicit Innocen. in cap. requisisti de testam quod qui potest absoluere,dicitur habere administrationem, & administratio verificatur in eo,qui habet aliquam dignitatem, seu ministerium in ecclesia separatum a congregatione,& Vicarius temporalis alicuius ecclesiæ,vel commendatarius dicitur habere administrationem temporalem per Abb.in cap.2.de iud.

Simpliciter vero, & personaliter beneficiati sunt, & intelliguntur, ve-
18 luti sunt Canonici,& similes,quibus id, quod habent, obuenit intuitu, ac ratione personæ, non quòd habeant præbendam in ecclesia distinctam,quia sic haberent administrationem, hanc distinctionem, & opinionem Hostien. videtur approbare Io. Andr. qui nihil dicendo transit, & eam sequitur glo. in cap. præsenti in ver. reseruari de off.ordin.in 6.

Et episcopus: dum viuit,potest dare centesimam,vel quinquagesimam

eccleſiæ per eum conſtructę, vel conſtruendæ. cap. quia 12. q. 5. not. Doct. in cap. apoſtolicæ de donat. extra quod tamen, non poteſt in morte, vt per Abb. in cap. ad hæc de teſtam. vbi rationem diuerſitatis
19 aſſignat, & dat practicam, quam debet ſeruare clericus, ſi de rebus eccleſiæ vult aliquid dare intuitu eleemoſynę, vel per remunerationem ſeruitij, vt videlicet, actualiter donet, dum viuit, non autem relinquat poſt mortem dandum.

Item pro declaratione, ac pro cognitione materiæ, idem Hoſtien. in d. cap. fin. de pecul. cler. quærit: qui nam ſint fructus, qui pertinent ad eccleſiam: de quibus non poteſt teſtari clericus, & reſpondet; quod eſt aduertendum ad tempus, quo moritur clericus: quia ſi moritur
20 poſt finitum menſem Auguſti, & ante calendas Martij, omnes fructus anni proxime ſequentis pertinent ad eccleſiam, ſi vero decedat poſt calendas menſis Martij, & ante menſem Auguſti, id eſt, inquit, ante meſſes, fructus pertinent ad clericum, vel dic alio modo, quod fru-
21 ctus pendentes pertinent ad Eccleſiam, ſeparati vero a ſolo ad clericum, vel dic, quod inter exequutores clerici defuncti, & eccleſiam fructus habent diuidi, ſicut fit inter virum, & vxorem facto diuortio. Sed eſt verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad
22 clericum, qui ſunt ſeparati a ſolo, & reconditi, quos clericus vti vſufructuarius facit ſuos, cui clericum comparari debere diximus., alij autem, qui non ſunt ſeparati, aut reconditi, non ſunt clerici, nec clericus facit illos ſuos, immo ſpectant ad eccleſiam: & hæc procedunt. niſi obſtet aliqua ſpecialis conſuetudo in contrarium, cui eſt ſtādum, niſi eccleſia ob eam nimis grauetur, Et dicit Zabarella in d. cap. fin. de pecul. cler. quòd in iſto caſu, clericus eſt potius comparandus bonæ fidei poſſeſſori, quam vſufructuario, quia poſſeſſor bonæ fidei facit fructus ſuos ſtatim, cum ſunt ſeparati, etiam non reconditi, & fiunt illius, a quocunq; ſint a ſolo ſeparati, per ipſum, vel alium eius nomine. Vnde congruentius videtur comparari clericus bonæ fidei poſſeſſori, quia licet in aliquo poſſit æquiparari vſufructuario (facit enim fructus ſuos, vti vſufructuarius, & ſicut ius illius finitur morte, ita ius clerici defuncti finitur in beneficio) tamen in plurimis differt ab eo, quia dicit glo. ibidem in ver. obitus, quia clericus de terra aratoria poteſt facere vineam, quod non poteſt vſufructuarius. Item vſufructuarius, poteſt facere fructus ſuos taliter, quòd poteſt de illis teſtari, quod non poteſt clericus: niſi cum moderamine, de quo habetur in cap. ad hoc, & cap. relatum, §. licet extra de teſtam. & vſufructuarius ſatiſdat, ſatiſdatione de qua habetur in cap. fin. de pignor. de vtendo, & fruendo immobilibus ſalua rerum ſubſtantia, de pe-

cunia vero, ac mobilibus, de restituendo tempore mortis. Cæterum Prælatus ad hoc non cogitur, quia iure expressum non reperitur, vt per Cardinalem Zabarellam ibidem. Item clericus distributiones quotidianas, acquirit taliter: quod facit illas suas, & quod de eis pro libito suo testari potest, videtur tex. in cap. vnico de cler. non resid. in 6. ibi rerum sic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas suas, videtur tenere Laur. in clem. fin. de præben. dicens, quod talis seruiens fideliter diuino officio facit fructus suos. Et potest sicut laborator de denario diurno disponere prout Dom. & Florian. ibi. fa-
24 ciunt ea, quæ adducit Oldrad. conf. 118. quod incip. ex virtute gratiæ & fac. & quod voluit Dominic. in cap. vnico, vbi dixit, quòd clericus potest testari de quotidianis distributionibus. Et hoc dicit tenere Guliel. in extrauag. suscepti, extrauag. Ioan. 22. vltra prædicta ad hoc faciunt omnia iura, quæ dicunt clericum, maxime non habentem dignitatem, administrationem, vel cura m prout præbendatus clericus vel ille, qui habet distributiones æquiparari fructuario: qui est clarum, quod efficitur dominus fructuum, iam recollectorum. Et eo mortuo non spectant ad proprietarium, sed ad hæredes fructuarij. Ergo
25 idem est dicendum de fructibus præbendarum. Et multo magis de fructibus ipsarum distributionum quotidianarum, in quibus præbendatus habet maius ius, vt per prædicta patet, & maxime per adducta per Oldrad. d. suo consil. sequitur Franc. d. c. vnico & Barbatia, dicens illum tex. esse singularem in c. fin. de pecul. cler. notat gl. in extrauag. Ioan. ne sed. vacan. inter communes, in ver. consueuerit. Decius cons. 280. col. 1. quorum opinio communis est, & eam sequitur Paris. cons. 33. vol. 4. col. 2. quia constat, quod istæ distributiones conceduntur
26 ex Canon. dispositione ministris ecclesiæ ob seruitium, seu ministerium quod impendunt: vel exhibent altari, aut diuino cultui. Idem notat Bolognin. ad Anan. cons. 87.

Item fructus pensionum ecclesiasticarum sunt, & fiunt ipsorum pensionariorum, & taliter eis acquiruntur, quod eos exactos, & non exactos, transmittunt clerici ad hæredes eorum, siue testamentum condant, siue ab intestato decedant, per ea, quæ adducit late Gig. in sua quæstione 52. de pensio. vbi dicit: quod ius exigendi pensiones de-
27 cursas, & pensionario eius vita durante non solutas, competit hæredibus clerici defuncti, cui dicta pensio erat reseruata, per multa quæ ibidem adducit, vnde inquit, clericus de pensionibus decursis testari poterit, allegat Alex. cons. quarto incip. perspectis his in fin. in tertio volum. vbi concludit, quod pensiones decursæ, perceptis fructibus in vita vsufructuarij spectent ad illius hæredes. Subdens ibidem

Gig.

Gig. erit ergo firmata conclusio, quod pensiones decursæ in vita pensionarij non exactæ transeunt in eius hæredes: siue ab intestato decesserit, siue testamentum condiderit, vnde tales fructus exacti, & non exacti efficiuntur pensionarij omnino, & in eis acquirere videtur dominium, quando de eis potest testari, & ab intestato decedens ad hæredes, & consanguineos eos transmittere. Et ita inquit sæpe consului, & Rotã iudicasse intellexi, ita etiam dixit sensisse. Paulum de Roma in suo tracta. de pensionibus q. 8. vers. primo ecclesiastica pensio, vbi dixit: quod fructus lucrati per pensionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium transeunt, & ab eo donari possunt, per tex. in l. ædibus. §. vlti. ff. de donat. idem Gig. in q. 53. vbi tenet: quod pen-
28 sio debetur hæredibus pensionarij, si tempore, quo moritur, fructus sunt percepti. Et paulo post ibidem tenet, quod pensio erit hæredum pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit Io. Bap. Cacial. qui id refert in tract. pensio.

Item de fructibus suorum beneficiorum clericus debet, imo tenetur satisfacere suis creditoribus, etiam si sint creditores illius de debito suo, etiam priuato, nec intuitu ecclesiæ, facto, vt in cap. peruenit de fideiussor. & ibi Abb. & Card. Et ibi quoque Io. de Imola col. vij. per hoc dicit posse colligi, quod clerici faciunt fructus suos, sed redditus beneficiorum &c. & Butri. in cap. cum olim de restit. spoliat. 2. & collect. & Doct. in cap. Odoardus de soluti. dicit, quod vidit in curia seruari, quòd clericus nil habens in bonis, admittitur cedens creditoribus suis fructus beneficiorum, deducto eo, quod sufficiat pro admini-
29 stratione diuinorum, de quo per Cald. in cons. 111. id quod ego quoque possum testari vidisse seruari in curia, coram multis iudicibus, pro tempore xij. annorum, quo in ea versor. Et quamuis Abb. in rep. cap. cum esses. de testam. & in sua disputatione: quæ incip. clericus, & Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescript. in vj. teneant contrarium, quia volunt: quod clericus de redditibus beneficij non possit soluere debita propria: Sed tantum ratione, ac intuitu ecclesiæ facta, tamen dicit Gig. tracta. de pensio. in q. 39. numero 3. quod illi, qui contrariam opinionem tenent, sunt plures quorum opinio, vti plurium voto vallata, magis est attendenda, facit Rotæ decisio 855. incip. cum Camera, in antiquis. vbi Camera apostolica succendes in spolijs, ac bonis relictis per clericum defunctum, tenetur soluere il-
30 lius debita, vt late ibidem.

Item videtur, quod fructus beneficiorum possint assignari, & dari creditoribus clerici in causam iudicati, per d. Antonium in cap. peruenit de fideiussor. ij. col. & per eundem in cap. reprehensibilis in prima col.

de appella.glo.& Bar.in l.stipendia.C.de exequutio. rei iud. quem se
31 quitur Imol.in cap.primo in fi 4.col.de cler.egro.
Item facit: quia quicquid acquirit clericus causa, & ratione sui officij vel suæ dignitatis clericalis,puta quia fuit cappellanus,& in seruitio Cappellani inseruiuit alicui principi,qui ei multa donauit,illud omne sibi acquirit. Et taliter quod de illo, etiam potest pro libito suæ
32 voluntatis testari,& disponere, dicit Innocen. in cap. quia nos, de testam. quem sequitur Hostien. in illis verbis, idem dicimus, si ratione officij,vel seruitij aliqua acquisiuit, puta Cappellanus fuit alicuius principis,qui ei multa donauit, sequitur Io. Andr. & Abb. in cap.cum in officijs, eo, qui declarando materiam dicit, quod licet Petrus,vt refert Cyn.in auten.licentiam. C. de episcopis, & cler.dicat.quod si clericus lucratur est multa in missis dicendis, puta, sint ei relicta centum pro missis dicendis possit de eis testari libere,tamē non videtur simpliciter id tenendum: quia si relinquens habuit in relinquendo respectum ad Ecclesiam, quia forte legauit centum suo parochiali præstitero pro missis dicendis, quæ non reliquisset,si non fuisset relinquenti proprius sacerdos Parrochialis, cum ista videantur relicta potius intuitu,& contemplatione ecclesiæ,quam personæ, de sic acquisitis non disponet,nec testabitur. Secus vbi nulla qualitas suggerit ecclesiæ rationem habitam fuisse,sed personæ tātum.vnde ad coniecturas est recurrendum secundum eum, & in dubio, si sint relicta centum clerico non habenti administrationem, curam, vel prçlationem,intuitu personç relicta præsumētur, secus si habeat administrationem,curam,prælationem, vel dignitatem, vt per eundem Abb. in cap. requisisti, de testa.secunda col. vers. si aliqua vers. primo nota. & vers. nota ver. & col. fin. vers. in glo. in ver.nec, numero 23. Idem Abb. in cap. cum esses, in secunda lec. xj. col. de testa.negat Innoc. hoc dicere: ex quo facit glosellam suam super ver. considerationem. Hostien. & Io. Andre. id dicunt ex mente Innocentij, & refert Card. Zabarella in d. cap. quia nos, quod Abb. dicit, quod per illum tex.præcedens Magister suus cōsuluit cuidam episcopo,quod concederet clericis, vt possint disponere de rebus, & fructibus ecclesiæ,si statim in vita vellent dare,vsque ad certam summam, dimissa tamen in ea ecclesia,ea quantitate,quæ sufficiat vsque ad nouos redditus.
Et quid vlterius in hoc laborandum, & sicut dicitur, eundū per mendicata suffragia,testes habemus omni exceptione maiores: imo testibus non egemus. non ne fructus Ecclesiæ, & beneficiorum possunt
33 per prælatum locari,vendi,& obligari? certe negari non potest,quia
id

id dicunt tex.in cap.fin.ne Præla.vices fuas tex.in cap. veftra. ex loca,qui ad hoc femper allegatur, vendere enim fructus,& locare idem eft, Clem. prima. §.fin. & ibi Io. de Imol.de reb. ecclef.non alien. & hoc cafu venditio æquiparatur locationi, per Cardinalē ibi, dicit
34 glo.in dicap.veftra,quòd poffunt locari,vendi, & obligari,licet res, ex quibus prouentus tales veniunt, alienari non poffint,dicit glo.in extrauag.Io.22.fufcepti.in ver.nulla fubhaftatione, quæ dicit, quod id eft intelligendum effe permiffum, ex quo non reperitur prohibitum, nonne Prælatus vendens transfert talium fructuum venditorum dominium,& poffeffionem, fequuta traditione, certe fic, quia id eft de natura contractus venditionis, cuius diffinitio eft quædam alienatio,qua dominium,& poffeffio rei venditæ transfertur per traditionem ipfius domini, & dicit glo. in cap. hæc huius.xij.q.ij.quod vendere fructus decimarum, & oblationum,licet non fit honeftum, non reperitur tamen prohibitum,& tenet, ꝙ clericus poteft vendere fructus præbēdæ,& illos etiā obligare,maxime ad modicum tempus, etiā fine cōfenfu Epifcopi, vel eius auctoritate.Et quod decimæ,id eft decimarum fructus vendi poffint, pignorari, & obligari, eft tex.in c. veftra.loca. per fpecul. in tit.de pignor. §. primo col. vltima verfi. quid de decima.per Alber.poft Iacob.Are.in l.in ædibus. §. primo.ff. de dona.per eundem Alber.in l.monumēta. C. de leg.& quod fructus ecclefiarum,poffint alienari per Prælatum in præiudicium fui ipfius, non autem fucceffloris,tenet Card.in Clem.prima de reb.Ecclef.non alien. q. 27. per tex. in cap. fi. ne præla. notat glo. in c.ij.de his,quæ fi. a præla. Innocen. cap. vnico, vt ecclef.benef. Feder. de fen. conf.
35 52.incip. quidam Prælatus. Quid plus? nonne Prælatus taliter facit fructus ecclefiæ fuos, & taliter acquirit in eis dominium, & poffeffionem,quod poteft illos, fi velit,etiam porcis, quod aiunt, dares certe fic; quia id dicit glo. in fumma 1.q. 1. ait enim, de fructibus nulla eft quæftio,quia etiam porcis dari poffunt, & vendi, extra ne Prælat.vic.fuas cap.fin.hoc fequitur Florentinus, fecundum quod dicit Imol.in cap.fin.de pecul.cler.col.antepenult.vbi dicit,quod fi clericus,vel prælatus vult difponere de fructibus ecclefiæ, poteft indiftincte id facere,etiam donando, quia clericus beneficiatus efficitur dominus fructuum, quos percipit vt cap. vn. de cler. non refiden. nam comparatur vfufructuario, qui facit fructus fuos, quando percepti, & reconditi funt in horreo, feu granario, non prius l. vfufructuarius. ff. quibus mod. vfufr. amit. immo comparatur, bonæ fidei poffeffori, qui facit fructus fuos ftatim qnod funt nedum reconditi, fed feparati a folo. Item facit fuos: fi per quemcunque feparati fint.

Vfu-

Vsufructuarius vero ita demum, si per seipsum, vel eius nomine sint
39 separati.cum ergo habeat talem, & tantam auctoritatem Prælatus, vel clericus in fructibus ecclesiæ suæ, vel beneficij, quare non est intrepide dicendum, quòd de eis possit, tam in morte, quam in vita per modum testamenti, & quemcunque alium contractum sibi bene visum disponere, & contractare, & quod acquisita ex eis sibi, suisq; hæredibus acquirat per dominium possessionem, & quemcunque
37 alium modum, qui de iure melior, & firmior reperiatur. De hoc certe dubitari nihil potest,eo potissimum funda.quia, licet clericus, vel prælatus fructus, redditus, vel prouentus ecclesiæ vltra sibi ne-
39 cessaria in prophanos vsus male, & voluptuose expendens, mortale committat peccatum, non tamen tenetur ad restitutionem illorum, secundum Didacum Couaruuias Doctorem Hispan.in cap.cum in officijs, vers. quantum. de testam. vbi dicit: ꝙ adducta per Abb. Sanctum Thomam, Archid. & Dominic. quos ibi in suis locis allegat qui contrariam opinionẽ tenent, eo potius tendunt, vt sit illicita hęc ecclesiasticorum redditũum consumptio quam, vt sit restitutio consumptorum necessario facienda,quia redditus tales victui prælati superfluentes, non dicuntur alieni proprie, sed per quandam me-
39 taphoram,quasi sint pauperibus erogandi, id quod probatur auctoritate Hieronymi dicentis, bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem. Cardinalis a Turre Cremata in cap.videntes 12.q. 1. qui licet, inquit, dicunt talem consumptionem fieri cum peccato mortali, negant tamen restituendi obligationem. Thom. & Gaetan. secunda secundæ q. 185. art. 7. Præpositus in summa 44. dist. col. 5. S. Thom. quolibet.vij. art. 12. Siluester, ver. clericus quarto q.20.& in ver.restitutio,iij.q.v.& alij qui late ab eo allegantur.

§. SED in contrarium faciunt multa, quia de redditibus ecclesiæ videtur,quod Clericus,vel prælatus habeat tãtũ sumere necessaria ad victum, & vestitum, & de necessarijs contentus esse, per dictum Apostoli sancti, victu, & tegumento, his contenti sumus cap. Episcopus x.q. ij. vbi dicitur, habeat Episcopus potestatem in rebus ecclesiæ, vt dispenset in necessitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei: participare eum etiam oportet, quæ necessaria sunt, subdens tex.quod si Episcopus res ecclesiæ in suas proprias voluntates vsurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuscunque proprin quis potestatem dederit,vt per eos lędantur res ecclesiasticę, episcopus sit concilio obnoxius,& si episcopus, vel presbyteri,aut Diaconi cum eo existentes in suos vsus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex

quolibet actu Ecclesiæ obueniunt,& pauperes fraudant,ac famæ conficiunt,oportet eos corripi, secundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum, ex quo textu colligo etiam vnum, quod si Episcopus habeat aliunde necessaria victui,quod non habet illa habere,vel percipere ab Ecclesiæ redditibus.per illa verba,quæ id clare dicunt,si tamen ipse,aut,qui cum eo sunt fratres. indiguerint aliquo, vt necessitatem nullo modo patiantur,&c.id,quod concordat cum eo, quod habetur in cap. clericos 1. q. 2. vbi habetur : quòd clerici, qui habent aliunde,vnde viuant,nihil debent ab Ecclesia accipere, imo si accipiunt,tanquam de rebus, quæ sunt pauperum,accipientes com-
2 mittant sacrilegium, & per tex.in cap. seq. vbi illi, quibus sua sufficiunt,non debent Ecclesiæ alimentis sustineri, nec redditus Ecclesiastici,vel res Ecclesiæ sunt Episcoporum,seu prælatorum,aut clericorum proprie,sed communes.cap.expedit in primo 12.q. 1.quia cum antea bona, hæreditates, prædia, & possessiones, quæ offerebantur a confluentibus ad Christi fidem,& sanctam fidem Catholicam,venderentur pro sustentandis Christi fidelibus ad fidem confluentibus, & in communione viuentibus,indicarunt summi sacerdotes, leuitæ,atque alij fideles,esse melius,quod prædia,possessiones,& alia oblata non venderentur amplius,sed matricibus Ecclesijs applicarentur, vt ex eorum sumptibus necessaria victui præsentibus, & futuris temporibus,fidelibus communem vitam ducentibus, elegantiùs sub ministrarentur.cap.videntes ead,causa, & q.vbi legitur, quòd ipsæ res erant, & sunt vsque adhuc, & futuris semper debent esse temporibus in ditione Episcoporum singularum parrochiarum; E quibus Episcopi, & fideles dispensatores eorum, omnibus communi vita degere volentibus, ministrare cuncta necessaria debent, prout melius potuerint,vt nemo in eis egens inueniatur,facit tex.in cap. res ecclesię,vbi res Ecclesiæ non sunt propriæ, sed cōmunes,& domino oblatę debent fideliter dispēsari,per quæ iura apparet; quod bona ecclesiarum sunt oblationes dispositione ad subuentionē fideliū,ne egeant institute, & ordinatæ,non ad proprios vsus Prælatorum tantum,quia dicit glo.d.c.res Ecclesiæ:quod de redditibus,ac rebus Ecclesię illud solum est clericorū,quod probabili ratione consumunt,per iura,quæ
3 allegat,quia inquit,si emisti equum,vel aliud de rebus Ecclesiæ,illud non est tuum,quicquid enim habes supra illud quod sufficit tibi, il-
4 lud violenter detines. cap. sicut dist. 47. Quia non videtur verum esse, quod Prælatus, vel clericus in rebus, ac fructibus beneficij sit vsufructuarius, vel vsufructuario comparetur. Quia immo est vsuarius, & vsuario comparatur, cui ad vsum quotidianum tantum vti

licet

licet instit. de vsu, & habit. §. primo. quod dicit glo. in cap. fin. de pig. in ver. fruatur, quod clerici possunt dici vsuarij, quia, nec pos-
5 sunt vendere, nec testari, nec donare, sed victu tantum, & vestitu contenti esse debent. præalleg. cap. Episcopus x. q. 2. Item glos. in c. cum olim de rerum permut. in ver. diffinitum, quod nullus dominiū dicitur habere sui beneficij, cum quasi vsuario clerici comparantur.
6 Item gl. in cap. quia vos. de testa. in ver. testamentū, quod clerici de rebus Ecclesiæ nullum possunt facere testamentum, cum eorum proprietas non sit sua, sed solum vsum habeant, & tantum victu, & vestitu debeant esse contenti & 12. quæst. 1. cap. clericus qui, cap. duo, & d. cap. Episcopus, & totum superfluum, deducto victu, & vestitu est erogandum pauperibus cap. vltimo 12. q. 1. elegans tex. in cap. sine exceptione. 12. q. 2. vbi Episcopus rebus Ecclesiæ, tanquam commendatis, non tanquam proprijs vtatur, moderate tamen causa remunerationis seruitij recepti donationem facere possunt cap. relatum, de testa. cum quasi filio Famil. comparentur, qui non potest facere testamentum: nisi de Castrensi pecul. C. de aduocat. diuers. iud. l. Fori, glo. in cap. fin. de pecul. cler. Imol. in Clem. gratiæ de rer. permut. in 4. col. in fi. idem in Clem. gratiæ de rescrip. Bal. in authen. licentiam. C. de Episcopis & cler. tex. in cap. cum M. Ferrarien. de constit. faciunt late adducta, & disputata per Gasparem Calder. filium Ioannis Calder. in consil. 2. de pecul. cler. vbi posita quæstione, quis succedere debeat in fructibus præbendæ Canonici defuncti, videtur indistincte tenere, quod Ecclesia nō alius succedere debeat, & addit: quòd si clericus decedat ante fructus recollectos, in his suc-
7 cedit Ecclesia, non autem hæredes ex testamento: vel ab intestato: siue æquiparemus clericum vsufructuario: siue vsuario. Si decedit post fructus separatos a solo, distinguit. quinque casus: primus est: si decedit fructibus a solo separatis, sed in area, vel in campo iacentibus. Secundus, si reconditi sint a Colono, sed nondum Clerico traditis. Tertius, si assignati sint fructus Canonico, nondum tamen consumpti. Quartus, quando certi fructus, vel pretium debentur Canonico post separationem, per vnum, duos, vel tres menses, & interim Canonicus moritur. Quintus, quando Canonicus moritur post dictum terminum, tamen nondum dicta species, vel pecunia erat soluta, vbi dicit, quod in primo & secundo casu spectant ad Ecclesiam. Tertio casu de fructibus assignatis non consumptis, testari non potest Canonicus nisi adsit consuetudo, quæ hoc casu, inquit, seruanda est, in alijs duobus casibus succedit Ecclesia, non hæres.

Item

Item per Innocen. in cap. cum in officijs, vbi videtur dicere: quod clericus de fructibus beneficij poteſt tantum expendere neceſſaria, & ne ceſſarias expẽſas facere, quia aliæ vltra neceſſarias, habent deduci de bonis ipſius clerici, & eccleſiæ, vel ſucceſſori reſtitui. ibi item om-
8 nes vanas delicatas expenſas, prius deducet de bonis clerici, ſolas autem expenſas approbabit iudex de bonis, quæ factæ fuerint in alimoniam ſuam, & pauperum, aut in redemptionem captiuorum,
9 hoſpitalitatem ve, ſeu alias pias cauſas, & ſacerdoti viuere licet de altari, ſed non luxuriari 44. diſt. in principio vbi glo. dicit, ſufficere debet ergo clerico, quod viuat, ideſt ſola neceſſaria habeat, & arctatur, inquit, illa neceſſitas ad victum & veſtitum, quia clericus, qui vltra neceſſaria de redditibus eccleſiaſticis capit, aliena capit, & reſtituere tenetur, dicente Hieronymo aliena rapere cõuincitur, qui vl
10 tra neceſſaria ſibi retinere probatur. §. ordinandus 44. diſtinct. huius opinionis eſt ſanctus Thomas ſecunda ſecundæ q. 43. art. 8. Alex. de Aleſ. 3. par. q. 36. membro quinto. Ricar. in quarto ſententiarum. diſt. 45. Io. maior in diſt. 24. q. 17. dicens hanc opinionem eſſe communem; quam probat Palud. in quarto diſt. 24. q. 3. artic. vltimo quibus ſuffragatur tex. in cap. primo 12. q. 3. & pulchre Bernardus in Epiſtola 42. col. 3. clamant, inquit, pauperes, noſtrum eſt, quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis, in quibus locis tenent doctores, quod quæcunque clericus de fructibus eccleſiæ vltra neceſſaria cæpit, voluptuoſéq;, ſeu male, & inaniter expendit, aut conſumpſit, ex quo pauperibus abſtuliſſe videtur, vltra quod peccauit, teneatur reſtituere, idem tenet Abb. in cap. cum ſecundum de præben. Dominic. in ſumma. 44. diſt. Felin. in capit. po-
11 ſtulaſti numero 6. de reſcrip. idem in cap. de quarta numero 33. de præſcrip. Anto. Butri. cap. primo numero 28. de emptio. Idem dicit Archid. diſt. 44. in principio quem ſequitur Io. de Ligna. in Clem. gratiæ de reſcrip. quòd ſi clericus vltra debitum aliquid expendit de rebus eccleſiæ, tenetur ad reſtitutionem, & pro prædictis optime videtur facere tex. in cap. Epiſcopi 12. q. 1. vbi dicitur, quod quicquid
12 de prouiſione fuerit, ſiue de agris, ſiue de fructibus, ſiue de oblationibus, quod omnia debent conſeruari eccleſiæ, ſi Epiſcopus aliter præſumpſerit poterit deponi, facit tex. in capit. duo 12. quæſt. 1. vbi loquendo de clericis dicit, illi enim victu, & veſtitu contenti nullam inter ſe proprietatem habentes, debent habere omnia communia.

Item dicit Abb. in cap. fin. de pecul. cler. per tex. quem dicit expreſſum in. §. fin. cum cap. ſeq. 12. q. 1. quod præbendæ non dantur Canonicis ſimpliciter, vt de redditibus illarum faciant, quicquid velint,

ſed

ſed vt primo neceſſaria accipiant pro ſe,& ſi quid ſupereſt, eo deducto, expendant in vtilitatem eccleſiæ, quia res eccleſiæ, ſunt diuiſæ per præbendas. vt commodius percipiantur neceſſaria. Idem dicit Abb. in cap. cum eſſes in repet. col. 8. circa finem de teſtam. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. vbi dicit quod Prælatus, vel clericus de fructibus beneficij, habet diſpenſare in ſuas neceſſitates, & illorum, qui ſibi inſeruiunt, idem habetur deciſum in Canon. Apoſtolorum Canon. 40. vbi præcipimus (inquit, tex.) vt Epiſcopus res eccleſiæ habeat in poteſtate, nam ſi pretioſæ homini animæ fidei eius committendæ ſunt, multo magis oportet & de pecunijs mandatum dare, vt illius arbitratu diſpenſentur, necnon cum timore Dei ſummaq; ſolicitudine per præsbyteros, ac diaconos erogentur in pauperes, percipiat autem & ipſe (ſi modo indiget) quantum ad neceſſarios vſus ſuos, & hoſpitio exceptorum fratruum vſus opus eſt ne quomodo ipſe poſteriori loco habeatur, quam ceteri, ordinauit enim lex Dei, vt qui altari ſeruit, de altari nutriatur, quando nec milites vnquam ſuis annonis arma hoſtibus inferunt.

Per quæ deducta: apparet, quod clericus poteſt tantum ſumere neceſ-
13 ſaria de fructibus eccleſiæ, pro ſe, & ſuis, quia reliqua, quæ ſuperfluunt: ſunt iuris Canonici diſpoſitione deſtinata, & ordinata pauperibus, & in vtilitatem eccleſiæ. Et iſta neceſſaria ſunt arctata ad victum, & veſtitum tantum. per glo. 44. diſt. in principio glo. in cap. Epiſcopus 10. q. 2. in ver. indiguerint, & vide glo. ſeq. quæ dicit, quòd victus melior, vel peior dandus eſt ſecũdum qualitatem perſonæ, & nomine cibariorum non intelliguntur veſtimenta, ſed nomi-
14 ne alimentorum intelliguntur veſtes, & habitatio per Socin. conſ.
15 32. col. 2. numero 4. primo vol.

Imo videtur, ꝙ clerici habere debeant plus quam neceſſaria ad victum,
16 & veſtitum, & vltra quam neceſſitas exigat, quia imo tantum habent percipere de redditibus eccleſiæ, quantum eis ſufficiat ad victum eorum commode, & illorum, qui ſibi inſeruiunt, iuxta qualitatem, & dignitatem perſonæ, per tex. in cap. primo de ſtat. reg. §. ſane vbi glo. in ver. ſine penuria dicit: quod multa non poſſum facere commode quæ facere poſſum ſine penuria, facit tex. in cap. poſtulaſti, ibi, valeat commode ſuſtentari vbi Abb declarat verbum com-
17 mode, & tex in cap. cum adeo, de reſcript extra, ibi ſufficientem, per quem tex. & ibi glo. videtur, quod clericus debeat habere eccleſiam, aut beneficium, quod ſibi, & ſuis ſufficiat. 50. diſt. ſtudeat. in fin. & quòd aduenientes poſſit recipere, & iura Epiſcopalia perſoluere.
18 cap. de monachis, de præben. & cap. ſicut de ſupplen. neglig. præ-

lat.

lat. & dicit glos. Bernardi in d. capit. de monachis, quòd Clericus debet competenter beneficiari, ita quòd possit commodius sustentari, & dicit tex. cum ibi glos. in capit. primo de institut. quod tot sunt ponendi, & instituendi in Monasterio, quot possint in eo commode sustentari, & quod possint iura Episcopalia, & hospitalitatis persoluere: per quæ manifeste apparet: quod de fructibus beneficij, & red ditibus Ecclesiæ, Clericus debet tantum habere, quòd commode viuere possit, nec sufficit, quòd viuat sine penuria, puta habendo ne cessaria, quia multum inter se differunt viuere commode, & viuere sine penuria, quia sæpe potest quis sine penuria viuere cum quadraginta florenis: Sed non commode, quia dicit glos. in capit. primo §. sane, in ver. absque penuria de stat. reg. in 6. quod Canonicus Bononiensis non posset de centum florenis commode sustentari, qui tamen de 25. sustentaretur absque penuria. Sequitur Decius cons. 555. numero 14. Cardin. in Clem. prima. §. sane. de iure patron. vbi exponit illum text. in ver. satisfactione sufficienti, & congrua in victu, non de tali per quam non periret famæ. Fel. in cap. postulasti. 3. col. de rescrip. nam in illa commoditate, inquit glos. in d. §. sane, inspicitur consuetudo regionis, & qualitas personæ: quam glos. vide quia docet actum in practica, & modum articulandi.

Atque in tali sustentatione, vel victu commode subministrando Clericis de redditibus Ecclesiæ, est habenda ratio nobilitatis personæ 41. dist. non cogantur. Item scientiæ. cap. de multa, de præben. Item dignitatis. ff. de varijs, & extraordin. cogn. l. prima. §. in honorarijs,
19 & l. sed & si quid §. 1. ff. de vsufr. quia alijs cibis vescuntur nobiles, alijs viles, & pauperes. & alio modo viuunt nobiles, alio pauperes. Innocen. in cap. dudum 2. ad fin. de electio glos. in cap. constitutus. in ver. impotentia. de appell. Philip. post alios in cap. de multa in fin. de præben. 5. col. vers. sublimes, & literatas, S. Thom. in 6. quolibet 6. art. 10. tex. in cap. de multa in fin. de præben. & alias, vt latius dicturi sumus in quæstione, ex quibus præsumatur cler. acq. Et quatenus dicit glos. quòd debet sufficere sibi, & suis, intellige de suis, quos secum necessario debet habere, nam si est Doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem Ecclesiasticam, non debet esse solus,
20 nec sine ministro. Sed illud dic procedere secundum iura moderna, quia secundum antiqua sufficiebat dare tantum, quod esset satis ad necessaria, hodie verò cum auxerit Deus Ecclesias, atque ipsum decus Ecclesiarum, non satis est dare Clerico, quantũ sit satis ad necessaria: sed quantum sit satis ad viuendum commode, iuxta personæ qualitatem, gradum, & conditionem, per glos. in cap. primo 21. q. 1.

in ver. necessitatem in fin. per tex. cap. vasa de consec. dist. prima. per glo. in cap. cum adeo de rescript. aliquod enim sufficit vni: quod non sufficit alij, & minus sufficit manenti extra vias communes: quam in vijs &c. Et melior victus, vel peior dandus est secundum qualitatem personarum, & nomine cibariorum, non intelliguntur vestimenta, nomine vero alimentorum veniunt vestes, & habitatio per glo. in ver. victu cap. Episcopus 10. quæst. 2. supra allegat. quia hodie Clerici non debent viuere ita stricte, sicut olim, & dos est assignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam alio tempore fiebat per
21 glo. in cap. Episcopus. 41. dist. Et non debent hodie Episcopi habere vitam ita strictam in visitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus Ecclesiæ, cap. vasa præalleg. per Io. de Sylua in tract. de beneficio, prima parte quæst. 1. num. 228. & seq. vbi vide pro eo etiam quod hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri sufficit secundum qualita
22 tes, & conditiones illorum. Et per hæc satis apparet, quòd Clerici secundum iura antiqua, debent e fructibus Ecclesiæ habere tantum necessaria: hodie vero aucto decore Ecclesiæ, debent habere, quantum sufficiat eis ad viuendum commode, & sic de necessitate res videtur extensa ad commoditatem, & non vlterius, merito est dicendum. quòd non sit verum illud, quod dicunt aliqui, quod Clericus habeat vsufructum in bonis Ecclesiæ, & quod illud sit verissimum, quòd sit vsuarius tantum, cum ad vsum quotidianum vti liceat, & quòd nullo modo faciat fructus suos, dicit Abb. in rubrica de pecul. cler. in fin. verbis ibi, & hoc esset verum tenendo opinionem, quòd Clericus faciat fructus suos. Sed tenendo contrariam opinionem quæ mihi plus placet &c. Idem in cap. Inquirendum. eod. ibi nota. primo quod Rector Ecclesiæ, nec redditus, nec oblationes, nec data prætextu voti facit sua. Sed cedunt vtilitatibus Ecclesiæ, & cap.
23 presbyter. vbi Abb. not. quòd Prælatus non est Dominus fructuum beneficij sui, nam si efficeretur Dominus, posset acquirere sibi ex redditibus secundum libitum, cuius contrarium hic deciditur. I-
24 dem Abb. in cap. cum esses. in secunda lect. 8. col. ibi, nam si Clericus faceret fructus suos, non video, quare de illis fructibus non posset sibi emere prædia. Et paulo post ibidem, quod non esset, si Canonicus faceret fructus suos. Et ibidē paulo post, respondeo, quod Clericus recipiendo fructus sui beneficij, dicitur illos facere suos, quoad hoc, vt sibi prouideat, primo quasi innuens, quòd illos tantum faciat suos, qui de omni massa fructuum beneficij obueniunt ei pro victu. idem ibidem col. antepen. vers. quarto principaliter, in fin. per illa verba, ex quo infertur, quod beneficiatus fructus non facit

ſuos, ſed tãtum in eis ius obtinet Canonice diſpenſandi. Sequitur Gig. in tracta.de penſio. quæſt. 12. paulo poſt principium. Idem dicit
25 Cardinalis Zabarella capit. fin. col. fin. de pecul. cler. circa fin. per illa verba, ſecundo caſu indiſtincte poteſt etiam donando, quia dominus, eſt fructuum. d. Clem. de cler. non reſid. capit. vno. ſubiungens & æquum eſſet ſtatuere, quòd de omnibus fructibus, quaſi pariter innuat, quod pro parte ſibi tangente tantum pro victu, non autem totos fructus faciat ſuos; quinimo dicit Archid. in capit. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcrip. lib. vj. quem refert Zabarella in capit. fin. de pecul. cler. quòd hæreticum eſt de iure Canonico dicere, quòd clericus faciat fructus beneficij ſuos; ſed ſecundum eum eſt dominus eorum, quoad diſpenſationem. 31. diſt. omnino. ſubiungens ibidem Zabarella, quòd fructus beneficij quos conſumeret clericus in victu, & veſtitu, facit illos ſuos, qui habent eſſe plus, & minus iuxta clerici, vel prælati conditionem, & qualitatem.

Didacus Couarruuias Doctor Hiſpanus in ca. cum in officijs, de teſtam. verſ. tertio. dicit, quòd clericus beneficiatus poteſt libere diſponere de illis fructibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, in-
26 ſpecta qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum ſibi miniſtrauit, hęc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur. cap. eccleſias. 13. quæſt. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de eccleſijs ædificand. vel reparan. Thomas ſecunda ſecundæ q. 185. art. 7. reſpon. ad ſecundum & quicquid ſuper eſt illis deductis, debet erogari pauperibus, vt per eundem Zabarellam paulo ante, quia fructus: qui ſuperſunt clericis, non ſunt ipſorum: Sed ſunt eſurientium, vt habetur in cap. ſicut hi. 47. diſt. immo ſi quid vltra victum, & veſtitum capit clericus, tenetur reſtituere, vti non ſuum, vt diximus ſupra, quia Canones diſtribuerunt redditus beneficiorum in quotas, aliam partem fabricæ, aliam Epiſcopo, aliam pauperibus, aliam ſacerdoti aſſignando, cap. quatuor capi cognouimus conſequen. 12. quæſt. 1. quamuis, ſecundum Abb. in capi primo de eccleſijs ædifican. quoad quartam Epiſcopi, & quartam fabricæ ſit ſtandum conſuetudini, quæ in huiuſmodi valet derogare iuribus &c.

Vnde deducta portione ſibi debita, clericus fructus eccleſiæ, nec pro ſe, nec pro alio ſubtrahere debet, immo in vſus ordinatos, & deſtinatos debet diſpenſare, quia ſi extra modos licitos diſpenſat, peccat, & poteſt puniri, adeo ꝙ poteſt quandoque ab eccleſia remoueri, cap. ſecundo de pecul. cler. Zabarella cap. fin. col. antepen. vbi ſubiungit per tex. in cap. inquirendum, ꝙ licet clericus poſſit diſpenſare fructus eccleſiæ

 cleſiæ

27 clesiæ in alios, non tamen potest dispensare in se ipsum, quia ista non erit dispensatio, sed subtractio, & subtrahendo sic fructus, committit clericus non solum furtum, sed & sacrilegium, per tex. in cap.
28 qui oblationes 13. quæst. ij. notat. in d. cap. inquirendum. in tertio nota. vbi etiam dicit, quod empta per Prælatum ex emolumentis ecclesiæ, efficiuntur, & cedunt ecclesiæ, licet Prælatus emerit nomine alieno, immo per tex. vbi Abb. in capit. presbyter, de pecul. cler. Prælatus aliquid emens de bonis ecclesiæ, debet facere cantare instrumentum nomine ecclesiæ, & si faciat aliter, administratione ecclesiasticarum rerum priuatur. Et paulo post ibidem, nota, inquit, quòd Prælatus non est dominus fructuum beneficij sui, nam si efficeretur Dominus posset acquirere sibi ex redditibus secundum libitum, cuius contrarium hic deciditur. dicit optima glo. in capit. apostolicos. xij. quæst. ij. in ver. construxisse, quod ad acquisita de rebus ecclesiæ, potest ecclesia vendicationem ha-
29 bere. Et si clericus de peculio ecclesiæ, in proprio solo ædificat,
30 ædificio cedit solum in fauorem ecclesiæ, quod est speciale in ecclesia, vt res empta de sua pecunia statim fiat ecclesiæ, optimus tex. in capit. fixum 12. quæst. 5. Et dicit Angel. in summa in ver. emptio numero 12. §. vtrum emptum; quòd si clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium de ea pecunia, amplius non poterit illud prædium alicui dare, etiam intuitu Pietatis, licet pecuniam potiusset dare, quia statim prædium ita emptum fit ecclesiæ, siue emerit nomine ecclesiæ; siue suo, siue alieno, quia Prælatus acquirendo alijs, puta consanguineis, vel amicis de rebus ecclesiæ, committit furtum & sacrilegium. Vnde si constitutio remitteret pœnam furti, non
31 videtur remittere pœnam tali clerico, vel prælato, eo quia tale est furtum qualificatum, faciunt notata per Petr. de Anchar. in cap. cum ab homine de iud. idem dicit Abb. in cap. inquirendum. in quarto nota. vbi Prælatus committit sacrilegium, & grauissimum crimen acquirendo consanguineis, vel sibi de redditibus ecclesiæ, quia fratribus, filijs, & amicis non sunt danda bona ecclesiastica, per tex. in cap. Episcopus. x. q. ij. & inquit glo. ibidem, quod dando talibus, præsumitur quod carnali amore faciat, & legitur in Concilio Triden. Sessione 25. cap. primo. sub rubrica de reformatio. omnino vero Prelatis Sinodus interdicit, ne ex redditibus ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & apostolorũ Canones prohibeãt, ne res ecclesiasticas quæ Dei sunt, consanguineis donent: Sed si pauperes sint: his tanquam pauperibus distribuant; eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa. Immo quam maxime potest, Sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, ne-

potes, propinquosq; carnis affectum, quę plurium malorum in Ecclesia Dei ſunt ſeminarium, prorſus deponant. vt etiam legere eſt in Canone apoſtolorum Canon. 37. incip. omnium rerum eccleſiaſtica rum curam Epiſcopus gerito. Per hoc tamen non intelligas inquit glo. pręlatum non poſſe competens ſubſidium de rebus eccleſię conferre ſuis, imo potius tenetur ſuis, & amicis, quam exteris, & alienis, capit. non ſatis 85. diſtinct. capit. primo de cohabit. cleric. & mulier. ſed non debet eis tradere tantum, vt faciat eos diuites, ſed vt ſubueniat indigentibus. 12. quæſt. 2. monemus. Imo ſi clericus, vel prælatus in aliquem transfert, vel alicui det bona eccleſiæ, competit eccleſiæ contra illum rei vendicatio, quia acquiſita de bonis eccleſiæ, poteſt eccleſia vendicare. xii. quæſt. 4. Sacerdos, & quæſt. vlt. fixum. arg. ea. cauſ. quæſt. ij. apoſtolicos. in fine, vbi de hoc facit, quod legitur, & notatur in tex. in d. capit. inquirendum, de pecul. cler. vbi glo. in ver. comparauit, quod clericus taliter emens, puniendus eſt, & competit eccleſiæ rei vendicatio, licet ſuæ res non ſint, & eſt ſpeciale in eccleſia, vbi dicit Hoſtien. quod hoc non probatur per illum tex. tamen pro hoc facit longa interpretatio magiſtrorum, quæ non eſt mutanda l. minime. ff. de legi. & caſus
32 in glo. notati, cum in eccleſia ſit maior ratio, aut ſaltem eadem. Item quia ſi aliquid de meo peruenit ad te, bonum, & æquum eſt, vt illud mihi reddas, vt not. in cap. vt vnus, de pecul. cler. vt per Io. Andre. in d. cap. inquirendum, & facit, quod idem Io. And. dicit in cap. primo. de voto. & cap. primo de off. deleg. & facit cap. clericus. cap. duo ſunt genera. 12. q. 1. & capit. quia tua, in fin. eandem opinionem tenet Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcrip. in lib. 6. Io. de Lignan. in Clem. gratię eo. tit. quia dicit glo. in cap. res Eccleſiæ 12. q. 1. quod ſi emiſti equum de rebus eccleſiæ, ille non eſt tuus, quia illud ſolum eſt clericorum: quod probabili ratione conſumunt, quicquid enim habes vltra illud, quod ſufficit tibi, violenter detines, & in tex. in cap. primo 12. q. 3. habetur indiſtincte de quolibet clerico, quòd quæcunque acquiſiuerit de bonis eccleſiæ, debet conferre eccleſiæ, alias punitur, vt ibi not. idem in capit. Pontifices, ibidem faciunt adducta per Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. vbi dicit, quod clericus in rebus eccleſiaſticis nec per ſucceſſionem, nec alio modo commercium habebit, quia non poteſt de eis teſtari, ſed omnia debēt eccleſię remanere, & dicit Abb. in præallegat. cap. cum eſſes. in ſecunda lec. de teſta. col. 8. prope fi. quod pro prædictis facit tex. in §. fin. cum cap. ſeq. 12. q. prima vbi dicitur, quod prębenda aſſignatur Canonico, vt ipſe ſibi ex illa neceſſaria percipiat, & ſi quæ ſuis neceſſitatibus ſuperſunt, in communes

vsus ecclesiæ expendat, similis tex. habetur in. §. his ita respondetur 14. quæst. prima. vbi dicitur aperte, quod Canonicus vtitur rebus ecclesiæ, non tanquam suis, sed tanquam ad dispensandum sibi creditis, quoniam ipse in rebus ecclesiæ est procurator, & alia per eundem Abbatem ibi adducta, vbi concludendo dicit, quod, siue clericus habens beneficium, cum administratione, vel sine, non potest vllo modo res ecclesiæ vendere, sed ex sumptibus earum communem vitam cum fidelibus ducere, nec debet ad alium vsum, vel ad alium modum, nisi ad quem sunt institutę, res ecclesiæ dispensare, vel distribuere. Et si contrarium facit, talis dispensatio reuocatur. capit. si quis de seruis. 12. quæst. 2. cap. monemus capit. diaconi, 12. quęst. 1. & clericus non bene administrans res ecclesię, habetur loco prædonis, & non dicitur dispensator, sed dissipator.
33 per tex. in l. qui fundum. §. sed tutor. ff. pro emptor. notatur per glo. in capit. fin. 12. quęst. 1. vbi dicit etiam, quod Prelati aliquando dicuntur procuratores rerum ecclesiasticarum, vt ibi & 14. quęst. 1. §. 1. Quandoque dicuntur domini, 16. quæst. 1. & temporis, Quandoque appellantur defensores. 16. q. 1. Canonicus, quandoque patres 88. dist. quorum vices. non tamen habent liberam, & generalem administrationem, sicut procurator Cæsaris, vt. ff. de off. proc. Cæsar. l. prima modicum tamen donare possunt, capit. cæterum extra de donat. & loco quidem domini habentur, cum bene administrant, sed loco prædonis cum male. id quod puto procedere, & intelligi, tam in fructibus, & redditibus ecclesiæ, nec non in acquisitis ex eis; quam in quibuscunque alijs emolumentis occasione ecclesiæ obuenientibus, & illius occasione accquisitis, puta ex iniunctione pœnitentiæ: aut alias quouismodo, vt per Innocen. in ca. cum inter. de verb. sig. vbi dicit: quod ea, quæ acquirit sacerdos iniungendo pęnitentias per parrochiam, debent esse ecclesię, subdens,
34 quod arg. est, quod quæcunque acquiruntur intuitu ecclesię, sunt ecclesiæ. 12. q. 3. Pontifices. cap. requisisti de testa. & alias, vt ibi per illum faciunt verba tex. in cap. Episcopis. 10. q. 3. ibi sin autem Episcopus, vel qui cum eo sunt, pręsbyteri, aut diaconi accusentur, quia ea, quę, vel ex redditu, vel quolibet actu ab Ecclesia veniunt, in vsus suos colligunt, &c. Nec id propterea mirabile videtur, quia dominium rerum ecclesię non est penes Prelatum, vel clericum: sed est penes Ecclesiam, dicit glo. in cap. hoc consultissimo. de rebus ecclesię alien. in 6. in ver. ipsarum, vbi Io. And. dicit: ꝙ ecclesia est congregatio fidelium. cuius caput est Christus, qui habet dominium bonorum. Sed bona pauperum sunt, quoad sustentationem: clericorum, quoad administrationem. Et ita dicit concordari cõtraria Quinimo

clericus

Clericus ſi ex induſtria ſua fecit aliquas meliorationes in rebus Ec-
35 ſiæ, non poteſt de talibus melioramentis, ſicut de re ſua diſponere, quia cedunt Eccleſiæ, ſecundum Abb. in cap. fin. de pecul. cler. ſecundum not. vbi Zabarella dicit, quòd eſt ſecus in extraneo, quia factam meliorationem extraneus, vel eius hæres repetit, & dicit, quod ratio eſt propter coniunctionem: quam habet Clericus cum
36 Eccleſia, quia alibi dicitur: quod nullus eſt proximior Clerico, quam Eccleſia, vt ibi per eum. Si verò melioratio ſit facta per Clericum de patrimonio ſuo, non contemplatione ſua, ſed Eccleſiæ: po-
37 teſt ille Clericus, vel hæres eius repetere illud, quod in tali melioratione de ſuis patrimonialibus impendit, per tex. cum glo. in cap. ſecundo 12. quæſt. 4.

§. STANTIBVS iſtis Repugnantijs: & tot in contrarium, pro concordatione contrariorum, & repugnantium, credo, quod erit bonum dicere, quòd aut quærimus de poteſtate Clerici in rebus Eccleſię, aut in illius fructibus, aut in acquiſitis ex fructibus, item quam poteſtatem habet, inter viuos, vt quam in vltima voluntate, vel quam poteſtatem Epiſcopus habeat, quam inferior regularis, ſiue ſecularis.

Et quoad primum videtur, quòd Clericus, ſiue Prælatus in rebus eccleſiæ, maxime in immobilibus nullam habeat diſpoſitionem, vel poteſtatem, niſi in caſibus a iure expreſſis, ac niſi ſeruatis ſolemnitatibus, & modis a iure traditis, de quibus per Abb. in cap. cum Apoſtolica, de his: quæ fiunt a præla. videlicet, vt primo tractetur, an expediat,
1 vel non, ſecundo interueniat conſenſus capituli, tertio fiat diſpoſitio, vel alienatio pro vtilitate, vel beneficio Eccleſiæ vel alia cauſa; quarto interueniat auctoritas ſuperioris; quinto ſubſcriptio, per Abb. in c. primo. tua c. de his, quæ fiunt a præla. & c. primo eo. & cap. nulli de reb. eccleſ. alien. de qua ſubſcriptione idem Abb. dicit in cap. primo, de his, quæ quòd Innocen. dat vnam regulam, quòd nunquam re-
2 quiratur ſubſcriptio, niſi in caſibus a iure expreſſis, ratio eſt, quia regulariter in qualibet diſpoſitione ſufficit conſenſus, nec requiritur ſcriptura. l. pactum. C. de pact. glo. in cap. primo de cenſib. lib. 6. & ideo venditione, permutationem, & donationem Prælatus non poteſt facere: niſi de conſenſu capituli, & ſubſcriptione Canonicorum. Alber. vero in authen. hoc ius porrectum, de Sac. San. Eccl. tenet, quòd ſubſcriptio in alienatione rei Eccleſiaſticæ regulariter non ſit neceſſaria: niſi in tribus caſibus prædictis, ſcilicet venditione, permutatione, & donatione, vt d. cap. tua, & in caſibus not. per Archid. in cap. ſine exceptione 12. q. 2. & cauſæ legitimæ alienationis
3 rei Eccleſiaſticæ, numerantur quattuor, per Abb. in d. cap. nulli: prima eſt neceſſitas, ſi debita vrgent, & Eccleſia non poteſt ſatisfacere

4 de fructibus. Secunda vtilitas, scilicet, vt habeat rem meliorem. d. authen. hoc ius. de Sacr. Sanct. Eccl. & 10. quæst. 2. cap. hoc ius. Tertia pietas 12. quæst. 2. aurum, & cap. Sacrorum. Quarta, incommoditas, vt quia res fit magis damnosa, quam vtilis Ecclesiæ, cap. terrulas 12. quæst. 2. & per glo. in summa, hodie ex quo prælati iurant non alienare res Ecclesiæ sine consensu Papæ, videtur quod Papæ auctoritas in alienationibus, & dispositionibus requiratur, de quo iuramento, quomodo intelligatur, & de multis speciebus dicti iuramenti, vide per Abb. in cap. vt super, de rebus Ecclesiæ non alie. vbi Abb. ponit, & disputat quæstionem, an possit prælatus alienare, seu concedere consanguineis rem Ecclesiæ, concludens ibidem; quòd prælatus potest concedere rem Ecclesiæ, etiam sine vtilitate Ecclesiæ, propter priuilegium quod habet, satis est enim, quòd Ecclesia non deterioretur. Id quod potest etiam prælatus in fauorem consanguineorum facere: pro qua materia, vide etiam Archid. in cap. sine exceptione. 12. quæst. 2. Hodie prouisum est per extrauag. Pauli ij. in extrau. com. de rebus Ecclesiæ non alienan. vbi excommunicantur alienantes res ecclesiasticas, siue facientes pactum, per quod ipsarum dominium transferatur, ac omnes cōcedentes, hypothecantes, infeudantes, aut in emphiteosim dantes, siue locantes: nisi in casibus a iure concessis, exceptis fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt, & hodie habemus extrau. Pauli Quarti, editam temporibus meis, in confirmationem cōstitutionū d. Pauli ij. & etiam Papæ Simmachi, cuius vigore fuit rescissa locatio dohanarum, pecudum, & pascuorum vrbis, facta dominis de Saulis, propter quā fuerunt damnificati vltra centum milia scuta. Idem dicit glo. in d. cap. nulli, in ver. immobilium, Ibi, mobilia vero, quæ seruando seruari nō possunt, potest prælatus alienare instar tutoris. l. lex quæ. C. de adminiſt. tutor. Abb. vero dicit in d. capit. nulli, quòd mobilia, quæ commode seruari non possunt, etiam alienantur sine solemnitate, veluti vestes, quæ quotidie magis veterascunt. Item fructus, & similia, & dicit Ang. in §. & quia parum. in authen. de nuptijs, quod omne illud, quod corrumpitur triennio, computatur in-
5 ter illa: quæ seruādo seruari non possunt, est glo. sing. in l. vnic. C. si ad versf. vsu. & sic quæ vsu consumuntur, non sunt de illis: quæ seruando seruari possunt: pro qua materia vide glo. fi. in cap. Cæterum de don. quæ dicit, quod Prælatus potest donationem facere de reb. eccles. si adsit consuetudo loci: quia cōsuetudo loci dat iurisdictionem, & libe-
6 riorem tribuit administrationem. ff. quod vi, aut clam. l. prohibere. §. non tantum. Ita tamen, vt Ecclesia enormiter non grauetur. cap. Fraternitatem. §. accepimus, extra de donatio. vbi dicit Io. Andr.

quem

quem etiam ibi refert Imola, quod si in loco, vbi est sita Abbatia, adsit consuetudo, quod Abb. possit dare xx. solid. vel centum, vel rem mobilem, quæ superfit ipsi ecclesiæ, alicui pauperi, vel nobili indigenti, vel puellæ maritandæ, vel si sit consuetudo, quod Episcopus faciat aliquos milites, & eis aliquid donetur, in istis casibus valebit datio, & donatio: siue in vita sit facta: siue in morte: & ibi dicit Hostien. quod forte valebit donatio facta in cõsuetudinarijs, si fiat egēti, licet non nimis, non tamen poterit obligare ecclesiam, & sic inquit, Imola residet Ioan. And. Sed addit, quod per prædicta non habetur plena veritas. Ideo dicit quod si Prælatus vult immobilia donare, vel mobilia preciosa, non poterit: siue sit consuetudo, siue non, nisi interueniāt sollennitates requisite in alienatione rerum eccles. At Flor. inquit tenet contrarium: quia tex. loquitur indistincte, & ideo videtur intelligi posse de immobilibus, & per hoc dicit, quod licet non valeat donatio, quæ fiat per prælatū, de bonis immobilibus sine debita solennitate, tamen non videtur verum: nisi hoc habeat consuetudo, quia tunc valebit, dum tamen sit moderata, & idem dicit de mobilibus preciosis: quia de illis iudicatur idē, quod de immobilibus. l. lex quæ tutores. C. de admi. tut. & pro ista opinione inquit Imola, posset adduci quod habetur in cap. terrulas. xij. q. ij. per quem tex. videtur, quod hæc opinio possit satis sustentari, si esset res modici valoris, tamen tutius esset abstinere propter opiniones vitandas.

De fructibus, & in fructibus ecclesiæ, dicit Hostien. in capit. fin. de pecul. cler. quod clericus, vel prælatus potest in vita, pro suo libito disponere, & distinguit ibidem inter clericum habentem ecclesiam, vel beneficium cum administratione, vel quia si habet cum administratione, quandiu viuit, & sanus est, æquiparatur vsufructuario qui facit fructus suos, vnde donare potest, sed tamen moderate, cap. Ceterum de donatio. quòd si ægrotet, tunc non est amplius vsufructuarius, sed æquiparatur vsuario, aliquid tamen plus habet, quam vsuarius: quia eleemosynas facere potest cap. ad hæc de testam.

Si absque administratione simpliciter, & personaliter sit beneficiatus, habet omnimodam in fructibus potestatem, & dispositionem, quia quantum ad fructus suos faciendum, æquiparatur vsufructuario, & facit illos suos vsque ad obitum, ac de eis etiā testari potest, cap. Requisisti. §. illud. de testam. & ita dicit Hostien. seruari de consuetudine, quę quasi vbique viget generalis, hanc opinionem sequitur, & approbat glo. in cap. præsenti, in ver. Reseruari de off. ordin. in vj. quæ glo. multum inualuit apud omnes, vt dicit Abb. in capit. fin. de pecul. cler. vers. in glo. ij. & idem in capit. cum in officijs. de testam. ibi-

ſed aliæ opinio multum inualuit de conſuetudine, & illam approbare videtur Rota in antiquis deciſ. 855. incip. cum Camera apoſtolica, & eadem Rota in antiquis in rubrica de obliga.& ſolutio deciſio. 330.incip.nota quod clericus, & ita communiter teneri dicit Butr. in capit. peruenit, de fideiuſſor. Corne. conſil.314.Butr.capit. primo de cauſa poſſeſ. & propr. Imola. capit. fi. de pecul. cler. vbi Calder. Imola. capit. relatum ij.de teſta. & capit. requiſiſti & capit. quia nos, vbi dicit quod eſt communis opinio, idem dicit in d.cap. peruenit, Bellon. conſil. iij. numero ij.& dicit Boer. conſil. 48.quod illam glo. ſequuntur omnes ſcribentes. Sed Abb. ſubijcit, illa glo. mihi nunquam placuit, quia per Capitulum requiſiſti, quod allegat, &, in quo ſe fundat, in nihilo probatur in iure eius intentio, quinimo potius ille tex. facit contra, quia in tex. ſolum dicitur; quòd relictum clerico non habenti adminiſtrationem, ſed tantum ſimplex beneficium, præſumitur relictum non intuitu eccleſiæ: ſed perſonæ, & ſic acquiritur perſonæ, non eccleſiæ, &c.vt ibi per eum,facit optimus tex. in cap. Epiſcopus. 14. q. 1. vbi probatur:quod Canonici:qui ſimplex habere dicuntur beneficiũ, nõ habent bona ſui Canonicatus, & eccleſiæ, vti propria, ſed vti ad diſpenſandum, & præbendæ cum procedant de rebus eccleſiæ, non dantur Canonicis ſimpliciter,vt de eis faciant quicquid velint ex redditibus.Sed vt primo neceſſaria percipiant pro ſe,& ſi quid ſupereſt, expendant in vtilitates eccleſiæ,quia inquit Abb. in cap. relatum. ij. bona præbendarum ſunt Eccleſiæ: quamquam ſint diuiſa per præbendas, vnde per hanc diuiſionem non perdunt bona naturam ſuam, quia bona Eccleſiæ cedunt pijs vſibus,non autem, vt Canonicus de eis poſſit teſtari ad libitum.Vñde bona iſtorum ſimpliciter beneficiatorum,ita ſunt,& debent dici res eccleſiæ,ſicut bona habentis adminiſtrationem, ſunt autem diuiſa per præbendas, vt commodius percipiantur neceſſaria.Etiam in acquiſitis de ſimplicibus beneficijs,ſtatuit Pius Quartus,quod clerici non poſſint diſponere, niſi habeãt ad hoc ſpeciale apoſtolicum priuilegium, vel adſit conſuetudo in loco legitime præſcripta,vt per breue ſuum Franciſco Odeſcalco ſub die ſexto Martij 1560.Anno Pontificatus primo.per ea verba,quoad beneficia ſimplicia,niſi ex priuilegio apoſtolico,ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta &c.Idem,&in breui Donato Matthæo Minali theſ. ſub die xxx. Iulij eiuſdem anni 1560.fac glo.in cap. res,quæ xij. q. j. quæ dicit, quod ſi clericus emit equum de redditibus eccleſiæ,eſt eccleſiæ,non proprius, & redditus poteſt eſſe tã beneficij adminiſtrationem habentis, quam ſimplicis, ex quo eſt verbum generaliter prolatum,non ſpecialiter,& generaliter,idcirco dicit intelligi. l. de
precio

precio, de publici. in rem actio. faciunt, quæ leguntur, & notantur 44. dist. in principio. vbi dicit glo. quod de rebus ecclesiæ sufficere debet clerico, quod habeat necessaria tantum, & illa necessaria arctantur ad victum, & vestitum, & tex. ibidem habet, quod sacerdos viuere debet de altari, non luxuriari; nec ibidem fit distinctio qualitatis beneficij, an habeat administrationem, nec ne, & in terminis dicit Angel. in summa in ver. emptio. vers. vtrum emptum, de aliena. quòd si clericus habens pecuniam de præbenda, de illa emat prædium, non poterit illud dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam potuisset dare, quia statim prædium sic emptum, fit Ecclesiæ: eandem glo. reprobat Abb. in cap. cum esses. numero 23. idem in cap. cum in officijs, de testam. item in cap. secunda. de deci. nec illa glo. placet Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescrip. in vj. idem tenet Innocen. in cap. indecorum, de ætat. & qualitat. qui dicit indistincte, quòd clericus non debet dispensare res ecclesiæ, nisi in sua necessitate, & illorum qui sibi inseruiunt, & potest donare pro remuneratione seruitij, vbi Innocen. nullam facit differentiam, an bona, & res sint beneficiati simplicis, vel alterius generis. Idem tenet Dominic. de sancto Gemi. & Franc. in d. capit. præsenti, de off. ordin. col. 5. Barba. in tract. de præstan. Card. prima quæst. 3. numero 80. Idem in capit. requisisti, de testam. numero 34. Idem in cap. fin. num. 14. de pecul. cler. vbi Imol. Bertrand. in cons. 258. 2. volum. Ias. cons. 75. vol. 3.

Quia clericus de rebus ecclesiasticis mobilibus, ac fructibus ecclesiæ potest in ægritudine constitutus, si sit compos mentis, dare, & disponere pauperibus, locis religiosis, & his, qui sibi honesta exhibuerint seruitia: etiam si tales fuerint sibi sanguine, vel affinitate coniuncti, cap. ad hæc, cap. relatum. de testam. & idem potest donare, dum sanus est, ex iusta causa, dummodo moderate donet, cap. cæterum, de donat. & cap. ad apostolicæ: sed dicit Io. de Imola d. Cap. Cæterum secundum d. Ant. quod si Prælatus velit rem mobilem pretiosam alienare, aut vult facere donationem de redditibus quos facit suos, quod quando sit, notatur per glo. in cap. præsenti de off. ordin. lib. 6. §. porro. & tunc potest donationem facere, in quantacunque quantitate voluerit, etiam sine consensu capituli, vel superioris, ex quo sunt sui: nec obstat (inquit) quod habetur in cap. cum olim 2. de priuileg. quia ibi non loquitur de fructibus: sed de mobilibus acquisitis ecclesiæ, nempe de pecunia: quam episcopus, qui erat religiosus, acquisierat, nam illa cedit episcopatui cap. 1. 18. q. 1. ideo non poterat de illa disponere in quantitate immoderata, sed quando esset moderata sic, in fructibus autem agitur tunc de præiudicio solius prelati, ideo

potest

potest donare in quantacunque vult, cum prælatus de illis possit libere disponere. Si vero vult donare de redditibus: quos nõ facit suos, tunc si vult donare aliquid minimum benemerenti, potest, etiam sine consensu capituli, etiam non subsistente aliqua consuetudine: &
7 quid dicatur minimum, vel non, stabitur determinationi consuetudinis, si de illa apparet, alias videtur, quod arbitrio superioris hoc poterit determinari, arg. cap. de causis, de off. deleg. qui habet considerare quantitatem, seu valorem rei, vide per D. Imol. in d. cap. Ceterum quæ dicatur minima, seu modica quantitas.

Si autem vult donare aliquid, quod non sit minimum, non tamen læderet Ecclesiam enormiter, & tunc sine consensu capituli non poterit, nisi hoc habeat consuetudo, sed cum consensu capituli hoc posset: si autem vellet immoderate donare, tunc non posset etiam cum consensu capituli, etiam si consuetudo hoc haberet, quia talis consuetudo, veluti onerosa Ecclesijs, non valeret; Subdens idem Imola, tamen Floren. hic dicit, quod si Prælatus donet rem mobilem, non præciosam, si moderate donat, valebit donatio, etiam cessante consuetudine, quod, inquit, tene menti, tamen propter vitandas opiniones tutius videtur, quod fiat cum consensu capituli, nisi consuetudo aliud haberet, sed inquit Bald. in cons. 298. primo volum. quod secundum quosdam Prælatus potest donare consanguineis ex generali consuetudine, quam Papa scit, & tolerat arg. l. filius. ff. de donation. alij dicunt, quod ista consuetudo est abusiua, & inualida: per quam Papa dicitur pati, non facere: alij dicunt, quod causa pietatis, vel meritorum potest vsque ad competentem modum, non enim intelligitur iactari, quod propter benemerita Ecclesiæ, vel prælati erogatur: alij dicunt, quod donare nullo modo potest: nisi forte, quod potuisset nugatori expendere, puta in equis, domicellis, & conuiuijs, nam si ab ijs abstinuit, vt posset prouidere consanguineis, Ecclesia non est facta pauperior ex tali donatione: De redditibus ergo appropriandis ipsi prælato potest facere, quicquid vult, dum viuit, in morte autem non, not. in cap. præsenti. de off. ordin. vt ibi per eum, quia est Dominus, sed hoc Abb. intelligit, si vtatur, fruatur, vel quod idem est, si in vita de illo legitime disponat, per eum in cap. reprehensibilis, de appella. & dicit Abb. in cap. cum in officijs. de testam. quod Clericus de bonis intuitu Ecclesiæ, vel de facultatibus Ecclesiæ acquisitis, non potest testari, vel aliter de ipsis bonis in alios disponere regulariter, ni
8 si in quattuor casibus: primo si Clericus tantundem de suo Ecclesiæ contulerit, quantum vult relinquere, vel disponere. 12. q. 2. si quis quilibet, ead. caus. quæst. 5. cap. si Episcopus, secundo de rebus mobilibus,

libus, & modicis ſi adſit conſuetudo: tertio poteſt donare intuitu eleemoſynæ, quam Clericus poteſt facere in infirmitate conſtitutus: quarto quando clericus vult remunerare ſeruitia honeſta recepta, tam a conſanguineis, quam ab extraneis. §. licet d. cap. relatum, & per eundem Abb. in cap. relatum. 2. verſ. nota in verbo. vbi dicit, quod Clericus in ægritudine, de qua poſt modum deceſſit, poteſt aliqua mobilia Eccleſiæ, conferre religioſis locis, & pauperibus item his, qui ſibi ſeruiunt, ſiue conſanguinei ſint, ſiue extranei, ſecundum ſeruitij meritum: ex quibus verbis infertur, quod in pauperibus, & locis Religioſis, ſufficit ad erogationem faciendam ſola charitas, ſed in alijs qui non ſunt pauperes, vel non ſunt loca religioſa, requiritur quod præcedat aliquod ſeruitium. Et ex hoc infero ſecundo, quod conſanguineo diuiti, qui non ſeruiuit Eccleſiæ, vel prælato, non poteſt prælatus aliquid conferre, etiam de mobilibus Eccleſiæ, & pondera ibi verbum aliquid, quod deno-
9 tat quandam moderationem, non enim debet omnia mobilia Eccleſiæ diſpenſare in ægritudine, quia dicit Specul. in tit. de ſtat. Monach. verſ. 57. quæritur, quod Epiſcopus, & presbyter, non tamen Religioſus, de fructibus Eccleſiæ ſuæ, & mobilibus ſibi ratione Eccleſiæ acquiſitis, poterit ſeruitoribus mercedes relinquere, & donare, & remunerare: l. iubemus. C. de Sac. San. Eccleſ. dum tamen non fiat in fraudem, prout quidam faciunt, legantes nepoti-
10 bus, & conſanguineis ſuis maximas, & diuerſas pecuniæ quantitates ſub nomine remunerationis receptorum ab illis ſeruitiorum contra iura vt. 65. diſt. non ſatis. prope princ. melius eſt quod dicit Did. Couarruuias in cap. cum in off. de teſtam. verſ. & his: quod per tex. in cap. ad hæc de teſtam. probatur, videlicet quòd clericus in ægritudine conſtitutus, cauſa donationis inter viuos, poteſt redditus Eccleſiæ in piam erogare cauſam, modo in donatione moderamine vtatur, ſi ex ea ægritudine decedat, ſed ſi in bona exiſtens valetudine velit in pios vſus erogare aliquid de bonis mobilibus, id agere poterit libere nulla præfinita quantitate: id quod probatur etiam in c. quia Ioannes, iuncta glo. 12. q. 5. notat Abb. & maxime per finalia verba, Anchar. Imol. Barba. in d. cap. ad hæc, vnde oportet a viuente fieri traditionem horum bonorum, quę ſic donantur Barba. in di-
11 cto loco 2. col. & iſti ſunt modi, vel caſus per Abb. enumerati, in quibus videtur licita, & permiſſa clerico diſpoſitio in fructibus, & rebus eccleſię, nec vltra hos, alios enumerat; nec in eis iura allegata diſtinguunt magis in fructibus, ac rebus eccleſię habentis adminiſtrationem, quam ſimplex beneficium: quia inquit Abb. in cap. cum eſſes, in repetiti. de teſta. col. 8. ante numerum 22, quod indiſtinctę

qui-

quilibet clericus, quæcunque acquirit de bonis ecclesiæ, debet conferre, ecclesiæ, alias punitur, per tex. in cap. primo 12. quæst. 3. & in hac materia est in terminis (inquit) tex. §. fin. cum capit. seq. 12. quæst. 1. vbi expresse habetur de clerico non habente administrationem, & dicitur ibi, quod præbenda pro necessitatibus datur canonico, & si quid deductis necessitatibus superest, illud in communes vsus ecclesiæ expendat, eundem tex. allegat idem Abb. in capit. fin. de pecul. cler. in confutatione dictæ glo. & similis tex. habetur, vt diximus, in §. his ita respondetur. capit. episcopus 14. quæst. 1. vbi habetur expressum, quod canonicus non vtitur rebus ecclesiæ tanquam rebus suis: sed tanquam ad dispensandum sibi creditis, & commissis: quia ipse in rebus ecclesiæ est procurator, pro hac parte est tex. in capit. videntes 12. quæst. 1. vbi habetur, quod ideo fuit ordinatum, quod bona, quæ offerebantur ecclesiæ per Christi fideles ad fidem confluentes, reseruarentur ecclesiæ, & non amplius venderentur, prout, a principio fiebat: vt ex sumptibus eorum necessaria tribuerentur egentibus, & communem vitam ducentibus: quia non est vera secundum Abb. in d. cap. cum esses, in repetit. eadem col. octaua, & nona, & per eundem in rubrica de pecul. cler. in fi. eorum opinio, qui dicunt, quod clericus siue prælatus faciat fructus beneficij suos, nisi ad hoc, vt de illis sibi prouideat primo, & de superfluis deducta sua prouisione, dispenset in vsus pios, non vt de illis possit, vel testari, vel pro libito suæ voluntatis facere: quia est de hoc bonus tex. in cap. si quos de seruis 12. q. 2. vbi
12 donatio facta de fructibus reuocatur, & pro nō facta habetur: & per eundem Abb. in cap. ceterum, de donatio. vers. sed dubium, vbi dicit, quod clericus de redditibus ecclesiæ potest dare illos redditus, & fructus, quos facit suos puta quales sunt quotidianæ distributiones, & huiusmodi, vt habetur in cap. vnico. de cler. non resid. in 6. item de fructibus beneficij illam partem, quæ est sibi pro necessitatibus suis, & suorum ex canonis dispositione assignata: sed illam clericum facere suam, tamen intelligit Abb. si in vsum, & alimoniam suam
13 conuertat, vt per eundem in cap. reprehensibilis, extra de appella. & dico infra in seq. quęstione, fac. tex. in cap. iudicatum. 89. dist. vbi dicitur, quod episcopatus est patrimonium episcopi, & debet intelligi quantum ad dispensationem, quia clerici sunt dispensatores, & habent potestatē dispēsandi res ecclesiæ: & per præfata, ac per alia, quę ibi adducit Abb. nulla est differentia inter habentem administrationem, & non habentem: innuans, quod tam sunt ecclesiæ bona ex simplici beneficio prouenta: quam ex beneficio administrationis acquisita, quia talis distinctio iure non probatur. Id quod sentit Cardinalis

Zaba-

Zabarella in cap. fin.de pecul. cler. col.fin.circa finem, per illa verba, ſecundo caſu, licet vt prædixi, quidam diſtinguant inter beneficia ſimplicia, vel non ſimplicia. Item alij diſtinguant inter Clericos ſæculares, & regulares: tamen tales diſtinctiones iure non probantur: & per illa verba paulo inferius, ſecundo caſu indiſtinctæ poteſt, etiam donando, quia Dominus eſt fructuum, & æquum eſſet ſtatuere, quòd de omnibus fructibus &c. per quæ, concludit, Abb. id, quod etiam videtur tenere Zabarella, quòd clericus, vel Prælatus non habet in fructibus, ac prouentibus Eccleſiæ, niſi victum pro ſe, & ſuis: & illo deducto, ius in Eccleſia, & in pauperes illos fructus Canonicæ diſpenſandi: & iura dicentia, quod Clericus facit fructus ſuos, ac quod in illis acquirit dominium, loqui, & intelligi in illam partem fructuum, quæ ſibi pro neceſſitatibus eſt aſſignata, quæ eſt omnino ſua, quia Clerico omnino debetur, licet aliunde habeat victum, alimenta, vel ſuſtentationem, per Didacum Couarruuias in cap. cum in officijs de teſtam. verſ. tertio. vbi
14 dicit, quòd Clericus habens beneficium Eccleſiaſticum, poteſt libere diſponere de illis redditibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtũ ſumptum, inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hæc etenim pars bonorum Eccleſiaſticorum miniſtris Eccleſiæ, per Canones antiquos conſtituitur cap. Eccleſias 13. quæſt. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de Eccleſ. ædific. vel repar. S. Thom. ſecunda ſecundæ quæſt. 185. art. 7. reſpon. ad 2. quod intelligit Abb. ſi vtatur vt dico ſupra, & hoc intellige de quocunque beneficio Eccleſiaſtico nulla habita diſtinctione ſimplicis, curati, vel habentis, aut non habentis adminiſtrationem. Super qua materia vide, quæ dicit Gemin. in cap. præſenti de officio ordin. ſuper illa glo. vbi dicit, quod quidam intelligunt glo. illam, vt loquatur de ſimplicici beneficio, vt quilibet habens beneficium ſimplex teſtari poſſit, quod dicunt falſum, & contra tex. in cap. relatum, quod loquitur in Canonico, & ſic conſequenter in habenti ſimplex beneficium, qui tamen non poteſt teſtari, atque hoc (inquit) etiam ego fateor. At glo. recte intellecta eſt veriſſima, & id non dixit, ſed bene dixit, quod ad hoc, vt beneficiatus poſſit teſtari, tria requiruntur: Primum quod non habeat adminiſtrationem: Secundum quòd beneficium ſit ſimplex: Tertium quod illud obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequenter tales fructus conceſſi ratione ſtipendij perſonalis: quibus concurrentibus poterit diſponere, & teſtari, & alias, vt ibi per eum: quia ſic intelligendo bene procedit id, quod dicit glo. & ea, quæ dicuntur per Abb. qui intelligit, quod glo. loquatur in ſimplici beneficio tantum, non autem

in

in fructibus, qui obueniunt ratione seruitij personalis, quia distributiones quotidianæ, & alia huiusmodi, quę dantur, & distribuuntur Clericis ratione laboris, & exercitij personalis, acquiruntur Clericis, quo ad liberam eorum dispositionem, per Didacum Couarruuias in d. cap. cum in officijs, de testam. num. 4. tex. in cap. vnico de cler. non residen. in 6.

Id, quod etiam procedit in commendatario, secundum Nicol. de Vbal. in tractat. de success. Cler. ab intestat. vers. secundo quæro, vbi proposita quęstione: An fructus commendatarij reseruentur futuro successori, an vero commendatarius faciat eos suos, ita quod veniant post mortem commendatarij ad eius hæredes, dicit, quòd Lud. Pontan. in cons. 351. incip. omnipotentis Dei postulato suffragio, in casu propositæ consulationis, distinguit, quòd aut commenda est facta ad vtilitatem Ecclesię, & tunc fructus reseruantur successori, quia in tali casu commendatarius non facit illos suos. 61. dist. quoniam festus: sed bene verum est, quòd ex redditibus tantum potest detrahere, quantum sibi ac suorum victui sufficiat, 12. quæst. 2. charitatem. cap. vnico de clerico ęgrotante. §. primo libro sexto de quo nihil mirum, quia commenda in tali casu, nihil aliud est, quam depositum, quod potest ad libitum deponentis reuocari, etiam si dictum fuisset, quod depositum vsque ad obitum depositarij duraret. l. prima. §. si deposuero. ff. deposit. cap. primo extra eo. Et tali casu potest commendatarius ad libitum remoueri, Et beneficium commendatum, tamquam vacans conferri, per Lud. Gomes. reg. de publican. resign. quęst. 4. vbi vide, eo quod commenda fit duobus modis, & quando commendatarius ęquiparatur titulari, aut commenda fit non in fauorem, vel vtilitatem Ecclesię, sed cōmendatarij tantum, & eo casu commendatarius facit fructus suos, & eos lucri facit, instar depositarij, ad cuius gratiam factum est depositū, quoniā illos redditus ex re deposita perceptos, sibi depositarius acquirit, & lucratur semper, nisi eos percipiat post moram, quia perceptos post moram, & a die moræ debet restituere deponenti, cuius fuit res deposita l. dies spoliorum. §. pecuniam. ff depos. & ita debet (inquit) intelligi glo. in cap. nemo deinceps, de elect. in 6. sed inquit idem D. Nicol. quicquid ipse D. Pontan. dicat, mihi videtur, quòd non sit magis priuilegiatus, commendatarius in aliqua commenda, quam intitulatus in aliqua Ecclesia, vel beneficio, qui vt supra dicit, in morte potius censetur vsuarius, quam Dominus &c. Et Card. Zabarella in præallegato loco col. antepen. declarando materiam dicit, quòd multis modis quid potest dici suum, & proprium:
15 sed secundo modo potest dici propriam id de quo quis habet liberam

ram

ram dispensationem, tamen si male dispenset potest puniri, non tamen reuocabitur dispensatio, & hoc modo dico (inquit) habere clericos proprietatem in fructibus beneficiorum, & sic loquuntur omnia iura, quæ dicunt clericos debere esse contentos victu, & vestitu, si enim extra modos licitos dispensant, peccant, vt in allegatis iuribus per eum, & possunt puniri, adeo, quod quandoque possunt ab ecclesia remoueri: subiungit idem, quin si clericus distraxit fructus beneficij, & donauit pecuniam amico, non valet donatio, nec id
16 quod acquiret ille ex illa pecunia, sed erit ecclesiæ, idem dicit in cap. peruenit, de fideiuss. idem dicit gloss. fin. capit. fin. in fin. duodecima quæstione prima, gloss. & Archidiac. cap. fin. quinta quæst. 3. subiungens Cardinal. Zabarell. dict. capit. final. de pecul. cler. licet autem secundum prædicta teneat dispensatio qualitercumque facta per clericum in vita, secus videtur in vltima voluntate, per quę verba videtur innuere, quod potest clericus qualitercunque dispensare fructus suæ ecclesiæ, & idem circa finem, per illa verba, dic ergo, quòd aut loquimur in administrationibus, quæ non sunt propriæ beneficia, aut in illis, quæ sunt beneficia, vel in beneficijs simplicibus.
17 primo casu exemplum poni potest in hospitalibus, quæ non sunt beneficia. clem. per litteras de præben. & clem. quia contingit, de religio. dom. & institutus in talibus non facit fructus suos. secundo casu, licet quidam distinguant inter simplicia beneficia, & non simplicia, & inter clericos regulares, vel seculares, tamen hæc distinctio iure non probatur. Vel quæritur, an beneficiatus faciat fructus suos, ita quòd libere disponere possit, sicut dominus, adeo quod, etiam si male dispenset, non possit puniri, & dic, quòd non potest, vt cap. secundo de pecul. cler. aut an faciat suos in tantum, quod possit sibi conseruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod suum sit, & adhuc idem, quod non potest cap. tertio eo. aut an faciat suos, adeo quod de eis possit disponere, ita quod non reuocetur, quod fecerit, & hoc aut in vltima voluntate, aut inter viuos, & primo casu non potest cap. ad hæc cap. relatum, de testam. secundo casu indistincte potest, etiam donando, quia dominus est fructuum cap. vnico de cleric. non resid. in 6. & æquum esset statuere quod de omnibus fructibus, idem dicit Imola ibidem per eadem verba. Subdens idem Zabarella, item esset æquum, quod clericus posset libere disponere in vita, & in morte de omnibus acquisitis ecclesiæ mobilibus, siue immobilibus, & hoc, si sint acquisita tempore suo, nisi constaret manifeste, quod essent acquisita intuitu ecclesiæ, per hoc enim clerici essent promptiores ad bene agendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abstinent a clericatu, non abstinerent, nec facerent clerici fraudes, quas

faciunt

faciunt,in faciendo cantare instrumenta emptionum,& aliorum con tractuum in alterius persona,prout quotidie faciunt: & ibidem paulo ante, valde absurdum est ita restringere potestatem clericorum, vt videantur nodi ministri,nam per hoc surgerent lites, & multi retraherentur a beneficijs,& a clero,si putarent non posse aliquid in amicos,vel propinquos ex fructibus beneficij erogare:qui tamē alias sunt vtiles beneficijs,& beneficia magnificant;& ita inquit seruatur: vnde etiam in foro conscientiæ videtur beneficiatus tuto posse largiri de fructibus beneficij,dummodo per hoc non omittat hospitalitatem eleemosynas condecentes,& alia,ad quæ de iure tenetur: Dom. vero Flor.secundum quod refert Imol.in c.fin.de pecul.cler. tenet indistincte,quod clericus sit dominus fructuum beneficij perceptorum, & quod de illis possit quoquomodo,& pro quantacunque quantitate inuita disponere libere,& sine aliqua difficultate,vt per eundem Imo 18 lam d. loco col.antepen.

Et ex prædictis habes tres principales opiniones: vnam, quæ multum restringit,potestatem clericorum circa fructus beneficij,quæ fuit opinio Innocen.cap.Indecorum de ætat. & qualit. Archid. in cap. statutum,§.assessorem præallegato. Ioan. Calder. cap. fin. de pecul. cler. Abb. in cap. cum esses, in repet. & alijs locis supra adductis, & quam etiam de iure sequitur Dom.Ant.c.fi.3.causa. de caus. possess. & proprie. Secunda opinio principalis est D. Flo. de qua vltimo dixi; quæ dat magnam, & largam potestatem clericis circa fructus, & redditus beneficiorum:qui voluit,quod clericus beneficiatus non distinguendo, an habeat administrationem: vel non, faciat fructus suos,& de illis habeat in vita plenam administrationem, & potestatem,adeo quod possit etiam alteri donare,si velit: & non reuocetur donatio.

Tertia est opinio Hostien.in cap.fin. de pecul.cler. & gl.in c.præsenti de off. ord.quæ mediam viam eligendo,distinguit inter clericum simpliciter,& personaliter beneficiatum,& habentem administrationem: quia in primo casu est dominus fructuum beneficij, & de illis habet plenam dispositionem in vita,& in morte: secundo casu in vita dicitur facere fructus suos,& potest de eis disponere.etiam donando aliquid de eis,dummodo moderate hoc faciat: & in hac materia stantibus istis opinionibus resoluit Io.de Imol.in d. cap.fin.de pecul. clericorum, quod opinio Innocent. Abb. Archid.& sequentium sit vera de iure,&quod clericus posset moderate aliquid donare de fructibus saltim si adesset consuetudo:& quod dicitur,quod dicit Hostien.quod seruatur de consuetudine, & vbique obtinet consuetudo, videtur, quod consuetudo illa possit tolerari,per illud quod habetur in cap. si

propter

propter tua debita, de reſcrip. in 6. & in extrauag. Io. 22. ſuſcepti. ꝙ fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit, etiam ſi nondum ſint percepti, ſpectant ad hæredem ipſius clerici; vnde videtur ꝙ valeat conſuetudo, ꝙ clericus perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatus, faciat fructus ſuos: ſi vero habeat adminiſtrationem, ꝙ non poſſit donare in magna quantitate alteri, ſed moderate: id, quod inquit Imol. puto verius de iure.

Et in hac materia pro declaratione veritatis, eſt meo iudicio bonũ ſub diſtinguere, inter qualitates fructuum, reddituum, & prouentuum, qui percipiuntur ab eccleſia, & inter eos qui percipiuntur occaſione eccleſiæ: quia iudico, ꝙ de omnibus indiſtincte non ſit habenda eadem ratio: vt videlicet aliqui fructus ſunt, qui obueniunt beneficiato regulariter ratione tituli tantũ, nõ ratione, alicuius, vel reſidẽtię, vel ſeruitij, vel perſonalis intereſſentię, vel ſit beneficiũ habẽs, vel nõ habens adminiſtrationem, quia nihil refert, per Abb. in rep. cap. cum eſſes, de teſtam. & c. fin. de pecul. cler. puta redditus, qui veniunt ex prædijs, domibus, cenſibus, terris, locis, aut alias ex rebus eccleſiæ, quia ei debentur ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus, aut intitulatus: & de iſtis eſt ſatis dictum ſupra, vbi deduxi, ꝙ ſunt tres opiniones, vna Innocen. & ſequac. alia Floren. alia Hoſtien. quæ mediam viam elegit &c. pro qua eſt deciſ. Rot. 855. in antiquis. incip. cum camera apoſtolica. item alia deciſ. eiuſdem Rot. deciſ. 37. in vltimis incip. pariter cum camera apoſtolica. fac. pro ea vſus communis, & communis conſuetudo, quæ illa approbat, vt per Abb. capit. peruenit, de fideiuſſo. numero 12. circa finem. & per eundem in capit. reprehenſibilis. de appella. in additio. numero 20 vbi dicit, eſſe conſuetudinem generalem apud omnes, quod perſonaliter beneficiati faciunt fructus ſuos. Et per eundem in capit. nouum genus. 3. col. in fin. extra de decim. quod vtrum canonici, & ſic perſonaliter beneficiati, faciant fructus ſuos, nec ne, ſtandum eſt (inquit) conſuetudini.

Alij vero fructus ſunt, qui obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum, neque ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus tantum, vel intitulatus: ſed quia in eccleſia, in diuinis horis, & laudibus Dei deſeruit, veluti ſunt illi fructus, vel prouentus, qui debentur tantum ſeruienti, & qui non ſeruit, illos non percipit: veluti ſunt diſtributiones quotidianæ, quę dantur pro ſeruitio in diuinis perſonaliter impenſo, & huiuſmodi: de quibus habetur cap. vnico de cler. non reſid. in 6. & in c. licet, de pręb.

Alij demum fructus ſunt, qui non debentur habenti titulum, nec deſeruienti in eccleſia in diuinis, ſed quia ſunt tertio auctoritate apoſtoli-

ca, vel alia; ex fructibus, vel emolumentis alicuius Ecclesiæ Canonice reseruati, ex aliqua causa, vel arbitrio superioris regulariter, vel concessi, prout sunt fructus in aliqua Ecclesia alicui specialiter reseruati, & prout sunt fructus pensionum,& pensiones, quæ non debentur nec ratione tituli, nec seruitij, sed sola Papæ, aut alterius superioris ordinatione, aut concessione, obligantes in id, habentem beneficium, siue ecclesiam, de quibus habetur per Caccialup. Gig. Paulum de Roma. in eorum tracta. de pensio. in principio, & per totum: Et de his duobus videtur res aliter sese habere, quia in huiusmodi multo maiorem potestatem clericus, vel prælatus habere videtur: & primo videntur vera esse, quæ diximus supra de distributionibus quotidianis, videlicet quod acquiruntur etiam ratione dominij recipienti, & canonicus, siue clericus, facit illas suas adeo, quod pro libito suæ voluntatis potest de illis receptis disponere. d. cap. vnico de cler. non resid quia distributiones quotidianæ, dantur pro labore impenso, & in multis locis, vt diximus supra, dantur in pane, vino, & huiusmodi, nec augent corpus præbendæ, seu beneficij fructus, nec inter fructus beneficij numerantur, nec veniunt appellatione fructuum beneficij, per probum qui multos enumerat in capit. primo col. fi. de cleric. resid. est decis. Rot. decisio. Achil. incip. pensionem tit. de pensio. in manuscript. & dicit summa Tabiena in ver. restitutio. §. 19. quod de bonis sibi deputatis, & de distributionibus simplicis beneficij non habentis administrationem idem est iudicium, quod de bonis proprijs, pro quo etiã pondera, quod aliud esset in distributionibus beneficij curati, dignitatis, & administrationem habentis, aliud in simplicibus distributionibus, quæ debentur propter operam personæ, arg. l. 1. secundo respon. ff. si mens. Fal. mod. dixit. ff. pro Soc. l. si duobus. §. si in coeunda, & in cap. licet vobis, de præbend. optimus tex. in extrauag. communi postulasti. de præben. vbi distributiones, quæ dantur illis, qui horis intersunt diuinis, sunt exclusæ ab impositione collectæ fructuum primi anni, & si impetratur beneficium certi valoris, distributiones non sunt computandæ in valorem fructuum, quia illæ dantur ratione certi
4 ministerij, puta clericis interessentibus diuinis & non sunt de corpore beneficij, nec sub illo comprehenduntur prout legitur & notatur in cap. licet de præben. & per Ioan. And. in cap. vnico de cler. non resid. in 6. in nouella, & per eundem in additione ad speculator. titulo de concess. præben. §. in illis, fac. cap. fin. de concess. præbend. §. in illis vero. in 6. vbi distributiones quotidianæ sunt aliud, quam illud, quod datur ratione præbendæ, Rota decis. 134. in nouis. Eadem Rota decisio. 406. in antiquis est decisio. Boeri decisio 340.

incip. Chriſti benedicti. vbi condemnatus reſtituere fructus, non reſtituit diſtributiones quotidianas diſtributas pro intereſſentia in diuinis horis, ſequitur Nicol. de Vbal. in ſuo tractatu de ſucceſſor. cleric. ab inteſta. §. ſexto quæro. vbi multa adducit in contrarium, ſed id dicit facere diſputationis gratia, de quibus clericus videtur poſſe ad libitum donare, diſponere, diſpenſare, & contractare, cum ei obueniant in præmium & ſolutionem laboris, & miniſterij ſui perſonalis, vt per Didac. Couaruuias capit. cum in officiis de teſta. §. tertio ex eadem. & §. quinto ex principali quia licite clericus poteſt locare operas ſuas, quamuis ſpirituales, ac etiam eas vendere per Innocen. capit. quoniam de prælat. vic. ſuas.

Subdens idem de Vbalbis ibidem, verſi. quæro primo, de fructibus præbendæ: ſi præbenda non eſt diſtincta, vel ſeparata: ſed canonicatui, aut beneficio annexa; dicendum eſſe quòd vadunt ad ſucceſſorem: ſi vero eſt diſtincta, aut ſeparata, ſine dubio in locum defuncti alius eſt ordinandus, ex notat. in cap. dilecto. de præben. in cap. cum M. de conſtit. tamen dicendum eſt, quòd dicti fructus prouenientes, etiam ex præbenda diſtincta, reſeruentur capitulo: nec eſt verum, quòd canonicus proprie habeat ſucceſſorem, niſi tantũ, quoad corpus antiquæ præbendæ, ad hoc glo. & quod ibi not. in cap. quod ſicut, de electio. quapropter de fructibus præbendæ, idem eſt cenſendũ quod de fructibus beneficij, nec præbendæ in hoc aliquid habere videntur commune cum diſtributionibus: in quibus præbendatus non videtur habere tantum iuris, quantum in diſtributionibus, vt per dictum D. de Vbal. verſ. 6. quæro ibi, & multo magis de quotidianis diſtributionibus, in quibus præbendatus habet maius ius, &c. de quibus clericus poteſt diſponere, ſicut mercenarius, & ruſticus de lucro operis diurni: quia canonicus, habens præbendam diſtinctam, non poteſt de illis fructibus, nec teſtari, nec diſponere, ex quo dicitur habere adminiſtrationem, per Innocen. in cap. nouum genus de decimis, & eſt caſus in cap. relatum de teſtam. ſecus ſi præbendæ non ſint diſtinctæ, ſed quia omnia veniunt in communi, & poſtea diſtribuuntur, ſingulariter tantũ pro quolibet, quia de iſtis bene poteſt diſponere & teſtari. Idem videtur dicendum de eis, qui habent capellanias

5 in eccleſijs ad nutum ammouibiles, quæ non dantur eis in titulum, ſed datur eis certum ſtipendium in anno in pecunia, de tali ſtipendio poſſunt, diſponere: quia datur eis intuitu perſonæ, & pro labore. Si vero diſtributiones quotidianę ſint quæ non dentur, vel ſoluantur illis qui horis interſunt ſed & illis qui ſunt præſẽtes in ciuitate vel loco, licet non interſint horis, crederem quòd iſtę non ſunt naturę & quali

tatis prout sunt quæ dantur pro seruitio, quia videntur valde ab istis differre, quia illæ sunt exemptę ab impositione collecte, istę vero non per extrauag postulasti. & extrauag. cum nonnulle. de pręben. extra. com. vbi etiam vide de capellanijs quæ sunt institute pro missis pro anima decedentiũ celebrandis, quæ gaudent priuilegio distributionũ si non exedant summam xx. librarum: vnde intellige hic de distributionibus quotidianis proprijs, & proprie sumptis, quæ actu distribuuntur, de quibus, per glo. in extrauag. suscepti. ne sed. Vacan. in glo. priuilegio. inquit enim, distributiones enim proprie dicũtur quę actu distribuuntur ita intelligit Deci. cons. 280. in casu proposito vbi tenet, quod distributiones quotidianæ sunt, quæ ipso actu distribuuntur, & quod ab actu distribuendi sunt denominatæ, per not. per Domin. cap. primo de cler. non resid. in 6. vbi dicit, quod in talibus distributionibus quotidianis, plus habent iuris clerici, quam in alijs fructibus, & bonis ecclesiæ, quia in illis consequuntur dominium & de illis possunt testari, de quo late per Didac. Couarruuias. varia. resolut. lib. 3. cap. 13. per Paris. cons. 33. lib. 4. & cons. 32. optime Boe. decis. 340. ad fi vbi dicit quod distributiones pro interessentia in diuinis horis sunt priuilegiate ab alijs distributionibus: & in materia distributionum quotidianarũ, an clericus possit de illis testari, videtur ꝙ varię sint opiniones doct. secundum Iul. Clar. lib. 3. §. testamentum. versi. quinto dixi. & quod distributiones efficiãtur clericorũ proprię, tenet Guliel. de mõte Lau. & hanc esse communem affirmat Paris. cons. 33. num. 8. lib. 4. & hæc in via iudicij obtinet, licet enim videantur acquisitæ intuitu ecclesiæ, tamẽ principaliter dantur intuitu personæ propter diurnam operam, merito clerici eas faciunt proprias, & de eis ad libitũ possunt disponere, & ita obseruatur in practica, maxime in exactis, secundum Iul. Clar. lib. 3. §. testamentum. d. loco.

Idem venit dicendum, etiam de pensionibus, ac pensionum fructibus,
6 de quibus clericus, vel pensionarius videtur posse pro libito dispone re, adeo ꝙ pensiones decursas, & non exactas per pensionarium, eius hæredes exigere, & recuperare possunt, quia pensio non est ecclesiasticum beneficiũ proprię, sed est aliquod prophanum, in mæra tempo
7 ralitate consistens, vt per Fel. & alios doct. in c. ad audientia. 2. de rescrip. & in Clem. prima, vbi Card. Imola, & alij. de supplen. neglig.
8 præla. intelligendo: non de pensione, quæ consueuit assignari pro beneficio ecclesiastico, quæ reputatur vti beneficium ecclesiasticum: sed de pensione quæ est certa portio ex aliqua mensa, vel beneficio, ex causa ad tempus, non perpetuo separata, per Lauren. in clem. præallegata & Gig. in principio sui tractatus de pensio. quales sunt hodie

hodie regulariter penfiones, quæ etiam laico afsignari poffunt, vt
9 per doctor. cap. quamuis vbi Archid. & Franc. 2. not. de præbend. in 6. per Imol. dicta clemen. prima, columna fexta, verficulo quærit Gulielmus, de reb. ecclef. non alienan. Bald. & poft eum Fel. in dict. capitulo ad audientiam. Item quia penfionarius videtur æquiparari vfufructuario, quia penfio extinguitur morte, ficut vfufructus morte vfufructuarij. §. finitur autem. inftit. de vfufruct. & vfufructuarius facit fructus fuos, adeò quòd illos etiam tranfmittit ad hæredes, per tex. in l. defuncta, ff. de vfufruct. per Ioan. de Imol. in clemen. prima, §. primo, columna tertia, de fupplen. negligen. prælat. Gig. in tractat. penfion. quæft. prima, num. 2. q. 25. num. 4. Paul. de Roma. in tractat. penf. q. 8. & Gig. q. 52. Item quia penfio affignatur penfionario, vt commodius fuftentari valeat: & fic vide-
10 tur affignari in caufam alimentorum, vt per Gig. in tract. de penfion. q. 51. num. 12. per Roma. conf. 388. incip. in cafu propofiti thematis. Et ille, qui habet legatum pro alimentis, taliter ius habet in eo, quod decedent tranfmittit ius exigendi præterita alimenta non foluta ad fuos hæredes, l. vti frui, §. fin. ff. fi vfufru. pet. l. fructus, in
11 fi. cum. l. feq. ff. de rei vendicat. l. qui vfufructum, §. fin. & l. quæfitum, l. defuncta, ff. de vfufr faciunt adducta per Alex. conf. 4. in fin. incip.
12 perfpectis his, tertio volum. per Gig. in fuo tract. penfion. quæft. 52. Accedit ad prædicta, quod in ifta opinione inclinant domini de Rota, ficut poft meum in vrbem reditum, inueni conclufum in vna Turritana penfionis. 31 Ianuarij 1567 coram R. P. de Gratis Rotæ Auditore & domino meo, in hęc verba conclufionis, videlicet, ftricte ad dubium, feclufis conftitutionibus, & bullis Pauli iij. & Iulij iij. ac etiam vfu cameræ, fuit conclufum quod penfiones decurfę, & non folutæ, nō computentur inter fpolia, fed magis tranfeant ad hæredes, quia penfio non eft beneficium ecclefiafticum, fed confiftit in mæra temporalitate, c. quamuis vbi doct. de præb. 6. Fel. c. ad audientiam, 2. 1. col. de refcrip. &c. vt in d. concl.

Sed in contrarium vidi breue Pauli iij. fub dat Romæ apud fanctum Petrum die 3. Martij 1544. anno 10. cuius tenor fequitur videlicet. Venerabili fratri Hieronymo Epifcopo Caftren. Prælato domeftico, & dilecto filio Tyberio Palello phyfico noftris.

Venerabilis frater & dilecte fili falutem &c. Cum ficut accepimus venerabilis frater Saluator Alleputius Archiepifcopus Turritan. bon. me. Francifci olim Archiepifcopi Turritan. & Epifcopi Aretin. in fumma octingentorum ducat. auri de Camera, ratione annuæ penfionis eidem Francifco Archiepifcopo, & Epifcopo fuper fructibus menfæ Archiepifcopalis Turritan. apoftolica auctoritate referua

tæ, debitor remanserit, & dicta summa octingentorum ducatis, tamquam eiusdem Francisci Archiepiscopi, & Episcopi spolia, ad cameram nostram apostolicam deuoluta sit, & ad ipsam cameram pertineat. Nos singularibus meritis, & antiquis, & recentibus seruitijs erga nos vestris attentis, summam octingentorum ducatorum prædictam, vobis æquis portionibus inter vos diuidendam, auctoritate apostolica gratiosę donamus, & liberaliter elargimur per pręsentes: mandantes dilecto filio curiæ causarum cameræ apostolicæ generali Auditori, vt summam prædictam vobis, per ipsum Saluatorem Archiepiscopum, iuxta tenorem præsentium tradi, & consignari faciat, eum per censuras ecclesiasticas, & alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita ad id cogendo, & compellendo inuocato etiam si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, non obstan. constitutionibus & ordinationibus apostolicis contrarijs quibuscunque: seu si eidem Saluatori Archiepiscopo ab apostolica sit sede indultum quod interdici suspendi, vel excommunicari non possit per literas apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ apud Sanctum Petrum &c. die 3. Martij 1544. Anno decimo.

Per quod breue videtur declarari pensiones, & pensionum terminos esse spolia, ac venire appellatione spoliorum, & illas, vel illos, vti spolia per collectorem colligi, tanquam ad Cameram apostolicam spectãtia. Vnde tenore talis declarationis, seu breuis attento, & attento, ꝙ Decisio Rotæ est facta, dicto breui, & vsu cameræ seclusis, & attento, ꝙ Pius quartus in breui Mattheo Minali Thesaurario declarat fructus redditus, & prouentus ecclesiarum spolia, & illos, vti spolia colligi, & non solum fructus, sed & omnia, quæ ex fructibus empta, reædificata, refecta, restaurata, seu, quæ ex fructibus quomodolibet prouenerint, attento etiam, ꝙ pensio est de fructibus ecclesię, quia pensio est portio &c. per Gig. Caccialup. & Paul. de Roma in eorum tractatibus in principio. nec non attento ꝙ pensio, quam tibi soluo de fructibus mei beneficij, ita videt esse fructus ecclesiæ, vti sunt fructus, qui mihi remanent ea soluta, attento insuper ꝙ pensio regulariter reseruatur, & reseruari solet clerico non laico: quia in supplica. reseruationis pẽsionis factæ scholari poni solet clausula, si & post quam clericali charactere fuerit insignitus; præterea attento, ꝙ pensio aliquando datur in titulum beneficij, & considerato, ꝙ pensio non confertur nisi a Papa, vel ab ordinario in casibus ei permissis, non ab alijs personis, per d. Doctor. d. locis, atque itẽ attento, ꝙ pensio non exigitur à pasionario regulariter, nisi bullis expeditis, aut saltim supplica

 tione

tione cum obligatione in forma Cameræ Apostolicæ, vt per Hieronymum Paul. in practica Cancellariæ, vbi dicit quod aliter exigens incidit in excommunicationem, & tenetur ad restitutionem videtur (inquam) his attentis quod pensio sit ius ecclesiasticum non autem quicquam mære temporale. Et attento, quod adducta per Gig. & alios, vt supra non præseferunt casum successionis, vel quod in fructibus pensionum succedatur per hæredes, nisi a simili, similitudinario, vel illatiuo modo, sine casu canonis, vel legis expresso faciendas illationem pensio est quid meræ prophanum nihil ecclesiastici vel spiritualis in se habens, ergo in ea, vel eius terminis non solutis per hæredes succeditur &c. Et attento quod iura adducta per eos loquuntur in pensionibus ac vsufructibus mæri prophani, non ecclesiasticis inter quæ, vti diuersa non bene infertur, & attento etiam quod Pius quartus in bulla sua super residentia prælati edita settimo Calendis Decembris 1564. decreuit, quod non residentes non gaudeant priuilegio testandi de fructibus, ac de pensionibus, per quod infertur, quod de pensionibus non disponitur sine obtenta licentia, istis dico attentis putarem quod si quis inclinaret quod pensiones, & pensionum termini comprehendantur inter spolia, & quod tam in pensionibus exactis, & non exactis quam in acquisitis ex pensionibus Camera Apostolica succederet; & succedere haberet, vt in spolijs forsan quod inclinatio posset esse non sine aliquot fundamento, veruntamen communis vsus, & stylus Curiæ est (vt dico) in contrarium, a quo non est recedendum sed post hæc scripta vidi Bullam Sanctissimi D.N. Pij Papæ quinti, per quam declarauit, quod bona relicta per beneficiatum xxx. ducati auri de camera valorem annuum in beneficijs, aut pensionem similis valoris non habentem, non comprehendantur, nec appellatione spoliorum venire possint, per quod aperto ore (vti mihi videtur) est declaratum pensionum fructus facere spolia, iuxta quam Bullam regulabitur quicquid per me in toto hoc labore in qualibet parte fuit dictum de pensionum, fructibus ac de quæsitis ex pensionibus, vt per eundem Bullam, quæ est in calce descripta edita Anno 1567. 3. Kalen. Septembris incipit Romani &c.

In acquisitis vero de fructibus beneficiorum, vel Ecclesiæ: vt ad aliud caput distinctionis veniamus, parimodo videtur. quod non possit disponi pro libito voluntatis in vita seu inter viuos quia stāte, quod clericus, vel Prælatus non facit fructus ecclesiæ suos, qui supersunt, deductis expensis, vt per Archid. in capitulo statutum de rescript. libro 6. vt refert Dominic. a Sancto Geminiano in capitul. præsenti de off. ordin. eod. libro 6. per text. in capitul. primo. 12. quæst. 3. & ita intellexit Bartolus Brixien. illum tex. patet, quod res acqui-

sitæ de bonis ecclesię non sunt clericorum:quia clerici debent ea quæ supersunt deductis necessarijs,pauperibus erogare,alias inique agũt.
13 Vnde empta,vel acquisita ex fructibus eccl esiæ,sunt ecclesię, c.Episcopi duodecimo quæstione prima & consequenter solus vsus competit clerico,licet Archid. eo loco fateatur,quòd clerici sunt perceptorum fructuum domini, & habent eorum proprietatem; quantum ad fidem, & debitam dispensationem faciendam: & istam partem Archidiac.veram credit Gemin.in dict.loco,quia illam optime probant iura,quæ allegantur, quia clericus non dicitur dominus,sed procurator: fac. optime tex. in capitulo clericus duodecima quæstione prima per totum illum tex. & maxime in illis verbis, si autem ego pars domini sum, & funiculus hæreditatis eius, non accipio partes inter cæteras tribus, sed quasi leuita; & sacerdos viuo de decimis,& altari seruiens, altaris oblatione substentor, habens victum, & vestitum his contentus ero,& nudam crucem,nudus sequor:&per illa verba paulo ante,pars mea dominus, nihil extra dominum habere potest,quod si quippiam habuerit,puta aurum, argentum, possessiones, seu variam suppellectilem, pars eius non erit dominus, optima gloss. in capitulo quia nos. de testamen. in gloss. prima, ibid. Item nota, quod de bonis ratione ecclesiæ acquisitis, testari non possunt, optimus tex.in capitulo placuit 12. q. 3. vbi glo. in verbo suo. dicit quod speciale est pro ecclesia: quod licet sacerdos aliquid suo emat nomine,de pecunia ecclesiæ, quod res illa statim facta est ecclesiæ Abb. in capitulo primo, vers. nota ibi. de pecul. cler. quod res empta ex fructibus, aut pecunia ecclesiæ, licet emptio sit nomine ementis, efficitur ecclesiæ, & acquisitum ecclesiæ,debet remanere ecclesiæ, nec de eo potest clericus disponere. Abb. in capitulo final. in principio, de pecul. cleric. Lud. Roma. consil. 159. incip. super eo quod, quia vt dicit idem Abb. in capitulo presbyter. eo, vers. Item nota. Prælatus non est dominus fructuum beneficij sui: nam si efficeretur dominus, posset acquirere sibi de redditibus secundum libitum; cuius contrarium,inquit,hic deciditur. Subdens ibidem, quod quemadmodum prælatus alienans rem acquisitam per ecclesiam,debet a gubernio amoueri,& administratione priuari, ita pari modo si fraudant ecclesiam in acquirendo,vti quia acquisita ex redditibus ecclesię appropriat sibi,vel alteri,est consilium Bald. in cons. 298. cum cons.seq. 1.vol.vbi dicit,quod vbi duo cõcurrunt,quod scilicet sit administrator ecclesię,& quod emat de pecunia ecclesię,quocunque nomine emat,efficitur ecclesiæ. Vbi subdit,conclude ergo quatuor casus, nam, aut quis administrat negocia ecclesiæ tantum, & acquirit ecclesiæ, aut gerit negotia propria tantum, & acquirit sibi, aut simul

mul, & femel gerit negocia fua; & Ecclefiæ, & acquirit communiter, aut feorfum negociatur quandoque fibi & Ecclefiæ: & tunc, fi conftat, quod ipfa pecunia fit Ecclefiæ, in dubio pro ipfa Ecclefia negociari præfumitur: quia realiter negocium pertinet ad Ecclefiam propter precium. Sed fi hoc non conftat, acquirit fibi, quia licite potuit negociari. Sed fi negociator fit Clericus, ego hodie aliter puto, per ea quæ dico fup. in 2. conf. & Paulo poft idem Bald. d. conf. 299. in additio. vbi dicit in emptis de pecunia: vel re Ecclefiæ quod Ecclefiæ acquiritur aliquando directum dominium, fi prælatus fe nominat in contractu, fi vero nominet amicum, aut confanguineum, vtilem rei vendicationem, & eft in electione Ecclefiæ, vtrum velit rem, vel pretium: & fi Ecclefiæ contractus non placet, poteft repudiare rem, & pecuniam fuam repetere, & alias, vt ibi per eundem Bal. Item Abb. in cap. inquirendum. eo. optima glo. in cap. res Ecclefiæ 12. quæft. 1. quod fi Clericus emit equum de redditibus ecclefiæ, equus eft ecclefiæ, bona glo. in cap. cum in officijs, quæ multa allegat de teftam. dicit, quod quicquid acquirit facerdos, vel quilibet alius Clericus, intuitu Ecclefiæ ad ecclefiam pertinet. idem tenet Floren. fecundum quod refert Io. de Imol. cap. fin. de pec. cler. col. antepen. verf. quia refpondet, vbi dicit, quod allegata capitula probant folum, quod fi emitur res de redditibus Ecclefiæ, debet inftrumentum confici nomine Ecclefiæ. Si tamen aliquid acquirit ex eis, debet acquirere Ecclefiæ, vti in dictis iuribus, & dicit Angel. in fumma in ver. emptio verf. vtrum emptum quod fi Clericus habens pecuniam de prębenda, & de illa emat prediũ, non poterit clericus illud predium dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam præbendæ potuiffet dare: quia ftatim predium fic emptum fit Ecclefiæ. Imo dicit glo. in cap. Apoftolicos in ver. contraxiffe 12. q. 2. quod fi clericus de pecunia ecclefiæ in proprio folo ædificet, quod tunc non ædificium folo cedit, fed in fauorem ecclefiæ folũ ipfum cedit ædificio, per tex. quem allegat 17. q. 3. cap. conqueft. & hoc eft inquit fpeciale in Ecclefia, quod fi res comparatur de bonis ecclefiæ, ftatim eft facta ecclefiæ &c. & Paulo ante, eadẽ gl. quod acquifita de rebus ecclefiæ poteft ecclefia vendicare. Idem gl. in ver. acquififfe cap. 1. de teft. Imo quod videtur plus meliorationes factę per pręlatum, feu clericum in ecclefia vel rebus ecclefiæ, funt acquifitę ecclefię adeo, quod clericus non poteft difponere in eius morte, & fi ex fua induftria rem ecclefiæ fecerit meliorem, repetere non poteft, per Abb. in cap. fi quis de pe-
14 cul. cler. vbi dicit, quod meliorationes, fiue expenfæ factæ in meliorationibus ecclefię de patrimonio prælati, vel clerici, repetit ipfe vel fuus hæres, fecus fi fint factæ ex induftria, & in hęrede fortius

hoc

hoc procedit, si clericus specifice decreuit illas esse repetendas, ad not. per eundem in cap. de multa. 4. col. vers. secundo fallit, de praebeń. Immo beneficiatus, qui in primo beneficio de suo patrimonio fecit expensas, non cogitur dimittere illud accipiendo incompatibile, nisi sibi satisfiat de dictis expensis, arg. 12. quaest. 2. cap. quicunque, ex quo nota, quod retentio pro expensis habet locum in beneficijs Corsetus in Repertorio in ver. beneficiatus, & dicit Abb. in cap cum esses col. 8. in repet. de testam. quod dici consueuit: quod acquita de bonis Ecclesiae, potest ecclesia vendicare. 12. quaest. 4. sacerdos. & quaest. vltima fixum arg. ea. caus. quęst. 2. Apostolicos. in fi. vbi etiam dicit quod, in tex. in cap. 1. 12. quęst. 3. dicitur de quolibet Clerico indistincte, quod quęcunque acquisierit de bonis Ecclesiae, debet conferre Ecclesiae, alias punitur, vt ibi, nam si faceret fructus suos non video: quare de illis fructibus non possent Clerici sibi emere praedia, est tex. in cap. relatum. de testam. vbi dicitur: quod acquisita per ecclesiam, debent remanere poenes ipsam Ecclesiam: siue clerici decedant testati, siue ab intestato vbi idem Abb. secundo notat. dicit, quod si clericus de redditibus Ecclesiae emat equum, vel praedium, haec possunt dici acquisita per Ecclesiam, vnde sunt Ecclesiae, non clerici, bona glo. cap. res 12. quęst. 1. tex. in cap. fixum. eadem caus. q. 5. immo dicit Couarruuias in cap. primo. de testa. vers. 3. ex vltimis: quod res emptę a praelato de pecunia Ecclesiae dominio Ecclesiae, acquiruntur a die emptionis, etiam si proprio praelati nomine fiat emptio, & haec est communis opinio, & id colligitur optime in autem licentiam. C. de Episcopis, & Clericis: nec obstat regula in contrarium, quod emptum de pecunia aliena, ementi acquiritur, non illi cuius est pecunia l. ex ea. C. de rei vendic. quia in rebus ecclesiae est speciale, vt emptum de rebus ecclesiae, dominio acquiratur ecclesiae, non ementi, glo. quam omnes sequuntur in cap. inquirendum. de pecul. cler. & maxime Card. & Barba. ibi col. prima. glo. in cap. Apostolicos 12. quęst. 2. Corsetus in singul. in ver. emptio. Roman. in authen. similiter. C. ad l. Falc. col. 6. Bal. in l. si quis presbyter, C. de Episcopis, & Clericis, Aretinus in l. cum hęredes in principio. ff. de acquiren. poss. glo. in l. vxor marito. ff. de donat. inter vir. & vxor. & in l. 2. ff. quando ex facto. & in l. vt proprius. C. de rei vendic. vbi dicitur in re empta ex pecunia militis, sicut in re empta ex pecunia populi, aut minoris. l. 2, quan. ex facto tut. l. 3. C. arbit. tutel. est & in Ecclesia, glo. in l. 1, C. si quis alteri vel sibi, cuius opinionem asserit communem Rip. in l. senatus consulto, num. 16, ff. in quibus casibus pig. vel hypothec. contrah. vbi etiam quaerit an idem sit dicendum, quando res pecunia Ecclesiae emitur

emitur expresso nomine ecclesiæ, ab eo, qui non est prælatus ecclesiæ, nec ecclesiæ administrationem habet: & est ex argumento minoris ad ecclesiam capit. primo. capit. auditis. de in integ. resti. l. orphanotrophos. C. de episcopis. & cler. & C. in Bar. Alber. Bal. Salic. & Paul. de Castro asserunt non esse idem: nec valere argumentum imo rem ex pecunia ecclesiæ, ab eo qui rerum ecclesiæ, administrationem non gerit. effici ementis, non ecclesiæ, nec vindicari ab ecclesia, posse, nisi in subsidium, sicuti in re empta pecunia minoris, idem est. in. l. iij. ff. de rebus eorum. in principio. l. filiæ & ibi Bar. ff. de solut. Paris. consi. 80. lib. primo. num. 19. licet in pecunia militis absque vlla distinctione sit secus, quia res ex ea empta, etiam ab eo, qui res militis non administrauit, ipsius militis efficitur, idque Cin. Bar. & alij exceptis Bal. & Guliel. de cuneo ad not. in d. l. sicut vt proponis. C. de rei vendic. vbi tenent, quod res empta ex pecunia ecclesię, si est empta per clericum rectorem expresse, vel tacite, scilicet per interpositam personã, potest vendicari ab ecclesia, sed si per aliũ est empta, habet rem obligatam pro precio, per eundem Bal. in l. iij. C. si quis alteri vel sibi, & idem in l. cum ipse. C. de contrahen. emptio. per Bal. in cons. 299. primo volum. & quamuis in prædictis locis Bernard. & Accurs. a simili te ad ecclesiam faciant argumentum, id tamen argumentum ita recipiendum est, vt nimium a regulis iuris non recedamus, vt ibi per eundem Didacum Couarruuias: & hæc opinio, vt res acquisita de fructibus ecclesiæ sit ecclesiæ est adeo vera, quod ecclesia ędificata de fructibus ecclesiasticis, est subijcienda per episcopum illi ecclesiæ, de cuius fructibus est cõstructa. xij. q. ij. apostolicos. & ibi glo. sed in hoc omne dubiũ si quod esset, an res emptæ de prouentibus ecclesiæ, sint ecclesiæ, & per consequens hodie Camerę apostolicæ in locum ecclesię suffecte, vel successoris potius est penitus sublatũ per breue Pij quarti Mattheo minali, collectori generali deputato, sub Datum 30 Iulij 1560. in illis verbis: Et etiam illa, quę ex fructibus redditibus, & prouentibus ecclesiasticis empta, reædificata, refecta, & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus redditibus, & prouentibus quo modolibet prouenerũt &c. & quod dicitur res empta de pecunia ecclesię est in ecclesia, id nõ intelligitur, si pecunia ecclesię sit alicui mutuata, & de illa quis prædium emit, quia taliter emens, sibi nõ ecclesiæ emit, quia secus est, si emit de pecunia ecclesiæ non mutuata, per Bal. in l. etiam. C. de fideicom. quia si Cardinalis mutuat pecuniam nepoti ad emendum possessiones, emens ex tali pecunia sibi acquirit. Bal. in cap. ecclesia. vt lit. penden. refert Io. Bertachin. in tracta. de episcopis 4. parte 44. quęro, quod dicit: nisi cõstet de fraude. l. fraus.

de leg. facit pro hoc, quod dicit Bal. in conf. 298 volum. primo. vbi dicit, quod si prælatus pecuniam mutuat consanguineo, quod res empta ex tali pecunia non est ecclesiæ, quia dominium pecunię transiuit in accipientem mutuum: vnde pecunia non erit ecclesiæ sed, sibi debita actione personali, & quia pretium non erat ecclesiæ, ideo non acquiritur ecclesię, quia sic ecclesia haberet rem, & pretium, immo prælatus potest sibi ipsi mutuare pecuniam, & se dominum pecunię facere, vt ibi per eum, pulchre Bal. d. capit. ecclesia. quod naturę mutui est, quod proprietas pecunię acquiritur ipsi debitori. l. ij. §. appellata. ff. si. cer. pet. & contrahitur obligatio non ad eosdem nummos in spetie, sed in genere: igitur dictę res sunt empte pecunia debitoris, non ecclesię, nec etiam eidem ecclesię hipothecatæ, ideo non sunt ecclesię, quia nullibi cauetur quod contractu mutui pupillus aut ciuitas habeat tacitã hipotecã, ergo nec ecclesia, quia iste tres personę equiparantur. l. fi. C. de fac. san. eccles. sequitur ergo quod ecclesia habet solum certi conditionem ex mutuo, & quod nepos Cardinalis prędictus potest pro libito has res alienare. porro sicut tutor pupilli ita pręlatus ecclesię pecuniam mutuat. vbi etiam Bal. dicit quod si quis de pecunia ecclesię facit mercantiam nomine proprio, quod cõmodum est suum, non ecclesię subdens idem Bal. quod si pręlatus istam pecuniam donauit nepoti, sicut de consuetudine generali faciunt prælati dicit inquit Frat. Io. in sum. confess. si ponis donationem valere quia est moderata, dominium rerum ex tali pecunia emptarũ, acquiritur ipsi nepoti, quia si ecclesia abũdat, & quotidie etiã extraneis largitur, poterit etiam & suis, vnde sequitur quod, id, quod ex pecunia possibiliter donata emitur, potest alteri libere vendere. Subdens pariter, quod si non apparet, an fuerit mutuata, vel donata si est magnę quantitatis pręsumitur mutuata, si parue aut mediocris ex affectione personarum pręsumitur donum. l. verum. ff. de dona. inter vir. & vxo. glo. l. cum quid. ff si cer. pet Bal. ibidem, pro quo vide Abb. in c. & si quæstiones. de simo. quando præsumatur donatio, mutuum, aut depositum, quod debet attendi ad. circunstantias qualitatẽ dantis, & recipientis quãtitatem rei, tempus, quia si sit dictum alicui tolle hanc pecuniam, ex coniecturis potest aliquãdo donatio, aliquãdo mutuum, aliquãdo depositum præsumi, cessantibus illis in dubio debet præsumi mutuum, vel depositum: quia nemo præsumitur iacta re suum, vt ibi per eum: & solet in Romana curia; cuius stilus attendi debet, quia fundatur in iure, per Specul. in tit. de rescrip. præsentatione. §. ratione forma. Fel. in cap. ex parte. de rescrip in licentia testãdi, quæ expeditur per viam sacræ pęnitẽtiariæ, poni clausula quod

de

de immobilibus ex fructibus eccleſiæ acquiſitis,& acquirendis, parce vtendo,per clericum poſſit in remunerationem ſeruitiorum,& funeris impenſas diſponi: pro quo non eſſet nec eſſe obtinere diſponendi licentiam, ſi taliter acquiſita eſſent effecta clericorum, non eccleſiæ.

Per quæ videtur cōſtare,quod acquiſita de redditibus,& fructibus eccleſiæ sũt ipſius eccleſiæ,& ipſius eccleſiæ effecta,& sũt ad libitũ clericorũ,vel prælatorum,vt de illis prout ſibi placet canonice diſponant,&
17 diſpenſent, quoad canonicam diſpenſationem, quia dicit Innoc. in cap.cum ſuper.de cauſ.poſſeſ.& propriet. quod quæcunque homines
18 eccleſijs offerunt,oblata Deo dicuntur xij.q.ij.nulli.& ſecundũ aliam opiniõnẽ dicit,quod eccleſia,ideſt fidelium congregatio,habet huiuſmodi rerum poſſeſſionem, & proprietatem. Vnde. per eundem Innoc. ſi inueniantur aliquando hæc bona Deo oblata, eſſe Epiſcoporum, vel prælatorum, vel capellanorum, debet intelligi, quod ſunt eorum,quo ad gubernationem, dicuntur etiam eſſe illa pauperum
19 quoad ſuſtentationem. quia de eis ſuſtẽtari habẽt pauperes.vt 16. q.j. cap.quoniam.ſubdens idem Innoc. quod hæc bona propter vti-
20 litatem communem,diuiſa ſunt in eccleſijs diuerſorum locorum,auctoritate Pontificum,& epiſcopis,& alijs prælatis conceſſa extitit ad
21 miniſtratio eorũ.xij.q.j.videntes,& cap.præcipimus. ſequitur Abb. d.cap.cũ eſſes col.13.vbi dicit,quod illa opinio eſt præſtãtior, quod dominium rerum eccleſiæ eſt pænes Deum, pro quo inquit eſt optimus tex. in capit. cum ex eo. de electio. lib. 6. ibi de Chriſti patrimonio ſublimatis. Item, quia homines offerentes eccleſiæ, habent reſpectum ad Deum,&c.& de huiuſmodi acquiſitis idem dicendum puto, quod dicimus ſup. de rebus eccleſiæ, & iſta procedunt in acquiſitis ex fructibus beneficiorum, in quibus clerici, vel prælati habent limitatã poteſtatem,quia ſecus eſt in acquiſitis ex fructibus penſionum, vel diſtributionum quotidianarum, quæ acquiruntur etiam per dominium clericis, & in quibus diximus ſupra clericos habere omnimodam, & ad libitum ſuæ voluntatis poteſtatem, ac poſſe diſponere de illis veluti ruſticus poteſt de lucro diurni operis,vel labo-
22 ris,pro hoc facit,quia Sixtus Papa quartus, & Alexãder Papa ſextus vt in bulla dicti Alexandri. ſub Datum Romæ. 1494. pridie Nonis Octobris. ſui pontificatus anno tertio per ſuam, quam edidit conſtitutionem determinauit quod curiales, & perſonæ degentes in vrbe & ab vrbe ad.x. miliaria, poſſent diſponere pro libito in vita ipſorũ, & mortis articulo & etiam ab inteſtato relinquere de palatijs, edificijs,ac bonis immobilibus quibuſcunque cenſibus,bonis emphiteoticis,& alijs quibuſcunque iuribus de officiorum, ac beneficiorum eccleſiaſti-

ecclesiasticorum fructibus acquisitis,& acquirendis,dummodo non pertineant ad ecclesiam alia via, quam ex fructibus, & quam, vt ex fructibus acquisita: quam constitutionem confirmat, & innouat Iulius Papa fec. anno. 1507. 13.Kal. Ianuarij. anno quinto: propter quod dico,quod si de acquisitis ex fructibus, conceditur curialibus per specialem concessionem, & gratiam posse disponere, quod regula videtur esse in contrariū,quod sint de iure disponi prohibita. quia limitatio,& exceptio firmat regulam incontrarium, quia limitatio præsupponit regulam.

Idem firmat Pius quartus in fauorem curialium,& incolarum vrbis, per suam constitutionem, quæ incipit bulla confirmationis. Nonis Februarij 1560. anno secundo. Et quāuis clericus possit de aliqui-
23 bus disponere ad libitum, hoc tamen non potest in multis casibus in quibus, tenetur, & est obligatus ecclesiæ: puta si dolo, vel culpa ecclesiam læsit, intelligendo tamen vt per Innoc. in capit. cum in officijs. de testa. de culpa non leuij quamuis ipsum teneri etiam de culpa leui sit tex. apertus in l. quicquid C. arbit. tutel. fac. tex.in l. si res. ff. de administra. tutor. & glo. in cap.ea quę.
24 de off. ordin. tamen eadem glo. dicit quod non tenetur de negligentia: nisi crassa, idest lata, quæ tamen negligentia est culpa: vnde videtur, quod teneatur de leui culpa, si deliquit scienter, & solum de non leui, si ignoranter, siue ex negligentia. Item videtur non posse disponere, si de bonis ecclesiæ alcui fecit gratiam, per Innocen. dicto loco, vbi allegat. l. ostendimus. ff. de fideiussor. tutor. &. C. eodem. l. ij.& vltima,Tertio si passus est rē ecclesiæ propter negligentiam suam pręscribi, secundum Abb. in capit.ex pręsentium de pignor.per tex. quem allegat in cap. placuit el. ij. 16. q. 3. Quarto si fructus, & redditus eccl. conuertit in vsus in honestos q.4.cap.primo. Quinto in casibus, in quibus dicitur, quod clericus tenetur ad restitutionem, in istis enim casibus primo tenętur ad satisfaciendum ecclesiæ, antequam aliud disponat, quoniam prius sunt soluenda debita,quam beneficia sit pręstanda,sicuti magis tenetur homo soluere creditori cæteris paribus, quam amicis bene facere:sed est aduertendū,quod si fructus distributionum quotidianarum & huiusmodi sunt clerici quo ad dominium, & quo ad ominimodam dispositionē in vita,& in morte,est quoque necessario dicendū, quod quęcunque quę de talibus acquirūt clerici,quod omnino pari modo faciant sua,ac de eis pro libito, vt de suis bonis proprijs possint disponere arg.eorū quę dicta sunt supra a cōtrario sensu,quod vt acquisita de ecclesię fructibus, quę non sunt clericorum,efficiuntur ecclesiæ; non clericorum, ita acquisita de fructibus: qui sunt proprii clericorum,

ricorum, non ecclesiæ, efficiantur clericorum, & sint ad eorum liberum arbitrium, & dispositionem &c. acquisita vero de pensionibus & pensionum fructibus, per Bullam Sanctissimi Pii quinti, videntur non acquisita clericis pensionarijs sed nomine appellatione spoliorum vt per eandem bullam editam anno 1567. 3. Kalendis Septembris quæ incip Pius &c. Romani Pontificis &c.

Omitto dicere de rebus patrimonialibus, & alijs aliunde, quam ab ecclesia licite tamen acquisitis, de quibus clericus potest pro suo libito disponere cap. primo cap. quia nos cap. relatum el. 2. §. cęterum & per Abb. in capit. cum in officijs de testam. xij. quæst. v. capit. primo & capit. episcopus & quasi per totum, & per Bal. conf. 80. volum. 5. incip. ad euidentiam, & consil. 313. vol. 2. Cępol. consil. si incip. In Christi nomine. licet videatur contra, per tex. in capit. clericus 25 12. quæst. 1. vbi uidetur prohibitum clerico habere propria, & bona particularia sed id est secundum iura antiqua: sed si clericus vel prælatus non habet filios vel consanguineos, videtur quod omnino teneatur ecclesiam instituere, & quod Ecclesiæ extraneum præferre non possit capit. episcopus qui 12. q. 2. ibi alium quam ecclesiam non relinquat hęredem: sed dic quod ille tex. loquitur de consilio nō de præcepto. vt glo. ibidem vnde potest libere disponere, & ista est communis opinio, Barba. in tracta. de pręstan. Card. 3. q. basilica primę partis versi. nunc nemo Iul. Clar. lib. 3. §. testamentum versic. circa bona.

Deuenio ad aliud caput principalis distinctionis, & videtur, quod in testamento, vel alia vltima voluntate clericus, siue prælatus non habeat liberā auctoritatem in fructibus ecclesiæ, vel rebus alias ecclesiæ acquisitis, vel illius contemplatione comparatis cap. fixum 12. q. 5. cap. cum in officiis. cap. ad hæc. de testam. per Innocen. in capit. cum in officijs. de testa. immo secundum eum, nec etiam in rebus emptis de redditibus ecclesiæ, quem refert, & sequitur ibidem Card. Zabar. item ibi Hostien. per illa verba, idem dicendum est de rebus: quas emerunt de redditibus suæ ecclesiæ, q de ipsis non posset testari: nam, vt supra dictum fuit, multæ auctoritates glo. sunt quod clerici in huiusmodi comparantur, & comparari debent vsuarijs, aliquæ vero vsufructuarijs, & glo. in cap. duo sunt xii. quæst. 1. dicit quod clerici sunt domini fructuum collectorum, & licet habeant in illis proprietatem, tamen illos non possunt in morte alicui largiri ratione testamenti, licet aliquid possint facere intuitu eleemosinæ cap. quia nos. cap. ad hæc. de testa. sicut dicitur dominus rerum, hæres per fideicommissum restituere obligatus: qui tamen nihil alienare potest l. deductum. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidam in. §. si quis, est

tex,

tex. in cap. primo de testam. in fi. ibi. quicquid vero Ecclesiæ ante ipsius consecrationem fuisse cognoueris, vel prædictum Episcopum in Episcopatus ordine acquisisse, eiusdem Ecclesiæ dominio conseruetur. Vbi glo. in ver. acquisiuisse tex. in d.cap. cum in officijs in fine, ibi siue intestati decesserunt, siue alijs conferre voluerint &c. Vbi neque per viam testamenti; nec alio modo possunt Clerici de acquisitis intuitu Ecclesiæ disponere. tex. in cap. ad hæc. ibidem, de mobilibus per Ecclesiam adeptis non possunt Clerici de iure testari, possunt tamen aliqua, eleemosynæ intuitu, non ratione testamenti erogare, tex. in cap. quia. ibi. de his tamen, quæ consideratione Ecclesiæ perceperunt, nullum de iure possunt facere testamentum. vbi glo. dicit, quod Clerici de rebus ecclesiæ nullum possunt facere testamentum, cum eorum proprietas non sit sua; cum solum vsum habeant, & tantum victu, & vestitu contenti esse debent, & totum superfluum erogandum est pauperibus, moderatam tamen donationem causa seruitij recepti facere possunt, cum Clericus, quasi filio familias comparetur: qui non potest facere testamentum: nisi de castrensi peculio, per iura, quæ allegat. est consilium Bal. in cons. 313. incip. præmittendum, vol. secundo, vbi dicit: quod bona acquisita per clericum intuitu Ecclesiæ non transeunt ad consanguineos, nec ex testamento, nec ab intestato est tex. in cap. relatum el secundo. de testa. vbi bona mobilia, & immobilia per Ecclesiam acquisita, post Clerici defuncti obitum, ad Ecclesiam deuolui
26 debent, & in §. licet, habetur: quod licet Clericus de mobilibus de
27 iure disponere non possit, tamen de his potest aliquid conferre pauperibus, locis religiosis, & illis: qui honesta seruitia Clerico viuenti impenderint, vel fuerint consanguinei, vel extranei, iuxta seruitij meritum, est tex. in cap. 1. 2. 3. 12. q. vltima. vide Abb. in cap. cum in officijs. vbi dicit quod de bonis intuitu Ecclesiæ: vel de illius facultatibus acquisitis, nõ potest testari Clericus, nec aliter de ipsis bonis disponere, nisi in casibus per eum ibidem enumeratis, puta si cle
28 ricus, vel prælatus tantundem de suo ecclesiæ contulerit, quantum ipse velit relinquere de ecclesiæ facultatibus, & etiam in simili dici
29 tur per Soci. cons. 13. primo vol. num. 39. quod rector ecclesiæ potest testari de expensis factis per eum causa ecclesiæ, & quod dicitur: quod clericus possit testari de rebus ecclesiæ, si tantumdem de suo confert ecclesiæ. Intellige, si confert tantundem ante alienationem, non si post, quia tunc videtur facere ad euitandam pœnam depositionis, & talis damni restauratio, vel compensatio sibi non proderit, per Abb. in cap. cum esses, vers. 5. principaliter. circa fi. col. antepen. de testa. in repet. secundo loco per eundem Abb. potest testari

ſtari ſi hoc habet cōſuetudo. tertio in donatione intuitu eleemoſynæ
30 quar. quando clericus vult remunerare ſeruitia; vt ibi per eum :
quia dicit Abb. in capit. relatum. el ſecondo 4. colum. quod bona
præbendarum ſunt eccleſiæ, & quanquam ſint diuiſa per præbendas.
per hanc diuiſionem non perdunt naturam ſuam; quia bona eccleſiæ cedunt pijs vſibus, non autem; vt canonicus poſſit de eis teſtari ad libitum, pro quo vide Imol. in capit. fin. de præben. 4. col. verſic. an Canonicus: Archid. 12. q. 5. in ſumma. vbi diſputat an valeat conſuetudo quod clericus poſſit teſtari de fructibus perceptis, & quid de percipiendis, Specul. de ſtatu. mona. verſic. 63. & de illa conſuetudine, quæ dicat dominus Anto. in cap. relatum. tertia col. eod tit. de teſt. & per Cardinalem q. 79. & ibi quid ſi clericus habeat patrem &c.

Curiales vero, & incolæ Romanæ Curiæ, & vrbis Romæ, poſſunt de quibuſcunque bonis per eos acquiſitis, etiam ex prouentibus beneficiorum, & officiorum eccleſiaſticorum, ac etiam ex illicite acquiſitis in vrbe, & diſtrictu exiſtentibus, tam in teſtamento, quam ab inteſtato diſponere, & relinquere reſpectiue, conceſſione generali per prçallegatam bullam Alex. 6. ſub Dat. anno 1494. Non. Octobris, & per bullam Pij Quarti ſub titulatione Bulla confirmationis & innouationis priuilegiorum incolarum; & curialium vrbis. Non. Februarij. 1560. & Iulij. 3. 1549. ſexto idus Martij. quarum tenor videlicet Iulij, & Pij eſt infra deſcriptus: ſed iſtud priuilegium diſponendi de huiuſmodi, & reliquendi, hodie non habent incolæ, & diſtrictuales vrbis: ſi fuerint beneficiati beneficijs perſonalem reſidentiā requirentibus, ſi extra reſidentiam decedunt, per conſtitutionem eiuſdem Pij Quarti ſub Dat. Romæ anno 1564. ſeptimo Kalend. Decembris contra non reſidentes editam: quorum bona ex eccleſiaſticis fructibus acquiſita, applicat Camerę apoſtolicę, reſciſſa, & ſublata eiſdem licentia generali eis conceſſa, & ſpeciali ſi quam obtinuerint: quam eis ſaluam reſeruat, ſi reſideant: prout in bulla prædicta in qua etiam irritat, & annullat teſtamenta, & alias diſpoſitiones, quæ iam factæ forent, cuius tenor eſt infra deſcriptus in quęſt. de licentia teſtandi; de acquiſitis vero ex iniunctione pænitentiarum per ſacerdotem iniunctarum, ex quo eccleſiæ acquiruntur per Innoc. in cap. cum inter. de verb. ſig. non poteſt clericus teſtari, vel alias diſponere, pulchre Abb. in cap. repræhenſibilis col. 3. numero 18. de appellat. vbi dicit quod ipſe ſemper tenuit illam opinionem: quod clerici non faciunt fructus beneficiorum ſuos, ita quod poſſint de il-
31 lis teſtari, vbi vide pro eo, an condemnato clerico pro aliquo debito, poſſit fieri executio in illa parte fructuum beneficij, quæ ſtat pro

victu, & vestitu illius: & vide Bal. cons. 374. secundo vol. quod intellige tamen, quando sacerdos esset principalis curatus, qui intuitu ecclesiæ, ex pœnitentijs iniunctis acquireret: sed vbi esset capellanus vel canonicus, tunc bene potest de taliter quæsitis disponere, & testari secundum Do. Anto. de Butr. secundum quod refert Imola in cap. requisisti. de testam. refert Nicol. de Vbal. in tracta. de successio. ab intesta. cler. §. finita. vers. videretur: & in materia vide eundem Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. vbi distinguit quod, aut bona prælati propria, & ecclesiastica sunt distincta, & tunc de proprijs potest testari, de ecclesiasticis autem non, xij. q. 2. sunt manifestæ: aut sunt communia & sunt communiter acquisita ex redditibus proprijs, & redditibus ecclesiæ, & tunc dicit Innocen. quod quia difficiles, & quasi impossibiles sunt probationes testium, vel instru-
32 mentorum, scilicet quid, & quantum de redditibus ecclesiæ, & quantum de suo proprio emerit: ideo iudex in hoc facto multum ex præsumptionibus procedet, & arbitrabitur, quid sit patrimonium suum, & quid sit redditus ecclesiæ: item quid lucratur de artificio, seu doctrina, & alia similia: & sic videtur dicere tex. in capitulo sacerdotes. 12. quæst. iiij. cum ergo apparet per subtilitatem iudicis, quid sit proprium, & quid ecclesiasticum: ergo sequitur de necessitate, quod in proprijs iudicabitur testamentum valere, sed in ecclesiasticis non valere, secundum Innocen. d. capit. in officijs: aut bona non sunt distincta, nec communia, sed sunt omnino incerta ad quem pertineant, & vnde proueniant, & tunc stamus (inquit) præsumptioni huius authen. nam quicquid prælatus reperitur possidere post prælaturam: & non constat de titulo, vel possessio-
33 ne antiquiori, præsumitur esse ecclesiæ, & nomine ecclesiæ possidere. Vnde prælatus de his testari non potest, nec aliquis alius administrator ecclesiæ, nec etiam Rector hospitalium: vt ibi per eundem Bald. quia si nihil e contra probetur, in dubio est præsumptio quod sint ecclesiæ acquisita, per Io. And. in capit. 3. de testam. quem sequuntur communiter Doctor. vt per Socin. cons. 91. lib. tertio. Corne. cons. 88. dicit hanc esse communem opinionem libr. 2. & consil. 314. & consil. 288. libr. iiij. bene verum est, quod si probetur quod clericus habebat patrimonium, vel officium, vel exercitium aliquod, vel aliquid aliud ex quo potuerit illa acquirere, præsumitur acquisiuisse secundum quod magis verisimile est, & in hoc concordant communiter omnes, per Cornel. consil. 83. libro 2. & ideo hoc casu esset bonum habere iudicem fauorabilem: sed hoc non videtur ita indistincte tenendum, quia id dicendum videtur tantum de fructibus, & acquisitis de beneficio administrationem habente, non

te, non alio quia glo. in capit. præsenti. de off. ordin. in vj. & Hostien. in capit. fi. de pecul. cler. distinguunt; quòd videlicet, aliud sit in clerico habente administrationem, & aliud in non habente, & simpliciter, ac personaliter beneficiato; quia habens administrationem quam diu viuit, & sanus est comparatur vsufructuario, vnde donare potest, sed moderate, not. in cap. cæterum de donat. & habet plus etiam quam habeat vsufructuarius, quia qualitatem terræ mutare potest, puta de aratoria, vineatam facere, nec tenetur satis dare datis fideiussoribus, vti tenetur vsufructuarius vt not. in capit. fi. de pignor. & ex quo incipit infirmari comparatur vsuario, licet hoc plus habeat, quod potest eleemosynam facere: si vero non habet clericus administrationem, sed est simpliciter, & personaliter tantum beneficiatus, quantum ad fructus suos faciendos, omnino videtur comparari vsufructuario, vnde & quamuis infirmus sit, semper facit fructus suos vsque ad diem obitus sui, & de ipsis testari potest, arg. capit. requisiti. §. illud. de testa. & hoc seruat (inquit) consuetudo, quæ quasi vbique obtinet generalis: subdens Hostien. quod etiam canonici fructus perceptos de præben. suos faciunt, & inde testantur: in quibus tamen si decedat clericus sine testamento, æquum est, quod ei ecclesia succedat. Vbi posita quæstione: qui nam fructus ecclesiæ sint, de quibus clericus testari nō possit, post multa cōcludit, quod clericus separatos tantum, & reconditos fructus facit suos, quia præter istos alij omnes pertinent ad ecclesiam, sic enim est in vsufructuario: cui talem clericum duximus comparandum, id quod inquit procedit, nisi aliud sit de speciali statuto, vel consuetudine, quæ debet attendi, ni-
34 si per eam nimis grauetur ecclesia, si de ea appareat: hanc distinctionem videtur approbare Io. And. qui nihil contra dicendo ibi pertransit, & eam sequitur Rot. decis. 855. in antiquis incip. cū Camera apostolica. ibi: quia talis beneficiatus, non habens administrationē omnes illos fructus, & prouentus perceptos in vita; adeo facit suos, quod potest de illis testari, & nisi testetur de illis, ab intestato ei succedit ecclesia: hanc opinionem Anton. & Imola in d. capit. fin. dicunt esse in practica receptam. Abb. in capit. reprehēsibilis de appella. in additio. num. 20. & in capit. fin. de pecul. cler. in capit. peruenit de fideiussor. videtur attestari ita esse de communi consuetudine, licet ipse aliter teneat: Sequitur Guido Papa consi. 110. vbi quærit, an clericus possit testari de fructibus suorum beneficiorum, & spolio. ibi: Et hæc vera sunt in simplici clerico, vel sacerdote administrationem, vel curam animarum non habente, episcopus vero, vel Abbas, vel alius habens curam animarum testari non possunt, nisi de

his,quæ ante eis obuenerunt iure consanguinitatis, vt authen.licentiam. C. de episcopis & cler. Ita dicit in decisio. Grationopolitan. d. loco, & ita esse de consuetudine communiter obseruata dicit Butrius in capit. peruenit. de fideiussor. Corne. cons. 314.lib.iij. Imol.capit. fin.de pecul. cler.vbi etiam Calder.Imola. cap.relatum. el secundo in fin.de testa. & capit.requisisti. num. 45. in fin. & capit. quia nos. vbi dicit quod ita communiter seruatur, & tenetur hanc esse communem opinionem idem Imola. d.capit. peruenit de fideiussor. & Boer. cons. 48. dicit quod illam glo. sequuntur communiter omnes scribentes.

Ista distinctio gloss.& Hostien.non placet Abb.in cap.fin.de pecul.cler. & in cap.cum esses.in repet.de testa.vers. secundo principaliter. vbi nullam facit differentiam,an fructus, vel acquisita sint intuitu beneficij habentis administrationem, vel beneficij simplicis administrationem non habentis,quia talis distinctio non probatur iure: quia Canonicus qui est simpliciter beneficiatus, habet præbendam:vt ex illa primo necessaria victui percipiat, & quæ supersunt suis necessitatibus deductis,in communi vsu ecclesiæ expendat:nec iura in quibus (inquit)fundatur ista distinctio,maxime in cap. requisiuisti. probant illam,cum loquantur de Canonico, & sic de simpliciter beneficiato, per multa,quæ adducit in d.cap.fi.de pecul.cler.& d.cap. cum esses, vbi examinat istam quæstionem late per multa contraria:eãdem reprobat idem in d.cap.cum in officijs.de testa.& in cap secundo. de decimis.eandem reprobat Archid.in cap.statutum. §. assessorem de rescrip.in sexto. Innocen.in cap.indecorum.de ætat.& qualitat. Domin.& Franc.in d.cap.præsenti. Barba.in tracta. de præstan. Cardin. prima parte q.iij.num.80.idem in cap. requisisti. de testa.idem in cap.fi.de pecul.cler.Card.Zabarel.in d.cap. fin. circa finem, ibi, tamen tales distinctiones iure non probantur: eandem opinionem dicunt esse veriorem Imol. d. capit. fi. & Bertran.in consil. 258. vol.ij. Ias.cons.75.vol.iij.quos refert Didac.Couarruuias in capit. cum in officijs. de testa.& quod clericus non possit de fructibus sui beneficijs testari:tenet simpliciter glo.in cap.fi. de pecul cler. in ver. obitus. & hãc opinionem dicit cõmuniter teneri Card. ibidẽ. refert Bolognin. in additio ad cons.Io.de Anan.87. Nicol.de Vbal. de success. ab intesta. vltima particula. post num. 19. versi. non obstant. quod in quibuscunque redditibus beneficiorum, clerici in morte æquiparantur vsuario potius,quam vsufructuario,& quod hæc videtur magis communis sententia doctorum. Et Ias.d.cons.75. quod est magis communis opinio,quod clericus siue habet administrationem,siue non,indistincte prohibetur testari, siue illi succedat ecclesia, vel successor.

Et dicit

Et dicit Gemin.in c. pręsenti. de off. ordin. lib. 6. quod Archid. in capit.ſtatutum de reſcrip.eo. lib. tenet, quod clerici non faciunt fructus ſuos qui ſuperſunt deductis expenſis, per tex. in capit. primo 12. quæſt. 3. & ita intellexit Bartol. Brixien. illum canonem, & ſic patet, quod res acquiſitæ de bonis eccleſiæ non ſunt clericorum, quia clerici debent, ea quæ ſuperſunt deductis neceſſarijs, in pauperes erogare, alias iniquę agunt, & quod acquiſita ſint in prouiſione eccleſiæ, patet per tex. xii. quæſt. i. epiſcopi. & conſequenter de acquiſitis ſolus vſus competit eis, licet fateatur quod clerici ſint domini fructuum perceptorum, & habent eorum proprietatem, quantum ad fidem, & debitam diſpenſationem, ſibi, & ſuis faciendam, id quod verum credit Gem. quia clerici non dicuntur domini,ſed procuratores ,pro quo optimus tex. xij. quæſt. prima. cap clericus, tenet glo.in cap.quia nos.de teſta.& dicit,quod clericus non habens adminiſtrationem, ſed ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vſufructuario, quantum ad faciendum fructus ſuos & de ipſis perceptis teſtari poteſt, & ei eccleſia ſuccedit quantum ad hos ab inteſtato, ſecundum glo.d.cap.pręſenti.de off.ordin.in vj. gloſam(inquit idem Gem.)qui

35 dam ſic intelligunt, quòd quilibet, habens beneficium ſimplex teſtari poſſit, quod dicunt falſum eſſe,& contra tex.in capit. relatum, qui loquitur in canonico, & conſequenter in habente ſimplex beneficium, qui tamen, vt ibi patet, teſtari non poteſt, ſed hoc (inquit idem) & ego fateor, ſed glo.recte intellecta eſt veriſſima, & id non dixit:Sed dicit: ad hoc, quòd beneficiatus poſſit teſtari, tria requiruntur: primo quod non habeat adminiſtrationem: ſecundo quod beneficium, quod habet ſit ſimplex: tertio quod illud, quod obuenit, obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequenter, quòd fructus,quos ex beneficio,vel occaſione beneficii percipit, ſint ei conceſſi ratione ſtipendij perſonalis tantum,quibus tribus concurrentibus poterit teſtari.Et ex his infertur,Primo, quòd canonicus habens præbendam diſtinctam in eccleſia,de fructibus eius teſtari nõ poteſt, cum habeat adminiſtrationem,id,quòd voluit expreſſe Innocen. in cap.nouum genus .de decim.& eſt caſus in d.capit.relatum. Secundo,quòd canonicus teſtari poteſt de quotidianis diſtributionibus: quia dantur propter ſtipendium perſonale,& pro diurno labore vt in c.primo.de cler.non reſid.lib. ſexto. vnde de hoc teſtari poteſt: ſicut mercenarius, & ruſticus de lucro operis diurni, & ita intelligi poterit iſta glo.quia talis quoad iſtas diſtributiones,eſt beneficiatus ſimpliciter,& perſonaliter:quia dantur pro ſtipendio perſonali tantum: nec habet rerum adminiſtrationem. Vnde tales diſtributiones ſol-

uuntur per capitulum singulis,& hanc partem videtur tenere Abb.dicens,quod ea,quæ recipit clericus intuitu seruitij personalis tantum, transmittit ad successores.Et tertio quòd si præbendę non sunt distinctæ in ecclesia, quia omnia veniunt in communi, & postea distribuuntur singulariter tantum pro quolibet.quod etiam de istis possit de iure testari. Et quarto,quòd habens capellanias in ecclesia ad nutum amouibiles, quæ non dantur in titulum, sed datur certum stipendium in anno in pecunia, de tali stipendio testari possunt. cap.quia nos.cap.relatum.de testam.quia datur eis intuitu personæ pro suo labore: & sic alio modo intelligi potest dicta gloss.quia tales sunt simpliciter, & personaliter beneficiati, absque alia administratione.Et quinto infertur, quod sacerdotes, qui sunt in consortijs ciuitatum, sicut Bononiæ: vbi habentes beneficium in ciuitate, ponuntur in quibusdam consortijs,& vniuersitatibus, & conueniunt in certis ecclesijs, ad certam missam celebrandam, habentes possessiones illi consortio deputatas, de quarum fructibus datur tantum venienti ad illam missam, de talibus possunt testari, quia dantur ratione seruitij personalis,&non principaliter intuitu ecclesiæ,vt per eundem Gemi. in d.cap.præsenti:&diximus nos supra per totam præsentem quæstionem,vbi dicimus,quod distributiones quotidianæ acquiruntur recipienti, etiam quoad dominium, & recipiens taliter acquirit, quod eas facit suas,qualiter vsufructuarius qui fructus perceptos donat,ac ad hæredes,tam per viam testamenti;quam ab intestato transmittit, merito etiam poterit dici idem de istis distributionibus, quod illas perceptas, & lucratas licet non perceptas,ac ex illis acquisita;ad hæredes transmittere possit ex testamento: sed vt dico per breue Pauli iv. Episcopo Torcellano Thesaurario octaua Februarij 1556. & Pij iv.Matthæo Minali die 30. Iulij 1560. bona quæcunque ex beneficijs administrationem habentibus peruenta, & ex simplicibus beneficijs non disposita ob facultatem testandi ex priuilegio apostolico,vel consuetudine in loco vigente habente,colliguntur,& colligi mandantur, vt spolia: & est eiusdem Pij Quarti constitutio anno 1560. 26. Maij; quod testamenta, & donationes, seu aliæ dispositiones per personas ecclesiasticas, etiam in fauorem piorum locorum factæ, non valeant.

Et ex his cum alijs supra adductis videtur quo modo clericus, siue prælatus potest, vel non potest de fructibus suæ ecclesiæ testari, aut alia voluntate disponere,& quod possit omnino de illis,quæ sibi dantur ratione seruitij, ac eius operæ personalis,ac de illis,quæ ex redditibus ecclesiæ sibi obueniunt pro suo, & suorum victu, quam partem facit suam taliter, quod potest disponere libere secundum Didac. Co-
1 uarruuias

uarruuias in ſepe d.cap.cum in officijs. de teſtam. ſed intelligit Abb. quòd poſſit diſponere de illa parte pro libito, vtendo tamen, & fruendo, & ſi vtatur, vel fruatur: quia ſi non vtatur, & fruatur, videtur ſecus, per d. Abb. in cap. reprehenſibilis col. 3. num. 18. de appella. per eundem in cap. cum eſſes. 2. lectura. 9. col. verſ. ad adducta. ibi. ad cap. Vnicum &c. per Ioan. And. in cap. peruenit. de fideiuſſor. ibi redditus beneficiorum ſcilicet, & præbendarum, quos ſuos faciunt, de alijs enim non fieret ſolutio, cum nec illos obligare potuiſſet &c. pro qua etiam materia vide Bal. in authen. licentiam. C. de
2 epiſcopis, & cler. in fi. vbi ponit quæſtionem, ſi rector eccleſiæ percepit fructus, & potuit conſumere plus quam conſumpſit, donec vixit, an poteſt diſponere illos fructus ad pias cauſas, & nunquid moriens poſſit relinquere de eis in teſtamento pauperibus, vel in ſubſidium terræ ſanctæ, dicunt Canoniſtæ quòd non, quia viuens æquiparatur vſufructuario, & ideo habet liberam adminiſtrationem fru-
3 ctuum: ſed in morte aſſimilatur vſuario, qui ſuum facit, quantum conſumit non vltra: & ideo de talibus non poteſt teſtari, ſecundum Canoniſtas, qui (inquit) bene dicunt: quia in adminiſtratoribus,
4 quales ſunt clerici in rebus eccleſiæ, potentius eſt ius in vita, quam in morte: quia, quòd clericus aliqua donare poſſit, non legare, eſt ratio ſecundum Abb. in cap. ad hæc, de teſta. quia teſtamentum morte confirmatur, cap. cum morte. de celebr. miſ. & conſequenter effe-
5 ctus confertur in tempus, quo clericus non eſt futurus prælatus, ideo non poteſt de aliquo diſponere in teſtamento, ex facultatibus eccleſiæ: quando autem vult diſponere, dum viuit, modo faciat ſecundum canones, non prohibetur: quia hoc facit, tanquam adminiſtrator eccleſiæ: pro quo vide infra quæſtionem an clericus de fructibus &c. Et quod dictum fuit de diſtributionibus, illud idem poteſt dici de penſionibus, vel de acquiſitis de pecunijs penſionum, vt penſionarius poſſit proprio teſtamento diſponere, de redditibus ex pen-
6 ſione eccleſiaſtica perceptis, ac de penſionum terminis maturatis decurſis, licet non exactis: ac etiam ab inteſtato ad legitimos hæredes, vel ſucceſſores tranſmittere per Gig. in quæſtione 52. ſuo tractat. de penſion. Couarruuias in cap. cum in officiis de teſtam. verſ. octauo poteſt in fin. Faciunt adducta per eundem in capitulo primo, §. cæterum. eo. tit. ſed vide quæ adduxi contra ſupra ſuo loco hac ead. quæſt.

Idem venit dicendum de acquiſitis per clericum, vel prælatum ex propria induſtria, aut labore, etiã ſi presbyter, vel prælatus ea bona fuerit conſequutus ratione ordinis ſacri, nullo tamen prætextu beneficii, vel bonorum eccleſiæ, nempe pro celebrandis miſſarum ſolem-

glo. in l. vxor marito, ff. de donat. inter vir. & vxor. quam ponderat Bart. in l. mancipia. C. ſi quis alteri, vel ſibi. illud tamen, quod clericus, ſiue ſacerdos acquirit pro miſſis celebrandis, limitat, & intelligit Abb. in cap. cum in officijs, de teſta. niſi, qui dedit, tanquam parrochiali ſacerdoti dedit, quo caſu cum eſſet datum intuitu eccleſiæ eſſet acquiſitum, vnde diſponere non poteſt: per quæ videtur, quod clericus in illis, quę ſua induſtria, vel labore, aut alias intuitu perſonæ ſuæ comparauit, habeat liberam teſtamenti factionem & hæc in clericis inferioribus: ſed quid in epiſcopis, vt ad alia capita diſtinctione deueniamus. Et in epiſcopis videtur eſſe ſecus, quia quæſita per epiſcopum, poſt epiſcopatum adeptum, ex propria induſtria non videntur ſibi, ſed eccleſiæ ſuæ acquiſita, adeo quod non poteſt de illis nec diſponere, nec teſtari, ſecundum Petrum, quem refert Cyn. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. per quem tex. ſolum conceditur quod poſſint diſponere de acquiſitis ante epiſcopatum, vel prælationem, & de acquiſitis per ſucceſſionem tantum cognatorum vſque ad quartum gradum. de reliquis vero qualitercunque acquiſitis, non poſſunt diſponere, ſed acquirunt eccleſiæ, idem videtur tenere Iacob. Butrigar. in l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis, & clericis, vbi dicit, quod epiſcopi teſtari non poſſunt de bonis poſt epiſcopatum, etiam ex propria induſtria perſonæ vtcunque acquiſitis, cui opinioni videtur ſuffragari tex. in dict. authen. licentiam, vbi omnia bona acquiſita epiſcopo poſt epiſcopatum ſunt acquiſita eccleſiæ præter bona: quæ ſibi obueniunt a cognatorum ſucceſſione, quæ ſibi non eccleſiæ acquiruntur; facit pro hac opinione etiam tex. in capitulo primo de teſtamen. & in capitulo primo, duodecima quæſtione vndecima, vbi permittitur epiſcopis teſtari de bonis ſolum, quæ habuerunt ante dignitatem epiſcopalem, non de acquiſitis poſt: niſi taliter acquiſita obuenerint ex cauſa, vel iure ſanguinis: Eandem opinionem ſequitur Barbat. & illam defendit ab oppugnationibus in cap. primo de teſtam. & latius idem in ſuo tractat. de præſtantia cardin. parte prima, quæſt. tertia, contrarium tenet Abb. in cap. cum in officijs. ibi Petrus tamen, vt refert Cyn. dixit hoc procedere in clericis inferioribus, epiſcopus autem ſecundum eum lucratur eccleſiæ ex induſtria perſonæ; ſed inquit mihi placet primum dictum indiſtincte in clericis ſecularibus cuiuſcunque gradus, quia eadem ratio videtur in epiſcopo; quæ in alijs, tenet glo. in cap. primo, de teſtam. in 6. acquiſiuiſſe, vbi dicit, quòd quicquid acquirit epiſcopus de rebus eccleſiæ, eccleſiæ acquirit, ſecus eſt de alijs rebus, ideſt aliunde; quam ab eccleſia acquiſitis, & Abb. ibidem in finalibus verbis, vbi nota quòd etiam epiſcopus acquirit ſibi quicquid adipiſcitur.

scitur intuitu personæ: sicut dicimus in simplicibus Clericis, & dicit hoc notandum: quia iura aperte hoc non dicunt de Episcopo, sed potius contrarium innuere videntur authen. licentiam. &c. Sed tene (inquit) primum dictum tenet Cornel. in cons. 314. col. 3. vol. 3. vbi dicit, quòd talis opinio Butrij est communiter reprobata, idem dicit Soci. cons. 91. tertio vol. ex qua opinione infert Socin. quod Cardinalis testari potest de illo stipendio: quod a Romano Pontifice datur cuilibet Cardinali ratione Cardinalitij galeri, quod vulgo a Romana Curia appellatur Le distributioni del capello, quia id non datur Cardinali, respectu alicuius Ecclesiæ, sed respectu personæ ipsius Cardinalis, qui ipsum Romanum Pontificem in regimine Ecclesiæ consilio, & industria coadiuuat, quia Cardinales, ideo reges appellantur, quia cum Papa regunt totum mundum, vt per Hostiens. in capitulo dilecti el primo de præben. & quia Cardinales Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ præsunt curæ Ecclesiæ vniuersalis capitulo bona de postuland. prælat. & illius caput sunt Fabia. de monte in tractat. de emptio. quarta parte principali num. 28. Martin. Lauden. in tract. de Cardinal. quæst. 31. Et ex hoc etiam aliqui inferunt:
11 quod Episcopi possunt testari de illis, quæ acquirunt, ex illis, quæ offeruntur ipsis, & dantur ab his, qui sacris ordinibus initiantur, & insigniuntur: sed cum Episcopus pro ordinando nihil licite recipiat. cap. primo de simonia videtur, quod de taliter oblatis, & receptis non possit testari, si sunt illicitæ acquisita, quia simoniace datum, & receptum, turpiter & illicite acquiritur, per sanctum Thomam 4. cap. articulo vltimo, vers. ad quartum super quarto co-
12 gita. Et hæc opinio videtur esse melior, & praualere opinioni Petri, & Iac. Butr. quia ad tex. in authen. licentiam, & tex. & in cap. primo de testa. qui in contrarium, & pro Butrigario adducitur, respondetur, quia si rationem dictorum Canonum consideremus, & perpendamus, idem est dicendum in Episcopis, quod in cæteris Clericis, ea etenim quæ post dignitatem Episcopalem acquiruntur a Prelatis, ideo per illa iura adiudicantur Ecclesię, & Ecclesię esse censentur, quia de bonis Ecclesię, & de redditibus Ecclesię acquisita censentur per tex. iuncta glos. in cap. primo. de pecul. cler. quæ ratio probatur efficaciter in cap. fixum 12. quæst. 5. vbi statuitur, quòd Episcopus res de facultatibus Ecclesiæ comparatas, siue suo, siue alieno nomine non transmittat ad propinquos, sed ad Ecclesiam deueniant, de cæteris vero pro libito suę voluntatis disponat, siue ante episcopatū eius fuerint, siue per eum in Episcopatu acquisitę: vnde tex. in d. authen. licentiam & in c. 1. de testam. ita est intelligendus, vt idem dicatur de rebus quas episcopus propria industria acquisiuit

quod

quod dicitur de rebus, quæ manifeste ei iure sanguinis obuenerunt, vt per Abb & alios in d. locis. Nec ideſt intelligendum in omni Episcopo, nec de omni Episcopo: quia secus videtur, si Episcopus sit regularis, qui non potest disponere, nec testari modo aliquo de rebus, per eum post Episcopatum acquisitis, cum talis acquisitio in Episcopo regulari cædat Episcopatui, dicit glo. in cap. primo. de test. in 6. quam sequitur Io. And. licet contra Hostien ibidem, dicit enim quicquid dicat Hostien. etiam, quod acquirit intuitu personæ episcopus regularis acquirit episcopatui &c. quem sequitur Abb. vbi dicit Ioan. And. tamen tenet cum glo. & melius, quia quicquid religio
13 sus promotus ad prælaturam acquirit, prælaturæ acquiritur, vt est tex. in cap. vnico 18. quęst. 1. vbi habetur, quòd acquisita per Monachum siue religiosum ante illius promotionem ad Episcopatum, cædunt acquisita Monasterio per Abb. in cap. reprehensibilis, ex de ap-
14 pell. num. 19. quæ vero ei obuenerunt post adeptam Episcopalem dignitatem, cædunt in acquisitione illius Ecclesię, & altaris, ad quod intitulatur, & sanctificatur: idem voluit Feder. de Sen. in cons. siue quęst. 20. & Calder. in cons. primo de pecul. cler. sequitur Bald. authen. licentiam. C. de Episcopis & cler. ibi conclusiue autem loquendo de testamento eorum clericorum, vel prælatorum sic distingue, aut est prælatus regularis, & non potest testari, & si esset Cardinalis, nam nulla dignitas liberat Monachum a substantialibus regulæ & est ratio, quia dignitas facit quem ascendere, sed liberari a substantialibus regulæ esset descendere in deteriorem statum, vt hic aperte probatur &c. Idem sentit Barbar. ad Bal. ibi nota quòd præ-
15 latus regularis non potest testari, etiam si esset Cardinalis, vide tex. in cap. quia ingredientibus te testam. & ibi Dom. Anto. limitat, nisi de licentia Papæ, & quid operetur illa licentia vide Bal. in l. si quando. C. de in offic. testa. l. ab Anastasio. C. mand. Bal. in cap. primo in fi. de cler. qui inuest. fac. & dicit Zabarella in c. fin. de pecul. cler col. antepen. quòd non est ita lata concessa dispensatio reli-
16 giosis de rebus Ecclesiæ, sicuti Clericis sæcularibus, tamen non eis puto, quòd valeat si sint prælati, quia de fructibus habent liberam dispensationem. capitulo cæterum de donat. quia Clericus sæcularis, & religiosus, habens administrationem æquiparatur, quoad dispensandi potestatem capitulo fin. vers. sed & talis. de vit. & honest. cler. vbi optime probat. Idem Zabarella in cap. peruenit. de fideiussor. dixit illud cap. procedere in regulari, sed in alio differunt, quia prælatus sæcularis quicquid acquirit intuitu personæ, acquirit sibi,
17 & ei succedunt in hoc propinqui. d. cap. cum in officijs. prælatus vero regularis acquirit Ecclesiæ cap. 2. de testam. 18. quæst. 1. cap. primo &

mo &

mo & not.cap.primo.de instit.in glo.pen.cap.olim. de priuileg. el 2. & alijs vt ibi per eundem Zabarel.d.cap. fin. vbi multa pro & contra adducit: & intellige de religioso; qui profitetur tria substantialia regulæ; qui testamentum facere prohibetur cap. secundo. de testa.
18 12.quæst.prima. non dicatis. secus est de religioso largo modo, qui ista tria non profiteatur, vt per Abb. in rub. de testam. num. 6. idem dicit Zabarella in d. cap. cum in officijs. ibi, procedunt hæc in Clerico sæculari secus est in regulari, qui de nullis testari potest: & in materia dicit Did. Couarruuias in cap.cum in offic.de testa.§ vlti mo hinc potest: quod moribus receptum est, vt licentia quoad facultatem testandi de fructibus Ecclesiæ sit tantum necessaria Episco-
19 pis, non alijs Ecclesiasticis, vnde episcopi magis astricti videntur ad res Ecclesiæ custodiendum; & conseruandum, ex quo alij Clerici etiam sine licentia possunt disponere, & testari pro suo libito, vt dixit esse consuetudinem in Francia, & in Regnis Hispaniarum, ac fere in toto orbe terrarum ab immemorabili tempore introductam, imo talem consuetudinem vti bonam, & laudabilem, esse pragmaticis sanctionibus Caroli Cæsaris Hispaniarum Regis confirmatam, ac illam seruari iussam anno 1523.comitijs totius Regni habitis Pintiæ cap. 47. idem attestare videtur Petrus Duenas in suis regulis regula 366. vers. porro circa. vbi etiam dicit, quod hodie per extrauag. Iulij tertij est decisum quod omnes clerici possint de quibuscunque bonis, etiam intuitu Ecclesiæ acquisitis in testamento dispo nere; quam extrauagantem ego nunquam vidi, nec in causis spoliorum ab aliquo vnquam vidi illam adduci, aut allegari, immo contrarium semper seruari. Sed credo, quod dicat, & intelligat de motu proprio eiusdem Iulij facto in fauorem incolarum, & curialium vrbis, cuius tenor est insertus in bulla confirmationis innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis a Pio iiij. edita Anno 1561. quæ est in fine præsentis nostri laboris edita, vel quod intelligat de constitutione aliqua, quam ego non vidi: sed vide eum dict. loco: vbi facit quæstionem, an Clericus possit donare nurui, iam quod non potest instituere, vel donare filio. Sed quod dicunt isti docti viri de ista consuetudine ego valde dubito, quia contrarium vidi seruari in Vrbe Roma in causis spoliorum Clericorum extra Vrbem decedentium, pro tempore, quo ego fui in Vrbe in huiusmodi causis Auditor Reuerend. Thesaurarij, & in Ciuitate, ac Regno Neapolis Auditor Illustriss. & Reuerendiss. Domini Nicolai fisci Episcopi Sauonensis Sedis Apostolicæ in dicto Regno Neapolis Nuntij & iurium Cameræ Apostolicæ collectoris a Pio iiij. deputati, pro quo tempore semper collegimus iura Cameræ nec talis

consue-

consuetudo, nedum ab aliquo vnquam fuit deducta, sed nec allegata quidem; nec fuit vnquam aliqua habita differentia; vel consideratio, quo ad huiusmodi spolia inter Episcopos, aut alios Clericos: quia omnium spolia passim, & indistinctę Camera colligit nisi decedens, vel fuit Episcopus, vel Clericus, obtinuerit licentiam a Sede Apostolica de bonis disponendi, id, quod ego & audio seruari in Regnis Hispaniarum vt mihi fuit dictum a Reuerendissimo D. domino meo Leonardo de Marinis nobili Ianuen. Archiepiscopo Lancien. qui fuit in Hispaniarum Regnis Sedis Apostolicę Nuntius; ac Cameræ Apostolicæ iurium collector a prelibato sanctę memoriæ Iulio Tertio deputatus, sed bene audiui: quod in Regnis Hispaniarum per collectores, & commissarios Apostolicos colliguntur tantummodo spolia Episcoporum, & Archiepiscoporum, magnorumque Prælatorum, non aliorum inferiorum Clericorum aut presbyterorum. Sed id etiam potest bene euenire conniuentia etiam collectoris, & commissarij, aut illorum tolerantia; super quo me remitto veritati. Sed de hac consuetudine, ac consuetudine testandi vel disponendi de fructibus beneficiorum aliqua dicemus infra suo loco.

Credo quod per hæc sit dictum aliquid, quomodo Episcopus, vel Clericus sæcularis, vel regularis debeat, vel possit inter viuos, vel in testamento disponere de fructibus beneficij, de distributionibus quotidianis, de fructibus pensionum, de acquisitis opera, vel intuitu suæ personæ, ac de alijs, quæ alijs obuenire possint Ecclesiasticis personis ab Ecclesia, vel aliunde: aut saltim quòd sit demonstratum vbi, & in quibus locis materia per Doctores pertractetur, ad quos pro casus contingentia recurri poterit, & quod etiam materiam sic intelligendo, & sic distinguendo, multa repugnantia sint concordata.

Vnde pro reconciliandis cõtrarijs pauca erũt dicẽda: quia per eas quæ late dicit Abb. in c. cum esses. vers. 2. principaliter, & per ea quæ diximus supra Clericus non est vsufructuarius, sed vsuarius; quia de fructibus non habet nisi pro suo victu, vnde illud quod dicitur: quod habet vsufructum, vel dominium intelligitur, quo ad Canonicam dispensationem, quia cæteros fructus superfluentes, deducto victu, habet Canonicæ dispensare; quia quando malæ, & non Canonicæ clerici dispensant sunt prædones glo. in cap. fi. 12. q. 1. in glo. fi. de quibus etiam potest Clericus alere filios, parentes, consanguineos, si egeant, & sorores, ac filias maritare, non potest tamen eos ditescere per Abb. in cap. inquirendum de pecul. cler. & quòd dicitur quod Clericus de redditibus potest donare, intellige vt dictum fuit moderate, & in casibus a iure expressis, & iura loquentia quod beneficiatus

habens

habens administrationem sit vsufructuarius, & vsufructuario æquiparetur, intelliguntur quoad hoc quòd finiatur morte, & quoad fidelē administrationē per Rebuff. in praxi sub verbo sęculare quotuplex. De distributionibus quotidianis, ac de illis quæ Clericus suo labore acquirit, etiam ratione sui officij, dummodo ei non detur vti Parochiali, dictum fuit quod vti de sibi acquisitis habet liberam administrationem. Quod vero dicitur, quòd de fructibus Ecclesiæ potest Clericus soluere debita particularia, licet Abb. teneat contrarium, tamen Gig. in tract. de pensio. quæst. 39. dicit quod illi, qui hanc opinionem tenent sunt plures; quorum habet opinio prævalere. Sed de hoc dicimus in Quæstione de debitis soluendis de fructibus Ecclesiæ & spolio. Et quod dicimus: quod prælatus potest Ecclesiæ fructus locare, vendere, & hypothecare credimus verum si faciat tanquam administrator, sed non sequitur propterea, quin pecunias ex tali venditione redactas, deductis pro se necessarijs, non habeat Canonicæ; vt tenetur dispensare: & pro recuperandis rebus ecclesię potest agere finium reg. omnemque aliam actionem intentare, per Abb. in cap. cum super de caus. possess. & proprietat. & quod dicit gl. in summa. 1. quæst. 1. quod Clericus potest fructus Ecclesiæ dare etiam porcis, non intelligas fructus illos, qui habent in pauperes, & in vtilitatem Ecclesiæ erogari, aut in alios pios, & legitimos vsus a iure expressos dispensari. Sed hos intellige: quos clericus sibi acquirit, & quos facit suos vere, vt diximus de his, quos de distributionibus quotidianis & de his, quos suo labore ratione sui officij Clericus acquirit: & quos pro suæ voluntatis arbitrio potest etiam proijcere, vt rem suam in qua potest esse moderator, & arbiter: nisi forte glo. intelligat de fructibus putrefactis, vel marcidis, qui bene porcis, & alijs bestijs dari, & proijci possunt. Et ad illud quod dicimus quod Clericus de fructibus beneficij soluit sua debita, dici pariter post, de illis fructibus, quos facit suos, quia secus est in fructibus, qui sunt conuertendi in vtilitatem Ecclesiæ, vt per Abb. d. cap. peruenit. de fideiussor. versi. cul. in glos. in verbo, vbi dicit: quod hoc dictum quotidie allegatur in practica; vbi concludit: quòd ex quo communis opinio inualuit, quod Clerici hodie appropriant sibi omnes redditus; visum fuit Curiæ, & iudicibus, melius esse, vt Clerici darent fructus suos creditoribus, quam vt dispergant in aliam causam. Et ad illud; quod dicit Couarruuias, quòd Clericus voluptuose expendens redditus Ecclesiasticos, non tenetur ad restitutionem respondeo, quod opinio Abbatis est in contrarium, quod immo tenetur restituere de suo patrimonio, si habet, vt per eundem in capitulo cum secundum. de præben. & in cap. fin. de pecul. cler. in fi.

in fi. vbi dicit: quòd vt clericus non teneatur, fuit opinio Archid. quæ eſt opinio periculoſa: ex quibus ſit abſolutum pro nunc quod volumus dicere in præſenti quæſtione de poteſtate clerici circa fructus beneficiorum, & circa acquiſita de fructibus.

Circa vero alia ex quibus hodie fiunt ſpolia, qualia ſunt acquiſita ex illicita negociatione per clericos, idem erit dicendum, quod diximus de fructibus eccleſiaſticis data paritate terminorum quia per extrauag. Pij iv. ſuper declaratione ſpoliorum ęditam anno 1560. ſui Pontificatus anno j. Nonis Nouemb. fuit declaratum taliter acquiſita, fuiſſe & eſſe ſpolia, & vti ſpolia ſpectaſſe, ac ſpectare ad Reuer. Cameram, vnde cum ſit de eis eadem ratio: quæ & de acquiſitis ab eccleſia, in eis debet eadem eſſe iuris diſpoſitio. l. ſi ſocer. ff. ſolut. mat. immo in illis arctius, & magis ſtricta procedendum eſſe, quam in eccleſiaſticis, in quibus clerici habent liberam adminiſtrationem, & diſpenſationem fructuum in bene diſpenſando, quia ex forma Bullæ, non ſolum non videtur aliqua clericis diſpenſandi de eis, & diſponendi relicta facultas, ſed omnino eis, tam in vita, quam in morte diſponere interdictũ expreſſe, & penitus prohibitum; ſuper quo vide, quæ dicimus in quæſtione: quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta clericis: vbi tenor bullæ eſt deſcriptus, ac ſuper illius intelligentia aliqua dicimus, ex quibus ad laudem Omnipotentis Dei, & illius beatę Matris, ſit impoſitus finis præſenti quęſtioni.

SVMMARIVM.

1 *Eſt ſtandum conſuetudini in diſpoſitione fructuum eccleſiaſticorum.*
2 *Tenere non debent quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis cauſam.*
3 *Conſuetudo irrationabilis non eſt attendenda.*
4 *Improbatur conſuetudo: per quam diſtributiones quotidianæ dantur non intereſſentibus diuinis.*
5 *Non valet ſtatutum: per quod minuitur cultus diuinus.*
6 *Fructus eccleſiarum debent diſtribui in ſtipendia miniſtrorum.*
7 *Clerici fructus eccleſiæ, vltra neceſſaria, non poſſunt in ſeipſos conuertere.*
8 *Conſuetudo ſacris obuians canonibus non debet attendi.*
9 *Valet conſuetudo: quod clericus diſponat de fructibus eccleſiæ, & de acquiſitis de fructibus.*
10 *Valet conſuetudo: quod propinqui ſuccedant clerico ab inteſtato in rebus per eccleſiam acquiſitis.*
11 *Canonicus abſens percipiens, percipit contra ius.*

Con-

12 *Consuetudo dat iurisdictionem non habenti.*
13 *De consuetudine clerici disponerent de acquisitis per ecclesiam, sine licentia.*
14 *Prohibitio testandi est de iure positiuo.*
15 *Consuetudinem clericorum disponendi de rebus ecclesiæ approbat rex Carolus.*
16 *Valet consuetudo: quod fructus pertineant ad defunctum per aliquod tempus.*
17 *Consuetudo immemorabilis idem effecit: quod Principis licentia.*
18 *Consuetudo disponendi de rebus ecclesiæ intelligitur ad modica, nec se extendit ad magna.*
19 *Consuetudo disponendi de rebus ecclesiæ nõ se extẽdit ad immobilia.*
20 *Valet consuetudo, quod canonicus possit testari de fructibus percipiendis anno sequenti.*
21 *Consuetudo non debet afferre grauamen ecclesiæ.*
22 *Consuetudo de fructibus percipiendis videtur approbata per extrauagan. suscepti.*
23 *Consuetudo in aliquibus ecclesiis Regni Neapolis.*
24 *In redditibus ecclesiasticis tantum habent iuris clerici, quantum sibi a canone permittitur.*
25 *Principes seculares non possunt constituere legem in rebus ecclesiæ.*

De consuetudine testandi; vel disponendi de fructibus & rebus ecclesiasticis.

QVAESTIO IV.

VERVM quia in materia testandi de fructibus ecclesię perceptis, & percipiendis, dicunt quidam quòd debet maxime attendi illud, quod est in consuetudine, cui quoties de ipsa
1 appareat est standum, vt per Hostien. in c. fi. de pecul. cler. duxi esse ad propositum hic annectere quæ sparsim ex dictis doctorũ in hac materia colligere potui. Quæ consuetudo videtur primo quod in huiusmodi non sit aliquo modo attendenda; quia cum sit prohibitum exprẹsse a iure, quod clerici de rebus ecclesiæ non testentur 12.
2 q.5. §.1. c.1.2. & 3. c. cum in officijs, & c. ad hæc de testam. & illa quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis causam tenere non debent, 10. dist. iudex, c. si diligenti, de for. comp. & l. non, C. de leg. ergo testamentum prætextu illius consuetudinis, quæ est contra iuris formam expressam valere non potest, quia talis consuetudo grauamen inducit ecclesiæ c. 1. de consuet. quæ cum sit irrationalis, & sic imprę-

scri-

ſcriptibilis eod. titul. capitulo fin. non eſt attendenda. ſecundo lo-
3 co talis conſuetudo eſt omni iuri contraria ideo valere non debet, per tex. in capit. clerici. de iudic. & capit. noſtram. de probat. cum ſimilibus. Facit pro hac opinione, quòd clerici non poſſunt dare in morte, ſeu relinquere ſuis parentibus omnia mobilia, licet de hoc ſit, & obtineat generalis conſuetudo, quæ illos propterea non excuſat, facit illud: quod dicitur clericos in rebus eccleſię non habere, niſi vſum, & vſuario comparari, not. in capit. fin. de pecul. cleric. & 12. quęſt. 1. epiſcopi de rebus. Facit illud quod habetur in tex. in capit. vnico de cleric. non reſid. in 6. vbi improbatur conſuetudo; per quam fuerat inductum, vt quotidianæ diſtributiones quæ dantur tantum diuinis officijs intereſſentibus, darentur etiam non intereſſentibus: facit quia, ſi adſit conſuetudo, quod cle
4 rici de rebus eccleſiæ poſſint teſtari, per hoc videtur aperta via ad minuendum Chriſti patrimonium, & ad minuendum cultum diuinum, & cum in iure non valeat ſtatutum, per quod minuitur cul-
5 tus diuinus per tex. in cap. pen. de conſtit. ita pari modo non debet valere conſuetudo, quia iſtorum duorum de vno ad aliud, valet argumentum, imo ambo ęquiparantur cap. primo. de conſtit. & capit. primo. de iure iur. Facit tex. in c. paſtoralis. in principio de ijs quę fi. a præla vbi dicitur: quod prouentus eccleſiarum habent conuerti,
6 & diſtribui in ſtipendia miniſtrorum, quod non erit vigore conſuetudinis, ſi clerici ad hæredes illos teſtati vel ab inteſtato tranſmittāt quia miniſtri non ſunt, qui non ſeruiunt, prout poſſunt eſſe hęredes clerici defuncti cap. propoſuit de fil. presbyt. facit quod diximus ſupra, quod clerici fructus eccleſię non poſſunt pro ſe ipſis vltra victus ſui neceſſaria percipere, nec in ſuos vſus conuertere, vel appro-
7 priare, quia iſtud eſſet ſubtrahere per Zabarel. cap. fin. col. pen. de pecul. cler. ergo multo minus in heredes tranſmittere per tex. in reg. nemo plus iuris. de reg. iuris. facit, quod conſuetudo, quę ſacris canonibus obuiat, & aduerſatur, non eſt attendenda per tex. in cap. cę-
8 terum. extra de donatio. facit, quod quicquid acquirit ſacerdos, ſiue clericus acquirit eccleſię, & eccleſiæ efficitur, ac ſtatim illius dominio aggregatur, dicit glo. in cap. cum in officijs. de teſta. ergo de eo clericus diſponere non poteſt, per aliquam conſuetudinem imo ſi in alium transfert, competit ad illud repetendum eccleſiæ remedium rei vendicationis, & alia quæ late diximus ſupra in multis locis in præcedenti quæſtione, per totam &c.

In contrarium multa facere videntur, quod imo valeat, & admittatur conſuetudo, quę permittat clericis teſtari de fructibus eccleſiæ; tam perceptis, quam percipiendis poſt mortem, per aliquod tempus,

quia id videtur apparere per ea, quæ dicit Hostien. in cap. cum in officijs de testa. vbi dicit, nemo prælatus, siue clericus, siue laicus de rebus ecclesiæ, etiam mobilibus testari potest, & pari modo de rebus, quas de redditibus ecclesiæ emerunt: nisi incompensationem relicti tantumdem darent, vel aliud obtineat de consuetudine: idem
9 dicunt: & tenent per eadem verba ibi Innocen. Io. Andr. & Zabarella allegantes quòd talis opinio fuit Hugo. per tex. in cap. si episcopus. 12. q. 5. dicit in terminis Abb. in cap. cum tibi. de verb. signi. ibi nota ex tex. precedentem intellectum. quod valet consuetudo quod clerici possint disponere de bonis acquisitis intuitu ecclesiæ, & quod propinqui succedant eis ab intestato in huiusmodi rebus, & tene inquit hoc menti. Idem dicit, & tenet Gaspar. Calderin. cons. secun-
10 do de pecul. cler. circa. finem, ibi puto concludendum, quod si loci consuetudo specialis, vel ecclesię sit, quod consanguinei succedant in fructibus perceptis, & separatis a solo: illa seruetur alias dico, quod de iure ecclesia succedit ab intestato, & ex testamento &c. nam consuetudo potest disponere, quod consanguinei succedant ab intestato clericis, nō solum in bonis intuitu personæ acquisitis, sed etiam, si sint acquisita intuitu ecclesiæ, vt not. in capit. cum tibi. de verb. sign. in capit. si propter sua. de rescrip. libro sexto. in capit. præsenti. de offic. ordin. eod. libro in extrauag. suscepti. Io. 22. de electio. sequitur Nicol. de Vbal. in suo tracta. de successor. cler. ab intesta. in finalibus verbis. fac. tex. in capit. præsenti de offic. ordin. in 6. vbi episcopi vel eorum superiores, vel quiuis alij prælati prohibentur occupare, vel in suos vsus conuertere vel auferre bona inuenta in ecclesijs vacantibus earum rectoribus morientibus siue vacationis tempore obuenientibus, nisi hoc sit de speciali priuilegio, vel de consuetudine legitime præscripta &c. facit quia canonicus absens potest percipere fructus præben-
11 dæ suæ si de hoc adsit consuetudo, vt nota. in cap. dudum el. 2. de electio. in glo. pen & glo. in cap. conquerenti. extra de cler. non resid. in ver. deseruiat, quod tamen est contra ius: quia si vult percipere. de iure debet esse præsens, & deseruire, non autem abesse d. cap. conquerente. & cap. inter. de appell. cap. peruenerit. facit, quia consuetudo dat iurisdictionem non habenti, & liberiorem administrationem cap. cum contingat. de for. compet. fac. quod dicunt quidam quod cum clerici personis priuilegiatis cōparētur, tollerari debet in eis cōsuetudo ad instar aduocati fisci; qui residuum salarij non exactum & non maturum transmittit ad hæredes. l. post. duo. C. de ad uoc. diuers. iud. fac. tex. in cap. si propter. de rescrip. vbi patet, quod fructus primi anni possunt debere, etiam singulari personę, & quod

ecclesiarum

eccleſiarum conſuetudo, etiam in eccleſijs ſit ſeruanda, habetur in tex. 12. diſt. illa. & cap. ex parte. de conceſſ. præb. in fin. imo dicit Did. Couarruias in capit. cum in officijs. de teſtam. quod moribus receptum eſt, quòd epiſcopis tantum eſt neceſſarium obtinere a ſummo pontifice vel a ſede apoſtolica licentiam teſtandi: ſiquidem omnes alij clerici ſine licentia, & libere teſtantur, & teſtari poſſunt, & in vltima voluntate pro libito ſuæ voluntatis diſponunt de omnibus bonis, quæ ex redditibus eccleſiarũ ſunt adepti, & in eiſdem inteſtati decedẽtes ſucceſſores habent parentes, fratres, cæteroſque ab inteſta to venientes: & hæc conſuetudo a pleriſque damnatur, ex eo, quia
12 per tex. in capit. relatum el ſecundo. probatur conſuetudo tantum, quæ permittit clericis teſtari in pios vſus, in præmium ſeruitij exhibiti clerico viuenti: generaliter autem conſuetudo non recipitur, id
13 quod videtur approbari communiter per ſcribentes in capit. cum in officijs. & dicto capit. relatum. & licet inquit hæc ſit magis communis opinio, tamen quando animaduerto, quòd iſti redditus eccleſiaſtici, de quibus agitur, aſſignantur ex diſpoſitione canon. miniſtris eccleſiarum ſeparatim ab alijs bonis, quæ in eccleſijs concedũtur ad veſtes, paramenta, ædificia, aliaque neceſſaria, quoties video, quod hæc prohibitio eſt inducta non de iure diuino, ſed humano, ego (in-
14 quit) non poſſum conſuetudinem præfatam damnare: quippe qui certo ſciam, quod Romanus Pontifex eccleſiæ Principes totiuſque orbis chriſtiani conſenſus eam applauſu ſaltim tacite probant, & Carolus Cæſar Hiſpaniarum Rex anno 1523. comitijs totius Regni Pyntie habitis cap. 27. eandem conſuetudinem vti bonam, laudabilem, ac legitime inductam ſeruari mandauit: idem apud Gallos communi vſu receptum, & obſeruatum eſſe præter alios teſtatur glo. in prag. ſanctio. tit. de annatis. §. item quod. in ver acquiſitos, id quod placet Io. Fabro. inſtit. de rer. diuiſio. §. his vero. Guido. Papæ deciſio. 115. Guliel. benedic. in capit. Rainutius. de teſta. in ver. & vxorem. Io. Andr. in reg. nemo plus. de reg. iuris. & alijs qui allegantur per Philip. Probum in cap. præſenti. de offi. ordin. in ſexto. facit pulcherrimus tex. in extrauag. ſuſcepti. de electio. extrauag. Io. 22. vbi habetur quod valet conſuetudo, qua
15 inducitur, vt fructus beneficij vacantis per aliquod tempus pertineant ad defunctum, ergo (inquit) de illis clericus de conſuetudine potuit teſtari, ac illos conſanguineis alijſque hæredibus relinquere: ſubdens, quòd hæc conſuetudo, cuius initij memoria hominum
16 non eſt, idem efficit, quod principis licentia, & priuilegium. l. iij. §. ductus aquæ. ff. de acqua quot. & æſt. & alias vt ibi per eum: vbi multa. allegat.

Sed hoc videtur meo iuditio satis magnum dictu,& auditu, quia stat communis opinio scribentium in contrarium, vt ipse Couarruias asserit, Abb.in cap.cum in officijs,quem omnes sequuntur hoc ita indistincte non intelligit, nam,inquit,nota, quod valet consuetudo: quòd clericus possit testari de bonis per ecclesiam acquisitis, quòd ego non admitto indistincte,sed restringo ad bona mobilia, & modica: qualiter etiam valet consuetudo, vt modica possit donare
17 capit. caeterum. de donat. ita dicendum est respectu facultatis testandi, nam si consuetudo haberet de magnis illa esset onerosa ecclesiae, & per consequens non valeret c.primo si de consuetudine
18 respectu vero bonorum immobilium, puto non sufficere consuetudinem: quia illa non possunt alienari: nisi cum solemnitate: de qua in capit. sine exceptione. xij. q. ij. nec illam solemnitatem remouere potest irrationabilis consuetudo, vt communiter per Doctor. in capit. nulli. de rebus ecclesiae non alienan. valet tamen consuetudo, vt canonicus testari possit de fructibus ecclesiae percipiendis anno seq. post mortem: quia potius praeiudicat canonico successori: quam ecclesiae vt per Io. Andr. in reg. nemo plus.in mercurial. vbi ponit de hoc quaestionem de canonicis Mutinen. an de fructibns praebendarum suarum post mortem ad annum percipiendis de consuetudine illius ecclesiae testari possint, vbi in vtramque partē materia disputata concludit pro affirmatiua
19 scilicet: quod valeat consuetudo quod possint canonici de fructibus suarum praebendarum percipiendis testari,potissimum ratione, quia per hanc consuetudinem in his fructibus percipiendis principaliter non praeiudicatur ecclesiae, sed successori: qui habet de fructibus viuere,qui habet sibi imputare,& quod talem canoniam cum tali onere assumpsit, vnde (inquit) viuat,quo respectu videtur facilius consuetudinem permittere de percipiendis, quam de perceptis de illis
20 (inquit)dico in quibus succederet ecclesia cui grauamē cōsuetudo afferre non debet cap. primo de consuet. nec talis consuetudo canonico successori propterea luctum afferre debet, quia eadem lege sibi successorem ligat, quia eosdem fructus ipse successori aufert, quos ei abstulit suus antecessor, & talis consuetudo de percipiendis videtur approbata hodie per dictā extrauag.suscepti.Ioannis 22. de electio.sed melius per tex.in cap.praesenti. de off. ordin. ibi siue vacationis tempore obuenientia, & paulo post, nisi, de speciali priuilegio, aut consuetudine iam praescripta legitime,&c.vbi Pet. de Ancharan. iij.not.dicit ꝙ valet consuetudo praescripta super istis bonis obueniētibus,aut dimissis,alteri quam futuro praelato applicādis.& dicit Bellon.cons.4.n.10.quod est communis opinio,quod valeat consuetudo,

quod

quod hæredes beneficiati habeant fructus illius anni, quo beneficiatus, moritur, ſequitur Zabar. in capit. fin. de pecul cler. ſecunda col. ibi modicam erogationem poteſt facere clericus, vbi hoc habet conſuetudo, quæ valet etiam in morte, etiam, quoad fructus
21 percipiendos, vt extrauag. ſuſcepti, vbi approbatur conſuetudo, per quam fructus applicantur defuncto, quod non probabiliter intelligitur vbi relinquit pro anima, tunc (inquit) enim, proprie applicatur defuncto: ſequitur Io. de Imola. in d. capit. fi. de pecul. cler. circa fi. vbi tenet, quod clericus poſſet de redditibus eccleſiæ aliquid moderate donare. ſaltim, ſi adſit conſuetudo, & videt, quod illa conſuetudo poſſit tolerari per tex. in c. ſi propter tua debita. de reſcrip. in 6. & d. extrauag. ſuſcepti, in quibus patet quod valet conſuetudo, quod fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit. etiam ſi nondum ſint percepti, ſpectent ad hæredem ipſius cler. & ſic breuiter conſuetudo in talibus multum poſſet operari & ſic videtur, quod valeat conſuetudo, quod cler. & ſimpliciter perſonaliter beneficiatus faciat fructus ſuos, & alias, vt ibi per eundem Imolam. Idem Imola in capit. peruenit. de fideiuſſor. col. 8. verſ. quæ autem. vbi dicit ſecundum aliquos, quos allegat: quod illud, quod dicit glo. in capit. præſenti. de off. ordin. in vj. & per Hoſtien. in capit. fin. de pecul. cler. quod clerici ſunt vſuarij & vſufructuarij in fructibus beneficiorum, poteſt tolerari propter conſuetudinem, per tex. in cap. dilectus. de conſuetu. vbi conſuetudo habet poteſtatem interpretandi ius vt ibi per eum & vide Abb. in cap. nouum genus ex. de decimis col. iij. quod hodie eſt ſtandum conſuetudini, an clericus faciat fructus beneficij ſuos, id quod etiam dicit Io. Andr. in præallegata reg. nemo plus. tenet Tancred. per illud quod in ſimile dicitur de Vaſſallo, qui decedit poſt calend. martij ante Kal. Octobris. in tit. lex. regni capit. ſi Vaſallus. & per tex. & quod ibi notatur in. l. defuncta. ff. de vſufr. & audiui poſt quam ſum. Neapoli hanc conſuetudinem vigere in aliquibus eccleſijs Apuliæ, quod clerici decedentes, etiam ab inteſtato tranſmittunt ad hæredes fructus ex præbendis per aliquod tempus poſt eorum obitum recolligendos, id quod etiam atteſtatur Io. Andr. in regula nemo poteſt, in fin. vbi dicit, quod in multis eccleſijs viget hæc conſuetudo, in quibus minime eſt immutandum, & dicit Andr. de Iſernia in vſibus Feud. lib. iij. conſuetudines &c. §. his conſequenter, quod Neapoli circa fructus decedentis clerici habent conſuetudinē cęteram præſcriptionē &c. vti vidi ego in Codice dicti Andreæ apud magnificum D. Fabritium Sanmarcum, aduocatum primarium in ciuitate Neapolis mihi amiciſſimum: cum quo al-
22 loquutus ſum ſuper iſta quæſtione: quem reperi apoſtillatum manu.

d. magnifici iuri de ista consuetudine Neapolitana vide Innoc, c. a. relatum de testam. & capit. fin. de pecul. cler. Gemin. in cap. præsenti, de off. ordin. in vj. & pro ista consuetudine est bulla, quæ reseruatur per canonicos de capitulo ecclesiæ cathedralis Neapolitanę & reperies illam præsentatam in quodam processu inter Carolum della Gatta & donum Marcum Salernum in sacro Consilio, & Lofre. d. cons. 40. pro vt est videre in codice dicti excellentis aduocati.

Et quod dicitur de consuetudine, secundum eundem Io. Andr. est intelligendum de consuetudine legitime præscripta c. iij de consuet. & de off. ordin. cap. præsenti. nam verbum consuetudo simpliciter prolatum intelligitur, de præscripta. c. cumana de electio. & multo fortius, si tanto tempore seruata esset, quod ipsius contrarij non esset memoria de verb. sig. super quibusdam. & cap. primo. de præscrip. cum concordantijs. facit etiam, quia Pius Papa Quartus in suis breuibus deputationis Francisci Odescalci & Matthæi Minalis videtur velle, quod de bonis peruentis ex beneficio simplici, possit clericus disponere in locis vbi vigeat cõsuetudo testandi legitime præscripta, in illis verbis, & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio &c. vt in dictis breuibus in fine descriptis: ego quoad fructus perceptos nõ discedo ab opinione Abbatis, quod restringatur consuetudo ad modica, quæ mihi videtur magis ratione suffulta, per ea, quæ late sunt dicta supra per totam precedẽtẽ quæstionem, vbi dixi pro quot a parte, & de quibus clericus de redditibus ecclesiæ possit pro libito disponere, & quomodo reliquos habeat dispensare, & quod eius opinio magis amica ecclesiæ videtur, quia, si ad magna consuetudo esset, onerosa esset ecclesiæ, & per consequens admitti non habere cap. primo. de consuetudine. & immobilia nõ alienẽtur sine sollemnitate. & quod sollemnitas remoueri nõ possit prætextu forsan irrationabilis cõsuetudinis, sequitur Siluest. in ver. clericus quarto vbi dicit quod clerici alicubi de cõsuetudine testãtur de fructibus, ac rebus mobilibus ecclesiæ acquisitis, & secundum aliquos valet consuet. quia de his testari non est illicitũ, nisi quia in fauorem ecclesiæ prohibitum, & hæc inquit si sint modica, quia alioquin esset onerosa. subdens limita si pie in foro animæ disponat, nõ se extẽdat ad vasa sacra diuino cultui deputata, nisi vasa essent superflua, & transirent ad aliam ecclesiam &c. pro quo facit, quod dixi supra, quod si de pecunia præbendæ ematur prædium, vel fundus, non potest amplius clericus de illo disponere, nec etiam intuitu pietatis dare, licet ante potuisset de pecunia disponere, quia statim sic emptum fit ecclesiæ, vt per Doctor. in cap. primo. de pecul. cler. & capit. inquirendum. refert etiam Angel. in ver. emptio. vers. vtrum emptum, & per illud etiam: quod ipse Couarruuias dicit in d.

capit.

cap. cum in officijs, in fin. vbi dicit quod in redditibus Eccleſiaſticis tantum ius habet Clerici, quantum expreſſe ſibi a Canonibus conceditur: quia Canones expreſſe tantum concedunt Clerico neceſſaria victui, & reliqua diſponere in caſibus prænarratis tantum: Item quod ipſe dixit in fi. verſ. prædicti denique quicquid præter neceſſarium victum ac ſimplicem veſtitum de altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt: & quod ipſe in verſ. ſecundo, vbi Clericis permiſſum eſt redditus, qui ad eorum congruam ſubſtentationem neceſſarij non ſint, in pios erogare vſus, iuxta illud quod ſupereſt date pauperibus: & quod dicit in verſ. 3. vbi dicit, clericum poſſe diſponere de illis fructibus pro ſuo libito, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, iuxta ſui qualitatem, & quod dicit in c. 7. vbi Clericus non poteſt diſponere in teſtamento de rebus occaſione eccleſię acquiſitis, nec de rebus emptis de pecunia de redditibus eccleſiæ collecta: per quæ deducta optime apparet, quod non poteſt eſſe locus allegatæ conſuetudini; Facit quia per hanc conſuetudinem videretur quodammodo introduci ſucceſſio in rebus Eccleſiæ, quod non eſt a Canone permiſſum, imo expreſſe prohibitum, cap. Michael. de fil. presbyterorum, Nec video, quod hæc ſit conſuetudo totius orbis, vt ipſe, Couarruuias aſſerit, quia in Vrbe Roma pro tempore, quo fui Auditor Reuerendiſſ. Theſaurarij in cauſis ſpoliorum Cameræ, & in Regno Neapolis pro tempore, quo iam per triennium eaſdem cauſas audio apud Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Nicolaum Fliſcum Epiſcopum Sauonenſ. Sedis Apoſtolicæ Nuncium in eodem Regno a Pio IIII. deputatum, contrarium ſeruari vidi, nec de tali quidem conſuetudine, verbum audiui: facit in contrarium vſus quotidianus, qui videtur oculis ab immemorabili tempore citra inductus, quia quotidie pro Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, ac cuiuſuis gradus, & dignitatis Prælatis, & Clericis quibuſcunque a Sede Apoſtolica, & Romano Pontifice pro tempore exiſtenti, procurantur, conceduntur, & expediuntur, licentię, & facultates teſtandi pro ſumma, quæ petitur, per litteras Apoſtolicas ſub plumbo, vel per Breue ſub anulo Piſcatoris, vel per litteras Sacræ pænitentiariæ, quod non accideret, ſi allegata conſuetudine ſe tutos fore Clerici putarent: facit in contrarium illud, quod habetur in extrauaganti Pauli III. edita ſuper ſpolijs in principio, vbi atteſtatur res, & bona ſpolia nuncupata Prælatorum etiam Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium cæterarumque perſonarum Eccleſiaſticarum ſæcularium, & regularium tempore obitus ipſorum remanentia, ſemper vti ſpolia ad Cameram Apoſtolicam pertinuiſſe, & ſpectaſſe, prædeceſſores quę ſuos, ac ſe ipſum in varijs mundi prouin-

cijs pro illis recolligendis collectores, & exactores constituisse,& de putasse, ac ab antiquissimo tempore citra nomine Cameræ Apostolicæ exacta,ac inter iura ipsius cameræ annotata,& annumerata fuisse. nec valet dicere, quod consuetudinem hanc attestatur Carolus Cæsar, & quod illam mandauerit seruari, & quod etiam dicat ita obseruatum glo. in pragmat.sanctionibus, quia Paulus Tertius (vt vidimus) attestatur de contrario, cui maior venit adhibenda fides, vt dico in prima quæst.

Nec refert,quod Carolus Cæsar prædictus ita seruari mandauerit, quia eius constitutio,& lex ciuilis de se non erit regulariter seruanda tanquam Ecclesiæ præiudicialis & onerosa. Neque enim principes sæculares habent disponere super rebus Ecclesiæ,vel in rebus Ecclesiasticis se intromittere,& si secus faxint;illorum constitutio,& ordinatio, nullius est auctoritatis.96.dist.in principio.Et ibi glo.cap. bene qui-
24 dem cap. vbi nam. cum similibus. Eadem dist.dicit glo.cap.sicut episcopum. 1.quæst.2.in glo.magna in fi.

SVMMARIVM.

1 *In fructibus maturatis a die mortis vsque ad apprehensam possessionem beneficiorum reseruatorum succedit Camera.*
2 *Distinctio, ad quem spectent fructus Ecclesiæ.*
3 *Seruatur consuetudo, quæ non est grauis Cameræ.*
4 *Fructus solo cohærentes sunt pars fundi.*
5 *Consuetudo in Regno Neapolis,quòd fructus in exacti pertinent ad capitulum &c.*
6 *Constitutio Iulij iij.applicat fructus in exactos Cameræ.*
7 *Priuilegio dubio inspicitur intentio concedentis.*
8 *Intentio apparet ex coniecturis.*
9 *Contrariorum inclusio vnius, est exclusio alterius.*
10 *Quando sit sumendum argumentum a contrario sensu.*
11 *Illa,præsumitur causa finalis,quæ est posita in lege.*
12 *Vbi ratio legis reddi potest vnica habetur pro expressa.*
13 *Verba dubia interpretantur secundum quod expedit proferenti.*
14 *Inspicimus semper illud, quod est magis verisimile.*
15 *Digniora semper sunt præferenda.*
16 *Vide quid importet dictio, &c.*
17 *Verba debent aliquid operari.*
18 *Lex non debet habere superfluam sillabam.*

An in fructibus inexactis relictis per Clericum defunctum ſuccedat Camera Apoſtolica ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti.

QVAESTIO V.

NIHIL dicemus hic de fructibus inexactis penſionum, vel alias reſeruatis, vel diſtributionum quotidianarum quæ dantur inſeruienti horis diuinis, quia illos diximus peruenire ad hæreds ex teſtamento, vel ab inteſtato ſecundum aliquorum opinionem pro quãto tempore decurrerint vſque ad mortem Clerici:prout in quæſtione, quam fecimus de ſucceſſio Clerici ſæcularis ab inteſt. & etiam in q. de poteſtate Clerici circa' fructus &c. quia non ſunt præſentis quæſtionis,vnde dicemus tantum de illis fructibus, qui obueniunt prælato ratione tituli prælaturę, vel Clerico beneficiato, ratione tituli ſui beneficij,ex eo, quia eſt in beneficio intitulatus, vel inſtitutus, qui decurrerunt & maturarunt in vita prælati, vel Clerici,& remanſerunt inexacti,vt puta quia per ſuperuenientiam obitus illos exigere Clericus, vel exactionem inchoatam ad finem perducere aliquo caſu non potuit.

Quia de illis, qui decurrunt, obueniunt, & maturant a die obitus, vſque ad diem appręhenſæ poſſeſſionis beneficij reſeruati,vel prælaturæ,per nouum ſucceſſorem nihil attinet dicere: quia de illis nihil eſt dubitandum, vel diſputandum cum per extrauagantem Pij. iiij. ſub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum die Septimo Decemb. 1560. ſit
1 clare prouiſum, quod in illis ſuccedat Camera Apoſtolica, ſi beneficium dico ſit reſeruatum, quia ſi non reſeruatum ſit, dico ſecus. Vnde per contraria procedendo, quia iſto modo magis habetur,& magis apparet veritas, non videtur, quod fructus, prouentus, redditus, obuentiones, & emolumenta, quæ obuenerunt ante obitum, vel tempore obitus, & quæ per mortem Clerici, vel prælati, qui illa exigere non potuit, remanſerunt, inexacta perueniant, aut peruenire poſſint, aut debeant ad Cameram Apoſtolicam, capitulum, conuentum, collegia, aut ad ſingulares perſonas, ſed potius ad ſucceſſorem in prælatura, vel beneficio, vel quòd potius conuerti debent in vtilitatem Eccleſiæ ſui paſtoris obitu deſolatæ: quia id videtur per ius nouum hodie aperte deciſum per tex. in cap. quia ſepæ, de electione. in 6. vbi determinatur, quòd tam bona dimiſſa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis Eccleſiæ, &

mortis

mortis prælati, non vsurpentur modo aliquo per capitula, conuentus collegia, vel singulares personas earundem, sed reseruentur fideliter futuris successoribus: item per tex. in capit. præsenti. de offic. ordin. eod. libro ibi siue vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem earundem, vel futuris successoribus fideliter reseruari. &c.

Nec hoc habet locum tantum in fructibus, sed in omni alio emolumento, quod peruenit ex iurisdictione, & sigillo curiæ ecclesiasticæ, vel secularis, aut alias vndecunque iux. tex. in clem. statutum. de electio. Et hoc etiam fuerat ante prouisum per ius antiquum. per tex. in cap. illud. & cap. non liceat. xij. q. 2. cum ibi glo. vbi habetur quod bona episcoporum, & prælatorum decedentium debent sub custodia fideli, futuro successori conseruari: & quamuis dicta iura videantur loqui de bonis dimissis per defunctum tempore obitus illius, intelliguntur etiam de bonis obuenientibus tempore vacationis, & post per generalitatem, quæ habetur ibi, quod bona decedentium episcoporum res suæ aut ecclesiæ suæ debent conseruari, & illibata futuro successori qui episcopus ordinabitur reddi. vbi glo. tradit quis debeat deputari ad illarum custodiam, & conseruationem, & perceptionem. Clarius id videtur dicere glo. in cap. hæc huius. eisdem caus. & q. vbi dicit. quod omnia a morte prædecessoris sunt seruanda successori, in glo. conseruari. Idem tenet Hostien. in cap. fin. de pecul. cler. vbi posita quæstione qui nam sint fructus qui pertineant ad ecclesiam, de quibus non potest testari clericus, respondet, quod est aduertendũ ad tempus quo moritur clericus, quia si moritur post finitum mensem Augusti & ante Kalend. Martij omnes fructus anni proximi sequentis pertinẽt ad ecclesiam, vel dic inquit alio modo, quod fructus pendentes pertinent ad ecclesiam, separati vero a solo ad
2 clericum: vel dic alio modo, quod inter exequutores clerici defuncti, & ecclesiam fructus habent diuidi, sicut fit inter virum, & vxorem, facto diuortio: subdens, sed est verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad clericum, qui sunt separati a solo, & reconditi, quos clericus, vti vsufructuarius facit suos, cui clericum (inquit) comparari debere diximus, alij autem: qui non sunt separati a solo, nec reconditi, prout est in casu nostræ præsentis quæstionis, non sunt clerici, nec clericus facit illos suos, quia spectant ad ecclesiam, & hæc procedunt: nisi obstet aliqua specialis consuetudo in contra-
3 rium. cui standum erit, nisi ecclesia, ob illam nimis grauetur.

Idem dicit, & tenet Gaspar. Calder. conf. 2. de pecul. cler. vbi posita quæstione, quis succedere habeat in fructibus præbendæ canonico defuncto, dicit indistincte, quod ecclesia, maxime, si decedat clericus ante

ante fructus recollectos:quia in illis succedit ecclesia non hæredes ex testamento,vel ab intestato: siue æquiparemus clericum vsufructuario, siue vsuario; si vero decedit post fructus a solo separatos, tunc distinguit quinque casus, vt ibi late per eum videri potest. Et dicit Io. Copus in tracta. de fructibus lib. 4. tit. 3. cap. 2. quod tam fructus a prælato percepti, qui in bonis eius esse cœperunt, & mortis tempore extant, quam etiam 2. qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro successori reseruari. Idem videtur tenere Specul. in tit. de fructibus & interesse. vers. sed pone prælatus. vbi dicit, quod quidam decedens talem fecit ordinationem, volo quod de omni mobili meo, quod nunc habeo fiant tres partes, sic distribuendæ: quæritur, qui fructus pertineant ad defunctum, & respondet, quod omnes fructus a solo separati tempore mortis suæ, quia quamdiu solo
4 cohærent sunt pars fundi. l. fructus. ff. de rei vend. Vnde in casu nostro fructus inexacti cum non sint, & cum non possint dici a fundo separati sunt ecclesiæ, cuius est fundus, & per consequens successoris in beneficio. Item est bulla siue motus proprius super hoc factus per Iulium 3. qui incipit Motu proprio. &c. Cum sicut nobis nuper innotuit. &c. de qua fit mentio in alia regula, vel bulla eiusdem ædita pari modo super fructibus in exactis relictis, quæ est descripta in fine, in qua expresse huic casui prouidetur, & determinatur, quod tales fructus inexacti, nō vadant modo aliquo ad hæredes defuncti, sed ad successores in beneficio, vt in dicta constitutione.

In contrarium videtur opinio Bar. in l. diuortio. §. e contrario. ff. solu. mat. vbi dicit, canonicus decedens transmittit ad hæredes suos fructus perceptos, & percipiendos pro rata temporis, etiam pro rata anni, quo stetit in canonicatu.

Itē facit in contrarium pari modo illud; quod tenet Io. And. in regula nemo plus. de reg. Iur. vbi disputando quæstionem de canonicis Mutinensibus, tenet, quod canonicus, stante consuetudine, potest disponere in testamento de fructibus sui canonicatus, etiam percipiendis pro tempore post mortem, & quod valeat dispositio.

Item audiui esse multas ecclesias in regno Neapolitano: in quibus inest
5 consuetudo quò fructus inexacti per clericum, seu beneficiatum defunctum, & illi etiam qui obueniunt, & decurrunt post eius obitum vsque ad nouam prouisionem accrescunt capitulo, collegio, vel canonicis, seu conclericis dictæ ecclesiæ.

Quid tenendum ergo in casu isto? ego puto in istis fructibus inexactis, quod non succedant nec hæres defuncti nec successor in beneficio, nec alius, qui alias de iure communi posset succedere, quandoquidem

dem fuit expresse determinatum per prelibatum Iulium 3. quod isto casu succedat camera apostolica, in locis, vai sunt collectores cameræ apostolicæ: prout per ipsius Iulij constitutionem æditam, vel publicatam sub anno Domini. 1551. die decima octaua mensis Iunij. in qua Papa declarat, quod constitutio, quam alias fecit, quod in fructicus inexactis, relictis per defunctum clericum, nõ haberent succedere hæredes defuncti, sed successores in beneficio, comprehendebat tantum loca, vbi non sunt collectores spoliorum, & iurium cameræ apostolicæ: & quod in dictis locis suum effectum sortiri haberet tantum, non autem in locis vbi essent & esse consueuerunt collectores, & in locis, vbi essent collectores, voluit quod circa istos fructus inexactos, haberent locum consuetudo, priuilegia, & iura particularia, quæ iubet seruari: per quam constitutionem Iulius 3. adimendo illos fructus inexactos a successoribus in beneficijs, in locis, in quibus adsunt collectores spoliorum, & iurium reuerendæ cameræ, vt de se patet, voluit, & intellexit illos applicare iuribus cameræ, ac vt bona cameræ per collectores colligi in dictis locis.

Verum quia ego ita dictam constitutionem intelligo, & simul audiui,
6 quendam magnum doctorem in ciuitate Neapolis aliter intelligere, & aliter sentire, in cuius opinionem, & sententiam licet pro eius auctoritate, quæ apud omnes magna, & apud me maxima ego iuuenis descendere deberem, tamen hic adducam rationes, & fundamenta, quibus moueor ad dictam constitutionem, ita interpretandam, & eam ita intelligendam, prout aliter intelligi recte non posse puto.

Et pro euidentia præmitto, quod sensus bullæ talis est videlicet constitutio, quam fecimus, quod fructus inexacti relicti per clericum defunctum, non vadant ad illius hæredes, sed ad successores in beneficio, quos solutis primo certis debitis, & legatis defuncti, in suos vsus conuerterent, habet locum in locis tantum, vbi non sunt collectores iurium cameræ apostolicę, circa quæ loca seruari habet ius commune, nec comprehendit loca, vbi sunt, vel esse consueuerunt collectores, & in locis collectorum, valeant consuetudo, priuilegia, & iura particularia quæ vigeant. Credo quod iste sit germanus eius intellectus, & verus sensus bullæ.

Præmitto secundo & aliud ꝙ cum per constitutiones, de nouo factas, per Romanos Põtifices, hodie camera apostolica sit subrogata, & suffecta in bonis acquisitis de fructibus beneficiorum, ac in acquisitis, occasione ecclesiæ, & in fructibus relictis per clericum defunctum in locum, ac in vicem successoris, prout per bullas, & constitutiones extrauag. in materia spoliorum editas, de quibus in prima quęstione

per

per decis. Rotæ 855. in antiquis. Camera Apostolica, successor in beneficio habent se, vti contraria, & incompatibilia.

Et vbi sit vnum de istis, ibi aliud esse non possit de iure, quia, vbi colligit Camera ibi colligere non possit successor, & vti contraria, alterum excludatur ab altero.

Item præmitto etiam, quod de iure intentio legem condentis est consideranda Clem. secunda. §. final. vbi Cardinal. de religion. dom.
7 quia cum priuilegium est dubium, concedentis intentio inspicitur, per text. in l. neratius. ff. de regul. iur. capitulo cum venissent. ex. de iudic. per Specul. in titulo de instrumen. æditio. §. vndecimo
8 incip. nunc autem versiculo si autem dubium est. & intentio apparet ex conie&uris. l. si quis intentione. ff. de iudic. per Specul. in titulo de libelli conceptio. §. iam nunc versiculo sed cum ex his.

Istis ita præsuppositis, ego iudico, quod principale intentum Papæ in hac constitutione fuit prouidere de istis fructibus, ac rebus inexactis Cameræ Apostolicæ, in locis, vbi sunt collectores, si nulla adsit consuetudo, priuilegium, aut ius particulare in contrarium, & quod causa finalis, quæ illum ad sic statuendum induxit, fuit ipsa Camera, & ita intelligi debet, licet per verba expressa non appareat, id quod ego deduco hoc modo.

Et primo, quia reformatio constitutionis, vt non habeat locum, vbi sint collectores iurium Cameræ Apostolicæ, videtur facta pro camera apostolica, & respectu cameræ, per illa verba in bulla sæpius repetita prouidere intelleximus solum ecclesijs, monasterijs, & beneficijs in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum cameræ apostolicæ debitorum deputari, seu esse non consueuerunt &c. Vnde, si respectu Cameræ sit facta, ad illius vtilitatem, commodum, & beneficium facta interpretari debet, quia in locis collectorum excluduntur a perceptione talium fructuum successores in beneficijs, ad quos tales fructus regulariter de iure communi spectant, vt iuribus primo allegatis, ergo ipsis exclusis inclusa intelligitur Camera Apostolica quæ est successoribus in materia spoliorum contraria, per regulam contrariorum, quod inclusio vnius est exclusio alterius, & electo vno de con-
9 trarijs alterum perpetuo est extinctum. Nota Bal. per illum tex. in l. prima. C. de fur. & ser. corrup. notat & dicit Specul. in tit. de exceptio. §. 4. vers. illud autem, quod contrariorum electo vno, videtur alteri renunciatum.

Item ex eo, quia in prima constitutione, vel motu proprio a talibus fructibus, vti a rebus Ecclesiasticis in alienationibus excluduntur omnino hæredes, & illi conceduntur successoribus in beneficio, ad quos

spectant

ſpectant de iure,cum facultate illos in ſuos proprios vſus conuerten di ſolutis certis debitis,& legatis factis ad pias cauſas defunctorum, in ſecunda conſtitutione adimuntur a ſucceſſoribus,in locis vbi ſunt collectores cameræ, in quibus locis eſt ſeruanda conſuetudo, & priuilegium:& ſi nulla adſit conſuetudo,vel priuilegium, vel ius particulare,prout euenire poteſt, de neceſſitate eſt dicendum, quod tunc iſti fructus ſint Cameræ Apoſtolicæ cuius,reſpectu limitatur conſtitutio generalis,in locis vbi ſunt collectores:quia ſi non intelligerentur eſſe cameræ iſta noua conſtitutio reformatiua primę,nihil operaretur, quæ operari debet etiam vltra ius commune,per Bartol.& alios in l. 4. §. prætor ait, ff. de damno infec. per Felin. in cap. de cauſis, de offic.deleg. in ver. in glo.ibi & per tex. in l. re coniuncti, ff. de legat. 3. vbi dicit: quod quando verba ſtatuti in ſenſu directo nihil ope-
10 rantur, tunc de neceſſitate ſumi debet argumentatio a contrario ſenſu, etiam ad correctionem iuris communis: immo illa verba bullæ, in locis in quibus collectores, ſeruirent deuento, & eſſent eluſoria, & ſtatuta ſemper debent intelligi, ne reddantur eluſoria, l. prima, §. pecunia, ff. de calumniat. gloſſ. in cap. quamquam de vſur.in 6.

Item ſi dicamus iſtos fructus,& res inexactas non ſpectare ad cameram apoſtolicam in locis collectorum,ſi veniat caſus,quod per conſuetudinem,priuilegium,aut ius particulare ad neminem ſpectent, naſcitur inconueniens,videlicet quod nullius erunt, & in dominio incerto permanebunt,quod eſſe non debet.

Vnde ad euitandum inconueniens,cum non ſint hæredum, non ſint ſucceſſorum,nec per aliquam conſuetudinem, priuilegium, aut ius particulare ab aliquo vendicentur:eſt de neceſſitate dicendum, quod ad Cameram Apoſtolicam pertineant,cuius intuitu, & contemplatione videtur emanaſſe iſta noua reformatiua conſtitutio,argumento a ſufficienti partium enumeratione,quod valet in iure,l.obligatione fere. §.placet.ff.de actio.& oblig.l.filius,§.filius,de leg.1.& §. in bonæ fidei inſtit.de actio.

Item cum in bulla dicatur,quod ſucceſſores habent ceſſare percipere fructus,& res inexactas in locis vbi ſunt collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ,niſi adſit conſuetudo,priuilegia,vel aliquod ius particulare,ipſa camera,& reſpectus ipſius cameræ,videtur fuiſſe cauſa finalis, quæ ad ſic ſtatuendum,& diſponendum Papam mouit, quia iſta
11 cauſa eſt poſita,& expreſſa in lege,vt per Bar.in l.metum autem, §. ſed licet. in primo not. ff. quod metus cauſ.per Bal. in l.generaliter. 5.col. verſ. ſecundo principaliter, C.de epiſc. & cleric.& cauſæ, quæ cohærent ipſi diſpoſitioni inſpecta iuris diſpoſitione inducunt, & ar-

ctant

ſtant ad ita diſponendum,dicuntur eſſe cauſæ finales,per Bartol.Socin.conſ.159. & conſ.245. quia cauſa finalis videtur eſſe mens legis, quæ inſpici debet, per Specul.in tit. de aduocat. §.4. verſ. vel tale. Item cum hic non poſſit dici,quod ratio, quæ mouit Papam principaliter fuerint hæredes defuncti, a quibus tales fructus omnino ademit per primam conſtitutionem. Item nec ſucceſſores,a quibus adimit in terris collectorum. Item, nec conſuetudo, vel priuilegia, cuius,clauſula(ſi inſpicitur bulla) eſt poſita poſt determinationem principaliter factam de intereſſe cameræ, per iſta verba, Et omnino ea non obſtante,quæ præſupponunt,vt eorum eſt ſenſus,aliam determinationem præcedere,eſt de neceſſitate dicendum,quod fuerit ratio Cameræ Apoſtolicæ,quia præter iſtam, nulla alia apparet, & nulla
12 alia reddi poteſt, quæ debet haberi in caſu noſtro pro expreſſa,late per Felin.in cap.ſi quando,ext.de reſcrip.2.colum.verſ. circa reddendum &c.

Accedit quod non videtur in veriſimile,quod Papa qui pro ſubueniendis neceſſitatibus Sedis Apoſtolicæ pro regimine Vrbis,totiuſq; ſtatus eccleſiaſtici,ac manutentione Pontificalis dignitatis in vniuerſo orbe terrarum, applicauit Cameræ Apoſtolicæ bona quæcunque de fructibus eccleſiaſticis acquiſita,relicta per clericos defunctos, quæ ſpolia hodie vocamus.

Item fructus obuenientes a die vacationis,vſque ad apprehenſam beneficij vacati poſſeſſionem, quod voluerit etiam in ſubuentionem onerum dictæ Sedis,& Cameræ dictos fructus,& res inexactas conuertere, charitate, & dilectione adductus Romanæ eccleſiæ, & Sedis ſuæ præfatæ, quæ charitas, & dilectio eſt vna de coniecturis ad mentem coniecturandum, per tex. vbi Iaſ.in l. ſeruus plurium,§. ſi numerus de legat.primo, id,quod videtur tanto magis dicendum, cum attenta eius abſoluta,& quam habet ampla poteſtate in beneficialibus,ac fructibus beneficiorum,id facere poſſit pro libito,& ſolet, per extrauag.cum nonnullæ,la prima & la 2. in tit. de præben. vbi fructus beneficiorum vacantium pro eccleſiæ Romanæ neceſſitatibus releuandis,Cameræ Apoſtolicæ applicantur,vbi vide in extrauag.communibus, idem vide in extrauag. antecedenti, quæ parimodo incip. nonnullæ,& in extrauag. poſtulaſti.eod.& dicit gloſſ.in clem. vnica, de ſupplen.negli.in ver.reuocari,quæ dicit quod hodie Papa recipit fructus vacantium &c.

Et cum in hoc non præiudicet niſi clericis, qui in dictis fructibus ſuccedere poſſent,quibus præiudicare poteſt de iure, ſecundum libitum voluntatis ſuæ, & cum verba dubia debeant interpretari, ſecun-
13 dum quod expedit proferenti, per Paul. de Caſt. & alios in l. ſi quis

inten-

intentione.ff.de iudic.& in obscuris inspicimus semper illud, quod est
14 magis verisimile cap. inspicimus.de reg.iur.in 6.

Item cum verba dubia, regulariter interpraetantur in fauorem proferentis.l.habemus & d.l.si quis intentione.de iudic.tamen fauore Ecclesiæ verba dubia interpraetantur in eius fauorem etiam contra eius intentionem, per glo. in ver. dubium. ex. de probatio. cap. in præsentium.

Per hæc ego dicebam, quod mens Papæ in dict. regula, vel constitutione reformatiua fuit, quod fructus; & alia inexacta, quæ adimuntur successori in beneficio, peruenirent ad Cameram Apostolicam in locis, vbi essent collectores iurium Cameræ, si tamen aliqua consuetudo, priuilegium, vel ius particulare non adesset in contrarium, & quod collectores, vti bona, & iura Cameræ colligere possent.

Nec iudico verum illud: quod dicebat ille magnus Doctor, quod causam præbuit constitutioni consuetudo, & quod illa fuit causa finalis, & impulsiua constitutionis quia, si bene inspiciamus bullam, non loquitur de consuetudine, nisi secundo loco, siue inspiciamus in narratiua parte, siue indispositiua, & nisi postquam est loquutus Papa, respectu collectorum Cameræ, nec de consuetudine statuit, nisi postquam determinauit de causa, & loco collectorum iurium Cameræ Apostolicæ, quam causam reputauit, & habuit Papa pro digniori, quia de illa primo loco tractauit, quia digniora habent semper præcedere. vnde
15 de consuetudine statuitur secundo loco, vnde causa consuetudinis non videtur fuisse causa principalis, neque principale intentum, quòd mouit Papam ad statuendum.

Item statuit de consuetudine per illa verba, videlicet, & omnino eadem constitutione non obstante &c.

Per quæ videtur, quod constitutio fuit iam facta super alio penitus diuerso a consuetudine, vnde illam limitat, vt non habeat locum, vbi sit consuetudo in contrarium, priuilegia, vel ius particulare.

Item statuit de consuetudine, addendo ad principalem constitutionem, iam factam per dictionem, & quæ est dictio copulatiua copulans sem
16 per aliquid alicui. l. titiæ. textores. §. nihil. ff delega. primo. l. si quis inquilinos. eo tit. quę dictio aliquando importat ordinem successiuum, l. gallus. §. quędam. ff de lib. & posth. & de sui natura implicat casum minus dubitabilem Raphael. Fulgo. & Lud. Rom. in l. qui se patris. C. vnd. lib. Ias. in l. prima §. municipes 2. col. vers. respondetur not. de acqui. poss. & per Bar. in l. sicut & in l. 3. ff. de Fund. instr. vbi dicit quod dictio, & coniungit ęque principaliter, per Felyn. in c. quanto. de iudic. col. antepen. vers. sed posito.

Item

Item dicat mihi ille magnus doctor, si consuetudo sola fuit. quæ prebuit Papæ causam statuendi, ad quid ponere in bulla illa verba, sæpe repetita, constitutionem eandem solum comprehendere eccle sias, & monasteria, in quibus collectores iurium cameræ non essent, vel esse non consueuerint, quid operantur illa verba? Nam verba debent ali-
17 quid operari. vt diximus, & superfluitas debet euitari per Specul. in tit. de teste. §. iam de interrogatorijs. prima col. in fin. vers. habita.

Quid accidebat: nisi dicere, regula quòd successores percipiant fructus inexactos, nō habeat locum vbi sit consuetudo in contrarium, & profecto si consuetudo sola fuit: quæ Papam mouit, & non camera apostolica, illa verba sufficiebant.

Profecto illa verba in locis, in quibus collectores esse non consueuerunt fuerunt superfluo addita, quòd esse non debet, maxime in lege, quæ nedum verba superabundantia, sed superfluam sillabam habere non
18 debet. per glo. in. l. j. ff. quod met. caus. & in capit. solitæ. de maiori t. & obedient.

Ego salua pace tanti uiri bullam intelligo, quod Papa principaliter sit motus ad statuendum pro interesse cameræ apostolicæ, & quòd collectores cameræ tales inexactos fructus nomine cameræ perciperent, & si adesset aliqua consuetudo, priuilegium, vel ius particulare in contrarium, quod vigeret, qnòd constitutione non obstante seruaretur, & seruari haberet.

Nec obstant, quæ primo loco deduximus in contrarium. de tex. in capit. quia sepe. de electio. in vj. & de tex. in capit. præsenti. de off. ordin. eo. lib. & de tex. in cap. illud, cum alijs adductis. xij. q. ij. vbi apparet: quòd fructus, & emolumenta, obuenientia, quo vis tempore relicta per defunctum deberet futuro successori fideliter reseruari: nec minus illud, quod adduxi de Hostien. in capit. fin. de pecul. cler. de Calder. & Specul. & de Io. Copo.

Quia ista haberent locum de iure antiquo, & quando nihil statutum esset in contrarium per ius nouum, prout determinatur de fructibus obuenientibus a die vacationis vsque ad apprehensam possessionem beneficij per de nouo prouisum per Bullam Pij iiij.

Item de fructibus inexactis, relictis per defunctum per dictam constitutionem, Iulij iij. quæ, vt iura noua attendi debent vulgatis Iuribus.

Non obstat, quod pari modo adduxi. de Bartol. in. l. diuortio. ff. solut. mat. quod clericus decedens transmittit ad hæredes suos fructus perceptos, & percipiendos pro rata anni, vel temporis quo stetit in canonicatu, quia ipsemet Bar. non firmat ibi eam opinionem, sed dicit, ꝙ contrariū tenent canonistæ, quibus in hoc est standū, vt ibi per eū.

Nec eſt aliquid, quod dixi. de Io. And. qui diſputat quæſtionem de canonicis Mutinenſibus, qui ſtante conſuetudine poſſunt diſponere de fructibus canonicatus percipiendis: quia non dico: quod in huiuſmodi fructibus non habeat attendi cõſuetudo: quia imo eſt attendẽda,& obſeruãda, prout latius dixi ſupra in quæſt.de conſuetudine.

Et aduerte,quod fructus inexacti: de quibus in Præfatis bullis, habent intelligi,ſi ſunt maturi,& in ſtatu, quod decedens ipſe illos decerpere,& colligere potuiſſet.

Sed nunquid collectores poterunt tẽpore ſedis vacãtis, ſcindere nemora non cędua, vel alia,vel pulchras arbores:ſeu exaurire,aut euacuare ſtagna de groſſis piſcibus per multos annos nutritis:& licet videatur, quod ſic, quia quicquid fructuum nomine vtiliter ſuo tempore euenit,totũ ſuum eſt oneribus ſupportatis cap. præſenti.de off.ordin. lib. vj. tamen, quia iſta ſunt talia, ſine quibus deterioratur proprietas,videtur de iure contrariũ, quia iſta non cadunt ſub fructuum nomine, nec appellatione fructuum venire poſſunt. l. arboribus. &.l. pridem. ff. de vſufr. & cap. forma. de cenſi. vnde videtur dicendum, quod magna nemora, & arbores non cæduas non vaſtabunt nec cædua,vel ſtagna, niſi quatenus augumentum, ſeu emolumentum eorum tempore iſtis competenti poterunt adæquari, ad inſtar mariti fructus dotis lucrantis. l. diuortio. §.non ſolum. ff. ſol.mat.per glo.in ver.collectores extrauag.ſuſcepti. extrauag. commune ſed. vacan.

Regula ſiue conſtitutio perpetua Sanctiſſimi Domini Iulij diuina prouidentia Papæ iij. in qua declaratur, quod fructus beneficiatorum, tempore obitus beneficiatorum inexacti, debeantur ſucceſſoribus in beneficijs, & non hæredibus dictorum beneficiatorum, ac quod ducati 500.& reliqua per mortem reuerendiſſimorum S. R. E. Cardinalium Cameræ, & Cappellæ apoſtolicæ debita ſolui debeantur, nec de eiſdem per præfatos Cardinales teſtari poſſit.

MOTV PROPRIO &c. Cum ſicut nobis nuper innotuit diuerſi diuerſorum beneficiatorum, etiam Epiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac S.R.E. Cardinalium pro tempore decedentium hæredes,non ſolum bona relicta ſpolia nuncupata ſic decedentium beneficiatorum,Epiſcoporum Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac etiam Cardinalium verum etiam fructus &c.eccleſiaſticos, ac pecunias, & res alias per ipſos beneficiatos,Epiſcopos,Archiepiſcopos,Patriarchas,& alios prælatos, ac etiam Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam ſi eorum ſolutionis dies ante obitum ipſorum non aduenerit, ſub eo forſan prætextu: quod pro tempore ante obitum huiuſmodi decurſo, de-

beantur

beantur exigere, & quandoque ſolutionem debitorum per ipſos beneficiatos, & Cardinales, dum viuerent contractorum, & legatorum per eos in ſua vltima voluntate, etiam ad pias cauſas factorum ſubterfugere, & hæredes Cardinalium huiuſmodi paramenta, & ornamenta cappellæ ipſorum Cardinalium, quæ iam tanto tempore, quod eius initij hominum memoria non habetur capellæ apoſtolicæ, in qua miſſæ papales celebrantur, & ex qua pauperibus prælatis ad Romanam Curiam pro tempore confluentibus & paramenta eccleſiaſtica, cum quibus proceſſionibus, & & alijs ſolemnitatibus per Romanum Pontificem fieri ſolitis incedere poſſint non habentibus ſubuenitur, deuolui conſueuerunt occupare, ac ſolutionem quingentorum ducatorum auri de Camera, qui poſt obitum ſingulorum Cardinalium, pro prætio anuli, eis in eorum ad Cardinalatus aſſumptione exhiberi ſoliti, Cameræ apoſtolicæ perſoluuntur declinare contendant, & ſatagant. Nos attendentes fructus &c. & pecunias, ac res alias, occaſione eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum pro tempore prouenientium, licet poſtquam ad manus beneficiatorum peruenerũt, & cum alijs ipſorum beneficiatorum fructibus &c. pecunijs, & rebus, ſeu ipſis beneficiatis incorporatæ ſunt, non vlterius in eccleſiaſticis ſed potius ipſorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquiſitis bonis iudican. & propterea, quod modo pro ſecularibus, & prophanis haberi, & de eis teſtamento, aut alias diſponen. facultas eiſdem beneficiatis per ſedem apoſtolicam concedi conſueuerunt: nihilominus, donec in manibus eorum, qui illos, tanquam eccleſiaſticos ſeu ex eccleſiis, monaſterijs, & beneficijs prædictis prouenien. & pro talibus conſeruant, aut, vt tales detinent, ipſique beneficiati pecunias huiuſmodi realiter non exegerint, & fructus &c. non perceperint, nec non alijs eorum bonis commiſcuerint, & ſibi incorporauerint ſemper ipſarum eccleſiarum, quarum ipſi beneficiati ſunt, ac vere eccleſiaſticos eſſe, & cenſeri debere: & propterea iuri non congruere, vt ipſi beneficiati de rebus certis ipſarum eccleſiarum, quæ omni iure alienari prohibentur diſponere, etiam in eorum vltima voluntate poſſint, nec ipſis beneficiatis, etiam epiſcopis, Archiepiſcopis, Patriarchis, & alijs, ac Cardinalibus pro tempore defunctis, eorum hæredes, qui, vt plurimum ſunt laici, in præiudicium ſucceſſorum beneficiatorum fructus etc. ac res, et pecunias inexactos huiuſmodi, os boui trituranti alligando exigunt, et hæredes Cardinalium mala malis addendo, bona capellę apoſtolicę debita occupant, ſeu quod Cameræ, et creditoribus, ac legatarijs debent pro ſe retineant. Volentes in præmiſſis oportune prouidere.

L 2 Motu

Motu simili &c. declaramus nostræ intentionis nunquam fuisse, nec esse, quod quiuis quorumcumque beneficiatorum, etiam, vt prefertur Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium vbilibet, etiam in Romana Curia, aut districtu pro tempore decedentium, siue ex testamento per eosdem beneficiatos, etiam vigore facultatem quoruncunque eis in specie, vel in genere, etiam prætextu quoruncunque capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum sub quibusuis tenoribus, & formis ac alias quomodolibet concessorũ condit, siue ab intestato hæredes fructus &c. ac pecunias, & res alias per ipsos sic defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales, ante eorum obitum non exactos, etiam si pro tempore ante obitum huiusmodi decurso debeantur, ac eorum solutionis dies beneficiatis & Cardinalibus viuentibus aduenerit, & per ipsos beneficiatos, & Cardinales non steterit, quominus illos exegerint, quinimo omnium pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecerint, quoquomodo exigere aut etiam sponte oblatos percipere, aut cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, & alia cuiusuis sortis, tam aurea quam argentea vasa, & iocalia, ac quæuis ornamenta, paramenta, & alia vtensilia, cappellæ singulorum Cardinalium, pro tempore decedentium, ceteraque, tam ad ipsam cappellam, quam eius ministros circa altaris ministerium, & celebrationem misse pertinen. pro se retinere, aut solutionem quingentorum ducatorum huiusmodi euitare possint, sed quod de cætero perpetuis futuris temporibus fructus &c. ac pecuniæ & res, vt præfertur inexacti huiusmodi, ac ipsorum sic defunctorum beneficiatorum etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, & Cardinalium in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs prædictis successores: qui ex illis quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum huiusmodi aduenerit, omnia ipsorum beneficiatorum, etiam, vt præfertur Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinaliũ debita & ad pias causas facta legata, si aliũde ex alijs ipsorum beneficiatorum bonis solui non possint, soluere teneantur libere deuenire, & inposterum deueniant, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi possent, & imposterũ possint, necnon cruces cãdelabra, imagines, patenas. calices, & vasa iocalia, ornamẽta, paramenta, vtensilia, & alia ad cappellam singulorũ Cardinalium, & eius ministros, vt præfertur pertinen. & ad eãdem cappellam apostolicam pertinerent, & spectarent, ac in posterum pertineant, & spectent, & per

& per agentes pro ea realiter, & cum effectu capi, & apprehendi poſſent, & deberent, ac impoſterum poſſint, & debeant, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam pro tempore decedentium quingentos ducatos huiuſmodi eidem Cameræ perſoluere teneretur, & in poſterum teneantur, & propterea ſucceſſores in Eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs huiuſmodi fructus &c. ac pecunias, & res per eorum anteceſſores non exactos, libere, & licite percipere exigere, & leuare, ac ſolutis ſi aliunde, vnde ſoluant non erit (vt præfertur) debitis, & legatis prædictis, quod reſiduum fuerit in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere, necnon agentes pro cappella, Apoſtolica, Cruces, Candelabra, imagines patenas, calices: vaſa, iocalia, ornamenta, paramenta, vtenſilia, & alia prædicta, propria auctoritate libere capere, & apprehendere poſſe, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam aliorum pro tẽpore decedentium ad Cruces, Candelabra, & alia prædicta agen. pro dicta Cappella Apoſtolica realiter, & cum effectu conſignandi, & eoſdem quingentos duc. agentibus pro eadem Camera, vt præfertur ſol uend. teneri, & obligatos eſſe, ac ad id omnibus iuris. & facti remedijs cogi, & compelli poſſe. Sicq; in præmiſſis omnibus, & ſingulis caſibus ad præſens occurrentibus, ſeu penden. per quoſcunque &c. in quauis cauſa, & inſtan. ſublata &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decernimus. Non obſtan. præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis ſtatutis &c. priuilegijs quoque indultis, ac teſtandi, & alias de dictis rebus, & bonis diſponendi facultatibus capitulis, & literis Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam per modum ſtatuti, & ordinationis perpetuorum Motu proprio &c. aut alias quomodolibet etiam per nos ad dictam ſedem conceſſis, & emanatis: quibus omnibus, etiam ſi de illis &c. eorum tenores &c. hac vice duntaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, & ſufficienter derogatum eſſe decernimus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem hæredes ipſorum beneficiatorum, qui iam ante præſentium publicationem pecunias, ac fructus per ipſos beneficiatos inexactos huiuſmodi exegerint, per ſucceſſores in beneficijs huiuſmodi amplius præſentium vigore moleſtari non poſſe, necnon pręſentes in Cancellaria Apoſtolica, vt moris eſt publicari, & illius quinterno inter alias conſtitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam deſcribi.

Regula S. D. N. Iulij Diuina prouidentia Papæ tertij: per quam declaratur, quod conſtitutio perpetua, alias ſuper fructibus beneficiorum tempore obitus beneficiatorum inexactis ędita, locum non habeat

in locis: in quibus collectores cameræ apostolicæ, esse consueuerunt.

Motu proprio &c.Dudum ex certis tūc expressis rationabilibus causis per quandam constitutionem nostram perpetuo duraturā,inter alia motu simili declaramus nostræ intentionis nunquam fuisse, nec esse, quod quiuis quoruncunque beneficiatorum,etiam Episcoporum,Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, ac S.R.E. Cardinalium,vbi libet,etiam in Rom.Cur. aut eius districtu pro tempore decedentium, siue ex testamento per ipsos beneficiatos, etiam vigore quarumcunq; facultatum eis in specie, vel in genere, etiam prætextu quoruncunque capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac alias quomodolibet concessorum condito, siue ab intestato hæredes fructus &c. ac pecunias,& res alias per ipsos defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos,Patriarchas, & alios prælatos,ac Cardinales ante eorum obitum non exactos,etiam,si pro tēpore ante obitum huiusmodi decurso deberentur, ac eorum solutionis dies beneficiatis, & Cardinalibus viuentibus aduenisset, ac per ipsos beneficiatos,& Cardinales nō stetisset, quominus illos exegissent,quinimo omnem pro illorum exactione necessariam diligentiam,etiam iudicialiter agendo fecissent, quoquomodo exigere, aut etiam sponte oblatos percipere tunc,vel in posterum possent:sed quod ex tūc de cętero perpetuis futuris temporibus fructus &c. ac pecuniæ, & res, vt præfertur in exacti huiusmodi,ad ipsorum sic defunctorum beneficiatorum,etiam Episcoporum, Archiepiscoporum Patriarcarum, Prælatorum, & Cardinalium in ecclesijs,monasterijs,& beneficijs ecclesiasticis,quorum fructus &c.ac pecuniæ, & res huiusmodi essent successores, qui ex illis, quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum huiusmodi aduenisset omnia ipsorum beneficiatorum, etiam Episcoporum Archiepiscoporum, Patriarcharum, Prælatorum, & Cardinalium debita ad pias causas facta legata,si ex alijs ipsorum beneficiatorum bonis solui non possent soluere tenerentur,libere deuenirent, ac per eos,& non hæredes prædictos exigi possent;& propterea successores in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs huiusmodi fructus &c.ac pecunias, & res per eorum prædecessores non exactos libere, & licite percipere exigere, & leuare ac solutis, si aliunde vnde soluerentur non esset debitis, & legatis prædictis:quod residuum foret in suos vsus, & vtilitatem conuertere posse. Sicque in præmissis casibus, etiam tunc occurentibus, seu pendentibus iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decreuimus prout in eadem constitutione: quam in cancellaria apostolica publicari, & in illius quin-

terno

terno inter alias conſtitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam deſcribi voluimus plenius continetur. Cum autem, ſicut nobis nuper innotuit: licet nos per conſtitutionem noſtram prædictam ſolum eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs, in locis in quibus collectores fructuũ, & prouentuum Cameræ apoſtolicæ debitorum deputati, ſeu eſſe non conſueuerant conſiſtentibus, & circa quæ ius commune ſeruari debet, prouidere intellexerimus: nihilominus diuerſæ perſonæ eandem conſtitutionem noſtram ad eccleſias monaſteria, & beneficia, etiam in locis, in quibus collectores huiuſmodi deputari ſeu eſſe conſueuerunt conſiſtentia: & in quibus diuerſæ conſuetudines, diuerſaque particularia iura, ſeu priuilegia vigent trahere, & extendere conentur contra mentem, & intentionem noſtras, ac in fraudem, & detrimentum quamplurimum. Nos fraudibus, & figmentis huiuſmodi occurrere, mentem, & intentionem noſtram in præmiſſis declarare volentes Motu ſimili &c. conſtitutionem eandem ſolum eccleſias, monaſteria, ac beneficia eccleſiaſtica in locis: in quibus collectores prædicti deputari, ſeu eſſe non conſueuerant comprehendere, & ad ea tãtum extẽdi, Nec in eccleſiis, monaſterijs, & beneficijs in locis: in quibus ijdem collectores deputari ſeu eſſe conſueuerunt conſiſtentibus locum habere, aut effectum aliquem ſortiri poſſe, aut debere. Et omnino ea non obſtante conſuetudines, & particularia iura, ſeu priuilegia cuiuslibet loci: in quo collectores huiuſmodi deputari, ſeu eſſe conſueuerunt in præmiſſis vigentia obſeruari, & exequutioni demandari. Sicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis, etiam ad præſens occurrentibus caſibus: ſeu pendentibus cauſis per quoſcunque &c. Sublata &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. decernimus, & declaramus. Non obſtantibus omnibus quæ in eadem conſtitutione noſtra volumus non obſtare pręſentes in pręfata Cancellaria, vt pręmittitur publicari deſcribi debere decernentes.

Placet, & ita declaramus.

SVMMARIVM.

1 *De fructibus eccleſiæ certa portio eſt aſſignata pro victu clerici.*
2 *Competit actio clerico pro victu contra eum, qui illum ordinauit ad Eccleſiam non ſufficientem.*
3 *Clericus fructus ſibi pro victu aſſignatos facere ſuos.*
4 *Clericus fructus eccleſiæ videtur poſſe proÿcere, & etiã porcis dare.*

 5 *Suum*

5 *Suum videtur illud, quod potest vendicari.*
6 *De fructibus ecclesiæ possumus alere, & dotare consanguineas, & filias seu sorores.*
7 *Hodie inoleuit quòd clerici appropriant sibi omnes fructus ecclesiæ.*
8 *Potest clericus dare consanguineis ad subueniendum, non ad illos ditandum.*
9 *Clericus de fructibus ecclesiæ participat, quatenus indiget.*
10 *Non potest fieri exequutio pro debitis clerici in fructibus pro victu assignatis.*
11 *Clericus fructus pro victu debitos facit suos, si vtatur.*
12 *Non consumpta per clericum reseruantur ecclesiæ.*
13 *In fructibus non consumptis succedit ecclesia.*
14 *In fructibus non consumptis succedit consanguineus si adsit consuetudo.*
15 *Papa concedit licentiam testandi de acquisitis parce viuendo.*
16 *Acquisita parce viuendo sunt ecclesiæ.*
17 *Camera Apostolica est hodie loco successoris.*
18 *Distributiones quotidianæ acquiruntur clerico, etiam quo ad dominium.*
19 *Non reperitur iure cautum, quòd clericus sibi præseruet portionem sibi pro victu assignatam non consumptam.*

An Clericus de fructibus beneficii non consumptis possit pro libito decedendo disponere.

QVAESTIO VI.

QVIA clerici beneficiati assistunt aliquando in seruitijs alicuius, a quo aluntur, &, nutriuntur. Vnde taliter viuendo, nihil de fructibus suorum beneficiorum, expendunt vel cōsumunt pro victu eorum, vel vestitu, quales sunt clerici assistentes seruitio Sanctissimi Papæ, Cardinalium, vel aliorum Prælatorum, seu alicuius Principis, vel Domini sæcularis, a quibus non solum victum, & vestitum, sed & salaria prouisiones, & recompensationes magnas capiunt, & eueniente casu obitus istorum, solent nasci quæstiones, ac suboriri dubia, an potuerint, vel possint in vita & in morte disponere de fructibus, ac redditibus suorum beneficiorum, saltem pro illa portione, vel parte, quæ de dictis redditibus sibi ex dispositione canonum pro victu, & vestitu sui; ac suorum obueniebat, ideo, & quia etiam quæstio mihi de facto ab amico proposita fuit, iudicaui non esse ab re, de hoc quæstionem præsentem formare, quia, quanto ma-

magis ſingula diſcutiuntur, vel declarantur, tanto magis mihi videtur, quod materia aperitur, & apparet.

Pro quo, more ſolito procedendo per contraria, quo modo magis ſplendeſcit veritas, l. munerum, §. mixta, ff. de mun. & honor. dico quod clerici, vel ſacerdotes de portione ſibi pro victu ſuo & ſuorum de fructibus beneficij debitam faciũt acquiſitionem, & quod eſt eis taliter acquiſita, quod in vita pro libito de ea diſponere poſsint, & in morte, & tam ad hæredes ex teſtamento, quam ab inteſtato illa tranſmittere: quia talis portio bonorum, & fructuum eccleſiaſticorum eſt miniſtris
1 eccleſię per canones, & ab antiquo conſtituta; & aſsignata, vt per tex. in c. quatuor, c de redditibus, c. cognouimus, c. mos, 12. q. 2. c. eccleſias 13. q. 1. per tex. & ibi Abbatem in c. de his, de eccleſijs ædifican. vel repara. & per Abb. in c. 1. eo. vbi clerico de iure certa portio de omnibus redditibus debetur, & aſsignatur, & vltra illam partem: nihil expectet clericus, vt ibi.

Et in tantum eſſe verum videtur, quod de redditibus eccleſiæ eſt portio aſſignata clerico pro eius victu; quòd pro illa, & ad illam conſequendam datur actio clerico contra obligatum, vtputa contra Epiſcopũ, vel eum qui illum ordinauit ad eccleſiã minus ſufficientem, & a qua clericus non habeat integre; & ſufficienter iuxta ſuam qualitatem, &
2 conditionem victu pro ſe, & ſuis per tex. in c. cum ſecundum apoſtolũ de præb. & per tex. & ibi gl. in c. pen. de ſimo. per quæ iura apparet, & probatur, quòd portio victus debetur clerico de fructibus eccleſiæ ex iuris diſpoſitione, quia ad illam petendam ius competit clerico.

Quia clericus, ſiue ſacerdos poteſt etiam de iure ſubtrahere, & denegare ſacramentorum exhibitionem populo, ſi ei non tribuat neceſſaria pro victu.

De quo nihil videtur dubitandum, maxime per illa quæ tradit Abb. in c. cum eſſes in repet. de teſtamen. columna nona, verſic. ad inducta. vbi dicit quod clericus fructus pro ſua prouiſione aſſignatos facit
3 ſuos, ibi dicitur illos facere ſuos quoad hoc, vt ſibi prouideat, &c. & in tex. in capit. vnico, de cleric. non reſiden. in ſexto, dicitur quod clericus fructus beneficiorum facit ſuos, & in eis acquirit dominium, de quibus poteſt taliter diſponere, & in illis talem, & tantam habet auctoritatem quod de illis poteſt pro libito ſuæ voluntatis diſponere,
4 ac etiam proijcere, & porcis dare, vt vtar verbis glo. in ſumma, prima quæſtione prima, & verbum ſuos, importet dominium, l. non ſolum, §. meum, de rei vendic. Bar. in l. cum res, 2. colum. verſ. quid dicemus, C.
5 ſi res alien. pig. data. & per Card in clem. fi. de procura. & ſuum dicitur, quod vendicari poteſt l. quintas, §. argento & ibi Bar. in princip. ff. de aur. & arg. leg.

Et

Et non solum clericus potest pro suo victu disponere, sed etiam parentes, amicos, filias, & sorores si ægeant, & non habeant aliunde, ale-
6 re, & dotare, & eis competens subsidium conferre. per Abb. in cap. inquirendum, de pecul. cler.

Dicit in terminis Io. Andr. in capit. peruenit. de fideiussor. vbi asserere videtur, quod clericus potest soluere sua debita de illis redditibus ec-
7 clesiæ quos facit suos, ibi redditus beneficiorum, scilicet & præbendarum, quos facit suos, de alijs autem non fieret solutio, cum nec illos obligare potest id quod tanto magis videtur dicendum, & te-
8 nendum, quia hodie inoleuit vsus, quod clerici omnes fructus beneficiorum, & ecclesiarum appropriant sibi, nedum quod non possint de portione sibi tangente per victum pro libito disponere, per doctrinam Abb. in cap. peruenit de fideiussor. vers. in glo. in ver.

Et in hoc videtur omnis sublata dubitatio per dicta Didaci Couarruuias doctoris Hispani in cap. cum in officij. de testa. vers. tertio ex eadem. vbi de hoc posita quæstione, tenet quod possit clericus omnino disponere, dicit enim ex eadē ratione apertum fit, clericū habentem ecclesiasticum beneficium posse libere disponere de illis redditibus, qui essent necessarij ad eius honestum sumptum, inspecta cuiuscunque qualitate, si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & necessaria sibi ministrauit, hæc etenim pars bonorum ecclesiasticorum, ministris ecclesiæ per canones antiquos constituitur per iura quæ adducit. & maxime per dicta per sanctum Thomam. q. 155. art. 7. vers. ad septimum. vbi dicit, quod bona ecclesiarum non solum sunt expendenda in vsus pauperum, sed etiā in alios vsus, & ideo si de eo, quod vsui episcopi, vel alicuius clerici deputatum est, velit aliquis sibi subtrahere, & consanguineis vel alijs, dare, non peccat, dummodo illud faciat moderate, idest vt non indigeant non autem, vt ditiores inde faciat. Vnde Ambros. dicit in lib. de officijs, & est approbanda libertas, vt proximos seminis tui, ne despicias, si egere cognoscas, non tamen, vt illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus, vbi sequitur Caietan. in suis cōmentarijs ibidem & in d. vers. ad septimum. dicit quod clerici de his prouentibus qui sunt vsui suo deputati, videtur esse eadem ratio, quæ est de proprijs eorum bonis, de quibus habent liberam dispositionem sequitur Bal. in cons. 298. primo vol. vbi dicit, quod de redditibus clerico, vel prælato appropriandis, potest facere prælatus quicquid vult, dum viuit, in morte autem non, Andreas Isernia in constit. regni tit. de decimis præstan. vers. quantum ad partem fructuum deputatam pro victu episcopi potest prælatus facere, quod vult, sicut de suo pro se deputato, nec censetur sicut res ecclesiæ illud, quod

pro suo

pro ſuo vſu eſt deputatum, ſequitur de Soto lib. 10. de iuſtit. & iure. q. 4. art. 7. vbi dicit, quod fructuum ex poſſeſſionibus prouenientium quæ ratione alicuius obſequij clericalis ſunt annexæ Eccleſiæ, nempe anniuerſarij, aut capellaniæ, clerici pro ſua quiſq; portione, ſunt vere domini, exemplo pauperum, qui largitarum eleemoſynarum, & magiſtratus ciuilis qui ſtipendiorum pro ſuis laboribus dominiũ acquirunt. idem tenet ſumma Tabiena verbo reſtitutio. vbi dicit, quod de bonis ſibi deputatis, & de diſtributionibus ſimplicis beneficij idem eſt iudicium ſicut de bonis proprijs facit ad hoc Abb. in cap. ſecundo de his quæ fi. a præla. 2. col. verſ. limita: vbi dicit, quod bona diſtincta a capitulo poteſt prælatus ſine capitulo alienare ad ſui vitam, quia ſolum agitur de ſui præiudicio.

Sed in contrarium videtur eſſe veritas, quia dicit glo. in cap. fi. de pecul. cler. quod clerici in fructibus, ac rebus eccleſiæ habent tantum vſum, & vſuario comparantur, idem glo. in cap. cum olim. de rer. permut. in cap. fin. de pignor. & cap. quia nos. de teſtam. huius opinionis eſt Ricard. quarto ſen. diſt. 45. artic. 3. q. 1. vbi dicit quod in fructibus eccleſiæ clerici non acquirunt dominium merito non poſſunt teſtari, ſequitur Alex. de Ales 3. parte. q. 36. memb. 5. art. 2. Thom. Valdenſ. tom. 1. lib. 4. cap. 42. affirmat Henri. quolibet 8. q. 27. vnde ſi habet clericus vſum tantum, & ſi ſint iſta ſibi data ad vſum tantum, & non aliter, videtur quòd ſi non vtatur, habere non poſſit, quia data ad vnum effectum non debemus habere aut vti ad alium cap. ratio. ex de præben. quia debemus vti conceſſione iuris, modo & forma a iure, tradita: clem. ſæpe de re iud.

Quia Eccleſia alit clericos ad ſui decorem, & dat Clericis in fructibus beneficiorum vſum in alimoniam, ac alimenta, vnde ſi clericus non venit alendus, non tenetur Eccleſia ei in aliquo contribuere, puta ſi ſibi aliunde victus, vel alimēta ſubminiſtrētur, quia clericus debet par
9 ticipare de fructibus, ac bonis eccleſiæ, quatenus indiget, ad neceſsitatem ſui victus, & non aliter, vt in cap. epiſcopus. 12. q. 2. 12. q. 1. §. fi. & cap. ſeq. & hæc eſt doctrina Abb. in cap. reprehenſibilis, de appellation. in additio. in col. fin. vbi ad literam, vbi dicit etiam, quod ipſe ſemper tenuit illam opinionem, quod clericus non facit fructus beneficiorum ſuos, & quod pro debitis clerici, non poſsit ad inſtantiam creditorum fieri exequutio in redditibus, etiam in illa parte fructuũ,
10 qui debent conuerti in vtilitatem perſonæ clericorum, & qui ſunt clerico pro ſuo victu, & veſtitu aſsignati, quia illam partem Clericus vi
11 detur facere ſuam, ſi pro ſuo vſu, & neceſsitate expendat, vel conſumat, & quatenus vtatur, non ſi præſeruet.

Quia non conſumpta per clericum præſeruantur eccleſiæ, cuius eſt dominium

12 minium,& proprietas, vt per Abb. in cap. cum esses in repet. de testam.vers.quinto principaliter:quia dicit Archid.in cap. statutum.§. assessorem. de rescrip. in 6.hæreticum esse in iure quod ecclesiasticus acquirat ius dominij fructuum præbendæ vel ecclesiæ. Fac.quia prælatus prælaturam accipiens profitetur se pater pauperum, vnde si disponeret,esset ponere manum ad aratrum & respicere retro, quod euangelicæ repugnat disciplinæ.

Vnde cum potuisset Clericus vti, & noluit de talibus in vita disponere, vt per Bal. præallegato cons.298.primo vol. vbi dicit, quod de redditibus sibi appropriandis,potest prælatus facere quicquid vult:dum viuit, si noluit, dico videtur voluisse ecclesiæ rem præseruasse, vt sic interpretatio benigna fiat in fauorem ecclesiæ not. in cap in præsentia.de probatio.Fel.cap.fin.de iudic.nec est quod ille quicquam vlterius quærat,quia quod potuit noluit &c.& dicit lex, qui semel noluit petere bonorum possessionem,perdit ius eius, vbi enim noluit,cepit ius eius pertinere ad alios.l.1.§. tutor. ff. de suc. edict. etiam quando semel potuit noluit, & quando voluit adimplere nequiuit cap.cum super:de off. deleg. optima glo.cap.ecclesia vestra el secundo extra. de electio. in ver. adijcere &c.Fac.quia ista portio, & isti fructus sunt & possunt dici fructus non consumpti, quo casu succedit, quod dicit Gaspar.Calder.in suo cons.secundo.de pecul. cler. vbi posita quęstione, quis succedat, vel succedere habeat in fructibus Canonici defuncti,post multas distinctiones tenet, quod in fructibus non consumptis, si non adsit consuetudo quod succedant in illis consangui-
13 nei, succedit ecclesia, in testamento,vel ab intestato,vt ibi per eum, facit quod habetur per Bal. in suo cons. 313. 2.volum. incip.præmittendum est.

Fac.pro hac opinione, quod dicit Bal.in authen. licentiam. C. de Episcopis & cler. in fi.vbi ponit quæstionem si Rector Ecclesiæ percepit fructus, & potuit consumere plusquam consumpsit, donec ipse viuit, potest disponere illos fructus ad pias causas, nunquid moriens possit relinquere de eis in testō pauperibus,vel in subsidium terræ sanctæ, dicunt,Canonistæ,inquit,quod non: quia viuens æquiparatur vsufructuario,& ideo habet liberam administrationem fructuum,sed in morte assimilatur vsuario,qui suum tantum facit de fructibus,quantum consumit,non vltra.Et ideo de talibus non potest testari secundum canonistas:qui bene dicunt secundum eum ibi.

Facit quia ita esse interpratatur & intelligit Ro.curia per illud quod notatur in practica in licentia,seu indulgentia testandi: quæ conceditur per Papā Clericis in Rom.Curia, maxime per viam sacræ Pœnitentiariæ,quòd Papa concedendo talem licentiam clericis: concedit etiā

de

de fructibus beneficij acquiſitis parce vtendo, & parce viuendo: id eſt de illa parte, quam de iure potuiſſent pro victu ſuo conſumere, quã
15 parce viuendo non conſumpſerunt, de quo nihil eſſet, quod partes ſupplicarent, & quod Papa concederet, ſi pars aſſignata Clerico pro victu de redditibus eccleſiæ, conſumpta, vel non conſumpta eſſet in effectu ſui, id quod declarat Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. verſ. quarto principaliter, vbi dicit: quod de fructibus beneficij, etiam parce viuendo acquiſitis, per clericum non debent ſatisfieri debita clericorum, dixi aliqua in quæſtione de licentia teſtandi.

Per quæ puto poſſe dici, quod portio de redditibus eccleſię aſſignata clerico pro victu, eſt ſua ipſius clerici, ſi ea vtatur, & non aliter, quia ſibi ad talem vſum aſſignata videtur, vnde ſi per eum non expendatur, vel alias prę ſeruetur, non intelligitur per ſupradicta ſibi, vel hæredibus reſeruata, vel acquiſita: ſed eccleſiæ, cuius eſt proprietas fructuum ac rerum eccleſiaſticarum acquiſita, & erit cenſenda, vti de fructibus non conſumptis cenſetur, vnde in huiuſmodi relictis ſuccedit eccleſia, & loco illius Camera Apoſtolica hodie in locũ eccleſię, vel ſucceſſoris ſuffecta quia ſi bene cõſideres, omnes, & toti fructus eccleſię ſũt
17 aſſignati diſtincti, & deſtinati, quia videlicet alia pars clericis, alia epiſcopo, alia fabricę, alia pauperibus. d. c. quatuor. c. de redditibus. c. cognouimus. 12. q. 2. & ſicut aliæ partes ſi non diſpenſentur, aut diſtribuantur locis, & perſonis deſignatis, vel deputatis, debentur ſucceſſori eccleſiæ, & hodie Cameræ Apoſtolicę, quare non idem eſt dicendum de portione Clerico aſſignata? quare non idem ius in ea ſtatui debet, in qua eſt eadem non diuerſa ratio. l. ſi Socer. ff. ſol. mat. l. hoc amplius. ff. de dam. infert.

Et ad contraria reſpõdendo, dico, quòd nõ obſtat illud quod primo loco dictum fuit, quod portio aſſignata clerico pro victu, fuit aſſignata per antiquos canones, & eis debetur de iure, quia id ego non nego, ſed dico, quod debet intelligi, quod ſit aſſignata pro vſu, ſi vtatur, non autẽ aliter, quia talis portio fuit aſſignata pro neceſſitatibus: & in caſu quo illa clericus vtatur, vt per Abb. in d. cap. reprehenſibilis. quia ſi non conſumetur tali vſu debet illa portio ſequi naturam, & conditionem reliquorum fructuum, in quibus regulariter eccleſia, vel ſucceſſor ſuccedit, & hodie camera apoſtolica iuribus allegatis. Et de ſe patet, quod non ſunt contraria ſeu pro contrarijs cenſenda, dicere quòd pro ſuo victu, vel ſua ſubſtentatione competat actio clerico contra illum: qui ad eccleſiam non ſufficientem inſtituit, vel quod poſſit clericus ſubtrahere populo ſacramenta ſi ſibi de neceſſarijs nõ cõtribuat, & ad illud Abb. in repet. cap. cum eſſes. de teſta. quòd clericus dicitur facere fructus ſuos, quoad hoc, vt ſibi prouideat, & diſpen-

ſet,

ſet, dic verum ſi ſibi prouideat, & de prouiſis vtatur, aut prouiſus vſu conſumat, vt diximus ſupra: quia eſt verum, quod clericus dicitur dominus fructuum, ac illos fructus ſuos facit, qui ſunt pro ſua prouiſione deputati, quia dicti fructus ſunt ſui proprij quoad vſum, quia illis vti poteſt, veluti proprium dicitur ſecundo modo, id de quo quis habet liberam diſpenſationem, vt per Card. Zabarel. in cap. fi. de pecul. cler. 3. col. verſ. ſed ſecundo.

Illud vero d. cap. vni. de cler. non reſid. eſt verum in caſu in quo tex. loquitur in diſtributionibus quotidianis, quæ cum dentur Clerico ſeruienti pro miniſterio, & ſeruitio perſonali acquiruntur clerico, etiā quoad dominium, & facit Clericus illas omnino ſuas d. cap. de quibus
18 poteſt diſponere clericus, veluti ruſticus de denario diurni operis, prout ſuo loco diximus in q. de pot. cler. & in q. de ſucceſſ. Cler. ſæcul. ab inteſta modo tamen ſint diſtributiones quotidianæ, quę diſtribuātur inſeruientibus horis diuinis, non quæ dentur vel ſoluantur præſentibus in ciuitate, vel loco, non tamen ſeruientibus iuxta diſtinctionem tex. in extrau. poſtulaſti. de præben. extrauag. commun. quia in talibus non cadit exemptio quæ cadit in alijs. vt d. tex.

Nec minus obſtat illud: quod Clericus de fructibus, ac rebus Eccleſiæ poteſt alere parentes, amicos, filias, & ſorores dotare, quia id eſt ei permiſſum in caſu quo aliunde non habeant, quia Clericus eſt diſpenſator nō Dominus rerum, ac fructuum eccleſiæ. Vnde bene tenet diſpenſatio facta per eum in tales perſonas, & in tali caſu, nec ex hoc infertur ergo portionem, & fructus non conſumptos facit ſuos, quia ſi di-
19 ſpenſare in alios permittitur, non valet, ergo portionem ſibi præſeruare poteſt, quia id iure cautum non reperitur.

Nec obſtat dictum Io. Andreæ, & aliorum dicentium, quod clericus poteſt ſoluere ſua debita de fructibus beneficiorum, quos facit ſuos, quia contrarium ad illud tenet Abb. in prællegata repet. in c. cum eſſes. vbi tenet, quòd nedum etiam poteſt ſoluere de portione, ac de fructibus ſibi pro victu aſſignatis, & quod clericus nullos omnino fructus beneficij facit ſuos, quæ opinio mihi magis in æquo, & bono fundata videtur, & ſi vſus inoleuit, quod Clerici appropriant ſibi fructus, id eſt ex vſu non ex iuris diſpoſitione, quia fructus, & redditus beneficiorum habent expendi, vt Canones determinant, & iura ſuper quibus fundatur dictum Didaci Couarruuias, qui de hoc quæſtionem facit, & tenet affirmatiue, probant tantum, quod pars certa, & portio aſſignatur de redditibus eccleſiaſticis clerico pro victu, quod non negamus, ſed habet intelligi, ſi vtatur, vel fruatur, expendat, vel conſumet vſu, non aliter vt per Abb. in cap. repræhenſibilis. allegato. de appella. vbi decidit caſum, & præſentem quæſtionem, dictum vero-

ſancti

ſancti Doctoris facit in caſu in quo loquitur, ne egeant conſanguinei, &vt loquitur vt per verba illius moderate ideſt vt non indigeant &c.

SVMMARIVM.

1 *Licentia teſtandi conceditur per viam iuſtitiæ, & per viam gratiæ.*
2 *Quare licentia conceſſa per viam pœnitentiariæ dicatur per viam iuſtitiæ.*
3 *Vide de clauſulis, quæ ponuntur in licentia ſacræ Pœnitentiariæ.*
4 *Labores, & ſeruitia debent recompenſari.*
5 *Seruitium, impenſum prælato, dicitur impenſum eccleſiæ.*
6 *Prælatus habet viuere cum ſuis famulis de bonis eccleſiæ.*
7 *Prælatus licite remunerat de bonis eccleſiæ illum; qui inſeruiuit eccleſiæ.*
8 *Pro remuneratione ſeruitij eccleſiæ impenſi, poſſunt alienari res eccleſiæ.*
9 *Clericus partem fructuum, quam potuit, & noluit conſumere facit ſuam ſecundum aliquos.*
10 *Videtur verius, quòd faciat ſuam, ſi vtatur.*
11 *Eccleſia non tenetur ſoluere condemnationes clericorum.*
12 *Eccleſia tenetur contribuere in alimonia clericorum, non in aliam cauſam.*
13 *Quare in licentia ponitur clauſula; parce viuendo acquiſitis.*
14 *In adminiſtratoribus quales ſunt clerici, eſt potentius ius in vita: quam in morte.*
15 *Licentiam teſtandi per viam gratiæ.*
16 *Per canones antiquos non poterat clericus habere propria.*
17 *Acquiſita de fructibus eccleſiæ ſunt ſucceſſoris.*
18 *Clericus de fructibus eccleſiæ non poteſt donare.*
19 *Licentia teſtandi eſt indultum odioſum;*
20 *Habens licentiam teſtandi non videtur poſſe codicillari.*
21 *Qui poteſt teſtari, poteſt codicillari.*
22 *In licentia teſtandi habet clericus, quod poteſt teſtari, & codicillari.*
23 *Clericus non poteſt erogare conſanguineis, niſi in ſubuentionem;*
24 *Perſonæ incapaci regulariter legari non poteſt.*
25 *Licentia ſolet concedi in forma, etiam ſuccedenti ab inteſtato.*
26 *Tres opiniones diuerſæ, penes quem ſit dominium rerum eccleſiæ.*
27 *Dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues.*
38 *Hæreditas vacans obtinet vicem perſonæ.*
29 *Chriſtus habet dominium, & poſſeſſionem rerum eccleſiæ.*
30 *Eccleſia fidelium congregatio.*

Bona

31 *Bona ecclesiæ sunt prælati, quoad gubernationem, pauperum, quo ad sustentationem.*
32 *Quare bona ecclesiarum sunt diuisa ecclesijs diuersorum locorum.*
33 *Patrimonium ecclesiæ est commune, & propterea nullus sibi approriet.*
34 *Quare bonorum ecclesiæ gubernatio sit prælatis concessa.*
35 *Moriente Prælato proprietas, & possessio ecclesiæ remanet penes Christum.*
36 *Vniuersalis ecclesia nunquam moritur.*
37 *Licet ecclesia vacat, eius possessio non vacat.*
38 *Dominium & possessio rerum ecclesiæ est apud quamlibet ecclesiam.*
39 *Homines offerentes ecclesiæ, habent respectum ad Deum.*
40 *Secundum Abb. licentia testandi non datur sine magna causa.*
41 *Bona ecclesiæ sunt bona Dei.*
42 *Dimittens debita Dei sine causa, Deum offendit.*
43 *Papa Vicarius Christi non habet dissipare bona Dei.*
44 *Pro communi vtilitate datum, vsibus particularibus non est applicandum.*
45 *Subtrahens bona ecclesiæ videtur necare pauperes.*
46 *Deus peccare non potest.*
47 *Expresse cauetur quòd Papa non alienet bona ecclesiæ.*
48 *Quòd clericus possit alienare de rebus ecclesiæ, si tantundem contulerit intellige si contulit ante alienationem.*
49 *Ex quibus causis alienentur res ecclesiæ.*
50 *Alienatio bonorum ecclesiæ, videtur penitus interdicta sine causa.*
51 *Papa in beneficialibus, & in bonis beneficiorum est dominus.*
52 *Papa in beneficialibus potest quem suo iure sine causa priuare.*

§. occurrit.

1 *Beneficialia sunt de iure positiuo introducta.*
2 *In illis quæ sunt de iure positiuo, Papa potest omnia.*
3 *In beneficialibus Papa est dominus, quantum ad vsum.*
4 *Dominium rerum ecclesiæ est penes Christum, & Papam eius Vicarium.*
5 *Papa Vicarius Christi cum omnimoda potestate.*
6 *Papa habet plenitudinem potestatis.*
7 *Non potest Papa auferre ab vna ecclesia, & dare alteri sine causa.*
8 *Papa in bonis beneficiorum, habet omnimodam potestatem.*
9 *Papa potest subijcere ecclesiam alteri, & iura vnius alteri dare.*
10 *Papa facit monacum professum testabilem.*

Cle-

11 *Clerici seculares magis possunt disponere de rebus, quam regulares.*
11 *Monaci non habent velle, nec nolle.*
13 *Monaci non possident, sed possidentur.*
14 *Licentia testandi conceditur a Papa sine causa expressa.*
15 *Quòd in licentia testandi apponitur clausula in pios, & non pios vsus.*
16 *Quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet summa testandi a Papa.*
17 *Licentia testandi concessa Cardinali Saripando.*
18 *Licentia testandi seruatur inuiolabiliter a collectoribus spoliorum.*
19 *Odiosa concessio respicit primum actum tantum.*
20 *Licentia testandi est indultum odiosum.*
21 *Quomodo intelligatur regula, qui potest testari, potest codicillari.*
22 *Licentia testandi non extenditur ad codicillandum.*
23 *Actus odiosus extinguitur, morte concedentis.*
24 *Secundum Abb. licentia testandi non conceditur a Papa; nisi cum magna causa.*
15 *Non valet dispositio, nisi facta mentione de licentia secundum aliquos.*
26 *Non sufficit habere potestatem gerendi, nisi quis gerat eo modo, quo potest.*
27 *Valet dispositio, licet non sit facta mentio de licentia.*
28 *Præsumitur testator voluisse vti facultate, quam habet.*
29 *In dubio quis videtur vti priuilegio.*
30 *Paria sunt non testari, & inutiliter testari.*
31 *Præsumitur quis facere actum ex capite, quo sibi est vtile.*
32 *In forma licentiæ ponitur clausula toties, quoties.*
Item clausula per plura testamenta.
Item per codicillos, item quandocumque tibi placuerit.
33 *Vide quid importet verbum quandocunque.*
34 *Gratia Papæ numquam expirat.*
35 *Verbum prolatum a Papa, interpretatur secundum ius canonicum.*
36 *Licentia testandi non amittitur, etiam, si quis non testetur per decennium.*
37 *Priuilegium testandi, est priuilegium aliquid faciendi.*
38 *Priuilegium faciendi, numquam perditur.*
39 *Non valet dispositio Papæ contra legem, nisi de lege faciat mentionem.*
40 *De fructibus ecclesiarum disponit Papa pro libito voluntatis.*
41 *Papa quotidie concedit licentiam testandi, etiam collegijs officialium Romanæ Curiæ.*

42 *Papa, si non posset concedere de iure licentiam testandi, non concederet.*
43 *Gesta a Papa, sanctæ gesta præsumuntur.*
44 *Clericus de fructibus potest alere consanguineos.*
45 *Papa præsumitur motus causa rationabili.*
46 *Papa faciens ad supplicationem si non apparet causa præsumitur motus ad importunitatem.*
47 *Papa concedit licentiam ex certa scientia.*
48 *Certa scientia facit præsumi principem velle.*
49 *Certa scientia facit præsumi, quod vtatur absoluta potestate.*
50 *Actus Papæ in bonam semper partem interpretantur.*
51 *Non possumus de actis Papæ iudicare.*
52 *Ad Deum solum spectat iudicare de Papa.*
53 *Facta Papæ excusantur, etiam si videantur iniusta.*
54 *Factum Papæ est iustum, licet videatur iniustum.*
55 *Papa potest facere de vno aliud.*
56 *Papa Christi Vicarius, & Dei Locumtenens.*
57 *Papa omnia disponit, & iudicat.*
58 *Papæ non est, qui dicat, cur ita facis?*
59 *Papa dispensat in omnibus, in quibus expresse non prohibetur.*
60 *Est inhærendum semper opinioni, quæ fauet Papæ,*
61 *Papa potest assignare pensionem, etiam laico, etiam sine causa.*
62 *Papa in beneficialibus dominus.*
63 *Papa sanctus reputatur.*
64 *Probibitio testandi clericis est de iure positiuo.*
65 *Papa regulariter non dispensat supra ius diuinum.*
66 *Papa in licentia testandi dispensat sine causa.*
67 *In illis, quæ sunt iuris positiui Papa potest præiudicare sine causa tertio, & non citato, etiam non audito.*
68 *Papa quotidie concedit monacis potestatem testandi.*
69 *Monaci in ipso ingressu dedicant se, & sua Deo.*
70 *Sufficit licentiam superuenire monaco post conditum testamentum.*

§. his.

1 *Forma licentiæ testandi per viam pænitentiariæ.*
2 *Forma per viam bullæ.*
3 *Forma per viam breuis.*

De licentia, vel dispensatione testandi Clericis, vel prælatis concessa.

QVAESTIO VII.

OCCVRRIT sæpe, quòd mortuo Clerico pro defensione spoliorum, ac rerum relictarum per defunctum, exhibent hæredes testamenta & indulgentiam, dispensationem, seu licentiam testandi de bonis occasione eccl. acquisitis per defunctum a Rom. Pont. pro tempore existenti obtentam. Super quo sæpe numero oritur controuersia inter agentes pro Camera, & venientes pro parte defuncti: puta quia non sit seruata forma litterarum Apostolicarum dictæ licentiæ in testamento, vel in dispositione, quam fecit testator: vel quia modum, formam, & summam excesserit, aut alias eâ vti debebat non vsus fuit. Vnde, quæ mihi occurrerunt, & quæ inueni in hac materia dicta, & disputata a Doctoribus in mediũ deducere proposui, vt quoties occurreret haberemus loca saltim recollecta Doctorum, ad quos recurrere statim possemus. Et omisso dicere de bonis acquisitis ex hæreditate, artificio, vel doctrina, de quibus. libere Clericus testari potest sine licentia, & disponere. cap. 1. & secundo 12. quæst. 3. cap. quia nos. cap. relatum el secundo vers. cæterum, quæ ex hæreditate c. requisisti. ante fin. extra. de testam. per Bal. in cons. 313. volum. secundo incip. præmittendum est. dicemus de bonis acquisitis per Ecclesiam seu intuitu Ecclesiæ, de quibus ideo conceditur licentia, vel dispensatio testandi de illis, & disponendi Clerico: quia de iure de illis testari non potest. cap. 1. cap. cum in officijs. cap. quia nos. & præalleg. cap. relatum. de testam.

Vnde animaduerti indulgentias, vel licentias testandi concedi Clericis
1 a Sede Apostolica duplici via, & seu duplici forma: vna scilicet, quæ potest dici iustitiæ, qualis est illa, quæ conceditur per viam sacræ pœnitentiariæ, quæ in Ro. Curia appellatur ex forma quinterni Cancellariæ cuius tenor pro forma erit descriptus in calce pręsẽtis laboris, alia via est gratię, qualis est illa, quę conceditur per viam literarũ Apostolicarum per viam Cancellariæ, sub plumbo expeditarum: vel in forma breuis sub anulo Piscatoris, quarum ibidem tenor describitur, & dico formam Sacræ Pœnitentiariæ posse dici per viam iustitię, ex eo, quia per illam conceditur Clerico, vel cõcedi solet primo, vt de
3 suis mobilibus, aut de immobilibus iuribus, actionibus per eum proprijs laboribus, industria parẽtum, vel aliorũ successione, aut alias,

M 2 non

non per Ecclesiam licite acquisitis, & acquirendis libere testari valeat quia id videtur posse facere Clericus ex iuris dispositione, absq; aliqua speciali, vel particulari dispensatione desuper, vel licentia obtinenda, quia id habetur expressum in tex. in cap. quia nos. & cap. relatum. de testa. per quæ iura videtur ei permissum posse disponere quocunque modo de acquisitis ex hæreditaria parentum, vel aliorum successione, artificio, vel doctrina, ac de illis, quæ proueniunt dono parentum, vel amicorum per doctores ibi, & per Alex. consil. 101. 7. vol. in princ. secundo loco conceditur posse testari de bonis Ecclesiasticis mobilibus, ac de immobilibus quæ non fuerint altari, aut diuino cultui deputata, & hoc pro impensa funeris Clerici, in remuneratione seruitiorum, ac in pios, & licitos vsus moderate tamen ære deducto alieno, in quibus casibus, maxime de bonis mobilibus, & si adsit consuetudo, videtur de iure Clerico permissum d. cap. relatum. §. licet ibi improbandæ consuetudinis. Id quod omne
3 videtur extractum ex tex. in d. cap. relatum el 2. de testam. vbi fere sunt eadem verba tex. quibus vtitur sacra pœnitentiaria in forma prædictæ licentiæ.

Item ex eo videtur ex forma iustitiæ, quia de iure labores, & seruitia ac-
4 cepta debent recompensari præmio, vel præcio cap. charitatem. & c. Ecclesiasticus. 12. quæst. 2. glo. in cap. ad nostram. in ver. sufficere. de reb. Eccl. non alienan. & notat Abb. in cap. relatum. vers. item not. de testam. ex quo seruitium impensum, vel præstitum prælato viuenti, videtur Ecclesiæ impensum, ex quo de bonis Ecclesiæ talis seruitij po-
5 test fieri remuneratio cap. per tuas. vbi idem Abb. de donat. quia clericus habet viuere de bonis Ecclesiæ ipse cum suis famulis, quibus habent solui salaria, ob seruitia Clerico præstita, dicimus infra quæstione ex quibus cler. præsumatur acquisisse. Idem Abb. in cap. consensus de reb. Eccles. nõ alie. vbi dicit, quod prælatus licite remunerat de bonis Ecclesiæ eos, qui exhibuerũt obsequia Ecclesiæ, & in margine ad Abb. ibi allegatur Alex. cons. 101. primo lib. & Oldr. cons. 278. Imo dicit Bart. in l. iubemus. la secunda vers. quæro vtrum: & quod pro remuneratione illorum, qui exhibuerunt seruitia, possunt alienari res Ecclesiæ, vt ibi per eum, vbi vide glo. in ver. permissum, quæ dicit, quod etiã de immobilibus bonis Ecclesiæ habet fieri remuneratio, & Prælatus potest donare in remunerationem seruitij suæ Ecclesiæ collati, etiam in præiudicium successoris. 16. q. 5. illud: Alex. cons. 55. prima parte vbi dicit verum, si de seruitijs constat aliter, quam per confessionem. Io. Andre. in additio. ad Specul. in rub. de reb. eccles. non alien. id quod nota pro eo, ꝙ qui talia accipiunt a prelatis, vel rectoribus pro seruitijs impensis, ꝙ habent probare seruitia nec eis sufficit sola præ-
lati,

lati vel Clerici confeſſio, aſſerentis ſe id legare, vel dare pro ſeruitijs impenſis.

Item videtur ex forma iuris, quod pauperibus, & locis pijs, & religioſis fiat erogatio, & eleemoſyna id quod habetur cap. ad hæc. in fi. de teſtam. vbi tex. vtitur verbo moderatæ, quia de fructibus, & redditi-
6 bus Eccleſiæ, deductis neceſſarijs pro victu clerici, aut prælati, reliquorum ſuperfluentium debet per eum fieri diſpenſatio cap. videntes 12. q. 1. & per Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſt. verſ. ſecundo principaliter. per totum, in caſibus, etiam prænarratis dat licentiam cle-
7 rico, diſponendi, & teſtandi de immobilibus acquiſitis per eum de fructibus beneficij parce vtendo, de acquiſitis ex illa parte fructuum quam licite conſumere poterat, ſi voluiſſet, puta potuiſſet pro ſui gradus qualitate conſumere mille, conſumpſit tantum ſeptingenta,
8 vnde parſimonia trecentum perſeruauit, ac de illis immobilia acquiſiuit, quam partem fructuum Clericus facit omnino ſua, cum eſ-
9 ſet pro ſuo victu, ac ſuorum, ac pro ſuis neceſſarijs deſtinata a Canone & conſtituta, de qua debuit poſſe pro libito diſponere, vt per Abb. in c. cum eſſes. in repet. col. 9. verſ. ad inducta ibi reſpōdet, quod Clericus fructus beneficij dicitur illos facere ſuos, quoad hoc, vt ſibi prouideat, per eundem. melius in c. cæterum de donat. vbi dicit: quod prælatus poteſt donare pro libito fructus, quos facit ſuos per Didac. Couar. in cap. cum in officijs. de teſtam. verſ. tertio ex eadem. ibi clericum habentem beneficium Eccleſiaſticum poſſe libere diſponere de illis redditibus, qui eſſent neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hæc etenim pars bonorum Eccleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur. &c. Sed videtur intelligi, quod faciat ſuos conſumendo, non præſeruando, & quatenus vtatur, & fruatur, quia Eccleſia Clericis dat tantum vſum, & in caſu, quo ſibi prouideat pro victu, per ea, quæ dicit Abb. in cap. cum eſſes. verſ. quarto principaliter. verſ. aut non
10 pro ſui ſuſtentatione, ibi: tunc dico indiſtinctæ, quod de fructibus beneficij ſatisfieri non debet, etiam parce vtendo, nam Clerici habent ſolum vſum, melius per eundem in cap. reprehenſibilis. de appellat. vbi dicit: quod pro debito Clerici non poteſt fieri exequutio in fructibus beneficij, neque etiam in illa parte fructuum, qui habent conuerti in vtilitatem perſonæ Clericorum, quia ad tales redditus non debent extendi manus, & eſt ratio quia Eccleſia tenetur Clericos alere ad ſui decorem, nec tenetur ſuas condemnationes ſoluere, vnde ſi Clericus non alitur, non tenetur Eccleſia in aliquo contribuere, & Eccleſia vult contribuere in alimoniam Clerico-

12 rum, non aliam causam, idest vult ecclesia teneri ad supplendum de victu necessario, quatenus cædant, vadant, & conuertantur vere in victum, vt per Abb. d. loco, & cum talia parce viuendo sint acquisita ecclesiæ: quæ tamen potuisset clericus non parce viuendo in victu consumere, merito apponitur in licentia clausula parce viuendo, ad tollendum dubium, quod forsan oriri potuisset, quod pars fructuum
13 destinata pro victu clerici, eam faceret clericus suam in totum, vel in parte parce viuendo: quia immo si illam victu non consumit in totum, vel in parte est ecclesiæ, pro parte non consumpta, declarat optime Bal. in authen. licentiam, C. de episcopis, & cler. in fi. vbi posita quæstione si Rector ecclesiæ percepit fructus, & potuit consumere plusquam consumpsit donec ipse viuit, potest disponere illos fructus ad pias causas, nunquid moriens potuit relinquere de eis testamento pauperibus, vel in subsidium terræ sanctę, dicunt Canonistæ (inquit) quod non, quia viuens æquiparatur vsufructuario, & ideo habet liberam administrationem fructuum, sed in morte assimilatur vsuario, qui suum tantum facit quantum consumit, non vltra, & ideo de talibus non potest testari secundum Canonistas, qui (inquit) bene dicũt, quia in administratoribus, quales sunt clerici in rebus ecclesiæ po-
14 tentius est ius in vita, quam in morte, & de hoc vide in quæstione an clericus de fructibus beneficij, vbi aliqua, & per eundem Bald. in cons. 298. primo volumine, vbi dicit, quod de redditibus appropriandis prælato, potest prælatus disponere, vt vult, dum viuit in morte autem non, vidi tamen aliquam formam huius licentiæ pœnitentiariæ sub nomine, Laurentius, in forma gratiosa, vt de bonis ecclesiasticis in amicos, cognatos, & affines disponi possit.

Aliam formam per viam litterarum Apostolicarum, & breuium dixi esse per viam gratiæ, ex quo per eam conceditur clerico testari, primo de quibuscunque bonis ex patrimonio quarumcunque perso-
15 narum successione, ac etiam ex industria, prospera fortuna, & alias quomodolicet, non per ecclesiam licite tamen acquisitis, per eundem obtentis, & obtinendis, seu ad illum quomodolicet tunc, & pro tempore spectantibus, quod per antiquos canones non concedebatur, per quos non licebat clerico habere hæreditaria bona, vel propria capitulo clericus, & ibi gloss. duodecima quæstione prima, cum similibus, licet per tex. in capitulo relatum, capitulo quia nos, cum simil. de testa. sit secus, tamen idest ad tollendum dubietatẽ iuris antiqui: secundo loco conceditur clerico posse testari de fructibus, ac redditibus beneficiorum, ac ex fructibus, seu reddit-
16 bus acquisitis, pro summa petita & concessa, quæ sunt ecclesiæ, vel successoris in euentum mortis illius cap. præsenti, de off. ord. in sexto

cap.

capitulo quia ſæpe, de electio. eod. lib. capitulo illud, capitulo non liceat duodecima quæſtione ſecunda, cum ibi gloſſ. de quibus regulariter clericus non habet teſtamenti factionem capitulo cum in offi-
17 cijs, cap. ad hæc. capitulo, quia nos, de teſtam. cum ibi nota. Franc. in rub. de teſtamen. in ſexto, num. 54. item, & poſſe donare ſummam conceſſam, quod regulariter non poteſt clericus capitulo cæterum,
18 de donat. Item conceditur etiam de eis bonis diſponere per viam codicillorum, & toties: quoties, &c. quod regulariter cum tali licentia teſtandi, vel diſponendi non poteſt, nec poſſe habet clericus, quia indultum quo quis habilitatur ad teſtandum de bonis eccleſiæ, vel ſpectantibus ad eccleſiam eſt odioſum, & ſic ſtricte non late interpre-
19 tandum, aut intelligendum, vnde habens tale priuilegium debet intelligi, quod poſſit teſtari tantum non autem codicillari: & quod vnũ
20 poſſit facere teſtamentum, non plura, vt gratia ſit euacuata, & conſumata omnis in primo actu. arg. l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſign. l. dotis promiſſio. ff. de iure dot. Marian. Socin. in conſil. 13. præſens conſultatio: vbi in col. 5. dicit quòd Cardinalis ex tali priuilegio poteſt teſtari, & non codicillari, non obſtante reg. quæ dicit.
21 quod qui teſtari poteſt, poteſt & codicillari, quæ eſt in, l. 2. ff. de lega. primo, & l. conficiuntur, §. primo, ff. de iure codicill. quæ procedit & habet locum in eo, qui regulariter habet de iure communi teſtamenti factionem, & teſtari poteſt per dec. conſ. 512. col. 2. poſt princ. ſecus eſt de iure ſpeciali, vnde ad gratiandum clericum ſupplicantẽ, Papa ad tollendum iſtas iuris difficultates, ſolet apponere in litteris talis formæ clauſulam huiuſmodi, etiam donationis inter viuos, aut teſtamenti, ſeu cuiuslibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum ſeu
22 alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, diſponere, & erogare, ſimul vel ſucceſſiue, ac quoties tibi videbitur libere, & licite valeas plenam, & liberam auctoritate apoſtolica tenore præſentium licentiam, & facultatem concedimus, pariter, & indulgemus. Item ſolet apponi clauſula in pias, & non pias cauſas, id quod eſt gratia, quia de iure tantum in pias cauſas concedi ſolet erogatio, & diſpenſatio cap. relatum, de teſtam. §. licet per Barba. in tract. de præſtan. Cardi. prima parte q. 4. ubi limitat priuilegium teſtandi, & reſtringit ad pios vſus tantum. Item clauſula parentum, conſanguineorum, et affinium, nepotum, ac etiam propriorum filiorum, quibus regulariter clericus de rebus eccleſiæ diſpenſare, vel erogare non poteſt, niſi in illorum ſubuentionem, et quatenus indigeant, non autem poteſt illis relinquere ad illos diuites faciendum, per Abb. in cap. inquirendum, de pecul. cler. Item apponi ſolet clauſula, aut ſeruitiorum, etiam vltra ſeruitij meritum, quod eſt gratia,

quia id habent secundum verba.textus videlicet iuxta seruitij meritum, non autem vltra per tex.d.cap.relatum.§.licet in fine.§.Item apponi solet clausula personarum etiam pœnitus extranearum, & in
23 capacium, quibus personis in capacibus regulariter nihil relinqui potest, vel debet, neque per viam institutionis, neque per viam legati per tex.in §.legari.vbi glo.in ver.testamenti factio. insti. de leg. Item quod plus est, Papa solet gratiare supplicantem, vt de sum-
24 ma petita,& concessa,nedum in quos voluerit disponat in testamento, aut alia voluntate, sed etiam si decesserit ab intestato ad hæredes sibi ab intestato venientes transmittat, qualis est forma, quæ est in calce descripta,per hęc & alia,quæ in eisdem literis euidenter in for-
25 ma gratiæ concessa videntur, dicebam hanc formam esse, & videri formam,seu licentiam testandi,vel disponendi in forma gratiæ,& in forma,vt appellatur gratiosa.

De qua licentia, seu indulgentia reperio varie scribere Doctores, quia Abb.in cap. fin. de pecul.cler.in fin. dicit hanc esse quæstionem quo-
26 tidianam, nunquid Papa possit dare Clerico potestatem testandi de rebus intuitu beneficij acquisitis, & illam se tractare plenissime in cap. cum esses. in repetit. de testamen. in vers. quinto principaliter quæro. Ias.in authen. ingressi. C. de Sacr. San. Eccles. num. 11. glo. in pragmat. sanctio. de num.& qualitat.Card.§.sint viri. in ver. mouebat. Alex. consilio 101. libr. 7. & dicto loco Abb. pro faciliori solutione quæstionis præsupponit, pœnes quem sit dominium rerum Ecclesiasticarum, & inquit glo. in cap. expedit. duodecima quæst.1. de hoc ponit tres opiniones, prima quòd dominium sit pœnes Ecclesiam, secunda quod sit pœnes Deum, tertia quod dominium est apud Clericos, sicut dominium rerum vniuersitatis est apud ciues.§. vniuersitatis. instit. de rer. diuision. glo. in cap. cau-
27 sa. de verb. signif in ver. solis Ecclesiarum, tenet, quod ista bona sunt Dei, cuius licet omnia sint, tamen sunt ista specialius,& hoc te-
28 net illa glo.licet ante dixerit, quòd ipsa sunt secundum Alber. loci conclusi muro ad instar hæreditatis vacantis, quæ obtinet vicem personæ. l.hæreditas.ff.de acq.rer.dom.secundum alios, quod sunt vniuersitatis illius loci, alij, vt Innocen. & Hostien. in cap. cum super. de causa possess.& propriet.quòd Christus est,non prælatus, qui habet dominium & possessionem rerum Ecclesiasticarum, vnde obla-
29 ta per homines Ecclesijs Deo oblata dicuntur 12.q.2.nulli liceat, & 12.q 1.res.& cap.videntes:alia opinio eorumdem Innoc. & Hostien. quod Ecclesia id est fidelium congregatio sit, quæ habeat proprieta-
30 tem,& possessionem, vbi dicit Innocen. quòd si aliquando inueniantur hæc bona Deo oblata esse Episcoporum, aut prælatorum,aut capitulorum

pitulorum

31 pitulorum, debet intelligi quod ſunt eorum, quoad gubernationem & adminiſtrationem, & dicuntur etiam pauperum, quod ſubſtentationem. 16. quæſt. j. capit. quoniam. ad quod vltimum fac. quod dicit Did. Couarruias in capit. cum in officijs. de teſta. verſ. quantum quoad, ibi: præterea redditus eccleſiaſtici, qui ſuperſunt vltra miniſtrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam methaphora, eo quòd pauperibus eſſent erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim ſcribit, bona eccleſiarum dicit bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, ſicut refert Card. a Turre Crema. in capit. videntes. num. 2. 12. quæſt. j. ſubdẽs ibidem Innoc. in. d. c. cum ſuper, quod iſta bona eccleſiarum ſunt diuiſa in eccleſijs diuerſorum locorum, auctoritate ſummorũ Põtificum, propter communẽ vtilitatem, & Epiſcopis & alijs prælatis,
32 conceſſa fuit adminiſtratio earũ. c. videntes. & c. præcipimus xij. q. j. quia vt legitur d. c. quoniam 16. q. j. quicquid hẽnt clerici pauperũ eſt, dicũtur. n. habere clerici quoad adminiſtrationẽ, pauperes. quoad ſubſtentationẽ, patrimonium enim eccleſiæ eſt commune, vnde nullus de
33 bet ſibi appropriare. c. tertio. de præben. ex. & propterea fuerunt diuiſa, & limitata bona eccleſiarum, & ipſorum adminiſtratio Epiſcopis, & alijs prælatis conceſſa, vt nullus in clero penuriam patiatur, &
34 per ſupradicta infert Innocen. quod quantumcumque moriatur præ-
35 latus, & omnes clerici alicuius eccleſiæ, tamen proprietas, & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, qui viuit in æternum, vel penes vniuerſalem, & ſingularem eccleſiam, quæ nunquam moritur, nec vn-
36 quam eſt nulla, & per hoc dicit Specul. in tit. de pet. & poſſ. §. primo. verſ. ſed pone. quod vacante eccleſia, ſiquis ingrediatur poſſeſſionem eccleſiæ, quod prælatus de eccleſia prouiſus, poteſt, agere contra talem ingredientem, tamquam contra inuaſorem, & ratio eſt quia
37 poſſeſſio non erat vacans, licet eccleſia vacaret, imo eccleſia poſſidere cenſetur & habes (inquit) Abb. in d. capit. cum ſuper. de cauſ. poſſ. & propri. duas opiniones; vna quòd dominium, & poſſeſſio ſit apud Chriſtum, alia, quòd apud eccleſiam: alij dicunt, quod eſt tertia opinio, quod dominiũ & poſſeſſio eſt apud quamlibet eccleſiam
38 particularem, & quod ipſa bona eccleſiarum ſunt quoad dominium, & poſſeſſionem ipſarum eccleſiarum particularium, quæ habent illa loco Dei. glo. in capit. fi. de reb. eccle. alien. in 6. in ver. ipſarum. & inquit Abb. in d. cap. cum eſſes ego puto quod inter iſtas opiniones illa ſit præſtantior, quæ habet, quod dominium rerum eccleſiæ ſit penes Deum, per tex. in c. cum ex. eo. de electio. in ſexto. ibi de Chriſti patrimonio ſublimatis, & not. ibi glo. in ver. Chriſti fac. cap. qui

Chriſti

Christi & cap. qui abstulerit. xij. q. ij. Item teneo hanc opinionem,
39 quia inquit (vt dixi) offerentes homines ecclesiæ, in oblatione habent respectum ad Deum d. c. nulli 12. quæst. ij. & c res ecclesiæ 12. q. j. ibi Domino oblatis &c.

His præmissis per Abb. & præsuppositis, deueniendo solutionem dubij & quæstionis, putat ille quod licentiam hanc testandi de rebus eccle-
40 siæ, non possit concedere Papa nisi cum magna causa, quia hęc
41 bona sunt Dei, & sine facto nostro, quod nostrum est a nobis euelli non potest capit. ab eo. de electio. lib. sexto, & qui dimittit debita Dei sine causa, profecto Deum offendit. capit. si is quoniam 23.
42 quæst. iiij. quia si prælatus debitori dominico culpam impune dimittit, non mediocriter profecto offendit. per Spec. in tit. de dispensat. §. qualiter & quando in princip. & licet Papa sit vicarius
43 Christi, et in terris Dei locum tenens cap. vnic. vt ecclesias. beneficia siue dimi. confer. tamen debet legitime administraret et conseruare bona Dei, non dissipare, quia ex officio suscepto non licentiam peccandi, sed necessitatem bene viuendi fuit assecutus. §. primo. quarta dist. Item de fructibus rerum ecclesiæ debet subueniri
44 egentibus. capit. videntes. xij. quæst. j. & est sine ratione, vt quod communi vtilitate datum esse dignoscatur, vsibus cuiuslibet particularis personæ applicetur, de præb. capit. ratio. Item qui subtra-
45 hit bona ecclesiæ dicitur homicida, quia videtur necare illos pauperes, qui ex huiusmodi subtractis, & alienatis fuissent alendi, vel substentandi. Item vicarius non habet maiorem potestatem, & dignitatem pontificatus, quam habet ipse Deus, sed Deus peccare
46 non potest dist. ij. de pæn. §. sic. ergo nec vicarius debet hoc posse imo expresse iure canetur, quod non licet Papæ bona ecclesiæ alienare ca.
47 non liceat. 12. q. ij. ergo, nec potestatem testandi alicui dare, quia per hoc videtur alienare, fac. quia licet clericus nõ habeat à iure concessum, quòd possit de rebus ecclesiæ testari, si tamen de suo proprio tantum contulerit ecclesiæ, quantum vult alienare, vel testari, hoc
48 bene licebit. capit. si episcopus 12. q. v. & q. ij. capit. siquis quilibet, id quod intellige verum, si contulit ante alienationem, seu testamentum quia est secus si post, quia tunc videtur dare in fraudem ad euitandũ pœnam depositionis, quã incurrit de qua in capit. nouimus. xij. q. ii. quia talis restauratio damni, seu recompensatio sibi non proderit ad euitandam depositionem not. in cap. quod sicut. de electio, facit quia clericus res ecclesiasticas, alienare non potest nisi causa pietatis, ne-
49 cessitatis, commoditatis, vel vtilitatis, in isto casu nulla subest istarum causarũ merito &c. potest addi quod dicit Archid. cap. hoc consultissimo, de reb. eccle. in ver. quod bona ecclesiastica dicuntur esse

ecclesiæ,

ecclesiæ, ita quod ecclesia habet dominiũ per multa quæ ibi adducit.

Per hoc dicit Abb. teneo quod Papa licentiam testãdi de rebus ecclesię clerico sine causa indulgere non potest. Clericus tamen, si tantundem de suis patrimonialibus contulerit ecclesiæ, de rebus ecclesiæ testari poterit. Idem videtur tenere Barba. 5. col. in cap. cum in officijs de testam. Franc. in rub. eod. tit. 6. col. & mouetur Abb. & alij, qui eius opinionẽ sequũtur ex eo, quia pænitus videtur interdicta aliena
50 tio bonorum ecclesiæ sine causa, vt per Abb. in cap. cum in ecclesiarum col. 2. vers. nota vltimo, de const. & dicimus in. q. de potestã. cler. vel præla. vers. quid dicendum. vbi aliqua diximus de causis, quæ a iure requiruntur in alienatione rei ecclesiasticæ, potes ad plenum videre in meo tracta. de rebus ecclesiæ non alienan. propediem diuino auxilio ædendo, facit quod dicit Rebuf. in practica beneficia. in rubrica de breui apostolico num. 38. vbi loquendo de ista facultate testandi, quæ conceditur in forma gratiæ dicit, quod facultas testandi conceditur per breue ad certam summam modicam tamen, nec inquit est componenda, si de modico, quia de modico romani, & mulieres non currant. l. scio ff. de rest. in integ. secus inquit, si de magno.

Sed meo iudicio in Papa aliter dicendum videtur, & opinio cõmunis in hoc videtur cõtra Abb. quia dicit Nic. de Vba. in suo tract. de suc. cl. ab intest. §. finita. vers. non obstant motiua Old. quod illud quod dicit Abb. quod Papa non potest dare licentiam, & c. quod illud est verũ de honestate, sed non de potentia, per ea quæ habentur in c. cum ad monasteria de stat. regular. & per alia quæ copiose idẽ Nic. ibi adducit.

Et antequam ad alia deueniamus præsupponimus duo, vnum, quòd in huiusmodi licentia Papæ testari conceditur de fructibus ecclesiæ, vel de ex eisdem fructibus, aut occasione ecclesiæ tantum acquisitis per clericum supplicantem, quia non videbis licentiam, vel in forma sacræ pænitentiariæ literarum apostolicarũ, vel breuium, sine illa clausula per te tamen acquisitis, & acquirendis, per te obtentis, & obtinendis, id quod videtur non solum quod facere possit Papa & debeat, imo sine licentia aliqua clerici a se ipsis deberent posse testari, & disponere de huiusmodi, quia dicit Zabarella cap. fi. de pecul. cler. col. pen. quod esset bonum statuere, quod clericus posset disponere de omnibus fructibus, item etiam de acquisitis omnibus ecclesiæ siue mobilibus siue immobilibus libere, & in vita, & in morte, & hoc si sint acquisita tempore suo. Aliud quod præsupponendum puto,
51 est potestas maxima quam habet Papa in beneficialibus, ac in bonis beneficiorum, in quibus est valde potens clem. prima & ibi Doctores vt lit. pendent. in quibus tantam habet auctoritatem, & potentiam,

2 tiam quod poteſt etiam, quem iure ſuo priuare ſine cauſam, & pro ſuæ libito voluntatis. vt per Archid. in ſuo tracta. de hæreſi incip. Sanctiſſ. in Chriſto Patri. fo. 15. verſ. & quia tanta eſt præheminētia. vbi dicit, quod Papa in huiuſmodi eſt dominus, cum alijs ſimilibus quæ in infinitum adduci poſſent.

§. HIS præſuppoſitis eſt indubitanter dicendum, quod Papa poſſit concedere clerico licentiam teſtandi, de huiuſmodi, & quouis modo diſponendi: quia huiuſmodi beneficialia ſunt introducta de iure
1 poſitiuo, per Abb. in cap. conſtitutus. de relig. dom. Et per eundem magis ample in ſua diſputatione quæ incipit Epiſcopus col. 2. & in illis, quæ ſunt de iure poſitiuo Papa habet omnimodam poteſtatem,
2 & quæ vult, omnia poteſt, quia ſupra ius diſpenſare poteſt. cap. propoſuit. de conceſſ. præben. per Doctor. in cap. quæ in eccleſiarum. de conſt. quia licet Papa nō poſſit quem regulariter iure ſuo priuare ſine cauſa, tamē in beneficialibus, quæ ſūt inducta iure poſitiuo, poteſt quem priuare pro libito voluntatis ſuæ, vt per Archid. in d. tract. de
3 hęreſi. d. loco. vbi dicit quod Papa in talibus eſt dominus. quantū ad vſum, quia eis vti poteſt, ſicut placet, & decet, ſuā potenciā ſiue ſtatū, alleg. 12. q. 2. bonę rei. & c. per princip. 9. q. 3. cap. 2. de pręben. in 6. clem. 1. ad fi. vt lit. penden. Paul. de Caſt. conſ. 281. in. 3. col. quia dominiū rerū eccleſiaſticarū. proprie loquendo nō eſt apud aliquam
4 eccleſiā, ſed apud Chriſtū ſecundū ꝙ dicit Inno. in præallegato cap.
5 cum ſuper. de cauſ. poſſ. & propriet. cuius Papa eſt vicarius cū omnimoda poteſtate in terris, vnde ſi aufert rē alicui particulari eccleſię, potius dicitur auferre adminiſtrationē quam dom. iuxta tex. in c. 2. de donat. quia dominium eſt potius apud ipſum Papam cum ſit apud Chriſtum, cuius ipſe eſt vicarius. vel apud ipſam eccleſiam catholicam quæ eſt vnica. 24. q. 1. capit. loquitur. cuius ipſe eſt princeps: quia dicit S. Thomas. q. 88. verſ. ad tertium, quod ſum. Pont. gerit
6 plenarie vicem Chriſti in tota eccl. & ipſe habet plenitudinem poteſtatis diſpenſandi in omnibus diſpenſabilibus, & dicit dominus Anto. in. c. conſtit. de religio. dom. quod. de rebus. eccleſiæ Papa poteſt diſponere. prout vult, etiam ſine cauſa remouendo vnum a beneficio ſuo per d tex. in. 2. c. de præben. in 6. & hinc eſt, quod in talibus multo magis poteſt auctoritas Papæ, quam in alijs, vt dicit Abb. in c. cum a nobis. 2. col. verſ. ego credo de teſt. in clem. 1. in verſ. ego limitarem. de prob. ſi dicatur quod quāuis reſpectu beneficiorum latiſſima ſit poteſtas Papæ, tamen reſpectu bonorum ipſarum eccleſiarū eſt ſecus, quia nō poteſt Papa auferre bona vnius eccleſiæ & dare alteri ſine cauſa vt not. glo. Archid. & Dom. ca. 1. x. diſ. & glo. in ca. 1. in ver. in iuſtitia. 22. diſt. Archid. in ca. 1. 12. di. Et ideo dixit Archid.

in c.

in.c.nõ liceat Papæ.12.q.2.poſt.Hugo.ꝙ Papa peccat.ſi vult res eccleſiaſticas conſumere in turpes vſus,vel dare conſanguineis,vt eos diuites præ alijs faciat,vel vt ipſi conſtruant palatia, & huiuſmodi.

Eſt dicendum in caſu præſentis quæſtionis,vt dicit Socin.in conſ.13.primo vol.ibi.nec quiſpiam dicat ꝙ Papa non poſſit præiudicare eccleſiis,vel monaſterijs ſuper huiuſmodi bonis, hoc enim eſt manifeſte falſum,quoniam Papa in beneficijs,& in ipſorũ bonis habet omnimo
8 dam, & abſolutam poteſtatem cap. ſecundo. in princip. de conceſſ. præben.lib.6.in clem.prima.vt lit.penden. not.glo. 9. quæſt. 3. capit. per principalem.& probatur 78.diſt.cap.oportebat.& 97.diſt.eccleſiæ.tenet Io.Andr.in cap.primo.de ſumma trinit.19.diſt. cap. in memoriam,& poſito quod verum dominium non ſit ſuum, ſecundum ꝙ aliqui voluerunt, tamen ipſe Papa habet omnimodam, & abſolutam diſpoſitionem, adminiſtrationem, & diſpenſationem, & poteſt
9 vnire eccleſias,& ſupprimere dignitates,& alteram alteri ſubijcere, & iura vnius alteri dare, 16.q.1.ca.& temporis. cap.ſunt duo. de exceſſ. Prælat.&c. & dicit Bal. in conſil. 175. volum. ſecundo quod Papa quando vendit rem eccleſiæ,non vendit rem alienam,ſed ſuam, nam omnes res eccleſiarum ſuæ ſunt, quoad plenam, & liberam diſpoſitionẽ, & nullus prælatus mundi poteſt aliquid facere,ſine auctoritate ſaltem tacita Papæ,qui tanquam pater patrum cum omni prę lato in iuriſdictione concurrit vt not. in c. ſi eo tempore. de electio. lib.6.vt per Bal.d.conſ.175.incip. Papa.

Per quæ concluditur dicit Socin.prægallegato conſil.clariſſime, ꝙ Papa
10 poteſt facere etiam Monachum profeſſum teſtabilem,& poteſt ei cõcedere poteſtatem teſtandi, & donandi de bonis monaſterio acquiſitis: & dicit Rebuf.in ſua pratica beneficiali, ꝙ quando hæc facultas datur religioſis,ſtatuitur ſumma arbitrio Papę taxãda, & quod teſtetur de licentia ſui ſuperioris cap. ad monaſterium. de ſtat. monac. clem.religioſi.de procur.& Egid.Bellamer. deciſ. 247. ſi ergo prædicta concluſio procedit in veris monachis profeſſis, quanto magis id eſt dicendum, quod poſſit Papa in clericis ſecularibus,aut alijs religioſis,qui poſſent habere proprium,quia facultas ſiue poteſtas diſponendi de rebus eccleſiæ eſt cõceſſa regulariter magis lata clericis ſecularibus, quam regularibus, Card. Zabarel. in c. fin. de pecul.cler. in col.antepen.Rot. Bellamer. 247. frater minor. quia religioſis datur cum clauſula, & de licentia ſuperioris. & dicit D. Quintilianus Mandoſius in ſua practica,in rubrica licentia teſtandi,verſ.aduertendum, ꝙ hodie monacis, ſeu religioſis nullo modo teſtandi facultas huiuſmodi conceditur: quod non videtur verum quod ſit pace tanti viri dictum, quia quotidie religoſis cuiuſcunque religionis ſint, licentiam

centiam concedi videmus, vel iuxta forma quinterni Cancellariæ per satis standi extra cum beneficijs, & in talibus habentibus proprium, seu tria omnino substantialia regulæ non profitentibus non
11 videtur esse tanta difficultas, quanta in veris monachis professis: qui ex quo tria substantialia regulæ sunt professi, vt de se manifestum est, non possunt testari respectu inhabilitatis personæ, quia
12 nec habent velle, nec nolle 12. q. 2. cap. non dicatis. Item defectu bonorum, quia cum omnia eorum sint monasterij, & cum ipsi nil
13 possideant sed possidentur, nihil habent, tam in habitu; quam in actu capit. ad monasterium. de stat. monac. tum etiam, quia sunt in potestate alterius. 16. q. 1. cap. de præsentium, & dicta authen. ingressi. in quibus si licentia testandi a Papa concessa tenet, fortius in clericis secularibus, aut alijs illa tria non profitentibus, in quibus sola remanet difficultas respectu testandi de bonis ad ecclesiam, seu religionem pertinentibus, quia manifestum est, quod de eis, quæ sumunt de dignitate ecclesiæ, seu beneficio suo, non possunt testamentum conficere. 12. quæst. vltima capit. 1. 2. iij. & quasi per totum, nisi ad id accedat summi Pontificis licentia. Ita tenet Bartol. Socin. in d. cons. 13. primo volum. per totum quod est in materia factum. Marian. Socin. consil. 89. per totum, & maxime numero 29. vbi dicit quod contrarium seruatur de consuetudine, quòd ista
13 licentia conceditur a Papa sine causa expressa, sequitur Deci. in cons. 512. vbi dicit hanc esse opinionem communem, & communiter approbatam, melius idem Dec. cons. 157. vbi dicit non esse disputandum in hoc an Papa possit, quia id tenetur ab omnibus cõmuniter per Hostien. in summa. de pœnit. & remiss. §. cui confitendum. Angel. & Imola. in. l. si seruus communis. ff. de stip. seruo. Bal. in l. si quando. C. de inof. testa. in authen. nisi rogati. col. fi. C. ad Trebel. sequitur Couarruuias Doctor Hispanus in cap. cum in officijs. de testa. vers. vltimo hinc potest, vbi dicit, quòd vsus Christiani orbis hanc opinionem recipit. Idem tenet Barba. in suo tracta. de præstan. Cardin. 1. par. q. iiij. vbi dicit licentiam testandi a Romano Pontifice clericis de bonis ecclesiæ esse intelligendam, & habere intelligi ad pios vsus, & pias causas, & non alias? Sed ego video, quod in formula testandi maxime litterarum apostolicarum, sub plumbo, forsan ad tollẽdum istud motiuum, aut dubium doctorum, adest clausula in
15 pias, & non pias causas, in pios, & non pios vsus, & sic habes meo iudicio per communiter scribentes communem opinionem contra Abb. quòd Papa potest pro libito cum causa, & sine causa, quando sibi videtur testandi facultatem clericis religiosis, & prælatis, & clericis beneficiatis pro summa quæ sibi videtur concedere, & indulgere,

de

de quo inualuit vſus, & conſuetudo ab immemorabili tempore citra, qui hodie eſt quotidianus in Romana Curia, tam Sanctæ Ro. Eccleſiæ Cardinalium, quam Patriarcharum Archiepiſcoporum ipſorum, vel aliorum quorumcunque prælatorum clericorum, & religio-
16 ſarum perſonarum, quæ quotidie a Papa licentias, & ſeu indulgentias teſtandi, pro ſumma quam volunt, petunt, & obtinent ſine vllo labore, & eas, vel per viam ſacræ pænitentiariæ, vel per ſignaturam ſanctiſſimi per viam litterarum apoſtolicarum, vel breuium, vt melius ſibi videtur expediunt, qualis mihi hodie 10. Kal. Aprilis fuit præſentata licentia conceſſa per Pium quartum Illuſtriſſimo, & Reuerendiſsimo D. Hieronymo Seripando Neapolitano Sanctæ Ro. eccleſiæ Card. in œcumenico cõcilio Tridentino Sanctiſsimi Pij quarti, &
17 ſanctę ſedis apoſtolicæ legato a latere, defuncto in ampliſsima forma de quibuſcunque bonis ſuis ex fructibus beneficiorum, & alias quomodolibet acquiſitis, in morte, & in vita pro ſuo libito diſponendi, & teſtandi ad quamcunque ſummam aſcenden. ac iuxta dictæ diſpenſationis formam de ſummis pecuniarum, ac rebus obtentis diſponunt, & teſtantur, nec eorum taliter factæ diſpenſationes ſi ſit in eis ſeruata forma per collectores ſpoliorũ ac iurium Cameræ, in totum vel parte aliqua violantur, imo vti factum proueniens a ſanctiſsimo vel ſancta ſede apoſtolica omni cum reuerẽtia obſeruantur, ac obſer-
18 uari per collectores mandantur inuiolabiliter & indiſtinctæ. Et hunc pium vſum dandi, & concedendi licentias teſtandi, & diſponendi de bonis huiuſmodi, ſemper approbarũt Ro. Pontifices vt videre eſt per breues huiuſmodi gratiarum vſque a tempore Innocentij. iij. vt in calce præſentis quæſt. & eſt hodie in viridiſsima conſuetudine in curia & ſtilo qui debet ſeruari quia ius facit & pro lege ſeruatur Specul. in tit. de teſti. §. publicatis. rota in antiq. deciſio. 710. & authoritas Papæ in hoc operatur plenam ſecuritatem etiam in foro conſcientiæ, quia ſit eſſe aliter Ro. Pontifices iſta non tolleraſſent nec eis formam dediſſent. per Felin. in capit. ad audientiam ij. de reſcrip. Cacialup. de penſio. quæſt. 9. & pie & ſanctæ factum cenſeri debet, ex quo factum a Ro. Pontificibus quorum geſta, ſancte geſta reputantur quia a Papa geſtum, a ſancto geſta haberi debent. Car. in clem. prima. de præben. l. 1. in fin. C. de ſum. trinit. & fid. cathol.

Et iſta gratia, ſeu licentia teſtandi de bonis eccleſiæ, ſecundum doctor. eſt intelligenda conceſſa in 1. teſtamento & pro primo teſtamẽto ſeu pro prima diſpoſitione non pro ſecunda. argumento. l. boues. §. hoc ſermone. ff. de verb. ſig. l. dotis promiſsio. ff. de iure dotiu. capit. non poteſt. §. primo de præben. in ſexto. probatur ex pluribus quæ addu-

cit Alcia. in d. §. hoc sermone. Hyppolitus in rub. ff. de fid. inst. num. 97. Ias. in l. diuortio. §. quod in anno. ff. solut. matri. Alex. consil. 16. 4. vol. per totum. in his enim, quæ odiosa sunt, simplex concessio primum actum tantum respicit, & idem est in onerosis d. capit. non potest not. in. l. placet. ff. de lib. & postu. Fely. in capit. secundo. de treug. & pace, quia dicit Dec. quod non potest negari quin indultum seu concessio, in quo quis habilitatur ad testandum
20 de bonis ecclesiæ, vel spectantibus ad ecclesiam, non sit odiosa, & ideo merito restrigenda vt per eundem Dec. cons. 512. & propterea dixit Bar. Soci. in consil. 13. col. 5. vers. 17. quod Cardinalis qui ex tali priuilegio potest testari, non potest codicillari, quia regula illa iuris consulti, de qua in. l. conficiuntur. ff. de iure codicill. & in. l. ij. de leg. primo. quod qui potest testari, habet
21 etiam posse codicillari, habet locum, & intelligitur, in his, qui possunt testari de iure communi, secus est si ex priuilegio concesso per principem viuentem, sequitur Soci. Iun. in consil. 89. col. 5. vers. nec in hac licentia: ibi & huic est, quod clericus, qui hoc modo habet licentiam testandi, non poterit facere simplices codicillos, licet pro regula soleat dici: quod qui potest testari potest codicillari. imo
22 minus esse videtur codicillari quã testari, & ideo videretur licere debere c. cui licet de reg. iu. lib. 6. vbi vide quod etiã nititur probare licentiã testandi a Papa alicui clerico concessa, morte Rom. Pont. re integra cessare, vt nõ habeat locũ nisi: viuente Pontifice cõcedẽte, adeo,
24 vt si inuita concedentis priuilegiatus nõ ceperit vti priuilegio, post modum euanescat, quia actus odiosus restringitur, & morte concedẽtis vel auctoris extinguitur, per glo. in capit. a nobis de senten. excom. ibi recepta. l. fin. ff. de pen. notat. Abb. & Fely. in capit. ex litteris de constit. Martin. ab Alzpicueta in cap. placuit. de pænit. distin. 6. num. 161. Did. Couarruuias in cap. cum in officijs. de testam. faciunt adducta per Abb. in capit. cum esses. de testam. vers. 5. quæro. vbi disputat, & concludit, quod licentia testandi nõ potest cõcedi a Papa ni
24 si cum magna causa, & ea quæ accumulat Dec. præallegato cons. 512
25 & secundum aliquos testatoris dispositio non valet, nisi in ea sit factã expressa mẽtio de priuilegio vel licẽtia, quia alias videtur noluisse
26 se vti iure sibi concesso, quia non sufficit aliquem habere potestatem actum gerendi, nisi eo animo, & effectu gerat, quo potest, & aliter nihil valet vt: l. quære. ff. de eo qui pro tutor. per Anchar. cons. primo prima col. per Corn. cons. 304. num. xj. lib. 3. vbi de prælato qui habebat talem licentiam testandi de ecclesiasticis nõ fuerat vsus &c. sed secundum aliquos, licet expresse non sit dictum, præsumitur testator,
27 quod voluerit testari, secundum facultatẽ quam habet, quia in dubio

videtur

videtur quis vti priuilegio, quando difpofitio de iure communi non
28 valet. l.miles qui deftinauerat. ff. de militari teftam. Dec. cap.inter cætera.col.7.verf.& hoc tantum procedat.de appell.cum debeat con
29 fiderari effectus difponens. non modus conficiendi, quia paria funt teftamentum non fuiffe factum, & in vtile effe cap.inter corporalia.
30 §.ficut.de translat.Epifc.glo.in l.fin.C.de pignor.Bar.in l.gerit. ff. de acquir.hæred.Alex.conf.55.col.prima.vol.5. Aymo.conf.116. fub nu.
31 9.vbi,qui facit actum præfumitur facere ex illo capite quo poteft,& quo fibi eft vtilius: Facit quia actus, fi non valet, vt agitur valet, vt valere poteft. Bart. & Alex.in l.prima.§.fi quis ita.ff.de verb. oblig. per Felyn.in cap.cum fuper 3. col.de off.legati.

Sed aduerte quod in forma priuilegiorum, feu licentiarum teftandi,fo-
32 lent apponi claufule, quæ videntur tollere dubietates narratas,nam conceditur teftari, nedum per vnum teftamentum, fed per plura, & toties quoties: & nedum per teftamentum, fed etiam per codicillos vt videre eft in formis in calce defcriptis,& nedum in vita Papæ concedentis, fed omni tempore, per appofitionem illius claufulæ, vi-
33 delicet quandocunque tibi placuerit &c. vbi verbum quandocunque, quod eft verbum, diftributiuum temporis, & multiplicatum fignificat, & dicit infinitatem, per Alex. in l. tertia. ff. qui fatisd. cogan.Bal.in l.fi quis ad declinan.11. col.verf. reftat dubium, C. de Epifcop. & Cler. licet etiam poteft dici,quod gratia Papæ etiam re
34 integra, & non mandata executioni, nunquam expirat eo mortuo. cap. fi fuper gratia. de off. deleg. in 6.cap.fi cui nulla. de præben. & ibi per Franc. tertio nota. Rot.decif.12.in no.de offic.deleg.Dec.confil.407.id quod videtur factum ad tollenda hæc dubia quæ forfan ori ri poffent, pro qua materia vide Socin. d. conf. 13. & Socin. Iun. d. conf. 89. & etiam d.confil.512.& Bal. in præalleg. locis, & maxime in l.fi quando. C. de in offi. teftam. vbi dicit quod conceffio teftandi libere,intelligitur iuris ordine, & folemnitate feruata, vnde fi licentia fit conceffa a Papa alicui teftandi, ille in teftamento vti habet folemnitate iuris Canonici, quia verbum prolatum a Papa interpræ-
35 tari debet & intelligi fecundum ius Canonicum, non fecundum ius commune ciuile, vt extra de teftam. cap. cum effes. vt per eundem Bal. ibidem, & per Socin. Iun. in d. confil. 89. Bar.in l.prima quæft. 5. principali. C. de Sacr. San. Ecclef. idem Bal. in addit. ad Specul. de libel.concep. verf.licet.Felyn.in cap.quam fit. de iudæis, nec credo etiam verum illud quod vidi allegari in cafu ifto,quod fi a die conceffionis licentiæ,vel priuilegij teftandi effluxerit fpatium 10. annorum abfque vfu illius, quod fit amiffa facultas priuilegij, per dicta. Bar. in l.prima.de nundin. Abb. & Felyn.in cap.cum acceffiffent.de

N con-

36 constit.quia cum priuilegium testandi, sit priuilegium aliquid fa-
37 ciendi, tale priuilegium nunquam perditur glo.penultima in fin. c.
38 vt priuilegium. de priuil.Felyn.& Dec.in cap. cum accessissent. de constit.

Et dixit Petrus de Anchar.cons 305.incip.tres Domini.quod licet Papa super bonis,& rebus Ecclesiasticis habeat plenissimam potestatem,
39 tamen hoc est verum,cum apparet quod vult ea vti, sed vbi præcedit lex derogatoria voluntati suæ,prout in casu.d.c.non liceat. non valet eius dispositio contra illam legem, nisi de ipsa faciat mentionem, ad not.in l.rescripta.& in l.vniuersa.C.de precib.imper. offer. quia tunc præsumitur moueri Papa cum causa secundum D.Anto. in d.cap.constitutus: quem sequitur Abb.col.3.mihi num.15.Domin.in cap.primo.dist.10.refert Felyn.in cap. cum in Ecclesiarum. de constit.col 13. Facit quod dicit Gig de pensio.in q.6.mihi num.7.vbi dicit per Doctor. in cap.cum in Ecclesiarum. de constit.& per ea quæ dicit Dec. in cons. 436.col.10.in 3.vol. quod Papa de fructibus bene
40 ficiorum potest sine aliqua causa, imo pro libito suæ voluntatis dispo nere, quia Papa habet dominium rerum Ecclesiæ sicut Christus, cuius ipse est vicarius Felyn.in cap.quæ in Ecclesiarum.num.60. de con stit.Paul,de Castr. cons. 414. primo vol. & licentiam testandi de huiusmodi, pro quantitate certa quotidie Papa concedit, non solum
41 particularibus personis, sed etiam Collegijs militum siue officialium Rom. Curiæ:puta militibus Lauretanis, de Lilio, Sancti Petri, & Sancti Pauli, & similibus, vt est videre in eorum officiorum erectionis Bullis.Item ex speciali priuilegio & concessione Rom. Pont. omnes Curiales, ac incolæ vrbis possunt de omnibus per eos acquisitis pro libito disponere, & illa etiam ab intestato relinquere per Bullā Alex.vj.sub datum.1494.Non.Octobr.& Iulij iij.sub datum 1549. 6. Idus Martij Anno primo.sub rubrica de reuocatione & cassatione ga bellarum,confirmatam,ac innouatam per Pium 4.per suam constitu tionem Non.Februarij 1560.incip.Bulla confirmationis, & Bulla Alex. 6. necnon Sixti Quarti, Leonis x.Iulij iij. prædicti loquuntur de bonis tantum existentibus Romæ, & in districtu Vrbis. Sed Pius Quartus, in dicta sua constitutione videtur extendere ad bona in quibusuis prouincijs extra Vrbem vltra montes, & maria existentia, in illis verbis Bullæ declaran. eisdem Motu &c. tam statuta Iulij &c. super quo cogita quia sensus videtur perplexus, & credo quod textus sit deprauatus, tamen verba videntur habere talem sen sum, sed audio, quod in Roman. Curiæ in practica seruatur, quod Bulla non extendatur ad bona extra vrbem,& districtum existentia, & verba illa Bullæ,de bonis vbiuis locorum &c.intelligi non in decedentibus

den-

dentibus in Curia, ſed in alijs priuilegiatis, & habentibus ius teſtandi per priuilegium a Sede Apoſtolica, vt officialibus Rom. Cur. aut de illis, quæ ſpecialiter licentiam teſtandi, vel diſponendi obtinuerunt, & dicit d. Quintilianus Mandoſius in ſua praxi ſignaturæ gratiæ in rubr. Licentia teſtandi & ſpoliorum conceſſio, quod ſi bona ſint per Eccleſiam, vel intuitu Eccleſiæ acquiſita, de illis prælatus teſtari non poteſt niſi ſit in caſu Bullæ Sixti, & Leonis, quę ſunt in 6 lib. ſtatutorum vrbis, ſub Bulla poteſtatis teſtandi, & ædificandi, vel niſi ſit ex officialibus Ro. Cur. quorum ratione officiorum ſuorum, habent licentiam teſtandi, cæteri facultatem teſtandi impetrare debent, quæ indifferenter conceditur: ſubdens idem Quintilianus, Cardinales an teſtari poſſint licentia non obtenta, & quid in Card. religioſis, & quid in ſæcularibus, vide per Hoſtien. in ſumma de pænit. & remiſſio. §. cui confiten. verſ. cui Card. vbi dicit quod ſine licentia a Papa obtenta teſtari non poſſunt Cardinales per Bal. in l. ſi quādo. C. de inoff. teſta. Alex. conſ. 101. Domini. vol. 7. per Hier. Alber. in tract. Cardin. quæſtione 48. per glo. prag. rubr. de num. & qualit. Card. §. ſint viri. verſ. moribus. vide de hoc late per Barbat. in tract. de præſtan. Card. quæſtione tertia & quarta baſilica, per Hyer. Manfredi in tract. Cardinal. deciſ. 128. Et Martin. Lauden. in eod. tract. quæſt. 52. ſed quid ſi Cardinalis teſtatus ſit de bonis ab Eccleſia quæſitis & ſpolijs, an præſumatur in tali teſtamento quod Papæ interuenit auctoritas, & ſi adſit diuturnitas temporis in teſtamento, videtur præſumi Aretin. conſ. 36. Dec. conſ. 409. Aymo. Crauet. de antiq. temp. 3. parte. §. vidimus verſic. 7. num. 31. & quod Card. regularis non poteſt teſtari, niſi obtenta licentia a Papa Bal. in authen. licentiam. C. de Epiſcopis & Cler. Bertachin. de Epiſcopis. quarta parte §. ſupereſt. & Cardinalis ex bonis ex Cardinalatu acquiſitis poteſt ædificia in ſolo proprio conſtruere dicit glo. ſingularis in cap. Apoſtolicos 12. quæſt. 2. Barbat. d. tract. de præſtan. Cardin. quæſt. 3. num. 14. Manfredus. eo tractat. deciſ. 135. conclauiſtæ quoque poſſunt de omnibus ſuis bonis, etiam ex fructibus beneficiorum, aut alias per eos licite acquiſitis mobilibus, & immobilibus, ad quamcunque ſummam, & inter viuos quomodolicet diſponere, beneficio Bullæ Pij Quarti eiſdem conceſſo. 1559. 8. Idus Ianuarij, nec
42 eſt dicendum, quod Papa faceret, ſi facere non poſſet, quia a Pa-
43 pa geſta a ſancto geſto reputantur per Cardin. in Clem. prima. de probatio.

Et quia dicit Abb. d. cap. cum eſſes. de teſt. quod hoc non concedit, ſiue nō poteſt concedere Papa ſine cauſa, eſt dicen. quod Papa huiuſmodi gratiā cōcedendo motus ſit, vel propter merita Clerici, cuius intuitu

facit gratiam, vel propter subuentionem parentum, aut consanguineorum, vel hæredum Clerici in quorum fauorem, vel beneficium gratia cædit, & aut redundat, aut redundare potest, quos Clericus in vita de fructibus beneficij alere, & sustentare poterat, per Abb. &
44 alios in c. inquirendum. de pecul. cler. aut alia iusta, & bona causa ex quo concedit, & facit gratiam scienter, & de certa scientia, prout ex forma gratiæ apparet, vbi de summa & quantitate, pro qua dispensat, & concedit apparet clare, licet de ea causa non appareat: quia dicit Cyn. in l. fin. C. si contra ius, vel vtil. & in l. rescripta. C. de præcib. Imper. off. quod semper præsumitur, quod Papa sit motus ex causa rationabili, esto quod de illa non appareat, quem sequitur
45 Abb. in cap. quanto col. 5. versic. si tamen Papa. de iureiur. & in cap. cum in caus. secundo nota. de re iud. & per eundem in cap. constitutus. de religion. domib. col. 11. num. 15. per Felyn. in capitulo quæ in Ecclesiarum. de constitut. col. vigesima. versiculo quinta conclusio.

Et licet istud procedit, quando Papa aliquid motu proprio disponit, & sit secus, quando aliquid facit ad instantiam partis, prout esse videtur in casu licentiæ testandi, vbi Papa mouetur ad præces porrectas,
46 & concedit supplicationibus inclinatus, vt ex forma apparet, quia tunc, si non apparet causa præsumitur potius ad importunitatem petentis, quam ex iusta causa rescribere per ea, quæ adducit Lud. Ro. in conf. 437. incip. quod indultum Petri col. 6. idem in l. si vero. §. de viro. ff. solut. matr. & Felyn. cap. quæ in Ecclesiarum. præalleg. col. 22. versic. limita quinto. tamen in casu licentiæ testandi, licet non adsint verba motu proprio &c. nihil obstat, quia Papa loquitur bene informatus, & ex certa scientia, quod facit præsumi Papã velle ita vti rescrip-
47 sit, & disponit, secundum Bal. in l. omnes. in prin. C. de quadrien. præscrip. & quando Papa vel princeps loquitur de certa scientia, præsu-
48 mitur, quòd vtatur absoluta potestate. per glo. in cap. ad hoc. in ver. elegerint. in fin. de rescrip. Item ita disponendo videtur supplere omnem defectum solemnitatum. Rota decis. 234. incip. Papæ. in nou. & quando facit de certa scientia, videtur Papa facere de plenitudine potestatis per Inn. in cap. cum innotuit. de electio. Bal. in l. eos. in prin.
49 C. de appell. Bar. cons. 103. imo plus esse videtur, quod Papa faciat, & disponat de certa scientia, & scienter, quam si faciat cum clausula motu proprio per Fel. in cap. causamque el 2. 4. col. vers. 5. nota de test. dando ergo licentiam testandi Clerico de rebus Ecclesiæ, fecisse cum
50 causa bona & rationabili Papam arbitrari debemus, quia animus & actus Papæ semper in bonam, & non malam partem sumi, & interpretari debet per Felyn. in cap. ex parte de off. & pot. iud. deleg. Gaspar

ſpar de peruſ. in tracta.de reſeru.ben .col.tertia.& nos de Papa, ſiue
51 de eius mente, vel intentione, vel facto iudicare non debemus,cu-
ius ad Deum ſolum ſpectat iudicium cap.cum nunc autem.21.diſtin.
cap.auditu. ſecunda quæſt.5. capit. nemo.& capit. ſequ. 9. quæſt. 3.
quia non habet in terris hominem qui illum iudicare poſſit, niſi
in crimine hæreſis cum deprehenditur a fide deuius cap.ſi Papa. 41.
52 diſt.imo facta Papæ excuſantur, etiam ſi videantur iniuſta capitulo
primo, 12. diſtin. quia licet Papa aliquid faciat, quod nobis videa-
53 tur iniuſtum, nihilominus eſt iuſtum 23.quæſt. 5. de liguribus, imo
54 ipſe ſolus poteſt facere, de aliquo, aliud, argumen.de conſe. di-
55 ſtin. 11. capit. re uera. not. glo. in capit. venienti. de tranſactio. &
de non iure Papa, facit ius, & naturam rei immutare poteſt iij.
quæſt. 6. hoc quippe. l. prima in prin. C. de rei vxor. actio. & dicit
Specul.in titulo de lega. §. nunc oſtendendum. verſ. ſecundus. quod
56 Papa eſt vicarius Chriſti non puri hominis, ſed veri Dei locum
gerens in terris.ca.inter corporalia.de translat.prælat. in primo re-
ſpon.c.quinto. 1.reſpon.& c.licet &.c.vnico.§.1.verſ. porro. vt eccl.
benef.21.diſt.cap.primo c.pro hum.de homic.lib. ſexto.vnde omnia
57 regit & diſponit, & iudicat,prout ſibi placet,q. 3.c.cuncta per mun-
dum. & cap. per principalem. & habet plenitudinem poteſtatis, ad
quam vocatus cap.ad honorem. de autho. & vſu pal.xj.q. ſexta cap.
decreto.& cap.qui ſi ſcit.& dummodo contra fidē non veniat,in om-
nibus & per omnia poteſt dicere, quicquid placet, auferendo etiam
58 ius ſuum cui vult, quia non eſt qui ei dicat, cur ita facis? 19. diſt.
in memoriam.de pænit.diſt.3.§.ex perſona.alias in c. quamuis. nam
apud eū eſt pro ratione volūtas,& quod ei placet legis habet vigorē
inſtit.de iur.nat.gen.& ciuili.§.Sed quod principi, idem Specul. po-
nit in tit.de diſpenſa.§. nunc breuiter: quod Papa poteſt in omnibus
59 caſibus diſpenſare: in quibus non reperitur a iure expreſſe diſpoſitū
contrarium, item tenet Hoſtien.in cap. rurſus, qui cler. vel vouen.
& Io. Andr. ibi dicit, quod ſemper eſt inhæren. opinioni quæ fauet,
60 & non quæ detrahit ſummo Pontifici: ex quibus clariſſima ſequitur
concluſio, quod clerici de redditibus eccleſiæ, ac de acquiſitis eccle-
ſiæ ex conceſſione, vel licentia Papæ poſſunt teſtari,& diſponere:quia
Papa attenta eius maxima auctoritate,vel poteſtate, quam habet in
beneficijs, & beneficiorum fructibus,poteſt pro libito ſuæ voluntatis
61 in fructibus, cuiuslibet beneficij aſſignare penſionem alicui, etiam
ſine cauſa,etiam laico,& alias incapaci per not.in clem.prima.vt lit.
pend.& per ea quæ tradunt doct.in c.cum in eccleſiarum coſtit.quia
de fructibus beneficiorum poteſt ad libitum diſponere.ſequitur Dec.
conſ.436.col.xj. tertio vol.quia in huiuſmodi beneficialibus, eſt do-

N 3 minus

62 minus, & illius stat pro ratione voluntas per glo.in cap.si gratiose. de rescrip.vbi Dominic. in verb. ad Rom. & in beneficialibus Pontifici omnia stant ad nutum amouibilia per Bal.in.l.rescrip. C.de præcib.imperat.offe.Gig.in tractat.de pension.quæstione 6. Facit quia
63 gesta a Papa a sancto gesta reputari debent : quia Papa sanctus reputatur, & præsumitur Cardinal.in clem. prima. de probatio.lege prima in fin.C.de summa trinit.& fid.catholica : & est Christi non puri hominis : sed veri Dei Vicarius : Facit quia prohibitio testandi indicta clericis, videtur indicta de iure positiuo, vt apparet capitulo ad hæc.capitulo quia nos. capitulo relatum. de testamen. super quo iure habet plenariam potestatem Papa imo stat pro ratione voluntas, secus esset, si esset, de iure diuino, supra quod Papa regulariter videtur non posse dispensare, late per Abb. in cap. extirpandæ. §. qui vero. de præben. vnde Papa hanc licentiam testandi dispensare potest etiam sine causa, quia in introductis a tali
64 iure, Papa sine causa dispensat, nec in eo causa requiritur, quia sola
65 eius voluntas pro causa habetur, imo potest tertio etiam non citato nec audito, in istis sine causa præiudicare, per Fely.Abb. & alios in d.
66 cap.quæ in ecclesiarum.de constit.late per Caccialup. in tracta. de pensio. q. 29. & q. 30. sed in hoc non est eundem per argumenta & mendicata suffragia, quia quotidie Papa monacis concedit facultatē testandi, quod videtur esse profecto multo plus, quia monachi maxime professi in ipso ingressu in monasterium, se, & sua dedicant Deo, de quibus dixit tex in authen.ingressi.C.de sacr.sanc. ecclesi. ingressi monasteria ipso ingressu se, & sua dedicant Deo, nec ergo de his testantur, vt pote, nec domini rerum. quia etiam si adesset consuetudo monachus testari non potest, quamuis videatur, ꝙ filius familias stante consuetudine testari potuit argument.cap.Raynucius, de testa.& quod ibi notatur per Innoc. quia repugnat ratio & regula, & non potest testari monachus de iure respectu personæ, quia non habet velle, nec nolle 12 q. 11.cap.non dicatis : item defectu bonorum : tam in habitu, quam in actu. ca. cum monasterium. de stat. monachorum, tum etiam respectu, quia monachi non sunt sui in iuris, sed sunt in potestate alterius. 16 q. 1. de præsentium. & d. ca. non
67 dicatis. & qui est in potestate alterius, non habet testamenti factionē actiuam. l.qui in. ff.de testam. 19.q. 3.cap.quia ingredientibus, tamen istis non obst. Papa istas habilitates tollendo, monachis licentiam testandi concedit, vt dicimus supra, & pluribus auctoritatibus probari potest adductis per Bal.in .l. si quando. C.de in off.testa.post prin.ibi dum dicit ex ista lege habes, quod si Papa concedit monacho per eundem in authen.nisi.C.ad trebel. prope finem vers. quæro, ꝙ si mo-

68 ſi monachis. vbi firmat Papam poſſe concedere monacho profeſſo poteſtatem teſtandi, & quamuis non exprimat ſpecifice de profeſſo, tamen de neceſſitate ita eſt intelligen.quia ante profeſſionem abſque aliqua Papæ conceſſione poteſt teſtari.l.generaliter.C.de Sacr. San. Eccleſ. traditur in cap. benef. de reg.iur.lib.ſexto. vbi per Io. Andr. in nouel.& per Iac.de Bel. in authen. de Monachis. §. ſi quis autem. Item probatur per eundem Bal. in l. certum. C. vnde legit. vbi dicit
69 illud non eſt dubium quod Papa poteſt concedere Monacho teſtandi licentiam per not.in authen.ſi qua mulier.C.de Sacr.Sanct.Eccleſ. probatur auctoritate Angel. & Io.de Imol.in l.ſi ſeruus communis. ff. de ſtipen, ſeruor.qui prædictam opinionem videntur approbare, in quantum dicunt, quod ſi Cardinali, qui prius fuit regularis, qui non poteſt teſtari, a Summo Pontifice teſtamenti factio conceditur, quod tale teſtamentum, ſi ex omiſſione alicuius ſolemnitatis non valet iure teſtamenti, nec etiam valere iure codicillorum, quamuis in eo eſſet appoſita clauſula codicillaris, videlicet quòd ſi non valet iure teſtamenti valere debeat iure codicillorum, quia regula iuris conſulti de qua in l.conficiuntur. ff.de iure codicillorum & in l.ſecunda ff.de leg.prim. quæ vult quod qui poteſt teſtari, poteſt codicillari, habet locum in his: qui poſſunt teſtari de iure communi, ſecus ex priuilegio conceſſo per Principem viuentem. & ſic tacite ſentiunt quod Papa poteſt ex poteſtate teſtandi licentiam concedere regularibus idem tenet Franc. in rub. de teſtam.ſexta col.Iaſ. & alij per eũ adducti in authen. ingreſſi. C. de ſacr. Sanct. Eccleſ. 12.col. Barbat. in cap. cum in officijs. eod. de teſtam.col. penultima Io. Baptiſta Caccialup. in tract. de penſion. quæſt.19 in fin. imo quod fortius videtur, ſufficit licentiam Papæ de teſtando Monacho conceſſa ſuperuenire poſt teſtamentum conditum ſecundum Bal. in l.fi.nona col. C. vnde legi.

Sed in hoc ſi teſtamentum factum ſit ante licentiam obtentam, an ſubſi-
70 ſtat, & conualiditur per ſuperuenientem licentiam, plura pro vtraque parte adduci poſſent. & inter alia diſcutien. veniret an habilitas ſuperueniens reſpectu alicuius actus, vel effectus producendi, ita operetur cum ſuperuenit, ſicuti ſi a principio ad fuiſſet, ſed tenendum eſt conceſſionem, licentiam, vel indultum tale reſpicere ſeu validare teſtamentum iam factum, prout in terminis noſtris voluit Alc. poſt Paul.de Caſtr.in l.vt militibus.in principio.C.de milit.teſta. voluit in ſimili Gem.in cap.vni.col.ſecunda in principio de exceſſ.prælat.in ſexto.indultum conceſſum fratribus de obſeruantia Bononiæ, vt poſſent ædificare Eccleſias in monte, extendi ad Eccleſiam iã ædificatam, & dixit Bal.in l.fin.C.de ſenten. quæ ſine cert. quantit. quod

si testator legat centum Bertæ maritandæ, & ipsa iam maritata erat tempore testamenti: quod sibi debentur illa centum per l. si iam facta.ff.de cond.& demonstr.Paul.de Castr.in l.si quis filio.§. irritum ff. de in off.test.vbi concludit.quod si data sit licentia alicui quod faciat molendinum in flumine publico,si ille habebat iam factum,potest illud retinere virtute illius concessionis,pro quibus vide Barba.c.constitutus.penultima col.de rescrip.Fel.in c.quoniam.col.12. de const. Hyppolit de Marsi.qui loquitur in proprijs terminis nostris in l.quæstionis habendæ num.45.& seq.ff.de quæstio.refert Quintilian. Mandos.in pract.signaturæ licentia testandi.

Et licentia testandi solet peti & apponi hæc derogatio, videlicet non obstan. fæ.recor. Alex.Papa vj.etiam prædecessoris nostri constit.disponente, tertiam partem bonorum de quibus per quascunque personas vigore quarumcunque facultatum concessarum testari, vel alias dispoui contigerit, Cameræ Apostolicæ pro illius necessitatibus applicare debere, & quibusuis alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c. vnde posset dici, quod si reperiatur licentia sine derogatione talis Alex.vj.constitutionis, quod tertia pars talium bonorum posset ab hæredibus testatoris per Cameram peti,verum meis temporibus iste casus non accidit, ideo, in hoc consulo, quod aduertatur quid in hoc practicetur in Romana Curia sed non vidi breue, vel bullam sine dicta derogatione, vel sub anulo, vel sub plumbo, de alijs clausulis, & formulis dictæ licentiæ testandi, vide Quintilianum d.loco,& per Stafil. in tract.signaturæ fol.187.vers.solet etiam per breue,& per Sarn. in tract. breuium. vers. facultas etiam testandi.

Sed huiusmodi licentia testandi obtenta non gaudent hodie prælati, vel Clerici non residen.in beneficijs eorum,residentiam personalē requirentia,etiam quoad testamenta condita,vel dispositiones factas,quia tali obtenta gratia eos priuauit Pius IIII.per suam,quam ædidit, Bullam contra non residen. & in eorum odium, sub dat.Romæ 1564. septimo Kalen.Decembris Anno quinto.cuius tenor est infra descriptus.Did.etiam Couarruuias Doctor Hispanus vir doctissimus, in c. cum in officijs.de testam.dicit,quod moribus receptum est, quod licentia testandi sit tantum necessaria Episcopis,non autem alijs Clericis, quia alij Clerici possunt testari, & disponere sine licentia, id quod forte dicit dictus excellens vir Hispanus, quia vt audio a collectoribus Hyspaniarum,in illis partibus non colliguntur pro parte Reuerendæ Cameræ spolia per obitum Clericorum, vel prælatorum inferiorum ab Episcopo.

Et licentia accipitur & intelligitur,etiam passiuo modo,puta,nō quando te-

do testator aut disponens habet facultatem disponendi, sed quando disponitur in fauorē alicuius loci, vel personæ quæ per gratiam, vel priuilegium apostolicum fuit effectus habilis,& talis cui bona ecclesiæ, quæ alias essent spolia & Cameræ Apostolicæ debita, valide possunt legari, & donari, qui valide potest talia acceptare, & sua facere, veluti est Neapoli venerabile hospitale beatæ Mariæ Annũciatæ, & beatę Mariæ Incurabilium, quibus per priuilegium apostolicum diuersorum Rom. Pont. conceditur quod clerici, & prælati possint in eorum fauorem, disponere de bonis a beneficijs, & ab ecclesijs prouentis: prout ego vidi bullas in forma Rom. Cu. expeditas coram me pro parte dictorum venerabilium hospitalium sæpe præsentatas in Curia Reuerendiss. Collectoris spoliorum esse in viridi obseruantia.

Licentia testandi in forma sacra Pœnitentiaria.

RAYNVTIVS miseratione diuina tituli sancti Angeli presbyter Cardinalis. Dilecto in Christo Marco de Caluacantibus Archidiacono Cusentino salutē in Domino. Quia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter ad non esse. Cum igitur salubri cogitatione præmeditans, diem peregrinationis extremū dispositione testamentaria preuenire desideras: hinc est quod nos tuis in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate domini nostri Papæ, cuius Pænitentiariæ curam gerimus, & de eius speciali mandato super hoc viuæ vocis oraculo nobis facto, tibi, vt de quibuscunque bonis tuis mobilibus, & immobilibus, iuribus, actionibus, obuentionibus, & emolumentis per te tuis proprijs labore, & industria, aut ex parentum, vel aliorum quoruncunque successoribus, aut alias vndecunque licite tamen acquisitis, ac acquirendis, quæ ad te omnino pertinere dignoscuntur libere testari valeas, ac de bonis mobilibus ecclesiasticis tuæ dispositioni, seu administrationi commissis, quæ tamen non fuerint altaris, seu altarium tibi commissorum ministerio, seu alicui spirituali earumdem ecclesiarum diuino cultui, vel vsui specialiter deputata. Necnon de quibuscunque bonis ad te per ecclesiam, vel ecclesias tibi commissas, ac etiam immobilibus ex fructibus redditibus, & prouentibus ecclesiæ, seu ecclesiarum ipsarum illis parce vtendo pro tempore acquisitis, ac acquirendis pro decentibus, & honestis tui funeris impensis, ac remuneratione illorum, qui tibi viuenti seruierint, siue sint consanguinei, siue alij, iuxta seruitij meritum, moderate tamen, ac in quoscunque pios, & licitos vsus, etiam in extremis existens,

ftens, & vltimam condendo voluntatem, ac quotiescunque tibi videbitur illam mutando, reuocando, & corrigendo disponere, conuertere, & erogare, ac causa mortis donationes facere, libere, & licite possis, & valeas, prius tamen de redditibus, & rebus, præfatis ære alieno, & his, quæ pro reparandis domibus, siue ædificijs consistentibus in locis dictarum ecclesiarum, seu beneficiorum deperditis ex culpa vel negligentia tua, vel procuratorum tuorum destructis, seu deterioratis, nec non restaurandis alijs iuribus earumdem ecclesiarum, vel beneficiorum deperditis ex culpa, vel negligentia præfatis deductis, plenam, & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Quocirca discretis viris Decano, & Cantori ecclesiæ Cusentinæ, & eorum cuilibet eisdem auctoritate, & mandato committimus, & mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios tibi in præmissis efficacis defensionis auxilio assistentes, faciant te facultate, & concessione huiusmodi pacifice frui, & gaudere, non permittentes de & super per loci ordinarium, aut alios quoscunque tam ecclesiasticos quam seculares iudices, & personas, etiam Cam. apostolicæ Commissarios quacunque, & apostolica auctoritate fungentes publice, vel occulte directe vel indirecte, quouis quæsito colore, vel ingenio, contra præsentium tenorem quomodolibet indebite molestari, impediri, aut alias inquietari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuram ecclesiasticam, & alia iuris opportuna remedia appellatione postposita compescendo: Inuocato, etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, etiam prouincialibus Synodalibus, nec non ecclesiarum in quibus beneficia prædicta forsan fuerint statutis, & consuetudinibus cæterisque contrarijs quibuscunque, volumus autem quod in earumdem ecclesiarum bonorum dispositione, iuxta quantitatem residui, ac alias ecclesias ex quibus eadē perceperis taliter te exhibeas, prout conscientia tibi dictauerit, & animæ tuæ saluti videris expediri. Dat. Romæ &c. Præcedens forma licentiæ videtur restricta ad viam iuris, & iustitiæ, tamen ego vidi dari licentiam per viam sacræ Pænitentiariæ in ampla forma gratiæ, prout vidi vnam expeditam sub nomine Laurentius Card. Sanctorum Quatuor, qui tunc erat summus Pænitentiarius, quæ fuit mihi ostensa vti pulchra, & quæ sibi fuit visa præter solitum mirabilis, ab Illustriss. & Reuerendiss. D. D. Antonio Scarampo Episcopo Nolano sedis, & Cameræ apostolicæ Nuntio, & Collectori in Regno Neapolis sub Pio iiij. viro summi ingenij, eximiæ ingenuitatis, & bonitatis, ac denique omnium virtutum præclaro, sub istis dispositiuis verbis, videlicet: tibi vt de quibuscunque, tam

tam mobilibus, quam immobilibus bonis, per te ex induftria tua, aut fucceffione vel alias licite acquifitis, & in pofterum acquirendis, etiam fi de fructibus redditibus & prouentibus beneficiorum ecclefiafticorum huiufmodi per te pro tempore obtentorum, & obtinendorum exiftant, dummodo ecclefijs, vel beneficijs ipfis, vel alias diuino cultui deputata non fint, in confanguineos, vel affines, & amicos tuos, ac tibi inferuientes etiam in mortis articulo difponere, relinquere, & teftari libere, & licite poffis, & valeas, tenore præfentium indulgemus plenam, & liberam concedimus facultatem, non obftan.

Licentia teftandi ex forma literarum Apoftolicarum.

PAVLVS Epifcopus feruus feruorum Dei. filio Antonio Amabile Canonico Neapolitano falutem, & apoftolicam benedictionem. quia præfentis vitæ conditio ftatum habet inftabilem, & quæ vifibilem habent effentiam, tendunt inuifibiliter, ad nõ effe cumque hoc falubri meditatione præmeditans, diemque peregrinationis extremũ difpofitione teftamentaria defideras preuenire, nos te a quibufuis excõmunicationis fufpen. interdicti, alijfq; ecclefiafticis fententijs cen, & pœnis a iure, vel ab homine quauis occafione, vel caufa latis., fi quibus qnomodolibet, innodatus exiftis, ad effectum præfentium dumtaxat confequen. parum ferie abfoluen. & abfolutum fore cenfentes, tuis in hac parte fupplicationibus inclinati, tibi vt vltra pecunias, res, & bona quæcunque per te ex fucceffione parentum, vel confanguineorum, aut induftria tua per te hactenus quomodolibet acquifita, & impofterum acquirenda, ac etiam præter illa omnia, & fingula, de quibus, tam de iure communi, quam vigore quarumcunque facultatum, priuilegiorum, & indultorum apoftolicorum tibi pro tempore conceflorum, & alias abfque infrafcripta facultate legitime difponere potes, & poteris in futurum, de quibufcunque aliis mobilibus, & immobilibus bonis, iuribus, actionibus, & alijs rebus quantumcunque præciofis, & quouis nomine nuncupatis, ac vbilibet conftitutis, & quocunque iure modo, via, forma, caufa, & occafione ad te nunc, & pro tẽpore fpectãtibus & pertinentibus cniufcunque qualitatis, feu conditionis fuerint, & in quibufcunque rebus confiftãt etiã fi illa, feu eorum pars ex prouẽtibus ecclefiafticis cathedralium, etiam metropolitan. ecclefiarum, & monafteriorum quorumcunque, aliorumq; fimilium, vel diffimilium beneficiorum ecclefiafticorum cum cura, vel fine cura fecularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercunque qualificatorum per-

te in

te in titulum, vel commendam, ac alias hactenus obtentorum, & imposterum obtinendorum, aut alia quauis occasione, causa, vel contemplatione ad te peruenerint, & imposterum peruenient, & qualitercunque, quomodocunque, & vndecunque per te, acquisita fuerint, & acquirentur, ac quæ ad te pertinent, & in futurum, quomodolibet pertinebunt, etiam si prouentus, & alia præmissa tempore dispositionis per te vigore præsentium faciendæ, aut die obitus tui exacta nondum fuerint, sed penes illorum debitores, aut detentores reperientur, quorum omnium qualitates, quantitates, & denotationes, ac causas præsentibus pro sufficien. expressis, & specificatis haberi volumus. etiam si talia forent, quæ in generali appellatione bonorum suppellectilium non venirent, vsque ad summam videlicet mille scutorum auri in auro per viam testamenti nuncupatiui, seu inscriptis codicillorum, vel epistolæ, aut alio quouismodo pro libito tuæ voluntatis testari, seu donationis, tam inter viuos, quam causa mortis in quosuis pios, & non pios ac tibi quomodolibet visos vsus, & inter quascunque personas, etiam fratres, nepotes, filios naturales, spurios, incestuosos, ac alios legitimos etiam ex tuis proprijs lumbis procreatos, & procreandos, ac consanguineos, affines familiares, seruitores, amicos, & beneuolos tuos, & alias quascunque personas, collegia, communitates, & vniuersitates, ac alias quomodolibet in capaces quotiens, & quando tibi placuerit, & videbitur tam vnico contextu, quam successiue, & diuersis temporibus, ac alias, prout de bonis patrimonialibus disponere, & erogare libere, & licite valeas, liberam, & omnimodam licentiam, & facultatem auctoritate apostolica earumdem tenore præsentium concedimus: ac de pecunijs rebus bonis per te, & pro tempore acquisitis prædictis libere testari, ac tam inter viuos, quam causa mortis, prout tibi placuerit disponere posse, necnon testamentum dispositionem erogationem, & quicquid per te super præmissis fieri, & ordinari contigerit, vel iam forsan ordinatum fuit, ac omnia, & singula inde quomodolibet sequuta, & quæ infuturum sequentur, etiam ex nunc, prout ex tunc, & econtra cum primum, & quoties sic vt profertur facta fuerunt, dicta auctoritate confirmamus, & approbamus, illaque valida & efficacia fore, & perpetua roboris firmitate subsistere necnon hæredes legatarios, & personas, etiam si spurij, vel filij tui illegitimi, incestuosi, aut alias quomodolibet incapaces fuerint, aliosque p̃dictos quibus bona, iura, res, & actiones huiusmodi, quouismodo hactenus reliquisti, aut in futurum relinques, ac executores, & alios, quibus negocium exequutionis vltimæ voluntatis tuæ, iam forsan

commisisti

commiſiſti,& impoſterum committes, ad tertiam, vel quamuis aliā partem per te relictorum, uobis aut Rom. Pontifi. pro tempore exiſtenti, vel eccleſijs, monaſterijs, alijſque beneficijs, eccleſiaſticis prædictis per te pro tempore obtentis, ſeu eorum prælatis, & rectoribus, quomodocunque nuncupatis, etiam pro quibuſuis pijs vſibus, & vrgentiſſimis cauſis, etiam contra infideles, aut fabrica baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe, ſeu eccleſiarum a quibuſuis relicta per te quomodolibet obtinuerint ſoluen. & pręſentanda minime teneri, ac eaſdem pręſentes literas ſub quibuſuis reuocationibus, limitationibus, ſeu modificationibus ſpecialibus, vel generalibus, etiam per conſtitutiones per nos, & Roma. Pontific. tam prædeceſſores, quam ſucceſſores noſtros, aut ſedem apoſtolicam nunc, & pro tempore factas, nullo modo comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas fore, & eſſe, ac quoties ille reuocari, aut modificari viderentur, toties in priſtinum ſtatum ex nunc, prout ex tunc, & e contra reſtitutas, & re integratas fore, & eſſe perpetuo ſtatuimus, omneſque alios, & ſingulos, tam iuris, quam facti, ac quorumcunque qualitatum, & ſolemnitatum tunc forſan ommiſſarum defectus, etiam ſi tales fuerint, de quibus ſpecialis expreſſio ſpecifica, & expreſſa mentio habenda eſſet & qui forſan interuenerint in eiſdem, ſupplentes, & quatenus te ab humanis nullo per te condito teſtamento decedere contingat, hæredes tuos, qui erunt tibi magis conſanguinei tunc exſtabunt, alioquin affinitate coniunctos in omnibus, & ſingulis rebus iuribus actionibus pecunijs, & bonis tuis vſque ad ſummā prædictā mille ſcutorū auri in auro huiuſmodi ſuccedere eaque adipiſcere, ſic ab inteſtato, eo ipſo peruenire poſſe, & debere, ac eaſdem præſentes ſurreptionis, vel obreptionis, nullitatis, vel alio vitio, ſeu intentionis defectu notari, vel impugnari nullatenus poſſe, ſed validas, & efficaces exiſtere, ac ſuos plenarios effectus ſortiri, & ſic in præmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoſcunq; iudices, & cōmiſſarios quauis authoritate fungen. etiā cameræ apoſtolicæ clericos ſublata eis, & eorū cuilibet quauis aliter iudicandi, & interprætandi facultate, in quauis inſt. iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid ſecus a quoquā quauis auct. ſcienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum, & mane decernimus, & declaramus: non obſtan. quod fructus beneficiorū huiuſmodi inexacti, perſonarum in ipſis beneficijs ſuccedentium ſunt, & eſſe debeant, ac alijs cancellariæ apoſtolicæ regulis æditis, & ædendis, nec non fe. rec. Alexandri Papa 6. prædeceſſoris noſtri, tertiam parte bonorū eorum, quibus huiuſmodi facultates teſtandi pro tempore conceduntur, & de quibus ipſi teſtati fuerint, ipſi cameræ applicatam eſſe, &

cenſeri

censeri debere disponen. litteris, ac quibusuis illarum innouationibus, ac etiam simul facultatum reuocationibus, & limitationibus etiam per quoscunque Ro Pont. prædecessores nostros, ac nos, & sedem prædictam forsan factis, necnon alijs apostolicis, ac prouinciali bus, & synodalibus conciliis æditis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus ac ecclesiarũ, & monasteriorum, seu aliorum regularium locorum: in quibus regularia beneficia huiusmo di existunt, vel erunt, & ordinum quorum illa extiterint iuramento, cõfirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, statu tis, & consuetudinibus, vsibus, & naturis, priuilegijs, quoque indultis, & litteris apostolicis illis illorumque superioribus, & personis alijs, sub quibuscunque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarũ derogatorijs, alijsq; efficacioribus clausulis ac irritantibus, & alijs decretis, etiam motu proprio, ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, etiam concistorialiter, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis, innouatis quibus omnibus etiam si pro sufficiẽti illorum derogatione, de illis eorumque totis te noribus, specialis, specifica, indiuidua, et expressa mentio haben. aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruãda foret, tenores huiusmodi. ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradi ta obseruata, inserti forẽt præsẽtibus pro sufficiẽter expressis haben. illis, alias in suo robore permãsuris, hac vice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum. anno Incarnationis dominicæ millesi mo quingentesimo quinto, tertio decimo Kal. Septembris Pontificatus nostri anno primo.

Alia forma Testandi litterarum Apostolicarum.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Hieronymo titulo sanctæ Susannæ Presbytero Card. Seripando nũcupato salutem, et apostolicã benedictionẽ. Quia pręsẽtis vitæ cõditio statũ habet instabilem, et ea, quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter ad non esse, tuque hæc salubri meditatione pręmeditans, diem tuę pe regrinationis extremum, dispositione testamentaria desideras praue nire. Hinc est quod nos te, qui etiam ordinis fratrum Eremitarum Sancti Augustini professo ecclesiæ Salernitanæ: ex concessione, et dispensatione apostolica pręesse dignosceris, specialis gratię fauore prosequi volẽ. tuis in hac parte supplicationibus inclinati circumspe ctioni tuæ, vt de quibuscunque mobilibus, ac immobilibus bonis

nec-

necnon pecunijs iuribus, & actionibus per te, tam ex tuis industria, & labore ac sanctæ Susannæ, quæ titulus tui Cardinalatus existit, & Salernitan. prædictę aliarumque quarumuis Cathedraliũ, & Metropolitan. ecclesiarum necnon quorumcũque monasteriorum & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium quæ ex quibusuis concessionibus & dispen. apostolicis in titulum commendum, & administrationem ac alias, quomodolibet in posterum obtinebis, necnon quor umcunque fructuum redditũum, & prouen. ecclesiasticorum et pensionum annuarum super similibus fructibus redditibus, ac prouen. tibi etiam in posterum reseruan. et signandorum ratione, quam alias quomodolibet, et qualitercunque licite habitis et acquisitis, ac in posterum haben. et acquirendis seu alias tibi pro tempore donatis, vel quomodolibet concessis, et in posterum donandis, et conceden. vbicunque consistant, et esse reperiantur, ac cuiuscunque qualitatis, quantitatis, etiam si iocalia quantumlibet præciosa, ac alias talia, quæ sub generali bonorum pecuniarum, iurium, et actionum appositione non comprehendanturque, omnia, et singula ac si specifice exprimerentur præsentibus pro expressis haberi volumus vsque ad quamcunque summam, et valorem, etiam si speciali nota digna et necessario propter sui magnitudinem, et importantia præsentibus exprimi debuisse censerentur, tam donatione inter viuos, et causa mortis: quam testa. codicillis, fidei commissis, legatis, et quibusuis aljis vltimis voluntatibus, seu titulis semel, vel pluries simul, aut successiue prout volueris, et tibi placuerit disponere illaque quibusuis cõnsanguineis, et affinib us, ac alijs etiã a iure prohibitis, et alijs incapacibus personis. necnon collegijs vniuersitatibus ecclesijs, et pijs locis, ac in quosuis pios, et non pios. alias tum licitos vsus donare, concedere, relinquere, legare, erogare, obligare, et hypotecare libere, et licite valeas plenam, et liberam auct. apostolica tenore præsentium concedimus facultatem. Ac ex nunc donationes, testamenta, codicillos, fideicommissa legata, & relicta concessiones, erogationes, et obligationes, et hypothecas huiusmodi, necnon quamcunque aliam, etiam vltimã tui voluntatem, et dispositionem, ac quicquid super præmissis per te fieri donari, testari, codicillari, fideicommissi, legari, concedi, erogari, obligari, hypothecari, relinqui, et alias quouismodo ordinari contigerit, ex nunc, prout ex tũc ex certa sciẽtia, ac de apostolice potestatis plenitudine confirmamus, et approbamus omnesque et singulis iuris, et facti, ac quarumcunque solemnitatum, tunc forte omissarum defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem etiam

si ta-

si tales fuerint, de quibus specialis. & specifica mentio habenda esset eisdem, auctoritate, & tenore supplemus, ac ille perpetua roboris firmitate subsistere, suosque plenarios effectus sortiri, necnon tuos donatarios hæredes, & successores, ac alios, quibus negocium exequutionis tuæ vltimæ voluntatis commiseris, ad soluen. tertiam, vel aliam partem bonorum, aut aliorum per te relictorum Cameræ Apostolicæ aut nobis, vel alio Rom. Pont. successori nostro pro tempore existen. forsan pertinentem, seu in pios, vel alios usus, etiam forsan contra infideles conuertendam minime teneri, nec super rebus bonis & iuribus per te, vt præfertur, vel alias quomodolibet pro tempore donatis concessis, relictis, legatis, & erogatis per dicti ordinis superiores, & personas, aut tuos dictis sic obtinen. ecclesiis monasterijs, & alijs beneficijs successores, vel alios quoscunque quouismodo directe, vel indirecte molestari, vel inquietari, neque præsentes litteras de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis defectu notari vel impugnari posse: sed illas validas, & efficaces existere, suosque plenarios effectus sortiri, nec sub quibusuis specialibus, vel generalibus similium, vel dissimilium facultatum, & gratiarum reuocationibus, suspensionibus, modificationibus, limitationibus, & derogationibus a nobis, & successoribus nostris Rom. Pont. pro tempore existen. ac sede apostolica pro tempore emanatis comprehendi, sed semper ab illis exceptas existere, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, & etiam eo ipso de nouo sub data per te eligen. concessas fore, sicque in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque iudices, & commissarios etiam causarum Palatij apostolici Auditores in quauis causa, & instantia sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, et authoritate iudicari, et diffiniri debere: ac quicquid secus super his a quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter attemptari contigerit irritum, et inane decernimus. Non obstan. litteris fæ. rec. Alexandri Sexti per quas inter alia statuit, et ordinauit, quod tertia pars bonorum eorum, quibus huiusmodi facultates testandi, pro tempore concederētur, et de quibus ipsi testarentur, dictæ Cameræ applicaretur, Ac piæ memor. Iulij tertij Roman. Pontific. prædecessorum nostrorum, qua voluit, vt fructus redditus, et prouentus mensarum ecclesiarū cathedralium etiam metropolitan. ac monasteriorum, necnon canonicatuum, et præben. ac dignitatū, personatuum, administrationū, et officiorum, ac aliorum quorumcunque beneficiorū, ecclesiasticorum qui tempore obitus illa obtinen. non exacti essent, successorum in ecclesijs, monasterijs, canonicatibus, et præben. dignitatibus, perso

natibus

natibus adminiſtrationibus officijs alijsque beneficijs huiuſmodi fie-rent. ac quibuſuis alijs conſtitutionibus et ordinationibus apoſtolicis ac Salernitan. prædicte aliarumque etiam in quibus beneficia huiuſ-modi forſan fuerint eccleſiarum. necnon monaſteriorum et aliorum, etiam regularium locorum per te, vt præfertur pro tempore obtinen-dorum, ac ordinum quorum illa fuerint iuramento, confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, et cõſuetudi-nibus, priuilegijs quoque indultis, et litteris, apoſtolicis illis eorum que ſuperioribus capitulis, conuentibus, et perſonis ſub quibuſcun-que tenoribus, et formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, et inſolitis clauſulis, ac irritan-tibus, et alijs decretis in genere, vel in ſpecie, etiã quod tales faculta-tes, quomodolibet cõceſſas approbari, et innouari &c. Quibus omni-bus, et ſingulis, etiam ſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis earumq; totis tenoribus ſpecialis ſpecifica expreſſa et indiuidua mẽ-tio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma, ad hoc ſeruanda foret illorum tenores, formas, et decreta, ac dat. ac ſi de verbo, ad verbum, nihil penitus omiſſo, et forma in eis tradita, obſeruata, inſerti forent præſentibus pro ſufficien. expreſſis haben. ac illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat ſpecialiter, et expreſſe derogamus, cę-terisque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum li-ceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, confirmationis approbatio-nis, ſuppletionis, decreti, et derogationis infringere, vel ei auſu te-merario contraire ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit indi-gnationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apoſtolo-rum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ Apud Sanctum Pe-trũ Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexa-geſimo Tertio, decimo Kal. Aprilis. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

PAVLVS PAPA TERTIVS

Licentia teſtandi in forma breuis.

VENERABILIS Frater Salutem & Apoſtolicam Benedictio-nem. Quia præſentis vitæ conditio ſtatum habet inſtabilem, & ea quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt viſibiliter ad non eſſe, tu hęc ſalubri meditatione præmeditans diem tuę peregrinationis extremum diſpoſitione teſtamentaria deſideras præuenire. Nos ita-que tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuę vt de quibuſcunque bonis mobilibus, & immobilibus, ac ſe mouentibus, & pecuniarum ſummis, ac rebus quibuſcunque ad te: tam ex patri-monio: quam quarumcunque perſonarum ſucceſſione, ac etiam in-

dustria, & prospera fortuna, & alias quomodolibet non per ecclesiam licite acquisitis per te obtentis, & obtinendis, seu ad te quomodolibet nunc, & pro tempore spectantibus: quam etiam ex mensa episcopali ecclesiæ Boianen. cui præesse dignosceris, & quibusuis beneficijs ecclesiasticis cum cura, & sine cura secularibus, & quorumuis ordinum, regularibus, quæ ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus apostolicis in titulum, & commendam, ac alias quomodolibet obtinuisti obtines, & obtinebis, ac pensionibus annuis super quibusuis fructibus redditibus, & prouentibus, ecclesiasticis tibi assignatis, & assignãdis, ac similibus fructibus redditibus, & prouentibus, etiã loco pensionibus tibi cõcessis, & cõcedẽdis, ac alijs quomodolibet habitis, & acquisitis, ac habẽdis & acquirẽdis, aut tibi donãdis vbicunque existentibus, & cuiuscunque quãtitatis fuerint, dũ modo per ecclesiã acquisita huiusmodi summam quingentorum ducatorũ auri de Camerã nõ excedãt, quandocunque tibi placuerit libere testari, & de illis in pias, & non pias causas, etiam in parentum con sanguineorum, & affinium nepotum, ac etiam propriorum filiorum, aut seruitorum, etiam vltra seruitij meritum, & aliarum quarumcunque personarum, etiam penitus extraneorum, & incapacium, ac operum, & locorum quorumcunque: de quibus tibi videbitur, & placuerit commodum, & fauorem, etiam causa donationis inter viuos, aut testamenti, seu cuiuslibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum, seu alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, dispensare, & erogare, simul, vel successiue, ac quoties tibi videbitur libere, & licite valeas plenam, & liberam authoritate apostolica tenore præsentium, licentiam, & facultatem concedimus, & pariter indulgemus: districtius inhibentes quibusuis locorum ordinarijs, ac Cameræ Apostolicæ Collectoribus, Subcollectoribus, necnon sedis apostolicæ Officialibus, ac qnibuscunque alijs quauis facultate, & authoritate, etiam apostolica fungentibus, ne personas, opera, & loca huiusmodi desuper directe, vel indirecte quouis quæsito colore molestare impedire, aut inquietare quoquomodo præsumãt: ac decernentes testamenta codicillos donationes, & quasuis alias dispositiones huiusmodi, postquam facta fuerint plenam roboris firmitatem, obtinere, ac plenum affectum sortiri, & inuiolabiliter obseruari, & sic per quoscunque iudices, & commissarios quauis auctoritate fungẽ. sublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his, a quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attemptari, supplentesque omnes, & singulos iuris, & facti defectus si qui forsan interuenerint

teruenerint in eiſdem. Quocirca venerabilibus fratribus Caſertan. & Iſernien. ac Allarinen. Epiſcopis, ſiue eorum in ſpiritualibus vicarijs generalibus per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios executoribus a te ſuper premiſſis pro tempore deputatis, tuiſque hæredibus, & alijs, quorum intererit in premiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, non permittant eos, vel eorum aliquem deſuper contra teſtamentum, diſpoſitionem, erogationem, & legata, ac alia inſtrumentis deſuper conficien. contenta vel eorum aliqua per locorum ordinarios, ſeu Collectores, vel Subcollectores præfatos, aut quoſcunque alios, quauis authoritate directe, vel indirecte, quomodolibet, impediri ſeu moleſtari, contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas, ac alio apportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, ac cenſuras, & pœnas ipſas iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis Non obſtantibus quibuſuis apoſtolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, ac prædictæ Boianen. & aliarum eccleſiarum in quibus ſecularia, necnon regularium locorũ, in quibus regularia beneficia huiuſmodi forſan, ſeu a quibus ipſa regularia beneficia dependere cõtingerit, & ordinum, quorũ illa extiterint ſtatutis, & conſuetudinibus ipſorũque beneficiorũ fundationibus, etiã iuramento confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, necnõ quibuſuis priuigelijs, & indultis, & literis apoſtolicis & quod tertia, vel alia pars bonorũ, de quibus vigore ſimiliũ facultatũ diſponi contigerit, eo ipſo Cameræ apoſtolicæ pro eius neceſſitatibus applicata ſit diſponẽtibus, quibus oĩbus tenores illorum, ac ſi de verbo ad verbũ inſererẽtur præſẽtibus pro ſufficiẽter expreſſis habẽtes: quo ad premiſſa ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cõtrarijs quibuſcũque, aut ſi ordinarijs Collectoribus, & Subcollectoribus, & officialibus prædictis, vel quibuſuis alijs cõmuniter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultũ, quod interdicis ſuſpendi, vel excõmunicari non poſſint, per litteras apoſtolicas non facientes plenã & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem Datum Romæ Apud Sanctum Petrum ſub anulo Piſcatoris die 38. Octobris M.D.XXX VIII. Pontificatus noſtri anno Quarto.

V. Regien. F. de Torres.

Licentia Teſtandi ex Regiſtris Innocentij iij.

Innocentius &c. P. Epiſcopo Portuen. &c.

CVM prouida deliberatione diſponas de rebus tuis condere teſtamentum, a nobis humiliter poſtulaſti vt ſuper hoc tibi licentiam

concedere dignaremur. Nos igitur tuo salubri proposito benignum impertientes assensum, præsentium tibi auctoritate concedimus, vt de rebus tuis liberam secundum Deum facultatem habeas disponendi. Datum Romæ apud Sanctũ Petrum. II. Non. Aprilis Anno Nono.

Bulla S.D.N. Pij Diuina prouidentia Papæ Quarti. Super Residentia Prælatorum, Parochialium, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

IN Suprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet insufficientibus Diuina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiæ nostræ commissos Dominicos greges; sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamq; sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere: vt quemadmodum operosum Sacri Concilij Tridentini. progressum, fœlicemque exitum Domino cooperante præstitimus; ita Sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim qui in Apostolicæ solicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia, non tepidę, neque dissimulanter exequamur. Sane licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes, & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij beneficiati, apud Ecclesias sponsas suas residere teneantur; Nonnulli tamen, quod non sine animi nostri mœrore referimus adeo sui, gregiumque quos olim deperditos, Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, vt etiam nunc in Alma Vrbe, vel alibi commorantes, & Sacrosancta spiritualis matrimonij inter eos suasque Ecclesias solemniter contracti iura confundentes, sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, ac prædictas Ecclesias quomodocunque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos, & prouidos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius, etiam temporalis pœnæ metu frangendam, seu conuincendam esse censentes. Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus, & singulis, Patriarchis, Primatibus Archiepiscopis, & Episcopis præfatis, ac alijs quibuscunque, etiam quauis authoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administrationem,

aut

aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuſcunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti ſuper reſidentia in Concilio prędicto promulgati tenorem, perſonalem in ſuis eccleſijs reſidentiam facere tenentur, in virtute Sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam ſub priuationis eorum a regimine, & adminiſtratione eccleſiarũ ſuarum, ac alijs noſtro, & pro tempore exiſtentis Rom. Pontificis ſucceſſoris noſtri arbritrio imponẽdis pœnis, diſtricte præcipiẽdo per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus omni mora ceſſante, in eiſdem ſuis eccleſiis iuxta formam, et tenorem dicti concilij perſonaliter reſideant. Et nihilominus ſi quos mandato noſtro huiuſmodi, quod abſit, non parere contigerit, ne etiam tales abſentes melioris in hac parte conditionis quam cæteri in ſuis eccleſijs reſidentes exiſtant, hac noſtra perpetuo valitura ſanctione per præſentes ſtatuimus, et ordinamus, quod deinceps omnia, et ſingula mobilia, immobilia, etiam in vrbe, vel eius diſtrictu exiſtentia, et ſe mouentia, res, et bona, iura, et actiones cuiuſcunque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac vbicunque locorum, conſiſtant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, et alios quoſcunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, et præeminentia præfulgentes, eccleſias prædictas in titulum; vel commendam; ſiue adminiſtrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, et alios quoſcunque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Eccleſias, et diœceſes, etiam in Roman. Curia, aut alibi degentes, et iuxta decretum, et formam Concilij huiuſmodi non reſidentes deceſſerint pertinentia, et per illos ſuarum eccleſiarum, ac quorumcunque Monaſteriorum, prioratuum præpoſiturarum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſæcularium, & regularium quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & prouentum eccleſiaſticorum; nec non penſionum annuarum ſibi ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & prouentibus reſeruatarum, & aſſignatarum occaſione quæſita; etiam ſi facultatem ſpecialem de illis, aut eorum parte teſtandi; & alias libere diſponendi a nobis, & quibuſuis alijs Roman. Pontificibus prædeceſſoribus, & ſucceſſoribus noſtris, etiam cum clauſulis quod facultates huiuſmodi reuocari nequeant, alijsque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum deſuper confectarum de rebus, & bonis huiuſmodi iamque diſpoſuerint, tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam legitime pertineant, liceatque dilectis filijs moderno, & pro tempore exiſtenti Commiſſario noſtro Generali, & ſuis, dictæque Cameræ deputatis, in euentum deceſſus huiuſmodi, ſolitum inuentarium ſuper rebus, & bonis præfatis conficere,

ficere, illaque prout de reliquis clericorum ſpolijs fieri ſolet,ad dilecti filij noſtri moderni,& pro tempore exiſtentis Generalis Theſaurarij manus redigere,dictæque Cameræ applicare,cuiuſuis licentia deſuper minime requiſita.Ac facultates,& deſuper cōfectas,literas prędictas,etiam motu, & ſcientia ſimilibus,etiam in recompenſam laborum, & obſequiorum,etiam nobis, & Eccleſiæ Roman. dictæque ſedi impenſorum,quomodolibet conceſſas, & etiam iteratis vicibus approbatas,illarum omnium tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, in euentum obitus huiuſmodi, etiam ſi vrbe, aut eius diſtrictu, vel alibi extra ſuas eccleſias, vt præfertur, contigerit, ex nunc prout ex tunc,& e contra,in dictæ contumacię pœnam eiſdem poteſtatis plenitudine,& tenore reuocamus, caſſamus, & annullamus. Ac tam eas,quam earum prętextu quomodolibet pro tempore cōdita factaque teſtamenta, codicillos, legata,donationes, & alias diſpoſitiones quaslibet, etiam ad pias cauſas,vel in remunerationem ſeruitiorum nulla, & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quicquam contra pręſentium tenorem ſuffragari. Et ſic per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios quauis auctoritate fungentes,etiam S.R.E Cardinales in quauis inſtantia, ſublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere. Ac quicquid ſecus a quoquam quauis auctoritate ſcienter,vel ignoranter attemptari contigerit irritum, & inane decernimus. Per hoc autem noſtris,& Romano. Pontificum prædeceſſorum, noſtrorum, ordinationibus, reſeruationibus,& decretis quo ad prælatorum,et aliorum beneficiatorum, etiam in ſuis eccleſiis, aut diœc.reſidentium, et ibi decedentium, quæ etiam ampliamus, et extendimus ad habentes eccleſias in vrbis diſtrictu, ibique reſidentes,et decedentes, ſpolia Cameræ Apoſtolicæ applicata, hactenus emanatis,nullatenus præiudicare, neque quicquam in eis alterare intendimus, ſed ea in ſuo robore,vt antea manere,volumus, præterquam, quo ad eos qui in ſuis Eccleſijs iuxta formam prædicti Concilij reſederint, et ſpecialem licentia teſtandi habuerint, hanc enim tantum ſaluam eis eſſe volumus, ita vt generalis licentia teſtandi eis, quamquam reſidentibus minime ſuffragetur, ſed ſola ſpeciali, ſi quam habuerint,tueri ſe poſſint. Cæterum,vt præceptum, mandatum, ſtatutum, ordinatio, reuocatio,caſſatio, decretum, & alia præmiſſa, præſentesque literæ ad eorum quorum intereſt notitiam deducantur, nullusque poſſit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excuſationem allegare, ſed illa perpetuo firma,et illibata permaneant,volumus,et mandamus;quod eędem præſentes in Baſilicæ principis Apoſtolorum de vrbe,

vrbe, & Cancellariæ noſtræ valuis, ac Acie campi Floræ per aliquẽ ex Curſoribus noſtris affixe, copia illarum ibi dimiſſa, ab ea die omnes perinde arctent, ac ſi illis perſonaliter intimatæ fuiſſent, Non obſtan. præmiſſis, ac in fauorem curialium per fœ.re Sixtum IIII. Leonem X. Iulium III. & quoſcunque alios Ro. Pont. prædeceſſores noſtros, ac etiam per nos editis & approbatis: Necnon alijs litteris, conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri præcepti, mandati, ſtatuti, ordinationis, reuocationis; caſſationis, annullationis, decreti, ampliationis: extenſionis, intentionis, & voluntatis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei: ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicę Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo Quarto. Septimo. Kal. Decemb. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Cæ. Glorierius.

Viſa de curia M. de Enciſo.

H. Cumin.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum alij ſeculares alij regulares.*
2 *Regularium, alij mendicantes, alij non mendicantes.*
3 *Regularibus mendicantibus habere propria regula probibet.*
4 *Qui & quales ſint mendicantes.*
5 *Fratres ſeruorũ ſanctæ Mariæ nõ connumerantur inter mẽdicãtes. Religio clericorum ſocietatis Ieſu, inter mendicantes computatur.*
6 *Qui ſint regulares non mendicantes.*
7 *Monaci ſunt dicti ab vnitate.*
8 *Monaci regulariter intelliguntur Sancti Benedicti.*
9 *Regula fratrum minorum eſt fundata in arctiſſima paupertate.*
10 *Minores non poſſunt acquirere, nec in communi, nec in particulari.*
11 *Frater minor habetur pro mortuo.*
12 *Statutum excludens fœminas, non excludit ſi maſculus ſit de ordine minorum.*
13 *Frater minor eſt ſucceſſionis incapax, ſicut damnatus in metallum.*
14 *Fratres minores poſſunt capere legata pro alimentis.*
15 *Fratres minores non poſſunt eſſe pro aliqua re in iudicio.*
16 *Fratres minores non poſſunt accipere legatum annuum, quia habet aliquid proprietatis:*

17 *Frater minor potest accipere legatum annuum pro expensis studij.*
18 *Frater minor non est capax acquisitionis, etiam si promoueatur ad episcopatum aut alias dignitates.*
19 *Dignitas non liberat a substantialibus regulæ.*
20 *Frater minor assumptus acquirit ecclesiæ, ad quam est assumptus,*
21 *Frater minor assumptus ad Cardinalatum sibi non acquirit.*
22 *Frater minor sibi non acquirit, etiam translatus ad monasterium capax.*
23 *Assumptio non liberat quem a voto.*
24 *Frater minor sibi non acquirere ex priuilegio Papæ.*
25 *Vbi eadem ratio: ibi idem ius statuitur.*
26 *Frater minor bene potest dispensari ad succedendum.*
27 *Dispensatus ad succedendum videtur capax: tam ex testamento, quam ab intestato.*
27 *Nihil habens, nihil dare potest.*
29 *Fratri minori succedunt consanguinei statim facta professione non expectata morte.*
30 *Regula fratrum minorum non potest glossari.*
31 *Legata, & hæreditates relictæ fratribus minorum, soluuntur officio iudicis.*
42 *Duplex ratio, quare ad relicta fratrum minorum subuenitur tali officio,*
33 *Anima est cunctis rebus præferenda.*
34 *Pium est illius adimplere voluntatem, qui loqui non potest.*
35 *Quilibet de populo agere potest ad legata ad pias causas.*
36 *Fratres conuentuales, & fratres de obseruantia, habent se diuersimode.*
37 *Conuentuales possunt habere propria.*
38 *Si frater de obseruantia transeat ad Conuentuales, non gaudet priuilegio conuentualium.*
39 *Fratres Prædicatores sunt incapaces ad acquirēdū, itē ad retinēdū.*
40 *Fratres Prædicatores sunt mendicantes.*
41 *Fratres Prædicatores de cõsuetudine possũt acquirere, nõ vt retineãt*
42 *Forma professionis fratrum Prædicatorum.*
43 *Fratres Prædicatorum possunt habere bona in communi ex consuetudine, & etiam ex priuilegio.*
44 *Vsus precij, non vsus prædij, stat cum mendicitate.*
45 *Precium non prædium vsu consumitur.*
46 *Esse non dicitur quod non durat.*
47 *Monasterium succedit professo.*
48 *Fratres Prædicatores non habent actionem: sed imploratur officiũ (iudicis*

49 *Rei*

49 *Rei vendieatio competit dominium babenti.*
50 *Vbi eadem ratio ibi eidem ius.*
51 *Fratres Prædicatores possunt suceedere in bonis temporalibus priuilegio Clementis Quarti.*
52 *Fratres bæremitani sunt mendicantes, sed priuilegio Alex. 4. possunt acquirere in eommuni.*
53 *Fratres bæremitani non possunt succedere in feudalibus.*
54 *Consuetudo obuians eanoni, est irrationabilis,*
55 *Secundum canones omnes professi babent seruare, vel regulam Sancti Benedicti vel Sancti Augustini.*
56 *Non valet consuetudo contra eanones praeceptiuos, vel probibitiuos.*
57 *Fratres Carmelitæ babēt idem priuilegiū, quod fratres bæremitani.*
58 *Non mendieantes non possunt, acquirere sibi in particulari.*
59 *Monaci possunt, acquirere in communi.*
60 *In feudalibus religiosi non suceedunt.*
61 *Religiosi non succedunt in illis, quæ non possunt pertinere: nisi ad bæredes sanguinis.*
62 *Monasterium potest suceedere in illis: quæ possunt teneri extra sanguinem.*
63 *Hæreditas delata, monaco, aditur per monasterium inuito monaco,*
64 *Hæreditas non delata, nee repudiata, transmittitur per monacum morientem ad monasterium.*
65 *Monasterium babetur loco filij.*
66 *An cisterfienses possint possidere.*
67 *Conuersi possunt sibi acquirere.*
68 *Monasteria succedunt in bonis delatis conuersis.*
69 *Hæremitæ possunt sibi aequirere.*
70 *Vide an moniales possint acquirere.*
71 *Monaebo non tacite, nee expresse professo, sueeedunt eonsanguinei.*
72 *Vide quomodo istud limitatur, vel intelligatur per plure: casus enumeratos.*
73 *Professo babenti filios ab intestato suceedit monasterium filijs legitima remanente.*
74 *Item eadem legitima remanet parentibus.*
75 *Legitima per patrē, vel filium professum, debetur emissa professione.*
76 *Monacbus vagans apostatando, non recuperat bona monasterio acquisita.*
77 *Quæ vagans acquirit monacus, aequirit monasterio.*
78 *Monasterium debet reuocare vagantem.*
79 *Si monasterium negligit reuoeare vagantem, interim acquisita per eum, non cadunt monasterio.*

Trans-

80 *Translato monaco ad aliud monasterium, quando acquisita remaneant ad primum & quando vadunt ad secundum monasterium.*
81 *In acquisitis ex beneficijs, & ex illicite negociatis per quemuis regularem succedit Camera apostolica.*

§. ad maiorem.

1 *Clerici possunt habere bona multiplici modo.*
2 *Clerici de iure antiquo non poterant, habere bona particularia.*
3 *Postea autem constitutum fuit, vt haberent.*
4 *Non valet statutum excludens clericos a successione.*
5 *Species bonorum: quas possunt habere clerici.*
6 *Concubinatus magis prohibitus clericis; quam laicis.*
7 *Filij ex concubina non succedunt clericis in illis duobus vncijs de iure ciuili inductis.*
8 *Clerici possunt contrahere matrimoniũ ante & post ordines minores.*
9 *Constitutis in sacris est interdictum matrimonium.*
10 *Non existẽtibus descendentibus succedũt ascẽdentes & collaterales.*
11 *Deficientibus descendentibus ascendentibus & collateralibus ad decimum gradum clerico succedit ecclesia.*
12 *Genera, & qualitates fructuum ecclesiasticorum.*
13 *In fructibus ecclesiæ, vel in acquisitis de fructibus, non succedunt consanguinei, sed successor in beneficio.*
14 *In locum successoris, & ecclesiæ in spolijs, hodie est suffecta Camera.*
15 *Clerici habent bona triplicis generis.*
16 *In fructibus non recollectis succedit ecclesia.*
17 *Vide per quinque casus, quis succedat clerico post fructus a solo separatos.*
18 *Vide constitutionem Iulij super fructibus inexactis.*
19 *Vide quis succedat in fructibus commendæ.*
20 *Camera apostolica est subrogata in locum successoris.*
21 *Vide quis succedat in distributionibus quotidianis.*
22 *In distributionibus quotidianis videtur succedere cõsanguinei etiã ab intestato.*
23 *Vide multa circa hoc in contrarium.*
24 *In fructibus pẽsionũ, & in fructibus reseruatis succedũt cõsãguinei.*
25 *Acquisitum ex pensione non dicitur acquisitum ex beneficio.*
26 *Pensio potest assignari, etiam laico.*
27 *Pensionarius non tenetur dicere officium.*
28 *Vsufructuarius fructus quæsitos ad hæredes transmittit.*
29 *Pensio videtur assignata pro alimentis.*
30 *Decedens transmittit ad hæredes ius exigendi alimenta non soluta.*

31 *Termini*

31 *Termini pensionũ non exacti exiguntur ab hæredibus ab intestato.*
32 *Fructus lucrati per pensionarium sunt proprij.*
33 *Acquisita ex artificio transmittuntur ad hæredes ab intestato.*
34 *Per artificium clericus licitæ sibi victum parat.*
35 *Quare clericus non potest locare operam suam per totum diem.*
36 *Habens beneficium licite exercet etiam aliquod artificium.*
37 *Vide quid sit artificium.*
38 *Non est licitum artificium clerico, quando ei ecclesia sufficit.*
39 *Clericus egens iustas negociationes facere potest.*
40 *Quis dicatur honeste, vel inhoneste negociari.*
41 *Causa lucri, cupiditatis, & auaritiæ negotiari non licet.*
42 *Negociatio quæ non fit lucri causa, non est prohibita.*
43 *Non est prohibitum lucrum, quod prouenit ex opera, aut rebus clericorum.*
44 *Est licitum negociari clerico necessitate suadente.*
45 *Quando sit licitum clerico negociari.*
46 *In acquisitis ex doctrina, succeditur clerico ab intestato.*
47 *Acquisita ex doctrina, & patrimonialia, quoad successionem, æquiparantur.*
48 *Clericus in minoribus non habens beneficium sufficiens, potest per aduocationem sibi acquirere.*
49 *Idem potest, & diaconus.*
50 *Clericus in minoribus beneficiatus, æquiparatur clerico in sacris.*
51 *Clericus potest aduocare nedum pro victu, sed pro lucro.*
52 *Clericus habens beneficium; licite exercet etiam artificium, & doctrinam.*
53 *Clerici non sufficienter beneficiati, possunt esse tabelliones.*
54 *Religiosi non aduocant, nec procurant.*
55 *Acquisita ex seruitijs, & officijs vadunt ad hæredes ab intestato.*
56 *Acquisita ex seruitijs sunt acquisita intuitu personæ.*
57 *Clericus vti Cappellanus, & pro missis dicendis sibi acquirit.*
58 *Ratio quare clericus acquisitum pro missis faciat suum.*
59 *Quando relictum clerico, vel parrochiali intelligatur relictum intuitu ecclesiæ, vel personæ.*
60 *Acquisita ex officijs per clericum, sunt quasi castrensia, & vadunt ad consanguineos.*
61 *Quæcunque acquisita ex officijs, vadunt ad consanguineos.*
62 *Non sunt mutanda, quæ certam habuerunt semper consuetudinem.*
63 *De consuetudine possumus succedere clerico in acquisitis intuitu ecclesiæ.*
64 *In acquisitis ex illicite negociatis succedit Camera.*

§. deueniendo.

De

Seminarijs, ipsos seruitas comprehendere.

Et insuper silentio prætermittendum non putaui, quod religio clericorũ Societatis Iesu etiam ipsa inter ordines mendicantium censeri debet & annumerari, id quod aptissime cum ex eius, tum instituto, tum etiã constitutionibus quæ in publica & authentica forma vidi, mihi per admodum R. P. D. Ferdinandum Solieres iur. vtr. Doctorem excellentissimũ, virum candidis moribus, & summæ dexteritatis in tractãdis negocijs dicti ordinis procuratorem generalem ostensa, neque priuatim neque in cõmuni possunt pro societatis sustentatione, aut vsu, ad bona aliqua stabilia, prouentus, vel introitus aliquos, ius aliquod ciuile acquirere, sed contẽti esse debent vsu tantum rerum sibi ex eleemosina donatarum, quamuis possint pro studentiũ cõmoditatibus collegia habere, bonis etiam stabilibus dotata, quibus tamen bonis ipsi studentes ipsisque inseruientes, non tamen ipsius societatis professi substentari possunt. Quod quidem verissimum est de iure, cum, vt supra diximus, mendicantes sunt illi qui redditus vllos, neque in particulari, nec in communi habere possunt, sed ex incertis eleemosinis viuunt. cap. primo. de relig. domib. lib. vj. vbi omnes doctor.

Alia species clericorum regularium non mendicantium, sunt veluti re-
6 gulariter omnes monachi; & omnes canonici regulares, & monachi vocabulo proprie sumpto, possunt dici illi, qui virtute regulæ, stant solitario in monasterio, nec immiscent se prædicationibus, nisi habeant administrationem, dicuntur enim monachi a solitudi-
7 ne & vnitate, & secundum communem vsum loquendi, appellamus
8 communiter monacos illos, qui sunt de ordine sancti Benedicti habentes bona in communi, alios vero appellamus fratres mendicantes, per Abb. in. cap. causam quæ. extra. de iud. vers. additio. Nicolai.

De successione fratrum minorum nihil est quod dicamus, nam cum ip-
9 sorum regula, ordo, constitutio, & professio, sint fundatæ in arctissima paupertate per tex. in cap. exijt qui seminat. §. ad hæc. de uer. sig. in 6. in clem. exiui de paradiso. §. quia ergo, & §. cumque annui redditus, & per tex. in extraua. ad conditorem canonum. de ver. sig. Io. 22. ibi nihil sibi approprient, neque domum, neque locum, neque rem aliquam aliam, sui ordinis professores &c. non videntur
10 quicquam posse acquirere nec in communi nec in particulari, nec per viam successionis qua alteri succedant, nec alias quouismodo; quia ei videtur interdictum habere propria, quia eo ipso quod profitentur, renuntiant omnibus rebus mundi, & est magis præcisa renunciatio, quæ possit inueniri, qui habentur penitus pro mortuis vt

per

11 per Bal.in authen.ingressi. C. de sac. san. eccles. in fi. vbi dicit quod stante statuto, quod masculus excludat fœminam a successione, quod fœmina non excluditur, si masculus sit de fratribus minoribus, quia
12 est sublatus de medio: quia dicit Socin. in .l. si cognatus. secundum Io. de Imola: quod frater minor efficitur omnino incapax ad succe-
13 dendum, sicut damnatus in metallum, & dicit Bar. in .l. legatum. ff. de cap. dimi. quod fratres minores non possunt habere in proprio, vel in communi tamen legata eis pro alimentis possunt capere, quia
14 potius in facto, quam in iure consistunt. Sed cum isti pro nulla re
15 temporali in iudicio esse possunt, quis petit (inquit) istud legatum, dixi in libello minoricarum, legatum tamen in annos singulos, seu legatum annuum habere non possunt, quia aliquid pro-
16 prietatis habet. Abb. tamen in consilio 46. tenet quod frater minor est capax annui legati pro expensis studij, & quod pro alimentis possint capere; tenet Bart. in lege seruos ad custodiam ff. de
17 alim. & cibi lega. Bal. in lege prima. ff. de his qui ad liber. prouen. Imol. & Lud. in .l. sticum. §. stipulatio. in principio ff. de verb. obliga. Imo non videtur frater minor capax alicuius acquisitionis, aut suc-
18 cessionis, etiam si promoueatur ad Episcopatum, Archiepiscopatum. aut alias dignitates, vt not. in clem. fin. de electio. in capitulo quorundam. eod. tit. lib. sexto. quia dignitas non liberat eum a substantialibus regulæ, per gloss. dict. capit. quorumdam. in
19 ver. mendicantium. quia bona, quæ obuenirent ipsi fratri minorum iam assumpto, non acquirerentur ipsi, sed ecclesiæ, adquam fuit
20 assumptus.

Idem dicendum, si assumatur, ad Cardinalatum iuxta doctrinam Bal. in
21 authen. licentiam. C. de episcopis, & clerici. & idem si esset translatus ad monasterium capax ad habendum proprium, quale est mona-
22 sterium monachorum, & canonicorum regularium, de quibus in. c. cum ad monasterium, de stat. regul. vt monasterium succedat, adeo, quod si ante assumptionem, vel translationem prædictas fuisset sibi delata hæreditas, quam non adiuit, posset hodie ecclesia, vel monasterium adire, dummodo res sit integra, hoc est: quod non fuerit agnita per consanguineos sequentes in gradu. per Bar. in authen. ingressi. C. de sac. sanc. eccle. per Bal. in. l. Deo nobis. C. de episcopis. &
23 cle. quia assumptio nō liberat eum a voto, vel continentia paupertatis, per glo. cap. tertio. 16. q. 1. nec ab habitu, siue professione. 16. q. fi. cap. noua actio, qualiter hodie tempestate nostra videmus Illustrissimum & Reuerendissimum D. Clementem Dolera Monelianum S. R. E. Cardinalem sub titulo Sanctæ Mariæ in Aracæli nuncupatum patriæ meæ splendorem, & patronum meum, incedere in habitu,

tu, & colore ſuæ Religionis fratrum Minorum, de quorum gremio ob præclaras eius virtutes fuit ad apicem Cardinalatûs tempore felicis record. Pauli Quarti aſſumptus, & promotus, & Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum D. Michaelem Chiſilerium, tunc vulgo dictum Cardinalem Alexandrinum, nunc vero Papam Pium Quintum ad Apoſtolatus apicem vere diuina non humana prouidentia, pro bono totius mundi regimine aſſumptum, retinuiſſe habitum ſuæ religionis fratrum Prædicatorum: niſi tamen ad acquirendum, vel ſuc-
24 cedendum fuerit capax frater minor ſic aſſumptus ex priuilegio Apoſtolico, Cuius tenor, & verba tunc eſſent attendenda. cap. porro. de priuileg. & cap. recepimus. qualiter aſſumptis, & promotis ad Cardinalatum euenire puto, quia tunc ſecundum eorum tenorem eſſet iudicandum. cap. cum & plantare & cap. petitis de priuilegijs, & cap. accepimus. de fid. inſtrumen. & ſi eis priuilegium daret, quod ſibi poſſet acquirere, vel alijs ſuccedere, tunc de eo dicendum erit, ſeruata forma ſui priuilegij, quod dicemus infra in fructibus beneficiorum, & alijs rebus pro Clerico ſæculari ſuo loco, quamuis regulariter, ſi ex priuilegio poſſent acquirere, vel poſſidere, ſuccederet eis Monaſterium, ſicut ſuccedit Religioſis non mendicantibus, in
25 quibus eſt eadem ratio, ergo idem ius venit ſtatuendum. l. ſi ſo-
26 cer. ff. ſolut. mat. & de damno infe. l. hoc amplius. quia bene po-
27 teſt diſpenſari frater minor ad ſuccedendum, vt per Socin. in l. ſi cognatus. de rebus dub. col. quarta. §. ſexta concluſio, verſ. ex quo infertur. vbi videtur dicere quod capax factus ad ſuccedendum ex diſpenſatione Papæ, videtur capax, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, vnde cum nihil ſibi acquirat, aut acquirere poſſit regulariter frater minor, nec per viam beneficiorum, vel dignitatum per eum adeptarum, aut per viam ſucceſſionis, nihil eſt, quod dicamus, aut quæramus de illius ſucceſſione. quia qui nihil poteſt acqui-
28 rere, nihil poteſt relinquere, & qui nihil habet, nihil dare poteſt cap. Daibertum. 1. q. 7. quia in bonis eius patrimonialibus: quę ingrediens ad religionem relinquit mundo ſuccedunt ei conſanguinei, qui ei ſuccederent, ſi nunquam eſſet religionem ingreſſus. d. c. exit qui ſeminat. & authen. ingreſſi. & extrau. Io. Vigeſimi ſecundi ad conditorem. de verb. ſignif. vbi renunciatur reſeruationi iuris quam fecerat Nicolaus Papa quartus in bonis oblatis, aut qualitercunque ipſis fratribus Minoribus obuenientibus in fauorem Romanæ Eccleſiæ, vt per Gaſpar. Cald. in cap. in præſentia. de probatio. & ſuccedunt eis conſanguinei ſtatim facta profeſsione, non autem expectata morte naturali per nota. cap. beneficium. de reg. iur. in ſexto. & dicit Bal. in authen. ſi qua mulier. C. de Saç. San. Eccl. quod regula fratrum minorum

eſt

est prohibita glossari, quia sicut prolata, sic fideliter exponatur ad
29 literam,& super ipsam glossæ non fiant,nisi forte per quas verbum, sensus, seu constructio grammaticaliter ad litteram intelligibilius exponatur,sed circa materiam hæreditatum,legatorum,seu relictorum est aduertendum,& notandum, quod licet fratres minores non sint
30 capaces hæreditatum,& relictorum in testamentis, vt patet in Clementina exiui. §.cum igitur. de verbor. signif.& per Bar.in l.nequaquam.§.fi.ff.proconsul.& in l.prima.col.quarta.de legat.primo.attamen relicta exiguntur, & eis consulitur duobus modis secundum Doctores.

Nam primo eis subuenitur officio iudicis, potest namque iudex ex suo
31 officio mero nomine, etiam ad hoc agente, compellere hæredem, vel illum,qui ad hoc tenetur ex testamento, vel alias, quatenus relicta monasterio, vel fratribus minoribus adimpleant, & exoluant, per Specul. in tit.de instrum.ædit. §. nunc vero aliqua & Bar. in d. l. nequaquam & per Io. Andr. in cap. si hæredes de testam. & Bal. in l. nulli. C.de Episcopis & Cleric. & de hoc potest assignari duplex ratio, quia interest reipublicæ, ne quis re sua male vtatur. §. sed hoc tempore. instit. de his qui sunt sui. & si commodo rei priuatæ prouidetur. l. si quis. C. de præscriptio. fortius circa voluntates defun-
33 ctorum prouidendum est per Barba. in rub. de testam. & glos. in l. Iulianus. ff. de actio empt. facit etiam quia anima cunctis rebus de mundo est præferenda. l. Sancimus. C.de Sacr. Sanct. Eccl.alia ratio est, quia si ita cautum non esset, accideret nonnunquam quod pium propositum defunctorum improba fraudantium calliditate cælare-
33 tur d. l. nulli. C.de Episcopis & Cler. & quia magna est pietas voluntatem illius adimpleri, qui nec se iuuare nec iam loqui potest,idcirco voluntati defunctorum ita consultum iri oportet, & hæc quoad primum modum, & primum remedium, quo fratribus minoribus, & alijs pauperibus non valentibus agere in iudicio subuentum est officio iudicis.

Alio modo, & alio remedio dictis fratribus minoribus subuenitur,quia
35 ad talia legata, siue relicta fratribus minoribns cuilibet de populo cōpetit actio,& quilibet de populo potest agere,vt legata,& relicta ad pias causas,puta monasterio,hospitali,fratribus,pauperibus & similibus adimpleātur,& soluātur,per ipsū qui grauatus est a testatore,vel qui alias,ad hoc tenetur in auth.de eccl.tit.§.si autē.colla.nona.tenet Lud.Rom.in auth.similiter.C. ad l.falc. & fuit dictum Angel. de Perus.in d.§.sin autem. tenet Bar. in l.nequaquam, quæ allegat. l. hæreditas.ff.de petit.hær.fac.l.nulli.C.de Episc. & Cler. in fin. refert author compendij priuilegiorum fratrū minorum in ver. hæreditas.

Sed

Sed ista habent locum, & intelliguntur in fratribus minoribus: qui sunt
36 & appellantur de obseruantia, non autem habent intelligi de fratribus minoribus qui appellantur conuentuales, qui se in huiusmodi
37 habent diuerso modo, quia concessione Clementis quinti possunt libere succedere in bonis temporalibus, in quibus succederent, si in seculo existerent, ac bonorū ipsorum possessionem apprehendere, & vendere libere bona ipsa, eorumque precia in vtilitaté suam conuertere, prout præfectis ordini melius visum fuerit expedire. Item idem fuit eis pari modo concessum per Sixtum quartum per quasdam sub pridie Kal. Septembris incipien. Vniuersalis ecclesiæ. Mare magnum nuncupatum, & Leonem decimum per alias super electione magistri generalis eiusdem ordinis, vniuersalique vnione & concordia inter fratres dicti ordinis minorum de obseruantia & conuentualium, sub pridie Idus Iunij datas eorum Pontificatus anno quarto & quinto respectiue desuper confectas sub plumbo litteras, & per literas Pauli tertij sub datum Romæ Die 27. Octobris 1540. Pontificatus sui anno sexto, sub anulo Piscatoris expeditas, directas Dilectis filijs generali, ac Prouincialibus magistris vniuersisq; fratribus ordinis minor. Conuentualium nuncupatorum. Paulus Papa III. Dilecti filij salutem &c. Quorum Tenor inseritur in fine præsentis quæstionis, vnde Conuentales habere bona, succedere, in hæreditate, vendere, & in suos vsus conuertere possunt, per priuilegia, & rescripta, seu concessiones particulares & speciales &c.

Sed hoc non est simpliciter verum in omnibus fratribus minoribus con-
38 uentualibus, quia si aliquis frater minor de obseruantia, transeat ad cōuētuales, nō habet, nec habere potest ista priuilegia, quia Alex. sextus decreuit, quod nullus professor ordinis minorum de obseruantia, si illum egrediatur, & ad conuentuales eiusdem ordinis transeat, possit succedere parentibus, propinquis, aut affinibus suis quouismodo, nec aliquo indulto prædictis fratribus Conuentualibus ad hoc concesso gaudere valeat, nec etiam conuentus aliquis occasione fratris sic egredientis, ius aliquod in hæreditate, vel quauis alia successione propinquorum acquirere, & consequi possit, &c. & idem Alex. iterum decreuit, & prohibuit, ne fratres obseruantes transeuntes ad conuentuales, succedere propinquis valeant vllo modo, prout habetur in authentico, ad literam refert idem author in d. compendio d. ver. hęreditas vbi vide.

De fratribus Prædicatoribus per Hostien. in cap. in præsentia. de proba.
39 Feder. de sen. in cons. 12. inc. fratres prædicatores, tenetur quod sint incapaces, nedum ad retinendum, sed etiam ad acquirendum, & se-

cundum constitutiones iuratas,& a sede apostolica confirmatas fratres Prædicatores sunt mendicantes cap.vnicó. de relig. dóm. quia subdit ipse Feder.ibi quod si fiat eis relictum annuũ ad longũ tempus quod non valeat, quia per indirectum videtur sublata incerta men-
40 dicitas,& idem esset in effectu, prout etiam tenet Bald. in authen. si qua mulier.C.de sac.san. eccl. tertia col. qui dicit quod sibi videtur,
41 quod hoc acquirere, & mendicare implicat contradictionem, sed subdit ibi,quód est seruāda cõsuetudo,quæ habet quod possint acquirere, non vt retineant, sed vt vendant, quia forma professionis fratrum prædicatorum est,vt subscribitur videlicet, ego. N. facio pro-
42 fessionem, & promitto obedientiam Deo,& Beatæ Mariæ, & beato Dominico,& tibi patri Magistro fratrum Prædicatorum,& successoribus tuis secundum regulam beati Augustini, & institutiones fratrũ Prædicatorum,quod ero obediens tibi, tuisque successoribus vsque ad mortem:& secundum regulam Beati Augustini,fratres Prædicato-
43 res possunt acquirere,& habere bona saltem in cõmuni, quia regula Beati Augustini habet proprium in communi.xij.q.j. non dicatis.vnde secundum regulam de eis iudicare deberemus, sicuti de fratribus non mendicantibus,merito saltim respectu communis, esset aliqua habenda consideratio de illorum successione, quia possunt succedere & acquirere,non vt bona, & hæreditates retineant, sed vt vendant, per communiter scriben. in d.c. vni. & per Spec. in tit. de stat. monac. §. primo. vers. 3.& vers. 4.sequitur Gaspar Cal. q.46. de testa.
44 vbi dicit quod id tenent omnes doctores,subdens ibi quod vsus præ-
45 cij stat cum medicitate, sed vsus prædij non, quia per vsum præcij consumitur ipsum præcium, prædium vero non, & sic habere præ-
46 cium possessionum, stat cum ipsa mendicitate, cum esse non dicatur quod non durat de pęnit. dist. prima. diuortium. & de verb. sig. nam & ego. hodie tamen ipsi fratres prędicatores, ex priuilegio Sixti quarti sub dat. apud sanctum Petrum anno Incarnan. 1475. Kalen. Iunij An.Pont. quarto. bona stabilia in communi possidere & retinere possunt perpetuo,non enim ex hoc desinunt esse medicantes vt per scriben. & maxime domin. & Franc. in capit. primo. de relig. dom. lib. sexto.

Vnde, si tenemus, prout tenendum est, quod ipsi fratres Prædicatores possint capere bona, & vendere in illis, quæ ipsi acquirent, succedet eis monasterium,non autem consanguinei venientes ab intestato. quia iura indistincte dicunt,quod monasterium succedit professo,
47 siue in bonis quæ habeat in tempore ingressus,siue postea obuenientibus xij.quęst.ij.nolo.& cap. non dicatis.19.q.ij.quia ingrediẽtibus. authen.si qua mulier.C.de sac.sanc. eccl. authen. ingressi. & de proba.capit.

ba.cap.in præsentia.quia ista permissio extenditur ad quolibet monasterium nisi prohibitum reperiatur. cap. statutum. de electio. lib. sexto. consuluit Gaspar. Calder.in cons. suo 46. de testam.incip. an bona ingressi. & ad ipsa bona obuenta, vel acquisita consequendum non habent actionem, nec possent intentare rei vendicationem, sed
48 bene possunt implorare officium iudicis, vt dicit Nicol de Vbal. in suo quem conscripsit tractat. de success. Cler. ab intestato. §. restat, secundum Gaspar.Calder. præallegato cons. sed Gaspar id non dicit, quia ad hoc ego legi totum consilium, & si promouerentur ad Episcopatus, Archiepiscopatus, vel alia beneficia Ecclesiastica, & ex
49 eorum fructibus, vel ex negociationibus interdictis Clerici facerent acquisitionem, dic de eis in isto casum, prout dicimus infra
50 de Clerico sæculari: sed Clemens Quartus concessit fratribus ordinis Prædicatorum, & minorum, quod possint libere succedere in bonis temporalibus, in quibus succederent, si in sæculo existerent, ac bonorum ipsorum possessionem apprehendere, & vendere libere bona ipsa, eorumque præcium, vel bona in eorum vtilitatem conuertere, prout prælatis dictorum ordinum melius visum fuerit expedire, præallegato compendio d.loco in principio.

De fratribus hæremitanis, non est aliquod dubium, quia licet ipsi sint de mendicantibus, tamen ex priuilegio eisdem concesso per Alex.
51 Quartum possunt in communi, & acquirere & retinere, quæcunque bona mobilia aut immobilia, quæ potuissent acquirere & retinere, si remansissent in seculo, exceptis bonis feudalibus, sed in
52 particulari nihil acquirunt, vel retinent, & si consuetudo aliqua habeat, vt acquirant, vel retineant pœnes se particulariter, bona, vel bonorum administrationem sibi relictorum per consanguineos, vel alios, vel prouenientium ex sua industria, aut artificio, licet etiam talis consuetudo sit communiter vbique obseruata, non tamen est dicendum, quod valeat, quia est irrationabilis, merito non toleranda, sed extirpanda. octaua dist.mala. & capitulo seq. & hæc consuetudo est irrationabilis quia obuiat Canonicis institutio-
53 nibus. 11.dist. capitulo 2. quia Canones mandant quibuscunque
54 professis, vt seruent regulam, vel Beati Augustini, vel Beati Benedicti, vel aliam, quæ tria substantialia profitentur, & contrariam consuetudinem detestantur quia præcipiunt illa omnino seruari, & Prælatis in hoc prohibetur dispensatio.cap. cum ad monasterium.de stat.regul.quia contra Canones præceptiuos, vel prohibitiuos non valet consuetudo. 4. dist.§. hæc & alias.vt per Gaspar.Cald. in cons.
55 primo incip.an sit licitum de regular.de statu regular.vbi dicit quod talis consuetudo obuiaret obedientiæ, & sic alteri de substantialibus

P 2 regu-

regulæ, item iuri naturali quod in lege, & in euangelio continetur, item inducit peccatum mortale, vt ibi per eum, quod consilium fecit, in casum, an sit licitum fratribus hæremitanis Sancti Augustini retinere pœnes se administrationem bonorum sibi relictorum, vel sua industria, aut artificio prouenientium, stante de hoc consuetudine communiter approbata.

Simile priuilegium est credendum quod habeant & fratres Carmelitæ,
56 alioquin est iudicandum de illis: prout de cæteris mendicantibus, secundum ius commune, & de his omnibus idem videtur dicendum: prout diximus de prædicatoribus, quia si ex priuilegio possunt acquirere, succedit eis in acquisitis etiam & monasterium, sicut religiosis non mendicantibus, quia eadem est ratio: si vero habuerint beneficia Ecclesiastica, vel sese exercuerint in industrijs, ac negociationibus non permissis, dic de eis prout infra de Clericis secularibus, quandoquidem constitutiones in materia spoliorum æditæ, in sua generalitate comprehendunt omnes ordines etiam mendicantes.

Alij vero Clerici regulares nō mendicantes, monachi, & omnes Canonici regulares, non possunt habere, & acquirerere sibi bona in particulari, quia est vnum prohibitum in substantialibus regulæ, in quo Papa
57 non dispensat not. in cap. cum ad monasteria. & cap. quod Dei timorem. de statu reg. & si Canonicus regularis aliquid proprium tenet in vita, & illud in morte non resignat monasterio, tamquam excommunicatus exhumatur cap. 4. de stat. monach.

In cōmuni vero bene possunt acquirere, & habere bona, iuxta illud Bea-
58 ti Augustini in c. nō dicatis. 12. q. 1. auth. ingressi, & authen. si qua mu
59 lier. C. de Sacr. Sanct. Eccl. In bonis vero feudalibus non possunt, nec habere successionem, nec facere acquisitionem, quia in illis religiosi non succedunt, per tex. in cap. si Clericus. si de feud. fuerit controuersia in vsib. feud. Item non succedunt, nec acquirunt alia bona, quæ de sui natura non possunt pertinere nisi ad hæredes sanguinis, vti Regnum, Ducatus, Marchionatus, vel similia, in istis non succedit Mo-
60 nasterium, quia remanent generi in sanguine Spec. in tit. de stat. Monac. §. primo. vers. 11. dicit ita seruari de facto. Si vero bona sint, quæ possint teneri extra sanguinem, & extra ius sanguinis, tunc monasterium succederet, per Cyn. d. authen. ingressi. per Io. And. & alios d.
61 c. in præsentia. de proba. Monachi vero albi Sancti Benedicti, habent in prouincia Calabriæ vnum feudum, in castro vulgo dicto, lo cetraro, vbi per Iudices, seu Gubernatores per eos deputatos, exercēt iurisdictionem, & credo etiam sanguinis, sed credo, quod id ius sibi indultum sit, vel concessum a sede Apostolica, & in d. cap. in præsentia. de

pro-

probat. Io. Andreæ inter alia diſputat, an monachus ſtipulatus pro ſe, & filijs rem emphiteoticam ante ingreſſum monaſterij, nunquid poſt profeſſionem emiſſam, res reuertatur ad dominum, an remaneat ad monaſterium pro quo vide Specul. in tit. de loca. §. nunc aliqua. verſic. 116. vbi tenet, quòd non remaneat ad monaſterium, ſtante maxime quod hodie apponitur pactum, quòd non transferatur in potentiorem, vel in cauſam duriorem per Bar. in d. authen. ingreſſi. Imo intantum acquiritur per monachum in communi, & Monaſterio, quòd hæreditas delata monacho nolenti illam adire, eo
62 inuito aditur per monaſterium per late diſputata, & adducta per Soccin. in. l. hæredes. ff. de Vulgar. & pupil. verſ. circa tertiam. & verſic. circa primum. per totum, quia monaſterium, vt inquit ibi, acquirit mediante perſona monachi, ſequitur Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſta. verſic. ſecundo fallit. vbi dicit, quod licet de hoc ſint diuerſæ opiniones communiter tamen opinio eſt, quod monaſterium poſſit adire inſcio, & inuito monacho, vide Bar. in l. ciuibus. in fin. ff. de reb. dub. vbi dicit quòd in his qui ſunt regulares, & non poſſunt habere proprium, quicquid legatur, vel quicquid eis acquiritur, eccleſiæ acquiritur, vt ibi per eum, immo ſecundum D. Nicol. de Vbald. d. loco. ſi delata ſit
63 hæreditas ſuorum aſcendentium monacho, & ea non adita, nec repudiata moritur, illam tranſmittit ad monaſterium ex beneficio ſcilicet l. vnicæ. C. de his, qui ante apertas tabulas. quia monaſterium,
64 quoad hoc loco filij habetur, Et idem eſt dicendum, quod fortius, videtur in hereditate extraneorum, ſecundum Io. de Imol. d. l. prima, & Abb. in d. c. in præſentia. Item fallit ſecundo, quia Ciſtercienſes non poſſunt poſſidere villas fidelitates hominias, iuſtitiarios, tributarios,
65 eccleſias, & altaria, & ſi acquiſierint illas debent vendere, vel ea cum alijs bonis commutare, aut ſi non poſſunt aliter alienare, faciant ex eis elemoſinam, aut abijciant, de ſtat. monac. per tex ibi glo.
66 & Doctor. in cap. recolentes. Conuerſi etiam ſi ipſi non renunciant ſeculo, nec profitentur aliquam religionem, acquirunt ſibi, & ſuccedunt conſanguineis, perinde ac ſi non eſſent oblati, Si vero renunciant ſeculo, & profiteantur aliquam religionem, approbatam, ſi monaſteria ſunt capacia ad acquirendum, qualia diximus ſupra omnia monaſteria præterquam fratrum minorum, quæ ſunt omnino incapacia, & arctiſſima degunt paupertate, ipſa monaſteria ſuccedent in he-
67 reditatibus, & bonis ſuis conuerſis delatis, ad notata per glo. & Doctor. capit. vt lex continentiæ 27. quæſt. 1. per Bal. in. l. generaliter. C. de ſac. ſanct. eccleſ. authen. ingreſſi. C. eo. per Io. de Imol. in capit. ij. de Teſtam.

Hæremitæ etiam possunt sibi acquirere, quia possunt succedere in hære
68 ditatibus suorum consanguineorum, ac in bonis etiam sibi quomodolibet delatis, & oblatis, sicut meri laici, & hoc verum, nisi profiteantur aliquam regulam approbatam, quia si profiteantur, succedit regula sine monasterium, si sit capax, notatur 19.q.3.§.eo. de fid. instrum. cum Ioannes.

De monialibus vero dico, quod aut profitentur regulam Beati Benedicti aut Beati Augustini, vel aliam regulam, quæ potest habere proprium, & acquirere, & de eis tunc dicendum est, prout dicimus de masculis religiosis, ad nota. in cap. vnico, de relig. domib. in Clem. vt professores de regular. in capitulo generali, de elec. lib. sexto. Aut pro
69 fitentur regulam mendicantium, quas vulgus appellat sorores, licet ista vocabula sint sinonima, dicit Io. And. in cap. causam, de elect. & in hoc est maius dubium, nam dicit Gulielmus de monte Laud. in clem. vt professores, quod omnes ordines mulierum sunt in statu non mendicantium, & ita refert, & sequitur ibi Dom. Floren. octaua quæstione, la p. Abb. dicit, quod sorores Prædicatorum, & minorum sunt mendicantes, per tex. in capitulo periculoso, §. sane, de statu regul. & licet habeant priuilegium vt possint habere proprium, quod dicit se vidisse, & legisse, tamen per illud priuilegium non tolluntur alia, quæ requiruntur in ordine mendicantium, & propterea sorores Prædicatorum, & sanctæ Claræ comprehenduntur dispositione, capitulo non solum, de regular. lib. 6. & ita dicit se de facto consuluisse, videtur sentire Io. And. in dict. clem. vt professores, vt per lap. allegat. 4. Tamen ex quo habent priuilegium vt possint habere possessiones & alia bona in communi, habet locum in istis mulieribus illud: quod dictum fuit de fratribus non mendicantibus, siue profiteantur regulam mendicantium, siue non mendicantium, per rationem in dicto capitulo periculoso: in principio ne scilicet occasione quæstus habeant vagari, quam vagationem iura abhorruerunt in mulieribus religiosis maxime, & etiam in mulieribus secularibus, vt in capitulo mulieres, de iud. libro sexto, merito attento priuilegio possunt succedere, & acquirere.

Clericis regularibus non mendicantibus succeditur hoc modo, videlicet, si monachus non sit tacite, vel expresse professus, & decedat in monasterio ab intestato, ei succedunt consanguinei, vel venientes ab
70 intestato in monasterio est tex. in cap. cum simus, de regular. & cap. beneficium, eo. tit. lib. 6. per Bal. in authen. ingressi. Id quod procedit si simpliciter sit ingressus: Item si se obtulit non facta mentione de bonis: Item si se obtulit cum bonis, vel se & bona obtulit, quia vi-
71 detur se obtulisse, & fecisse omnia sub ista tacita conditione, si sequatur

tur profeſſio,& non aliter : fallit tamen hoc, ſi antequam ingreſſus eſſet,longe ante bona ſua monaſterio obtuliſſet,quia tunc bona remanent monaſterio, & monaſterium ſuccedit, non autem conſanguinei quia in dubio videtur obtuliſſe non contemplatione ingreſſus, ſed monaſterij, quo caſu bona non recuperat.

Secundo fallit,ſi conſtat,quod ingrediens voluit mutare vitam, vt d. cap. beneficium. qui a tunc pari modo ſuccedit illi monaſterium, non conſanguinei.

Tertio fallit ſi ingrediens obtulit expreſſe bona monaſterio tempore ingreſſionis,declarans velle illius eſſe,quia tunc pari modo ei nō ſuccedunt conſanguinei ſecus ſe intendebat, quod bona venirent monaſterio conſequutiue, ideſt, quod ipſo ingreſſo, & profeſſo bona item ad monaſterium venirent, prout eſt veriſimile, quia tunc monaſterium non capit bona, niſi emiſſa & ſequta profeſſione. ad not. in authen. ingreſſi, & cap. cum ſimus. præallegatis.

Quarto fallit:niſi monachus fuiſſet intruſus coacta per delictum in monaſterium, vt per Specul. in tit. de ſtatu monach. §. primo. verſ. ad pręmiſſorum.

Quinto limitatur regula, vt ſi non tota ſubſtantia,quæ ſpectabat ad ingredientem nondum profeſſum perueniat ad monaſterium, tamen perueniat tantum, quantum poſſunt eſſe alimenta, pro tempore quo permanſit in monaſterio,quia non debuit eſſe oneroſus domui. 16. quæſtio. 6. de lapſis, & qui ſentit onus, & commodum quoque ſentire debet. reg. qui ſentit. de reg. iur. in 6. per Pet. de Anchar. in capitulo beneficium. de regul. in 6. licet caſus in quo ipſe loquitur ſit, non de nouitio mortuo in monaſterio, ſed de exeunte monaſterium, & communis opinio eſt Doctorum ibi, quod monaſterium nihil capiat.

Si vero monachus ſit profeſſus,vel tacite, vel expreſſe,ita quod conſtet
72 eum voluiſſe vitam mutare, ſi habet filios, & decedat ab inteſtato, bona perueniunt ad monaſterium,ſola legitima filijs remanente, authen. ſi qua mulier. C. de ſacr. ſanct. eccle. quæ eſt canonizata 19. q. vltima. ſi qua mulier. etſi filij non ſint legitimi,ſed ſpurij, & naturales, authen. in eis non habet locum,ſecundum Specul. in tit. de ſtat. Monac. verſ. 53 Bar. in d. authen. vltima col.

Item ipſa legitima,reſeruatur etiā parentibus ſicuti filijs,ſi eos profeſ-
73 ſus habeat, per rationem. l. nam & ſi parentibus. ff. de inoſ. teſta. Specul. in tit. de ſtat. monac. §. primo. verſ. 54. videtur tenere quod ſic: in verſ. vero ad Præmiſſorū,qui eſt in fine illius. §. videtur cōcludere quod monaſterium ſuccedat in vniuerſo,& ita tenet glo. pro ut Ant. in d. authen. ſi qua mulier, quæ opinio non placet Nicol. de

Vbal.in tract.de succeff.ab intesta. cler. verf. secunda conclusio.in fine, quia dicit quod est opinio minus rigorosa, vnde dicit quod si parentes non habent vnde se alant, quod apud eos debet aliquid remanere pro alimentis, ad quæ filius sibi tenetur ratione naturali. l. si quis a liberis. ff.de lib.agnosc. §. parens, & in authen. de incest. nuptij. § si vero. & legitima quæ debetur filijs per patrem professum, videtur debita statim emissa professione, non aliter expecta-
74 ta morte naturali patris per tex.in cap.cum simus. de regul. præallegato, quem casum dicit singularem Bald.in d.authen.si qua mulier, & id tenent communiter omnes canonistæ, refert idem de Vbal. d. loco.

Et in materia, si monachus recedit a monasterio illicite, & illicentiatus
75 vt vagetur apostatando, & tunc bona acquisita monasterio non recuperat, dicit glo.in c. quod ante.de cler. coniug.in ver. redire, ibi aliud est cum quis sua sponte recedit, & tunc nihil ei restituitur, imo quicquid interim vagando, & apostatãdo, acquirit monasterio acqui
76 rit 18.q.2.si abbates.& 27.q.1.si quis rapuerit, sed intellige hoc di-
77 stincte videlicet, quod monasterium debet illum vagantem reuoca-
78 re, quia si id facere negligit, interim acquisitum non erit monasterij & pari modo non recuperabitur, si recedet a monasterio, vt absque licentia ingrediatur aliud monasterium, quia cum non teneat ingressus secundi, bona non poterunt auferri a primo.

Si vero monachus licite transfertur de vno monasterio ad aliud, & tũc bona acquisita ante ingressum primi monasterij, vel tempore ipsius
79 ingressus, si ipsi monasterio sint collata non ratione ipsius ingressus, sed ex alia causa, puta ex deuotione quam habuit erga monasterium, quod remaneant monasterio Lap. allegat 62. Secus si contemplatione ingressus, quia eo exeunte monasterium, personam eius sequuntur. notat.in cap.beneficium. de regul.dicit glo.d.cap. quod autem
80 de cler. coniugat. ibi propter hoc dicunt quidam, quod omnis donatio facta ecclesię, vel monasterio tempore ingressus, tacitam habet conditionem, vt duret eo ibidem perseuerante. ad instar dotis.l. vnica. C.de vxor. actio. Et idem inquit in monacho, vt illa transferat secum in secundo monasterio ad quod trãsit, quam pro hac materia vide, si bona sint acquisita post ingressum monasterij, & ante quam exeat, & ea remanent monasterio, in quo illa acquisiuit 18.q. prima. statutum, & hoc verum si bona sint acquisita effectualiter, vt quia hereditas delata monacho in primo monasterio existẽti, sit adita per monasterium, secus si non fuisset adita, quia illam posset secundum monasterium adire.d.cap. statutum. not. in. l. Deo nobis. C. de episcopis. & cler. Bona vero acquisita post translationem sine dubio vi

detur

detur dicendum, quod sint acquisita secundo monasterio, cum a primo sit absolutus 21.q.5. si quis autem de Monachis.§.si vero.
Sed cuiusuis generis, vel ordinis fuerint Clerici regulares, si acquisita ex fructibus beneficiorum, vel ex illicitis negociationibus relinque-
81 rint, in taliter acquisitis vti succederet eccl.c. præsenti. de off. ordin. ita succedit illis Camera Apostolica, hodie in locum Ecclesiæ suffecta Rota decis.855. quia & ipsi quoque veniunt comprehensi in generali tate constitutionum, seu bullarum in materia spoliorum æditarum, in quibus comprehenduntur, & clerici regulares, etiam cuiusuis ordinis mendicantium, vt videre est in bullis, & meo tempore taliter acquisita relicta, semper Camera Apostolica collegit, in alijs vero bonis aliunde prouenientibus, quomodo & per quem succedatur Monacho, vel fratribus decedentibus, vltra prædicta, habes late per Boer. decis.224 incip. Christi benedicti & primo. vbi concludit, quod per monasterium & Abbatem capiuntur spolia, & bona Monachorum decedentium.

Dilectis filijs Generali, ac Prouincialibus Magistris Vniuersisque Fratribus Ordinis minorum Conuentualium nuncupatorum.

PAVLVS PAPA TERTIVS.

DILECTI Fili salutem & Apostolicam benedictionem. Exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod licet quã plura priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratiæ, & indulta vobis, & ordini vestro per diuersos Romanos Pontifices, & præsertim Sixtum quartum, per quasdam sub pridie Kalendas Septembris Incipiendo Vniuersalis Ecclesiæ Maremagnum nuncupatũ, & Leonem Decimum prædecessores nostros, per alias super electione magistri Generalis eiusdem ordinis, Vniuersalique vnione & concordia inter vos & fratres dicti ordinis minorum de obseruantia nuncupatorum initis sub pridie Idus Iunij datis eorum pontificatus quarto, & quinto, respectiue annis desuper confectas sub plumbo litteras bullam concordiæ nuncupatas concessa fuerint, & inter cetera vobis per Sedem Apostolicam indultum fuerit, quod in temporalibus bonis in quibus de Iure succederetis si in seculo maneretis, succedere, Necnon legata, relicta, eleemosynas, & quamcunque pecuniarũ summam, aliaque bona quæ vobis in futurum relinqui vel elargiri contingeret recipere, tenere, & habere, Ac in vestros vsus conuertere. Omnibusque singulis alijs priuilegijs exemptionibus immunitatibus liber-

libertatibus gratijs & indultis fratribus dicti ordinis minorum de obseruantia nuncupatis & illorum ordini prædictis quomodolibet concessis vti frui, & gaudere libere & licite possetis, prout in singulis prædictis & alijs desuper confectis literis plenius continetur. Ipsaque priuilegia exemptiones immunitates & libertates gratiæ indulta & concessiones in viridi sint obseruantia, cupitis tamen pro maiori animi vestri satisfactione priuilegia exemptiones immunitates libertates gratias indulta & concessiones huiusmodi auctoritate nostra roborari. Quare nobis humiliter supplicari fecistis, Vt votis vestris huiusmodi annuere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui quorumlibet Christi fidelium præsertim religiosorum qui salutiferos fructus in agro dominico continua eorum cultura producunt. votis quantum nobis cum Deo licet annuimus. Eaque fauoribus prosequimur, opportunis, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia & singula priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratias, indulta, & concessiones huiusmodi & desuper confectas litteras quarum omnium tenores hic pro sufficienter expressis haberi volumus, authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus & confirmamus Ac præsentis scripti patrocinio communimus. decernentes ea ita tamen quod temporalia bona vobis per prædecessores nostros concessa de superioris vestri licentia tantum in vestros vsus particulares conuertere possitis inuiolabiliter obseruari & vobis suffragari debere. Sicque per quoscunque Iudices & commissarios quacunque authoritate fungentes sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate iudicari & diffiniri debere. Irritum tamen & in hanc si secus super his a quocunque quauis authoritate scienter, vel ignoranter contingerit attemptari. Eaque quatenus opus sit innouamus & de nouo concedimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis. Necnon dictorum ordinum, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus. Priuilegijs quoque indultis & litteris Apostolicis quibusuis in contrarium forsan concessis, vel concedendis. Quibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de eis eorum quæ totis tenoribus specialis specifica & expressa ac de verbo ad verbum mentio, seu quæuis alia expresso habenda foret. Tenores huiusmodi pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, ac vice dumtaxat illis alias in suo robore permansuris specialiter & expresse derogamus cæterisque contrarijs quibuscunq; Volumus ēt quod præsentium transumptis manotarij publici subscriptis. Et sigillo alicuius personæ in dignitate

tate Eccleſiaſtica cõſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ originalibus liiteris adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Rom. apud ſanctum Petrum ſub anulo piſcatoris, die 27. Octob. M. D. XL. Pontificatus noſtri Anno ſexto. Bloſius.

De ſucceſſ. Cler. ſecularis ab inteſtato.

§. DEVENIENDO ad clericos ſeculares, dicimus, quod poſſunt acquirere ſibi, & habere bona particularia multiplici modo, licet ſecundum antiqua iura, id eis non erat permiſſum, imo videban-
1 tur excluſi ab hęreditatibus, & ſucceſſionibus quibuſcunque, quia deuteronomij 18. ſcriptum eſt de eis, Non habebunt ſacerdotes & leuitæ, & omnes, qui de eadem tribu ſunt partem, & hæreditatem cum reliquo Iſráel, quia ſacrificia Domini, & oblationes eius comædent, & nihil aliud accipient de poſſeſſione fratrum ſuorum, Dominus enim ipſe, eſt hæreditas eorum, ſicut loquutus eſt illis: & Hieronymus ad Nepotianum ſcribens, non accipio partes inter cæteras tribus, ſed quaſi leuita, & ſacerdos viuo de decimis, & altari ſeruiens, altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum his contentus ero, & nudam crucem, nudus ſequar. duodecima quæſtione prima, Clerici, &
2 cap duo ſunt genera, id quod, vt dixi procedit de iure antiquo, conſiderato tempore legis, imo etiam conſiderato tempore gratiæ in primitiua eccleſia, quo tempore etiam, non ſolum clerici, ſed & omnes, qui primo crediderunt, nihil proprij poſſidebant cap. 4. in actibus Apoſtolorum, vbi omnes, qui poſſidebant agros illos vendebant, & prætia ante pedes Apoſtolorum offerebant, 12. q. 1. videntes. Deinde
3 cæperunt habere propria, 12. q. 1. certe, ibi. qui volunt aliquid proprium habere, quibus non ſufficit Deus, & eccleſia, maneant vbi volunt, & vbi poſſunt, non igitur aufero eis clericatum, &c. Fac. c. ſicut. cap. ſint manifeſte. ea. cauſ. & q. vnde clerici poſſunt hodie acquirere tam ſucceſſionem aſcendentium, & deſcendentium, quam etiam collateralium in omnibns, & per omnia, ſicut laici l. ſacroſanctæ & l. Deo nobis. C. de epiſcopis, & cler. cap. quia nos, cap. relatum el 2. verſiculo cæterum, extra de teſtam. vnde non valet ſtatutum excludens cle-
4 ricos, vel monachos a ſucceſſione parentum, agnatorum, ſeu cognatorum, quia eſt contra libertatem eccleſiaſticam, ad not. in authen. caſſa. de epiſcopis & cler. & in l. prima, C. de ſumm. trinit. & fid. cathol. per Bal. d. l. Deo nobis. Vnde cum bona habere poſſint, & acquirere & poſſidere, iure optimo poſſumus de illorum ſucceſſione paſſiua tractare, & quomodo, & per quem illis ſuccedi poſſit aliquid dicere.

Pro

Pro cuius rei intelligentia, credo, quòd ſint attendendæ ſpecies bonorũ: in quibus, iſti clerici ſucceſſionem, vel ſucceſſorem relinquere poſſunt, nam vna eſt ſpecies bonorum, quæ patrimonialia appellantur, quæ illis ex hæreditatibus, legatis, donationibus, aut huiuſmodi largiſſime ſumpto vocabulo obueniunt: alia ſpecies bonorum ſit, quæ ei proueniunt de fructibus eccleſiæ vel occaſione eccleſiæ; Tertia vero ſpecies bonorum ſit, quæ illis proueniunt ex artificio, doctrina, officijs, & ſeruitijs.

5 Et in prima ſpecie bonorum patrimonialium, quæ acquirit clericus ex hæreditate, legato, vel donatione ſibi factis, aut bonis ſibi ab inteſtato venientibus, videtur, quod ſuccedant clerico ſeculari deſcendentes, aſcendentes, vel collaterales, qui ei ſint in gradu proximiores per tex. qui dicit, in cap. fin. duodecima quæſtione vltima, & cap. primo, quæſt. 3. & cap. quicunque, vbi gl. in ver. vendicabit. in authen. de eccleſ. tit. §. ſi quis Epiſcopus, col. 9. & ita intelligit glo. per illum tex. in capitulo primo extra de ſucceſſ. ab inteſtat. in ver. tradantur, quia in huiuſmodi ſucceditur clerico, prout laico ex diſpoſitione iuris ciuilis, per tenentes primum gradum in ſucceſſione, inſti. de hære. quæ ab inteſtat. §. primo, in authen. in ſucceſſio. C. de legit. hær. per Bal. in conſ. 313. ſecundo volum. verſ. certum eſt igitur, & per totum conſilium, quod eſt in materia factum, an bona relicta per clericos poſſint pertinere ad conſanguineos, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato. Et quid de fructibus perceptis, tam ex patrimonio, quam de beneficijs eſt conſilium Bar. Cæpol. conſ. 51. incip. in Chriſti nomi-
6 ne, ſed de deſcendentibus intellige, dummodo ſint legitimi, & ſit ſoboles legitima, quia concubinatus eſt magis prohibitus clericis, quam laicis, adeo quod filij in concubinatu nati, non ſuccedunt clerico etiã in illis duobus vncijs, in quibus de iure ciuili ſuccedunt filij natura-
7 les, cum eorum matre in bonis patris, authen. de trien. & ſemiſ. §. conſideremus, per Bal. qui ita ſentit in l. quique litigandi, ff. de in ius vocand. dicens ita diſputando tenuiſſe Ricard. Malumbræ, pro quo aduerte in materia, quia deſcendentes clericorum ſimplicium in minoribus ordinibus conſtitutorum ſiue, ipſi ſint ante ipſum clericatum procreati, ſiue poſt adeptum clericatum ex matrimonio legitimo, ſunt legitimi, poſſunt enim, & ante ſuſceptionem ordinum, & poſt
8 ordines minores ſuſceptos, contrahere matrimonium toto tit. de cler. coniugat. quia ſi loquimur de deſcendentibus, & filijs clericorum, qui non ſunt tantum in minoribus ordinibus conſtitutis, ſed in ſacris, tunc intelligemus de conceptis ante ſuſceptionem ſacro-
9 rum ordinum, quia alias eſſent ſpurij, quia conſtitutis in ſacris regulariter eſt interdictum matrimonium not. in cap. a nobis. de biga. ex.

prima

10 prima gloff. Defcendentibus vero non exiftentibus, veniunt afcendentes, & collaterales exiftentes refpectiue vfque ad decimum gradum, illis vero deficientibus, fuccedit clerico defuncto in iftis bonis,
11 ecclefia, vt habetur 12. q. 3. capit. primo. de fucceff. ab inteftat. vbi glo. pulchre diftinguit in ver. moriētiū, quod fi clericus decedat inteftatus: in acquifitis intuitu perfonæ, fi res fint diftinctæ fuccedūt ei cō fanguinei, fi fint per mixtæ cum rebus ecclefiæ, tunc diftingue, quia aut dubitatur, an habuit proprium, aut certum eft, quod habuit, fi dubitetur, femper pro ecclefia præfumetur, & totum vēdicabit ecclefia, arg. 12. q. 3. quicunque. ff. de reb. dub. ciuibus. fi vero certum eft, quod aliquod habuit, fed nefcitur, quantum, obtinet, tunc diftinctio de qua in tex. fubdens glo. nec immerito, quia nullus hæres nobis proximior eft quam, qui nos eo fociauit, &c. vbi concludit, quod in talibus acquifitis fuccedit clerico ecclefia tantum, fi non habet confanguineos 12. quæftione vltima capitulo vltimo & capitulo fin. eodem tit. per Innocen. in capitulo cum tibi, de ver. fig. not. in authen. de ecclefiaft. tit. §. presbyteros. col. vndecima, & in authen. licentiam, de epifcopis, & cleric. Eft optima decifio Rotæ in antiquis decifio. 864. incip. mortuo. vbi dicit quod etiam ecclefia habet fifcum cap. quia diuerfitati. de conceff. præben. in glo. antepen. & loco ecclefiæ hodie fuccedit camera apoftolica, in locum ecclefię fubrogata Rota dec. 855. fed an in iftis bonis hodie poffit fuccedere camera, poffet dubitari, quia hunc cafum non comprēhendūt bullæ fpoliorum, vnde dic fi non fuccedet vigore bullæ, fuccedet ex difpofitione iuris communis, & in Concilio Romano fub fancto Siluestro Papa cap. 4. clerici bona decedentis fine hærede fanguinis, in partes diuidebantur, vna videlicet epifcopo, vna reparationi ecclefiæ, altera clerico, altera pauperibus, in fumma concilio. fol. 36. & alias vt ibi. vbi Abb. dicit, quod bona clericorū decedentiū ab inteftato fine ecclefia, pertinēt ad prælatū eorum. Secunda fpecies eft bonorū, quæ proueniunt clerico de fructibus, & prouentibus ecclefiæ, & occafione ecclefiæ, quorum bonorū ego feci tres fpecies fupra in quæftione de poteftate clerici, vel prælati circa fructus &c. verf. fi in hac materia, vt videlicet aliqui fructus, & emolumenta fint quæ obueniunt beneficiato ratione tituli tantum, nō ratione alicuius refidentiæ, vel
12 feruitij, aut perfonalis intereffentiæ, quæ poffunt dici, vt vulgo dicitur deportatis, qualia funt redditus, qui obueniunt ex prædijs, domibus, cenfibus, terris, locis, aut alias ex rebus, aut contemplatione, vel occafione ecclefiæ, aut oblationibus, quæ ei debentur: quia eft in beneficio inftitutus, vel intitulatus.

Alij vero fructus fint, quæ obueniunt beneficiato, non ratione tituli

tantum

tantum, neque ex eo, quia est in beneficio institutus tantum, aut intitulatus, sed quia in ecclesia in diuinis horis, ac Dei laudibus deseruit, veluti sunt illi fructus, vel prouentus, qui dantur tantum seruienti, quos qui non seruit, non percipit, sed alijs conseruientibus accrescunt, veluti sunt distributiones quotidianæ, quæ dantur pro seruitio in diuinis personaliter impenso, & huiusmodi de quibus habetur in capitulo vnico, de cler. non residen. in sexto, & in capitulo licet, de præben. in quorum numero possunt etiam computari fructus: qui dantur Cappellano amouibili, vel salaria, quæ dantur Cappellano, vel alicui sacerdoti seruienti in diuinis de quibus in dicta quæstione.

Alij vero fructus sunt, qui non debentur habenti titulum, neque deseruienti in ecclesia in diuinis, sed quia sunt Clerico auctoritate Apostolica, vel alia, ex fructibus, aut emolumentis ecclesiæ reseruati, aut ex aliqua causa regulariter concessi, veluti sunt fructus specialiter reseruati, vel fructus pensionum, & pensiones, quæ non debentur, nec ratione tituli, nec seruitij, sed sola Papæ, vel alterius superioris ordinatione, vel concessione ad id beneficium, vel ecclesiam ius habentem, obligantis, de quibus habetur per Io Baptistam Cacialup. & per Hieronym. Gig. & Paul. de Rom. in eorum tractat. de pension. in princip. & per totum.

Et in prima specie, ex quo clericus fructus beneficij, aut ecclesiæ non facit suos, nec de eis vltra necessaria pro victu, & vestitu sui, & suorum potest disponere, imo illos habet dispensare, prout in iure fuit ordinatum, per late deducta, & disputata per Abb in cap. cum esses, de testam. in repetit. non succedunt in illis, aut in acquisitis ex illis modo aliquo consanguinei, sed successor in beneficio per tex. in cap. 13 relatum el 2. vers. vbi autem, de testa. & per tex. in c. præsenti de off. ordin. in sexto, per Bald. in cons. 313. secundo volum. incip. præmittendum est in ver. certum est, & melius, nisi hoc intelligo, vbi dicit quod bona acquisita per clericum, ratione ecclesiæ, non transeunt ad consanguineos, nec ex testamento, nec ab intestato, idem puto posse dici etiam si beneficium sit simplex, dummodo extra congregationem, veluti sunt vicarij perpetui, cappellani, & similes, vt per Io. Andr. in cap. requisisti, de testamen. 4. col. ibi prælationem large &c. vbi dicit per eum acquiri ecclesiæ vel cappellæ cuius curam gerit. Sed in locũ successoris ecclesiæ, vel cappellæ in huiusmodi acquisitis relictis per clericum, vel prælatum per constitutiones, & extrauagantes æditas per Romanos Pontifices in materia spoliorum est hodie suffecta, & subrogata Camera Apostolica, vt per dictas constitutiones ac Rotæ decis. 855. cum camera, de probation. in antiquis, prout late diximus supra

ſupra in quæſtione quid ſint ſpolia &c. vbi bullas notauimus, vnde ſi clerici de huiuſmodi acquiſitis, obtenta licentia a ſede apoſtolica non diſponunt. (aliter enim diſponere non poſſunt, vt late diximus in quæſtio. de poteſtate cler. circa fructus &c.) per extrauag. Pauli iij. ibi vel abſq; ſufficienti facultate &c. in eis vti ſpolijs ſuccedit camera: cui talia ſunt applicata ex forma extrauagantium deſuper promulgatarum, id quod etiam eſt intelligendum, vt procedat ſi fructus iſti prouenerint ex beneficij ſimplicibus, & perſonalibus, ac adminiſtrationem non habentibus, quia de huiuſmodi, ac acquiſitis ex eis, ſi decedat clericus abſque diſpoſitione in illis, ſuccedit eccleſia ei ab inteſtato, & per conſequens hodie camera apoſtolica per glo. quæ id dicit in capitulo præſenti. de offic. ordin. in 6. & per Hoſtien. ante illam in capitulo fin. de pecul. cleric. ſubdens ibi quod hoc ſeruat conſuetudo, quæ quaſi vbique obtinet generalis, quia inquit canonici fructus perceptos de præbendis ſuos faciunt, & inde teſtantur, de quibus tamen, ſi decedat clericus nullo facto teſtamento, & ab inteſtato, æquum eſt in iſtis ei eccleſia ſuccedat, ſed Abb. in repetit. in capitulo cum eſſes. de teſta. & in capitulo fin. de pecul. cleri. vbi etiam Cardinalis Zabarella indiſtincte tenet cum bona ratione, quod de fructibus cuiuſcunque beneficij, ac ex quocunque beneficio acquiſitis, non poſſint etiam teſtari, nec in teſtamento diſponere aliquo modo, reprobando glo. d. capit. præſenti multis rationibus, & euacuando fundamenta, quibus ſe fundat, vt ibi, vt diximus in præalleg. q. de poteſtate cler. circa fructus & res eccleſiæ: dicit in caſu noſtro Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſſ. ab inteſt. cler. §. finita. verſiculo tertio eſt videndum: vbi dicit ſecundum Iac. Butri. in. l. ſacroſancte. C. de epiſcopis & cler. quod clerici habent bona triplicis generis, quædam enim ſunt acquiſita non contemplatione eccleſiæ mediate, vel immediate, & in iſtis ſunt clerici

15 veluti cæteri priuati. Quædam ſunt acquiſita contemplatione eccleſiæ immediate, vt ſi relinquitur eccleſiæ vel de acquiſitis ex bonis eccleſiæ, & de iſtis non teſtantur clerici, & multo minus (inquit) ſuccedunt eis conſanguinei venientes ab inteſtato. Et idem dicas ſi non relinquantur eccleſię, ſed relinquantur eis cõtẽplatione eccleſiæ. iuxta nota in c. requiſiſti. de teſt. in qua materia vide deducta per Gaſp. de Cald. in ſuo cõſ. 2. de pecul. cler. vbi poſita quæſt. quis ſuccedat in fructibus canonici defuncti dicit, quod ſi canonicus decedit ante fructus collectos, quia de iure cõmuni non facit canonicus tũc fructus ſuos, nec poteſt de eis diſponere, non ſuccedunt illi conſanguinei, nec ex

16 teſtamento, nec ab inteſtato, ſed eccleſia cuius eſt proprietas, illos percepit, ſi vero decedit canonicus poſt fructus ſeparatos a ſolo, & tunc

tunc distinguit, quinque casus, quia si moritur fructibus separatis, sed adhuc in area, & campo iacentibus : vel fructibus reconditis a colono, sed nondum canonico traditis : & istis casibus, quando non sunt reconditi in domo coloni ad instātiam canonici, succedit in illis ecclesia. cum ante traditionem non sint effecti canonici instit. de rer.
17 diuisio. §. per traditionem. Si vero decedit canonicus fructibus sibi assignatis, nondum tamen ipsis consumptis, & tunc licet, inquit, casus sit dubitabilis, quia alij, non distinguentes inter clericum habentem administrationem, & non habentem, volunt clericos esse dominos fructuum beneficiorum perceptorum, alij vero æquiparant illos vsuarijs, quibus ad vsum quotidianum, vti licet. §. primo. instit. de vsu, & habuit. Et secundum Hostien. debet distingui inter habentem
18 administrationem, & simpliciter & personaliter beneficiatum, tamen concludit, quod si adsit consuetudo loci specialis, vel ecclesiæ quod consanguinei succedant in fructibus perceptis, & separatis a solo, illa debet seruari, & tunc ei in illis consanguineos succedere, alias dicit, quod ecclesia de iure succedet illi ab intestato, & ex testamēto. Si vero certi fructus, aut præcia debentur canonico post separationem, per vnum, duos, vel tres menses, & interim canonicus moritur, vel & sic quinto loco, canonicus moritur post dictum terminum, tamen nondum dicta species, vel pecunia erat soluta, & his duobus casibus, pari modo ecclesia ei ab intestato succedit, subdens ibidem similiter si pensione non soluta, vel affictu canonicus moriatur, qui tamen fructus debebant solui tempore vitæ ipsius, etiam ecclesia succedit, quia isto casu apparet quod non sunt consumpti, vt ibi per eum. Sed hoc hodie fuit decisum per constitutionem Iulij tertij de qua dico in prima quæstione, & quod disputo in quæstione an in fructibus inexactis. &c. relictis. &c. vbi vide veritatem.

Commendatarius vero, si commenda sit facta illi in vtilitatem ecclesiæ, non facit fructus suos, vnde in illis eo decedente habet succedere suc
19 cessor in beneficio 61. dist. in cap. quoniā festus. Si vero commenda sit facta in vtilitatem cōmendatarij, tunc ipse lucratur fructus ad instar depositarij, ad cuius gratiam, & vtilitatem est factum depositum, quia redditus ex deposito prouenientes sibi lucri facit lege dies sponsaliorum. §. qui pecuniam, ff. deposit. & hæc fuit opinio Ludo. Pontan. cons. 352. incip. omnipotentis Dei postulato. sed quare debet (inquit) idem Nicol. de Vbal. dicto loco, esse magis priuilegiatus commendatarius, quam sit titularis, qui in morte æquiparatur vsuario, & censeatur magis vsuarius, quam dominus, vnde in fructibus, & ex eis acquisitis succedet ab intestato ecclesia, vel succes-

sor, &

ſor,& hodie in locum eccleſiæ,& ſucceſſoris Camera Apoſtolica, pro quo vide gloſſ. in cap. nemo, de elect. in 6. in ver. commendare, quæ tenet quod commendatarius non facit fructus ſuos. Capic. deci. 8. dubitat & alios refert.

In fructibus præbendæ diſtinctæ, qui tempore mortis remanſerunt, & qui euenient, ac decurrent a die vacationis beneficij, vſque ad diem apprehenſe poſſeſſionis, vel ſpectarent ad ſucceſſorem in canonicatu, aut beneficio ſecundum aliquorum opinionem, per tex. in capitulo relatum el ſecondo de teſtamen. ibi vbi autem in locum defuncti, vnus tantum eſt ordinandus, is ea bona &c. nam vbi præbenda eſt diſtincta, ſine dubio in locum defuncti, alius eſt ordinandus ad notata in cap. dilecto. de præben. & cap. cum M. de conſtit. vel ſpectet ad capitulum eccleſiæ, vbi defunctus erat præbendatus, aut ad epiſcopum, ſi ab ipſo præbendam habuiſſet, per ea, quæ volunt Io. And. & d. Pet. Ancharan. in cap. cum in officijs de teſta. aut haberet ab epiſcopo ſimul, & a capitulo, quo caſu haberet diuidi ſucceſſio inter eos ſecundum Imo. d. capitulo relatum, in huiuſmodi fructibus relictis ſuccedit Ca-
20 mera per extrauagan. Pauli tertij, & breue Pij Quarti ſub dat. 30. Iulij 1560. & in decurrendis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem noui prouiſi per breue eiuſdem Pij Quarti ſub die 7. 1560. ſi quidem beneficia ſic vacantia ſint Papæ, vel ſedis apoſtolicę reſeruata, quia alias ſecus, quia in locum capituli, aut alterius ſucceſſoris, eſt ſuffecta, ac ſubrogata Camera Apoſtolica, vt diximus ſupra in queſtione prima.

In ſecunda ſpecie in fructibus, qui obueniunt clerico non ratione tituli, ſed ſeruitij & reſidentiæ, veluti in diſtributionibus quotidianis & einſmodi, ego puto quod ſuccedant conſanguinei clerico decedente ab inteſtato, quia taliter acquirit clericus, quod illas facit ſuas, imo in eis acquirit clericus dominium per tex. cap. vnico, de cler. non reſid. in ſexto, ibi rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec fa-
21 cit eas ſuas cap. licet. de præben. vnde de illis videtur poſſe facere clericus, quæ vult, videtur tenere Laur. in clemen. fin. de præben. dicens quòd talis ſeruiens fideliter diuino officio, facit fructus ſuos, & poteſt de eis ſicut laborator de denario diurno diſponere, prout per Domi. Flor. ibi. facit Oldrad. in conſ. ſuo 118. incip. ex virtute gratiæ, & facit quod voluit Dominic. ibi. Sequitur Fran. in d. c. vnico. & Barba. dicens illum tex. eſſe ſingularem in cap. fi. de pecul. cler. not. glo. in extrauag prima, ne ſed. vacan. inter communes in ver. conſueuerint,
22 Decius conſ. 280. col prima, ſequitur Paris conſ. 33. volum. quarto, colum. ſecunda, quia conſtat quòd iſtæ diſtributiones conceduntur ex canonis diſpoſitione miniſtris eccleſiæ ob ſeruitium, ſeu miniſte-

rium,quod impendunt,vel exhibent altari,vel diuinis: Idem notatur Bolognin.in Anan.conſ.87.& tenet Nicol.de Vbal.in ſuo tractāt.de ſucceſſ.ab inteſtat.cleric.§.finita,verſic.ſexto quęro,& verſ. non obſtant motiua Oldra.vbi multa in contrarium adducit,quod in huiuſmodi diſtributionibus non ſucceditur clerico per conſanguineos ab inteſtato, ſed dicit, quod dicta adducit cauſa diſputationis, quia in via iudicij contraria ſententia eſt tenenda,vt per eundem in verſ.his tamen.Sed inter alia fundamenta,quæ adducit contra illud, mihi videtur conſiderabile,quod tenet glo.in cap.præſenti de offic. ordin. & Hoſtien.in cap.fi.de pecul.cler.quod in fructibus eccleſiaſticis acquiſitis de beneficio ſimplici,& perſonali ab inteſtato ſuccedit eccleſia, non conſanguinei, ſuper quo conſidera,quia talis videtur eſſe diffinitio diſtributionum quotidianarum, & tales fructus eſſe diſtributiones quotidianę, quę ex ſimplici, & perſonali beneficio percipiuntur regulariter,prout ex canonicatu, licet ego viderim in materia ſpoliorum in multis locis regni Neapolis, multos Archipresbyteros, & alios inſtitutas in beneficijs non ſimplicibus, ſed curatis habere etiam diſtributiones quotidianas,ſi inſeruiunt, imo pręter diſtributiones nihil, niſi gallinam, quę ſibi datur in benedictionibus nubentium,pro benedictionibus,quod vulgo vocant,in gaudiare,vnde illud Hoſtien.& gloſſ. quatenus intelligetur in diſtributionibus quotidianis, poſſet intelligi in diſtributionibus, quę ex ſimplici, & perſonali tantum,in quibus terminis loquitur,non in beneficijs adminiſtrationem habentibus, vel alias diuerſis ſed videtur quod in diſtributionibus quotidianis non ſuccedatur per conſanguineos niſi ex teſtamento,quia talia veniunt ratione,& contemplatione eccleſię,licet dentur pro labore perſonali,per ea,quæ ſecundum Anton. de Butr. dicit in capitulo requiſiſti. de teſtam. Nicol.de Vbal. in dict.loco, §. finita verſic. videretur ſuper quo cogita,& diſtributiones quotidianę dic eſſe duplicis generis, ſcilicet, quę dantur horis intereſſentibus diuinis, & quæ dantur non intereſſentibus horis, vt extrauagan. commun. poſtulaſti, de præben. & extrauagan. ſequen. primo caſu videntur priuilegiatę ſecundo vero caſu videntur ſuppoſitæ impoſitioni collectæ; vt cęteri fructus eccleſiaſtici, & primo caſu videntur eſſe propriæ diſtributiones, quia proprię diſtributiones dicuntur quę actu diſtribuuntur gloſſ.in extrauagan.ſuſcepti ne ſed.vacan. in gloſſ. priuilegio.

In tertia ſpecie, in illis fructibus beneficiorum, qui non debentur clerico, ex eo, quia habet titulum, vel quia ſeruiat ſed ſunt ei apoſtolica authoritate, vel alia conceſſi, vel reſeruati,quales ſunt penſiones,& penſionum fructus, vel quando fructus beneficij alicui reſeruantur,

24 uantur, alteri titulo beneficij aſſignato, in illis non ſuccedit eccleſia, vel ſucceſſor, vel in locum eius Camera, ſed in illis ex teſtamento vel abinteſtato ſuccedunt conſanguinei, & moueor primo, quia penſio non eſt beneficium eccleſiaſticum proprie, ſed quid prophanum in mera temporalitate exiſtens, vt per Fely. & alios in capitulo
25 ad audientia el ſecundo de reſcrip. & in clem. prima. vbi Cardinal. Imol. & alij de ſupplen. neglig. præla. vnde acquiſitum ex penſione, non dicitur acquiſitum ex beneficio. Facit quia penſio, quæ non
26 conſueuit reputari pro beneficio eccleſiaſtico, prout ſunt hodie regulariter penſiones, poteſt etiam laicó aſſignari, & illius laicus capax eſſe poteſt, per Doctor. in capitulo quamuis, vbi Archid. & Franc. in 2. not. de præben. in vj. Imol. in clem. 1. col. 6. verſiculo quærit Guliel. de rebus eccleſiæ. non alien. per Bal. & Fel. d. capit. ad audientiam. & quod penſio non ſit beneficium eccleſiaſticum, vel aliquid ſpiritualitatis habens, id ex eo patet, quia Penſionarius
27 non tenetur dicere officium, licet percipiat penſionem vt tenet ille antiquus doctor practicus Hiſpanus in libello, quod vulgo appellatur practica Cancellariæ fol. 51. ſequitur Iacob. de ferrarijs in tracta. de horis canonicis. Io. Baptiſta Cacialup. in tracta. de penſio. quæſt. ſi Petr. Andr. Gamar. in tracta. de off. legat. vbi aſſignat rationem. Item penſionarius æquiparatur vſufructuario, extinguitur enim penſio morte penſionarij, ſicuti vſufructus morte vſufructuarij. §. finitur autem. inſtit. de vſufru. vſufructuarius autem fructus
28 iam quęſitos ad hęredes trāſmittit, tex. eſt notabilis in l. defuncta. ff. de vſufru. ideo pariter dicendum, quod penſiones exactæ, & decurſæ non exactæ, & iam quæſita penſionario defuncto, tranſibunt ad
29 eius hæredes. Item penſio aſſignatur penſionario vt commodius ſuſtentari valeat, & ſic videtur aſſignata pro alimentis vt per Rom. conſ. 388. in caſu propoſiti thematis. & is, cui eſt factum legatum
30 pro alimentis, decedens tranſmittit ius exigendi præterita alimenta non ſoluta ad ſuos hæredes. l. vti frui §. fi. ff. ſi vſufru. per. l. fructus in fi. cū l. ſeq. ff. de rei vend. faciunt adducta per Alex. in conſ. ſuo. 40. perſpectis his ſi. 3. vol. vbi concludit quod penſiones decurſæ perceptis fructibus in vita vſufructuarij, ſpectant ad illius hæredes, vn-
31 de penſiones, etiam non exactę, & decurſæ in vita penſionarij, tranſeunt in eius hæredes, ſiue abinteſtato, ſiue ex teſtamento, ſunt verba Hyero. Gig. in q. 51. de penſio. vbi dicit ſe ita conſuluiſſe ſæpe, & Rota iudicaſſe, ſequitur Didac. Couarruuias Doctor Hiſpanus in capit. cum in officijs. de teſta. verſ octauo poteſt. in ſi & hanc opinionem ſequitur Paul. de Roma in tracta. ſuo de penſio. in viij. q. in verſ. primo eccleſiaſtica pēſio, vbi dicit quod penſiones & fructus lucrati

32 per pensionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium trãseunt, & ab eo donari possunt. l. in ædibus. §. vltimo. ff. de dona. facit idem Gig. in q. 53. vbi tenet, quod pensio debetur hæredibus pensionarii, si tempore quo moritur, fructus sunt percepti, & paulo post ibidem, quod pensio erit hæredum, pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit Io. Bap. Cacialup. quem refert: ista sunt valde vrgẽtia, vt vides, & valde rationibus fundata, sed mihi videtur magnum, quod in huiusmodi succedant, & succedere habeant consanguinei pensionario decedente ab intestato, quia id non videtur permissum, vel concessum in distributionibus quotidianis secundum aliquos, quæ ex simplici, & personali beneficio administrationẽ non habente percipiuntur, in quibus non succedunt consanguinei clerico decedente ab intestato, per ea quæ dicimus in præcedenti quæstione, in quibus maior videtur esse ratio, quã in pensionibus, propter laborem, & seruitium, quod impendunt in diuinis, & diuino cultu, id quod cessat in pensionibus, pro quibus nullus labor, nullum seruitium, nullum onus pensionario imponitur, qui nec etiam ad dicendum officium obligatur, vt dicimus supra, super quo puto cogitandum in foro poli, quia licet allegata, & adducta sint vera, & subsistant in iure, tamen negari non potest, quin pensiones non sint prouentus, & fructus, qui proueniant a beneficijs ecclesiasticis, & rebus beneficij, & per consequens redditus ecclesiastici, de quibus non habet posse disponere clericus in testamento, vel ab intestato, nisi per modos a iure traditos per ea, quæ dicit Abb. in capitulo fin. de pecul. cler. & in capitulo cum esses, in repet. de testa. dum allegat ad reprobationem, & confutationem glo. in capitulo præsenti. de offic. ordin. in 6. & ad reprobandum Hostien. in capitulo fin. de pecul. cler. quæ multum veritati, canonicæque sanctitati, & & puritati consona videntur, pro quo vide, quæ deduco in quæst. de potestate clerici suo loco, vbi facio mentionem de bulla Pij quinti, nuper ædita in materia spoliorum, per quam videtur ore aperto declarari, quod pensiones, ac pensionum fructus, ac de eis acquisita faciunt spolia.

In tertia vero specie principali bonorum, quæ obueniunt clerico, ex artificio, doctrina, officij, & seruitijs dico prout infra. Et primo quoad artificium, videtur quod inde quæsita sint ad liberam dispositio-
33 nem clerici, & quod eo non disponente in taliter acquisitis, succedant ei ab intestato venientes, quia artificium non reperitur prohibitum clericis, per ea quæ dicit Abb. in capit. fi. de vit. & honest. cler. & 88. dist. per totum, & maxime per tex. in cap. eijciens. & cap. quo-
34 niam non cognoui. quia artificio potest clericus sibi victum, & substentationem

stentationem quærere cap. Clericus. 91. dist. cap. nunquam. de con-
secr. dist. 5 dummodo non se subtrahat per hoc a diuinis, ac diuino-
rum celebratione per glos. in summa. 91. dist. quia Clericus non po-
35 test per totum diem locare operam suam, quia non debet deesse
officio 54. distinct. si seruus. fac. quod dicit Abb. in cap. relatum. vers.
nota. in 5. cæterum quod ibi est textus apertus, quod habens benefi-
36 cium, licite exercet aliquod artificium, vel doctrinam in docen-
do alios, & lucrum inde proueniens, cedit sibi, non autem Eccle-
siæ.

Et artificium intelligitur, quando quis emit aliquam rem, aut mate-
37 riam, & per artem, seu artificium reducit quis illam ad aliquam for-
mam, vt si forte emit lignum, vel marmor, & inde statuam, vas,
vel quid aliud faciat, & non recedendo ab exemplis Doctorum, si quis
emit vimina, vt faciat canistra, vel emit cartam, vt faciat, vel vt scri-
bat libros, vel emit ligna, vt faciat, vel fabricet domum, vel filum,
vt faciat retia, vel corium vt faciat sotularia, & licet Clericus iure
permittente, vti possit artificio, vel artificium facere, tamen id non
est intelligendum simpliciter, quia non semper hoc eidem facere li-
cet, quia non est licitum artificium facere Clerico, nisi in casu, quādo
38 non habet substentationem, & victum sufficienter ab Ecclesia, & in
casu: in quo ecclesia sibi non sufficiat, non autem propter lucrum prin
cipaliter Clem. præsenti. de cens. & c. quanquam. eo. tit. lib. 6. facit
quod dicit Abb. in cap. clerici officia. de vit. & honest. cler. tex. in c.
primo. de celebr. missarum pulchra glo. in cap. Canonum 14. q. 3. li-
cet dicat Nicol. de Vbald. in tract. de success. cler. ab intest. vers. vide-
retur dicendum. §. finita. quod Clericus tempus, quod superest sibi
a seruitio ecclesiæ in diuinis, operetur in aliquo seruitio, vel officio
honesto, & quod exinde quærit, quærit sibi, & de eo disponit, prout di-
sponeret de suis bonis patrimonialibus, quia lex tantum excipit de
39 bonis acquisitis contemplatione ecclesiæ, non aliunde. Quia si æget
Clericus, vti potest iustis negociationibus, & iustas negociationes fa-
cere, & inde sibi substentationem pro se, & suis parare d. cap. clericus
91. dist. & cap. primo. de celeb. missarum. & quis dicatur iuste, hone-
40 ste, vel inhoneste negociari; habes pulchre per tex. cap. eijciens
88. distin. sed melius per Specul. in tit. de cleri. coniung. §. sed quia di-
ces. & potest Clericus honestam mercaturam exercere. l. 2. primo re-
spon. C. de Episcopis & Cleric. & emere honeste, & vendere, dumta-
men Ecclesias non negligat d. dist. 91. Clericus el 2. pro se substentan
do, quia causa cupiditatis, lucri, vel auaritiæ negotiare non licet, secū-
41 dum. S. Thomam, secunda secundæ q. 187. §. ad secundum, sequi-
tur Abb. in cap. secundum. ne cler. vel monac. vbi dicit quod negocia-

42 tio quæ non fit lucri causa, non est prohibita clericis, possunt enim vendere clerici, & emere, vt eorum necessitas exigit, non tamen principaliter propter lucrum d.clem.præsenti. de censi.& cap.quamquā. eo.tit.lib.6.& dicit ibidem Innocen. quod etiam lucrum non est prohibitum clericis, quando prouenit ex opera, aut rebus clericorum,
43 & intellige inquit Abb.ibidem, quod lucrum prouenienis ex opera
44 aut rebus clericorum sit licitum, quando clericus operatur necessitate suadente: quia alias clericus non debet negociare.

Imo clericus potest negociari etiam propter lucrum principaliter, si talis negociatio est licita, & honesta, dummodo negociatio, quæ fit propter lucrum ordinetur ad aliquem effectum necessarium, & honestum, puta ad domus suæ substentationem, aut ad subueniendum indigentibus, vel propter publicam vtilitatem, quia tunc clericus capit
45 lucrum pro sui laboris stipendio, per Sanctum Thom.secunda secundę quæst.77. articulo quarto. Idem dicit si emit rem, non vt vendat, sed ad sui vsum, si postea propter aliquam necessitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere maiori pretio, si tantum nunc valet.

Per quæ clare constat iudicio meo, quod clericus acquisita ex artificio, & ex negociatione etiam, quæ non fit causa lucri cupiditatis, vel auaritiæ, & in casibus prænarratis, quod sibi acquisita transmittit, & trāsmittere potest ad quoscunque hæredes, etiam abintestato venientes, pro quo vide quæ diximus supra in quæstione, quæ negocia sint permissa, vel interdicta clericis.

Id quod parimodo dicendum venit de acquisitis per clericum ex doctrina, quia sunt sibi acquisita, & de eis disponit pro libito, & in talibus
46 succeditur illi peruenientes abintestato, per tex. qui dicit ad litterā in ca.relatum el 2.§.cęterum. de testa.quia clericus doctor potest habere officium lucrosum, & acquirere multa, vt quia sit deputatus ad legendum cum salario, vel ex industria aduocationis, aut consultationis, & pro consulendo, vel similium, quia taliter acquisita sunt sibi acquisita, nec ius aliquod in talibus ecclesia, & hodie Camera apostolica prætendit, per Abb.in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi di-
47 cit talia non præsumi acquisita de bonis ecclesiæ, nec ecclesiæ, sed in casu talis industriæ est idem de huiusmodi acquisitis præsumendum, quod de patrimonialibus bonis clerici, vt ibi per eum, & per eundem in cap.primo.de postulan.vbi dicit, quod clericus in minoribus con-
48 stitutus licite potest aduocare, & procurare, & per aduocationem, vel procurationem sibi acquirere, si tamen non habet beneficium sufficiens, quia si ei ecclesia sufficit, aliter videtur dicendum, Item id potest etiam si sit diaconus, vel subdiaconus, & tam in causis pendentibus

49 dentibus coram eccleſiaſticis iudicibus, quam coram ſecularibus in cauſis tamen ciuilibus, ſed ſi habeat beneficium ſufficiens, tunc
50 non poteſt: quia in tali caſu æquiparatur clericus beneficiatus, clerico in ſacris conſtituto, cui id non videtur permiſſum, vt per eundem ibi, & non ſolum videtur licitum clerico procurare, & aduocare, pro ſui, & ſuorum ſubſtentatione, ſed etiam ad lucrum, per ea quæ dicit Abb. in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi ad acquiſita per clericum
51 habetur conſideratio ad lucra quæ facere potuit ex doctrina. cum clericus eſſet doctor & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, iudicando. Idem in cap. relatum. verſ. nota. in ver. cæterũ de teſta. quod ibi eſt tex. apertus quod clericus habens beneficium, li
52 cite exercet aliquod artificium, vel doctrinam in docendo alios, & lucrum inde proueniens, cædit ſibi non eccleſiæ, ex hoc etiam tex. colligo, inquit, quòd clericus poteſt eſſe artifex, & licite ſumere officium docendi alios &c. Et clerici, ſiue ſint in ſacris, ſiue non, ſi non habent beneficia ſufficientia, vel indigent poſſunt
53 exercere officium, tabellionatus, & tam in curia Papæ, quam alia, per Abb. in capit. ſicut te. ne cler. vel monac. col. 3. & Card. Zabarell. ibidem.

De religioſis vero clericis, nihil attinet dicere, quia non poſſunt, nec procurare nec aduocare, & alia huiuſmodi facere, niſi duobus concurrentibus, ſi videlicet monaſterij vtilitas id expoſcit, vnde pro mo
54 naſterio, & non pro ſe ipſis, & ſi Abbas, vel ſuperior id ſibi mandet, aut imperet, vt per Abb. in cap. ex parte. de poſtulan.

Acquiſita ex ſeruitijs, & officijs videntur pari modo, quod per cleri-
55 cum decedentem abinteſtato tranſmittãtur ad cõſanguineos, licet Innocen. contrarium videatur tenere in cap. quia nos. de teſta. in ver. conſideratione, & in c. primo. eo. in ver. acquiſiſſe. ibi idem dicimus, ſi ratione officij, puta quia cappellanus alicuius principis, qui multa ei donauit. Sed contra Innocent. tenet Iacob. Butrig in. l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis & cler. vbi dicit, quod bona clericorum ſunt triplicis generis, vbi tertio ſunt bona, quæ conferuntur ipſis non immediate contemplatione eccleſiæ, ſed dignitatis, quam habent, veluti eſt pro miſſis dicendis, pro orationibus, pro anima alicuius, & ea acquiruntur clericis, & de eis poſſunt diſponere, & teſtari ſecundum ipſum Iacob. Idem tenet Petr. de Ancharan. D. Anto. D. Floren. d. cap. quia nos, vbi dicunt quod taliter acquiſita, eſt verius, quod cenſeantur acquiſita intuitu perſonæ, & ſic non contemplatione eccleſię,
56 quod dicitur ſignanter notãdum vt per Io. de Imol. ibidem. Sequitur Abb. in capit. cum eſſes. in repetit. col. xi. qui dicit, quod ſibi placet iſtorum opinio, vt videlicet clericus poſſit diſponere de iſtis, quæ ac-

quisiuit non ratione beneficij, nec omnino ratione personæ, sed ratio ne dignitatis clericalis, vt quia promissis dicendis fuerunt sibi lega-
57 ta centum, vel quia fuit cappellanus alicuius domini, & ex hoc mul ta acquisiuit, quia hoc donatur sibi, vt sit suum, & non contemplatione ecclesiæ, cùm nullam habeat. Item quia hoc videtur sibi datum in recompensationem damnorum, quæ substinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuisset sibi tantundem acquirere, per Innocen. in capit. quoniam ne. Præl. vic. suas, & idem Abb.
58 in cap. cum in officijs. in hac materia distinguit, vbi dicit attendēdas esse coniecturas, vtrum scilicet relinquens, aut donans habuit, respectum ad personam, vel ad ecclesiam, quia forte relinquens centum suo parochiali presbytero pro missis dicendis, non reliquisset ei si nō fuisset suus proprius sacerdos, quia tunc contemplatione ecclesiæ do-
59 natum, datum, vel relictum censeri debet, secus videtur, vbi nulla qualitas suggerit ecclesiam contemplatam esse, sed personam duntaxat, quo casu non ecclesiæ, sed personæ acquiritur, vt per Abb. ibidem, & in capit. primo de testa. in finalibus verbis. Nicol. tamen de Vbald. in tracta. de succes. cler. abintesta. tenet, quod opinio Butrig. Ancha. Anto. & Floren. & Imol. non sit tuta in foro poli, vbi etiam tenet, quod si officia, siue seruitia, quæ exercuit clericus, sint officia, aut seruitia quæ conueniunt, tam clericis, quam laicis, & tam per clericos, quam per laicos exerceri, & fieri consueta, veluti sunt gubernationes, legationes, item aliæ admi-
60 nistrationes similes, veluti sunt thesaurariæ, castellaniæ, ad quæ officia obtinenda, nullus reperitur ordo ecclesiasticus necessarios, & de his inquit, quæ quęrunt clerici possunt ad libitum disponere, & si non disposuerint veniunt ad consanguineos, sicut bona castrensia, nam ista appellantur bona, quasi castrensia. l. fi. C. de inoff. testa.

Item, si sint officia, vel seruitia, quæ conueniunt clericis tantum, non laicis, quale est officium maioris pęnitentiarij, quod solet exerceri per Cardinalem glo. in clem. ne Romani. de electio. item quale est officiū Camerarij, & Vicecancellarij, quæ similiter per Cardinales exercentur, pro vt de facto videmus, quæ non possunt exerceri, nisi per clericos, vel diaconos, notat. glo. in clem. vt hi qui, de ætat. & qualit. & quales sunt Protonotarij, Scriptores, minores Pænitentiarij, & alij in Romana Curia officia exercentes, quæ ex constitutionibus, & cōsuetudine regulariter non possunt exercere, nisi per existentes in ordine clericali, item quales sunt vicarij, & officiales in spiritualibus episcoporum, & aliorum prælatorum: qui debent esse in ordinibus saltim minoribus constituti. per. not. in cap. quia nos. de testa. succedunt con

sangui-

ſanguinei clerico ab inteſtato decedente, pro quorũ opinione faciunt notata in cap. ſignificatum, de præben. & in cap. 3. ne prælat. vic. ſuas, & cap. cum ſecundum, de præben. facit etiam, quia clericus, tempus quod ei ſupereſt, ab eo, quod impendit in diuinis, poteſt collocare in aliquo opere, vel ſeruitio honeſto, & quòd exinde quærit, quærit ſibi de quo diſponit, prout de bonis patrimonialibus, quia lex tantum excipit bona acquiſita contemplatione eccleſię, non aliunde, & iſta non poſſunt dici taliter acquiſita, quia ſunt ſtipendia perſonalia dicit Innoc. Petrus de Ancharan. in cap. cum in officijs, de teſtamen. Iacob. Butr. & Bal. in authen. licentiam, C. de epiſcopis & cler. & ſi lex
61 permittit clericis talia operari, videtur etiam per conſequens permiſiſſe, quod ex talibus acquiſita ſint eis acquiſita, & quod ad quoſcunque ſuos hæredes etiam ab inteſtato venientes tranſmittere poſſint, & habet communis obſeruantia, & conſuetudo, vt in huiuſmodi ſuc-
62 cedant conſanguinei, non eccleſia; quia non ſunt mutanda quæ certam ſemper habuerunt conſuetudinem, l. minime, ff. de leg. & conſue-
63 tudo poteſt operari, vt conſanguinei ſuccedant clericis ab inteſtato, non ſolum in bonis intuitu perſonæ acquiſitis, ſed etiam, ſi ſint acquiſita intuitu eccleſiæ not. in capitulo cum ibi, de verbor. ſig. in cap. ſi propter tua, de reſcrip. in ſexto, &c. In acquiſitis vero per clericum
64 ex illicita negociatione, vſura, mercatura, & huiuſmodi via clericis interdicta, dicimus ſupra quod ſuccedit Camera Apoſtolica, vt per Bullam Pij Quarti deſuper æditam, de quo dico in quæſtione quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta cler. & in quæſtione quid ſint ſpolia ad longum.

Curialibus vero clericis Romanæ Curiæ, & alijs incolis Vrbis, & diſtrictus, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato ſucceditur per ſuos hæredes in omnibus bonis, per eos tam ex beneficijs, officijs eccleſiaſticis, quam alias quomodolibet etiam illicite acquiſitis, conceſſione, & priuilegio ſpeciali ſibi à Roman. Pont. conceſſo per bullam Alex. 6. ſub Dat. ann. 1494. non. Octobris, & aliorum Pontificum, ſpecialiter Iulij tertij ſub Dat. Rom. 1549. ſexto idus Martij anno 1. & Pij Quarti anno 1560. nona Februarij incip. Bulla confirmationis priuilegiorum incolarum vrbis, & curialium, quarum bullarum tenor eſt in calce laboris iſtius inſertus, per quam conſtitutionem Pius Quartus innouat, & de nouo concedit priuilegia curialibus, & incolis vrbis, & diſtrictus, conceſſa circa diſpoſitionem bonorum ſuorum, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, de quibus bullis ego dico ſupra in præcedenti quæſtione, & eoſdem curiales eximit, & declarat, non comprehendi in generalitate conſtitutionis per eum factæ, ſuper illicite acquiſitis, de qua in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta cler.

Cler.a qua dispositione etiam eximit milites sacrosanctæ militiæ ordinis Hierosolymitani, declarando bona illicite per eosdem milites acquisita, relicta post mortem, non comprehendi in bulla per eum æditа.

Bona vero, quę eisdem militibus ex beneficijs, commendis, & ecclesijs obuenerunt, recta via ad ordinem eius militiæ, & seu religionem, quæ in eis dominum habent, & proprietatem spectant, vnde moriente milite talis militiæ, in spolijs, & bonis relictis succedit religio, prout in capitulis stabilimentorum dictę hierosolymitanę Religionis legitur, quæ inseruntur, & præsertim in capitulo cum bona, & facultates, cap. consuetudo laudabilis, & cap. omnia bona, quæ capitula, & stabilimenta sunt confirmata a fel. rec. Paulo Tertio, prout ego vidi confirmationem mihi exibitam Neapolis, in causa spoliorum cuiusdam Guiscardi Marcheti militis eius militiæ coram me tunc vertente, sub dat. 4. non. Iunij 1539. & a Pio Quarto Kalen. Iunij, anno Pontificatus primo 1560.

Capitula in stabilimentis sacræ Hierosolymitanæ religionis.

CVM bona & facultates, quæ ordo noster possidet piorum hominum liberalitate collata sint, ad substinendas hospitalitatis impensas, & propulsando Christiani nominis hostes, certum, est fratres nostros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, sed eorum verum dominium, ac proprietatem, & possessionem ad solum ipsum ordinem nostrum spectare, verum cum in communi recte administrari non possent propter locorum distantiam, & diffidentiam nationum, maiores nostri ea viritim fratribus per partes regenda commendarunt, vnde nomen commendarum sumpserunt, impositis annuis pensionibus, quæ augerentur & minuerentur, prout, & rei, & tempori, hoc est necessitati conuenire visum est, etenim, vt minimum quinta, sæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ærarium inferri iubetur, nonnunquam etiam dimidia. vel omnes etiam fructus, si ita a capitulo generali fuerit statutum, penes quod vnum imponendarum, & assignandarum pensionum, & collationum huiusmodi (quas responsiones & impositiones vocamus) ius est. Id autem, quid a quoque sit pendendum, & soluendum decernit, & publice declarat. Decretum, & declarationem suam Prioribus Castellano empostæ, & capitulis prouincialibus per litteras suas significat, mandatque, vt pensiones a se impositas exigi, & persolui ab administratoribus procurent, si qui fratrum nostrorum eius mandatis, & scriptis non paruerint, habitu priuentur,

Consue-

Consuetudo laudabilis, & inueterata in nostro ordine inoleuit, aut per obitum Priorum Castellani Empostiçæ Bauiliuorum, Commendatariorum, & aliorum administratorum bonorum nostri ordinis, commune nostrum ærarium percipiat iura mortuarij, & vacantis, idest pro mortuario, fructus prioratus, Bauiluiatus, & commendæ, & administrationis a die obitus prioris Bauiliui, aut Commendatarij vsq; ad festum natiuitatis S. Ioannis Baptistæ proxime sequens, & pro vacante, ab eo die vsque ad alium festum Sancti Ioannis Baptistæ, proxime futurum peracto anno, præter, & vltra iura spoliorum, quæ ad idem cōmune ærarium spectant, quam consuetudinem, hac lege, & statuto confirmamus, & pro lege haberi volumus, & obseruari mandamus.

Omnia bona mobilia, ac se mouentia quorumcunque fratrum nostrorum, tam in conuentu, quam extra decedentium cuiuscunque conditionis, & qualitatis fuerint, quæ spolia vocamus, ad commune nostrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Capellanis obedientiæ, & seruientibus officij, quorum spolia peruenient ad illos, in quorum prioratibus, Bauiluiatibus, aut commendis residentiam, & stagium habuerint.

SVMMARIVM.

1 *Clericus diuersimode facultates acquirere potest.*
2 *Quale sit peculium aduentitium Clericorum.*
3 *Quod in laico dicitur peculiū aduētitiū, in clerico est quasi castrense.*
4 *Clericus manibus acquirere potest, & de acquisitis testari.*
5 *De fructibus beneficiorum non disponit Clericus: nisi pro necessarijs.*
6 *Bona Ecclesiarum, sunt Christi patrimonium.*
7 *Clericus in prophanos vsus redditus Ecclesiæ expendens, peccat mortaliter & tenetur ad restitutionem.*
8 *Clericus de altari debet viuere non luxuriari.*
9 *Quid sit luxuria.*
10 *Quicquid habent Clerici, sunt bona pauperum.*
11 *Pars superabundans, debet erogari in pauperes.*
12 *Decima datur pro ministris Ecclesiæ, & pauperibus alendis.*
13 *Fructus Ecclesiæ in quatuor partes diuiduntur.*
14 *Consuetudo valet derogare iuribus.*
15 *Consuetudo non efficit, quin pars debita pauperibus soluatur.*
16 *Detractis necessarijs cæteri fructus debentur pauperibus.*
17 *Clericus est pars Domini.*
18 *An, & quomodo Clericus habens sufficiens patrimonium possit, habere beneficium.*

19 *Fru-*

19 *Fructus beneficiorum non habent inseruire pro Thesaurizando.*
20 *Tutor præsumitur acquisisse ex propria industria, nõ ex bonis pupilli*
21 *Tutor, & Prælatus regulariter æquiparantur.*
22 *In dubio de acquisitis per Clericum, æqualis fit diuisio inter Ecclesiam & hæredem.*
23 *Clericus in bonis Ecclesiæ, habet vsum tantum.*
24 *Relictum Clerico administrationem non habenti, videtur relictum intuitu personæ.*
25 *Relictum intuitu personæ, non acquiritur Ecclesiæ.*
26 *Beneficiatus non est Dominus in rebus Ecclesiæ, sed procurator.*
27 *Præbendæ ad quid dentur Canonicis.*
28 *Nihil habens dare non potest.*
29 *Luxuriantes in bonis Ecclesiæ tenentur ad restitutionem.*
30 *Dominium rerum Ecclesiæ, pertinet ad Deum.*
31 *Acquisita per clericũ beneficiatũ, acquisita Ecclesiæ præsumuntur.*
32 *Ecclesia habet intentionem fundatam super bonis possessis a clerico defuncto.*
33 *Bona acquisita per vxorem, præsumũtur acquisita de bonis mariti.*
34 *Bona acquisita per prælatũ, præsumũtur acquisita de bonis ecclesiæ.*
35 *Suspicio turpis quæstus est euitanda, tam in vxore, quam in pælato.*
36 *Mulieribus non conueniunt negociationes.*
37 *Quando mulier præsumatur acquisisse de bonis suis.*
38 *Clerico est delictum negociari.*
39 *Res de quibus dubitari potest, an sint Ecclesiæ, occupabit Ecclesia.*
40 *Bona ante Episcopatum, & tempore Episcopatus ratione sanguinis, acquisita sunt hæredum.*
41 *Res empta de pecunia Ecclesiæ fit Ecclesiæ.*
42 *Fructus Ecclesiæ possunt dare porcis, secundum glo.*
43 *Distributiones quotidianæ efficiuntur Clerici.*
44 *Clericus potest disponere tantundem de fructibus, quantum de suo impendit in Ecclesia.*
45 *In quibus casibus possit clericus disponere de fructibus ecclesiæ.*
46 *Hodie inualuit, quod clerici appropriant sibi fructus ecclesiæ.*
47 *Clericus fructus recollectos videtur facere suos.*
48 *Ad quem pertineant fructus Ecclesiæ, stari solet consuetudini.*
49 *Tenet alienatio tutoris in illis quæ seruari non possunt.*
50 *Punitur Clericus, male dispensans.*
51 *Non potest clericus de fructibus Ecclesiæ, sibi acquirere.*
52 *Clericus potest in vita donare secundum aliquos.*
53 *Vsufructuarius fructus, reconditos facit suos.*
54 *Bonæ fidei possessor, fructus separatos a solo fecit suos.*

55 *Diffe-*

55 *Differentia inter bonæ fidei possessorem, & vsufructuarium quoad fructus.*

§. Et quia

1 *Acquisita post consecrationem, præsumuntur acquisita Ecclesiæ.*
2 *Vel Ecclesia, vel hæres possideat, tuenda est possessio possidenti.*
3 *Quicunque possideat, præsumptio est pro Ecclesia.*
4 *Actor probat intentionem suam, nisi sit pro eo præsumptio.*
5 *In rebus mobilibus possessor est tuendus in possessione.*
6 *Distinctio pro facienda præsumptione.*
7 *Præsumitur contra prælatum: qui non fecit inuentarium.*
8 *Præsumitur semper pro Ecclesia, nisi hæres probauerit.*
9 *Triplex distinctio præsumptionis circa bona relicta per clericum.*
10 *Hæredes possidentes, res mobiles modicas, sunt tuendi in possessione.*
11 *Vide de bonis clerici quæ vadūt ad Ecclesiā, & quæ vadūt ad hæredes.*
12 *Clerici, non prælati præsumuntur acquirere intuitu personæ.*
13 *Hæres Clerici, licite occupat bona post mortem.*
14 *In præsumptionibus faciendis circa acquisita per Clericum, iudex arbitrabitur.*
15 *Iudex in præsumptione, & computatione facienda circa bona acquisita, deducet expensas victus, semper de bonis Ecclesiæ.*
16 *Iudex vanas, & delicatas expensas, deducet de bonis Clerici.*
17 *Quas expensas factas per Clericum approbet iudex.*
18 *Quando præsumatur pro Ecclesia.*
19 *Ecclesia succedit Clerico decedenti sine hærede ad 7. gradum.*
20 *Quæ bona defuncti Clerici occupet Ecclesia, & quæ hæres.*
21 *In rem: quam possidet Ecclesia per clericum defunctum, sibi ius dicit.*
22 *Res relictas per clericum, non petit ecclesia. vti hæres, sed vti domina.*
23 *Si res relictæ per clericum sint in alium translatæ, competit Ecclesiæ rei vendicatio,*
24 *Debeo potius præsumere, quod quis fecerit, quod ius præcipit, quam contra ius.*
25 *Distinctio Abb. ex quibus præsumitur Clericus acquisisse.*
26 *Si Patrimonium est sufficiens ad acquisita, ecclesia vero non, nec in totum, nec in parte, tunc præsumitur pro hærede secus contra.*
27 *Si Patrimonium & ecclesia est sufficiens in totum, vel in parte, tunc acquisita diuiduntur inter ecclesiam, & patrimonium, secundum quantitatem vtriusque.*
28 *Detrahitur primo quantum verisimiliter potuit expendere Clericus de bonis Ecclesiæ.*
29 *Non est facienda præsumptio captiosa alicui.*

30 *Parisi-*

30 *Parificantur in acquisitis per Clericum, patrimonium, & industria.*
31 *Vide quando administrator præsumatur acquisisse ex industria, & quando ex administratione.*
32 *Si dubium sit vtrum bona ante, vel post sint acquisita, defenditur possessor, in possessione.*
33 *Quando constat clericum ante beneficia habuiße patrimonium, agens probet.*
34 *Hæres repertus in possessione, stat quousque de coniecturis dignoscatur.*
35 *Tollitur præsumptio pro Ecclesia, si probetur patrimonium, industria, vel artificium.*
36 *In singulis Clericis præsumitur pro Ecclesia, sed magis in prælatis.*
37 *Nullus, nisi sit Prælatus habet officium acquirendi pro Ecclesia.*
38 *Vna præsumptio edidit aliam.*
39 *Ex coniecturis conijcitur per arbitrium iudicis, an acquisierit Clericus intuitu Ecclesiæ vel personæ.*
40 *Semper præsumitur pro Ecclesia.*
41 *Præsumitur contra prælatum ommittente facere inuentarium.*
42 *Propter culpam prælati, defertur ecclesiæ iuramentum in litem.*
43 *Vbi non apparet de tempore, & titulo acquisitionis, præsumitur pro Ecclesia.*
44 *Quando hæres institutus occupans relicta per Clericum incidat in pœnam.*
45 *Succedens, vel iure institutionis, vel ab intestato, licite occupat, quod a nemine est possessum.*
46 *Quando vicarius Ecclesiæ præsumatur acquisisse de bonis Ecclesiæ vel non.*
47 *Quãdo rector ecclesiæ præsumatur acquisisse de bonis ecclesiæ vel nõ.*
48 *Non arctatur hæres ad probandum bona eße ex industria acquisita, sed sufficit probare Clericum ex industria multum lucratum.*
49 *Prælatus, emens nomine Ecclesiæ, acquirit Ecclesiæ Dominium, & possessionem.*
50 *Hæres capiat possessionem hæreditatis Clerici saluo iure ecclesiæ.*
51 *Clericus præsumitur fecisse mutuum de pecunia Ecclesiæ, nisi probetur, quod erat talis, qui tale mutuum potuit acquirere.*
52 *Vide quando legatum factum Titio Episcopo, intelligitur factum contemplatione Ecclesiæ vel personæ.*
53 *Quid sit administrationem habere in Ecclesia.*
54 *Quid sit prælationem habere in Ecclesia.*
55 *Vide quando legatum Clerico administrationem non habenti, est factum intuitu personæ, vel Ecclesiæ.*

56 Ca-

22 *Persona litterata prodest Ecclesiæ vniuersali.*
23 *Quomodo intelligatur illud, quod ecclesia habet sufficere clerico, & suis.*
24 *Quomodo iudicatur sufficientia beneficij.*
25 *Scientia requiritur, secundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem quis sumitur.*
26 *Quæ scientia requiritur in Episcopo, & quæ in alijs inferioribus.*
27 *Expensæ quæ fiunt in recolligēdis fructibus in primis deduci debēt.*
28 *Quid continetur appellatione fructuum.*
29 *Habens patrimonium potest viuere de beneficio.*
30 *Nulla Ecclesia potest ædificari sine dote.*
31 *Hodie bona ecclesiarum, sunt principaliter deputata ad vsum ministrorum.*
32 *Nemo debet proprijs expensis militare.*
33 *Hodie beneficia sunt principaliter deputata pro clericis.*
34 *Stipendiū datur clerico non propter indigentiā; sed propter seruitiū.*
35 *Clerici diuites licite stipendia ab ecclesia accipiunt.*
36 *Decima soluuntur clericis; siue sint diuites siue pauperes.*
37 *Hodie Clericus licite viuit de beneficio, & conseruat patrimonium hæredibus.*

§. fiet ergo.

Ex quibus præsumatur Clericus acquisisse.

QVAESTIO IX.

§. ET quia plerumque dubitatur, vnde prouenerint acquisita per clericum beneficiatum, an scilicet ex fructibus, seu prouentibus beneficij, an vero aliunde, puta ex patrimonio, vel industria, ideo ad propositum esse iudicauimus præsentem quæstionem facere.

Et primo non videtur, quod possit præsumi ex prouentibus Ecclesiæ acquisita ex infra dicendis, stante quia Clericus diuersimode faculta-
1 tes, substantias, & peculium acquirere, & habere potest, quia potest habere peculiū aduentitiū, castrense, & quasi, quia quod artificio, vel industria, paterna successione, vel materna, vel intuitu cognationis, vel dono consanguineorū, aut amicorū intuitu personæ, nō eccle-
2 siæ, clericis acquiritur, aduentitium dicitur peculiū clericorum, quod dici potest esse quasi castrense, quia quod in filio familias laico dicitur aduentitiū, in clerico quasi castrense peculium appellatur, quia de isto testari potest clericus, & disponere per tex. in c. tua nobis extra de

3 de teſt.l.vltima.C.de in off.teſt.auth. presbyteros. C. de epiſcopis & cler.91.diſtinct.cler.x.q.3.cauendum in fi.cap.primo 21.q.1.in fi.per quæ iura probatur clericum honeſte proprijs laboribus, & manibus
4 ſibi acquirere, & de talibus teſtari poſſunt clerici,etiam ſi ſint in po teſtate.C.de epiſcopis & cler.l.ſacroſan.C.de aſſeſ.velut caſtrenſe.

Secundo conſideratis canonibus colligitur,quòd clerici beneficiati habentes,ex eorum redditibus non poſſunt diſponere, nec expendere, niſi tantum,quantum ſufficiat ad eorum honeſtum victũ & veſtitum
5 cæterosque vſus neceſſarios,aut congruos.cap.fin.12.q prima.c.vidẽtes ea.q.in princip.44.diſt.tibi,o ſacerdos viuere de altari permittitur non luxuriari, bona etenim eccleſiarum ſunt proprium Chriſti
6 patrimonium cap.cum ex eo.de electioni in 6.notant. Fely.& Deci.in cap.conſtitutus.de reſcrip.& diuus Bernar. in epiſtola ſecũda ſcribit. Denique quicquid præter neceſſarium victum,ac ſimplicem veſtitum de altari retines, tuum non eſt,rapina eſt,ſacrilegium eſt.

Imo non deſunt, qui opinantur, clericum habentem beneficium vltra ſibi neceſſariã in prophanos vſus redditus illius expẽdente, mortale crimen committere, & teneri ad reſtitutionem illorum redditũum:
7 quos ita expendit, dicente Hieronymo, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur.§.ordinandus 42.diſt.huius opinionis eſt ſanc. Tho.2.2.q. 43. art. viij. ſequitur Alex.Hales. tertia parte quæſtione 36. membro quinto Ricard. in quarto ſent. diſt.45.artic.3.q.prima. hanc opinionẽ probat Palud. in quarta diſt. 24.q.3 artic.vltimo. ſuffragatur tex. in cap.epiſcopus 12.q. prima & in capit. primo. 12.q. 3. & inquit diuus Bernard.epiſtola 42.col.3. Clamant pauperes, noſtrum eſt, quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur,quod inaniter expẽditis, ſequi videtur Abb. in cap. cum ſecundum. de præb. col. iij. Archid.& Dominic.in ſumma 44. diſtin. Fely.in cap.poſtulãte.de reſcrip.num.6.& in cap.de quarta num.33.
8 de præſcrip.quia de altari debet viuere non luxuriari,& accipitur luxuria, pro omni luxu,ſeu illicita concupiſcentia. 43. diſt.in princip. & dicit Aug. in ſumma in v. clericus 3. quod talis contractat rem
9 alienam inuito domino, quia quicquid habent clerici ſunt bona pau-
10 perum 12. q. 2. aurum, & 16.q.prima col.fi. ſubiungens, quod etiam recipientes,tenẽtur ad reſtitutionem,niſi in caſu conceſſo.14. q.vj.ſi res.quod verum dicit quoad forum conſcientiæ.

Et detracta portione,pro congrua,& neceſſaria ſubſtentatione clerici, vel beneficiati, pars ſuper abundans de redditibus, in pios vſus, & in
11 pauperes erogari debet,iuxta illud Lucę primo. Quod ſupereſt,date pauperibus 16.quæſtione prima.c. caſellas. cap.epiſcopi.x.q.2.Abb. in cap.de his. de eccleſiæ ædifican. vel reparand. noua etenim lex de-

R dandis

dandis decimis ecclesiæ ministris,ex eo iustitiam præsefert,quod ipsa
12 decima datur,pro congrua ministrorum in ecclesia Dei seruientium sustentatione,& pro pauperibus alendis datur ipsa decima fructuũ pars,Gaietan.in 2.2.q.87.art.j.& quæstione 188.art.7. capit.decim. & cap.fin.16.quæstione prima.

Et clericus præbendatus per antiqua iura de redditibus ecclesię,& oblationibus fidelium,tenetur facere quatuor partes,videlicet,episcopo,
13 pauperibus sibi ipsi sacerdoti,& fabricæ cap.quatuor.cap.cognouimus.& cap.seq.xij.q j.vbi vltra quartam sibi debitam,nihil vltra expectet sacerdos, quamuis secundum Abb.in capit.primo, de ecclesi. ędif.quoad quartam episcopi,& quartam fabricæ,est standum consue
14 tudini , quæ in huiusmodi valet derogare iuribus , nisi tamen fabrica remaneret derelicta, quia tunc talis consuetudo esset irrationabilis,& non valeret,& sic tali consuetudine non obstante , beneficiatus
15 tenetur dare quartam fabricæ arg.d cap.cognouimus. Quoad vero quartam debitam pauperibus,nõ valet aliqua consuetudo in contrarium, quin teneatur eam beneficiatus soluere : imo secundum quos-
61 dam,non solum quartam partẽ, sed & omnia,quæ supersunt eius necessitatibus detractis,pauperibus erogare tenetur, nisi fabrica ęgeat reparatione,vel nisi vellet conuertere talia,ad ampliandum cultum Dei in ecclesia,nulla extrema necessitate in aliquo occurrẽte,in quibus duobus casibus licite,desistit ab erogatione in pauperes,alias nõ sine mortali peccato arg.eorum quæ not.in cap.dubium el ij. de electio.& in cap.cum secundum.de præben.facit cap.clericus qui.capit. duo.cap.vltimo.xij.q.j & x.q. ij. episcopus. quia dicit tex.in d.capit.
17 clericus.quod cũ clericus sit sors,idest pars Domini , debet se talem exhibere,vt sit domini pars:si vero aurum, argentum , suppellectiles varias habet , cum istis partibus Dominus non dignatur fieri pars eius : vnde stante diuisione fructuum beneficij facta a iure in quatuor partes,stante , quod clericus vltra ratam sibi tangentem , nihil debeat accipere,stante quod clericus aliunde acquirere,& habere facultates potest, non videtur posse præsumi acquisitionem esse factam de fructibus,& prouentibus beneficij, quia esset ista præsumptio contra iura disponentia contrarium,quod esse non debet.

Nec secundum Innocen. & Hostien. relatis per Abb in capit. postulasti. de rescrip. clericus habens bona patrimonialia , de quibus possit viuere ,potest simpliciter licite beneficium ecclesiasticum suscipere , quia secundum Ricard.etiam in quolibet 3.quęst.21.si bona patrimonialia sufficiunt ad necessitatem naturæ , potest beneficium suscipere in tantum , quantum exigit necessitas status , & personę , & pro sup-
18 plendo tali necessitati , Si vero tantum habet de patrimonio , quantum

tum requirat neceſſitas ſtatus naturæ, & perſonę, in tantum, quot multa etiam poſſet erogare pauperibus, ſi vltra accipit beneficium ec cleſiaſticum non intendens eccleſiæ deſeruire, peccat mortaliter facit c.clericos, 1.q.2.& c. ſeq. per quod apparet quod fructus beneficiorū habent tantum ſeruire in neceſſitatibus beneficiati, non vltra, nec ha
19 bent inſeruire pro theſaurizando, & acquirendo rem: facit pro iſta opinione quod habetur in tex. in l. ſi defunctum, C. arbitrium tutel vbi habetur quod curator, ſeu tutor præſumitur acquiſiſſe non ex bonis
20 pupilli, ſeu minoris, ſed ex propria induſtria ſeu proſperitate fortunæ, ergo idem dicendum in clerico, quia prælatus, & tutor regulari-
21 ter comparantur not. de in integ. reſtit. c. auditis, in 4. gl. Item facit tex. & ibi glo. in ver. compenſatione, 12.q.4.c.1. vbi de acquiſitis per
22 clericum, tam de rebus eccleſiæ, quam ſuis, exiſtente dubio, æqualiter fit diuiſio, inter eccleſiam, & hæredes, nec propterea ex quo clericus ſit beneficiatus, aut præbendatus, præſumitur acquiſitum de bonis eccleſiæ, vlterius, non poteſt etiam alia ratione præſumi, acquiſita
23 per clericum, eſſe acquiſita de bonis eccleſiæ, quia in eis non habet clericus niſi vſum, & vſuario comparatur dicit glo. in c. cum olim. extra de rer. permut. glo. in c. fi. de pigno. in cap. quia nos, de teſta. Innocen. in c. indecorum, circa fi. de ætat. & qual. Imol. in clem. gratiæ, de rer. permut. 4. col. in fi. per Abb. in c. cum eſſet, de teſta. Bal. in authen. licentia, C. de epiſcopis, & cler. & tex. in cap. cum M. Ferrarienſis, de
24 conſt. Item facit, quia ſi aliquid relinquitur clerico prælationem, vel adminiſtrationem non habenti a propinquo, vel ab extraneo, illud non præſumitur ei relictum ratione, & reſpectu eccleſiæ, ſed bene re-
25 ſpectu perſonæ, & ſic non acquiſitum eccleſiæ præſumi debet, eſt tex. in cap. reliquiſti in fi. de teſt. & glo. ibi dicit ſiue habeat beneficium eccleſiaſticum, ſiue non, ſequitur Abb. qui illum tex. declarat in c. fin.
26 de pecul. cler. quia prælatus, vel beneficiatus non eſt dominus in rebus eccleſiaſticis, ſed procurator 12. quæſt. 1. ſi priuatum, per Abb. in cap. fraternitatem, de donatio. ex. & ibi dom. Anto. & idem in cap.
27 petitio. in 2. col. poſt Innocen. de procurat. Item facit, quia cum præbendę procedant ex rebus eccleſię, non dantur canonicis ſimpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus, ſed vt primo neceſſarta accipiant pro ſe, & ſi quid ſupereſt debent expendere in vtilitatem eccleſiæ Abb. cap. fin. de pecul. cler. ergo nihil habet, ergo non acquirere poteſt de illis, nec diſponere, quia qui nihil habet donare non poteſt. 1.q.7. daybertum. 54. diſt. abbati. glo. in cap. cæterum, ex. de donat.
28 facit quod dicit Abb. in cap. cum ſecundum, ex. de præben. quod eſt licitum viuere de fructibus beneficij, non luxuriari, ex quo nota contra beneficiatos, conuertentes redditus in vſus inhoneſtos, & inquit

R 2 Abb.

29 Abb.credere,quod si haberent patrimonium,tenerentur de suo reddere ecclesiæ, quod male expenderunt 12.q.4.capit. primo.& secundo & paulo post idem Abb. dicit bona ecclesiarum non sunt prælato
30 rum, sed patrimonium Iesu Christi suo sanguine acquisitum, dominium ergo rerũ ecclesiasticarũ pertinet ad Deum, & est inquit Abb. contra præfatos,reputantes se dominos.quia dicit glo.in cap.ad aures 12.quæst.j.de fructibus ecclesiæ illud solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, sequitur Zabarel.in capit.fi. de pecul. cler.sequitur Soci.cons. 32. vol.primo num. 4. vbi dicit secundũ Archid & Io. de ligna.in clem. gratiæ.quod si clericus vltra necessitatem aliquid expendit de bonis ecclesię tenetur ad restitutionem. 12. q 2.cap.episcopi.

Contrarium videtur per tex.in cap primo.de pecul.cler.vbi est tex.ro-
31 tundus,quod acquisita per clericum beneficiatum,præsumuntur acquisita de fructibus beneficij,non aliunde, & ibi notãt omnes,& maxime Abb.vers.& nota sic vbi dicit quod ecclesia habet intẽtionẽ fundatam de iure communi,super omnibus bonis possessis a prælato de-
32 functo,vnde omnia præsumũtur esse ecclesię,nisi probetur exaduerso illa esse patrimonialia,& videtur iste tex.inquit,probare quod etiam contra hæredem possessorem, ecclesia habeat intentionem suam fundatã,vt colligitur,ibi,quicquid ipsum habuisse potuerit &c. Et quod clericus præsumatur acquisisse de bonis ecclesiæ,vide per glo. in l. etiam.in ver. credidissent. C. de donat. inter vir.& vxor. per Specul. de testa. monac. vers. 53. & capit.primo.& fin.de pecul.cler.Bal. in capit.primo.ad fin.vers.quæro quid in dubio.de cler. qui inuestit. fecit.Bar.in.l.facultas.in fin.C.de iure fisci.lib. 10. Specul. de locat. §. 6.vers. 76.Cardinal. in clem.gratię 19. q. vers. ad 5. de rescript. & dicit Zabarel.d. ca. primo. de pecul. cler. quod sicut pręsumitur pro marito carnali, quòd acquisita per vxorem, sint de bonis suis acqui-
33 sita,sic pręsumi deberet pro marito spirituali,scilicet pro pręlato cõtra ecclesiã,ꝙ acquisita per eum sint acquisita de bonis ecclesię quia dicit Hostien.cap.primo.de testa.quod in vtroque casu, tam vxoris
34 quam pręlati, est eadem ratio præsumptionis, vt euitetur suspicio turpis quæstus,mulieres enim raro negociantur, quia negociationes non conueniunt mulieribus, quia non debent se immiscere cætibus virorum. l. aliena. C. de procurat. Et si negocia faciunt de bonis mariti faciunt: dicit tamen Io.de Imol.secundum d. Pet. d. capit. de pecul.cler.quod si in vxore poneretur in facto,quod ipsa fuisset dites,& maritus,nihil habens,tunc illud,quod vxor quæsiuisset,non debet præsumi de bonis viri quæsitum,qui nihil habebat,quia ex bonis, quæ non apparent lucrũ aliquod proficisci non potest,facit quod habet

35 betur in.l.pri.ff.de contrahen.emptio.per Imol. d. capit. primo. de pecul. cler.col.secunda.sic & in prælatis,& clericis beneficiatis si ne-
36 gocientur est turpis quæstus, ideo præsumitur non ex negociationibus acquirere, quia non præsumitur prælatus negociatus fuisse, cui
37 negociari est a canone interdictum, quia clerico hoc facere est delictum toto tit. ne cleric. vel Monac. sæcular. neg. se astr. & dicit In-
38 nocen.quem sequitur Zabarell. in cap. cum in officijs. extra de test.
39 quod de rebus, de quibus dubitari potest, an sint acquisitæ ecclesiæ & an sint ecclesiæ, nec ne, quod etiam illas occupabit ecclesia,quia pro ipsa præsumitur,alias vero de quibus est certum,quod fuerunt testatoris,occupabit hæres.est tex.in terminis in authen. licentiam. C. de episcopis. vbi episcopus, quæcunque fuit probatum habuisse ante episcopatum, & quæ ratione cognationis acquisiuit post episcopatũ,
40 potest ad quẽ voluerit transmittere vbi glo.notat, quod si habet probari,ergo præsumitur pro ecclesia,& ecclesiæ acquisitũ,facit in terminis,in cap.primo.12 q.3.vbi clerici nihil habentes ante ordinationẽ suam,postea acquirendo agros, & prædia, ac alia quæcunque suo nomine comparata,de bonis ecclesiæ acquisisse præsumũtur,& tanquam rerum dominicarum inuasores tenentur, nisi admoniti, ecclesiæ eadem acquisita contulerint,vbi dicit g'o.quod speciale est in ecclesia, quod res empta de ecclesiæ pecunia, statim fit ecclesiæ, licet clericus
41 emerit nomine proprio, id quod est secus in rebus priuatorum: & prælatus,vel beneficiatus, attẽto,quod habet liberam administrationem in rebus ecclesiæ, & facit fructus beneficij suos, secundum aliquos,potest disponere de eis per tex.vbi glo. Abb.& alij in capit.cæterum.de donatio. extra. & æquiparatur vsufructuario in vita, per ea, quæ dicit Abb. in cap. fin.de pecul.cleric.vers.in glo. secunda, vbi videtur dicere quod clericus in vita,& in bona valetudine cõparatur vsufructuario,in infirmitate vero,æquiparatur vsuario,quia nõ potest donare aliquid: nisi intuitu eleemosinæ,capit.quia.capit.relatum el ij.extra.de testa.Abb.in capit.cum in offi. eo tit. glo. est multum notabilis.in cap præsenti.de off.ordinar.lib. 6. Item facit quia
42 videtur, quod clericus habeat omnimodã dispositionẽ pro libito suæ voluntatis,circa fructus beneficiorum, & quod quouismodo expendere potest, quia etiam potest illos dare porcis est. glo. est notabilis in summa i.q.i.quæ dicit de fructibus nulla quæstio, qui etiam vendi, & dare porcis possunt per text. in capitulo final. ne prælat. vic. suas.

Facit,quod habetur in tex. in c. vnico de cler.non resid.in fin.vbi videtur,ꝙ fructus idest distributiones quotidianas clericus faciat suas &
43 illarum dominiũ acquirat,Dec.cons.280.Paris.cons.33. vol. quarto.

Facit vlterius, quia clericus licite disponit de fructibus, ac rebus ecclesię in quantum expendit de suo in vtilitatem ecclesiæ, & de eis testa-
44 ri potest capit. si quis quilibet. xij q. ij. & cap. si episcopis. q. v. imo. si non testaretur hæres posset petere, facit capit. de multa. de pręben. & quod not. Abb. ibidē in quarta col. & l. quæ omnia. in fin ff. de procura. glo. in. l. si non sortem. §. si centum. ff. de condit. indeb.

Item potest disponere de rebus, & fructibus ecclesiæ, stante consuetudine. Item potest disponere in eleemosinam, quam clericus potest fa-
45 cere etiam in ægritudine constitutus. cap. ad hęc. & capit. relatum el ij. extra de testam. Item potest disponere, & donare de fructibus beneficij in remunerationem seruitiorum honeste receptorum, tam a consanguineis, quam ab extraneis. d. cap relatum. de testam. §. licet. Item potest disponere clericus de fructibus ecclesię in dando locis religiosis. d. cap. relatum. & Abb. in d. cap. ad hæc dat practicam, quod si clericus vult disponere aliquo de istis modis valide, & efficaciter det, donet, disponat, & faciat dum ipse viuit, & in vita, & non relinquat quia non valet.

Et dicit apostilla ad Ang in summa in ver. cler. tertio vers. vtrum prælatus. in ver. de fructibus. loquendo an pręlatus possit soluere debita personalia de fructibus beneficij, quod sic, quia hodie inualuit
46 communis opinio, quod hodie clerici appropriant sibi fructus ecclesiæ, vnde, melius visum est curiæ, vt satisfaciant creditoribus: & dicit Cardinalis Zabarella in capit. inquirendum de pecul. cler. quod de fructibus clericus libere disponit, ait enim, sed si prælatus vendit fructus, quos libere potest distrahere &c. facit, quod dicit Couarruias Doctor Hispanus in capit. cum in officijs. de testam. vbi tenet, quod prælati, licet in prophanos vsus expendant redditus, & fructus beneficiorrum, propter quod crimen mortale committunt, non tamen tenentur restituere, neque ad restitutionem aliquo modo, quia dicta Doctorum circa hoc adducta, eo tendunt frequentius, vt sit illicita hæc ecclesiasticorum redditum distributio, non tamen, vt sit restitutio necessario facienda: præterea redditus ecclesiastici qui supersunt vltra ministrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, sed ex quadam metaphora, eo quod pauperibus essent erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim scribit bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, sicut refert Cardinalis a Turre Cremata cap. videntes numer. 2. 12. q. 1. per multa quæ allegat ibidem d. Couarruuias, & per multorum Doctorum opiniones, quorum opinio inquit, & sententia benignior est, & nostris hiscet emporibus admittenda, ex totius

Chri-

Christiani orbis consuetudine, qua plurimum adiuuatur &c. Quia nemo videtur teneri ad restitutionem suæ rei, quia clericus bene-
47 ficiatus, & prælatus facit fructus ex beneficio recollectos suos, late per Hostien. in capitulo fi. de pecul. cler. vbi post longam distinctionem concludendo dicit: sed est verius, quod clericus fructus separatos, & reconditos solummodo facit suos, alij autem omnes ad ecclesiam pertinebunt, sic enim est, & in vsufructuario, cui talem clericum beneficiatum diximus comparandum, & quod sit in vsu-
48 fructuario habetur in. l. arboribus. §. Iulianus ff. de vsufruct. id quod inquit est verum, nisi de speciali statuto, vel consuetudine ecclesię, in contrarium appareat, quia tunc tali statuto, & consuetudini standum erit, sequitur ibidem Io. Andre. ibi possessio restituitur, non fructus, quos facit suos. Sed vltra omnes pulchrius ibidem per Zabarellam, vbi dicit. quod quicquid disponit clericus de fructibus beneficij in vita, tenet, sicut valet alie-
49 natio tutoris in illis, quæ seruando seruari non possunt, subiungens sic in simili dico, quod prælati habent liberam dispositionem de fructibus beneficij, & plus dico, quod sunt domini fructuum capitulo vnico de cler. non residen. in fin. lib. 6. & distinguit in fin. quod aut quęritur, an beneficiatus faciat fructus suos, ita quod libere disponere possit, sicut Dominus, adeo quod etiam, si male dispenset, non possit puniri, & dic quod non cap. 2. de pecul. cler. aut quæ-
50 ritur, an faciat suos in tantum, quod possit sibi conseruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod suum sit, & ad huc idem: quia non potest
51 capit. 3. eodem tit. de pecul. cler. aut, an faciat suos, ita quod de eis possit disponere, adeo quod non reuocetur, quod fecerit, & tunc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, primo casu non potest cap. ad hæc de testam. & cap. relatum. licet in hoc possit, aliter dici, vt prædixi, sed hoc communis, secundo casu indistincte potest, etiam do-
52 nando, quia dominus est fructuum cap. vnico de cler. non resid. in fi. lib. 6. & æquum esset statuere, quod de omnibus fructibus, item etiam de omnibus acquisitis ecclesiæ: siue mobilibus, siue imobilibus, posset clericus libere disponere, & in vita, & in morte, & hoc si sint acquisita intuitu ecclesiæ, per hoc enim clerici essent promptiores ad bene agendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abstinent a clericatu, non abstinerent, nec facerēt clerici traudes quas faciunt, in faciendo instrumēta cantare in alio, hæc quæ dixi beneficiatum posse disponere in vita de fructibus, procedunt, quando disposuit de eis sed si moritur dispositione non facta, fructus reseruantur ecclesiæ, & remanent futuro successori cap. præsenti, prætallegato in principio libro sexto, in eo autem, quod dictum est de fructi-

bus, quod fiunt clerici, intelligunt communiter omnes, verum esse cum sunt percepti, separati a solo, & reconditi, comparando in hoc clericos vsufructuario, qui facit fructus suos, tunc cum sunt recon-
53 diti non ante. ff. quibus mod. vsuf. amittat. si fructus. alias & vsufructuarius, quæ tamen lex hoc non dicit secundum verum intellectum: imo, inquit, verius dic, quod sicut bonæ fidei possessor facit fructus suos statim cum sunt a solo separati, etiam non reconditi d. lege sic, & vsufructuarius, sed in hoc est differentia, quia bonæ fi-
54 dei possessores faciunt fructus suos, a quocunque sint a solo separati, vsufructuarij vero, tunc tantum, quando per ipsum sunt separati, vel per alium eius nomine d. l. quod tenet Cyn. in. l. certum. C. de rei vend. in clerico autem videtur magis conueniens, comparare ipsum bonæ fidei possessori potius, quam vsufructuario, quia
55 differt ab vsufructuario, & quando clerici faciunt fructus suos, se remittit idem Zabarel. ad eius scripta in clem. gratiæ. vltima q. de rescrip. Et per hæc cum clarissime constet, quod clericus de fructibus beneficij possit omnimodo disponere, eosque faciat suos, & quod inoleuit quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus beneficiorum per supradicta, potest indubitanter dici, quod de eis acquisitionem facere, & acquirere possit; & quod beneficiatus, acquirendo faciat præsumptionem, acquisita esse de fructibus beneficiorum.

56. Quid dicendum, in tanta contrarietate, de hac materia habetur 12 q. 3. & 12. quæst. 4. & est in hac materia distinguendum, & intelligendum, prout per doctores in cap. vt vnus, de pecul. cler. vbi dicit Hostien. quod acquisita per episcopum post consecrationem, debent præsumi acquisita ecclesiæ, & de rebus ecclesiæ, nisi probetur, quod non occasione ecclesię acquisiuit. per tex. in cap. quia nos. de te-
1 stam. authen. licentiam C. de episcopis, & cler. & sic incumbit semper probatio hæredibus episcopi, quod quidam intelligunt, si ecclesia est in possessione rerum acquisitarum, & de quibus controuertitur, quia, si non ecclesia sed hæres possidet, tuenda est ei sua possessio
2 l. fi. C. de rei vend. cap. primo, xii. q. v. in fi. sed contrarium est verius, secundum eum, quia quicunque possideat, præsumptio est pro
3 ecclesia, vnde possidens habet probare intentionem suam, & si non probet, succumbit per tex. in cap. primo. de testam. per illa verba detineri nullatenus patiaris. nec obstant iura, quæ volunt, quod actor probet intentionem suam, quia intelliguntur, & vera sunt, nisi præ-
4 sumptio sit pro actore, vbi enim præsumptio est pro actore, succumbit reus, nisi probet, subiungens ibi Hostien. porro, si constat, quod nihil habens promotu fuerit, nec probatur, quod aliunde acquisierit

rit

rit pro Eccleſia iudicabo, & hoc in rebus immobilibus, porro in
mobilibus modicis, quilibet poſſeſſor tuendus eſt in poſſeſſione, in
quantum dari potuerunt, ſequitur Io. Andreæ ibidem, dicens vltra
5 Hoſtien. quod quidam diſtinguunt, an prælatus promiſcuè, vtatur
rebus eccleſiæ, & ſuis, nec ne: alij an conſtet, prælatum habuiſſe
proprium ante promotionem, nec ne: Tertij quis poſſideat, & quis
petat, vt probet contra poſſidentem: aliqui, an prælatus fecerit in-
uentarium, nec ne, vt primo caſu, vltra expreſſa in inuentario præ-
6 ſumatur pro hærede, ſecundo caſu, præſumatur pro Eccleſia, fuit
enim in culpa prælatus non faciendo inuentarium, quia ſegregare
debuit res ſuas a rebus Eccleſiæ. 12. quæſt. 1. ſint. & habetur id in
Canone Apoſtolorum Canon. 35. incip. manifeſte ſumpto res priua-
7 tę Epiſcopi. & c. & multum contra eum in tali caſu præſumitur, ſi o-
miſerit, & ſæpe poteſt propter culpam eius, deferri iuramentum Ec-
cleſiæ arg. 2. quæſt. 1. in primis. & maxime, vbi lata, & manifeſta
depræhenderetur culpa prælati, per eundem Io. And. in cap. cum
8 in officijs. de teſtam. vbi etiam ſubiungit, quod ſemper pro Eccleſia
præſumitur: niſi hæres Clerici defuncti probauerit, ante Clerica-
tum defunctum Clericum habuiſſe aliquid, vel aliunde ſuo intuitu ob-
tenuiſſe, addens idem Io. And. d. cap. vt vnus. aut conſtat Clericum
habuiſſe proprium tempore promotionis, aut conſtat non habuiſſe,
aut dubitatur: primo caſu, vera ſit opinio, vt probet agens contra
9 poſſidentem, ſecundo caſu, vt præſumatur pro Eccleſia idem in ter-
tio, maxime ſi defunctus Clericus non fecit inuentarium, ſed in ſecun
do caſu, licet præſumptio ſit pro Eccleſia, tamen hæres acquiſitum
intuitu perſonæ probabit, in tertio probet etiam eum habuiſſe ali-
quid promotionis tempore, quia hoc probato, elidetur præſumptio;
ſequitur Cardinalis Zabarella ibi: quæro inquit, an in dubio, cum
non apparet, an occaſione Eccleſiæ acquiſierit Clericus, vel Præla-
tus præſumendum eſt pro Eccleſia, niſi probetur, quod non acquiſi-
uit intuitu Eccleſiæ, ſed aliunde, vt ſic ſemper incumbat probatio hæ-
redibus, etiam ſi poſſideant, vt ſemper præſumptio ſit pro Eccleſia, e-
tiam, ſi non poſſideat, niſi hæredes poſſederint res modicas mobiles;
quia in illis eſt eis tuenda ſua poſſeſſio, & ſi prælatus promiſcue ſit v-
10 ſus rebus eccleſię & ſuis, quod ſit pręſumendum pro eccleſia, ſecus, ſi
ſeparatim, & ſi conſtat pręlatum aliquid habuiſſe ante promotionē,
quod tunc non præſumatur pro Eccleſia, ſecus ſi non conſtet, & de-
mum ſequendo diſtinctionem Io. Andr. quod ſi conſtat habuiſſe il-
lum ante promotionem, quod non ſit pręſumptio pro Eccleſia, quin
agens probet contra poſſidentem, ſi non conſtet, præſumptio eſt pro
Eccleſia, & incumbit hæredi probare, quod non acquiſiuit, ratione

 Eccle-

Ecclesiæ, sed intuitu personæ: secundo casu etiam præsumitur pro Ecclesia, maxime si prælatus non fecit inuentarium, sed si probabit hæres, eum aliquid habuisse tempore promotionis, tollitur. hæc præsumptio, & est locus primo casui. Et ante omnes dixit Innocen. in cap. cum in officijs. de testam. quod ea veniunt ad hæredes, institu-
11 tos, vel ab intestato, quæ Clericus habuit ante Clericatum, vel ea quæ postea obueniunt ex successione, vel donatione, vel artificio, seu doctrina capitulo relatum. de testam. §. cæterum eo. ea vero, quæ acquisiuit post Clericatum, prima facie præsumitur, quod intuitu Ecclesiæ sint acquisita, & de redditibus illius capitulo primo. eo. 12. quæst. 3. capitulo primo hoc præsumitur in singulis Clericis, & maxime in prælatis. duodecima quæst. tertia quæcunque, & quæst. 4. sacerdotes, & in tantum valet ista præsumptio, quod pronunciatur pro Ecclesia, nisi probetur, vel præsumatur in contrarium: aliquorum est opinio, & non male secundum eundem, quod Clerici non prælati, præsumuntur acquirere intuitu personæ, non
12 autem Ecclesiæ, cum ad quærendum nomine Ecclesiæ, nullum habeant officium, onus, vel obligationem, ideo suo eorum nomine videntur quærere, si aliunde habent bona, quam ab Ecclesia, vnde hæ
13 res suus licite post mortem bona occupabit: sed quia difficiles, & fere impossibiles sunt probationes, vel testium, vel instrumentorum, quantum de redditibus, & quantum de patrimonio suo proprio acquisierit, vel emere potuerit, idcirco iudex multum ex præsumptionibus procedet: & quia contingit aliquando, quod vna præsumptio
14 aliæ cedit, & vna aliam elidit, iudex arbitrari debet, quantum fuit patrimonium, quanti sint redditus ecclesiastici: Item quid lucratur, vel lucrari potuerit de artificio, vel doctrina, & sic multa alia, late per Alex. cons. 101. in principio. septimo vol. & semper in computatione, deducet prius expensas victus, & vestitus super ecclesia, & de redditibus illius, de quibus semper primo habent deduci, quia debet
15 de altari viuere, qui altari seruit, & quia prælatus tenetur tenere segregatas res ecclesiæ, magna est præsumptio contra eum, si id facere omittit, & sæpe posset propter culpam illius deferri iuramentum ec-
16 clesiæ, Item iudex omnes vanas, & delicatas expensas prius deducet de bonis Clerici, solas autem expensas approbabit iudex de bonis
17 ecclesiæ quæ factæ fuerint in alimoniam suam, pauperum, in redemptione captiuorum, hospitalitatem, aut alias pias causas, nec ex eo credimus esse melioris conditionis quoad probationem hæredes, eo quia possident, quantum ad hoc, quod onus probandi alij incumbat,
18 quia semper pro ecclesia præsumitur, nisi hæres defuncti clerici probauerit ante clericatũ clericum aliquid habuisse, vel aliunde bona sui

intuitu

intuitu, ecclesiæ obuenisse; vel, nisi sit probatum quod fructus erant adeo tenues, vt ex illis viuere non posset, aut vix ad substentationem sufficerent, quia tunc non est dicendum, vel præsumendum, quod bona quæ reliquit, sint acquisita ex prouentibus ecclesiæ, & quod eidem debeantur, cum pro vsu, & necessario victu, & vestitu tales fructus sint ipsius clerici capitulo cum secundum, de præben. Archid. in capitulo statutum, colum. penul. de rescrip. lib. 6. Gemin. in capitulo præsenti, sub num. duodecimo, de off. ordin. eo. lib. & in dubio, est præsumptio, tales tenues fructus esse integros consumptos, & proprios ex patrimonio præseruatos, per Bald. cons. 313. vol. secundo, incip. præmittendum, si plures quis ecclesias habuerit, æqua distributione inter eas, bona clerici diuidentur, & si clericus nullum habet hæredem vsque
19 in septimum gradum, succedit ei ecclesia cap. pen. duodecima quæstione quinta, secundum aliquos vero, vsque ad decimum gradum, dicimus supra, in præcedenti quæst. de success. cler. secular. ab intestat. vers. descendentibus vero in bonis ecclesiæ bona relicta per clericum occupabit ecclesia, quia non habet hæredem, sed successorem, illa vero de quibus certum est, quod fuerint clerici testatoris, occupabit hæres illius, ea de quibus est dubium occupabit ecclesia, quia pro illa
20 præsumitur, & si forte hæres illa occupauerit propria auctoritate, competit contra eum actio, & remedium ex constitutione. Si quis in
21 tantam &c. Item, quia in rem, quam possidet ecclesia per clericum defunctum sibi ius dixit, vel edictum diui Marci, vel furti, vi bon. rap. vel ad exhiben. actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum Diui Adriani, non competunt ecclesiæ, quia prædicta non petit, tamquam hæres, sed, vti Dominus, si in alium sint bona translata, competit rei vendicatio. vel ad exhiben. si in testamento relicta, videtur, quod hæ-
22 res institutus, non habeat formidare pœnam constitutionis, si quis in
23 in tantam, aut aliarum constitutionum, & alias, vt ibi per eundem Innocen.

Subdens ibidem: quod si ecclesia ignoranter occupasset rem, quam suo nomine possidebat prælatus, non teneretur prędicta pœna, quia iustā causam habuit ignorantiæ, & contrarię pręsumptionis, cum enim præsumatur, vt dictum est, omnia acquisita de bonis ecclesiæ. Item cum quid emit prælatus pręsumatur emptum nomine ecclesię, aut nomine ecclesię emere debeat, vt 12. q. 3. episcopus, si aliud non appa-
24 reat, debeo eum pręsumere potius fecisse, quod ius pręcipit, quam contra ius, &c.

Sed Abb. in d. cap. vt vnus, amplectendo totam materiam, melius distinguit, & clarius, dicit enim, aut constat prælatum habuisse patrimoniū, aut non constat, aut dubitatur, & hoc vltimo casu distinguo, quod aut dubita-

25 dubitatur, vtrum habuit bona ex quibus potuerit acquirere illa, de quibus est contentio, aut non habuerat illa bona tempore suę promotionis, de quibus est contentio: primo membro principali, si constat ex quibus emit illa bona, tunc non est quęstio, quia illius erunt, ex cuius redditibus acquisita fuerunt, vt capitulo inquirendum, aut dubitatur, quia promiscue vtebatur rebus ecclesię, cum suo patrimonio, & tunc, si patrimonium erat sufficiens ad acquisitionem illorum bo-
26 norum, ecclesia vero non, nec in totum, nec in parte, & tunc pręsumitur pro hærede, quia cessat hoc casu præsumptio tex. in capitulo primo, eod. titul. & capitulo primo, duodecima quæstione quarta, aut e
27 contra, quia ecclesia solum erat sufficiens, patrimonium vero tenue, seu industria personæ, & tunc præsumendum est pro ecclesia dicto capitulo primo, eo. Si vero vtrumque erat sufficiens in totum, vel in partem, tunc fiet diuisio inter hæredem, & ecclesiam, secundum quantitatem patrimonij, & rerum ecclesiæ, & pone in terminis, quod ab ecclesia habebat trecenta, & ex patrimonio ducenta, debet prius de-
28 trahi, quod verisimiliter Pręlatus expendit in personam suam prouictu, vestitu, & ad substentationem sui, & nomine ecclesiæ, nec debent deduci expensæ nimis delicatæ, si fingas, quod huiusmodi sumptus ascendat ad centum aureos, præsumptio insurgit, quod tunc de bonis ecclesię expendit in acquisitionem bonorum ducentum aureos, & ex patrimonio alios ducentum, ex quo tantum percipiebat, fiet ergo æqualis diuisio inter ecclesiam, & hæredem, & si minus percepisset de patrimonio, minorem partem percipiet ex acquisitis, ita videtur velle lex. in d. capitulo primo, duodecima quęstione quarta, & expressius ibi gloss. sentit Innocen. capitulo cum in officijs, extra de testamen. Anton. de Butr. Abb. Didac. Couarruuias, & alij communiter ibi, Bal. cons. 313. pręmittendū est ad euidentiam, ad fi. lib. 2. Corn. cons. 81. in casu præmisso, & est satis rationabile, vt ex quo non conficiebat rationem de redditibus ecclesiæ, sed promiscue vtebatur, cum patrimonio, vt fiat præsumptio non captiosa alicui, & hoc intelligo,
29 etiam, si prælatus emerat nomine proprio, quia non est sibi credendum, ex quo facultates ecclesiæ exuberant, & non apparent in quem vsum fuerint conuersæ, & idem per omnia dicendum quando non
30 habet patrimonium, sed industriam æquiualentem, eadem ratione, puta si Doctor, qui ex aduocationis, vel munerum, ac officiorum functione, & huiusmodi multa lucraretur, sed si non habet patrimonium, nec industriam, pręsumitur pro ecclesia. Et vide Cyn. in authen. licentiam, C. de episcopis, & cler. vbi idem sentit in administratoribus secularium rerum, nam dicit, quod si administrator erat
31 perpetuus, & nihil habebat, præsumitur acquisisse ex administratione.

ne: Si vero temporalis erat, & ad tempus, & reddebat rationem, tunc non ex administratione, sed ex industria acquisisse præsumitur, scilicet defunctus. C.arbit. tutel. vltimo membro. si dubitatur, vtrũ bona fuerint acquisita, vel an illa habuerit prælatus, tempore quo fuit promotus, vel beneficiatus, dico sic, si dubitatur, an aliquid habuerit, procedit opinio Ioan. And. vt videlicet præsumatur pro Ecclesia, poterit tamen probare hæres, prælatum, vel mortuum, illa, vel alia bona habuisse tempore promotionis, sed si dubitatur, vtrum illa bona, de quibus est quæstio acquisierit ante promotio-
32 nem, aut post, tunc defendam possessorem in possessione sua, siue hæredes, siue Ecclesiam, & sic inquit Abb. loquitur tex. cum glos. si bene intelligatur. in capitulo primo. 12. quæst. 4. hæc distinctio Abbatis placet d. Quintiliano Mandosio in sua praxi signaturę gratiæ in rub. licentiam testandi, & spoliorum concessio. pro qua adducit consil. 20. Benedicti de Bene. qui vulgo Capra nuncupatur incip. punctus quidam Franciscus. in primo quæsito. sequitur Didacus Couarruuias Doctor Hispanus in suis commentarijs cap. primo. de testam. per multas columnas, & Alexan. consil. 101. septimo volum. circa princip. vbi optime. sequitur pulcherrime hanc opinionem Zabarella. in capitulo cum in officijs. de testam. in fin. vbi ponit quęstionem de Domino Francisco Petrarcha Archidiacono Parmæ, qui acquisiuerat ante Archidiaconatum quasdam Domos, super quibus fuit post mortem eius lis inter successorem in Archidiaconatu, & hæredes eius, quia illa conclusio, vt pro eo, qui est in possessione bonorum præsumatur, & dicenti incumbat probare, vi-
33 detur vera per glo. cap. nulli 12. quæst. 5. Bar. cum additio ad eum in l. si inter. ff. de rebus. dub. præsertim, quando constat Clericum ante beneficia habuisse patrimonium, tunc enim agens contra possidentem probat, Lap. allegat. 113. pro declaratione. & probatur expresse d. cap. primo. de pecul. cler. a contrario sensu, vbi præsumitur pro Ecclesia eo casu, quo Clericus nihil, habens patrimonij, fuit promotus: ita punctualiter consulit Cardin. cons. 79. Thema. in morte Illustriss. Vatis D. Francisci Petrarcæ. vbi subdit magistraliter, esse in hoc considerandas coniecturas, & præsumptiones, quia vna aliam elidit, & sic quantum esset patrimonium suum, quot redditus Ecclesię, quantum lucratus ex doctrina, vel artificio suo, vel aliter, cap. relatum. el secundo vers. cæterum. de testam. & si hæres reperitur in possessione, donec de dictis coniecturis dignoscitur, non excluditur a pos-
34 sessione, d. cap. nulli. & per allegata per Cardin. d. loco addo adducta per Corn. cons. 314. videtur. lib. 3. 2. col. & sequenti. Vbi tenet consulendo in hac materia, quod communis opinio est, quod si nihil probatur,

batur, præsumitur pro Ecclesia, sed si probatur industria, patrimonium, officia, artificia, vel doctrina, vel aliquid aliud, vnde verisimi-
35 liter potuit quærere tollitur dicta præsumptio, dato etiam, quod formaliter non probaretur, quod dicta bona, de quibus agitur fuerint empta desuper lucratis pecunijs, & in hoc omnes communiter concordant, præsertim si apparet, quod tempore promotionis aliquid patrimonij habuerit, tunc enim postea quæsita, si non apparet vnde, in dubio præsumptio est pro possessore, ita quod successore defuncti vniuersali vel particulari possidente, incumbat onus probandi Ecclesiæ, aut Cameræ, pro quo vide Imolam in capitulo vt vnus. de pecul. cler. vbi quærit, quid si reperitur rector Ecclesiæ, mutuasse pecuniam nomine proprio, an post mortem eius, præsumetur dictã pecuniam fuisse quæsitam de bonis Ecclesiæ, & dicit Dom. Anton. quod non, si probetur, quod habuit bona tempore promotionis, & idem dicit, si probetur, quod erat persona talis, quæ licite potuit acquirere dictam pecuniam, puta ratione aduocationis, vel lecturæ, nam dicit, quod satis præsumeretur tunc dictam pecuniam mutuatam fuisse quæsitam de proprio ipsius prælati, pro hoc videtur, quod actio quæsita contra extraneum per prælatum nomine proprio, acquiratur hæredi Prælati, si probetur, quod tempore promotionis habuit bona propria, vel quod habuit officium aduocationis, aut lecturæ, vel aliud, ex quo potuit, lucrari &c. & ante omnes, has distinctiones, & regulas tradit in hac materia Innocen. vbi dicit, quod ea, quæ sunt acquisita post Clericatum, prima facie præsumuntur acquisita intuitu Ecclesiæ, & de redditibus Ecclesiæ, & licet in singulis Clericis præsumatur pro Ecclesia, maxime præsumitur pro prælatis, quidam tamen secundum Innocen. dicunt, & forte non male, quod si non sunt prælati, creditur acquiri intuitu
36 personæ, non Ecclesiæ, cum ad acquirendum nomine Ecclesiæ, nul-
37 lus nisi sit prælatus, habeat officium, ideo suo nomine acquirere videatur, si aliunde habeant bona, & tunc hæres suus licite taliter acquisita, post mortem occupabit, argum. cap. requisisti, de testamen. & dicit Innocen. quia in is difficiles, & quasi impossibiles sunt probationes testium, vel instrumentorum, scilicet quid, & quantum de redditibus ecclesiæ, & quantum de suo proprio emerit, ideo iudex in hoc multum ex præsumptionibus procedet, & quia contingit aliquando, vnam præsumptionem, aliam elidere de præsum. cap. illud. & capitulo
38 litteras, de electio. cum inter iudex arbitrabitur, quantum sit patrimonium eius, & quot sint redditus ecclesiæ, item quid lucretur de artificio, seu doctrina, tex. cap. sacerdotes, 12. q. 4. ex hoc enim habes,
39 quod ex coniecturis conijcitur per arbitrium iudicis, an clericus acqui-

quiſierit intuitu eccleſiæ, an perſonæ, & hoc intelligo, quando ali-
quæ coniecturæ ſunt, quod clericus acquiſierit aliqua intuitu perſo-
næ, quibus ceſſantibus, videtur procedere illud, vt prima facie præſu-
matur quod intuitu eccleſiæ: & in hoc dicit Innocen. ſe non credere,
quod melioris conditionis ſit is, qui poſſidet, ſiue hæres ſiue eccleſia,
quoad probationem faciendam., vt ex eo, quod poſſidet, alteri in-
40 cumbat probatio, quia ſemper præſumitur pro eccleſia, niſi hæres
clerici defuncti, probauerit defunctum habuiſſe aliquid ante cleri-
catum, vel aliunde ſuo intuitu obueniſſe, & probet ſecundum eum
vere, vel præſumptiue, capitulo requiſiſti. de teſtam. dicit etiam
Innocen. quod ex alio præſumitur contra clericum, quia cum
prælatus debeat ſegregare res ſuas, a rebus eccleſiæ, xii. quæſtio.
prima. capitulo ſint. multum contra eum præſumitur, ſi hoc face-
re omiſit, & ſæpe poſſet propter culpam eius deferri iuramentum
42 eccleſiæ arg. 2. quæſtio. 1. in primis. maxime vbi manifeſta, & la-
ta deprehenditur culpa, refert, & ſequitur Zabarell. capitulo cum
in officijs. de teſtam. hanc opinionem ſequitur Bal. in authen. licen-
tiam. C. de epiſcopis, & cler. vbi dicit, aut bona non ſunt diſtincta,
nec communia, ſed ſunt omnino incerta ad quem pertineant, & vn-
de prouenerint, & tunc ſtamus præſumptioni d. authenticę, nam
quicquid prelatus reperitur poſſidere poſt prelaturam, ſi nō conſtat
de titulo, vel poſſeſſione anteriori, vel antiquiori, presumitur eſſe
eccleſię, & nomine eccleſię poſſidere; Vnde de his prelatus teſtari nō
poteſt, nec aliquis alius adminiſtrator eccleſię, nec etiam rectores
hoſpitaliū, vt expreſſe apparet in corpore huius authenticę: quod eſt
notatu dignum, vbi idem Bal. reddit rationem, quare ſit, quod
43 vbi non apparet de tempore acquiſitionis, preſumatur pro eccleſia,
& quod, vbi non apparet cuius contemplatione, preſumatur itidem
pro eccleſia, quia inquit ſecundum Innocen. primum contingit pro-
pter culpam prelati, quia debuit inuentarium facere, & res ſuas ſe-
gregare a rebus eccleſię, & omnia agere cum conſilio ſuorum clerico-
rum, vnde ſi omittit hoc, multum contra eum preſumitur, ſicut con-
tra tutorem, ſi ergo eſſet factum ſolemne inuentarium, poſſet diſcre-
tio bonorum per ipſum probari. l. cum de lege. ff. de probat. Secun-
da ratio eſt, quia ex quo prelatus reperitur in poſſeſſione, preſumitur
poſſidere nomine eccleſię, quia ad officium ſuum pertinet acquirere
eccleſię, & per hoc dicit idem Innocen. quod ſi ille, cui prælatus relin-
quit talem poſſeſſionem, etiam iure inſtitutionis, eam occupat pro-
pria authoritate, quod ipſe incidit in penam in. l. ſi quis in tātam, nec
excuſatur etiam obtentu teſtamenti, & eſt ratio, quia cum ciuilis
poſſeſſio ſit penes eccleſiam per Abb. in ca. cum eſſes. de teſta. in re-
petit.

petit verſ. quinto principaliter. dixi in quæſtione, quæ actio com petat ad ſpolia, neque hæres, neque teſtator poteſt eam interuertere, ſequitur Bart. in. l. cum ipſe. verſ. quæro lex C. de contrahen. emptio. vbi firmat. quod res emptæ per prælatum, præſumuntur emptæ nomine eccleſiæ, ſi autem bona occupata, reuera pertinent ad occupantem tunc quia nemo erat ante in corporali poſſeſſione,
44 conſiderata veritate licita eſt occupatio & præuentio in poſſidendo, ſcilicet, quod omnis, qui recta via ſuccedit in titulo inſtitutionis vel ab inteſtato habet hanc poteſtatem occupandi, quod reuera
45 pertinet ad ſe, & a nemine, eſt poſſeſſum quod eſt valde notabile. Sequitur Alexand. in ſ.o conſilio 116. volumin. ſeptimo. quod conſilium fuit factum in preſenti materia, vbi examinando quæſtionem Ioan. Andre. an ſi quis eſt vicarius in eccleſia, præſumatur illud, quod habet acquiſiuiſſe de bonis eccleſiæ, diſtinguit, aut eſt vicarius temporalis, qui forte habet certam portionem pro ſeruitio, quod præſtat, & tunc non preſumitur acquiſitum de bo-
46 nis eccleſiæ acquiſitum per eum, quia talis non dicitur habere adminiſtrationem eccleſiæ. capitulo conſtitutus. de filijs presbyterorum, ſi autem eſſet vicarius non temporalis, ſed perpetuus, tunc dicit, quod ex qualitate vicariæ, & quantitate patrimonij, ſeu ex his, quæ ex proſpera fortuna probatur eum acquiſiuiſſe, bonus iudex iudicabit, an præſumatur eum acquiſiuiſſe de bonis eccleſie, an non, & in totum, an in parte arg. capitulo fi. de tranſac. & eadem ratione idem dicendum eſt, nedum in vicario, ſed etiam in rectore, & prelato, quid enim, ſi aliquis eſt rector eccleſiæ, ex qua modicum, vel nihil percipit, & habet officium lucroſum, vt quia for-
47 te eſt doctor deputatus ad legendum cum ſalario, vel etiam ex induſtria aduocationis, vel ſimili multa acquirit, certe non preſumetur tunc, quod queſitum per eum ſit de bonis eccleſie acquiſitum, per eundem etiam Alex. in conſ. 101. eodem vol. in princip. quia dicit Abb. d. cap. vt unus. de pecul cler. in caſu talis induſtrie eſt idem preſumendum, quod & quando habet patrimonium, quia tunc non preſumitur pro eccleſia, cum ſepe longe maior ſit induſtria, quam ſit facultas patrimonij, quia non debet heres onerari ad probandū,
48 quod bona fuerint acquiſita ex induſtria perſone, ſed ſufficit probare quod prelatus multa lucrabatur ex induſtria perſone, & tunc idem preſumendum eſt, ſicut in caſu, quando habebat patrimonium, quia ſimilium eadem debet eſſe ratio. cap. cum dilecta. de confir. vtil. vel inutili. & per Io. de Imola. d. capitulo primo. de pecul. cler. vbi ad dubium ibi propoſitum reſpondendo, dicit, quod ſi reſpectu eius, quod quis reperitur habere, induſtria eſt non parua, vt ponit exemplum

ibi

ibi de quodam qui adminiſtrauerat negocia cuiuſdam maximi domini,qui demum rediјt ad ciuitatem cum centum millibus ducatorum, quod non præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione, & cum induſtria fuerit parua,præſumitur acquiſiſſe ex induſtria in Baratarijs, extorquendo ab hoc,& ab illo ſuffultus fauore domini, & hoc ſecundum opinionem Petri,quem ibidem Imola adducit:ipſe vero dicit,quod ſi ille talis reddidit rationem ſuæ adminiſtrationis, non præſumitur tunc ex bonis domini quæſiuiſſe, alias ſi non reddidit, videretur ſecus,& in materia dic, quod clericus regularis emens, acquirit eccleſiæ,ſed clericus ſecularis emens nomine proprio acquirit ſibi, & hæredibus ſuis, ſed ſi emat de bonis eccleſiæ,debet eccleſiam conſeruare indemnem,alias eccleſia in ſubſidium vendicat rem emptam, in quacunque cauſa cantat inſtrumentum,ſed ſi emit nomine eccleſiæ,
49 acquirit eccleſiæ dominium,& poſſeſſionem, in dubio autem præſumitur emiſſe nomine eccleſiæ,& ipſo mortuo poteſt eccleſia capere poſſeſſionem rei propria auctoritate,niſi hæres prius ſit ingreſſus eã, quo caſu debet conueniri via ordinaria,non autem ſibi poſſeſſio auferri de facto,ſed ſi clericus relinquit hæredem nominatum,poteſt hæres propria auctoritate occupare impune, nec dicitur in mala fide
50 verſari,nec eccleſiam voluiſſe ſpoliare, ſed cautius erit, quòd hæres poſſeſſionem capiat ſaluo, & reſeruato iure eccleſiæ, quia tunc nihil ſibi poteſt impingi. ita Bald.in l.cum ipſe,ſecunda columna, verſiculo tertio caſu, C. de contrahen.emptio. & clericus emens equum de bonis eccleſię, non eſt dominus equi.decimatertia quæſtione prima, res eccleſiæ 44. diſtinct. in principio,verſiculo ſacerdos,& clericus emens fundum de pecunia eccleſiæ, ſi in inſtrumento faciat poni nomen alterius,præſumitur facere in fraudem,Bald.in l.mancipia,C. ſi quis alteri vel ſibi,poſt Innocen in capitulo cum in officijs. de teſtamen.in glo.ſua magna. & dicit Bal.in conſ.298.vol.1. incip. Chriſti nomine,in hac materia, quod prælatus, aut celebrat contractum per ſeſe,interdum per interpoſitam perſonam,interdum eſt dubium, ſi per ſe, & tunc, aut nomine eccleſiæ, & acquiritur eccleſiæ,quia ſiue moriatur, ſiue remoueatur, vel recedat, remanet acquiſitum fixum eccleſiæ: ſi nomine proprio,etiam tunc ſi ſit prælatus,qui non poſſit habere proprium,vt quia monachus, vel canonicus regularis, & acquirit eccleſiæ: ſi vero ſit, qui poſſit habere proprium,& tunc, ſi ex re eccleſiæ, acquirit eccleſiæ ſi ex re patrimonij: acquirit ſibi, & hæredibus: ſi dubitatur ex qua re, & tunc, ſi eſt epiſcopus & præſumitur, quod ex rebus epiſcopatus, ſi tempore quo fuit factus epiſcopus,non habebat patrimonium,niſi probetur, quod ex alia cauſa acquiſiuit:ſi autem dubitatur,ex quibus bonis, tunc agenti incumbit

S pro-

probatio, quia in dubio possessor absoluitur, subdens, interdum prælatus emit pro suis consanguineis, vel amicis, & tunc si de pecunia ecclesiæ, indubitanter est ecclesiæ & præsumitur pecunia ecclesiæ, si ecclesia erat in possessione pecuniæ, quia in rebus, quæ vsu consumuntur, præsumitur ex possessione dominium, nam quia est facilis transitus per consumptionem, merito facilius præsumitur: si prelatus mu-
51 tuat pecuniam consanguineo, res ex tali pecunia empta, non dicetur empta ecclesiæ, & dicit, quod ratio est, quia dominium pecuniæ transiuit in accipientem mutuum, quia hoc modo ecclesia haberet pecuniam, & rem, vt per Bal d.cons.298. sed si prælatus emit per interpositam personam, & eadem inquit Bal. ibidem dicenda sunt, vt.ff.de author. tut.l.pupillus, §.per interpositam, C.quod met.caus.l.si per impressionem, C. de secundis nupt. l. hac edictali, sed in dubio non præsumitur fraus, sed aut donatio, aut mandatum, l.quæ dotis, ff.sol. mat. præterea videndum est, quomodo cantet instrumentum, nisi concipiens instrumentum aliud fateatur, vel per testes aliud probetur, l.quarta, §.si ab ignoto, ff.de manum. nam quod non dicit instrumentum, nec nos dicere debemus, nisi contrariam probationem habeamus.l.fideiussores magistratum, §.primo, de fideiussor. & per eundem cons. 299.dicto volumine, ibi & conclude quatuor casus; nam, aut quis administrat res ecclesiæ tantum, & acquirit ecclesiæ, aut gerit propria negocia tantum, & acquirit sibi, aut propria & ecclesiæ, & acquirit communiter, aut seorsum negociatur, quandoque sibi, quandoque ecclesiæ, & si constat quod de pecunia ecclesiæ, & ecclesię acquirit, sed si non constat, acquirit sibi, quia licite potuit per se negociari, hæc per Bald. dicto loco, sed hoc locum non habebit, si clericus fuit, qui negociatus fuit, quia post eius mortem, acquisita sunt applicata ecclesiæ per Bullam Pij Quarti, de qua in secunda quæstione istius laboris, & clerico est interdictum negociari, toto titulo ne cleric. vel monac. vnde merito in dubio acquiret ecclesiæ, ex quo clerico est peccatum & delictum negociari, idem Bal. in additio. ibidem quod administrator, qui a principio, & ex post facto est necessarius, vt prælatus, acquirit ecclesiæ, de pecunia ecclesiæ, velit, nolit, & acquirit directum dominium, si se nominet in instrumento, si nominat consanguineum, vel amicum, cui vult acquirere, si venditor hoc agit, vt non quæratur ecclesiæ, acquirit vtilem rei vendicationem, si hoc eligat ecclesia, quæ potest de duobus vnum eligere, quod sibi placet, vel rem, vel precium, & magis interest ecclesię habere pecuniam, quam rem, tunc non videtur acceptare contractum, sed si magis rem, videtur acceptare eo ipso, quod non contradicit, quia, vbi de lucro agitur, facile quis con-

consentit, sed vbi de damno, dissentit, & alias, vt vbi per eundem Bal.

Et secundum Innocent. dicit idem Alexand. dict. loco, quod iudex in his discernendis, & dijudicandis habet arbitrari ex coniecturis, inspecta qualitate, & quantitate redditeuum ecclesiæ, & inspecta qualitate industriæ, seu artificij, vel doctrinę, ex quibus lucrari potuit, quantum præsumendum sit eum acquisiuisse ex bonis ecclesiæ, & quantum aliunde, per id, quod habetur in capitulo sacerdotes, duodecima quæstione quarta in qua computatione, iudex prius deducet de redditibus, & bonis ecclesiæ quantum expendere oportuit prælatum, vel clericum in victu, & vestitu, quia qui altari seruit, de altari viuere debet, duodecima quæstione prima, ex his & cap. episcopus, eadem caus. quæstione secunda, capitulo charitatem habetur per Bal. in suo cons. 313. vol. 1. ibi per subtilitatem igitur iudicis, ista sunt determinanda, & reddenda singula singulis &c. Bartol. Cæpol. cons. 51. incip. in Christi nomine, quod est consilium in materia nostra factum. Item debet deduci in dicta computatione illud, quod fuit expensum in expensis factis in alimentis pauperum, vel in hospitalitatem, vel in redemptionem captiuorum, aut alias pias causas 12. q. 2. aurum, & cessantibus istis coniecturis, præsumeretur in dubio pro ecclesia, pro qua iura præsumunt, nisi probetur clericum, ante clericatum quid habuisse, vel aliunde interim sibi obuenisse, per Bald. cons. 80. volum. 5. Roman. consil. 159. Vero. cons. 51. col. penul. Corn. cons. 314. lib. 3. & cons. 79. colum. prima, lib. 4. Franc. in Rub. de testam. col. 3. lib. 6. Alexand. cons. 101. col. 1. num. 4. cons. 116. colum. 2. numero tertio, lib. septimo, per iura, & doctores quos allegat ibi idem Alexan. secundum quos, & maxime Io. de Imol. dicit, quod si rector ecclesiæ reperitur mutuasse pecuniam nomine proprio, an post eius mortem præsumetur acquisita de bonis ecclesiæ, & dicit quod sic, nisi probaretur quod talis erat persona, quę licite potuisset dictam pecuniam quærere, puta ratione aduocationis, vel lecturæ, vel similis exercitij, quia tunc præsumetur acquisita aliunde, potius quam de bonis ecclesiæ, prout sonat actus gestus a prælato, qui proprio nomine dictam pecuniam tanquam suam mutuauit, facit quæstio posita per Abb. in cap. requisisti, de testam. vtrum legatum factum episcopo, præsumatur fa-
52 ctum contemplatione ecclesiæ, vbi dicit, quod in dubio est recurrendum ad coniecturas, vt si est factum a persona conuincta, non pręsumatur, quamuis dixerit relinquo hoc episcopo: idem si longam amicitiam simul habuissent: similiter si diceret relinquo Domino Titio, non expresso episcopo, & sic erit suum, & succedunt propinqui
53 ab intestato cap. quia nos, de testam. si vero ab extraneo legetur pre-

sumitur factum,& legatum contemplatione ecclesiæ per tex. in l. annuum,secundum vnum intellectum,ff.d.annuis leg.& glo. sing. in capitulo requisisti,vide gloss.nota.in capitulo secundo,de testamen. lib. sexto. Idem dicendum est, non solum de episcopo, sed de quocunque habente administrationem, seu prælationem in ecclesia, accipiendo administrationem pro dignitate, seu ministerio in ecclesia separato a congregatione,vt quia est vicarius temporalis alicuius ecclesiæ, seu commendatarius secundum Abb. in capitulo secun
54 do de iud.prælationem vero intellige, quando habet administrationem perpetuam,& large accipiendo,vt comprehendat etiam habentem ecclesiam curatam secundum Innocen.in dicto capitulo requisisti.qui dicit, quod qui potest absoluere, dicitur habere administrationem, & extraneus in casu isto accipitur,qui non est ei coniunctus, in quarto gradu consanguinitatis,vel affinitatis,vt est tex.in authen. licentiam,C.de episcopis & cler.glo.duodecima,quæstione tertia,capitulo pontifices.

Si vero legatum sit factum clerico, non habenti administrationem in
55 ecclesia,dicit idem Abb. d.cap. requisisti. quod in dubio præsumetur factum intuitu personæ, non ecclesiæ, exemplum posset poni in canonicis, quia ipsi non habent administrationem in ecclesia,quod ta-
56 men,intellige si talis cui legatur,sit persona, quæ possit habere propria, secus si non possit habere, puta quia religiosus, quia tunc præ-
57 sumitur legatum factum,intuitu monasterij,vel ecclesiæ facit tex. in
58 l.Deo nobis,C.de episcopis & cleric.cap.vnico,18.q.1.& sic quando est factum intuitu ecclesiæ,non poterit disponere, nisi, sicut de rebus ecclesiæ, idem tenet Bar.in l.ciuibus,ff. de reb. dub. & secundum Abb. in capitulo Raynutius,de testa. legatum factum canonicis omnibus talis ecclesiæ,præsumitur ecclesiæ contemplatione factum, etiã si per legantem exprimantur nomina cuiuslibet canonici,per tex in l.ciuibus,ff.de rebus dub. vbi dicit tex. ciuibus ciuitatis legatum, vel fidei commissum datum,ciuitati relictum videtur, quod verum est secundum gl.nisi sit datum vti singulis, quia non acquiritur tunc
59 ciuitati, sed ipsis ciuibus.Bar. in dict.l.ciuibus,gloss. in l. titius,la seconda,§.ciuibus,ff.de leg. secundo, licet gloss.in l.non plures, C.de sac.san.eccles.aliter dicat, sed intellige, & declara, vt per Bart. supra allegato loco facit l,annua,§.a titia, ff. de ann. leg quando vero legatum factum filio familias præsumatur factum intuitu, & contemplatione patris,vide per Bar. in l. cum aliquis, C. de iure delib. & per Abb. in cap. Raynutius,extra de testa. pro qua materia vide Alex. dict.cons.100.vbi tenet quod præsumptio quæ fit, quod aliquis
60 acquisierit de bonis ecclesiæ habet locum,quando contentio est cum

ecclesia

eccleſia, ſecus, quando contentio eſt cum alia perſona, ſicut quando contenditur inter virum, & vxorem, quia tunc præſumitur acquiſiſſe
61 de bonis mariti, ſecus quando contenditur cum extraneo, per Doct. Bal. in l. ſi vxorem, C. de condit. inſer. in 3. col. & per eundem Alex. d. conſ. in princ.

Vide in hac materia Lud. Rom. conſil. 159. vbi inter alia dicit, quod ad propoſitum præſentis materiæ facit illud, quod dicitur officialem præſumi ex bonis reipub. quæſiuiſſe, quando tempore promotionis ad officium, non apparet eum aliquod habuiſſe patrimonium, vt in gloſſ. ſingulari in l. facultas, C. de iure fiſci, libro decimo, de cuius veritate vide per Guliel. de Cun. in l. præſentibus, ff. ſi cert. pet. & per Bald. in authen. licentiam, C. de epiſcopis, & clericis, nec obſtat text. in l. ſi defunctus, C. arbitr. tutel. vbi non præſumitur tutor acquiſiuiſſe ex bonis pupilli, poſito quod tempore ſuſceptionis tutelæ nihil haberet tutor in patrimonio, quia eſt diuerſa ratio in tutore, & in clerico, quia tutori, ſi fuit laicus, licitum fuit negocia-
62 ri, vnde eſſe potuit, quod quæſita, ex propria negociatione acquiſierit, quod eſt magis præſumendum, quam præſumendum ſit eum ex bonis pupilli quæſiuiſſe, clerico autem non licet aliquo modo negociari, capitulo primo, extra ne cler. vel monac. & ideo, vbi patrimonium, vel artificium non habet, præſumitur ex bonis eccleſiæ quæſiuiſſe, ne alias dicendo præſumamus criminem commiſiſſe negociationis & alias, vt ibi per d. Lud. dicto conſilio centeſimo quinquageſimo nono.

Et quicquid acquirunt clerici ratione officij, vel ſeruitij, vel pro miſſis dicendis, vel orationibus, aut ſimilibus, ſibi acquirunt, ac de eis poſſunt libere diſponere, nec intelligitur acquiſitum ratione eccleſiæ, vel illius contemplatione, ſed intuitu perſonæ, quicquid dixerit Iac. Butr. in authen. licentiam, C. de ſac. ſanct. eccleſ. vbi dixit, quod rector eccleſiæ debet operari eccleſiæ, & pro eccleſia, a qua recipit alimenta arg. l. quod in vxorem, C. de neg geſt. l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſump. funer. & per hoc velit, quod de quæſitis ex induſtria non poſſit diſponere, tamen non mouetur bona ratione, quia clericus operari non debet eccleſiæ, & pro eccleſia, niſi circa diuinum of-
63 ficium, & conſeruationem ſuorum iurium, & bonorum, l. qui ſub prætextu, C. de ſac. ſanct. eccleſ. & propter hoc alimenta percipit ab eccleſia, & non ſimpliciter, vt alimenta, ſed vt fructus, & redditus ſibi conceſſos, ſed vide quæ dicit Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. vbi indiſtincte tenet, quod clericus de fructibus eccleſiæ habet habere tantum ſolummodo, quod ſufficiat ad victum, & veſtitum. Item nõ ſemper quis, ex eo quod alimẽtatur tenetur operare, vt pro-

batur in lege scio. in princi. & in lege meuia. ff. de an. legat. & sic concludit, quod de quæsitis ex opera sua, clericus potest disponere, sequuntur Abb. Petr. de Anchar. & Ioan. de Imol. in capitulo cum in officijs. de testam. Quidam tamen dicunt, quod est
64 secus in episcopo, qui de sua industria, & labore acquisitis, non potest disponere, nec in aliquos conferre, sed hanc opinionem non iudicat veram Alex. in d. cons. 116. in fin. septimo vol. per iura, quæ ibi adducit, quia illud, quod habetur in authen. licentiam præallegatam, non seruatur de iure canonico, & per alia ibi per eum adducta.

.§. Fiet ergo in computatione acquisitorum deductio expensarum, victus primo, de fructibus beneficij, de quibus habet semper viuere sacerdos, vel clericus, per ea, quæ dicit Fel. in cap. ad audientiam. de
1 præscriptionibus 1. col. vbi dicit, quod Papa Vrbanus v. dixit Io. de Lignano, qui respuebat fieri, Cardinalis, quia nolebat bibere sanguinem martyrum, quod poterat viuere de redditibus ecclesię, etiam habens patrimonium. per glo. Innoc. in cap. episcopis, de præben. dicit etiam Bal. in cons. 313. secundo vol. incip. præmittendum est. quod si fructus reperiuntur consumpti, potius videntur consumpti de fructibus ecclesiæ, quam de patrimonio, quia de ecclesiasticis viuere debet &c. quia qui altari seruit, de altari debet viuere. 12. q. 1. ex his. & ca. episcopus. & ead. caus. q. 2. ca. charitatem. ca. cum secundum. de præben. idem tenet Io. Dil. de arte testan. tit. primo caus. tertia in fi. vbi dicit quod in dubio censetur quis potius fructus ecclesię, quam proprios consumpsisse, & in verbo victus, & clerici
2 vestimenta compręhenduntur. ff. de verb. sig. l. verbo victus. Lud. Rom. in cons. 440. quod consilium est factum in materia spolij cuiusdam hospitalarij, Innocen. in ca. indecorum. extra de ętat. & qualitat. vbi dicit, quod de fructibus, & rebus ecclesię, clericus habet disponere in suas necessitates, & eorum, qui sibi inseruiunt: dicit glo. in cap. fi. de pecul. cler. quod clericus de redditibus ecclesię, habet habere victum, & vestitum glo. in ca. fi. de pigno. & ca. quia nos. extra de testam. pro hoc. xii. q. 1. duo. & cap. res ecclesiæ. vbi Io. dicit, quod illud solum est clericorum de fructibus ecclesiæ, quod probabili ratione consumunt ea. caus. q. 1. capit. fi. & q. v. per totum. facit: quia clericus fructuum, & redditaum ecclesiæ est in bona valetudine vsufructuarius, per tex. & glo. ibi in cap. fi. de pecul. cler. ali-
3 quando est vsuarius, quia ei vti licet fructibus, & redditibus ad vsum quotidianum, et suum facit, quantum consumit Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis et cler. Cardinalis Zabarella, et alij in d. cap. fi. vbi in 3. col. dicit, exponat clericus fructus beneficij pro uictu, &c

ctu, & veftitu fuo, plus,& minus, habita confideratione fuæ conditionis, & quicquid fupereft, debet erogari pauperibus, & paulo poft, idem de fructibus, quos confumeret clericus in victu, & veftitu, quos facit fuos.

Et paulo inferius fecundum Io. Cal. idem Zabarel. quod clericus, qui
4 non intereft diuinis, quotidianas diftributiones non facit fuas, etiam propter victum, & veftitum, fiue probabilem confumptionem, vbi eum vide, dicit Alex. conf. 116. ij. col. verf. benefaciunt, ponit, & difputat Abb. in fua difputatione, quæ incipit titius clericus, quia dicit tex. in cap. cum fecundum. extra de præben. quod clerici debent viuere de patrimonio Iefu Chrifti, cuius obfequio funt deputati, &
5 facit quod colligitur, & notatur in eo tex. quod in tantum eft verum, quod clericus habet viuere de fructibus beneficij, quod fi epifcopus ordinat clericum ad facros ordines fine aliquo titulo, vel beneficio ei
6 collato, tenetur, imo compellitur ei de neceffarijs prouidere, quoufque ei prouideatur de titulo, vel beneficio. vbi Abb. dicit, quod licitum eft clerico fecundum Apoftolum, viuere de redditibus ecclefiæ, licet enim ipfe apoftolus abftinuerit, quærendo fibi victum mani-
7 bus, vt non daret locum falfis apoftolis, feu materiam exercendi quæftum, non tamen per hoc impofuit alijs, vt fic teneantur facere, imo expreffe permifit, vt hic: & Hyero. ponderauit illud verbum viuere: quafi licitum fit, de beneficio percipere neceffaria vitæ, vnde dicit, quod facerdoti licitum eft de altari viuere, non luxuriari, facit quod habetur in tex. in clem. prima. de iure patronat. & quod dicit Abb. in cap. de monachis. verf. in glo. prima. Idem Abb. in capit. poftulafti. verf. nemo. de refcrip. vbi dicit, quod habens patrimonium non fufcipit indigne beneficium, dummodo bene expendat, & hodie bo-
8 na ecclefiarum, funt deputata principaliter ad vfum miniftrorum, vt in cap. paftoralis. de his quę fiunt a præla. & capit. fi. 19. quæft. ij. vbi indifferenter permittitur clericis, vt poffint viuere de redditibus, & fructibus beneficij, ex quo ei deferuiunt, & licet habentes patrimonium, nihil poffint petere ab ecclefia vniuerfali, tamen ab eccle-
9 fijs particularibus, qui deferuiunt licite poffunt capere, vt ibi late per eum.

Per quæ loca clare videtur conftare, quod clericus de fructibus beneficij poteft fumere fibi neceffaria pro fe, & fuis, & ifta neceffitas arctatur ad victum, & veftitum tantum, vt. xij. q. j. epifcopus. gloff. in cap. primo. 21. quæft. j. quæ dicit, quod hoc obtinuit fecundum tempora illorum iurium. 41. dift. epifcopus vilem. hodie vero creuit decus ecclefiæ, auxitque Deus ecclefias, de confec. dift. j. vafa. quia hodie fi-
10 ne penuria, & commode viuere debent clerici de redditibus eccle-

siæ, per tex.in capitulo primo, de stat.regul.§.sane, & ibi gloss.in v.sine penuria, vbi dicit quod multa non possum facere commode, quæ facere possum, sine penuria optima glo.in ex trauag. suscepti, ne sed. vacan. in gloss in totum.quæ dicit quod commode habent viuere clerici de fructibus ecclesiæ, & commode dicitur quod sit considera-
11 tis nobilitate, scientia, & dignitate cap.cum adeo, de rescrip. facit tex.in cap. postulasti. ibi valeat commode substentari, vbi Abb. declarat verbum commode & tex.in cap.cum adeo.de rescrip. ibi sufficientem, per quem tex & ibi gloss. videtur, quod clericus debeat habere ecclesiam aut beneficium sibi suisque sufficiens, & sufficiens intelligit gloss.ibi, quod sufficiat sibi & suis 50.dist.studeat.in fin.& quod aduenientes possit recipere, & iura episcopalia persoluere cap. sicut.
12 de supplen. neglig. prælat. tex. capitulo de monacis, extra de præben. vbi dicit glo.Bernardi, nota quod clerici tenentur ad hospitali-
13 tatem. Item competenter quis debet beneficiari, ita quod possit commode sustentari, & iura episcopalia persoluere dicit tex. & ibi glo. in capitulo primo de institut. vbi dicit, quod tot sunt ponendi, & instituendi in monasterio, vel ecclesia, quot possint in eo, aut in ea commode sustentari, & quod possint iura episcopalia, & hospitalitatis persolui, & notat Abb. in capitulo de monachis, quòd etiam clerici seculares tenentur ad hospitalitatem, & intellige secundum Innoc. ad solitam, iuxta vires facultatum, non enim tenentur omnes recipere, & postea mendicare, sed primo subueniendum est seruitoribus in capitulo his, de eccles. edif. Item reparanda est prius ecclesia, capitulo pastoralis, de his quę fi.a pręlat. & ex alijs redditibus poterit teneri hospitalitas, & intellige, nisi esset tanta necessitas proximi, quod fame moreretur, tunc eidem est subueniendum, nam tunc ecclesia tenetur etiam vendere bona mobilia, & etiam vasa ecclesiæ, duodecima quęstione secunda, aurum, & hoc casu, etiam quoad laicos eleemosina est in pręcepto: & in assignanda portione victus huic clerico rectori, vel vicario, inquit, Abb. & in tenenda hospitalitate, habe-
14 bitur respectus ad situm ecclesię, nam magis indiget quando est extra vias communes, item considerabitur consuetudo loci, & vbi religiosi omnia onera subirent, cessaret hęc prouisio in ecclesijs inferioribus: per quę manifeste apparet, quod de beneficij fructibus, & redditibus clericus debet tantum habere, quod commode viuere possit, nec sufficit, quod viuat sine penuria, quia multum interest
15 viuere commode, & viuere sine penuria, quia sepe potest quis sine penuria viuere cum quadraginta florenis, sed non commode, quia dicit gloss. in capitulo primo, §.sane in v. absque penuria de stat.regul.in 6. quod canonicus Bononiensis non posset de centum

florenis

florenis commode ſubſtentari, & tamen de vigintiquinque ſubſtentarētur abſque penuria, ſequitur Dec. in conſ. 555. num. 14. & Cardinalis in clem. prima. §. ſane. de iur. patro. vbi exponit illum tex. in v. ſatisfactione ſufficienti, & congrua, in victu, non de tali per quam non periret famæ Fel. in capitulo poſtulaſti. 3. colum. de reſcrip.

16 Quia hodie clerici non debent viuere ita ſtricte, ſicut olim, & dos eſt aſſignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam olim, per glo. in capitulo epiſcopus 41. diſtinct. & non debent hodie epiſcopi habere vitam, ita ſtrictam in viſitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus eccleſiæ capitulo vaſa, de conſec. diſtinct. prima. per Io. de Silua in tractat. de beneficio, prima parte, quæ-

17 ſtio. 1. nu. 227. & 228. vbi vide pro eo etiam, quod hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri ſufficit, ſecundum qualitates, & conditiones illorum, nam in illa commoditate inquit glo. inſpicitur conſuetudo regionis, qualitas perſonæ, vnde licet non poſſum commode ſuſtentari, tamen poſſum ſine penuria, quam glo. vide quæ docet actum in practica in modo articulandi.

Et in tali ſubſtentatione, vel victu ſubminiſtrando clericis, de redditi

18 bus eccleſiæ, eſt habenda ratio nobilitatis perſonæ. 41 diſt. nō cogātur. item ſcientiæ cap. de multa. de præben. item dignitatis. ff. de varijs & extraord. cog. l. 1. §. in honorarijs. & . l. ſed & ſi quid. §. primo, ff. de vſufr. quia. alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs viles, & pauperes, & alio modo viuunt nobiles, alio pauperes. Innoc. in capit.

19 dudum el. 2. ad. fi. de electio. glo. in capit. conſtitutus. in v. impotentiam. de appe. Philip. poſt alios in cap. de multa. in fi. de præben. 5. col. verſ. ſublimes, & litteras Sanct. Thom. in quilib. vi. art. 9. tex. in cap. de multa. in fi de præben. & dicit Abb. in cap. cum adeo. de reſcrip. & ſi diceres quare in rebus Dei, habetur reſpectus ad iſtas qualitates extrinſecas, cum poſſit illud allegari, quod apud Deum non eſt acceptio perſonarum reſpondetur, quod per has qualitates pro-

20 uidetur bono vniuerſali, nam ſine ſcientia mundus regi non poteſt, vnde eccleſia vniuerſalis indiget viris litteratis, vt per Io. Mon. in cap. ſuper eo. de hære. lib. ſexto vbi dicit, quod eccleſia indiget viris

21 litteratis, non aſinis ferratis, & dicit Abb. in cap. de multa. de præb. 3. col. num. 8 quod ſi diſpenſatur cum ſublimibus perſonis, ſeu lit-

22 teratis, habetur cōſideratio ad bonum publicum, quod per iſtos prouenit vniuerſis, nam perſona litterata prodeſt eccleſiæ vniuerſali, & cum maximo labore inſiſtit in exercitio ſcientiæ, merito debet recōpenſari, vt ibi per eum facit cap. cum ex eo. de electio. lib. ſexto. & in cap. fi. de magi. facit authen. habita. C. ne. fil. pro pat. & quatenus glo.

dicit,

23 dicit, quod debet sufficere sibi, & suis, intellige de suis, quos secum necessario debet habere, nam si est doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem ecclesiasticam, non debet esse solus, nec sine ministro, & dicit Corsetus in repertorio in v. beneficia. quod redditus beneficiorum debent esse sufficientes, nedum clerico, sed suis, & d. capit. studeat. 50. dist. & intellige (inquit) de suis: qui quasi necessario trahunt moram cum clerico, nam secundum qualitatem personæ, debet habere seruitores, non enim debet sibi coquinare, si sit doctor, vel nobilis, vel notabilis persona, nam oportet, quod habeat famulos, ideo dicit glo. in capitulo extirpandæ. de præben. quod minus sufficit pauperi, quam diuiti, nam pauper qui alias non est nobilis, vel literatus, non indiget tanto apparatu: de diuite autem, qui non est sublimis, vel litteratus, non debet haberi talis respectus, vt not. in d. capit. de multa in fin. xi. quæst. 1. cap. primo. & in summa, & not. in capitulo cum adeo. de rescript. not. Abb. in capitulo. extirpandæ. §. primo. de præben. & quod debet recipere aduenientes, intellige hoc secundum situm ecclesiæ, nam potest esse, quod ecclesia sit extra ciuitatem, etiam in itinere frequentato, ita quod non potest cum honestate, quin seruet hospitalitatem, secus autem si esset in ciuitate, vbi beneficium esset simplex, ita quod hospitalitas non seruatur, in summa conclude secundum eundem Abb. quod secundum qualitatem personæ, & secundum situm
24 ecclesiæ, iudicabitur sufficientia beneficij: dicit idem glo. in capitulo primo. 21. quæstio. 1. in v. necessitatem. in fi. vbi. dicit, quod hodie non datur victus clericis ad necessitatem tantum, sed commodius, quia hodie creuit decus ecclesiæ, & Deus auxit ecclesias, vt de conse. dist. prima. vasa. & hæc omnia consideranda sunt secundum qualitatem personæ, & situm ecclesiæ, aliquid enim sufficit vni, quod non sufficit alteri d. cap. non cogantur, xli. dist. & minus sufficit manenti extra vias communes, quam in vijs, & consuetudo prouinciæ in hoc seruanda est, dist. 4. erit. & 19. dist. sciendum. & dicit glo. in cap. statuimus. de maior. & obed. in v. potiorem, quod consideranda est nobilitas, siue scientia, vt etiam maioribus, & pluribus beneficijs honorentur ab illis, qui eos promouent, sequitur Hostien. & Cardinalis Zabarella in cap. de multa. præalleg. de præben. vbi Io. And. & de qualitate huiusmodi scientiæ, & quæ, &
25 qualis scientia requiratur, vide late per Innocen. in cap. cum in cunctis. de electio. quod scientia est requirenda secundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem assumitur cap. ecclesia vestra. el. 2. de electio. qui enim assumitur ad episcopatum debet habere scientiam noui, & veteris testamenti, cum sit iudex animarum, & iuris, & cum

ius

26 ius dicere debeat: presbytero, sufficit quod sciat canones pænitentiales communes, de quibus 37. dist. quæ ipsis, cantor. debet scire cantum, & sic de omnibus ordinibus, quod talis colligitur ex his, quæ dantur in ordinatione 23. dist. per totum: & ex potestate & officio, quod habent exercere. ista sunt qualitates scientiæ quæ requiruntur in designatis ordinibus, sed in casu materiæ nostræ, intelligitur de quolibet literato, in qualibet facultate, & scientia, cuius qualitati debet circa victum haberi ratio.

Et ex fructibus ecclesiæ, in istis supputationibus faciendis, habēt deduci sumptus, & expensæ quæ fiunt, in illis recolligendis, & reconden-
27 dis, vt vera fiat omnium computatio, nam fructus sunt illi, & esse intelliguntur, qui supersunt deductis expensis, quæ fiunt gratia fructuum quærendorum, congregandorum, & conseruandorum. l. si
28 a domino vel patre. ff. de pet. hæred. §. fructus. &. l. plane in fi. eo. & l. prima C. de fructibus & litis expens. vbi dicitur, quod fructuum nomine continetur, quod iustis sumptibus deductis superest, nam nullus casus interuenire potest, qui hoc genus expensarum deductionis impedire possit. l. fundus. ff. famil. hercis. primo respon. l. fructus. ff. sol. mat. vnde dicit tex. in d. §. fructus. fructus intelliguntur deductis expensis, quæ quærendorum, colligendorum, & conseruandorum eorum gratia fiunt, & non solum in bonæ fidei possessoribus naturalis ratio expostulat, verum etiam in prædonibus.

Et in tantum videtur verum, quod clericus prælatus, vel sacerdos habet viuere de fructibus, & redditibus ecclesiæ, quod clericus habens patrimonium sufficiens sibi ad victum, potest cum bona conscientia recipere beneficium, ac de illius fructibus viuere, sibique, ac suis
29 hæredibus patrimonium, ac fructus patrimoniales reseruare, tenet Abb. post Innocen. & alios in cap. postulasti. de rescrip. dicit enim, & secundum illa tempora emanarunt multa iura, in quibus dicitur quod clerici habentes propria, nō debēt participare de rebus eccle-
30 siæ, sed post modum, & tertio fuit statutum, vt nulla ecclesia ædificetur sine dote pro ministris, & alijs necessarijs ecclesiæ, & clerici sine scandalo incæperunt possidere bona ecclesiæ, ad hoc. xij. q. j. certe, & de consec. dist. prima. nemo. & secundum hæc tempora procedunt
31 iura: quæ videntur velle, quod clerici possunt, & habent viuere de redditibus ecclesiæ, nec ponderatur patrimonium, quia hodie bona ecclesiarum, principaliter sunt deputata ad vsum ministrorum. cap. pastoralis. de his, quæ fiunt a præla. & vide bonum tex. j. q. ij. capit. fi. vbi indifferenter permittitur clericis, vt possit viuere de beneficijs, ex quo eis, & in eis deseruiunt, conclude ergo dicit Abb. ibi, quod

ab ecclesia vniuersali, clerici habentes patrimonium, nihil possunt petere, sed ab ecclesijs particularibus, quibus seruiunt licite possunt capere, ex quo honeste viuant, hinc emanarunt iura hodierna, quibus disponitur, quod habens beneficium, & patrimonium, possunt libere testari de bonis patrimonialibus xij. quæst. v. per totum, tenet glo. in capit. illi. 12. q. j. quæ ibi allegat multas rationes, quare clericus habeat, & possit viuere de beneficijs, ac reseruare patrimonium; quia debet viuere de altari, cui seruit,
32 quia nemo debet proprijs expensis, & stipendijs militare &c. tenet Innoc. in capit. statutum. de rescrip. lib sexto. nec obstat. tex. in capit. pastor. j. quæst. ij. quia secundum Innoc. loquitur, quando clericus vellet viuere de beneficijs, & auare theusaurizare de patrimonio, secus autem, si vult conseruare patrimonium pro suis hæredibus. Item secundum Hostien. potest intelligi contrarium, quando non deseruit beneficio, & vult viuere de redditibus beneficij, augendo proprium patrimonium, & quia iura in hoc vario modo loquuntur, quædam enim videntur innuere, quod clericus peccat, tenendo beneficium, & patrimonium, quædam vero, quod potest tenere patrimonium, sed non debet viuere de redditibus beneficij, quædam vero iura simpliciter permitunt clerico viuere de bonis beneficij: pro conclusiua decisione, est aduertendum, quod in primitiua ecclesia vnu quisque conuersus ad fidem vendebat, proprium patrimonium, & ponebat precium ante pedes Apostolorum demum statutum fuit, vt bona non venderentur, sed relinquerentur ecclesijs cathedralibus, vt ex eorum redditibus, subueniretur indigentibus.cap.videntes.xij.quęst.j.Item, & quiescente illo magno feruore fidei, laici christiani inceperunt possidere propria, clerici occulte possidebant, quapropter, vt euitaretur hipocrysis statutum fuit, vt quisque clericus posset possidere propria.cap.certe xij.quęst.j.vnde pro concordantia iurium est dicendum, quod iura quæ dicunt clericos possidere non posse propria, loquuntur secundum tempus primitiuæ ecclesiæ, item, antequam clerici haberent beneficia separata, non poterant viuere de redditibus ecclesiæ, ex quo habebant sufficiens patrimonium, quia illa bona erant deputata solum pro indigentibus, & secundum hoc tempus procedunt iura, quæ dicunt, habentem patrimonium, non debere viuere de redditibus ecclesiæ: Sed cum hodie beneficia sint principaliter deputata pro clericis
33 de conse.dist.prima.nouo.nec sit horridum, quod clericus possideat propria bona, emanarunt alia iura nouissima, quæ volunt, vt clericus possit viuere de redditibus beneficij, ex quo seruit beneficio, vnde pondera tex.in cap.fi.i.q.ij.vbi datur clerico stipendium, non propter

pter indigentiam, fed propter feruitium, non enim tenetur de fuo
34 patrimonio militare, fed inquit Abb. fimpliciter cõcludo, quod hodie licite clericus fecularis, viuit de fructibus beneficij, & conferuat patrimonium fuis hæredibus, dummodo honefte viuat, fequitur Cardinalis in cap. poftulafti. de refcrip. col. fi. vbi Feli. num. vj. Socin. conf. 91. vol. tertio Bal. confil. 213. fecundo vol. incip. præmittendum. Caietan. fecunda fecundæ q. 185. arti. vij. rep. ad iij. & hanc effe communem opi. fatentur in cap. Epifcopus: de præben. Fel. & Barba. in col. penu. in cap. poftulafti. de refcrip. licet ab hac opinione recedunt, firmat Couarruuias Doctor Hifpanus in ca. primo extra de tefta. vbi refpondet ad obiecta, & tenet pro ifta opinione, pro quo vide Innocen. & Doctor. d. cap. epifcopus. de præben Innoc. in capit. quoniam. in fine ne prælat. vic. fuas. Abb. in fua difputatione, quæ incip. titius clericus. quarto dubio, idem Abb in capit. iij. de pignor. tex. in capit. cum fecundum. de præben qui affignat rationem quia videlicet ille: qui eft affumptus ad onus, emolumentum habere debet: & repelli non debet a mercede, quia clerici debent viuere de patrimonio Iefu Chrifti, cuius obfequio funt deputati, & dicitur ad Chorintios: quis militat fuis ftipendijs vmquam; quis pafcit gregem, & de lacte gregis non manducat? S. Thom. quæft. c. de Simonia. verf. quis militat §. ad tertium tenet Io. Dil. in tract. de arte teftan. tit. de his qui in hab. teftam. facti. cautel. iij. in fi. Corn. conf. 88. col. fi. vol. fecundo. Ro. confil. 159. col. fin. Alex. confil. 116. col. ij. num. 3 lib. vij.

Nec obftat contrariũ, quod opponi poffet de tex. in cap. clericos. i. q ij. vbi probatur, quod clerici qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab ecclefia accipere, imo fi accipiunt, tamquam accipientes de rebus, quæ funt pauperum, facrilegium committant, per tex. in cap. feq. vbi, quod illi: quibus fua fufficiunt, non debent ecclefiæ alimentis fuftineri, quia poteft refponderi, vt diximus fupra, quia loquuntur illa iura, fecundum tempora antiqua, quibus non licebat clerico patrimonium habenti, viuere de ecclefiæ redditibus, vel intellige fcilicet quando accipiunt, & in malos vfus conuertunt, ac male difpenfant, vt per glo. d. cap. clericos. qui varios dat ad tex. intellectus, & in d. capit. feq. in ver. priuilegium. fecundum quos intellectus tex. intelligendo ceffat omnis repugnantia, quia poteft intelligi, vt fi potius dictum ad exhortandum, quam ad præceptum: quia nemo fuis ftipendijs militare cogitur, vide Didac. Couarruuias d. loco qui ad obiecta hæc refpõdet, & reconciliat. Et clerici diuites licite ab eccle-
35 fia fua ftipendia accipiũt. Archid. in cap. clerici. q. ij. facit quod habetur in glo. in cap. decimæ. 16. q. i. in ver. tributa, vbi dicit quod deci-

36 mæ soluuntur clericis: siue sint diuites, siue sint pauperes, quia non soluuntur ecclesiæ intuitu personarum, facit quod dicit idem Archid. in capit. sicut. ea. caus. & quæst. vbi habetur quod diuites non debent sumere partes de bonis ecclesiæ, nisi corporaliter inseruiant ecclesiæ. Ex quibus satis late deductis, credo, quod satis constet quæ, & quomodo acquisita per clericum, vel prælatum præsumantur, vel præsumi possint, & quod in coniecturatione facienda per iudicem circa talem præsumptionem, habet haberi ratio expensarum victus clerici, qui habet viuere de beneficijs, iuxta statum qualitatem, & conditionem suam, ita, & taliter, quod potest viuere de ecclesia, & suum præseruare patrimonium, nec contraria, primo, & secundo loco in principio supra adducta, obstant, quia ex distinctionibus supra factis, & declarando, & intelligendo, vt supra, apparet, quod inter se non repugnant, imo se ad inuicem compatiuntur, nam quod dicitur, quod de fructibus beneficij habet tantum clericus percipere ad victũ necessaria, & quod de fructibus ecclesiæ, & beneficij habent fieri quatuor partes, procedit & intelligitur secundum iura antiqua, quæ semper stare, & manere intelliguntur, nisi vbi alia constitutione, vsu, vel consuetudine quæ attendi debent per Abb. cap. primo de eccles. ædificand. vel reparan. esse correcta, & mutata reperiantur. l. conficiuntur. C. de codicil. Quod vero clericus in bonis beneficij sit aliquando vsufructuarius, aliquando vero vsuarius, id intellige in casibus, in quibus iura adducta loquuntur, pro quo vide Bal. in l. omnis. C. de episcopis & cler. vbi dicit secundum Iac. Butrig. verum clerici qui percipiunt fructus beneficiorum suorum, dicantur vsuarij, vel vsufructuarij, nam si dicis, quod debeant habere solũ id, quod est eis necesse, sunt vsuarij, si vero, quod habeãt totum, & distribuant residuum, sunt vsufructuarij: secundum Iac. ego, (inquit) dicerem per hanc legẽ, quod tenent mediũ inter vsuarium, & vsufructuarium, nam in percipiendo sunt vsufructuarij, sed in disponendo, & distribuendo redigantur ad instar vsuarij secundum Iac. per hunc tex. sed vide nonne opinio Abb. in capit. sina. de pecul. cler. in cap. cum esses. in repe. de testa. & alijs locis tenentis, quod clericus in fructibus ecclesiæ habeat tantũ victum, & vestitum, & quod de illis tantum suum facit, quantum consumit, sit magis canon. sanctio. & veritati amica: ad cætera contraria primo loco deducta non accidit respondere, quia non obstant, intelligendo ea in casibus, in quibus loquuntur, secundo vero loco deducta, intellige pariter ea in suis casibus: in quibus loquuntur, & in terminis, & videbis illa non esse repugnantia, sed sese, ad inuicem cum distinctionibus supra factis compati, & concordare, vnde ex istis pro nunc erit

expeditum,

expeditum, quod circa hanc quæſtionem dicere, & deducere volumus &c.

SVMMARIVM.

1 *Succedens in bonis tenetur ad debita.*
2 *Prælatus tenetur ſoluere omnia debita ſui prædeceſſoris, ſi nõ fecit inuentariũ, ſi fecit tenetur pro viribus hæreditatis ſecundũ aliquos.*
3 *Hæreditas delata eccleſiæ intelligitur, in quantum non ſit oneroſa.*
4 *Debita contracta pro ſubſtentatione prælati, debent ſolui.*
5 *Item debita facta cauſa eccleſiæ.*
6 *Prælatus poteſt pro ſua ſubſtentatione pignorare rem eccleſiæ; quam ſucceſſor tenetur reluere.*
7 *Licet fructus eccleſiæ non poſſunt obligari per clericum, poſſunt tamen obligari per iudicem.*
8 *Iudicium redditur inuitum.*
9 *Miles ſeculi, & miles cæleſtis æquiparantur, vel aſſimilantur.*
10 *Poteſt fieri alienatio de rebus eccleſiæ pro ſolutione debitorum.*
11 *Redditus futuri beneficiorum pro eccleſia obligantur.*
12 *Communis opinio, quod hodie clerici ſibi appropriant fructus.*
13 *Ad damnum illatum eccleſiæ per clericum, tenetur hæres.*
14 *Caſus in quibus prælatus, vel hæres, tenetur eccleſiæ.*
15 *Sunt prius ſoluenda debita; quam beneficia præſtanda.*
16 *Datum ad communem vſum non trahitur ad particularem.*
17 *Alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet.*
18 *Eccleſia alit clericos ad ſui decorem.*
19 *Quando eccleſia teneatur ad expenſas litis factæ pro ipſa.*
20 *Pro ſubſtentatione clerici, non poſſunt vendi res eccleſiæ.*
21 *Imputetur ſacerdoti: qui acceptauit eccleſiam minus potentem.*
22 *Tenetur clericus reſtituere expenſum de fructibus eccleſiæ vltra debitum.*
23 *In quot partes diuidi habent fructus eccleſiæ.*
24 *Clericus non conuenitur vltra quam facere poteſt.*
25 *Clericus ſuſpenſus habet habere moderatam ſubſtentationem.*
26 *Clericus habens patrimonium, habet viuere ab eccleſia.*
27 *Quando clericus habet ſatisfacere debita de patrimonio.*
28 *Quotidianæ diſtributiones acquirũtur clerico, etiã quoad dominiũ.*
29 *Penſiones ſunt quid Prophanum.*
30 *Penſiones non exactæ tranſmittuntur ad hæredes ab inteſtato.*
31 *Acquiſita per clericum per laborem ſunt ſua.*
32 *Seruat curia, quod clerici cadunt fructus creditoribus.*

33 *Ad*

33 *Ad debita contracta pro substentatione tenetur successor.*
34 *Tenemur alere, & vestire illum, cuius opera vtimur.*
35 *Casus in quibus tenemur esse solliciti, vt res vertatur in vtilitatem ecclesiæ.*
36 *Expensas per prælatum de suo patrimonio pro ecclesia, repetit hæres.*
37 *Expensas pro expeditione bullarum beneficij repetit hæres.*
38 *Expensæ funeris concernentes animam fiunt a Camera, concernen. solatium viuorum fiunt ab hæredibus.*
39 *Si clericus non habet ecclesiam sufficientem, supplet episcopus eidem.*

De debitis clerici, vel prælati soluendis, ex fructibus ecclesiæ & spolys.

QVAESTIO X.

OBITV clerici, vel prælati occurrente, insurgunt creditores, qui diuersimode credita prætendentes, uarijs prætensionibus hæreeditatem, bona defuncti ac totum spolium inuoluere, ac absumere tentant, & quia de huiusmodi debitis, video aliqua, quæ debent solui ab hærede defuncti, alia a successore, & ecclesia, vnde non omnia de spolio a Camera, quæ in locum est suffecta successoris, vel ecclesiæ (diximus supra in prima quæstione) duxi q̄ sit ad propositum pro discernendo, & liquidando, quæ & qualia debita hodie debeant solui de spolijs per Cameram, quod sit facienda de hoc quæstio, vt super hoc discusso, & veritate perspecta sciant creditores super quibus agere, & quæ debita possint sine calumnia petere, & ad quæ illis camera: quæ succedit in spolio teneatur, vel sit obligata.

Et per contraria procedendo, quo modo magis elucescit veritas, iuxta tex. in l. munerum. §. mixta. ff. de muner. & honor. & per contraria & oppositiones procedere hoc vnum illustrauit ingenium Bartoli, quia veritas disputatione discussa magis splendescit, Ludo. Gom. secunda q. prohemij. In reg. Cancell. videtur, quod super bonis spolij prælati, dari debeat curator bonis ex officio curię, contra quem experiantur creditores lite pendente, saltem sede vacante, & donec venerit futurus pastor, sicut dicitur in simili de iacente hæreditate. l. prima, secũda, & tertia, cum ibi not. per glo. & Bart. ff. de cur. bon. dan. nam & sede vacante debet deputari, æconomus ad regendum, & defendendum bona, & iura ecclesiæ cap. 1. & 2. cum ibi not. ne sede Vacan. ca. primo de rebus ecclesiæ non alienan. lib. 6. per glo. cap. iudicatum

89. dift. Innocen.capit. primo vt ecclef. benef. fine dimi. confer. & pendēte caufa inuentarij difcuffionis,& declarationis datur curator bonis, feu hæreditati, contra quem quis poteft experiri, ne iura fua confundantur, per Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib. habetur in decifio.Delphina. quæft. iij. vbi dicitur, quod de ftilo curiæ Delfinalis, ex quo bona fpolij funt redacta fub fequeftro, fifcus fubftinet vicem æconomi, feu curatoris contra quem experiuntur creditores, & tradunt eorum fummarias petitiones, & petunt fe allocari in eorum gradu fecundum antiquitatem temporis, & potioritatem hypotecarum, & iftud etiam facit inquit decifio illa, pro caufa bonorum fpolij dicti domini Ioannis Lefpinal epifcopi Valen. &c.

Sed hodie nō deputatur Aeconomus, vel curator, quia videtur, quod camera, quæ hodie fuccedit in fpolijs, teneatur ad foluendum omnia debita defuncti, ex quo fuccedit in fructibus beneficiorum relictis, ac in ius vniuerfum acquifitorū per clericum, vel prælatum, per ea, quæ diximus fupra in quæftione quid fint fpolia &c. quia fucceden-
1 do, efficitur quafi hæres mortui, vnde fuccedendo in bonis, & adeundo hæreditatem, videtur quod teneatur ad perfoluenda debita hereditatis, vel defuncti. l. prima.& ibi Bar.C.fi cert. pet. not.in. l. pro hæreditarijs C.de hær.actio.l.in controuerfia C.de tranfac. glo. in. l. fi cum dotem. §. penu. ff. fol. mat.Bal.in l. quemadmodum. de inofficio.teftam.not.in l. fi curatoris.C.de iur. delib.fpec. in tit. de actio. feu petit. §. ij. verf. fed quando.& eft in materia factus, optimus tex. in capit. primo. de folut. vbi dicitur, quod ficut filius tenetur foluere debita patris, ita prælatus tenetur foluere debita per fuum prædecefforem contracta, vbi dicit Hoftien. quod ficut filius,& hæres fuc-
2 cedit in vniuerfum ius defuncti. l. hæreditas. de reg. iur. fic & prælatus fuccedit prælato, & ideo ficut filius tenetur de omnibus, de quibus tenebatur pater, cui fuccedit, ita, & fucceffor tenetur de omnibus, de quibus prælatus tenebatur, in quantum prælatus, & fic eft bona fimilitudo, vbi glo dicit, effe intelligendum, quod fit obligatus ad omnia debita, fi non fecerit, inuentarium, fed fi fecerit quod teneatur folum in tantum, in quantū fe vires hæreditariæ extēdunt. l. fcimus. C. de iure delib. facit quod habetur in decifio.Delfinat.95.& 105. vbi dicitur, quod non tenetur foluere fucceffor in beneficio, nifi in quantum fe vires fpolij extendunt, etiam fi non fecerit inuentarium, id quod procedit, fi debita fint ex contractu, vel quafi contractu, quia fi debita ex delicto procedant, vel quafi, non tenetur fucceffor, nifi quatenus peruenerit ad illum, vel nifi fuerit cum defuncto lis conteftata, fubdens, quamuis fecundum Alan. per canones

videtur, quod hæres tenetur ex delicto defuncti, per iura, quę allegat, vbi Abb. in fi.dicit, quod ecclesia hæres instituta non tenetur vltra vires hæreditarias, licet non fecerit inuentarium secundum Bal. l. fi. C. de iur. de liber. & Bar. in l. prima. C. de sac.
3 sanct. eccle. contra glos. in capit. primo. de testam. quia hæreditas delata ecclesiæ, intelligitur delata, in quantum non sit onerosa, ne indirecte alienentur bona ecclesiæ vt ibi, & per Abb. in consil. 102. primo vol.

Et ibidem Abbas notat, quod prælatus pro se substentando, potest contrahere debita, & ad illa soluenda tenetur successor, quia pro necessitate ecclesiæ contraxisse videtur, ex quo ecclesia illum tenetur ali-
4 mentare, quia vt per eundem in capit. secundo. de solut. prælatus potest obligare ecclesiam pro sua substentatione, & ita (inquit) ego pluries in facto respondi in istis rectoribus ecclesiarum, qui in infirmitate, de qua decedunt multa contrahunt debita, quia successor tenetur illa soluere.

Item tenetur successor ad soluendum debita defuncti, si pecunia, vel
5 debitum sit contractum per eum ex causa necessitatis ecclesiæ, vt per Hostien. d. capit. primo. de solutio. & per Innocen. ibidem dicitur, quod tenetur successor, si debitum contractum sit versum in vtilitatem ecclesiæ.

Faciunt adducta per Abb. in cap. ex præsentium. de pign. vbi dicit quod ex quo sacerdos debet viuere de redditibus ecclesiæ cap. cum secundum apostolum. de præben. & per Innocen. in capit. episcopus. eo. vbi dicit, quod beneficiatus habens patrimonium, licet debeat viuere de illo, tamen cum bona conscientia, potest viuere de redditibus ecclesiæ, tamen sacerdos, vel prælatus potest pro sua substentatione, &
6 pro sua necessitate pignorare rem ecclesię, & debitum pignorationis soluet successor, & pignus redimet ipse, non hæres defuncti, subdens ibidem, & ex hoc potest notari singulariter, quod si beneficiatus tempore infirmitatis suæ, contraxit multa debita pro sua necessitate corporali, tenetur successor illa soluere: & paulo post ibidem in uers. ij. casu. quod si ecclesia sit potens, & sacerdos non habeat vnde se substentet, & contrahat debita sub spe soluendi, illa de fructibus percipiendis, sed morte præuentus non potest hoc facere, tūc est æquum, quod teneatur successor, & ita procedit dictum Io. Andreæ ibidem dicentis, quod licet beneficiatus habeat patrimonium, tamen soluere debita contracta pro sua substentatione, incumbat ecclesiæ, & non hęredi.

Facit tex. in cap. peruenit. de fideiussor. vbi mandantur debita solui de redditibus clericorum, & redditus ipsos pro solutione debitorum, ac resar-

ac refarcimento damnorum affignari, vbi notat. glo. quod pro debitis poffuut clericis interdici quotidiana ftipendia in caufam iudicati,
7 licet fpeciali conuentione non poffunt obligari, per iura, quæ allegat in ver. redditibus. vbi dicit Hoftien. quod clerici foluunt debita de redditibus beneficiorum præbendalium, quos faciunt fuos, idem dicit Abb. fecundum eum in cap. cum effes. de tefta. verf. quarto principaliter.

Imo dicit dominus Anto. in cap. peruenit. de fideiuffor. quod hoc procedit indiftinćte in quibuslibet fructibus beneficiorum, quia prælatus tenetur pro debito contracto pro fe & non intuitu ecclefiæ, fatisfacere de redditibus beneficiorum, nec per hoc præiudicat ecclefiæ, quia per fe viuendo poterit fatisfacere, etiam fi fit prælatus regularis, habens redditus diftinctos, habet enim liberam adminiftrationem in eis.

Facit, quia contraria opinio faperet iniquitatem, quia fraudarentur creditores qui mutuarent, vel clerici non inuenirent, qui fibi crederent & effent, vt iudęi inter chriftianos, vt per Abb. d. cap. cum effes. verf. quarto quæro.

Facit, quod dicit Specul. in tit. de fent. excom. §. fequitur. verf. quid fi debitor, quod aut clericus non habet alia bona vnde poffit foluere debita, & eo cafu poffunt affignari redditus ecclefiæ, aut habet alia bona & tunc fecus.

Idem tenet Barba. in additio. ad Abb. in cap. olim nobis. de reftit. fpolia. vbi dicit, quod de fructibus epifcopatus pro debito perfonali poffunt capi redditus.

Secundo inquit hoc eft verum, quia id dicit glo. formalis in lege ftipendia C. de exequut. rei iudic. quæ dicit idem in præbendis clericorum: facit, quod dicit Ioan. de Imola in capitulo fin. de pecul. cleric. in finalibus verbis, vbi dicit quod propter debitum clerici factum ex alia caufa, quam caufa donationis, poterunt capi fructus beneficij in caufam iudicati, etiam fi fit debitum non modicæ quantitatis, quia talis alienatio, videtur effe alienatio neceffaria, cum fiat iudicium, quod redditur, & reddi folet in inuitum lege inter ftipulantem. §. 1. ff. de verb. oblig. & per eundem in capitulo peruenit. ex. de fideiuffor. tertio hoc inquit decidit ratio, quia miles feculi, & miles cæleftis æquiparantur glo. in lege miles. ff. de re iud. & in lege miles C. locat. fed miles feculi tenetur pro debito de ftipendijs fuis in fubfidium, ita & clericus debet teneri in fubfidium tantum, ideft quando non habet alias, vnde foluat. idem tenet dominus Pet. in capitulo peruenit. de fideiuffor. fecundum Io. de Imola ibidem colum. antepen. ibi, fi autem haberet alia bona &c.

Facit decisio Rotæ cum Camera apostolica deci.855.in antiquis.in prima parte.ibi aliud esset prælato viuente, vel beneficiato, quia tunc, cum fructuario comparetur, fructus, & prouentus beneficij facit suos, & ideo cum persona sua sit ad huiusmodi debita obligata, nimirum, si etiam de fructibus suorum beneficiorum, quos facit suos satisfacere teneatur.

Item, quod dicit in vltima parte, aut loquimur de clerico non habente administrationem, & tunc tenetur Camera ad omnia debita, quatenus sufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat suos, quia talis beneficiatus non habens administrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in vita, adeo facit suos, quod potest testari de illis, facit quod bene potest fieri alienatio de rebus ecclesiæ pro satisfactione creditorum per ea, quæ tradit Soci. con-
10 sil.15.primo.vol num.14.col.5.

Facit pro hac opinione illud quod habetur in glo.in cap. duo sunt genera.12.q.1.quæ dicit, quod clerici sunt domini fructuũ perceptorum, & late adducta per Cardinalem Zabarella, & alios in cap. fi.de pecul. cler. quod clericus habet omnimodam fructuum dispensationem, & administrationem. item quod habetur, & legitur in cap.cæterum ex.de donatio.vbi clericus potest ex permissione canonum donare.Item, quod habetur in cap.relatum el.2.de testa.cum similibus, vbi clericus potest erogare in piã causam de fructibus, & rebus ecclesiæ, ac sua debita illis, qui sibi seruierũt soluere, facit quia stãte cõsuetudine quod clerici faciunt fructus suos, videntur de illis licite posse soluere sua debita, additio ad capell. Tolosan. q. 303. dummodo ecclesia non patiatur, est bulla Iulij tertij quod successor de fructibus inexactis soluat legata, & debita.

Subdit & Hostien. d. capitulo peruenit. si canonicus fideiubeat, de præbenda sua satisfiet, si vero sit rector ecclesiæ fideiussor, de redditibus ecclesiæ creditoribus non soluetur in ecclesiæ læsionem, idest non soluetur de illis fructibus, qui sunt conuertendi in vtilitatem ecclesiæ, vt per Abb.ibi, & paulo post ibidem Hostien. & sic habes hic, quod clericis, ob solutionem debitorum per eos contractorum possunt interdici redditus ecclesiastici, & capi in causam iudicati.

Idem tenet Specul.in tit. de sent. excom. §. sequitur. vers. quid si debitor. vbi dicit, hoc procedere in defectum bonorum patrimonialium, & not. Abb.dicto cap.peruenit. quod pro debitis pro vtilitate ecclesiæ contractis, possunt bene obligari per clericum redditus futuri be-
11 neficiorum, ibi not. glo. quod clericus non potest obligare redditus futuros sui beneficij, quod intellige, nisi contraheret pro vtilitate eccle-

ecclesiæ arg.cap.nulli de rebus ecclesiæ non alien.

Item dicit, quod Collectaneus refert in cap. Odoardus. de ſolutio. ſe vidiſſe ſeruare in curia, quod clerici admittuntur ad beneficium capituli, cædentes fructus ſuorum beneficiorum creditoribus in ſolutionem, & ſatisfactionem ſuorum debitorum, quia communis opinio
12 inualuit inquit Abb. quod hodie clerici approprian t ſibi omnes fructus beneficiorum, & diſponunt de illis ad libitum, vnde viſum fuit curiæ, quod ſit melius, vt clerici dent fructus ſuorum beneficiorum ſuis creditoribus, quam, vt diſperdant illos in aliam cauſam.

Item, ſi clericus litigando condemnetur in expenſas, ſoluet debitum dictarum expenſarum de redditibus beneficij, per ea, quæ dicit Abb. in cap. reprehenſibilis. in additio. verſ. ſed circa. ibi. dicunt enim hoc caſu, & principaliter Hoſtien. quod condēnatus ſatisfaciet de redditibus beneficij, dummodo eccleſia enormiter non lædatur, nec debet ſecundum eum haberi ratio confuſionis, & inopiæ ipſius delinquentis, quaſi velit dicere, quod non dimittetur ſibi, vnde viuat, ſed ſimpliciter debet ſatisfieri, dicens ibi, quod tales expenſas clericus ſatisfaciet, de illis fructibus & redditibus beneficij, quos clericus facit ſuos, ſecus, de illis, quos non facit ſuos, ſecundum opinionem Hoſtien.

Item fac. quia d. Anto. in cap. olim nobis de reſt. ſpolia. vt refert Abb. ibi tenet ex illo tex. quod prælatus pro debito perſonali, poteſt ſatisfacere & ſoluere debitum de fructibus eccleſiæ, patet in c. peruenit. de fideiuſ. & poſſunt fructus capi in cauſam iudicati.

Item facit optimus tex. in cap. præſenti. de off. ordin. in 6. vbi habetur, quod bona relicta per clericum defunctum debent eccleſiæ, & ſucceſſori reſeruari, ſed in primis debent ſolui debita, facit in materia, quia clericus debet ſoluere de ſuo debita, in quibus eccleſiæ tenetur ipſe, quia potēs alias diſponere de rebus, ac fructibus eccleſiæ, hoc nō poteſt in caſibus, quando tenetur eccleſię, niſi prius illo debito ſoluto, quia omne damnum, quod facit clericus eccleſię, ipſe, & eius
13 hęres ſoluere, & compenſare tenetur. 12. quæſt. 2. epiſcopus. & cap. qui filios. & hoc ſi dolo, vel culpa, intelligendo de culpa non leui, vt per Innocen. in cap. cum in officijs. de teſta. quamuis ipſum etiam de culpa leui teneri ſit tex. apertus. C. arbit. tutel. l. quidquid. facit gl. in c. ea quę. de off. ordin. tamen eadem gloſa dicit, quod non tenetur de negligentia, niſi craſſa. i. lata. quæ tamen negligentia eſt culpa & culpæ aſſimilatur.

Vnde videtur quod tenetur de leui culpa ſi delinquit ſcienter, & ſolum de non leui, ſi ignoranter, ſiue ex negligentia: ſecundo loco tene-
14 tur ſoluere debitum eccleſię, & recompenſationem facere, ſi de re-

bus ecclesiæ alicui gratiam fecit per Innoc. præallegato loco in finalibus verbis ibi.

Item, si prælatus aliquid fecit dolo, vel culpa, & etiam si prælatus de bonis ecclesiæ alicui gratiam fecit l.cum ostendimus.ff.de hær.instit. &c. col.2.& vltima: tertio tenetur resarcire,& soluere damnum clericus, quod fuit per eum causatum ex mala administratione, sed desinente clerico, tenentur, & compelluntur hæredes ad reddendam ecclesiam indemnem, not. glo. xvi. q. 3. placuit. & l. 2. qui dicit,quod si rector ob negligentiã suã, passus est rẽ ecclesiæ præscribi tenetur de proprio patrimonio satisfacere ecclesiæ, per Abb.in cap. ex præsentium. de pignor. ver.nota. 3. ibi nam per istum tex. dico, quod hæres suus,potest compelli ad satisfaciendum, idem dic vbi potuit acquirere ecclesiæ aliquid,& neglexit, vide tex. bonum cum glo. 12.q.4.cap.quicumq;ad instar tutoris,qui in hoc tenetur.l.quicquid. C.arbitrium tutel.

Quarto, si redditus ecclesiasticos conuertit in alios vsus 12. q. 4.cap. primo per illum tex. videtur teneri ad resarciẽdum,& recompensandum, vbi pulchre glo. ver. in casibus, quibus dicitur quod clericus tenetur ad restitutionem,in istis enim casibus primo tenetur ecclesię satisfacere debitum,antiquam aliud disponat,quia prius sunt soluenda debita,quam beneficia præstanda, sicut homo magis tenetur satis-
15 facere debitori, cæteris paribus, quam amicis benefacere, sequitur Syluester in ver. clericus quarto. num.4. ver. clericus autem, & bene debent prius ipsius ecclesiæ solui debita, quia agris eius sitientibus, alij rigandi non sunt. l. profes. C.de seruit glo. in cap. præsenti de off. ordin. in 6. facit, quod habetur per Abb. in cap.ꝙ quibusdam de fideiussor. vbi dicit debitum mutui, siue receptum a prælato, & capitulo,siue a solo prælato, potest solui bene de fructibus ecclesiæ, quia prælatus habet liberam in fructibus ecclesiæ administrationem, & si sit factum soli prælato, si petitur solutio in vita illius, non habet probari versum in vtilitatem, quia potest de fructibus satisfacere, quia habet liberam administrationem fructuum, & omnia administrat excepta alienatione immobilium, capitulo is cui de elect. in 6.& cap.cum nobis.extra de electio.

Merito per supradicta videtur dicendum, quod sua debita clericus ipse in vita,& post mortem Camera succedens in eius spolijs,possit imo teneatur soluere, & satisfacere.

Sed incontrarium faciunt multa: per quæ videtur,quod de fructibus,ac redditibus ecclesiæ non debent solui debita clerici,vel prælati,vt per Archi.in c.statutũ.in 6.quo de rescrip.dicit,& tenet indistincte, quod siue clericus habeat administrationem,siue non, quod non potest de fru-

fructibus sui beneficij satisfacere suis creditoribus, quia ipse de dictis fructibus non habet aliud, quam purum vsum: quia id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt. ponit Io. And. capitulo præsenti. de offic. ordin. in 6. & de illis habet tantum sumere necessaria ad victum, & vestitum, & vltra illa in talibus redditibus, non debet manus extendere, per dictum Apostoli sancti, victu tantum & tegumento his contenti sumus, capitulo episcopus. x. quæstio. 2. vbi dicitur, habeat Episcopus potestatem in rebus ecclesiæ in necessitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei, participare eum etiam oportet quæ necessaria sunt, subdens text. quod si episcopus res ecclesiæ in suam propriam voluntatem vsurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuscunque propinquis potestatem dederit, vt per eos ledantur res ecclesiæ, episcopus sit concilio obnoxius, & si episcopus presbyter, aut diaconus cum eo existentes in suos vsus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex quomodolibet actu ecclesiæ obueniunt, & pauperes fraudantur, ac fame conficiuntur, oportet, eos corripi secundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum &c.

Facit: quia redditus ecclesiastici, vel res ecclesiæ, non sunt episcoporum seu prælatorum, aut clericorum propriæ, sed communes cap. expedit. in principio 12. q. 1. quia per episcopos debent dispensari communiter, cum omnibus communem vitam degentibus, vt nemo in eis egens inueniatur, vnde si redditus ecclesiastici sunt instituti ad communem vsum, communem vitam degentium, & ad vtilitatem ecclesiæ, non possunt, nec debent in alium vsum particularem, & proprium, & in solutionem debitorum clerici conuerti, quia est sine ratione, vt quod communi vtilitati datum esse dignoscitur, vsi-
16 bus cuiuslibet personæ particularis applicetur, de praben. ca. ratio. & inquit Abb. in cap. cum esses. de testa. in repet. vers. quarto principaliter quæro. quod si clericus de redditibus ecclesiæ posset soluere sua debita, sequeretur vnum, quod esset iniquum, quod ecclesia, siue pauperes damnificarentur ex facto illius clerici, contra illud, quod habetur in cap. venerabilis. de exceptio. nam alteri per alterum
17 iniqua conditio afferri non debet, quia fructus ecclesiæ, qui super sunt deductis necessarijs pro victu clerici, vel prælati, non sunt clericorum, sed esurientium, vt habetur in cap. sicut. 47. dist. Et per eundem Abb. in cap. peruenit. de fideiussor. ibi, & credo firmiter, quod de rigore iuris inspecto statu beneficiorum, & deputatione, non habet aliquo modo de redditibus beneficii satisfieri creditoribus, quia de redditibus ecclesiasticis, id solum, est clericorum, quod probabili ratione consumunt, ergo (inquit) non debent accipi fructus, qui sunt

conuertendi in causam piam, pro vtilitate clerici, quia si isto modo clericus subtrahet fructus, & bona ecclesiæ, dicitur homicida: quia videtur necare illos pauperes. qui ex huiusmodi subtractis, & alienatis essent alendi, vel substentandi, Facit quia Bal. in cons. 71. lib. primo. consuluit per multa, quæ ibi adduxit, quòd episcopus qui ante adeptum episcopatum iurauerat se soluturum sua debita creditoribus, si & quando deuenisset ad meliorem, & pinguiorem fortunam, quod non tenetur soluere de fructibus episcopatus postea adepti, rationibus, argumentis, & alijs ibidem adductis per eum, refert, & sequitur Barbat. in additio. ad Abb. in capit. olim nobis. de restitut. spoliato.

Facit quod habetur in tex. in cap. præsenti. de off. ordin. in vj. vbi dicitur quod bona per clericum defunctum relicta, debent ecclesiæ, vel successori reseruari solutis debitis, vbi glo. intelligit, debita ecclesiæ, idest quod illa debita solum debent solui, quibus est obligata ecclesia vnde non debita clerici, vel solum respectu clerici contracta.

Facit quod habetur in cap. de multa. de præben. quod ille qui duo incōpatibilia beneficia obtinuerit, cogitur restituere de prouentibus suis, non de prouentibus ecclesiæ illud totum, quod perceperit de fructibus primo loco obtentis, vbi glo. (inquit) bene dicit de suis, quia de rebus ecclesiæ, vel alijs, obstaret regula delictum personale &c. sic debita clerici debent solui de bonis clerici, & non de bonis ecclesiæ.

Faciunt late disputata, & adducta per Abb. in cap. repræhensibilis. de appellatio. in additio. vbi si clericus litigans in causa propria, condēnatur in expensis, pro dictis expensis, non potest, nec debet fieri exequutio, nisi in bonis patrimonialibus, & suis, non ecclesiæ, non etiam in illa parte reddituum, ecclesiæ quæ debet conuerti in vtilitatem, & beneficium personæ clerici, puta in sui substentationem. imo, id quod plus videtur idem dicit, si litigauit nomine ecclesiæ quod habet soluere expensas in quibus erit condemnatus de suo, quod videtur durum, licet etiam clericus iniuste litem mouerit, quia expensas litis, in quibus condemnatus existit nomine ecclesiæ, non deberet soluere de suo, sed de bonis illius ecclesiæ, cuius nomine litem fecerit, dicit enim quod hoc casu clerici condemnantur in expēsis, in causa propria, aut in causa quam agitarent nomine ecclesiæ, primo casu indubie condemnatio expensarum mandatur exequutioni in bonis patrimonialibus si habet, si vero non habet patrimonialia bona, sed beneficia, tunc non potest fieri exequutio respectu eorum reddituum, etiam in illa parte redditnum nomine ecclesiæ, pro ecclesia, quæ debet in vtilitatem ecclesiæ conuerti, per regulam delictum

ctum perfonæ de reg.iuris in fexto, fed refpectu illorum redditũum, qui debent conuerti in vtilitatem perfonæ clericorum, eft dubium: & credo(inquit)quod ad tales redditus non debent manus extendi,
18 & eft ratio; quia ecclefia tenetur clericos alere ad fui decorem: nec nifi alimenta, vel fubftentationem clerico præbet, vnde non tenentur eius condemnationes foluere: quia fi clericus non venit alendus, non tenetur ecclefia in aliquo contribuere, quia ecclefia vult teneri, & eſſe obligata in alimoniam clericorum, & in caufam fubftentationis, & alimoniæ eorum, non in aliam caufam, debet enim clericus participare de bonis ecclefiæ, quatenus indiget, ad neceffitatem fui victus, & non aliter capitulo epifcopus, duodecima quæftione fecunda, & duodecima quæftione prima, §. final. & capitulo fequenti, aut clericus litigauit, nomine ecclefiæ, & tunc, fi collegialiter, mandatur fieri exequutio in bonis ecclefiæ, quia delictum prælati communicato confilio, nocet, & præiudicat ecclefiæ, præfertim in iudicio in hac con-
19 demnatione faltem, pro quo allegat Abb. ibidem tex. in cap. 1. de dol. & contumac. vbi probatur etiam in religiofis. Aut non collegialiter, fed folus prælatus, vel de per fe litigauit, & tunc ipfe habet foluere expenfas, & condemnationes de fuo per tex. iuncta gloff. in l. non eft incognitum, C. de admin. tutel.

Faciunt dicta per Abb. in cap. præfentium, de pignorib. quod pro debito
20 contracto pro fubftentatione clerici, vel prælati, non poffunt vendi, vel pignorari res ecclefiæ, quia dicit, quod vel ecclefia erat impotens ad fubftentandum rectorem, vel potens, & primo cafu, fi impotens fuit a principio, tempore quo acceptauit ecclefiam; & dico indubiæ quod debita incumbunt fibi, & hæredi, & non ecclefiæ, quia habet fibi imputare: qui acceptauit ecclefiam minus potentem, nam hoc cafu
21 tenetur viuere ex induftria, & fic fortius ex patrimonio, non autem pro huiufmodi debitorum folutione, vendere debet bona ecclefiæ, vel pignorari, vel obligare. per tex. in cap. primo, 21. q. 1. cum ibi gloff. fi vero ecclefia ex poft facto, eft facta impotens, ad huc dico idem, vt non debeant bona ecclefiæ vendi, vel pignorari pro fubftentatione facerdotis, fed debet agere facerdos contra parochianos, qui ab eo percipiunt facramenta, & diuina, vt præftent ei neceffaria, ex quo eis feruit in diuinis, & eis præftat facramenta, per dictum Apoft. fi vobis fpiritualia impendimus, non erit magnum, fi a vobis carnalia metamus, & fi ceffent in hoc parrochiani fubuenire ei, eft caufa licita fubftrahendi eis diuina eft bo. glo. in cap. omnis chriftianus, de confecratione dift. prima.

Facit quicquid capit, vel expendit clericus de fructibus ecclefiæ, vltra debitum, tenetur clericus reftituere, per ea, quæ dicit Abb. in capitulo

cum

cum ſecundum.de præben.Domi. de ſanto Gemin.& Archid.in ſumma 44.diſt.Fel.in capit.poſtulandi.num.60.de reſcrip.idem.in capit. de quarta.num.33.de præſcript. Ant. Butr. in capit. primo.num.28. emptio.Item dicit Abb.in capit. fi. de pecul. cler. per tex.quem dicit expreſſum in. §. fi.cum capit. ſeq. 12. q. j. quod præbendæ non dantur canonicis ſimpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus, ſed vt primo neceſſaria accipiant pro ſe, & ſi quid ſuper eſt,eo deducto,debent expendere in vtilitatem eccleſiæ.

Facit, quia per canones redditus, & fructus beneficiorum ſunt diſtincti,& diſtributi,quia de illis aliam partem fabricæ, aliam epiſcopo, aliam pauperibus,aliam ſacerdoti aſſignant,per tex.in cap. quatuor
23 cap. cognouimus.& cap.ſequenti xij.q.j.per Abb. in cap.j.de eccleſ. ædif. aut reparan. vnde clericus ſubtrahere non debet, nec pro ſe, nec pro alio fructus eccleſiæ, ſed in vſus ordinatos, & deſtinatos debet eos diſpenſare,quia ſi extra modos licitos diſpenſat,peccat,& poteſt puniri,adeo quod quãdoque ab eccleſia poteſt remoueri.ca. ij.de pecul. cler. quia dicit Cardinalis Zabarella in capit.fi.de pecul.cler. per tex.in cap.inquirendum. quod licet clericus poſſit diſpenſare fructus eccleſiæ in alios, non tamen poteſt diſpenſare in ſe ipſum, nec pro cauſa ſua, quia iſta non erit diſpenſatio, ſed ſubſtractio, & ſubſtrahendo ſic fructus, clericus committit non ſolum furtum, ſed & ſacrilegium.per tex.in capit.qui oblationes.13.q.ij. notatur in d.cap. inquirendum.

Faciunt, quæ late deduximus ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, vel prælati. §. ſed in contrarium. per totum. quæ videre potes ad longum, & per hæc ego credo, quod ſit ſatis, clarum, quod de fructibus, aut de rebus eccleſiæ,non poſſunt clerici, aut prælati ſoluere ſua debita, ex aliqua ſua neceſſitate,vel facto contracta:quia de rebus eccleſiæ non debet clericus diſpenſare, aut diſponere, niſi prout ab eccleſia, aut canonibus fuit ſtatutum, & ordinatum ex quo clericus, vel prælatus in illis non habet omnimodam auctoritatem, vel poteſtatem abſolutam, ſed reſtrictam, & limitatam, cuius fines, non tranſgredi ſed ſeruare, & cuſtodire debet, & per conſequens quod debita clerici defuncti, non habent ſolui de ſpolijs per cameram.

Stantibus iſtis repugnantijs,& contrarijs pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum, quia quæſtio eſt difficilis, puto quod ſit bonum habere conſiderationem, & reſpectum ad qualitatem debiti contracti,puta ex qua cauſa,& pro qua re ſit contractum. Item ad tempus quo ſolutio debiti petitur, an videlicet, in vita clerici, an poſt mortem &c. Quia dicit Abbas in capit.cum eſſes in re-

pet.

pet. de testa. vers. quarto principaliter. declarando, & distinguendo, materiam, quod aut clericus contraxit debita pro sua substẽtatione, vt se aleret, & tunc dico, quod nedum in eius vita, sed etiam post mortem, de fructibus sui beneficij debet satisfieri suis creditoribus, per doctr. Io. And. quem omnes sequuntur ibi communiter in capit. ex præsentium. de pignori. pro quo inquit Abb. est casus in cap. cum olim. de restitutio. spoliat. vbi episcopus spoliatus suo episcopatu, non habens, vnde viueret, contraxerat debita pro sua substentatione, & victu, sequitur Calderin. in cons. 20. de pecul. cler. in fine. ibi tamen æquum est dicere, quod si contingisset ipsum canonicum dum viuebat habuisse tales fructus, pensionem, aut affictum, & ipsum expendisse in suis necessitatibus, & quia non habuit, contraxit debita, quod de dictis fructibus, vel pensionibus soluantur: vel non contraxit debitum pro suo victu, vel substentatione, sed pro alia sui ipsius necessitate, veluti esset pro reparandis suis domibus, vel vt vtar verbis Io. Andreæ. sua necessitate, puta refectione domus propriæ quæ minabatur ruinam, vel pro vineis patrimonialibus putandis, aut pro alio casu consimili, & tunc dico indistincte, quod de fructibus beneficij satisfieri non debet, etiam parce viuendo, quia clerici habent solum vsum, ergo si debita sunt contracta non pro suo vsu, ecclesia non tenetur capit. primo. de solu. vbi patet, quod tunc tantum tenetur successor soluere debita prædecessoris, quando pro necessitate ecclesiæ sunt contracta, vnde nec camera apostolica in locum ecclesiæ suffecta, probatur ex litera d. capit. ex præsentium. vbi calice in pignoratum per prælatum, pro sui, non ecclesiæ necessitate, hæres de hæreditate ex patrimonio defuncti, non successor, nec ecclesia, tenetur soluere, & ecclesiæ restituere. Nec est (inquit) bona ratio d. Anton. dicentis, quod ex quo clericus habet administrationem in rebus ecclesiæ, quod potest de illis rebus, & redditibus satisfacere, quia licet habeat administrationem, debet tamen dispensare ad eum vsum, ad quem tales redditus sunt instituti, & si talis dispensator contrarium facit, reuocatur cap. si quis de seruit. xij. quæst. ij. capit. monemus. capit. diaconi. xij. q. j. potest addi quod dicit Zabarella in capit. fi. de pecul. cler. per tex. in cap. inquirendum. eo quod licet clericus possit dispensare fructus, & res ecclesiæ in alios, non tamen potest dispensare in se ipsum, nec pro sua causa, quia ista non esset dispensatio, sed subtractio, & subtrahendo sic fructus ecclesiæ, non solum committit furtum, sed & sacrilegium.

Nec valet dicere, potest modicum donare, eleemosynam facere de rebus ecclesiæ, ergo sua debita soluere, quia dico, quod illud facit, tamquam

quam administrator ecclesiæ dispensando bona in pias causas, sed sua debita soluendo, non esset dispensator, sed dissipator, & vti prædo, vt per glo. in cap. fi. 12. q. 1. Nec minus valet illud quod ad minus debet posse satisfacere debita de fructibus de quibus viuebat, quia fieri non potest, nam primo clericus habet priuilegium, ne conueniatur
24 vltra quam facere potest, sicuti habet miles armatæ militiæ, cui comparatur. ff. de re iud. miles. vbi glo. & l. milites. C. loca. secundo ecclesia tenetur clericos alere ad sui decorem, vnde si clericus non alitur, non tenetur ecclesia in aliquo ei contribuere, quia ecclesia vult contribuere in alimoniam clericorum, & si cædat vere in alimoniam non in aliam causam per Abb. in capitulo repræhensibilis. de appellat. tertio non debent cogi clerici mendicare in opprobrium clericorum, quia esto quod clericus propter crimen sit suspensus a beneficio, inde tamen habere debet moderatam sustentationem. per gloss. in capitulo vintonien. de electio. in cap. studeat, 50. distinct. per quod apparet, quod non etiam potest clericus soluere debita de illis fructibus, de quibus habet viuere, ex quibus inquit idem
25 Abb. concludo, quod clericus etiam si sit personaliter & simpliciter beneficiatus, de fructibus sui beneficij, suis creditoribus satisfacere nequit, nisi debita essent facta pro sustentatione, pro quo optimus tex. in capitulo peruenit. de arbitr. vbi casus, sic, Abb. in repet. dicto capitulo cum esses, de testamen. dicto loco, & Abb. in capitulo ex præsentium, de pignor. dicit quod sacerdos debet viuere de fructibus beneficij, per dictum Innocent. capitulo episcopus, de præben. vbi di-
26 cit, quod beneficiatus habens patrimonium, debet viuere de illo, tamen cum bona conscientia potest viuere de redditibus ecclesiæ, cum ergo gratia illius pignorauit bona ecclesiæ, pro sua sustentatione, & pro sua necessitate, non habet compelli hæres ad pignorata redimenda, sed habet compelli successor in beneficio: secus quando contraxit debita, non pro sua necessitate, aut pro sua sustentatione, sed pro necessitate sui patrimonij conseruandi, puta pro reparatione suæ domus paternæ ruinam minantis, vel pro sua vinea, quæ erat inculta cultiuanda, & similibus, quia eo casu non tenetur ecclesia, vel successor. Ita intellexit & tenuit Hostien. d. capitulo primo, ibi sed ecclesia non tenetur nisi de cõtractibus ob necessitatem ecclesiæ. Innocen. ibidem, idem tenet, si debitum contractum ob necessitatem sit versum in vtilitatem ecclesiæ, alias non, vnde dictum Innocen. videtur exigere quod probetur versum in vtilitatem, & quod creditores teneantur probare debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ, dicit glo. in authen. hoc Ius. canonizata in ver. in solutum. 10. q. 2. quod sic, vbi Archid. per Hostien. & doctores cap. grauis extra. de deposit.

ſit.ſuper verb. vtilitatem, capitulo quòd quibuſdam. vbi Innocen. & alij de fideiuſſor. Et per Hoſtien. in ſumma de fidiuſſor. & de teſtam. capitulo cum in officijs. Rota deciſione 37. incip. cum camera apoſtolica, deciſione vltim. in fine, ſed Abb. magis placet dictum Hoſtien.in dict. capitulo vt probare ſufficiat, quod debitum contractum fuit pro eccleſiæ neceſſitate,vt per eum vbi,& nota, ex hoc, & ex tex.quod in debito, contracto per prælatum, eccleſia obligatur, etiam poſt mortem contrahentis, dummodo probetur, quod pro neceſſitate eccleſiæ debitum fuit contractum, & bene pondera text. quod non exigit probationem verſionis in vtilitatem eccleſiæ, ſed ſolum requirit, quod pro neceſſitate eccleſiæ fuit contractum debitum.

Aliorum opinio, veluti glo.in l. ſtipendia, C. de exequut. rei iud. Bart. in l.commodis,ff.de re.iudic.& Specul. de ſenten.excomm.§.ſequitur, eſt quod fiat executio in fructibus beneficiorum in ſubſidium, nullis alijs exiſtentibus bonis,vt per Io.de Imola,d.capitulo peruenit de fideiuſſor.circa finem, vbi etiam tenet ſecundum Flor. per illum tex. quod indiſtincte poſſit fieri exequutio in redditibus beneficij,pro debito clerici,etiam nulla facta diſcuſſione,& etiam,ſi ſit beneficium, habens adminiſtrationem,opinio vero aliorum,vt Hoſtien. & Ioan. Andreæ d. cap. peruenit, de fideiuſſor.eſt,quod ſi clericus habeat be-
27 neficium,quod habeat adminiſtrationem,puta,ſi ſit rector, vel prælatus quod tūc tenetur ſatisfacere debita de patrimonio,per id,quod habetur in cap.repræhenſibilis,de appellat.vt per eundem Io.de Imola in d. cap.peruenit,colum.antepen.& quod indiſtincte poſſint ſolui quæcunque debita clerici,vel prælati,de illis fructibus beneficiorum, quos facit ſuos. quia de alijs, vt dico non fieret ſolutio, cum nec illos clericus obligare poſſit,veluti eſt in clerico adminiſtrationem nō habenti, & ſimpliciter, & perſonaliter beneficiato, qui etiam fructus facit ſuos in morte,quia de illis teſtari poteſt glo.in cap.præſenti,de off. ord. Hoſtien. in cap.fin.de pecul.cler.qualiter diximus ſupra in quæſt.de poteſtat. cler. vel prælat. de diſtributionibus quotidianis, quæ acquiruntur clerico etiam quoad dominium cap. vnico. de cler.
28 non reſid.in 6.quas clericus facit omnino ſuas, quia dantur propter ſeruitium, & corporale miniſterium,& in recompenſam,laboris perſonalis, de quibus clericus; ita poteſt diſponere, veluti ruſticus de diurni operis denario.

Item de penſionibus, ac penſionum fructibus, quæ cum ſint quid non eccleſiaſticum,ſed prophanum, ſunt ad omnimodam poteſtatem, & diſpoſitionē penſionarij,adeo quod poteſt de illis pro libito diſponere,teſtari de illis,ac etiā ab inteſtato terminos maturos,nō exactos,

ad

29 ad ſuccedentes tranſmittere, per Gigan. in q. 52. tractat. penſio ibi, erit ex præmiſſis firmata concluſio, quod penſiones decurſæ in vita penſionarij, non exactæ, tranſeunt in eius hæredes ſiue ab inteſtato,
30 ſiue ex teſtamento ſuccedant, ſed in contrarium vide quæ deduco ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, ſuo loco maxime per bullam Pij V. nouiſſime editam.

Item qualiter diximus, de illis, quæ lucratur ſacerdos ratione ſuæ dignitatis clericalis, vel ſacerdotalis officij, puta pro miſſis dicendis, vel pro alijs horis canonicis, diuinis laudibus celebrandis, aut decantandis, dummodo non ſint ei, veluti proprio parochiali data, nec re-
31 ſpectu, ſeu contemplatione eccleſiæ, ſed reſpectu perſonæ tantum clerici, vel ſacerdotis, & pro recompenſatione ſuorum laborum, quia talia clericus acquirendo, facit ſua, & de eis omnimode poteſt diſponere, per Abb. in cap. cum in officijs, de teſta. Et hæc opinio Ioan. And. & Hoſtien. quòd de fructibus, quos facit ſuos clericus, poſſit ſatisfacere creditoribus, dicit Abb. in capitulo repræhenſibilis. de appellat. poteſt admitti, ſtante generali conſuetudine, quæ inoleuit apud omnes, quòd clerici perſonaliter beneficiati faciunt fructus ſuos, dummodo clerici non mendicarent, quia hoc redundaret in opprobrium eccleſiæ, quia iſto modo per indirectum puniretur eccleſia, in perſona clericorum, quod eſſe non debet, arg. reg. delictum perſonale, de reg. iur. in ſexto.

Sed in iſto caſu, quando petitur ſolutio debiti a clerico in vita, dicit Collectaneus in capitulo Odoardus, de ſolutio. vt refert Abb. in capitulo peruenit de fideiuſſor. quod vidit in curia ſeruari, quod clericus poteſt cædere fructus ſuorum beneficiorum, loquendo indiſtincte, &
32 nullam faciendo differentiam, inter fructus, & fructus in ſatisfactionem ſuorum creditorum pro eius debitis, & idem dicit d. Anton. in capitulo cum olim, de reſtitut. ſpoliat. vbi dicit eſſe caſum, id quod approbat Abb. ibi quia inquit communis opinio inualuit, quod hodie clerici approprìant ſibi omnes fructus, ac redditus beneficiorum, & diſponunt ad libitum, vnde viſum fuit curię, & iudicibus, quòd melius ſit, vt clerici darent redditus ſuis creditoribus, quam, vt diſperdant illos in aliam cauſam, ſed ſi facerent, vt deberent, non deberent extendi manus ad redditus beneficiorum, quamuis (inquit) firmiter credo, quòd de rigore iuris inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, non debet aliquo modo de redditibus beneficij ſatisfieri creditoribus, quia de redditibus beneficiorum, id ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, ergo non debent fructus apprahendi, cum ſint conuertendi in cauſam piam. Idem videtur dici in allegata deciſione 855. in antiquis incip. cum camera, in prima parte.

parte.ibi aliud eſſe in prælato viuente,vel beneficiato,quia tunc cum fructuario comparetur, fructus,& prouentus beneficij facit ſuos, & ideo cum perſona ſua ſit ad huiuſmodi debita obligata, nimirum ſi etiam de fructibus beneficiorum quos facit ſuos, ſatisfacere tenetur,& loquitur deciſio generaliter de quibuſcunque fructibus, quia non diſtinguit, prout facit in ſecunda diſtinctione, & habetur in Rotæ deciſione 310. in antiquis.rubrica de obligation.& ſolution.incip.nota quòd clericus,quod licet clericus ſe ſimpliciter obligando, non obligat fructus beneficiorum, ad hoc quòd ratione obligationis fructus debeant creditoribus applicari,niſi debitum eſſet conuerſum in vtilitatem eccleſię, tamen Auditor Cameræ tenet contra, quia pro debito fructus beneficiati ſequeſtrabitur, & concludit Rota, quod ſi clericus habet adminiſtrationem, quòd tunc fructus poteſt obligare in vita,ſi ſit ſimplex beneficiatus,etiam id poteſt poſt mortem vt ibi.

Quando vero petitur ſolutio debiti contracti per clericum poſt mortem, quæ eſt materia noſtra, tunc ſi debitum ſit contractum pro neceſſitate eccleſiæ,ſucceſſor vel Camera Apoſtolica, quæ loco ſucceſſoris habetur in ſpolijs,& cum eo quantum ad ſpolia vnum & idem cenſetur, per ſpeciale Papæ reſcriptum dict. Rotæ deciſion. 855. ad illius ſolutionem tenetur,per tex.in capitulo primo, de ſolution. qui dicit ad literam.vbi Hoſtien.Ioan.And Abb.& alij, quia ſucceſſori, & camerę nunc reſeruantur bona relicta per defunctum, ſolutis tamen debitis per tex.in capitulo præſenti, de offic. ordinar. in ſexto, vbi glo. intelligit debita ad quæ eccleſia,& ſucceſſor remanet obligata.

Et pro eccleſiæ neceſſitate contractum videtur debitum,ſi ſit contractũ pro ſubſtentatione clerici,vel prælati,quia dicit Abb.ibi,quod ſi prælatus contraxit debita pro ſua ſubſtentatione,tenetur ſucceſſor ad il-
33 lorum ſolutionem,quia pro neceſſitate eccleſiæ videtur contraxiſſe, quia eccleſia tenetur illum alimentare:expenſæ etiam, ſalaria ſeruitorum,vel ſeruitiorum,debent ſolui de ſpolijs,quia clericus habet viuere, & ſubſtentare ſe bonis eccleſiæ,iuxta conditionem ſuam,quia ſi ſit nobilis,vel doctor, non habet ſtare ſine famulo, per ea, quæ adduco ſupra in quæſtione ex quibus præſumatur clericus acquiſiſſe, verſ. & in tali ſubſtentatione, & ſeruitia præſtita prælato, videntur præſtita eccleſiæ,dico ſupra in quæſtione de licentia, vel diſpenſatio. teſtandi,in princ.verſ.Item ex eo.eſt deciſio Rotæ deciſio.Fabij Peregrini de ſolutio.in manuſcrip. quòd ſucceſſor teneatur ſoluere ſalarium aduocato,qui patrocinatus fuit pro mortuo epiſcopo, dum eſſet carceratus,quæ fuit facta in vna Zamoren. vbi doctor præſtiterat patro-

patrocinium,& mutuauerat pecunias, & pro eius necessitatibus expenderat, & cum ista fuerint debita contracta pro necessitate personæ episcopi, fuit dictum, quòd successor teneatur, per Abb. in capitulo præsentium, & capitulo per tuas, de donat. & salarium etiam aduocati propter seruitium, & operam præstitum, per Abb. in capitulo relatum, el secondo de testamen. Ias. cons. 222. libro secundo, sed salaria famulorum quæ famuli in vita prælati petere, & consequi distulerunt, non debent solui post mortem, per cameram de bonis, &, seu spolijs prælati meo iudicio indistinctè, quia super hoc emanauit motus proprius Pauli tertij, quo determinatur, quòd salaria, quæ famuli non habuerunt in vita prælati, nisi pro biennio petantur, & post mortem infra annum petantur, & alias quod soluta præsumantur, vt est videre, in dicto motu proprio, qui in causis spoliorum sæpe fuit exhibitus, est in lib. Bullarum Pontificum in Bullis Pauli tertij mihi folio 102. incip. Motu proprio, Cum sicut nobis &c. publicatum Romæ in Cancellaria anno 1545. die vigesima prima Aprilis Pontificatus eiusdem Pauli anno vndecimo. Sed cum dispositio istius motus sit exorbitans, & contra iuris communis dispositionem, crederem, quòd non deberet extendi vltra personas in ea specificatas, & nominatas, cum in istis strictè, & non large sit facienda interpretatio, & inquit Abb. dicto loco, pluries ego in facto respondi, in istis maxime rectoribus ecclesiarum qui in firmitate sua, de qua decedunt, multa debita contrahunt, nam successor tenetur illa soluere facit Ludou. Roman. cons. 440. quod consilium est factum in causa cuiusdam hospitalarij, qui contraxerat certa debita in vita pro suis vestimentis, vnde quærebatur, an talia debita deberent solui per successorem in hospitali, an vero per hæredem hospitalarij, vbi dicit, quòd hospitale tenetur alere, & consequenter vestire hospitalarium
34 cuius opera, & seruitio vtitur tribus fundamentis: Primo, quia est regula quod tenetur alimentare, & vestire illum, cuius opera vtitur, l. in rebus, §. potest, ff. commod. cum alijs ibi allegatis. Secundo quia scriptum est, qui ecclesiæ seruit, debet de ecclesia viuere, capitulo cum secundum, de præben. Tertio appellatione victus comprahenduntur etiam vestimenta, adeo quod ecclesia dans victum, intelligitur etiam dare vestimenta, l. legata, ff. de alimen. & cib. leg. subdens ibi, ex his ergo concludo, quòd pro pretio, quòd titulo emptionis ille hospitalarius pro suis vestimentis, atque alimentatione percepit, tenetur successor in hospitali, non hæres defuncti hospitalarij, cum successor præcedentis rectoris, debita expedientia ecclesiæ, vel hospitali contracta soluere teneatur, quod est verum etiam, si non probent creditores ista talia venditionis titulo, in expedientia hospi-

hoſpitalis conuerſa fore in vtilitatem per dictum Innocen. in capitulo grauis. extra. depoſit. vbi allegat. glo. in l. prima. C. de venden. reb. ciuitat. lib. xij. qui dicit, quod contrahens cum eccleſia, vel hoſpitali debet eſſe ſollicitus, vt res conuertatur in vtilitatem, in tribus caſibus, qui ſunt a iure expreſſi; primus eſt in mutuo. l. ciuitas. C. de loca. capitulo quod quibuſdam. extra. de fideiuſſor. ſecundus caſus eſt in depoſito d. capitulo grauis. extra. depoſit. tertius caſus, cum res eccleſiæ pro debito venduntur authen. hoc ius. 12. quæſtio. ſecunda in alijs autem caſibus licet verſio non probetur in expedientiam eccleſiæ, vel hoſpitalis, ſi in hoc datum ſit, ipſa eccleſia tenetur, idem videtur, ſi debitum contractum per clericum, ſit verſum in vtilitatem eccleſiæ, quo caſu debet fieri ſolutio per ſucceſſorem per d. tex. in capitulo primo. de ſolut. capitulo præſenti. de offic. ordin. in 6. in fine. d. tex. capitulo quod quibuſdam. de fideiuſſor. cap. primo. de depoſit. vbi glo. in verſ. vtilitatem. per Abb. in d. cap. peruenit. de fideiuſſ. ibi dicit nota. glo. quod clericus non poteſt obligare redditus futuros ſui beneficij, quod inquit, intelligo, niſi contraheret pro vtilitate eccleſiæ. arg. cap. nulli, de reb. eccleſiæ non alien. videtur dicere Innocen. Abb. & alij. in d. cap. primo. de ſolut. & hoc dummodo verſum in vtilitatem, non prouenerit ex induſtria clerici, vel prælati per Abb. in conſ. 102. ſecũda parte. ſequitur Hoſtien. in ca. cum in off §. hoc igitur. de teſtam. ibi ſolas autem expenſas deducet de bonis eccleſiæ, quæ factæ ſunt in alimonia Prælati, pauperum, redemptionem captiuorum, hoſpitalitatem, & alias pias cauſas, vel pro oneribus eccleſiæ ſupportandis, dicit Abb. in cap. ſi quis. de pec. cler. circa princip. ibi nota ij. quod ſi prælatus ex induſtria perſonæ ſuæ, facit rem meliorem eccleſiæ, nõ poteſt repetere illud, quod impendit ex induſtria, ſed cædit eccleſiæ: credo tamen, quod ſi prælatus ex ſuis patrimonialibus impẽdit eccleſiæ aliquid, non ſua contemplatione, ſed eccleſiæ, poterit ipſe, aut
36 ſuus hæres repetere id quod impendit de ſuo, per tex. nota. cum glo. 12. q. 4. capit. ſecundo. idem dicit Rota d. deciſio. 855. ibi, vel poſſit fieri diſtinctio inter habentem adminiſtrationem, & tunc tenetur ſucceſſor, vel Camera, etiam de fructibus acceptis in vita prædeceſſoris, niſi ad debita conuerſa in vtilitatem eccleſiæ, ad quæ ſolum tenetur eccleſia d. cap. 1. de ſolut. ad alia debita contracta per clericum, puta pro reparandis ſuis domibus patrimonialibus, pro putandis vineis, vel pro aptandis prædijs, & locis paternis, & conſimilibus extra ab eccleſia indiſtincte dicendum, quod Camera non teneatur per ea, quæ dicit Abb. d. cap. cum eſſes. verſ. quarto principaliter, & habetur in d. deciſio. in tertia parte primæ diſtinctionis ibi, ſed ſecus,

cum moritur, quia tunc vſuario comparatur, & poſt mortem omnia bona ſua, quæ ab eccleſia acquiſiuit, tamquam bona eccleſiæ remanent eccleſiæ, & futuro ſucceſſori reſeruantur, vt d capitulo præſenti, de offic. ordin. in ſexto. in cuius præiudicium bona illa non potuit obligare, maxime, quia non habet cauſam ab illo, nec cenſetur habere ius, ad not. per Innocent. in capitulo quanta. de iud. & ideo non mirum, ſi ſucceſſor ad debita illa non tenetur, ex quo ad illa, eccleſia non cenſetur obligata. & in eius ſucceſſoris locum hodie Camera apoſtolica per ſpecialem Papæ reſeruationem ſuccedit in iſtis ſpolijs, ſeu bonis ad eccleſiam pertinentibus, & eius occaſione per ipſum acquiſitis, quia in alijs bonis patrimonialibus ſuccedit hæres ſuus, qui ad omnia alia eius debita tenetur authen. licentiam. C. de epiſcopis & cleri.

Dicta deciſio facit aliam diſtincti onem an Camera apoſtolica, quæ hodie ſuccedit in ſpolijs, ac bonis relictis per defunctum clericum, teneatur ad ſolutionem debitorũ creditoribus, & an creditores teneantur probare debita cõuerſa eſſe in vtilitatem eccleſiæ. Facit dico aliã diſtinctionem, cum qua, vti vltima loco facta, videtur tranſire, vel (inquit) poſſet fieri diſtinctio inter habentem adminiſtrationem, & tunc tenetur ſucceſſor, vel Camera, etiã de fructibus acceptis in vita prædeceſſoris, niſi ad debita conuerſa in vtilitatem eccleſiæ, ad quæ ſolum tenetur eccleſia d. cap. primo. de ſolut. aut non habuit adminiſtrationem, & tunc ad omnia tenetur, quatenus ſufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat ſuos, quia talis beneficiatus, non habens adminiſtrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in vita, adeo facit ſuos, quod poteſt de illis teſtari. Idem habetur deciſio 330. in antiq. incip. nota quod clericus. rubr. de obligat. & ſolutio. & ſi non teſtetur de illis, ab inteſtato clerico decedenti ſuccedit eccleſia, glo. d. cap. præſenti. de off. ordin. lib. ſexto. & probatur. de teſta. cap. relatum. el ſecundo, per Hoſtien. cap. fi. de pecul. cler. id quod eſt intelligendum in caſu, in quo Camera ſuccedit clerico, decedenti ab inteſtato, quia, ſi non habens adminiſtrationem, de illis teſtetur, non ſuccedit ei Camera, ſed hæres qui teneretur ipſe ad debita, quatenus ſufficerent prouentus, & ideſt ex eo, quia clericus tales fructus videtur facere ſuos, & hanc eſſe generalem conſuetudinem, atteſtatur Abb. in cap. reprehenſibilis. de appella. in additio. num. ſecundo in cap. fi. de pecul. cler. in cap. peruenit. de fideiuſſor. licet ipſe in dictis locis fateatur ſe tenere contrarium, maxime in cap. cum eſſes. de teſta. in verſ. ſecundo principaliter in repet. & hanc opinionem vltra alios tenet Innocen. & d. Anto. in d. cap.

d. capit. fi. sed tamen ista distinctio nunquam placuit Abb. vt late dicimus in quæstione de potestate cler. vel. vbi ad longum per rationes quas adducit Abbas ad confutationem glo. in capit. præsenti. de off. ordin. in sexto, & dixi, prout etiam dico, quod eius opinio mihi magis amplexanda videtur, quia est magis amica, & magis fauorabilis ecclesiæ, sed hodie talis simplex beneficiatus, non habens administrationem, non pootest testari de fructibus talis beneficij, nisi obtento priuilegio apostolico, vel nisi de consuetudine legitime perscripta per breue sanctissimi Pij quarti sub dat. die sexto Martij anni 1660. directum Francisco Odesc alc · generali Collectori, & per aliud eiusdem Pij quarti sub Latum Romæ die 30. Iulij dicti anni 1560. anno primo directum Matth eo Minali.

Vnde habetur ex præmissis conclusum, secundum doctrinam Abb. quod debita contracta per clericum pro sua substentatione, vel pro necessitate, & vtilitate ecclesiæ tantum, solui debent a successore, vel a Camera de illis fructibus in quibus succedit, & de peruentis in eam.

Et secundum doctrinam Hostien. Io. And. & eandem decisionem, nedum, ita contracta, sed omnia indistrincte debent solui, de illis tamen fructibus, quos clericus facit suos puta de illis, quando clericus non habet administrationem, sed est personaliter, & simpliciter beneficiatus, & ratio istius distinctionis Rotæ potest esse, quod cum clericus istos fructus faciat suos, succedendo Camera in illis, prout succedit ab intestato d. glo. in cap. præsenti. de off. ordin. in sexto. efficitur hæres, & vti hæres clerici, merito ad illius debita soluenda, pro eo quod de illis ad cameram peruenerit tenetur, & obligata esse debet, quia etiam hęres suus, si clericus decedit de his testatus, tenetur debita soluere, doctrina Abb. indistincte loquitur cuius opinio videtur magis de iure subsistere, & magis amica ecclesiæ, & Cameræ, quia distinctio ista, quod clericus de beneficijs non habentibus administrationem, & simpliciter, & personaliter, faciat fructus suos, sibi nunquam placuit, imo illam in capit. fi. de pecul. cler. & in cap. cum esses in repet. de testam. pluribus rationibus reprobauit, tamen in dictis locis, & alijs quos notauimus paulo ante, attestatur ita seruari de consuetudine generali apud omnes, & maxime in capit. reprehensibilis. de appella. vbi dicit, quod veritas quæstionis, de soluendis debitis, dependet ab illa, nunquid clerici faciunt fructus beneficij suos, & pro hac conclusione faciunt ea quæ habentur, per Socin. consil. 13. prima parte. num. 39. vbi dicit, quod si debita fuerunt contracta pro necessitate, aut vtilitate ecclesiæ, prædictarum dignitatũ,

præceptoriarum, seu commendatoriarum, dignitas, & ecclesia esset obligata, secundum ea quæ traduntur in capitulo primo, de deposito. nec est obligatus aliquo iure hæres ipsius beneficiati, etiam, si fuisset prælatus secularis, siue esset hæres ex testamento, vel ab intestato, vt traditur in d. cap. primo. imo, si prælatus, vel rector secularis exposuisset de proprio patrimonio pro vtilitate, aut necessitate ecclesiæ, seu dignitatis, suus hæres qui succedet ex testamento, vel ab intestato repeteret, & potest ipse rector: quas fecit pro necessitate aut vtilitate ecclesiæ de suo expensas, in alium testari, tex. & ibi Abb. in capit. cum pro causa. de procurat. Facit tex. cum glo. xij. quæst. iiij. capit. ij. tenet Abb. in capit. fin de pecul. cler. idem tenet in capit. de multa. de præben. facit quod not. in. §. si Vasallus. hic finitur lex Corradi. in vsibus Feud. tenet etiam Abb. in sua disputatione late disputando, quæ incipit Sempronius quæ est secunda, vbi vult, quod hæres prælati possit repetere omnes expensas, quas fecit pro impetratione, & prouisione dignitatis prælaturæ, vel beneficij, etiam, si sint factæ pro literis super prouisione
37 confectis, vel propter aliam similem causam, ad quod etiam faciunt notata per glo. & docto. in cap. fin. de electio. lib. vj. facit, quia expensæ factæ in negotio electionis indistincte debent, & possunt per capitulum recipi de bonis Prælaturæ, etiam si fecerit illas de proprijs bonis, poterit eas repetere a successore, siue fuerint pro electione fienda, puta pro connocandis canonicis absentibus, vel pro notario, scribente processum electionis, vel pro consulendo iuris peritis, & similes, pro obtinenda confirmatione electionis, iam factæ, vel pro habendo consensu electi absentis, & similes, per compostel. in d. capitu. vt præteritæ. quem sequitur Archid. capit. fin. 64. dist. ne officium capituli in eligendo, habeat sibi esse damnosum. capit. cum expedita. de electio. lib. vj. cap. cum pro causa de procur. capit. cum sit romana. de simonia. cap. cum ex offic. de præscriptio. vt per Ioan. Franciscum Pauin in tracta. de off. & pot. capit. sed vacan. q. viij. secundæ partis ad fi. cuius verba refero infra, & illud quod mutuatur pro prosequutione electionis factę de pręlato, absque aliqua probatione prę sumitur versum in vtilitatem ecclesię Alber. in authen. hoc ius. C. de sacrosan. eccles. sequitur Bald. consil. 298. primo volum. versi. alij dicunt, vbi tenet, quod expensum in promotione Pręlati, vel in causis prælaturæ, potest solui de fructibus ecclesiæ. gl. ad Capell. Tholos. decis. 497. Si vero debita fuissent contracta per prælatum, vel rectorem absque necessitate, vel vtilitate, ecclesiæ, non est dubium, quod ecclesia, vel dignitas ad expensas restituendas non tenetur, per not. in d. capit. primo. de deposito. & in authen. hoc ius porrectam. C. de

sac. san. eccle. canonizata xij. quæst. ij. hoc ius porrectum. quia successor & seu camera, non sunt nec habentur loco vniuersalis hæredis clerici qui succedit in vniuersum ius defuncti, & in omnibus bonis illius, quia imo in bonis proprijs succedunt agnati. Iac. de Beluis. in authen. vt nulli iud. §. & hoc. per ea, quæ habentur in capit. cum in officijs. de testa. capit. j. de succes. ab intesta. quia successor in beneficio, & seu camera apostolica tenetur tantum ad debita pro vtilitate & necessitate contracta capit. j. & secundo. de solutio. hæres vero tenetur ad debita quæcunque defuncti regulariter. l. fin. §. & si potestate C. de iur. delib. Alex. consil. 160. lib. vj. Rota in no. 232. de rebus eccles. non alien. incip. si prælatus. ideo est quod iudex eueniente casu bene animaduertat ad qualitatem debiti con tracti, & cuius contemplatione vel intuitu sit contractum, quia si ratione patrimonij sit contractum, non erit iustum quod soluatur a Camera de fructibus beneficiorum, & si sit taliter contractum, quod veniat soluendum de acquisitis ab ecclesia, relictis per defunctum, quæ defunctus fecerat, vel facere poterat sua: erit etiam considerandum meo iudicio quantum de huiusmodi peruenit ad hæredes, & quantum ad Cameram, & pro rata successionis erit meo iudicio soluendum, quia bene est æquum, quòd qui commodum habet, sentiat etiam de incommodo pro rata commodi, & succedens in hæreditate soluat debita pro portione hæreditaria. l. prima & ibi Bar. C. si cert. pet. per not. in l. pro hæreditarijs. C. de hæred. actio. quia expensæ funeris, & funeralia pertinent ad hæredes bonorum, non ad successores in beneficijs, nec ad Cameram, ita consuluit Dec. in consil. 157. verum tradit Abba. in capit. vt præteritæ col. pen. vers. & ex prædictis de electio. quod expensæ concernentes
38 solatium, vel remedium animæ defuncti, debent fieri ex bonis prælaturæ, & sic ex spolijs, quantumcunque prælatus defunctus habuerit proprium, expensę vero, quę fiunt ad consolationem, & pompam viuorum, vt magnus apparatus funerum in vestibus, & alijs similibus, non sunt soluendę a Camera, nec ex bonis Pręlaturę, sed solui debent ab hęredibus, & de istis intelligit Decius, Ita Petr. Rebuff. in suo enchiridion. iud. eccles. not. 159. quia licet alias sponsa teneatur ad funeris impensas, quando instituitur hęres, vel quando est diues, ex quo afficeretur iniuria, si sponsus insepultus remaneret, & pater est impotens. l. census & l. quod si nulla: de relig. & sump. fun. tamen ecclesia, & hodie Camera, non tenetur ad impensam funeris rectoris, quę fit ad solatium viuorum: puta ad longam pompam, & vestes lugubres, licet teneatur ad illam, quę fit solatio animę, puta pro candelis, & aliquibus venientibus ad illud fumus, ita Abb. in

disputatione quæ incip. Sempronius clericus. in primo dubio. refert Benedictus Canophilus in expositione constitutionis paulinæ, secundo tracta. tit. de sepulturis. est decisio Antonij Capitij in terminis nostris facta 84. quam vide pro præsenti materia, an videlicet cultra serica, sepulchrum marmoreum, vestes lugubres, & aliæ impensæ funerales debeantur de spolijs, an vero de hæreditate, vbi concludit, quod Camera, & ecclesia tenetur tantum ad impensas, quæ tendunt ad remedium animæ defuncti, veluti sunt impensæ, quæ fiunt circa clericos confluentes ad officium sepulturæ, in quibus, inquit, tenetur ecclesia, etiam si defunctus alium hæredem habeat in patrimonialibus, non ad impensas, quæ tendunt ad viuorum solatia, veluti est apparatus funeris, constructio sepulturæ, præciosa exequiorum pompa, quod multi induantur vestibus luctuosis, allegat pari modo Abb. d. disputatione. Item per Ioan. Franciscum Pauinum in suo tracta. de officio & pot. capit. Sede Vacan. quæst. viij. secundæ partis ad fin. ibi similiter, & expensæ, quæ fiunt pro exequijs prælati defuncti, debent fieri de bonis prælaturæ, secundum Cardin. Floren. qui ita pluries consuluit per tex in capit. bonæ. el secundo de electio. Calder. consil. primo. & secundo. de s olutio Abb. in disputatione Sempronius. in expensis concernentibus solatium seu remedium animæ defuncti. arg. capit. ad apostolicæ. de donatio. capit. bonæ rei. xij. quæst. ij. capit. vbi periculum. de electio. lib. vj. secus in expensis concernen. pompam viuorum, & magnus apparatus vestium, & similia arg. 13. quæst. ij. animæ defunctorum &c. & dicit Bertachinus in tracta. de episcopis. quarta parte. quinquagesimo quarto quęro. versi. vltimo. quod pręlatus successor tenetur ad funeralia sui prędecessoris, quia ecclesia arctatur ad id onus, cum ex bonis ecclesię sic alendus pręlatus. xij. quęst. prima. illi autem qui 16. quęst. 1. quoniam quicqud. 1. quęst. ij. clericos. item debet de eisdem curari infirmus. capit. j. & capit. de rectoribus. de cleri. ęgrot. facit l. verbo victus, de verb. signi. & quod not. in. l. alimenta. C. de neg. gest. item, & debet sepeliri pręlatus, vel rector sumptibus ecclesię, etiam si velit episcopus, vel pręlatus ipse pro hoc largiri centesimam bonorum ecclesię xii. quęst. ii. bone rei. de donatio. capit. apostolicę, quod intellige scilicet in vita, quia id non potest in testamento disponere pro magnificando sepulchro secundum Ioan. & Do t. d. capit. apostolicę. & intellige sepeliri debere sumptibus mensę, suę etiam separatis a mensa capituli secũdum Petrum de Perusio in tracta. canon. parochi. capit. viii. vbi plene, vide quid de Papa, quid de Cardinali, quid de Abbate, quid de aliis clericis, cuius sumptibus, sint sepeliendi, & idem habetur per dominum Bartol.

Cę-

Cępol. in conſ. ſuo 51. incip. in Chriſti nomine. verſi. circa ſecundum. & debita, quæ fuerint contracta aut contrahentur, ſede vacante, vel per ſucceſſorem, pro oneribus eccleſiæ, circa diuinum cultum, fabricam, hoſpitalitatem, vel ſimilia neceſſaria ſupportanda, credo quod debent ſolui de prouentibus ſedis vacantis: qui ſi nulli ſint, vel non extent, puta quia Camera collegerit ſpolia, & fructus futuri temporis, credo quod Camera, vel ſpolia tenebuntur, pro ea rata fructuum, qui in ſpolia, & in cameram peruenerunt, vt ſi collegerint collectores fructus, aut redditus tantos, qui ſint fructus trium menſium, ad ratam fructuum vnius integri anni, ſpolia, & camera ad onera trium menſium ſupportanda teneantur, vt ſinguli fructus ſingula onera ſua pro rata æqua lance ſupportent per tex. qui dicit in terminis cap. pręſenti. §. porro. de off. ordin. in ſexto. ibi & his, quę fuerint neceſſaria pro ſeruitoribus, miniſtris, ac incumbentibus oneribus vſque ad nouos redditus &c. quia ſi integri anni fructus, integra onera totius anni ſupportant, ſucceſſor non debet teneri ad onera: niſi pro rata fructuum per ſe, non per cameram perceptorum ita videtur intelligere Did. Couuar. variar. reſolut. capit. 15. verſi. prius tamen. in fine.

Ad obiecta deuenio, & dico, quod licet per ſupradicta videantur contraria ſatis concordata, volo nihilominus hic ſubiungere, quę occurrit particulariter & ſpecialius reſpondere.

Et primo ad illud in cap. peruenit, de fideiuſſor. quod mandantur ſolui debita clerici de redditibus beneficiorũ, & quod fructus beneficiorũ obligari poſſunt in cauſam iudicati, eſt intelligendum de illis fructibus, quos clericus facit ſuos, vt per Hoſtien. Io. And. ibi, ſecus eſt de fructibus qui ſunt conuertendi vtilitatem eccleſiæ, id quod non placet Abbati, & propterea dicit id procedere, quia communis opinio inualuit, quod hodie clerici approprient ſibi omnes fructus, & redditus eccleſiæ, quia de rigore iuris, inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, & ſi clerici facerent quod deberent, non extenderent manus ad redditus beneficiorum, vel ſecundum eum, ille tex. deberet intelligi de redditibus propriis patrimonialibus, vt exponit glo. in ſimilibus terminis in capit. de multa. de pręben. in verſ. de ſuis prouentibus, vel fuit, inquit ſpecialis prouiſio Papæ per rationem, de qua ibi &c.

Ad illud, quod dicitur clericus litigans condemnatus, ſoluet expenſas de redditibus beneficij quos facit ſuos, ſecundum Hoſtień. dicit Abb. ibi quod illa opinio attenta conſuetudine generali, ſecundum quam clericus perſonaliter beneficiatus facit fructus ſuos, iuxta diſtinctionem glo. in capit. pręſenti. de off. ordin. in vj. poſſet admitti, dummo-

do, clerici non mendicarent, idest, quod solutis debitis, tantum remaneret clerico, quod viueret, quia hoc redundaret in opprobrium ecclesiæ.

Illud, quod dicit d. Anto. in c. olim de restit. spol. quod prælatus debitum personale potest soluere de fructibus ecclesiæ, intelligitur procedere, per illud quod diximus supra, quod appropriant sibi clerici omnes redditus, quod facere non debent.

Nec obstat illud, quod dicitur in cap. præsenti, de off. ordin. quod relicta per defunctum, reseruantur futuro successori solutis debitis, quia intelligitur de debitis, pro quibus ecclesia remanet obligata, non de alijs debitis, puta quæ causa necessitatis, vel vtilitatis ecclesiæ, essent contracta, vt per glo. ibidem.

Nec obstat, quod clericus, qui damnum ecclesiæ ob negligentiam, aut prauam administrationem intulit, soluet debitum ecclesiæ, quia illud procedit in casibus enumeratis: in quibus expresse a iure, est obligatus ad resarciendum damnum illatum ecclesiæ, quia si debita habent solui de acquisitis ab ecclesia alijs personis, debent etiam solui ecclesiæ, quia agris ecclesiæ sitientibus, alij rigandi non sunt.

Nec valet dicere, quod si non soluerent clerici de redditibus ecclesiæ, quod fraudarentur creditores, vel quod clerici essent, veluti iudæi inter Christianos, qui non inuenirent, qui eis crederet, quia dico primo, quia creditores sibi habent imputare, cum debeant non ignorare conditionem contrahentis.

Item clerici debent habere pro suo victu sufficientem ecclesiam, alias
39 episcopus eis prouidere tenetur capitulo cum secundum, de præben. text. & gloss. in capitulo si quis ordinauerit, de simonia. in ver. per triennium, & sibi imputet clericus, si minus sufficientem ecclesiam acceptauit, per Abb. in capitulo ex præsentium, de pignor. vers. sed aduerte quod Ioan. Andr. vnde merito non haberent contrahere debita, & si contrahunt videtur clericus habere priuilegium, quod non potest conueniri, vltra quam facere potest, dicit Abb. in capitulo cum esses. in repetit. versiculo quarto principaliter. in vers. nec obstat si diceretur: quod ad minus: quæ omnia debent esse non incognita contrahentibus.

Et illud Specul. quod prius clericus soluet debita de suo, si habet, deinde de redditibus ecclesiæ, intelligi debet, de illis redditibus ecclesiæ quos facit suos, & de illis etiam sibi tantum retinebit, ne mendicet vt dixi supra per Abb. id quod pari modo dici potest ad illud, quod clerico conuenit soluere debita de stipendijs in subsidium, sicut militi, ex quo clericus, & miles æquiparantur.

Ad quod dicitur: ꝙ potest fieri alienatio rerum ecclesiæ in satisfactionē cre-

creditorum intelligi, in casibus, modis, & formis a iure expressis, & non aliter.

Et quod clerici sint domini fructuum, intellige ad bene & canonice dispensandum, non autem ad illos in malum, vel alium vsum, quam sit a iure statutum, conuertendum, quia clericus non vtitur rebus, & fructibus ecclesiæ, tanquam suis, sed tanquam ad dispensandum sibi creditis, per ea quæ tradit Abb. in cap. cum esses. in repet. de testa. vers. secundo principaliter. Zabarella in capitulo fin. de pecul. cler.

Quod vero clericus possit donare, & eleemosinam facere &c. intelligitur in casibus, & pro causis a iure expressis, & permissis, vt in iuribus allegat.

Et ad doctrinam Abb. in cap. quod quibusdam, de fideiussor. responde quod Abb. loquitur ibi, & intelligit de contractu facto nomine ecclesiæ, & pro ecclesia, non autem quod illud esset debitum spectans ad prælatum particulariter, vnde nimirum si potest illud prælatus soluere de redditibus ecclesiæ, quos libere administrat canonice dispensando.

SVMMARIVM.

1 *Quod non mutatur stare non prohibetur.*
2 *Figura iudicij, & verum iudicium, quid sit.*
3 *Quid sit, quasi figura iudicij.*
4 *Substantialia iudicij.*
5 *Citatio est de substantia circa absentem.*
6 *Substanlialibus iudicij non potest renunciari.*
7 *In spolijs fuit datus certus modus procedendi.*
8 *In causis spoliorum, quomodo procedatur.*
9 *In causis spoliorum verbum summariæ reijcit solemnitates.*
10 *Clausula summarie in causis magni præiuditij admittit probationes plene in causis non magni præiudicij semiplene.*
11 *Item importat, quod libellus substinetur etiam sine die, & sine loco.*
12 *Item, quod tolluntur dilationes.*
13 *Item facit agentem ex vna causa, obtinere ex alia.*
14 *Item, quod possit peti debitum naturaliter.*
15 *Item, quod debetur ex nudo pacto.*
Item, quod credatur vni testi cum fama.
16 *Clausula simpliciter remouet omnes subtilitates.*
Difficultates.
Duplicitates, ambiguitates &c.

17 *Clau-*

17 *Clausula de plano importat, quod potest procedi sine processu.*
Et sine causæ cognitione.
Item sine libello in causis modicis.
In causis vilibus proceditur sine libello.
Sufficit, quod petitio describatur apud acta.
18 *Libello, euidenter inepto, non est respondendum.*
19 *Iudex potest procedere in domo.*
Item reiectis exceptionibus, appellationibus, dilatorijs per verbum sine strepitu.
Quod importat, quod possunt postponi feriæ non in honorem Dei.
20 *Quid sit strepitus iudicij.*
21 *Vide quid importet clausula sine figura iudicij.*
22 *Importat, quod iudex pronunciat, incognita veritate per indaginē.*
Non citatur pars ad videndum iurare testes.
Admittitur libellus generalis.
Admittitur libellus sine sollemnitate.
Pars potest incipere ab articulis.
Probatis articulis potest causa terminari.
23 *Clausula inspecta veritate importat.*
Quod proceditur sine apicibus iuris.
Casus in quo valet probatio persuasiua etiam non concludens.
Aequipollet clausulæ secundum meram voluntatem.
Item facit, quod seruatur lex fori, non lex poli.
24 *In causis spoliorum potest procedi etiam criminaliter.*
25 *In causis appellationis spoliorū proceditur, prout in prima instātia.*
Thesaurarius est collector generalis spoliorum.
26 *Causæ spoliorum non possunt cognosci ab alio: quam a Thesaurario regulariter.*
27 *Causa appellationis est vna cum principali.*
28 *Est vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit.*
29 *Legitima semper admittitur exceptio: licet Papa mandet aliquid precise fieri.*
30 *Illa forma nunquam debet omitti: sine qua negotium non potest expediri.*
31 *Quid importet clausula, vocatis vocandis.*
32 *In causis spoliorum admittitur appellatio facto deposito.*
33 *Item proceditur appellatione postposita friuola tamen.*
34 *Quid importat clausula appellatione remota.*

De modo procedendi in cauſis Spoliorum.

QVAESTIO XI.

MVLTI, etiam aduocati, in foro cauſarum huiuſmodi Cameralium non verſati hæſitare, dubitare, ea petere ſolent, quomodo, ac per quos terminos in cauſis ſpoliorum procedi habeat. vnde ad tollendum illis hæſitationem, & dubietatem, ac ad ſatisfaciendum illorum petitioni, ac deſiderio, neceſſarium eſſe exiſtimaui aliqua dicere de modo in cauſis huiuſmodi procedendi, ratus etiam meo iudicio non eſſe bonum, nec integre ſatisfactionem patronis cauſarum huiuſmodi me afferre, ſi poſito quid ſint ſpolia, quomodo diſcernantur, cognoſcantur, & iudicantur, non poneretur etiam modus, quo pro patrocinio cauſarum, auxilio ſuorum clientulorum & veritatis aſſiſti poſſit, & procedi, tam per aduocatum cameræ, quam per alium.

Et quia in cauſis iſtis poſſet dici, quod ſpecialis modus procedendi non ſit traditus, vel alius, vel diuerſus a reliquis cauſis ordinarijs, videtur dicendum meo iudicio primo loco, quod in cauſis ſpoliorum procedi habeat per eoſdem modos, ac terminos, per quos regulariter, & ordinarie procedi ſolet in omnibus cauſis & iidem proceſſus fieri, & formari, qui fieri & formari ſolent in cauſis ordinarijs, quia quod regulariter eſt traditum, regulariter, & ſemper ſeruari debet, & in omnibus, & quod non eſt immutatum ſtare ſemper non prohi-
1 betur vbique, & in omnibus. l. præcipimus. C. de appellat.

Vnde in hoc iudicio illa habent interuenire, & eſſe, quę regulariter eſſe, & interuenire ſolent, & debent in iudicijs ordinariis aliarum cauſarum, vt videlicet in cauſis huiuſmodi ſit vera, & ſolita figura iudicii,
2 & iudicium verum, quod eſt actus trium perſonarum, iudicis videlicet, actoris, & rei, inſtit. de interdi. §. retinendæ: & l. in tribus. ff. de iudic. in l. inter litigantes. & ibi Bar. eo. tit. cuius forma, & figura conſiſtit in his principaliter, & altero iſtorum deficiente, non dici-
3 tur figura, ſed quaſi figura. Item habent interuenire alia ſubſtantialia iudicii, & veluti ſunt citatio, libelli oblatio, litis conteſtatio, iu-
4 ramentū de calumnia, & quod ſententia feratur in ſcriptis, congruo loco, & tempore ſeruatis ſolemnitatibus, debitis, quamuis citatio ſit
5 tantum de ſubſtantia circa abſentem 3. q. 8. caueant. non contra pręſentem per notat. per Inno. in cap. ſi. de elect. per Bart. in. l. prolata C. de ſent. per Bal. in authen. ſi omnes. C. ſi vt ab hære. & alias vt

late

late per Abb.in c.cum I.& A.extra,de sent.& re iud.col.3. & substantialia ista appellantur,quia sine istis iudicium esse non potest l.precia ff.de contrahen.empt.& §.precium,instit. de empt. & vend. & huiusmodi solemnitates iudiciorum,adeo videntur necessarie, quod non
6 possunt per partes relaxari,nec illis modo aliquo potest per consensum renuntiari per ea quæ dicit Bar.in l.quoties.vers.vltimo nota.C. de priuileg.scholarium,lib.12.cap.de causis.de off.deleg. Bart.in l.1. §.1.in vers.quid de alijs solemnitatibus,ff.de ferijs,Bart.in l.si societatem,§.arbitrorum,3.col in fin.ver.dices tu istud falsum, ff. pro socio,quod est verum,quando litigatur coram iudice, secus si coram arbitro,vt per eundem ibidem,& eundem in authen.offeratur, in fi.cap. de litis contesta.

Verum rem aliter sese habere:puto:quia in causis spoliorum non venit aliquo modo seruanda,figura iudicij ordinarij, tam circa solemnitates,quam circa substantialia, quia quomodo in talibus procedi habeat, & qui processus fieri, & quæ iudicij forma, vel figura seruari debeat, fuit expresse per Sanctissimorum Pontificum constitutiones in materia spoliorum æditas statutum, & specialiter ordinatum, & præsertim per litteras Pij Quarti in forma breuis sub anulo piscato-
7 ris expeditas Matthæo Minali Collectori spoliorum generali Thesaurario, directas,sub Dat.Romæ trigesima Iulij 1560. Anno sui Pontificatus primo. In quibus datur expressa, & specifica forma in talibus causis procedendi:Mandat enim ibi Papa procedi summarie,sim
8 pliciter de plano,sine strepitu,& figura iudicij, sola facti veritate inspecta &c.

Per quæ verba,nedum videtur datus modus procedendi alius, & diuersis ab alijs causis ordinarijs,sed & ordo iudiciarius, qui in causis ordinarie seruatur, penitus in causis spoliorum remotus,& sublatus videtur:istud enim videntur importare istæ clausulæ, & istud illa verba significare.Quia nullæ solemnitates seruari debent in causis spolio-
9 rum,ita enim importat verbum summarie,per ea quæ dicit Bar. in l. iudicis,secunda oppo.C.de iudic.interpretatur enim summarie,i.remotis solemnitatibus; sed tamen, si causa sit magni præiudicij, non excludit ista clausula quin recipi,ac fieri non debeant plene probatio
10 nes: si vero sit causa non magni præiudicij semiplene sufficiunt, vt ibi per eum.

Id quod in tantum videtur verum,quod si in libello sit omissus dies, vel
11 locus,nihilominus virtute talis clausulæ sustinetur; & sufficit: vel agatur in causa ciuiliter, vel criminaliter, quia etiam in causis spoliorum potest agi criminaliter,per extrauagantem Pij quarti desuper æditam,vel melius per breue S.Sanctitatis directum Matthæo Minali

li Theſaurario die 20. Aprilis 1561. per ea, quæ tradit Alex. in ſuo con
11 ſil. 6. in 3. vol. & tolluntur dilationes per Bar. in extrauag. ad reprimendum, verſ. ſummarie, per Alex. in l. in ſumma, de condit. indebit. & ſeruantur, vel ſeruari habent tantummodo termini, de quibus in clem. ſæpe, de verb. ſign. vigore iſtius clauſulæ, per dominos de Rota deciſ. 35. incipien. quando committatur. in nouis, qui etiam abbreuiari poſſunt, vt per eoſdem dominos deciſione quæ incip. quando cauſa, num. 488. quia dicit Bal. quod clauſula, ſiue verbum ſummarie, importat idem, & eſt eiuſdem qualitatis, & naturæ, cuius eſt clauſula ſecundum æquitatem, vel de æquitate, per ea, quæ idem Bal. in l. obſeruari, §. proficiſci, ff. de off. pro conſul. quæ clauſula importat, quod intelliguntur reiectæ ſubtilitates, & ſolemnitates iuris, quæ veritatem negocij non tangunt, vt per Bal. in l. ſi pro ea. vltima colum. verſ. vnde facit ad quæſtio. C. mandat. Bar. in l. ſi fideiuſſor. §. quædam, ff. eo. Bar. in l. quintus, ff. mandati, quæ etiam operatur, quia facit agentem ex vna cauſa, obtinere ex alia, vt per Alex. l. ſi ita, §. Griſogonus 9. col.
13 verſ. ſequitur, de verb. obligat per Felin. in cap. ſi cautio. de fid. inſtr. per Fran. de Aret. d. §. Griſogonus, 7. colum. per Butr. conſ. viſo dicto puncto.

Item operatur, quod poteſt peti illud, quod eſt debitum naturaliter, vt
14 per Bal. d. l. ſi pro ea. C. mand.

Item illud, quod ſolo pacto nudo debetur, vt per eundem Bal. in l. nemo in fi. C. de ſenten. item etiam operatur, quod creditur vni teſti cum fama, ſicut in arbitro, qui credit teſti reddenti rationem veriſimilem, licet non concludentem, vt per Aretin. conſ. 60. ſed hoc intellige, ſi ſit æquitas legibus approbata, vt per Bal. dict. l. nemo, quia alias ſecus, item in cauſis ſpoliorum debent reijci, & remoueri omnes rigoroſæ ſubtilitates, difficultates, duplicitates, ambiguitates, obſcuritates, ſcrupuloſitates, doloſæ machinationes, rigor ordinarij iudicij, & de æquitate procedi, Ita enim importare dicitur clauſula, vel verbum ſimpliciter, vt per Bar. in extrauagan. ad reprimen. in verſiculo ſummarie, in fin. exponit enim ibi ſimpliciter, i. ſine rigoroſa ſubtilitate, capitulo dilectus extra. de iud. reiectis difficultatibus, duplicitatibus, ambiguitatibus, obſcuritatibus, & doloſis machinationibus ſequitur Angel. in l. prima, §. ſi quis, de verb. ſign. vbi allegat d. Anto. d. cap. dilectus.

Et propter clauſulam de plano, poteſt procedi in cauſis ſpoliorum ſine
17 proceſſu, & cauſæ cognitione, per ea, quæ dicit glo. & Bart. in l. nequicquam verſ. de plano, ff. de off. proconſul. Item ſine libello, ſi cauſa ſit parua, quia in modicis & vilibus cauſis, vbi ſcriptura non requiritur, non requiritur libelli oblatio. per gloſſ. in capit. primo de libelli

belli oblat. versiculo libelli,quia non est necessarius libellus per Bar. dicto loco,sed sufficit,quod petitio describatur apud acta, quod etiā fieri debet propter iudicem, vt pronunciationem petitioni conformet, & propter actorem,ne frustra fatigetur, & vt videat super quo articulos, & positiones formet,& vt sibi ex alia causa agenti non obstet exceptio rei iudicatæ. Item expedit reo,vt possit suas defensiones formare, ita vt ex ineptitudine absoluatur ab instantia,& absolutus in principali non possit iterum conueniri. Credo tamen, quod sit intelligendum de ineptitudine euidenti:propter quam libello non est aliquo modo respondendum,nec super eo lis contestanda,& de qua
18 Rota decisione trigesimaquinta in nouis. in additio.incip.si quis in causa;quia libellus alia ineptitudine conceptus sustinetur, & valet. Item ista clausula operatur,quod si quis agit inepte,proposita actione obtinere potest,vt per Alex. in l.vinum,ff.si cer.pet.& in l. si filio, ff. de lib.& posthu. nec in libello requiritur locus, neque etiam dies, si criminaliter agatur, aut procedatur, per Alexand. consilio sexto, tertio volumine,per Aretin.consil.61.colum.final. potest procedi ferijs in fauorem, & vtilitatem hominum, non in honorem Dei, vel sanctorum indictis non obstantibus. Item iudex potest procedere
19 in domo,de plano,non pro tribunali sedendo per glo. dict. Clemen. sæpe, in vers. feriarum,abbreuiat dilationes.& excludit exceptiones, quæ requirunt,altiorem indaginem,per gloss.dict.clemen. sæpe, & per Iacob.Butr.in l.si certo, §.custodiam,ff.commoda, & hic sufficit vna citatio alias trina requireretur, gloss. in dict. clemen. in ver. citationem,nec requiritur aliqua litis contestatio,quam tollit ista clausula de plano, quia dicit gloss.in l. pro eadem,la seconda,ff.ad l.aquil. quod iudicium debet solemniter incipere per litis contestationem, & finire per sententiam in omnibus causis,nisi quando proceditur de plano. Item proceditur in istis causis reiectis exceptionibus,& appellationibus dilatorijs, quæ frustratorie, & ad differendum iudicij processum malitiose opponuntur, quia istud importat verbum sine strepitu in constitutionibus positum,talia enim per quendam conuocum clamorem, & tumultum solent examen obstrepere, & veritati habendæ obstaculum præbere, vnde dicitur: quod cultum suum iustitia perdit, quando silentia iudicij obstrepentium turba perfundit, quinta quæstione quarta in loco. refert gloss.in allegat.clemen. sæpe, in versiculo exceptiones, quia inquit Innocen. in capitulo olim de accusat. quod exceptio excommunicationis contra impetrantem inquisitionem, vel ob aliam causam oppositam, propter quam repelleretur a prosequutione inquisitionis, quod non admittitur quia nihilominus habet procedi ad testium receptionem,

& ad

& ad ſententiandum,& poteſt iudex refrenare teſtium multitudinem, & reprobationem,etiam in omnibus alijs,tam partium,quam aduocatorum probationes,exceptiones,& allegationes compeſcere.Item poſtponere ferias indictas,non in honorem Dei , etiam partibus reclamantibus,vel contradicentibus vigore talis clauſulæ . Item ſententiam ferre etiam ſine ſcriptis,& ſine libello,quia ſecundum quoſ-
20 dam appellatur ſtrepitus iudicij,ille totus proceſſus, qui non pertinet ad rem petitam,nec principaliter,nec acceſſorie , & alias , vt ibi per eum . Subdens ibidem , quod ſi adſit clauſula ſine figura iudicij in reſcripto commiſſionis cauſæ , prout eſt in materia noſtra , quod
21 nullus tunc ordo iudiciarius requiritur ſeruari,nec per indaginem
22 cognita veritate pronunciabit,ſed mandata ſibi iniuncta iudex exequutioni mandabit,veluti exēplum dat ſi Papa mandat alicui , quod de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,ſi ei conſtiterit eccleſiam tanto tempore vacaſſe,quod eius collatio ſit ad ſedem apoſtolicam deuoluta , tamdem eccleſiam enim clerico conferat,amoto quocunque illicito detentore,quia tunc non citabuntur aliqui,non fiet litis conteſtatio,non iurabitur de veritate dicenda,teſtes tamen recipientur, nec citabitur aliquis ad iurare videndum,nec admittetur aliquis ad dicendum contra teſtes, vel eorum dicta , nec fiet aliqua publicatio : ſed ſi ex dictis teſtium conſtiterit de præmiſſis,nulla interiectione ſententiæ , eccleſiam conferet,detentorem amouendo , & ſi de falſitate litterarum,aut alias excipiatur , quod iudicem moueat , non cognoſcet de hoc iudex,ſed ſicut merus exequutor ſuperſedebit,& ipſas exceptiones ad ſedem apoſtolicam deferet capitulo de cætero,de re iudic. Item cum tali clauſula poteſt admitti libellus generalis,qui alias parte opponente non eſſet admittendus , vt per Alex. conſilio 186. ſecunda parte , & per Bart.in extrauagan.ad reprimendum, verſiculo figura , idem Alexan. conſilio trigeſimo primo , prima parte . Item libellus ſufficit in tali iudicio , licet careat ſolemnitatibus regulariter requiſitis per Alexan.in l.ſi ita , §. Criſogonus 8. colum. de verb,obligat.

Item poteſt pars incipere ab articulis,quibus probatis poteſt cauſa terminari per Io Mon.in c.ſi.de hæret.quia cum per iſtam clauſulam ſit ſublata figura iudicij,iudex non videtur aſtrictus ad aliquas formas, rimulas,vel figuras iudiciorum,vnde merito dici poteſt , quod collector,vel iudex in cauſis ſpoliorum,tali cum clauſula,iuriſdictionem habens,non teneatur ſeruare formam iudicij.

Vnde nimirum , ſi etiam tribus ſolitis perſonis non interuenientibus , ideſt actore,iudice,& reo,cauſas expedit , quod facere videtur virtute, dict. clauſulæ ſine figura iudicij , quia cum figura iudicij dicatur ,

quando

quando contradictor comparet, & sic tres personæ sunt in iudicio, scilicet iudex, actor, & reus, per Bal. Alex. & Doct. in l. prima. C. qui admitti, & ibi Salic. Bal. in l. ne quisquam ver. de plano. de off. proconsul. & Io. And. in nouella, in cap. de indemnitatibus de electio. in 6. potest iudicium, & causas terminare, etiã non interueniẽte actore, etiam non interueniente reo, &c. non tollit tamen ista clausula defensiones, & probationes, per Dominos de Rota decis. 33. in nouis per Bald. in l. nemo. C. de senten. & in l. iustitia de inst. & iur. & in cap. fin. de not. for. fidelit.

Et per clausulam inspecta veritate, maxime quia, non est de per se po-
23 sita sed adiuncta clausula siue figura. proceditur in causis spoliorum: siue apicibus iuris, qui non habentur in consideratione imo per talem clausulam tollitur etiam iuris ordo, dicit Aret. cons. 84. col. 3. imo licet probatio sit persuasiua, & non concludens tamen in iuditio vbi est talis clausula valet, & tenet, vt per eundem cons. 61. imo potest iudex cum tali clausula procedere, vt vult, quia æquipollet clausulæ secundum meram voluntatem, vt per Imol. in cap. dilecti. de iudic. Lanfran. in sæpe allegata clem. sæpe, facit agentem ex vna causa, & probantem ex alia obtinere. per Felin. in cap. si cautio. de fid. instrum. Item facit, quod in contingentia casus non seruatur lex poli, sed lex fori.

Insuper vltra prædicta in causis spoliorum potest etiam agi criminaliter contra occupatores vsurpatores illorum vigore litterarum Sãctissimi Pij 4. in forma breuis sub anulo piscatoris Matthæo Mi-
24 nali generali spoliorum collectori sub die 20. aprilis 1561. expeditarum pro faciliori spoliorum recuperatione, & recollectione æditarum, quarum tenor in calce præsentis laboris describitur, & Paulus quartus in breui deputationis Hieronymi episcopi torcellani, dat quod possit cogere quoscunque ad coram se comparendum ad sese exanimi subijciendum, expedita sub die viij. feb. 1556.

Per quæ habes meo iuditio, quod causæ spoliorum omissis solemnitatibus, & paucis etiã seruatis substantialibus iudiciarijs, non tamen illis omissis, sine quibus non potest negocium expediri, sed illis tantum prætermissis. per quæ possit expeditio negocii prærogari, vel impediri, & quali, quali petitione, articulis, vel partis intentione probatis in statuto partibus termino, parte citata, vel præsente, non citata, expediuntur in prima instantia.

In causis vero appellationũ in hac materia proceditur pari modo sine
25 figura iudicii. & cum præallegatis clausulis, & modis in rescripto primæ instantię contentis. per iudicem: qui de appellatione cogno-

scit

ſcit, qui eſt regulariter collector generalis, qui eſt in Romana Curia pro tẽpore Reuerend. Theſaurarius generalis, cui cauſæ omnes ſpoliorum facta auocatione, a quibuſcunque iudicibus in Italia committuntur, cum expreſſo decreto, quod cauſæ ſpoliorum non poſſint ab alio iudice cognoſci, vel terminari: niſi ſint ſpecialiter a Papa cõ-
26 miſſæ, commiſſione Sanctiſſimi manu ſignata, vt per bullas Iulij tertij ſub Datum Romæ die decima Ianuarij 1553. & Pauli quarti datum die 21. Octobris 1557. anno tertio, quę ſunt in calce præſentis laboris deſcriptæ, ad quem à grauaminibus commiſſariorum, vel ſubcollectorum appellatur in locis vel terris eccleſiæ, quia in Regno Neapolis, vbi eſt collector generalis ſpecialiter deputatus. appellatur a ſubcollectoribus ad collectorem regulariter, prout ego ſeruari vidi; ſed ego conſulerem ad tollendas dubietates, quod appelletur ad Santiſſimum Papam, vel Sedem Apoſtolicam, vel ad cameram Apoſtolicam, a quibus ego poſſem valide obtinere, vel cauſam committi per reſcriptum vel per decretum, vel Reuerend. Theſaurario vel alteri: quia non vidi breue aliquod collectoris in Regno Neapolis cum tali facultate, & in cauſis appellationum preceditur pari modo ſine figura iudicij, & cum clauſulis primę inſtantiæ, niſi ex for-
27 ma litterarum appellationis aliter appareat, quia cauſa appellationis eſt vna cum principali, & quaſi vnus articulus, vt. C. ne in vna eademque cauſa tertio prouocetur, & eſt vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit, l. ſi quis, ff. quod quiſque iur. vt per Inno-
28 cen. dict. capitulo cum olim. de accuſa. vbi dicit, quod ſi iudex cum clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicij deputatus, eccleſiam conferendo voluerit illicitum detentorem amouere, prout illi ex forma commiſſionis iniungitur, & ob hoc appellari contingat, quod iudex appellationis pari modo, ſine figura iudicij de appellatione cognoſcat, quia cauſa appellationis eſt vna cum pritIicipali, & quaſi vnus articulus, & ibi facto quæſito, quomodo iudex appellationis, qui habet recenſere acta prioris iudicij, & cauſæ, vt cognoſcat an bene, aut male ſit appellatum, cum nulla acta per iudicem primum facta inuenit procedere debeat, reſpondendo dicit, quod iudex appellationis quærit a iudice, qui ita pronunciauit, quid eum ad ſic procedendum mouit, & teſtes ab eo receptos repetet & ſi tam ex reſponſo iudicis, quam ex dictis teſtium, reperiet illum perperam proceſſiſſe, reuocabit non pro tribunali ſedendo, nec in ſcriptis, quod male fuit per primum iudicem factum.

Quia licet Papa mandet ſine figura iudicij procedi, inquit idem, iuriſdictionis eſt, teſtes recipere, & eos ad perhibendum teſtimonium

cohercere,& quod non prouide factum est in prima instantia,iurisdictionis sit,& quantumcunque Papa mandet aliquod præcise fieri,sem
29 per tamen intelligitur,quod legitime exceptiones admittantur c.ex parte,de off.deleg.

Et licet Papa mandet ad celerem expeditionem negocij deueniri,& pro cedi sine forma iudicij,non tamen intelligitur,illud de iudicij forma debere omitti,sine quo non potest negocium expediri,quia illud tan-
30 tum vult Papa prætermitti,per qnod potest expeditio negocij prorogari,vel impediri. Si vero litteræ appellationis sint diuerse,& diuersã contineant formam,secundum illarum formam est procedendum, & forma seruanda : sicut est, si in conclusione ipsarum litterarum, esset clausula vocatis illis,qui fuerint euocandi 8.q.vlt.nouit.quæ clausula importat,vt iudex teneatur seruare ordinem iudiciarium, per ea, quæ habentur per Deci.cons.173.& cons.275. quæ clausula posita in litteris Papæ,operatur quod exequutor non potest subdelegare alteri, Rot.decis.375.in nouis.si in forma,& dec.385.in antiq.

Sed a sententijs in causis spoliorum latis non licet appellare,nec executio sententiæ differri,vel suspendi potest,nisi facto prius per condemnatos rerum,de quibus condemnati fuerint, in manibus collectoris,
32 seu ministrorum suorum actuali deposito,quo facto videntur posse audiri in secunda instantia,& in causa appellationis, per verba breuis Sant.Pij iv.Matthæo Minali directo,sub Dat.Rom.Ann.1560.die 30. Iulij sui Pont.Anno 1.cuius tenor descriptus erit in fine.

Et licet breue deputationis Illustriss.& Reuerendiss.D.Nicolai Flisci Episcopi Sauonen.collectoris in regno Neapolitan.deputati d.mei,ha
33 beat,quod cognoscat causas,& terminet cum clausula omni appellatione postposita,per quæ verba generaliter prolata,& per signum, seu terminum,omni,quod est vniuersale,quod omnia compræhendit, & nihil excipit per Specu in tit.de Sind.vers.quid si in aliquo,l.a procura.C.mandatore,possit intelligi,quod sit sublata appellatio,&quod exequutio per appellantem retardari,aut impediri non possit, quia verba generaliter prolata,habent generaliter intelligi.l.de pretio.de publi.in rem actio. tamen facto deposito, vidi seruari semper, quod appellanti defertur,& appellationes in forma admittuntur: licet possit dici,quod iudex a quo,non deberet appellationem admittere,stante dicta clausula,appellatione remota,quæ operatur,quoad iudicem a quo,vt non teneatur deferre appellationi,vt per Felin.in c.nonnul-
34 li,de rescr.col.25.Bal.in addit.ad Specul.de appell.vers.clausula appellatione remota.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Actio rei perſequutoria competit ad ſpolia.*
2 *Dominium eſt cauſa directæ actionis.*
3 *Fructus eccleſiæ, & inde acquiſita, ſpectant ad eccleſiã iure dominij.*
4 *Clericus ſubtrahendo, vel donando, non poteſt diſponere de rebus eccleſiæ.*
5 *Clericus expendens fructus luxurioſe, tenetur ad reſtitutionem.*
6 *Eccleſia in fructibus eccleſiæ, habet poſſeſſionem, & proprietatem.*
7 *Acquiſita de bonis eccleſiæ, eccleſia vendicat.*
Etiam ſi ſint empta non nomine eccleſiæ.
8 *Sex caſus: in quibus res empta de pecunia alterius, fit illius cuius fuit pecunia.*
9 *Emptum de pecunia aliena; ementi acquiritur regulariter.*
10 *Diſtinctio doctorum circa occupationem bonorum Clerici defuncti.*
11 *Eccleſia vel camera petit ſpolia, non vt hæres, ſed vt domina.*
12 *Prælatus poſſidet nomine eccleſiæ, & vti commodatarius.*
13 *Agitur contra hæredem prælati, pro eo, quòd prælatus gratiam fecit de bonis eccleſiæ.*
14 *Quilibet laicus poteſt agere pro recuperatione ſpoliorum nomine Cameræ.*
15 *Item poſſeſſor ſemper eſt conueniendus, licet exhibeat authorem ſuum.*
16 *Acquiſita de illicite negociatis, pari modo ſunt ſpolia.*

Quæ actio competat Cameræ Apoſtolicæ ad Spolia.

QVAESTIO. XII.

1 REMEDIVM, vel actio, quæ competat Cameræ ad conſequenda, vel recuperanda ſpolia ab hæredibus clerici, vel ſacerdotis defuncti, vel alijs detentoribus ciuiliter agendo, mihi videtur eſſe rei proſecutoria, vel actio directa in rem, quæ competit eccleſiæ, vel ſucceſſori in eccleſia, ratione directi dominii, quod habet eccleſia in fructibus eccleſiæ, ac in rebus, vel ex fructibus, vel occaſione eccleſiæ acquiſitis: in cuius locum hodie Camera a Papa fuit poſita, & ſuffecta in ſpolijs Rot. dec. 855. in ant. per ea, quæ dicimus in j. q. quia directum dominiũ eſt cauſa directæ actio-
2 nis in rem l. in rem, ff. de rei vend. gl in §. namq. inſt. de act. in ver. directum. Quia quòd fructus eccleſię, vel prouentus, redditus, aut emolu-

menta,& ex eis prouenientia vel inde acquisita per clericum,ſpectent ad eccleſiam,etiam iure dominij,videtur clarum per tex. in c. videntes,12.q.1.vbi inquit tex.ratione maioris vtilitatis,agri,hęreditates, prædia,& alia bona quæ antea vendebantur,matricibus eccleſijs tradita fuerunt per ſummos ſacerdotes, & leuitas, vt de redditibus illorum,elegantius communem vitam degentibus ſubminiſtraretur.

Quorum adminiſtratio, & diſpenſatio ſpectaret in omni tempore, ad epiſcopos Apoſtolorum locotenentes,eſt text. in c.Epiſcopi, eiſdem cauſ. & q. vbi dicitur, quod quicquid de prouiſione fuerit, ſiue de agris, ſiue de fructibus,ſiue de oblationibus,quæ omnia debent conſeruari eccleſiæ, & quod ſi epiſcopus aliter præſumpſerit, poterit deponi.

Similiter habetur in tex.c.epiſcopus,12.q.2.vbi clericus,vel epiſcopus
4 non poteſt diſponere,vel ſubtrahendo,vel donando de rebus eccleſię, quia non ſunt eius:ſed eccleſiæ,& ſi aliter facit,factum irritum,& inane cenſetur,quia clericus in fructibus beneficij,& eccleſiæ habet tantum vſum,& vſuarius tantummodo reputatur,eſt gl.in c.fi de pign.c. quia nos,de teſt.c.ſi quis ſane,de pecul.cler.quia debet victu, & veſtitu eſſe contentus,quia de rebus eccleſiæ ſolummodo eſt clericorum, quantum probabili ratione conſumunt gl.eſt in c.res eccleſiæ, 12.q. 1.& clerici tantum neceſſaria habere debent ab eccleſia, & talis neceſſitas arctatur ad victum,& veſtitum:imo dicit Io.de Lignan.in clemen.gratiæ,quod ſi clericus vltra debitum expendit aliquod,luxurioſe viuendo de rebus eccleſiæ,tenetur ad reſtitutionem eccleſiæ, idem
5 dicit Abb.in c.fi.de pecul.cler.in fi.& dicit Abb.in c.inquirendum,in primo not.de pecul.cler.quod rector eccleſiæ,nec redditus,nec oblationes,nec data eccleſię prætextu voti,facit illa ſua,ſed cadunt eccleſiæ vtilitatibus.

Quia eccleſia in fructibus,& rebus eccleſiæ habet poſſeſſionem, & pro-
6 prietatem per Abb.in c.cum eſſes.in repet.de teſt.verſ.5. principaliter,vnde ſecundum eum dicit Innocen.quod ſi aliquando inuenietur, hæc bona Deo oblata,eſſe epiſcoporum,prælatorum,aut capitulorũ, debet intelligi,quod ſunt eorum,quoad gubernationem, ſubijciendo ibi:quod hæc bona propter vtilitatem communem,diuiſa ſunt in eccleſijs diuerſorum locorum,auctoritate ſummorum Pontificum,&epiſcopis,& alijs prælatis conceſſa extitit adminiſtratio eorum c.videntes,12.q.1.& cap.præcipimus.

Et dicit Abb.in repet.c.cum eſſes,de teſtam.verſ.ſecundo principaliter, quod dici conſueuit,quod acquiſita de bonis eccleſiæ,poteſt eccleſia
7 vendicare,12.quæſt.4.ſacerdotes,& c.fin.12.quæſt.vltima,quia quicquid acquirit prælatus de rebus eccleſiæ,vel occaſione eccleſiæ, poſt

ſuam

ſuam inſtitutionem, eccleſiæ eſt. glo. in capit. vt vnus. de pecul. cler. & gloſſ. in capit. res eccleſię. xij. quæſt. j. dicit, quod de bonis eccleſię, illud tantum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, vbi infert quod ſi clericus emit equum de bonis eccleſię, clerici non eſt, ſed eccleſię, eſt bona glo. in capit. cum in officijs. de teſtam. quę multa allegat, quæ dicit, quod quicquid acquirit ſacerdos. vel quilibet alius clericus intuitu eccleſię, ad eccleſiam pertinet. Idem glo. in capit. primo. eo. in verb. acquiſiſſe. & habetur in tex. in cap. primo. xij. quæſt. iij. de quolibet clerico indiſtincte, quod quęcunque acquiſierit de eccleſię bonis, debet conferre eccleſiæ, alias punitur, quia dicit Abb. pręalleg. loco in capit. cum eſſes. ſi faceret clericus fructus ſuos, non video, quare de illis non poſſet clericus ſibi emere prædia.

Habetur in tex. in capit. relatum. el. ſecundo de teſta. quod acquiſita per eccleſiam debent remanere penes eccleſiam, vbi Abb. ſecundo not. dicit, quod ſi clericus de redditibus eccleſiæ emat equum, vel prædium, hęc poſſunt dici acquiſita per eccleſiam, vnde ſunt eccleſię, non autem clerici bonus, tex. in cap. placuit. 12. quæſt. 3. vbi gloſſ. in verb. ſuo. quod licet clericus de pecunia eccleſię aliquid ſuo nomine emat, quod res illa ſtatim facta eſt eccleſiæ. Idem inquit Abb. in cap. primo. verſ. nota ibi. de pecul. cler. id quod eſt ſpeciale in eccleſia per d. glo. optima glo. in cap. inquirendum. de pecul. cler. in verſ. comparauit, quod ſi clericus nomine alieno prædia comparauit, puniendus eſt, & eccleſia taliter empta vendicare poteſt, licet ſua non ſint, & eſt ſpeciale inquit in eccleſia, vbi Hoſtien. enumerat ſex caſus ſpeciales, in quibus res empta de pecunia alterius efficitur illius, cuius eſt pecunia, quod eſt contra regulam, quia licet res ematur de pecunia alterius, tamen ementi acquiritur, non domino pecunię, & primus caſus in eccleſia, inquit, ſecundum magiſtros, vt ſcilicet res empta de pe-
8 cunia eccleſię, ipſi eccleſiæ acquiratur, & vendicari poſſit. ſecundus in re empta pecunia militis: tertius in pecunia pupilli: quartus in re empta a marito de pecunia ſibi data ab vxore. quintus in re empta a liberto de pecunia domini, vel patroni. ſextus in re empta de pecunia funebri. Et ſi aliquid de meo peruenit ad te bonum, & æquum eſt, vt illud mihi reddas, vt per Io. And. de capit. inquirendum. & dicit glo. in cap. vt vnus, de pecul. cler. quod clericus acquiſita occaſione eccleſiæ, habet eccleſiæ reſtituere, quemadmodum quis tenetur, quando occaſione rei tuę, aliquid ad eum peruenit. cap. ad noſtram de iure iur.

Sequitur Couarruias doctor Hiſpanus in cap. primo. de teſta. verſ. tertio ex vltimis. quod res empta a prælato de pecunia eccleſiæ, dominio

ecclesiæ quæruntur a die emptionis, etiam si proprio prælati nomine fiat emptio, & hæc est inquit communis opinio, licet in contrarium sit opinio Hostien. & id colligitur optime in authen. licentia. C.de episcopis & cler.nec obstat regula in contrarium, quod emptũ
6 de pecunia aliena, ementi acquiritur, non illi cuius est pecunia. l. ex ea. C.de rei vend.quia in rebus ecclesiæ, est speciale, vt emptum de rebus ecclesiæ, acquiratur dominium ecclesiæ, non ementi. Barbat. & Cardinalis d.cap.inquirendum.glo.in capit.apostolicos.xij.q.ij.Corset. in sing. in vers. emptio. Roman. in authen. similiter. C. ad l. fal. col. sexta. Bal.in l. si quis presbiter. C. de episcopis & cler.dixi late in quæst.de potestate clerici vel prælati. & maxime in vers. imo dicit Couarruias.

Per quæ meo iudicio manifeste apparet, quod tam fructus ecclesiæ, quam prouenientia ex fructibus, ac occasione ecclesiæ acquisita per clericum, & relicta post eum, vti spolia sunt ecclesiæ & per consequens cameræ apostolicæ in loco successoris, & ecclesiæ suffectæ, sepe allegata Decisio. Rotæ in antiquis 855.incip.cum camera apostolica. & ad illam spectant ratione dominij, merito si dici potest, quod ad illa consequenda, vel recuperanda, competat actio rei vendicationis, cum ecclesia, cuius loco succedit Camera, habeat in talibus dominium per Abb.in repet.in capit. cum esses. de testa. vers. quinto secundum vnam opinionem. & glo.in. § & quoniam. in authen. de alien. & emphi. vbi ecclesiæ ad res ecclesiasticas, competit rei vendicatio, sed Innoc. in capit. cum officijs. de testa. posita quæstione
10 quis occupabit bona clerici defuncti abintestato, distinguit quod, vel sunt bona ecclesię, & talia occupabit ecclesia, vel sunt bona defuncti, & de eis est certum, quod fuerunt illius, & illa occupabit hæres sanguinis, vel sunt bona de quibus dubitari potest, sint ne ecclesiæ, vel defuncti, & tunc quia pro ecclesia, præsumitur, occupabit ecclesia, & si forsan illa occupet hæres sua auctoritate, habet actionem ecclesia, vel camera ex constitutione. l. si quis in tantam. C. vnde vi.

Item quia in rem, quam possidebat ecclesia, per clericum defunctum, sibi & a se ipsa ius dicit, competit edictum diui Marci, vel furti, aut vi.bon. rapto. vel ad exhibendum, vt in singulis notare poteris, actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum diui Adriani non competunt ecclesiæ, quia prædicta non petit vt hæres, sed vt domina, si autem prælatus in alium transferret, tunc ad recuperandum non habet ecclesia, nisi rei vendicationem, vel ad exhibendum. Idem di-
11 cũt Hostien. Io. And Zabarella, vbi vide per eos vniformiter loquentes, quid sit in casu, in quo hæres institutus, occupat bona clerici defuncti

functi ſibi relicta, an formidare habeat pęnam conſtitutionis d. l. ſi quis in tantam. ſubdens ibidem Innocen. quod ſi clericus ſolummodo dimittat rem poſt mortem ſuam inter alias res ſuas proprias, ciuilem poſſeſſionem retinet eccleſia, cum prælatus non poſſideat nomine ſuo, ſed eccleſiæ, ſicut commendatarius. ff. de acqui. poſſeſſ. ſi colonus cap. fine exceptione. x. q. 2. quo loco etiam habetur per In-
12 nocen. Hoſtien. Io. And. quod pro damno illato eccleſiæ per prælatum, ad ſatisfaciendum ageturcontra hæredem prælati. 12. q. 2. epiſcopus qui filios ſi tamen ante mortem prælati lis ſit conteſtata, & lite non conteſtata, de illis quæ peruenerunt ad illum, & quatenus ad illum peruenerit, quia heres tenetur de dolo, & culpa prælati, ſi tamen non ſit leuis culpa, reficiendo, & recompenſando eccleſię.

Item poteſt agi contra eum, ſi prælatus de rebus eccleſiæ alicui gratiam facit, allegant. l. cum oſtendimus. ff. de fideiuſſor. pro quo vide
13 Franc. Mar. in deciſ. Delfin. deciſ. 117. vbi dicit, quod ſucceſſor in beneficio, tenetur remota adminiſtratione prelati, iuxta vires ſpolij quę ad illum prouenerint, id quod hodie eſt dicendum de camera apoſtolica, vel de illo ad quem ſpolia vadunt, & deciſ. 105. habetur, quod bona clericorum habent inuẽtariari per iudicem eccleſiaſticum &c. vt ibi late quam deciſiõ. vide pro hac materia: & pro recuperatione rerum eccleſiæ, & ſpolii nõ ſolum camera apoſtolica poteſt agere, ſed & quilibet laicus poteſt intentare rei vendicationem nomine cameræ. per tex. in cap. ſi quis preſbyterorum. de reb. eccleſ. non alien. vbi
14 Abb. Sicul. & per Doctor. in l. iubemus. la ſecunda. verſ. iconomus. C. de ſac. ſan. eccleſ. contra quemcumque detentorem, & ſeu poſſeſſorem rerum eccleſię, quia poſſeſſor eſt ſemper conueniendus, licet exhibeat auctorem ſuum per glo. cap. quicumque. 12. q. 2. quam vide, quæ diſtinguit an res ſit mobilis vel immobilis, & an poſſideat nomine ſuo, an alieno, pro quo vide etiam glo. in cap. ſi quis. de reb. eccleſ. non alien. in glo fin.

Et hæc pro nunc ſufficiant, pro eo quod mihi occurrit dicere in hac materia ſpoliorum, prouenientium ratione fructuum eccleſiæ, vel occa-
15 ſione eccleſiæ. Ad illa vero ſpolia, quæ non veniunt cauſa eccleſiæ, ſed occaſione illicitarum negociationũ, vel alias contra ſacros canones acquiſitorum, quę itidem ſunt effecta, & declarata ſpolia, per bullam Sanctiſſimi Pij quarti ædita ſub anno 1560. Anno ſui Pontificatus primo quæ eſt inſerta in quæſtione quæ negocia ſint permiſſa, aut interdicta cler. Credo quod poſſit pari modo dici, quod competant actiones illę, quæ competunt pro ſpolijs eccleſiaſticis, quia parimodo ſunt ſpolia, & parimodo applicata, & incorporata cameræ

parique modo committitur illorum exactio, veluti fit aliorum spoliorum, vel saltim posset dici, quod ad illa competat conditio ex lege, ex noua obligatione, quæ datur si non caueatur de nomine actionis, l.idem.§.primo ff.naut.caupo. stab.glo.in.§.namque. in ver. deficiente instit. de actio.pignor.

Vlterius est facta constitutio per Paulum iv.contra occupatores bonorum cameræ apostolicæ, debitoresque illius &c.ædita anno 1556. viii.Kalen. Nouembris.in qua renouata bulla Gregorii xii. & pænis in ea contentis, contra inuasores, & occupatores talium bonorum, ac constitutionibus aliorum prædecessorum pontificum. sententiisque Reuerendissimorum cameræ apostolicæ clericorum. desuper latis, ac protestationem Alexādri Palanterii cameræ apostolicæ procuratoris fiscalis, de nouo statuit, & mandat, quod pro recuperatione talium bonorum, contra detentores, & occupatores procedat. & procedi possit ad varias atroces pænas, cuius constitutionis vigore poterit procedi contra occupatores, & detentores spoliorum ad pænas in d.constitutione contentas, modo, & forma in eadem constitutione traditis, & expressis, cuius tenor est in fine descriptus.

SVMMARIVM.

1 Contra agentem datur conuento exceptio.
2 Exceptiones sunt comparatæ gratia reorum defendendorum.
3 In causis spoliorum, proceditur ex forma rescriptorum.
4 Quid Importet verbum sine strepitu.
5 Iustitia perdit cultum suum, per turbam obstrepentium.
6 Quid importet clausula, sola facti veritate inspecta.
7 In causis spoliorum, admittuntur exceptiones releuantes.
8 Exceptiones sunt de iure naturali.
9 Exceptio habuit ortum in paradiso ab Adam peccante.
10 Defensio, nec per rescriptum, nec per statutum tolli potest.
11 Princeps nō potest tollere illa: quæ sunt de iure naturali, vel gētiū.
12 Iudex non potest aliquid immutare; vbi ius est alteri quæsitum.
13 Exceptio peremptoria non tollitur, per rescriptum de certa scientia.
14 Ius præscriptionis, fuit inductum auctoritate Principis.
15 Durum est coram suspecto litigare.
Et lites habent procedere sine suspitione.
16 Ex leui causa remouetur, iudex suspectus.
17 Delegatus a Principe suspectus recusatur de iure ciuili, & canonico.
18 Iudex delegatus impetratus a procuratore non recusatur a domino.

19 Exce-

19 *Exceptio ſuſpicionis, tollitur per conſenſum procuratoris.*
20 *Quando iudex delegatus poſſit recuſari.*
21 *Quando de iure ciuili, vel canonico ordinarius poſſit recuſari.*
22 *Allegans iudicem ſuſpectum, proponat in ſcriptis cauſam ſuſpicionis.*
23 *Exceptio ſuſpicionis propoſita impedit procedi in cauſa.*
24 *In notorijs non eſt locus ſuſpicioni.*
25 *Vide de cauſis ſuſpicionum num. 70.*
26 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum æquiparatur ordinario.*
27 *Quæ ſit exceptio litis finitæ.*
28 *Omnis lis finitur iuramento.*
29 *Iuramentum & tranſactio a pari procedunt.*
30 *Pactis & conuentionibus eſt ſtandum.*
31 *Quid ſit tranſactio.*
32 *Vide de effectu tranſactionis.*
33 *Quid ſit res iudicata.*
34 *Exceptio ſolutionis elidit actionem.*
35 *Iudex ſupplet pro reo non opponente exceptionem ſolutionis, de qua conſtat.*
36 *Exceptio compenſationis tollit obligationem naturalem, & ciuilem.*
37 *Vide effectu exceptionis compenſationis.*
38 *Decimæ ſunt integre ſoluendæ, & portandæ ſumptibus ſoluentis.*
39 *Exempti non veniunt in generali ſermone comprehenſi.*
40 *Exempti non tenentur ad collectas Papæ.*
41 *Pauper non tenetur vltra quam facere poteſt.*
42 *Per paupertatem actum redditur inane.*
43 *Vide de effectu, ac de priuilegijs paupertatis.*
44 *Pauperes cancellantur de libro extimi.*

De exceptionibus in cauſis ſpoliorum opponendis, & de præſcriptione.

QVAESTIO XIII.

VT in cauſis, & litibus aliarum rerum euenire ſolet, quod licet actio intentata in ſui ſubſtantia ſit efficax, puta quæ intentatur contra ciuiliter, & naturaliter obligatum, qui prima facie videtur condemnandus, ſed tamen non eſt efficax quantum ad opem exactionis, ſæpe enim accidit, vt licet ipſe pro ſecutio, qua actor experitur iuxta ſit, tamen iniqua ſit aduerſus eum, cũ quo agitur, ideoq; contra agentem datur cõuento exceptio. §. primo

mo instit. de exceptio. ita pari modo credo, quod in causis spolio-
1 rum accidere solet, vt actio intentata per Cameram contra hæredes defuncti, & seu spoliorum detentorem, aut alium obligatum, clypeo exceptionis oppositæ submoueatur, & inefficax reddatur, quia exceptiones sunt comparatæ gratia defendẽdorum eorum, cum qui-
2 bus agitur, instit. eo. in principio, vnde meo iudicio non erit factum sine aliqua ratione, si hic subnectam, an, & quæ, & quando competant, vel opponi possint exceptiones in causis spoliorum a reis conuentis, ad impugnandam actionem contra eos intentatam, & more solito per contraria procedendo, quomodo magis elicitur, & habetur veritas. l. munerum. §. mixta. ff. de mun. & honor. & Bartoli ingenium illustrauit procedere per contraria per Lud. Com. quæst. secunda prohem. ij. in reg. Cancellariæ. Dico, quod in causis spoliorum non videntur admitti debere, nec posse aliquæ exceptiones, vel dilatoriæ, vel peremptoriæ, vel subreptionis, aut nullitatis, contra rescriptum: vel recusationis contra iudicem, aut alias cuiuslibet generis exceptiones: quia in causis huiusmodi non proceditur, nec procedi habet, nisi ex forma rescriptorum, a Romanis
3 Pontificibus desuper æditorum, secundum quorum formam, propter causas in eis appositas, & maxime propter clausulam sine strepitu, & figura iudicij, proceditur semotis omnibus exceptionibus, per tex. & ibi glo. in clem. sæpe. de verb. signif. quia verbum sine strepitu, importat, quod procedatur reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quæ frustratorie, & ad differendum iudicis processum malitiose opponuntur, talia enim per quendam conuocum clamorem, & tumultum, solent examen obstrepere, & veritati habendæ obstaculum præbere, vnde dicitur, quod cultum suum iustitia perdit, quando silentia iudicij obstrepentium turba perfunduntur, sexta quæst. iiij. in loco. glo. in dicta clem. sæpe. in
5 verbo exceptiones. quia, inquit Innocen. in cap. olim. de accusa. quod exceptio excommunicationis contra impetrãtem inquisitionem, vel ob aliam causam opposita, propter quam repelletur a prosequutione inquisitionis, non admittitur, quia nihilominus habet procedi ad testium receptionem, & ad sententiandum, quia potest iudex magis refrenare testium multitudinem, & reprobationem, & in omnibus alijs, tam partium, quam aduocatorum probationes, exceptiones, & allegationes compescere: item postponere ferias indictas, non in honorem Dei, etiam partibus reclamantibus, vel contradicentibus, & alias, vt ibi per eum: Item per clausulam sola facti veritate inspecta adiuncta clausula, sine figura in rescriptis apposita, proceditur in cau-
6 sis spoliorum, sine apicibus iuris, & vt vult iudex, quia talis clausula

æqui-

æquipollet, clauſulæ ſecundum meram voluntatem, & per Io de Imo. in c. dilecti. de iudi. & per tales clauſulas tollitur ordo iuris, per Aret. conſil. 84. colum. 3. per quæ, & per ea, quæ deducimus in. q. de modo procedendi in cau. ſpolio. vbi diximus de clauſulis, & de virtute clauſularum, in reſcriptis ſuper ſpolijs, & materia ſpoliorum, factis appoſitarum, videtur, quod nullę exceptiones in cauſis huiuſmodi admitti debeant, imo quod quibuſuis exceptionibus remotis, & reiectis, procedere habeat iudex ad expeditionem, & ſeu terminationem cauſarum.

Verum his non obſtan. ego credo, quod exceptiones maxime, quæ ſint releuantes, & quæ non calumnioſe, & malitioſe ad differendum,
7 & quæ fruſtratorie, non opponantur, admitti debeant, nec poſſit in cauſis ſpoliorum reijci per iudicem, aut ſubmoueri: quia exceptiones proueniunt a iure naturali, per Abb. in rubr. de excep. extra. cum
8 exceptiones ſint defenſiones. l. ſiquidem. l. defenſiones. C. de exceptio. capitulo dilecti ex. eod. tit. ſed defenſio eſt de iure naturali. L. prima §. arietes. ff. ſi quad. paup. fec. dic. l. vt vim. ff. de iuſt. & iu. & dicit Abb. in rub. de exceptio. quod exceptio. habuit ortum in paradiſo, Adam excepiente, quod deceptus ab Eua peccauerat,
9 per Spec. in §. ſane. in prohæmio, ſubdens Abb. ego credo quod proceſſit ab ipſa natura, quia exceptio eſt quædam defenſio, quæ eſt de iure naturali, quæ defenſio, nec per reſcriptum, nec per ſta-
10 tutum tolli poteſt, per Bal. in d. l. vt vim. merito exceptiones tales, non poſſunt, non admitti, & per Fel. in capitulo cauſam quæ. de reſcrip. extra. verſic. ſimiliter dicit Car. vbi dicit, quod ſtatutum tollens exceptionem, intelligitur de iniuſta exceptione, non de iuſta, quia illa quæ ſunt de iure naturali, vel gentium, princeps non poteſt tollere, niſi ſubſiſtente cauſa, iuſta, & rationabili.
11 glo. & doctor. in l. fin. C. ſi contra ius, vel vtil. public. imo quæcumque clauſula ponatur in commiſſione, ſub quacumque verborum forma, nunque prætextu talis amplæ commiſſionis, poterit iudex reijcere exceptionem acquiſitam parti, quantumcunque ſit talis exceptio, de rigore iuris inducta, veluti eſt dare exemplum in exceptione præſcriptionis, quia in his, quæ ipſe iudex habet facere, verum eſt, quod non tenetur ſequi regulas iuris, ſed in his, quæ iam facta ſunt, ex quibus eſt ius alteri quæſitum, iudex non poteſt aliquid
12 immutare, ſed tantum illud ſequi. l. bona fides. ff. depoſ. alias eſſet auferre ius alterius, quod eſt contra naturalem æquitatem, per Bar. ſolemniter in extrauag. ad reprimen. in verſ. videtur in fin. id, quod dicit Iaſ. ſemper eſt cordi tenendum, & nunquam obliuioni mandandum, vt per eum in. l. ſi ſit legatum in principio. de leg. primo col. 6. mihi

mihi num. 29. & dicit idem Ias.in. l. si quis iniquum. §. si is pæna. 2. col. ff. quod quisque iur. quod exceptio peremptoria. non tollitur licet in rescripto adsit clausula de certa scientia, & clausula non obstan. nisi expresse sit dictum, & expresse facta mentio quia nisi de eo fieret mentio, princeps nullo modo intelligeretur peremptoriam exceptionem tollere, cum sit nimis grauis præiudicij, not. Anton.de Butr.in capitulo ex parte, de for. competen. primo not. per Innocen.in capitulo super litteris, de rescrip. & quod princeps si expresse dicat, possit tollere exceptionem peremptoriam tertio competentem, credo quod sit intelligendum de exceptione, quæ sit acquisita tertio iure positiuo, & iure supra quod est princeps, puta si mihi competat exceptio acquisita iure præscriptionis, quod est ius inductum auctoritate principis, in quo princeps potest mihi suo mo-
14 do præiudicare, etiam sine causa, l. digna vox. C. de leg. secus si alio iure, puta iure naturali sit mihi acquisita illa exceptio, quia cum non possit tollere princeps iura naturalia, ego credo, quod non possit præiudicare in inductis, & mihi acquisitis a iure naturali, vt dixi supra.

Nec obstant in aliquo in cõtrarium supra adducta, & primo illud, quod clausula sine strepitu &c.in rescriptis, importat quod procedatur reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quia intelligitur de exceptionibus, quæ frustatorie etiam ad differendum iudicis processum malitiose opponuntur, non autem, quando vere, & cum causa opponuntur, vt per gloss.dict.clem.sæpe, loco supra allegato. Item non obstat, quod vigore clausulæ, sola facti veritate inspecta, importetur, quod iudex possit procedere sine ordine iudiciario, & sine apicibus iuris, & vt vult, quia per hoc non intelligitur, quod habeat procedere demptis substantialibus, tam pro parte rei, quam pro parte actoris, nec quod per hoc auferatur, vel ablata intelligatur facultas alicui ex partibus faciendi suas defensiones, quæ per istam clausulam non tolluntur, per dominos, de Rot.decis.33.in nouis. per Bald. in l nemo, C. de senten. & in l.iustitia, de iustit.& iur.& in cap. final. de no.for. fidel. vnde merito posset dici, quod in causis spoliorum possunt admitti exceptiones, quæ in alijs causis venirent admittendæ, quia illud quod expresse non reperiatur prohibitum, regulariter in omnibus permissum esse intelligitur, vulgatis iuribus, qualiter posset dici de exceptione suspitionis, vel recusationis iudicis suspecti, quæ ex multis causis potest coram quolibet iudice, tam ordinario, quam delegato opponi, nec vllo modo videtur posse reijci, vel non admitti, quia lites habent procedere sine suspicione, quia
15 durum est litigare coram iudice suspecto, & a quo quis non sperat posse

posse consequi iusticiæ complementum 3. q. v. suspecti. & l. apertissimi. C. de iudic. glo. in cap. accedens. il secondo. vt lite non contesta.
16 imo ex leui causa remouetur iudex suspectus per d. glo. in. c. accedēs il secondo vt lit. non contes. & per glo. in cap. postremo. de appella. & ego possum attestari esse de stilo signaturę, & Romanæ curiæ, quod præstito solum per partem iuramento perhorrescentiæ, causæ auocantur, & alteri comittuntur, prout seruari vidi, & practicaui, maxime si sit Iudex delegatus, & instantiā partis procuratus, quem in curia iudicem affectatum vocant: Quia iudex delegatus etiam a principe, de iure ciuili, vt suspectus recusatur, & multo fortius de iure canonico, non tamen ab illa parte, ad cuius instantiam esset de-
17 legatus, ex quo semel in eum consensit authen. offeratur. C. de litis contesta. per Ias. in. l. apertissimi. C. de iud. imo si procurator in specie delegatum impetrat, non potest dominus eum recusare, per glo. quæ est notabilis. in cap. cum olim. in glo. 2. de caus. possess. &
18 propriet. quod tamen intelligitur, nisi noua causa superuenerit, per Ias. dicto loco, quia exceptio suspectionis, tollitur per consensum procuratoris in iudicem. per Bal. in additione ad Spec. in tit. de rescrip.
19 præsenta. vers. consensus. si vero esset delegatus ad instantiam partium, & de consensu vtriusque partis, puta data lista confidentium, & suspectorum, vel viua voce eum partes elegissent, tunc a neutro
20 posset, vt suspectus recusari, quia recusatio tunc esset temeraria propter interuentum consensus ab vtraque parte, & licet de iure ciuili posset fieri, tamen eo casu non fit, nisi cum iusta causa per not. per Angel. in. l. quia poterat. ff. ad trebel.

Iudex etiam ordinarius potest allegari suspectus, & recusari de iure canonico cap. cum speciali. vbi glo. & Doctor. de appella. capit. si quis contra. de for. compet. ca. suspitionis. de off. delega. & de iure canonico eliguntur arbitri iuris, qui de causis suspitionis cognoscunt.
21 ca. secundo requiris. §. fin. de appella. & ca. causam quæ. de offic. deleg. de iure vero ciuili, an ordinarius possit vt suspectus recusari, disputat glo. secunda. in. l. apertissime. C. de iud. idem facit in. l. quia poterat. ff. ad trebel. sed tamen communis conclusio Doctorum videtur esse, quod de iure ciuili non possit recusari, vt remoueatur, tamquam suspectus a causa, sed si est suspectus, potest peti sibi dari aliquem adiunctum, cum quo procedat in causa authen. si vero contigerit. C. de iudic. per Ias. in præallegata. l. apertissimi. prima. colum. versic. nunquid. fallit tamen in casibus enumeratis per eundem Ias. ibi.

Et in casu nostro, cum causæ spoliorum sint causæ camerales cameræ apostolicæ, & causæ ecclesiasticæ, videtur quod in eis habeat seruari dispo-

dispositio iuris canonici, non ciuilis, tamquam magis propitia, & magis fauorabilis glo. 3 .in capitulo fin. de consuet. not. in capitulo illud . de præscrip.& in capitulo sanctorum . eo. Cardin. Flo. in d. capitulo fin. de consuet. capitulo lege. c. si in adiutorium. 10. distinct. refert Alex. cons. 5. vol. 5. col. 3. rep. in clem. prima. de off. ordin. & est argumento a minori ad maius, quia si secundum Bartol. in l. quia poterat. ff. ad trebel. in terris imperij seruatur, & seruari habet ius ciuile indistincte, in terris vero ecclesiæ ius canonicum, multo fortius id videtur dicendum in causis vt scilicet in causis ecclesiasticis seruetur dictamen canonum potiusquam censura legum ciuilium glo. 3. c. fi. de consuet. not. in cap. illud. cap. sanctorum . de præscriptioni.

Et qui iudicem recusare intendit, debet causam iustæ recusationis alle-
22 gare coram ipso, & taliter causam alleget, quæ si esset probata debe ret legitima reputari, c. cum speciali. de appella. & cap. vt debitus. & ista recusatio, siue suspecti allegatio, non est oretenus facienda, sed est danda in scriptis. c. quoniam. de probatio, & semel quod fuit proposita ista exceptio, impedit procedi in causa, quousque sit probata, per glo. in cap. quoniam. de probation. in vers. recusationis. & in
23 glo. sequenti. quia est exceptio dilatoria. 3. q. 3. afferatur. & probari debet corā arbitris a partibus electis. c. suspitionis. de off. deleg. qua probata supersedere habet iudex, nec in causa habet se aliquo modo intromittere, quia apparet ipsum non habere iurisdictionem, post pronunciationem arbitrorum: si vero non sit probata, delegatus in causa procedit.

Item habet proponi ante litem contestatam, vt exceptio dilatoria ca. intra monasterium. de re iud. l. apertissimi. C. de iudi. & iij. q. iij. afferatur, aut saltem infra terminum statutum a lege ad proponendas dilatorias c. pastoralis. extra de exceptio. & post litem contestatam non opponitur, nisi ex noua causa cap. insinuante. de off. deleg. non tamē opponitur. si superueniat post conclusum in causa per Io. And. in cap. dilect. de ordin. cogni. per tex. in cap. de auditis. de procura. quia iudex in notoriis non allegatur suspectus, & conclusio in causa
24 facit notorium. per glo. in cap. significauerunt. de testi. Ludo. in singu. vers. exceptio dilatoria.

Secundum tamen leges habent proponi vsque ad viginti dies d. §. afferatur. & authen. conseq. C. de sent. & interlocutorijs. per glo. in. ca. secundo requiris. in verbo coram eo. de appella.

De causis vero suspitionis, quæ allegari possint contra iudicem, vide per glo. in cap. causam quæ. de off. deleg. vbi multas enumerat, puta si iudex sit vassallus aduersarij: si suffraganeus impetrantis: si consanguineus,

guineus: ſi extitit aduocatus in eadem cauſa: ſi habet conſimilem caſum in cauſa propria, vbi ponit verſum, quatuor iſta, timor, odium dilectio cenſus. ſæpe ſolent hominum rectos peruertere ſenſus, & glo. in capit. ſuper. eodem tit. allegat alias cauſas, puta quia habet litem, vel cauſam cum ſuo monaſterio, quia illum redeuntem a Romana curia non admiſit ad oſculum pacis, Item quia ei dixit, quod ſi poſſet ei noceret in illa cauſa.

Itē maxima amicitia aduerſarij cū iudice, non enim omnis amicitia eſt cauſa ſuſpitionis. l. late. §. amicos. de verb. ſignif. per glo. in capit. accedens. el ſecundo vt lit. non conteſt. vide cauſas iſtas numeratas ad lōgum per Dec. in cap. proſtremo. de appella. Item per Spec. in tit. de iud. delegat. in. §. ſuper eſt vidére, & per Io. And. & alios in capit. legitima. de appella. in 6. per Abb. in capit. ſecundo. vt lit. non conteſt. per Iaſo. d. l. apertiſſimi. C. de iud. vbi late, ſed vltra omnes vide Card. Alex. in d. capit. poſtremo. de appella. vbi in cauſa ſuſpitionis

25 enumerat ſeptuaginta caſus.

Sed quæque ſint, & quot cauſæ ſuſpitionum, quæ contra iudicem allegari poſſint, non videntur poſſe allegari, neq; contra generalem Collectorem, nec contra eius ſubdelegatos commiſſarios in cauſis ſpoliorum, quia tam collector generalis, quam ſubſtituti, ſeu ab eo ſubdelegati commiſſarij, ſunt delegati regulariter ad vniuerſitatem cauſarum. ſubdelegantur enim commiſſarij ad omnes, & ſingulas cauſas quoruncunque ſpoliorum occurſorum, & occurrendorum in diœceſibus. in quibus deputantur, & ſubdelegantur, quia delegatus ad vniuerſitatem cauſarum dicitur, quando fit delegatio ſub nomine territorij, puta delego omnes cauſas talis caſtri. glo. eſt in l. prim. & ibi Bart. Bald. Saly. ff. quis & a quo. per Iaſ. in l. a iudice. ij. col. C. de iudic. vnde contra eos non videtur quod poſſit allegari ſuſpitio, quia deputati, & delegati ad vniuerſitatem

26 cauſarum de iure ciuili non poſſunt recuſari, per glo. quæ ſingulariter dicit. in l. final. in gloſſ. prima. C. de iudic. quia delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, æquiparatur ordinario, per ea, quæ dicit Iaſ. in l. a iudice. C. de iudic. quia regula, quod poteſt iudex delegatus allegari ſuſpectus, intelligitur ſi ſit delegatus in cauſa particulari, per d. glo. ſed d. glo. vti non bonam, nec approbatam reprobant Iac. Butr. Bal. Saly. & Rapha. Fulgo. vnde forſan poſſet dici, quod talis exceptio poſſet admitti contra commiſſarios cameræ, aliqua iuſta, & legitima cauſa ſuſpicionis ſubſiſtente, licet videantur & ſint delegati ad vniuerſitatem cauſarum, vt per d. doctores, quia lites, & cauſæ habent procedere, ſine ſuſpicione per glo. in cap. accedens. el ſecundo vt lit. non conteſta. & cum non re

pe-

periantur expresse exclusæ in causis spoliorum, merito in illis quoque, prout in alijs tales exceptiones admitti debent, quia illud, quod non reperitur prohibitum, permissum regulariter, & concessum videtur, & illud, quod non est immutatum stare semper non prohibetur. l. conficiuntur. C. de codicil.

Item videtur, quod possit opponi quæcunque exceptio, quæ est indu-
27 cta, vt sit finis litium, qualis est exceptio litis finitæ, quæ est scilicet iuramenti, transactionis, rei iudicatæ, & etiam præscriptionis. l. j. & ij. vbi Bar. ff. de iureiur. l. fin. C. de exceptionibus. enumerantur, per Bart. in l. fratris. C. de transac. quæ impediunt litis contesta. & processum, vt per Bar. d. l. fratris. & per Bal. in l. postquam liti. C. de pact. si tamen non requirat exceptio, quę opponitur altiorem indaginem, quia tunc non impedit, sed reseruatur post litem contestatam discutienda. not. in l. nam, & postea. vbi Alex. & Docto. ff. de iureiur. & dicit Bar. in d. l. fratris. de exceptione transactionis probatur ibi. de exceptione iuris iurandi probatur. in. l. prima. de iureiur. de exceptione rei iudicatæ probatur. l. fin. ff. de re iud. & de præscriptione probatur in. l. si pro suo de præscrip. long. temp. Quia omnis controuersia dirimitur, & finitur iuramento per tex.
28 in capit. si Christus. de iureiur. quia (inquit ibi glo. in ver. omnis controuersia) post iuramentum delatum, & præstitum nihil amplius est quærendum. l. non erit. §. delatum. ff. de iureiur. & iuramentum parem habet auctoritatem cum transactione, & maiorem quam habeat res iudicata. l. secunda. ff. de iureiur. quod est verum
29 de iuramento delato a parte parti, istud enim retractari non potest. l. admonendi. ff. eo. tit. debet etiam esse delatum cum approbatione iudicis, per Bar. in l. manifeste. ff. eo. & dicit Abb. d. capit. & si Christus. secunda col. vers. nota. quarto. quod licite iuratur vt recedatur a lite, & infertur ex hoc, quod exceptio ista, quod causa fuit iuramento finita, impedit litis contestationem, sicut quælibet aliqua exceptio litis finitæ, cum iuramentum debeat esse finis controuersiæ glo. in capit. primo de lit. contest. lib. 6. vt per eũdem Abb. d. loco. Et parimodo per transactionem sequutam inter partes, videtur finitum & terminatum, litigium super re, super qua fuit transactum, vnde si semel fuit super spolijs facta concordatio, vel transactio, Cameræ apostolicæ de nouo agenti, habet obstare transactionis
30 exceptio, quia pactis, & conuentionibus est standum. l. ait prætor. ff. de pact. quia per transactionem quælibet pars videtur a lite recessisse, quia transigere est ab actione transire, & a lite recedere. l. eius
31 vj. ff. de rei vend. Bar. in. l. prima. ff. de transac. quia transactio licite facta, impedit sequens iudicium per Specul. in tit. de rescrip. præsen-

ſenta: §. 4. verſ. item ſi quid, & ſi ſit facta tranſactio poſt ſententiam, impedit ſententiæ exequutionem, idem Specul. de exequut. ſenten. §. poſtremo, verſiculo 12. ſi obijcitur. vide tamen Bar. in l. eleganter, ff. de condit. indeb. vbi dicit, quod non poteſt fieri tranſactio poſt ſententiam, vbi rationem aſſignat, videlicet quod tranſactio fit ſuper re dubia, & lite incerta, ſed poſtquam eſt iudicatum, non eſt dubia, ergo, ſed ego intelligo iudicatum, ideſt in caſu rei iudicatę, quoniam poteſt vere dici res iudicata, non quando eſt ſententiatum, vt per eundem Bar. in l. litigatoribus, C. de appella. vbi ponit differentiam inter ſententiam, & rem iudicatam, quia cum res iudicata pro veritate habeatur, tunc non poteſt dici res dubia, imo exceptio tranſactionis impedit fieri accuſationem de crimine; de quo non potuit tranſigi. per Alex. in l. ſi maritus, §. ſi negauerit ad l. iul. de adul. per Bal. in l. ſi accuſationis, C. de accuſat. & exceptio tranſactionis, impedit petitionem reſidui l. poſt deciſionem, vbi Bald. in principio, C. de fur. imo tranſactio, maxime ſi ſit facta cauſa a lite recedendi, nõ poteſt reſcindi etiam ex capite, vel prætextu enormis læſionis, per Alex. in conſ. 42. columna quarta, libro primo, quia magnum commodum ſentit, qui a lite recedit. Lud. Gomeſ. in reg. de annali, quæſtione ſecunda, mihi numero quarto, & pactum de non petendo, quod eſt in tranſactione, parit duas exceptiones, ſcilicet declinatoriam, & peremptoriam Bal. in margarita, verſ. pactum, verſ. primo, & debet allegari talis pacti exceptio, quia non repellit agentem, niſi per eum allegetur, Bar.
32 in l. ſi vnus, §. pactus 6. colum. ff. de pact. & exceptio pacti de non petendo, eſt de iure naturali, vel gentium, l. prima, ff. de pac. & exceptio tranſactionis, admittitur etiam poſt litem conteſt. in Specul. de exceptio, §. 3. verſ. ſed pone quod in cauſa appell. & verſ. ſequen. & per Bart. in l. eleganter, §. ſi quis poſt, ff. de conditione indeb. vbi dicit quod iſta exceptio poteſt opponi in quacunque parte iudicij, vbi vide pro iſta materia.

Item rei iudicate exceptio, opponitur contra agentem in cauſis ſpoliorum, quæ tunc competit, quando non fuit appellatum infra decennium, quo caſu fecit ſententiã tranſitum in iudicatum, aut quando ap
33 pellatio non fuit legitime proſequuta, vel quando ſunt latæ tres ſententiæ conformes, quia tunc eſt res iudicata per Abb. extra. de ſent. & re iudic. in rubrica, & per Bar. in l. litigatoribus, C. de appellat. & per eundem in l. prima, ff. de re iud. quæſt. 1. & per Paul. de Caſt. in conſil. 38. quod incip. in caſu præſenti, quæ exceptio poteſt opponi etiam ſtante ſtatuto, quod nullæ exceptiones opponantur, vt per Docto. in l. prima, ff. de re iud. & impedit litis conteſt. per eundem Bart. in l. fratris. C. de tranſac. & per eundem in l. eleganter, §. ſi quis, ff.

de condi. indeb.

Item potest opponi exceptio rei concessæ, gratiæ factæ, & seu spoliorum condonatorum. puta quando a sede, vel camera apostolica esset facta gratia concessionis, seu condonationis spoliorum alicui, qualiter quotidie, quæ est eius benignitas, & liberalitas solet facere Sanctissim. Pius Quintus, quia talis exceptio opposita, excludit agentem, vt per glo. in c. causam in verbo detinere. de præscriptio. in fi. glo.

Item quando esset per alia tempora solutum, & satisfactum cameræ pro spolijs, tunc etiam potest opponi exceptio solutionis, quæ de sui natura actionem elidit. per Bal. in l. iusiurandi. ff. de iureiuran. Paul.
34 de Cast. cons. 405. quia solutione illius quod debetur, tollitur omnis actio. instit. quib. mod. tol. oblig. vbi glo. siue re, siue verbis, siue consensu sit obligatio: Item siue ex delicto, vel quasi, Item siue ex ciuili, siue naturali, vt ibi per eam, quia exceptio solutionis dicitur exceptio litis finitæ, de quasi constet in actis, licet de ea non oppona
35 tur iudex potest supplere pro reo non opponente exceptionem, quãdo sibi maxime constat ex actis, actorem actione carere, per ea quæ dicit Bar. in. l. si vnus. §. pactus 6. col. & ibi Bal. ff. de pac. & exceptiones solutionis, præscriptionis, iuramenti, & rei iudicatę æquiparantur ad effectum liberationis per glo. in l. vbicunque in principio. ff. de fideiuss.

Item si ex alia causa liquida quis esset creditor cameræ apostolicæ, qui pro spolijs tenetur, si petat compensationem admitti pro suo credito, ego credo, quod liquidato pariter spolio, eo casu posset admitti exceptio compensationis contra cameram agẽtem, quæ regulariter admitti solet de liquido ad liquidum. per Fel. in c. cum Io. hęremita extra de fide instrum. quia exceptio cõpensationis, tollit obligationem naturalem, & ciuilem; per Bal. in l. reiudicatæ. §. heredi. ff. sol.
36 mat. & quia exceptio compẽsationis, est exceptio peremptoria, quæ non venit ad impugnandum sententiam, sed venit ad limitandum, vel moderandum exequutionem, si non fuit opposita ante sententiã potest nihilominus opponi post ad impediendum exequutionem, quia se compatitur cum sententia. l. secunda & ibi Bald. C. de compensa. per Ias. in l. prima. C. de iur. & fac. ignor. secunda col. per Felin. in cap. Io. hæremita. de fid. instru. vbi dicit, quod etiam post sententiam, quæ trãsiuit in rem iudicatã potest opponi talis exceptio, &
37 fieri possent positiones de cõpensatione, & tenetur pars responere, non obstante iudicato, quia secundum Bal. in l. iulianus. ff. de condi. & demonst. exceptio compensationis, dicitur ficte exceptio solutionis, & sic vides, quod potest opponi exceptio compensationis, sed

posset

poſſet inſtari de vno contrario, quod non poſſit opponi talis exceptio in ſpolijs, quemadmodum non poteſt admitti, vel opponi in decimis, & in tributo, per Abb. in capit. tua nos. ſecunda col. de decimis. num. 50. in fin. quod dicit ibi tenere omnes doctor. Sed poteſt reſponderi, quod illud eſt ſpeciale in decimis, quæ habent ſemper ſolui ſub præcepto integræ eccleſiæ ſine diminutione, & ſunt portandæ vſque in horreum eccleſiæ a debentibus illas ſoluere.

Item ſumptibus ſoluentis per Abb. in cap. ex parte. & cap. peruenit. de
38 decimis. & cap. tua nos. vbi dicit, quod debentur decimæ non facta deductione ſeminis, & ſumptuum.

Item ſi quis haberet priuilegium, aut conceſſionem exemptionis a ſpolijs a ſede apoſtolica, propter quod non poſſet pro ſpolijs conueniri per cameram, qualiter ego vidi per aliquos exemptos prætendi, ego pari modo in iſto caſu puto debere admitti exceptionē exemptionis, vel priuilegij conceſſi, & per iſtam impediri actionem per cameram intentatam, quia licet conſtitutiones, & extrauagātes in materia ſpoliorum editæ ſint generales, & generaliter formatæ, adeo, quod comprehendant, & comprehendere intelligantur clericos cuiuſuis ſtatus, & conditionis exiſtentes. l. de precio. de public. in rem actio: tamen per illas non arctantur exemptæ perſonæ; quin ſaltem exceptionis clypeo a generalitate legis non ſe defendant, quia exempti non ve-
39 niunt in generali ſermone comprehenſi, per Bal. in l. prima. pen. col. C. de furt. per. l. legatorum. §. qui plures. de leg. ij. quia exempti non tenētur ad collectas, pro quibus exigendis miſſus eſt per prouinciam Collector Papæ, Angel. in l. fin. C. ſine conſ. vel. rel. ſed exemptio allegata debet probari ante omnia, veluti quando excommunicatus allegat ſe exemptum per Innocen. in capit. ſolet. de ſenten. excommun. in ſexto.

Item quando fuiſſet mandatum Collectori, ſeu Commiſſarijs ſubdelegatis per ſuperiores, quod in exactione ſuperſederetur, prout meis tēporibus fuit de ordine Sanctiſſ. Pij quarti iniunctum domino meo generali collectori, vt in certis ciuitatibus & diœceſibus regni Neapolis ſuperſederet pro tunc in exactione certorum ſpoliorum, propter deuaſtationes, & ſeu direptiones locorum in dictis diœceſibus ab infidelibus per annos antea factas, a quibus magnas plagas homines prędictorum locorum receperant. Ego & in iſto caſu exceptionem quoque competere, & admitti debere puto, ad inſtar pacti de non petendo, vel pacti prærogatiui in vim dilatoriæ ad impediendū proceſſum, & pacto durante ad impediendum ſententiam, inſtit. de exceptio. §. perpetuæ, & glo. ibi & per Bal. in l. lecta. ff. ſi cer. pet. per Iaſ. in. l.

creditori tuo,C.de pactis,vbi dicit,quod tale pactum est ad impediendum litis ingressum,quod potest opponi etiam post litem contestatã etiam per iudicem,si sibi de eo constet ante,per Innoc.in c.praeterea, de dilat.extra Angel.in l.fi.de pet.haer.Bar.d.l.lecta Io.And.in nouel. in c.exceptiones,2.col.de for.comp.

Sed quid dicendum in casu, quando mortuo praelato per multos annos haeredes, ad quos spolia peruenerunt abliguriarunt,& consumpserunt omnia bona, tam spoliorum,quam sua,& sunt in effectu pauperes, an clypeo exceptionis paupertatis se defendant a Camera, contra eos actionem spoliorum intentantem,& videtur quod sic, quia debitori pauperi,datur exceptio, ne teneatur vltra quam facere pos-
41 sit glo.& Abb.in capitulo cum tu de vsur.id quod procedit secundum Abb.ibi in foro contentioso si debitor cessit bonis,quia tunc habetur ratio,ne egeat,quia per Abb in capitulo cum, extra de decimis, ad inopiam debitoris non habetur respectus,nisi post cessionem,dixi,inquit,in capitulo secundo de pignor. Imo per paupertatem redditur inanis actio,quae intentatur contra pauperem,quia inanis est actio,
42 quam in copia excludit debitoris capitulo olim,el secondo,de restitut.spoliator.l.nam is,ff.deposit.gloss.in capitulo ea nescitur, in versiculo iuxta,extra de senten.excommunicat.gloss.in capitulo cum tu, in ver.euidenter extra.de vsur.Item pauperes in foro conscientiae absoluuntur ab excommunicatione,non facta satisfactione, ob paupertatem,capitulo a nobis, el secondo, de senten.excommun.extra.& in clemen.prima,§.verum,& clemen.secunda, §. primo, de haeret. pro hoc facit,quod dicit Abb.in capitulo cum homines,de decim. vbi dicit, quod si quis tanto tempore non soluerit decimas ecclesiae, quod si vellet integre satisfacere,oporteret vendere omnia bona sua,quod licet teneatur hoc facere,ecclesia tamen debet sibi remittere, vnde possit viuere,subdens ibi credo etiam, quod vbi esset tanta inopia, quod fame periret, si decimam solueret, quod non teneatur ad solutionem, quia in tali necessitate omnia sunt communia, vnde licite sine vitio furti potest subtrahere de bonis alterius,vt not. in capitulo sicut 47.distinct.& in capit.si quis per necessitatem, de fur. id, quod tanto magis videtur facere in casu nostro, quia decimae sunt debitae de iure diuino,vt per Abb.in cap.parrochianos,de decim.facit, quia pauperes non tenentur ad solutionem collectarum,l.indictiones, C. de annuis tribu. lib. decimo, l.final.C.de his qui num. fil. imo in casu
43 paupertatis administrator reipub.potest remittere impositam collectam pauperi,& illum a collecta liberare,per Bar.in l.omnes, C. de ann. tribu.lib.x.refert & sequitur Fel.in cap.significantibus, de offic. deleg.Item dicit Angel.in l.non facile,ff.si cui plusquam per l. falcid.

quod

quod pauperi propter paupertatem, remmittitur onus cautionis prę ſtandę, & dicit Bal.in cap. ſedes. de reſcr. quod per clauſulam quoſdam alios, non poſſunt conueniri pauperes, & ſi pauper, propter paupertatem non proſequitur cauſam appellationis, eſt iuſta cauſa dandi ſibi biennium, per Bar. in l. ij. §. ſi quis in ff. ſiquis cautio. id quod dixit Innocen. in cap. ex ratione.de appellat.ex. per Fel. in cap. ſignificantibus. de off. deleg. vbi enumerat ſex priuilegia paupertatis, facit, quia debitor pauper non poteſt excommunicari, nec interdici: ſed carcerari, niſi cędat bonis, per Innocen. in capit. P. & G.de off. deleg.de hac materia vide Abb.in cap. Odoardus. extra de fideiuſ.verſ in glo.quę eſt in verbo non valente,& pauperes non tenetur ad ſolutionem collectę, & debent cancellari de libro eſtimi. per Bal.in authen.defun. tertia col. ad Tertulia. ibi: ad quam prętandam non tenentur pauperes, quorum opera vix ſufficiat alimentis,& ſi tales ſcripti ſunt in ęſtimo, debent cancellari de ipſo per habentes officium ad hoc eis ſupplicatione porrecta &c.& exceptio, ne quis conueniatur vltra quam facere poſſit, videtur dilatoria, &
44 peremptoria ſecundum quod not. glo. & Alb. in l.prima. C. de iur. & fac. ignoran. vbi vide Iaſ. col. quarta. qui tenet, quod ſit tantum dilatoria per glo. in §. appellant. inſtit. de exceptio. quę id dicit & Iaſ.mouetur per rationes adductas a dicta glo.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione præſcriptionis, tollitur ciuilis, & eliditur naturalis obligatio.*
2 *Tutus præſcriptione 30.annorum,ſoluens repetit.*
3 *Tempus non eſt cauſa entis, nec priuationis.*
4 *Præſcriptio operatur vti decretum.*
5 *Præſcriptio eſt ſimili ſolutioni.*
6 *Præſcriptio prodeſt fideiuſſori.*
7 *Præſcriptione firmatur, quod alias eſt inualidum.*
8 *Vſucapio;& præſcriptio ſunt inductæ in fauorem publicum.*
9 *An ſpolia poſſint præſcribi.*
10 *Spolia ſunt bona temporalia.*
11 *Contra Rom.eccleſiam præſcribitur centum annis.*
12 *Quæ,& quot requiruntur ad ſubſtantiam præſcriptionis.*
13 *Quid ſint ſpolia.*
14 *Spolia non ſunt res ſacræ,nec ſacris annexæ.*
15 *Fructus eccleſiæ non ſunt ſpiritualitati annexi.*
16 *Rector eccleſiæ rem panties præſcribi,tenetur eccleſiæ de damno.*

17 *Res ecclesiæ, vel principaliter, vel secundario ad Papam spectantes, omnes præscribuntur.*
18 *Spolia sunt de pertinentibus ad Papam principaliter, non secũdario.*
19 *Verbum spectare importat principaliter.*
20 *Ecclesia inferior, præscribit contra Papam.*
21 *Res fisci, tam vacantes, quam denuntiate præscribuntur.*
22 *Illa quæ fiunt pro vsu publico: nunquam præscribuntur.*
23 *Præscribuntur etiam patrimonialia Cæsaris.*
24 *Etiam dos ecclesiæ potest præscribi.*
25 *Spiritualibus annexa præscribuntur.*
26 *Rei ecclesiæ possessio nunquam vacat, nec etiam per mortem prælati.*
27 *Christus, & ecclesia semper possidet res ecclesiæ.*
28 *Relictum Ecclesiæ, Deo relictum censetur.*
29 *Oblata ecclesiæ, Deo sunt oblata.*
30 *Parietes ecclesiæ, mortuo prælato possident vendicant &c.*
31 *Dominis non currit præscriptio.*
32 *Vnius rei possessio, penes duos insolidum esse non potest.*
33 *Tempus non est modus perdendæ possessionis.*
34 *Verbum pertinere, & spectare est vnius significati.*
35 *Verbum pertinere, importat dominium, & possessionem.*
36 *Item in libello positum importat petitorium, & possessorium.*
37 *Prohibitum alienari, est prohibitum vsucapi.*
38 *Verbum alienationis, continet vsucapionem.*
39 *Detentores spoliorum, sunt excommunicati.*
40 *In illis in quibus tractatur de animæ periculo, non currit præscriptio.*
41 *Semel Deo dicatum, non reuertitur, ad vsus prophanos.*
42 *Ignoranti, & absenti non currit præscriptio.*
43 *Ignorantiæ est subueniendum.*
44 *Nulla antiqua possessio iuuat mala fide possidentem.*
45 *In inuasis non currit præscriptio.*
46 *Quæ actiones competant contra inuadentem spolia.*
47 *Quod non est ex fide, peccatum est.*
48 *Quomodo intelligatur bona fides.*
49 *Bona fides semper præsumitur.*
50 *Semper præsumitur ignorantia: nisi probetur scientia.*
51 *Res ecclesiæ non possunt præscribi sine titulo, & bona fide.*
52 *Successor vniuersalis non præscribit mala fide sui auctoris.*
53 *Persona hæredis censetur vna cum persona defuncti.*
54 *Spolia bene possunt præscribi.*
55 *Requiritur centenaria iu rebus vicariorum rem ecclesiæ.*

In

56 *In illis, quæ poſſunt poſſideri iure communi, ſufficit ſola bona fides ſine titulo.*
57 *Laicus percipiens decimas, ſi ſpoliatur a rectore eccleſiæ, non intentat ſpolium.*
58 *Res eccleſiæ poſſunt alienari cum ſolemnitatibus.*
59 *Spolia præſcribuntur centenaria præſcriptione.*
60 *Verbum pertinet importat principaliter.*
61 *In ſpectantibus ad Papam principaliter, currit centenaria.*
62 *Eccleſia ſuccedens in re priuati, vtitur ſuo, non priuati priuilegio.*
63 *Tempus finitum, importat canonem latæ.*
64 *Quæ eccleſiæ gaudeant hodie centenaria.*
65 *Quomodo probetur centenaria.*
66 *Fiſcus eſt vbique præſens.*

De exceptione præſcriptionis.

QVAESTIO XIV.

ET SI cum bona fide, ac iuſto titulo per tempus a iure ſtatutum ſint poſſeſſæ res ſpoliorum ab aliquo, interuenientibus alijs concomitantijs a iure expreſſis, adeo quod incurrerit præſcriptio, eo caſu debitorem tempore liberatum eſſe puto, taliter, quod ſi Camera, aut eccleſia contra eum pro ſpolijs agat, quod ſit præſcriptione tutus, & contra actionem intentatam, poſſit per eum opponi de exceptione præſcriptionis, per quam tollitur obligatio ciuilis, & illiditur naturalis, quæ tolli non poteſt tempore, l. fi.
1 §. 1. & ibi gl. in verbo conditio, ff. rem rat. haberi vbi gl. & Bar. quod tutus præſcriptione triginta annorum, ſi ſoluat repetere poteſt arg. l. ſi pupillus, de adminiſt. tut. vbi dicit, quod præſcribens eſt ſimilis ſol
2 uenti, & licet liberatus tempore, adhuc remaneat obligatus naturaliter, quia tempore non tollitur naturalis obligatio, quia tempus ſolum, cum non ſit cauſa entis, non poteſt eſſe cauſa priuationis, tamen
3 tollitur omnis eius effectus, vt ibi per eundem Bar. & per Bal in auth. ad hæc, verſ. Item dubitatur, C. de vſur. per Abb. in c. ad aures, de præſcrip. verſ. not. vlt. vbi per Fel. pulchre, imo præſcriptio etiam cum mala fide, acquirit præſcribenti iſtam exceptionem, licet non dominium, videtur dicere tex. in l. quis emptionis, §. quid ſi quis, in fi. C. de præſcr. 30. vel 40. an. & præſcriptio operatur vti decretum, & habet vim de-
4 creti, in illis, quæ non poſſunt alienari, niſi ſub certa forma, puta cum decreto, l. poſt mortem, ff. de adopt. & l. 1. C. qui admitti idem per Bar. in

in l. fin. C. in quibus causis in integ. rest. non est necess. col. fin. ibi quod rei minoris, non est prohibita simpliciter alienatio, sed est permissa cum decreto, merito præscribi potest, &c. videtur dicere tex. in l. cum de rem verso. ff. de vsur. secundum Barba. in additio. ad Bal. in l. prima. C. de seruis fugit. vbi dicit, idem in consuetudine, tantoque magis videtur posse excipi de ista exceptione præscriptionis, quia præscriptio, est similis solutioni, & qui præscripsit, videtur soluisse, per verba Bal. in l. tam mandatori. C. de non nume. pecun. colum. tertia. ibi item dubitatur, an præsctiptio rei prosit fideiussori, & videtur quod sic, quia præscriptionis exceptio est rei cohærens, ergo transit ad fideius-
6 sores, & quod sit rei cohærens, patet quia est similis solutioni. l. si pupilli. ff. de administratione tutorum. & præscriptio, & absolutio procedunt a pari, vnde qui præscripsit, videtur satisfecisse, & debitam satisfactionem impendisse, per tex. in l. sed si vnus. §. si autem. in fin. ff. de iniur. & quod alias esset ipso iure irritum, & non validum, per præscriptionem firmatur. per Bal. in l. prima. C. ne de stat. defun. &c. imo exceptio prescriptionis, non potest per par
7 tes pacto renunciari, quia vsucapio, & præscriptio sunt inductæ in fauorē publicum, ne dominia sint incerta per Bar. in l. nemo potest. de leg. primo. Abb. in rub. extra de prescript. ergo de necessitate ex-
8 ceptio prescriptionis debet admitti, quia finem litibus imponit, & punit negligentes, prout per eundem Abb. ibidem dicitur in diffinitione præscriptionis.

Sed an spolia prescribantur, vel prescribi possint, videamus, pro quo videtur esse respondendum affirmatiue, quia considerato verbo spolia quod importet bona acquisita de fructibus ecclesiæ, aut occasio-
9 ne ecclesiæ elicta per clericum, vel fructibus ecclesiæ, vel bona acquisita ex negociationibus, & illicitis factis per clericum sua vita durante, prout dicimus supra in prima q. vbi de diffinitione spoliorum dicimus, spolia omnino videntur esse bona temporalia ecclesiæ, vel ecclesiæ debita, in quibus si sint mobilia nō sacra, præscriptio currit trium annorum. glo. in. §. res fisci. vers. non potest. instit. de vsucapio. & long. temp. prescri. Abb. in c. placuit. de prescriptio. & etiam triennio vsucapitur res Romanæ ecclesiȩ. per Ang. in authen. vt ecclesia Romana. in principio. Abb. in capitulo 1. de restit. in integ. tertia col. si immobilia corporalia, veluti fundus, ager domus, aut incorporalia, veluti sunt iura, actiones & huiusmodi, spatio annorum quadraginta prescribuntur, per tex. in authen. de eccle. tit. §. pro temporalibus autem, tex. glo. & Abb. in c. de quarta. de præscriptio. extra. glo. in d. §. res fisci, quia tanto tempore bona immobilia iura

&

& actiones præscribuntur, nisi tamen contra Romanam ecclesiam,
11 contra quam non præscribitur, nisi spatio centum annorum. l. fin. & authen. quas actiones. C. de sac. sanc. eccle. per glo. in l. vniuersus. C ne rei dom vel templo. Item per Dynum in reg. possessor. de reg. iur. vers. in præscriptione autem. vsque ad ver. Itē nunquid. vbi dicit, quod in præscriptione quadraginta annorum in rebus ecclesię, requiritur titulus, & bona fides, aut saltim bona fides, secundum distinctionem: quam ipse dicit rationabilem de iure nouissimo, in illis rebus ecclesiasticis, quæ de iure communi possunt possideri, nec præsumptio est cōtra possessores, in quibus sufficit bonam fidem habere, sed in his rebus ecclesiasticis: quę de iure communi nequeunt possideri, vel contra possessorem est pręsumptio. non sufficit bona fides, sed est necessarium etiam habere vltra bonam fidem titulum, qui possessori causam tribuat præscribendi, nisi tanti temporis allegetur pręscriptio, cuius contrarij memoria non existat, vt ibidem per eundem Dynum, idem habetur ad literam in tex. in cap. primo, & ibi glo. de pręscrip. in sexto, bona glo. in cap. cum ecclesia sutrina. de caus. poss. extra in glo. antepen. pro quo vide, quæ dicit Abb. in capit. illud. extra. de pręscrip. col. secunda vers. ad cuius. vbi dicit, quod ad substantiam præscriptionis, quandoque requiruntur tria, quandoque
12 duo, quandoque, vnum dumtaxat: secundum naturam præscriptionis tria requiruntur, quando præscriptio est talis, quę desiderat titulum bonā fidem, & possessionem, vt in præscriptione contra ius commune, vt capit. primo. eo. lib. sexto vel in præscriptione decem, vel viginti annorum, contra prælatum: duo requiruntur, vbi non est titulus necessarius, vt regulariter contingit in præscrip. 40. annorum iure communi non refragante, vt d. capitulo illud. & capitulo de quarta. scilicet possessio, & bona fides: vnum requiritur in præscriptione, inducta in odium negligentis, vt in actionibus præscribendis, scilicet cursus temporis, vt l. si quis emptionis. C. de præscrip. 30. ann. subdens ibidem, quod vbi alterum de requisitis perit, naturaliter præscriptio interrumpitur, quia deficiente altero substantialiter requisito ad confectionem actus, naturaliter deficit actus. c. fi. de cond. appos. & ca. cum super abbatiam. de offic deleg.

Per quæ videtur, quod res ecclesiæ, & ad ecclesiam pertinentes, vel sint mobiles, vel immobiles, vel incorporales possunt præscriptione, vel vsucapione ēmitti, vel acquiri respectiue, per quemlibet, & appellatione istorum bonorum, veniunt omnia bona, quæ sunt in mundo l. bonorum, ff de verb. signif. vnde etiam & spolia, quia spolia, vel sunt bona mobilia, se mouentia, vel immobilia, vel iura, vel actiones

nes de fructibus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ, vel de illicitis negociationibus prouenientia, vel fructus ipsius ecclesiæ percepti, vel percipiendi, vt dicimus in prima q. & sunt insertæ bullæ extrauagantes, a Pontificibus Roman. factæ in materia spoliorum in fine, vnde spolia, vel consideres ea quatenus fructus, vel quatenus de fructibus acquisita, vel sint ab illicitis negociationibus descendentia, sunt res
14 temporales, non sacræ, nec rei sacræ aliquam adhærentiam habētes imo res prophanæ, & in mera temporalitate cōsistentes, contractabiles per cuiusuis nominis contractum, per tex. in c. fin. ne prælati uices suas. vbi fructus beneficiorum & ecclesiarum precio venduntur ad septennium, clem. 1. §. fin. & ibi glo. in verb. vt tempus. de reb. ecclesiæ non alienan. per Feder. de Sen. cons. 123. incip. quæritur an constitutio, Item fructus ecclesiastici, nedum venduntur pretio ad septennium, vt in d. cap. fin. sed. & pro toto tempore vitæ beneficiati venduntur, etiam absque simonia, per Præposit. in capit. sed adhuc. 1. quæst. 1. & nedum fructus percepti, & in aliquam acquisitionē cōuersi, qualia sūt spolia acquisita de fructibus, sed etiā fructus percipiēdi, id quod videtur plus in casu nostro, vt per Præpositū d. loco. dicit enim, quod percipiendos fructus etiam ex præbenda, & beneficio emere licet, quia non sunt sacris adiuncti officijs, cum etiam a laicis haberi possint, quia fructus beneficij, aut ecclesiæ non sunt, nec possunt dici spiritualitati annexi, vt per Archid. in c. sed adhuc.
15 prima. q. prima. vnde si fructus emi, vel contractari possunt, ergo multo magis spolia de fructibus acquisita, & a fructibus prouenientia, quia sunt temporalia, & emere, vel contractare temporalia, non est de genere prohibitorum, vt de se patet. secundum Hieron. Gig. qui ita refert in suo tracta. de pensio. q. 87. per totum. facit quod dicit Bar. in. l. Paulus. ff. de acquir. hæred. in fi. verb. quod si res ecclesiæ transeunt ad priuatum. perdunt priuilegium, & efficiuntur vsucapibiles.

Facit quia, si Rector ecclesiæ ob negligentiam suam patiatur res eccle
16 siasticas præscribi, tenetur de suo proprio patrimonio satisfacere ecclesiæ. per glo. in cap. placuit. el secondo 16. q. 3. in ver. pertineant, per Abbat. in cap. ex præsentium. de pignor. ver. not. 3. ibi nam per istum tex. dicit, quod hæres suus potest compelli ad satisfactionem faciendam, per Abb. in cap. auditis. de præsumptio. col. x. numero 34. ibi taciturnitas prælati nocet ecclesiæ in præscribendo, tenetur tamē prælatus de suo satisfacere ecclesiæ, in quo læsit ecclesiam, permittendo præscriptionem contra eam currere, &c. & quod spolia possint præscribi, videtur esse ex eo solum manifestum, quia spolia spectant ad camerā apostolicam Papæ, & ad Papam ipsum principaliter, per

extrauag.

extrauag. de quibus in. j. quæſt. & in ſecunda, quæ inſeruntur in
fine præſentis tractatus, & illa quæ ſpectant ad Papam principaliter,
vel ſecundario omnia præſcribuntur, & præſcribi poſſunt, per ea,
17 quæ dicit Abb. in capit. audientiam extra. de præſcriptio. in 3. col.
verſic. quæro, quare. vbi diſtinguit Abb. inter illa, quæ ſpectant,
principaliter, & illa quæ ſpectant ſecundario, illa enim, quæ prin-
cipaliter ſpectant, inquit requirunt centenariam præſcriptionem,
quæ vero ſecundario lx. an. tantum præſcribuntur, vt ibi per eum,
& quod ſpolia ſint de pertinentibus ad Papam principaliter, non
18 ſecundario, id ex eo apparet, quia in bullis, vel in conſtitutioni-
bus æditis in materia ſpoliorum, dum Papa declarat, quod ſpo-
lia ad ſe ſpectant, vel ad eius Cameram apoſtolicam, vtitur ver-
bo ſpectare, pertinere, ſpectaſſe, vel pertinuiſſe, vt eſt videre,
in bulla Pauli tertij in principio, quæ eſt inſerta, quod verbum, de
ſui natura importat principaliter, non ſecundario. l. non ſolum. §.
quæritur. ff. de procur. l. qui liberis. §. hæc verba. C. de vulgar. &
pupill. per Bal. in l. licet. C. de pact. vbi dicit, quod verbum pertinet,
eſt verbum directum.

Item facit, quia in rebus incorporatis eccleſiæ Romanæ, qualia ſunt ſpo
lia, currit præſcriptio centum annorum, in delatis vero rebus, currit
tantum quadraginta annorum, in rebus vero aliarum eccleſiarum,
vel ſint delatæ, vel ſint incorporatæ ſpatio quadraginta annorum præ
19 ſcribuntur, per Abb. in cap. cum nobis 3. col. ver. & ex poc pone. de
præſcriptio. vbi dicit pone vnum ſingulare dictum, quod licet in iu-
ribus principis, ſeu fiſci fiat diſtinctio in caſu præſcriptionis, in bo-
na fiſco incorporata, & bona delata, nondum incorporata, tamen re-
ſpectu eccleſiæ non videtur differentia fienda ſed ſemper vniformis
eſt præſcriptio, requirit enim tempus quadraginta annorum, vt pro
batur in d. cap. ſecundo. quatenus loquatur de eccleſijs citra Roma-
nam eccleſiam, ſed in eccleſia Roman. eſt differentia ſaltim, quoad
illum caſum, quia in incorporatis requiritur curſus centum anno-
rum, in delatis vero ſufficit tempus quadraginta annorum, ſicut in
alijs eccleſijs.

Item facit, quia eccleſia inferior poteſt præſcribere bona, & iura ad Pa
20 pam ſpectantia not. Abb. per illum tex. in capit. ſi diligenti, de præſcri
ptio. 3. col. verſ. ex prædictis, & col. ſecunda, ibidem, quod contra
Romanam eccleſiam poteſt præſcribi, de rebus, de ciuitatibus, & re-
gnis, ad eam pleno iure pertinenti bus, ſed requiritur præſcriptio,
non minor centenaria.

Facit quia res fiſci, tam vacantes, quam initiatæ, ſeu denunciatæ, &
incorporatæ præſcribuntur, inſt. de vſucap. §. res fiſci, quia ſi ſint
bona

21 bona vacantia, præscribuntur viginti an. ante denunciationem fisco factam, sed post quadriennio, glo. in l. penult. C. communia. de vsucap. vbi dicit, quod res fisci vacantes, vsucapiuntur omni titulo iure communi, & sine titulo tunc xx. ann. computandis a tempore, quo cæperunt bona esse vacantia, si vero vellet computare ab eo tempore, quo fuit initiatum, tunc sufficit quadriennium. idem glo. in. l. prima. C. de quadrien. præscrip. sed melius per Bal. ibi, vbi dicit, quod illa, quæ sunt in vsu publico, nunquam præscribuntur. l. viam pu-
22 blicam. ff. de via pub. alia vero, si sunt incorporata in fiscum, non vsucapiuntur, nisi an. quadraginta l. omnes. de præscrip. 30. anno. si vero non sunt incorporata, titulo & bona fide vsucapiuntur, quia mobiles triennio, immobiles longo tempore. x. ann. &c. per Bal. in. l. iam pridem. C. communia. de vsucap. vbi dicit etiam, quod res cæsaris præscribuntur, & quod ad illorum præscriptionem, hodie requiritur spatium centum annorum.

Item præscribuntur patrimonialia cæsaris, vel principis. l. prima. C.
23 ne rei dom. vel templo. Bald. in d. l. iam pridem. C. communia de vsucap.

Item præscribuntur res ciuitatum, vel castri. l. fi. C. de sac. san. eccles. glo. in d. §. res fisci. quia dicit glo. quam sequitur Abb. ibi in capit. cum nobis. extra de præscriptio. quod contra ecclesiam Roman. respectu prælationis, & supremæ potestatis non currit præscriptio, sed in rebus, & possessionibus, & iuribus, ecclesię ipsius bene currit Abb. prima col. ibi.

Facit argumen. a maiori, ad minus: quia contra ecclesiam præscribuntur etiam iura spiritualia c. ad aures. extra de præscriptio. vbi Abb. primo nota. quod iura spiritualia sunt præscriptibilia &c. & ibidem
24 Fely. in principio, vbi dicit, quod etiam dos ecclesiæ potest præscribi, vt per Bal. Nouellum, quem allegat in tractatu dotis
25 primo fol. Item, & spiritualibus annexa præscribuntur, veluti est ius patronatus, quod est spirituali annexum præscribitur, venditur, donatur, ad hæredes transmittitur, per Fel. in capit quanto. de iudi. propter quod multo magis videtur dicendum, quod pręscribi possunt spolia, quę sunt temporalia, nec sunt de genere prohibitorum pręscribi, per Gigantem quæst. 87. per totum in tract. de pensio. argumento a maiori ad minus, quod in iure est va'idum. glo. in clem. prima. in verb. profecto. de reliquijs, & vene. sancto. authen. multo magis C. de sac. sanc. eccles.

In contrarium multa faciunt, per quæ videtur, quod spolia cum sint res ecclesiæ, & templorum dicimus supra in quæst. 1. ad longum, non possint alia vsucapione, aut spatio temporis pręscribi, quia id videtur

in

prohibere titulus qui videtur in materiam factus. C. ne rei dominicæ,vel templorum vendicatio, temporis exceptione ſubmoueatur; per quam inſcriptionem res eccleſiaſticæ videntur eſſe tutæ,& defenſæ,a cuiuslibet temporis curriculo, & voracitate, ſemper enim videntur,& a quocunq; detentore poſſe vendicari,temporis lapſu non obſtante. Item facit in contrarium vnum, quod vrgere videtur, quia ſpolia, quatenus bona acquiſita de fructibus eccleſiæ, vel eccleſiæ occaſione relicta, per clericum defunctum, de ſupra in diffinitione ſpoliorum in prima q.ſunt, & poſſunt dici res eccleſiæ,quarum
26 poſſeſſio nunquam dicitur vacare, nec etiam, per mortem Prælati, quia vniuerſalis eccleſia,vel melius Chriſtus habet illarum dominium,& poſſeſſionem,& ſemper Chriſtus, & eccleſia illas poſſidet, per
27 Bar.in l.ſicut.§.fi.ff.quod cuiuſque vniuer.per eundem in l. prima. §. municipes.ff.de acquir.poſſ.vbi Pau.de Caſt.dicit, quod quicquid re-
28 linquitur eccleſiæ, Deo relictum cenſetur,in authen. de eccleſ.tit.§.ſi quis innominatus.colla.ix.late per Abba.in repet.c. cum eſſes. de teſta.& licet Rector eccleſiæ mortuus ſit,poſſeſſio tamen non perditur, ſed remanet.apud eccleſiam,ideſt apud Deum,& apoſtilla ad eundem Paulum ibidem dicit, quod Rota voluit in deciſio. ibidem adductis. quod Prælatus confirmatus, qui nondum eſt adeptus poſſeſſionem ſuæ dignitatis,poteſt agere interdicto vnde vi, quia licet vacet dignitas non vacat poſſeſſio bonorum eccleſiæ,& eccleſia eſt in anima viuentis,quod ſecus eſt in hæreditate iacenti, de quo per Oldradum conſil. 172.vt per dictam apoſtillam, quia dicit Inno. quem dicti doctores adducunt in cap.cum ſuper.de cauſa poſſeſſ. & propriet.prope finem, quod non prælatus, ſed eccleſia, & Chriſtus dominium, & poſſeſſionem rerum eccleſiæ habet, vnde quæcunque homines offerunt eccleſijs, dicuntur eſſe oblata Deo, & aliquando inueniantur
29 hęc bona Deo oblata,eſſe epiſcoporum, vel prælatorum, vel capitulorum, dic, inquit, eſſe eorum, quoad gubernationem, propter quod dicimus, quod quantuncunque moriatur pręlatus, & omnes clerici, tamen proprietas & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, qui viuit in æternum, vel penes vniuerſalem, vel ſingularem eccleſiam, quæ nunquam moritur, nec eſt vnquam nulla, & etiam ſi ſpolietur eccleſia aliquibus rebus,antequam earum poſſeſſio obtineatur,veluti poſſet dici,quando hæredes pręlati, vel alij mortuo prælato immiſcent ſeſe in ſpolijs, ac bonis illius de beneficijs acquiſitis,in quorum poſſeſſione eſt eccleſia, vel Chriſtus, vti erat pręlatus ante, ita hodie Camera, quæ locum prælati obtinet, habet interdictum vnde vi. ſicut tutor nomine pupilli, vel quilibet adminiſtrator nomine eccleſiæ, per iura per eundem Inno.ibidem adducta.

Immo

Immo parietes ipsius ecclesiæ, vel ipsa ecclesia parietibus circundata,&
cõsecrata,& hodie Camera apostolica in spolijs loco ecclesiæ,vel prę
30 lati suffecta, & subrogata, videtur ius habere, & possidere, & vendi
care etiam mortuo pręlato,vel collegio secundum opinionem Moysis
Archiep. quem refert glo. in fin. in d. l. sicut ff. quod cuiusque vni-
uersitatis nomine.

Facit id, quod habetur per eundem Inno.in cap.ex parte de arbitr. pri-
ma col. & per eundem capit. in præsentia. ex. de probatio. vbi
dicit, quod licet præbendæ ius vacet, res tamen, & iura per-
tinentia ad præbendam non vacant,imo possidentur ab ecclesia,
etiam dum viuit præbendarius, quia possidet illa nomine eccle-
siæ, vt not. in capit. ex litteris. de probatio. facit Bald.in mar-
garita. in ver.mortuo. idem Bal.in l. minus. ff. de hæredibus instit.
sequitur Abb. d. capit. cum esses. versic. quarto principaliter. de
testam. idem Abb. in capit. cum super. de cau. poss. & proprie.
quarta col.quia dominis non currit præscriptio, tex. cum glo. in l.
31 male agitur. C. de præscription. 30. anno. in gloss. ibi est autem ra-
tio prædictorum,quare non præscribitur a dominis, quia ipsi habent
possessionem, & possidenti non currit præscriptio, per Abb. in
c.vigilanti.prima col.ibi addo tamen ad prædicta notabile dictum
extra de præscriptio.

Vnde si possessio rerum ecclesiæ, & spoliorum, vt vides per mortem
clerici,vel prælati non vacat, quia semper est penes Christum, penes
ecclesiam, penes parietes ecclesiæ, & hodie penes Cameram, non
possunt ab aliquo præscribi, quia non possunt ab aliquo possideri,
quia vnius rei possesio, nec ciuilis, nec naturalis penes duos in soli-
32 dum esse potest. l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. poss.Dynus in
reg. sine possesione. de reg. iur. ver. præterea autem & in fin. vbi
pulchre. l. si vt certo. §. si duobus. ff. commoda. cum glo. ibi in
ver.dominium.Spec.in tit.de resti.spoliat.§. primo. vers. item circa.
& quia tempus non est modus perdendæ possesionis.l. si mulieri. ff.
33 quibus mo.vsufruct.

Vnde, nec pręscribi possunt, quia sine possesione non procedit pręscri-
ptio capit. siue de reg. iur. in 6. quia possesio est substantia præscri-
ptionis,qua deficiente deficit actus præscriptionis.per Abb. capit. il-
lud.secunda col.vers.ad cuius declarationem.in fi. ex. de præscriptio.

Item quia,quãdo Papa declarat,bona relicta per clericum,acquisita de
beneficijs,esse spolia,& esse,ac fuisse Camerę apostolicæ,vtitur modo
verbo spectasse, spectare, modo pertinuisse, vel pertinere, vt videre
est in bulla Pauli tertij ædita super spolijs ann. 1541. nonis Ianuarij
ibi spectasse,& spectare,illaque tanquam ad ipsam cameram spectan-

tia, &c. & in breui Pij 4. ſub Dat. Romę die tertia Iulij 1560. ibi ad cameram apoſtolicam ſpectare,& pertinere,decreuit. & declarauit,& paulo poſt,ibidem,ad ipſam cameram pertinentium, & in bulla eiuſdem Pij quarti ædita anno 1560.nonis Februarij, quæ incipit bulla confirmationis, & innouationis priuilegiorum &c.ibi ad eandem cameram, & non alios ſpectaſſe,& ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire, illaque, tamquam ſpolia ad eandem camera pertinentia &c.quæ bullæ ſunt in fine huius laboris inſertæ. item in bulla eiuſdem Pij quarti ędita ſuper declaratione ſpoliorum anno 1563. nonis Nouembris, quæ eſt inſerta in ſecunda quæſtio. quæ verba pertinere, & ſpectare unius, & eiuſdem ſignificati, & promiſcue,
34 vnum pro altero ponitur, vt videre eſt in bullis, & affirmat Marius Nizola locutionum latinarum Ciceronis magnus enucleator, in ſuo repertorio in verbo ſpecto, vbi declarando ſignificatum verbi ſpectat,exponit ideſt pertinet, attingit &c. quibus verbis vtendo Papa, denotat & intendit, quod ſpolia ſpectent, & pertineant ad Cameram apoſtolicam pleno iure, tam quoad proprietatem, & dominium, & quam quoad poſſeſſionem, quod camera in illis habeat dominium, & poſſeſſionem, quia id uidetur importare verbum pertinere, de ſui natura, quod latiſſimum eſt, & importat, tam illa, quæ ſunt noſtri dominij, quam illa, quæ alio aliquo iure poſſidemus. l. verbum pertinere. ff. de verb. ſig. per Inno. in capitulo cum eccleſia ſutrina. de cauſ. poſſeſſ. & proprie. vbi dicit, quod per verbum pertinere, poſitum in commiſſione, vel in libello,cenſetur, & intelligitur deductum omne ius in iudicio,tam quoad proprietatē,quam quoad poſſeſſionem,quā etiam alias quouiſmodo parti competens,& intentatum iudicium, tam quoad petitorium, quam quoad poſſeſſorium.per tex.in l.ſi quis intentione ambigua. ff. de iudic. & ibi glo. per Abb. in c. primo. de ſequeſt. poſſ. & fruct. tertia colum.verſ.ſed circa.idem Abb.c.cum contingat ex.de decim. 1. not. ſequitur Alex. in conſil. 42. 4. vol. vbi dicit, quod tale verbum poſitum in libello,importet petitorium, & poſſeſſorium ſecun-
36 dum Feder.de Senis.conſ.283.incip.conſilium latum.in glo. & Abb. in c. inter dilectos. de fide inſtru. Rota. deciſio. 396. in nouis incip. ſi committatur cauſa. vbi propter verbum pertinere poſitum in commiſſione, inclinat Rota,quod intelligatur commiſſa cauſa,tam quoad proprietatem, quam quoad poſſeſſionem, & tam in poſſeſſorio, quam in petitorio, vnde ſi ſpolia ſpectant ad cameram, tam quoad dominium, quam quoad poſſeſſionem, & ſi dominium, & poſſeſſio eſt cameræ apoſtolicæ,nō videtur quod in illis procedat præſcriptio, quia præſcribens non habet in illis dominium, titulum, vel poſſeſſionem

sionem, quæ sunt penes alium, vnde penes eum esse non possunt, quia dominium, & possessio insolidum non est reperiri penes plures, sed penes vnum tantum. l. si vt certo §. si duobus. & ibi gl. in verb. dominium. ff. commoda, & quod nostrum est ad alios siue facto nostro transferri non potest. l. id quod nostrum de reg. iur.

Item potest dici alia ratione, & alio fundamento, quod spolia non possunt per quenquam præscribi, quia negari non potest, quin spolia, quatenus a fructibus beneficiorum, non ab illicitis negociationibus prouenientia, non sint bona ecclesiastica de fructibus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ acquisita, quæ debent ecclesiæ, vel in ea successoribus reseruari cap. præsenti. de off. ordin. in sexto. quæ nullo modo possunt alienari, vel sunt alienari prohibita. 12. q. 2. sine exceptione. & tota illa cau. & q. & toto tit. de rebus ecclesię non alien. ac d. c. pręsenti. & res prohibita alienari, est prohibita vsucapi, & præscribi. not. gl. in l. vbi lex: de vsucap. tex. in l. alienationis verbũ. de verb. signific.
37 vbi dicitur, quod alienationis verbum continet vsuca. merito spolia
38 non vsucapiuntur, aut præscribuntur, quia qui cõtra iura mercatur, bonam fidem præsumit non habere c. qui contra de reg. iur. in 6. & l. qui ius. de reg. iur.

Item, & alia ratione, quia detentores spoliorum, vel occupatores sunt occupatores, & detentores rerum Cameræ, & sedis apostolicæ, quia spolia sunt applicata camerę, vt per extrauagantes per Pontifices factas in materia spoliorum, & detentores huiusmodi sunt excommunicati etiam excommunicatione maiori, c. si quis. de rebus ecclesię
39 non alien. c. indignum, 12. q. 2. & prout in annuali processu, vel Bulla in cœna domini nũcupata in singulo anno in hebdomada sãcta coram Papa legi solita, & in Bulla Pauli iiij. contra occupatores bonorum cameræ apostolicæ sub Datum Romæ 1556. Kal. nouembris anno secundo. vnde in huiusmodi tractatur de periculo animæ, & in illis, in quibus tractatur de animæ periculo, non currit aliqua
40 præscriptio, per Spec. in tit. de sent. §. 2. vers. & not. merito per aliquem spolia præscribi non possunt, quouis temporis spatio interueniente.

Item, & alia ratione, quia spolia ecclesiastica sunt de prouentibus bonorum ecclesiæ, & Deo dicatorum acquisita, vt de se patet, & semel dicata Deo, nec in totum, nec in partem ad vsus humanos, aut prophanos reuerti possunt, reg. semel Deo dicatum. de reg. iur. in sexto. me-
31 rito, nec etiam per viam præscriptionis, quia illud quod vna via, & directo prohibetur, non debet alia via censeri permissum, per regulas iuris.

Item Camera apostolica: ad quam hodie spectãt spolia relicta per cleri

cos

eos decedentes, reſpectu clericorum decedentium in quibuſcunque locis remotis, longinquis in qualibet mundi parte, de quorum obitu nullam habet notitiam, vel habere poteſt dicitur ignorans, & abſens, & ignoranti, & abſenti, qui habet dominium, & poſſeſſionem in re, veluti habet Camera apoſtolica in ſpolijs, quæ ſuccedit hodie loco ec
42 cleſiæ, prout dicimus ſupra, non currit præſcriptio aliqua per tex. in l. male agitur. C. de præſcrip. xxx. anno. & glo. ibi in ver. poſsidentibus. per Abb. in capit. vigilanti. de præſcriptio. ibi addo tamen notabile dictum, quod præſcriptio currit contra abſentem, & ignorantem, niſi abſens, & ignorans poſsideat ciuiliter, quia ſi poſsidet ciuiliter, non currit contra eum præſcriptio. dicta. l. male agitur, &c. glo eſt notab. in. §. ſed aliquando inſtit. de vſucap. in ver. ſeruum, imo & ignorantię, ſi ſit iuſta, & probabilis, licet non impediat pręſcriptionem, regulariter eſt ſubueniendum
43 argumen. capit. cum illorum. de ſent. excommunicationis. ver. circa per Abb. d. loco.

Merito poteſt dici, quod Cameræ apoſtolicę in ſpolijs nō currat pręſcriptio, ex quo in illis ſemper retinet dominium, & poſſeſsionem, & in iſto caſu propter impedimentum ignorantię, ęquiparatur, ac ęquiparari poteſt non valenti agere, cui non currit pręſcriptio. l. ſed & ſi per Prętorem. ff. ex quibus cau. maior. late per Abb. vbi diſputat regulam in cap. ex tranſmiſſa. extra. de pręſcriptio.

Stantibus tot contrarijs in hac materia, quæ eſt multum difficilis, puto diſtinguendum eſſe, an videlicet ſpolia poſsideantur ab aliquo, qui ſciat illa eſſe ſpolia eccleſiaſtica, & ad Camerā apoſtolicam, vel eccleſiam ſpectare, & pertinere, puta ab hęrede clerici defuncti, vel alio eius immediato ſucceſſore, aut ab alio, qui id neſciat, ſed bona fide accipiat, putans tradentem dominum eſſe, & qui de mala fide, etiam ex poſt ſuperueniente redargui non poſsit.

Et primo caſu puto dicendum, quod ſpolia non poſſunt vllo, quantumuis longiſsimo tempore ab illo vſucapi, vel pręſcribi, attento eius animo, & mala fide, cum qua fuit ingreſſus, & cum qua detinet poſſeſsionem rei alienę, quoniam nulla antiqua dierum poſſeſsio iuuat mala fide poſsidentem cap. vigilanti. extra. de præſcriptio, quia
44 mala fides illius, indiſtincte vitiat pręſcriptionem. Vbi pręſcriptio cauſatur facto poſsidentis. per Abb. ibidem verſ. an autem. ſecunda col. quia dicit Bal. in. l. res creditoris. C. de pignor. actio. ſecunda q. quod pręſcriptio impeditur per ſcientiam rei alienę, quam habet etiam bone fidei poſſeſſor, exemplum dat in creditore poſsidente pignus, qui habet bonam fidem, cum habeat pignus a domino, id eſt a debitore, tamen, quia ſcit pignus alienum, nullo tempore pręſcri-

bit ipse, nec hæres, quia in d. primo casu, talis hęres successor, vel occupator, potest dici inuasor rerum ecclesię, & inuasis non currit
45 præscriptio, notatur, & summatur in capit. nihil. de præscriptio. vbi Abb. vers. venio ad glo. per tex. in capit. licet. in reg. 16. quæst. 3. & 93. dist. illud. glo d. cap. nihil. & contra talem scienter inuadentem spolia, & bona ad ecclesiam, vel Cameram spectantia, competunt Ca-
46 merę interdictum vnde vi, actio furti, remedium legis. si quis in tantam, & alia, de quibus per Innocen. in capit. cum in off. de testa. quia mala fides, tam a principio, quam post superueniens, semper impedit pręscriptionem d. cap. vigilanti. cap. si diligenti. cap. fin. extra de pręscriptio. vbi glo. in ver. tam canonica. dicit secundum vnum intellectum ad illum tex. quod omnia iura ciuilia, quę tractant de præscriptione triginta, vel quadraginta annorum, quę procedūt etiā cum mala fide, in odium rei suæ negligentis, in male fidei possessoribus non tenent hodie, per illum tex. attenta causa peccati, quia, quod
47 non est ex fide, peccatum est, d. capit. fin. & per glo. d. capit. si diligenti extra eo. in versic. bona fides, quæ dicit illud generaliter verum est, quod secundum canones bona fides præscribentis necessaria est, siue de re spirituali, siue ciuili: subdens ibidem, & fides bona intelligitur, cum accipiens credit tradentem esse dominum, vel habe-
48 re ius distrahendi, licet erret in facto. l. bona fides. ff. de verb. signif. & hæc bona fides semper præsumitur, nisi probetur contrarium,
49 cum lex dicat præsumi ignorantiam, nisi probetur scientia. ff. de probatio verius, & alias vt ibi per eandem glo. nec etiam iste talis
50 successor habet titulum, qui pari modo, de iure ciuili in præscriptione rerum eccclesiæ requiritur, & est necessarius, quia non possunt pręscribi res ecclesiæ sine titulo, & bona fide, etiam in præscriptio.
51 xl. an. & etiam de iure canonico veteri vt per Dyn. in reg. possessor. de reg. iur.

Secundo vero casu, quando accipit bona fide putans tradentem dominum esse, & habere ius distrahendi: qui rei veritate non fuerit dominus: sed fuerit in mala fide, ego puto subdistinguendum esse, quod, vel ille est successor singularis, vel vniuersalis: quia si succedit in rem singularem vsucapit, & præscribit, etiam cum mala fide sui auctoris. quæ ei in nihilo nocet glo. est notab. in §. furtiuæ. instit. de vsucapio. in ver. competat. per Abb. in capit. nihil. secunda col. de præscrip. ibi secus in præscrip. longissimi temporis. xxx. vel xl. an. nam illa procedit etiam in inuasis, & violentis, si successor sit singularis, & fuit bonæ fidei possessor, & velit a se incipere præscriptionem, vt not. glo. d. §. furtiuę quoque res. pro hoc facit tex. in l. sicut. & l. omnes. C. de præscriptio. 30. anno. ad quam glo. est additio in fine, sed hodie vi-

tium personæ, nocet singulari successori, per authen. malæ fidei. C. de præscrip. long. temp. propter quam additionem, videtur peruerti sensus omnium, quæ superius glo. dicit: sed illa authen. loquitur, & intelligitur in præscri. x. vel. 20. an. vt Felin. in c. si diligenti. quinta col. in fi. vers. dum glo. bona fides.

Si vero non sit singularis successor, sed vniuersalis in omnibus spolijs, dicit Dyn. in reg. possessor. circa fin. quod talis successor, si habuit bonam fidem præscribit, non obstante quod eius actor, & defunctus malam fidem habuerit, si tamen velit a seipso præscriptionem inchoare de æquitate canonica: sed imo videtur contrarium verius, quod si iste vniuersalis successor, habuit auctorem male fidei, eius mala fides ei noceat, quia successor vniuersalis non præscribit de iure ciuili, si
52 defunctus habuit malam fidem, etiam sine violentia. l. cum hæres. ff. de diuers. & tempo. præscrip. quia censetur eadem persona cum defuncto, vt in authen. de iureiur. a mori. præstan. per ea quæ dicit Abb. in capitulo nihil. de præscrip. tertia colum. vbi respondendo ad iura adducta per Dyn. reprobat talem illius opinionem, & tenet indistincte, quod hæres vniuersalis, non potest præscribere cum mala fide sui authoris defuncti, quia hæres, cum ius suum causat a defuncto, censetur eadem persona cum
53 defuncto, idem Abb. in d. capitulo si diligenti. & ibi Felin. colum. quinta. versi. contra opinionem famosam, Dyn. vbi recitat, qui teneant opinionem Dyni, & qui teneant opinionem contrariam Dyno, affirmat tamen, quod opinio contraria est magis communis, vt ibi per totam vnam col. vbi dicit saluando, & declarando Dynum, quod oportet quod mala fides fuerit authoris immediati, non autem mediati. secundum Alex. in l. pomponius. ff. de acqui. possess. Item quod opinio Dyni habet locum in terris ecclesiæ, vbi seruatur ius canonicum, non in terris imperij, vbi seruatur ius ciuile, per Angel. in l. si ego. §. si pactus. ff. de publi. in rem actio. Item opinio Dyni habet locum in terris imperij, si hæres non vult vti adminiculo defuncti, quia tunc præscribit cum bona fide, non obstante, quod probetur mala fides defuncti. per Marian. in rub. de cau. possess. & propric. Item saluatur opinio Dyni, in hærede, qui adiuit hæreditatem cum beneficio inuentarij, quia non tenetur restituere illam, quam cum bona fide præscripsit, cum eam habeat ex alia causa, quam hæreditaria, nec vult vti titulo defuncti, neque quoad dominium, neque quoad possessionem, per Alex. in d. l. pompo. Item saluatur etiam Dynus, quando defunctus non fuisset in mala fide vera, sed præsumpta, puta causata ab errore iuris, quia illa non nocet hæredi, per Paul. de cast. in l. nunquam. ff. de vsucap. per glo. quam

ad hoc extollit in l. tutor rerum, in glo. magna. in fi. ff. de administ. tuto.

Sed si non adsit mala fides ab aliqua parte, si adsint, concomitantiæ iu-
54 ris, & canonum requisita. ego puto, quod spolia, & res spoliorum possint bene præscribi, quia mobilia, immobilia, iura, & actiones, castra, ciuitates, & regna, etiam spectantia ad Papam, & Romanam ecclesiam spatio temporis præscribuntur, per Abb. in cap. si diligenti. & glo. & Abb. in cap. cum nobis. de præscriptio. per Felin. in c. ad audientiam. col. nona. de præscriptio. ibi per istum tex. habes, quod requiritur præscriptio centenaria ad præscribendum bona, &
55 iura vicariorum Romanę Ecclesię, adduximus supra in contrarijs, quia iudicio meo, licet spolia sint, & possint dici res ecclesiæ, & ecclesiastica, tamen sunt res ecclesię, quę possunt possideri iure communi, nec in illis pręsumptio contra possessores habetur, vnde sola bona fides. etiam sine titulo, sufficit in illorum pręscriptione, vt per tex. & ibi glo. in c. 1. de pręscriptio. lib. sexto. vbi secundum Dynum in reg. possessor. de reg. iuris. rationabiliter distinguitur, quia in rebus ecclesiasticis, quæ possunt possideri iure communi, nec pręsumptio habetur contra possessores ad pręscribendum, sola bona
56 fides sufficit, etiam sine titulo, secus est in illis, quę de iure communi nequeunt possideri, vel est pręsumptio contra possessorem, quia tunc non sufficit bona fides, sed est necessarius titulus; qui possessori causam tribuat pręscribendi, nisi tanti temporis allegetur pręscriptio, cuius, contrarij memoria non existat, vt etiam per Abb. in c. si diligenti. de pręscriptio. extra, exemplum ego darem in rebus sacris, vel spiritualibus, quę non possunt possideri a laicis, merito etiam nec pręscribi, nisi cum titulo, velut dicit glo. in cap. ad decimas, de restit. spol. quod licet persona sit capax iuris decimarum, tamen non potest decimas pręscribere: nisi mediante titulo, nec etiam possidere quod plus est, nisi cum titulo, & titulus legitimus poterit esse donatio episcopi de consensu capituli, vel legitima pręscriptio, pro. 40. an. tam de iure ciuili, quam de iure canonico; de iure ciuili per tex. in authen. quas actiones, C. de sac. san. eccl. de iure canonico in cap. de quarta. de pręscrip. & ideo dicit glo. quod laicus quantocunque tempore percipit decimas in aliqua ecclesia parrochiali, si rector illius ecclesię spoliauerit illum, non potest laicus contra rectorem intentare interdictum vnde vi, nisi allegat titulum
57 idest infeudationem ante concilium Lateranen. non autem ante audiatur, si allegat pręscriptionem, quia non potest pręscribere, cum non possit possidere, cum si possideat, possideat contra formam iuris. subdens Dynus paulo post ibidem, quęro vtrum bona fides requiratur

tempore

tempore contractus, & tempore traditionis, & tempore continuatæ possessionis, dicens, quod de iure ciuili in titulo emptionis, & venditionis requiritur bona fides, vel probabilis error: qui bonæ fidei præsumptionem inducat tempore contractus, & tempore traditionis, in cæteris vero requiritur tempore traditionis tantum. ff. de vsucap. l. si his qui pro tempore. §. fin. sed de iure canonico non requiretur tempore contractus in his, quæ de iure communi possunt possideri cum sine titulo præscribuntur, sed tempore traditionis, & continuatæ possessionis, vsque in finem completæ præscriptionis, sed in his, quæ de iure communi non possunt possideri: in quibus præscribendis requiritur titulus: est dicendū, quod bona fides non requiritur tempore contractus, & tempore traditionis, & tempore continuatæ possessionis, secus in cæteris, nisi post tempus contractus mala fide celebrati error facti probabilis interuenenjat, qui malæ fidei praecedentis suspicionem remoueat, vt ibi per eum: vbi vide, quando fuit erratum in iure, & quando in facto, etiam quando in iure, & in facto, quæ fides bona, ne, an mala fides arguatur &c. vbi magistraliter per eum.

Nec valet, quod posset allegari, quod spolia vti res ecclesiæ non possunt possideri iure communi, quia res ecclesiæ, iure cōmuni in tertiam personam alienari prohibentur, vnde videntur non posse possideri regu-
58 lariter de iure communi, stante iuris communis prohibitione, super alienatione, totis titulis de reb. eccle. alienand. Quia responderi potest, quod non est verum obiectum, quod res ecclesiæ sint prohibitæ, a iure communi alienari, sed bene sunt prohibitæ sine solemnitate, & sine causa, quia cū causa, & seruata solemnitate a iure tradita, quotidie alienantur, & alienari possunt, totis dictis titulis de rebus ecclesiasticis alienan. vnde illæ possidentur, & possideri possunt de iure cōmuni, vt per Abb. in cap. cum non liceat. de præscriptio. col. 3. versic. & circa. vbi dicit, quod res ecclesię non prohibētur alienari simpliciter, & indistincte, sed bene prohibentur sine certa solemnitate: & data bona fide, & excluso iuris errore, in illis procedit præscriptio, si habet concomitantiam suam, vnde ego puto per supradicta, quod spolia præscribantur, & præscribi possint in præiudicium ecclesiæ, & cameræ apostolicæ.

Sed ego credo, quod spolia, dato quod præscribantur, non pręscribuntur, nec præscribi possunt, nisi centenaria præscriptione, quia sunt
59 applicata Cameræ apostolicæ, & Papæ, vt bona Papæ, & Cameræ, & vti bona ad Papam, & Cameram apostolicam spectantia, vt per Bullas, & maxime per extrauagantem Pauli iij. in materia ædictas: in quibus Papa vtitur verbo spectasse, & spectare, pertinuisse, & per-

 tinere

tinere, quod verbum de sui natura importat principaliter, non secundario per tex. in. l. non solum. §. quaeritur. ff de procura. facit. l. qui liberis. §. haec verba. ff. de vulga. & pupil. & per Bal. in. l. licet. C. de pact. vnde si spolia sunt principaliter applicata Camerae, & Papae & principaliter ad Papam spectãt, succedit illud quod regulariter dicit Abb. in c. ad audientiam. extra de praescrip. quod in spectantibus
61 principaliter ad Papam, non currit prescriptio: nisi centum annorũ quia tanti temporis, & non minoris currit praescriptio contra Papã, & Roman. ecclesiam cap. ad audientiam, c. cum nobis extra de praescriptio.

Nec valet illud, quod posset obijci, quod cũ Camera apostolica capiat spolia per obitum Praelatorum quarumcunque ecclesiarum de mundo, in quarum locum est suffecta, & subrogata Camera apostolica in spolijs, Rota decisio 855. in antiquis: incipit. cum Camera. quod propterea iure, & priuilegio illarum ecclesiarum, in quarum iuribus succedit, vti debeat, non suo, & sic gaudere praescriptione 40. an. non centum, prout quelibet ecclesia gaudet: Quia respondetur, quod imo Papa, licet succedat in loco, & iure priuati, tamen debet habere suum priuilegium, & habet vti etiam in illa re suo priuilegio, saltim in futurum, & a tempore quo succedit, quia si praescriptio incipit contra priuatum, & ec-
62 clesia illi succedit, praescriptione pendente, praescriptio habet compleri, tanquam contra ecclesiam, non tanquam contra priuatum, licet in priuati iuribus succedat ecclesia, quia ecclesia, vtetur iure sui priuilegij. per glo. in authen. quas actiones. C. de sac. san. eccles. vbi Bal. secunda col. vers. 7. & vltimo quaeritur. vbi posita quaestio. an priuilegiatus, qui succedit non priuilegiato vtatur suo priuilegio quantum ad prescriptionem. & tenet quod a tempore, quo succedit in futurum, & pro tempore futuro, priuilegiatus habere debeat suum priuilegium, etiam in re priuati, in qua succedit. Idem tenet Abb. in cap. de quarta 6. col. vers. sed quaeritur. vbi dicit, quod glo. in d. authen. tangit. q. sed non firmat pedem. idem dicit Io. And. in cap. primo. de iure patronat. And. de Isern. in constit. regni. in titulo de purgatio. praescrip. circa principium. Idem tenet Abb. in cap. ad aures. extra de praescript. Idem Bar. in d. authen. quas actiones. vbi ponit & disputat, an priuilegiatus vtatur priuilegio suo contra priuilegiatum, licet videatur de iure regulariter contrarium, cum ille, qui in ius succedit alterius, eo iure vti debet, quo ille, cui succedit, cap. is qui. de reg. iur. in 6. & subrogatus sapere debet naturam, & conditionem subrogantis in re subrogata. §. fuerat instit. de actio. & cessionarius plus iuris in recessa &c. sed Papa debet habere a die obitus

Praelati

Prælati fuum priuilegiū centenariæ præfcriptionis,quia ftatim,quod moritur clericus,rector,vel Prælatus,fpolia decedētis funt applicata Cameræ,vt per extrauagātes in materia æditas,& maxime in extra uag. Pauli tertij, vbi declarat fpolia a die mortis sēper fpectaffe, & pertinuiffe ad Cameram apoftolicā,vtendo verbo fpectaffe, quod eft finiti,& perfecti temporis,quod importat canonem latę.non ferendę fentētiæ,per ea quæ late adducimus,in q.de priuilegijs Camerę, &c.
63 primo priuilegio. ante vero obitum Prælati,& in eius vita, fi quis in cipit præfcribere pro illo tempore,vfque ad diem mortis, non currit præfcriptio Cameræ ad rationem cētenarię præfcriptionis, fed ad ra tionem præfcriptionis 40. annorū cuilibet ecclefiæ currentis,vt per glo.Bal.Abb.Io.And.in dictis locis,vnde videtur concludendū,quod fpolia, ex quo funt de fpectantibus ad Papam principaliter, non prę fcribuntur, nifi centenaria præfcriptione Papæ, & Romanæ ecclefiæ conceffa,quia etiam tanto tempore præfcribitur vfusfructus ciuitati relictus per glo in c.nemo 16.q. 3.quæ dicit,quod hæc præfcriptio cē
64 tum annorum habebat locum olim in qualibet ecclefia,fed hodie tā tum Romonæ ecclefiæ eft appropriata, iftud etiam habet locū in ec- clefia Nonantulana glo.in authen.quas actiones.C.de fac.fan.ecclef. & in omnibus ecclefijs,quæ funt de patrimonio Roma.ecclefiæ, Fely. in c. ad audientiam.de refcrip.

Sed quomodo ifta præfcriptio centenaria probetur, vide per Bal. in .l. fin.C.de fac.fanc.ecclefijs per Abb.in c. fi diligenti. de præfcrip. ca- pitulo cum vobis 2. colum.verf.2.principaliter eo.vbi ponit multos
65 modos,primo per inftrumenta,& viam conftituti, & fecundum Bal. quod in prę́fcriptione centenaria fufficiat probatio per præfumptio nes, quia directa probatio eft difficilis,& per Fely. d. c. cum nobis. præallegato.

Et ad refponfionem,feu concordationem contrariorum deuenio:& pri- mo non obftat illud,quod adduxi in contrariū de titulo,ne rei domi ni. vel templo. quia tēpus indefinitum illius rubricæ, per quod vide batur excludi omnis præfcriptio, fuit per fubfequētia tempora deter minatum, & generalitas illius declarata, & limitata per titulos fub- fequentes, quia poft illam rubricam factus eft titulus d. præfcriptio ne. 30.vel 40.an.per quem videtur exclufa,& adempta facultas ven- dicandi cuique rem præfcriptam,vel poteft dici, quod illa rubrica lo quatur de prę́fcriptione. x. & xx.anno non de alijs præfcriptionibus 30. 40.& centum anno. quæ currunt in rebus ecclefiæ, etiam de iure ciuili .l. fin. & authen. quas actiones. C. de fac. fan. eccle.. quia tali rubrica non obftante, præfcribuntur res ecclefia, & templorum, vt dictis iuribus,vel quod generalitas illius rubricę,intelligatur genera

liter loqui in casibus in nigro contentis.

Nec obstat pari modo illud; quod rerum ecclesiæ possessio, & dominium nunquam vacet, nec etiam per mortem prælati, quia illarum possessio, & dominium est penes Christum, & ecclesiam vniuersalem, vel particularem, vel quod parietes ecclesiæ, vel ecclesia ipsa consecrata semper possideat, vendicet, & ius habeat, & quod spolia per verbum pertinere positum in bullis, spectent, tam quoad dominium, quam quoad possessionem ad Cameram apostolicam, vnde cum sint in possessione, & dominio Cameræ, non videntur posse ab aliquo possideri, ne sequatur absurdum quod insolidum duo possideant, & duo præscribant, vnde nec etiam præscribi. Quia respondetur, quod etiam illa, quæ sunt in dominio, & possessione alterius, concurrentibus, & concomitantibus concomitantiijs præscribi possunt, & præscribuntur, & per præscribentem rei præscriptæ, vel vsucaptę acquiritur dominium, & possessio, & etiam dominium, nedum vtile, sed & directum, per tex. in l. 3. ff. de vsucapio. vbi diffiniendo vsucapionem dicit, quod vsucapio est acquisitio dominij per continuationem possessionis temporis lege diffiniti. Idem videtur dicere tex. in l. traditionibus. C de pact. id quod intelligi debet, etiam de directo dominio, per Dyn. in reg. possessor. de reg. iur. quia appellatione dominij intelligitur de directo. l. prima. & secunda. ff. si aget vectigal. vel emphiteo. & hæc in vsucapione fauore possidentis, in præscriptione vero x. & xx. anno, acquiritur vtile dominium possidenti bona fide, propter bonam fidem, quam habet: in præscriptione vero longissimi temporis. 30. vel 40. ann. quando cum bona fide, vel contra ecclesiam, vel contra priuatum, sine titulo, quod vtile dominium acquiritur, sicut in præscriptione longi temporis, & etiam directum per glo. in. l. si quis emptionis. C. de præscriptio. 30. ann. per Io. Andre. in regu. possessor. ver. quartum præponebatur, vbi concludit, quod quoad modum vtendi, præscribens acquirit omne dominium, quia potest illa re vti vt vult, & sicut potest quilibet dominus disponere de re sua, & per Innocen. in cap. cæterum. de iudic. extra quod per prescriptionem acquiritur directum, & vtile dominium. Idem dicit glo. in authen. nisi. C. de bon. mater. per Archid. in cap. i. de præscrip. lib. 6. per Abb. in cap. ad aures. ver. item facit vbi dicit, quod ille tex. Facit pro eo, quod per pręscriptionem de iure canonico acquiritur dominium vtile & directum, &c. & per eundem in rubrica extra de præscrip.

Et per præscriptionem perditur, & acquiritur respectiue possessio rerũ, quia licet contra ciuiliter possidentem non curat præscriptio. l. male agi.

agi. C.de præſcr. xxx. anno. tamen, ſi ſcio poſſeſſionem meam naturalem vacantem, ab alio eſſe occupatam, perdita eſt naturalis poſſeſſio, & ſi negligo per modicum tempus illam recuperare. perdo etiam ciuilem, quia videor ſuſpicari me poſſe repelli. l. clam. poſſidere. in fin. cum l. ſequenti. ff. de acquir. poſſeſſ. vbi ſi volo ad fundum reuerti, quia vim maiorem timeo, amitto ciuilem poſſeſſionem, non ex facto illius poſſidentis, ſed ex voluntate mea, fac. l. 3. §. ſi quis nunciat. eod. tit. vbi ſi ego audiens domum meam a latronibus occupatam timore conterritus nolui accedere, amitto ciuilem, etiam ſi timor eſſet falſus, vt ibi in glo per Bar. & Angel. in l. ſi de eo. §. 1. eo. tit.

Item perditur ciuilis poſſeſſio, quando ignoro rem meam ab alio occupatam, & neg[illegible] tanta negligentia, quod res quaſi perijt. per Bar. d. l. ſi de eo. §. 1. de acquir. poſſeſſione. Item quando ignoro rem meam ab alio occupatã, nec perijt, tunc perditur ciuilis tanto tempore, quo præſumor de ea oblitus, vt per Bar d. loco. per Abb. in capit. vigilanti. vbi Fel. enumerat caſus, quibus perditur ciuilis poſſeſſio, extra. de præſcriptio quia. dicit Dynus in reg. poſſeſſor. circa finem, quod licet tempus non ſit modus perdendę poſſeſſionis, & contra ciuiliter poſſidentem præſcribi non poſſit, tamen iure cauetur, quod tempus eſt modus inducendi obliuionem, & obliuio eſt modus inducendi diſpoſitionem animi, & diſpoſitio animi eſt modus perdendi poſſeſſionem, vt legitur & not. in l. furtum. §. fundi. C. de vſucapi. ſubdēs idem Dynus, & propterea dico, quod ſi ciuiliter poſſidens neglexerit naturalem poſſeſſionem per decem annos, vel vltra, quod illa negligentia circa poſſeſſionem naturalē, priuat eundem poſſeſſionem ciuili, ſicut alias cauetur in iure, quod negligentia commiſſa in adipiſcenda, vel recuperanda poſſeſſione naturali, inducit amiſſionem ciuilis. l. ſi ideo. §. ſi forte. ff. de acquir. poſſeſſ. & alias, vt ibi per eum: vnde per hæc non videntur obſtare argumenta in contrarium adducta, quia ad illa, vt vides reſpondetur.

Nec obſtat pari modo illud, quod ex quo ſpolia, vt res eccleſiæ ſunt prohibitæ alienari, quod non poſſunt etiam præſcribi, vel vſucapi, quia quod prohibetur alienari, & præſcribi, & vſucapi prohibetur quia non eſt verum, quod res eccleſiæ prohibeantur alienari indiſtincte, ſed bene non ſeruata ſolemnitate, & ſine cauſa, per Abb. in cap. cum non liceat. de præſcrip. col. 3. ver. & circa præſcriptionē &c. & quod dicit glo. in l. vt lex. ff. de vſucap. quod non poteſt alienari, non poteſt vſucapi, vel præſcribi, intelligitur verum in terminis, quibus loquitur: quia ſi res minorum, durante minoritate, non poſſunt alienari, nec etiam poſſunt præſcribi, quia præſcriptio venit appellatio

ne

ne,& vocabulo alienationis,&c.vnde contrarium non obſtat.

Ad illud etiam:quod adducebamus pro contrario, quod detentores, & occupatores rerum ſedis, vel Cameræ apoſtolicæ ſunt excommunicati bulla in cœna domini, & alijs iuribus, reſpondetur, quia bulla cum iuribus loquitur in ſcienter occupante, & ſcienter detinente res Cameræ,& talem etiam dicimus ſupra, quod attenta eius mala fide non præſcribit.

Nec minus facit,contra quod ſemel dicata Deo non poſſunt ad prophanos vſus remeare,ergo non poſſunt præſcribi,quia res eccleſiæ, & etiam ſpiritualia de iure canonico,& ciuili præſcribuntur,totis titulis. de præſcriptio,& regula quod ſemel,debet intelligi in illis, quæ omnino ſunt prohibita, vel præterquam per viam a iure permiſſam, & conceſſam.

Nec facit contra illud,quod vltimo adducimus, quod Camera apoſtolica, cum non habeat notitiam de morte clericorum, qui in qualibet parte mundi decedunt,equiparatur ignoranti, & abſenti, cui ſi retinet ciuilem poſſeſſionem,non currit præſcriptio, & æquiparatur pari modo non valenti agere,qui præſcriptione rem non amittit: quia reſpondetur per Dynum in reg.poſſeſſor.in fin. quod quandiu abſens retinet poſſeſſionem ciuilem,nunquam inchoatur præſcriptio contra illum duplici ratione:primo quia contra poſſidentem ciuiliter non præſcribitur,l.ſecunda,C.de præſcriptio.ſecundo, qui aqui poſſidet ciuiliter prçſcribit,ergo alius non prçſcribit eodem tempore,ne plures inſimul inſolidum quærerent, ſed ſi ſcio poſſeſſionem meam naturalem vacantem,ab alio eſſe occupatam,ſi eam negligo per modicum tempus recuperare,perdita eſt naturalis,& perditur ciuilis, quia videor ſuſpicari poſſe me repelli,l.clam poſſidere.in fine cum l.ſequen. ff.acquir.poſſeſſ.& alias,vt dixi paulo ante,per quod eſt etiam reſponſum ad regulam non valenti agere,pro qua vide Abb.in cap. ex tranſmiſſa,de præſcrip.vbi illam regulam diſputat,declarat,limitat,& ampliat,multis modis.

Item poteſt reſponderi etiam alio modo,quia videtur,quod ignorantia, vel abſentia Cameræ apoſtolicæ,non ſit modo aliquo in ſpolijs conſiderabilis, etiam in quacunque mundi parte decedant clerici,quia eccleſia Roman.ad quam ſpectant ſpolia, vel Camera apoſtolica habet ſuum fiſcum,per Felin.in capitulo ad audientiam,de præſcript.& per tex.in clemen.ſecunda,§.primo,de hæretic.vbi Cardin.not. & fi-
66 ſcus regulariter vbique eſſe præſumitur, & ſemper, & vbique præſens gl.not.in l.prima,C.de quadrien.præſc. vnde non poteſt dic. abſens,merito non obſtat obiectum.Has exceptiones,puto poſſe opponi & admitti in cauſis ſpoliorum per reos conuentos, contra actionem

aduersus eos intentatam. Item puto posse opponi omnes alias exceptiones, vel sint dilatoriæ, vel sint peremptoriæ, aut cuiusuis generis ad differendum, impediendum processum, litis contestationem, sententiam executionem, limitandum, moderandum, seu quouismodo impugnandum, & maxime, quæ non cauillose, calumniose, malitiose, & frustratorie opponantur, prout diximus supra in principio quæstionis: si non reperiantur expresse prohibitæ. Et ex his pro nunc fit absolutum: quod volumus dicere in præsenti quæstione ad laudem omnipotentis Dei, & eius gloriosissimæ Virginis Matris.

SVMMARIVM.

1 *Duobus modis Camera facit spolia.*
2 *Acquisita tempore Episcopatus, vel beneficij præsumuntur Ecclesiæ.*
3 *Prælatus tenetur acquirere ecclesiæ.*
4 *Acquisita post beneficium adeptum, ecclesiæ acquisita præsumuntur.*
5 *In dubio prælatus præsumitur acquirere ecclesiæ.*
6 *Immobilia acquisita per clericum, præsumuntur ecclesiæ acquisita. Nec prodest alteri possessio.*
7 *Quilibet ordinari debet ad beneficium.*
8 *Est bona similitudo de vxore ad ecclesiam.*
9 *Negociator celricus, vt pestis vitandus.*
10 *Spoliorum, & rerum acquisitarum de ecclesia, possessio est penes ecclesiam.*
11 *Prælatus habet interdictum vnde vi ad bona ecclesiæ occupata.*
12 *Præbendarius possidet bona nomine ecclesiæ.*
13 *Hæredes habent probare, si ecclesia sit in possessione. Et econtra.*
14 *Clerici simplices, non præsumuntur acquirere nisi intuitu personæ.*
15 *Clerici in minoribus, possunt exercere qualibet nogocia licita.*
16 *Præsumere negocium in clerico est præsumere delictum in eo.*
17 *Etiam clericus in minoribus prohibetur hodie negociari.*
18 *Sacerdos factus præsumitur beneficiatus.*
19 *Quodlibet beneficium præsumitur habere redditũ pro victu duorũ.*
20 *Aliquando quis ordinatur ad titulum patrimonij.*
21 *Acquisita ob seruitia sunt clerici propria.*
22 *Distinctio Doctorum pro præsumptionibus faciendis circa spolia.*
23 *Industria æquiparatur patrimonio clerici.*

24 *Ad-*

24 *Administrator perpetuus præsumitur acquisiſſe ex administratione.*
25 *Spolia capiuntur a Camera legitime, & per actus solemnes.*
26 *An Camera ſcienter occupans bona hæredis, incidat in constitutio. l. ſi quis in tantam.*
27 *Prælatus non præiudicat eccleſiæ, ſi poſſeſſionem rei eccleſiæ tegat alteri, vel dimittat.*
28 *Non eſt præſumendum hæredem velle alio modo poſſidere, quam vt defunctus.*
29 *Cautela pro hærede ſeſe immiſcente in bonis clerici defuncti.*
30 *In illicite per clericum acquiſitis, non eſt præſumptio pro Camera.*
31 *Acquiſita per clericum, numquam præſumuntur ex negociatione.*
32 *Negocia ſunt probibita tantum beneficiatis.*
33 *Probet Camera, ſi prætendat acquiſita eſſe ex negociatione.*

De probationibus & ſeu præſumptionibus pro capienda poſſeſſione ſpoliorum faciendis.

QVAESTIO XV.

MORTVO clerico, vel prælato, hæredes omnia bona illius, vti propria ſimpliciter, & temere nulla habita diſtinctione occupant, illorumque poſſeſſionem indiſtincte in damnum eccleſiæ, & hodie Cameræ apoſtolicæ, quæ illius loco ſuccedit inuadunt, & in illa ſe confouent, allegantes vel defuncti omnia bona, ſibi fuiſſe in teſtamento a defuncto relicta, vel illa clerico ex patrimonio, vel alio modo obueniſſe, vt in illis ſucceſſionem ab inteſtato etiam de iure habeant, ita & taliter, quod ſi eccleſia, vel Camera apoſtolica contrarium prætendat, illorum obtemerariam occupationem, inuaſionem, ſeu detentionem neceſſe habeat probare de ſuis iuribus, contra iuris debitum. Et quia in tali cauſa ſæpæ ſuboriuntur dubia, Cameræ ne, an vero hæredibus incumbat probatio; tam in Petitorio, quam in poſſeſſorio, merito mihi viſum fuit, non eſſe extra propoſitum hanc de præſumptionibus, & probationibus faciendis in cauſis ſpoliorum quæſtionem ponere, vt conſtito pro qua parte ſit præſumptio, & Cameræ ne, an vero hæredi onus probandi incumbat, & vter bona clerici, vel illorum poſſeſſionem illo defuncto, licite capere, vel apprehendere poſſint; abſtinere habeant hæredes ab occupando, vel vſurpando res, quæ ad eos non ſpectant, & bona clerici defuncti detentando, ad onus ſuperfluæ probationis Cameram reuerendam indebite non aſtringant.

Et cum duobus modis hodie Camera faciat spolia, per viā videlicet ac-
1 quisitorum de beneficijs ecclesiasticis, & per viam negociationum, & alias illicite acquisitorum, prout diximus in prima quæstione præsentis materię: primo loco attingēdo relicta per clericos, acquisita de ecclesijs, & bonis beneficiorum. Videtur, quod quomodocumque relicta, vel remansa post mortem clerici, acquisita per eum, sint, & esse intelligantur ecclesiæ, & ecclesiæ, vel Cameræ acquisita. per tex. qui dicit ad litteram in cap. primo xij. q. iij. vbi habetur, quod episcopi, Presbyteri, Diaconi, vel quicunque clerici quæcunque cōparauerint, vel acquisierint post adeptum ordinem, vel tempore sui episcopatus, presbyteratus, vel clericatus, debent ecclesiæ conferre,
2 alioquin tenentur crimine, tamquam inuasores rerum dominicarū.
Et in cap. quicunque seq. q. habetur, quod clericus, vel sacerdos tene-
3 tur acquirere suę ecclesię, quia si prælatus negligit acquirere ecclesię, & maluit sibi quam ecclesiæ, imputatur ei, & de hoc tenetur ad instar tutoris, quia non debet præponere vtilitatem suam, vtilitati ecclesiæ vt per tex. & glo. ibidem.

Idem videtur dicere Abb. in capit. presbyter. de pecul. cler. in finalibus verbis & in capit. sacerdotes. ead. xij. q. iiij. habetur. quod si clericus aliquid emit de pecunijs, suis, & ecclesiæ, quod de eo debet conficere instrumentum, vt sciat, quantum de suo impedit, & quantum de rebus ecclesiæ, quia aliter præsumitur de rebus ecclesiæ, & pro ecclesia, vt ibi. facit quod habetur in tex. cap. pontifices. xij. q. iij. vbi datum pontifici, datum ecclesię censetur, vnde illud Pontifices computabunt inter res, & bona ecclesiæ facit. tex. in. cap. presbyter. d. q. iiij. vbi presbyter: qui diœcesim tenet, de omnibus quæ comparat ad ecclesiæ nomen scripturam facere debet, alias remouetur, ab ecclesiæ administratione. est bonus tex. in cap. primo. de pecul. cler. vbi acquisita per presbyterum post presbyteratus ordinem adeptum, iuris ecclesiæ censetur.

Et acquisita per clericum post clericatum, de quibus ex sui natura, & qualitate in vita poterat disponere, & ordinare, si decedat non disposito, vel ordinato de illis, vadunt illa ad ecclesiam, cui prefuit, vel vbi fuit clericus, aut minister. tex. est in cap. quicunque. xij. q. iij. facit quod habetur in authen. de ecclesiast. tit. §. interdicimus. vbi interdicitur episcopis, & personis ecclesiasticis simpliciter disponere in cognatos, vel alio modo, de bonis post episcopatum, vel ordinem adeptum, quouismodo acquisitis, quia sunt, & intelliguntur esse ecclesiæ, & ecclesiæ per eum acquisita.

Hoc idem dicit Io. And. per dicta iura in cap. cum in officijs. de testam. ibi de his: quæ acquisiuit post clericatum, præsumitur quod intuitu

ecclesiæ

4 ecclesiæ, & de redditibus ecclesiæ acquisierit, hoc autem licet præsumatur in singulis clericis, vt in præallegatis iuribus, in prælatis tamen, maxime præsumitur, subdens quod in tantum valet ista præsumptio, & in tantum est standum huic præsumptioni, quod per eam sententia fertur pro ecclesia, nisi exaduerso probetur, vel præsumatur de cōtrario, vt in præalleg. §. interdicimus. præalleg. authentico. Idem dicit Inno. & Hostien. per eadem verba d. cap. cum in officijs, quos sequitur Card. Zabarella ibidem, idem videtur dicere Bal. in l. cum ipse. C. de contrahen. emptio. & vend. ibi tertio casu scilicet quando dubitatur, quod in dubio videtur emisse nomine ecclesiæ. & est ratio, quia tenetur acquirere ecclesiæ, & ideo præsumitur pro ecclesia, quando dubitatur vtrum clericus, vel prælatus, quo nomine emerit, ecclesiæ ne, an vero suo proprio, quia præsumitur fecisse il-
5 lud, quod facere debuit, & illud, ad quod tenebatur. Idem Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. ibi secunda ratio est, quia ex quo prælatus repetitur in possessione, præsumitur possidere nomine ecclesiæ, quia ad officium suum pertinet acquirere ecclesiæ &c.

Quia prælatus in dubio videtur emisse, & comparasse rem nomine ecclesiæ, merito in casu isto pro ecclesia, & Camera est præsumendum, quia dicit Hostien. d. cap. cum in officijs. quod ex quo clericus debet inire contractum nomine ecclesiæ. 12. q. iiij. episcopus. & capit. presbyter. de pecul. cler. in dubio debeo magis præsumere, quod contractum inierit nomine ecclesiæ, quod est secundum ius, quam nomine suo: quod est contra ius.

Idem videtur dicere Hostien. in cap. 1. §. hortamur. de testam. vbi dicit, quod in acquisitis per clericum est præsumptio pro ecclesia, sal-
6 tem quoad bona immobilia, ibi & sic patet quod quoad bona immobilia, est præsumtio pro ecclesia, nec prodest alteri possessio, nisi aliud probet.

Facit, quia nemo ordinari debet, nisi habeat beneficium, alioquin vi-
7 detur quod episcopus ei teneatur supplere de victu, cap. non liceat extra de præben. & dignita. facit quia sponsa & vxor quicquid acquirit matrimonio constante, matrimonio acquirit, & de illius bonis acquirere præsumitur. l. etiam. C. de donat. inter vir. & vxor. & ff. eo. quintus. Abb. in cap. primo. de pecul. cler. per Hostien. Io. And. & Inno. & alios d. cap. cum in officijs. de testa. quia bene infertur de
8 vxore ad ecclesiam, & est bona similitudo, prout dicit Bal. in. l. cum ipse. C. de contrahen. emptio. quia inquit prælatus dicitur sponsus, & ecclesia dicitur sponsa. l. vxor. marito. ff. de donat. inter virum & vxorem.

Idem

Idem dicit Hoſtien. in cap. primo. §. quicquid.de teſta. vbi reddendo rationem talis præſumptionis, ideo eſt, quod ſponſa, & vxor præſumitur acquirere de rebus mariti, & marito, quia vix de alijs mercimonijs ſe intromittunt mulieres, quam de rebus mariti, & ſi hoc faciunt, faciunt de rebus mariti, vnde bene eſt, quod ſit præſumptio pro marito: & hac etiam ratione præſumitur pro ſponſa ſpirituali ideſt eccleſia, vt videlicet clericus, vel prælatus præſumatur de rebus eccleſiæ acquirere, Quia videlicet omnia mercimonia ſunt illicita ſponſis ſpiritualibus, & ſi exerceant ipſa, turpis eſt quæſtus,
9 quia negociator clericus, eſt vt peſtis vitandus. 85. diſtinc. negociatorem. ſed ſi talis negociator hoc conſueuit facere de rebus eccleſiæ, ergo bene eſt, vt eadem ratione pro ſponſa ſpirituali contra ſponſum ſpiritualem præſumatur, quamuis in multis differat, vt per Doct. ibidem. vnde per hæc videtur, quod præſumptio eſt pro eccleſia, & in tantum valet iſta præſumptio, quod pro eccleſia ſententia eſt ferenda, niſi aliud exaduerſo probatur, vel præſumatur, vt ſupra fuit dictum, Imo Santiſſ.D. N. Pius Papa iiij. per ſuam, quam edidit conſtitutionem ſub Datum Romæ anno 1560. die 26. Maij, qua ordinat, quod de rebus eccleſiaſticis, vel occaſione eccleſiæ acquiſitis non poſſit fieri donatio, vel diſpoſitio, vult, quod rerum donatarum huiuſmodi, contra dictam conſtitutionem relictarum capi poſſit poſſeſſio per Cameram, ſine vitio ſpolij.

Et ſpoliorum, ac rerum per clericum relictarum, acquiſitarum de eccleſia, poſſeſſio ſemper eſt penes eccleſiam, & penes Chriſtum per Inno.
10 cap. cum ſupra. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. vbi dicit, quod quantuncunque moriatur prælatus, & omnes clerici, tamen proprietas, & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, & eccleſiam, quæ nunquam moritur, & non eſt vnquam nulla, per Archid. cap. hoc conſultiſſimo de reb. eccleſ. in 6. in ver. ipſarum. ad hoc 16. q. 3. inter mem. leg. & not. 12. q. 2. expedit. & capit. cauſa. de verb. ſig. late Ruin. conſil. 156. incip. primo videndum. vol. quarto. Et ſi ſpolietur eccleſia aliquibus bonis, antequam illius poſſeſſio apprehendatur, prælatus ſuc-
11 ceſſor habet interdictum vnde vi, vt per Bar. in l. prima. §. municipes. de acquir. poſſeſſio. vbi Paul. de Caſtro, quod licet rector eccleſiæ mortuus ſit, poſſeſſio tamen non perditur, ſed remanet apud eccleſiam. i. apud Deum, & Apoſtilla ibidem ad eundem Paulum, quod prælatus confirmatus: qui nondum eſt adeptus poſſeſſionem ſuæ dignitatis, poteſt agere interdicto vnde vi, Quia licet vacet dignitas, non vacat poſſeſſio bonorum eccleſiæ, & eccleſia eſt in anima viuentis, & per Bart. in l. ſicut. §. fin. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis

tis

tis nomine.

Merito videtur semper præsumendum pro ecclesia, & agentes Cameræ possunt capere possessionem relictorum, per clericum, quia non videntur alienam possessionem capere, sed suam continuare, quia clericus etiam viuens illa possidet, nomine ecclesiæ, non suo, vt per Innocen. in cap. in præsentia. extra de probatio. vbi dicit, quod licet ius præbendæ vacet, non tamen vacant res, & iura pertinentia ad præbē-
12 dam, imo etiam possidentur ab ecclesia, etiam dum viuit præbendarius, quia possidet illa nomine ecclesiæ not. in cap. ex litteris, de probatio. tex. ad literam in cap. sine exceptione. 12. q. 2. vbi habet. quod clericus vtitur rebus ecclesiæ, non vti proprijs, sed vti sibi commendatis: ergo in istis taliter per clericum, acquisitis, probabit hæres, si de contrariæ prætendet, vnde sese non intromittet possessionem, vel proprietatem præoccupando, vel inuadendo, stante præsumptione, quousque de meliori iure suo contra Cameram non docuerit, quia dicit Hostien. in c. vnico. vt ecclesia beneficia. &c. quem refert ibi Io. de Imol. quod quando ecclesia petit bona, quæ clericus tempore mortis possidebat, videtur quod hæres conuentus habet probare quod non sunt bona ecclesiæ, &c.

Sed videtur, quod non præsumatur, neque pro ecclesia, neque pro hærede in bonis per clericum, vel prælatum acquisitis, & post mortem relictis, sed pro eo qui est, vel reperitur in possessione bonorum, vel sit hæres, vel ecclesia, vnde non possidenti, vel extra possessionem existenti incūbit probatio, est bona glo. in c. quicunque. 12. q iij. vbi
13 habetur, quod si ecclesia sit in possessione, hæredes habent probare. sed si hęredes essent in possessione, oporteret ecclesiam probare de iure suo, ead. cau. q. 5. c. 1. in fin. & eadem causa quæstio. 1. sint manifesti. ibi, Vel dic, quod si post mortem episcopi ecclesia inuenitur esse in possessione rerum per clericum relictarum, hæredibus incumbit onus probandi, sed si hæredes sunt in possessione, tunc ecclesia probabit 12. q. 5. in fi.

Idem sentit glo. in capitulo. primo. 12. quæstio. 5. in glo. fin. ibi ideo episcopo incumbit onus probationis, quia illa erat in possessione, & ibi in margine allegatur Bal. in authen. ex testamento. 7. colum. 11. vers. C. de collat. & quod notat Barr. in. l. si inter. ff. de rebus dub. Ioan. And. in addit. ad Specul. tit. de act. §. primo. vers. sed quid si dubitatur. moderni legistæ. in l. cum fundus. §. seruum. in fin. ff. si cer. pet.

Sed pro intelligentia materię, & pro concordatione contrariorum istorum, ego puto dicendum, quod aut defunctum fuit clericus simplex, nullum officium habens, vel beneficium, aut fuit beneficiatus præ-

sumptiuē

ſumptiue, veluti ſi in ſacris, aut ad ſacerdotalem ordinem promotus: aut beneficiatus apparenter, veluti prælatus: & primo caſu videtur, quod in bonis relictis, ſit præſumendum, & ſit præſumptio facienda pro hæredibus, quia iſte cum non fuerit prçlatus, ſed clericus ſimpliciter, creditur acquirere intuitu perſonç, non eccleſię, quando ad hoc quærendum, ſcilicet nomine eccleſię nullum habuit officium, ideo ſuo nomine quærere videtur, ſi aliunde habet bona, quam de eccleſia: vnde eius hæres legitimus, licite poſt eius mortem, bona relicta occupabit, dicunt Io. And. Innocen. & Hoſtien. d. capit. cum in officijs. de teſtam. ſecundum aliquorum opinionem, quam omnes atteſtantur eſſe nõ malam, & eam ſequuntur: clerici. n. inquiunt, ſimplices, qui nullum in eccleſia habent certum officium, ſiue dignitatẽ
14 non prçſumuntur acquirere intuitu eccleſię, ſed perſonç, vnde & hæres ſuus legitimus ſuccedit eis ab inteſtato, argumen. cap. requiſiſti. §. fin. de teſtam. ex quia clerici in minoribus conſtituti non be-
15 neficiati, minime prohibentur exercere quælibet negocia ſecularia, alias licita, vt per Abb. in cap. primo, ne cler. vel monac. vnde ob hoc poſſet dici, quod pro tali clerico eſſet præſumendum, quod potuiſſet acquirere ex negociationibus, & ex negociando, ſi negociari poteſt. quod videtur contra regulam, quam facit Abb. in cap. primo. de pecul. cler. & cap. cum eſſes. de teſta 11 col. num. 26. vbi dicit, quod clericis eſt indiſtincte prohibitum negociari, & prçſumere quod clericus acquiſierit ex negociationibus, eſt præſumere in eo crimen,
16 & delictum, ſed intellige pro concordatione de alio clerico, quam de ſimplici, puta de in ſacris conſtituto, de miniſtro altaris, & de beneficiato, vt per eundem Abb. ibidem.

Et poteſt clericus in minoribus impune redire ad ſeculum, & laicare, quia apoſtaſia in eo non conſideratur, quia impune poteſt ſeculariter viuere, & renunciare in totum ordini clericali, & ſi non verbo,
17 ſaltem facto, exercendo actum omnino contrarium, vt docetur per Abb in capitulo tuæ. de apoſta. ex. Sed negociari, & negocia ſecularia exercere, prohibetur clericos toto tit. ne cler. vel monac. & etiam tacito modo conſtitutione Pij quarti. de qua diximus ad longum in quæſtione, quç negocia ſint prçmiſſa, aut interdicta clericis, vbi inſeritur copia dictę conſtitutionis. Sed de præſumptione in clericos, quoad negociationes, dicemus infra in præſenti quæſtione.

Si vero ſit beneficiatus præſumptiue, puta, quia defunctus fuerit in ſacris ordinibus, vel ad ſacerdotium promotus, videtur quod circa acquiſita relicta per eum, ſit præſumendum pro eccleſia, & Camera, & quod ſi hæredes aliquid prætendant ipſi de eorum iuribus probare

habeant, vnde nec bona occupare, nec in illis se intromittere debent, quia talis defunctus, ex quo fuit ad sacros ordines promotus, vel sacerdos factus, fuit præsumptiue beneficiatus, & 18 illum habuisse beneficia præsumitur, quia ad tales ordines regulariter, & de iure ordinario promoueri non debet, nec potest sine titulo beneficij, de quo necessaria vitæ percipiat, per tex. ad literam in d. capit. episcopus. idem dicit tex. in capit. cum secundum apostolum. §. licet autem capit. de monac. capit. suis quæstionibus 19 extra. de præben. capit. accipimus. de ætat. & qualitat. & beneficium præsumitur habere redditum saltim pro vita duorum capit. vt quisquis. de vit. & honest. cler. Card. in consil. decimo & Card. in capit. fin. col. ij. de præsumpt. Fel. in capit. constitutus. col. j. vers. & subdit. Hier. Gig. in tracta. de pensio. quæst. 9. in fin.

Sed quia non semper intitulatur ad beneficium ecclesiasticum d. capit. accepimus, cum similibus, quia etiam aliquando promouetur ad ordines sacros sine titulo beneficij, puta quando ordinatus habet in bonis suis patrimonialibus subsidium vitæ. vt per tex. in cap. episcopus. de præben. vbi notat. glo. in verb. subsidium, quod potest ordinari ad titulum patrimonij. Et quia etiam si non habet ex patrimonio, vnde viuat, debent ei, de suo necessaria victui subministrari per episcopum, vel per eum, qui ordinauit eum, quousque ei in aliqua ecclesia conuenientia stipendia militiæ clericalis assignet, cap. non licet, & d. cap. episcopus de præben. & d. cap. cum secundum apostolum. §. licet. vbi glo. in verb. donec. d. cap. accepimus. de ætat. & qualitat. & melior glo. in cap. tuis quæstionibus. eo in verb. patrimonialibus. vbi dicit, quod si patrimonium, ad cuius titulum fuit clericus promotus periret casu mare, vel alluuione, qnod episcopus ei tenetur prouidere de beneficio ecclesiastico, quia cum iste ad seculum redire non possit, redundaret in opprobrium ordinis clericalis arg. 93. dist. Diaconi. & cap. Ioannes. de cler. coniugat. habetur in glo. in cap. si quis ex. de simonia. in verb. per triennium. Istis attentis, non videtur quod præsumptio circa bona relicta per taliter promotũ sit talis, quod non possit admitti probatio in contrarium, & quod hæredes si ista probare intendant; non debeant audiri, & illorum probationes admitti. imo stante, quod non semper ad titulum beneficij, sed etiam quotidie fit promotio ad titulum patrimonij, non videtur præsumendum pro ecclesia, & Camera, cnm non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse. l. quod attinet. C. de probatio. Et maxime, quia etiã ratione clericalis dignitatis, potuit talis sacerdos multa sibi acquirere, puta, vt cum pro missis dicendis fuerint sibi legata centum, vel ducenta contemplatione sui ipsius, non autem ecclesiæ,

iuxta diſtinctionem quam facit Abb. in hoc articulo in capit. cum in offi. de teſta. vel cum fuerit capellanus alicuius principis, qui & ex hoc multa acquiſiſſet, vt per eundem Abb. in capit. cum eſſes. in repet. de teſta. col. xj. §. ſed contra. verſ. quid autem in acquiſitis. quia de taliter acquiſitis, quia ſunt ſibi data in recompenſationem laboris, & ſui ſeruitij, & ſunt ſibi proprie acquiſita, poteſt pro libito in
21 vita, & teſtamento diſponere, & in illis etiam ab inteſtato decedente, ſuos hæredes ſuccedere. vt per Abb. d. locis, facit deciſio. Rotæ in antiquis 263. incip. nota, quod qui rubricatur clericus qualiter probetur &c. Vbi ſecundum Io. And. in capit. licet. de ſent. excom. lib. ſexto. habetur quod licet poſſeſſio clericatus, ſine alia probatione tituli, inducat præſumptionem, tamen in beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad adiudicandum beneficium, niſi verus titulus probaretur, ſuper quo cogita pro hoc membro diſtinctionis.

Sed ſi fuit beneficiatus apparenter, puta epiſcopus, vel prælatus. Abb. in capit. vt vnus. de pecul. cler. vbi ponit & diſputat, an bona, quæ emit beneficiatus nomine proprio, intelligãtur acquiſita hæredibus, an vero eccleſiæ, & in capit. cum eſſes. in repe. de teſta. col. x. verſ. vnde, complectendo omnia &c. bonis rationibus reprobata diſtinctionem, quam in hoc caſu faciunt Io. And. & Hoſtien. ipſe ſic diſtinguit: quod aut conſtat prælatum habuiſſe patrimonium: aut non conſtat: aut dubitatur, & ſi dubitatur ſubdiſtinguit: quod aut dubitatur an habuerit vnde potuerit acquirere illa bona, de quibus eſt lis, & contentio: aut nõ habuit illa bona, de quibus eſt contentio, tempore ſuæ
22 promotionis ad prælaturam, vel beneficium.

Et quoad primum membrum diſtinctionis præſentis, ſcilicet quando certum eſt, quod habuit patrimonium tempore promotionis ad prælaturam: & tunc poteſt conſtare, ex quibus redditibus illa bona acquiſierit, de quibus eſt contentio: aut non poteſt vel dubitatur.

Et primo caſu, ſi poteſt, bona erunt illius, ex quibus redditibus erunt acquiſita. xij. q. iij. capit. quicunque. cap. inquirendum. extra. de pecul. cler. cap. ſint manifeſte. xij. quæſt. 1. ſi non poteſt, quia dubitatur, ex eo quia ſacerdos, aut prælatus fuit permixtim, & promiſcue vſus patrimonio, & rebus eccleſiæ, quod facere non debuit, quia debuit res ſuas tenere ſegregatas a rebus eccleſiæ, & de eis ſingulariter inuentarium facere cap. ſint manifeſtæ. debet primo deduci, quantum ueriſimiliter prælatus potuit expendere, in victu ſuo, & ſuorum, & pro eccleſia deinde præſumptio eſt, quod illa bona ſint acquiſita tam ex redditibus proprijs, quam ex redditibus eccleſiæ: & ideo cum debeant in rei veritate inter hæredem, & eccleſiam æqualiter

diuidi,ita etiam pari modo pro vtroque erit in casu isto præsumendum. Vnde vterque poterit sine aliquo periculo occupare, cum tam pro Camera, quam pro hęrede, tunc pręsumatur, & hęc possunt intelligi habere locum, quando facultas patrimonij, & beneficij bonorum illam acquisitionem patiebatur ęqualiter, iuxta not. Inno. in c. cum in officijs. de testa. & facit quod in simili not. glo. in l. cum oportet. C. de bon.quę lib.

Et dico æqualiter, quia vnum in hoc non debet præualere alteri, ad hoc, vt sit ęqualis pręsumptio, quia si patrimonium sit sufficiens ad acquirendum, illa bona in totum, vel in partem, ecclesia vero nõ, nec in totum, vel in partem, tunc est pręsumptio pro hęrede, & ecclesia vel Camera habet tunc probare, quia cessat pręsumptio capit. primo. de pecul. cler. & cap. primo. xij. q. iiij.

Vel est contrarium, quia ecclesia erat opulenta, & sufficiens ad acquirendum, patrimonium vero, vel industria personæ erat tenue, & tũc est pręsumendum pro ecclesia, & habet locum pręsumptio. capit. primo pręallegato. quia tunc, si prætendat aliquid hæres, probare habet, quia omnis pręsumptio est pro ecclesia, & Camera: facienda, si vero vterque erat sufficiens, puta ecclesia, & patrimonium, & industria personę, quę hoc casu ęquiparatur patrimonio, & est vt pa-
23 trimonium, & succedit in locum patrimonij: & tunc secundum plus & minus erit facienda diuisionis, ponderationis, & præsumptionis consideratio: & diuisio, & pręsumptio fiet secundum qualitatem vtriusque. secundum qualitatem patrimonij, vel industrię, & rerum ecclesię: & patrimonij, & industrię, & rerum ecclesię, si omnia ista insimul concurrerint, & ponit exemplum Abb. ecclesia habebat in redditibus trecentum, patrimonium ducentum, potest addi ex industria ducentum lucrabatur, pręlatus, detrahatur de redditibus tantum, quantum potuit expendere pro suo victu, & suorum defunctus. Sed non facias expensas, nimis delicatas, quia de redditibus ecclesię habet expendere clericus pro suo victu, & patrimonium, & alia sua pręseruare, prout late fuit dictum supra in quęstione ex quibus præsumatur cler. acquisisse, & pone quod ista expensa ascendant ad centum pręsumptio, tunc insurgit, quod de bonis ecclesiæ in acquisitione impenderit ducenta de patrimonio alia ducenta, de industria, alia ducenta, sic fiet æqualis præsumptio, & æqualis diuisio, & si minus percepisset de patrimonio, minus de industria, minorem partem de acquisitis haberet, & minus etiam præsumetur.

Et hoc, inquit, intelligo in casu, quo prælatus emisset, vel acquisisset, nomine suo, quia non est sibi credendum, ex quo facultates ecclesiæ exuberant,

berant,& non apparet, in quem vsum sint conuersæ, sed si non habet, neque patrimonium, nec industriam, præsumitur tunc pro ecclesia, vt per Cyn. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler: vbi idē sentit in administratoribus rerum secularium, nam dicit quod si ad ministrator erat perpetuus, & nihil habebat, ex administratione acquisisse præsumitur: si vero temporalis erat, & reddebat cōputum ad
24 ministrationis, tunc non præsumitur acquisisse ex administratione, sed potius ex sua industria: secundo casu principali, scilicet, quando non cōstat, & certum est, quod nihil in patrimonio habebat; & eo casu est videndum, an habuerit aliquod artificium, vel scientiam, vel doctrinam, ex quibus potuisset acquirere, & tunc idē dicendū, prout diximus de patrimonio: quia per omnia idem est dicendum de industria in isto casu, quod dictum fuit de patrimonio, vt per Abb. d. c. vt vnus, de pecul. cler. Aut non habebat industriam, sine doctrinam, vel artificium aliquod, & tunc fit omnis præsumptio pro ecclesia, secundum dispositionem capitul. prim. de pecul. cler. & capitulo prim. 12. quæstio. iij. Aut dubitatur, an aliquid habebat defunctus, tempore quo fuit promotus, & sumus in tertio membro principali: & tunc, aut dubitatur, vtrum habuerit aliqua bona. ex quibus potuit ista acquisita comparare, & præsumitur. pro ecclesia, vel dubitatur, an acquisierit ista bona, de quibus est contentio, antequam promoueretur, vel post promotionem, & tunc pro nemine est præsumendum, sed ille, qui erit in possessione, erit tuendus, & defendendus quousque per alium de contrario probetur, hæc Abb. d. repetit. in capitulo cum esses. de testamen. & capitulo vt vnus de pecul. cler. subdens paulo post Abb. in d. repetit. ex istis tales elicio conclusiones: prima est, bona per clericum beneficiatum, & patrimonium habentem acquisita, in dubio acquisita præsumuntur, tam de redditibus proprijs, quam de ecclesiæ bonis. Alia conclusio est, si dubitatur, an bona clerico decedente dimissa, sint acquisita ante promotionem ad beneficiū, vel post, hæres clerici in possessione defendatur, quousque de iure ecclesiæ cōstiterit, vel Cameræ. Idem dicitur de ecclesia, vel camera, si sit in possessione, quia ex quo parimodo est pro ea, vel esse potest præsumptio, in eadem possessione venit tuenda, & manutenenda. quia verba Abbatis, quod hæres est defendendus in possessione, intelliguntur: si hæres in possessione reperiatur, & ideo ita præsumendum in istis casibus esse dicit Abb. ne fiat capriosa præsumptio, tam contra hæredem, quam contra ecclesiam, aut cameram in hac materia: si opponatur, quod beneficium fuit tenue, vel quod fructus sunt diminuti, debet opponens hoc probare, quia præsumitur de contrario per tex. in authen. de æqualitate

dot.§.fin autem fortuita.per Ang.in conf 170. incip. Bonifacius. in vltima col.Calder.in tit.de probatio.conf.10. Card. in capit. fin. de præfumptio. in 2. col. per Andre. Mocenigum in additio. ad Felin. in capitulo propofuifti. de probatio. fed quia hodie hominum laicorum, & fecularium multum exercuit malitia, & temeritas, qui etiam vfque ab antiquis temporibus femper clericis infefti, & molefti fuerunt. capitulo clericis, de eccl. immunitat. qui non habito refpectu, quem debent ad religionem, & fanctimoniam, nullo iure res ecclefiæ occupant, inuadunt modis quibus poffunt ecclefiam, & Cameram defraudantes, & quia etiam quidam clerici contra canonum difpofitionem, & eorum confcientiam, quotidie ecclefiam defraudantes res illius cognatis, & confanguineis fuis applicant, & appropriant, facientes cantare inftrumenta, & contractus emptionum factarum de rebus ecclefiæ, in perfonam patris, fratris, vel confanguineorum, vt per Cardin. Zabarellam in capitulo fin. de pecul. cler. circa fin. videtur ob hoc effet melius, & æquius in caufis dubijs dictæ diftinctionis, præfumere femper pro ecclefia, & Camera tantum non autem, pro hærede.

Et ecclefiam, vel cameram apprehendere debere poffeffionem fpoliorum, & in illa manuteneri potius, quam hæredem, vt per glo.in c. fecundo.de fuccef.ab intefta.in ver.morientium. vbi tenet, quod in rebus acquifitis intuitu perfonæ, fi fint diftinctæ, fuccedunt confanguinei decedentis clerici ab inteftato, fi vero fint permiftæ cũ rebus ecclefiæ diftinguit, quod aut dubitatur, an habuit proprium, vel certum eft, quod habuit, fi dubitatur femper pro ecclefia eft præfumendum, & totum femper vendicabit ecclefia, &c. & per doctrinam, vel regulam generalem Innoc. in cap. cum in officijs.de tefta.vbi in fine primæ col.dicit, quod relicta per clericũ, de quibus poteft dubitari fint ne hæredum, vel ecclefiæ, debent occupari ab ecclefia, quia pro illa præfumitur, Quæ doctrina, & illius verba, videtur generalia quoquomodo dubitetur, vel dubitari poffit, vnde videntur etiam poffe extendi ad cafus diftinctionis Abbatis, & etiam doctrinam Io. And. & Hoftien. d. loco. Dicunt enim ibi Innoc. Io. Andre. & Hoftien. generaliter, quod fi clericus inteftatus decedat, bona relicta occupãtur hoc modo, videlicet, bona ecclefiæ occupat ecclefia, illa de quibus eft certũ quod fuerunt teftatoris occupat hæres, ea de quibus dubitari poteft, cum pro ecclefia præfumatur occupabit ecclefia. Id quod fentire, & fequi videtur Bal. in. l. cum ipfe. C. de contrahen. emptio. vbi dicit, quod clericus, aut emit nomine ecclefiæ, aut nomine fuo, aut du bitatur; primo cafu acquirit ecclefiæ poffeffionem,

&

& proprietatem: fecundo cafu acquirit fibi,& hæredibus fuis,tamen fi de bonis ecclefiæ emit, debet ecclefia cõferuari indemnis,alioquin in fubfidium vendicat rem emptā de pecunia fua, in quacunque perfona cantet inftrumentum. Tertio cafu fcilicet, quando dubitatur, dicit Innocentius,inquit idem Bal.valde eleganter,quod in dubio videtur emiffe nomine ecclefiæ,& eft ratio, quia tenetur acquirere ecclefiæ, & ideo in dubio præfumitur feciffe, quod debuit facere,intelligendo maxime de prælato, cuius ad hoc eft officium,dicimus in q. ex quib. præfum. & fi bona aut pecuniæ de quibus agitur, tempore mortis epifcopi, vel prælati erant intra domus epifcopatus, in quibus habitabat epifcopus, quamuis poft mortem fuerint afportatæ, præfumendę funt ecclefiæ. Ruin. conf. 156. primo videndum lib. 4.

Quia per eundē Innoc.& alios,ecclefia prælato mortuo,fi occupat bona,ipfius pręlati nomine empta,ignoranter non incidit in pænā con ftit.l. fi quis in tantam. C. vnde vi quia iuftam caufam habet ignorantiæ, & contrariæ præfumptionis, cum enim præfumantur, inquit, idem omnia acquifita de bonis ecclefiæ. Item, cum quicquid emit prælatus,præfumatur emiffe nomine ecclefiæ, vel nomine ecclefiæ emere debeat,fi aliud non appareat, debeo potius præfumere feciffe, illud quod ius præcipit,quam contra ius,fcilicet quod emerit, & poffederit nomine ecclefiæ.

Id quod non eft dicendum in hærede clerici defuncti, qui occupando incidit in pænam. d. l. fi quis. qui occupans non excufaretur, vti ecclefia, quia pro eo non facit præfumptio, ficut facit pro ecclefia, de cuius bonis femper præfumitur prælatus acquirere; vide per glo. in l.etiam. in verbo merito crediderint. C. de donat. inter vir. & vxor. & in authen. licentiam in ver. probatum. C. de epifcopis & cler.in Spec.de ftat.monac.cum alijs fimilibus.& dicit D.Quintilianus Mandofius vir doctiffimus, & rerum Rom. Curiæ peritiffimus, in fua praxi fignaturæ gratiæ,in rubrica licentia teftandi & fpoliorū cõceffio: quod in caufis fpoliorum,commiffarius apoftolicus poffeffionem bonorum mobilium, & immobilium affequi folet non expectata declaratione, an defunctus teftamentum condiderit, & an illud facere potuerit, vel fuper quibus bonis facere potuerit, & confanguineos,fiue clerici defuncti hæredes, fi quid prætendunt contra Cameram agere, feu experiri neceffe eft, eius opinio mihi placet per fupradicta.

Pro quo cogita,quia ecclefia, & Camera legalius, & magis legitime fe
15 intromittit in rebus fpoliorum, quam faciant hæredes mortui,quia Camera apprehendit fpolia auctoritate iudicis commiffarij defcribē

do in inuentario particulariter omnia bona,& per eã conseruantur, percipiuntur itidem fructus, redditus, & prouentus eorum,& pari modo conseruantur omnia legaliter manu notarij publici cum solemnitatibus in forma requisitis faciendo.

Vnde magis, quod suum est potest consequi hæres, & integrius obtinere a Camera apostolica, quam possit Camera ab hæredibus, qui de facto nullo ordine iuris, vel solemnitate seruata, pauca cum religione, & reuerentia, vt ita dicam, sese intrudunt in bonis, & spolijs, occupando, inuadendo, occultando, assumendo, & defraudando, vt vidi sæpe fieri postquam causas spoliorum audio: sed tamen, quando hæres occupando bona, & spolia per clericum relicta incidat in pœnam. d. l. si quis in tantam. ex cuius dispositione est, quod violenter inuadens possessionem rei suæ apud alium constitutæ, illam tenetur restituere,& dominio eius priuatur, & vbi res sit aliena illam restituet, & in eius extimationem condemnatur, omnino vide per eosdem Innocen. Hostien. Ioan. Andream vbi dicunt, quod tunc demum incurrit hæres dictæ constitutionis pœnam, quando rem, quam quoquomodo ecclesia incepit possidere scienter, & violenter occupat, vltraque etiam tenetur interdicto vnde vi, puta, quia esset empta per clericum nomine ecclesiæ, vel alias nomine ecclesiæ per clericum possessa,imo nedum scienter & violenter,sed & si clandestine est decisio.Rotæ quæ.l.si quis. ita interpretatur decis. Putei 33. incip.dispositio.de restitut.spoliat. in manuscriptis.

Si vero clericus testator hæredi relinquat rem quam emisset, non nomine ecclesiæ, sed suo: vel si alij dictæ res possessionem tradidisset, vel ipse, vel alius inuitus de illa fuisset expulsus, tunc hæres ab eo institutus,cum possessio fuerit penes clericum testatorem non nomine ecclesiæ, sed suo, rem illam occupando, non incurrit pœnam .d. constitutionis, quia tunc bene potest occupare absque aliqua suspitione pene.

Idem quoque videretur dicendum de ecclesia,vel hodie de Camera apostolica,quod si prælatus emit rem suo nomine, si successor, ecclesia, vel camera ipsam sciẽter occupat, quod tenetur pena d.constitutio
26 nis,si leges seculares Cameram ligare possent apostolicam,vel conditione ex illo canone 16.q.6. placuit.

Si vero ignoranter non quia iustam causam habet ignorantiæ, & contrarię præsumptionis, tum quia clericus quicquid acquirit,prima facie ecclesię acquirere præsumitur,tũ quia nomine ecclesiæ debet prę latus inire contractum, & in dubio debeo potius præsumere, quod inierit contractum nomine ecclesiæ quod est secundum ius, quam

nomine

nomine suo, quod est contra Ius.

Si vero prælatus dimittat rem ecclesiæ, inter alias res suas proprias, esto quod post mortẽ suam inter eas inueniatur, nihilominus ecclesia eiusdem rei ciuilem possessionem retinet, cum ipsam
27 prælatus nomine suo, non nomine ecclesiæ possederit, vnde non præiudicat ecclesiæ si illius possessionem dimittat, vel eam alteri leget.

Vnde ecclesia, vel Camera bene illa occupare poterit, & e cõtra si illam occupat hæres, incidet in constitutionem, & tenebitur vnde vi, quia ad hoc sufficit, quod ecclesia quoquomodo possidere incipiat, & hoc verum est, quando prælatus relinquit, vel dimittit res, quas constat esse ecclesiæ.

Si vero relinquat illa, de quibus potest esse dubium, tunc bene ratione dubij, poterit illam occupare hęres, absque periculo incursionis alicuius in pœnam, puta quando illam acquisiuit prælatus post suam promotionem, cum in optione sua fuerit, quando acquisiuit, vtrum illam nomine suo receperit, an vero nomine ecclesiæ, quia quamuis male faceret, si ius ecclesiæ peruerteret, non tamen hoc est præsumendum arg. 1. q. 7. sancimus.

Facit etiam, quia ad hæredem veniunt, & per eundem occupari possunt, non solum ea omnia, quæ possedit testator, sed etiam ea, quæ nõ possedit, puta commendata, depositata, dummodo in hæreditate inueniantur.

Ideoque non incidit occupando illa in pœnam aliquam, vel etiam dictæ
28 constitutionis, cũ non debeat præsumi ipsum hæredem aliter ea velle possidere, quam testator possederit, & per consequens, nec proprietate, nec possessione ecclesiam spoliat.

Sed si vult esse tutus hæres in huiusmodi se immiscendo, vel illo occupando, faciat protestationem ante actum occupationis, vel in ipso
29 actu, quod talia occupat, vel apprehendit, saluo iure ecclesiæ, tam in proprietate, quam in possessione, vt ibi per eosdem Hostien. Io. And. & Inno. vbi etiam ponunt, quæ actio competat hæredi contra ecclesiam occupantem, vel detinentem res prælati defuncti, & econtra, quę competat ecclesiæ contra hęredem, vel alium detentorem, vbi videre, & recurrere semper potes.

Ita materia intellecta, & distincta, non habet, vt videmus difficultatem, quia tam primo, quam secundo loco adducta in contrarium, sunt conciliata per distinctionem Abb. d. cap. vt vnus, præallegato, intelligendo, prout ipse intelligit, & per eundem d. cap. cum esses. col. x. in repetit. vnde remanet sine aliqua repugnantia, vel difficultate. circa quorum concordationem non insisto, quia esset labor sine fructu aliquo,

quo, & penitus inanis: & iſta ſufficiant pro nunc quantum ad præſumptionem circa ſpolia prouenientia ab eccleſia, vel a beneficijs eccleſiaſticis.

Quia quantum ad illa ſpolia, quæ facit clericus illicite negociando, &
30 ex illicitis negociationibus deſcendentia, ego credo, quod nulla poſſit eſſe, vel fieri præſumptio pro Camera cõtra clericum defunctum, imo quod ſi camera aliqua ſpolia ex huiuſmodi prętendat, quod probare ipſa habeat, quia negociari, vel quod quis negocietur, eſt quid facti, quod regulariter non præſumitur, quia facta non præſumuntur per Doctor. in l. ſciendum, ff. de verb. obliga. imo clericis eſt penitus interdicta, & prohibita negociatio c. fornicari. 88. diſtinc. vbi antequam quis ſit eccleſiaſticus negociari licet, facto autem iam eccleſiaſtico non licet, quia id dicunt apoſtolica verba, nemo militans Deo, implicat ſe negociis ſæcularibus, & cantat pſalmiſta Dauid, quoniam non cognoui negociationem, introibo in potentia Domini.

Et clericum negociatorem veluti quaſi peſtem fuge, diximus late ſupra in q. illa quæ negocia ſint permiſſa, aut interdicta clericis in ſecunda parte diſputationis. §. vtrum contrarium. imo nullo modo debet fieri præſumptio, quod clericus ex negocijs acquiſierit, quia dicit Abb. in cap. cum eſſes. de teſta. in rep. col. 11. num. 26. quod acquiſita per clericum nunquam præſumuntur acquiſita ex negociationibus, quia
31 clerico non eſt licitum aliquo modo negociari. cap. fi. ne cler. vel monac. & plene 14. quæſtio. 3. in ſumma. & ideo inquit eſt præſumendum, quod acquiſita per eum, ſint acquiſita ex redditibus beneficiorum, non ex negociationibus: quia ſi ex negociationibus, præſumeretur crimen in clerico, quod eſſe non debet, vt ibi per eum.

Idem Abb. in cap. primo. de pecul. cler. vbi dicit, quod prælatus non præſumitur, acquiſiſſe ex negociatione, quia ſi præſumeremus in eo negociationem, præſumeremus delictum, id quod non eſt fiendum. Idem per Lud. Rom. conſ. 159. vbi dicit, quod quæſiſſe pręſumitur clericus ex fructibus beneficiorum, ne alias dicendo præſumeremus in eo crimen commiſiſſe negociationis, vt ibi per eum.

Id, quod non eſt intelligendum ſimpliciter, & indiſtincte, quia non
32 omnibus clericis eſt interdictum negociari, & negociationem facere: ſed beneficiatis tantum, & miniſtris altaris, quos iura prohibent exercere negocia ſecularia, quia in clerico in minoribus conſtituto eſt ſecus, quia ei non eſt interdictum negociari, vel negocia ſecularia exercere, ſecundum ius commune per doct. Abb. in cap. primo. ne cler. vel monac. in finalibus verbis. Vnde in clerico in minoribus conſtituto, ceſſat ratio præſumptionis ex prohibitione, vel interdictione,

ne, quia ex difpofitione iuris, poteft quæuis negocia facere, quamuis fecus fit ex difpofitione bullæ Pij quarti, quæ generaliter loquendo complectitur, & comprehendit clericos cuiuſuis generis, de qua in quæftione, quæ neg. fint permiffa & interdicta clericis. Sed qualitercunque fit, ego credo pro nunc, quod fi Camera prætendat relicta, & per clericum fuiffe ex negociatione acquifita, quia negociari
33 eft facti, quod non præfumitur pro ipfa, imo, quod probare habeat intentionem fuam, & fibi incumbentia.

SVMMARIVM.

1 *Intereft Cameræ, quod quis potius præfumatur facerdos, quam clericus.*
2 *Sacerdos ordinatur ad titulum ecclefiafticum.*
3 *Quis effe præfumitur talis, qualem effe requirit beneficij qualitas.*
4 *Regulariter currit annus ad faciendam fe promoueri.*
5 *Quilibet præfumitur effe talis, qualem habitum portat.*
6 *Habitus non facit monacum.*
7 *Maius bonum eft in facerdotio, quam in alijs ordinibus.*
8 *Bonum eft obiectum voluntatis.*
9 *Magis lucrofa, magis defiderabilia.*
10 *Effici facerdotem eft quid facti.*
11 *Illud quod facti eft, non præfumitur.*
12 *Seruitus eft contraria naturæ.*
13 *In Sacerdotio plura requiruntur.*
14 *In beneficialibus præfumptio non eft fufficiens ad iudicandum.*
15 *Arcta eft via, quæ ducit ad vitam æternam, & lata eft via, qua ducit ad perditionem.*
16 *Cogitatio cordis prona ad malum.*

An quis præfumatur potius facerdos, quam clericus.

QVAESTIO XVI.

His volo annectere, quæ mihi fuccurrerunt tunc, & quę refpondi ad quæftionem mihi propofitam de quodam clerico defuncto, an effet prę̨fumendum, quod effet clericus tantum, an facerdos.

Quæ etiam ad materiam præfumptionum in caufis fpoliorum faciunt, quia multum intereft pro camera, quod potius presbyter & in facerdo-

cerdotali ordine quis fuisse præsumatur,quam simplex clericus,quia si presbyter,aut sacerdos,erit dicēdū semper,quod fuit beneficiatus,

1 vel apparenter, vel præsumptiue,prout dicimus supra,cum sacerdos non pro noueatur, nisi ad titulu n ecclesiasticum de iure ordinario,

2 vnde circa bona per eum relicta, erit pręsumptio pro camera.

Et pro solutione istius quæstionis querebā ego,an talis clericus fuisset prælatus, vel alias apparenter beneficiatus, & etiam quærebam de qualitate prælaturę,vel beneficij,quia si beneficium,dignitas,vel pręlatura illius fuisset talis,quod de sui natura requireret altaris administrationē,& ordinis sacerdotalis exequutionem,& quod non posset consistere in persona, quæ non esset presbyter, vel quæ non haberet ordinis sacerdotalis gradum puta beneficium curatum parochia, & huiusmodi.

Quia tunc indistincte tenendum putabam, esse præsumendum, quod ille fuisset presbyter,& talis qualem esse requirebat beneficij qualitas

3 c.præterea.& cap.eam te.de ætat.& qualit cap.extirpande.§.qui vero. de præben.si tamen a die quo beneficium obtinuit,cucurrerit an-

4 nus datus ad faciendum se promoueri capitulo cum ex eo. de electio in sexto.

Item quærebam de alio,an ne incederet talis in habitu sacerdotali, vel incedere visus fuerit, quo casu stante, quod quilibet debet præsumi esse illius ordinis,status,& professionis, cuius habitum gerit, & esse

5 talis qualem habitum portat,l.moueor. & ibi Bar.C.si serui export. veni.videretur pro sacerdotio pręsumendum, quamuis propter multa, & frequentem facti contingentiam,in cōtrarium de hoc est valde dubitandum,quia quotidie videmus canonicos cathedralium,& aliarum ecclesiarum, & etiam clericos, incedere in habitu sacerdotali vestes vsque ad talos protensas portantes.

Item in monasterijs videmus regulares indistincte habitum ferre, nulla facta differentia inter sacerdotes, & non sacerdotes, pariformiter vnam, & eundem habitum gestantes monachalem, quia habitus non facit monachum. glo. in cap. ex parte. de conuers.con-

6 iugato.

Item quia Matthæi 6.legitur:cauete a fermento pharisæorum,quod est hypocrisis,qui veniunt ad vos in vestimentis ouium,intrinsecus autē sunt lupi rapaces,& diuus Paulus:Sathanas se transfigurauit in Angelum lucis: & lucifer in forma serpentis, Euamque decepit, vnde meo iuditio non est in hoc vis aliquā facienda.

Et pro præsumptione sacerdotij, recordor, quod respondendo vtebar istis argumentis,quod videlicet vita sacerdotis,& status vitæ sacerdotalis,est vita qualitatis magis perfectę,& gradus,seu conditionis meliores,

7 lioris, quia maius bonum in ſacerdotio eſt,quam in alijs ordinibus, habetur in cap.cleros . 21. diſtinc. & ibi per Doct. ad cuius officium ſpectat ſacramentum corporis, & ſanguinis domini conficere, orationes dicere, & Dei dona benedicere. cap. perlectis . 25. diſt. ergo vita magis appetibilis, magisque deſiderabilis propter ſui perfectionem, & bonitatem, cum quilibet magis appetere debeat illud, quod eſt magis bonum, quam illud, quod eſt minus, ſic Luc. quinto; Chriſtus magis laudauit vitam contemplatiuam Magdalenæ,quã vitam Marthæ,quia eſt vita nobilior ratione finis,& ratione obiecti vt habetur Ariſt in ſecundo Meth.4.& primo de anima.probat Sanctus Bonauentura in primo ſenten.diſt. prima,vtens hoc argumento bonum eſt amabile,magis bonum magis amabile, ergo ſummum bonum,ſummum amabile, quia bonum eſt obiectum voluntatis, & hæc
8 rationes fuerunt Platonis in libello de pulchro, & huius ſententiæ eſt Sanctus Thomas in prima parte ſummæ ergo magis ineſſe,& adeſſe in appetente præſumitur, vel præſumi debet,maxime, ſi appetens fuit ætatis habilis ad ſacerdotium.

Item illa,quæ maius lucrum, & maiorem commoditatem afferunt, ex quo ſunt magis appetibilia, & magis deſiderabilia hominibus, pari
9 modo magis in homine ineſſe præſumi debent quale eſt ſacerdotium, & presbyteratus, quæ in eccleſia debent habere de iure cõmoda pro penſius,& largiori manu propinata, quam clerici,diaconi, & alij ordines inferiores per tex. in cap. conſuluit, quod eſt cap. vltimum 79.diſt.

Quia ad ſimilitudinem, & exemplum graduum, & dignitatum ſæcularium, ſingulis maioribus gradibus eccleſiaſticis,maiores dignitates, & maiora premia debentur. tex. & glo.in c.ſi off. 59. diſt.

Quia inter alios ordines, ordini ſacerdotali maxime datur beneficium vel titulus, quia ad illũ regulariter iure ordinario promoueri nemo debet, niſi titulũ habeat, vel beneficium.vt ſupra diximus, ergo &c. Hæc recordor,quod adduxi pro præſumptione ſacerdotis.

Sed rem ſeſe aliter habere, de iure tenui: quia imo non pro ſacerdotio, ſed pro clerico,& clericatu tantum eſt præſumendum, quia cum effi-
10 ci ſacerdotem ſit quid facti, vti de ſe patet,& quod facti eſt nunquã præſumitur. per Doct.in l ſciendum ff.de verb. oblig. merito non poteſt dici, quod ſit pro ſacerdotio præſumendum,

Item quãto magis eſt facti in aliquo negocio,tanto minus præſumitur,
11 & ſi minus facti negocium habet, magis præſumitur, nam aucto ſubiecto, augetur qualitas, & diminuto, diminuitur qualitas, vt per Doct.in cap. ſimiliter §.de manſo ſi de inueſt.feud.fuer.& in l. 4. ff.de cond.& dem. ſed magis, & plus facti habet ſacerdotalis ordo, quam clerica-

clericatus,nam sacerdotalis prę supponit alios precedentes per specul.in tit.de ætat. & qualit. ergo.&c.
Item natura fecit homines magis procliues appetẽtes,& inclinatos ad statum liberum,quam ad obligatum, magis ad vitam liberam,& la-
12 xiorem,quam ad vitam strictam facit.l.arianus. ff.de actio.& oblig. quia vita subiecta,est contraria naturæ, quia seruitus est contra natu ram §.ius autem.de iur.nat.gen.& ciuil.inst.
Merito non videtur prę sumendum pro sacerdotio, quod requirit ordinarie vitam multis regulis & ordinationibus subiectam, quod repugnat naturæ, quæ regulariter libertatem appetit, & subiectionem abhorret.
Item ex eo etiam non est præsumendum pro sacerdotio, quia ad illud
13 obtinendum plura requiruntur,quæ de facili non reperiuntur in homine: idoneitas videlicet in ætate,in moribus,in scientia litterarum cap.eam te & toto tit. de ætat. & qualitat. per quæ putaui quod non esset in dubio præsumendum pro sacerdotio, imo quod quis potius esset præsumendus clericus,quam sacerdos.
Pro quo in hac materia facit Decisio Rotæ 263. in antiquis quę est rubricata. clericus qualiter probetur. vbi habetur quod Rotæ opinio est, vbi clericus fuit in possessione per aliqua tempora, & vixit vt clericus,sufficit probare possessionem clericatus,licet alias per literas, & testes non probetur titulus: contrarium videtur in decisio. eiusdem Rotæ in antiquis 864. in cap. mortuo. de testa.vbi clericatus habet plene probari, sed intellige hoc,vt in fine dictæ decisionis.
Et licet possessio clericatus secundum Io. And. ibi allegatum, sine alia probatione tituli inducat præsumptionem, tamen in beneficialibus præsumptio non est sufficiens ad iudicandum beneficium, nisi verus
14 titulus probaretur. Nec obstat illud: quod vita magis perfecta, est magis appetibilis,& magis desiderari debeat,secundum dogmata religionis christianæ: quia non valet consequentia, est appetibilis,vel magis appeti debet, ergo inesse magis præsumitur. Quia imo videtur contrarium,quia ex quo est magis perfecta,magis difficilis videtur, per illud Matthæi 7. Arcta est via quæ ducit ad vitam æternam, & pauci sunt,qui ingrediuntur per eam,lata est, quæ ducit ad perdi-
15 tionem,& multi sunt, qui ingrediuntur per eam. ergo minus inesse in homine præsumitur,quia septies in die cadit iustus.
Et multo difficilius inueniuntur homines sancti,& vitæ sanctæ, quam peccatores,quia homines magis ad malum,quam ad bonum natura inclinat, sensus. n. & humani cordis cogitatio, in malum prona sunt
16 ab adolescentia, viij. gen. & in authen. de monac §. si vero. ibi humana.n.natura labitur quodammodo ad delicta, merito dici potest quod

quod contrarium non obſtat. Nec minus obſtat illud, quod ſecundo loco adduxi, quod ex quo gradus ſacerdotalis magis honoribus, & premijs honoratur, quam cęteri ordines, magis deſiderari, vel appeti debet, quia ex hoc non infertur pari modo ergo magis in homine ineſſe præſumitur: quia multa bene deſiderantur, quæ tamen a deſiderantibus, vel appetentibus non obtinentur, vel habentur, diuitiæ, honores, dignitates, non habentur, quandoque tamen cum difficultate obtinentur, niſi alicui ſit proſpera fortuna. Quia ad obtinendum ſacerdotium non requiritur ſolum, quod quis velit fieri ſacerdos, ſed multa alia, de quibus ſupra. Quæ regulariter in quolibet homine non reperiuntur, aut ineſſe præſumuntur, quia cum illis homo non naſcitur, puta morum, litterarum & ætatis idoneitas, quod ſit legitimus: item aliorum procedentium ordinum in eo exiſtentia, merito illud in aliquo non contrariatur.

SVMMARIVM.

1 *Spolia ſunt res eccleſiæ.*
2 *Camera apoſtolica ſubrogata eſt in ſpolijs, loco eccleſiæ.*
3 *Eccleſia habet fiſcum.*
4 *Fiſcus Papæ eſt Camera apoſtolica.*
5 *Verbum ſpectaſſe importat canonem latæ ſententiæ.*
6 *Lex promulgata per tempus præteritum importat canonem latæ.*
7 *Verbum præſentis temporis in dubio eſt canon. latæ.*
8 *Spolia ſunt applicata Cameræ ipſo iure.*
9 *In cauſis ſpoliorũ: nõ requiritur ſentẽtia diffinitiua: ſed declaratoria.*
10 *In cauſis ſpoliorum, admittitur appellatio, facto depoſito.*
11 *Fructus percepti de rebus ſpoliorum, ſunt Cameræ a die vacationis.*
12 *Caſus in quo adhuc non declaratus delinquens, nõ facit fructus ſuos.*
13 *Dominium ſpoliorum, tranſit in cameram ſine traditione.*
14 *Dominium, & poſſeſſio ſpoliorum eſt penes Chriſtum, & eccleſiam.*
15 *Acquiſita per clericos: illicite ſunt ſpolia.*
16 *Non eſt neceſſaria ſententia declaratoria; quando eſt notorium, ſpolia prouenire ex beneficijs, vel ex illicite negociatis.*
17 *In ſpolijs non currit præſcriptio, niſi vt contra eccleſiam.*
18 *Præſcriptio contra eccleſiam, currit ſpatio 40. ann.*
19 *In rebus mobilibus eccleſia nullum habet priuilegium.*
20 *Poſſeſſor tenetur ad omnia ſpolia, & ad annexa.*
21 *Spolia ante ſententiam non poſſunt alienari.*
22 *In ſpolijs occultus poſſeſſor afficitur.*
23 *Debitores ſpoliorum, non debent ſoluere poſſeſſori, ſed cameræ.*

24 *Confeſſio*

24 *Confessio circa spoli a facta, non potest reuocari,*
25 *Vbi sententia est lata a lege, non potest reuocari confessio,*
26 *Spolijs alienatis non agitur rescissoria, sed rei vendicatione.*
27 *Debitor spoliorum non potest purgare moram.*
28 *Cum debitore spoliorum confessio, non agitur mitius.*
29 *Vide, quando confessus, & conuictus parificentur.*
30 *Spolia possunt peti, etiam si constitutio spoliorum abierit in desuetudinem.*
31 *In causis spoliorum potest quis allegare de iure tertij: quia conuentus potest dicere, quod res spectat ad cameram.*
32 *In sententia excommunicationis, regulariter factum hominis requiritur.*
33 *Dictio ex tunc importat canonem latæ.*
34 *Verbum incurrat, importat pœnam ipso iure.*
35 *Camera apostolica potest cadere iura potentiori, causa iudicij mutandi.*
36 *In causis spoliorum, etiam mulier potest esse testis, procuratrix, & arbitrix.*
37 *Vbi tractatur de salute animarum non disputatur de apicibus iuris.*
38 *Emens spolia, non tenetur soluere aliqua vectigalia.*
39 *Obligatus exigere spolia, si deficit tenetur de suo.*
40 *Spolia possunt exigi, etiam conditione in specifica forma non adimpleta.*
41 *Respectu ecclesiæ, & Cameræ, attenditur leuior conditio.*
42 *Regulariter non est recedendum a verbis testatoris.*
43 *Conditio apposita in spolijs, resoluitur in modum.*
44 *Confessio in spolijs, absente parte facta pro Camera valet.*
45 *Confessio prælati præiudicialis Cameræ, non valet.*
46 *Confessio in vltima voluntate non valet; nisi sit iurata.*
47 *Confessio in testamento, etiam non iurata, in fauorem Cameræ valet.*
48 *Camera gaudet suis priuilegijs, in bonis, & in creditis.*
49 *Camera contra confessionem, petit restitutionem in integ.*
50 *Valet consuetudo; per quam ecclesia acquirit, rerum dominium.*
51 *Dominiũ transfertur in Camerã, ex solo cõtractu absque traditione.*
52 *Valet in fauorem Cameræ contractus factus calore iracundiæ.*
53 *Merita, & seruitia debent probari, respectu Cameræ.*
54 *Pro Camera valet promissio: sine stipulatione, siue causa.*
55 *In debitis Cameræ non valet regula, de liquido ad liquidum debet fieri compensatio.*
56 *Camera non tenetur de deposito facto penes prælatum.*
57 *Camera potest agere contra illũ, qui accepit ecclesiã, nõ animo se promouendi*

mouendi, ſed fraudandi.

58 *Occupantes ſpolia ſunt ſuſpenſi.*

59 *Camera in ſoluendo debita habet preuentionem,*

60 *Rei emptæ de pecunia, eccleſiæ acquiritur Cameræ, ne dum dominiũ: ſed actio perſonalis.*

61 *Licet contractus, factus eccleſia vacante, ſuper rebus eccleſiæ eſt ipſo iure nullus, tamen poteſt ratum haberi, ſi ſit vtilis.*

62 *Camera poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ ſemper, & omni tempore.*

63 *Camera poteſt vti pro libito legibus ciuilibus.*

64 *Solum cedit ædificio facto de pecunia Cameræ.*

65 *In cauſis ſpoliorum, poteſt procedi etiam ferijs indictis in honorem Dei.*

66 *Mulier obligata pro ſpolijs, non iuuat ſe beneficio velleiano.*

67 *Camera agit hypothecaria contra tertium poſſeſſorem, non diſcuſſo principali, & contra fideiuſſorem non diſcuſſo principali.*

68 *Camera vtitur priuilegijs minoris.*

69 *Camera petit reſtitutionem in integ. ex duplici capite.*

70 *Contra Cameram iuſtus titulus non excuſat.*

71 *Camera non poteſt renunciare reſtitutioni in integ.*

72 *Camera læſa reſtituitur ante ſententiam.*

73 *Cameræ reus tenetur exhibere etiam ad fundandam eius intentionem contra ſe ipſum.*

74 *Quilibet admittitur ad intentandum interdictum, pro rebus Cameræ recuperandis.*

75 *Quilibet agit pro iniuria illata Cameræ.*

76 *Quilibet poteſt agere pro Camera, etiam ſine mandato.*

77 *Camera habet regreſſum contra male adminiſtrantes res ſuas.*

78 *Camera poteſt exigere debitum ante diem, ſoluto inter vſurio.*

79 *Camera creditrix, vel debitrix non tenetur cauere.*

80 *Verba in iudicijs interpretantur in fauorem Cameræ.*

81 *In dubio pronunciatur in fauorem Cameræ.*

82 *Camera agit de euictione ante rem euictam. i. ad intereſſe.*

83 *Camera eligens vnam viam, illa omiſſa, diuertit ad aliam.*

84 *Inuadens ſpolia eſt ſacrilegus.*

85 *Prædia acquiſita de ſpolijs, ſunt exempta.*

86 *Pro rebus Cameræ agi poteſt ex officio, & iudex ſupplet in his, quæ ſunt facti.*

87 *Pactum, vt quis ingrediatur propria auctoritate, non ligat Camerã.*

88 *Quilibet poteſt ſtipulari pro Camera.*

89 *Pro Camera agitur ex ſola pollicitatione.*

90 *Omnes contractus Cameræ, sunt contractus bonæ fidei.*
91 *Impossibilitas non vitiat promissionem factam Cameræ.*
92 *Cameræ etiam per alternatiuam stipulationem acquiritur.*
93 *Camera læsa ex contractu, venit contra contractum.*
94 *Stantibus pluribus instrumentis vno tempore factis, præsumptio est pro instrumentis Cameræ.*
95 *Aedificia, habentia insignia Cameræ, præsumuntur esse Cameræ.*
96 *Præsumitur in dubio pro hypotheca Cameræ.*
97 *Res inter alios acta prodest Cameræ, contra regulam.*
98 *Potest ferri sententia pro Camera, etiam ipsa non instante.*
99 *Exigens plus debito a Camera, tenetur in duplum.*
100 *Camera agit ante diem, stante necessitate.*
101 *Solutum Cameræ, etiam ex falsa causa, non repetitur.*
102 *Camera conuenit insolidum hæredes portionarios.*

De priuilegiis Cameræ apostolicæ circa spolia.

QVAESTIO. XVII.

QVIA multum facere ad propositum duxi ad causas spoliorum, & illarum expeditionem scire, quæ, & qualia priuilegia, vel singularia habeant, vel habere possint spolia: Ideo hanc de spoliorum priuilegijs, quæstionem facere volui, quia vltra specialia, etiam illa omnia priuilegia, & singularia spolijs, & spoliorum causis competere videntur, quæ rebus ecclesiæ, competunt, quia spolia relicta per clericum defunctum, acquisita de fructibus, & emolumentis ecclesiæ, sunt res ecclesiæ. est tex. in terminis in capitulo relatum. el secundo. de testamen. ibi ijs ea bona. sicut, & alia in Dei timore dispenset, &c. Et paulo post ibi, licet autem mobilia &c. & denique facit totus ille tex. & de iure nouo, & antiquo, vti res ecclesiæ, & res ad ecclesiam spectantes conseruabantur, & custodiebantur ecclesiæ, vel in ecclesia, seu in prælatura successori, per tex. in capitulo quia sępe. de electio. in sexto. vbi determinatur, quod, tam bona dimissa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis, & tempore mortis prælati, non vsurpentur modo aliquo per capitulum, conuentum collegia. vel singulares personas eorundem, sed reseruentur.

Item per tex. in capitulo præsenti. de off. ordin. in sexto. vbi bona rectorum, vel ministrorum ecclesiæ inuenta post eorum mortem, siue ecclesiarum vacationis tempore obuenientia, quę in vtilitatem ecclesiarum

clesiarum expendi debent, vel successoribus in ecclesia fideliter reseruari &c. & ante ius nouum hoc fuerat, & per iura antiqua statutum per tex. in capit. illud. & capit. non liceat. xij. quęst. ij. cum ibi glo. vbi habetur, quod bona episcoporum, & prælatorum decedentium, debent sub custodia fideliter reseruari. vbi glo. tradit quomodo, & per quos debeant custodiri: faciunt hic quę adduco in quæstione. de potestate cler. vel præla. versi. in acquisitis. vbi multa deduco quod acquisita de fructibus, & occasione ecclesiæ, vti res ecclesiæ conseruantur, & custodiuntur, & non alienantur, vel distrahuntur nisi vt res ecclesiæ, & de eis mandatur, & statuitur vti de rebus ecclesiæ.

Item est præsupponendum, & pręmittendum vnum aliud, quod in lo-
2 cum talis ecclesiæ, aut successoris, hodie subrogata succedit in huiusmodi bonis dimissis, pleno iure, Reuerēda Camera apostolica, prout per constitutiones extrauagantes in materia spoliorū ęditas per Romanos Pontifices, vt per Rot. Decisio. 855. incip. cum Camera apostolica. in antiquis. in rubrica de probatio.

Item est etiam præmittendum, quod ecclesia habet fiscum per Bal. in
3 authen. bona damnatorum. C. de. bon. damna. & glo. singu. in capit. quia diuersitatem. in verbo pręter. de concess. præben. vbi Butr. & Imo. Abb. Anan. Marian. in capit. excommunicamus. de hæreticis. Card in clem. volentes. de hære. §. j. Oldra. in cons. 302. Alberic. de Rosa. in suo dictio. in verbo fiscus. & quamuis aliqui Doctores dubitent, si episcopi fiscum habeant, vt Bal. in authen. bona damnatorum. C. de bon. damnat. & Angel. in authen. vt nulli. iud. § vt autem. tamen nemine discrepante in hoc conueniunt, ecclesiam Romanam habere fiscum, vt in locis allegatis, qui fiscus Papæ, est Camera apostolica vt elicitur ex capit. secundo. §. eo tamen prouisa. & ibi glo.
4 Doct. de elect. in clementinis.

Istis ita præsuppositis, & præmissis. est videndum. quia in bulla seu constitutione Pauli iij. facta in materia spoliorum, sub Dat. Romæ tertio nonas Iannuarij anno 1541. anno Pontificatus Octauo, ad sunt illa
5 verba videlicet, Declaramus spectasse, & spectare quæ important canonem latæ, non ferendæ sententię: quia quando lex promulgatur per participium, vel per verbum temporis præteriti, regulariter est latæ sententiæ glo. est cap. in quicunque. de hæret. lib. sexto. facit tex.
6 in capit. secundo. de testi. cogen. & per alia iura, quia dicit Abb in cap. si diligenti. extra de for. compe. & ista sunt verba declaratoria, quæ important canonē latæ, vt per Abb. ibi si dicat decernimus &c. imo verbum, aut participium, etiam præsentis temporis, in dubio
7 est canon latæ sententiæ, dicit glo. in. l. si quis maior in. § infamia C.

de transac.& ibi eam sequuntur Doct. Bar Bal. Saly.& expressius glo. in l. j. §. afficerentur. C. ne lic. pot. & in l. sicut. in verbo nomine.C. de test. milit.& in l. si quis in tantam.in glo. magna. versic. 4. quęro. & ibi Bar. & Angel. C. vnde vi. Bar. in l. iubemus nulli. §. sane si hoc. C. de sacrosan. eccl.col. vltima. & ibi Alex. & authentico. qui semel. ante fin. C. quomodo & quan Archid. in cap. inolita. col. prima ad fi. xj.quæst. prima. Bal.in l. secunda. in addit. in 3. quæst. & ibi Saly. C. de iure emphi. Sed dubium est, si lex habeat verbum, spectare, quod est infinitum præsentis temporis, & potest trahi ad omnia tempora glo. Bar. in l. 2. §. stipulatio. in versic. datur. ff. de verb. oblig. Io. And. in prohæmio libri sexti. Saly. in l. vt proponis. Paulo ante fi. C. de condi. ob cau. tamen in dubio potius ferendæ est, quam latę glo. in. §. j. in versic. imminere. in authen. de incest. nup. & in capit. primo. in versic. sustinere. secunda quæst. 3. Card. Alex. in capit. j. in prin. quibus mo. feu. amit. Sed hoc dicendum est in dubio: secus in casu nostro, vbi verba sunt prolata temporis præsentis expresse, vbi expresse verba sunt declaratoria. Item in constitutione Pij quarti sub Dat. Die 7. Decembris 1560. sui Pontificatus Anno primo, sunt ista verba, videlicet incorporamus, & appropriamus, applicamus, illaque applicata, incorporata, appropriataque fore, & esse decernimus, & statuimus. ideo speculemur, an etiam per dicta verba Camera apostolica ipso iure, an vero per sententiam habeat spolia, & certe, cum ponatur verbum sint, cum dictionibus illis incorporata, appopriata &c. con-
8 stitutio importat vim, quod ipso iure sint Cameræ apostolicæ, per ea, quæ dicit Alex. in additio. ad lecturam Bar. in. l. imperator. ff. de iure fis. vbi dicit, quod vbi ponitur verbum sit vel erit, cum istis dictionibus excommunicatus, priuatus, & similibus importat actum ipso iure, nec opus est sententia, allegat tex. in cap. a vobis. de sententia excommu.& capit. fin. in fine. de tempo. ordin. in sexto.& capit. quia in omnibus. de vsu. Bal. in l. j. C. de rit. nup. & hoc ipse pro regula ponit, additque aliquas fallentias, quę sunt extra nostrum casum ad Bar. in l. j. ff. ad l. iul. de vi. priua. apostillam Barba. ad lecturam Bal. in l. iubemus. §. sane C. de sac. sant. eccle. in verbo. Item nisi dicatur sit bannitus. Fely. in cap. Rodulfus in vers. publicata sint. de rescript. tamen ista intelliguntur cum modificatione, nam quamuis non requiratur sententia diffinitiua, tamen requiretur declaratoria, ita Maria. Soci. in capit. iudei. de iude.& Card. consi. 128. incip. habui talem punctum, a quodam Cardinali. & in cons. 132. incip. 1. presbyter. & Alex. in dicta apostilla ad Bar. in l. imperator. ff. de iure fisci. & Bal. in l. iubemus d. §. sane C. de sac. sanc. eccle. Barba. in allegata

allegata apoftilla. & Fel.d. cap. Rodulfus circa fin. qui multum copiose allegat.

Et hoc erit primum priuilegiũ Cameræ apoftolicæ circa fpolia,fcilicet
9 quod non requiratur diffinitiua fententia,fed folum declaratoria,ad quam tamen debet procedi rite,cũ ordine iuris,& ab illa appellatur, vt dicunt Doctor.in dictis locis allegatis, fed appellatio hodie non admittitur, nifi facto actuali depofito condemnationis, vt per bre-
10 ue fanctiffimi Pij 4.directum fuo generali Thefaurario, quod eft in fine præfentis tractatus defcriptum.

Secundum priuilegium eft: refpectu fructuum rerum fpoliorum, nam cum fit facta applicatio fpoliorum ipfo iure,nec requiratur fententia diffinitiua,fructus ex dicta caufa a diē vacationis sũt Cameræ apo-
11 ftolicæ,nec requiritur fentētia,vel diffinitiua,vel declaratoria per ea quæ dicit Dominic.in .c. felicis.de pœnis.lib.6.vbi dicit poft Io. And. quod conftitutio imponens pœnam ipfo iure, per hoc eft bona, nam
12 quamuis aliquis non fit declaratus delinquens,tamen interim non facit fructus fuos,idem Socin.in c.iudeo.de iudeis.& Fel.c.1.de conftit.vbi Abb.per Bar.in l.poft cōtractum.ff.de dona. latius Abb.in c. dilecti. de arbi.

Tertium priuilegium eft,nam in caufis fpoliorũ proceditur fummarie, de plano,fine forma, & figura iudicij, fed fola facti veritate infpecta, quæ claufulæ quomodo intelligantur,ad naufeam Doct.in clem.fæpe de verb.fign.explanant,& Bar.in extrauag.ad rep. & fpecul. in tit.de fumma.cogn.Par. de Puteo in tract. de findi. in verbo fententia.Bar. in l.cum filius familias.ff.de donat.dicimus fupra in q. de modo procedendi &c.

Quartum priuilegium eft, nam dominium rerum fub fpolio contentarum,tranfit in Cameram fine traditione,& hoc ita probatur,nam in
13 iudicijs vniuerfalibus ex fola fentētia tranfit dominium. Bar.& Angel.in l. & ideo.ff.de cond.furti.& Bal.in l.2. & 3. ff. de publ. & in l. traditionibus.C.de pactis.& in l.1.C.commun. veri iud. & Alex. in additione ad Bar.in l. ex hoc iure.ff. de iuft. & iur. in verbo dictio. & etiam Bart.ibidem.fed iudicium fpoliorum poteft dici iudicium vniuerfale,cum in eo contineantur actiones, iura,& corpora,per ea quæ tradunt Doct. de dote in rubrica folu.mat. ff. quod fit iudicium vniuerfale,& in rub.de acqui. hære.ff.vbi diffiniunt hæreditatem effe ius vniuerfale,& in l.hæreditas.ff.de verb.figni.& in l.pecu.neque poteft dici, quod fententia abfit, & ideo non transferatur dominium, nam adeft fententia legis, quæ ipfo iure transfert per Ab.& Fel.in c.1.de conftit.Feli. in d.c. Rodul.de refcrip.nec opus eft aliqua fententia diffinitiua,vt dicũt Doct.in dictis locis,ergo requiritur neceffario,quod

dominium transferatur sine traditione: sed dico melius, quod domi-
14 nium, & possessio rerum spoliorum, est semper penes ecclesiam, per Innocen. in capitulo cum super. de caus. possess. & propriet. dicimus supra in quæstione de probatio. & seu præsumptio. & sic penes Cameram.

Quintum priuilegium est, nam quoad bona acquisita intuitu ecclesiæ, Camera nanciscitur possessionē illius rei, quæ acquiritur sine aliqua apprehensione, quod hoc modo iure probatur: de iure antiquo, hæc acquisita intuitu ecclesiæ, dabātur successori in beneficio, habetur in c. relatum. c. quia nos. c. ad hęc. c. cū in officijs. c. filius noster. de testa. c. quia sępe. de electio. in 6. c. illud & c. non liceat. cum ibi glo. 12. q. 2. sed per extrauagātes cōstitutiones postea promulgatas. in istis acquisitis Camera apostolica succedit. est decis. Rotæ 855. in antiquis. incip. cum Camera apostolica. vnde, cū sit subrogata loco ecclesiarū, iure illarum vti debet vt dicunt Doct. in l. fi. in auth. quas actiones. C. de sac. san. eccle. & in l. cū filius familias. § in hac. ff. de verb. oblig. & in l. pola. C. de his qui. vt indignis. tex. & Doct. in l. fiscus. ff. de iure fis. Bal. in rub. C. de priuil. fis. sed in prælatū, nomine ecclesiæ, de iure Canonum transit possessio. Bar. & Doct. in l. 1. in fi. ff. eodem titulo ergo eodem modo in Cameram, quæ subrogatur loco ecclesiæ: sed istud quintum priuilegium, posset dici, quod locum obtinet in spolijs acquisitis intuitu beneficiorum, in quibus succedebat ecclesia, cuius persona Camara fungitur, non in bonis acquisitis, respectu negociorum illicitorum, quibus non succedebat ecclesia: sed cum per extrauagantem Pij quarti æditam super illicitis negociationi-
15 bus, quæ est inserta in secunda q. præsentis tractatus, hodie sint ista pari modo spolia, pariq; modo Cameræ incorporata, non deberent diuerso iure censeri: quia vbi eadem ratio, idem ibi ius statui debet, vulgatis iuribus.

Sextum priuilegiū est, nam neque est necessaria sententia declaratoria,
16 quando est notorium, quod bona fuerunt acquisita respectu beneficiorum, vel negotiorum illicitorum contemplatione, per ea, quæ dicit Abb. in c. cum non ab homine. vers. sed certe si subtiliter de iud. vbi dicit substantialiter, quod per clausulam ipso iure, vel æquipollentem, quando est notorium id super quo lex disposuit, nō est opus sententia, nec etiā declaratoria, quia in incertis, non certis opus est coniecturis. c. 2. de reg. iuris. lib. 6. vnde tex. in c. cum non ab homine: non dicit aliquid de declaratoria sententia præmittenda, traditioni curię seculari, quia videbatur notoria incorrigibilitas. in d. c. facit quod dicit Alber. de Rosa in 3. par. statu. quæst. 93. nam cum statutum factum esset, vt vulneratus cum armis ad effusionem sanguinis, ipso fa-

cto est in banno, & aliud statutum permittebat impunem occidi bannitum, modo quidam interfecit illum, qui vulnerauerat cum armis, antequam per declaratoriam poneretur in banno, quærebatur, an gauderet beneficio statuti ille interfector, & dixit, quod sic, nec obstabat, quod non præcesserat declaratoria; quia factum erat notorium: quia tantum operabatur sententia legis, quantum hominis. l. cum quasi. §. si plures. ff. de fideicom. lib. Idem dicit Abb. in clem. præsenti. de censib. & in capit. peruenit. el primo. de appel. & ibi Philip. Franc. & ita etiam intelliguntur verba Bal. in l. iubemus. la secunda. in §. sane. ad fi. versic. additio tamen. C. de sac. eccle. & ita etiam intelligitur glo. in capit. commissa. in versic. iusto impedimento. de elect. lib. 6. dicens, quod in casu capit. licet canon. eodem tit. potest collator conferre beneficium ipso iure vacans, absque alia pronunciatione, super priuatione, incursa, est enim notorie incursa illa pena priuationis. & idem dicit Domi. Lap. alleg. 127. & Domi. in d c. commissa. §. 1. in fi. allegat in simili Io. And. in duobus locis, de quibus ibi, facit etiam glo. fi. in c. pro humani. de homic. in 6. vbi dicit quod beneficia illorum cōferuntur, nō vocato possessore: similis casus in c. vbi periculū. §. præterea. vers. ipsos de elect. lib. 6. vt ibi Domin. in vlt. notab. & sic per omnia dicta istud sextum priuilegium manet firmum.

Septimum priuilegium est, nam quoad bona, intuitu beneficiorum acquisita, non currit præscriptio, nisi eo modo, quo currit contra eccle-
17 siam, ad quam de iure antiquo pertinebant illa bona, quod ita faciliter probatur. Canones dictabant, quod bona acquisita intuitu beneficiorum, peruenirent ad ecclesiam, cuius cōtemplatione erant acquisita, vt vnanimiter Doct. in c. relatum. & c. cum in officijs. de testam. dicunt cum similibus: nunc per extrauagantes, & bullas postea emanatas, fiscus ecclesiæ Roman. qui dicitur Camera apostolica succedit in illis bonis, ergo, cum hodie sit subrogata Camera loco, & vice ecclesiarum, priuilegijs, & prærogatiuis illarum vtitur quoad tempus decursum, quoad decurrendum vero iure proprio, vt Bar. Bal. Sali. dicunt in l. fi. & authen. quas actiones. C. de sac. sanct. eccle. & Doct. in l. cum filius familias. §. in hac. ff. de verb. oblig. cum similibus. sed con-
18 tra ecclesiam non præscribitur nisi spatio quadraginta annorum, vt habetur in authen. quas actiones. & ibi Ias. & Doct. C. de sac eccle. & in authen. de eccle. titu. §. pro temporalibus. 9. collat. & tex. & Doct. in c. de quartadecimæ. & c. sanctorum patrum. & cap. ad aures. de pręscrip. ergo eodem tempore vtitur Camera apostolica, ad excludēdam præscriptionem, cum loco illarum ecclesiarum quondam succedentium sit subrogata, vt supra probatum est: sed hoc priuilegium limita-

 tur

tur primo,ſolum procedere, quoad tempus decurſum, non quoad tempus decurrẽdum.vt dicunt Bart.& Bal.in dicta auth. quas actiones.C.de ſac.eccle.& in l.cum filius familias.& de hoc dic, vt dixi in q.de exceptionibus,& pręſcriptione,vbi abunde.

Secundo limita procedere, quoad res immobiles tantum, non quoad res mobiles: nam priuilegium procedens ex dicta auth. habet locum ſolum in illis rebus, in quibus de iure communi præſcribitur contra laicos ſpacio decem, vel viginti, vel triginta annorum, in illis caſibus eccleſia habet priuilegium quadraginta annorum, vt loquuntur Iaſ. & Doct. in d. authen. & Doct. in d.cap. de quarta
19 decimæ. & ſic in rebus immobilibus tantum, in rebus vero mobilibus nullum priuilegium habet eccleſia,ergo nec Cameræ,cũ in mobilibus, ita præſcribatur contra eccleſiam triennio, ſicut contra laicum Iaſ. in allegata auth. Bal. in l. 2. in prima lect. C. ne rei dom. vel templ. Dyn. in regula poſſeſſor. de reg. iur. lib. ſexto. & amplius in omnibus annalibus exceptionibus, ſeu præſcriptionibus, vel ſemeſtribus, vt ſunt regulariter prætoriæ actiones, vt actio de dolo. l. fin. C. de dol. & actio quanto minoris, & redibitoria. l. cum ſex. ff. de ædil. edict. ita præſcribitur contra eccleſiam, ſicut contra priuatum, iſtudq; ampliat Panor.in capit.cum cauſa.de emp.& vend.dicitq; quod eſt notandum pro intellectu tituli de pręſcrip. & ita etiam in præſcriptione quadriennij quæ ita currit cõtra eccleſiam,ſicut contra priuatũ quamuis hoc ſit de iure ciuili, vt in d.authen. quas actiones.per Iaſ.ibi in 3. nota. tamen per ius canonicum eſt ſublatum tex. in c.quicunque militum. & ibi glo.xij.q.ij.& Doct.in c. 2. de reb. eccleſ.non alien.

Tertio hoc priuilegium poſſet limitari in rebus,non prouenientibus ex fructibus beneficiorum, ſed ex negocijs illicitis,nam in illis cum camera non ſubrogetur loco eccleſiæ,non obtinet dictũ priuilegiũ,&c. ſed dixi ſupra,quod prouenientia ex illicitis negociationibus ſunt declarata eſſe ſpolia, & parimodo applicata Cameræ, vnde non debent diuerſo iure cenſeri.

Octauum priuilegium eſt,nam propter applicationem,quæ fit ipſo iure, ſtatim poſſeſſor in foro conſcientiæ tenetur ad omnia ſpolia,& eorũ
20 annexa Panor.in c.1.col.3. & ibi Feli.qui hoc admodum confirmat col.13.verſ.incipit enim illa glo.de conſti. & idem Panor. in c.extirpandæ.§.quia vero.in rep.col.8.verſ.ex his dico. & iterũ col. ſequenti verſ.& ex prædictis.de pręb.& in c.dilecti col.3.verſ.ſi in glo. fi. de arbit.Barba.in rep.c.Raynaldus,in col.45.& iterum col.161. de teſtamen.Card.Alex.in c.fraternitatis.col.penul.verſ.noto.& glo.de teſtibus.Felin.in c.cum nobis.col.vlt.de reſcrip.Thom.Parpalia in repeti

l. ſiquis

l. ſi quis maior, in 9. quęſt. extra gl. C. de trāſac. Carol. Rui. conſ. 4. proponitur in Themate col. 3. nu. 2. lib. 5. Corſe. in ſuis ſingula. in verbo pœna. & iterum in eodem verbo pœna in ſingula. in foro conſcientiæ. Matth. Afflict. in conſti. regni. violentias. col. 3. q. 2. vbi reprehendit Yſern. dicentem contrarium: verum ex theologorum ſententia condemnatus ad pœnam, eam debet in foro conſcientiæ, vt per diuũ Thom. 2. q. 62. artic. 3. & voluit Bal. in l. id quod pauperibus. in 9. q. verſ. ſed pone teſtator. C. de epiſc. & cleri. Petr. Anchar. in c. poſſeſſor male fidei. col. 25. verſ. 3. quæro. de reg. iur. lib. 6. & Feli. in d. c. 1. col. 14. verſ. limitatur. 2. extra de conſt.

Nonum priuilegium eſt: nam cum ſpolia, ſint ipſo iure applicata Came-
21 rę, & confiſcata, nullo modo ante ſententiam alienari poſſunt: ſi autem non eſſent confiſcata: ipſo iure, tunc ante ſententiam alienarentur, ſed propter fraudem reuocarentur: ſed ante reuocationem remaneret firmus contractus. Cyn. & Bal. in authen. inceſtas nuptias. C. de ince. nup. & Archid. Zenz. Io. And. Pet. Anch. Domin. & Phili. Franc. in c. cum ſecundum. poſt principium. de hęre. lib. 6. Bar. in l. poſt contractum. col. 4. verſ. ſecundum tempus. & ibi Paul. a Monte Pico in rep. col. 28. ver. circa ſecundum tempus. & iterum col. 2. verſ. 3. principaliter. ff. de dona. Ang. in l. ſi quis poſt hac. in col. 2. verſ. 2. limita C. de bon. præſcript. Ancha. in c. 2. in 6. notab de pręſcrip. lib. 6. & in c. felicis. col. penul. verſ. quęro. poſt Ioan. And. & ibi etiam Phil. Fran. in §. nullus. de pen. lib. 6.

Decimum priuilegium eſt. nam eccleſia de occultis non iudicat, c. ſicut tuis. extra de ſymo. tamen propter applicationem ipſo iure, occul-
22 tus poſſeſſor afficitur, per ea, quæ dicit glo. in clem. 1. §. verum. in verbo eo ipſo. & ibi Card. tum in 12. not. tum in 7. q. de hæret. vbi dicit, quod pœna quæ imponitur ipſo iure, affligit occultum delinquentem & Pano. in c. vlt. in 2. not. & ibi etiam Ioan. Anani. & Fel. de hæret. & idem Panor. in c. ad falſariorum. col. 2. & ibi Ioan. Anan. col. 5. extra de crimin. falſi. in c. perpetuo. col. 2. verſ. ſuper dubio glo. de electio. lib. 6.

Vndecimum priuilegium eſt propter prędicta: quod debitores in ſpolijs contenti, non debent ſoluere poſſeſſori ſpoliorum, quia non libe-
23 rantur: ſed debent ſoluere Camerę apoſtolicę, per ea, quę dicit tex. in l. 3. C. ad l. iul. de vi. publ. & c. felicis, &c. vbi facta applicatione fiſco ipſo iure, debent debitores ſoluere fiſco, quod vtrum ante ſententiam declaratoriam procedat, vide Anchar. vbi ſupra, & vide Car. Flor. in clem. paſtoralis. §. verum ad finem. de ſententia & re iud.

Duodecimum priuilegium eſt. nam propter applicationem, quæ ipſo iu-
24 re fit, interueniens confeſſio circa ſpolia, non poteſt reuocari, ſi eſt fa-

cta,

cta, vel præsumpta, propter errorem allegatum, per ea, quæ dicunt Doct. in l. qui. ff. de his qui not. infa. & l. si tutor. C. de interdi. mat. vbi habetur, quod vbi sententia est prolata a lege, non potest confessio, tãquam erronea reuocari, licet alias reuocari possit. l. diui. ff. de pen.
25 & in §. si vero. auth. de exhi. rei. hæc etiam Bal. in l. error. paulo ante finem. C. de iur. & fact. igno.

Tertiumdecimum priuilegium est: nam cum sit facta incorporatio Cameræ de spolijs ipso iure, & sic transierit in eam dominium spoliorum ex prouisione legis, vt supra probatum est, si hæres, vel possessor
26 spoliorum alienet aliquid de spolijs, non valet alienatio, nec opus est agere reuocatoria ad rescindendum alienationẽ, sed statim potest intentare rei vendicationem contra possessorem, per ea, quæ habentur in l. 1. §. sed res. tit. per quos fiat inuest. secus si non esset ipso iure. eo. tit. qual. ol. feu. alien. poterat & mar. & Card. in c. titius. tit. si de feu. defunc. mili. fuc. cont.

Quartumdecimum priuilegium est: nam debitor spoliorum nullo mo-
27 do potest purgare morã, propter clausulã ipso iure, per ea, quæ dicit Bar. in l. si is cui. de lega. 2. ff. & in l. qui ob rem non defensam. & ibidem Bar. Bal. Sali. & recentiores. ff. de condi. indebi. voluit glo. in c. vlt. quam ita intelligit & sequitur Bal. ibi. col. 2. vers. Bernar. tractat hic de elect. & voluit glo. in c. licet. in glo. vlt. & ibi Ant. col. 1. vers. nota quod collatio. & iterum col. 2. vers. oppono quod hic mora. de suppl. negl. prael. & glo. in c. vlt. in glo. vlt. & ibi item Ant. in 2. notat. eodem tit. & glo. in c. cupientes. §. quod si per viginti. in vers. expectari. & ibi Io. Mona. Io. And. Archid. de elect. lib. 6. & glo. in c. licet canon. §. is. & in verbo priuatus in prin. & ibi Io. Mona. col. 2. paulo ante finem. & Pet. Anchar. col. 1. vers. item nota in textu. col. vlt. vers. 4. quæro.

Quintumdecimum priuilegium est: nam licet debitor spoliorum, debe-
28 ret mitius condemnari confessus, quã conuictus, per regulas, & communes doctrinas: tamen propter clausulam ipso iure, est contrarium per dicto Bar. in l. si id quod seruo. §. 1. vbi & Alex. in addi. ipsius, vbi
29 hoc reputat singulare. ff. de pæn. lega. vbi dicunt, quod quãdo infligitur aliquid ipso iure, aut ius cõdemnet, tunc idem est si sit conuictus, & si sit confessus, & idem Bar. in l. qui ob causam. ff. de rit. nup. & voluit Bal. in l. ea quæ. in 2. q. C. de condi. indeb. vbi hoc vocat notabile, & in l. peculium. §. sed & si. ff. de pecu. Pet. Anch. in c. perpetuo. circa medium. de elect. lib. 6. & in c. 1. col. vlt. de homi. lib. 6. Flor. vbi id dicit menti tenendũm in l. aquilia. quæ est secunda. circa medium. ff. ad l. aquiliam.

Sextumdecimum priuilegium est: nã quando pæna, & confiscatio sit ipso

iure vt noſtro caſu, etiam ſi conſtitutio, vel bulla non fuiſſet recepta,
30 vel iret in deſuetudinem, tamen bona ſpoliorũ poſſunt peti per cameram apoſtolicã, argumẽto c. veſtra. de loca. & c. 2. de conſti. lib. 6. & c. catholica. xj. diſtin. ita voluit Matth. in prohemio clem. in §. vniuerſitati. de quo vide Card. Foren. ibi & Io. And. & Ant. in capit. 1. de treg. & pac. Pet. Ancha. in repet. c. 1. in xij. q. in prin. verſ. ſed hic quæro reperitur extra. de conſti. & Cępol. conſ. xiij. incipiente ſtante ſtatuto. col. iij. verſ. & licet dictus.

Septimumdecimum priuilegium eſt: nam cum quis ipſo iure non priuatur, ſed expectatur ſententia, non impeditur interim agere, & proſequi ius ſuum: ſecus in ſpolijs, nam cum ſint applicata ipſo iure per bullam, hæres clerici, qui tenetur ad dandum ſpolia Cameræ apoſtolicæ, non poteſt, vel ante ſententiam, vel poſt aliquo modo agere, vel contra cohæredes, vel contra debitores in ſpolijs exigendis, vt diſtinguit glo. in l. his conſequenter. §. 1. in verbo. non pertinere. per tex. ibi, ad alios quos allegat, & ibi Bar. qui monet hoc eſſe multum notabile. Bal. & Flor. qui id reputat multum ſingulare. ff. fami. hær. vbi dicunt, quod cum hæreditas auferatur ab indigno ipſo iure, non poteſt aliquo modo, vel ante, vel poſt ſententiam agere contra cohæredes: ita dicendum in ſpolijs, nam cum ſint ablata ipſo iure ab hærede clerici, & applicata Cameræ, non poteſt ille hæres exercere iura in ſpolijs contenta, & Bal. in l. 1. in fi. C. qui. in cau. integ. reg. non eſt neceſſ.

Decimumoctauum priuilegium eſt: nam regulariter de iure tertij non poſſumus opponere, vbi ſententia requiritur ad priuationem, & incorporationem bonorum fiſco, ſecus eſt in ſpolijs, nam cum ipſo iure incorporētur, poteſt litigator, qui litigat cum hærede prælati mortui
31 dictum hęredem excludere, dicendo, quod bona non ſunt hæredis ſed Cameræ, & ſic poteſt opponere de iure tertij, contra iuris regulas communes, per ea, quæ dicit Bal. in l. his conſequenter. §. 1. & in l. cum ſeruum. col. 2. & ibi Cyn. & late Franc. Aret. C. de ſeru. fugit. vbi dicunt, quod cum bona applicantur fiſco ipſo iure, tunc poſſeſſor illorum bonorum agens contra aliquem, poteſt ille conuentus excludere poſſeſſorem opponendo, quod bona non ſunt ſua, ſed fiſci, & ſic opponit de iure tertij ita etiam dicendum in camera de ſpolijs, nam camera fiſcus ſummi Pontificis eſt, vt certi iuris eſt, & ſupra probaui. idem Bal. in l. cum mulier. col. 10. verſ. de tertio dubito. ff. ſolu. mat. & in l. 2. poſt principium. C. quibus res iudicata non nocet. not. in l. indebiti. §. vlt. ff. de condi. inde. & in additione ſpeculatoris tit. de loca. §. nunc aliqua in 46. quæſt. & ipſe ſpecu. in eo. §. 47. q. & iterum in 66. q.

Decimum

Decimum nonum priuilegium est: nam regulariter a sententijs appellatur, vt patet per totum ius ciuile, & canonicum, exceptis quibusdam casibus, de quibus. C. quorum app. rec. vel non. per totum. tamen in causis spoliorum non appellatur, nisi prius facto deposito, & hoc per bullas summorum Pontificum, dixi supra in quæst. de modo procedendi in causis spoliorum. & talis dispositio bullæ, quomodo per commune ius interpretetur, & patiatur interpretationem passiuam, possunt considerari dicta Bar. & Doct. in l. 1. §. interdum. ff. a quibus appell. non lic. & Doct. in c. 1. de rescr. & in c. pastoralis. & cap. vt debitus. de appel.
Vigesimum priuilegium est: nam in sententia excommunicationis, regu-
32 lariter requiritur factum hominis, vt per Innocen. Ioan. And. Host. in rub. de sententia excommuni. exceptis aliquibus casibus, de quibus dicunt idem Doct. in d. rub. & in c. 1. eodem tit. & Hostien. in sua summa. & Ioan. And. in c. eos. de sent. excom. lib. 6. & in clem. 1. eo. tit. & forte inter istos casus exceptuatos, possumus cōnumerare excommunicationem, quæ contra detinentes res cameræ datur, & incurritur, vt possumus notare ex bullis summorum Pontificium, contra detinētes res Cameræ apostolicæ prolatis, & possumus specialiter hoc elicere ex bulla Pauli iiij. Incipienti. incumbentia nobis. sub rub. contra occupatores bonorum Cameræ apostolicæ. nam ibi ponitur dictio, extunc, quæ dictio denotat canonē latæ sententiæ Franc. Aret. in c. si diligenti col. 3. vers. in glo. posita super verbo causam. de for. comp. & tex. in
33 c. cupientes. §. cæterum. ibi ex tunc inchoandum volumus fore suspēsos. de elect. lib. 6. & Corn. in consi. 104. licet in hac consultatione. col. 2. vers. licet ergo non fuerit. lib. 1. & tex. in c. excommunicamus. §. credentes. ibi ex tūc ipso iure sit factus infamis. & c. cum ex eo. in fi. de elect. lib. 6. & alia ratione hoc probatur, nam in dicta bulla ponitur verbum incurrant, quod verbum ita positum, infert pœnam ipso iure
34 non expectata sententia diffinitiua, sed solum debet interuenire sententia declaratoria, per illa, quæ habentur per glo. in c. vt. vers. pars vero. in verbo incurrat. de officio delegati. lib. 6. vbi dicit, quod verbum incurrat, importat pœnam ipso iure, & glo. in c. eos. de senten. ex com. dum inter casus latæ sententiæ excommunicationis, ponit c. 1. de religio. domi. & c. 1. de iniurijs. lib. 6. quæ cap. eodem verbo vtuntur, nec aliud addunt, quod significat latam sententiam & in clem. 1. in verbo incurrant, & ibi Pau. Lau. Imo. Card. Flo. in 27. q. de vsuris, & rursum glo. in clem. 1. in verbo excommunicationis. de sent. excō. dum inter canones latæ sententiæ allegat clem. 1. de deci. & clem. 1. de vsur. quæ eo verbo vtuntur, fine adiectione dictionis latæ sententiæ, & voluit etiam nuncupatim Corne. cons. 89. viso subscripto. col.
penult.

penult. verſic. poteſt etiam lib. tertio. nec obſtat quod multi textus huic verbo, incurrat, addunt clauſulam, ipſo iure, ipſo facto, eo ipſo, & ſic videntur innuere, quod ſine illis clauſulis ſolum verbum incurrat, non importet ipſo iure pænam, ſed per ſententiam, vt ſunt textus in authent. agri. in fin. C. quæ res obl. non poſſeſſor. & in capitulo vlt. extra, ne cle. vel monac. & cap. vbi periculum. §. nulli. & rurſum. §. quod ſi præmiſſa. de electio. lib. ſexto. & in capit. fundamenta. eodem tit. & lib. & in capit. cum ex eod. in fin. eod. tit. & lib. & in capit. indemnitatibus. §. porro, verſ. ſed procuratores eod. tit. & libro & in capitulo 2. de iud. eod. lib. & in capit. vlt. in fine. de reb. eccl. non alien. eod. lib. & in c. quamquam in fin. de cenſib. eod. lib. ſed prima eſt communis Doct. conſentientium authoritati glo. dicentis, quod importat exequutionem ipſo iure, neque ſententia diffinitiua eſt neceſſaria: non obſtant textus allegati in contrarium, nam vnica reſponſione tolluntur, ſcilicet quod ideo verbo incurrat adiungitur clauſula ipſo iure, vt magis declaret, & exaggeret voluntatem Pontificis non vt diſponant, & ſic non ſunt neceſſaria, ſed potius declaratoria,

Vigeſimum primum priuilegium eſt: quia licet regulariter, nemo cædere poſſit ſua iura in potentiorem, cauſa iudicij mutandi l. 1. 2. &
35 quaſi per totum C. de alien. iud. mut. cauſ. fac. tamen ſi Camera non valeat ſpolia recuperare a manibus potẽtis, poteſt cedere ſua iura alteri potentiori, vt ipſe recuperet, & recognoſcat, prout dicitur de eccleſia, quæ non valens recuperare feudum a manibus potentis, cædit iura ſua alteri potenti, vt ipſe recuperet, & feudum recognoſcat ab eccleſia, per tex. quem ibi ad hoc ponderat Barba. in c. ſecundo. de feud.

Vigeſimum ſecundum, eſt priuilegium: quia in cauſis ſpoliorum non appellatur, quia cum cauſa Cameræ apoſtolicæ eſt cauſa eccleſiæ, in cuius locum ſuffecta eſt Camera. & eſt cauſa pia, & debitum fiſcale, in quibus non datur appellatio, arg. eorum quæ notantur per Bar. in l. Ancilla. de alim. & cib. lega. & l. fin. de acq. poſſ. Idem in cauſis decimarum quibus debitum fiſcale æquiparatur c. fi. Epiſcopi 2. q. v. & l. abſtinendum. quæ app. non recip. C. & ibi Bal. & capit. tua de decim. ſed de appellatione in cauſis huiuſmodi, dic vt per nos dicitur in q. de modo procedendi in cau. ſpoliorum. & ſupra decimonono priuilegio.

Vigeſimum tertium item habet priuilegium Cameræ in cauſis ſpoliorum: quia ſi vult petere reductionem ad arbitrium boni viri a laudo per laicũ, vel clericum, poteſt hoc facere coram iudice eccleſiaſtico per doct. in cap. cum ſit. de for. compet. iuncto cap. 2. de arb. Item habent

habent

36 habent priuilegium spolia, quia in eorum causis etiam mulier potest esse procuratrix, & arbitrix, quia in huiusmodi causis tractatur de salute animarum, prout in causis ecclesiæ, & decimarum per Archid. in c. rescriptum. in 6. q. 3. quia vbicunque de salute animarum tractatur, nunquam disputatur de apicibus iuris c. duæ sunt 19. q. 2. & ista exceptio, tu non es procurator, est de apicibus iuris l. si fideiussor. §.
37 cum quædam. ff mandati.

Vigesimum quartũ, item potest dici esse priuilegium. quod si quis emat
38 spolia a Camera apostolica, quod non teneatur ad solutionem aliquorum vectigalium maxime ordinariorum. per ea, quæ dicit Bar. in l. licitatio. §. mercatores. ff. de public. licet quilibet emens a priuato teneatur l. 1. & per totum. ff. de vectig.

Vigesimum quintum. Item est priuilegium Cameræ circa spolia. quod qui tenetur exigere spolia, vel res spoliorum pro Camera, si sui culpa non exigit, tenetur reficere de suo, reseruata sibi actione contra eum
39 qui tenebatur per Bar. in l. nisi. de exact. tribut.

Vigesimum sextum. Item est priuilegiũ Cameræ circa spolia: quia si sit legatum cum conditione factum, quod veniat exigendum a Camera, ratione spoliorum, is ab alio non potest exigi, nisi conditione in spe-
40 cifica forma adimpleta, posset tamen exigi a Camera, per ea, quæ dicit Lud. Rom in l. ita stipulatus a te. de verb. oblig. per tex. in l. pau. §. grauis. ff. de liberali causa.

Vigesimũ septimũ. Item licet pluribus conditionibus in legato appositis, vltima cõditio pro exequutione legati sit adimplenda l. quod tra
41 dit. ff. de condi. & demonst. tamen respectu ecclesiæ, & Cameræ attenditur leuior conditio tantum l. quinta, & l. vulgo. de manu miss. testa.

Vigesimum octauum, Item est priuilegium. quia fauore ecclesiæ, & Cameræ, etiam tempus interpellatum contra testatorem coniungitur l. paulus. §. Gayo. de lib. lega. alias est l. Aurelio & l. si fideicommissa libertas. §. fi. de fid. liber. & sic si relictum sit sub conditione, si continuis annis quid fecerit, nam nihilominus tale legatum consequitur Camera, si ex pluribus temporibus ad inuicem coniunctis resultaret tempus perfectum, posito, quod non continuaret, & regulariter non est recedendum a verbis testatoris l. non aliter. de legatis 3.

Vigesimum nonum est priuilegium, quia donatio sub modo, quæ alias modo nõ adimpleto reuocaretur, per condict. ob. cau. vel quia posset agi admodum implendum actione præscrip. verbis, id, quod est in electione agentis l. si proponas. C. de condi. ob cau. & l. 1. C. de condi. sub certo modo, non adimpleto, non agitur fauore Cameræ & ecclesiæ ad illam reuocandam, nisi in donatione id expresse sit dictum.

quod

quod modo nō adimpleto donatio sit nulla. tex. in c. verum. de dona. & de multis alijs priuilegijs, vide per Bal. in l. j. C. de sac. sanc. eccl per canonistas in cap. cum esses. de testa. Bal. in tracta. de dote priuilegio 50.

Trigesimo. Item fauore ecclesię, & Camerę, conditio apposita reijcitur, & resoluitur in modum, sicut dicitur de libertate,
43 quæ ęquiparatur l. menia. de manum. testa. per Barba. in capit. Raynaldus. de testa. 16. carta. & vide de effectu, modi, & conditionis, in capit. verum. de condi. apposit. extra. & ego dixi aliquid in meo tracta. de symonia. in symonia conuentionali. in quæstione an sententia committatur per modum: sicut per conditionem vbi vide.

Trigesimo primo, Item priuilegium est Cameræ apostolicæ & ecclesiæ: quod confessio debitoris Cameræ, facta absente parte, quæ alias non
44 valeret, valet, & probat per d. Anto. de Butr. in capit. si constiterit. de accusa.

Trigesimo secundo. Item quia si clericus, aut prælatus fecit confessionē, alias ecclesię, & cameræ pręiudicialem, illa confessio non afficit eccle
45 siam, vel Cameram. per Io. And. in capit. fin. de solu. nisi tamen in illis quæ sunt sibi permissa, secundum d. Anto. in capit. primo. de posit. extra.

Trigesimū tertiū. Item est priuilegium, quia licet regulariter confessio in vltima voluntate non inducat probationem, nisi sit iurata, ex quo
46 tunc, quis non prǽsumitur immemor suæ salutis l. Aurelius. §. fin. de lib. lega. l. Lutius. §. j. de lega. tertio. tamen si quis in testamento confiteatur se teneri prælato ecclesiæ, vel Cameræ, vel piæ causæ
47 valet, & tenet, talis confessio, vt ibi not. per Bal. in consil. incip. cecus petroli. quia optima est ratio, quæ pro religione facit l. sunt personę. de religio.

Trigesimo quarto. Item ecclesia, & Camera habet priuilegium, quod non solum gaudet priuilegijs suis in bonis, quæ habet in dominio.
48 sed in illis etiam, ad quæ quis confitetur sese teneri ecclesiæ, vel Cameræ, dummodo confessio non sit facta in fraudem, argumento eorum, quæ not. in l. in contractibus, & in l. fin. C. de dot. caut. non numerat.

Trigesimum quintum est priuilegium. quod si ecclesia, vel Camera confiteatur aliquid in sui præiudicium, contra talem confessionem potest
49 petere restitutionem in integrum infra quadriennium not. in cap. secundo. de integ. rest.

Trigesimum sextū est priuilegium, quod contra ecclesiam, & Cameram, nunquam prǽscribitur crimen falsi, dicit spec. in tit. de sent. §. quoniam

niam licet alias tale crimen regulariter præscribatur spatio x. ann. l. quærelam. C. de fal.

Trigesimum septimum. priuilegium Cameræ, & ecclesiæ est: quod valet consuetudo, per quam ecclesia, vel Camera, quę in spolijs etiam succe
50 dit, acquirit rerum dominium, & possess. sine solemnitate legali cap. secundo. extra. de consue. Item consuetudo inferens grauamen non valet cap. primo. eo.

Trigesimum octauū. est priuilegium: quod quando debetur aliquid ecclesiæ, Cameræ apostolicæ, & similibus locis, dominium transfertur ex solo contractu absque aliqua traditione l. fi. C. de sac. sanct. eccl. licet
51 sit secus in contractibus aliorum: vbi ita demum transfertur dominium, si sequatur traditio l. traditionibus. C. de pact. l. si ego C. de rei. vend. Ant. de Butr. in c. fin. de ca. pos. & prop. 20. col. not. in c. in præsentia. de præben. vnde effectus est maximus, quia statim agit Camera rei vendicatione.

Trigesimū nonū. est priuilegium: quod contractus, factus calore iracundiæ, qui alias regulariter de iure non tenet, quod valeat, & teneat fauore ecclesiæ, & Cameræ cap. sunt qui opes. 17. q. 4. vnde contrahentes cum ecclesia, vel Camera, non videntur habere exceptionem,
52 quod iracundia, & calore contraxerit. per Corsetum in suis not. incip. testium Alex. cons. 181. quinto vol.

Quadragesimum est priuilegium spoliorum: quia si clericus, vel beneficiatus donauit aliqua alicui benemerito in recompensationem accepti seruitij, id quod facit prælatus per tex. in capit. relatum. el secundo. de testa. dixi ego late supra in quæst. de pote-
53 state clerici &c. & in quæst. de licentia testandi. tamen fauore Cameræ illa merita debent probari. quia in hoc non statur confessioni prælati. per tex. d. capit. relatum credo per illa verba in tex. iuxta seruitij meritum &c. per d. Ant. de Butr. in capit. primo. de caus. poss. ex quo tractatur de damno ecclesiæ & Cameræ. Bald. in l. si donatio de collation. nisi tamen donatarius stetisset diu in possessione rei donatæ, vt ibi not. & in capit. noscitur. de his quæ fiunt a præla.

Quadragesimum primum. Itē est priuilegium, quia alias promissio sine stipulatione non valet, si causa, quia saltim tollitur ope exceptionis
54 per tex. in l. secunda. §. circa. de dol. excep. tamen valet fauore Cameræ, & ecclesiæ, sicut dicitur in dote vnde multo fortius in rebus cameralibus, & ecclesiæ, cum maius sit vinculum spirituale, quam carnale l. sancymus. C. de sac. san. eccl. videtur dicere Bal. in suo tracta. de dot. priuilegio 114.

Quadragesimū secūdū est priuilegium: quod temporalia collata ecclesiæ,

siæ, vel Cameræ censentur pleno iure collata, licet regulariter contra per not. in c. meminimus. de accus. per Fel. ibi. 2. col. vers. not. 3.

55 Quadragesimũ tertiũ est priuilegium: quia cum regulariter de liquido ad liquidum fieri debet compensatio. l. fi. C. de compensa. tamen fallit in debitis Cameræ apostolicæ, fauore ipsius ecclesiæ, per glo. in c. decimæ. 16. q. 1. exemplificat, & loquitur in casu decimarum, per Roma. in singulari incip. an sacerdoti.

Quadragesimũ quartũ est priuilegium: quod fauor Cameræ, & ecclesiæ est iusta causa abbreuiandi terminum peremptorium. l. non nunquã. in fi. ibi pro conditione ecclesia. C. de iud. licet regulariter cõtrarium sit verum. l. ad peremptorium eo. tit.

56 Quadragesimũ quintũ est priuilegium: quod Camera, vel ecclesia non tenetur de deposito facto apud clericum, vel beneficiatum, nisi in vtilitate ecclesiæ probetur versum. c. 1. de depo.

57 Quadragesimũ sextũ Item est priuilegium Cameræ: quod illa potest agere, vel ecclesia ad fructus perceptos, ab illo, qui non animo se promouendi: sed fraudulenter fructus percipiendi, parochialem ecclesiam accepit. tex. in c. commissa. de electio. lib. 6.

58 Quadragesimum septimum priuilegium est in causis spoliorum: quod illi, qui occupant bona dimissa a prælato, vel bona vacationis tempora obuenientia, quę itidem dicimas spolia, vigore extrauagantium Pij iiij. & aliorum canonum, vt dicimus supra in prima q. tales occupatores sunt suspensi, vsq; quo fecerint condignam satisfactionem. cap. quia sæpe. de electio. lib. 6. & c. generali, eo.

Quadragesimũ octauum priuilegiũ est in causis spoliorum: quod bona acquisita de fructibus beneficij, vel ecclesiæ, debent ad Cameram, & ecclesiam reuerti. opt glo. in c. apostolicos 12. q. 2. & c. fixum. 2. q. 6. & hoc siue empta sint nomine ecclesiæ, siue nomine alieno. c. 1 c. inquiren. de pecul. cler. extra.

Quadragesimũ nonũ est priuilegium: quod res empta de pecunia ecclesiæ, non nomine ecclesiæ, sed alieno, est effecta ecclesiæ: & sic est hodie camerę per Doct. in c. inquiren. de pecul. cler. licet regulariter secus. l. si dominus tuo. C. de rei vend.

Quinquagesimum est priuilegium cameræ, & ecclesiæ: quod si camera vendat spolia diuersis temporibus duobus, quo casu ille præferri habet, cui primo sit traditio, licet sit posterior emptor. l. quoties. de re. vend. & primus agit ad interesse contra vendentem: præfertur ille, qui primo emit, per Doct. in capit. continebatur. de his quæ fi. a maio. par. cap. quia in rebus ecclesiasticis elusio maxime reprobatur.

Quinquagesimũ primũ est priuilegium Camerę, & ecclesię, quod cum

in personalibus actionibus, non habeat locum præuentio. l. priuilegia. de priuileg. creditorum. tamen Camera, vel ecclesia, habens debi
59 torem, primo potest deducere suum per Ioan. And. in c. eam. de ętat. & qualitat.
Quinquagesimum secundum priuilegium est: quod res acquisita de pecunia ecclesiæ, licet alterius nomine sit acquisita, eius fauore contra regulas communes, efficitur ipsius ecclesiæ, vel Cameræ per tex. & Doct. d. c. inquiren. de pecul. cler. tamen hoc est intelligendum, quando contrahens non existit soluendo, vt per Lud. Rom. consil. 9. incip. super eo quo quæritur, an permutatio pecuniarum montis Martij, &c.
Quinquagesimũ tertiũ est priuilegium: quod non solum acquiritur dominium rei emptæ de pecunia ecclesiæ, sed etiam acquiritur actio
60 personalis ex contractu per alium celebrato super re ipsius eclesię, vel Cameræ: quod intellige, vt dixi supra verum esse, si ille qui contraxit non sit soluendo, alias secus not. Bal. in l. si vt proponis. C. de re vend.
Quinquagesimũ quartum est priuilegium: quod contractus gestus super rebus ecclesiæ, ecclesia vacãte, est nullus ipso iure. c. si qua de reb. 12. q. 2. quo tempore, dicimus supra in q. j. quod dimissa per cler. & obuenientia tempore vacationis, spectant ad Cameram: tamen talis cõ
61 tractus, si sit in vtilitatem, potest per Cameram, vel successorem ratum haberi. glo. est in c. j. ne sede vacan.
Quinquagesimũ quintũ est priuilegium: quod Camera, vel ecclesia potest opponere semper, & omni tempore exceptionem non numeratæ
62 pecunię per Bal. in authen. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. quia non sufficit sola confessio, sed expedit quod probetur versum in vtilitatẽ eccl. cap. fi. de solu. quod est contra regulam, quia dicta exceptio non opponitur regulariter, nisi intra biennium instit. de literarum obli. per totum. & in l. in contractibus. C. de non nume. pecu. per Doct. d. cap. fi.
Quinquagesimũ sextũ est priuilegium: quod ecclesia, siue Camera apostolica, vti potest pro libito ll. ciuilibus, quæ pro se faciant, & econtra potest nolle illis stare, quando contra se faciant per Innocen. in c. nouit extra. de iud. Imol. c. fi. de solu. vbi exceptio non numeratæ pecuniæ, opponitur etiam vltra biennium.
Quinquagesimũ septimũ est priuilegium: quod contra ministrum Cameræ, vel ecclesiæ opponentem pro defensione iuris Cameræ, & ecclesiæ exceptionem excommunicationis, nõ potest fieri replicatio exceptionis excommunicationis. c. dilect. extra de exceptio.
Quinquagesimũ octauũ est priuilegium: quod si ædificas ędificium in
solo

solo tuo de pecunia Cameræ, vel ecclesię, ad quam spectat pecunia, solum cedit ædificio. glo. est singularis. in c. apostolicos. 12 q. 2. & c. con sequenti. 17. q. 7. Spec. in tit. de emphi. §. tertio loco. vers. quod si clerici. quod est contra regulam iuris, quia ædificium cedit solo, refecta
64 ædificatione instit. §. cum in suo. de rer. diuis.

Quinquagesimum nonũ est priuilegium: quod in causis spoliorum, potest procedi diebus feriatis introductis in honorem Dei. c. fi de fer. l. dies
65 festos. C. eo. id quod nota vltra illa quæ adduxi. in q. de modo procedendi in causa spoliorum.

Sexagesimum, item est priuilegium: quod si mulier in causa spoliorum se obligat, & fideiubet pro alio, non potest iuuare sese beneficio vel-
66 leiani Senat. consulti. l. penul. C. de velleia. vbi per Doct.

Sexagesimũ primũ est priuilegium Cameræ: quod potest agi hypothecaria contra tertium possessorem, non discusso principali, & contra fide
67 iussorem, non discusso principali, sicut est in fisco & republica, quibus ecclesia comparatur. l. fi. C. de sac. san. eccle. not. in l. moschis. de iure fis. l. j. C. de decurio. lib. 10. in l. libertas. §. j. ad municip. in l. cum filius. de verb. oblig. & præsupposuimus. in principio quæstionis, quod ecclesia habet fiscum.

Sexagesimũ secundũ est priuilegium: quod ecclesia, & Camera vtitur iu-
68 re minoris, & reip. ita quod omnia priuilegia cõcessa minori & reip. quę sunt infinita, intelliguntur concessa ipsi ecclesiæ, vel Cameræ in locum ecclesię subrogatæ. c. auditis. iuncta glo. & c. j. de in integrum rest. dummodo tamen ipsi ecclesię, vel Cameræ talia priuilegia conueniant, nam bona ecclesiastica dicuntur bona publica. c. quid ergo. 24. q. 4. & bona ecclesiarum sunt bona reip. Feli. in c. nonnulli. col. 21. de rescrip.

Sexagesimũ tertiũ priuilegium est: quòd Camera potest petere restitutionem in integrum contra præscriptionem, duplici capite. 1 ex iure spe-
69 ciali, quo ecclesia vtitur, vt per omnes in clem. j. de in integrum restitutione. Item ex capite probabilis ignorantię per Alex. consil. 168. Dec. cons. 29. 4. col.

Sexagesimum quartum priuilegium est: quia Camera, & ecclesia non solum petit restitutionem in integrum, vbi est læsa, & vbi non habet aliud remedium. Doct. in capit. j. de in integrum rest. sed etiam petit d. restitutionem, vbi etiam competit aliud remedium, de iure communi per Abb. in capit. dilecti. de empt. & vend. 2. col. licet sit secus regulariter.

Sexagesimũ quintũ priuilegiũ est: quia Cameræ datur restitutio in integrum ad appellandum, etiã aduersus præscriptiones iudiciales, idest aduersus terminos exclusiuos probationis faciendæ, vel exceptionis

proponendæ per tex. in clem. j. cum ibi glo. de rest. in integ. c. coram. c. auditis. eo. tit. Abb. in c. cum inter. de re. iudi.

Sexagesimũ sextũ est priuilegium Cameræ: quod contra illam, iustus titu 70 lus non excusat tertium possessorem a fructibus, qui percipi potuerunt. l. fiendum. C. de rei vend.

Sexagesimũ septimum: si ecclesia carens rectore recipiat mutuum, & deinde Camera, vel ecclesia petat rest. in integ. non habet probare lesionem, quia præsumitur consumpsisse, nisi aduersarius probet contrarium: argumento, & exemplo minoris carentis curatore. l. j. C. si aduersus credit iuncto. c j. de rest. in integr.

Sexagesimũ octauũ priuilegium est: quod Camera, vel ecclesia non po-
71 test renunciare beneficio rest. in integ. nisi in casibus, de quibus per Abb. 5. col. de for. compet. c. si diligenti.

Sexagesimũ nonũ priuilegium est: quia Camera, vel ecclesia probata læsione, admittitur contra sententiam, ex causa rationabili etiam post quadriennium per tex. & ibi glo. in c. j. de rest. in integ. in sexto. etiam si fuisset sententia Papæ. c. tum ex literis. extra. eo.

Septuagesimum Item priuilegium est: quod licet non detur. Cameræ, vel ecclesiæ restitutio post peremptorium, datur tamen per beneficium restitutionis in integ. capit. coram. de in integ rest. & si sibi denegatur, restituitur ad appellandum a sententia denegationis. c. fi. eo. tit.

Septuagesimũ primum Item est priuilegium ecclesiæ & Cameræ: quia restituitur aduersum lesionem ante sententiam, puta aduersus proba-
72 tiones obmissas, etiam non probata læsione per Spec. in tit. de rest. in integ. § ij. vers. illud.

Septuagesimum secundum. Item priuilegium est: quod in iudicio, vbi Camera, vel ecclesia est actrix, licet regulariter reus non tenea-
73 tur exhibere, & edere iura, ad fundandam intentionem actoris. l. fi. C. de ædendo. tenetur tamen ędere Cameræ actrici Anto. de Butr. in capit. j. de præben. arguendo de fisco ad ecclesiam, & fortius argumento c. vt gentes. de hęreti. in sexto. similiter in fauorem fisci. l. nequisquam de eden. & in casu nostro dicimus supra in prin. quod ecclesia habet fiscum.

Septuagesimum tertium priuilegium est: quod Camera, vel ecclesia potest ipsa agere interdicto recuperandæ, & similibus interdictis: & quilibet laicus in fauorem Cameræ, & ecclesię admittitur ad inten-
74 tandum huiusmodi interdicta l. j. §. 2. l. interdictorum. ff. de interdict. glo. in l. j. de ius. & iur.

Septuagesimũ quartum priuilegium est: quia, si fuit illata iniuria Cameræ, vel ecclesiæ, quilibet de populo potest pro illata iniuria Cameræ,
75 vel ecclesiæ comparere, per ea, quæ dicunt glo. & doct. in l. j. §. in sa-

ctis. ff. de iust.& iur.

Septuagesimum quintum priuilegium est: quod quilibet potest agere pro Camera, vel ecclesia, etiam sine mandato capit. dilecti.& ibi glo.
76 extra de maiori. & obedien. capit. cum olim. cum ibi glo. & Doct. de testi.

Septuagesimum sextum priuilegium est: quia ecclesia, vel Camera habet regressum contra male administrantes bona sua: & ideo si in-
77 stantia sit perempta, aduersum quam non restituatur, recurrit contra administratores, quando tamen sunt soluendo tex. in l. properan. §. fin. & ibi doct. ff. de iud. Card. in clem. j. decima quæst. de restit. in integ.

Septuagesimum septimum est priuilegium: quod licet aliquis non possit exigere suum debitorem in diem, ante diem, & ante tempus completum, not. in l. cedere diem. de ver. signi. tamen ipsa Camera, &
78 ecclesia exigit, dummodo deducatur interusurium medij temporis Guilielmus de cun. in authen hoc ius. C. de sac. san. ecclesiæ.

Septuagesimum octauum est priuilegium: quod si Camera agat contra laicũ, & laicus opponat de præscriptione, vel de consuetudine. in tali præscrip.& cõsuetudine, attenditur dispositio iuris canonici, tamquã magis propitia, & magis fauorabilis Cameræ, & ecclesiæ glo. 3. in c. fi. de consuet. not. capit. illud capit. sanctorum. de præscrip. Alex. in secundo consil. sexto vol. repeten. in clem. prima. de off. ordin. Alex. conf. secundo. primo vol.

Septuagesimum nonum priuilegium est: quod vbi Camera, vel ecclesia conuenitur, vel est debitrix in aliquo, non tenetur ad cauendum,
79 nec de iudicio sisti, nec dare fideiussores Abb. capit. primo de fideiusso.& capit. secundo. de solut. quod notet fiscalis reuerendæ Cameræ apostolicæ Neapolitanæ, pro causis Cameræ, quando magna curia vicaria Neapolis pro pecunijs ibi per debitores Cameræ depositatis, vult illum astringere ad fideiubendum, quod non tenetur, alij tamen bene tenentur ipsi Cameræ satisdare, & si sit vitiose satisdatum etiam ex integro ad satisdandum cogi possunt per Angelum, & Doct. in l. quoties, qui satisdare coga.

Octuagesimum priuilegium est: quod in iudicijs verba prolata contra eius intentionem, interpretantur in fauorem Cameræ, & ecclesiæ, per glo. in ver. dubium. cap. in præsentia. extra de probatio. licet, ver-
80 ba dubia in iudicijs, interpretẽtur in fauorem proferentis l. solemus. l. si quis intentione ambigua. de iud. & quando sumus in dubio in
81 iure, vel in facto, tunc fauore ecclesiæ, & Cameræ est iudiciandum pro ipsa, quia optima ratio est, & melior, quæ pro religione facit Arg. l. sunt personæ. ff. de religio. Bar. in l. j. C. de iur. fisci.

Octuagesimum primum est priuilegium; quod licet regulariter non agatur de euictione nisi re euicta, l. habere licere. ff. de euictio. tamen
82 est secus fauore Cameræ, vel ecclesiæ, quæ ante potest agere ad interesse particulare not. in l. credito. §. prædium. eo tit. & capit. fi. de empt. & vendi.
Octuagesimum secundum priuilegium est: quia licet alias regulariter,
83 quis eligens vnam viam, nō potest illa omissa ad aliam diuertere, vel redire l. tertia. ff. de actio. tritic. tamen ipsa Camera, aut ecclesia id bene potest cap. cum olim el secundo, & ibi Doct. de priuil. & excesse. priuilegiat.
Octuagesimum tertium priuilegium est: quia defraudator Cameræ, vel ecclesiæ, Christo iudice homicida iudicatur, & sacrilegus cap. non liceat. iuncto cap. qui Christi 12. q. 2.
Octuagesimum quartum priuilegium est: quia inuadens rem, vel bona
84 Cameræ est sacrilegus, & tanquam sacrilegus puniri debet cap. secundo. & ibi Docto de rebus ecclesiæ non alien.
Octuagesimum quintum priuilegium est: quia dominium, & possessio spoliorum, & rerum ecclesiarum est penes Christum per Abb. in cap. cum esses. in repet. de testam. Ideo caueant seculares, & alij ab illicitis occupationibus, & inuasionibus spoliorum, aliarumque rerum ecclesiasticarum, quia Dei sunt, quoad proprietatem & possessionem, qui proculdubio in talibus offenditur. glo. in capit. cum ex eo. de electio. in sexto. Innocen. in capit. cum super. de causa. possessionis & proprie. Archid. in cap secundo. de reb eccle. alien. lib. sexto. vbi dicunt quod Christus habet dominium bonorum ecclesiæ, sed vide, quæ dico. in quæst. de potestate clerici &c. in quæst. de licentia testandi.
Octuagesimum sextum est priuilegium: quod bona, & spolia ecclesia-
85 stica, possessiones, etiā prædia acquisita de pecunijs ecclesiæ, sunt exēpta a quibusuis collectis, & a quibusuis exactionibus: & hoc, siue in acquisitis, siue in acquirendis glo. notabilis in cap. primo. de immunit ecclesiæ lib. sexto. in vers. bonorum.
Octuagesimum septimum priuilegium est Cameræ, vel ecclesiæ Roman. cuius sunt omnia spolia ecclesiastica de mundo, vt dixi supra in q. de præscrip. quia si qui sint qui notorie bona mobilia, & stabilia, etiam oppida, & ciuitates illius teneant, contra detentores deuenitur ad sententiam latam, & factam contra Romandiolas, notorie detinentes quasdam ciuitates ecclesiæ Roman. & sedis apostolicę, vt per Bal. in prohe. feu.
Octuagesimum octauum priuilegium est: quia licet non procedatur in causis ex officio, & iudex non impartiatur officium suum, nisi pe-
tenti

tenti l. quarta. §. hoc dictum. ff. de dam. infec. tamen fauore Came-
86 ræ, & eccleſiæ poteſt procedi ex officio pro bonis ipſi Cameræ, & ec-
cleſiæ recuperandis, & acquirendis Bar. in l. ſi quis rem. de cuſto.
& exhiben. reis.

Octuageſimum nonum priuilegium eſt: quod licet iudex regulariter
non ſuppleat in facto, nec in his, quæ ſunt facti, per tex. in l. ſecunda. C.
vt quæ deſunt aduoca. par. iud in cauſis tamen Cameræ, & eccleſiæ
iudex poteſt ſupplere not. in l. ſi dotem. §. eo autem tempore. ibi iu-
dicis officium. ff. ſoluto mat.

Nonageſimum priuilegium eſt: quod creditor paciſcens cum Camera,
vel eccleſia debitrice, vt poſſit propria authoritate intrare poſſeſſio-
87 nem rerum obligatarum, non poteſt intrare poſſeſſionem rerum Ca
meræ, vel eccleſiæ, nec valet talis conuentio cum Camera vel eccle-
ſia capit. nulli liceat 12. quæſt. 2. & capit. licet. de foro compet. licet
regulariter cum alia perſona tale pactum valeret l. creditores. C. de
pigno.

Nonageſimum primum priuilegium eſt Cameræ, vel eccleſiæ: quod
quilibet poteſt pro illa, & illi ſtipulari glo. eſt in cap cordis oculus.
88 prima q. ſeptima. l. illud. C. de ſac. ſan. eccleſ. licet quis regulariter
alteri ſtipulari non poſſit l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. oblig.

Nonageſimum ſecundum priuilegium eſt: quia pro Camera, vel eccle-
ſia agitur ex pollicitatione, ſicut agitur pro rep. l. j. §. j. de pollicit.
89 cum a pari procedant reſpub. & eccleſia l. fin. C. de ſac. ſanct. eccle.

Nonageſimum tertium priuilegium eſt: quod omnes contractus Came-
ræ, & eccleſiæ in ſpolijs, & alijs rebus eccleſiæ, ſunt contractus bonæ
fidei per Bal. in cap. j. de plus peti. in ſi & in ſtipulatione interpoſita
90 pro eccleſia, & Camera, quæ eſt bonę fidei, veniunt omnia, quæ ve-
niunt in actione bonæ fidei. Iaſ. in §. action. de actio. inſtituta. vbi
ad longum.

Nonageſimum quartum priuilegium eſt: quod licet hæres promitten-
tis aliquid ob cauſam finalē, & decedentis cauſa nō impleta, non te-
neatur, etiā ſi ſit pro parte aduerſarij poſtea impletū. tamē, ſi ſit pro-
miſſum eccleſię, eſt ſecus, quia hęres tenetur poſt mortem eccleſia,
vel Camera adimplente not. in l. ſi ego. §. j. de iure dot. iuncto textu
in cap. ius publicum. prima diſtinct.

Nonageſimum quintum priuilegium eſt, quia licet impoſſibilitas ex
parte promittentis regulariter vitiat ſtipulationem, not. in l. ſtipula-
91 tio iſta. §. ſi quis ita ſtipulatus. de verb. obli. tamen eſt ſecus ex parte
promittentis aliquid eccleſię: vt ibidem.

Nonageſimum ſextum eſt priuilegium Camerę, vel eccleſię: quia illi
etiam per alternatiuam ſtipulationem acquiritur, not. in l. Gaius. ibi

matri, & ibi per modernos, iuncta l.sunt personæ.ff.de religio. licet
92 alternatiua stipulatio, inter personas quibus acquiritur, fit inutilis.l. item si seruus.§.si.conseq.ff.de stip.seruorum.

Nonagesimum septimum est priuilegium Cameræ, & ecclesiæ: quod si faciat contractum, per quem fit læsa, aut male alienasse rem suam dicatur, potest venire contra contractum a se factum, & contra factum suum, & eandem alienationem repetere, sicut dicimus in marito alienante rem dotalem l.j.§.cum lex.C.de rei vxor. actio. licet regula-
93 riter, nemo veniat contra factum suum. l. fundum ff. de ser. vrb. præd.

Nonagesimum octauum priuilegium est: quia Camera habet intentionem fundatam super omnibus bonis possessis a prælato defuncto, vnde omnia bona præsumuntur esse ecclesiæ, nisi extraordinarie probetur illa esse patrimonialia. Doct in capit.primo. de testa. per moder. capit.primo.& cap.tertio.de pecu.cler.dico supra in quæst.ex quibus præsum.cler.acq.

Nonagesimum nonum priuilegium est. Cameræ, vel ecclesia: quod si reperiuntur plura instrumenta, omnia vno die celebrata, in dubio instrumentum Cameræ, & ecclesiæ: præsumitur ante factum, quia in
94 dubio, pro religione iudicamus l. quod fauore, & quod ibi not. ff. de religio.

Centesimum priuililegium est: quod si Camera, vel ecclesia non habet instrumenta suarum possessionum, terrarum, vel prædiorum, sufficit quod habeat famam, & communem opinionem, sicut dicitur in ipso imperio, cui ecclesia, vel Camera æquiparatur glo. est in cap. auditis. de in integ. rest. Bal. in l. conuenticulam. C. de episcopis & cler & in l. proprietatis. de probat. & in l. cum super. ff de rei vend. per Innocen. in capit. veniens. de verb. sig. & si in aliqua domo, vel
95 fundo sunt affixa arma, & insignia ecclesiæ, vel Cameræ apostolicæ, illa domus, & fundus esse præsumũtur de domino ipsius ecclesiæ, vel Cameræ, per Io.And.in capit.eos.de immun.eccl. lib. sexto. Bal. in l. iubemus.C.de sac.sanct.eccle.

Centesimum primum est priuilegium ecclesiæ, vel Cameræ: quia licet alias inutilis contractus transferat dominium, & minus iustus titulus dedit causam præscribendi prout not. in cap.si diligenti. de præscrip.ex.l.eleganter.ff. de dolo. fallit tamen fauore ecclesiæ, vel Cameræ, per glo. in cap. secundo. vers. præscribendi. de rebus ecclesiasticis alien.lib.sexto.

Centesimum secundum item priuilegium est: quia distinctio Io. And. in capit. secundo. de pecul. cler. quod si clericus habebat tempore promotionis, ille, qui agit contra possidentem habet probare, si non habebat,

habebat, præſumitur, quod intuitu eccleſiæ nunc habeat. in dubio habet locum, etiam & intelligitur in promiſſis ipſi clerico: vt ſi tempore promotionis nihil habebat, Camera poſſit agere ad illa promiſſa poſt mortem clerici, & etiam ſic in alijs caſibus Lap. deciſio. 113.

Centeſimum tertium priuilegium eſt: quia eccleſia, vel Camera volens agere hypotecaria, non habet probare rem hypotecatam, ſicut eſt in fiſco, cui Camera apoſtolica, & eccleſia comparatur Bar.in l.j.C. de iur.fiſ.licet quilibet agens hypothecaria, probare habeat hypothecam l.de reb.C.de dona.ante nup.& ſi quis concurrat in hypothe-
96 ca cũ Camera eodem tempore pro hypotheca Cameræ præſumitur not.in l.j.circa fin.C.de his qui ſe. defe.

Centeſimum quartum eſt priuilegium: quod licet reficiens domum alterius, præferatur creditori habenti expreſſam hypotecam l. interdum. & quod ibi not. ff. qui pot. in pig. hab. tamen eſt ſecus quando Camera, vel eccleſia haberet priorem hypothecam. §. his conſequens.in fi.in authen.de æqualit dot.

Centeſimum quintum eſt priuilegium: quod licet quælibet res ſubiaceat pignori prætorio, & conuentionali, tamen eſt ſecus in re eccleſiæ, & Cameræ, quæ non poteſt pignorari indiſtinctè, notat. in l.quinque legibus.de bon.damnat.

Centeſimum ſextum priuilegium eſt: quia quilibet laicus poteſt agere actione rei vend. pro rebus Cameræ prędictis, vel male alienatis c. presbyterorum vbi Abb de reb.eccleſiæ non alienan. glo. & Doct. in l. iubemus.la ſecunda.§.economus.de ſac.ſanc.eccle.

Centeſimum ſeptimum priuilegium eſt. quod Camera, vel eccleſia non cogitur admittere retentionem expenſarum, in rebus ſuis factarum, ſicuti dicitur in dote a fortiori l. vnica. §. taceat verſ.ſed nec ob impenſas.C.de re. vx.actio ſed eccleſia bene retinet ſuas impenſas Bar. l.fin.C.de pig.actio.licet regulariter admittatur pro quolibet retentio, ob impenſas factas not.in l.fin.C.de compenſatio.

Centeſimum octauum priuilegium eſt: quod licet res inter alios acta nemini noceat, vel proſit, prodeſt tamen Cameræ, vel eccleſię ſicut
97 dicimus in fiſco: quæ a pari procedunt per canoniſtas in cap.pen.de re iud.& per ciuiliſtas in l.ſecunda.de com.rer.alien.

Centeſimum nonum eſt priuilegium: quod licet non poſſit ferri ſententia pro reo, niſi petatur l. ad peremptorium.& l.poſt ædictum.de iud.
98 hoc tamẽ fallit in eccleſia rea, vel Camera ſicut dicimus in republica & fiſco, quibus eccleſia comparatur l.fi.C.de ſac.ſan.eccle l. ij. §. ſenatus conſult.de iur.fiſ.

Centeſimum decimum eſt priuilegium. quod in dubio ſemper debet ferri

ferri ſententia pro eccleſia, & pro Camera, not. in cap. in præſentia de probatio. & Fel. in capit. fin. de iud. & ſententia lata contra eccleſiam ex falſa cauſa, vel obreptitia, eſt nulla, ipſo iure, Innocen. in cap. in præſentia. de renuntiat. eſt tex. in l. 1. de ſent. aduer. fiſ. la. lib. decimo.

Centeſimum vndecimum priuilegium eſt Cameræ, & eccleſiæ: quod Camera poteſt exigere ſuum debitorem ante diem, & ante tempus, ma-
99 xime inſtante neceſſitate Cameræ, vel eccleſiæ, vel ſtãte dubio, quod debitor efficiatur non ſoluendo Bal. Cyn. in l. 1. §. exactio. C. de rei. vxor. actio.

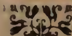
Centeſimum duodecimum eſt priuilegium eccleſiæ, vel Cameræ: quod debitum ſemel ſolutum Cameræ, vel eccleſiæ non repetitur, etiam ſi
100 ex falſa cauſa ſit ſolutum, Bal. in l. mandatum. C. mand. per l. ſi pater. de manum. vind. in l. ſicut. de actio. & oblig refert & ſequitur Bal. nouel. in tract. de dote 45. priuilegio.

Centeſimum decimumtertium priuilegium eſt: quod Camera poteſt delegare ſuum debitorem, etiam inuitum alteri, ſicut dicitur fauore dotis, & reip. cui eccleſia, & Camera equiparantur l. fin. de ſac. ſanct. eccleſiæ. licet regulariter hoc fieri non poſſit l. 1. C. de nouat.

Centeſimum decimumquartum priuilegium eſt: quia licet alias regulariter proniores debeamus eſſe ad abſoluendum, quam ad condemnandum l. Arrianus. de actio. & obligat. & canoniſtæ in capitulo ex litteris. de præben. fallit tamen fauore Cameræ, & eccleſiæ, quia: ſi ſint teſtes idonei, fertur ſententia in fauorem ipſius eccleſiæ, vel Cameræ actricis not. in d. cap. ex litteris. & c. fin. de re. iudi.

Centeſimum decimumquintum eſt priuilegium: quia ſententia lata in fauorem Cameræ, & eccleſiæ ſine certa quantitate tenet, Bart. in l. fin. de ſenten. quæ ſine certa quantitate fer. Item ſententia poteſt ferri in fauorem eccleſiæ, & Cameræ etiam de nocte, & tenet, glo. in capit. ſi imperator. 96. diſt. iuncto. capit. ius publicum. id.

Centeſimum decimum ſextum eſt priuilegium: quod ſcienter occupantes bona eccleſiarum vacantium, vt eſt in ſpolijs, ipſo facto ſunt excommunicati per Dominic. in capit. generali. de electio. lib. ſexto c. 1. de ſciſma.

De regalibus, contractibus, & decretis collectoris, & ſubcollectorum.

SOLET reuerenda Camera apoſtolica pro curis, ſolicitudinibus, & labore, quem adhibet Reuerẽdiſſ. Collector in colligendis ſpolijs, & circa illorum exactionem, & recuperationem, perſoluere illi pro regalibus (ita.n. appellant.) 10. pro omni num. centenario, quem ex ſpolijs redigit, imburſat, & incamerat, ex quibus idem Collector duo Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Cardinali Camerario de more antiquo, & inueterato reſpondet.

Quæ decem recipit de omni ſpolio ad ſummam centum aſcendente, vel plus, ſi tranſcendit, vel minus, ſi non aſcendit, ſemper ad ratam, & pro rata incameratæ quantitatis: modicum profecto emolumentum, & leuis admodum recompenſatio ad immenſos, & importabiles ſumptus, ac labores quos pro Camera, & ſede apoſtolica ſubſtinet Reuerendiſſimus Nuntius, & Collector Neapolis.

Verum, quia accidit vt plurimum, quod clericus prælatus, vel beneficiatus decedens, facultate teſtandi obtenta, teſtatur, & diſponit de bonis ſuis, & ſpolijs, ſuum condendo teſtamentum, & ſuam vltimã ordinando voluntatem: vel abſque ſpeciali facultate ſibi conceſſa teſtatur, & diſponit in fauorem, vel venerabilis Hoſpitalis beatę Marię annunciatæ, vel Hoſpitalis incurabilium Neapolis, vel Hoſpitalis ſancti Iacobi incurabilium de vrbe, aut alterius loci indultum, & priuilegium a ſede apoſtolica habentis, recipiendi ſpolia ſibi in teſtamento, aut alia via per prelatos, vel beneficiatos relicta, vel relinquenda: qualia priuilegia ego temporibus meis vidi dictis locis conceſſa: vel accidit, quod Papa ſpolium, & ſpolia donat, qualiter ſæpe vidi donari a Sanctiſſimo D. N. D. Pio Papa Quinto diuerſis pauperibus epiſcopis, quę eſt eius immenſa liberalitas: in iſtis caſibus, ego vidi ſeruari, & audiui ſeruatum, quod ſi ſpolia ſint recollecta opera, medio, & diligentia, aut labore Subcollectoris, vel alterius miniſtri Collectoris, integre in totum, vel in partem, quod regalia præfatorum x. pro centenario ab hæredibus debentur in totum, vel pro rata exactorum, & recollectorum Reuerendiſſ. Collectori ad inſtar ſpoliorum: quę pro Camera colligit: in quibus, quia eſt eadem ratio, idem ius ſtatui debere videtur rationabile, vulgatis iuribus, & quando res eſt cum hæredibus, vel miniſtris locorum, quibus relinquitur diſcretis, & rationabilibus ciuiliter, ac vrbaniter agẽtibus, vidi rem ſemper peragi, abſque diſcrepantia, & differentia aliqua. Si

vero

vero ſequuta morte re integra. antequam Collector, vel Subcollector ſeſe in ſpolijs immiſceat, comparet hæres, vel hoſpitalium miniſter, qui in promptu Collectori, vel ſubcollectori de licentia, aut priuilegio teſtandi, ac de teſtamento, aut diſpoſitione doceat, ſimulque ſe offerat in ſpolio agere vices ſubcollectori, & propterea inſtat per Reuerendiſſimum d. Collectorem, vel ſubcollectorem in cauſa per eum, & eius miniſtros nihil fieri, aut innouari, attento quod ipſe de perſe cauſam, rem, ac negocium ſuum peragere intendit, ſine opera auxilio, vel medio collectoriæ: licet forſan de ſtricto iure, regalia tunc Collectori ſecundum aliquorum opinionem non debeantur, tamen pro authoritate, & facultate, quam exhibet Collector in deputando ſubcollectorem, pro parte hęredis, vel hæredum nominatorum, pro ſubſtitutione, & commiſſione, quam facit iuxta ſuas ordinarias facultates in formam ampliſſimam, cum omnibus clauſulis, & ſolemnitatibus extenſa: vt cum omni facilitate ſpolia recolligere, & negocium ſine labore peragere poſſit, attento labore in perſpiciendis, perſcrutandis, & diſcutiendis licentia, teſtamento, ſcripturis & iuribus productis, & exibitis: impartiendo ſuum nomen, & ſuam authoritatem interponendo, circa exactionem, recuperationem, & recollectionem rerum ſpoliorum, tam circa nomina debitorum, quam quaſcunque alias perſonas detinentes, occupantes, vſurpantes, occultantes, ac quomolibet obligatos, a quibus ſine Nuntij, & Collectoris authoritate, nomine, & auxilio vix exigi, & recuperari poſſent: attento quod ipſe Collector, qui eſt iudex ordinarius rerum, & cauſarum huiuſmodi, ius, & iuſticiam contra perſonas præfatas miniſtrat & miniſtrare habet, & alijs attentis, quæ in cauſis huiuſmodi diuerſimode occurrit agere, nomine, & auctoritate Collectoris. Ego vidi, & obſeruaui, licet non nomine regalium, vel pro ordinarijs regalibus, per tales hæredes, vel miniſtros in recognitionē officiorum, & ſeruitiorum præfatorum ſibi, vel locis pijs prædictis impenſorum, ſic honorifice perſolui honoraria Collectori, quæ ſufficerent pro integra ordinariorum regalium ſolutione, ſeu ſatisfactione.

Quando vero Papa ſpolia donat, ego vidi quod de taliter donatis ſpolijs, Collector ſua ſemper percipit regalia ad rationem x. pro centenario, & vidi ita ſeruari, & ſeruatum ſemper audiui. Idque merito duplici ratione: Primo quia ſpolia ſunt auctoritate ſua, & ſuorum miniſtrorum, ac ſubcollectorum opera, diligentia, & labore recollecta, & in tuto poſita. Secundo, quia Papa donando ſpolia, fuit ſemper præſumptus intelligi, quod donet illa, quæ ad ſeipſum ſpectant, & illa:

illa, quæ in eius Cameram apoſtolicam intrarent, deductis regalibus Collectoris, & ſubcollectoris, ac expenſis factis pro illis recolligendis, quę expenſæ in primis, & ante omnia debent refici, quia fructus, intelliguntur, deductis expenſis, recollectionis, exactionis, & repoſitionis; Specul. de expen. §. 1. verſ. & hæ expenſe, Nec Papa in dubio donando intelligitur, niſi de eo: quod ad ſeipſum ſpectat, nec præſumitur tollere ius tertij per Sarnen. in reg. de non tollen. iur. quæſit.

Subcollectori vidi ſemper ſolui expenſas, quas feciſſet vtiles, & neceſſarias circa ſpolia, illorumque exactionē, & pro laboribus, & diligentia ſua, vidi ſolui regalia videlicet 4. pro num. cuiuslibet centenarij pecuniæ: quam redigit de ſpolijs, & incamerat, & plus, & minus iuxta quantitatem. redactam, & ad ratam ſummæ incameratæ ratam regalium dictorum 4. Et hoc ſi Commiſſarius colligit in ſua patria, & nō exeundo extra patriam. Quia: ſi exit extra patriam, vel per collectorem ſit deſtinatus ad ſpolium, tunc quia indiget equis, famulis, & notario, ſiue actuario: quos ſecum ducit, vnde multas expenſas ſubſtinet, res ſe aliter habet: Quia tunc vidi, & obſeruaui, eſſe ſolitum ſolui dietas, ad rationem vnius, vel duorum ducatorum pro qualibet die, ſecundum qualitatem, conditionem, & dignitatem perſonæ ſubcollectoris arbitrio Reuerendiſſimi domini Collectoris, aut regalia ducatorum 4. ſi ſpolium eſſet notabilis valoris, ad electionē dicti ſubcollectoris: in vrbe vero vidi & obſeruaui, quod ſoluitur commiſſario in primis expenſa victus, deinde ſcutum vnum ad minus ſingulo die pro ſalario ſuo, & medium ſcuti pro notarij ſui ſalario, cum expenſis victus, & alias arbitrio collectoris, ſecundum qualitatem perſonæ, & negotij ſuper huiuſmodi. & de huiuſmodi non vidi bullas, ſtatutum, vel conſtitutionem apoſtolicam, vel Cameræ aliquam ordinationem, ſed vidi obſeruari, audiui obſeruatum ſemper, & eſſe hodie in viridi obſeruantia.

Solet, vt plurimum imo fere ſemper Reuerendiſſimus Collector, habita informatione capta per ſubcollectorem ſuper ſpolijs, cum hæredibus clerici defuncti vel eius conſanguineis concordare, vel tranſigere, tranſactionemque cum eis nomine Camerę facere, relinquendo, & dimittendo eis omnes res, & bona cuiuſuis generis, cedendo, & transferēdo, eis omnia iura Cameræ apoſtolicę competentia, eoſque in ius ac locum Camere ponendo pro ſumma, & quantitate per eoſdem ſoluta, vel ſoluenda conuenta pactis, modis conditionibus, & temporibus eidem beneuiſis, qui eſt contractus frequens imo ordinarius in cauſis ſpoliorum, vſque ab antiquo celebrari ſolitus. In

qui-

quibus concordijs,& transactionibus faciendis obseruaui, quod collectores mei temporis procedebant cum omni circumspectione, vrbanitate,& charitate,benignissime hęredes,vel consanguineos defuncti pertractando, semper eosdem quibuscunque personis etiam aliquanto plus offerentibus, ac aliquanto meliorem conditionem Cameræ offerentibus,præferendo:& inter alia vidi, & obseruaui spolia, & spoliorum negocia bene,pie cum charitate, ac diligentia tractari tempore Santissimi D.N. Pij Papa v.in regno Neapolis,per Reuerédissimum d. meum. d. Ciprianum Pallauicinum prothonotarium præfati Santissimi D.N. & sedis eius apostolicæ in ciuitate, & Regno Neapolis Nuntium, & Collectore, nunc merito Archiepiscopum Genuæ virum vti nobilitate,ita etiam animi bonitate, probitate, ingenio, prudentia, scientia, & moribus præditum, ac in negocijs, & rebus gerendis, miræ desteritatis. Ita, vt non facile dignoscas in eo,maior ne sit diligētia,& desteritas pro rebus Camerę, an charitas, & pietas erga defuncti hæredes, & consanguineos. Modus profecto procedendi conueniens Nuntio Sic Pij, & Sancti Pontificis. Solet etiam aliquando Collector nolentibus super spolijs hęredibus vel consanguineis concordare, conuenire cum tertio extraneo, illique pro prætio conuento spolia, & spoliorum iura cedere, & vendere, sed a talibus solet Collector cauere,quia, vt ego vidi, & obseruaui tales contractus non transeunt cum pace, & quiete, nec bonum sortiuntur effectum, sed ex talibus conuentionibus cum extraneo,exclusis hæredibus,aut consanguineis celebratis, oriri solent litigia,clamores, & sæpe etiam scandala,ideo abstinere vidi.

Et nolentibus hæredibus concordare imo ad causam suam, & iura sua defendendum comparentibus, dato termino fisco Cameræ, & parti ad docendum, ac probandum de sibi incumbentibus, deductis, ac probatis hinc inde, seruatis de iure,stilo, ac in causis spoliorum seruari solitis, solet Reuerendissimus Collector ad determinationem causæ pro iustitia deuenire. condemnando,vel absolnendo: condemnando videlicet applicando,& incorporando fisco Cameræ apostolicæ vel declarando esse spolia,& bona cameræ relicta per defunctum: absoluendo vero, si bona relicta non fuerint spolia,vel si fuerint, tantum ęs alienum soluendum insurgat, quod relicta absorbeat.

Item vidi obseruatum, quod Reuerendissimus Collector,visa causa coram se, & introducta, & vertente, vel visa informatione capta in partibus per subcollectorem super spolijs alicuius defuncti, ex qua constat, vel ius nō competere aliquod Cameræ super bonis inuentariatis,vel sequestratis,vel relictis,vel quod hærędes contra quos agi

tur

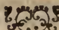
tur funt pauperes, egentes potius vt fibi detur, quam quod eis aliquid auferatur, folet ex eifdem actis, & ex eadem informatione capta etiam nullo termino iudiciario feruato, mandare quod ab impetitis per fifcum Cameræ apoftolicæ abfoluantur hæredes, decretum abfolutorium ad pedes proceffus caufæ, vel dictæ captæ informationis interponendo, & defcribendo, perpetuum defuper procuratori fifcali filentium imponendo: vel per litteras fuas ad fubcollectorem in partibus ordinare, quod præfatos hæredes, vel abfoluat, vel eos moleftare defiftat, idque facere poteft attenta auctoritate procedendi ampliffima, fibi in caufis fpoliorum per Bullas, breuia, ac alias conftitutiones in caufis fpoliorum factas conceffa, quorum vigore poteft procedi fimpliciter, de plano, fine ftrepitu, & figura iudicij, vt in quæftione de modo procedendi diximus.

Detegentibus etiam perfonis, & reuelantibus fpolia, bona ac iura Cameræ occulta, folet Reuerendiffimus Collector promittere, ac promiffionem facere quartæ partis retractus faciẽdi, rerum reuelatarũ: modo fint res, de quibus neque Collector, neque miniftri Collectoris notitiam habeant, & modo fint fpolia antiqua, cum iftis claufulis modificatis ego vidi breue Pij iiij. R. D. Paulo Odefcalco Nuntio, & Collectori directo, emanato in principio fui Pontificatus.

Et ex his fit abfolutus ifte libellus ad laudem omnipotentis Dei: in quo fi fuerit aliquid benedictum, honor fit eius diuinæ maieftati: fi fecus fit vel aliquid fit per quod aliquo modo aures catholicæ offẽdi poffint, fit femper correctioni Sanctæ Romanæ Ecclefiæ fubiectus, cuius cenfuræ & iudicio dicta in quacunque parte libelli fubiaceant, & remiffa effe omni tempore intelligantur. Ad laudem Domini noftri Iefu Chrifti Amen.

MOTVS PROPRII, BVLLAE, ET breuia Sanctissimorum Rom. Pontificum In materiam Spoliorum Ecclesiasticorum emanata.

MOTVS PROPRIVS S. D. N. PII PAPAE QVARTI

Quo declaratur, quod singula Testamenta, Donationes, & quæcunq; aliç dispositiones per personas ecclesiasticas, facultatem a sede apostolica non habentes, etiam in fauorem Piorum locorum facta, de rebus ecclesiasticis, nulla sint, & deputatur modernus spoliorum collector generalis ad illas exigendum, priuilegijs dictorum piorum locorum, cæterisque contrarijs non obstantibus.

Dilecto filio Francisco Odescalco Cameræ nostræ apostolicæ præsidenti, ac spoliorum quorumcunque in vniuersa Italia Collectori nostro generali. *Pius PP. IIII.*

DILECTE fili Salutem, & apost. benedictionem. Graue nobis, & molestum accidere solet, cum de personarum ecclesiasticarum actionibus, quæ integritatis exemplo cęteris præstare debent, ea nobis deferuntur, quæ & eorum famæ sinceritatem denigrare, & Cameræ nostræ apostolicę incommodum, detrimentum afferre videntur. Vnde nos vt malitiosorum prauis intentionibus occurrere valeamus, debita postmodum remedia in medium afferre, & perniciosis fraudibus, proutex vniuersalis nostræ Curiæ sollicitudine tenemur, obuiare cogimur. Cum itaque (sicut ex proborum, & fidedignorum hominium relatione nuper accepimus) quampluries prælati, presbyteri, & aliæ ecclesiasticæ personæ diuersarum prouinciarum locorum, & dominiorum, & præsertim Regni Neapolis nulla a nobis, seu sede apostolica facultate testandi suffulti, vel muniti, sed temeritate propria, & forsan ad suorum importunam suggestionem impulsi in eorum vltimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo, de bonis suis diuersimode, licet id facere nullo modo possint, neque debeant, disponere, audeant, ipsaque bona sub diuersis confictis preteştibus & coloribus hospitalib. ac pijs locis & forsan cum promissionibus clandestinis, quod eorum consanguineis,

neis vel affinibus, aut aliis personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorum obitum ab ipsis hospitalibus, & locis de certa, seu quota portione bonorum huiusmodi subueniatur, testari, relinquere legare, codicillari, non erubescant, in dictæ Cameræ nostræ graue damnum, & præiudicium maximum: dictæ Cameræ indemnitati opportune consulere, & inconuenientibus huiusmodi pro officij nostri debito, congruum remedium adhibere volentes motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instãtiam, auctoritate apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus omnia, & singula testamenta, donationes in illis, vel mortis causa factas, codicillos, legata, & quæcunque alia in vltimis voluntatibus per quoscunque ecclesiarum prælatos, etiam si patriarchali, Archiepiscopali, vel Episcopali præfulgeant dignitate, ac quorumuis monasteriorum cuiuscunque ordinis Abbates seu commendatarios, ac presbyteros, & alias quaslibet ecclesiasticas personas prædictas, & quascunque alias, quæ ex bonis, & redditibus ecclesiasticis, & beneficiorum fructus percipiunt, absque nostra, seu eiusdem sedis speciali licentia, & facultate quomodolibet quæ in futurum ab illis quocunque pretextu, aut quæsito colore, etiam in fauorem hospitalium, & aliorum piorum locorum huiusmodi de dictis redditibus fieri, condi, & testari, seu relinqui, aut quouis vltimæ voluntatis titulo disponi contigerit, nulla, irrita, inania, inualida, ac nullius prorsus roboris, vel momenti fore, & esse, ac nemini, neque etiam hospitalibus & pijs locis præfatis cum ad Cameram ipsam solum fraudandum, prout ex multis fraudibus desuper commissis & repertis nobis, constitit, premissa fieri clare appareat nullatenus deinceps suffragari, neque subsistere, aut testamentis suis huiusmodi quemque iuuare, aut tueri, nec effectum aliquem vlla ratione habere, vel sortiri. Quinimo te, de cuius probitate, & fide specialem in domino fiduciam obtinemus, bona quæcunque post hac in dictis testamentis relicta, tamquam spolia ad nos, & eandem Cameram spectantia, & deuoluta per te, vel subcollectores tuos deputatos, iam, vel deputandos libere exigere, & recuperare, illorumque possessionem absque vitio spolij aprehendere, ingredi, ac retinere posse, & debere, necnon pro tollendis omnino fraudibus prædictis quæcunque testamenta, donationes, codicillos, legata, & alias, quascunque vltimas voluntates, vt præfertur imposterum faciendas, & facienda, atque in eis contenta, & inde sequuta quæcunque, etiam quoad subsecutas dictorum bonorum possessiones, & illorum appræhensiones huiusmodi Motu, scientia, & deliberatione prędictis ex nũc, prout ex tunc reuocamus, irritamus,

caſſamus, & annullamus, ac iuribus prorſus euacuamus, pro reuocatiſque, irritatis, caſſatis, annullatis, & penitus viribus omnibus euacuatis vbicunque, tam in iudicio, quam extra ab omnibus haberi debere volumus decernimus, atque mandamus, ſicque per quoſcunque etiam S. R. E. Camerarium, & alios Cardinales, ac clericos, & præſidentes eiuſdem Cameræ ceteroſque indices, & commiſſarios, ac alios tam eccleſiaſticos, quam ſæculares quauis dignitate, & authoritate, etiã Marchionali, Ducali, & Regali fulgentes in quibuſuis cauſis, & inſtantijs, ſublata, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi, ac decidendi facultate, & authoritate iudicari interpretari, atque decidi debere: irritum quoque, & inane ſi ſecus ſuper his a quoque quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attestari decernimus: non obſtan. premiſſ. ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon prouinciarum locorum dominiorũ regni Neapolis, & quorumcunque aliorum regnorum, ac hoſpitalium, & pręſertim pauperum incurabilium, & aliorum piorum locorum cuiuſuis ciuitatis, etiam Neapol. iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs, quoque, & indultis, & litteris apoſtolicis illis, & quibuſcunque alijs perſonis, & locis etiam actu hoſpitalitatem exercentibus ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficatioribus, & inſolitis clauſulis irritantibusque, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia per Roman. Pontifices prædeceſſores noſtros, ac ſedem apoſtolicam, aut alias etiam, per nos quomodolibet conceſſis, cõfirmatis, & innouatis, etiam ſi in illis expreſſe caueatur, quod teſtamenta clericorum, presbyterorum, vel etiam prælatorũ facultatem teſtandi, a dicta ſede minime habentium in fauorem hoſpitalium, aut aliorum piorum locorum huiuſmodi quomodolibet facta valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, & executioni demandare debeant. Quibus omnibus, etiam ſi pro illorum ſufficiẽti derogatione de illis, eorũque totis tenoribus, ſpeciali, ſpecificas expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quęuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & totaliter inſertis habentes, illis alias in ſuo robere permanſuris, hac vice duntaxat harum ſerie ſpecialiter, & expreſſe derogamus, illaque aduerſus pręmiſſa nullatenus ſuffragari poſſe, vel debere decernimus. cæteriſque cõtrarijs quibuſcũque. Dat. Romæ Apud ſanctũ Petrũ ſub Annulo Piſcatoris die 26. Maij. M.D.LX. Pont. noſtri Anno Primo.

Clemens

CLEMENS SEXTVS ETC. DILECTO FILIO Morerio de Morerijs canonico Agennen.

PERLATO nuper ad noftri Apoftolatus auditũ quod venerab. frater nofter Raimundus epifcopus fancti Pintij thomeriarum, adeo graui fui corporis infirmitate, ac debilitate tenebatur oppreffus, quod fecundum humanum iudicium, de vita corporali defperabatur ipfius: Nos eidem pio fuper ijs compatientes affectu, & prouidere ne bona ipfius mobilia per aliquos occuparentur, afportarentur indebite, aut confumerentur inutiliter, fed potius conferuarentur fideliter cupientes, bonorum ipforum difpofitionem nobis ex hijs, & certis alijs caufis rationabilibus duximus fpecialiter referuandam, decernentes ex tunc irritum, & inane, fi fecus per quofcunque fcienter, vel ignoranter contingeret fuper hijs attemptari. Quocirca difcretioni tuæ per apoftolica fcripta committimus, & mandamus, qnatenus per te, vel alium, feu alios fi præfatus epifcopus rebus humanis effet exemptus, vel ipfum migrare contingerit ab hac luce, bona huiufmodi quęcunque fint, & in quibufcunque rebus confiftant, & per quafcunque detineantur, vel debeantur perfonas, fuper quibus fimpliciter, & de plano, fine ftrepitu, & figura iudicij, fi neceffe fuerit te informes, petere, exigere, recipere, ac conferuare fideliter, vt de illis fecundum difpofitionem noftram poffit vtilius ordinari procures. Contradictores &c. Non obftante fi eis, vel eorum aliquibus commnniter, vel diuifim a fede apoftolica fit indultum quod interdici, fufpēdi, vel excommunicari non poffint per litteras apoftolicas non facientes plenam, & expreffam, ac de verbo ad verbum de indulto huiufmodi mentionem: fummopere precauendo quod prętextu præfentium eidem epifcopo quamdiu in humanis egerit nullam pænitus inferas fuper bonis huiufmodi moleftiam, nec ante nec poft quominus expenfe funerariæ, ac debita vera, & legalia ipfius epifcopi rationabiliter de bonis perfoluantur prædictis: volumus autem quod eos qui tibi bona ipfa reftituenda, vel affignanda, feu perfoluenda duxerint poffis abfoluere plenius, & quitare de hijs quæ inde receperis ab eifdem faciendo fuper fingulis affignationibus, inde tibi faciēdis confici duo confimlia pubiica inftrumenta, quorum vno penes reftituentes affignantes, vel foluentes dimiffo, reliquum ad noftram ftudeas Camerā deftinare. Dat. apud Villamnouam Auinionen. dierum xiij. Kal. Iulij Anno Quarto.

INNOCENTIVS PAPA SEXTVS.
Venerabili fratri Petro Archiepiscopo Beneuentano salutem &c.

OLIM in nostri Apostolatus primordijs dispositionem bonorum mobilium, ac debitorum, et creditorum quorumcunque Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac Abbatum quorumcunque mon. quorumcunque ordinum exemptorum, & non exemptorum regni Siciliæ, seu terræ citra farum, quę Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates ipsi, tempore obitus eorum haberent, vel pertinerent quomodolibet ad eosdem, nobis duximus specialiter reseruandam, Ideoque fraternitati tuæ per apostolica scripta mãdamus, quatenus per te vel alium, seu alios bona debita, & credita, huiusmodi Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac Abbatum ipsorum cum obierint, quæcũque qualiacũque, & quãtacunque fuerint, & per quascunque personas detineantur, seu etiam debeantur petere, exigere, ac recipere cum integritate procures, faciens fieri de bonis, debitis, & creditis, ipsis cuiuslibet Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac Abbatum ipsorum quæ recipere te cõtinget, duo consimilia publica instrumenta, quorum vno penes assignãtes illa demisso, reliquum ad Cameram nostram mittas. Nos enim tibi absoluendi, & quitandi eos a quibus bona, debita, & credita ipsa, receperis, plenam tibi concedimus teno re præsentium potestatem. Non obstante si bona, debita, & credita ipsa de priuilegio, consuetudine, vel statuto capitulis, & conuentibus, ecclesiarũ, & monasteriorum, aut quibusuis alijs forsitan debeantur, seu si fuerint alicui, vel aliquibus operibus, vel vsibus deputata, aut si aliquibus communiter, vel diuisim a sede apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem contradictores &c. Dat. Auinion. xij. kal. Maii Anno Primo.

VRBANVS PAPA QVINTVS.

Dilectis filijs Petro Abbati Mon. Sãcti Georgij maioris de Venetijs Castellan. dioc. Apostolicæ sedis Nuntio, ac Collectori fructuum, prouentum, et bonorum in Aquilegen. Graden. Mediolanen. ac Rauennaten. Ciuitatibus dioc. ac prouincijs, et nonnullis, aliis partibus Apostolicæ Cameræ debitorum, eiusque subcollectoribus vniuersis et singulis salutem. &c. Licet nos dudum dispositionem bono-

rum

rum mobilium, ac creditorum, & debitorum, Abbatum, ac Episcoporum, & superiorum prælatorum decedentium duntaxat, quæ ad eos seu ipsorum administrationem spectarẽt tempore mortis eorum, sub certa forma, & moderatione, & non aliorum quorumuis clericorum inferiorum, seu personarum ecclesiasticarum decedentium, nobis duxerimus reseruandam, vos tamen seu aliqui ex vobis, vt nuper displicenter audiuimus vigore cuiusdam commissionis Apostolicæ sedis, vt dicitur tibi fili Abbas, seu tuo in officio collectorie prædecessori factæ, bona, & credita inferiorum clericorum, & personarũ ecclesiasticarum huiusmodi, præter nostram recipitis voluntatem, quod non habemus acceptum, immo displicet nobis valde: Quare discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus nulla bona & credita, quorumcunque decedentium inferiorum clericorum & personarum ecclesiasticarum huiusmodi, sine nostro speciali mandato, de cetero recipere præsumatis. Nos enim si secus facere præsumpseritis præter nostram indignationem, & etiam punitionem vobis merito inferendam, vestros processus & sententias, si quos forsan super his feceritis & tuleritis, ex nunc decernimus irritos & inanes. Ceterum volumus, quod per te fili Abbas tenor præsentium sub tuo sigillo vobis singulis subcollectoribus transmittatur: Data apud Montesflasco. 4. Non. Octob. Anno sexto.

BENEDICTVS PAPA XII.

Benedictus &c. Dilecto filio Ioanni Amalkici clerico Agatheñ. Dioc. iurisperito Nuncio nostro in Regno Sardiniæ & Corsicæ.

NVPER ad nostri Apostolatus auditum assertio relationis fide digna perduxit, quod in Regno Sardiniæ, & Corsicæ quidam abusus detestabilis inoleuit, videlicet, quod cum prælatos, & personas ecclesiasticas dicti Regni ab hac luce migrare contingit, laici & clerici, fratres, nepotes, consanguinei, familiares, affines, & vicini pręlatorum, & personarum prædictarũ, ad bona per ipsos prælatos & personas dimissa, & quæ de fructibus, redditibus, obuentioribus ecclesiarum, & beneficiorum ecclesiasticorum per obitum dictorũ prælatorum, & personarum vacantium, tempore vacationis eorum obueniunt extendentes temerarijs ausibus manus suas bona ipsa, quæ futuris reseruari successoribus, vel in vtilitatẽ ecclesiarũ, & beneficiorum ipsorum salua tamen dispositione sedis Apostolicæ dispensare deberent, occupare, vsurpare, contractare, secũ asportare, ac retinere in animarum suarum periculum, ecclesiarum, & beneficiorum ipsorum detrimentum maximum & lęsionem enormem libertatis Ecclesiasticæ præsumpserũt hactenus, absque causis alijs rationabilibus &

præſumunt Cũ talia æquitati, iuri, & rationi obuia nequaquã poſſint vel debeant tolerari diſcretioni tuę per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus quatenus per te vel alium ſeu alios ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicij vocatis illis, quos euocandos noueris ſolerti adhibita diligẽtia te informãs bona huiuſmodi, quę a fratribus, nepotibus, conſanguineis, familiaribus vel alijs ad quos de iure non pertinerent vſurpata, capta, contractata, & aſportata reperetis. non obſtante abuſu prædicto, qui eſt tanquam veritati & rationi contrarius abolendus, ſub manu noſtra, & Apoſtolicæ ſedis exigere, petere, recipere, ac conſeruare proueres in vtilitatem eccleſiarum & beneficiorum ipſorum, vel alias prout ordinandum duxerimus diſpenſanda contradictores &c. Non obſtantibus tam fe. re. Bonifacij Papæ viii. prædeceſſoris noſtri qua cauetur ne aliquis niſi in certis exceptis caſibus & in illis vltra vnã dietam a fine ſuæ Dioc. ad iudicium euocetur, & de duabus dietis in concilio generali, quam alij conſtitutionibus in contrarium editis quibuſcunque: ſeu ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Data Auinioni Idibus Aug. anno ſeptimo. M. CCCCX.

S. D. N. D. PAVLI DIVINA PROVIDENTIA PAPAE III.

BVLLA EXTRAVAGANS SVPER SPOLIIS.

Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. ad perpetuam rei memoriam.

ROMAN. Pont. prouidentia circumſpecta dubia quæ litium diſpendia afferre poſſent, in ſuæ declarationis arbitrio tollit, ac deſuper ſtatuit & ordinat, prout rerum qualitate penſata, conſpicit in domino ſalubriter expedire. Cum itaque, ſicut accepimus, a nonnullis nimium curioſis, qui iura Cameræ apoſtolicæ vſurpare, ac Cameram præfatam illis defraudare vellent, in dubium redigatur, an res, & bona, ſpolia nuncupata prælatorum, etiam Põtificali, vel alia maiori dignitate fulgentium, cęterarumq; perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, & regularium, tempore obitus ipſorum remanentia, ex eo ꝙ Rom. Pont. pro tempore exiſtenti, & Cameræ præfatę reſeruata fore aliqua generali apoſtolica conſtitutione, forſan non caueatur, ad Cameram prædictam iure legitimo ſpectare, & pertinere debeant. Nos & ſi ſatis euidenter conſtet, & appareat, prædeceſſorum noſtrorum

Rom.

Rom. Pont. & noſtram indubiam intentionem, & voluntatem ſemper fuiſſe, vt ſpolia huiuſmodi, ad dictam Cameram & non ad alios ſpectarent, & pertinerent, & quod pro eadem Cameræ exigerentur & recuperarentur. Cum prædeceſſores præfati, diuerſos dictorum ſpoliorum, vt ad Cameram prædictam ſpectan. & pertinentium collectores, & exactores, in varijs prouincijs & locis deputauerint, & conſtituerint, & nos deputauerimus & conſtituerimus, variæque literę ab eiſdem prædeceſſoribus, & a nobis ſuper exactione, aliquorum eorundem ſpoliorum, in quibus ſpolia huiuſmodi, ad pręfatam Cameram ſpectare expreſſe continebatur, emanauerint, ac ſemper de illis, dicti prædeceſſores, per pleraſq. alias literas, tãquam de rebus ad Cameram prædictam pertinen. donando vel tranſigẽdo, aut alias diuerſimode diſpoſuerint, & nos diſpoſuerimus necnon ea ab antiquiſſimo tempore citra. dictæ cameræ noſtrę nomine exacta, & inter iura ipſius camerę connumerata fuerint. Ne tamen permiſſorum veritas deprimi, & mendacium deſuper in pręfatæ Camerę præiudicium, locum ſibi vendicare, valeant. Attendentes quod iniquum eſſet, ſi ex apoſtolicę ſedis benignitate, vel alia rationabili cauſa, ad ſingula quęque loca, collectores non deſtinantur, iura ipſius Camerę proptere a depereant, dubium huiuſmodi enucleare, ac in pręmiſſis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa noſtra ſciẽtia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Declaramus res, & bona huiuſmodi, ſpolia, vt præfertur, nuncupata, in quibuſuis regnis, ac dominijs, tam citra quam vltra montes & maria, cõſiſtentia, quæ pro tempore poſt obitus prętatorum, & perſonarum prædictarum, quantumcunque etiam, vt pręfertur, vel alias quomodolibet qualificatarum, etiam cardinalatus honore fulgentium, qui vel nullo condito teſtamento, vel abſque ſufficiẽti facultate, aut vltra quantitatem, de qua facultatem habuerint condito, deceſſerunt, & decedent, remanſerunt, remanent, & remanebunt, etiã quod ad illa recuperandũ, aliqui collectores deputati nõ fuerint. ad Cameram apoſtolicam, & non ad alios, etiam in quibuſuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs eccleſijs, monaſterijs, ceteriſque beneficijs eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, ſucceſſores, illa in titulum, commendam, adminiſtrationem, & alias quomodolibet pro tempore obtinen. etiam ſi ad illa vigore prioris tituli, ius regrediendi ſeu accedẽdi, vel ingrediendi, conceſſum fuerit, ſpectaſſe, & ſpectare. Illaque, tanquam ad ipſam Cameram ſpectantia, perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe & poſſe, atque debere, ac ita, vt præfertur, earundem, prędeceſſorum, & noſtram intentionem & voluntatem, ſemper fuiſſe, fi-

dem facimus, & attestamur per præsentes. Decernentes sic, & non aliter per quoscunque, tam ordinaria, quam delegata, & mixta auctoritatibus fungentes iudices, & personas, vbique in quacunque instantia, iudicari, diffiniri, & decidi debere. Sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidendi facultate. Necnō irritum & inane, quicquid secus super his a quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Quocirca dilecto filio Guidoni Ascanio Sfortiæ S. Eustachij Diacono Cardin. & in Camerariatus officio successoribus, committimus & mandamus, quatenus exactioni & recuperationi spoliorum huiusmodi incumbant, & illa ad Camerā apostolicam peruenire, ac præmissa ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciant, nec permittant Cameram ipsam, vel eius agētes desuper modo aliquo, molestari, impediri, vel inquietari. Contradictores &c. compescendo: inuocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstātibus præmissis, & quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus & synodalibus concilijs, editis generalibus, vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, necnon quarumcunque ecclesiarum & monasteriorum, etiam iuramento, cōfirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus. priuilegijs quoque indultis, & literis apostolicis quomodolibet concessis, confirmatis & innouatis. Quibus illorum tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficiēter expressis habentes, hac vice dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, specialiter expresse derogamus, cæterisque cōtrarijs quibuscunque. Aut si aliquibus communiter vel diuisim ab apostolica sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas apostolicas nō facientes plenā & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod præsentes literæ, in Cancellaria apostolica, & Camera prædicta, publicentur, & inter constitutiones extrauagātes, ad perpetuā rei memoriā, valituræ conscribātur. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginam nostræ declarationis, attestationis, decreti, mandati, derogationis, & voluutatis infringere, &c. Siquis &. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno &c. M.D.XLI. Tertio Non. Ianuarii. Pont. nostri. Anno octauo. F. Galeanus. Collationata. Michelangelus.

ANNO a Natiuitate Domini. M.D.XLII. Die Lunę. XX. Martij. Præsentes retroscriptæ Literæ lectę & publicatæ fuerunt, in plena Camera Apostolica. Et ex maturo ipsius decreto.
Registrata lib. de Curia S. D. N. Pauli, Papæ. III.
Suprascripta ex registro autentico Cam. Ap. & auscultata.
Concordat. Michelangelus.

Breue

BREVE DEPVTATIONIS DONATI MATTHAEI Minalis Theſaurarij generalis in Collectorem generalem ſpoliorum eccleſiaſticorum ad Cameram apoſtolicam pertinentium in tota Italia.

PIVS PAPA IIII.
Dilecto Filio Donato Matthæo Minali de Bellano Laico Mediolanenſis Dioc. Theſaurario noſtro generali.

Dilecte fili ſalutem & Apoſtolicam beñ. Cum ſicut accepimus nonnulli res, & bona, mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum, & aliarum quaruncunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, & quorumuis ordinum regularium; quæ extra hanc almam Vrbem deceſſerunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia alias fe. re. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnō fructus, redditus, & prouentus menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, & per obitum illorum Prçlatorum vacantium, indebitè occupare, & ſpolijs, ac fructibus, redditibus & prouentibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant, in animarum ſuarum periculum, ipſiusq; Cameræ præiudicium nō paruū. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere, & ne ſpolia ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipentur opportune prouidere volentes, ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quaſcunq; dictorum ſpoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos Collectores, & Subcollectores etiam ſi S. R. E. Cardinales, & Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemq; illis deſuper attributam auctoritatem, & poteſtatem abdicantes. Te, qui coniugatus ex iſtis, & de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentiū, nec non fructuum, redditum et prouentuum menſarum huiuſmodi Collectorem generalem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium quoad vixeris, & quandiu Theſaurariatus noſtri generalis officium obtinueris, conſtituimus, & deputamus. Dantes tibi plenam & omnimodam poteſtatē, & auctoritatem omnes & ſingulas res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac

ſe

se mouentia spolia nuncupata huiusmodi,& etiam illa, quæ ex fructibus redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis empta, reædificata, refecta & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunq; personarum ecclesiasticarum secularium beneficia non simplicia,sed administrationem habentia, obtinentium; & quoad beneficia, simplicia nisi ex priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitime præscripta in loco vigente testari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium, in vniuersa Italia, extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium, remansura, & relicta, cuiuscunque qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiam gemmas, & alia preciosa, & pecuniarum summas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus mensarum huiusmodi, a die Ecclesiarum, & Monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis, ac prouisionis, seu commendæ de illis faciendis, quos omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus ad nos & dictam Cameram spectare & pertinere volumus, & decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, nostro & præfatæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, percipiendi, & recuperandi, ac tam super illis, quàm aliis quibuscunque spoliis, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum,aut alias remanserunt,& indebite vsurpantur,omnibus viis,& modis inquirendi, & inuestigandi. Et pro faciliori inquisitione quascunque personas cuiuscunque dignitatis,status,gradus,ordinis,& preheminentiæ fuerint,etiam exemptas,ac præteritos Collectores,& Subcollectores ad coram te,vel alio, seu aliis a te deputandis,comparendum,necnon de administratis,exactis, & receptis per eos computum,& rationem reddendum. Illosq; quorum testimonio te indigere cognoueris,ad se examini subijciendum, ac spoliorum, necnon fructuum, redditaum,& prouentuum huiusmodi occupatores, & detentores ad spolia, fructus, redditus, & prouentus eadem relaxandum, & tibi consignandum, & soluendum sub censuris,& pœnis ecclesiasticis per personam ecclesiasticam a te eligẽdam infligendis,ac etiam pecuniariis tuo arbitrio moderandis,& applicandis monendi,& compellendi: Ac contradictores quoslibet, & rebelles,ac retinentes censuras & pœnas prædictas incurrisse declarandi,et illas aggrauandi, reaggrauandi, interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum apponendi, Auxiliumq; brachij secularis ad hoc si opus fuerit,inuocandi. Et super iisdem spolijs ac fructibus, redditibus,& prouentibus pro dicta Camera,prout tibi videbitur cõponendi, & concordandi, Soluentesq; de compositis ac solutis per

cos,

eos, & receptis absoluendi, & liberandi: necnon ad cor reuersos, si id humiliter petierint, a censuris & pœnis, si quas inciderint, per personam ecclesiasticam a te eligendam, præuia satisfactione absoluendi, & liberandi. Ac in præmissis omnibus & singulis summarie, simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta procedendi. Vnum quoque vel plures loco tui Subcollectores, cum simili aut limitata potestate deputandi & subdelegandi. Illosq; quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraq; omnia & singula faciendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint seu quomodolibet opportuna. Et insuper vt exactio spoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum huiusmodi celerius, & facilius fiat: quòd de cætero omnes, & singulæ lites, causæ & controuersiæ super quibus uis ipsorum spoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum negocijs, nunc & pro tempore pendentes, a nullo alio quam a te, seu altero super dictis spolijs ac fructibus, redditibus, & prouentibus pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus, aut particularibus delegatis cognosci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per nostras literas committi, aut delegari possint. Et citato mdderno, & pro tempore existente dictę Cameræ Apostolicæ Commissario generali, quòdq; citationes, inhibitiones vel mandata, quæ alias, quàm ex commissionibus, vt præfertur mano nostra signatis, eodemq; Commissario citato, vel litteris nostris emanauerint, quoad earundem causarum introductionem, & litis pendentiam, seu suorum ministrorum, per se ad id deputandorum iurisdictionis, et processum impedimentum, vel retardationem, nullius sint roboris vel momenti. Quodq; a sententiis per te, seu tuos ministros præfatos super pręmissis pro tempore latis, nullatenus appellari, seu earum executio differri, aut suspendi nullatenus possit aut debeat, Nisi facto prius per condemnatos rerum de quibus condemnati fuerint in tuis, seu ministrorum prędictorum manibus actuali deposito, dicta auctoritate per easdem præsentes statuimus, & ordinamus, Ac quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari irritum et inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, et ordinum prædictorum etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, et cõsuetudinibus, priuilegiis quoq; indultis, et litteris Apostolicis, Ecclesiis, Monasteriis, et ordinibus prędictis, eorumq; superioribus Prælatis et personis ac quibusuis alijs sub quibuscunque tenoribus et formis, ac cum quibus uis etiam de-

rogatoriarum

rogatoriarum derogatoriis,aliisq; efficacioribus, et insolitis clausulis. irritantibusque, et aliis decretis, etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, quibus omnibus, etiam si de illis eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, indiuidua, et expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio,aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererētur.præsentibus pro sufficienter expressis,et insertis habentes,illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat, ad effectum præsentium, specialiter & expresse derogamus, cæterisq; contrariis quibuscunque: aut si aliquibus communiter vel diuisim ab Apostolica sit sede indultum, quod interdici,suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum,de indulto huiusmodi mentionem. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die xxx. Iulij. M. D. LX. Pontificatus nostri anno primo.

Cę. Glorierius.

PIVS PAPA QVARTVS.

AD futuram rei memoriam. Cupientes malicijs nonnullorum qui fructus monasteriorum, et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, dispositioni apostolicæ reseruatorum vsurpare non verentur occurrere, et Cameræ nostræ Apostolica indemnitati quantum cum Deo possumus consulere: Motu proprio,et ex certa scientia,ac matura deliberatione nostra, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine omnes,et singulos fructus redditus,et prouentus, ac iura, obuentiones, et emolumenta quęcunque, quomodolibet, et qualitercunque nuncupata omnium, et singulorum beneficiorum ecclesiasticorum cum cura,et sine cura secularium, et quorumuis ordinum regularium, et monasteriorum,etiam concistorialium nobis,et sedi Apostolicæ,tam per constitutiones apostolicas,quam cancellariæ Apostolicæ regulas æditas, et ædendas,seu alias quomodolibet,et ex quauis causa generaliter,vel specialiter reseruatorum seu affectorum in Regna Neapolis, et quibusuis illius prouinciis, ciuitatibus, terris, oppidis,et locis consistentium per obitum,et alias quouis modo præterquam per cessum illa obtinentium pro tempore vacantium, a die ipsorum beneficiorum,et monasteriorum vacationis, pro rata temporis, vsq; ad diē quo prouisi per nos de eisdem beneficiis, et monasteris vigore litterarum nostrarum sub plumbo, illorum possessionem de manu dilecti filij Magistri Pauli Odescalchi notarij,et in dicto Regno nūtij, et col-

lectoris

lectoris noſtri, quem per alias noſtras litteras commiſſarium ad capiendum poſſeſſionem beneficiorum, et monaſteriorum huiuſmodi deputauimus, habuerint, et acceperint, et aliter capta poſſeſſio nullius ſit roboris, vel momenti, ac prouiſis ipſis nullum ius per eam acquiri, neque eis vllatenus ſuffragari poſſit, eidem Cameræ apoſtolicæ, authoritate apoſtolica tenore præſentium applicamus, incorporamus, et appropriamus, illaque applicata, incorporata, et appropriata eſſe, et fore, et ad illam ſpectare, et pertinere, nullumque præter nos, et dictam Cameram, aut ipſum Paulum Nuncium, et Collectorem, aut ab ipſos deputatos Subcollectores, ea percipere, exigere, aut alias ſe in illis intromittere poſſe, aut debere ſtatuimus, & ordinamus: & nihilominus, ne aliquod impedimentum huic noſtræ ordinationi occurrat, quibuſuis Archiepiſcopis Epiſcopis, & alijs locorum ordinarijs in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub ſuſpenſionis a diuinis, & interdicti ingreſſus eccleſię quo ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quo vero ad alios inferiores, etiam ſub excommunicationis, & alijs arbitrij noſtri, & quo ad omnes ſub priuationis facultatis conferendi beneficia in eorum menſibus pro tempore vacantia, pœnis diſtrictæ præcipimus, & inhibemus, ne beneficia diſpoſitioni apoſtolicæ reſeruata, ſeu affecta prædicta quouis prætextu, cauſa, aut quæſito colore, cuiquam conferre, ſeu de illis prouidere quoquomodo audeant, vel præſumant: ſicque in pręmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque quauis authoritate fungẽtes iudices commiſſarios, & perſonas, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpręrtandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari dicernimus: ac mandantes eidẽ Paulo Nuncio, & Collectori, vt noſtro, & dictæ Cameræ nomine fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta huiuſmodi exigat, percipiat, & leuet ſibique conſignari, & tradi ab omnibus, ad quorum manus peruenerit, pro rata prædicta per cẽſuras, & pęnas eccleſiaſticas, & alia oportuna iuris, & facti remedia quacunque appellatione poſtpoſita faciat, & curet: inuocato, etiam ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis: ſuper quibus omnibus, & ſingulis plenam, & liberam illi per præſentes concedimus facultatem, & poteſtatem: non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus, apoſtolicis, ac monaſteriorum, & illorũ ordinum, ac beneficiorũ prædictorũ, etiam iuramento, cõfirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus priuilegijs quoq; indultis, & litteris apoſtolicis illis, & quibuſuis alijs perſonis ſub quibuſ
cunque

cunque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarũ derogatoriis, aliisque efficacibus, efficacissimis, et insolitis clausulis irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu, et scientia similibus concessis, confirmatis, et innouatis: quibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importãtes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro sufficienter expressis, et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, et expresse derogamus, illaque aduersus præmissa nullatenus suffragari posse, siue debere decernimus cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem quod præsentium manu notarij publici subscriptis transumptis, et sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, seu curiæ ecclesiasticæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, et extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die septima Decembris M.D.LX. Pontificatus nostri Anno Primo.

BREVE DEPVTATIONIS REVEREN. PATRIS domini Hieronymi Fuscari Episcopi Torcellan. Cameræ Apostolicæ Thesaurarii generalis in collectorem generalem Spoliorum ad dictam Cameram pertinentium in tota Italia.

PAVLVS PAPA IIII.

VENERABILIS frater salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum (sicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac se mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum acquisita, per obitum Prælatorum, et aliarum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, et quorumuis ordinum regularium, quæ extra Romanam curiam decesserunt remanentia, et relicta quæ tanquam spolia alias fe. re. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Cameram apostolicã spectare, et pertinere decreuit, et declarauit, in debite occupare, et spoliis huiusmodi Dictam Cameram defraudare præsumpserint, et præsumant, in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium non modicum. Nos pro nostri pastoralis officii debito, volentes temerarios talium personarũ ausus comprimere, et ne in futurum spolia prædicta dissipentur opportune prouidere, Motu proprio, et ex certa nostra scientia, ac de

Apostolicæ

Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & quoſcunque dictorum ſpoliorum per totam Italiam hactenus quomodolibet etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos, etiam ſi S.R.E. Cardinalis, & Camerarius fuerit, Collectores, & Subcollectores primitus, & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper attributam authoritatẽ, & poteſtatem abdicantes. Te de cuius fide, probitate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium huiuſmodi, Collectorem generalem authoritate Apoſtolica tenore præſentium ad beneplacitum noſtrum conſtituimus, & deputamus: dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, & authoritatem omnia, & ſingula, res, bona quęcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia, ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco uigenti teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamen hanc almam Vrbem, pro tempore decedentium remanentia, & relicta, cuiuſcũque qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, & præcioſa, ac pecuniarum ſummas, noſtro, & prædictæ Cameræ Apoſtolicę nomine colligendi, & recuperandi, & tam ſuper illis, quam alijs quibuſcunque ſpolijs, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum remanſuerunt, & indebite vſurpantur omnibus vijs, & modis inueſtigandi, & inquirendi, ac pro faciliori inquiſitione huiuſmodi, quaſcunque perſonas, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemtas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores, ac alias perſonas ad coram te comparendum, necnon de adminiſtratis, & acceptis per eos computum, & rationem tibi reddendum, illoſque quorum teſtimonio te indigere cognoueris, ad ſe examini ſubijciendum, ac ſpoliorum huiuſmodi occupatores, & detentores ad ipſa ſpolia relaxandum, & tibi conſignandum, & ſoluendo ſub cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis fulminandis, ac etiam pecuniarijs arbitrio tuo moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, contradictoreſque, & retinentes cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declarandi, & illas aggrauandi, & reaggrauandi, Interdictumque eccleſiaſticum inuiolabiliter obſeruandum apponendi, & auxilium brachii ſecularis ad hoc, ſi opus fuerit inuocandi, & ſuper eiſdem ſpoliis, pro dicta Camera componendi, et concordandi, necnon ſoluentes, de per eos ſolutis,

ſentes ſtatuimus, et ordinamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter a quoquam cuiuſuis authoritatis & præeminentiæ, & quacunque etiam legationis de latere, vel alia dignitate, ac potestate fungente, quomodolibet contigerit attentari, non obſtãtibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris Die xxi. Octobris. M. D. LVII. Pont. noſtri anno tertio.

Io. Barengus.

Die xij. Nouembris 1557. admiſſ. ex decreto Camerę, & regiſtrat. libro ſignaturarum Sanctiſſ. D. N. Papæ apud me notarinm folio. 163. Hie. de Tarano.

BVLLA CONFIRMATIONIS, ET INNOVATIONIS Priuilegiorum Incolarum, & Curialium Vrbis ſuper libera facultate diſponendi de bonis ſuis, Necnon declarationis literarum ſuper bonis ex illicita negociatione acquiſitis editarum.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVS Pontifex ex ſua circunſpecta prouidentia attendens ſuam Almam Vrbem Apoſtolorum Petri, & Pauli glorioſo Martyrij cruore Domino noſtro Ieſu Chriſto conſecratam, Caput Orbis exiſtere, & altiſſimum in ea ſacerdotij principatum, Chriſtianaq; Religionis caput inſtituiſſe, & ad illam tanquam communem omnium Chriſti fidelium patriam, de vniuerſis mundi partibus Chriſti fideles ipſos in copioſo numero cõfluere: Vt illa eo amplioribus prętogatiuis decoretur, quo eſt omnium aliarum mater, cunctorumque ad eam vndequaque accedentium benigna receptrix, & alumna, ac illius Incolæ & habitatores, ac Roman. Curiam ſequentes, eo quietius & tranquillius in ea degant, quo ſe amplioribus fauoribus & gratijs nouerint communitos. Nonnunquam a ſuis prædeceſſoribus in illorum fauorem conceſſa, pro illorum ſubſiſtentia firmiori, nõ ſolum approbat, ſed etiam innouat, & quæ poſtmodum ab eo emanarunt literæ Apoſtolicæ, ne defectu incertitudinis aliquid, quòd a mente ſua alienum ſit, oriri contingat, illas ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidat, vt nulli hæſitationis & dubitationis ſcrupulus relinquatur, & alias deſuper diſponit, prout rerum & temporum qualitate penſata, conſpicit in domino ſalubriter expedire. Nuper ſiquidem poſtquam

quam fe.recor. Iulius Papa III. prædecessor noster, cupiens Vrbis decori, & Curię prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & Curiam huiusmodi insequentium, indemnitati consulere. Motu suo proprio quod perpetuis futuris temporibus omnes & singuli Vrbis Incolæ, seu Curiam huiusmodi sequentes, cuiuscunque dignitatis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existerent, etiã si Cardinalatus, aut patriarchali, archiepiscopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgerent, si eos in dicta Curia seu eius districtu decedere contingeret, de omnibus & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & se mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine Secularium, & quorumuis ordinum Regularium, & quomodocunque, & qualitercunque qualificatorum, per eos etiam ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus apostolicis in titulum vel commendam, aut administrationem seu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquisitis cuiuscunque dignitatis, quantitatis, qualitatis, summę valoris, & pretij seu conditionis existerent, etiam si talia essent, quæ sub generali bonorum expressione non comprehenderentur, sed speciali nota digna essent, tam donatione inter viuos, & causa mortis, quam testamento codicillis, fidei commissis, Legatis & quauis alia vltima voluntate in fauorem consanguineorum, & affinium suorum, ac quarumuis aliarum personarum, etiam penitus extranearum, ac de iure incapaciũ seu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentum, ac nothorum suorum, illegitimorum, seu spuriorum, ac Collegiorum, & vniuersitatum Ecclesiarum, & piorum, & non piorum locorum disponere, ac in eis consanguineos affines, & quasuis alias personas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon Collegia, vniuersitates, ecclesias, & loca, hæredes, particulares, & vniuersales pro libito eorum voluntatis instituere, libere & licite valerent. Quodque Vrbis Incolæ, & curiam huiusmodi sequentes, si ab intestato decederent, eorum bona, pecuniæ, iocalia, iura, actiones, & res huiusmodi non ad pro tempore existentem Rom. Pont. aut Cameram apostolicam, sed ad ipsorum decedentium proximiores agnatos & alios, qui eis nisi beneficiati fuissent, de iure succedere deberent, alias iuxta iuris communis dispositionem libere deuoluerentur, nec per Cameram pręfatam, aut pro ea agẽtes, etiam prætextu quod hæredes præfati in curia tunc non existerent,

aut

aut quod aliquid eiſdem defunctis ſanguine cõiuncti, in ea dem Vrbe non reperirentur, vel alias temerę dilapidationis bonoru m, pecunia rum iocalium, & rerum huiuſmodi occupari, aut inuentariari poſſenr, ſed ſi hæredes præfati in Curia non forêt, aut aliqui eiſdem pro tempore defunctis ſanguine coniuncti in Vrbe nõ reperirentur, tunc & eo caſu pecuniæ, & alia bona huiuſmodi, per ad id pro tempore de putatos ſingularum nationum, quarũ ipſi defuncti eſſent, apprehenderentur, & iuxta iuris formam inuentariarentur, & ſub fideli custo dia pro eiuſdem hęredibus conſeruarētur, per quaſdã ſuas ſtatuerat & ordinauerat, diſtrictius inhibendo pro tẽpore exiſtentibus. S.R E. Camerario, ac eiuſdem Cameræ præſidentibus & clericis, necnõ alijs Vrbis, & Curiæ prædictarum officialibus, ac eccleſiarum, Monaſterio rum, & beneficiorum pręddictorum Prælatis; capitulis, Conuentibus, Rectoribus, & illa pro tempore obtinentibus quocu nque nomine nuncuparentur, ne de bonis pecuniis iocalibus iuribus actionibus & rebus per prælatos & alios ſupradictos pro tẽpore decedentec in di cta Vrbe, & infra eius diſtrictũ, vt præfertur relictis, ſe intromittere, aut illa petere ſeu vendicare, vel hęredes, & ſucceſſores decedentium perſonarum huiuſmodi, illorum occaſione impedire, ſeu alias quomodolibet moleſtare præſumerent. Nos ex certis tunc expreſſis cau ſis Motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, per alias noſtras litteras Sub dat. videlicet non. Nouem. Pont. noſtri anno primo, decreuimus, & declarauimus, omnia & ſingula, res, & bona cuiuſcunque qualitatis, & quantitatis exiſtentia, ac in quibuſuis rebus, ac regnis & dominijs, tam vltra, quam citra mon tes, & maria conſiſtẽtia per quoſuis clericos tam ſeculares, quam re gulares, etiã ſi Epiſcopali Archiepiſcopali, vel alia maiori dignitate præfulgerẽt, ex negociatione illicita, aut alias cõtra ſacros canones, quomodolibet acquiſita, quæ pro tempore poſt obitum eorum. qui etiam ex facultate quam habuerant teſtandi condito teſtamẽto vbi uis locorum decederent, aut quibus illos etiam viuentes priuari, & eis deſtitui contingeret eatenus remãſerant, & inpoſterum remane rent ad eandem Cameram, & nõ alios ſpectaſſe & ſpectare, ac ſub no mine ſpoliorum venire illaq; tanquam ſpolia ad eandem Cameram pertinẽtia perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe, ac poſſe & debere. prout in ſingulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem ſicut nobis innotuit a nõnullis hæſitetur, ne ex his litteris noſtris ſta tuto & ordinatione Iulij prædeceſſoris huiuſmodi, pręiudicium aliquod generatum ſit, aut dici ſeu cenſeri poſſit. Nos qui vrbis deco rem, & venuſtatem, ac illius Incolarum prædictorum proſperum, & felicem ſucceſſum ſinceris exoptamus affectibus, quiq; illam non mi

 noribus

noribus, fauoribus quam dicti prædecessores prosecuti sunt prosequi intendimus? ne propter nostræ declarationis defectum, et veritatis suppressione, contra mentem, et voluntatem nostras, cuiquam præiudicium generetur, quantum in nobis est prouidere volentes, ac dictarum nostrarum litterarum veriorem tenorem præsentibus pro sufficienter expresso habentes, necnon Motu, & scientia similibus, litteras nostras prædictas ad S. R. E. Cardinales, etiam vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique existentia nullo pacto, ac Vrbem, & Curiam præfatas, necnõ prælatos, Officiales, ac alios seculares, & cuiusuis ordinis regulares Clericos, cęterosque tam in Vrbe, & Curia præfatis pro tempore existentes, & in ea seu eius districtu decedentes, quam alias alibi vbiuis locorum, etiam vltra mõtes, et maria existentes, testandi tamen, codicillandi, & alias de bonis suis quibuscunque quomodolibet disponendi facultatem, seu etiam, quòd eis ab intestato decedentibus, eorum bona ad ipsorum proximiores, & qui nisi beneficiati essent succedere deberent, deuoluantur et debeant specialem ab Apostolica sede, vel officiorum suorum ratione priuilegiorũ, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, et præeminentiæ personas minime se extendere, neque illos, aut eorum aliquem comprehendere: sed ab eis penitus exceptos fuisse fore & esse, ac dici & censeri. & alias easdem nostras literas etiã absque verbis, aut alias contra sacros canones, in illis appositis, in omnibus & per omnia, ac si illa in eis apposita non fuissent, seu illæ sine eis emanassent stare, et in suis robore, et efficacia permansisse & permanere debuisse et debere.

Declarantes eisdem Motu, et scientia tam Iulij statutum, et ordinationem huiusmodi, quam per Sixtum IIII. & Alexandrum VI. Leonem X. et alios Rom. Pont. etiam prædecessores nostros, ac etiam nos, etiam in Conclaui in quo diuina disponente Clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti fuimus, etiam in ipsius Vrbis, et eius ædificiorum Romanæq; Curiæ, et eius officialium, ac aliarum personarum prædictarum, etiam extra Vrbem, & in quibusuis prouincijs, etiam vltra montes, et maria vt præfertur, in genere vel in specie, circa testandi & succedendi huiusmodi facultatem, quomodolibet concessa priuilegia, & indulta, ac cum inhibitionum decretorum, & in eis contentis clausulis Iulij prædictas, ac aliorum prædecessorum prædictorum, singulas desuper confectas litteras, et inde sequuta quæcũq; quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pręsentibus haberi volumus pro expressis, etiam ad hoc vt omnes, et singuli supradicti, de omnibus & singulis eorum rebus & bonis, etiam nulla quantitatis & acquisi-

tionis ipſorum bonorum diſtinctione habita, libere diſponere valeant, ac ſi dictę noſtræ litteræ non emanaſſent, aut aliæ impoſterum emanarēt, dicta authoritate apoſtolica, tenore præſentium approbamus, confirmamus, & innouamus, necnon illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus. Et nihilominus pro potiori cautela, illa omnia, & ſingula eiuſdem modis, & formis quibus per dictos prędeceſſores conceſſa fuerunt, de nouo eiſdem authoritate, & tenore, ac Motu, & ſcientia ſtatuimus, ordinamus, & concedimus, necnon illa valida, & efficacia exiſtere, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & inuiolabiliter obſeruari, ac ſingulis ſupradictis ſuffragari, ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis per Camerariū, præſidentes, & clericos præfatos, ac quoſcunque alios Iudices, & Commiſſarios, quauis authoritate fungentes, etiā cauſarum Palatij apoſtolici auditores, & ipſius Eccl. Rom. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter attentari cōtigerit irritum, & inane decernimus: non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon Camerę, & eccleſiarum, ac monaſteriorum, & ordinum prædictorum, & quibuſuis alijs etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, necnon priuilegijs, indultis, & litteris apoſtolicis, illis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis in genere, vel in ſpecie, etiam Motu, & ſcientia ſimilibus conceſſis, & approbatis, ac innouatis: quibus omnibus illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac omnibus illis quæ Iulius, & alij prędeceſſores pręfati, in dictis ſuis litteris voluerunt non obſtare, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Et quia difficile foret præsētes litteras ad ſingula quęque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quod earum tranſumptis, ſeu copijs, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & alicuius Prælati ſigillo munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur, quæ pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtrarum declarationum, decretorum, approbationis, confirmationis, innouationis adiectionis, ſtatuti, ordinationis, conceſſionis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationē Omnipo-

tentis Dei, ac Beatorũ Petri, & Pauli Apostolorũ eius seu nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicę Millesimo Quinquagesimo Sexagesimo. Nonis Februarij, Pont. nostri Anno Secundo.

FED. CARD. CAESIVS.

Cæ. Glorierius.
Barenus.

Anno natiuitate Domini Quinquagesimo Sexagesimo primo, indictione quarta die vero decimaquinta Mensis Februarij, Pontificatus Sanctiss. in Christo patris, & Domini nostri Domini Pij diuina prouidentia Papę Quarti, Anno Secũdo, Retroscriptæ litteræ affixæ & publicatæ fuerunt in Acie campi Floræ, & Valuis Cancellariæ Apostolicæ per nos Iacobum Carra, & Antonium Clerici Cursores.

Franciscus Rogerius Magister Cursorum.

BVLLA GRATIOSA S. D. D. N. IVLII III. PONT. MAX. Reuocationis, & cassationis Gabellarum Farinæ, & contractuum, ac liberationis ab illarum solutione, necnon amplissimi priuilegij Incolarum, & Curialium Vrbis super libere disponendi de rebus suis, facultate, cum decreto quod Fiscus, & Camera Apostolica super eorũ bonis, etiam ab intestato decedentium se non intromittant, sed illa reseruentur ipsorum hæredibus.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI.
Ad perpetuam Rei memoriam.

CVPIENTES, vt alma Vrbs nostra, in qua beatus Petrus Apostolorum princeps sibi, & suis in Christi Vicariatu successoribus sedem constituit, & ad quam veluti communem ciuium fidelium patriam, frequens est hominum accessus, specialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, seu Ro. Curiam sequuntur, tam in his, quæ ad victum hominis pertinent, quam in suorum dispositione bonorum, & post eorum obitum hæredes sui in eorumdem bonorum assecutione, plena libertate fruantur, & Vrbis decori, ac Curię prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & curiam huiusmodi insequentium indemnitati consulatur. Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed de mera liberalitate, & certa scientia nostris, plurium Ro. Pontificum prædecessorum nostrorum, qui eandem Vrbem diuersis

diuerſis gratiis,& priuilegijs decorarunt veſtigijs inhęrendo, Gabellarum Farinæ, quæ dudum per fe. re. Clementem 7. impoſita, & per Paulum tertium Ro. Pontifices, etiam prædeceſſores noſtros, aucta fuit, ac innouationem, ſeu nouam impoſitionem Gabellæ contractuum, per eundem Paulum prædeceſſorem, cum adiectione certarum pænarum in illam ſoluere differentes, & mandato, vt ab omnibus rigoroſiſſime exponentur factam, & quaſcunque ſuper illis ab eiſdem Clemente, & prædeceſſoribus emanatas litteras apoſtolicas, aut alias deſuper confectas ſcripturas, auctoritate apoſtolica tenore pręſentium, ex certa ſcientia reuocamus, caſſamus, irritamus & annullamus, ac pro reuocatis, caſſis, irritis, & nullis haberi volumus: ac de cætero Farinæ nullatenus, contractuum vero Gabellas, huiuſmodi ſolum his modo, & forma quibus ante dictum Paulum prædeceſſorem exigi ſolebat, exigi poſſe volumus, ipſaſque Gabellas impoſterum per nos, aut ſucceſſores noſtros Ro. Pontifices pro tempore exiſtentes innouari, vel de nouo imponi, ſeu ampliari non poſſe, & ſi innouentur, vel de nouo imponantur, aut amplientur, earum innouationes, vel de nouo impoſitiones, aut ampliationes, nullas, irritas, & inanes, ac nullius roboris, vel momenti fore, & illis non obſtan. Gabellas prædictas nullatenus, vltra quam, vt præfertur exigi poſſe decernimus. Et inſuper authoritate, & tenore prædictis ſtatuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, omnes, & ſinguli Vrbis incolę, ſeu curiam huiuſmodi ſequentes, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis exiſtant, etiam ſi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali, vel quauis alia eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate præfulgeant, ſi eos in dicta curia, ſeu eius diſtrictu decedere contigerit, de omnibus, & ſingulis eorũ immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius diſtrictu pro tempore conſiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiarum monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercunque qualificatorum, per eos etiam quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, ſeu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquiſitis, cuiuſcunque quantitatis, qualitatis, ſummę, valoris, & prætij, ſeu conditionis exiſtant, etiã ſi talia ſint, quæ ſub generali verborum expreſſione non comprehendãtur, ſed ſpeciali nota digna ſint, tam donatione inter viuos, & cau-

sa mortis, quam testamento, codicillis, fideicommissis, Legatis, quauis alia vltima voluntate in fauorem consanguineorum & affinium suorum ac quarumuis aliarum personarum etiam pænitus extraneanearum, ac de iure incapacium, seu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentium, ac natorum suorum illegitimorum, seu spuriorum, ac collegiorum, vniuersitatum, ecclesiarum, & locorum piorum, & non piorum disponere, illaque eis donare, concedere, relinquere, & erogare, ac in eis consanguineos, affines, & quasuis alias personas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon collegia, vniuersitates ecclesias, & loca, hæredes particulares, & vniuersales pro libito eorum voluntatis instituere libere, & licite valeant. Quodque si vrbis incole, aut curiam huiusmodi sequentes, ab intestato decesserint, eorum bona, pecunia, iocalia, iura, actiones, & res huiusmodi, non ad nos, & pro tempore existentem Rom. Pontificem, aut Cameram Apostolicã, sed ad ipsorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios qui eis nisi beneficiati essent, de iure succedere deberẽt, alias iuxta iuris co nmunis dispositionem, libere deuoluantur, nec per Cameram prædictam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quod hęredes præfati in curia non existant, aut quod aliqui eisdem defunctis sanguine coniuncti in eadem vrbe, non reperiantur, vel alias timore dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium, & rerum huiusmodi occupari, aut inuentari possint, sed si hęredes præfati in curia, non fuerint, aut aliqui eisdem pro defunctis sanguine coniuncti in Vrbe non reperiantur, tunc & eo casu bona, & pecunie, ac alia huiusmodi, per ad id pro tempore deputatos singularũ nationum, quarum ipsi defuncti fuerint apprehendãtur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & sub fideli custodia, & eisdem hæredibus conseruentur: districtius inhibentes dilectis filijs moderno, & pro tempore existenti Camerario nostro, & clericis eiusdem Cameræ præsidentibus, ac alijs nostris, & vrbis, ac curiæ prędictarum officialibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis, Capitulis, conuentibus, & Rectoribus, ac illa pro tempore obtinentibus. quocũque nomine nuncupentur, ne de bonis, pecunijs, iocalibus, iuris, actionibus, & rebus per ipsos pro tempore decedentes in dicta vrbe, vel infra eius districtum, vt præfertur, pro tempore relictis se intromittere, aut illa petere, seu vendicare, vel hæredes, & successores decedentium personarum huiusmodi illorũ occasione impetere, seu alias quomodolibet molestare præsumant. Ac decernentes ex nunc irritum, & inane, si secus super his a quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus

constitu-

conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac Cameræ, necnon eccleſiarum, & monaſteriorum prædictorum, etiam in quibus beneficia huiuſmodi fuerint, etiam iuramento confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus priuilegiis quoque indultis, & litteris apoſtolicis eiſdem Cameræ eccleſijs, monaſterijs, & beneficiis, ac quibuſuis aliis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie quomodolibet, etiam Motu proprio, conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis quibus omnibus etiam, ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis eorūque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, idem importantes mentio, ſeu quęuis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ad hoc ſeruāda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo, ad verbum nihil pænitus omiſſo, & formam in illis tradita, obſeruata inſerti forent præſentibus pro expreſſis habētes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ſufficienter derogatum eſſe decernimus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ reuocationis, caſſationis, annullationis, voluntatis, decreti, ſtatuti, ordinationis, inhibitionis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentarę præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Quadrageſimo Nono, Sexto Idus Martii. Pontificatus noſtri Anno Primo.

ADVOCATIO CAVSARVM SPOLIORVM pendentium coram alijs, quam Theſaurario Sanctitatis ſuæ, & illius miniſtris & ſubſtitutis, & illarum commiſſio, eidem Theſaurario cum ſtatuto, quod de cætero alteri committi non poſſint niſi propria manu eiuſdem Sanctitatis ſuæ.

IVLIVS PAPA III.

AD Futuram rei memoriam. Vt exactio ſpoliorum, tam ſtatus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec miniſtrorum multitudine confundatur, Motu pro-

tuproprio, & ex certa nostra scientia omnes,& singulas lites causas, & controuersias, quæ coram quocunque Iudice ordinario, vel delegato, prçterquam dilecto filio Magistro Francisco de Aspra Thesaurario nostro Generali, eorundem spoliorum in tota Italia Collectore Generali per nos deputato, & illius ministris, ac substitutis super quibusuis ipsorum spoliorum negocijs indecisę pendent, earum status, & merita, ac nomina, & cognomina Iudicium, collitigantium prçsentibus pro expressis habentes, quatenus instructæ non sint, ad nos harum serie aduocamus, illasque, ac ipsa negocia in statu,& terminis in quibus reperiuntur, eidem Francisco Thesaurario, per se, vel eius ministros, iuxta tenorem suarum facultatum cognoscendas, & fine debito terminandas Apostolica authoritate tenore præsentium remittimus, & quatenus oporteat, de nouo committimus: & quod decreto lites,& causæ huiusmodi, a nullo alio, quam ab eodem Francisco Thesaurario, seu ab eo super dictis spolijs pro tempore deputatis collectoribus cognosci, nec alteri nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per dicti Frācisci Thesaurarij litteras committi, vel delegari possint: quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ aliter quam ex commissionibus, vt præfertur, manu nostra signatis, vel litteris prçfati Francisci Thesaurarij emanauerint, quo ad earum causarum introductionem, & litis pendentiam, seu iurisdictionis, ac processuum prçdicti Francisci Thesaurarij, & eius ministrorum impedimentum, vel retardationem, nullius sint roboris, vel momenti, dicta authoritate per easdem prçsentes statuimus, & ordinamus: decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter a quoquam cuiusuis authoritatis, & præeminentiæ, & quacunque etiam Legationis de latere, vel alia dignitate, ac potestate fungente, quomodolibet contigerit attentari, Non obstantibus, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ Apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die X. Ianuarij M. D. LIII. Pontificatus Nostri Anno Tertio.

BREVE DEPVTATIONIS REVERENDI D. Francisci Odescalchi in Collectorem generalem spoliorum ad Camerā Apostolicā pertinentium in tota Italia,

Dilecto Filio Frācisco Odescalco Camerę nostræ Apostolicę Præsidenti.

PIVS PAPA IIII.

DILECTE Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum sicut accepimus, nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac se mouentia

mouentia ex fructibus beneficiorum eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum, & aliorum quarumcumque perſonarum Eccleſiaſticarum, ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quæ extra hanc almam Vrbem deceſſerunt remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia alias fe. re. Paulus Papa Tertius prædeceſſor noſter ad Cameram apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, ac declarauit: necnon fructus, redditus, & prouentus menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum Cathedralium eccleſiarum, & Monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, per obitum illorum Prælatorum vacantium, indebite occupare, & ſpolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant, in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere, & ne ſpolia, ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipentur, opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quoſcunque dictorum ſpoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet, etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos Collectores, & Subcollectores, etiam ſi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, aut Camerarius fuerint, primum, & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper tributam authoritatem, & poteſtatem adimentes, te de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in Domino confidimus, noſtrum, & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum menſarum huiuſmodi Collectorem generalem authoritate apoſtolica tenore præſentium ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum conſtituimus, & deputamus: Dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, ac authoritatem omnes, & ſingulas res, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, & etiam illa quę ex fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis empta, edificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus, redditibus, & prouentibus, quomodolibet prouenerint, per obitum quaruncunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia etiam ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta in loco vigente, teſtari valentium, ac quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamen dictam Vrbem, pro tempore decedentium, remanſura, & relicta cuiuſcunque qualitatis generis, & ſpeciei

& speciei fuerint etiam gemmas, & pretiosa, ac pecuniarum summas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus mensarum huiusmodi a die ecclesiarum, & monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis, & prouisionis, seu commendæ de illis faciendis, quos omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus, ad nos, et dictam Cameram spectare, et pertinere volumus, atque decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, et appropriamus, nostro, et præfatę Cameræ apostolicæ nomine colligendi, percipiendi, exigendi, et recuperandi, ac tam super illis, quam alijs quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum, aut alias remanserunt, et indebite vsurpantur, omnibus modis, et vijs inquirendi, et inuestigandi, & pro faciliori inquisitione, quascunque personas, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, et præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, et Subcollectores ad coram te comparendum, necnon de administratis, exactis, et receptis per eos computum, et rationem tibi reddendum, illosque quorum testimonio te indigere cognoueris, ad se examini subijciendum, ac spoliorum, necnon fructuum, reddituum, et prouentuum huiusmodi occupatores, et detentores ad spolia, fructus, redditus, et prouentus eadem relaxandum, et tibi consignandum, et soluendum sub censuris, et pœnis ecclesiasticis, ac etiam pecuniarijs, tuo arbitrio moderandis, et applicandis, monendi, et compellendi, ac contradictores quoslibet, et rebelles, ac renitentes, censuras, et pęnas pręfatas incurrisse declarandi, ac illas aggrauandi, et reaggrauandi, interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum, apponendi, auxiliumque brachij secularis ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, et super ijsdem spolijs, ac fructibus, et prouentibus prędicta Camera, prout tibi videbitur, componēdi, et concordandi, soluentesque de solutis per eos, et receptis absoluendi, et liberandi, necnon ad cor reuersos si id humiliter a te petierint a censuris, et pœnis, si quas inciderint per te, seu aliam personam ecclesiasticam præuia satisfactione absoluendi, et liberandi: ac in præmissis omnibus, et singulis summariæ simpliciter, et de plano, ac sine strepitu, et figura iudicij, sola facti veritate inspecta procedendi, Vnumquoque, vel plures loco tui Subcollectores cum simili, aut limitata potestate substituendi, et subdelegandi, illosque quoties tibi videbitur reuocandi, cęteraque omnia, et singula faciendi, gerendi, et exequendi, quæ in præmissis, et circa ea necessaria, fuerint, seu quomodolibet opportuna, Et insuper vt exactio spoliorum, ac fructuum, reddituum, et prouentuum huiusmodi celerius, et facilius fiat, quod de cætero omnes, et singulę lites,

læ lites, cauſæ, & controuerſiæ ſuper quibuſuis ipſorum ſpoliorum, ac fructuum, redditu: m, & prouentuum, negocijs, nunc & pro tempore pendentes, a nullo alio, quàm te, ſeu abs te ſuper dictis ſpolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus, pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus cognoſci, nec alteri, niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per tuas literas committi, aut delegari poſſint, & citato moderno, ac pro tempore exiſtente dictæ Cameræ Apoſtolicæ Comiſſario generali, quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ alias, quàm ex commiſſionibus, vt præfertur, manu noſtra ſignatis, eodemque Commiſſario citato, vel litteris tuis emanauerint, quoad earundem cauſarum introductionem, & litis pendentiam, ſeu tuorum miniſtrorum per te ad id deputandorum iuriſdictionis, & proceſſuum impedimentum, vel retardationem nullius ſint roboris vel momenti.

Quodq; a ſententijs per te, ſeu tuos miniſtros præfatos, ſuper præmiſſis pro tempore latis, nullatenus appellari, ſeu earum exequutio diferri, aut ſuſpendi nullatenus poſſit aut debeat, niſi facto prius per condemnatos rerum, de quibus condemnati fuerint, in tuis ſeu miniſtrorum prædictorum manibus, actuali depoſito, dicta authoritate, per eaſdē pręſentes ſtatuimus, & ordinamus, ac quicquid ſecus ſuper ijs a quoquā quauis authoritate ſciēter, vel ignorāter contigerit attētari, irritū & inane decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnō Eccl ſiarū, Monaſteriorum, & ordinum prędictorum etiam iuramento confirmatione Apoſto lica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, eccleſiis; Monaſterijs, & ordinibus prædictis, eorumque ſuperioribus, Prælatis, & perſonis, ac quibuſuis alijs ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibusque, & alijs decretis etiam iteratis vicibus conceſſis, cōfirmatis, quibus omnibus etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica, indiuidua, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ad effectum præſentium ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non faciētes plenam, &

expreſſam,

expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mētionem, Volumus autem quod earundem præsentium transumptis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, seu curiæ Ecclesiasticæ munitis; eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quę eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensę. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris. Die 6. Martij. M. D. LX. Pontificatus nostri anno primo.

Franciscus Aragonius.

BVLLA S. D. N. PII PAPAE IIII. SVPER REDVctione facultatis testandi vsque ad quamcunque summam, alias Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis vigore scriptoriæ Apostolicæ per Iulium Papa III. concessæ, iuxta tenorem litterarum Pauli Papæ III.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam Rei memoriam.

DECET Roman. Pont. in supremo Iustitię solio constitutum, in his per quę ius suum vnicuique conseruetur, ac quorumlibet præsertim Cameræ Apostolicæ indemnitati consulatur, ministerij sui partes, fauorabiliter interponere: ac aliquando gesta per eius prędecessores, ex rationabilibus causis moderari, ac alias desuper disponere, prout rerum, & temporum qualitate pensata conspicit in Domino salubriter expedire. Dudum siquidem fæ.re. Paulus Papa III. prædecessor noster, ex certis tunc expressis causis, tunc & pro tempore existentibus litterarum Apost. Scriptoribus inter alia, vt vltra patrimonia, & alia bona de quibus de iure cōmuni, ac iuxta priuilegia, & indulta, Dilectis filijs Populo Rom. & Curialibus concessa testari, codicillari, erogare, & disponere poterant, de alijs quibuscunq; bonis mobilibus, & immobilibus, necnon fructibus, redditibus, prouentibus, & emolumentis Ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitan. ac Patriarchalium, & Monasteriorum, ac aliorum beneficiorum ecclesiasticorum per eos pro tempore obtentorū, ac alias per eos quomodolibet acquisitis, ac pensionibus annuis sibi super quibusuis fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis Apost. authoritate pro tempore reseruatis, vsque ad summam Sex millium ducatorum auri de Camera duntaxat, libere testari, & alias disponere valerent dicta authoritate facultatem concessit. Et deinde piæ memoriæ Iulius

lius Papa etiam III. etiam prædeceſſor noſter, ex ſimilibus cauſis facultatem huiuſmodi, vſque ad quamcunque ſummam dicta authoritate extendit, & ampliauit prout in eorum litteris deſuper confectis, quarum veriores tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, plenius continetur. Cum autem ſicut nobis innotuit, quam plures prælati eccleſias etiam pingues, & magni redditus obtinentibus, ex pręfati Iulij prædeceſſoris extenſione, occaſionē Cameræ Apoſt. de eorum ſpolijs, alias ad eam deuoluendis, fraudādi arripientes, Officia Scriptoriæ huiuſmodi pro modico eorum pręcio, de facili quotidie acquirere ſtudeant, ita quod pręter ipſius Iulij prædeceſſoris intentionem, ex extenſione & ampliatione huiuſmodi quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas Officia Scriptoriæ litterarum earundem pro tempore obtinētes, qui etiam inter alia de fructibus, redditibus, & prouentibus Eccleſiarum, quibus præſunt, tam iuxta priorem facultatem, quàm illius extenſionem, & ampliationem, vſque ad quamcunque etiam notabilem ſummam diſponere poſſunt, & diſponunt, graue & intollerabile pręiudicium dictæ Camerę inferatur.

Nos attendentes Cameram ipſam propter grauia onera, quæ continuo ſupportare habet, in magnis diſpendijs verſari, ac ad illa perferenda eius facultates nullatenus ſuppetere, ac pro huiuſmodi onerum faciliori ſupportatione Spolia perſonarum eccleſiaſticarum, ad id dudum per prædeceſſores noſtros reſeruata, & deſtinata fuiſſe, necnon extenſionem, & ampliationem huiuſmodi quoad ipſos Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas exceſſiuas eſſe, ac Cameram Apoſt. nimium fraudandi apertiſſimam occaſionem, vt præfertur præbere. Idciro Motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & certa ſcientia extenſionem, & ampliationem, ac deſuper confectas litteras, quoad eoſdem Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas duntaxat, illis alias in ſuo robore permanſuris, authoritatę Apoſtolica, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, & annullamus, ac pro reuocatis, caſſis, & annullatis haberi volumus, illaſq; ad priorem facultatem teſtandi pro ſumma ſex millium ducatorum limitata huiuſmodi in omnibus & per omnia, ac ſi illæ non emanaſſent reducimus & reductas eſſe, dictoſque Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas, iuxta prioris facultatis, ac ſecundum illam illiuſq; tenorem tantum, de eorum bonis diſponere poſſe, & ita per quoſcunque Iudices in quauis cauſa, & inſtantia ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari & diffiniri debere, necnon ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis autho-

ritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attemptari irritum & inane decernimus.Non obſtan. præmiſſis,ac quibuſuis alijs conſtitutionibus,& ordinationibus apoſt.ac omnibus illis , quæ dicti prædeceſſores in ſuis literis voluerũt non obſtare cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã noſtræ reuocationis, caſſationis annullationis voluntatis,reductionis , & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire . Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei,ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo Idus Martij. Pont.noſtri anno ſecundo .

Fed. Card. Cęſius.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPA IIII. Contra quoſcunque Eccleſias , & beneficia eccleſiaſtica quæcunque in confidentiam retinentes , ſeu recipientes .

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, ad perpetuam rei memoriam .

ROMANVM Pontificem in excelſa militantis Eccleſiæ ſpecula conſtitutum vigiles mentis oculos, non ſolum in abſentium extendere , ſed potiſſimum in præſentium domeſticorumque fratrum , & filiorum ſuorum mores diligenter perſcrutandos , aliquando reflectere,ac eos,præſertim quos in apoſtolicę ſolicitudinis partem euocauit altiſſimus , ne dum ab omni pactionis illicitæ contagione,verum etiam ab eius omnimoda ſuſpitione, vacuos & immunes conſeruare decet,Vt qui cęteros illuſtris officijs ſublimitate antecellũt,eoſdem priſca etiam illa morũ integritate,præſtare dignoſcantur.Sane licet dudum,cum certam ſymoniacæ prauitatis ſpeciem,quam beneficiorum confidentiam vocant, etiam Ro. Cu. atque adeo in ſacrum ven. fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium collegium quaſi per cuniculos irrepſiſſe,ac nonnullos ex ipſis fratribus,nimia quadam facilitate , ſeu potius importunis amicorum familiarumque precibus adductos, beneficia Eccleſiaſtica in confidentiam huiuſmodi recepiſſe,& frequenter recipere,intelleximus , hanc illicitam beneficientiæ exercendæ,ſeu amicitiæ colendæ viam, a tanto ſaltem Collegio prorſus eliminare cupiẽtes,eoſdem fratres in Conſiſtorio noſtro ſecreto, non ſemel admonuerimus , huic aliena beneficia cuſtodiendi modo

ne

ne aſſueſcerent ne ue illa hoc pacto reciperent, vtque ſic recepta dimitterent. Nihilominus nuper ad aures noſtras peruenit, eorum aliquos, monitionis noſtræ, imo potius ſuimet oblitos, ea, quæ cuſtodiẽda receperant, beneficia, nondum tamen dimiſiſſe. Et inſuper illos & nonnullos alios, etiam Patriarchas, Archiepiſcopos, & alios Epiſcopos, ac etiam Cameræ Apoſtolicæ Clericos, Eccleſias, Monaſteria, dignitates, & alia beneficia huiuſmodi, in ſui fauorem reſignata, ceſſa, vel alias dimiſſa, acceptaſſe, aut de illis, per obitum, vel alias vacantibus, a nobis, & prædeceſſoribus noſtris, ſeu etiam ab ordinariis, & aliis inferioribus collatoribus, etiam ad patronorum præſentationem, ad alterius commodum, ſibi prouideri obtinuiſſe, illaque, ac etiam alia aliter vacantia, ſibi in titulum, commendam, vel adminiſtrationem, aut alias dicta authoritate conceſſa, quandoq; in reſignãtium, vel cedentium, ſeu etiam aliorum fauorem ceſſiſſe, vel alias dimiſiſſe, Ac ſibi propterea penſiones annuas, ac fructus, redditus, & prouentus Eccleſiarum, Monaſteriorum, Dignitatum, & aliorum beneficiorum huiuſmodi in toto, vel in parte etiam aliquando cum facultate illas, & illos transferendi, ac etiam collationem, prouiſionem præſentationem, & aliam diſpoſitionem beneficiorum eccleſiaſticorum ad eorundem eccleſiarum, monaſteriorum, & dignitatum Prælatos pro tempore exiſtentes, ac alios huiuſmodi beneficia pro tempore obtinentes pertinentium, nec non regreſſus, ſiue acceſſus, & ingreſſus ad eccleſias, etiam Cathedrales, monaſteria, ac alia diuerſa beneficia eccleſiaſtica, ſibi reſeruari procuraſſe, & obtinuiſſe, ad hoc videlicet, vt confidentes ſic decimarum apoſtolicarum, vel communis dicti Collegii, & annatæ aliorumque iurium dictæ Cameræ debitorum, ſolutionem eludant, integriſque beneficiorum, etiam in menſibus Apoſtolicis vacantium, aut alias diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ generaliter reſeruatorum, collationibus, ac interdum, vt beneficia ipſa, tempore procedente, in aliquorum, tunc forſan de iure inhabilium, & incapacium, vel nondum adhuc natorum, fauorem, cedantur, ſeu reſignentur, vel vt perſonæ inhabiles, & incapaces huiuſmodi, etiam laici, penſionibus, ac fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis fruantur, & gaudeant, ſeu potius illis, & facultate transferendi prædicta abutantur, in animarum ſuarum periculum, & pernicioſum exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorundem, in monitionibus noſtris parendo incuriam, & tam illorum, quam cæterorum Prælatorum, etiam clericorum, ac aliorum quorumcunque indignam fallaciam; conniuentibus oculis diutius minime diſſimulandã, ſed huic errori, ne radices altius agat, occurrendum tandem eſſe cenſentes,

Et quoniam hanc ipsorum, qui monitioni nostræ non parentes, beneficia huiusmodi in confidentiam, vt præfertur retinuerunt,& fructus ex eis indebite, vel percipiendo, vel per alios nomine suo, etiam per simulatas illorum locationes, & fictas de receptis quietantias, ac donationes, & remissiones percipi sinendo, grauiter excesserunt Cardinalium metam, potius ex immoderata erga suos indulgentia, quam aliquo præceptorum nostrorum spretu, processisse facile reputamus: Idcirco omnes, & singulas Ecclesias, etiam metropolitanas, & alias cathedrales, ac monasteria, etiam consistorialia, prioratus, præposituras, præpositatus, dignitates etiam maiores, & principales, etiam conuentuales, personatus, administrationes,& officia, cęteraque,beneficia ecclesiastica, cum cura, & sine cura,secularia,& quorumuis ordinum regularia, etiam de iure patronatus, etiam laicorum, etiam nobilium, & illustrium, etiam ex funadtione, & dotatione existentia, per eiusdem Ro.Ecclesiæ etiam Episcopos Cardinales,& quoscunque alios etiam Patriarchas,Archiepiscopos, & alios Episcopos,ac etiam eiusdē Cameræ Clericos, in titulum,commendam,vel administrationem,aut alias, in huiusmodi confidentiam iure prohibitam,cuiusuis personæ vt præfertur,contemplatione,vel intuitu, quouismodo recepta illorum liberam collationē,& dispositionem, nobis, & sedi Apostolicæ, harum serie reseruantes,ipso iure a die receptionis eorundem, vaca uisse,& vacare,Ac fructuum,& pensionum reseruationes,ac facultates transferēdi,& collationis beneficiorum concessiones,eis, vt præmittitur factas,ac regressus, siue accessus, & ingressus cōcessos huiusmodi,cessasse,& cessare,ac extinctos esse: Et eosdem Cardinales, seu quosuis alios,a prima die receptionis beneficiorum huiusmodi citra fructus,redditus, & prouentus eorundem ecclesiarum, monasteriorum,dignitatum, & aliorum beneficiorum, ac pensiones prędictas, indebite percipere,suosque facere non potuisse, neque debuisse, sed illos omnes, & singulos ad Cameram eandem deuolutos fuisse, & esse, illique deberi, ac ipsos Cardinales,& alios, ad quorum manus quomodolibet peruenerunt,& eorum hęredes, ad integram illorum restitutionem,in vtroque foro teneri,& ad id opportunis iuris remedijs compelli debere,authoritate Apostolica,tenore præsentium,decernimus,& declaramus: & insuper vniuersis, & singulis, tam eiusdem Rom.ecclesiæ Cardinalibus etiam episcopis, quam Prælatis, & clericis,& alijs prædictis, præsentibus, & futuris, ne deinceps vllo vnquam tempore,aliquas ecclesias,monasteria,dignitates,vel alia beneficia,etiā, de dicto iure patronatus vti præfertur existentia,aut fructus,vel pensiones, aut regressus,accessus, in confidentiam prędictam

ctam, aut ad effectum reſeruationum huiuſmodi, ſibi poſtmodum cedentibus procurandarum, recipere præſumant, Cardinalibus videlicet, & alijs Prælatis huiuſmodi, in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub interdicti ingreſſus eccleſiæ, reliquis vero ſub maioris excommunicationis latæ ſententiæ pœna, per contrafacientes eo ipſo incurrenda, a qua, niſi a nobis, aut Ro. Pontifice pro tempore exiſtente, prçterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui nequeant, diſtrictius inhibemus, Ac quaſcunque collationes, prouiſiones, præfectiones, commendas, reſeruationes, facultates, etiam transferendi, ac regrediẽdi, ſiue accedendi, & ingrediendi, ac alias diſpoſitiones de eccleſijs, monaſterijs, dignitatibus, & alijs beneficijs eorumque fructibus, & benefiiorum collationibus per nos, & alios Rom. Pontifices ſucceſſores noſtros, etiam motu proprio, ſeu cõciſtorialiter, aut etiam per ordinarios, & alios inferiores collatores, etiam ad patronorum eorũdem præſentationem, & alias quomodolibet cum interuentu confidentiæ huiuſmodi expreſſe, ſiue occulte; ac de iure præſumpta; & alias contra prçmiſſa, pro tempore factas; nullas; & inualidas, nulliuſque roboris; vel momenti fore; neque cuiquam ſuffragari; Sed eccleſias; monaſteria; dignitates; ac alia beneficia huiuſmodi; ipſo iure vacare; ac noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni reſeruata; fructuſque; & penſiones Cameræ apoſtolicæ applicatos vt præfertur eſſe; & cenſeri. ſicque in præmiſſis omnibus & ſingulis; per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios, etiam ipſius Eccleſiæ Rom. Cardinales; ſublatą eis quauis aliter interpretandi; & iudicandi facultate; etiam per præſumptiones; & coniecturas legitimas; & eorum arbitrio (cum alias cõfidentias huiuſmodi; in lucem erui, & probari non poſſe conſtet) procedendo; iudicari; & diffiniri debere. Ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam; quauis authoritate ſcienter; vel ignoranter attemptari contigerit; irritũ, & inane ſimiliter decernimus. Non obſtantibus fec. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri; de vna; & concilij generalis de duabus dietis, ac alijs conſtitutionibus apoſtolicis, necnon collegij præfati, iuramento, confirmatione apoſtolica, uel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contraijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus, communiter vel diuiſim, ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici; ſuſpendi; vel excommunicari non poſſint; per literas apoſtolicas; non facientes plenam, & expreſſam; ac de verbo ad verbum; de indulto huiuſmodi mentionem. Et ne quiſquam vllo vnquam tempore præſentium ignorantiam prætendere poſſit, Volumus, & eadem authoritate decernimus, quod ipſe præſentes litteræ ad Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, Valuas, per aliquem ex Curſoribus noſtris, illarum copia ibi affixa, et dimiſſa, et etiam in Cancellaria Apo-

ſtolica, de more publicentur, ac in eiuſdem Cancellariæ quinterno, ad maiorem partium, illas in iudicio producere volentium, commoditatem, deſcribantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginā noſtræ reſeruationis, declarationis, inhibitionis, decreti, & voluntatis, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, et Pauli apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingeſimo ſexageſimoquarto. decimoſeptimo Kal. Nouemb. Pontificatus noſtri anno quinto.

Viſa de Curia M. de Enciſo. Cę. Glorierius.
H. Cumyn.

AMPLIATIO FACVLTATVM PRO DONATO Matthæo Minali Theſaurario, Et ſpoliorum ac iurium Cameræ Apoſtolicæ in tota Italia Collectore apoſtolico generali.

PIVS PAPA IIII.

Dilecto filio Donato Matthæo Minali Theſaurario, ac ſpoliorum, & Iurium Camerę Apoſtolicæ in tota Italia Collectori generali noſtro.

DILECTE fili ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cupientes res, & negocia Cameræ noſtræ apoſtolicæ, prout noſtro incumbit officio, recte tractari, & celeriter perfici, nec non ſpolia quæcunque ad eandem Cameram ſpectantia, ac per obitum quarumuis perſonarum eccleſiaſticarum, ad eam pro tempore deuoluta, ſublatis quibuſuis impedimētis facilius exigi, ac recuperari. Tibi vltra alias facultates, ſuper officio Collectoriæ ſpoliorum huiuſmodi, per noſtras in forma breuis litteras tibi conceſſas, omnes, & ſingulos dictorum ſpoliorum occupatores, detentores, & vſurpatores, ad coram te perſonaliter, & nō per procuratores comparendum, ſub pęnis in dictis litteris expreſſis, etiam per edictum publicum, conſtito tibi de non tuto ad eos acceſſu, per te, vel alium quemcunque Romanæ Curię Iudicem euocandi, atq; citandi, & illos quando, & quoties opus fuerit, & tibi opportunum eſſe videbitur, ad ſe examini ſubijciendum monendi, & requirendi, & ipſos ad id, ac reſtitutionem occupatorum, & vſurpatorum bonorum huiuſmodi, plenarie faciendam ciuiliter & criminaliter

liter iuris,& facti,remedijs & opportunis,cogendi,compellendi,et legitime puniendi : nec non ſubcollectoribus tuis,ſi tibi viſum fuerit, facultatem huiuſmodi impartiendi:cæteraq;omnia,& ſingula in præmiſſis, & circa ea neceſſaria,ſeu quomodolibet opportuna faciendi, mandandi,& exequẽdi,alias iuxta dictarum literarum formam,& tenorem,plenam & liberam authoritate Apoſtolica, tenore præſentiũ facultatem concedimus. Non obſtantibus fœlicis recordationis Bonifatij Papæ viij. prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilii generalis, de duabus dietis.dummodo vltra tres dietas aliquis authoritate pręſentium præterquam ad Romanam Curiam ad iudicium non trahatur, & quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis,nec non omnibus illis, quæ in dictis noſtris litteris voluimus nõ obſtare,cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod præſentium litterarum tranſumptis manu Notarij publici ſubſcriptis, & Sigillo tuo munitis eadem prorſus fides in iudicio,& extra adhibeatur,quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitę, vel oſtẽſæ. Dat.Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die XX.Aprilis M. D. LXI. Pont. noſtri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

BVLLA SANCTISS. D. N. D. PII DIVINA prouidentia Papæ Quinti ſuper ſpolijs.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam Rei memoriam.

ROMANI Pontificis prouidentia circumſpecta, ad ea ſolicitudinis ſuæ partes potiſſimum conuertit, per quæ ſingulis eccleſijs debita obſequia, & opportuna ſubuentionis auxilia, minime ſubtrahantur. Cum itaque, ſicut accepimus nonnulli Patriarchæ, Archiepiſcopi,Epiſcopi, & Abbates, ſeu Commendatarij, ac alij beneficia Eccleſiaſtica obtinentes,proprij honoris,& ſalutis,immemores, etiam prætextu facultatum teſtandi eis per ſedem Apoſtolicam conceſſarum,in eorum vltimis voluntatibus res ſacras,ac vaſa,ornamenta,& paramenta Eccleſiaſtica,aliaque cultui diuino dicata,quãdoque ex fructibns Eccleſiaſticis per eos acquiſita,non Eccleſijs, & Monaſterijs, ac beneficijs, quibus præfuerunt, ſeu a quibus prouentus Eccleſiaſticos,& ſtipendia acceperunt,prout rationi, & honeſtati cõſentaneum foret, ſed alijs locis,etiam aliquando non pijs,

ac interdum eorum consanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apostolicæ Collectores, prætextu quod illa sub appellatione spoliorum veniant, tanquam eiusdem Cameræ spolia exigere, & percipere non erubescant, in maximum Religionis dedecus, ac Ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum eorumdem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, scandalumque plurimorum. Nos abusibus scandalisque huiusmodi prouidere, ac singularum ecclesiarum, & monasteriorum, ac beneficiorum indemnitati, animarumque quorumlibet saluti consulere volentes. Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus: quod de cætero omnia, & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa, necnon Missalia, & gradualia, ac cantus firmi, & musicæ, alijque quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res sacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona, per quoscunque Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, seu Commendatarios, & alios quoscunque, quæcunque, & qualiacunque beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, secularia, & quorumuis ordinum regularia, in titulum, vel Commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo censeantur: etiam si de illis, & eorum qualitatibus specialis, & expressa mentio habenda foret, ad vsum, & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, & Cappellis, vel oratorijs destinata, tempore eorũ obitus ex testamento, vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus testandi, & alias disponendi, de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis, per quoscunque Roman. Pontifices prædecessores, & successores nostros, ac nos, sub quibusuis tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & concedendis, minime comprehendantur, nec sub appellatione spoliorum veniant, sed ad singulas Ecclesias, Monasteria, etiam Conuentu carentia, & beneficia huiusmodi, in quibus resederint, aut quibus præfuerint, seu quæ alias obtinuerint, omnino spectent, & pertineant, ac spectare, & pertinere illaque post eorum obitum eisdem Ecclesijs, Monasterijs, & beneficijs, etiam si in Romana Curia, & procul ab illis decesserint, vel ad illa nunquam accesserint, etiam si antea Ecclesiarum, & Monasteriorum regimini cesserint, vel beneficia huiusmodi renunciauerint, eo ipso applicata, & incorporata sint, & esse censeantur. Ita quod liceat illis defunctis, in eisdem Ecclesiis, Monasteriis, & beneficiis successoribus, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum, huiusmodi Capitulis, & Conuentibus,

respectiue

respectiue, illa propria authoritate, libere, apprehendere, ac eorum Ecclesijs, & Sacristijs applicare, & incorporare: ac quæcunque donationes, ac relicta, & legata, testamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ voluntates, seu spolia desuper contra præsentis constitutionis nostræ tenorem quomodolibet pro tempore facta, quo ad præmissa, nulla, & inualida nullusque roboris, & momenti existant: & personis, etiam ecclesiasticis, seu locis etiam pijs, aut ecclesiasticis alijs quibuscunque in quarum, seu quorum fauore, pro tempore facta fuerint minime suffragentur, nec per ea eisdem personis, seu locis, vel alijs Ecclesijs huiusmodi, aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimo res sacras, ac alia bona prædicta, quocunque nomine, vel titulo pro tempore detinentes, ad illa Ecclesijs, & Monasterijs, ac beneficijs per defunctos quomodolibet acquisitis, vt præfertur, iuxta pręsentium tenorem realiter, & cum effectu restituendum, & consignandum, quibusuis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime attentis, omnino teneantur, & ad id per censuras, & pœnas, etiam furti, & sacrilegij, ac alias iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli possint, & debeant. Et insuper ne deinceps contingat, insolentia spoliorum Camerę Apostolicæ Collectorum, vel Subcollectorum, aliquas Ecclesias, nec hominum quemquam damno, & iniuria affici, nec cuiquam de cetero vertatur in dubium, quæ res habendæ sint nomine spolijs, simili modo statuimus, decernimus, & declaramus: quod quæcunque scamna, cathedræ, arcę, & etiam ligneæ, vel lapideæ, etiam Marmoreæ Mensæ, & Tabulæ, ac quæcunque dolia, seu Vasa vinaria vacua, & alia similia suppellectilia domestica, per quosuis presbyteros, seu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in ecclesijs, seu eorum domibus ecclesiarum earumdem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiam si ex fructibus, & prouentibus beneficiorum, quædum viuerent obtinebant, acquisita fuerint, sub spoliorum appellatione minime veniant, nec pro spolijs vllo modo reputari possint, pręterea, quod nullum spolium Cameræ præfatæ, fieri, nec quicquã a quibusuis spoliorum Cameræ huiusmodi Collectoribus, vel Subcollectoribus exigi possit, per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura beneficia ecclesiastica obtinuerit, cuius, vel quorum insimul fructus, redditus, & prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera, secundum communem æstimationem valorem annum non excesserunt, aut qui pensiones annuas super quibusuis fructibus ecclesiasticis, vsque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen is se ab omni illicita negociatione, & a sacris Canonibus

prohibita abstinuerit. Ita quod si quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, prætextu spoliorum eiusdem Cameræ percipere, aut alias contra præsentes nostras litteras attentare præsumpserit, ad totalem bonorum per eum perceptorum restitutionem teneantur, ac ad id via iuris, etiam per similes censuras, & pœnas, cogi, & compelli possit, & debeat. Districtius inhibentes quibusuis Cameræ præfatæ spoliorum Collectoribus, nunc, & pro tempore existentibus, ne sub indignationis nostrę, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis, ac Vasis, & Libris præfato cultui diuino dicatis, ac alijs rebus sacris, necnon supellectilibus præfatis, quomodolibet se intromittant, nec in eorum Inuentarijs tamquam spolia redigant, seu describant: sed ornamenta, & paramenta, necnon Vasa, & libros, aliaque diuino cultui dicata huiusmodi Ecclesijs, Monasterijs, Cappellis, et alijs beneficijs huiusmodi, eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant, & consignent, ac consignari faciant, cum effectu. Ac suppellectilia prędicta in locis vbi constiterint relinquant. Ac decernentes, sic in pręmissis omnibus, et singulis per quoscunque Iudices, et Commissarios, quauis authoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, et diffiniri debere, ac irritum, et inane, quicquid secus super ijs a quoquam, quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis filijs Curiæ causarum Camerę Apostolicæ generali Auditori, & singulis locorum ordinarijs, ac Maiorem dignitatem, post Pontificalem in vniuersis Ecclesijs Cathedralibus, & Metropolitan. pro tempore obtinentibus, per Apostolica scripta, Motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte quorumcunque in præmissis interesse habentium, vt præfertur fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis prędisio assistentes, faciāt authoritate nostra pręsentes litteras, & in eis contenta, quæcunque, firmiter obseruari. Ac singulos quo litterę ipsæ concernunt, illis pacifice gaudere. Non permittentes eos desuper quomodolibet indebite molestari. Contradictores authoritate nostra, appellatione postposita compescendo. Nō obstantibus Apostolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis Generalibus, vel specialibus, constitutionibus, & ordinationibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum huiusmodi, Iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis,

tutis,& conſuetudinibus, facultatibus teſtandi, alijſque priuilegijs, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibuſuis conceſſis approbatis, & innouatis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, & expreſſa mentio facienda eſſet, illorũ tenores pro ſufficienter expreſſis habentes, illis in reliquis, in ſuo robore permanẽtibus, cæteriſque cõtrarijs quibuſcunq. Volumus autem quod ſi aliquis ex Patriarchis, Epiſcopis, Abbatibus, ſeu Commendatarijs, & aliis beneficiatis, præfatis, pluribus Eccleſijs, ſeu Monaſterijs, pro tempore, ſimul, vel ſucceſſiue præfuerit, ſeu plura beneficia obtinuerit, ornamenta, & paramenta, ac res, & bona prædicta, ad illa omnia, habita ratione fructuum, & temporis quo eadẽ beneficia poſſedit omnino pertineant, & proportionabiliter inter ea diuidantur, quodque præſentes litterę in Cancellaria noſtra Apoſtolica, & Acię Campi Floræ, de more publicentur, & inter Conſtitutiones perpetuo valituras deſcribantur, Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus earum Tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, vel alterius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica cõſtitutæ ſigillatis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ; vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ ordinationis, ſtatuti, decreti, declarationis, inhibitionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicę Millesimo Quingenteſimo Sexageſimo ſeptimo. Tertio Kal. Septembris. Pontificatus noſtri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

H.Cumyn.

Pro Domino Summiſta Ludouicus Ripa

Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

IACOBVS MISERATIONE DIVINA
tit. Sanctæ Mariç in Cosmedim S.R.E. Presbyter
Card. Sabellus S.D. N. Papæ
Vic. Generalis.

SACROSANCTA Tridentina Synodus, probatæ eornm vitæ, & Sāctæ conuersationis exempla, qui se diuino ministerio dedicarūt, preter sacri instituti necessitatem, ad vniuersam quoque Christiani Populi reformationem plurimum prodesse intelligens, salutariter statuit, vt quæ a Summis Pontificibus, & a sacris concilijs, de honesta clericorum, vitę, doctrinæ, cultusque ratione decreta fuissent, per eos, ad quos ea cura pertinerent, in vsum reuocata, & in mores inducta, propagarentur. Nos igitur eiusdem sacri concilij iussa exequi cupientes, nonnulla, sine quibus recta viuendi Clericorum disciplina constare non potest, ex sacris, & Canonibus, & Concilijs collegimus vel ad eorum mentem conformauimus, quæ ex authoritate Sanctissimi Domini Nostri Papæ viuę vocis oraculo nobis concessa, inuiolatę obseruanda proponimus.

Vt igitur, cum vitę, & animi clericalis integritate, externus etiam habitus, vestitus omnisque conuersatio congruat.

Præcipimus omnibus, & singulis sacris ordinibus initiatis, aut quæcunque beneficia ecclesiastica, etiam simplicia obtinentibus, cuiuscunque gradus, aut dignitatis sint, vt intra quindecim dies, a præsentiū litterarum promulgatione numerandos, Clericalem tonsuram (quæ est Militiæ spiritualis insigne) vnius cuiusque ordini, & gradui conuenientem, perspicue gerant. Presbyteri vero ab superiore labro Barbam ita tondeant, ne salutare Corporis, & Sanguinis Christi Domini Sacramentum sumentibus, impedimentum afferat.

Vestem superiorem, & interiorum, simplicem, & talarem omnes gestent, non reflexam, sed compositæ, & apte ad collum annexam.

Pallium, quod ferraiolum dicitur, id habeant, vt Clericali decoro non sit alienum, idque tantum in pluuiæ, & frigoris necessitate, semperque cum talari tunica induant. Quas tamen vestes, ad longioris itineris necessariam commoditatem, breuiores, modo ordinis honestati conueniant, adhiberi permittimus.

Caligis non inflatis, nec dissectis calceis, crepidisue non inaniter incisis, sed simplicibus, & integris vtatur.

Camisias ad manum, & ad collum crispas, & (vt dicunt) lactucatas, aut arte laboratas, ne sumant.

Pileos ne habeant, nisi valetudinis causa, & eos simplices, neque Turbinatos, quos ingredien. in Ecclesiam, vel ædes, maxime publicas, semper

ſemper ommittant. Neque reticulum, aut ſubbirretum, niſi valetudinis neceſſitas poſtulet, idque ſine redimiculis. Nec annulos, niſi id honoris gradus aut officij munus requirat.

Præcioſioribus pellibus, vnguentis, & alijs odorum ſuauitatibus abſtineant.

Ab omni mulæ, & æqui inſtrumento, & ornamento, aurum, argentum, villutum, & omnino ſericum amoueant.

Veſtium colorem tantummodo nigrum, niſi alium magiſtratus, aut honoris ratio poſtulet adhibeant.

Veſtes holoſericas, aut ſerico ornatas, domi aut foris ne habeant.

Arma ne ferant, neue perſonati incedant.

In omni denique veſtitu nouitatem, & tam elegantiæ, & concinnitatis, quam negligentiæ, ac ſordium ſuſpitionem vitent.

Qui in aliquo horum deliquerit, præter veſtium aliarumue rerum amiſſionem, viginti quinque aureis mulctetur, locis pijs, arbitrio noſtro attribuendis, carcere etiam, ac beneficiorum priuatione, maioribuſue pęnis, pro delicti, & perſonarum genere arbitrio noſtro puniatur.

Quoniam vero qui habitant in tabernaculis Domini, non ſolum omnem impudicitię cauſam, ſed etiam occaſionem, & ſuſpitionem a ſe remouere debent, ideo præter ea, quæ de contubernio, & conſuetudine mulierum ſuſpectarum, a Sacro Concilio ſtatuta ſunt, eadem authoritatę edicimus, ne in ędibus ad domicilium, & vſum Canonicorum, aliorumue miniſtrorum eccleſiæ ædificatis, fæminę, etiam cum illis quouis ſanguinis vinculo coniunctæ, vllo modo commorentur, in alijs vero Canonicali, aut Clericali, vſui non attributis, niſi ex cauſa tantum iudicio noſtro probata.

Item, ne ędes Eccleſię, aut earum partes, in quibus ipſi habitant, vel habitare debeant, laycis locent, niſi nobis locationis neceſſitas comprobetur. Quę vero ab Eccleſijs ſeiunctę, etiam ſi iuris Eccleſiæ non ſint, eas nemini, niſi is bonę exiſtimationis ſit, locare audeant.

Clerici, quos propter Chriſtum ſpectaculum fieri oportet mundo, Angelis, & hominibus, maxime debent ab ijs ſpectaculis, quæ Chriſtum non ſapiunt, abſtinere. Itaque decernimus, ne comœdias, fabulas, choreas, haſtiludia, aut ludicrum, & profanum vllum ſpectaculi genus agant, vel ſpectent.

Ne talis, teſſeris, pagellis pictis, & omnino alea, aut vllo præterea vetito, aut indecoro ludi genere ludant, neue huiuſmodi ludi ſpectatores ſint.

Non

Non canes, accipitres, aut aliud venaticum animal alant, vllumue genus venationis aduersus sacros canones obeant.

Ne comessationibus, aut minus honestis conuiuijs intersint, cauponasque, aut tabernas ne ingrediantur, nisi longioris itineris causa, neue cuiqnam propinent, aut prouocati ad bibendum respondeant, sed sobrie, & caste ex doctrina Apostoli viuant.

Interdicimus autem eis procuratione, aduocatione, patrocinio, & omni actione causarum apud iudicem sęcularem, exceptis causis iure permissis, quo loco, scripta licentia a nobis impetretur, quos prętęrea in rebus profanis, omni notariatus, & tabellionatus officio, nec non arte medendi, maxime chirurgica prohibemus.

Nullus tutelam, curamue, nisi pietatis causa, idque concessione nostra suscipiat.

Mercaturam ne exerceant, neue in rebus contrahendis se medios, vel interprętes adhibeant, prędia ne conducant, pro nemine spondeant, Principium, & omnino laicorum negocia ne procurent, aut eis inseruiant, nisi causa id postulet a sacerdotali officio non aliena, qua in re tamen concessio nostra (quam hac in re, & alijs a nobis per mittendis gratis semper fieri volumus) intercedat, eaque quotannis renouetur.

Ne fęminas nobiles affectentur, neue officij causa stent circum mensam, illis accumbentibus.

In famulatu vero Ecclesiasticarum, personarum vilia officia, aut opera, quę clericali decoro non conueniant, minime faciant.

Quicunque in ijs, quę a nobis supra prohibita sunt, delinquerit, prętęr mulctam viginti quinque aureorum, ob singula delicta exigendā, & quemadmodum duximus in pios vsus erogandam, carcere, priuatione beneficij, & grauius etiam pro personę conditione, & facinoris, ac flagitij modo, arbitratu nostro plectantur.

Mandamus autem omnibus, qui ordinis, vel beneficijs, aut alia ratione, canonicas horas recitare debent, vt eas nullo modo omittant, alioquin pęnas, in Lateranen. generali Concilio sub Leone decimo celebrato, propositas, & alias, arbitratu nostro, subibunt.

Inhęrentes prętęrea eiusdem Concilij Tridentini decretis, per viscera misericordię Iesu Christi Domini nostri vehementer hortamur presbyteros, vt singulis dominicis, & alijs festis diebus, nisi iuste impediantur, salutare missę sacrificium faciant, Diaconos, & Subdiaconos, vt bis singulis mensibus, & semper cum missę sacrificio inseruient, Clericos denique, & inferiorum ordinum gradibus initiatos, vt saltem semel sacrosanctum eucharistię sacramentum sumant.

Diuinam

Diuinam ſcripturam aſſidue ſcrutentur, ſacros ſanctorum patrum libros in manibus habeant, ex quibus vitalibus, & perennibus fontibus, ſalutaris doctrinæ, & vitæ præcepta & exempla hauriant.

Præterea edicimus Clericis, aliisue aliquo inferiorum ordinum gradu initatis, ſi Clericalibus veſtibus vti voluerint, vt tonſuram quoque gerant, & reliqua, quæ præſcripta ſunt, propoſito eodem pœnæ periculo, obſeruent.

Laicis vero, qui Clericali habitu vti conſueuerunt, vt in poſterum birreti ſaltem forma, a Clericis, ſub eadem pœna, internoſcantur.

Quia autem difficile eſt propter multitudinem eorum, qui in Vrbem ex diuerſis orbis terræ partibus conuenire ſolent, Clericos a Laicis internoſcere, ideo iubemus omnes, & ſingulos Clericos, in ſacris ordinibus cõſtitutos, alioſque Beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, obtinentes, qui in Romana Curia commorantur, ad decem dies, ab harum literarum promulgatione, eos autem, qui poſthac in Vrbem venturi ſunt, a die eorum aduentus numerandos, ſe in curia noſtra ſiſtere & nomen, cognomen, patriam, ordines, & beneficia profiteri & literas (vt vocant) dimiſſorias oſtendere.

Qui autem aliquem eo gradu, & conditione, qua diximus, vel hoſpitii, vel famulatus, aliaue cauſa, domi habent, aut in futurum ſint habituri, illo de hac noſtra lege præmonito, ad præſtitutum tẽpus ad curiam noſtram deferre.

Qui contra fecerit viginti quinque aureis, & carcere, aliaue pœna, iudicio noſtro irroganda, punietur.

Volumus autẽ, & decernimus, vt his litteris, in locis ſolitis publicatis, & affixis, ita earum quoſcunque arctet executio, perinde, ac ſi perſonaliter vnicuique intimatæ fuiſſent. In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus noſtris die. xxx. Menſis Octobris. 1566. Pontificatus autem Sanctiſſi. D. N. D. Pii diuina prouidentia Papæ Quinti anno primo.

Alphonſus Binarinus Viceſgerens.

Triphon Victorellus Notarius.

F I N I S.

COMMENTARIVS
DE SPOLIIS CLERICORVM

Super cap. Non liceat Papæ. 12. quæst. 2.

AVCTORE

MARTINO AB AZPILCVETA

DOCTORE NAVARRO.

SVMMARIVM.

1 *Spolijs definitio quid nominis, & diuisio.*
1 *D.Ioan.Austriacus spolia opima reportauit, & victoriam naualem ter maximam obtinuit.*
1 *Pannicularia quæ dicantur.*
2 *Spoliorum definitio, & partium eius elucidatio.*
2 *Ecclesiasticæ personæ dicuntur, & sunt fori Ecclesiastici, Deodonati, conuersi, &c.etiam si clerici non sint.*
2 *Bona patrimonialia, vel quæsita ex eis, vel per industriam, contractus, &c. non dicuntur spolia.*
3 *Bona debita, licèt nondum soluta, & quærenda beneficiario post mortem, censetur spolia.*
Superflua non est repetitio claritatem augens.
3 *Bona in vita iustè impensa non dicuntur spolia, malè autem, profanè, aut in fraudem Ecclesiæ sic.*
3 *Bona reliquata per beneficiarium ex his, quæ in suos vsus decentes insumere poterat, fiũt illi quasi patrimonialia, nec censetur spolia.*
3 *Bona patrimonialia, vel quasi, non spectant ad spolia, possuntq; clerici de iis pro libito disponere, sicut laici.*
4 *Bona ad sustentationem beneficiarij necessaria non pertinent ad spolia neq; illa quæ ipse dum viueret emit pro sua Ecclesia, vel tradidit ei sine fraude, vel alijs operibus piis.*
4 *Bona ex reditibus ecclesiasticis nomine beneficiarij empta, etiam immobilia, pertinent ad spolia.*

Spolia

4 *Spolia non sunt post Pij V extrauag. ornamenta, paramenta, vasa sacra &c. prout ante, & minus sũt patrimonialia, vel quasi, sed applicantur Ecclesiis.*

4 *Spolia non sunt scamna, mensa, dolia vacua, &c. etiam ex Ecclesia reditibus cõparata, alio tamen fine, quàm ornamenta, & paramenta.*

5 *Spolia nulla censentur relinquere beneficiarij, qui dum viuerent, nõ habuerunt beneficia, vel pensiones excedentes valorem 30. ducatorum auri de camera; si ab illicita negociatione abstinuerunt.*

§. 1.

PRO fundamento in præsenti Commentario tractandorum assumo celebrem illum canonem Symmachi Papæ, cuius initium est. Non liceat Papæ. 12. q. 2. Et primum definiam quæ bona dicantur spolia Clericorum. Deinde subiiciam prædicti canonis tenorem, hausurus ex eo quædam, ex quibus deducenda est vera resolutio quatuor dubiorum. Postremo, proponam illa, & simul singulatim resoluam.

1 Definiturus igitur quę appellãtur spolia Clericorum, dico primum verbum, spoliorum, siue spolia, generaliter sumptum, significare omne id quo aliquis vi vel sponte exuitur, nudatur, vel priuatur: quia descẽdit à verbo spolio, quod significat exuere, nudare, priuare, vel capere; & ita diuiditur in spolium violentum, & voluntarium. Violentum dicitur, quod vi, vel metu capitur, iuxta rubricam, & totum titulum de restit. spoliat. & c. reintegranda. 3. q. 1. & iuxta id quod communiter asseritur; spolia optima esse illa, quę dux exercitus duci aduersario victo aufert, qualia fuerunt ea quæ primus omniũ Ioui Feretrio obtulit Romulus Rege Ceninensium manibus proprijs in acie occiso autore Liuio lib. 1. ab Vrbe condita. cuiusmodi etiam sunt illa fere, quæ me huic commẽtario manum extremã addente, reportauit huius mensis Octobris die 7. anno 1571. D. Ioãnes Austriacus Diuo illo Carolo V Cęsare parẽte natus, Imperãtorq; gloriosus fortissimi sacri fœderis exercitus, nuper inter S. D N. Pium V. Regem Catholicũ Philippũ I I. & Serenissimam, vetustissimamq; Venetorum Remp. aduersus coniuratum illum, atque Christiani sanguinis sitiẽtissimum religionis Christianę hostẽ Selimum icti, quando supra ætatem consilio prouidus, ac manu prõptus, superata in Hellesponto classe Turcica, totius Reip. Christianæ incredibili applausu, maximam naualium victoriarum christianorum à Christo nato habitarum diuinitus obtinuit.

Voluntarium autem est, quod sponte exuitur, & relinquitur, iuxta l. 1. ff. de donat. inter virum & vxor. ibi, *Ne mutuo amore se spolient.* &

iuxta verbum, spoliatorium, quod apud Plinium in Panegyri significat locũ vbi loturi se in balneis exuunt sponte se suis vestibus.

Ex quibus infertur primo, eos qui dicunt spolia proprie dici quæ ab hoste auferuntur, recte dicere, iuxta illud Maronis, *Egregiã vero laudẽ, & spolia ampla refertis*. modo nõ addant, sola ea sic appellari: quoniam & vestes exuitæ, & alia bona quibus nudamur, vel exuimur, etiã spõte sic appellantur, per prædicta. Secũdo, quòd bona illa, quæ Clerici moriẽtes relinquũt inconsumpta, proprie dici possunt spolia: siue quod sponte se illis exuunt, siue quod vi quadam mors exuit eos illis, qua significatione generali, etiam bona patrimonialia Clericorum mortuorum possent appellari spolia eorum, partim violenta, partim voluntaria.

2 Secũdo dico, verbum hoc spolium, strictius accipi ab his qui de spolijs Clericorũ scribunt, videlicet, pro ijs bonis clerici morientis, in quæ nemo succedit ex testamento, neque ab intestato, communi via, sed alia quadam particulari ratione: de quorum similibus agit singularis lex Diuus. ff. de bon. dãna. quatenus habet, pannicularia, idest, vestes viles, quas reus attullit in carcerem, & numos inueterales, cuius nominis significationem dicit ibi se ignorare Budæus: per quos tamen Iurisconsultus intelligit esse illos, quos in victum quotidianum reus affert: & glossa non inepte declarat, pertinere ad optiones, siue custodes, aut custodum adiutores, & spiculatorẽ, reo affecto supplicio: alia vero pretiosiora & annulos quinque aureis valẽtes ad præsidem in vsus ibi designatos.

De spolijs autem stricte, vt hic accipitur verbum spolium, tradunt præ cæteris extrauag. Pauli III. Iulij III. Pij IIII. & Pij V. quarum partes proposito nostro necessariæ infra §. 5. transcribentur: secundum

3 quarũ Authorum mentem sic possunt definiri: Spolia sunt bona ab Ecclesiastica persona quæsita immediate, vel mediate, ex bonis ecclesiasticis: vel reditus bonorũ debiti; quæ non fuerunt antẽ mortem eius iuste impẽsa, nec facta iure patrimonialia: nec quæsita alij irreuocabiliter: vel quę sũt ex illicita eius negotiatione cõparata. Dixi bona, pro genere, quo omnis bona definitio debet cõstare, arg. l. 1. ff. de test. vbi Bart. ab omnibus receptus; & l. 1. ff. de dolo. & late tradidimus in rubric. de præb. & in rubr. de probat. post Decium ibidem: omnia enim spolia Clericorum sunt bona, non cõtra, omnia bona Clericorum sunt spolia. Dixi tamen generaliter, bona, vt comprehẽderem tam mobilia, & se mouentia, quàm immobilia, iura, & actiones, quocunque nomine censeantur: quę omnia appellatione generali bonorum continentur, l. bonorum ff. de verbor. significa. cum ei annotatis per eruditissimum Alciatum. Dixi, ecclesiasticæ personæ, & nõ clerici, vt comprehenderẽ,

bona etiam Deo donatorum, conuerſorum, vel monachorum, & aliorū qui ſunt fori Eccleſiaſtici; hi enim omnes etiam ſi clerici nō ſint, dicuntur eccleſiaſticæ perſonæ, vt probat textus iuncta gloſſa in c. duo ſunt. 12. quæſt. 1. & tradit poſt alios Decius in c. eccleſia. de conſtitut. nu. 7. & probatur in cap. alia. & cap. legi. 16. q. 1. & cap. non dubium. & capit. de monialibus. de ſent. excomm. & latius tradidimus in tract. de redit. eccleſ. ſuper capit. vlt. 16. q. 1. in q. 1. mon. 55. qui poſt profeſſionem regularem poſſunt, & ſolent habere beneficia regularia in titulum iure communi, & ſecularia in commendam per diſpenſationem Apoſtolicam, iuxta cap. cum ſingula. §. prohibemus. de præb. lib. 6. & cap. poſſeſſiones. de reb. eccleſ. non alien. & iuxta latius tradita in præfato tract. de redit. eccleſ. vbi ſup. Dixi, quæſita ex bonis eccleſiaſticis: quia patrimonialia, vel quæſita ex eis, vel per induſtriam, contractus, aut vltimas voluntates, non dicuntur ſpolia ſecundum hanc ſignificationem, neque etiam quæſita ratione clericalis dignitatis, & officij, aliundè quàm ex reditibus beneficiarijs: quia illa inter patrimonialia vel quaſi patrimonialia collocantur: vt probauimus in dicto tract. de redit. eccl. quæſt. 1. mon. 19. Dixi, mediate vel immediate: vt comprehenderem, non ſolum fructus ex eis collectos extantes, & pēſiones ob ea ſolutas, & pecunias ex locatione ſeu arrēdatione, vel venditione illorū acceptas, ſed & alia bona, & actiones, & iura qualiacumque per emptionem, vel alios contractus ex eis quęſita: vt clare probāt extrauagātes Iulij III. Pauli. IIII.
3 & Pij IIII. infra. §. 5. relatæ, vt in extrauag. Iulij III. inſinuabimus. Dixi, vel reditus eorum ei debiti, vt comprehenderem bona debita mortuo nondum ab eo apprehēſa, eo quod nondum eſſent ſoluta, vel diuiſa inter eum, & alios, ad quos eorum pars petinebat, ſed iam erant in horreum, vel cellarium importata, vel ſaltem a ſolo ſeparata, & ita iam debita ei, per adducta in dicto tract. de redit. eccle. quæſt. 2. monito 13. vel quia poſt mortē erāt quærenda, iuxta cōſuetudines, vel gratias, & priuilegia Papæ, quibus fructus primi, vel ſecūdi anni poſt mortē pertinere poſſunt ad defunctū, iuxta cap. ſi propter. de reſcrip. lib. 6. & extrauag. ſuſcepti. ne ſede vacāte. quamuis dici poſſet, hæc ſatis cōprehendi ſub verbo illo, bona, quatenus cōprehēdit actiones, vt prędictū eſt: clarius tñ ſic dicitur, & q̄ repetitio claritatē auget non dicitur ſuperflua, iuxta gloſ. c. 1. de sūma Trinitate, & fid. cath. lib. 6. in verbo, & filio. tradit Felin. c. ſolitæ. de maiorit. colum. 3. Dixi, nondum ante mortē iuſte impenſa: quia quæ viuus iuſte impedit, nō appellātur ſpolia: illa enim non exuit per mortem, nec mors eum priuat illis. Dixi, iuſte: quia ſi profane, vel male illa donauit concubinæ, ſicario, vel hiſtrionibus, & alijs id genus nominibus, vel in fraudem eccleſiæ, vel Cameræ Apoſtolicę, vel Epiſcopali, quibus iure communi, priuilegio, vel conſuetudine, ſpolia

sia eius deberentur;merito dicuntur spolia, per ea quæ dicta sunt in d. tract. de redit. q. 2.monit. 7. & probatur per extrauag. Pauli III. Iulij III. Pauli IIII. Pij IIII. & Pij V. quarum partes huc pertinentes infra à §. 5. vt dixi, transcribentur. Dixi, & non facta iure quasi patrimonialia, ad excludendum à nomine spoliorum illa, quæ beneficiarius reliquat ex his, quæ in suos vsus decentes insumere poterat, quæ facit sibi quasi patrimonialia, per tradita in præfato tract. de redit. q. 1. monit. 26. quod paulo post in §. sexto iterum cõprobamus per extrauag. nouam fœlicis recordat. Pij V. Dixi, nec quæsita alij irreuocabiliter, propter ea quæ beneficiarij regulares relinquunt inconsumpta, quæ licet quærantur ecclesiis eorum, nõ tamen quæruntur irreuocabiliter, iuxta ea quæ infra §. 5. num. 2. dicemus. Dixi tandem, vel quæ sunt ex illicitâ negotiatione quæsita, ad comprehendendũ illa, quę beneficiarius siue regularius siue secularis quęrit, negotiando contra canones negotiationem ei vetantes, etiam aliũde quàm ex reditibus ecclesiasticis, quæ videtur ampliatio noua, intrcducta iure nouo extrauagantium Pij IIII. & Pij V. infra relatarum §. 6. 7. & 8.

4 Ex qua definitione sequitur primo, non pertinere ad spolia bona, vlla patrimonialia, vel quasi patrimonialia clerici, de quibus pro libito in pauperes, & diuites, in pios & profanos vsus, licite, sicut laicus, poterat in vita disponere: quoniam omnia illa ex testamento vel ab intestato debentur hæredibus, iuxta tradita in d. tract. de redit. quęst. 1. monito. 19.

Secundo sequitur, quod non pertinent etiam ad spolia bona ecclesiæ, ex quibus beneficiarius recipit reditus ad sui sustẽtationem: neque illa quæ beneficiarius emit dum viueret ex reditibus pro sua ecclesia, vel tradidit ei sine fraude: quia non exuitur eis per mortem: imo eum reperit exutum ipsa mors: quoniam iam tempore mortis ecclesia fuit eorum domina, argum. l. an. C. de sacr. sanct. eccles. & l traditionibus. C. de pact. & §. item per traditionem. Instit. de rerum diuisio.

Tertio sequitur, quod bona empta ex reditibus ecclesiasticis à beneficiario sibi, & in vsus suos non pro ecclesia, quæ nõ fiunt ipso iure ecclesiæ, iuxta tradita in dicto tract. de redit. q. 1. monit. 47. siue sint mobilia, siue immobilia, pertinent ad spolia: quod clare probatur per extrauagantes præfatas.

Quarto, quod aliqua debebãt inter spolia cõputari ante extrauagãtẽ fel. me. Pij V. infra §. 8. referendã, quæ post eam nõ sunt illis annumeranda, puta ornamenta, paramenta, vasa sacra auri, & argenti, & cuiuscumque alius materiæ, missalia, gradualia, libri musicales cantus firmi, & cet. ad cultum diuinum parata, etiam si nondum sint ecclesiis tradita, vt latius in eius principio continetur. Quæ tamen, vt non sunt, nec

5 *Alienandi rem Ecclesiæ causa iusta triplex.*
5 *Ecclesiæ res vendere licet pro soluendis illius debitis, non tamen pro debitis Rectoris.*
6 *Alienandi res Ecclesiæ facultas, quam habet Papa, diuersa est à facultate inferiorum Prælatorum.*
7 *Electus electione valida iure naturali, licet inualida iure humano, tuta conscientia dignitatem retinet.*
8 *Præsumendum non est iustam causam interuenisse in alienatione rei Ecclesiæ, etiam per Papam facta, nisi de illa constet.*
8 *Probanda est illa causa sine qua iuste aliquid fieri nequit.*
9 *Intellectus clem. 1. de probatio.*

SYMMACHVS PAPA in synodo 3. cap. 4. & sequentibus vsque ad 9.

NON liceat Papæ prædium Ecclesiæ alienare aliquo modo pro aliqua necessitate; nec in vsumfructum rura dare: nisi tantummodo domos, quæ in quibuslibet vrbibus non modica impensa sustentantur. Qua lege omnes custodes adstringantur, vt donator, accensator, venditor honorem perdat. & qui subscripserit, anathema sit cum eo qui dedit, vel qui recepit, nisi restituatur. Liceat etiam quibuslibet ecclesiasticis personis contradicere, & cum fructibus alienata reposcere. Quod non modo in Apostolica seruandum est Ecclesia; verum etiam vniuersis ecclesiis per prouincias quidem dicitur conuenire.

§. 2.

1 MVlta notabilia ex hoc canone colligi possent, sed ipse nõ tangã alia quàm quæ proposito nostro de spolijs conuenient. & primo quidem, ex eo colligitur ampliatio vel declaratio illius conclusionis, quæ habet, non licere alicui res ecclesiæ pro suo libito alienare, cap. nulli. de reb. eccles. non alien. ampliatur enim, vel declaratur per hunc canonem, vt comprehendat etiam Pontificẽ Romanum summũ Prochristum, siue CHRISTI Vicarium, quem appellamus Papam: habet enim, *Non liceat Papæ prædiũ ecclesiæ alienare.* Nec obstat dicere, quòd omnes Episcopi appelantur Papæ: quia de summo Papa intelli-

telligendus est eius contextus; secundum Archidiaconum communiter receptum & merito: quia licet Patriarchæ, Archiepiscopi, & etiam Episcopi, aliquãdo appellentur Papæ, vt colligitur ex suprascriptione, cap. absit. 50. dist. in fi. & cap. vlt. §. fi. 24. q. 2. & tradunt late citati per glossam prag. sanc. Gallic. tit. de elect. §. præterea verbo Papali. & Sarnen. in cap. 1. de constitut. lib. 6. cuius parum circumspectis deriuationibus huius nominis omissis, illud certissimum desumimus, quod communiter solus Pōt. Romanus Maximus appellatur, & debet appellari Papa; quia plus ei cõuenit hoc nomen quam alijs, siue dicamus hoc nomen deriuari ab illo Græco Pappas, quod patrem significat, estq; nomẽ venerationis, vt vero propius videtur; siue dicamus esse compositum ex illis verbis, pater & patria, vt significet idẽ quod pater patriæ; siue ex illis, pater patrem; siue deriuetur ab illa interiectione Pape admirantis; ita quod sonet admirabilis, vt dicit gloss. sine. in proœmio clementinarum verb. Papa: quia licèt quilibet aliorum recte dicatur pater patriæ suæ particularis diœcesis, & quilibet admirabilis, ob illã potestatem admirabilem quam habet super corpus Christi verum & mysticum particularem in vtroque foro, & Archiepiscopi appellari possint patres aliquorum patrum, etiam Episcoporum suæ prouinciæ: ipse tamen solus summus Pontifex Romanus est omnium patrũ, & vniuersalis Christiani orbis, ac totius gregis dominici pater; c. cuncta per mundum. 9. q. 3. cap. 1. de constit. & pater omnium patrum, & maxime omnium admirabilis, iuxta illud illius Poetę à præfata glos. citati. *Papa stupor mundi. &* tandem. *Qui maxima rerũ, nec Deus es, nec homo, quasi neuter es inter vtrũq.* cui glos. recte addita sunt in libro Clemẽtinarũ noue correctissime Romæ nuper impresso hęc verba. *Palã esse glo. id dixisse ad amplissimã potestatis & dignitatis Papæ magnitudinẽ ostẽdẽdã.* propter illã admirabilẽ potestatẽ, quã immediate in ipso tẽporis momẽto, quo est electus canonice, accepit à Deo Optimo Maximo, super totum corpus Christi mysticum, iuxta capit. licet. & ei annotata de elect. ex qua, veluti fonte perenni, omnium aliorum patrum potestas manat, capit. in nouo. 21. dist. & cap. 1. 22. dist. & ita per anthonomasiam merito appellatione simplici Papæ, ipse solus intelligitur; sicut appellatione simplici Apostoli, intelligimus Paulum, & sapientis, Salomonem, & Poetæ Homerum, & Virgilium, & Iuris ciuilis, Romanum, vt habetur in §. sed ius quidem ciuile. adiuncta glo. Instit. de iur. nat. gent. & ciuil. Dixi superius, supra totum corpus Christi mysticum; quia super corpus Christi verum recipit mediante consecratione, siue sacramento ordinis ab alio Episcopo ei ministrato, vt singulariter determinat Card. de Turre crem. in lib. 2. cap. 43. de potesta-

cesta. Eccles. Alia item ratione comprehendit hic tex. summum Pontificem: quia cum negatio præponatur verbo Papæ, perinde sonat, ac si diceret, nulli Papæ, iuxta glos. singul. c. cum dilectus. de consuetud. quæ habet negationem præpositam contradictorium omnium quæ sequuntur importare: & ita, licet omnes Episcopi appellarentur ex æquo Papæ, comprehenderetur summus: quia esset vnus ex eis.

2 Secundo noto ex hoc cap. adiunctis prædictis, Papam (qui Pontifex summus est) non esse verum & absolutum dominum bonorum ecclesiasticorum, sicut Laici communiter sunt suorum, & sicut ipsemet est suorum patrimonialium, si alio qui non est religiosus: quia qui verus & absolutus est dominus alicuius rei potest eam alienare, & donare, & ea vti pro libito. l. sed & si. §. consuluit ff. de petit. hæred. l. in re mandata. C. de mandat. At Papa nõ potest id facere de bonis ecclesiasticis, per hunc canonem. Ergo & cet. confirmatur hoc, eo quod omnium bonorum ecclesiasticorum verus & absolutus dominus est Iesus Christus D.N. non solum ea ratione generali qua *Domini est terra & plenitudo eius.* psal. 23. & capit. quo iure. 8. distin. sed etiam ex speciali dispositione, censuraque humana: sicut quilibet alius homo est rei suæ dominus, vt late simul & efficaciter authoritate Concilij Trident. & aliorum multorum, & multis rationibus efficacibus monstrauimus, in tract. de redit. ecclesia. q. 1. mon. 40. vltra ibi dicta est illud S. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7. *Res ecclesiæ, licet sint Papæ, vt dispensatoris; non tamen sunt eius vt domini, & possessoris.* Quod intelligendum est de possessione nomine sui ipsius: nã nomine Christi, & tanquã summus eius Vicarius, & procurator, ita est possessor eorum, ac dispensator.

2 Tertio noto ex eodem canone, adiunctis, prędictis, prohiberi Papæ alienationem bonorũ ecclesiæ sine iusta causa, iure diuino vel naturali, quod est immutabile 5. dist. in principio, & §. sed naturalia. inst. de iure nat. gent. & ciuil. nam cũ Papa sit summus monarcha, & princeps, cap. cuncta per mundum. 9. q. 3. & consequenter, nulla lege humana ligetur, l. princeps. ff. de legib. & cap. proposuit. de concess. præb. saltem quoad vim coactiuam; vt declarat S. Tho. receptus in 1. 2. q. 96. art. 5. & cum ligetur hac lege de non alienãda ecclesiæ re sine iusta causa, vt hic canon probat, cõsequitur prædictam legem esse naturalem, vel diuinam. quod etiam sentit Archid. in præsenti cũ communi, præsertim Bellamera qui hoc expressis n. 12. 13. & 14. quæ tamen sit illa lex diuina, vel naturalis, qua hæc alienatio prohibetur, a paucis exerte declaratur: & quidem Bellamera hic ait esse illã legem, de qua in principio huius libri; *Quod tibi nõ vis fieri alteri ne feceris. & quod tibi vis, alteri facias.* quæ licet vtcũque applicari possit proposito, tamen nõ vi-

detur satisfacere: quia vagũ, & nimiũ generale principium videtur; & longe aptius dici potest esse præceptũ septimum Decalogi de nõ furãdo: omnia enim præcepta Decalogi sunt iura naturalia, vt asserit S. Tho. receptus 1. 2. quæst. 94. art. 1. & quæst. 99. art. 2. & 2. 2. quæst. 122. art. 1. & ipsemet cum alijs omnibus in 3. sent. dist. 37. quæst. 1. artic. 4. preceptum autem de non furando, est præceptũ Decalogi, vt
4 patet Exod. 20. & glos. in c. quid in omnibus. 32. q. 7. quod non solum prohibet, ne quis rem alienam sibi appropriet; sed etiam ne quis rem alienam alteri tradat, vel ea vtatur contra voluntatem domini. §. furtum. & §. placuit. Instit. de obligat. quæ ex delict. nascuntur. Cum ergo, vt supra dictum est bona ecclesiæ sint bona Christi, qui tollit ea Christo, & tradit alteri contra eius mentem & voluntatem, hoc præceptum transgreditur: contra mentem autem & voluntatem Christi est, vt bona eius tollantur ei, & rradantur altèri sine iusta causa: quia domibus rei in dubio non præsumitur velle, vt res eius alteri tradatur. l. inter omnes. §. recte, iuxta l. qui vas. §. vetare. eodem tit. Et ita qui rem ecclesiasticam, quæ Christi est, sibi appropriat vel alij tradit sine iusta causa, contra voluntatem Christi, saltem præsumptam, re eius vtitur; & consequenter transgreditur præceptum legis naturę, de non furando, à qua nec Papa est solutus: sicut & legem hanc transgrederetur procurator Cæsaris, qui est quidam Vicarius eius, velut Papa Christi, si rem Cesaris aliter quàm de ipsius mente & voluntate alienaret, l. 2. ff. de off. de ost. procu. Cæsaris. Qua ratione pulchre Guiliermus à monte Laud. probatus ibi per Card. alt in clemen. quia contingit. de relig. domib. præfato præcæpto contraire beneficiarum rebus ecclesiasticis in vsus profanos vtentem, quod nos late confirmamus in præd. tract. de redit. q. 1. mon. 42. & 48.

Quarto noto ex prędictis, canonem hunc non continere legem purè humanam quoad prædictas tres cõclusiones; nec Summacchum eius authorem eo animo illum constituisse, vt sua lege ligaret successorem suum sibi parem; cum par in parem non habeat imperium, cap. innouit. de elect. l. penult. ff. de arbit. l. ille à quo. §. tempestiuum. ff. ad Trebel. sed videri habuisse animum declarandi legem antiquam, & naturalẽ, & per illa verba, *Non Liceat Papa.* idem significasse, ac si dixisset, intelligat, & consideret Papa non licere sibi prædium ecclesię alienare: aut quod in simili dixit Bonifacius in cap. fin. de rescript. lib. 6. quod non patimur nobis licere, successoribus nostris indicamus. Dixi, quoad tres prædictas conclusiones: quoniam quoad pœnam spiritualem anathematis, quam statuit, ius humanum continet: quandoquidem nullo iure diuino, vel naturali eiusmodi censura fertur; & ita neutri eorum est attribuenda, arg. cap legatur, 24. q. 2. & §. cõsideremus.

remus. Aut. de trient. & sem. coll. 3.

Quinto noto ex prædictis, licere Papæ alienare iusta de causa rem ecclesiæ: quia secundum omnes hic tex. est intelligendus de alienatione sine iusta causa, & non de illa quæ cum illa fieret: nam intelligendus est de illa quæ fit contra mentem, & voluntatem CHRISTI, vt supra insinuatum est, & interueniente illa, præsumitur CHRISTVS id velle; sicut & cum intercedit iusta causa credendi quod dominus alicuius rei velle debeat, vt eam alius capiat, vel ea in aliquē vsum vtatur, eo ꝙ est cognatus, amicus, vel de ipso benemeritus, vel ob alias circūstantias præsumitur in dubio velle illud: vt colligitur ex Bar. &
5 ali js, in d. l. inter omnes. §. recte. ff. de furt. qua eadem ratione, etiam quilibet Episcopus potest alienare rem ecclesiæ iusta de causa, per c. fine exceptione. infra ead. cau. & q. vbi glo. & tradimus latius in glo. summæ huius quæstionis in annotatione tertia & in d. c. nulli. de reb. eccle. non alienan. ergo à fortiori Papa; quia constat per infra dicenda, & dicta in d. tract. de redit. q. 1. mon. 40. & in Apolog. prædicta q. 1. mon. 24. Episcopos hāc potestatem cum omni alia facultate administrandi bona ecclesiastica ab ipso Papa accepisse; & ita penes eum eandem, imo maiorem potestatem residere, vt dicitur in simili in c. dudum il 2. de præb. lib. 6. Nec obstat, quod prædictæ glos. receptæ. tenent, iustam causam alienandi esse triplicem, siue quadruplicem, vt tactum est in glos. summæ annotatione 3. scilicet, necessitatē, pietatē, & vtilitatē; & quod hic canon habet, non licere Papę alienare pro quacumque necessitate; quia glossæ illæ loquuntur de magna, seu iusta necessitate, qualis non est omnis necessitas; vel loquuntur de necessitate ecclesiæ, canon autē hic, de necessitate, personæ: quamuis enim liceat rē ecclesiæ vendere pro soluendis eius debitis, non tamen licet idem facere pro soluēdis debitis, quæ Rector eius contraxit pro sua persona, aut pro cognatis, vel amicis suis, vt recte Bellam. hic tetigit nu. 14. quod ipsum omnes sentiunt, & infrà tangetur; & ita intelligendus est hic textus de necessitate personæ Papæ, quam haberet ad soluenda debita, quæ in minoribus existens, bene vel male oontraxit vel ad locādas diuites cognatas aliquas promisit, vel mutuo accepit, & non soluit; non autem est intelligendus de necessitate ipsius met ecclesiæ Romanæ, quam haberet Papa ad eam defendendam, vel alēdam, vel sustentandam, in quo fundatur extrauagās fę. re. Pij. V. super affrancatione bonorum ecclesiasticorum edita, quæ infra §. antepen. refertur, & defenditur.

6 Inter facultatem vero alienandi, quam habet Papa, & inter eā, quā habēt eo inferiores, illud distat, quod inferioris alienatio requirit causam. & solennitatē à iure humano saltē pontificio statutam, vt habet

ber communis resolutio in d.cap.sine exceptione:& in d.cap. nulli. & in cap.1.de reb.eccl.lib.6.ad hoc autem vt valeat alienatio à Papa facta sufficit interuētio iustæ causæ,sine prædicta solennitate: quia cum illa inducta sit lege humana,& nulla tali lege obligetur Papa,vt supra dictum est,non tenetur ipse ad eam seruandam,saltem ad hoc vt alienatio valeat:quāmuis etiam dici possit,alienationē ab inferiore iusta de causa,sine solennitate humana factam,teneri posse pro valida quo ad forum cōscientiæ tantum,vt supra in glos.summę latę probauimus in annota. 11. argu. eorum quæ ait Inno. in c.quia plerique.de imm. Eccl.& in cap.quod sicut.de elect.vbi nu.8.ait,q electus tali electione quę iure naturali tenet, eo quod consensus legitimus eligentium interuenit,licet ob defectum solēnitatis iuris humani cessari possit,bona cōscientia retinet dignitatem,donec illa cassetur;eo quòd sollennitates illæ ad præsumendam iustam causam inductæ, non habēt locum in eo foro,in quo est stādum veritati,quæ Deo patet;iuxta notata in cap.is qui.& cap.tua.de sponsal.& arg.aliorum, quæ supra in summa in d.annota.11. nunc post hæc scripta addimus.

Id autem quod supra proxime dixi,non posse iusta alienare Papam bona ecclesiæ ad soluenda debita quæ in minoribus contraxit,intelligendū est,de bonis stabilibus,vel de mobilibus,quę illis in hoc æquātur;non autem de fructibus,& redditibus qui ex eis percipiuntur:quoniam hos iuste in eiusmodi solutionem alienare potest;quā etiam alij beneficiarij licite id facere possint,per cap.peruenit. de fideius. & ea quę super illius intellectu in dicto tract.de redit.quæs.1.mon.51.& in Apol.prædicta q.1.mon.44.tradidimus.

7 Sexto noto ex eod.cap. adiunctis prædictis,non esse pręsumendum iustam causam interuenisse in eiusmodi alienatione per Papam facta, nisi aliter de illa constet:contextus enim habet,alienationē eiusmodi non valere:& adiectum est,intelligendum esse id de illa, quæ sine iusta causa fit,eo quòd facta cum ea valet:& consequenter,si iusta causa pręsumeretur inesse,semper censenda esset valere,quod est contra verba, & mentem huius canonis,pro quo facit fundamentum irrefragabile communiter receptum Bart.per illum text.in l.si forte.ff. de castren.
8 pecul.& l. si donatione. C. de collat. quod quando aliquid non potest fieri sine iusta causa,debet illa probari.Non obstat, quod Panor. in c. quę in ecclesiarum.de const.& alijs locis,& multi alij,quos ibi Fel.nu. 69.vers.quinta conclusio.& Decius num.27. referunt, tenent contrariam partem. Tum quia ipsemet Panor.affirmat,non esse præsumendam causam iustam in principe suo contractui cōtrauenientes:quia sine tali causa ei contrauenire nō potest,cap.1. de probat. cū ei adnot. per ipsummet Panor.& alios.& eadem ratio idē ius persuadet in omnibus

nibus alijs, quæ sine iusta causa facere nequit. Tum quia prædictus Feli. ibidem cum Cardinali consi. 61. iustius tenet, id quod diximus, & Dec. sequutus ipsos respondet ibidem fundamentis contrarium tenentium. Tum quia, non satis considerant, vanum fore dicere; Papã nõ posse illud, aut illud facere, sine iusta causa, si factũ fuerit: quoniã sẽper dicetur, interfuisse iusta causa vera, vel pręsumpta. Sed quia exiliter Dec. satisfacit clem. 1. de probat. efficacius responderi potest, ꝙ illa non prodest eis. Primo quia conclusio comprehendit etiam casus in quibus Papa, & alius princeps facit aliquid, quod sine iusta causa
9 facere nequit, nõ exprimẽdo se ad id ex iusta causa moueri: generaliter enim asserunt, præsumendam esse causam in principe faciente id quod sine causa facere nõ potest. Secundo quod nõ est locus præfatæ clementinę nisi in casibus in ea expressis & similibus: quia est exorbitans à iure communi, de quo in c. cum a nobis. de testib. & de quo per Paul. Cast. consil. 46. par. 2. & de ijs solum loquitur. At alienatio rei ecclesiæ non est de contentis in illa neque de similibus eis, vt palam est. Tertio quod illi clem. non est locus, nisi in ijs quæ de facto suo proprio narrat Papa, vt latè concludit glos. ante p. eiusdem. At causa alienandi rem ecclesiæ, vt plurimum non est factum eius proprium. Quarto quod illi clemen. non est locus in narratis per Papam cõtra ius, iuxta cap. si Papa. in princ. iuncta glos. de priuileg. lib. 6. imo neq; in eis quæ præiudicant tertio, secundum Anchar. cons. 398. prętermitto quẽ sequitur Dec. vbi supra. quod satis planum videtur in eiusmodi præiudicijs, cuiusmodi est alienatio rei & sublatio iuris alterius iam quæsiti, de quo loquimur. Tum quia non satis perpendunt, quod c. in pręsentia, de renun. quatenus habet pro iudice præsumendum solũ habet locum in illis, in quibus datur ei potestas faciendi ea absque necessitate interuentionis iustæ causę.

SVMMARIVM.

1 *Papa sine iusta causa rẽ Ecclesiæ, et inferioris alienare iuste nequit.*
1 *Alienatio rei vnius Ecclesiæ in aliam, vel in ecclesiasticos vsus, an Papæ licita?*
2 *Papa, aut Monarcha, voluntates donantium sine iusta causa mutare non licet.*
3 *Intellectus illius dicti, Papæ in beneficialius est pro ratione volũtas.*
4 *Beneficiorum liberam & plenariam dispositionem pertinere ad Papam quomodo intelligendum.*
5 *Beneficiarium inter, & beneficium seu Ecclesiam, quidam contractus matrimonij est.*
6 *Papa cũ causa rationabili diuidere, & vnire Ecclesias, cõferre & au*

ferre

ferre beneficia potest, etiam sine beneficiariorum culpa.

7 *Ronceuallis Prioratus quare etiam cum causa non fuit à domino Fraacisco a Nauarra ablatus.*

8 *Alienatio Papæ qua iusta, & valida, qua nec iusta nec valida, & qua valida, & non iusta.*

9 *Beneficia Ecclesiastica in quo sensu manualia Papæ, & qua ablatio eorum valida, & non iusta, licet non obliget ad restituendum,*

§. 3.

1 NOTO septimo, non posse Papam alienare sine iusta causa, etiam rem Ecclesiæ inferioris. Tum quia hic canon in principio generaliter loquitur de prædio Ecclesiæ, non distinguendo inter prædium Ecclesiæ Romanæ, & aliarum inferiorum, & ita generaliter est intelligendus, c. solitæ. de maioritate, & l. de pretio. ff. de publici. in rē actio. Tū quia is ipse canon in fine ait, dispositionem illius non solum esse seruandam in Ecclesia Romana, sed & in alijs vniuersis. Tum quia liberiorē facultatē habet super prædijs Ecclesiæ Romanæ, quorū fructus ipse solus percipit, quā super rebus inferiorum Ecclesiarum, quarum fructibus ipse nō fruitur, cū liberius quis sibi, quā alteri præiudicare possit, arg. l. in re mādata. C. mandat. & eorum quæ late notantur in glos. magna. c. si diligenti. de foro competenti. & in l. si quis in conscribendo. C. de pactis. super valore renunciationis, quoad præiudicium renunciantis tantū, & non quad præiudicium alterius. Et quidem non videtur dubium, de alienatione in laicum, vel laicos vsus, sed magis dubium est de alienatione rei vnius Ecclesiæ in aliā, vel alios ecclesiasticos vsus. & pro parte quidem affirmatiua facit primo, quod frequenter id facit Papa applicādo rem vnius Ecclesię alteri, imo & totam vnam Ecclesiā cū suis bonis per vnionem & diuisionem, quod fecit Ioannes xxij. qui ex episcopatu Tholosano fecit quatuor Episcopatus, & ipsum erexit in Archiepiscopatum, vt patet extrauag. eius Saluator. tit. de prēb. inter cōmunes, & extrauag. penul. & vlt. in eod. inter extrauag. eiusdē. & nuper Pius IIII. tantam partem ademit Episcopatui Laodien. quanta suffecit tribus Episcopatibus de nouo erigēdis. Quod iure facere potuerint, patet, per cap. sicut vnire. de excess. prælat. & c. constitutus. de relig. dom.

Secundo facit, quod omnium bonorum Ecclesiasticorū dominium est penes CHRISTVM, vt efficaciter probatum fuit, in tracta, de redi. ecclesi. q. 1. mon. 40. & in d. Apol. q. 1. monit. 24. & probat extraua. prædicta Saluator. & Papa habet omnium bonorum Ecclesiæ administrationem immediate sibi ab ipsomet CHRISTO concessam, tanquam

quam suo summo vicario, & procuratori, c. quãto. de transla. prel. & c. 1. de homi. lib. 6. ita quod ipse solus recipit immediate à CHRISTO potestatem administrandi ea omnia, & alij omnes prælati, & Ecclesię inferiores mediate per ipsum, vt vbi supra latius declaratur, & in c. 1. & 2. 22. distin. explanatur, adeo quicẽ, quod præest immediate omnibus Ecclesijs & Christianis, vt probat S. Thom. in summa contra errores Græcorum, q. 66. dicens, contrarium esse hęresim, & tradit Fel. in c. 1. de const. col. 2. licet aliqui recentiores habentes forte codices vitiatos, dixerint, eum non immediate, sed mediate pręesse Ecclesijs inferioribus, male allegantes ad hoc Fel. vbi supra: et ita quascumque res inferiores Ecclesię habẽt, acceperunt vel accipiunt immediate, vel mediate ab ipso Papa, qui ab initio potuit eas applicare alijs, sicut ipsis applicauit: ergo et nũc potest idem facere, cũ nõ sit ei abbreuiata manus, et potestas. Cumque par in parem non habeat imperium, c. innotuit. de elect. consequenter applicatio facta per anteriorem, non prǽiudicauit posterioribus.

Tertio, quod glos. 2. cap. si gratiose. de rescript. lib. 6. recepta dicit, quod in beneficialibus est Papæ pro ratione voluntas, et ante illã alia glos. quæ in hoc putatur singularis in c. per principalem. 9. q. 3. dixit, posse Papam auferre Episcopatum vni vel alteri Episcopo, licet non omnibus simul.

Quarto facit, quod Dominicus a multis receptus dixit in fine d. c. si gratiose. per eius glos. præfatã omnia beneficia esse ei manualia, in hoc quod potest auferre, & conferre titulos beneficiales pro libito, per c. 2. de præb. lib. 6. & clem. 1. vt lite pẽdẽte, vt est videre latius apud Fel. et citatos ab eo in cap. quæ in ecclesiarum. col. 15. de const. et Dec. ibidem a nu. 26. At bona Ecclesiastica fere omnia pertinent ad beneficia. ergo etiam illa erunt ei manualia, et ad libitum reuocabilia, et ijs, vel alijs, applicabilia.

Sed pro contraria parte, quã videtur tenere Fel. vbi supra col. 17. et seruare sancta sedes Apostolica facit primo hoc c. quatenus generaliter habet. non licere Papæ alienare prædium ecclesiæ. et certum est, quod licet maior alienatio fiat, cum alienatur in laicũ vel laicos vsus, quam cum in ecclesiam; tamen etiã cum fit in ecclesiam alienatio est, cap sine exceptione. infra, ead. q. et cap. nulli. de reb. eccl. non alienandis. quatenus sentiunt omnes pro illa prohiberi alienationẽ rei vnius ecclesiæ in aliã sine iusta causa, et solennitate debita: et est casus in specie, in c. dudum. de reb. eccl. lib. 6.

Deinde facit, quod non solum contra legem naturalem, et diuinam Decalogi, scilicet præceptum septimum de nõ furãdo, et decimum de non concupiscendo rem alienam, est, auferre alicui dominium eo inuito, sed

to, sed etiam auferre vsumfructum, vsum, vel administrationem quam habet in ea l. 1. ff. de furtis. & constat ecclesiam particularem cui est applicata iuste res aliqua per Papam, vel alium prælatum in dotem, vel in dotis augumentum ad sui sustentationem necessariam vel decoram, habere vsumfructum, vsum, vel administrationem eius in suam vtilitatem, licet verum dominium, quod penes Christum est, nõ habeat. ergo auferre illud ei, & conferre alteri etiam ecclesiæ sine iusta causa, est cõtra præfatam legem naturalem & diuinam Decalogi.

2 Tertio, quod nõ liceat absque iusta causa vlli Monarchę & Papę mutare voluntates eorum, qui aliqua in certum vsum donarunt & reliquerunt. l. 1. & l. Legatam. ff. de administratione rerum ad ciuit pert. quia id esset in effectu priuare quem re sua, & facultate sibi lege naturali, & diuina concessa: quod facere sine causa non possunt Monarchæ, cap. 1. de probat. cap. 1. §. notandum, iuncta glos. qui feudum dare possunt, & l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. at omnia fere prædia ecclesiarum particularium sunt donata vel relicta eis à Christi fidelibus ad earum necessitatem & decorem; ergo non licet Papæ dare alijs etiam ecclesiis illa sine iusta causa.

Quarto, quod glos. ibi recepta communiter in capit. 1. 10. dist. super verbo, diuisionem. dixi Papam non debere Episcopatum diuidere inuito Episcopo, nec Episcopum parochiam, inuito rectore, & alia glo. communiter ibi recepta in capit. 1. 22. dist. verbo, iniustitiam, sic ait, *Papa non debet vni ecclesiæ detrahere, & dare alteri. 99. dist. cap. ecce. & cap. nullus. & 25. q. 2. de ecclesiasticis. nisi subsit causa, vt 9. q. 3. conquesti. & cap. nunc vero. & cap. per principalem. ead. causa, & quæst.*

Quinto, quod non videntur obstare citata pro parte contraria. Non primum, quoniam Ioannes xxij. diuisionem præfatam præfati episcopatus Tholosani non fecit pro libito voluntatis sine causa, sed ob magnas causas quę exprimuntur in d. extrauag. Saluator. & prædictũ cap. sicut vnire. non probat Papam posse iuste diuidere, & vnire Episcopatus sine causa, sed solum causa rationabili id suadente.

Ad secundum respondetur, concedendo quod Papa recipit immediate potestatem à Deo administrandi omnia bona ecclesiastica, & vt immediate præsit omnibus ecclesijs, & Christianis; negando quod ex eo sequatur eum posse iuste auferre illis pro libito voluntatis, sine vlla causa, ea bona quæ iam illis iuste applicauit per seipsũ, vel prædecessores eius immediate, vel per alios prælatos eis præfectos mediate; non enim accepit (vt Apostolus ait) potestatem in destructionem, sed in ædificationem, ad vtendum ea secundum rectam rationem, 2. Cor. 5.

Ad tertium respondeo, quod glo. prędicti capit. ¶ gratiosæ. quatenus habet, quod Papæ in beneficialibus est pro ratione voluntas, habet locum

cum

cum quoad ea quæ sunt iuris humani positiui, & quæ fieri possunt nõ contrauenien do vlli legi naturali, aut diuinæ, non autem in alijs per c. sunt quidam. 25. q. 1. & cap. 1. de probat. & ita quando fieri possunt si ne præiudicio tertij, quod lege naturali fieri vetatur, per ea quę proxi me in confirmatione nostræ conclusionis citata sunt, & per ea quæ in responsione ad quartum dicentur: & consequenter nec dicit, nec sen tire præsumenda est, quod liceat Papæ sine vlla causa priuare quem beneficio canonice obtento, per proxime dicenda.

Ad quartum respondeo, quod glo. illa cap. per principalem. 9. q. 3. à multis parum considerate citata, non ait id quod imponunt ei, videli cet Papam posse sine causa Episcopum deponere, sed tantum simplici ter deponere, quod intelligendum est, cum causa. quia author ipsius met glossæ in cap. 1. 10. dist. & in cap. 1. 21. dist. se declarat, dicendo ꝙ id potest facere cum causa, sed non sine illa, vt supra pro hac parte induximus: & generale dictum vnius authoris debet intelligi secundũ quod ipsemet alibi specialius dixit. l. hæredes palam. §. sed & si notam ff. de testa. arg. cap. generi per speciem derogatur: de reg. iur. lib. 6. & l. in toto. ff. eod. cum additis ibi per Dec.

Nec obstat clem. 2. sub finẽ vt lit. penden. in argumento citata, licet eam in hoc plurimi faciat Ant. Burgensis in rubrica de empt. col. 2. appellãdo eam in hoc singularem, vt eam meliorem iuris dixit Selua
4 de beneficio. 1. parte, q. 5. quatenus habeat, liberã dispositionẽ benefi ciorum pertinere ad Papam: quia verbum (*Libere*) licet significet sine licentia, & consensu, & non obstante cõtradictione alterius, iuxta glos. celebrem in clemen. dudum. verbo *Libere*, de sepulturis. recipit tamẽ interpretationem, & restrictionem per alia iura, vt colligitur ex glos. cap. cũ nobis. de elect. verb. *Liberam*. vt latius tradit Decius in c. quę in ecclesiarum. num. 3. de consti. & debet intelligi sine præiudicio ter tij, vt colligit Decius ex cap. directe. de appel. num. 2. & significat li bertatem ab impedimento, de quo tractatur, & non ab alio, vt colligi tur ex cap. de multa. de pręb. & l. si quando. C. de inoffi. test. & l. 1. C. de sacrosanct. eccle. & ideo clem. illa quæ dat liberam beneficiorum dispositionem Papæ, debet restringi secũdum alia iura, & intelligi sine præiudicio tertij, & de libertate ab impedimento disponendi, quod na scitur ex pendentia litis, de quo loquitur prædicta clem. quæ est aptissi ma responsio.

Non obstat etiam cap. 2. de præb. lib. 6. in argumento citatum, qua tenus habet, plenariam dispositionem beneficiorum pertinere ad Pa pam; quia debet interpretari & exponi, sicut diximus exponendũ ver bum, *Libere*, positum in clem. 2. vt lite pẽden. licet enim Papa habeat plenariam administrationem bonorum ecclesiæ, vt supra dictũ est, nõ

tamen

tamen licet ei de illis pro libito disponere, vt probat hoc cap. & secundum notabile ex eo collectum.

Ad quintum negamus plane id quod ait Dominicus, cum Barbat. &
alijs multis suis sequacibus in d. cap. si gratiose, scilicet, posse Papam
licitè sine causa cõferre, & auferre pro libito suæ voluntatis beneficia
clericis. Tum quia glos. ex qua id infertur, non dicit nec sentit illud,
vt proxime monstraui. Tum quia id esse falsum efficaciter probat Car
dinalis consilio 141. sanctissimus. quem sequitur Fel. vbi supra col. 16.
Tũ quia, quod dicimus optime fundatur per cap. nisi cũ pridẽ. §. verũ.
5 de renun. quatenus singulariter probat inter beneficiariũ & beneficiũ,
& Ecclesiã, contractũ matrimonij spiritualis fieri, ratione cuius nõ po
test beneficiarius eã relinquere sine superioris authoritate, cap. quod
in dubijs. & c. admonet. de renunciat. contractũ autem non posse tol-
li sine causa per Papam, aut per alium Principem; receptum est per c.
1. de proba. & cap. 1. § notandum. qui feud. dare possunt. quia lege na
turali, qua ipsi ligantur, debet seruari; l. 1. ff. de pact. cum ergo inter be
neficiarium, & beneficiũ, cum ei confertur, & ab eo acceptatur, contra
hatur matrimonium quoddam spirituale interueniente cõsensu ad id
Papæ mediate vel immediate, vt habet illud cap. nisi cum pridem. &
cap. 2. de translat. Episcop. non potest dissolui sine causa, & sine vtriusque consensu.

Quæ omnia, quia parum perpensa fuerũt a multis neotericis Iurisconsultis, contraria opinio cœpit nostra ætate nimium valere: alijs docẽtibus illam, vt sibi, & alijs ambientibus habere multa beneficia, placerent, alijs acceptantibus illam tamquam suæ ambitioni, & auaritiæ commodantem, adeo quidem vt duo viri doctissimi, egregia virtute alioqui præditi, alter Theologus, alter Canonista, quorũ nomina causa honoris taceo, publice docuerunt eam, dicentes se acceptũ in libenter omnia beneficia Regni, si ea Papa eis cõferret. Quod forte vel alia similia, fuerunt in causa, quod fal. recor. Pius V. mihi semel dixerit, Iurisconsultos solitos esse plus satis potestatis tribuere Papæ, cui humiliter respondi, non omnes id facere; imo aliquos nimium detrahere; sed media eademque recta via iura naturalia, & diuina cum humanis conciliando, esse incedendum, quod omnibus iuris vtriusque professoribus persuasum iri quam maxime cupio, dum sola iura humana cũ deductis ex eis a Neotericis diuina ignorantibus magnificant, multa contra naturalia, & diuina respondeant. Et quidem Sacrosanctũ Concilium Tridentinum per ea, quæ de necessitate residendi in cap. 1. sess. 23. & de vnico tantum beneficio sufficienti habẽdo, & de multis parochialibus & impatibilibus non habendis, etiam si vnum non sufficiat sess. 24. cap. 17. & alia deducta à iure naturali & diuino statuit, satis superq;

perq; videtur præfatam Dominici, & quàm plurimorum qui eum magno Reip. damno sequuti sunt, opinionem tacite reprobasse.

Concludendum ergo est, posteaquam Papa per seipsum immediate, vel per inferiores suos, qui sunt quidam procuratores Christi, & eius mediate, contulerit alicui ecclesiæ in dotem pro eius sustentatione aliqua bona, iuxta cap. nemo. de consec. dist. 1. cap. cum sicut, de consecrat. eccles. quatenus cum suis glos. habent, ecclesiam non esset fundandam, neque consecrandam sine dote, non debet sine causa ipsi ea tollere. Quare quoquomodo multorum iurium, rationum, & authorum

6 maxime recentiorum allegatione res hęc ab aliquibus confundatur, veritas est, quod Papa iuste quidem potest cum causa rationabili etiã sine beneficiariorum culpa, diuidere, & vnire ecclesias, conferre, & auferre beneficia ecclesiastica eis, & bona ecclesiastica ecclesijs, sed non pro solo voluntatis libito, nec solet id facere, imò quãdo subest aliqua causa rationabilis auferẽdi alicui beneficiario suum beneficium, si alioquin ipse non peccauit, nõ aufert ei nisi cum iusta compensatione, siue cambio, iuxta dictum singulare Innoc. recepti in d. c. nisi cum priden. quod vidimus ad vnguẽ seruatum a fęlicis recordationis Adriano VI. qui rogatus à bo. me. Carolo. V. & à bona parte magnatum Hispanię, cum adhuc ageret in Hispania, & nondum ad vrbem venisset, vt a D.

7 Francisco à Nauarra priore illustris monasterij Roncæuallis auferret prioratum suum, & cõferret illum cuidam admodum nobili, eo quòd esset situs in confinio Galliæ, & frater eius Illustrissimus Mariscalus Nauarræ in Gallijs degeret, nunquã voluit annuere, nisi æqualis ei dignitas intra Hispaniam interius conferretur: quæ quia nõ fuit oblata, permãsit prior, donec post multos annos ab ipsomet Carolo V. pręsentaretur ad duos Episcopatus, ex quibus ad Archiepiscopatũ Valẽtinũ translatus fuit: Adrianus enim prædictus, vt vir iuris diuini, & humani callentissimus, & iustissimus, constantissime respondebat, nullatenus se posse id aliter iuste facere, Considero autem circa hæc quiddam a nemine, quod sciam, hactenus ite exertum, nempe quòd magna est differẽtia inter alienationẽ Papæ, qua sine iusta causa rẽ vnius ecclesiæ stabilem alienat in aliã ecclesiã, vel alios pios vsus, & inter eam qua alienat in laicos, vel profanos vsus: illa enim videtur valida, licet nõ sit iusta, hęc autẽ neq; valida, neq; iusta: quia hęc videtur facta cõtra legẽ diuinam, & naturalẽ, illa vero contra legem tantum humanã. cõtra legem enim naturalem, & diuinam est, quod res auferatur à domino contra voluntatem eius l. 1. ff. de furt. l. id quod nostrum est. ff. de reg. iur. & late tradunt omnes post Panor. in ca. quę in ecclesiarum, de constitutionibus, & qui Papa alienat rem ecclesiasticã sine iusta causa in laicos; & profanos vsus, aufert rem alteri videlic. CHRISTO, sine consensu eius, & dat eam alteri, per ea multa quæ adduximus in d. tract. de

redit.ecclef.q.1.mon.40. & 48. & in d. Apolog.q.1.mon. 24. 27. 38. & 39.per quæ probauimus efficaciter,verum dominium rerum ecclesiasticarum esse penes CHRISTVM,& translationem, & applicationem earum in laicos, & vsus profanos sine iusta causa esse contra eius voluntatē. Illa vero alienatio,qua res vnius ecclesiæ alienatur in aliā, vel in alios pios vsus,est tātum contra legem,& dispositionem humanam: nam per eam non aufertur res CHRISTO, eius vero domino, & datur alteri, sed solū efficitur vt manēte vtrobique dominio penes ipsum, inseruiat ei alio in loco,vel in alios vsus, quam ante seruiebat: quū data alteri ecclesię,vel alijs pijs locis,perinde maneat in dominio CHRISTI, sicut antea, quum ipse sit adeo verus dominus bonorum ecclesiæ in quam transfertur,sicut bonorum ecclesiæ,ex qua transfertur:& dispositione humana tantum sui summi Vicarij,vel habentis ab eo potestatem sui summi Vicarij,& procuratoris,vel habentis ab illo potestatem,seruit potius vni ecclesię,quam alij.

Ex quo infertur primo,quod aliqua alienatio rei ecclesiæ per Papā
8 facta,est iusta,& valida,aliqua valida, sed non iusta, aliqua vero nec iusta, nec valida. Iusta & valida est, quæ fit iusta de causa: valida sed non iusta est,qua sine iusta causa res vnius Ecclesiæ in aliam,vel alios pios vsus transfertur. Illa vero neque iusta,neque valida,qua Papa sine iusta causa rem Ecclesiæ stabilē in laicos, & profanos vsus alienat.

Secūdo infertur, quod licet ablatio beneficij ecclesiastici a Papa sine iusta causa facta sit iniusta,& eā faciendo Papa peccet contra vim suæ legis directiuam,vt sentit lex digna vox.C.de legib. & c. cum omnes. de const. & fortius c. iustum. 9. dist. & late tradit vterque Thomas 1.2.q.96.art.5 ad 3.est tamē valida,ita quod per eā perdit verū titulū is cui aufertur:& eū quærit is cui cōfertur: quoniā id non facit cōtra legē naturalē vel diuinā:quum dominiū omniū bonorū ecclesiasticorum sit penes CHRISTVM,& Papa sit eius summus Vicarius, & procurator;& per eius dispositionem humanam immediatam, vel mediatā sint cōstituta omnia beneficia pro ecclesiasticis personis CHRISTO seruientibus, auferendo beneficium ab vna eiusmodi persona,& conferendo illud alij simili,non videtur facere contra legem,& dispositionem diuinam, sed tantum contra suam vel prædecessorum,quæ humana est; & non ligat eum quoad vim coactiuam,qua fit, vt actus factus cōtra eam valeat,licet Princeps eum faciendo malefaciat, & peccet. l. Princeps. ff. de legib. & c. proposuit. de concess. præb. & vterq; Thomas vbi supra. Pro quibus facit illud simile,quod aliqua Papæ dispensatio est iusta & valida,aliqua nec iusta nec valida,aliqua valida, sed non iusta. Dispensatio enim Papæ qua iusta de causa dispensat circa legem diuinam,& naturalem,vt in voto vel iuramento, est valida, & iusta c. 1. & c. magnæ. & cap. ex multa. de vot. & c. 1. & c. verum.

rum de iureiur.& etiam illa qua dispensat circa suam legem,cum causa iusta,1.q.7.cap.requiritis.cũ glos.magna in §.nisi rigor.sub eo posito.cap.necessaria.& alijs cap.seq.dispẽsatio vero sine iusta causa.circa legẽ diuinam,vel naturalem nec est valida,nec iusta cap.non est.iuncta glos.de voc.cap. quanto.iuncta glos. de iureiur. illa vero qua dispensat circa suam legem,vt super impedimentis matrimonij, quæ sunt hodie fere omnia legis canonicę,sine causa valét quidem,sed non est iusta: quia licet lege sua, vel præcessorum suorum nõ ligetur quoad vim coactiuam,quæ eum faciat dignum pœna humana,& quæ actum eius infirmet,iuxta prædictam legẽ Princeps.ff.de legib.cap.proposuit. de concess.præb.ligatur tamen quoad vim directiuam quę facit eum dignum aliqua pœna apud Deum,& actum eius minus rectum, iuxta prętactam l.digna vox.C.de leg.& alia pręcitata,vbi Caiet.declarando profunde prędicta,concludit.legislatorem ligari sua lege quoad forum conscientię,& quoad hoc,vt dicatur male facere,ac peccare.

Tertio infertur,quod ecclesia cui applicatur,vel vnitur per Papam, res alterius ecclesiæ,vel altera ecclesia sine iusta causa,salua cõsciẽtia, & sine peccato eam retinere potest;licet Papa in vniendo & applicando peccasset;quia valuit vnio,& applicatio,licet esset iniusta per prędicta,& per l.iuste possidet qui authore Prætore possidet. ff. de acq. pos.

Quarto infertur,quod laici etiam si sint Comites,& maiores eis,quibus per Papam conferuntur aliqua bona ecclesiastica,sine iusta causa non possunt ea, bona conscientia retinere quia concessio illa non fuit iusta,neque valida;quia contra legem naturalem vel diuinam sine causa facta,vt prædictum est.

Quinto,quod is cui collatum est beneficium ecclesiasticum ablatum alicui per Papam sine culpa, & sine causa iusta, absque tamen surreptione,vel obreptione,bona cõscientia potest illud retinere:quia ablatio illa valuit,licet fuisset iniusta:& ita nõ deest ei canonica institutio, sine qua beneficium licite obtineri nõ potest, cap.1.de reg.iur.lib.6.& cap.1.de eo qui mit.in poss.causa rei seruan.eod.lib.

Contra tamen hoc est argumentum fortissimum supra tactum,quod Papa non potest tollere contractum, qui iurę naturę seruandus est l.1. ff.de pact.sine iusta causa,cap.1.de probat.& cap. 1. §. notandum. qui feud.dar.pos.adeo quod sublatio eius est iniusta, & inualida secundum omnes,& inter beneficiarium,& ecclesiam vel beneficium, contrahitur quoddam matrimoniũ spirituale,cap.nisi.§. intueri. de renunt. & cap. quanto.& cap.inter corporalia.de transla.prælat.& consequenter non valet ablatio beneficij sine culpa,& sine iusta causa facta. Sed respõdetur,quod licet collatio,& acceptatio beneficij,habeat quandam speciẽ contractus, non tamen est verus contractus,sed est potius institutio,& deputatio cuiusdam personæ ecclesiasticę ad seruiendum Deo in illo

vel illo loco pro tẽpore quo illos, vel illos reditus percipiet: & quamuis malefaciat Papa reuocando illam deputationem sine aliqua causa, valet tamen reuocatio: sicut & multi qui constituunt procuratores ad contrahenda matrimonia, frequenter reuocando sine causa mandata malefaciunt, valet tamen reuocatio, c.fi.de procu.lib. 6. quod ad alia late declarat inter alios Fel.in c. ex parte Decani. de rescript. & sicut Rex deputans auditores in suis prætorijs, quæ cancellarias, parlamẽta, vel Rotas vocant, & Præsides ciuitatũ, & Gubernatores prouinciarum, aliquando male reuocet, propter falsas informationes, vel malos fines, reuocatio tamen tenet, & perdunt suos titulos, & qui eis substituuntur veros titulos accipiunt, & iuste possunt eis vti, donec reuocentur, secundum omnes. Sicut item Papa & alii principes passim constituunt Iudices: & commissarios delegatos, & aliquando sine vlla causa, & non sine aliqua eorum iniuria reuocant, peccant quidem, & male faciunt, arg.c.vt debitus honor.de appella.nemo tamen dicet reuocationem non valere, iuxta l.iudicium soluitur.ff.de iudic.

Sexto infertur, opinionem supradictam Dom. in d.cap. si gratiose.
9 de rescri. lib.6. & plurimorum eius sequacium, nempe quod omnia beneficia ecclesiastica sunt manualia Papæ: & quod potest auferre, & conferre illa pro libito suo, partim falsam esse, partim veram. falsam quidem, intelligendo quòd iuste ac sine peccato potest id facere. Verã tamen intelligendo quod factum tenet, si fecerit, quæ est noua, & vera resolutio, & doctorum omnium concordia.

Septimo infertur, quod de rigore iuris Papa qui pro libito suo sine culpa, & causa tollit beneficium alicui, & Rex qui sine culpa, & causa tollit officia prædicta, non videntur teneri ad restituendum damnum, quod ob id patiuntur ij, quibus illa sic tollunt, licet in eo peccent: quia non peccant cõtra leges veræ iustitiæ, cuius solius violatio obligat ad restituendum, vt efficaciter probauimus in præd. tracta. de redit. q.2. mon. 2.& 3.quoniam non tollunt eis ea, quæ vere sunt eorũ; sed potius ea quæ sunt sua, vel quorum liberam administrationem habent, neque in eiusmodi ablatione violant ius naturale, vel diuinum, sed tãtum sua iura humana, quibus statutum est eiusmodi collationes esse debere perpetuas, & irreuocabiles, nisi culpa, vel causa intercedat, cap. præcepta 55.dist.& c. satis peruersum. 56.dist.& cap. inuentum. 16.q. 7. Dixi, de rigore: nã de æquitate, & tanquam peccantes contra leges charitatis, quibus tenemur diligere proximos, sicut nos, & non facere alteri quod nolumus nobis fieri, 1.dist.in princ.& c.charitas. 2. §. fi. de pæni.dist.2.aliquam compensationem deberent facere. Per quod videtur satis responderi posse replicationibus quæ contra prædicta fieri poterant, quas breuitatis gratia non explico, simul differo in finem huius commentarij rationem, qua iustificatur Bulla fæ. record. Pij V. nunc

hoc

hoc commentario ad finem perducto edita, super venditione censuũ & pensionum debitarum ecclesijs, sine prælatorum earum consensu, seu super affrancatione bonorum ecclesiasticorum.

SVMMARIVM.

1 *Papa non solum non potest iuste sine causa alienare prædia Ecclesiæ Romanæ, sed neque vsumfructum eorum.*

1 *Ecclesiasticum prædium in emphyteosim perpetuam dari non potest, neque in vsumfructum ad longum tempus.*

2 *Papa & alij beneficiarij quomodo possunt alienare iusta fructus beneficiorum collectos, & colligendos sine iusta causa, & solennitate.*

3 *Papa sicut non potest bona ecclesiarum inferiorum iuste alienare sine iuxta causa, & consensu beneficiariorum, ita nec reditus eorum.*

§. 4.

1 OCTAVO noto, Papam non solum non posse sine iusta causa alienare prædia ecclesiæ Romanę, & aliarum pro libito, sed neque etiam vsumfructum eorum, per quod ampliari videtur prædictum cap. nulli. de reb. eccle. non alienan. vt non solum non possit prædium ecclesiasticum dari in emphyteosim perpetuam, vt ibi dicitur, sed neque vsumfructum, quod est intelligendum, cum vsusfructus conceditur ad vitam, vel ad longum tempus, iuxta clem. 1. de reb. eccl. non alien. & extrauag. 1. eod. tit. supra citatam, & declaratam in glo. summe huiusmet quæstionis annot. 1. & annot. 10. num. 14. per quas vetatur locatio, vel venditio vltra triennium, sed conceditur vt possit fieri ad triennium, & eadem ratione videtur concedendum, posse ad tantumdem tempus dari vsumfructum prætio vel gratuito.

2 Nono noto ex eodẽ canone, a cõtrario sẽsu, & ex proximo notabili, posse Papã, & alios beneficiarios alienare fructus suorũ beneficiorũ iã collectos, & etiã colligẽdos, vsq; ad modicũ tẽpus, iuxta prędictã clem. 1. de reb. eccl. nõ alien. & præd. extrau. 1. eod. tit. sine iusta causa, & solẽnitate per pręfata cc. vestra de locato, & c. querelã. ne præl. vic. suas. & d. clem. 1. de reb. eccl. nõ alien. & prædictã extrauag. eod. tit. Tũ quia simile facere possunt tutores de fructibus rerum pupillariũ, qui seruando, seruari non possunt, l. lex quæ tutores. C. de administ. tut. Tum quia iura requirentia iustam causam, & solennitatem in alienandis bonis ecclesiasticis, loquuntur de bonis stabilibus, siue immobilibus, & pręciosis mobilibus, quæ seruãdo seruari possũt, vt videre est in hoc cap. & in cap. sine exceptione, infra eadem q. & per totam hanc quæst. & in

prædicto cap. nulli. & per totum tit. de reb. eccl. non alienan. & consequenter à contrario sensu tacite significant, requiri talem causam & solennitatem in fructibus eorum: quod argumentum valet l. 1. ff. de officio eius. cui man. est iuri. & cap. cum Apostolica. de his quæ fiunt à præl.

Quæ omnia vera quidē sunt, & recepta, indubieq; procedunt quoad causam & solennitatem, quas iura requirūt ad hoc vt alienatio rerum ecclesiæ valeat: ad hoc tamen vt etiam illa alienatio fructuum sine peccato fiat, si res altius perpēdatur, requiritur vt ipsa actualiter vel virtualiter referatur in causam sese honeste sustentandi, vel faciendi opera pia, præsentia, vel futura; nam ratio qua nititur hoc cap. cum alijs præcitatis, illa est, quod bona deputata in sustentationem necessariam vel decoram, alicuius ecclesiæ, & beneficiariorum eius, non debet conuerti in vsus profanos. At constat quod fructus ecclesiasticorum bonorum sunt ecclesiastica bona, & sacra quartæ speciei sacrorū, vt post S. Tho. 2.2.q.99.artic.3. late probauimus in d. tract. de redit. ecclef. q. 1. mon. 39. & 40. & in Apolog. præfata. q. 1. mon. 23. & 24. ergo eadem rōne non debent alienari fructus prędiorum ecclesiasticorū sine relatione actuali vel virtuali ad sustētationem honestam, vel opera pia, præsentia, vel futura. Dixi, virtuali: quia non oportet licet esset melius, quod beneficiarius actualiter referat pretium fructuum suorum, cum eos vendit, in præfatam sustentationem, & pia opera, sed satis, est, quod ea mente id faciat, vt si interrogaretur, cur eos vendit; vere respondere possit, quod ad suam sustentationem; vel ad alia opera pia, id facit, iuxta ea quæ de relatione actuali & virtuali clarius alijs nuper scripsimus, in comment. cap. cum minister. 23. q. 5. num. 18.

Non obstat, quod iura diuina & humana permittunt venditionem, permutationem, & quālibet aliam alienationē præfatorum redituum, sine vllius causę requisitione, vt supra est probatum; cum tamen eadem omnia iura vetent alienari bona stabilia ecclesiastica sine causa, vt etiā supra est probatum, non, inquam, hoc obstat: quia id procedit quo ad hoc, vt valeat vel non valeat alienatio, sed nō ad hoc vt sit iusta & sine peccato: quia sicut ad hoc, vt alienatio bonorum stabiliū valeat, & sit iusta requiritur causa necessitatis, pietatis vel vtilitatis, vt habetur in glos. summæ huius quæstionis, & in annot. 3. super ea facta: ita & in alienādis fructibus ad hoc vt iusta sit alienatio, requiritur, vt actualiter, vel virtualiter fiat causa sustētationis honestę, vel alia pia; licet etiā aliter facta valeret: peccaret enim cum obligatione restituendi, qui venderet illos ad reponendum pretium, & reponeret in thesauro, vel impenderet in alios malos, vel profanos vsus, vt late probatum est in Apolog. prædicta quo ad peccatum quidem. q. 2. mon. 38. & quo ad restitutionē, q. 2. mon. 7. in d. vero tract. q. 3. mon. 48. & q. 2. mon. 7.

Ex quibus colligitur, quod ficut datur alienatio rei ecclesiasticę immobilis Papæ valida, & non iusta, vt in septimo notab. dictum est, ita frequenter alienatio fructuum rei ecclesiasticæ, etiam ab inferioribus facta inuenitur valida, & non iusta.

Decimo noto, quod ex hoc canone, & proximo notabili, & alijs prę
5 cedentibus, colligitur, radix, ex qua deducenda est decisio quatuor dubiorum infra de prædictis spolijs proponendorũ, videlicet quod sicut Papa non potest bona ecclesiarum inferiorum iuste alienare sine iusta causa, in vsus profanos; neque in pios alios ab eis in quos eis, & beneficiarijs earum sunt concessa, sine illorum consensu; ita non potest etiã reditus eorum. Tum quia in proximo, & septimo notabili conclusum est, præfatos reditus esse bona ecclesiastica & sacra, & deputata mediate, vel immediate ab ipso Papa per quosdã quasi contractus sustẽtationi decenti illarum, & earũdem beneficiariorũ. Tum quia antiquissima ecclesiæ Romanæ cõsuetudo habet, ne Papa accipiat, aut impendat reditus inferiorum ecclesiarum, & earum beneficiariorum in alios vsus, etiam pios, sine causa, pro libito absque illorum, ad quos pertinent, consensu.

SVMMARIVM.

1 *Fragmenta extrauagantium quarundam.*
2 *Bona, quæ prælati & beneficiarij regulares relinquunt inconsumpta, spolia sunt.*
3 *Forsan, dictio casualiter iuxta materiam subiectam significat certitudinem licet proprie dubitationem importet.*
4 *Verba proprie intelligi debent, nisi aliud cõstet de mente disponentis.*
4 *Papæ semper ea mente fuerunt, vt spolia cederent Cam. Apost. & non alijs.*
5 *Spolia ecclesiarum non solum Italiæ, sed et aliarum prouinciarum Papæ reseruata.*
5 *Papa immediatius à Deo suã potestatẽ accipit, quã Principes seculares.*

§. 5.

HIS igitur annotatis, quatuor dubia proponam. Primum, An iure antiquo aliqua spolia pertineant ad Papam summum Christi Vicarium?

Secundum, An Papa potuit illa sibi reseruare?

Tertium, An de facto reseruauerit, & quę sint illa?

Quartum, An consuetudo contraria excuset aliquos ab eis Cameræ Papæ non soluendis?

1 Ad horum dubiorum resolutionē, præmitto primo partes aliquas extrauagantiū fœl.recor.Pauli III.Iulij III.Pauli IIII.Pij IIII.& Pij V. Pars extrauagantis Pauli III.date Romæ 1541.tertio non.Ianua.Pontific.anno 8.huc pertinens est hæc.

Cum itaque, sicut accepimus, à nōnullis nimiū curiosis, qui iura Cameræ Apo. vsurpare, ac Camerā præfatā illis defraudare vellent in dubiū redigatur, an res & bona, spolia nūcupata prælatorū, etiam pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentiū; cæterarūquè personarū Ecclesiasticarum, sæculariū & regulariū tempore obitus ipsarū remanētia, ex eo quod Rom. Pon. pro tēpore existēti, & Cameræ præfatæ reseruata fore, aliqua generali Apostolica cōstitutione forsan non caueatur ad Camerā prædictā iure legitimo spectare, & pertinere debeāt. Nos et si satis euidēter cōstet, & appareat, prædecessorū nostrorū Romanorū Pōt. et nostrā indubiā intentionē, & voluntatē, semper fuisse, vt spolia huiusmodi ad dictā Camerā, & nō ad alios spectarent, & pertinerent: & quod pro eadē Camera exigerentur, & recuperarētur cū prædecessores præfati, diuersos dictorū spoliorum, vt ad Camerā prædictam spect. & pertinētiū, collectores, & exactores in varijs prouincijs et locis deputauerint & cōstituerint, & nos deputauerimus, et cōstituerimus, variaque literæ ab eisdē prædecessoribus, et a nobis super exactione aliquorum eorundē spoliorū, in quibus spolia huiusmodi ad præfatā Camerā spectare expresse cōtinebatur, emanauerint, ac sēper de illis dicti prædecessores per plerasque alias literas, tāquā de rebus, ad Camerā prædictā pertinētibus, donādo, vel trāsigēdo, aut alias diuersimode disposuerit, et nos disposuerim', necnō ea ab antiquissimo tēpore citra dictæ Cameræ nostræ nomine exacta, & inter iura ipsius Cameræ cōnumerata fuerint. Ne tamē præmissorū veritas de primi, & mēdaciū desuper in præfata Camera præiudiciū locū sibi vēdicare valeāt. Attēdētes quod iniquū esset, si ex Apostolicæ sedis benignitate; vel alia rationabili causa ad singula quæque loca collectores nō destināt, iura ipsi' Cameræ propterea depereāt, dubiū huiusmodi enucleare, ac in præmissis opportune prouidere volētes: Motu proprio, & ex certa sciētia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, declaramus, res & bona huiusmodi, spolia, vt præfertur, nūcupata, in quibuscunque regnis, ac dominijs, tā citra, quā vltra mōtes, & maria cōsistētia, quæ pro tēpore post obitus prælatorū, et personarū prædictarū quātūcūque, et vt præfertur, vel alias quomodolibet qualificatarū, etiā Gardinalatus honore fulgentiū, qui vel nullo cōdito testamēto, vel absque sufficienti facultate, aut vltra quātitatē, de qua facultatē habuerint, cōdito, decesserūt, & decedent, remanserunt, remanent, & remanebunt, etiam quod ad illa recuperandū aliqui collectores deputati non fuerint, ad Camerā Apostolicam, & nō ad alios, etiā in quibusuis cathedralibus, etiam Metropol. & collegiatis, ac

 aljs

alijs Ecclesijs, Monasterijs, cæterisque beneficijs ecclesiasticis cũcura, & sine cura, secularibus, & quorumuis ordinũ regularibus, qualitercũque qualificatis, successores, illa in titulũ, cõmẽdã, administrationẽ, & alias quomodolibet pro tẽpore obtinẽtes, etiamsi ad illa vigore prioris tituli ius regrediendi, seu accedendi, vel ingrediẽdi, cõcessum fuerit, spectasse, & spectare illaque tanquã ad ipsam Camerã spectantia, perpetuò colligi & recuperari potuisse, & posse, atque debere: ac ita, vt præfertur, eorum prædecessorum, & nostram intentionẽ & volũtatem, semper fuisse, fidem facimus, & attestamur per præsentes. Decernẽtes sic & nõ aliter per quoscũque tam ordinaria, quã delegata, & mixta authoritatibus fũgẽtes iudices & personas, vbique in quãcũque instãtia, iudicari, definiri, & decidi debere, sublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidẽdi facultate. Nec non irritum, & inane, quicquid secus super his, a quoquã, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter, cõtigerit attẽtari. Quocirca, dilecto filio Guidoni Ascanio Sfortia S. Eustachij Diacono, Cardinali, & in Camerariatus officio successoribus cõmittimus, & mãdamus, quatenus exactioni et recuperationi spoliorum huiusmodi incumbat, & illa ad Cameram Apostolicam peruenire, ac præmissa ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciãt: nec permittant Cameram ipsam, vel eius agentes desuper modo aliquo molestari, impediri, vel inquietari. Contradictores. &c.

3 Primo noto in hac extrauag. illa verba, *Regularium &c.* & inferius *Quorumuis ordinũ regularibus.* per quæ probatur, quod etiam bona quæ prælati, & alij beneficiarij regulares relinquunt inconsumpta, connumerantur spolijs. Idem probat breue Pij IIII. datum anno 1560. infra §. 7. relatum ibi, *Quarumcumque personarum ecclesiasticarũ secularium, & quorumuis ordinum regularium &c.* Idem probat bulla eiusdem Pij IIII. data eodem anno, ibi. *Et quorumuis ordinum regulariũ &c.* Idem probat bulla eiusdem, data eodem anno, dum quæsita à religiosis per negociationem illicitã inter spolia computat, & paulo infra ibi. *Quorumuis ordinum regularium.* Idem probat extrauagans Pij V. §. 8. data anno 1565. ibi. *Quorumuis ordinum regularium.*

Contra hoc notabile vrget, quod omnia quæ acquirit prælatus, vel alius beneficiarius regularis, acquirit Monasterio, vel Ecclesiæ, cuius est beneficiarius; quum non possit suæ personæ quicquã quærere, c. cũ olim. 3. de priuileg. vbi late Innoc. receptus ab omnibus. cap. in præsentia. de probat. auth. ingressi. C. de sacros. eccles. cap. non dicatis. 12. q. 1. vbi glo. celeberrima, & receptissima habet, regularem non esse dominum etiam vestis quotidianæ qua vestitur, nec eam possidere nomine suo, instar serui, l. id vestimentum. ff. de peculi. & l. quod seruus. ff. de acq. poss. & latius tradimus in d. tract. de redit. q. 1. mon. 7. & seq. & in Apolog. prædicta. quæst. 1. mon. 9. vsque ad 18. & consequenter omnia

nia videntur esse impensa,& insumpta ante mortem illorum, tanquam quæ sunt quæsita monasterijs, & ecclesiis eorum. ergo non possunt dici spolia,per definitionem supra dictam in §.1.num.2.

Item,ea quę prælatus secularis donat ecclesię in sua vita eo mortuo non censentur spolia:quia eo viuente iã fuerunt alij quæsita, & ea quæ beneficiarij regulares quærunt,quærũtur monasterijs,ecclesiis,vel beneficijs eorum ante mortem illorum, vt dictum est: ergo non possunt dici spolia, quæ dicuntur sola illa quæ non fuerunt impensa,& quæsita alijs,viuentibus ipsis beneficiarijs.

Tertio,quod etiam in ecclesiis secularibus, in quibus prælatus & Capitulum omnia habent communia, & nullam mensam separatam, & omnia regunt, & dispendunt simul; ita quod solus prælatus sine Capitulo,vel aliquibus deputatis ab eo, quos alibi discretos, alibi consiliarios appellant,nihil insumit,prçterquã duo,vel tria,vel quinque scuta, quæ potest dare singulis mensibus pauperibus, vt seruatur in omnibus monasterijs S. Hieronymi in Hispania, & etiam in Dominicanis habẽtibus bona stabilia, qualia multa habent Salmanticæ in monasterio S. Stephani, & Pinciæ S. Pauli, & collegio S. Gregorij mortuis prælatis, nulla videntur remanere spolia: licet multa superessent reliqua sustentatis conuentibus,& alijs omnibus oneribus, eo quod omnia illa iudicantur acquisita talibus ecclesiis viuẽtibus adhuc prælatis.ergo à fortiori quęsita per prælatos & alios beneficiarios regulares,nõ censebũtur spolia,cum ipso iure ante mortem illorũ sint quæsita monasterijs, & ecclesiis vel beneficiarijs eorum.Postremo quod nemo audiuit priores regulares Chartusianorum,nec Hieronymianorum, nec Dominicanorum,nec aliorum similium,qui vna cum Capitulis suis bona omnia monasteriorum eo modo quo dictum est administrant, censeri relinquere aliqua spolia,etiamsi tempore mortis eorum multa inueniantur in arcis trinarum clauium reliquata.

Ad hæc argumenta visum fuit primo aspectu respõderi posse, quod extrauagãs hæc solum habeat locum in beneficiarijs regularibus habẽtibus mensas separatas,& reditus separatos à mensis, & reditibus monasteriorum & conuentuum,& ecclesiarum suarum,& non in alijs:quæ tñ responsio,non videtur firma.Tum quia eadẽ ratio idẽ videtur cõcludere in istis,sicut in illis:quia ẽt in istis habẽtibus mẽsas separatas,& reditus separatos,oĩa quæ illi quærũt quærũtur monasterijs,vel ecclesiis per prędicta.Tũ quia cõsequeretur nulla spolia relinquere prelatũ regularẽ, qui solus administraret aliquam abbatiã amplissimam, & tẽpore mortis suæ sustentato conuentu suo, & omnibus oneribus,relinqueret decem millia scutorum reliquata.Consequeretur item,quod commendatarius,cui commendata esset huiusmodi Abbatia, quã ipse solus gubernaret,nulla posset relinquere spolia:quia nullam mensam,nec reditus

tus separatos à mensa, vel reditibus conuentus & ecclesię haberet, quod videtur contraire menti huius extrauag.

Quare videtur dicendum, hanc extrauagantem intelligendam esse de omnibus prçlatis, & beneficiarijs regularibus, tam non habentibus mensas separatas, quàm habentibus, qui soli sine Capitulis, & discretis vel deputatis ab eis consiliarios, seu discretos eorum possunt dispendere reditus suos absque limitatione. Et potest assignari illa ratio diuersitatis, quod licet quæsita per hos quærātur monasterijs, & eccl esiis, sicut quæsita per illos: hi tamen possunt in vita pauperibus, & operibus pijs impendere illa soli, sine vllius alius consensu, & ita sunt reuocabiliter quæsita. Alij vero non possunt dispendere illa iam quæsita; quod facit vt non censeantur spolia: sicut in simili, bona stabilia, siue immobilia quæsita per beneficiarium secularem, & donata ecclesiæ in vita eius non censentur spolia; licet sic quæsita & nondum donata ecclesiis, vt late conclusimus in pręd. tract. de red. quęst .1. mon. 47. & in Apolog prædicta q. 1. mon. 37. ratio huius rationis est, quod libertas illa quam habet beneficiarius regularis dispendendi quęsita ex reditibus suis dū viuit, sine vllius alterius consensu, facit, vt quadamtenus non videātur quæsita suis monasterijs, & ecclesiis, quàmuis re vera sint quæsita: sicut & res legata nōdum acceptata, quæritur quidem legatario ipso iure, à morte testatoris, sequuta hæreditatis aditione l. a Titio. ff. de furt. sed reuocabiliter ante acceptationem, post eam vero irreuocabiliter.

Secundo noto illa verba. *Forsan non caueatur*. per quæ significatur, non esse certum, quod per aliquam constitutionem Apostolicam ad

3 Paulum vsque III. editam, clare Sedes Apost. reseruauerit sibi, & suæ Cameræ prædicta spolia: quia verbum, forsan, significat dubitationem l. 1. §. 1. ff. de rei vend. adiūcta glossa, & quamuis responderi possit, quod casualiter iuxta materiam subiectā significat certitudinem, vt resoluit Fel. in cap. accedens. 1. col. 5. vt lite non contest. & quod ita capitur hic iuxta illud, *Sub dubio forte respondent sæpe periti*. citàtum à glossa l. si duo. ff. de arbit. nō tamen videtur occurrere hic talis materia subiecta, ratione cuius verbum prædictum, quod. proprie dubitationem signifi-

4 cat, debeat impropriari, quum verba proprie debeāt intelligi, nisi quando constat aliud de mente disponentis. l. non aliter. ff. de leg. 3. & capit. fi. de verbo. signi.

Tertio noto verba illa, *Euidenter appareat. &, illā nostrā indubiam intentionem. &c.* per quæ significatur, omnes Romanos Pōtifices semper fuisse ea mente, & intentione, vt præfata spolia cederent Cameræ Apostolicæ.

Quarto noto illa verba, *& non ad alios*. per quæ significatur, prædicta spolia ita pertinere ad Cameram Apost. vt ad alios nō pertineāt, & consequenter in eis non esse locum capit. quia sæpe. de elect. lib. 6. qua-

tenus per verbum, dimissa, significat illa esse reseruanda futuro successori, de quo infra pauca.

5 Quinto noto illa verba. *Varijs Prouincijs, & locis.* per quę docetur, non solum spolia ecclesiasticorum Italię, sed etiam aliarum prouinciarum, fuisse, ac esse reseruata Papæ: quod confirmatur, eo quod eadem ratio idem iuris in omnibus suadet. l. illud. ff. ad legem aqui. cap. 2. de transl. præl. & clarius hoc exprimitur paulo post ibi. *In quibuscumque Regnis, & Dominijs, tam citra, quam vltra montes, & maria, &c.*

Sexto noto illa verba, *variaq; littera &c.* per quæ apparet, quod licet Romani Pontifices per constitutionem generalem expressam non reseruauerint sibi spolia, per alias tamen literas declararunt illa ad se pertinere; quod sufficere videtur, arg. capit. si Romanorum. 19. distin. & §. sed & quod Principi placuit legis habet vigorem. Instit. de iure natu. gent. & ciuil. qui §. tanto magis locum habet in Papa totius Ecclesiæ Romanæ Principe, quam in alijs secularibus Principibus, quanto immediatius accipit ipse suam potestatem à Deo, quam illi, & quanto liberiorem, quam illi, cap. quodcumque. 24. q. 1. cap. in nouo. 21. distinct. & cap. cuncta per mundum. 9. quæst. 3. cum notatis in cap. 1. de constitu.

Septimo noto illa verba, *Declaramus &c.* vsque in finem, per quæ palam edicitur, quod non solum statuit, sed statutum esse declarat, omnia spolia ecclesiasticorum non solum secularium, sed etiam regulariũ, non solum minorum & maiorum, sed etiam maximorum etiam Patriarcharum, & Cardinalium, non solum in Italia, sed etiam vbique gẽtium, citra & vltra mõtes, & maria; etiam si relinquunt successores per regressum & coadiutorias, spolia inquam, non solum futura, sed etiam præterita & præsentia, spectare, ac semper spectasse ad S. Sedem Apost. & ita spectare, vt non spectent ad alios. An tamen aliqua ratione defendi possit illud quod contra hoc seruari videmus in Hispania in spolijs aliorum quàm Episcoporum, & in Lusitania, & Gallia, etiam in spolijs Episcoporum, in decisione 4. dubij dicemus.

Octauo noto illa verba. *Irritum & inane.* per quæ constat, pręfatam extrauagantẽ munitam esse decreto irritante, cuius magna est virtus, vt traditur in capit. 1. de concess. præb. lib. 6. & in cap. cum accessissent. de constitu. & in capit. dilecto. de præb. & in eis declarant Doctores. Quæ an impediat consuetudinem contrariam dicetur in prædicto quarto dubio.

SVMMARIVM.

1 *Bona immobilia ex reditibus Ecclesiæ comparata manent eiusdem naturæ, cuius sunt reditus.*

Bona

2 *Bona Ecclesiæ incorporata non computantur inter spolia, nec alia iuste donata.*
3 *Testari duabus rationibus impeditur Religiosus.*
4 *Bona immobilia de reditibus ecclesiasticis per beneficiarios empta non omnia ipso iure fiunt ecclesiarum.*
5 *Testari iure nequit beneficiarius de reditibus ecclesiasticis, siue simplicis, siue curati beneficij, neque ad pia, neque ad profana.*
5 *Lex maiore cum deliberatione conditur, quam fiat commissio.*
6 *Consuetudinem vbique gentium esse, vt beneficiarij pro libito de suis reditibus donent, vel relinquant in vita, & in morte, vt quidam asserunt, verum non esse.*
7 *Papæ debetur fructus ecclesiarum mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & cet. a die vacationis, vsque ad diem prouisionis.*
7 *Verba (volumus) & (decernimus) ius nouum important.*
7 *Spoliorum nomine quæ veniant.*

§. 6.

IVLII vero III. extrauagantis pars huc pertinens, datæ anno 1549. sexto Idus Martij, Pontif. anno 1. est hæc.

1 *Cupiētes, vt alma vrbs nostra, in qua beatus Petrus Apostolorū princeps sibi, & suis in Christi vicariatum successoribus sedē constituit, & ad quam, veluti communem ciuium fidelium patriā frequens est hominum accessus, specialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, seu Romanā curiā sequūtur, tam in his quæ ad victū pertinent, quàm in suorū dispositione bonorū, & post eorū obitū hæredes sui in eorundem bonorum assecutione plena libertate fruātur, & vrbis decori, ac curiæ prædictarū frequētiæ, necnō vrbem incolentium, & curiā huiusmodi insequentiū indemnitati consulatur, Motu proprio & cet. Et insuper auctoritate, & tenore prædictis, statuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris tēporibus, omnes & singuli vrbis incolæ, seu curiā huiusmodi insequentes cuiuscūq; dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminētiæ vel cōditionis existant, etiam si Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica seu mūdana dignitate præfulgeāt, si eos in dicta curia, seu eius districtu, decedere cōtigerit, de omnibus, & singulis eorum immobilibus, mobilibus & se mouētibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionib^9, et rebus aliis in dicta vrbe, & eius districtu pro tēpore cōsistētibus, & per eos etiam ex fructibus, reditibus, & prouētibus ecclesiarū, monasteriorū, & beneficiorū ecclesiasticorū, cū cura, et sine cura secularīū, & quorumuis ordinū regulariū quomodocūque, et qualitercūque qualificatorū, per eos etiā quibus-*

uis cōcessionibus, & dispēsationibus Apostolicis in titulū, vel cōmendā administrationē, seu alias quomodolibet obtētorū, aut alias: licite tamē acquisitis cuiuscūque quantitatis, qualitatis, summæ, valoris & pretij, seu conditionis existāt, etiam si talia sint, quæ sub generali verborū expressione non cōprehendantur, sed speciali nota digna sint, tā donatione inter viuos, & causa mortis, quam testamēto, codicillis, fideicōmissis, legatis, quauis alia vltima volūtate in fauorē consanguineorū, & affiniū suorum, & quarūuis aliarum personarum etiam penitus extranearū, ac de iure incapacium, seu alias prohibitarū, etiā diuitum, & potentiū, ac natorum suorum illegitimorū, seu spuriorū, ac collegiorū, vniuersitatum, ecclesiarum, & locorum piorū, & non piorū disponere, illaq; eis donare, cōcedere, relinquere, & erogare, ac in eis cōsanguineos, affines, & quasuis alias personas, ac natos etiam, vt præfertur, procreatos, necnon collegia, vniuersitates, ecclesias, & loca, hæredes particulares, & vniuersales pro libito eorū volūtatis, instituere libere, et licite, valeāt. Quodq; si Vrbis incolæ, aut curiā huiusmodi sequētes, ab intestato, decesserint, eorū bona, pecunia, iocalia, iura, actiones, et res huiusmodi nō ad nos, & pro tēpore existentē Romanū Pōt. aut Cameram Apost. sed ad ipsorum pro tēpore decedētium proximiores agnatos, & alios, qui eis, nisi beneficiati essēt, de iure succedere deberēt, alias iuxta iuris cōmunis dispositionē, libere deuoluātur, nec per Camerā prædictam, aut pro ea agētes, etiā prætextu quod hæredes præfati in curia nō existāt, aut quod aliqui eisdē defunctis sanguine coniuncti in eadē Vrbe non reperiantur, vel aliàs timore dilapidationis bonorū, pecuniarū, iocalium, & rerum huiusmodi occupari, aut inuētariari possint: sed si hæredes præfati in Curia nō fuerint, aut aliqui eisdē pro defunctis sanguine cōiuncti in vrbe nō reperiantur, tūc et eo casu bona, et pecuniæ, ac alia huiusmodi, per ad id pro tēpore deputatos singularum nationum, quarum ipsi defuncti, apprehendantur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & sub fideli custodia, & eiusdem hæredibus conseruentur. Districtius. &c.

Primo noto in hac extrauag. verba principij, per quæ significantur rationes ob quas magnæ curæ esse debet Pontificibus Romanis, eisdéque Maximis, Roma, & eius decor, ac frequentia, concordat cap. fundamenta. de elect. li. 6.

Secūdo noto illa verba, *Immobilibus, mobilibus, et se mouētibus.* per quæ probatur, ꝙ bona immobilia empta ex reditibus beneficiorū à be-
2 neficiarijs nomine proprio, & nō nomine ecclesiæ, nō fiunt, ita ipso iure Ecclesiæ, vt non possit alienari per beneficiarios, quam alia bona ecclesiæ antea incorporata: imo manent eiusdem naturæ, cuius sunt reditus ex quibus comparantur: ita quod perinde disponere potest, de illis beneficiarius ac potuisset de illis reditibus: quod in præd. tracta. de redit. eccles. q. 1. mon. 47. & in Apolog. q. 1. mon. 37. contra N. tenuimus.

Vides

vides enim quod summus Pontifex cõputat illa inter spolia, inter quæ tamen non computantur bona ecclesiæ incorporata. Cõcordãt in hoc literę aliç Pauli IIII. datæ anno 1556.8. Februarij infra relatæ, vt ibidẽ insinuamus, & etiã literæ Pij IIII. datæ anno 1560. trigesima Iulij, quibus declaratur, idem esse dicendũ de reædificatis, refectis, & restaurratis, quod intelligendũ videtur de prætio in reędificatione, & refectione insumpto: nam non potest intelligi de re principali refecta, quum potius refectio debeat cedere refecto, quã è cõtrario refectũ, refectioni, arg. §. cum in suo. & §. cum ex aliena. Inst. de rer. diui. per quos etiã videtur intelligẽdũ de refectione facta in ipsiusmet beneficiarij bonis, vel facta in alieno fine aĩo donãdi; quũ donata in vita nõ cedãt spolijs saltẽ illa quę iuste donãtur, per ea quę adduximus in pręd. trac. de red. eccl. q. 1. mo. 47. & seq. & in apolo. q. 1. mon. 37. quæ ampliatio, & declaratio addẽda est p̃dictis vbi supra vbi etiã extrauagãs hęc citata fuit.

Tertio noto ex illis verbis, *Motu proprio* &c. quæ mirabilem continent donandi, & testandi facultatem de reditibus ecclesiasticis concessa à sancta sede Apost. concedit enim eis, siue sint incolæ, siue aliæ Curiam sequentes, siue sint paruæ, siue magnæ conditionis, etiam Cardinales: et ꝙ possunt disponere per donationes inter viuos, et quascũque vltimas volũtates, et in personas capaces, et incapaces, in diuites, et pauperes, in pia, et nõ pia, in cognatos et extraneos, et natos suos ẽt illegitimos, et spurios pro libito eorum: quamuis quod ait de natis illegitimis videretur tollendum: quia videtur præbere occasionem delinquendi, per ea quæ adducuntur à Fel. in cap. fin. num. 13. de constitu. etsi vtcunque defendi possit, per ea quibus Philip. Dec. defendit quoddam primogenium siue maioratum, in quo illud instituens posuit clausulam, vt deficiẽtibus legitimis, succederet in eo illegitimus; et successionis alioquin in capax, de Regis licẽtia, et facultate succedendi facta instituenti, vt eam apponere posset, in consi. 271. col. pen. & quibus statutum simile defendit Calder. consi. 4. de consti. quẽ sequitur Nicol. de Vbal. in tract. de succes. ab intest. col. 11. num. 41. nam licet per respõsionem eorum, tollantur ea quæ vbi supra Feli. citat. quoad primogenia laicorum; tamen quoad hoc satis concludunt debere adimi talem facultatem ecclesiasticis in bonis ecclesiasticis, licet quoadusque tollatur seruanda erit, per rationes Decij vbi supra redditas. Quam tamen sublatã esse a fæl. rec. Pio V. vidi post hæc scripta in bulla eius, super reuocatione facultatum relinquendi illegitimis de bonis ecclesiasticis hoc eodem anno 1571. edita. cuius tenorem infra §. vltimo, cum aliquot adnotationibus de verbo ad verbum inferam.

Quarto noto illa verba, *Quorumcunque ordinũ regularium.* & moneo, quod non significãt, vt quidam putant, quod regularis moriens in curia testari possit: sed solum quòd prædictę personę possunt testari de rediti-

reditibus beneficiorũ etiam regulariũ, & ex eis quæsitis sublato enim impedimento vno, non tollitur aliud cap. ex tuarum.de auth.& vsu pal.l.si domus.ff.de seruit. vrban. præd. At religiosus duobus impedimentis arcetur à testando de reditibus Ecclesiasticis,videlicet religionis,& naturæ redituum ecclesiasticorum:per hanc autem extrauagãtẽ tollitur quidem posterius,quod ex natura redituum nascitur, nõ autẽ prius, quod inest religioni. Vnde alia extrauag. Pauli IIII. paulo post relata,expresse restringit hoc ad clericos seculares.

Quinto noto,quod hæc extrauagãs videtur probare quod Papa potest iuste facere facultatem testandi pro libito beneficiarijs de suis spolijs,& reditibus ecclesiasticis,etiam in diuites,& potentes,cognatos,& extraneos sine vllo pietatis vel paupertatis intuitu. Cuius cõtrarium probauimus nos in dicto tracta.de red.q. 3. mon. 6. & in d.Apolog.q. 3.mon.6.nu.8.vbi & in ead. q.mon. 3.respondimus extrauag.Pij IIII. idipsum quod hæc formaliter continenti quã infra §. 7.refero, omissa parte quæ id continet. Quo eodem modo respondendum est huic, nẽpe,quod ea facultas intelligenda est quo ad forum exterius tantũ;quoniam facta fuit,ad tollendum grauissimas illas molestias, quæ fiebant per ministros à Camera deputatos,omnibus clericis ęgrotis:annotando,etiam antequam morerẽtur,bona quæ habebant vndecumq;quæsita,ne morientibus illis, cognati,hæredes,& famuli abscondere nt, vel amouerent à domibus eorum,ea spolia, quæ post mortem eorum,Camerę Apost. deberentur. sicut diximus vbi sup.in d. q. 3. mon. 3 nu.6. quod lex Regia Hispaniæ iubet seruari consuetudinem testandi clericorum,non quidem quoad forum conscientiæ, quod facere nequit,sed duntaxat quoad forum exterius : ne Remp. innumeræ lites, quæ alioquin nascerẽtur,leui cum vtilitate grauiter inquietarent, quod paulo latius repetitur infra §.11.nu.3.

Eiusdem Iulij III.extrauagans,data anno 1553.10.Ianuarij, pontificatus sui anno 3.per quam cognitionem causarum,quæ super spolijs vertebantur,auocauit,& thesaurario generali commisit,quatenus huc pertinet,sic habet. *Ad futurã rei memoriam. Vt exactio spoliorum, tã status sanctæ Romanæ Ecclesiæ,quam aliarũ partiũ Italiæ celerius,& facilius fiat, nec ministrorum multitudine cõfundatur Motu proprio &c.* Nota quod hæ literę probant declarationem præfatam Pauli III. quoad spolia Italiæ,non quoad aliarum gentium.

Pauli autem IIII.cuiusdam commissionis datæ anno 1556. 8. Febr. Pontific.sui anno. 1.pars huc pertinens sic habet. *Cum (sicut accepimus) nõnulli res, & bona mobilia,& immobilia ac se mouentia ex fructibus beneficiorũ ecclesiasticorũ acquisita, per obitum prælatorum & aliarum quarumcunque personarũ Ecclesiasticarum,seculariũ,& quorumuis ordinũ regulariũ,quæ extra Rom.Curiã decesserũt, remanentia*

tia, & relicta, quæ tanquam spolia alias fel. recor. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, et spolijs huiusmodi Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ nō modicum præiudicium. Nos pro nostri officij pastoralis debito, volentes temerarios talium personarum ausus cō primere, & ne in futurum spolia prædicta dissipentur opportune proui dere. Motu proprio &c. & inferius, *Dantes tibi plenam, et omnimodam potestatem, et auctoritatem, omnia & singula, res, bona quæcūque mobi lia, & immobilia, ac se mouentia, per obitum quarumcūq; personarū Ecclesiasticarum secularium, beneficia non simplicia, sed administrationē habentia obtinentiū & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitime præscripta, in loco vigenti testari valentium, et quorumuis ordinū regulariū, quauis etiam Pōtificali dignitate fulgentium, in vniuersa Italia, extra tamen hanc almam vrbem, pro tempore decedentium remanentia, & relicta, cuiuscumque qualitatis, generis, & speciei fuerint etiam gemmas, & pretiosa ornamenta, ac pecuniarum summas; nostro & prædictæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, & recuperandi. & cet.*

Primo noto illa verba, & *immobilia.* ad probandū clare id quod cōtra N. in tractat. de redit. eccl. q. 1. mon. 47. & in Apol. mon. 37. diximus videlicet, ꝙ non oīa immobilia quæsita ex reditibus ecclesiasticis empta per beneficiarios, ipso iure fiunt eorum ecclesiarum; quia illa so
4 la fiunt earum quæ nomine ipsarum emunt, aut nomine suo empta ipsis dono vel alio ad transferendum dominium idoneo titulo, tradunt, vt ibi latius est dictum, & supra in extrauag. Iulij III. §. 6. num. 4. tactum fuit, cum ampliatione ibi addita.

Secundo noto illa verba: *Extra Romanam curiam decesserunt.* per quæ ponitur differentia inter beneficiarios decedētes in curia, & decedentes extra eam, quæ non est vera iure communi solo attento, sed attenta extrauag. prædicta Iulij III. quę tale priuilegium concessit Romę decedentibus.

Tertio noto illa verba, *Beneficia non simplia, sed administrationem habentia &c.* per quæ videtur sibi ipsi contradicere: nā primo videtur significari esse quoad facultatem testandi magnam differentiam inter reditus beneficij simplicis, & beneficii administrationem habētis, quā significat glo. in cap. præsenti. verbo (*Reseruari.*) de off. ord. lib. 6. quæ
5 post Hostien. in cap. fi. de pecul. cler. habet, simplex beneficium habentem posse testari de reditibus eius, habentem autem beneficium, cui administratio inest, minime: & ita videtur facere contra communem & nostram opinionem, quæ habet, neutrum illorum posse iure testari; quam late probauimus in dict. tract. de red. q. 3. mo. 2. & in Apolog.

ead.q. & mon. & postea oppositum significat, quatenus ait, habentes simplicia non posse testari, nisi facultatem specialem habeant ad hoc a sede Apostolica, vel à consuetudine, clare insinuando, non posse id de iure facere. Quod item ait de priuilegio, alicui videri posset parũ caute dictum: cum negari non possit, vtrosque illorum priuilegio Papæ posse testari ad pia, vt probauimus vbi supra mon. 2. & 7. sed quicquid significet hæc bulla, quæ non continet legem, sed quandam commissionem, quæ non solet cum tanta deliberatione componi, cum quanta solet lex.l.humanum C.de leg.cap.erit autem lex.4. dist. intelligi debet secundum illam iuris veritatem, quæ habet, vtrosque posse testari ad pia priuilegio Papæ, & ex consuetudine prædicta; neutros autem sine tali priuilegio, vel consuetudine, etiam ad pia; ad profana verò, & in diuites, neque cum priuilegio, neque cum cõsuetudine, vt probauimus vbi supra. Pius vero IIII. in quadam bulla motu proprio data anno 1560.26.Maij.Pont.anno 1.quo ad nostrum propositum scribit.

Cum itaq; (sicut ex proborum, et fide dignorum hominum relatione nuper accepim⁹) quãplures, prælati, presbyteri, et aliæ ecclesiasticæ personæ diuersarum prouinciarum, locorum, & dominiorum, et præsertĩ Regni Neap. nulla à nobis, seu sede Apost. facultate testãdi suffulti, vel muniti, sed temeritate propria, et forsan ad suorum importunam suggestionẽ impulsi, in eorũ vltimis volũtatibus testamenta sua cõdendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciẽdo de bonis suis diuersimode, licet id facere nullo modo possint, neq; debeant, disponere audeãt, ipsaq; bona sub diuersis cõfictis prætextibus et coloribus, hospitalibus ac pijs locis, & forsan cũ promissionibus clãdestinis, quo eorũ cõsãguineis, vel affinib⁹, aut alijs personis ab eisdẽ testatoribus nominatis, post illorũ obitũ ab ipsis hospitalibus, et locis de certa seu quota portione bonorũ hmõi subueniatur, testari, relinquere, legare, codicillare nõ erubescãt in dictæ Cameræ nostræ graue damnũ, & præiudiciũ maximũ, dictæ Cam. indẽnitati opportune cõsulere, et incõueniẽtibus huiusmodi pro officij nostri debito cõgruum remediũ adhibere volentes, Motu proprio &c.

Primo noto illud verbum *(donationes)* per quod videtur significare beneficiarios non posse donare magis quàm legare, cuius contrarium latè probauimus in dicto tract. de red. super cap. fi. 16. q. 1. mon. 34. & in Apolog. ead. q. mo. 81. Sed, vt iura iuribus concordem, c. cum expediat. de elect. lib. 6. intelligendus est hic tex. de donatione causa mortis, vel inter viuos ad profana, & quæ nullatenus fiũt intuitu paupertatis, aut pietatis; aut fiũt simulatè sub specie illarũ ad profana: illa vero quę in d. mon. 81. adducũtur, intelligenda sunt de donationibus inter viuos irreuocabilibus, & veris, quę vere intuitu earũ fiunt. quod etiam satis declaratum fuit in prędicto mon. & sequen. vbi supra.

6 ¶ Secundo noto, claræ hinc intelligi, nõ esse verũ id ꝙ N. contra quẽ

prædi-

prædictã Apolog. scripsimus, dixit, nẽpe vbique gẽtiũ esse cõsuetudinẽ, vt beneficiarij pro libito de reditibus suis donent vel relinquãt in vita, & in morte cũ hic Pius IIII. asserat vtrũque illorũ male fieri, & esse peccatũ; & ita cõfirmat quæ nos cõtra ipsũ late diximus in prædicto tract. de red. q. 1. mon. 53. & q. 3. mo. 2. & 7. & in Apol. q. 1. mo. 50. & sequen.

Idem Pius IIII. in quodam breui commissionis dat. 1560. 30. Iulij Pont. sui anno 1. sic ait.

Cũ, sicut accepimus, nõnulli res & bona mobilia, et immobilia; ac se mouentia ex fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum acquisita per obitũ prælatorum, & aliarum quarumcunque personarum, ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almã Vrbem decesserunt, remanentia, & relicta, quæ tamquã spolia alias fel. recor. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicã spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnõ fructus, reditus, et prouentus mẽsarum patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium, ecclesiarum, & monasteriorum in tota Italia cõsisten tium, & per obitum prælatorum illorũ vacantium, indebite occupare, & spolijs, ac fructibus, & prouentibus huiusmodi dictam Camerã defraudare præsumpserint, & præsumant in animarũ suarũ periculum, ipsiusq; Cameræ præiudiciũ nõ paruum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, talium personarum ausus temerarios reprimere, & ne spolia, ac fructus huiusmodi in posterum dissipetur, opportune prouidere volentes, ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes et quoscũque dictorum spoliorũ, & fructuum, per totam Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet, etiam per nos seu de mãdato nostro deputatos collectores, & subcollectores, etiam si S. R. E. Cardinales et Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper attributam auctoritatem, & potestatem abdicantes, te, qui cõiugatus existis, & de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in domino cõfidimus, nostrum & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorũ ad ipsã Cameram pertinentium, necnon fructuum, redituum & prouẽtuũ mẽsarum huiusmodi collectorem generalem auctoritate Apostolica, tenore præsentiũ quoad vixeris, & quãdiu Thesaurarius nostri generalis officiũ obtinueris, constituimus, & deputamus. Dãtes tibi plenã & omnimodam potestatem, & auctoritatẽ omnes & singulas res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac se mouentia, spolia nuncupata huiusmodi, & et illa, quæ ex fructibus, prouẽtibus, & reditibus, ecclesiasticis empta, reædificata, refecta, & restaurata fuerint, seu alias ex eisdẽ fructibus, reditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcũque personarum ecclesiasticarum, seculariũ beneficia nõ simplicia, sed administrationẽ habentia obtinentiũ, & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico eis cõcesso, seu ex consuetudine legitimæ præ-

mæ præscripta, in loco vigente testari valentium, et quorumuis ordinũ regulariũ, quauis ẽt Põtificali dignitate fulgentium, in vniuersa Italia, extra tamen dictam vrbem pro tempore decedentium remãsura, & relicta, cuiuscunque qualitatis, & speciei fuerint, etiam gemmas, et alia pretiosa, & pecuniarum summas, nec nõ etiam fructus, reditus, et prouẽtus mensarum huiusmodi, à die Ecclesiarum & monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis, ac prouisionis, seu cõmendæ de illis faciendæ, quos omnes & singulos fructus, reditus, & prouẽtus ad dictã Cameram spectare, & pertinere volumus, et decernimus ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, nostro & præfatæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, percipiendi, & recuperandi, ac tũ super illis quam aliis, quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum, aut alias remanserunt, & indebite vsurpantur, omnibus vijs & modis inquirendi, & inuestigandi, &c.

Primo noto, illa verba, *In tota Italia.* quæ possẽt significare alicui solum in Italia deberi huiusmodi spolia Papæ: quod tamen non faciũt, nec limitãt extrauag. Pauli III. quoniã hic nõ agitur deferẽda vel declarãda lege, qua debentur spolia Papę, sed de commissione facta Commissario, & collectori spoliorum Italiæ, quod est longe diuersum, vt palam est, & à diuersis non fit illatio, l. Papinianus. ff. de minor. & l. naturaliter. §. nihil commune ff. de acqui. poss.

Secundo illa verba, *Beneficia non simplicia, sed administrationem, &c.* per quæ videtur, quoad testandum significari differentia inter beneficia simplicia, & ea quibus inest administratio, de quo dicendum est idem quod supra diximus de similibus verbis in literis commissionis Pauli IIII. supra relatis in §. 6. num. 3. in fi.

7 Tercio noto, illa verba. *Necnon fructus, reditus, & prouentus mensarum huiusmodi à die ecclesiarum & monasteriorum vacationis huiusmodi vsque ad diem præfectionis, &c.* quod saltem in Italia nõ solũ debentur spolia beneficiariorũ Papæ, sed etiam omnes fructus mensarum ecclesiarum Patriarchalium Metropolitanarum, Cathedralium, & monasteriorum, qui obueniunt à die vacationis illorum, vsque ad prouisionem eorũdem: quod videtur esse ius nouum. Tum quia supra relata extrauagans Pauli III. nil tale habet. Tum quia cap. quia sæpe. de elect. lib. 6. & cap. præsenti. de off. ord. eod. lib. imo & cap. cum vos. de off. ord. in Decretalib. statuitur illa esse cõuertenda in vtilitatem ecclesiarum, vel reseruanda futuro successori. Tum quia hæ literæ vtuntur verbo, *volumus*, & verbo, *decernimus.* per quæ introducitur ius nouũ, vt de verbo, *volumus*, ait glos. in clem. 1. de off. vic. & clem. 1. de rerum permutatione. de verbo vero, *decernimus*, glos. clem. per litteras: de præb. & aliæ 3. quas citat Fel. in cap. decernimus. nu. 10. de iudic.

Quarto noto illa verba, *etiam gemmas &c.* quod appellatione spoliorum

liorum veniunt non solum immobilia, & mobilia vulgaria, sed etiam pecunia numerata, gemmæ, & alia pretiosa, & recte quidem: quia omnibus illis conuenit definitio spoliorum supra in principio posita, & declarata.

SVMMARIVM.

1 *Verbum statuimus, ius nouum inducit.*
2 *Beneficiorum reseruatorum & non reseruatorum vna differentia.*
3 *Possessio beneficiorum reseruatorũ in Regno Neapolitano capta plumbeis bullis non expeditis perimit ius quæsitũ per simplicem signaturã.*
4 *Possessionem capiens per solam signaturam non est regulariter iudicandus intrusus, vt asseruit Fel.*
4 *Bona clericorum per negotiationem illicitam quæsita spectant ad sedem Apostolicam.*
5 *Bona clericorum quæsita per modos à canonibus prohibitos sunt reseruata Papæ.*
6 *Testandi facultas non prodest, nisi testetur is, cui illa facta est.*
7 *Paulus Odescalcus laudatus.*

§. 7.

IDEM Pius IIII. in alia bulla dat. anno 1560. 7. Decembris, Pont. sui anno 1. sic ait.

Cupientes malitijs nonnullorum, qui fructus monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum dispositioni Apostolicæ reseruatorum vsurpare non verentur, & Cameræ nostræ Apostolicæ indemnitati, quantum cum Deo possumus, consulere. Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulos fructus, reditus, & prouentus, ac iura obuentiones, & emolumenta quæcunque, quomodolibet & qualitercunq; nuncupata omnium, & singulorum beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium, & monasteriorum, etiam consistorialium nobis, & sedi Apostolicæ, tam per constitutiones Apostolicas, quam cancellariæ Apostolicæ, regulas editas & edendas seu alias quomodolibet, & ex quauis causa generaliter, vel specialiter, reseruatorum, seu affectorum in Regno Neapolis, & quibusuis prouincijs, ciuitatibus, terris, oppidis & locis consistentium per obitum & aliàs quouis modo, præterquam per cessum, illa obtinentium pro tempore vacantium, à die ipsorum beneficiorum, et Monasteriorum vacationis pro rata tẽporis, vsque ad diẽ quo prouisũ per nos de eisdẽ beneficijs, et Monasterijs vi-

pore literarum nostrarum sub plumbo, illorum possessioně de manu di lecti filij. Magistri Pauli Odescalchi notarij, & in d. Regno d. nuntij et collectoris nostri, quē per alias nostras literas cōmissarium ad capiēdum possessioně beneficiorum, monasteriorum huiusmodi deputauimus habuerint, & acceperint, et aliter capta possessio nullius sit roboris, vel momēti, ac prouisis ipsis nullum ius per eam acquiri, neque eis vllatenus suffragari possit, eidem Cameræ Apostolicæ authoritate Apostolica tenore præsentiū applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque applicata, appropriata, & incorporata, esse, & fore, & ad illum spectare, & pertinere, nullumque præter nos et dictam Cameram, aut ipsum Paulum nuntium & collectorem, aut ab ipso deputatos subcollectores, ea percipere, exigere, aut alias se in illis intromittere posse aut debere, statuimus & ordinamus, &c.

Primo noto ex hac bulla, fructus & alia omnia emolumenta beneficioru n quomodocunque reseruatorum sedi Apostolicæ vacantium aliter quam per cessum in toto Regno Neapolitano tempore vacationis obuenientia, soli sedi Apostolicæ deberi, & esse ei reseruata, quod videtur esse nouum. Tum per ea quæ supra citauimus super breui com missionis eiusdem Pij IV. paulo ante relato. Tum quia nusquam alibi
2 hoc videtur fuisse statutū. Tū quia vtitur verbo, *statuimus*, ꝙ inducit ius nouum, iuxta glos. notab. & receptam cap. vt litigantes. de offic. ord. lib. 6. & in cle. literas. de rescriptis. quas inter alios approbat Fel. in cap. decernimus. de iudic. num. 10. & ne putes hoc ipsum contineri in prædicto breui, considera quod illud solum statuit de fructibus, & emolumētis patriarchalium, & aliarum ecclesiarum Cathedralium, & monasteriorum: hæ autem litteræ statuunt de fructibus omnium beneficiorum quomodocumque sedis Apostolicæ prouisioni reseruatorum aliter quam per cessum vacantium in toto Regno Neapolitano. Ex
3 quo rursus noto nouam differentiam, inter beneficia reseruata, & non reseruata in Regno Neapolitano, nempe quod illorum fructus tempore vacationis obuenientes sunt reseruati Papę, horum autem non itē; nisi essent ecclesię patriarchales, vel cathedrales, & monasteria.

Secundo noto, quod possessio præfatorum beneficiorum reseruatorum præfati Regni, accepta per alias litteras, quam plumbeis munitas bullis, nil valet, nec prodest, imo nocet: quia perimit ius per signaturam quæsitum: & ita hoc casu esset locus opinioni Fel. affirmātis in cap. veniens. de accusa. indicandum illum esse intrusum, qui per solam signaturam capit possessionem; contra tamen cuius opinionem esse tenendum regulariter monstrauimus in repetitione c. accepta. de rest. spol. oppos. 8. quod etiam per locum à speciali, quod est bonum argumentum, cap. præsenti. §. loco. de præb. lib. 6. satis hic probatur. Admoneo tamen lectorem, quod relegenti mihi hunc Commentarium,

quo

quo extremam ei manum imponerem, casu occurrit quædam extrauagans bonæ me. Iulij III. anno 1553. edita, per quam extendit extrauag. Iniunctæ. de elect. ad omnia etiam minora beneficia quã in dicta oppos. 8. declarando diximus esse ius exorbitans, & non extendendum vltra maiora beneficia in ea contenta. Extendit, inquam, & addit ne possessio eorum virtute solius signaturæ accepta quicquam prosit eam accipienti: imo adeo ei noceat, vt perimat ius quod ei quæritur per signaturam, iuxta c. institutionis. cum glos. 25. quæst. 2. & clem. dudum. de sepult. cum glos. verb. sepultura. & faciat eum inhabilem. super quo dicam plura in Commentario cap. fraternitas. 12. quæst. 2. quem de lege pœnali nunc vtiliter, ni fallor, compono.

Item Pius IIII. in alia bulla dat. annno 1560. nonis Februarij Pontific. anno 2. confirmat facultatem testandi, quam Iulius III. per extrauagantem suam supra relatam dederat omnibus incolis Vrbis, & alijs clericis Curiam sequentibus, & decernit omnia quæsita à clericis, vel religiosis per negotiationem illicitam, quæ post mortem eorum remanent, vel quibus in vita priuantur, vbique gentium pertinere ad Cameram Apostolicam, etiam si cum facultate testandi de illis testati fuerint, in hæc verba:

Nos ex certis tũc expressis causis motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, per alias nostras literas, sub dat. non. Nouẽbr. Põtific. nostri ann. 1. decernimus, & declaram⁹ omnia et singula, res et bona cuiuscũq; qualitatis, et quãtitatis existẽtia, ac in quibusuis rebus, ac regnis, & dominijs, tã vltra, quã citra mõtes, et maria cõsistẽtia, per quosuis clericos, tam seculares quam regulares, etiã si Episcopali, Archiepiscopali vel ea maiori dignitate præfulgerẽt, ex negociatione illicita, aut aliàs cõtra sacros canones, quomodolibet acquisita, quæ pro tẽpore post obitũ eorũ, qui etiã ex facultate quã habuerãt testandi, cõdito testamẽto vbiuis locorum decederent, aut quibus etiã illos viuẽtes priuari, & eis destitui cõtingeret, eatenus remãserãt, & in posterum remanerẽt ad eãdem Cameram et nõ alios spectasse, et spectare, ac sub nomine spoliorũ venire, illaque tanquã spolia ad eãdem Camerã pertinẽtia perpetuo colligi, & recuperari potuisse, ac posse, et debere, pro vt in singulis literis prædictis plenius continetur &c. & mox limita hanc ampliationem in hunc modum.

Literas nostras prædictas ad S. R. E. Cardinales, etiã vbiuis locorũ decedẽtes, ac eorũ bona vbique existẽtia nullo pacto, ac Vrbem, & Curiã præfatas, nec nõ prælatos, officiales, ac alios seculares; cuiusuis ordinis regulares clericos, cæterosque tam in vrbe, & Curia præfatis pro tẽpore existẽtes, & in ea, seu eius districtu decedẽtes, quã alias alibi vbiuis loco rum, etiam vltra mõtes, et maria existẽtes, testandi tamen, codicillãdi, et alias de bonis suis quibuscũq. quomodolibet dispõnẽdi, facul-

tatē, seu etiam, quod eis ab intestato decedentibus eorum bona ad ipsorum proximiores, & qui, nisi beneficiati essent, succedere deberēt deuoluantur, et debeant specialem ab Apostolica sede, vel officiorum suorū ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo, pro tēpore habētes cū iuscunque status gradus, ordinis cōditionis, et praeminentiæ personas, minime se extēdere, neque illos aut eorum aliquem cōprehendere, &c.

Primo noto, & admoneo lectorem, quòd in d.tract. & Apolog. de redit. eccles. q. 3. mon. 6. sub finem citaui hanc extrauag. quo ad partem decisam, qua facit facultatem testandi ecclesiasticis personis residentibus in vrbe, etiam quoad profana, quæ non fuit hic repetenda: quia continebat idem pænitus quod extrauagans Iulij III. §. 6. relata. super qua notaui quæ super hac me notaturum condixi in prædicto mon.

4 Secundo noto illa verba, *de negotiatione illicita.* omnia quęsita per negotiationē illicitam clericorum, & religiosorum, quæ tempore mortis eorum manserint inconsumpta, vel quibus in vita priuantur, pertinere ad S. Sedē Apostol. quod etiā videtur ius nouū. Tum quia nusquā alibi hoc videtur inueniri statutum. Tū quia vtitur verbo, *decernimus,* quod inducere ius nouū supra diximus, post glos. receptam clem. per literas. de præb. & alias tres citatas à Fel. in c. decernimus. de iud. nu. 10. quo fit, vt non sit adeo firmum, id quod quidam responderūt de bonis cuiusdā religiosi apostatę, qui nulla necessitate in id pressus, apud Indos ad 20. millia scutorum negotiādo quæsiuit: responderunt enim, omnia pertinere ad monasterium, vnde iam professus sine licentia exiuit, & in Indiam se contulit. Nam licet secundum antiqua iura recte respondissent, iuxta c. cum olim. secundum. & ibi notata per Innocen. ab omnibus receptum de priuileg. & auth. Ingressi. C. de sacros. eccle. & c. non dicatis. cum glos. 12. q. 1. tamen in hac bulla quam ipsi non viderunt, contrarium statuitur. quod tamquam quotidianum valde videtur notandum & consulendum esse monasterijs, quorum religiosi talia taliter quæsierunt, vt se componerent cum Camera sed. Apost. quæ in illa ius suum transfert, quo talia bona iure firmo petere possent.

5 Tertio noto illa verba, *Vel alias contra sacros canones.* per quæ probatur, quod quæsita per personas ecclesiasticas per modos eis à canonibus prohibitos, etiā aliter quā per negotiationē illicitam, sunt reseruata Papæ, si moriētes illa inconsumpta relinquāt, vel viuētes eis priuentur: quæ profecto magna ampliatio est. nam eam cōsequitur quod quæsita per quascunque personas ecclesiasticas ex beneficijs contra iura retētis, ex officijs secularibus contra iura exercitis, ex arte medica & chirurgica, vel alia eis prohibita, ex obsequijs item indecēter Regibus, & alijs secularibus personis cōtra statuta canonū exhibitis, sunt reseruata Papæ, arg. c. præterea. & cap. cum iam dudum. & c. de multa. de præb. quæ de iniusta retētione beneficiorū loquuntur. & c. 1. & 2. &

2.& cap.sed nec procuratores villarum. & cap.sentent iam sanguinis. & cap.secundum.ne clerici,vel mona.per quæ complura officia & cõtractus,& obsequia erga laicos clericis & monachis prohibẽtur,argumento item c.tua.de homici.per quod & notata ibi vetantur eisdem ars chirurgiæ,& medicinę,& cap.1.& 2.de postul.per quæ vetantur esse aduocati coram iudicibus secularibus, & aliorum,de quibus est armata militia c.clerici arma portantes.cum ei annotatis, de vit.& hone.cler.& tradita S.Th.2.2.q.40.art.2.Quę omnia videntur limitãda, ne procedant in clericis secularibus in minoribus tantũ ordinibus cõstitutis,& carentibus beneficijs ecclesiasticis saltẽ sibi ad victum sufficiẽtibus;ij enim videntur posse iuste exercere officia,& artes,pręstare obsequia Regibus,& alijs secularibus; conducere itẽ prædia,& villas, sicut & alij laici,arg.c.1.de postul.quod à contrario sensu probat secundum glos.eius receptam postulare posse coram iudicibus seculari bus,etiã in causis profanis,licet id prohibeatur cõstitutis in sacris,ẽt si non habeant beneficia,& constitutis in minoribus, si habent illa sufficientia.Eademq;ratione videntur limitanda, ne procedant in constitutis in sacris non habentibus vnde viuant,neque in habẽtibus beneficia tenuia victui suo imparia: quoniam etiã isti possunt eiusmodi officijs,& artibus,victum sibi quærere.argu.glo.cap.clericus victum. 91. distin.& glo.cap. canonum.14.q.4.iuxta doctrinàm Panor.in d. cap. 1.de postula. An autem prædicta limitatio habeat locum in foro conscientiæ,dicemus in commentario c.fraternitas. 12. q. 2.quem nunc componimus tanquam appendicem prædicti tract.de red.seu commẽtarij dicti c.fi.16.q.1.& prædictæ Apologiæ, & huius commentarij.

Quarto noto illa verba,*Literas nostras prædictas ad S.R.E.Cardinales*,&c.quod ea quæ in præcedente notabili collegimus, nõ habẽt locum in tribus generibus personarum,videlicet Cardinaliũ, & decedentium in Curia,& eorum qui priuilegio speciali,vel generali testandi ratione suorum,vel alias,haberẽt,etiã si extra Curiam decederẽt: quorum tertium intelligẽdum videretur, dummodo testati decederẽt, vel haberent clausulam,qua fieri facultas cognatis eorum succedendi
6 eis ab intestato:facultas enim testandi nil potest prodesse,nisi testetur. is cui facta est,illa,vt palam est,arg.l.ex imperfecto.& l. hac consultissima.C.qui testa.fac.poss.

Eiusdem item Pij IIII. breue quoddam Reuerendissimo Francisco Odescalco directum dat.anno 1560.6.Martij. Pontific. anno primo, sic habet.

Cum sicut accepimus nõnulli,res & bona mobilia,ac se mouẽtia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorũ acquisita per obitum prælatorũ et aliarum quaruncunq; personarum ecclesiasticarum secularium, &

quo-

quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almam vrbem decesserunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia alias fel. rec. Paulus Pap. III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, et pertinere decreuit ac declarauit: nec non fructus, reditus, & prouentus mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum cathedralium ecclesiarum, & monasteriorum in tota Italia consistentium, per obitum illorum prælatorum vacantium indebite occupare, & spolijs, ac fructibus, reditibus, & prouentibus huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, talium personarum abusus temerarios reprimere, & ne spolia, ac fructus huiusmodi in posterum dissipentur, opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine omnes, et quoscunq; dictorum spoliorum, et fructuum per totam Italiam ad hunc vsq; diem quomodolibet, etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos collectores, et subcollectores, etiam si S. R. E. Cardinales, aut Camerarius fuerint, primum et ante omnia reuocantes, omnemq; illis desuper tributam auctoritatem, et potestatem adimentes, te, de cuius fide et integritate, et diligentia plurimum in Domino confidimus, nostrum et dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium, nec non fructuum, redituum, et prouentuum mensarum huiusmodi collectorem generalem auctoritate Apostolica tenore præsentium ad nostrum, & sedis Apostolicæ beneplacitum, constituimus, & deputamus, Dantes tibi plenam, & omnimodam potestatem, ac authoritatem, omnes, & singulas res, & bona quæcunque mobilia, et immobilia, ac se mouentia, et etiam illa quæ ex fructibus, prouentibus, & reditibus ecclesiasticis empta, ædificata, refecta, & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, reditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, beneficia non simplicia sed administrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico, seu ex consuetudine legitime præscripta, in loco vigente testari valentium ac quorumuis ordinum regularium, quauis, etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia, extra tamen dictam Vrbem, pro tempore decedentium, remansura, & relicta cuiuscunq; qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiam gemmas, ac pretiosa, & pecuniarum summas, nec non etiam fructus, reditus, et prouentus hmôi mensarum à die ecclesiarum & monasteriorum vacationis hmôi, vsque ad diem præfectionis & prouisionis, seu commendæ de illis faciendæ: quos omnes, & singulos fructus, reditus & prouentus, ad dictam Cameram spectare, et pertinere volumus, atq; decernimus, ac eidem Cam. applicamus, & appropriamus, nostro et prædictæ Cameræ nomine, colligendi, præcipiendi, exigendi, & recuperandi, &c.

7 Primo noto illa verba, *De cuius fide integritate, & diligentia*, &c. per

per quæ video Reuerendissimum Franciscum Odescalcum scriptis fœl.rec.Pij IIII.tantopere laudari nomine fidei,diligentię & integritatis,quē iam inde à meo in Vrbem appulsu à quàm plurimis etiā multis alijs nominibus egregie commendari verbo audio, eò maiore cū animi voluptate,quo fratrem eius perillustrem ac Reuerend. Episcopum Paulum Odeschalcū ob eadem nomina, lego in literis eiusdē Pij paulo ante relatis legatum fuisse nuntium,& commissarium generalē in totum Regnū Neapolitanum. De cuius Reuerendissima Dominat. in Hispania antequam huc venirem, & antequam ille ad pręsulatum eueheretur,simul ac eum de facie ac consuetudine noui, ac fide dignā eius in Curia regis Catholici gestorū relationē accepi, mihi persuasi non solum eū laude dignum ob fidem,integritatem,& diligentiam,sed etiam ob multas alias corporis & animi dotes,ob ingenium acres,ac ad omnia versatile,ob egregiam,eādemq; variā eruditionem,ob euoluendi, & resoluendi confusa solertiā, & experientiam; ob dicendi facundiam,& energiam,& libertatem cum animi magnitudine coniunctam explicandi commissa etiam apud summos Monarchas:cuius virtus in exequendis nuper fæl. rec. Pij V.apud D. Ioannem Austriacum gloriosissimum sacri fœderis exercitus Imperatorem, ac postmodum apud primores Italiæ Principes mandatis, maxime enituit, & è re Christiana fuit.

Secundo noto illa verba *Aedificata,refecta*,&c.per quæ confirmatur id quod supra ex literis eiusdem Pij IIII.collegimus,nempe nō solum cedere spolijs ea quæ beneficiarij relinquūt separatim empta; sed etiam refectionem aliorum prædiorum rusticorum,& vrbanorum, sui vel aliorum patrimonij,quod intelligendum est vt ibi.

Tertio noto illa verba. *Non simplicia*,&c. per quæ significatur aliqua differentia beneficiorum simplicium & aliorum:de qua dicendum vt supra in literis eiusdem Pij IIII.dat.anno 1563.3.Ianuarij.

Quarto noto illa verba, *Necnon etiam fructus*,&c per quæ confirmatur id quod supra in breui eiusdem commissionis anno 1560. continetur;nempe fructus dignitatum,de quibus fit hic mentio, tempore vacationis obuenientes S.Sedi Apost.reseruari.

SVMMARIVM.

2 *Bona aliqua empta ex reditibus ecclesiasticis beneficiarijs morientibus non connumerantur spolijs neque bonis eorum patrimonialibus,aut quasi,& quæ sint illa.*

3 *Verba(statuimus)&(decernimus)ius nouum important.*

4 *Sacræ res & religiosæ,etsi nullius hominis sint,quoad verum dominiū, vsus tamen earum honestus penes aliquem,etiam laicum esse potest.*

Bono-

5 *Bonorum quorundam dominium ipso iure transit in ecclesiam beneficiarij simul, ac ille vita perfunctus est.*
6 *Permittuntur multa ad sedandas discordias exteriores, quæ non sedant interiores.*
7 *Beneficiarius nullus, aut pensionarius qui dum viueret non habuit in beneficijs, vel pensionibus reditum excedentem summam 30. ducatorum de Cam. censetur relinquere spolia.*
8 *Beneficia & pensiones quoad materiam spoliorum, & onus distribuendi reditus, æquiparantur.*

§. 8.

SAnctissimus autem fę. mem. Pius V. in quadã constitutione digna sua summa religione, iustitia, prudentia, & liberalitate, condita
1 super spolijs anno 1567. 3. Kal. Septem. Pont. sui an. 1. sic statuit. *Cum itaque, sicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, seu commendatarij, ac beneficia ecclesiastica obtinentes, proprij honoris, & salutis immemores, etiam prætextu facultatum testandi eis per sedem Apostolicam concessarum in eorum vltimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, ac paramẽta ecclesiastica aliaq; cultui diuino dicata, quandoq; ex fructibus ecclesiasticis per eos acquisita, nõ ecclesiis, et monasteriis, ac beneficiis, quibus præfuerunt, seu à quibus prouentus ecclesiasticos, & stipendia acceperunt, prout rationi, & honestati consentaneum foret, sed alijs locis, etiam non pijs ac interdum eorum consanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apostolicæ collectores prætextu, quod ulla sub appellatione spoliorũ veniunt, tanquã eiusdẽ Cameræ spolia exigere, et percipere nõ erubescãt, in maximum religionis dedecus, ac ecclesiarum, monasteriorũ, et beneficiorum eorundem detrimentum, ac reliquẽtium aĩarum periculum, scandalumq; plurimorum. Nos abusibus, scandalisq; huiusmodi prouidere, ac singularium, ecclesiarũ monasteriorum, et beneficiorum indemnitati, aĩarumq; quorumlibet saluti cõsulere volentes. Motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura cõstitutione, statuimus, ordinamus, decernimus, et declaramus, quod de cætero oĩa et singula ornamenta, et paramenta, ac vasa nec nõ missalia, & gradualia, ac cãtus firmi, & musicæ, alijq; quolibet nuncupati libri, & aliæ res sacræ, et auri, et argenti, ac quæcunq; alia bona, per quoscunq; Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, cõmendatarios, et alios quoscumq; quæcumq; et qualiacunq; beneficia ecclesiastica cum cura, et sine cura secularia, et quorumuis ordinum regularia in titulum, vel cõmendam, aut alias quolibet obtinentes quocunq; nomine vel titulo censeãtur, et si de illis, et eorum qualitatibus specialis, et expressa mentio habenda foret, ad vsum, et cultum diuinũ, etiam in eorum priuatis ædibus, et cappellis, vel Oratorijs destinata,*

tempore eorum obitus ex testamento, vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus testandi, & alias disponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis, per quoscumque Romanos Pōtif. prædecessores, & successores, nostros, ac nos sub quibusuis tenoribus, & formis, & cum quibusuis clausulis et decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & concedendis minime comprehēdantur, nec sub appellatione spoliorum veniant: sed ad singulas ecclesias, monasteria, etiam conuentu carentia, & beneficia huiusmodi, in quibus resederint, aut quibus præfuerint, seu alias quæ obtinuerint, omnino spectent, & pertineant, ac spectare, & pertinere; illaque post eorum obitū eisdē ecclesiis, monasterijs, & beneficijs, etiā si in Rom. Curia, & procul ab illis decesserint, vel ad illa nunquam accesserint, etiamsi antea ecclesiarum et monasteriorum regimini cesserint, vel beneficia huiusmodi renunciauerint, eo ipso applicata, & incorporata sint, et esse censeantur; ita quod liceat illis defunctis in eisdem ecclesiis, monasteriis, & beneficiis successoribus, & ecclesiarum & monasteriorum huiusmodi Capitulis, conuentibus respectiue illa propria authoritate libere apprehendere ac eorum ecclesiis, & sacristiis applicare, & incorporare: ac quæcumque donationes, ac relicta, & legata, testamenta, & codicilli, et aliæ vltimæ voluntates seu spolia desuper contra præsentis constitutionis nostræ tenorem quomodolibet pro tempore facta, quoad præmissa, nulla, & inualida, nulliusq; roboris, & momenti existant, Et personis etiam ecclesiasticis seu locis etiam pijs, aut ecclesiasticis quibuscunque, in quarum seu quorum fauorem pro tempore facta fuerint, minime suffragentur, nec per ea eisdem personis, seu locis, vel alijs ecclesiis huiusmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimo res sacras, ac alia bona prædicta quocumque nomine, vel titulo detinentes pro tempore ad illa, ecclesiis & monasteriis ac beneficijs, per defunctos quomodolibet acquisitis, vt præfertur, iuxta præsentium tenorem realiter, & cum effectu restituendum, & consignandum quibusuis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis, minime attentis, omnino teneantur; & ad id per censuras, et pœnas, etiam furti, & sacrilegij, ac alias iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli possint, et debeat. Et insuper ne deinceps contingat, insolentia Cameræ Apostolicæ collectorum, vel subcollectorum, aliquas ecclesias aut hominum quemquam danno, & iniuria affici; nec cuiquam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ sint nomine spolij; simili modo statuimus, decernimus, et declaramus, quod quæcumque scamna, cathedra, arcæ; & etiam lignea, vel lapidea etiam marmorea mensæ, & tabulæ, ac quæcumque dolia, seu vasa vinaria, vacua, & alia similia suppellectilia domestica, per quosuis presbyteros, seu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in ecclesiasticis, seu eorum domibus

bus

bus ecclesiarum earundem, vel alibi, vbiuis locorum relicta, etiam si ex reditibus, & prouentibus, & fructibus beneficiorum, quae dum viuerent obtinebant, acquisita fuerint, sub spoliorum appellatione minime veniant, nec pro spolijs vllo modo reputari possint. Praeterea quod nullum spolium Camerae praefatae fieri, nec quicquam a quibusuis spoliorum Camerae huiusmodi collectoribus, vel subcollectoribus exigi possit per obitum illius qui dum viueret vnum, vel plura beneficia ecclesiastica obtinuerit cuius, vel quorum simul fructus, reditus, & prouentus 30. ducatorum auri de Cam. secundum communem aestimationem valorem annuum non excesserunt, aut qui pensiones annuas super quibusuis fructibus ecclesiasticis vsque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen se ab omni negociatione illicita, & a sacris canonibus prohibita abstinuerit. Ita quod si quis dictorum collectorum, aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, praetextu spoliorum eiusdem Camerae percipere, aut contra praesentes nostras literas attentare praesumpserit, ad totalem bonorum per eum perceptorum restitutionem teneatur, ac ad id via iuris, et per censuras, & poenas cogi, & compelli possit, & debeat, districtius inhibentes quibusuis Camerae praefatae spoliorum collectoribus, nunc & pro tempore existentibus, ne sub indignationis nostrae, ac priuationis eorum officiorum poena, in ornamentis, & paramentis, ac vasis, & libris praefato cultui dicatis, ac alijs rebus sacris, nec non supellectilibus praefatis, quomodolibet se intromittant, nec in eorum inuentarijs tanquam spolia redigant, seu describant, sed ornamenta, & paramenta, nec non vasa, & libros, aliaque diuino cultui dicata huiusmodi ecclesijs, monasterijs, capellis, & alijs beneficijs huiusmodi, earumque Rectoribus, & alijs praefatis libere dimittant, & consignent ac consignari faciant cum effectu, ac supellectilia praedicta in locis vbi constiterint relinquant, decernentes. &c.

2 Primo noto illa verba, *Res sacras, vasa, ornamenta*, &c. ex quibus colligitur aliqua bona esse ecclesiastica empta de reditibus ecclesiasticis, ac relicta a beneficiarijs morientibus, quae non sunt hodie adnumeranda spolijs, nec bonis eorum patrimonialibus, nec quasi patrimonialibus. nam bona illa, de quibus haec extrauag. loquitur, sunt huiusmodi: quia non sunt nec erunt post hac spolia, neque Camera Apostolica, neque collectores eius, possunt ea sibi vendicare, nec beneficiarij ex testamento, vel ab intestato cuipiam illa donare, vel relinquere. Illa vero sunt omnia, & singula ornamenta, & paramenta, & vasa, necnon missalia, & gradualia, ac cantus firmi, & musicae, aliique quomodolibet nuncupati libri, & aliae res sacrae, etiam auri, & argenti, ac quaecumque alia bona, per quoscumque beneficiarios siue regulares, siue titulares, siue seculares, siue commendatarij, siue sint simplices, siue curati, siue Praesules, Archipraesules, ad vsum & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis aedibus,

& capellis, vel oratorijs destinata, tempore eorũ obitus ex testamẽto, vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus, testandi, & alias disponendi de bonis, per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis per quoscunq; Romanos Pontif. prædecessores eius, & successores, ac ipsum sub quibusuis tenoribus, & formis, & cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & concedendis minime comprahendantur, quæ constitutio noua est. Tum quia nunquam antea hoc statutum fuit, imo ante hac horum aliqua erant spolia, illa videlicet quæ erant empta ex reditibus ecclesiasticis: quia illis conueniebat definitio spoliorũ supra posita. Alia vero patrimonialia, vel quasi patrimonialia, illa videlicet quę ex alijs cõparata essent, iuxta definitionẽ bonorũ patrimonialiũ, vel quasi patrimonialium positã in præfato tract. de redit. eccles. q. 1. mon. 19. & in Apolo-
3 gia, q. 1. mon. 21. & 22. Tũ quia vtitur verbo, *Statuimus*, & verbo, *Decernimus*: quæ significant ius nouũ, per prædictas glos. c. vt litigantes, de off. ord. lib. 6. clem. per litteras, de pręb. Nec obstat etiã quod vtitur verbo *Declaramus*, quod significat ius antiquũ, iuxta glo. receptam in clem. litteras, de rescrip. quia potest verificari quoad aliqua, puta res cõsecratas aliqua benedictione, quæ etiã iure antiquo videbantur deberi ecclesijs; saltẽ ea quæ seruabãtur in eis, quasi tacitè post mortẽ donata; nã ea quę beneficiarij tenẽt empta de suis reditibus patrimoniorũ, & seruãt in domibus suis, vt quum voluerint celebrẽt, vel celebrari faciant missas, iure antiquo, inter quasi patrimonialia numerari poterãt, cũ etiã laici talia soleant habere, & in hæredes transmittere: nã li-
4 cet res sacræ nullius hominis sint, quoad verum dominiũ, iuxta, §. nullius, & §. sacræ. Inst. de rer. diuis. vsus tamen illarum honestus, & religiosus potest esse etiam apud laicos, sicut & religiosa in nullius quidem bonis sunt, d. §. nullius, & tamen vsus sepulchri, quod est religiosum, ita est penes vnum, quod non sit penes alium, §. religiosum. eod. tit.

Aduertendum autem, quod hæc noua dispositio comprehendit præfata bona, etiam si non essent aliqua benedictione cõsecrata: comprehendit enim paramẽta & missalia, & libros cantus firmi, & musici, quæ nusquam vt plurimum benedicuntur: comprehendit item illa quæ ad agẽdum officia diuina etiã extra ecclesias in oratorijs priuatis habentur, vt patet ex littera: cõprehendit etiam quæ beneficiarij relinquunt in morte, posteaquam beneficia, ex quorum reditibus illa comparata fuerant, ante renunciauerunt, vt patet ex littera. comprehenduntur item illa, de quibus beneficiarij testati fuerunt, etiam cum legitima testandi facultate; non autem comprehendit illa quæ beneficiarij habẽt empta ad donandum alicui ecclesiæ diuersæ a sua, vel ad permutandũ cum aliquibus eiusdem generis, vel alijs sibi necessarijs: quoniã à iure antiquo nõ est recedendum, nisi quatenus iura noua exprimunt. l. præ-

cipimus.

cipimus, C. de appell. At ius hoc nouũ solũ excipit ab antiquo ea quæ sunt ad vsum ecclesiasticũ deputata. qua ratione etiam non cõprehenduntur in prædictis aulça, & tapetes, quæ beneficiarius habet principaliter ad domum suam ornandam, licet non vnquam ea cõmodet ecclesiæ, vel alij ad agendum festiuiores dies sacros, neque comprehẽdit ea quæ in vita post, vel ante renunciatum beneficium commutauit, vel donauit, quę extrauagans nullum impedimẽtum adijcit ei, quo minus in vita eis pro suo arbitrio, alias canonice, vti possit: & vt dictum est, a iure antiquo nõ recedimus, nisi quatenus in nouo exprimitur. Ex quibus infertur illum beneficiarium, qui in nundinis Legionis emisset multos calices sacros, & multa ornamenta ad celebrandas missas idonea, multa itẽ missalia, & libros musicos, & Metinã Hispaniarũ emporium traduxisset, quò alijs, & alijs ea venderet nõ teneri ad relinquẽdũ illa ecclesiæ sui beneficij, si morte præuentus, non potuit illa vendere.

5 Secundo noto, quòd præfatorũ bonorum dominium ipso iure transit in ecclesiam beneficiarij, simul ac ille mortuus fuerit. Tum per illa verba, *Eo ipso applicata, & incorporata sint, & esse censeantur*. quæ significant sententiam iuris, glo. in c. in pœnis, de reg. iur. lib. 6. & tradit Fel. post alios in c. Rodulphus, nu. 28. de rescr. Tũ per illa verba, *Furti, & sacrilegij*, quæ significant eum qui talia bona occuparet, vel occupata teneret, esse sacrilegum, & furem: qualis iure non esset, nisi prædicta bona ipso iure pertinerent ad ecclesiam, arg. l. 1. de furt. c. quisquis, §. sacrilegium, & canon. sacrilegium. 17. q. 4. Tum per illa verba, *nec per ea eisdem personis*, &c. per quæ inducitur impotentia quęrendi dominium illorum, aliis quibuscunque personis, siue ex testamento, siue ab intestato beneficiario mortuo successerint: & ita præsupponit dominium quæri Ecclesiæ cum alioqui vacarent, & dominia eorum in incerto essent, contra l. primam. ff. de vsuca. Aduertendum item, quod per hanc extrauagantem limitatur extrauagans Iulii III. supra relata, per quam fit plenissima libertas testandi beneficiariis morientibus in curia: hæc enim statuit ne habeat locum in pręfatis bonis vt patet in ea, nec refert in loco ecclesiarum vel procul ab eis decedant, nec an resederint, vel nunquam ad eas accesserint, nec an ecclesiæ sint collegiatæ, vel simplices, vt in ea exprimitur.

Tertio noto ex, §. insuper. quod etiam scamna, cathedræ, arcæ, & cætera bona quæ hic nominantur, eximuntur à numero spoliorum: cum tamen iure antiquo debuissent eis annumerari, si fuerunt quæsita ex reditibus ecclesiasticis. & ita quoad hoc ius nouũ inducitur, licet quoad ea quę constaret esse cõparata ex bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus ius antiquũ cõtineat, & ita vtitur verbo, *Decernimus*, & *Declaramus*. quorũ prius, tanquam iuris noui signum, refertur ad illa,
6 posterius vero scilicet, *Declaramus*. quod est signũ iuris antiqui, vt supra

pra dictum est refertur ad posteriora. quæ declaratio æqua quidem est ac S. D.N. æquitate digna, ac tollendis murmurationibus, & molestijs hæredum, & cognatorum beneficiariorum tam apta, quod eorum sublatio iusta causa videri possit, vt huiusmodi supellectilia, quæ vt plurimum non sunt magni valoris, permittantur prædictis hæredibus, etiãsi alioqui diuites sint. Quibus sine iusta causa non posse donari aliqua ex reditibus ecclesiasticis quæsita, sine intuitu paupertatis, definiuit Concil. Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. vt late probauimus in dicto tract. de red. q. 1. mon. 42. & in d. Apolog. mon. 27. 38. & 39. quamuis meo consilio prædicti hæredes diuites impenderent in opera pia tantum, quantum prædicta supellectilia valerent, si constaret eis ea fuisse quæsita ex superfluis quæ debebantur pauperibus: quoniam licet per hanc extrauag. sint securi quoad forum exterius, non tamen videntur esse quoad interius, cum nulla contineat verba quæ id efficaciter probẽt, & multa permittuntur ad sedandas exteriores discordias, quæ non sedant interiores, qualis est res iniuste sed rite iudicata. l. 1. ff. de re iud. & l. res iudicata. ff. de reg. iu. vna cum singulari dicto Innoc. communiter recepti in cap. quia plerique. de immun. eccles.

7 Quarto noto ex §. præterea. conclusionẽ fel. rec. Pij V. liberalitate dignissimam; videlicet quod nullus beneficiarius, vel pẽsionarius, qui dũ viueret non habuit in beneficijs, vel pensionibus ecclesiasticis maiorẽ reditum quam 30. ducat. auri de Camera, non censeatur in morte relinquere aliqua spolia. cuius ratio firma est conclusio illa nostra, quam in præd. tracta. de redit. eccle. q. 1. mon. 44. & in d. Apolog. q. 1. mon. 31. cõtra N. aduersarium late defendimus, videlicet illa quæ beneficiarius facit reliqua ex reditibus ecclesiasticis parce viuẽdo, & se mortificãdo, fieri ei patrimonialia, adeo vt de illis perinde in vita, & morte dispone re possit, ac de patrimonialibus: ex ea enim efficaciter colligitur, quod qui beneficiarius non habet maiorem reditum quam 30. ducat. auri de Camera, nõ potest relinquere spolia: quia eget illis ad se honeste sustentandũ: & ita quicquid reliquauerit ex eis parce viuẽdo fit patrimoniale, vel quasi patrimoniale ipsius, quod non cedit spolijs, nec iure spoliorum capi debet. & quia collectores Cameræ Apostol. & aliorum qui sibi ius spoliorum prætẽdunt multos beneficiarios sine causa vexabãt, rem se dignam, & multis miseris clericis commodam præfatus sanctissimus per hanc declarationem fecit.

8 Quinto noto in eodem §. esse textum clare probantẽ, beneficia, & pẽsionem, in hac materia spoliorum, & per consequutionem oneris distribuẽdi reditus, æquiparari. si enim de pensionibus pro libito quis posset disponere, sicut & de patrimonialibus, in vita, & morte, vt aliqui dicũt nõ posset Camera Apostolica capere spolia pensionarium per dicta in præd. tracta. de red. q. 1. mo. 19. & seq. & in d. Apol. q. 1. mon. 21. & 22.

cuius contrarium hic clare insinuatur, dum non obscure significat, iuri spoliorum esse locum in pensionarijs pensionum excedentiũ summam 30. ducat. auri de Cam. cui consequens est, ea nõ exequari patrimonialibus, nec quasi patrimonialibus in quibus non habet locum ius spolij, & cum nequeant disponere amplius quam de reditibus beneficiorum, cõsequitur eos in hoc beneficiarijs æquiparari. quę est cõclusio à nobis asserta vbi supra, vbi citauimus hanc extrauagantem, quę singulariter id probat.

Sexto noto, quãtopere indignẽtur maximi Pontifices in illicite negociantes, iuxta illud B. Hieronymi, *Negociatorem clericũ tanquam pestem fuge.* cap. negotiatorẽ. 88. dist. quũ hic excludat Pius V. à beneficio declarationis prædictæ illos, & cum per aliã extrau. supra relatã Pius IIII. reseruauerit Camerę Apostol. omnia per religiosos illicite contra iura canonica negociantes quæsita.

SVMMARIVM.

1 *Dubij primi hoc commentario principaliter propositi ampla in partem vtramque discussio, & eiusdem resolutio, & toto. §. 9. & 10.*
Papa non est bonorum ecclesiasticorum dominus, sed summus eorum administrator.
2 *Ecclesiasticorũ fructuum plenaria administratio ad Romanum spectat Pont. & res omnes ecclesiæ ipsius sunt quoad administrationem.*
2 *Priuilegio diuino ad Papam pertinet ordinatio, & iudicium de rebus spiritualibus, & ecclesiasticis.*
2 *Papa non raro beneficiorum vacantium fructus vnius aut alterius anni concedit nonnullis episcopis debitis oneratis.*
3 *Papa passim concedit clericis testãdi facultatem de superfluis redituũ beneficiorum suorum, quæ intestatis eis morientibus spolia remanent.*
4 *Bonorum ecclesiasticorum dominium esse domini nostri Iesu Christi de fide esse.*
4 *Papæ & Ecclesiæ vniuersali immediatè à Deo commissa bonorum ecclesiasticorum administratio.*
4 *Bonorum ecclesiasticorum administrationem nemo habet, nisi eam immediate, vel mediate, acceperit à Papa vel Ecclesia vniuersali.*
4 *Spolia episcoporum Hispaniæ soluuntur sedi Apostolicæ.*
5 *Patrum sanctorum decretis quod non est constitutum, superstitiosis inuentionibus affirmandum non est.*
6 *Consuetudo in multis Episcopatibus Hispaniæ inualuit, vt Episcopus mortuo beneficiario optet speciem vnam rerum mobilium.*

§. 9.

1 HIS extrauagãtium præfatarum tenoris partibus præmissis ad primum prædictorum quatuor dubiorum, videlicet, An iure antiquo aliqua spolia pertineant ad Papam summum Christi vicarium?respõdeo,quòd pro eius parte affirmante facit primo,& plurimum extrauagans Pauli III.relata supra §. 5. quatenus reprehendit eos qui contrarium dixerunt:quatenus item ait,ab antiquissimo tempore prædicta spolia pertinuisse,pertinereque ad sanctam Sedem Apostolicam:quatenus item declarat non solum spolia beneficiariorum Italiæ,sed etiam omnium aliorum Regnorum citra & vltra montes,& maria consistentia,pertinere ad eandem,etiamsi ad ea loca non consueuerit mittere collectores eorum,& aliorum redituum ad eam pertinẽtium: quatenus etiam asserit, hanc esse fuisseq; semper Romani Pont. voluntatem,& inten tionem etiam si forsan constitutione aliqua id non fuerit ab ejs expressum.

Secundo facit, quod præfatam extrauagan. Pauli III. confirmant Iulius III.Paulus IIII.Pius IIII.& Pius V.vt per eorum extrauagantiũ supra relatarum tenorem constat.

Tertio, quod idem videtur præsupponere multi doctores antiqui, & moderni;in quibus sunt dom.Rotæ decis. 41. de proba. in antiq. quę pro re confessa, præsupponit, eiusmodi spolia per specialem dispositionẽ esse Papæ reseruata,Calder. consil.1. de pecul.cler.Guid. Pap.decis. 110 Nicol. Boer. decis. 224. & Card.in cap.nisi,quum pridem. §. intueri.de renunc.& alij alibi,ex quibus est Gomes.in suo tract.breuium à num.16.

2 Quarto facit, quod licet Papa non sit dominus bonorum Ecclesiæ, est tamen summus eorũ administrator, vt ait Bernardus in fine lib.4. de consid.quem refert Arch.in cap.non decet. 12.dist. quem rursus refert & sequitur Panor.in cap.constitutus,col.3.de relig.domi.cõiter in hoc receptus.Imo & Cõcil.Lateranen.sub Leone x.habitum sess. 9.§.& cum fructuum.de reform.habet,fructuum beneficiorum ecclesiasticorum administrationem plenariam pertinere ad Romanum Pontific. & S.Tho.2.2.q.100.articu.1.ad 3.receptus ab omnibus,ait res omnes Ecclesiæ esse Papæ quoad administrationem, & Inno. receptus etiam ab omnibus dixit in cap.nouerint.de senten. excommun. quod priuilegio ipsiusmet Dei pertinet ad Papam ordinatio,& iudicium de rebus spiritualibus & ecclesiasticis.Quod ea ratio irrefragibili probatur, ꝙ omnia illa sũt solius Dei,vt efficaciter probauimus in præfato tractatu de redit. eccles. q. 1. mon. 40.& in Apolog.prædicta q 1.mo. 24. & quòd eius diuina Maiestas solum Papam fecit suum Vicarium vniuersalem, & vnicum cap. 1. de homicid.lib.6.& quòd illi tantum, & non alij eorum

rum administrationem,& iudicium concessit.

Quinto, quod frequenter fructus beneficiorũ vacantium, vnius, vel alterius anni concedit aliquibus Episcopis debitis oneratis, cap. tua. de verb. sign. cap. si propter tua debita. de rescrip. lib. 6. & quod passim Pa-
3 pa solet concedere clericis maioribus, & minoribus, testandi facultatẽ, de superfluis redituum suorum beneficiorum, quæ morientibus ijs ab intestato manerent spolia, & legibus de illis loquentibus subiecta, id quod ab antiquissimo tempore facere consueuit, vt constat ex licentia testandi concessa Episcopo Portuensi ab Inno. II. qui fuit electus anno Domini 1198. quod ex eius regestis constat. Ad id non videtur posse facere nisi spolia eorum essent futura sua.

Sexto facit, quod eiusmodi spolia moriẽtibus beneficiarijs restãt ia ad aliquem pertinẽt de iure: & nõ videtur designari posse aliquis alius quam Papa ad quem pertineant. non enim pertinent ad hæredes, quod ipsi ordinant, quoniam deest eis ius de illis testandi. cap. ad hæc. & cap. relatum 2. de testam. non item ad cognatos ab intestato: quia illi non succedunt in eis cap. fixum. 12. q. 5. neque ad ecclesiam vel beneficium, de cuius fructibus illa quæsita sunt: quia possunt seruari futuro successori, cap. cũ vos. de off. ord. & cap. præsenti. eo. tit. lib. 6. & cap. generali. eod. d. lib. de elect. neque etiam videntur deberi futuro successori: quia possunt impendi in ecclesiæ vtilitatem, per eadem iura. ergo pertinent ad Papam, tanquam ad summum administratorem, & dispensatorem.

4 Septimo facit, quod in dicto tract. de redit. q. 1. mon. 40. & in Apolog. præfata q. 1. mon. 24 conclusum fuit efficaciter, esse certum, imo & de fide, dominium bonorum ecclesiasticorũ esse, D. N. Iesu Christi, non solum ea ratione generali, qua domini est terra, & plenitudo eius, sed etiam speciali censura & dispositione hominis, vel hominum, vt supra eod. cap. est repetitum, & administrationem eorum omnium concessam esse ab eo immediate Vicario eius summo, qui est Papa & eius Ecclesiæ, vt vbi supra probatum est; & consequenter neminem habere vllam præfatorum bonorum administrationem, nisi eam immediate vel mediate acceperit a Papa, vel ecclesia vniuersali, quibus est immediate cõcessa. At cõstat spolia prædicta esse bona ecclesiastica, & nõ cõstat eorum administrationẽ esse vlli alij per S. Sedẽ Apost. concessam. ergo penes eam illa manet, & subinde poterit de illis Papa disponere, sicut de alijs bonis ecclesiasticis, quorum administratio nemini alij est applicata.

Octauo facit, quod episcoporum Hispaniæ spolia soluuntur sedi Apost. iam inde ab antiquissimo tempore, quamuis nulla constitutione antiquorum canonum id caueatur. facit item quod ipsa Sedes Apostolica indies mandat capi possessionem beneficiorum vacantium in curia, & suis mensibus velut sibi reseruatorum, nomine Cameræ eius:

& ad-

& administrare fructus tempore vacationis obueniẽtes: & non videtur habere maiorem potestatem in illis quàm in præfatis spolijs.

Pro cõtraria tamen parte facit primo, quod nulla constitutio, neque vllus canon inuenitur in libris canonũ authẽticis, videlicet in Decreto, Decretalibus, Sexto, & Clemẽtinis, qui statuat decernat, vel declaret
5 spolia prædicta pertinere ad S. Sedem Apostol. & quod sanctorũ Patrũ decretis non est constitutum, non debet superstitiosis inuentionibus af firmari, 2.q.4.cap.consuluisti.& arg.§.consideremus.in Auth.de trien. & semiss.coll.3.

Secundo, quod id satis significat præfatus Paulus III. in sua prędicta extrau.quaten' ait, *In nulla cõstitutione forsan id inueniatur statutũ.*

Tertio facit, quod cap.cum vos.de off. ord.significare videtur, spolia esse reseruanda futuro successori, aut in vtilitatem ecclesiæ conuertẽda.

Quarto, quod supra eod.notab.7.collegimus Papã non posse iuste, sine iusta causa, reditus, & bona, quæ vni ecclesiæ iã applicauit, auferre & applicare alij. At spolia quę beneficiarius relinquit, sunt collecta ex bonis ecclesię suæ, vel beneficio iã applicatis. ergo non poterit ea Papa sine insta causa sibi, vel alij quam futuro successori accipere, nec consequenter dici potest ea ei esse reseruata.

Quinto vrget cap. 1.de succession.ab intest. quatenus iuncta glos. & cõi doctrina doctorũ habet, bona etiã patrimonialia vel quasi patrimonialia beneficiarij moriẽtis ab intestato, sine legitimis hæredibus, deberi ecclesiæ suæ. ergo à fortiori spolia ipsius quæ sunt bona ecclesiastica eius ecclesię debebuntur ei, si nõ supersint congnati; imo etsi supersint: quoniam illi non succedunt in eis ipsi, cap.1.de testam.

Sexto facit, quod in bona parte totius orbis Christiani, exceptis episcopis Hispaniæ, & episcopis & alijs clericis Italiæ, omnium aliorũ beneficiariorum spolia capiũt episcopi, vel alij prælati inferiores, vel successores eorum, si nullos hæredes legitimos relinquũt, nec collectores Sedis Apost. videntur se collectioni ipsorum immiscere.

6 Septimo, quod consuetudo habet in multis episcopatibus Hispanię, vt episcopus optet vnam speciem rerum mobilium, vel se mouentium, quas beneficiarius mortuus relinquit, quam vulgus Hispaniæ vocat luctuosam, quasi quę cedat episcopo, in consolationem pro luctu, qui obuenit ei ex morte sui beneficiarij: quod etiam fit in multis Belgii locis, vbi illa species *Mortmain* vocatur, eo quod ob mortem subditi manu superioris capiatur. Et Guido Papę in decis. 110. meminit cuiusdam cõcordiæ factæ inter Priores, & Vicarios perpetuos episcopatus Gratianopolis.

Postremo grauissime vrget, quod multis canonibus antiquis decretum est, huiusmodi spolia pertinere ad ecclesiam illam quam rexit beneficiarius defunctus: habet enim cap. placuit. desumptum ex Concilio

lio Carthag.& relatũ, 12.q.3.ea omnia quæ acquirit Episcopus post ordinationem suam, intuitu ecclesię suæ pertinere ad ipsam, quod antea constituerat Iustinianus Imp. in ea Nouella quæ incipit. Nos semper. inter constitutiones Græcas noue in latinum versas. Cui cõsequens est eo mortuo non pertinere ad solum Papam, & cap. Pontifices, eadem causa & quæstione. desumptum ex Concilio Toletano probat ea quæ donantur Episcopo intuitu ecclesiæ pertinere ad ipsam ecclesiam eo mortuo, & cap. 1. ead. cau q.4. desumptum ex eodem Concil. Tolet. habet, defũcto episcopo, qui habuerit bona patrimonialia, & ex eis et episcopalibus acquisierit aliqua, debere succedere ipsam ecclesiã pro rata in illis quæsitis Cum ergo illa sint spolia relicta à defuncto quoad partem quæsitam ex bonis episcopalibus, & pertineant per illum canonẽ ad ecclesiam, consequitur præfata spolia iure canonum non esse Papę reseruata. Ad quod pondera, quod Grego. relatus in cap. 1. eadẽ causa q.5. significat, ea quæ quidam Episcopus cuidam Luminosæ ancillæ reliquit, esse adiudicanda ecclesiæ, si ea de bonis eius fuerint quæsita: pondera, inquam quod Grego. qui ea scribit, Papa erat. & non ait, sibi debitum illud spolium Episcopi defuncti, sed tantum ecclesiæ ipsi, vt & in Concilio Hispal. relato in cap. fixum. eadẽ causa, & q. in hæc verba fuit statutum. *Fixũ ab hinc et perpetuo mansuram decernimus, vt episcopus res sui iuri, quas ante episcopatum, aut certe in episcopatu hereditaria successione acquisiuit, secundum authoritatem canonicã, cui vult conferat, & quicquid vult de eis faciat. Postquam autem episcopus factus est, quascũque res de facultatibus ecclesiæ, aut suo, aut alterius nomine comparauerit, decernimus, vt non in propinquorũ suorũ sed ecclesia, cui præest iura deueniãt.* pondera verba, *Ecclesia cui præest.* ergo non Romanæ: & ita palã constituit ecclesiam succedere debere suo Rectori in eius spolijs, quin & Gregor. III. in cap. 1. & cap. quicunque. de testamentis, idem omnino statuit, imo & Concilium Lateran. relatum in cap. cum in officijs. eodem titulo, continet antiquis canonibus idem contineri, & recentiore iure id tenendũ per hæc verba statuit. *Cum in officijs charitatis primo loco teneamur ijs obnoxij, à quibus beneficium nos cognoscimus recepisse: è contra quidem clerici cum ab ecclesijs suis multa beneficia perceperint, bona per eas acquisita in alios trãsferre præsumãt. Hoc igitur, quia antiquis canonibus constat inhibitum, nos indemnitati ecclesiarum prouidere volentes, siue intestati decesserint, siue alijs conferre voluerint penes ecclesias eadem bona præcipimus remanere.* Hæc ibi. Per quæ omnia constat, antiquis, et nouis canonibus statutum, ea quæ de reditibus ecclesiasticis quęsita relinquit beneficiarius, quæ appellamus spolia non reseruari Sedi Apostolicæ, sed fieri ecclesiæ beneficiarij defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus c.cum vos.de off. ord.*
2 *Clausula posita in aliqua dispositione, siue in principio, siue in fine, regulariter ad omnia refertur. Et quando fallat hac regula.*
3 *Intellectus c.quia sapè.de elect.lib.6. & c.præsenti.de offi.ord.eod. lib.*
4 *Diuersum est frequenter id quod fit, & quod fieri debe*
5 *Bona ecclesiastica destituta catholicis administratoribus, spectant ad Sedem Apost.*
6 *Beneficiarij successor, an teneatur ad soluenda debita contracta per prædecessorem.*
7 *Beneficiarius prius est sustentandus, quam ecclesia ipsa.*

§. 10.

HIS præconsideratis, videtur resoluendum primo, quod nulla inuenitur constitutio antiqua, per quam expresse spolia beneficiariorum sint S. Sedi Apost. reseruata, quod efficaciter probat inspectio iurium antiquorum, & prædicta extrauag. Pauli III. supra §. 5. relata.

Secundo potest dici, esse tacite, & implicite id constitutum. Tum quia, vt paulo ante dictum est, Concilium Lateranen. sub Leone X. declarauit, administrationem bonorum omnium ecclesiasticorum pertinere ad sanctam Sed. Apost. idque priuilegio diuino esse concessum Papæ, in magnam Ecclesiæ libertatem primus omnium affirmauit Innoc. in cap. nouerint, de sent. excom. receptus ab omnibus ibi, & à Cardinal. in cap. perpendimus. eod. tit. d. n. 2. & ab aliis alibi: ait enim ipse Innoc. priuilegio Dei solum Papam, & cui ab eo fit facultas, debere administrare spiritualia & ecclesiastica iura, & de illis statuere. quod maxime deberent animaduertere omnes Principes, & Primores Christiani & eorum consiliarij: & consequenter consulere eorum administrationem ad solum Vicariū eius, qui vnicus est, & cui soli sua administranda tradidit, & ad institutos ab ipso tantum pertinere. Tum quod præfati dicti Innoc. quod aliqui non satis suspiciunt, & declarationis Concilii præfatæ, quam forte nondum nouerunt, ratio irrefragabilis est, quod dominium omnium illorū vere pertinet ad ipsum D. N. IESVM CHRISTVM, quod ita firmiter probauimus vbi supra. adeo quod qui hodie contradiceret, perfidus haberi posset per Concilium Trid. quod ibi citamus, & ad literam scribimus, & constat solum Papam Vicarium summum esse vnicum, & generalem in guaernandis omnibus pertinentibus specialiter ad Christum, cap. cuncta per mun-

dum.& cap.per principalem.9.q.3.& cap.1. de homici. lib. 6. ita quod nullus in illis habeat administrandi potestatem, nisi eam à Papa mediate, vel immediate, accipiat. at per nullam dispositionem vel constitutionem prædictę Sedis Apost. constát prędictorũ spoliorum administrationem esse alicui alij applicatam.ergo ad eam solam pertinent.

Nõ obstant pro contraria parte citata, ad quorũ primũ respõdetur, concedendo quidem nullam fuisse ante Paulum III. constitutionem, quæ speciatim spolia sedi Apost. reseruaret: fuisse tamen legem generalem, scilicet præfatam diuinam, per quam solus Papa, vel qui ab eo mediate vel immediate habet facultatem, potest administrare bona ecclesiastica: & cum nulli alij cõcesserit Papa administrationem spoliorum, necessario manet illa reseruata ei.

Ad secundum respondetur eo modo, quo ad primum, per quam responsionem exprimitur mens Pauli sanius forte quam sit ab alio hactenus expressa.

1 Ad tertium respondetur, quod cap. illud cum nos. de off. ord. nõ loquitur de spolijs beneficiariorũ præmortuorum, sed de fructibus & reditibus tẽpore vacationis prouenientibus, quæ longe sunt alia; vt palam est: & constat per definitionem spoliorum supra positam. §.1. Sed replicari potest neruosissime ex cap. quia sæpe. de elect. libr. 6. & cap. prę senti. de off. ord. eod. lib. quæ loquuntur tam de spolijs, quàm de fructibus obuenientibus tempore vacationis: prædictum enim cap. quia sæpe. loquitur etiam de dimissis à mortuis, & d. cap prę senti. de inuentis in bonis mortui, & in vtroque subijcitur clausula, quæ habet ea esse conuertenda in vtilitatem ecclesiæ, vel reseruanda futuro successori, &
2 clausula posita in aliqua dispositione siue in principio siue in fine, regulariter ad omnia refertur, cap. secundo requiris. de appell. cum concordãtijs citatis ibi à glos. & l. talis est scriptura. §. fi. ff. de leg. 1. cũm citatis per gl. Bar. & alios ibi: & ita videtur clausula præfata referẽda tã ad spolia mortuorum, quam ad obueniẽtia tempora vacationis. Sed respondetur negando quod illa clausula referatur ad, *Dimissa*, & *inuenta.* quibus nominibus significantur spolia, sed tantum ad proxima, scilicet obuenientia tẽpore vacationis, quod vt clare & noue monstrem. subijcio literã prędicti cap. prę senti. quę quoad propositũ nostrũ sic habet. *Ne Episcopi, vel aliæ vllæ persona ecclesiastica bona, morientibus eorũ successoribus vel ministris, in ipsis inuenta, siue vacationis ipsorũ tempore obuenientia, quæ in vtilitatẽ eorundẽ expendi, vel futuris successoribus debẽt fideliter reseruari, occupare, aut in vsus suos cõuertere quoquo modo præsumant.* hactenus in d. cap. prę senti. & similis litera est, quoad hoc in d. cap. quia sępe. prę terquam ꝙ in illo ponitur verbum, *Dimissa*, & in hoc verbum, *Inuenta:* quę tamen ambo significãt eiusdẽ generis spolia: per quam literam ostenditur non obstare replicationẽ

prę fa-

præfatã. Tũ quia præfata clausula remotior est ab illis verbis, *Dimissa*, & *Inuenta* significantibus spolia, quam ab aliis significantibus obuenientia tempore mortis: & quamuis regulariter clausula in vltimo
3 loco posita referatur ad omnia præcedẽtia, per iura in replicatione citata, fallit tamẽ quando non est eadẽ ratio, vt referatur ad remota, quę ad proxima, vt Panor. in d. cap. secundo requiris. receptus ab omnibus, pręsertim Decio, qui resolutius alijs loquitur, & antea dixerat Bal. in l. in actionibus. ff. de his qui not. infam. & in nostro casu non est eadem ratio; imò diuersa: nã nullo iure spolia beneficiarij præmortui debẽtur futuro successori qui nullum ad ea titulum habet, & obuenientia tempore vacationis omni iure debentur futuro successori Tum quia pręfata regula fallit, quando clausula inseritur proximiori accessoriè, causa demonstrationis, vel alia simili, vt Panor. ibidem ait, quem in eo commendat Decius & nemo reprobat, & ratione firma protegitur, quòd in casu nostro contingit: nam relatiuum illud (quæ) parenthesim & viam demonstrationis adiungi videtur clausulæ significanti obuenientia tẽpore vacationis: & ita nõ debet referri ad alia præsertim remotiora, & ad quæ non est, (vt dictum est,) eadem referendi ratio. Tum denique (quæ germana consideratio est) quod verba illa fuerunt desumpta ex prædicto cap. cũ vos, quod nullam de talibus inuentis vel dimissis mentionem facit, sed solum de obuenientibus tempore vacationis, de quibus disponit esse conuertenda in vtilitatem ecclesiæ, vel reseruanda futuro successori: & ita apparet per pręd icta tria cap. non applicari alicui spolia beneficiariorum mortuorum, sicq; solutum est tertium argumentum pro contraria parte adductum.

Ad quartum vero respondetur concedendo quidem, non debere Papam sine aliqua causa tollere vni ecclesiæ bona, quæ sustẽtandæ illi per se vel alium applicauit: sed negãdo, quod reditus bonorum applicatorum alicui ecclesiæ percepti, vel debiti beneficiario eius viuenti sint huiusmodi: quum omnium consensu possit ipse illos in pauperes, & alia opera pia, etiam suam ecclesiam non tangentia in vita impendere, per late tradita in d. tract. q. 2. mon. 1. & 7. & in Apolog. q. & mon. eisdem.

Ad quintum respondeo, concedendo quidem; ecclesiam, vel beneficium succedere beneficiario in patrimonialibus in defectum cognatorum, sed negando, idem esse dicendum de spolijs: quia successio in illis nulli alij est reseruata; sicut in ijs, in quibus est reseruata Papæ; vnde si Episcopus habens patrimonialia simul & spolia moreretur in Hispania, nullis cognatis qui ei succederent relictis, certe ecclesia succederet in patrimonialibus, & in spolijs Papa, & idem fieret in Italia, & in alijs Regnis, in quibus ius spoliorum prædictorum seruatur, in omnibus cuiusque ordinis beneficiarijs.

4 Ad sextum respondeo, argumentum illud fundari in eo quod sit:

nostram

nostram autem resolutionem in eo, quod fieri debet, quod aliquando & frequentissime est diuersorum, cap. cum iamdudum. de preb. & cap. denique, 4. distin. & late tradidimus in d. tract. de redit. eccles. q. 1. mo. 54. & in Apolog. ead. q. mon. 52. An autem, & quando, contraria obseruantia possit huic nostræ iuris communis resolutioni obstare, suo postea loco in quarto dubio tradetur.

Ad septimum respondeo eodem modo, quo ad sextum.

Ad octauum respondeo vrgere quidem illud plurimum, sed responderi posse capitula illa omnia intelligẽda esse quoad eas terras, & prouincias, in quibus contraria consuetudine iuri communi præiudicatũ est: vel quòd cõsensu Papæ expresso vel tacito id specialiter in illis terris obtinet; canonesq; illos antiquos, de quibus meminit prædictum. cap. cum in officijs. de test. intelligendos esse secundum consensũ expressum, vel tacitum Papæ communicantis sibi reseruata cum alijs ecclesijs inferioribus; quin & dici posset mentem prædictorum conciliorum, & canonum, non fuisse negare Papæ ius recipiendi spolia si vellet præferre se ecclesijs; sed tãtũ quod ecclesiæ debẽt præferri cognatis, & alijs secularibus volentibus succedere beneficarijs ex testamento, vel ab intestato, sine prẹiudicio tamen Papẹ, cui expresse vel tacite ipse nõ consentiret. Et ad hoc videntur tendere illa verba extrauag. prædictæ Pauli III. *Et si satis euidẽter constet, & appareat prædecessorum nostrorum Rom. Pontif. & nostrã indubiam intẽtionem, & voluntatẽ semper fuisse, vt spolia huiusmodi ad dictam Camerã, & nõ ad alios spectarẽt, & pertinerẽt: & quod pro eadem Camera exigerẽtur, et recuperarẽtur,* &c. hactenus ibi. per quæ significatur spolia quidem prædicta soli Papẹ deberi, licet aliquando sit contentus, vt alicubi maneant beneficiariorum ecclesiis, dum ipse non contradicit.

Ex his infertur primo, omnium bonorum ecclesiasticorũ, & fructuũ
5 eorum administrationem quæ immediate vel mediate non est alij à Papa concessa, pertinere ad illum. ex quo subinfertur bonorum ecclesiasticorum & fructuum eorum, quæ nunc inueniuntur in Anglia, & Germania destituta Catholicis administratoribus pertinere ad sacrosanctam eius Maiestatem: quoniam certum est illa non deberi nunc alicui alij per concessionem eius immediatam, vel mediatam; quum palam sit, carere illa hæreticos qui ea male possident. Ex quo subinfertur fel. rec. Pium V. recte nuper quibusdam nobilibus Anglis indulsisse potestatem certis modis limitatam & oneratam administrandi bona quæ-
6 dam ecclesiastica per eos possessa, pertinentia iure antiquo ad quandam Abbatiam prælato & conuentu Catholicis carentem donec eos habere inciperet.

Oritur ex præcedentibus, præsertim ex responsione ad tertium hic quæstio, an verum sit, quod Panor. & frequentior sententia videtur affirmare

firmare in cap. 1. de solut. & in cap. ex præsentium. de pignor. videlicet successorem beneficij teneri ad soluenda debita contracta per præcessorem, non solum ob necessitatem ecclesiæ suæ, sed etiam contracta ob necessitatem personæ: addēs se pluries respondisse pro Rectoribus ecclesiarũ, qui in suis infirmitatibus multa impenderunt, & debita contraxerunt, quod successores tenentur ad eorum solutionem, & idem repetit in cap. ex præsentium, de pignor. nu. 5.

Contra quæ facit primo prædictũ c. 1. de solu. quatenus loquitur de debito cõtracto pro necessitate ecclesię, significans à cõtrario sensu, nõ esse idem de contracto ob necessitatẽ personę. Secundo, quod Innoc ibi requirit, vt probẽtur cõuersa in vtilitatem ecclesiæ. q̃ videtur verius, quam id quod ait Panor. cum Hostien. & Cardin. nimirum, sufficere vt probentur contracta ob necessitatẽ ecclesiæ, nisi quãdo contraherẽtur ab ipsamet ecclesia, siue à populo, vel fabricarijs, siue operarijs electis legitime, qui se nomine illius obligarent; & nisi Rector deficentibus illis authoritate Iudicis ecclesiæ nomine pro necessitate ipsius cõtraheret, per quod possent conciliari omnes: & hoc videtur seruare praxis: iniustũ. n. videtur, vt Ecclesia cogatur soluere debita, quæ prætextu eius necessitatis cõtraheret Rector, & in alia impẽderet, quod sentit Innoc. Tertio, quod nulli videtur id quod Panorm. ait statutũ neque vlla ratio necessario concludit id esse faciendum. Quarto, quod contrarium vbique videtur habere consuetudo. Quinto, quod prædictum cap. ex præsentium. non iubet, vt successor beneficiarij luat data in pignus ex rebus ecclesiæ à præcessore suo pro sua necessitate, sed quod hæres eius ad illorũ luitionẽ tenetur: & nusquã videmus cogi successorem beneficij ad soluenda debita, etiam pro ecclesiæ necessitate; sed quod hæres eius ad illorum luitionem tenetur, & nusquã videmus cogi successorem beneficij ac soluenda debita etiam pro ecclesiæ necessitate contracta, si habet illa bona, & reditus suę fabricæ applicatos.

Quare videtur resoluendum, primo quod successor beneficiarij non tenetur ad soluenda illa debita contracta per præcessorem ratione suę personę tantum: quia hoc nullo iure cauetur. Nec obstat dicere, quod

7 persona beneficiarij est sustentanda priusquam ipsa ecclesia, c. de his. de eccl. ędif. Et quod ad debitã pro necessitate ecclesię contracta tenẽtur successor. ergo à fortiori, ad cotracta necessitate personę. nõ inquã hoc obstat: quia non est eadem ratio, eo quod ad sustentationem beneficiarij illi soli reditus sunt deputati, qui eo viuente obueniunt, in quibus antefertur ecclesię: quia illi principalius sunt deputati ad sustẽtãdum eum, quam ad sustentandum fabricam, & pauperes. Ad sustentationem autem ecclesię omnes tam qui eo viuente, quam qui post mortem eius obueniunt, saltẽ minus principaliter deputantur: & ideo ni mirum si ecclesia pręferatur ei iam mortuo in reditibus post mortem

eius

eius obuenientibus, qui nullatenus ad eum pertinuerunt.

Secundo etiam resoluẽdum videtur: quod successor non tenetur ad contracta etiã ratione necessitatis ecclesiæ, si eius sustẽtatio pertineat ad populum, vel ad alium de consuetudine, vel haberet separata bona, & reditus ad suam fabricam sustentandam sufficientia: quod satis colligitur ex dec. Capell. Tholos. 499. & eius addit. & ex glos. optima prag mat. sanct. in proœmio, §. nam ecclesiarum. verbo *ruunt*.

Tertio, quod per hoc est limitandum prædictum c. 1. vt procedat, quando ecclesia non haberet eiusmodi bona in fabricam separata, nec onus eius sustentandæ pertineret ad alium: iuste tamen, ni fallor, respõdi contra me pridem super sustentatione ecclesiæ pagi, cui nomen Portodouella, Visiensis diœc. commendæ B. Mariæ de Luymill, quæ est membrũ admodum celebris Monasterij Roncęuallis regni Nauarræ, cuius bonæ partis fabricæ sustẽtatio pertinebat ad populum; sed quia causa quare populus ab initio suscepit illud onus, fuit grãde desideriũ pauculorũ, qui tunc erant habendi ecclesiã separatã à matrice, à qua longissime distabat, & parua quantitas decimarũ, quæ non sufficiebant ad sustentandum Vicarium, & fabricam. Quæ causa quum cessasset postea auctis parochianis, & decimas ad omnia sufficiẽtissimas soluentibus, visum fuit iustum, vt Commendatarius, qui tunc ego eram. sustineret onus sustentãdi totã fabricã, & ab eo liberaretur populus. Quod ipsum iuste fieret in multis oppidulis, quæ a paruis initijs multum creuerunt: & quia principio non sufficiebant reditus ad sustentandum rectorem & fabricam, popellus recepit in se onus sustentandi eam: quãquam scio id paucis rectoribus ecclesiarum gratum fore.

Quarto, quod ex æquo, & bono resolui posse videtur, quod si ecclesia minaretur ruinam, vel aliam grãdem necessitatem pateretur, & reditus eius fabricæ deputati non sufficerent ad ei succurrendum, beneficiarius quidem, cui essent superflua, compelli posset ad mutuandum ei ad id necessaria, ita vt paulatim quotãnis illa ei satisfaceret de fabricę reditibus; nõ tamen posset compelli ad subueniendum ei gratis, si nollet, & ita moderanda videntur, quæ authores Galli aiunt, nempe parlamenta Franciæ solita esse compellere Rectores ecclesiarum ad tribuẽdam pro ecclesiarum reparatione tertiã partem, vt habet additio prędicta decis. Capel. Tholo. 499. nimirum vt procedant quando beneficiarijs incumberet totum onus sustentandi eas, vel quum bona in id dedicata, ad id non sufficerent, & per mutuationem prędictam non esset satis eis consultum.

SVMMARIVM.

1 *Dubij 2. principaliter hoc commentario propositi partem in vtramque discussio, & eiusdem resolutio, & seq ac toto §. 11. & 12.*
1 *Papa bonis ecclesiasticis neque inter viuos, neque in vltima volunta. pro libito vti potest.*
2 *Donationes quædam factæ ab aliquibus maximis Pontificibus; & testandi facultates obreptitiæ censendæ.*
3 *Testandi facultas de spolijs à Iulio III. Clericis in Curia decedentibus facta, videtur temperanda.*
4 *Forum exterius multa ad euitanda maiora mala permittit, quæ conscientia non admittit.*
4 *Bonorũ ecclesiasticorum administratio vires humanas vnius excedit*
5 *Papa licet potestatis plenitudinem acceperit, socios tamen qui ipsum in ea exercenda iuuent, assumere debet.*
5 *Officia singula singulis commitenda personis.*
5 *Intellectus cap. mandata. de præsumpt.*
6 *Possumus solum, id quo d iuste possumus.*
6 *Petrus & alij Pontifices Maximi, cur bonorum ecclesiasticorum administrationem diuiserint.*
7 *Papæ omnes Ecclesiæ res esse, quomodo intelligendum.*
7 *Papa in missarum solennijs, cur vbique & semper pallio vtitur, alij vero Prælati minime.*
8 *Axiomata quinque magnopere notabilia.*

§. 11.

1 AD secundum dubium principale supra propositum respondeo, quod pro parte illius negatiua, nempe, nõ posse Papam prædicta spolia reseruare, facit primo huius c. contextus, quatenus ex eo in 7. notab. collegimus, non licere Papæ absque aliqua causa, bona & reditus vnius ecclesiæ tollere illi, & illius rectori, & beneficiario, & dare alij ecclesiæ, aut rectori eius vel beneficiario,

Secundo, quòd ex hoc canone colligitur, id quod in primo notab. supra collegimus, & in d. tract. de redit. q. 1. mon. 48. & q. 3. mon. 6. & in Apolog. prædicta. q. 1. mon. 27. & 38. & 39. & q. 3. mon. 6. latius confirmauimus, videlicet, nõ licere Papæ vti rebus, & bonis ecclesiasticis & sacris pro libito suo, nec inter viuos, nec in vltima volũtate. Et quod cõstat spolia prædicta esse res ecclesiasticas, & sacra quartæ speciei, iuxta doctrinam S. Tho. 2. 2. q. 99. arti. 3. latius deductam vbi supra.

Pro

Pro contraria vero parte,nimirũ, posse Papam prædicta spolia sibi reseruare,facit primo,ꝙ plenaria dispositio,& administratio omnium bonorum ecclesiasticorum pertinet ad Papam ipsum, vt definit Concil.Lateranen.sub Leon.X.sess.6.§.et cum fructuum.Et quod constat, vt proxime dicebamus,prædicta spolia esse bona ecclesiastica.Secũdo quod Ioan.XXII.in duabus extrau.quarum vtraque incipit.cum nonnulli.de præb.præsupponit,se reseruare sibi pro aliquot ecclesię necessitatibus,fructus primi anni beneficiorum in toto Orbe Christ.vacantium. Et declarat sub eis quidem non cõprehendi Episcopos,& Abbates,cæteros autem sic:habentes item beneficia vacantia ipso iure,per incompatibilium assecutionem. Ad quam reseruationem faciendã tãta potentia videtur necessaria,quãta requiritur ad spolia clericorum sibi reseruanda.Tertio,quod prędictus Papa Paulus III.reseruauit sibi ea vbique gentium,vt palam est,per partem constitutionis eius supra §.5. relatam. cuius factum expresse approbauerunt Iulius III. Paulus IIII.Pius IIII.& Pius V.per extrauagantes supra relatas.

Pro concordia horum vtrinque pugnantium dicendum primo, non posse quidem Papam iuste prædicta spolia reseruare sibi,vel alij,ad finem vtendi eis pro libito,in quoscunq; vsus etiam profanos sine iusta causa,quod efficaciter probant duo argumenta superius pro parte negatiua inducta.

2 Ex quo infertur primo,subreptitias vel obreptitias fuisse donationes factas ab aliquibus Maximis Pont. quibusdam prælatis;& alijs de aliquot spolijs suis,vel alienis,sine vllo pietatis, vel paupertatis intuitu in finem vtendi eis in vsus,etiam non pios sine iusta causa,quarum aliquot tenores vidimus in Vrbe,dolentes quod præberent ansam detrahendi ei,quem omnes laudare,venerarique iubentur.

Secũdo infertur,adiudicãdas etiã esse surreptitias,vel certe dignas à quibus supplicetur,illas testãdi facultates,per quas cõceditur aliquibus prælatis, & alijs beneficiarijs, vt testari possint de suis spolijs in diuites,& ad vsus profanos:nam si Papa nõ potest ea in eiusmodi vsu sibi reseruare,quãto minus poterit alijs cõcedere,vt eius authoritate id faciant?argumento à maiori ad minus negatiue,quod valet,c.si Paulus.32.q.5.& c.immitare.6.q.1.

Tertio infertur,facultatem testandi de spolijs factã a Iulio III.clericis in Curia decedentibus,cuius tenor supra.§.5. ponitur,esse tẽperãdam quo ad illam partem qua continet,vt possint testari pro libito de

3 illis etiam in diuites,agnatos,& extraneos, in pia, & non pia,sine vllo pietatis,aut paupertatis intuitu: quia vt ibi monuimus,contrariũ efficaciter probauimus,vbi supra,Temperãda,inquam,est, vt procedat tantum quo ad forum exterius,& quo ad finem vitandi molestias,quibus Camerę Apost.ministri solebant molestare clericos in Curia decedentes

dentes super eorum spolijs,etiam,antequã morerentur,partim adnotando illa,& ponẽdo custodiam nocturnam,& diurnam, ne familiares eorum furarentur vel amouerent, illa e domibus,in quibus erant;partim occupando aliqua moriẽtis bona,quæ penes eum erant,tanquã si essent sua;partim alijs modis eo quod si nõ fuisset addita ampliatio illa prædicti ministri dicere poterãt esse diuites eos,quibus relinquebãtur spolia,& ita conturbare mortui funeraria, & iura iure succedẽtiũ ei confundere,& litibus grauibus onerare. Quo ad forum tamen conscientiæ,quæ veritate,& vera iustitia nititur, non est extẽdẽda,nec iure naturali,& diuino contradicente,potest extendi:sicut & multa quæ ad euitanda maiora mala forum exterius permittit,quę conſciẽtia interius nõ admittit,vt latius quam alij monstrauimus in tractatu de redit.q.1.monit.54.& in Apolog.prædicta q.1.mon.52.nu.1. & 3.

Secundo principaliter dico,quod non potest hodie Papa,neque vnquam potuit,posteaquam mediocriter fuit aucta Ecclesia bonis tẽporalibus in varijs orbis partibus reseruare sibi soli administrationẽ illorum.Tum quia id vires humanas vnius excedit, iuxta c. 18. Exod. infra citandum.Tum quia etiã in ipso nascentis Ecclesiæ initio, quum adhuc parua esset,& pauca bona haberet,fuit necessariũ Petro,& alijs Apostolis deligere diaconos,qui ea quæ tunc obueniebant Ecclesiæ administrarent,teste Luca Act.6.Tum quia oportet Papã,licet ei tradita sit plenitudo potestatis,iuxta c.ad honorem.de vsu & auth.pal accipere sibi socios,qui eũ in ea exercẽda iuuẽt, iuxta illud Gregorij in cap. *Mandata cœlestia efficacius gerimus,si nostra cũ fratribus onera partiamur* de præsum.per ꝙ ait ibi glo.partiẽda esse officia,iuxta illud eiusdem, *Singula officia, singulis sunt committenda personis.*c.singula 89.dist.cui cõcordat cap.cum singula.de præb.lib.6.Tum quia Panor. in d.cap. mandata. super glos.2.ait,non agere ibi,vti glos.illa putauit Gregorium de illo mãdato cœlesti ad Gal.6. *Alter alterius onera portate.*&c.relatum in cap.ponderet.50. dist. sed de mandatis cœlestibus Papę factis circa onus pascendi populum Dei,quę efficacius implet assumendo sibi multos socios, ad imitationem CHRISTI, qui vltra 12. Apostolos,delegit 72.discipulos,eo quod messis erat multa, operarij autẽ pauci Matt.9.Tum quia Exod.18.Ietro socer Mosis, qui per sese audiebat omnes causas omniũ filiorũ Israel,eum reprehendit,dicens, *Stulto labore consumeris tu,& populus hic:quia vltra vires est hoc negotium;solus illud nõ poteris sustinere:*& paulo post,*Prouidere*,ait,*de omni Plebe viros sapientes*,&c.Inconsulte igitur,& nõ prudenter nec recte ageret nunc,& antea egisset Papa,si post auctam,& extensam mediocriter Ecclesiã in personis,& bonis,per se solum ea omnia & singula administrare vellet,vel voluisset.Ergo nec potest,nec potuit illã administrationem sibi soli reseruare,quia id solum possumus, quod commode

6 mode possumus,cap.faciet homo.22.q.2.& l.nepos proculo. ff.de verborum significa.

Tertio,quod Petrus,& alij Pontif. Max.videntes id esse necessarium diuiserunt per se immediate,vel per alios mediate bonorum ecclesiasticorum, & eorum fructuum administrationem varijs ecclesiis in varijs locis constitutis,designando diœceses,episcopis & parochias presbyteris,& assignando eis sustentãdis bona intra illas diœceses,& parochias contenta,vt late traditur in cap.1.13.q.1. Vnde prædictum Cõcil. Lateren. sub Leone X.sess.9. §.& cum fructuum.non cõtinet,ad solum Papam pertinere plenariam fructuum beneficiorum Ecclesiæ administrationẽ, sed quod pertinet ad illum , & alios beneficia canonice tenẽtes.Vnde licèt in omniũ beneficiorũ fructuũ administratione concurrat Papa mediatè,vel immediate,directe, vel indirecte, casualiter vel regulariter,authoritatiuè,vel ministerialiter,& multorũ admistratio ad ipsum solum pertineat,quàm plurimorum tamen,imò fere omnium bonorum fructuum pertinentium ad beneficia,quæ per eum, vel alios cõferũtur,vel alias dantur,administratio pertinet regulariter,&
7 immediate ad beneficiarios.Ex quo infertur modus intelligendi canonicus illius dicti,S.Thomæ, à multis laudati, in 2. 2. quæst.100.artic. 1.ad vlt.videlicet, omnes Ecclesię res esse Papæ tanquam principalis dispensatoris, & non tamquam domini,& possessoris,quæ omnia, sunt verba eius.Modus item intel ligendi eius quod vulgus ait,declaratum esse in prædicto Concil. sub Leone. X. plenam administrationem omnium bonorũ Ecclesiæ pertinere ad Papam. Modus item intelligendi illius,quod habet prædictum cap.ad honorem.de auth.& vsu pal.nempe, solus Romanus Pontifex in missarum solennijs pallio semper vtitur,& vbique:quoniam assumptus est in plenitudinẽ ecclesiasticę potestatis,quæ per pallium significatur: alij autem eo nec semper,nec vbique,sed in ecclesiis suis, in quibus iurisdictionem ecclesiasticam acceperunt,cęrtis debẽt vti diebus:quoniam vocati sunt in partem sollicitudinis,non in plenitudinem potestatis,& probatur per cap. cũcta per mundum. & cap. per principalem.9.q.3. Illius item,quod mul ti dixerunt,plenam,& liberam dispositionẽ beneficiorum,& fructuum eorum pertinere ad Papam,esseque ipsi in eis pro ratione voluntatem,iuxta glo. solennem cap. si gratiose. de rescript. lib. 6. & id genus alia, quæ liberanda,& determinanda sunt per proxime dicta, & supra eod. cap. notab.7.§ 4.tacta,& per resoluta in dicto tract.de redit.q. 1. mon. 40. & in Apolog.prædicta.q.1.mon.24.25.27.38.& 50.liberanda sunt, inquam,per has veritates.

8 Prima est, quod verum dominium omniũ bonorum ecclesiasticorũ est penes solum Christum D.N.& non penes vllos ecclesiasticos,etiam Pontifices Maximos, vt monstratur, & declaratur vbi supra. Secunda ꝙ

da ꝙ ſola & tota eorum adminiſtratio eſt penes Papam immediate a CHRISTO ei tradita. Tertia quod penes ſolum Papam eſt adminiſtratio illorum fructuum,& bonorum, quorum adminiſtrandorum titulus nulli alij mediate nec immediate eſt ab eo conceſſus. Quarta ꝙ abſolutior poteſtas adminiſtrandi remanet penes eum quo ad ea,quorum adminiſtrandorum titulus canonicus nulli alij eſt tributus, quã aliorum,in quibus etiam alius habet canonicum titulum,argum.c.niſi cum pridem. §. intueri. de renun. & eorum quę per illud aſſeruit Cardinal.in conſilio 141.& nos ſupra eod.notab.7. §. 3. adduximus. Quinta, quod remanet penes eum, quoad ea quorum adminiſtrandorum titulorum etiã alij habent,ſed longe ſtrictior quã in alijs:quia licet iuſta de cauſa poſſit alienare,vel authoritatẽ id faciẽdi pręſtare, & ob delictum, & aliam iuſtã cauſam illa tollere ab eis qui ea canonice acceperunt, non tamen poteſt iuſte diſponere de fructibus & reditibus illorum,etiam in vſos pios, niſi ex aliqua grandi cauſa ſine conſenſu beneficiariorum,per ea quæ ſupra eod.c.notab.7. §. 3. adduximus.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſticos fructus,et reditus male percipiẽtes,quid agere oporteat.*
2 *Beneficia tenentes ſine canonico titulo,quid de fructibus perceptis agere conueniat.*
3 *Fructuum eccleſiaſticorum alij obueniunt vacante beneficio de iure, & de facto,eorumque differentia.*
4 *Remedia tria obtinendi abſolutionem ab obligatione reſtituendi fructus eccleſiaſticos varijs ex cauſis male perceptos.*

§. 12.

1 EX prædictis infertur primo, non male me conſuluiſſe aliquoties quibuſdam,qui male ceperunt, vel male retinebant fructus,& reditus aliquot pertinentes ad beneficiarios aliquorum beneficiorum,videlicet, quod non ſufficeret eis componere ſe cum Camera Apoſt. vel commiſſario Cruciatę habente poteſtatem componendi de fructibus beneficiorum male perceptis, ſed oportere eos reſtituere illos male perceptos ipſis beneficiarijs; ad quos eorum diſpẽſatio,& diſpoſitio ratione titulorum ſuorum pertinebat,modo adhuc illi viuerent;imo nec ſi iam mortui eſſent, & in vita vel in morte in aliquos vſus pios,eos ſpeciatim,vel generatim donaſſent,vel iuſte ad opera pia in morte reliquiſſent vigente cõſuetudine talia reliquendi; imo nec ſi non donaſſent, neque reliquiſſent, ſed aliquo reſpectu eorum quę tanguntur in dicto tract.de redit.q.3. mon.

34.& in Apolog.prædicta ead.q.mon.vlt. essent facta patrimonialia, vel quasi patrimonialia, vel talia quę bono iure ipsi potuerũt relinquere suis hęredibus sine intuitu pietatis, vel paupertatis: quia tũc hęredibus est satisfaciendum, arg. c. cum tù. de vsur. & c. ea te. de iureiur. quibus beneficiarijs, vel eoru m hæredibus viuentibus, non est verisimile velle Papam quæ ipsis deb entur auferre.

Secundo infertur, iuste quoq; me consuluisse beneficiarijs, qui tenuerunt beneficia sine canonico titulo saltem ab initio habito, suæ obligationi satisfacere, restituẽdo fructus medio tẽpore male perceptos Cameræ Apo. vel certe componendo se cum illa: quoniam omnium bono
2 rum ecclesiasticorũ & fructuũ eorum administratio, quæ nõ est concessa alicui particulari à Papa immediate, vel mediate, pertinet ad ipsũ solum per prædicta. At nullo iure concessa videtur dispensatio fructuũ prædictorum vlli alij quam Papæ: quia nullus alius habet titulum canonicum. ergo pertinet ad eum solum.

Contra hoc tamen facit, quod videtur deberi futuro successori, hoc est, illi qui primus post eum beneficium illud canonice adeptus fuerit; vel quod debent verti in vtilitatem ecclesiæ per c. cum vos. de offic. ord. & per c. præsenti. eodem tit. lib. 6. & c. quia sæpe. de electione. eodem libro 6. Nec satisfacere videtur id quod scio aliquando viro cuidam doctissimo satisfecisse, videlicet quod illa capitula non agunt de fructibus beneficiorum male a beneficiario perceptis, sed de fructibus obuenientibus tempore vacationis, & bene perceptis ab Oecono mo ad eorum custodiã legitime deputato, vel male à raptore aliquo, vel fure, vel ab alio huiusmodi perceptis: non, inquam, hoc satisfacit: quia toto tempore quo beneficium possessum est sine titulo canonico, saltem ab initio habito, vacauit; & ita omnes fructus percepti tempore quo illa beneficia sine canonico titulo possidentur, dicuntur obueni re tempore vacationis, & ita debent reseruari futuro successori, vel in vtilitatem ecclesiæ conuerti: & consequenter eorum dispensatio ad alium quam ad Papam pertinere videtur.

3 Respondeo igitur ad argumentum, quod non est eadẽ ratio de vtrisque: quoniam alij obueniunt vacante beneficio de iure, & de facto; alij vero tempore vacationis de iure, & non de facto: & ideo non vsq; adeo debentur futuro successori, ac alij tempore plenæ vacationis obuenientes. Vnde arbitror, & mea sententia, iuste, fructus quidem illos male perceptos, conuerti posse in vtilitatem ecclesię, vel futuro successori reseruari, attento quod vere tempore vacationis obuenerũt. & nihilominus anteaquam in vtilitatem ecclesiæ conuertantur, & antequã instituatur futurus successor, & illi tradantur, pertinere ad dispensationẽ Papę: attento quod licet illa beneficia de iure vacẽt, de facto tamẽ non vacant: & licet nemo sit eo tempore legitimus eorum administra

tor ob

tor ob defectū tituli canonici; quo administratio legitima cōceditur, est tamen, qualis qualis, & putatiuus administrator eorum: & ita non pertinent tam pleno iure ad futurum successorem, quam illi qui obueniunt tempore quo vacant de iure & de facto. Cui sententiæ arridere videtur praxis Romana, qua summus Pœnitentiarius frequenter remittit huiusmodi beneficiarios ad se cum Camera Apost. componendum; cuius ratio nunquam, quod sciam, hactenus adeo exerte reddita est, nec videtur posse hauriri iustius, quam ex prædicta consideratione.

4 Ex quibus subinfertur, eum qui possedit beneficium sine canonico titulo, saltem ab initio habito, puta: quia erat irregularis, excommunicatus, vel suspēsus, vel alias inhabilis tempore collationis ei factæ per eum, qui non potuit eiusmodi defectum tollere, vel saltem nō abstulit, habere tria remedia, quibus absoluatur ab obligatione restituēdi fructus illos male perceptos. Primum est cōponere se cum Camera Apo. Secundum conuertere illos in vtilitatē ecclesiæ suæ, vel beneficij. Tertium, tradere illos futuro successori: & contingere potest, vt aliquo respectu vnum illorum magis cōueniat ei, quam aliud: nam per compositionem cum Camera, magna pars solet remitti, quum tamen per conuersionem in vtilitatem ecclesiæ nihil remittatur: futurus autē successor potest esse adeo amicus, quod maiorem partem remitteret quam Camera, sed nec illa, nec ille possunt ei remittere iuste si est diues, cum facultate conuertendi eos in vsus profanos, vel non pios: quoniam nec ipsi id facere possunt, per late adducta in tract. de rediti. q. 1. mon. 48. & q. 2. mon. 7. & in Apol. prædicta q. 1. mon. 27. & 38. & seq. & q. 2. mo. 7. & nemo dat quod non habet, c. quod autem. de iur. patron. & l. si vniuersæ. C. de legat.

Subinfertur etiam, quod si quis (quod quotidie cōtingit) obtineat a sancta sed. Apost. narratis narrandis, confirmationem tituli quo beneficium possidet, & quatenus opus est, nouam concessionem, nihil tenebitur restituere, si facta est ei gratia, sine obligatione ad se cū Camera componendum, sed solū tenebitur eos ita impēdere, ac si obuenissent ei postea quam illam nouam concessionem obtinuit: & ita impendere illos in honestam sui sustentationem, vel in pios vsus: quoniā per obtentionem huiusmodi gratiæ ipse cōstituitur primus successor, cui fructus illi reseruari, & tradi iuste poterāt. Nō otiose supra toties repetij illa verba (sine canonico titulo saltem ab initio habito) nam maioris quæstionis est, an idem sit dicēdū de fructibus perceptis sine canonico titulo ab illo, qui a principio quidē habuit illum, sed postea per negligentiam ordines sacros accipiendi, iuxta c. licet canon. de elect. lib. 6. vel impatibilitatem c. de multa. de præb. & extrau. execrabilis. Ioan. 22. eod. tit. vel hæresim. c. 2. de hæret. lib. 6. vel alias causas, seu statuta, & leges particulares ipso iure amittuntur. Et quidem quo ad forum

exterius idem omnino est dicendũ,& etiam quo ad forum conſciētiæ, ſi teneremus illas pœnas ipſo iure incurſas deberi in foro conſciētiæ: ſi autem contrarium teneremus, contrarium eſſet dicendum. ſed quia huius rei definitio altiorem exigit indaginē, ideo illam remitto in Cõmentariolum c.fraternitas.12.q.2.quo proponimus omnia, quæ frater Alfonſus Caſtrenſis in duobus libris de lege pœnali tradit,perpendere,contrahere,ac declarando definire.

SVMMARIVM.

1 *Dubij tertij principaliter hoc commentario propoſiti breuis reſolutio.*
2 *Spoliorum adminiſtratio ſoli Papæ eſt reſeruata.*

§. 13.

AD tertium dubium principale; videlicet, an Papa ſibi eiuſmodi ſpolia reſeruauerit? reſpondeo affirmatiue, vt palam conſtat ex conſtitutione præfata bonæ memoriæ Pauli III. approbata per Iulium III. Paulum IIII. Pium IIII. & Pium V. vt ſupra in §. 5. & 6 oſtendimus ex fragmentis conſtitutionum eorundem ſupra relatis. Conſtat etiam,& efficaciter colligitur, ex il-
2 la theorica ſuperius aſſerta, nempe, quod ad ſolum Papam pertinet omnium bonorum, & fructuum eccleſiaſticorum adminiſtratio, quæ nulli alij iure debetur. At prædicta ſpolia ſunt bona eccleſiaſtica, quorum adminiſtratio ad nullum alium quam ad Papam iure pertinet:ergo eorum adminiſtratio ei ſoli eſt reſeruata. Non obſtat dicere, quod ſpoliorum adminiſtratio pertinere videatur ad futurum ſucceſſorem, per c.cum vos.de off.ord.& c.præſenti.eod.tit.lib. 6.& c. quia ſępe.de elect.eod.lib.per reſponſionem,quæ data eſt ad ea ſupra §.10.

SVMMARIVM.

1 *Dubij quarti principaliter hoc commentario propoſiti reſolutio,et toto §.14.& 15.*
1 *Conſuetudo nulla contra legem naturalem vel diuinã excuſare poteſt.*
2 *Conſuetudo an induci poſſit contra legem etiam humanam decreto irritante munitam.*
2 *Decreti irritantis efficaciam.*
3 *Conſuetudo non valet contra legem humanam prohibitiuam,quæ virtualiter continet decretum irritans.*
4 *Iura quæ conſuetudinis authoritatem fouent.*
5 *Beneficiarij de ſuperfluis redituum eccleſiaſticorũ teſtari cur vetētur.*

Con-

6 *Consuetudo, vel priuilegium Papæ testandi de spolijs ad opera pia à peccato excusat.*
6 *Consuetudo, & priuilegium Principis contra legem humanam valet.*
7 *Cōstitutio Papæ posterior; licèt deroget priori eiusdē cōtrariæ, nō tamē derogat consuetudinibus contrarijs, si rationabiles sunt.*
7 *Consuetudo quæ rationabilis, & quæ irrationabilis.*
8 *Legē humanā omnem, quatenus humana est, consuetudo tollere potest.*

§. 14.

1 AD quartum dubium, videlicet, An consuetudo non soluendi spolia Papæ excuset? Respondeo pro eius parte negatiua facere primo, quod qui contrauenit legi, peccat. cap. nam concupiscentiam. de consti. cap. qui peccat. 23. q. 4. & qui capit spolia sine authoritate Papę contra prædictam legem Pauli III. relatam §. 5. facit.

Secundo, quod nulla consuetudo potest quenquam excusare contra legem naturalem, vel diuinam, cap. mala. cap. veritate. & melius in cap. si consuetudinem. 8. dist. At prædicta lex Pauli III. potius est lex diuina, quàm humana: quia infertur in bona consequentia ex illa lege diuina, de qua supra §. 4. nimirum quod omnium bonorum ecclesiasticorum administratio immediatè cōceditur à Deo Papę. Et nemo alium potest habere illorum administrationem, nisi cōcedatur illa ei à Papa mediatè, vel immediatè. & quòd vt supra eodem §. probatum est, omnia spolia sunt bona ecclesiastica, & eorum administratio nulli alij est à Papa concessa. quæ necessario consequitur lege diuina eam ad ipsum solum Papam pertinere.

2 Tertio, quod contra legem etiam humanam decreto irritante munitam nō videtur posse induci consuetudo valida. tum per cap. statutum. §. fi. de rescriptis. lib. 6. adiuncto dicto Gulielmi à Monte Laud. in clem. si Romanus. super verb. cura. de præben. relati à Sarnen. in regula de annali. q. 23. & in tract. gratiarum expect. nu. 19. videlicet, *Decretum irritans est penetrabilius omni gladio ancipiti, omnia interiora, et occultissima afficiens, & astringens: nam est tā malignantis naturæ, quod quicquid inuenit, destruit*, & in oppositum ducit. Vnde nec consensu partiū contrarium induci posse videtur, iuxta textum iuris optimum, vbi Panor. in cap. dilecto. de præb. & glos. in verb. committantur, prędicti
3 cap. statutum. in princ. Tum quia etiam contra legem humanam prohibitiuam, quæ virtualiter continet decretum irritans, non valet consuetudo, iuxta. l. 1. & 2. C. ne fideius. dot. dētur, vt tradit Bal. Nouel. de do-
4 te, sexta parte. 21. priuilegio. 13. limitatione. facit lex non dubium. C de legib. cum traditis ibi per Ias. col. 4.

Pro contraria parte faciunt primo omnia iura, quæ cõsuetudinis authoritatem fouent, cap. consuetudo. 1. dist. l. minime. & l. de quibus. ff. de leg. l. 2. C. quæ sit long. consuet. cum simil. Secundo, quod eum qui contrarium tenuerit oportebit dicere, quod omnes fere ecclesiastici Hispani, Galli, & Germani pereunt; in Regnis enim Hispaniæ Castellæ subiectis, sola Episcoporum spolia soluuntur Papæ, in alijs autem nulla: imo neque in parte Hispaniæ regno Portugalliæ subiecta.

Pro resolutione integra dico primum, consuetudinem quæ haberet, vt in pręfata spolia succederent alij quàm Papa sine pietatis vel paupertatis intuitu ad effectum vtendis eis ad profana tanquã alijs profanis, non valet: quia illa esset contra legem naturæ, de non furando, neq; vtẽdo re aliena inuito domino in alium vsum quam concessum, iuxta ea, quæ allata fuerunt in pręd. tract. de reditib. q. 1. moni. 20. & seq. & monito 42. & in Apolog. prædicta (quorum appendix est iste commentarius) q. 1. mon. 27. & 38. & 39. Tum quia eadem ratio, qua vetantur beneficiarij testari de superfluis redituũ ecclesiasticorum ad profana, cõcludit, vt nemo eis iuste possit in spolijs succedere profane, id est tã
5 quam in patrimonialibus profanis ad vtendum eis profane .i. sine pietatis, & paupertatis intuitu: ratio enim qua vetãtur testari beneficiarij de superfluis redituũ ecclesiasticorum, est: quia lege naturæ vetatur, ne quis re aliena in alium vsum quam concessum vtatur, & quod superflua redituum ecclesiasticorum sunt deputata in vsum pauperum, & alia pia opera. Cum ergo spolia sint illa quæ beneficiarijs superfluunt, consequens est, de illis non posse aliter disponi, nec in illis aliter succedi, quàm in reditibus ecclesiasticis.

Secundo dico, quod excusaret consuetudo legitime præscripta, vel priuilegium Papæ, quibus beneficiariorũ spolia cederent in opera pia, sicut & consuetudo ad testandum in ea, valeret: quia id nullatenus re-
6 pugnat legi naturali, nec diuinæ, vt in Apolog. pręfata q. 2. mon. 2. & 7. & in d. tracta. eiusdem q. & monit. probatum fuit, licet repugnet legi humanæ, contra quam consuetudo, & priuilegium Principis valere potest, cap. fin. de consuetu & cap. proposuit. de concess. præbend. & cap. priuilegia. 3. distinct. Pro hoc dicto videtur casus in literis Pauli IIII. datis anno 1550. 8. Februarij. & etiam Pij IIII. dat. anno 1560. 30. Iulij. supra §. 6. relatis. quatenus à sua dispositione excludunt spolia quorundam beneficiariorum, quibus priuilegio, vel consuetudine testari licet. Faciunt etiam literæ eiusdem Pij IIII. datæ anno 1560. 26. Maii. relatæ supra in eod. §. 6. quatenus à sua dispositione excludunt à contrario sensu spolia beneficiariorum, quibus est facultas testandi: quæ quo ad opera pia contingere potest ex priuilegio vel cõsuetudine, vt vbi super ostenditur.

Tertio, quod prædicta extrauagãs Pauli III. licet videatur abstulisse consue-

consuetudines oẽs, quibus spolia cederent in vsus profanos, non tamen videtur derogasse consuetudinibus, quibus cederẽt in pios, per c. 1. de 7 cõstitutio. lib. 6. quatenus habet, quod licet constitutio Papæ posterior deroget constitutioni eiusdem priori contrariæ, non tamen derogat cõ suetudinibus contrarijs, si sunt rationabiles. Cum ergo cõsuetudo, qua beneficiariorum spolia profanis vsibus applicantur, sit irrationabilis, quippe quę sit contra legem naturalem, vt monstratum fuit in d. tract. de reditib. q. 1. mon. 20. & consuetudo qua illa cederent in pia sit rationabilis, vt quæ sit contra legem humanam tantum, vti in prædictis mo nit. satis ostenditur, consequens est, hanc non abrogasse, illam vero sic.

Per quæ tria dicta, conciliari possunt fundamenta pro vtraque parte adducta: nam quę adducta fuerunt pro parte negatiua, videlicet, quod consuetudo non potest excusare, intelliguntur de consuetudine irrationabili, ea verò quæ pro parte affirmatiua, de rationabili, quę definiri potest esse illa, quæ non est contra legem naturalem vel diuinam directe vel indirecte: licet enim recepta glo. præfati cap. 1. de constit. lib. 6. in verb. rationabilia. dixerit esse relinquendum Iudicis arbitrio, quę cõ suetudo dicenda sit rationabilis & quæ irrationabilis; nullam tamẽ regulam ad id arbitrandum inuenio aptiorem & generaliorem, licet mul 8 ta speciatim congerantur à multis in l. de quibus. ff. de leg. & in l. 2. C. quæ sit longa consu. & in d. cap. 1. de const. lib. 6. & in cap. fin. de const. pręsertim per Rochum, quam illam quæ olim visa fuit nobis aptissima in d. cap. fin. videlicet, quod omnis & sola consuetudo quæ directe vel indirecte repugnat legi naturę, vel diuinę, est irrationabilis, quę nullatenus induci potest, quæ regula colligitur ex cap. illa. 12. distin. ibi. *Quod neque contra fidem Catholicã, neque contra bonos mores esse conuincitur indifferentes est habẽdum.* Colligitur & ex eo, quod quicquid & solum id quod lege humana statui potest, consuetudine quoque induci potest. Tum argu. cap. ius ciuile. & cap. cõsuetudo. 1. dist. adiunctis cap. erit autem lex. 4. dist. & cap. quæ contra mores. 8. dist. Tum quia eadem potestate nituntur lex humana, & consuetudo: quia solum differunt in eo, quod illa nititur expresso cõsensu potentis facere legem, hæc vero tacito eiusdem, d. l. de quibus. ff. de leg. & d. cap. consuetudo. 1. dist. & tradit Innoc. in cap. ex parte. de consuet. Tum quia id satis significat cap. omnes. 1. distin. ibi, *Humanæ leges moribus cõstant.* quo significatur, morẽ qui est cõsuetudo, cap. mos est. ead. dist. eiusdem esse potẽtię, cuius est lex. Cui alludit etiam id quod Gratianus sub eod. cap. omnes. ait, quod nomine legis humanæ mores iure conscripti, & traditi intelligantur. Tum quod multo maiore tempore ab orbe condito vixerunt homines consuetudine, & moribus tacitè traditis, quam legibus expresse constitutis, vt ex sacris, profanisq; literis colligitur. Tum quod quicquid est quæ sibile per priuilegium, est quæ sibile per consuetudinẽ

ſpecialem,vel generalem temporis immemorialis, vel memorialis,c. catholica.11.diſt.cap.ſuper quibuſdam. de verb.ſig. l. hoc iure. §. ductus aquæ.ff.de aqua quot.& æſt.& tradit Fel. in. cap.accedẽtes.de pręſcript.citans alios,cuius dicta licèt alicui aliquid contra hoc ſignificare poſſent,re vera tamen ad hoc reduci debent,vel ſibi contradicũt:nã etſi in aliquibus caſibus conſuetudo,præſertim memorialis,non poſſit aliquid inducere contradicente lege illius inductioni, non tamen ideo id accidit:quia conſuetudo de ſe id nõ poſſit inducere:ſed quia à maiore poteſtate impeditur, ne id faciat.per quod tollitur argumẽtũ quod ex cap. contra morem. 100.diſt.& aliquot alijs formari poteſt. Cum igitur per priuilegium ſupremi Principis poſſit induci quicquid per legem humanam induci poteſt,arg.cap.priuilegia. 3.diſt.& cap.cuncta per mundum.9.q.3.& cap.propoſuit.de conceſſ. præb.conſequens eſt, vt per alicuius generis conſuetudinẽ idem fieri poſſit. Tum denique quod per legem humanam id ſolum conſtitui non poteſt,quod eſt contra legem naturalem,vel diuinam,directe vel indirectè, arg. cap. ſunt quidam.25.q.1.clem.paſtoralis.de re iud.ita id ſolum non poterit induci per vllam conſuetudinem, quod contra eaſdem leges directe vel
8 indirectè fuerit. Vnde ſicut Princeps lege vel priuilegio iuſte poteſt priuare ſubditum re ſua ex cauſa iuxta l.item ſi verberatum. ff. de rei vend.& l.Lucius.ff. de euict.ita & conſuetudo,l. venditor. §. ſi conſtat. ff.com.præd.de quo,& alijs ſimilibus,late Fel.poſt alios,cap.quæ in eccleſiarum.de conſt.à.nu.26.

Non obſtat huic reſolutioni, quod omnis lex iuſta eſt rationabilis cap.erit autem lex.4.diſt.& l.inter claras.C. de ſum. Trinit. ergo omnis conſuetudo iuſtæ legi cõtraria;erit irrationabilis: quia cõtraria de contrarijs dicuntur, arg.cap.ſciendum.8. q. 1.l.& ſi contra.ff. de vulg. Non,inquam,hoc obſtat:quoniam licet vno & eodem reſpectu nõ poſſint eſſe duo cõtraria rationabilia:diuerſis tamẽ poſſunt eſſe talia,arg. cap.quanquam.2.q.1.& gloſ.notabilis in cap.deliberatione.de off.leg. lib.6.verb.electionis.quatenus probant, quod hoc eſt eſſe vnum & idẽ maius & minus altero diuerſis reſpectibus. Non obſtat etiam dicere, quod omnis conſuetudo, cui ius reſiſti, eſt irrationabilis ſecundũ gloſ. ſolennem & receptam cap.1.de conſt. lib. 6. quia id procedit, quando ius reſiſtit ei declarando eam eſſe irrationabilem,& corruptelam, non autem quando ſolum reſiſtit eam tollẽdo, vel iubendo ne inducatur,eo quod contrarium aliqua ratione magis placeat & rationabilius ſit, vt colligitur ex.gloſ.clem.fin.de elect. & ſatis ex Domini.in d. cap. 1. de conſt. lib.6. nu. 30. Cum ergo præfata conſuetudo, de qua loquimur, nempe qua applicãtur ſpolia pijs operibus.aut pijs viris,quo illa pijs, vſibus applicent,non ſit directe, nec indirecte contraria legi naturali, vel diuinæ,poteſt eſſe rationabilis & valida. Nec obſtat,quod nos ſæpe

pe diximus tam in præf.tracta. de redit.q. 1. mon.40.& in Apologia prædicta q.1.mon. 24. quam supra eod: respondendo ad primum dubium,quod tota administratio bonorum ecclesiasticorum,& cõsequẽter spoliorum lege diuina ad solum Papam pertinet, eo quod CHRISTVS verus eorum dominus,immediate illam ei cõcessit,& per eũ solum & alios quibus ille suam potestatem communicat, est exercẽda,& per consequens non per illum,cui sola consuetudo eam concedit. Non inquam,hoc obstat: quoniam consuetudo rationabilis est iustum medium: per quod Papa ipse illam communicat: nam & tota iurisdictio ecclesiastica fuit data Papæ a CHRISTO, c. in nouo. 21.dist.& c. omnes. 22. dist. Quæ tamen non solum communicatur à Papa per titulos episcopales,& alios beneficiales, sed etiam per consuetudinem: nam consuetudo iurisdictionem dare potest, per tex. expressum in c. duo simul.de off.ord.& cap.cum contingat. cum glo.cui alias 5. similes citat ibi Fel.de for.compet.& c.conquestus.9.q.3.in quibus omnibus illud adnotant doctores.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudine extante,vt fructus primi,vel secundi anni cedant beneficiario præmortuo,non debent cedere secularibus,quo ditiores fiãt.*
2 *Traditioni rei suæ modum quilibet addere potest.*
3 *Spolia per dispositiones inter viuos,vel vltimas voluntates alio respectu quam pietatis,vel paupertatis possidentes, Sedi Apost.illa restituere tenentur.*
4 *Spolia possidentes etiam per vltimas voluntates,et intuitu pietatis,vel paupertatis,sine priuilegio vel consuetudine ad pia testandi factas, ad restitutionem tenentur.*
5 *Remissio magnæ quantitatis à quodam prælato de reditibus ecclesiastici cuidã diuiti sine pietatis,vel paupertatis intuitu facta,inualida.*
5 *Remissio debiti est donatio.*

§. 15.

1 EX proxime dictis infertur, erudite admodum dixisse Zenzelinum in glos. extrau. suscepti. Ioan. xxij. de elect.in verb. ecclesijs.& verbo, personis, quod extante consuetudine, vt fructus primi, vel secundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere secularibus quo ditiores fiant: sed quo debita defuncti soluant, & eius funeralia peragant, vel quo in pauperes dispendant:quoniam eiusmodi fructus spolia sunt, vt patet per definitionẽ supra eod. §.1.posita:& cõsuetudo quæ haberet,vt illa

cederent

cederẽt ſecularibus diuitibus,eſſet irrationabilis,per dicta in §. ſupra proximo.Conſuetudo vero,vt ea cederẽt ſoluendis debitis,vel funera libus explẽdis,quę ſunt opera pia,eſſet rationabilis,per prædicta:licet ſecus eſſet de ſtatuto in fundatione à ſeculari poſito: quia id quod per illud reſeruaretur patrono,etiã laico deberetur illi,etiã ſi diues eſſet, vt ait prædicta gloſ.& probatur per c. Eleutherius.18.q.2.& c. prætereà.de iur. pat.cum eis adnotatis:quia quilibet poteſt adijcere mo-
2 dum ſuę rei traditioni.c.verum.de cond.appo.cum citatis ibi per glo. & Doctores.

Secundo infertur,quod excuſaret conſuetudo quæ haberet,vt ſpolia conuertantur in vtilitatẽ eccleſiæ cuius erat beneficiarius,imo & illa quæ haberet,vt futuro ſucceſſori reſeruarentur, ad diſpendendum in ſuos vſus decentes,vel opera pia,ſicut & fructus ſuo tempore obueniẽtes: quia hæ conſuetudines ſunt rationabiles, & conſequenter non videntur ſublatę, per prædictam extrau.Pauli III.per prædictum c.1. de conſti.lib.6.

Tertio infertur,omnes illos qui poſſident ſpolia beneficiariorum cuiuſcũque gentis per diſpoſitionẽ inter viuos,vel vltimas voluntates
3 alio reſpectu quam paupertatis,vel pietatis, teneri ſaltem in foro conſcientiæ ad reſtituendum ea Sedi Apoſt.quia per prædictam extrauag. ſublatę fuerunt conſuetudines priores irrationabiles ei contrarię;per prædictum c. 1. de conſt. lib. 6. quarum de numero ſunt illæ,quæ diſponunt vt in bonis eccleſiaſticis ſuccedant laici diuites ſine paupertatis vel pietatis intuitu,vt prædictum eſt.

Nec obſtat,quod rari ſunt hæredes beneficiariorũ, qui extra Italiã ſpolia eiuſmodi ſedi Apoſt.reſtituant, vel reſtituere cogantur:quoniã id contingit,eo quod intuitu paupertatis illa eis relinquuntur, vel nõ ſunt in illis partibus collectores ſedis Apoſt.vel ſi ſunt,non petunt:vel quia tolleratur illa conſuetudo quo ad forũ exterius, ne reſpub.litium multitudine turbetur. Qua ratione diximus in prædict. tracta.de reditib.quæſt.1.mon.53.& quæſt.2.mon.3.& 6.& in Apolo.prædicta q.1. mon.50.& q.2. mon.3.& 6. apud Hiſpanos tolerari conſuetudinem beneficiariorum exceptis epiſcopis,teſtandi ad profana; quę tamen in conſcientiæ foro minime excuſat,vt ibi adiectum eſt.

Quarto infertur, etiam ad eandẽ reſtitutionẽ teneri illos qui tenẽt
4 eà per vltimas voluntates etiã intuitu paupertatis,vel pietatis factas ſine priuilegio,vel conſuetudine ad pia teſtandi,debereque omnes eos componere ſe cum Camera Apoſt.quo tuta conſcientia aliqua ex eis retinere valeant,licet in foro exteriori ſuper eis non inquietẽtur, arg. c.ſi res aliena.14.q.6.& c.peccatum.de regulis iur.lib.6.quę eſt magni momenti concluſio.

Quinto infertur quiddam pulchrum & vtile, quod poſſet addi cuidam

dam reſponſo, quod nuper mihi dixit dediſſe Doctor inſignis Callandrus Luſitanus, qui multis olim annis Salmanticæ & Conimbricæ fuit auditor meus feruētiſſimus, & in præſentia eſt in vrbe aduocatus V.I. callentiſſimus & celeberrimusi, in Sapientia Vrbs facultatis canonū prælector. dixit enim mihi, quod ſequutus dicta mea in meo Confeſſariorum Manuali, & in q. 1. tracta. de reditibus eccleſiaſticis, ſuper cap. ſi. 16. q. 1. reſpondit, quod remiſſio quædam magnæ quantitatis de reditibus eccleſiaſticis facta cuidam diuiti, à quodam abbate, ſine pau
5 pertatis, & pietatis intuitu, nō valuit; & quidem recte: quia remiſſio debiti eſt donatio c. veniens. de teſtib. & l. ſi mulier. de condict. cau. dat. At donatio Abbatis tantæ quantitatis facta de reditibus eccleſiaſticis homini diuiti ſine paupertatis: aut pietatis intuitu, non valuit, vt nos probauimus in d. q. 1. tractat. de redi. eccleſ. mon. 20. 34. & 42. & in Apologia prædicta q. 1. mon. 27. & 38. & 39. & ſpecialius mon. 81. & 82. ergo nec remiſſio valet. quæ eſt deciſio quotidiana, nec vſquā alibi (vt opinor) ſpeciatim facta, quāuis ex dictis vbi ſupra inferri poterat, vt ipſe ſubtiliter intulit. Illud autem pulchrum, quod ex prædictis ſubinferri dixi, poſſeque addi prędicto reſponſo, eſt, quod prædictus donatarius diues, ſi non ſoluit illud debitum ſibi remiſſum Abbati dum viueret, & ita remanſit in parte ſpoliorum eius debet reſtituere Sedi Apoſt. vel ſe cum ea componere. Et ſi quis diceret quod hoc eſſet verū ſi prædictus Abbas degebat in Italia, vel alijs terris in quibus ſpolia ſoluuntur Papę, ſi tamen degebat in Prouincia in qua per priuilegiū, vel iuſtam conſuetudinem ſoluerentur alijs, eiuſmodi debitum remiſſum eis, & non Papæ eſſet reſtituendum, ei qui hoc diceret, reſponderi poteſt, id eſſe verum, vbi cōſuetudo, vel priuilegium applicaret ea pijs operibus, non autē vbi applicaret ea diuitibus, vel aliis operibus pro ſanis: quoniam eiuſmodi conſuetudines & priuilegia tanquam irrationabilia, nil valeant, & ſublata fuerunt per præfatam extrauagantem Pauli III. vt prædictum eſt: & ita quū in illa Prouincia in qua degebat prædictus Abbas, nō ſit vlla conſuetudo quę applicet ſpolia operibus pijs, licet permittantur hęredes accipere illa quo ad forū exterius ex teſtamēto, vel ab inteſtato, merito poſſunt dici debita in foro conſciētiæ Sedi Apoſtolicæ, quum per nullam diſpoſitionem iuridicam ſint alijs reſeruata; & omnium bonorū eccleſiaſticorū adminiſtratio quæ non eſt alij à Papa mediate, vel immediate conceſſa, ſoli Papæ debeatur, vt ſupra §. 5. probatum eſt.

Sexto ex proxime dictis infertur non videri ſatis tutos eſſe illos diuites, quibus Camera Apoſt. vel ab ea deputati remittunt ſine paupertatis, & pietatis intuitu, vel ſine alia iuſta cauſa ea quę debēt illi aliqua iuſta ratione: nam ſi nullæ perſonæ eccleſiaſticæ, etiā Papa donare poſſūt bona eccleſiaſtica, nec reditus eorū ad ſe pertinētes prohibito ſine

pauper-

paupertatis vel pietatis intuitu, vel sine alia iusta causa: & remissio debiti est donatio, consequitur profecto nõ posse illos facere huiusmodi remissionem. Aliquando tamen iusta causa esse posset, si per eam cresceret deuotio eius, cui fit remissio in sanctam Sedem Apost. vel reductio ad eius obedientiam, vel alia obsequia pro CHRISTO, vel sede Apost. vel Ecclesiæ defensione præstitisset, vel probabiliter præstiturus esset: quę tamẽ omnia directe, vel indirecte causam pietatis respiciunt. Sed non quicquid horum quod sufficit ad iustificandam alicuius quantitatis remissionem, sufficit ad iustificandam quantæcumque remissionem. In quo quia certa regula dari non potest arbitrio prudentis dispensatoris relinquendum est, arg. l. 1. ff. de iure delibe. & c. de causis. de off. deleg. Qua ratione defendi potest illa grandissima remissio fructuum ecclesiæ occupatorũ in Anglia per multos, quando ministerio Catholici Regis Hispaniarũ Philippi II. & Reginæ Mariæ Iulio III. Pontifice Max. in eius obedientiam illa reducta fuit.

Septimo infertur, quod non videntur satis perpensę remissiones illæ quas vidi fieri à Commissarijs sanctæ Cruciatæ de fructibus male perceptis, & alijs Sedi Apost. restituendis, indifferenter septima parte restituendorũ restituta: quoniam pro causarum eis remittendi varietate, alijs minoris partis, & alijs maioris facienda remissio videtur. quod etiam iuste applicari posse videtur compositionibus cum Camera Apost. fieri solitis.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo qua episcopus speciem vnam bonorum mobilium, seu se mouentium beneficiarij morientis optat, valida. & eius consuetudinis limitationes.*
2 *Reditus annuus res immobilis censetur.*
3 *Mutuum nequit iuste fieri, nisi gratis.*

§. 16.

OCTAVO infertur, validam esse consuetudinem Conimbricensis episcopatus Lusitaniæ, & aliorum illius prouinciæ, quæ habet, vt vna res, siue species bonorum mobilium, vel se mouentium beneficiarij morientis quam episcopus elegerit, cedat illi, quasi in consolationem damni obuenientis ei ex sui beneficiarij morte: qua ratione vulgus appellat illam luctuosam. Cuius consuetudinis valor probatur, eo quod, vt supra diximus, omnis consuetudo disponens vt spolia beneficiarij cedant operibus pijs, vel futuro successori, vel alicui alij ecclesiastico ad vtendum

ctis ad ſuam honeſtam, atque decentem ſuſtentationem, vel alia opera pia, valet, & excuſat. Hæc autem eſt eiuſmodi. ergo &c.

Per quam tamen rationem limitanda eſt primo, non procedere, ſaltem poſthac in beneficiario, cui non fuit in vita beneficium vel penſio maioris valoris quam 30. ducatorum annuorum, neq; exercuit negotiationem illicitam: quia per extrauag. præfatam Pij V. relatam ſupra §. 8. eiuſmodi beneficiarij relicta non debent inter ſpolia computari, vt ſuper ea eſt annotatum.

Secundo limitatur præfata conſuetudo per eandem præfatam rationem, ne epiſcopus poſſit vti ea re, vel ſpecie, per eum electa ſiue luctoſa in profana.

Tertio limitatur non procedere in vlla re ſacra, vel vllō ornamento, vel paramento, miſſali, libro cantus, vel alio, in vita morie̅tis officijs diuinis age̅dis ab eo ante mortem ſuam deputato: hæc enim omnia extra numerum ſpoliorum conſtituit præfatus Pius V. relatus in prædicto §. non quidem, vt in eis hęredes ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedāt, ſed vt ea eccleſiæ beneficiarij præmortui maneant applicata, vt ibi latius tangitur: & ita nō poteſt epiſcopus eam ſibi deligere, cum per prædictam extrauagan. præuentus ſit epiſcopus applicando eam eccleſiæ. Et quia extrauagās prædicta eſt ſpecialior prædicta cōſuetudine, videtur derogare illi, per regulam generi per ſpeciem. de regu. iur. lib. 6. & l. in toto. ff. eod. cum citatis vtrobique à doctoribus, præſertim à Decio in d. l. in toto.

Quarto limitatur, ne procedat in ſcamnis, me̅ſis, cupis, & alijs vaſis vacuis quę beneficiarius moriens reliquit: quæ adeo non cadunt ſub numerum ſpoliorum, nec eccleſiis applicatorū, vt hęredes tam ex teſtamento, quam ab inteſtato in illis ſuccedāt, etiā ſi ex redditibus eccleſiaſticis fuerint acquiſita, vt ſuper eade̅ extrauagāte. §. 8. annotauimus.

Nono infertur, videri poſſe alicui quod non poſſet beneficiarius relinquere vlli operi etiam pio, in quibus terris eiuſmodi conſuetudo viget vllam rem, vel ſpeciem ſuorum mobilium, vel ſe moue̅tium, alicui ita efficaciter, vt ea cedat legatario, vel hæredi cōtradice̅te epiſcopo. Tum quia ſecundū aliquos iure canonico non valet rei alienę legatū, ſecundum glo. cap. filius. de teſta. per illum tex. Tum quia videtur legare per ignorantiam legis, vel conſuetudinis præfatæ, ne pręſumatur in dubio delinquere, contra cap. 2. de reg. iur. & l. merito. ff. pro ſoc. Sed contrarium videtur verius: quia recepta ſententia habet in d cap. filius. & l. cum rem alienam. C. de legat legatum rei alienæ ſcie̅ter factū, valere ad hoc, vt hæres eam redemptam à domino, vel æſtimationem eius ſi ille nolit ve̅dere, tradat, vel ſoluat legatario. At hoc legatum nō poteſt ex alio capite infirmari, quam quod videtur per illud teſtatore̅ alteri poſt mortem ſuam debendam legare alteri. Si ergo legando rem

quam

quam sciret esse ipsius episcopi validè legaret, à fortiori legatum rei debendę illi valebit, arg. authen. multo magis. C. de sacrosan. eccle. cap. cum in cunctis. de elect. Nec obstat l. 2. de opti. vel elect. leg. quatenus habet, posse legatarium cui generaliter est optio serui legata, quem voluerit optare: non obstante quod hæres de illo aliter disponat: quoniã nolumus dicere quod huiusmodi beneficiarius præiudicare possit episcopo, sed quòd legatarius habebit speciem illam, si episcopus eam non optarit, vel æstimationem eius, si eam optauerit, & noluerit hæredi eã redimenti vendere, perinde ac si episcopo legasset, per communiter recepta in prædictis glo.

Decimo infertur, quod Episcopus posse stante prædicta consuetudine, deligere vnum numisma, quod valeret 100. 500. vel 1000. scutis quia illud licet valeat multis scutis. est tamen vna res mobilis. Maioris tamen quęstionis esset, an posset deligere loculos seu bursam intra arcam in qua beneficiarius haberet 100. vel 500. vel 1000. scuta aurea? & videtur quod non: quoniam non constituunt vnam rem essentialem nec vnam rem artificialem, de qua in l. eum qui. ff. de vsucap. & in l. qui vniuersas. ff. de acqu. poss.

Vndecimo infertur, maioris esse quæstionis, an extante prędicta consuetudine posset Episcopus eligere de bonis beneficiarij summam illã pecuniæ, quam haberet in aliquo monte, ex qua ei aliquid annuũ rediret. nam à parte negatiua stat, quod illa summa pecuniæ nõ est vna res essentialis, nec artificalis à nummis, qui eam constituũt separata; & ita potius est multæ res & species quam vna; non enim constituunt aliquod totum essentiale, vel integrale, iuxta prædictam l. eum qui. ff. de vsucap. & l. qui vniuersas. ff. de acqui. poss. cum multis citatis ibi à glo. Tum quia eiusmodi pecunia non erat prædicti beneficiarij, sed ipsius mõtis, cui pro pretio annui reditus fuit tradita: nã licet vulgus appellet frequenter eiusmodi pecunias depositas, non tamen sunt vere depositæ, alioqui grauis vsura cõmitteretur, sed sunt pretia verarũ emptionum redituum annuorum, cum pacto de redimendo, iuxta extrauag. 1. & 2. de emptione, & aliam Pij V. super censibus editam, à nobis glos. ornatam in tract. de vsur. super cap. 1. 14. quæst. 3. Tum quia reditus an-
a nuus, qui erat ipsius clerici nõ potest eligi ab Episcopo; quia nõ censetur res mobilis, sed immobilis, clem. exiui. §. cumq ue annui reditus. de verbor. signific.

A parte vero affirmatiua stat, quod pecunia posita in arca, vel sacculo signato censetur potius species, quã quantitas, per l. talis scriptura. §. idem si legetur. & l. plane. vers. sed hoc ita erit. l. sed si certos. ff. de leg. 1, quatenus probant differre, an quis leget certam quantitatem pecunię in genere, vel simpliciter, an pecuniam quam in illa, vel illa arca, vel saculo. quia in priore casu non censętur legata vlla species, in posteriore

vero

vero sic: adeo quod hæres non satisfaceret legatario tot,& similes nũmos præstando quot,& quales testator habuisset in illo sacculo. Ab eadem quoq; parte stat, quod Bart. post Dyn. determinat in d. l. talis scriptura. eum qui legat 110. quæ apud Campsorẽ habet, videri legare speciem, quæ non potest solui in 110. similibus: adeo quidem quod si adderet pœnam, vt perderet vineam si non solueret illa, perderet eam, si ea in alios vsus impenderet, etiamsi alia similia soluere paratus sit: vbi respondet l. quidam. eod. titulo; quæ contra eum facere videtur, quatenus habet solui posse legatũ 400. de quibuscunque etiamsi factum à testatore declarante, vt soluerentur illa, de illis,& de illis, quę illic, & illic, habebat.

Pro resolutione dico primo, quod eam pecuniam non potest Episcopus pro luctuosa eligere, si ex ea iuste redibat aliquid ad beneficiariũ: quia si iuste aliquid ex ea redibat, nec erat beneficiarij, nec ab eo vere mutuata vel deposita sed in pretium iustum eius reditus annui, qui ad
3 eum redibat, data; iuxta præfatas extrauag. quoniam mutuum nequit iuste fieri, nisi gratis, cap. consuluit. de vsur. neque depositum rei consistentis in numero, põdere, vel mẽsura; ita vt depositarius possit ea vti: quia simul ac vti cœperit transit in mutuum l. quintus. ff. depos. & l. die. §. qui pecuniam. & l. certi condictio. §. fin. ff. de reb. cre. & ita id quod vltra sortem inde acciperetur, esset vsura, iuxta prędictũ cap. consuluit. & cap. si fœneraueris. 14. q. 3. At si pecunia erat data in pretium iustum reditus annui non erat beneficiarij sed mõtis: quia pretium rei emptæ fit venditoris. §. pretium. & §. item pretium. instit. de empt. & vend. & consequenter non posset ab Episcopo pro luctuosa eligi.

Secundo dico etiam, quod non posset eligi ab Episcopo prædicta pecunia, si esset deposita ea lege tacita, vel expræssa, vt ea possint vti rectores Montis: quia tunc nõ esset deposita vt species, sed vt quãtitas, vnde Bar. in prędicta l. talis scriptura. communiter receptus, ait decisioni eius superadditę, non esse locum, si centum illa quæ testator habebat apud Campsorem non erant in sacculo signato, sed ita deposita, vt liceret eis vti.

Tertio dico, quod verius videtur, quod non possit Episcopus eligere prædictam pecuniam pro sua luctuosa, etiam si essent deposita in sacculo obsignato ea lege tacita, vel expressa, vt Rectores Mõtis nõ possint ea licite vti, sed manere parata ad emẽdum reditum illius Montis, quum primum occurreret venatis. Tum quia illæ pecuniæ licet sint in sacculo inclusæ, non constituunt vnam rem, nec vnum totum essentiale, vel integrale, sed solum vnum cumulũ, vel aceruum, de quo agitur in l. vulgaris. ff. de furt. relata in cap. vulgaris. de pœnit. dist. 1. quod non sufficit; alioqui consequeretur Episcopum posse eligere triticum, vel hordeum, quod haberet beneficiarius in granario repositum, quod

nusquam est in vsu. Tum quia prædicta consuetudo exorbitat à iure communi:& ita non est extendenda. præiudicat etiam iustis hęredibus beneficiarij iure communi vel particulari iusto testantis: & ita veluti odiosa debet restringi,c.odia.de reg.iur.lib.6 & ita intelligenda est de re,& specie quæ est proprie vna,qualis proprie est res cōtinua,& qualis non est illa, quæ tantum est vna ordine,vt familia, & ciuitas,quod luculenter docet S.Tho.in 1.Eth.lect.1.in princ.Tum quia alioqui cōsequeretur quod Episcopus posset deligere gregem ouium,& porcorū vel armentum boum,vel equorum, quę sunt magis vel æque vna, quā pecunię in sacculo positæ.Tum quia non obstat supradicta l.talis scriptura.cum suis concordantijs:primum quia non probat prædictas pecunias in sacculo vel capsa positas esse vnam rem:& cōsuetudo de qua loquimur solum facit facultatem deligēdi vnam rem.Deinde quod solum probat pecunias in earum casibus reputari potius species quam quantitates,quod non est contra id quod diximus de vera rei vnitate, quę requiritur,vt pro luctuosa eligi possit, per rationem supradictam.

SVMMARIVM.

1 *Bulla affrancationis Pij V.qua circunspecte composita est.*
2 *Bullam contra præfatam 7.difficultates.*
2 *Prima,quod dat facultatem alienādi immobilia ecclesiastica sine mandato speciali.*
2 *Secunda quod dat facultatem alienandi non seruata forma iuris.*
3 *Tertia quod faciat facultatem tollendi pacta.*
4 *Quarta quod faciat facultatem tollendi dominia sine consensu dominorum.*
4 *Quinta quod dat facultatem procedendi sine citatione.*
5 *Sexta quod dat facultatem faciendi,vt eadem bona sint ecclesiastica,et non ecclesiastica.*
Septima quod facit facultatem execrandi sacra.

§. 17.

POstremo omnium ex proximis corollarijs, & efficacius ex 7. notabili supra §. 3.excerpto infertur ratio dubitandi & decidendi de iustitia bullæ Pij V. super affrancatione bonorum ecclesiasticorum,cuius tenor sequitur.

PIVS

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI.

1 *VENERABILIBVS fratribus Ioanni Hoſtien. Morono, & Ioanni Albanen. Epiſcopis de Mōtepolitano, & dilectis filijs Aloyſio S. Marci, S. R. E. Camerario Cornelio, Michaeli S. Mariæ ſupra Mineruam Alexandrino, Ioanni Paulo S. Pancratij ab eccleſia, Marcoantonio S. Calixti Maffeo, Petro Donato ſancti vitalis Ceſio, Hieronymo Sāctæ Suſannæ Ruſticuccio, et Ioanni Hieronymo S. Ioannis ante portam Latinam titulorū Albano nuncupatis presbyteris Cardinalibus, ſeu maiori parti veſtrum in Curia nunc et pro tempore exiſtentium ſalutem et apoſtolicam benedictionē.*

Et ſi benedictus Deus, & dominus pater miſericordiarum, et totius conſolationis, qui ſeruos ſuos ſperantes in ſe non derelinquit, nos miſericorditer eſt conſolatus, tradendo partem inimicorum ſuorū in man⁹. ſeruorum ſuorum: dum tamen de gregis Dominici ſalute ita exactam curam gerimus, vt illius non ſolum præſentibus, verum etiam futuris periculis occurrendū eſſe iudicemus, animaduertimus plane nobis omnino neceſſe eſſe hanc victoriā ea, qua poſſumus ratione proſequi, cū ſi perfido Chriſtiani nominis hoſti, quieſcendi, & vires inſtaurandi, nouāq; claſſem inſtruendi, terreſtremq; exercitum comparandi ſpatiū dederimus fructus, qui ex nuper parta victoria vberrimi ſpectātur inanes, et vacui prorſus redderentur: quod ne fiat omni prorſus ope enitēdū eſt, vt nouis copijs terra mariq; inſtructis qui nuper nobis ipſis timebam⁹, & ipſius hoſtis terreſtres, quos maximos, vt accepimus, parat impetus reprimere, et eiuſdem loca inuadere, et durum ſeruitutis iugū quam pluribus Chriſti fidelibus impoſitū excutere, et Chriſti nomē propagare ſtudeamus Verū cū in hoc opere adimplendo multa, ac ea, quā ærarium noſtrum retro actis ſubſidijs labefactatū nō habet pecuniarū ſumma ſit expediēda, mirū nemini videri debet, ſi pecunias vndequaq; licite tamen exquirim⁹, quibus præmiſſa exequi valeamus. Habita igitur ſuper ijs cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Card. in Cōſiſtorio noſtro ſecreto diſcuſſione, et deliberatione matura, de ipſorū fratrum conſilio, et vnanimi aſſenſu ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aliorum Romanorū pontificū prædeceſſorum noſtrorum, qui ſimilibus vel alijs tunc vrgentibus neceſſitatib⁹ nōnulla bona eccleſiaſtica vendiderunt, veſtigijs inhærendo. Circunſpectioni veſtræ, quorum integritas in rebus gerendis dexteritas. nec non fides & prudentia, ac cum rerum experientia coniuncta ſolertia, nobis iamdudum perſpectæ & cognita ſunt, quoſque propterea ad infraſcripta omnia noſtros, & apoſtolicæ Sedis Commiſſarios & executores facimus & deputamus: quod infra annum à die publicationis præſen

tium computandum, per vos vel alium seu alios à vobis per vestras patentes literas deputandos, quoscumque canones, liuellos, responsiones, recognitiones, & census perpetuos vel tẽporales, præcariæ perpetuæ seu emphyteosis, vel vsus, & quocunque alio ẽt feudi (iurisdictione tamen tẽporali carentis) nomine nuncupatos sub quibusuis caducitatis, & alijs pactis, & conuentionibus, ac obligationibus, nec non modis ẽt in recognitionẽ directi dominij & proprietatis, seu ẽt causa honoris alioue iure, occasione, vel aliter quomodolibet cõstitutos, super quibusuis casalibus, possessionibus, terris, vineis, domib^9, prædijs, pratis, nemoribus, syluis, vallibus, paludibus, tenimẽtis, & alijs bonis immobilib^9, cuiuscũq; quantitatis, valoris, ac estimationis ẽt speciali nota dignis, existẽtibus, & quorum omnium & singulorum bonorum corpora pro expressis hic haberi volumus, perinde ac si singula ipsa corpora, cũ suis coharentijs et qualitatibus descripta essent: quarumcunq; ecclesiarum ẽt Cathedralium, et Metropolitanarum, ac Patriarchalium, necnõ basilicarum, et monasteriorum, congregationum, ordinum, Hospitalium, ẽt actu hospitalitatem seruantium, militiarũ, & aliorum religiosorum, & piorum locorum ẽt quantuncunq; priuilegiatorum, & exemptorum, ac habentium quod in speciali vel generali expressione, nisi certis modo, & forma seruatis non veniant, neq; comprehendantur, in vrbe primũ, necnõ extra illius muros, ac quibuscunq; ciuitatibus, terris & locis per totã Italiam constitutis consistentium; exceptis tamen dumtaxat canonibus liuellis responsionib. recognitionibus & censibus super Castris, fortellitijs, villis & oppidis constitutis & assignatis, ad quæcunq; loca supradicta spectant, per quoscunq; tam collegia, capitula, conuentus, cõstates, vniuersitates quarumcunq; Ciuitatum, oppidorum, terrarum castrorũ. villarum, et locorũ, quã particulares, personas ẽt episcopali vel alia maiori ecclesiastica vel mundana dignitate & excellentia præditos solue. seu debitos vel debendos pro pretio seu pretijs quod seu quæ vobis vel maiori parti vestrũ, videbitur seu videbuntur ẽt per interpellatas vices, nobis et Cam. apost. in actu extinctionis seu liberationis infrascriptarum, seu infra tempus per uos statuen. persoluendo, seu persoluẽdis: etiam sine aliqua causæ cognitione, & nullis tractatibus nulliusue solennitatibus desuper habitis, & seruatis, & sine requisitione & consensu eorum, qui de iure uel aliter requiri deberent: ac illis etiam inuitis & reclamantibus. extinguere, nec non & cum quibuscunq; dictorũ Canonum, liuellorum, responsionum, & quouis alio nomine nuncupatorum censuum debitoribus transigere, & casalia, possessiones, uineas, domos, prædia, prata, ac terras, nemora, syluas, ualles, paludes, tenimenta & alia bona prædicta ẽt si minus legitime, aut alias nulliter à principio alienata fuerint, illaue seu illorũ aliqua adueniente fine certarũ linearum, et generationum quibus, seu temporis ad quod concessa sint,

vel

vel cõcedi cõsueuerũt ex forma et pactis in inuestituris desuper factis expresse appositis, seu ob canones, census, vsus respõsiones debitos, ac loco & tẽpore cõsuetis nõ solutos, aut inuestituras legitime tempore non acceptas alienationesue de rebus ipsis tã iure proprio, quã etiã ratione vtilis dominij, ecclesia tamen irrequisita, aut etiã contradicente factas: aliaue quauis occasione & causa etiam speciali mẽtione digna ad ecclesias, monasteria, Prioratus, Plebanias, Archipresbyteratus, Praeceptorias, Domos, Collegia, Capitula, Conuent⁹, Congregationes, Hospitalia, Militias illorumue mensas quascumq; necnon caetera alia cum cura vel sine cura secularia, & quorumuis ordinum regularia beneficia ecclesiastica qualitercunq; qualificata, & alia loca religiosa et pia huiusmodi spectent aut eo ipso & pleno iure reuerti & deuolui debe rent: tã quã forsan propterea, seu alias quomodolibet inter quoscunq; ĩ quauis instantia ligitiosa existerent, & pro tempore fuerint: aut inuestiturae & concessiones de casalibus, possessionibus, vineis, domibus, praedijs, pratis, nemoribus, syluis, vallibus, paludibus, tenimentis et alijs bonis huiusmodi etiam ab antiquissimo tempore factae; pactaq; conuentiones, & promissiones inter dantes & recipientes in id etsiam iteratis & multiplicatis vicib⁹ apposita, inita et iurata aliquomodo tacite vel expresse repugnarent seu obstarent, illorumq; feudatarios, vsuarios, emphyteotas, precarios, censuarios, liuellarios, locatarios, conductores, ac vtiles dominos (à feudi vt praefertur iurisdictione vacui) vsuũ, censuum, canonum, liuellorum, precariae, responsionum, et recognitionum huiusmodi, ac etiam laudemiorum seu capsoldorum in pecunia numerata, vel alia specie debitorum praestatione, onereq; nexu, et obligatione, reuersione et deuolutione praedictis, ac renouatione inuestiturarum, consensu directorum dominorum in alienationibus et trãslationibus de illis in quoscunq; etiam penitus extraneos pro tempore factis adhibendo. necnon omni superioritate et iure ecclesiastico, atque vexatione litiũ quarumcunq. quae forsan super inde ẽt inter ipsos directos dños ex vna et possessores bonorum huiusmodi parte altera, nunc & ĩ futurum mota extiterint, & indecisa quomodolibet ĩ quacumq; instantia pẽdeãt, quarum statum & merita, nominaq; & cognomina Iudicum & Commissariorum, & delegatorum coram quibus, et collitigantium inter quos forsã sic indecisae pendent: simulq; eorum titulos & iura, etiam nulla, & infecta pro expressis hic haberi volumus, perpetuo ĩ toto vel parte affrancare, & liberare: illisq; possessiones, & alia bona huiusmodi etiam si ĩ cõmissum: quia directum dominium et proprietatẽ eorum, quorum iuris sunt aut esse praetenduntur ĩ iudicio vel extra, expresse etiam & pluries negauerint, recognitionemue de directis dominio, & proprietate huiusmodi etiam requisiti facere neglexerint; seu recusauerint: vel ob canonis non solutionem, aut extinctã lineã, aut alienationes, vt supra factas, siue quouis alio praetextu cecidissent ad ecclesiasq; monasteria,

Prioratus, Prepositturas, Præpositatus, Plebanias, Archipresbyteratus, Præceptorias, Domos, Collegia, Capitula, Conuentus, Congregationes, Hospitalia, Militias, Mensas cæteraq; beneficia et loca prædicta quomodolibet deuoluta, & pleno iure iam reuersa essent, ab omni & quacunq; et caducitatis, deuolutionis, reuersionis renouationis, consensusq; adhibitionis huiusmodi molesti a libera & francadimittere, & perpetuo cõcedere: nec nõ quecunq; instrumenta & scripturas. pactis, promissionibus, cautelis, & alijs in similibus apponi solitis & necessarijs vallata et firmata conficere & celebrare. ac quemcunque seu quoscunque; Commissarios tam speciales quàm generales qui præmissa aut eorum aliqua vice nostra suppleant: cum simili vel limitata ac vobis beneuisa potestate deputare, & subdelegare, cæteraq; q̃ id quomodolibet necessaria & opportuna facere, & exequi libere & licite possitis & valeatis, plenam & liberã licentiã & facultatẽ, ac auctoritatẽ Apostolia auctoritate tenore præsentium cõcedim᷒. Necnon secuta liberatione hac lites & causas huiusmodi & tã pendentes quã incohandas ex nũc prout ex tũc et è cõtra harum serie auocamus, & penitus extinguimus, atq; perpetuũ silentiũ super illis alijsq; præmissis, Præsulibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Plebanis, Archipresbyteris, Preceptoribus, Commendatarijs, Collegijs, Capitulis, Cõuẽtibus, Cõgregationibus, Rectoribus, Administratoribusq; supradictis & alijs quibuscunq; cuiusuis stat᷒, grad᷒, ordinis, conditionis, dignitatis, & præeminentiæ, existentib᷒, quorũ id quomodo libet directe, vel indirecte interest, vel ĩ futurũ interesse poterit, imponimus. Insuper ne vllo vmquã tempore dubitari contingat, si liberatione et affrãcatione huiusmodi secutis, priuilegia, immunitates, libertates, et exemptiones, quæ tam ecclesia ipsa quam possessiones, & alia bona supra dicta, illasq; sic pro tempore titulo feudi, vs᷒, emphytheosis, liuelli, precaria, seu alias quomodolibet obtinentes habuerunt & habẽt, perierint et expirauerint, quod eaten᷒, quaten᷒ vobis visum fuerit, exẽptiones, immunitates, priuilegia, libertates, de quib᷒ supra, & præsertim quod ĩ publicatione, et cõfiscatione, bonorũ, particulari vel vniuersali et ob quodcunq; delictum, & crimen pro tẽpore cõmissa, casalia, possessiones, terræ, vineæ, domus, prædia, prata, nemora, siluæ, valles, paludes, tenimenta, & alia quacũq; bona feudalia, emphyteotica, liuellaria, præcariata, censualia seu alias quomodolibet ecclesiis, monasterijs, prioratibus, præpositturis, præpositatibus, plebanijs, archipresbyteratib᷒, præceptorijs, domib᷒, collegijs, capitulis, cõuẽtibus, cõgregationib᷒, hospitalibus, militijs illorũue mẽsis, ceterisque beneficijs, & locis pijs, huiusmodi obnoxia nequaquam veniant, aut comprehendantur, aut vllo modo publicari seu Curiæ cuiusuis domini ecclesiastici vel temporalis confiscari possint, vel debeant, quæ tam ecclesiæ quam eisdem possessionibus, terris, vineis, domibus, prædijs, pratis, nemoribus, siluis, vallibus, paludibus, tenimentis, & alijs huiusmodi bonis, illisque sic ea in feudum, liuellum emphy-

teosim

teosim precariam, vsum, censũ, aut alias quomodolibet pro tempore obtinētibus retroactis tẽporibus de iure, priuilegio, consuetudine seu alias cõcessa fuerunt, et cõpetere dignoscũtur; ac durante superioritate, nexu, obligatione, et onere præstationis canonis, liuelli, census, præcaria, respõsionis, reuersionis, et deuolutionis, directique dominij et proprietatis supra dictorum vtebantur, potiebantur et gaudebãt; vtiue potiri et gaudere poterant et debebant, nequaquam ob liberationẽm et affrancationẽ huiusmodi aliaue barum nostrarum vigore quomodolibet pro tempore secuta expirent, aut cessent, sed in suo pristino robore et vigore permaneant, eisq; obtinentibus pro tempore terras, vineas, domos, prædia, prata nemora, siluas, valles, paludes, tenimenta & alia bona huiusmodi etiam vt præfertur affrãcata & liberata vt prius non solum pariformiter, sed æque principaliter et absq; vlla prors⁹ differentia, ac vere et non per fictionem perpetuo gaudeãt potiantur et fruantur in oĩbus et per omnia sibiq; suffragẽtur, et suffragari debeant perinde ac si superioritas, onera, nexus, et obligationes canonũ, feudi, vsuũ, emphyteosis, liuellorum, precariæ, censuum, responsionum, reuersionum, deuolutionum inuestiturarũ, directi dominij ac proprietatis huiusmodi durarent, et nullaten⁹ extincta essent, si et prout vobis cõcedere videbitur cõcedim⁹, statuim⁹ et indulgem⁹. Ita tamen vt priuilegia, et exemptiones, huiusmodi per vos cõcedi et reseruari nequeant reis criminũ læsæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ, assassinij, et offensionis Cardinaliũ, vel Episcoporũ; his enim casib⁹ si alias de iure loc⁹ futur⁹ sit cõfiscationi, priuilegia huiusmodi cõcedi aut suffragari nullo modo posse volum⁹. Decernẽtes affrancationes, liberationes, inuestituras, et cõcessiones ac alia præmissa per vos seu maiorẽ partẽ vestrũ, aut a vobis respectiue deputãdũ vel deputãdos ab eis et singulos eorũ vt præfertur faciẽda et exequenda perpetuæ firmitatis robur obtinere debere, ac feudatarios, vsuarios, emphiteotas, liuellarios, præcarios, censuarios et vtiles dominos, ac alios prædictos eorumq; hæredes et successores quoscũq; ac alios quorum interest vel interesse poterit modo aliquo cõtra præsentiũ tenorem desuper molestari, inquietari, vel impediri nõ posse: sed illos ac possessiones, vineas, domos, prædia, prata, nemora, siluas, valles, paludes, tenimẽta, bona ac iura huiusmodi frãca, libera, et allodialia perpetuo fore et esse: et vt talia ac prout alia bona mere laicalia et profana ĩ quoscũque, ẽt penit⁹ extraneos, et incapaces, tã ex dispositione inter viuos, quam causa mortis et ab intestato trãsferre, ac trãsferri et alienari libere et licite posse et debere. Et insuper nõ modo ecclesias, monasteria, priorat⁹, præposituras, præpositat⁹, plebanias, præceptorias, archipresbyterat⁹, domos, collegia, capitula, cõuẽt⁹ cõgregationes, hospitalia, militias, mensas cæteraq; beneficia & loca prædicta eorumque præsules, abbates, priores, præpositos, plebanos, archipresbyteros, præceptores, commendatarios, rectores, & administratores quocunque

nomine nuncupatos, sed neque nos aut successores nostros Romanos Pōtifices aut Cameram Apostolicam vllo vnquam tempore præmissis se opponere, aut ab illis reclamare, vel beneficiū restitutionis in integrū sub lesionis ēt enormis, enormissimæ, aut ēt totalis, aut alio quocunq; prætextu petere, vel impetrare, aut ab alio impetratis seu ēt motu simili concessis vti; minusq; præsentes literas, sub quibusuis similium vel dissimiliū alienationū, reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, & alijs contrarijs dispositionib. cōprehendi nullatenus posse, sed semper ab illis exceptas, et quoties illæ emanabūt, toties in pristinum statum repositas et plenarie ēt sub quacunq; data per ipsos eligenda cōcessas: vimq; validi et efficacis, ac onerosi cōtractus inter nos et sedem Apostolicam, et dictos liberatos ēt cum iuramento initi et stipulati fortiori; et ita ab omnibus censeri atq; incōmutabilis voluntatis et intentionis nostræ esse: sicq. in præmissis omnibus et singulis per quoscunq; Iudices, et Cōmissarios quauis auctoritate fungentes, et locorum ordinarios etiā causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales vbiq; decidi cognosci et iudicari debere. Irritum quoq; si secus super ijs à quoquam quauis auctoritate scienter vel ingnoranter cōtigerit attētari. Ceterū vt indemnitate ecclesia rum, monasteriorum, prioratuū, præpositurarum, præpositatuum, plebaniarum, archipresbyteratuū, præceptoriarum, domorum, collegiorū, capit. plebaniarā, conuentuū, cōgregationum, hospitalium, militiarum, illorūq; mensarum cæterorumq; beneficiorum, et locorum huiusmodi aliqua saltem ex parte cōsulatur, volumus quod eisdem ecclesiis; monasterijs, prioratibus, præposituris præpositatibus, plebanijs, archipresbyteratib. præceptorijs, domibus, collegijs, capitulis, cōuentibus, cōgregationibus, hospitalibus, militijs, illarumq; mensis, ceterisq; beneficijs et locis prædictis quorum canones, liuellos, respōsiones, recognitiones, cēsus, precarias, emphyteoses, seu alia quacunq; iura per vos seu maiorem partem vestrum liberari, affrancari alienari, et transigi contigerit, aliqua recōpensa nō quidem fundo super quo canones impositi sunt correspectiua, sed respectu annui reditus, ipsas ecclesias, monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, plebanias, archipresbyteratus, præceptorias, domos, collegia, capitula, conuentus, congregationes, hospitalia, militias, illorumque mensas, cæteraque beneficia & loca huiusmodi percipi soliti æquiualens, aut minor, si vobis aliquando visum fuerit; super alijs bonis stabilibus, seu tot locis montium nonvocabilium, etiam pietatis nūcupatorum, & per singulas vniuersitates, ciuitatum, oppidorum, terrarum et locorū huiusmodi pro tempore erectorū, & institutorū, vel facto partis pecuniarum ex dicta affrancatione, liberatione, & transactione redigendarum vobis beneuisa actuali deposito, ad effectum illam ad ecclesiarum, & locorum prædictorum cōmodū inuestiendi assignetur, ipsaq; assignata recōpensa perpetuo pro euictione iurium affrancatorum

huiusmodi

huiusmodi remaneat:et exinde amoueri nullaten⁹ possit. Atq; vt eo magis securitati eorum,qui vobiscũ aut deputandis a vobis sunt cõtractaturi prouideatur,statuimus quoad ipsos affrancãtes,et liberantes,facultatem hanc affrancandi,liberandi,transigendi,& alienandi,vobis concessam,nullatenus conditionalem,aut ad certam formam & modum restrictam,sed quoad validitatem contractuũ celebrandorum,ipsorũq; affrancantium et acquirentium securitatem puram & liberam cẽseri, nullamq;recompensæ assignandæ rationem haberi;affrancationesq; & liberationes faciendas sic valere ac tenere,ac si prædicta omnia sine aliqua recompensæ mentione cõcessa essent. Ac insuper affrancationes,liberationes,et transactiones,præfatas perpetuo effectum sortiri:ipsosq;affrancantes,liberantes,et transigentes securos esse, etiam si contingeret recompensationes per vos eisdem ecclesiis monasterÿs,prioratibus,præpositurís,præpositatibus, plebanÿs,archipresbyteratibus, præceptorÿs, domibus,collegÿ,scapitulis,conuentibus,congregationibus,hospitalibus militÿs illorumq;mensis,cæterisq; beneficÿs & locis hũmodi vel nullo modo dari,vel dandas & assignandas ab eisdem de facto,vel de iure in totum,vel pro parte euinci,eosdemq; affrancantes,liberantes,& transigẽtes,nullo vnquam tempore in perpetuum teneri ad probandũ actualem pecuniarum numerationẽ, aut pecunias per eos erogatas in Sedis Apo. vtilitatẽ versas,minusue recõpensam esse assignatam; cũ pro eorũ perpetua securitate sufficere velimus exhibitionẽ vestrarum literarũ patentiũ quibus affrancatio hũmodi concedatur, ẽt si contingeret vllo vnquam tempore cõtrariũ probari,nihilominus vniuersis & singulis personis in dignitate ecclesiast. cõstitutis in dictis locis cõsistentibus motu simili mandamus quatenus ipsi vel duo,aut vnus eorum per se, vel alium seu alios præsentes literas,& in eis contenta quæcunque vbi, et quando,opus fuerit, & quoties pro parte alicuius fuerint requisiti faciant auctoritate nostra extinctiones,affrancationes, liberationes,et alia præsentiũ vigore facienda ab omnibus,quos illa concernũt inuiolabiliter obseruari.illisq;bonis affrancatis et liberatis hũmodi dominos & possessores, ac omnes et singulos quos quomodolibet cõcernũt,eorũq; hæredes et successores quoscunq;pacifice frui,et gaudere: nec permittãt quemquam contra præsentium,aut ipsorum instrumentorũ seu literarũ patentium tenores modo aliquo molestari,impediri,aut inquietari contradictores quoslibet,et rebelles per sẽtẽtias,cẽsuras,et pœnas ecclesiasticas aliaq;opportuna iuris et facti remedia appellatione post posita compescẽdo, legitimisq; super his habẽdis seruatis processibus sentẽtias censuras,et pœnas ipsas ẽt iteratis vicibus aggrauando, inuocato ẽt ad hoc si opus fuerit auxilio brachÿ sæcularis. Non obstãtibus fel. rec. Bonifacÿ VIII. de vna,et Cõcilÿ generalis de duabus dietis,et Symmachi quæ incipit. Non liceat Papæ.necnõ Benedicti XII. Pauli II et Pauli

 IV. Roma-

IV. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorũ, necnõ de non tol lendo cuiquã ius quæsitũ, ac alijs apostolicis, necnõ in quibusuis genera libus, prouincialibus, & synodalibus cõcilijs editis specialibus vel gene ralibus, cõstitutionibus et ordinationib⁹, ac quarumuis ecclesiarũ, Mo nasteriorum, ordinumq; militiarum, hospitalium et locorum præfatorũ ac aliorum quorumcunq; ẽt iuramento confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, vsibus, naturis, et consuetudi- nibus priuilegijs quoq; indultis & literis apostolicis, per præfatos & quoscunq; alios Romanos Pont. prædecessores nostros, ac nos & Sedem Apost. etiam per viam generalis legis & statuti perpetui, necnon motu proprio ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine etiam consistorialiter, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, alijsque efficacioribus efficacissimis et insolitis clausulis; etiam in vim contractus et pluries concessis, cõfirmatis, et innouatis: quibus omnib⁹ ẽt si de illis eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et indi- uidua non autem per clausulas generales idem importantes mentio ha benda, seu quauis alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, cæte risq; contrarijs quibuscunq; aut si aliquibus cõiter vel diuisim ab eadẽ sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excõicari non possint per literas Apost. non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbũ de indulto hũmodi mentionem. Et ne vllo vnquam tempore de viribus in huiusmodi negotio per vos gerendorum dubitari contingat, ex eo quod ab initio non omnes in vnum conuenerititis, aut ex vobis præsen tibus aliqui recesserint, & ex absentibus negotio iam incboato alij re. dierint, decernimus inspiciẽdum numerum maioris partis vestrũ præ sentium in Curia tempore conclusionis: ita vt quod aliqui ex vobis cœ perint, alij libere illud prosequi valeãt, & finire, & totiens quotiens re dierint reassumere; & quod circa præfatũ numerũ maioris partis præ sentium in curia stetur plenæ assertioni Secretarij vel Notarij vestri sic in literis patentibus, vel instrumentis asserẽtis. Vt autẽ eo facilius præsentes nostræ literæ ad omniũ notitiã deducantur, illas in Basilicæ Principis Apostolor. de Vrbe & Cancell. apost. valuis, ac in acie Cam- pi Floræ per vnũ ex Cursoribus nostris vt moris est publicari et affigi volumus, & mandam⁹, quodq; harum exemplis ẽt impressis ac insertis manu Secretarij vestræ cõgregationis subscriptis, et sigillo paruo alicu ius ex vobis munitis eadem prorsus fides in iudicio et extra vbiq; loco- rũ adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forẽt exhibitæ vel ostẽ sæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã nostrorum facti, deputationis, cõcessionũ, auocationis, extinctionis, impositionis, statuto. rum, indulti, voluntatum, decretorum, mandatorũ, & derogationis in- fringere,

fringere, vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attentare præsumpserit, indignationẽ omnipotẽtis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo primo. Tertio Non. Decemb. Pontificatus Nostri anno sexto.

2 Hæc bulla vigilanti cura, & studio composita est, præsertim quoad hoc, vt liberationes, siue affrancationes, de quibus agit, permaneãt firmæ; & qui eas fecerint securi sint, ne super eis in vllo foro molestari possint. quod circunspecte quidem factum est: quoniam non deerunt, qui aduersus eam murmurent, & iniustitiæ notare velint. Primo quidẽ, quod in principio commissionis potestas datur generaliter alienandi quoscumque canones, res, pensiones, census, &c. quæ reputantur immobilia iuxta c. exiui. §. cumq; annui reditus. de verb. sig. lib. 6. non specificando illa. Et quod mandatum generale alienandi non videtur sufficere, vt alienatio illius virtute facta, etiam seruatis alijs seruandis, valeat, per c. 2. iuncta glos. verb. speciali. quam sequitur Philip. Franc. & communis. de reb. eccl. non alie. lib. 6.

3 Secundo, ꝙ alienatio rerum immobilium ecclesiasticarum, debeat fieri cum iusta causa, & solennitate saltem iuris Pontificij seruata, c. sine exceptione. 12. q. 2. c. nulli. de reb. eccl. non alien. & per hanc bullam paulo post principium, vbi traditur potestas prędicta expresse cõceditur, vt Commissarij possint alienare prædicta sine causæ cognitione, & nulla iuris solennitate obseruata, nullisq; tractatibus habitis.

Tertio, quod paulo infertur tollit pacta, & conuentiones positas in inuestituris datis à Prælatis in concessionibus rerum immobilium factis laicis, quod videtur contra legem nõ solum humanam, sed etiam naturalem, quæ iubet pacta seruari, l. 1. ff. de pact. etiam à principibus c. 1. de probat. & c. 1. §. 1. qui feud. dar. poss. & nullus Princeps etiam Papa videtur illa posse tollere, neque illis contrauenire, c. sunt quidam. 25. q. 1. quia inferior, qualis est Princeps respectu Dei, non potest tollere legem superioris Dei, c. inferior. 21. dist. & c. cum inferior. de maior. & lex naturalis est Dei. 1. dist. in prin. & 5. dist. in prin.

4 Quarto, quod paulo inferius cõcedit potestatem prędictis commissarijs tollẽdi ecclesijs dominia rerũ emphyteoticarum, feudalium, & aliorum bonorum ad eas reuersorum propter non solutum canonem, vel non seruata pacta, vel alias causas caducitatis, sine consensu illarũ vel prælatorum earum, quod videtur esse contra regulam, id quod nostrum est. ff. de reg. iur. imo, & contra præceptum diuinum, quod est in Decalogo septimum de non furando, vel non capiendo rem inuito domino, Exo. 20. relatum à glo. c. quod in omnibus. 32. q. 7.

Quinto, quod in §. necnon auocat & extinguit multas lites cum magno præiudicio ecclesiarum, & prælatorum earum, non auditis, nec citatis

tatis eis, quod videtur esse contra c. nos in quemquam. 2.q. 1. & magis contra c. 1. de caus. poss.& prop.& magis contra clem. pastoralis, §.notorium.& §.cæterum.de re iud.quatenus probat non posse ab Imperatore tolli citationem, nec illa prius non facta ferri sententiam.

5 Sexto, quod in §.insuper.videtur disponere contraria, nempe quod bona ecclesiastica desinant esse ecclesiastica,& maneant ecclesiastica: quia disponunt vt bona ecclesiastica facta laica gaudeant omnibus priuilegijs, quibus gaudent ecclesiastica, quod videtur contra legem.vbi repugnantia.ff.de regu.iur.& c. sollicitudinem.de appella. imo & contra leges secularium Principum, quibus non placet, vt bona profana laicorum gaudeant priuilegijs bonorum ecclesiasticorum, arg.c. quoniam.10.dist.& c.quum ad verum.96.dist.& c.nouit.de iud.

Septimo, quod in §.decernentes.decernit, vt bona ecclesiastica quorum census vel pensio per hanc bullā redimentur, fiant allodialia penitus profana & laica, quod videtur esse contra c.*semel Deo dicatum nō est ad vsus humanos vlterius transferendum*. de reg.iur. lib.6. cuius glo.per verbum humanos, intelligit laicos, siue profanos. & contra c. comperimus.4.q.6.quod habet, quod Deo consecratum est, non posse ad vsus profanos applicari. Et S.Thom.2.2.q. 87.artic. 10.ad.1.determinat rem consecratam non posse fieri profanā, per c. vlt.Leuit. qua ratione in ead.q.11. incorpore quæstionis determinat etiā rem inanimatam Deo consecratam nō posse per aliquem Prælatum Ecclesiæ fieri profanam, & per Prçlatum, intelligit etiam Papam: quia per illam rationem affirmat Papam non posse dispensare super solenni voto cōtinentiæ. Cum ergo omnia bona ecclesiastica, sint sacra, saltem quartæ speciei sacrorum, vt tradit idem S.Thom.receptus in d.2.2.q. 99.articu. 3.videntur non posse fieri omnino profana, etiam per Papam, siue Pontificem Maximum.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus c.2.de reb.eccl.non alien.*
1 *Papa non subest iuri humano.*
1 *Iure humano inducta est forma alienandi ecclesiastica bona.*
2 *Papa iure naturali tenetur seruare pacta iusta, secum, vel inter alios facta: sed ex causa potest eis derogare. Quod ipsum dicendum est de dominio. nu. 3.*
3 *Pij V. benignitas quibus maxime resplendet.*
4 *Papa plus iuris habet in clericos, & bona eorum ecclesiastica, quam Rex in laicos, & bona eorum laica, & ratio huius differentiæ noua.*
5 *Citatio iure naturæ requiritur, sed ex causa omitti potest.*
5 *Citatio omitti potest, cum constat notorie nō posse competere parti defensionem.*
6 *Bona ecclesiastica fieri possunt per Papam profana, cum retentione priuilegij bonorum ecclesiasticorum.*

Bona

7 *Bona ecclesiastica omnia sunt sacra, sed alia alijs sacratiora.*
7 *Bona Deo dicata benedictione cõstitutiua sacri nõ possũt profanari durante forma, & esse artificiali eorum.*
8 *Oblationes vendi & locari possunt, non autem ius eas capiendi, & quid in eis locandis seruandum.*
9 *Benedictio duplex, altera constitutiua sacri, altera inuocatiua.*
10 *Papa non potest consecrata benedictione constitutiua sacri profanare, antequam desinant esse talia.*
10 *Bona facta sacra sine benedictione, vlla, vel solum cum inuocatiua tantum, possunt profanari, etiam ab inferiore Papa.*
11 *Bonorum sacratorum benedictione constitutiua sacri partes an, et per quem possint profanari.*

§. 18.

HIS tamen non obstantibus, iusta, & suspicienda videtur pręfata bulla. Ad primum enim respondetur, primo quod cap.2. de rebus eccles. lib.6. allegatum in eo non loquitur de omni alienatione, sed tantum de illa qua res ecclesiæ immobilis submittitur, siue subiicitur potestati laici sine translatione dominij aut possessionis: de qua in præfata bulla nihil agitur. Secundo quod in alijs alienationibus non semper requiritur speciale mandatum Papæ, vt Philip. Franc. recte ait in d. cap. 2. vbi supra. Et esto quod mandatum generale factum à potente alienare rem ecclesiæ non sufficeret, vt alienatio virtute illius facta valeret, id tamen iure humano, & non naturali, neque diuino esset inductum, & propterea posset derogari illi, etiam sine causa, saltem quoad effectum vt valeret, per Papam, qui ei non subest, l. princeps. ff. de leg. 1. & ideo derogatum cautè est in bulla, quatenus habet, illa bona cum accessionibus præspecificatis habere, &c. Adde quod neque hanc derogationem facit sine causa, facit enim quod de prudentia, & fidelitate Commissariorum multorum, eorumque prudentissimorum, & iustissimorum confidit. Et quia tot bonorum specialia nomina & confinia, non poterant, saltem commode, & possibilitate morali exprimi, eo præsertim quod antequam accederent qui vellent redimere, non poterat sciri, quæ forent redimenda. Id autem dicitur fieri non posse, quod commode fieri nequit. cap. facit. 22. quæst. 2. & l. Nepos Proculo. ff. de verb. sig.

Ad secundum eodem modo respondetur, nempe, quod solennitas alienandi de qua in iuribus in argumento allegatis, est iure humano inducta, cui etiam sine causa potest Papa derogare, saltem quoad effectum vt valeat actus, per prædicta; quamuis id non faciat hęc bulla sine causa: eadem enim fere seruit huic derogationi, quam seruire diximus præcedenti.

Ad tertium respondeo, concedendo quidem, Papam non posse tolle-

2 re pacta,& contractus,& obligationes ex eis natas sine iusta causa, vt probant allegata in eo,etiam de plenitudine potestatis,secũdum Bald. in l.princeps.ff.de legib.& alios quos refert,& sequitur Dec.in c. 1.de prob.sed posse cũ iusta causa noua,qualis in nostro proposito occurrebat secundum Bald.in l.fin.ff.de senat.& Imol. post Anto.Butr. in cap. cum M.de constit.quos sequitur Fel.in cap.1.de probat.nu. 6. sicut & priuilegium remuneratorium datum subdito, vel etiam remuneratoriũ datum non subdito, non potest quidem reuocari iuste à principe sine causa.potest tamen cum illa,vt colligitur ex Innoc. Panor. & communi in cap.nouit.de iudic.quod satis explicat Fel.ibi.à nu.9.

Ad quartum respondeo concedendo quidem per hanc bullam indulgeri commissarijs in ea deputatis potestatem tollẽdi ius quæsitum, & dominium,& quasi dominium multorum bonorum, & multorum iurium sine consensu dominorum,& quod id iuste fieri non posset, sinẽ
3 iusta causa;negando tamen,quod cum causa id fieri nequeat, per l. itẽ si verberatum. ff. de rei vend.& l.Lucius.ff. de euiction. & per dicta Innoc. & omnium aliorum in cap. quæ in ecclesiarum. de constit. & in l. fin.C.si contra ius vel vtil.publ. negando item, quod illa in proposito nõn occurrat,quum nõ solum verum, sed etiam notorium sit toti Orbi Christiano id quod in ea narratur; nempe totam Ecclesiã Christianã prȩsertim Italam, quæ pars eius adeo nobilis est,vt ipsius Vicarium caput conseruet,esse constitutam in maximo periculo subuersionis,& captiuitatis,nisi victoriam nouam ter mirabilem, contra immanissimos Turcas proximis diebus cœlitus concessam prosequentes, eos penitus deleamus, aut certe in eum statum in quo non timeantur, redigamus priusquam vires suas redintegrent, & in pristinum suum statum nobis oppidò formidandum sese restituant. Et quod ærarium publicũ Sedis Apost.est maxime exhaustum,non quidem cõuiuijs & alijs malis, aut vanis sumptibus,sed bellis pijs aduersus infideles susceptis,& alijs operibus necessarijs,quibus eius benignitas,pietas,& religio resplendent.
4 Quæ confirmãtur ex eo quòd Papa plus iuris habet in clericos saltem quo ad bona ecclesiastica,quam Imperator & Reges in laicos, iuxta Panor.in cap.ex multiplici.de decimis.cõiter recept. vt post alios tradit Dec.in d.cap.quæ in ecclesiarum.nu.26.cuius rei efficax ratio quæ à nemine,quẽ viderim,redditur est illa,quæ colligitur ex notab. 7.§.3. supra eod.adiunctis,quæ late probauimus in d.tract.de reditib. eccles. q.1. mon. 40.& 41.& in d.Apolog.q.1.mon.24. & 25. videlicet, quod omnia bona ecclesiastica sunt sacra, saltem quartæ speciei, iuxta doctrinam S. Thom.in 2. 2. quæst. 99. art. 3. & ita nullius hominis. §. nullius. §. sacræ.instit. de rer.diuis.sed solus Christus D. N.habet verum dominium omnium bonorum ecclesiasticorum. Et quod solus Papa,tanquam summus eius Vicarius & procurator,habet potestatem admini-

administrandi ea, receptam immediate ab eo.& quod omnes alij Prælati,& beneficiarij accipiunt à Papa mediate,vel immediate potestatē administrandi aliqua ex eis.Bona vero profana laicorum sunt eorumdem quo ad dominium,& Rex,vel Imperator secularis non habet dominiū in eis,licet habeat iurisdictionem & potestatem gubernandi sua Regna,& Imperia,vt habet glos.in l.bene à Zenone.C.de quadr. præscript.verb. principis. recepta communiter ibi. & ab Archid. in cap. per principalem.9.q.3.& in cap. quamuis. 23. quæst. 8. & à Bart. in procœm.ffórum.& vbique , & subditi laici, non recipiunt dominium suorum bonorum,neq;administrationem eorum à Rege,vel Imperatore,sicut clerici à Papa recipiunt administrationem bonorū ecclesiasticorum : imo ipsi Reges, & Imperatores ab Initio susceperunt iurisdictionem,& potestatem gubernādi ab ipsis populis,& Regnis,l. prima, ff. de constit. princip. §. sed & quod principi.Instit.de iur. na. gent. & ciuil.vt tradidimus pridem latius in repet.cap.nouit.de iud.nota.3.& ita est clarum,lōge maius ius esse Papæ in clericos quo ad bona ecclesiastica,quā Imperatori,& Regi in laicos quo ad bona profana. Qua ratione nō assentimur Decio,qui cōtra cōmunem conatur defendere vbi supra esse ius maius Papæ in clericos quo ad bona patrimonialia, quā Regibus in laicos,quo ad profana:quia in patrimonialibus bonis clerici habent dominium sicut laici in suis,& non recipiunt dominium nec administrationem à Papa,quæ est ratio vera cap.cum dilectus.de iur.patr.& ibi Abb.3.notab.& latius Fel.in d.cap.quæ in ecclesiarum. nu.31.vbi hoc sentiunt plerique omnes.facit.cap.fixum. 12.q. 5. cap. quicunque.de testam.cum alijs citatis in eis.

Ex quo infero, Papam , qui clerico etiam terræ sibi in tēporalibus subiectę bona patrimonialia,sine culpa,& iusta causa tolleret,perinde teneri ad restitutionem,ac alium quemlibet Regem,& Monarcham idem facientē laico sibi subiecto.Ex quo subinfertur, Papam patrimonium clerico iuste auferentem ad integriorem restitutionem teneri , quamsi iniuste tolleret beneficium ecclesiasticum:quoniam per adducta supra §.3.num.9.(vbi huc quoad aliqua lectorem remisimus)Papa non tenetur omnino de rigore iustitiæ vere & specialis ad restituendū beneficium iniuste ablatum;quamuis ex bono,& æquo teneatur ad faciendam ei iustam compensationem.Et siquis roget quoad quid tenebitur magis restituere , ob iniustam ablationem patrimonij,quam ob ablationem iniustam beneficij? Respondeo,ꝙ ablatio iniusta patrimonij obligat ad restituendum id ipsum quod ablatum est, l. eum a quo. authen.hoc nisi.& l.manifesti iuris.C.de solut.& tradimus in Manuali cap.17.nu. 24. Ablatio vero beneficij solum obligat ad compensationem restituendi idem,vel simile.Ratio diuersitatis potest esse,quod auferendo iniuste patrimonium ab inuito non aufertur dominium cō

petens

petens ei iure naturali, nec trāsfertur in eū cui datum fuerit iuxta, l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. & ita idipsum restitui potest, sine alterius iniuria. Auferendo autem beneficium, aufertur vere, licet iniuste ius quod in eo habet is, cui aufertur, & collatum alteri vere fit eius quoad administrationem, per adducta in d. nu. 9. & ita non potest restitui sine iniuria alterius. Quæ omnia fundantur iuribus, & rationibus supra proxime, & in d. §. 3. citatis. Credo autē, ꝙ Rex, vel alius Princeps, aut dominus, qui aliquod officium vendibile, venditum, aut datum alicui, iniuste auferret, perinde teneretur restituere illi, ac si aliquā rem vendibilem quæsitam ei per venditionem, vel donationem, vel aliās aufer ret: & quod vbi supra dixi, non teneri Regem ad integram restitutionē ob ablationē officij à se dati, procedat in eo quod gratis dat, vsque ad suum beneplacitum, iuxta textū c. si gratiose. & ei notata, de rescrip. lib. 6. qualiter vt plurimum, conferuntur in Hispania omnia officia Prætoriorum regiorum. quāmuis aliquo respectu etiam tunc dicantur perpetua, iuxta l. iurisperitos. ff. de excus. tut.

5 Ad quintum respondeo, concedendo quidem non posse procedere aliquem Iudicem, etiam Principem contra aliquem etiam subditum, inauditum, & non citatum sine iusta causa, quod probant iura in eo allegata, sed negando quod non possit existēte illa iuxta glos. not. l. an tepen. ff. ex quib. cau. maior. quam post alios sequitur Fel. in d. cap. quæ in ecclesiarum. nu. 66. in duobus locis, & Dec. nu. 18. Pro ea est casus in cap. cum olim. de re iud. vbi etiam id adnotat Panor. & in casu bullæ in teruenit iusta causa omittēdi citationem. tum quia illa omitti potest, quoties constat non esse absenti defensionem per tex. quem ad hoc putat esse sing. Card. ibi in d. cap. cum olim. de re iud. quem sequuntur ibidem Panor. Fel. & citati ab eis. & Dec. & citati ab eo in cap. causam quæ. nu. 3. de rescript. ꝙ probat posse pronunciari processum esse nullum, absente parte: quia nō potest competere ei defensio, quam Iudex non intelligat parte non vocata. & in casu prædictę bullæ constat notorie Papæ, nō posse beneficiarijs & ecclesijs eorum competere aduersus volūtatem eius in ea expressam defensionem aliquam, quæ eis prodesset, extante veritate causę notoria qua nititur.

6 Ad sextum respondeo concedendo quidem, quod per prædictam bullam datur facultas efficiendi bona ecclesiastica profana cum priui legio gaudendi bonorum ecclesiasticorum priuilegijs, negādo vero id continere in se repugnantiā, licet per accidens contradictionem Principum secularium in terris eis subiectis forte patietur, in terris autē subiectis Papę; quo ad temporalia obtinebit. Quod autem etiam Principes seculares compelli possent, facit, quod qui potest tollere totum, à fortiori potest tollere partē tantū eius rei quæ diuisibilis est, argu. l. quæ de tota. ff. de rei vendi. & cap. pastoralis. §. item si totum. ff. de off.

deleg.

deleg & ita videtur posse Papam efficere, quod bona quæ in [illegible] prophana: ecclesiastica maneant quo ad aliquid talia, & qua[illegible] [illegible]ipibus secularibus, à quibus ante prædictam bullam [illegible] omnino exempta.

7 Ad septimum re[illegible]o, concedendo primum omnia bona ecclesiastica esse sac[illegible]o solum ob authoritatē S.Tho.in argum.citati; sed etiā ob cap.nulli.& cap.prædia.12.q.2.& cap. sunt qui opes. & cap. sacrilegium.& cap. quisquis. §. sacrilegium. sub eodem sito. 17. q.4. & alia multa, in quibus appellatur sacrilegus is qui ecclesiastica bona qualiacunque etiam prædia rustica, vel vrbana lædit, vel damnificat, & actus quo id fit sacrilegium. Secundo distinguendo, vt distinximus in præfa. tract. de redit. q. 1. mon. 40.& 41.in Apolog.q.1.mon.24.& 25.inter sacra, quæ benedictione aliqua constitutiua sacri consecrantur,& inter sacra quæ sola donatione vel alia dispositione deputantur ad hominū, & rerum aliqua benedictione consecratorum, vel consecratarum sustentationem:& concedendo quod priora, videlicet bona cōsecrata benedictione aliqua cōstitutiua, sacri nō possunt penitus execrari durante eadem forma,& eodem esse artificiali antequam corrumpantur, confientur, dissoluantur, vel aliàs perdant prædictum suum esse artificiale, de quibus intelligēdum cap.comperimus.14.q.6.& dicta S. Thom. in argu.citata, quatenus significat, id non posse fieri etiam per Papam: negando autem, quod posteriora, videlicet quæ sine benedictione constitutiua sacri fiunt talia, non possint penitus execrari, etiā per Prælatos

8 inferiores, vt quotidie execrantur: immobilia quidem quoties iusta de causa,& cum solennitate debita venduntur laicis, vel alias commutantur cum eis, per notata in summa,& in cap.fine exceptione. 12. q. 2.& in cap.nulli.& per totum titulum de reb.eccle.non alien. fructus vero eorum sine vlla solennitate. iuxta cap. vestra. de loca. & cap.querelam. ne prælat. vic. su. Hanc distinctionem significat glos. prædicta. cap. semel. de reg. iur. libr. 6. satis eam ponderanti; quam quia multi non animaduerterunt, confusè, ac varie loquuti sunt: vt pridem prælegendo d. cap. semel. adnotauimus. ob id enim Dyn. quem sequuntur Francus & Rauen. ibi significauit illi cap. non esse locum in Papa, quum tamen per prædictam distinctionem sit locus etiam in eo quoad priora, & quoad posteriora sit locus etiam in alijs prælatis. ob id etiam cōiter intelliguntur eodem modo, cap. ecclesiasticis. 12.q.2.& cap.3.de rer.permu.& cap.digna.& cap. vestimenta. de consec.dist.1.& cap.quæ semel.19.q.3. & cap.comperimus. & cap. ad hæc. de relig.dom. quum tamen plurimum inter illa distet: nam alia illorum agunt tantum de prioribus sacris, scilicet de sacratis benedictione constitutiua sacri. Alia vero de posterioribus, scilicet de sacris non benedictis, nec consecratis, sed ad sustētationem sacrorum deputatis sine vlla bene-

benedictione, vel solum inuocatiua, quæ appellauit S. Thom. vt prædi- [illegible] speciei sacrorum, in 2.2.q.99.art.3. Ob id etiam gl. in c. altare. 1.q.3. putata sing[illegible] à Ludo. Rom. in singu. 664. fructus. citato à multis; & in ijs à Dec. cap. 2. [illegible] 4. de iud. & consil. 148. nu. 3. & à Troil. col. penul. tract. de oblat. quatenus [illegible] oblata in altari nō posse vendi, eo quod visum fuerit illis altare, & oblati[illegible] ad illud factas, esse eiusdem speciei sacrorum, quum sint longe diuersæ; nam alta re est de numero sacrorum consecratorum benedictione constitutiua sacri, oblationes autem de numero sacrorū absque tali; benedictione dicatorum, & solum deputatorum ad sustētationem sacrorum absque eiusmodi benedictione, licet aliquę dedicentur benedictione tantum inuocatiua. Quare non immerito Papa & alij prælati omnes contra dictum Ludouici faciunt, vt ait Archid. in cap. sanctorum. 10.q.1. nō demirans hoc vt Ludoui. imponit ei, nec dubitans de valore talis consuetudinis, vt alij dicunt, & merito: quoniam aliud est ius accipiendi oblationes ad altare factas, quod tanquam spirituale vendi non potest, c. quam pio. 1.q.2. & aliud oblationes ipsæ temporales, quę locari, & vendi possunt d. c. quam pio. ipsæ tamen decimæ, siue fructus, vendi & locari possunt, per d. c. vestra. & in hoc sensu prædictum cap. altare. exęquat altare & decimas, nihil exprimens de oblationibus, neque de fructibus decimarum. Et hæc conclusio certissima est, quo ad oblationes iam factas, & susceptas ab eo cui ius eas capiendi est, quoad faciendas autem, & suscipiendas, habet aliquid dubij propter scandalum, & occasionem, qua diminui posset offerentium deuotio, eo quod videant eas laicis & profanis esse locatas, nec plus aut minus, ecclesiam vel ecclesiasticos de illis habituros eo quo plus, vel minus offerant. Quare cauendum esse censuit Archi. in d. c. altare. ne conductor, seu arrendator oblationū laicus capiat eas per se in altari, vel de illo. Propter quam eandem rationū sine aliqua grandi causa non essent locandę seu arrendandæ oblationes, quæ à fidelibus mittuntur in corbonas, quas clem. exiui. de verb. signi. soccos vocat, nec aliæ oblationes quæ in medio missæ fieri solent; imo, neque illæ quæ ostiatim, & compitatim, vel in ecclesijs & valuis earū fiunt, pro ecclesijs, monasterijs hospitalibus & alijs pijs locis. Quod ipsum potuit esse vna de rationibus dubitādi, an decimę nondum perceptæ possent locari, & vendi, qua non obstāte, definitum fuit in prædictis c. vestra. & quęrelam. posse illas vendi quanquam in illis non videtur esse tanta occasio diminuendi deuotionem soluendi decimas, quanta in proposito est diminuendi deuotionem offerendi. Quare resoluendum est posse quidem illas stricto iure vendi & locari, etiam antequam fiant, & suscipiantur, fieri tamen id debere secreto, aut tali modo quo non fiat notabilis deuotionis offerendi diminutio saltem sine aliqua causa, quæ id iustificet.

Ex

9 Ex quibus infertur primo,quod alia est benedictio constitutiua sacri, idest,qua res fit sacra,qualis est bñdictio calicis,corporalis,ecclesiæ, & altaris. Alia benedictio inuocatiua, qua res nõ fit sacra, qualis est benedictio mẽsæ,nauis,ignis,domus,& similiũ, quæ nõ benedicuntur vt sint sacra,ac proinde nullius,sed vt per inuocationẽ Dei obtineatur aliqua assistẽtia eius specialis,vt pulchre declarat Caiet.in 2.2.q.88.artic.11.

10 Secundo infertur,nullum prælatum etiam Papam posse calicem, altare vel ecclesiã,vel aliam rem benedictione constitutiua sacri dicatã, siue sacratã,in sua forma,& esse artificiali permanẽtia profanare, siue vsibus profanis applicare, vt habet regula prædicta semel, & prædictũ cap. comperimus. Tum quia id videtur esse iure diuino, vel naturali prohibitum, vt sensit S.Thom. in 2. 2. q. 88. artic. 10.ad primum.per cap.fin.Leuit.Tum quia id clare vbi supra affirmat Caiet. & satis, licet non ita aperte,S.Thom.ibidem,& in.d.artic.10.ad primum.

Tertio,quod non solum per Papam,sed etiam per alios prę̃latos inferiores possunt profanari illa,quæ sint sacra alia ratione,quam benedictione constitutiua sacri,quod,vt supra dictum est passim fit de bonis ecclesiarum mobilibus,& frequentissime de immobilibus per iura prædicta; quum tamen omnia illa sint sacra, vt supradictum, & probatum est.

11 Quarto,quod magna est quæstio, quam non video per aliquem digne tractatam; An partes rei sacratæ per benedictionem constitutiuã sacri,quales sunt lapides altaris,& ecclesiæ destructę,vel collapsæ, possint applicari vsibus profanis? quod enim non possint videtur casus in cap.ligna.de consecr.distin.1.quatenus habet, ligna ecclesiæ destructæ non posse applicari vsibus profanis.

Quod autem possint,facit primo,quod vasa sacra conflata vẽdi possunt,cap.aurum.12.q.2.cum glo. recepta. Et constat argentum calicis iam conflati fuisse partem eiusdem, anteaquam conflaretur, & execraretur.

Deinde,quod ecclesia pro maiore parte exusta,vel destructa, desinit esse consecrata.cap.ecclesijs.& cap.de fabrica.de consecra.distin. 1. & altare enormiter deformatum desinit esse consecratum, cap. 1. & cap. quod in dubijs.de consecr.eccl.vel altar.& consequenter,imo á fortiori videntur lapides & ligna Ecclesię dirutæ,vel collapsæ desinere esse sacra. Et expresse ait Archid.ligna ecclesiæ non esse sacra,in d.cap.ligna. Tum quia licet ecclesia sit consecrata benedictione constitutiua sacri, non tamen lapides eius:quia aliud est ecclesia, & aliud partes ex quibus illa constat, l. cum qui.ff.de vsufr.& l. qui vniuersas.ff.de acq. poss.

Equidem in hac quotidiana quæstione arbitrer primo, iuste posse Papam concedere facultatem faciendi comum laicam ex area,& lapidibus ecclesiæ destructæ,vel collapsæ,Tum quia Dynus, quẽ ibi omnes

alijs sequuntur in d.cap.semel.ait, cap.illud non habere locum in summo Pontifice, cuius dictum licet non sit verum quoad ea quæ sunt dicata benedictione cõstitutiua sacri vt prius diximus, tamen in his lapidibus, qui non sunt benedicti tali benedictione, habebit locum, per l. continuus.§.pen.& ibi, not. per omnes. ff. de verb. oblig. quod tamen aliquis intelligeret, quando lapides eiusmodi nõ essent tales qui in ædificio domus profanæ positi gignerẽt scandalum actiuum ijs qui cognoscerent eos fuisse partes ecclesiæ sacræ: nam cum tali scandalo nil disponi posse videtur, cap.nihil cum scandalo.de pręscrip. & cap. 2. de noui oper.nunt.quamuis respõderi posset, per facultatem, & licentiam à Papa concessam,& publicatam effici, ne tale scãdalum sit actiuum: sicut & cessat in matrimonio cõtracto cum cognatis intra quartum gradum cum eius dispensatione, quod videtur verius: quia prohibitio hæc qua prohibetur, ne res quæ fuit pars rei sacræ profano vsui applicetur, videtur iuris humani tantum, supra quod est Papa, cap.proposuit. de conceß.præb.

Secundo eiusmodi facultatem non potest concedere ordinarius, per cap.ligna.& cap.vestimenta.de consecra.dist. 1. non quidem quia sunt sacra, aut sancta, sanctitate benedictionis constitutiuæ sacri, sed ob reuerentiam ecclesiæ cui seruierunt, vt ait Archid.ibi. cum nullo iure videatur concessa ei super hoc dispensandi facultas, quamuis viderim in Hispania ligna ecclesiæ veteris dirutæ, quæ nouæ ampliori construẽdæ inepta erant, vendi plus offerenti etiam volẽti ex eis domum profanã facere, vel reficere, sine licentia etiam ordinarij, quod forte dissimulari posset, in lignis non pictis, neque vllo signo insignitis, quo posita in structura domus profanæ noscerentur fuisse ecclesiæ, ac proinde scandalizarent.

Quinto infertur, S.D.N. iuste nuper annuisse cuidam Anglo, vt vteretur quadam ampla domo constructa ex lapidibus cuiusdam monasterij à Lutheranis destructi, donec Abbas Catholicus ei sufficeretur, vt supra meminimus.

Vltimo infertur, iuste potuisse S.D. N. per prædictam bullam facere facultatem, prædictis Commissarijs profanandi bona Ecclesiastica in ea contenta, eo quod licet sint sacra quartæ speciei, sacrorum, nõ tamẽ sunt sacrata benedictione aliqua cõstitutiua sacri, imo nec partes rerũ tali benedictione sacratarum,& consequenter solutam esse septimam difficultatem aduersus prædictam bullam propositam. Per cuius solutionem & aliarum sex contra eam propositarum, clare apparet, ipsam à nemine posse iniustitiæ redargui, sed potius magnopere commendandam esse, tanquam quæ sit è Repub.Christ. in magnam gloriam Christi, qui nos omnes seruet, beetque æternum. Amen.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Bulla Pij V. reuocatoria facultatum ad disponendum in illegitimos factarum.*
2 *Filios ecclesiasticorum occasionem esse damnorum ecclesiasticorum.*
2 *Filios habens an possit in Episcopum eligi.*
3 *Filijs illegitimis relinquendi facultas cur scandolosa.*
2 *Exempla prælatorum mala scandalosa.*
4 *Ecclesiasticos teneri ad dandum superflua pauperibus.*
4 *Filios in illegitimos disponendi omnis facultas de quibuscunque; bonis sublata vna cum facultate succedendi ab intestato habentibus illos.*
5 *Statutum habilitans spurios ad successionem an valeat.*
6 *Facultates concedendi facultates disponendi in illegitimos sublatæ.*
7 *Beneficium vtrumque incompatibile perdit, qui vtrumque retinere contendit.*
8 *Feudum, & emphiteusim perdendi nouus modus.*
9 *Filijs spurijs non est adempta facultas succedendi à iure communi concessa per hanc Extraua. Pij V.*
10 *Filios, & filias clericorum iuste posse ab eis etiã hodie ali, & dotari.*
10 *Lex humana non potest tollere diuinam vel naturalem.*
11 *Duos succedit loco alimentorum.*
12 *Filium habentem vnde se alat, nõ tenetur pater alere, nec è contrario*

§. 19.

QVoniam supra §. 6. promisimus nos huic Commentario bullã S.D.N. Pij V. reuocatoriam facultatum testandi & disponendi de rebus ecclesiasticis, ac etiam de bonis feudalibus, emphyteuticis in illegitimos de verbo ad verbum cum nonnullis adnotationibus inserturos, ideo tenorem illius nunc subijciemus, & illi adnotationes promissas obiter adiũgemus. Sic itaq; habet.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

QVAE ordini ecclesiastico noxia esse, & scandalum obijcere perhibentur, necesse est è medio submouere. Quod nos pro nostri muneris officio, inter alia incõmoda quæ in oculos nostros incurrũt, de Christi peculio, ne ab indignis, & reiectis ignominiose cõsumatur, neue illorũ causa ecclesijs & pauperib. præripiatur curã præcipuã habere volentes, De nobis attributæ potestatis plenitudine reuocamus, & abolemus omnia et quæcũq. priuilegia, licẽtias, dispensationes, et indulta faciendi testamẽta, donationes, siue inter viuos, siue causa mortis, legata, & quascũque alias dispositiones, de Dominiis, Terris, Castris, Domibus, & quibuslibet aliis bonis & rebus immobilibus,

mobilibus,& se mouētibus,necnon pecunijs,iuribus, & actionibus, ex beneficijs, fructibus,pēsionibus, & alijs rebus ecclesiasticis quibuscūq; confectis,acquisitis,& alias quomodocunque;prouenientibus,necnon de peculio,& alijs etiam sola industria,labore,muneribus, aut quocunque alio modo partis,cuiuscunque qualitatis,quantitatis,speciei,naturæ,& valoris existentibus, in quoscunq; illegitimos siue suos, siue extraneos,etiam legitimatos,eosdemque ex toto vel in parte hæredes instituendi, & substituendi ,seu quod ipsi in prædictis ab intestato succedant,cæterasque huiusmodi facultates,& permissiones, ac etiam habilitationes, & capacitates succedendi in bonis, & rebus feudalibus, & emphyteuticis,ab ecclesiis,monasterijs,& Pijs locis profectis, quibuscunque personis,& secularibus,& quoruncunque ordinum,necnon militiarum,& hospitalium,regularibus,ac Romanæ Curiæ officialibus,et alijs curialibus,Curiamque ipsam sequentibus, & etiam Vrbis Romæ ciuibus,ac palatia,ædes,census,aliaque bona, in ea eiusq; districtu habentibus,nostris quoque;& aliorum Romanorum Pontificum familiaribus,ecclesiarū prælatis, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus,& alijs cuiuscunque dignitatis,ordinis,& conditionis, existentibus,illorumque,et alijs ecclesiis,capitulis,conuentibus,ordinibus,militijs,hospitalibus,collegijs,officijs,& locis,ac prædictæ vrbi, alijsque ciuitatibus,prouincijs,& dominijs, eorumque dominis,populis,ciuibus, & incolis,tam per fœl. rec. Sixtum IIII. Innocentium VIII. Alexandrum VI. Iulium II. Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Iulium III. Paulum IIII. Pium IIII. & qui ante illos fuerunt alios quoscunque Romanos Pontifices, ac nos, & Sedem Apostolicam,eiusq; legatos,etiam de latere,nuntios,notarios,comites,collegia,officia, & loca,etiam per modum statuti perpetui generalis legis, initi & stipulati contractus seu quasi,& alias sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, restitutiuis, præseruatiuis,mentis attestatiuis, derogatoriarum derogatorijs,alijsque fortioribus,efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus,& alijs decretis,etiam Motu proprio,& ex certa scientia,deque simili potestatis plenitudine;ac prædictorum Cardinalium consilio, & matura deliberatione in Consistorio habitan ec non consideratione,intuitu,contemplatione, vel distantia Imperatoris,Regum, & aliorum Principum etiam ob remunerationem laborum,& obsequiorum, nobis,& dictæ Sedi impensorum, refectionē damnorum,compensationem iurium cessorum vel ablatorum, nauatæ militiæ contra hæreticos,& infideles,seu pro prædictæ vrbis ornatu,& frequentatione, ac quibuscunque alijs vsibus, ac etiam necessarijs, & pijs causis concessa,& multiplicatis,vicibus confirmata,innouata,extēsa,& moderata, & quantocunque tempore pacifice obseruata, quoad eā partem quæ illegitimos prædictos tangit duntaxat,etiam si illa contineant

neant

neant, quod omnes Curiales curiam sequentes, & alij siue ecclesiastici, et Cardinales, siue mūdani, qui palatia, domos, & prædia vrbana, vel rustica ædificauerint, aut census, aliaue bona acquisiuerint, aut alias acquisita habuerint in dicta Vrbe & circum eā ad milliaria decē, ex bonis seu fructibus ecclesiasticis, hi tales de illis, necnō iuribus & iurisdictionib⁹ omnibus in fauorē illegitimorū, ac quomodolibet inhabilium & incapacium siue inter viuos, siue causa mortis disponere, eosq; hæredes, et successores vniuersales, vel particulares instituere, & substituere; & si intestati decesserint, ipsi illegitimi, & incapaces, in illis succedere possint: quodq; per quascūq; reuocationes, derogationes, aut alias cōtrarias dispositiones, illis quorum interest præiudicari nequeant: & si vllo vnquā tēpore præiudicatū, aut derogatum quomodo apparuerit, ius quæsitū oblatum, & litera reuocationum, & derogationum huiusmodi, iuris quæsiti ablatiuæ censeantur. Sicque per quoscunque iudices iudicari debeat, & ēt definiri. Ac pariter tollim⁹, & abrogamus omnes et quascūq; facultates similia concedendi Legatis, Nuntij, Notarijs, Comitib⁹, Collegijs, Officijs, & alijs supradictis: quorū omnium tenores, ac si ad verbū insererentur, habemus præsentibus pro expressis. Ita vt priuilegiorum, dispensationum, facultatum, habilitationum, capacitatum, indultorum, et aliorū supradictorum sic reuocatorum, aut ēt literarū legitimationis prætextu, null⁹ omnino de hōdi bonis, rebus, pecunijs, iuribus, iurisdictionibus, & actionibus, in cōmodū, & fauorē illegitimorū vtriusuis sexus: siue eorum filiorum, siue consanguineorū, affinium ue, siue extraneorum, ēt in statu seculari procreatorū, ac legitimati quacūq; auctoritate donatorū, & ad huiusmodi res & bona, eiusq; successionem, testato, vel intestato idoneorum & capacium effectorū, siue testamento, siue donatione, siue legato, siue eleemosyna, siue alio quocunq; titulo, & pro opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conuentione, seu compositione, cessante hospitalib⁹ expositorū, & orphanorū) disponere, nec illegitimi ipsi ī eis ab intestato siue protinus, siue per interpositas, personas ac quomodocunq; succedere, aut illa alias ad eos ēt per quæcunque circuitum multiplicatarū in alios capaces successionum, vllo tēpore deuenire possint. Ad hæc nulla esse, & pro infectis haberi volum⁹ omnia & quæcūq; facta hucusqua testamenta, legata, donationes, & alia disposita huiusmodi, quæ viuētibus adhuc testatoribus, aut alias, locū non habuerunt, ac pariter ab intestato successiones, non tamen litigiosas quæ plenarium non sunt effectum sortitæ. Dehinc vero districtius prohibem⁹, ne talia siue ī prædictos illegitimos, vtriuslibet sexus, siue ī illorum coniuges, siue ipsorum parentes, filios, descedentes ascendentes vel alios cognatos siue viuentibus, siue defunctis ipsis illegitimis ēt paupertatis, dotis, aut alterius cuiuscūq; pijs operis intuitu fiant, neue ipsi vnquam in rebus bonis, pecunijs, iuribus, iurisdictionibus, & actionibus, prædictis, siue totis, siue ī parte succedāt, aut illa ad ipsos quauis dispensatione suffultos,

etiam per prædictum circuitũ deueniãt, neue de eis vlla ĩ aliũ seu alios cõcessio, donatio, trãslatio, aliaue dispositio fiat, vt alia bona similia, vel dissimilia, illegitimis, aut alijs supradictis concedantur. Quod si prædictorum quisquam fuerit præsentium violatõr, testamentum, donatio, legatum, & dispositio omnino non teneat, nec ẽt quo ad alios capaces, et res alias valeat, sicq; disponens priuilegio, dispensatione, facultate, et indulto prædicto, eiusq; vsu, & commodo, ẽt ĩ cæteris omnibus ipso sit iure priuatus. Nemo quantũuis capax illius pretextu fructus, res, pecunas, aut prorsus alia bona sua faciat, nec illa detinẽs vlla præscriptione, aut vllo alio iuris pæsidio adiuuetur, sed ad integram illorum restitutionẽ, quocunq; temporis lapsu non obstante, debeat coerceri. Ita vt omnes in ecclesiis, monasterijs & beneficijs successores, tam coniunctim, quã diuisim, quisque videlicet pro rata parte sua, illa omni tempore recuperare possint, & qui primus cæteris ab eo monitis, & negligentibus, iudicium intenderit, ei soli res tota merito vendicetur. Nullisvero huiusmodi successoribus, pro prædictis insistentibus, ac ẽt de peculio alias quã ex reb' ecclesiasticis confecto, locorum ordinarij tam concessorum, & relictorũ illegitimis, eorumue causa quam quoruncunq; aliorũ bonorum immobilium, mobilium, & se mouentium, necnon pecuniarum, fructuum, rerũ, & iurium, alias sub dictis testamentis, donationibus, legatis, & dispositionibus comprehensorum, corporalẽ possessionẽ, amotis inde, et expulsis quibuscunq; detentoribus, siue incapacibus, siue capacibus, per se, vel alium seu alios, libere apprehendant, & apprehẽsã huius Sedis noĩe custodiãt, donec ipsa Sedes de illis, vti tum tulerit piorũ operum necessitas duxerit prouidendum. Bona vero, res, & iura feudalia, vel emphyteutica (alijs legitimis ad ea forte vocatis nõ existẽtibus) eo ipso deuoluta, & iuri, ac proprietati suarum ecclesiarum, & locorũ restituta, & cum reliquis eorũ bonis cõsolida esse declaram'. Decernẽtes irritum & inane quicquid sec' per quoscunq; sciẽter, vel ignorãter cõtigerit attẽtari. Nõ obstãtibus constitutionibus, et ordinationibus, apostolicis, ac statutis et cõsuetudinibus ecclesiarum, capitulorum, cõuẽtuum ordinũ, militiarum, hospitalium, vrbium, prouinciarum, collegiorum ẽt Cardinalium, & officiorum prædictorum, iuramẽto, cõfirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia cõmunitis, et ĩ Cõsistorio prædicto, seu cõclaui habitis, alijsq; priuilegijs, indultis, & literis Apostolicis generalibus, & specialibus, illis eorumq. et alijs quibuscunq; personis, cum quibusuis clausulis, & decretis, ẽt supradictis fortiorib'., ac ẽt disponentibus, quod prædicta per quascunq; literas nunquã, aut sine consensu illorum quorum interest, reuocata, aut sublata intelligantur, et alias cuiuscunq; tenoris existãt, per quæ præsentibus non expressa, aut omnino non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus, de verbo, ad verbum habẽda esset in nostris literis mentio specialis. quæ omnia, quatenus prædictis aduersentur il-

lorumue

lorumue executionem disturbare possint, viribus prorsus, et effectu carere decernimus, ceterisq; contrarijs quibuscunq; Quia vero difficile nimis esset præsentes quocunq; illis opus erit perferre, volumus vt earum exempla, etiã impressa Notarij publici manu, & personæ in dignitate ecclesiastica cõstitutæ eiusue curiæ sigillo obsignata, eãdem illam prorsus fidem, in iudicio & extra illud, vbique gentium faciant, quam ipsæmet præsentes facerent, si essent exhibitæ, & ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, ablationis, abrogationis, voluntatis, prohibitionis, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo septuagesimo primo, Kalen. Februarij, Pontificatus Anno sexto.

Annotationes promissas huic extrauag. obiter adiecturus, primo noto illa verba, *Quæ noxia sunt ordini ecclesiastico.* quod noxium est ordini ecclesiastico, vt filij ecclesiasticorum illegitimi succedant eis;
2 quod confirmatur ex eo quod per filios eorum solet periclitari substantia ecclesiarum, cap. de Syracusanæ. 28. distinct. & episcopi solent esse cæci erga nepotes secundum glos. sing. in cap. peruenit. 1. quæst. 3. Quibus consonat Concil. Triden. sess. 25. cap. 1. de reform. ibi, *Vt ecclesiastici omnem humanum erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum vnde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, pœnitus deponant.* vnde in Authen. quomodo oportet Episcopos. §. 1. collat. 1. constituitur, ne quis habens filios, vel nepotes etiam legitimos in Episcopum eligatur, sumpta voce nepotes proprie pro filijs filiorum. l. Iurisconsultus. ff. de grad. cogn. secundum Panor. in d. cap. 1. de testamen. numero 3. Quæ constitutio refertur in d. cap. de Syracusanæ. & mandatur in cap. Catinensis. 61. distin. ne habens vxorem & filios in Episcopum eligatur. cui concordat cap. priusquam. 28. distin. per quæ Innoc. in d. cap. 1. de testamen. defensus ibi per Panor. num. 2. affirmat non posse iure communi, habentem filios eligi in Episcopum non obstante cap. episcopus qui filios. 12. q. 2. quamuis Hostien. communiter receptus contrarium teneat; cuius opinionem vsu receptam esse arbitror. eo quod viderim multos Episcopos, & alios prælatos habentes filios, promotos à sancta Sede Apostolica non facta mentione de illis; nec habita, vt puto, dispensatione super hoc ab eadem. Quare non arbitror teneri ad renunciandum episcopatui qui habens filium etiam illegitimum præsentatur à Rege, etiam illud nesciẽte Papa, id ipsum ignoranti. Sed negari non potest opinionem Innoc. iuri scripto esse consonantiorem.

Secundo noto ex illo verbo, *Et scandaloso.* quod facultas dandi, vel

relinquẽdi bona ecclesiastica personis est scandalosa,& merito quidẽ: quia scandalum est, dictum vel factum præbens occasionem ruinæ à S.Thom.2.2.q.43.art.1. & constat per huiusmodi facultatem præberi occasionem ruendi in peccatum personis ecclesiasticis.Primum,volẽdo, & procurando habere filios fornicarios quibus bona relinquant, quod est graue peccatum,cap.vouentibus.17.q.2. & toto titulo de coha.cleric. Deinde quærendo, & seruando filijs ea quæ deberent distribuere pauperibus,quod esse peccatum probat præfatum cap.1. de reform.sess.25.Concil.Triden.& præfatum c. peruenit. per quæ & alia multa id probauimus in præfato tract de redit.eccles.q.1.monito 42. & in d. Apologia q. 1. mon. 27. Tertio præbendo exemplum fornicandi alijs, dum memoriam suarum fornicationum renouant per huiusmodi successionem iuxta c.præcipue.11 q.3.ibi, *Tot mortibus digni sunt prælati, quot perditionis exempla in subditos transmittunt*.

Tertio noto ex illo verbo, *Peculio*. adiunctis verbis *Ecclesiis et pauperibus præripiatur*.infra positis,quod peculia ecclesiasticorum debẽtur ecclesiis & pauperibus, hoc est operibus pijs; ita ꝙ ea quæ supersunt beneficiarijs decenter sustentatis debẽt in illa distribui:& ita hæc extrauag.sentit id quod late confirmauimus in d.tract.de reditib.q.1 mon.42.& 43.& in d. Apologia quæst. 1. mon. 27. & 28. & sequ. licet enim nõ dicat rapi,vt dixit Bernardus in epist.2.col.pen.& in 42.col. 3.dicit tamen præripi,quod idem,vel aliquid maius sonat.

Quarto noto ex illis verbis; *Omnia priuilegia &c.* ꝙ omnis facultas facta quibuscunque personis non solum ecclesiasticis sed etiam secularibus,& non solum singularibus,sed etiam collegijs,& vniuersitatibus,non solum profanis,sed etiam pijs ad disponendũ de rebus quibuscunque nõ solum ecclesiasticis,sed etiam secularibus in filios illegitimos a quibuscunque Romanis Pont.etiam à Iulio III. est iam inutilis,& consequenter facta est moderatio facultatum concessarum ab eodem Iulio III.clericis,& Romanis curialibus testandi,donandi,& relinquendi sua peculia suis filijs illegitimis,& successionis incapacibus, quam desiderauimus in §.6.supra eod.antequam eam videremus editam,& longe amplior:nam nos solum desiderauimus prædictam moderationem,fieri quoad facultates,cõcessas personis ecclesiasticis ad disponendum de rebus ecclesiasticis tantũ in filios illegitimos proprios tantum, & hæc extrauag. moderatur omnes facultates Apostolicas etiam concessas laicis,etiam ad disponendum de rebus profanis nõ solum in prædictos filios proprios illegitimos,sed etiã in extraneos, & in filios,parentes,& cognatos omnes eorum,& non solum facultates factas ad disponendum,sed etiam factas ad succedendum ab intestato & capacitates indultas ad succedẽdum in rebus emphyteuticis,& feudalibus,& alijs quibuscunque quæsitis ab ecclesiis,etiam concessas ec

clesijs & alijs pijs locis exceptis hospitalibus expositorũ & orphanorum,& hoc in communi tantum omni fraude,conuentione, seu cōpositione cessante:& non solum facultates concessas à Iulio III.quod solum ipse desiderabam,sed etiã facultates oẽs concessas pe ripsummet & per quoscunq;alios Pontif. max. Quod merito à nobis desideratum fuit, & prudentissime iuxta, ac sanctissime, à prudentissimo & N. Pio V.per hãc extrauag.cumultatissime statutum. nam omnis occasio delinquendi est impedienda,ne detur,& si data fuerit,tollenda.1.Tim.4. & c. nolo.12. q. 1. & c. non sunt audiendi. 11. q. 3. & l. conueniri. ff. de pact. dot.hinc consuetudo inuitas maritum ad dissipanda sua bona, & vxorem ad adulterandum reprobatur in cap. ex parte. de consuet. hinc vetatur promissio beneficiorum vacaturorum, ne detur occasio mortis alienę captandę,cap.2.de concel.pręb.& cap.ne captandę.eodem titulo lib.6.hinc lex licet suapte natura respiciat futura,c.fin.de const.& l. leges. C. de leg.cum tamen indulget aliquid, solum est restringenda ad præterita, vel præsentia tantũ,ne det occasionem delinquendi,l.cum lex.ff.de legib.per quam ibi Bart.& Bald.cõmuniter recepti dixerunt,quod statutum disponens quod quilibet bannitus extrahatur de banno soluendo decem,non compræhendit post illud banniẽdos:hinc rescriptum per quod pœna remittitur,ante commissum delictum non valere dixit Salice. in l. castitati. C. de adult. hinc denique in terminis nostris Feder.consil.275. casus talis est. quem vitiose allegando sequitur Fel.in c.fin.nu. 13. de const. consuluit quod statutum non potest habilitare prolem spuriã ad parentum successionem, etiã non extantibus legitimis;ne detur occasio adulterandi,& fornicandi, quem sequutus Domi.in §.1.c.2.de filijs presb.lib.6.ait,Episcopum non posse per suum statutum filios illegitimos sui Episcopatus habiles facere ad ordines minores,& simplicia beneficia: quia daret occasionẽ peccandi, licet per dispensationẽ posteaquã fuerint nati id facere possit per illum tex.Et quamuis, vt in §. 6.diximus, contrarium eius quod consuluit Fede.tenuerit Gald.consil.4.de const. & eum sequatur Decius in consil.271.col.5.cum quibusdam alijs quos ibi citat,quorũ opinio in aliquot Regnis seruatur,& in puncto iuris verior etiã nobis videatur, ob quod vbi supra facultatem Iulianã seruandã esse donec reuocaretur diximus;tamen negari non potest multo sanctius esse cõtrarium præsertim quoad ecclesiasticos,& quoad dispositionem faciẽdã de bonis & fructibus ecclesiasticis à quibus multis canonibus arcẽ-
6 tur illegitimi,vt etiã principium huius extrauag.insinuat. merito igitur fel.re.Pius V.reuocauit in hoc pręfatas facultates,per quas magna dabatur occasio polluendi se personis Deo dicatis, & sanctificatis.

Non obstat dicere,per hanc rationem iustificari quidem desiderium nostrum,pręd ictum,& etiam hanc legem quatenus illud explet,sed non qua-

quatenus illud cumulat tollendo facultates concessas collegijs, & vniuersitatibus, quæ non sunt filiorum capaces, quibus per illas non datur occasio vtendi venereis, non inquam hoc obstat: quia illum cumulum non addidit causa tollendi occasionem vtendi venereis collegijs, sed causa tollendi occasionem vtendi eis singularibus personis ecclesiasticis, quæ poterant cōuenire tacite cū prædictis collegijs, vt bona quæ ipsis darent, vel relinquerent darentur filijs illegitimis earum aliqua parte sibi retenta, quæ ratio insinuatur per hanc eandem extrauag. in exceptione hospitalium, expositorum, & orphanorum; dum limitat eā vt solum procedat, quum datur vel relinquitur eis in cōmuni, & nulli eorum in particulari, idque omni fraude, & conuentione cessante. Qua eadem ratione iustificatur quatenus vetat dispositionem in filios illegitimos extraneos & parentes, filios & cognatos eorum: id enim fecit ad obuiandum fraudi, qua clerici cōuenire poterant inter se, vt alij in aliorum filios illegitimos vel cognatos eorum disponerēt, & dicere sibi mutuo, tu fac hæredem, legatarium vel donatarium filium meum illegitimum, vel aliquem cognatum eius, & ego faciam tuū vel aliquē cognatum illius: conuentio enim eiusmodi non poterat reprobari, tanquam simoniaca, arg. definitionis symoniæ datæ à glos. in summa. 1. q. 1. & à S. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1. quia nō fieret super spiritualibus: & ita nisi per hanc legem alias prohibita fuisset, iudicanda erat valida arg. l. illam. C. de collat. & cap. legatur. 24. q. 2.

Quinto noto ex versic. *Quibuscunq; personis* &c. nullam esse differentiam in hoc inter personas singulares, & vniuersitates, nec inter seculares, & Ecclesiasticos, nec inter pia loca, & profana, neque inter episcopos & superiores: imo parificari, ita ꝙ per præfatas facultates non possunt disponere in præfatos filios illegitimos proprios, nec extraneos nec cognatos eorum, nec præfatarum facultatum virtute succedere. Ex quo sequitur, quòd facultates, quas habent aliqua pia loca succedendi clericis ab intestato, sunt ablatæ per hanc reuocatoriam, quoad clericos habentes filios illegitimos, ea ratione ne vt prædictum est, fraus fiat legi huic, partiendo bona quæsita cum filijs illegitimis.

Sexto noto ex illo vers. *Ac pariter* &c. quod non solum reuocat facultates huiusmodi à se suisque prædecessoribus datis, sed etiam datas à suis legatis. Imo & facultates factas à Sede Apostolica eis & quibuscunque alijs ad concedendum prædictas facultates: ita quod posthac à nemine possunt concedi virtute cuiuscumque facultatis Apostolicæ.

Septimo noto ex illis verbis. *Quod si prædictorum* &c. quod licet facultates prędictæ solum sint sublatæ quatenus tangunt illegitimos filios, & nō quoad alios, si tamen habentes illas vsi fuerint eis quoad ea quæ tangunt filios illlegitimos ipso iure sunt reuocatę, etiam quoad cætera

tera cōtenta in eis,& quo ad omnia facta virtute illarum,sicut in simi li qui Episcopus male ordinat clericum alienū sine literis dimissorijs bene suspenditur per annum à collatione ordinum,cap.eos. de temp. ordi.lib.6.& qui male retinet priorem parochialem obtenta secunda,
7 quam bene retinere potest dimissa illa per cap.de multa.de præb.iuste perdit vtranque,si iuste non relinquit priorem per extrauag.execrabi lis.Ioan.xxij.

Octauo noto ex vers.*Bona vero* &c. nouum modum quo cadunt in commissum res feudales, & emphyteuticę: nempe si quis illas habens
8 disposuerit de illis virtute facultatum Apostolicarum in filios illegitimos,proprios, vel extraneos , vel cognatos eorum. quę est adnotatio addenda cap. potuit. de locat. & l. 2. de iure emphyteut.& cap. 1.de feud.

Nono noto & colligo ex tota extrauag. id in quo multos audio decipi, nempe quod hæc extrauag.non reuocat iura communia per quæ
9 illegitimi possunt habere aliqua de bonis parentū,etiam si sint spurij, iux.æquitatem canonicam cap.cum haberet.de eo qui du.in mat.ea quæ Panor.& alij ibidem notant:solum enim reuocat priuilegia, licentias, dispensationes , & indulta faciendi testamenta , donationes, &c. contra vel præter ius commune concessa per ipsummet Pium V.& alios omnes prædecessores eius,vt ex ea patet.

Et probatur primo:quia qui de vno dicit, de alio negare videtur,l. cum prætor.ff. de iud. cap. nonne. de præsumpt. & priuilegium aliud est à lege,imo est legi contrarium.cap.priuilegia.3.dist.cap.in his.de priuileg.Ergo per reuocationem priuilegiorum quæ fit hic non reuocatur ius cōmune, cuius nihil meminit. Secundo quia facilius tollitur ius speciale quam ius commune,l.eius militis.§.militia missus. ff. de milit.testam.& l. si quando.C.de inoff.testam. Tertio, quia lege humana non potest tolli naturalis,cap.sunt quidam. 25. q. 1. l. id quod nostrum.ff.de reg.iur.& educatio liberorum iure naturalis,debetur,cap. ius naturale. 1.dist.& l. 1.§.ius naturale.ff.de iust.& iur.Quarto,quia prędicta auth.ex complexu.C.de incest.nup. nullibi gētium seruatur, quatenus habet spurios filios non esse à parentibus alendos: quoniam tāquā cōtraria pietati naturali postponitur æquitati canonicæ prædictę conformi iuri & pietati naturali,de qua in l. 1. & 2.ff.de lib. agnosc. vt supra dictum est.Quinto, quia non est verisimile, ꝙ Pius V.piētissimus,& iuris cōis obseruantissimus,&morum ab exorbitantium reductionis in illud tanquam in pristinū,& probatissimū statū amātissimus intēderit tollere legē tantæ pietatis,cū similis similē quęrat & foueat iux.cap.13.Eccl. & Philosophū in Ethi. & facere cōtrariū esset quædā crudelitas Deo & hominibus inuisa,secundum Io. Baptist.in repet. l.si qua illustris.C.ad orfic.col.pen.Deniq;quod à iure antiquo non cense

tur

tur recessum;nisi quatenus id in nouo exprimitur.l.præcipimus. C.de appell.& per hanc extrauag.nulla recessio ab eo exprimitur. ergo.

10 Ex quo infertur iuste posse & debere clericos,non obstante hac extrauag. alere suos filios illegitimos etiam spurios nitendo iuri communi contento in d.cap.cum haberet.quod seruandum esse etiam in foro seculari terrarum imperij,& aliorum Regnorum, etiam non subiectorum Papæ affirmat communis opinio post Panor.in d.cap.cum haberet.& Bart.in authen.ex complexu.C.de incest.nupt. & videre est apud Decium alios citantem in cap.cleri.nu.2.de iud.cui adde Philip. Franc.in rub.de testa.lib.6.col.28.& Io. Lupum in repet.cap. per vestras.de donat.inter vir.& vxo.§.23.nu.12.quorũ omnium firma ratio est,quod vt supradictum est,humana potestas, quæ minor est,non potest naturali vel diuinæ,quæ maior est,resistere,cap.inferior.21.distin. cap.ex insinuatione.de appella.

Subinfertur etiam,quod clerici possunt, & debent filias suas etiam spurias dotare:quia qui potest,& debet filiam alere,potest & debet eã
11 dotare:quum dos succedat loco alimentorum, secundum communem præsertim Bart.qui in his terminis hoc dicit in l.vxorem.§. pater naturalis.ff.de leg.3.quem cũ alijs refert,& sequitur Ioannes Lupus,vbi supra.Quæ duo facere potest etiã de reditibus ecclesiasticis,arg. text. cum glos.in cap.omni no.31.distinct.quatenus habet, quod propriam vxorem,& filios sustinere debet clericus de bonis ecclesiæ: & licet loquatur de filijs ante clericatum habitis:idem est in filijs habitis per illicitum coitum quoad hoc;nam licet clericus malefecerit: tamen ex quo sunt geniti non sunt perdendi,sed pascendi, & tanquam pauperes iuuandi,argumen.cap.pasce.86.distinct.& cap.sicut hi.& prædicti cap. cum haberet. Quæ tamen omnia limitanda sunt procedere in filijs
12 qui aliũde non haberent quo se alerent: quoniam nullo iure naturali, nec humano tenetur pater alere filium habentem quo se alat, nec ẽcõtrario filius patrem idem habentem.l.si quis à liberis.§. sed si filius. & §.solent ff.de libe.agnoscen.

Quamquam autem ad alia multa adnotanda copiosam materiam hęc extrauag.ditissima iuxta,ac pientissima præstabat. paucula tamẽ hęc breuiter nostro proposito magis congruentia sufficiant adnõtasse; ne vltra institutum excrescat præsens Commentarius;& ne iam diutius contra iussa, & rogatus quamplurimorum Summatum, & infimatum differamus editionem Manualis nostri Confessariorum, & pœnitẽtium, quod ex sermone Hispano in Latinum per nos ipsos traductũ, ac recognitum,& quam plurimis auctuum,mox(vt supra condiximus) euulgabimus:in gloriam Dei,qui sua nos omnes infinita bonitate seruet,beetque æternum.Amen.

FINIS.

QVAESTIONES IO. AZORII LORCITANI E SOCIETATE IESV PRESB. THEOLOG. DE SPOLIIS CLERICORVM.

QVO IVRE SPOLIA CLERICORVM Romano Pontifici debeantur.

CAPVT PRIMVM.

E Spolijs Ecclesiasticis tractatum edidit Gulielmus Redoanus vtriusque Iuris Consultus in 17. quæst. diuisum. Nauarrus quoque de spolijs Clericorum Commentarium scripsit super cap. Non liceat Papæ 12. quæst. 11.

Primo quæritur, Quænam Clericorum bona veniant apppellatione spoliorum? Respondeo, spolium proprie dici apud Scriptores Latinos, quidquid hostibus detrahitur, vt in id Virgilianum Seruius notauit:

--Et spolia ampla refertis.

Vnde spolia opima dicuntur, quæ dux duci detrahit: cruenta, quæ non sine sanguine hostibus auferuntur, At vero spolia Clericorum dicta sunt ea bona, quæ Clericis vita functis, Romani Pontificis auctoritate, Fiscus Apostolicus accipit, ne ad eorum hæredes, futurosúe in beneficio successores transmittantur.

Secundo quæritur, Quo modo hæc spolia definiantur? Difficile est saue, quæ in Iure tum Ciuili, tum Canonico tractantur, velle Philosophorum

phorum more, plene scilicet, & exacte definire. Quare potius hæc spolia describi possunt, quam definiri: Ita ut sint ea bona à Clericis quibuslibet etiam Religiosis ratione, & iure Ecclesiæ acquisita, vel ex negociatione contra Canones comparata, & post obitum relicta. Sic Redoan. quæst. 1. de spol. Eccl. nu. 7. Dicitur. Bona, tanquam genus: spolia enim Clericorum, bona sunt: non tamen è contrario, vniuersa Clericorum bona, sunt spolia. Ac bonorum nomine genera tim accipiuntur bona tum mobilia, vel se mouentia, tum immobilia. Iura item, & actiones, & corpora, quocumque nomine censeantur. hæc enim omnia generali bonorum vocabulo comprehendantur. l. Bonorum, ff. de verb. signific. Quæ Clericis quibuslibet etiam Religiosis: vt comprehenduntur bona, quorum vis Monachorum, Religiosorum, etiam eorum, qui Conuersi, vel Donati dicuntur, demum quorumcunque, qui Ecclesiasticæ personæ in Iure Canonico censentur, hi enim omnes etiamsi Clerici non sint, pro personis tamen Ecclesiasticis habentur, vt docet Glossa in cap. Duo sunt. 12. quæst. 1. & colligitur ex c. Alia, & c. Legi. 16. q. 1. & c. Non dubium, & c. de Monialib. de sent. excom. Ratione, & iure Ecclesiæ acquisita, hoc nimirum dicitur, ad includendum ea omnia bona, quæ Clericus ex beneficijs, vel bonis Ecclesiasticis acquirit: neque enim spolia sunt, aut vocantur, quę ex patrimonio, & hæreditate, vel ex arte, industria, opera, labore suo, vel ex donatione aliorum parta Clerici habent. Vel ex negociatione contra Canones comparata. Vt inclusa intelligantur ea bona, quæ Beneficiarius lucratur contra Canones negociando.

Tertio quæritur à quibusdam, An Iure communi spolia Clericorum ad Romanum Pontificem pertineant? Hoc ideo in dubium vocant, quia nullus, inquiunt, reperitur Canon, aut Constitutio in toto Iure Canonico, quo significetur ea spolia ad Roman. Pon. spectare. Deinde in c. cũ vos, de off. Ord. & c. præsenti eo. tit. in 6. constitutum est, vt hæc de quibus agimus Clericorũ bona futuro successori reseruentur aut in Ecclesiæ vsus conuertantur. Nam in c. Hoc ius placuit 12. q. 2. & c. Charitatem, ibidem, & c. Quoniam quidam dist. 75. & c. Si quis Episcopus, 10 q. 2. bona Ecclesiæ conseruanda sunt successori. & ex iure ipso communi constat, quando Ecclesię, & quando successori Beneficiariorum bona etiam collecta, sed non consumpta, ac propterea post obitum relicta debeantur? nam ex c. Relatum, de testamen. nomine Ecclesiæ intelligitur Clericorum Collegium. Quare vbi quis est Beneficiarius, Cuius beneficium est ex communibus Collegij communis mensæ bonis, cuiusmodi est Canonicus, & is qui Portionarius vocatur: bona ab eo relicta toti Collegio Clericorum debentur: vbi vero quis est Beneficiarius, cuius beneficium est per se distinctum, & separatum, non ex communi Clericorum mensa, vtpote, quia est Rector alicuius Ecclesiæ Parochialis,

lis,vel Archipresbyter,Archidiaconus Præpositus,vel aliam dignitatem,aut beneficium habens,à Collegio Clericorum separatum per se, tunc bona,ex eo beneficio relicta successori reseruantur: quia hoc beneficium non ex communibus Collegij bonis existit, vt illud Abbas, & alij in cap.relatum supradicto.Item,ex iure etiam communi colligitur, quid de his bonis Collegium Clericorum;quid item successor statuere iure ipso Canonico debeat:nam vt docet Abbas.c.Relatum citato,nu. 6.Collegium Canonicorum pôt ea bona in communem mensam conferre,& administrare, sicut cetera ad communem eorum mensam spectantia:Potest,& inter Canonicos distribuere,vti Canones permittunt, Successor vero debet ea bona, sicut reliqua Ecclesiæ, in pios vsus impendere,Si Clericus habet beneficia in multis Ecclesijs, bona ex ipsis relicta diuidentur inter ipsas Ecclesias per congruam æstimationem: ita in eodem c.Relatum ad finem.hoc est (vti explicat Panormitanus) aut constat ex quo beneficio ea bona sint acquisita, aut dubitatur. Si primum,debentur illi Ecclesiæ, in qua situm est beneficium. Si secundum,diuiduntur inter illas Ecclesias ita vt plus ei reddatur, à qua plus Beneficiarius acceperat:vt si ex vna Ecclesia centum,ex altera bis centum perceperat,priori duæ partes debentur.Accedit,quod c.1. de successionib.ab intestato,Glos.ab omnibus recepta, tradit,bona ex patrimonio acquisita Beneficiarij ab intestato morientis sine legitimis hæredibus,Ecclesiæ deberi:ergo potiori ratione, huius generis spolia ad Ecclesiam pertinebunt. Postremo Romanus Pontifex, nequit sine iusta,vel rationabili causa,vnius Ecclesiæ bona,alteri dare; sed quæ dixi spolia communi iure,futuro successori,vel Ecclesiæ debētur: ergo cum sit ius alteri quæsitum, Romanus Pontifex alteri sine iusta causa non confert.Hæc & alia quidam obijciunt contra spolia Clericorum, quæ sibi Papa reseruauit,vt propositæ initio quæstioni respondeam,illud dico;ius spoliorum ab antiquo tempore esse introductum. Nam Cardinalis in c. Nisi cum pridem, §. Intueri, de Renuntiat. aperte testatur vsum, & morem in spolijs Prælatorum decedentium ab antiquo tempore esse seruatum. Et Calderinus consil. 1. de peculio Clericor. refert idipsum;necnon Guido Papæ decis. 110. Nicolaus Boerius decis. 224.& in Rota Auditores decis.41.de probatio.in antiquis,vt certum ponunt,spolia Prælatorum obeuntium,per Pontificias Constitutiones Papæ reseruari.Vnde Paulus III. in Constitutione sua de spolijs Clericorum,cuius initium est:Itaque sicut accepimus, reprehendit eos, qui asserebant,iure antiquo spolia ad Papam non pertinere: simul tradit, ab antiquo tempore ea Sedi Apostolicæ fuisse reseruata; & non solum spolia Beneficiariorum in Italia morientium, sed & omnium aliorum in quibusuis Prouincijs,& Regnis citra,& vltra montes, & maria decedentium,etiamsi ad ea loca Rom.Pontifex spoliorum Collectores mittere

tere non consueuerit. Dubitare igitur nemo iure potest iam olim Romanum Pontificem hæc spolia tanquam sibi debita collegisse. Et quanquam ante Paulum III. nullæ Constitutiones Pontificiæ extent de spolijs Clericorum Papæ reseruatis; merito tamen credimus, multo ante Pauli II. ætatem, istiusmodi de spolia ab Romanis Pontificibus per Collectores suos percipi consueuisse. Nec mirum videatur, si ius Canonicũ nihil de spolijs istis vspiam insinuauerint: nimirũ, ea paulatim (vt alia etiam non pauca) ipso vsu Romano Pontifici reseruari cœperunt: antea vel futuro successori seruabantur; vel certe in vtilitatem Ecclesię conuertebantur. Atq; hoc est, quod veteres Ecclesiæ Canones supracitati tradidere. Vnde in locum Ecclesię, vel successoris est Fiscus Pontificius subrogatus. De his omnibus Redoanus. quæst. 1. de spol. Eccles.

Quarto quæritur, Quo iure Papa potuerit reseruare sibi spolia Clericorum? Non est sane dubitandum, optimo de iure Pontificem facere potuisse. Nam negare quidem non possumus, penes eum esse plenam, & liberam beneficiorum administrationem, vt habetur in c. licet de præben. in 6. & Clem. 1. vt lite pendente ad finem, sed administratoris est, bona in domini sui vtilitatem dispensare: ergo potest Papa ex beneficiorum fructibus aliqua sibi seruare. vnde Curiæ, & Ecclesiæ Romanæ necessitatibus subuenire commode possit. Deinde, quis neget Clericorum spolia si futuro successori, & Ecclesię debeantur: iure tamen Canonico Romani Pontificis auctoritate firmato deberi, non iure diuino, aut naturali; sed Romanus Pontifex iustis de causis potest eos Canones, & iura mutare, & quæ futuro successori, vel Ecclesiæ ex beneficio Clericorum debebantur, sibi reseruare. Vt enim vel successori, vel Ecclesiæ ea debebantur ad necessitates eorum subleuandas; ita iuste Romano Pontifici reseruantur, vt habeat vnde sibi in difficultatibus, & necessitatibus subueniat: quę quidem neque pauciores, neque minores solent esse, quam Ecclesiæ, vel successoris, Romanus item Pontifex potest fructus beneficiorum ad certum tempus vacantium quibusdam Episcopis iure conferre, ad eos commodo vitæ subsidio sustentandos: cur igitur non sibi poterint ex beneficijs aliqua retinere? Postremo Ecclesiæ bona, præter necessariam portionem ad Clericos honeste alendos, secundum Canones, & Iura, in pios vsus impendi debent: ergo minime mirandum, si vsibus Ecclesiæ Romanę reseruentur. nec enim Romanus Pontifex, aut eius Fiscus is, qui Camera Apostolica vocatur, & Sacra Curia deterioris est conditionis? nec priuatorum est hominum iudicare indigeat necne Curia Romana, & Camera Apostolica his spolijs: Principis enim est reipublicę bene cõsulentis, non alterius id iudicare.

Ex his licet intelligere, in luisce spolijs Clericorum pleno iure Romanum successisse Pontificem, eiusue Fiscum, loco Ecclesię, vel futuri successoris; idest dicere: Quemadmodum olim hęc bona Clericorum

quam

post obitum relicta debebantur Ecclesiæ, vel successori ita modo, tanquam debita, ad Fiscum Pontificium spectant: quia quemadmodum olim Canones, & Iura voluerunt, vt ea bona Ecclesiæ, vel successori reseruarentur; ita Constitutiones etiam Apostolicæ sanxerunt, vt Fisco Pontificio illa reseruentur, debeanturque. Redoa. q. 1. de spol. Eccles.

Quinto quæritur, An spolia Clericorum Fisco Pontificio sint debita ante Iudicis sententiam? Debentur. Primo, quia vt paulo ante monui, Fiscus subrogatus est in locum Ecclesię, vel successoris, cui olim ea bona debebantur etiam secundum consciētiam ante vllam Iudicis sententiam. eodem ergo iure, & ratione, Fisco quoque Pontificio debentur ante vllam Iudicis sententiam. Deinde quia Constitutiones Apostolicæ, quibus hæc bona Papæ reseruantur, in hunc modum habent: Declaramus, vel decernimus, hęc spolia ad Cameram Apostolicam spectasse, & spectare. Item sic: Incorporamus ea, appropriamus, applicamus: illaque applicata, appropriata, & incorporata fore, & esse statuimus. Hæc autem verba continent sententiam ipso Iure latam, non ferendam. nam vt docet Glossa, à qua nemo discrepat Canonicis iuris interpretum, in c. Quicumque, de Hæret. in 6. lex sancita, & promulgata per participium, vel per verbum præteriti temporis, continet sententiam non à Iudice ferendam, sed ipso iure latam Postremo, quia Romani Pontifices hæc sibi bona reseruarunt, ea igitur nemo sibi tuta potest conscientia retinere. Sed numquid ea spolia Pontifici, prius solui debent quam à Pontificijs Collectoribus repetantur? Consuetudo in Ecclesia recepta, in hac parte seruanda est: nam vbi positum in more fuerit, vt nonnisi cum petuntur, soluantur, non debentur ante: alioqui vero solui debent antequam petantur, cum ad Fiscum Pontificium spectent.

Sexto quæritur, An dominium talium bonorum transeat ad Fiscum Pontificium, sine vlla traditione rei? Transit: nam vt tradunt omnes; vbi est vniuersitas rerum, vt sunt actiones, iura, & corpora, dominium sine traditione transfertur; sed in his spolijs Clericorum, hæc tria continentur: ergo dominium sine vlla traditione transit ad Fiscum, quoniam Constitutiones Apostolicę hęc spolia Fisco Pontificio reseruantes, ipso iure dominium ad ipsum quoque transtulerunt. Accedit, quod olim, cum hæc bona Ecclesiæ, vel successori reseruabantur ex Iure, eo ipso dominium eorum ad Ecclesiam, vel successorem transibat: sed Fiscus Pontificius in locum Ecclesiæ, vel successoris est suffectus, igitur ad ipsum spectat. Quo fit, vt saltem spoliorum possessor, ea debeat secundum conscientiam Pontificio Fisco reddere. At pœna, dicet quispiam, minime debetur ante Iudicis condemnationem: sed spolia Clericorum Fisco Pontificio debentur tanquam pœna delicti, cum Beneficiarij in vsus pauperum, quod supererat ex beneficijs, minime impenderint, vt

Oo debe-

debebant; aut quod contra Canones negociando, ea lucrifecerint? Respondeo, hæc bona non deberi Fisco Pontificio tanquam pœnas delictorum, sed tanquam bona, quæ Romani Pontifices sibi reseruarunt, & ad suum Fiscum pertinere optimo iure voluerunt. Ex quo etiam perspicitur; occultum horum spoliorum possessorem, in foro conscientiæ tutum non esse, nisi ea Fisco reddat Pontificio: nam licet Ecclesia de occultis non iudicet. c. sicut tuis, de simonia; hæc tamen bona ante vllam Iudicis sententiam in conscientiæ foro debentur, quia in Fisci Apostolici dominium trasierunt eo ipso iure, quo sunt ipsi reseruata: quare debitores alicuius rei, quæ ad spolium pertinet, soluere minime debent ipsi spoliorum possessori tanquam creditori, non enim liberantur à debito, cum non soluant ei cui debent: nam Fisco Aposto lico debent, non spoliorũ possessori, nisi bona fide possessori soluerint, Item, si possessor spoliorum aliquid ex spolijs alienet, nullius erit momenti alienatio, & statim Fiscus Apostolicus id potest sibi vendicare tanquam suum. Hæres item Clerici debet spolia Cameræ soluere Potificiæ, nec exigere potest contra cohæredes, vel contra debitores in spolijs exigendis. Hinc etiam fit, vt ipso facto in excommunicationem incurrant, quę irrogari solet ijs, qui vel per vim, vel clam, vel inique detinent res Fisco, siue Camerę Apostolicę debitas.

De spolijs Clericorum, ex negociatione contra Canones acquisitis. Cap. II.

PRimo quęritur, Quę bona à Clericis ex negociatione contra Canones acquisita, spolia censeantur? Respondeo, Pium IIII. Constitutionem promulgasse, quæ incipit: Decens, quam ad verbum habens apud Redoanum. q. 2. de spol. Eccl. vbi inter alia, hunc in modum ait: Decernimus, & declaramus, omnia, & singula res, & bona cuiuscumque qualitatis, & quantitatis existentia, ac in quibusuis rebus, regnis, & dominijs tam vltra, quam citra montes, & mare consistentia, per quosuis Clericos, tam, sæculares, quam Regulares, etiam Mendicantium Ordinum, ac Militiarum, etiam in sacris Ordinibus constitutos, cuiuscũque status, Ordinis, & conditionis fuerint, etiamsi Episcopali, Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate pręfulgeant, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros Canones quomodolibet acquisita, pro tempore post obitum eorum, qui etiam ex facultate, quam habuerint testandi, condito testamento, vbiuis locorum decesserint, aut quibus etiam illos viuentes priuari, aut eis destitui contigerit, eatenus remanserunt, aut in posterum remanerent, ad eandem Cameram, & non alios: etiam in quibusuis Cathedralibus, Metropolitanis, Collegiatis, ac alijs Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, Militijs, ceterisque beneficiis Ecclesiasticis

ſticis,cum cura,& ſine cura,ſęcularibus, & quorumcumque Ordinum Regularibus qualitercunque qualificatis,ſucceſſores illa in titulum, commendam,adminiſtrationem,commiſſionem, ac alias quomodolibet obtinētes,etiamſi illa vigore prioris tituli ius regrediēdi,vel accedēdi,vel ingrediendi aliquibus conceſsū fuerit,ſpectaſſe ac ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorū venire:illaque tanquā ſpolia ad eandē Cameram pertinentia,perpetuo colligi,& recuperari potuiſſe,ac poſſe ac debere, prout in ſingulis litteris plenius continetur. Hæc ibi. Vnde omnia acquiſita à Clericis,vel Monachis, vel Religioſis per negociationem illicitam,vel alias contra ſacros Canones, quæ poſt obitum ipſorum extant,vel quibus in vita priuantur,vbique gentium pertinent ad Fiſcum Apoſtolicum,etiamſi accepta facultate teſtandi teſtati fuerint. Noluit. Pontifex,vt facultas accepta teſtandi ad huiuſmodi bona protenderetur;imo facultas data ad teſtandum intelligitur data ad teſtandum de bonis licite acquiſitis. In qua Conſtitutione, vt Nauarrus tractatu ſupracitato.annotauit, conditum eſt nouum ius; ſpolia enim Clericorum antea ſolum cenſebantur bona, quæ ex beneficijs, acquiſita, poſt obitum Beneficiariorum ſupererant.Item ſecundum Canones, & Iura antiqua,ad Monaſterium pertinebant,quæcumque Monachus, vel Religioſus certam Regulam profeſſus negociando, vel alio modo acquirebat,vt colligitur ex c.Cum olim 2.de priuil.& Authen. Ingreſſi, de ſacroſan.Eccl.& c.Ne dicatis,12.q.1.ex quo fit,vt poſt Conſtitutionem Pontificiā Pij IV.ſi Monachus,vel Religioſus,ſine legitima facultе Monaſterium egreſſus aliquid lucretur, quod poſt obitum ipſius extet,vel quo in vita priuetur,totum id Cameræ Apoſtolicæ, non ipſi Monaſterio debeatur, quod ſi Monaſterium id ſibi vſurpauerit, reſtituere debet Camerę Pontificiæ.

Secundo quæritur,Cui nam iure communi debeantur, quæ Clericus acquirit ex illicita contra Canones negociatione,ſi inteſtatus decedat? Hanc quæſtionem vnus propoſuit Panormitanus in cap.Relatum 2. de teſtam.refertque Hoſtienſem ſcripſiſſe, ſedandos eſſe clamores, ſi qui excitentur;quæ verba idem Panormitanus interpretatur: ſi qui ea bona repetunt,eſſe illis reddenda;ſin minus, per Epiſcopum inter pauperes diuidenda:vt poteſt colligi ex.c.Qui habetis.12. q.5. Ceterum ipſe cenſet,eiuſmodi bona ſi non ſint reſtituenda ei,à quo Clericus contra iuſtitiæ leges accepit,in ipſius Clerici dominium tranſiſſe, quoniam licet contra Canones negociando peccauerit, ſibi tamen acquiſiuit, quod lucrifecit;& ideo poteſt id ſuo arbitratu in quoslibet vſus inſumere,perinde,ac ſi ad ſuum patrimonium pertineret,quod ſi inteſtatus excedit è viuis, eius hæredibus debetur. Citat pro hac ſententia Gloſſam in c.ex tranſmiſſa,de Cœmit.& 4.q.5.in ſumma,& 4.q.1.c.Non eſt putanda. Vnde perſpicitur, iure optimo Romanos Pontifices ſibi hæc

bona vendicasse,& Fisco Pontificio addixisse tanquam spolia.

Tertio quæritur, An quæ dixi bona ex illicita negociatione comparata, ante condemnatum crimen, vel latam à Iudice sententiam, debeantur in foro conscientiæ, ipsi Pontifici Romano? Quidam negant deberi, eo quod hæc spolia debentur tanquam pœna delicti, videlicet negociationis illicitæ: sed pœna ante delictum sententia Iudicis damnatum, solui in foro ad conscientiam spectante non debet: vt est omnium opinio. Ceterum hęc sententia cum Constitutione Apostolica pugnare videtur. Nam Pius IV. hæc spolia ad Cameram Apostolicam pertinere decernit,& declarat ea esse spolia, ac proinde tanquam spolia Cameræ Apolicæ deberi,& vt talia posse peti,& colligi. Peccant quidem Clerici negociantes contra sacros Canones, sed nihilominus lucra ex tali negociatione comparata, Papa tanquam spolia sibi reseruat, non solum in pœnam delicti, sed vt ea quasi male acquisita Fiscus Apostolicus eodem iure habeat, quo reliqua Clericorum spolia. Dices, in reliquis spolijs, Fiscum Apostolicum succedere in locum Ecclesiæ, vel successoris, cui olim debebantur: at huiusmodi lucra, ex illicita negociatione parta non debebantur Ecclesiæ, vel successori? Respondeo, hoc nihil referre, quoniam Papa hęc etiam lucra sibi reseruauit: nam in Religioso, Monasterio debebantur, cuius in locum Camera Apostolica substituta acquirit. In Clericis vero sęcularibus lucra huiusmodi in ipsorum Clericorum ius, & dominium, non aliorum çedebant. At Papa in Clericorum locum, suum Fiscum merito subrogauit.

Quarto quæritur, An ea Pij Quarti Constitutio stricte, an ample sit interpretanda? Quæstionem mouet quia videtur pœnam continere, & odium,& ideo strictim accipienda: aufert enim à Clericorum hæredibus acquisita per ipsos Clericos bona? Respondeo, eam Constitutionem ample esse intelligendam, quia pœnalis,& odiosa non est. Deinde, quia potius ius antiquum declarat, quàm constituat nouum: quod & ipse Pontifex insinuat illis verbis: Nos omnem desuper hæsitationis materiam submouere cupientes; decernimus, & declaramus. Quare, cum in hac Constitutione dicitur: Et alias contra sacros Canones comparata: vox, Canones, latius est explicanda, vt docet Redoan. quæst. 2. de spol. Eccl. nu. 83. ita vt illo vocabulo omnis Iuris communis Canonica Constitutio, siue decretum, siue decretalis Epistola, dogma, sanctio, interdictum, vel mandatum accipiatur. hæc enim,& similia, in iure lato modo Canones solent appellari. Proprie autem, & strictim, ita vt sonat, Canon dicitur Constitutio in Concilio Generali sancita. Glossa in cap. Canon. dist. 3.

Quinto quæritur, Quænam iure veniant nomine negociationis illicitæ? Respondeo, à negociatione, vel mercatura Clericos arceri, ea videlicet, qua aliquid emitur, vt pro rsus non mutatum carius vendatur

datur: atque hæc proprie in hac Constitutione, negociatio illicita vocatur, qua est Clericis interdictum negociari. 14. q. 4. c. Canonum. & c. nunquam. de consecrat. dist. 5. Nec tamen Clerici prohibentur aliquid emere, & deinde arte, industria, vel alio modo mutatum vendere. in his enim non est negotiatio, sed artificium. Redoan. quæst. 2. de spol. Eccle. num. 15. Dubitet aliquis, An spolium censeatur, quod Clericus semel tantum negociando comparauerit? Respondeo, spolium censeri: quia licet negociatores, vel mercatores non intelligantur in Iure, qui semel tantum, aut iterum negociantur: attamen Pontificia Constitutio absolute dicit spolia censeri, quæcumque, maxime ex illicita negociatione Clericus acquisierit. Redoan. q. 2. de spol. Eccle. nu. 65. ad finem.

Sexto quæritur, Quid significetur illis verbis. Vel alias contra sacros Canones acquisita? Respondeo, hæc verba fuisse addita à Pontifice, vt multa alia comprehenderet, præter ea, quæ ex negociatione Clericis interdicta quæruntur; huiusmodi nimirum sunt, quæ Clerici perceperunt ex beneficijs contra iura possessis, ex officijs ciuilibus, aut Regularibus contra Canones administratis, exercitatione Medicinæ, Chirurgiæ, aliarumue artium ad corporis curam pertinentium, quæ nimirum, sine sanguinis effusione non exercentur. Nam c. Sententiam, ne Clerici, vel Monachi, dicitur: Nec vllam Chirurgi artē Subdiaconus, Diaconus vel Sacerdos exerceat, quæ adustionem vel incisionem inducit: & ex multis alijs obsequijs, quæ Clerici Regibus, Principibus, alijsque primarijs viris contra quam statuerunt Ecclesiæ Canones, exhibere solent. cap. 1. & 2. & cap. Sed nec Procuratores, & cap. Sententiam sanguinis, c. Secundum, ne Clerici, vel Monachi, multa officia, contractus, & obsequia Clericis, & Monachis interdicuntur: item c. 1. & 2. de postulando interdicitur Clericis munere & officio Aduocati, ac proinde etiam Procuratoris apud iudices sæculares. cap. Clerici, de vita, & honestate Clericor. prohibentur Clerici arma deferre; ac proinde illis est interdicta venatio, vel aucupium ministerio canum, vel armorum præsidio fieri solita.

Septimo quæritur, An etiam comprehendantur predictis verbis turpiter, vel male acquisita: quæ restitui debent ei, a quo sunt accepta? Respondeo, cum Redoano quæst. 2. de spol. Eccles. num. 93. Minime, quia Pontifex licet generatim loquatur, non tamen videtur velle tollere ius quæsitum alteri. Item quæ restitui debent, in bonis Clerici non computantur: vnde Innocentius in cap. Quia plerique, de Immunita. Eccles. Regulam ponit generalem; hanc videlicet, restitutionem fieri debere, quotiescumque fuerit commissum furtum, rapina, oppressio, dolus, vel calumnia. 14. quæst. 5. cap. vlt. Et per hæc, inquit, comprehenduntur omnes casus, in quibus competit repetitio,

 siue

siue per actionem legis: puta metus causa, vel de dolo, vel calumniæ, & similium, siue Iudicis officio. Item, quod tenetur quis restituere, siue iure naturali tantum, quale est, quod seruo debetur: vel iure ciuili, vt quod bonæ fidei possessori, vel ei, qui aliquid præscripsit: vel exceptione tantum, vt qui Senatus consulto Macedoniano tenetur aliquid restituere. Pari ratione, si quippiam Clericus acceperit donatum a filio familias, vel minori, sine consensu patris, tutoris, vel curatoris, vel decreto Iudicis inter spolia haberi non potest. Hactenus ex Innocentio. Hæc igitur inter spolia non computantur. Redoan. quæst. 2. de spol. Eccl. num. 101. & 102. & seqq.

Octauo quæritur, An quę Clericus, Monachus, vel Religiosus, ex ludo sibi comparauit, haberi inter spolia debeant? Debent haberi, si ludus sit Clericis per sacros Canones interdictus, qualis est aleæ lusus. monachi vero, vel Religiosi quotiescumque citra superioris cōsensum ludunt, quidquid acquirunt. cōtra Canones intelliguntur acquirere, quia in illis velle, vel nolle, non est absque superioris assensu. Non tamen quidquid sæculares Clerici lucrifecerint ex ludo Synodalibus tātummodo Constitutionibus interdicto, ad spolia pertinet; nec item, si quid Clericus acquisierit, siue ex lusu, siue ex contractu, siue ex officio, contra speciale solummodo, vel generale Episcopi mandatum, venit nomine spolij; hæc enim, & similia nequaquam contra sacros Ecclesiæ Canones comparantur.

Nono quæritur, An Clericorum nomine veniant in hac etiam Constitutione Clerici minoribus initiati Ordinibus, omnique beneficio carentes Ecclesiastico? Veniunt: vt ait Redoanus, quia in Constitutione generatim dicitur: ⸢Per quosuis Clericos.⸣ Sed animaduertendum multa in iure Canonico, Clericis Beneficiarijs, vel in sacris Ordinibus constitutis esse interdicta, à quibus Clerici minores non prohibentur; veluti Aduocati munere, & officio fungi coram Iudicibus sæcularibus interdictum est Clericis sacros Ordines, vel beneficium habentibus, Clericis vero minoribus non item, & ideo multa ab illis acquisita inter spolia habentur, quæ tamen si ab his fuerint comparata, spolia non erunt, quia contra sacros Canones non sunt acquisita. Ego vero appellatione Clericorum intelligendos arbitror non solum Sacerdotes, Diaconos, & Subdiaconos, sed etiam Clericos minores, non quidem omni ex parte, sed ex aliqua: nam ceteris Clericis minoribus initiatos Ordinibus per Ecclesiæ Canones non est negociatione interdictum, nisi dum Beneficiarij, aut Pensionarij sunt: ac proinde minores Clerici beneficia, aut pensiones Ecclesiasticas habentes, comprehenduntur Clericorum vocabulo.

Decimo quæritur, Quot genera Clericorum per Pontificiam declarationem à præfata Constitutione sint excepta? Hæc tria genera excipiuntur;

piuntur; Cardinalium scilicet; Habitantium in Vrbe, vel Curiam Romanam sectantium, ac in ea morientium, & eorum, qui priuilegium speciale, vel generale testandi ratione suorum, vel alias quomodocunque, habent, tametsi extra Curiam decederent, Sic enim habet declaratio Pontificis Pij V. Litteras nostras, inquit, prædictas ad S.R.E. Cardinales, etiamsi vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique existentia, nullo pacto, ac Vrbem & Curiam Præfatas, necnon Prælatos, Officiales, & alios sæculares, cuiusuis Ordinis Regulares Clericos, ceterosq; tam in Vrbe, & Curia præfatis, pro tempore existentes, & in ea, seu eius districtu decedentes, quam alias, alibi, vbiuis locorum, etiam vltra montes, & maria existentes, testandi tamen codicillandi, & alias de bonis suis quibuscumque, quomodolibet disponendi facultatem, seu etiam, quod eis ab intestato decedentibus, eorum bona ad ipsorum proximiores, & qui nisi beneficiati essent succedere deberent, deuoluantur, & debeant ab Apostolica sede, vel officiorum suorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes, cuiuscumque status, gradus ordinis, conditionis, & preeminentiæ personis, minime se extendere, neque illos, aut eorum aliquem comprehendere. Sic verba declarationis habent, & ante Pium IIII. Sixtus IV. Alexander VI. Leo X. eosdem Clericos exceperant teste Redoano.q.1. de spol.nu. 48. Excipiuntur itaque Cardinales, & Vrbis incolæ, & qui Curiã Romanam sequuntur, nisi aliud Curiæ stylus, & vsus habuerit, vt habere solet quod attinet ad Clericos Vrbis incolas, vel Curiam Romanam sectantes. Teste quoque Redoano, exempti sunt milites sacræ militię Ordinis Hierosolymitani: horum enim militum morientium bona, siue ex beneficijs sint, & administrationibus commendatis acquisita, siue ex negociatione illicita ab eis parta, & cõparata, ad ipsius militiæ Ordinem pertinent; ac proinde in eiusmodi bonis ipsa Religio succedit statutis Religionis summi Pontificis auctoritate confirmatis in quibus caput, quod incipit. Cum bona, sic habet. Cum bona, & facultates, quæ Ordo noster possidet piorum hominum liberalitate collata sint ad sustinendas hospitalitatis impensas, & propulsandos Christiani nominis hostes: certum est, Fratres nostros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, sed eorum verum dominium, ac proprietatem, & possessionem ad solum ipsum Ordinem nostrum spectare. Verum cum in commune recte administrari non possent propter locorum distantiam, & diffidentiam nationum; Maiores nostri ea Viritim fratribus per partes regenda commendarunt. Vnde nomen Commendarum sumpserunt, impositis annuis pensionibus, quæ augerentur, & minuerentur, prout, & rei, & tempori, hoc est, necessitati conuenire visum est. Etenim vt minimum quinta, sæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ęra-

riũ inferri iubetur: nonnumquam etiam dimidia, vel omnes etiam fructus, si ita à Capitulo Generali fuerit statutum: penes quod vnum imponendarum, & assignandarum pensionum, & collationum huiusmodi, quas Responsiones, & Impositiones vocamus, ius est. Id autem quod à quoquam sit pendendum, & soluendum, decernit, & publice declarat decretum, & declarationem suam Prioribus, Castellano Empostæ, & Capitulis prouincialibus, per litteras suas significat, mandatque, vt pensiones à se impositas exigi, persolui ab administratoribus procurent, si qui fratrum nostrorum eius mandatis, ac scriptis non paruerint, habitu priuentur. Et in c. Consuetudo, decernitur sic: Consuetudo laudabilis, & inueterata in nostro Ordine inoleuit, vt per obitum Priorum, Castellani Empostæ, Balliuorum, Commendatariorum, & aliorum administratorum bonorum nostri Ordinis commune nostrum ærarium percipiat iura mortuarij, & vacantis; id est, pro mortuario, fructus Prioratus, Balliuiatus, & Commendæ, & administrationis, à die obitus Prioris, Balliui, aut Commendatarij vsque ad dictum festum Natiuitatis S. Ioan. Baptistæ proxime sequentem: & pro vacante, ab eo die vsque ad alium festum S. Io. Baptistæ proxime futurum peracto anno, præter, & vltra iura spoliorum, quæ ad idem commune ærarium spectant. Quam consuetudinem hac lege, & statuto confirmamus, & pro lege haberi volumus, & obseruari mandamus. Rursus in cap. Omnia bona, sic statutum est: Omnia bona mobilia, ac se mouentia quorumcumque fratrum nostrorum tam in Conuentu, quam extra decedentium, cuiuscumque conditionis, & qualitatis fuerint. quæ spolia vocamus, ad commune nostrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Cappellanis obedientiæ, & seruientibus Officij, quorum spolia peruenient ad illos, in quorum Prioratibus, aut commendis residentiam, & stagium habuerint. Hęc ibi.

Vndecimo quæritur, An cum dubitatur sint necne ex illicita negotiatione acquisita bona, quæ Beneficiarius post obitum relinquit, credi potius debeat ea esse licite comparata? Respondeo potius esse credendum fuisse licite acquisita: nam negociatio est Clericis interdicta: ergo nisi, id constiterit, non est credendum Clericum deliquisse, & contra sacros Canones negociatum fuisse. Vnde Panorm. in c. 1. de peculio Cleric. Prælatus, inquit, nõ videtur ex negociatione acquisisse: neque enim credendum est, eum in negociando delictum admisisse, nemo enim, nisi cum manifeste constat, creditur esse malus. Sic etiam Roman. in consi. 159. quem & sequitur Redoan. de spol. Eccl. q. 15. n. 30.

Duodecimo quęritur, An ad Fiscum Apost. pertineat, cum intendit litem, de spolijs Clerici, probare, hęc aut illa bona, quæ Beneficiarius post obitum relinquit, ex illicita negociatione fuisse acquisita, An vero

potius

potius ad hęredem Clerici? Respondet Redoanus de spolijs Eccle. q. 15. nu. 30. cui & ipse assentior, ad Fiscum id Apostolicum pertinere. quippe negociatio, res est facti, non iuris: at facta non præsumuntur, nisi constet contra communem sententiam. l. sciendum, ff. de verbo. oblig. nec est credendum, Clericum negociando deliquisse.

De spolijs Clericorum, quæ sunt bona ex beneficiorum fructibus post obitum relictis. Cap. III.

SEcundum genus spoliorum Ecclesiasticorum consistit in bonis, quæ ex beneficijs acquiruntur, ac post obitum Clerici relinquuntur.

Primo quæritur, An spolia censeantur, quæcumque Beneficiarij ad se sustentandum ex beneficijs poterant impendere, sed non impenderunt, quia aliunde commodum vitæ subsidium habuerunt? Ratio huius quæstionis est, quia Clerici Beneficiarij plerumque Regibus, Principibus, aut viris alijs primariis inseruiunt, à quibus debita stipendia accipiunt, vnde vt par est, honeste sustentantur: quare ex beneficiorum fructibus nihil in victum, vel vestitum impendunt. Sunt duæ opiniones: vna est affirmantium, quæ placet Redoano de spol. Eccl. q. 6. num. 8. & sequentib. altera negantium est, vti Couarruuiæ in c. Cum in officijs, de testam. versic. Tertio ex eadem, quę & mihi probabilior videtur, ea ratione è natura ducta, quod Beneficiario tanquam laboranti stipendium, & merces debetur: ergo etiam si aliunde commode sustẽtetur, nihilo tamen minus nõ amittit ille sui laboris, & operę debitum stipendium: eodem prorsus modo, quo licet ex sui, quod habet patrimonij bonis alatur, tuta potest conscientia ex beneficij fructibus id sumere, quod ex patrimonio ad suum victum, & vestitum impendit. Sed opponet nobis Redoanus, Beneficiarios tantum esse vsuarios, vt ait Glossa in c. vlt. de peculio Clerico. & in c. Cum olim, de rerum permut. & in cap. vlt. de pignor. tum cap. Quia nos, de testam. Demus id Glossam sensisse: at non negabit profecto Redoanus, ex beneficij fructibus posse Beneficiarium aliquid, licet aliunde se alentem, ac tuentem, vt debitam laboris sui mercedem, optimo iure percipere. Instat Redoanus Ecclesia Clerico non debet beneficij fructus nisi tanquam vitæ alimenta; sed hæc debentur solum indigenti, qualis procul dubio Clericus non est, cui aliunde suppetit ad vitam commode tuendam. Verum quidem id est, sed quod iam supra diximus, Beneficiario, fructuum debetur pars, non solum tanquam vitæ necessaria, sed etiam tanquam laboris merces, & stipendium, ac proinde debetur

betur etiam eidem quamuis patrimonium idoneum habenti ad suæ vitæ sustentationem: Dignus enim est operarius mercede sua,& cibo. vti Dominus dixit;& Apostolus,Quis militat,inquit,suis stipendijs vnquam?Nec boui trituranti os alligatur: quare sicut hæc bona sibi Beneficiarius facit sua, & iure communi ad hæredes transmittebat, non ad Ecclesiam, vel successorem: sic etiam nunc ad hæredes transmittit.

Secundo quæritur, An inter spolia censeri debeant quęcumque Beneficiarius parcius viuendo sibi subtrahit,& reseruat ex beneficij fructibus? Redoan.loco cit.affirmat,negat Nauar.in tract.de spolijs Clericorum, & meo quidem iudicio probabilius, ac verius: quam prior ille in ea fuit opinione,quæ fructus beneficij solum Clerico vult deberi tanquam alimenta vitę necessaria,cum tamen debeantur tanquam laboris stipendium,& merces. Operarius vero non ideo quia velit parcius viuere, amittit aliquid ex debito sibi stipendio: ergo Beneficiarius, nihilominus acquirit sibi totam fructuum partem, suæ vitæ necessariam tamquam debitam mercedem: iure igitur, suo arbitratu id quod sibi subtrahit, in quosuis vsus impendit, nec tanquam spolium, ad Fiscum pertinet Apostolicum. Quemadmodum igitur Beneficiarius huiusmodi bona potest cui voluerit donare, sic in morte potest testamento legare,vt sua.

Tertio quæritur, An Apostolicus Fiscus soluere debeat ęs alienum, quod contraxit Clericus, cuius mortui spolia acquisiuit? Respondeo, in hunc modum. Cum Camera Apostolica in Ecclesiæ, vel successoris locum subrogata sit, cogitur ea debita soluere, quę alioqui Ecclesia vel successor soluere debebat; cetera vero debita non item: at successor ad soluendum omnia Beneficiarii debita minime compellitur. Aut enim Beneficiarius, testibus Ioan. Andrea, & Panormitano. c. 1. de solutionib. & Antonio, & Imola in c. peruenit. de fideiuss. æs alienum contraxit nomine suo, & suæ vtilitatis causa, aut suæ Ecclesiæ gratia. & nomine. Si primum, successor non debet id alienum æs soluere: si secundum,debet, quia sunt potius Ecclesiæ debita,quam Clerici. Ita fit, vt si Beneficiarius æs alienum contraxerit suæ causa valetudinis tuendæ, & conseruandæ,id soluendum a successore sit,eo iure quo Ecclesia ministrum suum alit, & sustentat. Si vero Clericus ad res suas, vtpote,vineam, vel agrum colendum, vel domum meliorem reddendam, ęs fecerit alienum, nullo iure compellitur. Eodem iure tenetur Fiscus Apostolicus,quo successor, aut Ecclesia olim iure communi tenebatur,quoniam in eius locum subrogatus est.

Quarto quæritur, An quando dubitatur bona,quę extant,post obitum beneficiarij, sintnè acquisita ex fructibus beneficij, An ex patrimonio, industria,vel arte, in spolijs sint habenda?Redoanus de spolijs

Ecclesiast.

Ecclesiast. q. 3. §. Quid dicendum, num. 1. & seqq. ea bona vult in spolijs Ecclesię computari: ob eam rationem, quod vbi nos dubij sumus, credere potius debemus ad Ecclesiam pertinere, quia Iura, & Canones sanxerunt, vt res Clerici manifeste sint separatæ a rebus, & bonis Ecclesiæ; ac proinde, nisi clare constet sint ne res Clerici, an Ecclesiæ, melius, & potius est ius Ecclesiæ, quam Clerici; ac proinde pro iure Ecclesiæ iudicare debemus.

Quinto quęritur, An empta per Clericum nomine suo, non Ecclesiæ, ex fructibus beneficij, vel ex bonis Ecclesiæ pertineant ad spoliorum bona? Hæc quæstio pendet ex illa quæstione; An quæ emit Beneficiarius ex fructibus sui beneficij, vel ex bonis suæ Ecclesiæ, nomine suo non ipsius Ecclesię, debeantur Ecclesiæ, iure communi? Nam si Ecclesiæ debentur, ita vt facta sint ipsius, ea Beneficiarius non facit sua. si vero Ecclesiæ, minime debentur, ea sibi Clericus acquirit: & proinde Beneficiarius statuere de illis suo arbitratu potest, & sic, post obitum ipsius, ad hęredem ab intestato transibunt. Quidam opinantur promiscue, hæc bona nec statim ipso iure in Ecclesiarum dominium transire, nec etiam ad Fiscũ Apostolicũ pertinere, sed posse, per Beneficiarios, dum ipsi viuunt, alienari. Id ex Pontificijs Constitutionibus Iulij III. Pauli III. & IV. de spolijs, probare cōtēdũt; in quibus Cōstitutionibus habetur, immobilia bona, quę emunt Beneficiarij suo, non ipsius Ecclesiæ nomine ex redditibus beneficiorum, non fieri ipso iure Ecclesię: alioqui si in ius Ecclesię transirent, prędicti Pontifices non distinguerent hęc bona ab ijs, quæ Beneficiarij viuentes Ecclesiæ donant, cum aiunt bona, ex redditibus beneficiorum empta, si fuerint Ecclesijs donata, nequaquam esse in spolijs numeranda. ergo significant Pontifices, quamdiu Ecclesiæ donata non sunt, ad eam minime pertinere, ita vt alienari per Beneficiarium queant. Sed hoc nihil ad nos in quęstione proposita: nam licet Beneficiarius dum viuit, ea possit bona in quos voluerit vsus impendere vt quæ nondum in Ecclesiæ dominium transierint tamen si post eius obitum ita relinquuntur; vt nihil de ipsis Beneficiarius statuerit, dubię quęstionis est, An in ipsis iure cōi Ecclesia succedat, an potius hæres ab intestato. Nam si iure communi ad Ecclesiam pertinent; ad Fiscum quoque Apostolicum ea spectare necesse est. Quidquid isti dicant, distinguendum omnino est: aut enim loquimur de ijs, quæ emit Clericus ex fructibus sui beneficij, & hęc sibi acquirit, si suo nomine, non Ecclesiæ emit: aut loquimur de ijs, quæ emit Beneficiarius ex bonis Ecclesiæ, quamuis suo, non Ecclesiæ nomine emerit, & hęc Beneficiarius sibi non acquirit; quia huiusmodi bona empta, fiunt ipsius Ecclesiæ.

Quæstio quidem est apud Iuris Canonici peritos. An huiusmodi bona à die quo empta sunt, in dominium Ecclesiæ transferantur, An vero

so lum

ſolum debeantur Eccleſiæ? Intereſt enim multum, res noſtra fiat, ſed tan tum nobis debeatur: nam illud actionem in rem ipſam parit, ac gignit, hoc vero actionem in perſonam nobis obligatam Sunt duæ hac de re ſententiæ, eæque à nobis fuſius ſuo loco tractatæ. Vna docet, ea bona à Cerico empta, ſtatim in Eccleſiæ ius, & dominium tranſire, quæ fuit Gloſſa opinio, & Hoſtienſis, Io. Andreæ, Cardinalis, Barbatij: Romani, Corſetti, & aliorum, quos refert Couárruuias de teſtamen. cap. 1. nu. 5. Altera eſt ſententia; à die quo empta ſunt, deberi quidem hæc bona Eccleſię, ſed non ſtatim in eius dominium transferri; à di e vero, quo Beneficiarius è viuis exceſſit, in Eccleſiæ ius, & poteſtatem tranſire, ita vt tunc Eccleſia vendicare, tanquam ſua, & ſibi capere poſſit. Nã licet res empta ex aliena pecunia fiat emptoris, non domini pecunię; aliquãdo tñ ipſius fit, cuius eſt pecunia, videlicet in ſex caſibus quos enumerat Hoſtien, in c. inquirẽdũ, de pecul. Cleric. vt res empta ex pecunia pupilli, vel minoris, fit ipſius pupilli, vel minoris. Idem iuris eſt in re empta à marito, ex pecunia ſibi data ab vxore, & in re empta à liberto, ex pecunia patroni, vel domini, & in re empta ex pecunia fu nebri. Sic ẽt res empta ex bonis Eccleſiæ, fit ipſius Eccleſiæ. Et quid quid ſit de quæſtione, An ſtatim, vt empta eſt. in Eccleſiæ dominiũ trã-ſeat, An vero potius, cũ Beneficiarius decedit, nihil attinet ad pręſentẽ quæſtionẽ de ſpolijs, qm̃ bona empta, ex rebus, vel pecunijs Eccleſię, in ter ſpolia Clericorum non habentur, qm̃, vel ſtatim, vt empta ſunt, fiũt ipſius Eccleſiæ, vel ſaltem debentur illi: vnde ſiue à die quo empta ſunt, ſiue, à die quo Beneficiarij moriuntur, ad Eccleſiam pertinẽt ſi loquamur de ijs, quæ emit Clericus ex fructibus ſui beneficij ea ſunt eiuſdem conditionis vnius, ſicut fructus ipſi. Nam quemadmodum de beneficij fructibus poteſt Beneficiarius, dum viuit ſuo arbitratu ſtatuere; ita tñ, vt quod ſibi ſupereſt, in pios vſus impendat; & nihilominus fructus poſt eius obitum remanentes, Eccleſiæ, vel ſucceſſori, communi iure debentur, pari quoque ratione, bona quæ emunt Clerici, ex fructibus ſuorum beneficiorum poſſunt Beneficiarij, dum viuunt, & valent in quos voluerint, vſus inſumere: at poſt obitum relicta, cum nihil de illis in vita ſtatuerint, ſpectant iure communi ad Eccleſiam vel ſucceſſorem. Quare ſequitur, vt ſicut Fiſcus Pontificius loco Eccleſiæ, vel ſucceſſoris ſibi ſumit fructus beneficiorum à Clericis vita functis relictos, ita quoque ſuccedit in bonis per Beneficiarium ex redditibus beneficij emptis, & poſt obitum remanentibus: vtraque enim inter ſpolia computantur. Neque vero illæ Pontificum allatæ Conſtitutiones negant in vniuerſum, bona empta per Beneficiarios, ex fructibus beneficiorum inter ſpo lia cenſeri: ſed ea ſolummodo, quæ Beneficiarij viuentes, Eccleſiæ tradiderint, ſiue donauerint, quia ante obitum, ad Eccleſię ius, & dominium, deuenerũt: quamuis Pius V. quædã ex illis etiã Eccleſijs nõdũ donata

&

& tradita ab ſpolijs excluſerit, vt quæſtione proxime ſequēti dicetur.

Sexto quæritur, Quæ bona ex fructibus beneficiorum, empta ab Beneficiarijs, minime in ſpolijs computentur? Reſpondeo, Pium V. ediditſſe Conſtitutionem anno 1567. in qua ſic decernit: Cum itaque ſicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Epiſcopi & Abbates, ſeu Commendatarij, & beneficia Eccleſiaſtica obtinentes proprij honoris, & ſalutis immemores etiam prætextu facultatum teſtandi eis per ſedem Apoſt. conceſſarū, in eorū vltimis voluntatibus res ſacras, ac vaſa, ornamēta ac paramenta Eccleſiaſtica aliaq. cultui Diuino dicata, quandoque ex fructibus Eccleſiaſticis per eos acquiſita, non Eccleſiis, & Monaſteriis, ac beneficiis quibus præfuerunt, ſeu à quibus prouentus Eccleſiaſticos, & ſtipiendia acceperunt, prout rationi & honeſtati conſentaneum foret: ſed alijs locis etiam non pijs, ac interdum eorum conſanguineis & affinibus reliquerunt, ac Cameræ Apoſtolicæ Collectores, prætextu quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniunt, tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcunt in maximum religionis dedecus, ac Eccleſiaſticorum beneficiorum, & beneficiariorum eorundem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, ſcandalumque plurimorum: Nos abuſibus ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum indemnitati, animarumq. quarumlibet ſaluti conſulere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione, ſtatuimus, ordinamus, quod de cetero omnia & ſingula ornamenta & paramenta, ac vaſa, necnon Miſſalia & Gradualia, ac cātus firmi, & Muſici, alijq. quolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, etiā auri & argenti, ac quæcūq. alia bona per quoſcūq. Patriarchas Archiepōs, Epōs, Abbates, ſeu Commendatarios, & alios quoſcunque, quæcunque, & qualiacumque beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis Ordinum Regularia, in titulum, vel Commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocumque nomine, vel titulo cenſeanur, etiamſi de illis & eorum qualitatibus ſpecialis & expreſſa mentio habenda foret ad vſum & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, & Cappellis vel Oratorijs deſtinata, tempore eorum obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias diſponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis, per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores & ſucceſſores noſtros, ac nos ſub quibuſuis tenoribus & formis, & cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiā motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis & concedendis minime comprehendantur; nec ſub appellatione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiam Conuentu carentia. Et beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu qui obtinuerint,

rint omnino spectent & pertineant ac spectare & pertinere, illaq. post eorum obitum eisdem Ecclesijs, Monasterijs & beneficijs, etiamsi in Romana Curia, & procul ab illis, vel ad illa nunquam accesserint, etiamsi antea Ecclesiarum & Monasteriorum regimini cesserint, vel beneficia huiusmodi renuntiauerint, eo ipso applicata & incorporata sint, & esse censeantur. Ita vt liceat illis defunctis in eisdem Ecclesiis, Monasteriis, & beneficiis successoribus, & Ecclesiarum, Monasteriorum eiusdem Capitulis, Conuentibus respectiue illa propria auctoritate libere apprehendere, ac eorum Ecclesijs & Sacristiis applicare & incorporare. Ac quaecumque donationes, & relicta, vel legata, testamenta, & codicilli, & aliç vltimae voluntates, seu spolia desuper contra praesentis Constitutionis nostrae, quomodolibet pro tempore facta, quo ad praemissa, nulla, & inualida, nulliusque roboris & momenti existant, & personis etiam Ecclesiasticis, seu locis etiam piis, aut Ecclesiasticis quibuscumque, in quarum, seu quorum fauorem pro tempore facta fuerint, minime suffragentur: nec per ea eisdem personis, se locis, vel aliis Ecclesiis huiusmodi aliquod ius in rebus praedictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimo, res sacras, ac alia bona praedicta quocunque nomine, vel titulo pro tempore detinentes illis Ecclesiis & Monasteriis ac beneficiis per defunctos quomodolibet acquisitis, vt praefertur, iuxta praesentem tenorem realiter, & cum effectu restituendum, & cōsignandum quibusuis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis, minime attētis, omnino teneātur, & ad id per censuras & pęnas, etiam furti & sacrilegii, ac alias, iuris & facti, remediis opportunis cogi, & compelli possint & debeant. Et insuper ne deinceps contingat insolentia spoliorum Camerae Apostolicae Collectorum, vel Subcollectorum aliquas Ecclesias, vel hominum quenquam damno, vel iniuria affici, nec cuiquam de cetero vertatur in dubium, quae res habendae sint nomine spolii. Simili modo statuimus, & declaramus, quod quaecumque scamna, cathaedrae, arcae, & etiam ligneae, vel lapideae, & etiàm marmoreae, mense, & tabulae, ac quaecumque dolia, mensa vinaria, & alia similia supellectilia domestica per quosuis Presbyteros, seu Clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in Ecclesiis, seu eorum domibus Ecclesiarum eorundem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiamsi ex fructibus & prouentibus beneficiorum, quae dum viuerent, obtinebant, acquisita fuerant, sub spoliorum appellatione minime veniant, nec pro spolijs vllo modo reputari possint. Praeterea quod nullum spolium Camerae prefatae fieri, nec quisquam à quibusuis spoliorum Camerae huiusmodi Collectoribus vel Subcollectoribus exigi possit per obitum illius, qui dum viueret, vnum, vel plura beneficia Ecclesiastica obtinuerat: cuius, vel quorum simul fructus, redditus & prouentus triginta

duca-

ducatorum auri de camera ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum non exceſſerunt, aut qui penſiones annuas ſuper quibuſuis fructibus Eccleſiaſticis vſque ad dictum valorem annuum perceperit: dummodo tamen is ſe ab omni negociatione illicita, & a ſacris Canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quod ſi quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles penſiones perceperint prætextu ſpoliorum eiuſdem Cameræ percipere, aut contra præſentes noſtras litteras attentare præſumpſerit, ad totalem bonorum per eum perceptorum reſtitutionem teneatur, & ad id iuris, & etiam per ſimiles cenſuras & pœnas cogi & compelli poſſit, & debeat. Diſtrictius inhibentes quibuslibet Cameræ præfatæ ſpoliorum Collectoribus, nunc, & pro tempore exiſtentibus, ne ſub indignationis noſtræ & priuationis eorũ officiorum pœna, in ornamentis & paramentis, ac vaſis, & libris præfato cultui dicatis, ac alijs rebus ſacris, nec non ſupellectilibus præfatis quomodolibet ſe intromittant: nec in eorum Inuentarijs tanquam ſpolia redigant ſeu deſcribant: Sed ornamenta, & paramenta, nec non vaſa, libros, aliaq: Diuino cultui dicata huiuſmodi Eccleſiis, Monaſteriis, Cappellis, & alijs beneficiis huiuſmodi, eorumq. Rectoribus, & aliis pręfatis libere dimittant, & conſignent, ac conſignari faciant cum effectu ac ſupellectibili prædicta in locis vbi conſtiterint, relinquant. Hactenus Conſtitutio.

Septimo quæritur circa prædictam Pij Quinti Conſtitutionem, An in ſpoliis cenſeantur prędictæ res ſacræ, & Diuino cultui dicatæ, quas beneficiarius emerit ex ſui patrimonii pecuniis, vel ex bonis arte, doctrina, & induſtria ſua comparatis? Ratio dubitandi eſt ex vna quidem parte, quia videntur ad hæredem beneficiarii ab inteſtato ſuccedentem pertinere, propterea quod ſint res emptæ ex propriis beneficiarii bonis, in quibus hęres ſucedit: ex altera vero parte vidẽtur ad Eccleſiã, cuius emptor eſt beneficiarius, ſpectare: quia in ea Conſtitutione id videtur eſſe ſancitũ? Reſpõdet Nauarrus de ſpoliis Cleric. §. 8. nu. 2. & 3. hęc bona iure quidẽ antiquo ad hæredem beneficiarii pertinere, ob rationem ſuperius aſſignatam: ſed iure nouo per prædictam Conſtitutionem ſpectare ad Eccleſiam, in qua eſt emptor Beneficiarius. Nam Pontifex generatim loquitur: Omnia, inquiens, & ſingula ornamenta, paramenta, vaſa, necnon Miſſalia, & Gradualia, & Cantus firmos, & muſicos, alioſque quomodolibet nuncupatos libros, & alias res ſacras etiam auri, & argenti, ac quæcumque alia bona per quoſcumque Beneficiarios ſiue Regulares, ſiue Sacerdotes, ſiue titulares, ſiue commendatarios; ſiue ſimplices, ſiue curam habentes, ſiue Pręſules ſiue Archipræſules, ad vſum & cultum diuinum, etiam in præfatis eorum ædibus vel Cappellis, vel Oratoriis deſtinata tempore eorum

obitus

obitus ex testamento, vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus testandi & alias disponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores eius, & successores: ac ipsum super quibusuis tenoribus, & formis, & cum quibusuis, clausulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodolibet concessis & concedendis, minime spoliorum nomine venire, nec ad hæredes beneficiorum testamento, vel ab intestato, transmitti, sed illi Ecclesiæ Monasteio, vel Cappellę deberi, in qua qui emerat, beneficium obtinuerat. Ipse enim Pontifex huiusmodi Ecclesiis vel Monasteriis ea bona addicit. Quare obitu beneficiarii, in ipsarum Ecclesiarum vel Monasteriorum ius & dominium transeunt; & ideo Pontifex tribus verbis vtitur, quorum duo illa, [Statuimus, & decernimus,] ius nouum significant, vt Glossa annotauit cap. Vt litigantes de officio Ordin. in 6. & Clem. Per litteras, de Præben. Ius autem nouum est, vt hæc bona ex patrimonio, vel quasi patrimonio per beneficiarium empta, ipsius Ecclesiæ, vel Monasterio debeantur. Tertium est verbum. [Declaramus,] quod significat ius antiquum, vt ait Glossa recepta ab omnibus in Clementina. Litteras, de Rescri. Antiquo vero iure res sacræ per beneficiarium ex beneficii fructibus emptæ, ipsius Ecclesiæ & Monasterio debebantur.

Dices, hæc bona empta per Beneficiarium ex patrimonio, vel quasi patrimonio, in ipsius Beneficiarii bonis connumerari; quo ergo iure Pontifex ea Ecclesiæ vel Monasterio addixit? Deinde Laici solent etiã similia bona sacra in suis ædibus habere, vt cum voluerint, rem diuinã priuatim faciendam curent: cum tamen ad suos hæredes testato vel ab intestato transmittant. Ait Nauarrus; Iure ciuili communi res sacras in nullius, priuati hominis esse dominio, cap. Nullius, & §. Sacræ Instit. de rerum diuis. quamuis earum rerum vsus religiosus & sacer penes Laicos esse possit. Nihil igitur, inquit, mirum est, si Pontifex sacras eiusmodi res per Beneficiarios emptas, & ad vsum & cultum diuinum destinatas Ecclesijs attribuerit. Nec est, ait ille, quod Laici Beneficiariorum hæredes conquerantur, quod sibi sint ereptę, quia cum fuerint à Beneficiarijs emptæ, & sacræ redditæ, & diuino cultui mancipatæ, optimo iure sunt Ecclesijs attributę. Alii tamen censent, quæ diximus bona eadem Pontificia Constitutione non contineri, ac proinde nisi ea Beneficiarii suis Ecclesiis donauerint, ad hæredes transire, quoniam à Iure cõmuni non recedimus, nisi quando expressim abrogatur. l. Præcipimus. C. De Appellat. Sed iure communi hęc bona ad hæredes pertinent. Nauarrus putat, talia bona eo ipso quod sunt sacris vsibus alicuis Ecclesiæ destinata, intelligi donata Ecclesiæ. Sed quænam bona sacra includuntur dicta Constitutione, quę vero ab illa excluduntur? Vt distincte, ac in promptu ea discernamus? Respondeo, hac Constitutione

tione comprehendi prædicta bona sacra,empta,tametsi nulla sint con secratione affecta.Nam cōprehenduntur paramenta, & Missalia,sacri cantus musici,& firmi,quę sacrari non consueuerunt. Satis igitur est si sint ad diuinum cultū & vsum destinata,etiamsi extra Ecclesias in Ora torijs priuatis,vel Beneficiariorum ædibus contineantur.Comprehen duntur etiam,quæ Beneficiarij post obitū relinquunt,empta scilicet ex redditibus Beneficiorum,licet postea ipsum beneficium dimiserint:itē, & illa,de quibus Beneficiarij testati fuerūt,etiam cum legitima testādi facultate: Tum & scamna,cathedræ,arcę,& cætera,quæ in constitutio ne ipsa exprimuntur ac nominantur , quę ante Pium Quintum in spolijs computabantur , cum ex beneficij fructibus fuerant comparata. Non tamen Constitutio comprehendit ea , quę Beneficiarij possidebant, empta ad donandum alteri Ecclesiæ, vel ad permutanda cum alijs bonis eiusdem generis , vel alijs sibi necessarijs : non enim est à Iure antiquo recedendum , nisi quatenus nouæ leges istud abrogant. l.Præcipimus. C. De Appellationi. Sed hæc Constitutio solum excipit ab antiquo Iure , quæ sunt cultui diuino dicata . Non item eadem includit Constitutio aulæa, vasa aurea , vel argentea,quæ habent Beneficiarij ad suarum ædium ornatum , quamuis ea consueuerint commodato dare Ecclesiis ad diuinos vsus. Nec etiam ea,quæ Beneficiarius dum vixit, post, vel ante beneficium dimissum cum alijs commutauit , vel alijs donauit ; nam hæc Constitutio non prohibet, quo minus beneficiarius dum viuit , possit ea bona donare , & alienare . Ex eadem Constitutione etiam liquet,nullum Beneficiarium, vel Pensionarium, cuius beneficium , vel pensio maiorem fructum annuum non affert,quam triginta ducatorum aureorum,iuxta æstimationem communem Cameræ Apostolicæ,inter spolia censeri, quia Pontifex iudica uit,totum huiusmodi beneficium vel pensionem esse necessarium, ad honestam Beneficiarij sustentationem.

Octauo quæritur , An pensiones quas pensionarij post obitum relinquunt,in spolijs , computentur , vt computantur fructus beneficiorum post Clerici obitum relicti : An vero transeant ad hæredes ? Duæ sunt opiniones : Vna est negantium,quia pensiones ex testamento,vel ab intestato ad hæredem Clerici pertinent,pensio siquidem non est Ec clesiasticum beneficium , & solum datur ad subsidium vitæ tanquam alimentum: sed is cui legatum est alimentum moriens transmittit ius exigendi alimenta percepta & soluta ad suos hęredes.l. Vti, §. vlt.ff. Vsusfructus. Item pensio conceditur etiam Laicis auctoritate Romani Pontificis.Ad hæc Pensionarius similis est vsufructuario : extinguitur enim pensio morte Pensionarij;sicut vsusfructus vsufructuarij mor te finitur. §. Finitur autem, Instit. de Vsufruct. at vsufructuarius fructus iam ante acquisitos ad hęredes transmittit. l.Defuncta.ff.de Vsu-

fructu: Ergo Pensionarius transmittit etiam ad hæredes pensiones ante perceptas. Præterea inquiunt, Gigas de Pensionibus. quæst. 52. docet, pensiones non solum in vita Pensionarij perceptas, sed etiam debitas, & nondum solutas, de quibus inferius dicam, ad hæredes siue ex testamento, siue ab intestato transire, quam sententiam probat auctoritate Alexandri in consil. 40. ad finem volum. 3. eamque sequitur Couarruuias de Testamen. c. Cum in officijs, num. 6. ad calcem. Caccialupus eandem citat. sententiam & approbat. Gigas itaque de pension. quæst. 53. vult, pensionem deberi hęredibus Pensionarij, si tempore quo moritur, sunt percepti fructus, in quibus est pensio constituta: immo etiam quando sunt per debitorem pensionis collecti, quãuis nondum dies soluendæ pensionis aduenerit, de qua re postea. Item Auditores in Rota, teste Redoano quæst. 3. §. & in hac materia, num. 12. de spol. iudicarunt pensiones pręteritas, & non solutas, inter spolia non computari, sed ad hæredes transire, seclusis Constitutionibus Pontificijs Pauli III. & Iulij III. & vsu Cameræ Apostolicæ. Ergo & pensiones à pensionario perceptæ & post obitum relictæ ad hæredes transeunt iure communi. Altera est opinio asserentium, pensiones in spolijs reponendas esse. Eam probat & amplectitur Redoanus de spol. Ecclesia. quæst. 8. num. 32. & quæst. 3. §. & in hac materia, num. 12. Quam opinionem arbitror, inquit, esse veriorem, vtpote cum iure nouo Constitutionum Pontificiarum, non cum Iure antiquo communi congruentem. Hæc opinio est vera attentis constitutionibus Pauli III. & Iulij III. & Pij V. & vsu Cameræ Apostolicę. Nam licet pensio, beneficij nomine Ecclesiastici non veniat, & in vitæ subsidium conferatur: est tamen portio quædam ex fructibus beneficij detracta, ac proinde in bonis & fructibus ex Ecclesia prouenientibus censetur. Et quia beneficiorum fructus post obitum Beneficiarij sine testamento decedentis relicti, ad spolia spectant: ideo voluerunt Pontifices vt pensiones inter spolia haberentur. ac teste Redoano, Constitutiones Pauli III. & Iulij III. significant, pensiones ad Cameram Apostolicam pertinere. Deinde Pius Quintus in Constitutione superius allegata declarat annuam pensionem, qnando non excedit quantitatem triginta nummorum aureorum, non esse in spolijs habendam; significat ergo, pensionem dictam summam excedentem, in spoliis esse ponendam. Dices, posse Pensionarium de pensionibus perceptis suo arbitratu statuere, & eas quibus maluerit in testamento relinquere: ergo si intestatus decedat, eas ad hæredes transmittit? Respondeo, id in Iure cõmuni locũ habere, sed non in iure nouo Pontificio. Deinde quemadmodum Beneficiarius potest, dum viuit, fructus beneficii in quos voluerit ipsos vsus insumere, & nihilominus si nihil de illis statuerit, eos post obitum relictos, ad hæredes non transmittit; ac ideo tanquam spolia

ſpolia ſibi debita Fiſcus Apoſtolicus capit; ita & Penſionarius poteſt vt vult, de penſionibus ſtatuere: Sed penſiones poſt eius obitum relictę tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam ſpectant. Nec idem eſt iuris de penſione, omni ex parte, quod de vſufructu, vel alimento legato: Nam penſio ex bonis Eccleſiæ, & fructibus beneficii percipitur: ſed vſusfructus, vel alimentum ex patrimonii bonis conceditur, ſiue legatur, ac propterea Pontifices ad ſpolia penſiones pertinere voluerunt. Cæterum conſtitutiones Pontificiæ Pauli III. Iulii III. & Pii V. volunt vt penſiones inter ſpolia habeantur, nec tranſeant ad hæredes, niſi vbi contrarium conſuetudine pręſcripta receptum fuerit.

Nono quæritur, An diſtributiones quotidianæ, quas ſolent Canonici percipere, pertineant ad heredes, An potius tanquam ſpolia, ad Fiſcum Pontificis, cum Canonici inteſtati decedunt? Conuenit inter omnes harum diſtributionum Canonicos dominium acquirere, & de eis poſſe ſtatuere quicquid voluerint etiam per teſtamentum, quando non dantur ratione tituli, aut loco beneficii: ſed ratione præſentiæ & miniſterii in officiis diuinis, vt colligitur ex cap. 1. de Cleric. non reſid. in 6. Sic Geminianus ibidem, & Boerius conſil. 280. Pariſius conſil. 33. num. 8. lib. 4. deciſ. 340. ad finem. Couarruuias lib. 3. variarum reſolutio. cap. 13. Iulius Clarius lib. 3. receptar. ſentent. §. Teſtamentum, nu. 5. Redoanus de ſpoliis q. 3. §. Stantibus his. n. 18. q. 1. n. 17. & 18. Operarius enim ſuam facit mercedem labori debitam. Hinc colligunt communiter prædicti auctores diſtributiones huiuſmodi in ſpoliis non haberi, & ad hæredes pertinere. Sed aliorum eſt opinio, haſce diſtributiones Canonicis ſine teſtamento decedentibus, tanquam ſpolia Fiſco Pontificis deberi. Nam Gloſſa in cap. Præſenti, de officio Ordin. & Hoſtienſis in cap. vlt. de Peculio Clerico. in fructibus ex beneficio ſimplici acquiſitis, ſi Beneficiarius inteſtatus exceſſerit, Eccleſia ſuccedit iure communi: Sed quotidianæ diſtributiones ſunt fructus ex beneficiis percepti, ergo in eis Iure communi ſuccedit Eccleſia, ſi Beneficiarii abſque teſtamento deceſſerint, & in locum Eccleſiæ Fiſcus Pontificis eſt ſubrogatus, ergo ipſe ſuccedit.

Primam opinionem exiſtimo probabiliorem, & magis cum ſententia & Iure communi conuenientem. Nam Beneficiarius harum diſtributionum dominium acquirit, quoniam tanquam ſui laboris & operę mercedem debitam percipit: & ideo poteſt tuta conſcientia in quos maluerit vſus impendere: & vel in vita donare quibus voluerit, & in morte legare teſtamento condito, quod ſi inteſtatus deceſſerit, ad hęredes tranſmittit. Hæc enim tradit prima, quæ eſt communis opinio. Sed nihilominus cum Eccleſiæ bona cenſeantur, & ſint vere; idcirco nihil de ipſis Beneficiario ſiue Clerico ſtatuente, tanquam ſpolia poſſunt ſi velint, Pontifices, ſibi iure optimo reſeruare.

Decimo quæritur, An quæ Beneficiarii lucrifaciunt, munera & officia aliqua obeuntes, vel obsequia præstantes, in spoliis numerentur, An vero potius ad hæredes ab intestato pertineant? Respondet, Redoanus de spol. Eccles. quæst. 8. num. 55. cui & assentior ipse, ad hęredes spectare: non enim sunt fructus ex beneficio acquisiti, cuius sententiæ idem Auctor dicit fuisse Abbatem, Petrum Ancharanum, Ioannem Imolensem, Antonium Butrium, & alios. At si quæras, quæ bona inter ista recensentur? In primis quæcumque Clericus acquirit, quia sacrificia offert, vel preces fundit, vel aliter certe in Ecclesia inseruit. Item quæcumque lucratur ratione alicuius legationis, aut muneris quo fungitur, aut alicuius alterius administrationis tum Clericis, tum Laicis communis; immo etiam ratione muneris, quod obeat, ad Clericos tantummodo spectantis: cuiusmodi sunt in Curia Romana Vicecancellarius, Camerarius, Maximus Pœnitentiarius; qualia etiam sunt in eadem Curia qui vocantur Protonotarii, Scriptores, & alii generis eiusdem. Tales item sunt Vicarii & Officiales in spiritualibus Episcoporum: nam quicquid ratione muneris & officii acquiritur, est stipendium & merces laboris, non beneficii Ecclesiastici fructus. Si roges, talia ne etiam censentur bona a Clericis acquisita, eo quod Cappellani sint Regis, Principis, vel alterius magni & primarii viri? Vtique censentur, & in his locum habent, vti de ceteris supradictis diximus, quandocumque tales Cappellaniæ non sunt beneficia. Idem quoque iuris est de iis bonis, quæ quis parocho relinquit, vt pro mortuis sacrificia offerēda, & preces fundēdas curet, eodē teste Redoano.

Vndecimo quæritur, An pro spoliis habenda sint, quæ Clericus ex patrimonio, vel arte, vel industria comparata relinquit, sine hæredibus extantibus hoc est, nullo hærede, vel ex ascedentibus, vel ex descendentibus, vel alio quouis extante? Respondeo, certi iuris esse, in his bonis Clericorum hæredes succedere, vt colligitur ex cap. Sint manifestæ, 12. quæst. 1. de Successionib. ab intestato. Si nulli prorsus hæredes extiterint intra decimum gradum, Iure communi succedit Ecclesia, vt colligitur ex c. vlt. 12. quæst. 5. Vbi sunt hęc verba: Quicumque ex gradu Ecclesiastico sine testamento, & sine cognatione decesserit; hæreditas eius ad Ecclesiam, vbi deseruiuit, deuoluatur. Et in Authen. de Ecclesia titu. Collatio. 9. §. Interdicimus, versicu. si quis autem Episcopus, Imperator ait: Si quis autem Episcopus aut Clericus, aut cuiuslibet Ecclesiastici gradus minister, aut Ecclesię Diaconissę moriantur sine testamentis & legitimis successoribus: horum successio Ecclesię competat, in qua constituti fuerint. Idem colligitur ex cap. Presbyteri, de pœnis, & cap. 1. & c. Cum dilectus, de successio. ab intestato, vt ibi Glossa annotauit. Sed quid si Clericus nulli erat Ecclesiæ adscriptus? Bona eius ad Episcopum deuenient, de quibus statuet corā

Deo,

Deo,quod pium esse crediderit. Abbas cap. 1. de successi.ab intesta. Et quia in locum Ecclesiæ Fiscus Pontificis est substitutus: sequitur vt in his bonis tanquam spoliis succedat,aut succedere merito possit.

Duodecimo quæritur,An quādo dubitatur,num bona,quæ Prælatus vel alius Beneficiarius,cum moritur sine testamento relinquit,sint acquisita ex patrimonio, arte, doctrina, industria,munere aliquo,& officio,An vero ex bonis Ecclesiæ,pro spolijs habeantur?Scribit Couarruuias de Testamen.cap. 1.nu. 6. quem & sequor, quandocunque res est dubia, omnia bona iudicari tanquam acquisita ex bonis Ecclesiæ, & proinde in illis omnibus Ecclesiam succedere exclusis hæredibus.Nam eadem ratione ex l.Quintus,ff. de Donationibus inter virum & vxorē, & l.Etiam, C.eod. titu. Bona quæ penes vxorem mortuo marito reperiuntur, ipsius mariti esse creduntur; & ideo oportet vxorem contrarium ostendere. Et quia locum Ecclesiæ subijt Fiscus Pontificius, inde fit,vt in his omnibus bonis quando dubia res est,succedat;nam tunc merito credimus ea bona esse ex bonis Ecclesiæ acquisita,ac propterea ad Beneficiarij hæredem pertinet oppositum probare. Immo omnia bona,quæ Beneficiarius post obitum relinquit, fuisse acquisita ex bonis Ecclesiæ creduntur, nisi hæres Beneficiarij probauerit fuisse ex patrimonio,vel aliunde comparata.

Decimotertio quæritur,An fructus Beneficij Beneficiario debiti,sed ante obitum,non percepti,ad hæredes, An vero ad spolia pertineant? Explico rem quęsitam: Petrus Beneficiarius moritur post mensem Septembrem,vel Octobrem,cum fructus beneficij maturati iam erant: immo etiam à solo separati,& nondum Petro redditi & soluti, sed solū debiti, quia eos,præuentus morte, exigere & percipere nequiuit: Iam quæritur,An hi fructus,de quibus nihil Petrus ante obitum constituit, eius hæredi,An potius Camerę Pontificis tanquam spolia debeantur? Hanc quæstionem tractauit Redoanus de spolijs Ecclesiæ, quęst. 5. & meo iudicio recte soluit; istiusmodi fructus inter spolia computandos. Nam vt Hostiensis, Calderinus, Ioan. Andreas & alij quos citat ille docuerunt, hi fructus iure communi Ecclesiæ debebantur, cum non penderent ex solo;sed vel erant collecti,vel saltem separati à solo, non pendentes:sed Fiscus Pontificius loco Ecclesiæ succedit, ergo ad eum, non ad hæredes pertinent. Præterea extant de hac re duę Constitutiones Iulij III.In quarum vna,declarat Pontifex, fructus beneficiorum per ipsos Beneficiarios tempore quo obeunt, nondum exactos, sine perceptos, deberi videlicet, Iure communi, successoribus in beneficijs, & non hæredibus ipsorum beneficiariorum: & declarat insuper nummos aureos quingentos,& reliqua per mortem S.R.E. Cardinaliū Cameræ,& Cappellæ Apostolicæ debita,eidem esse soluendæ,nec de eisdem prędictos Cardinales testari potuisse.

In altera constitutione declarat Pontifex, prædictam constitutionē de fructibus beneficiariorum non exactis, nec perceptis successori in beneficio soluendis, vim & locum habere in locis, vbi Collectores Cameræ Apostolicæ esse non consueuerunt. Priori igitur illa Constitutione exclusit Pontifex Beneficiariorum hæredes ab huiusmodi fructibus beneficiorum & voluit eos fructus ad successores in ipsis beneficijs vel Ecclesijs pertinere; in posteriori vero excludit etiam ab eorum fructuū perceptione successores. nam eius mens Pontificis fuisse videtur, vt in his locis prædicti fructus ad Cameram Apostolicam pertinerent; ea tamen conditione, si nulla in ijs locis consuetudo contraria, priuilegiū, vel speciale ius obstiterit.

Decimo quarto quæritur, An fructus Ecclesiarum Cathedralium à die vacationis earum vsque ad legitimam earundem vacantium successorem prouenientes, in spolijs comprehendantur? Resp. iure cōi ad Ecclesias ipsorum beneficiorum, vel ad successorem in ipsis pertinuisse. cap. Quia sæpe, de Elect. in 6. & cap. Præsenti, de offi. Ord. in 6. Sed quia in locū Ecclesiarum, vel successorum suffectus est Fiscus Pontificis; sequitur vt eiusmodi fructus Cameræ Apostolicæ debeantur. Nam Pius IV. anno 1560. die 30. Iulij anno primo sui Pontificatus mandatum dedit Thesaurario Generali, in quo ei potestatem & auctoritatem concedit colligendi bona quęcumque mobilia & immobilia, & se mouentia, spolia, nuncupata; & ea quæ ex fructibus, prouentibus, & redditibus Ecclesiasticis empta, reædificata, refecta & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, redditibus & prouentibus quomodolibet prouenerint per obitum quarumcumque personarum Ecclesiasticarum, sęcularium, beneficia, non simplicia, sed administrationem habentia, obtinētium: & quod beneficia simplicia nisi ex priuilegio Apostolico eis concessa, seu ex consuetudine legitime præscripta in loco vigente, testari volentium, & quorumuis Ordinum Regularium; quamuis etiam Pontificali auctoritate fulgentium in vniuersa Italia extra Almam Vrbem pro tempore degentium, remansura & relicta, cuiuscumque qualitatis & speciei fuerint, etiam gemmas, & alia pretiosa, & pecuniarum summas, necnon & fructus, redditus, & prouētus mensarum Patriarchaliū, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum & Monasteriorum in tota Italia consistentium, à die vacationis prædictarum Ecclesiarum & Monasteriorum, vsque ad diem prouectionis, & prouisionis, seu Commendæ de illis faciendæ. Quos omnes fructus, redditus, & prouentus, ad Cameram Apostolicam spectare & pertinere vult, & decernit ei esse applicata, & appropriata: & Thesaurario facit potestatē exigendi, percipiendi, & recuperandi, Sic Pontifex in ea Constitutione. Vbi est annotandum cum Nauarro de spolijs Cleric. §. 6. num. 6. illud. In tota Italia,] non significare spolia solum in tota Italia, Pontificis

Fisco

Fisco deberi:nam Paulus III. edita Constitutione, manifeste decreuerat, & declarauerat Papæ spolia reseruari, non solum in Italia, sed vbique locorum & gentium.

Quia vero Pius Quartus in prædicto mandato loquitur cum Generali Thesaurario à se in Italia cõstituto ideo dicit, in vniuersa Italia. Idem Pontifex in alio Mandato,quod dedit anno 1560. die 7. Decembris anno primo sui Pontificatus sic ait:Motu proprio,& ex certa sciẽtia omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus,iura, obuentiones,& emolumenta quæcumque quomodolibet, & qualitercũque nuncupata,omniũ & singulorum beneficiorũ Ecclesiasticorum cũ cura, & sine cura,sæcularium,& quorumuis Ordinum Regularium & Monasteriorum, & Consistorialium, Sedi Apostolicæ tam per Constitutiones Apostolicas,quam Cancellariæ Apostolicę Regulas editas,& edendas, seu alias quomodolibet ex quauis causa,generaliter,vel specialiter,reseruatorum,seu affectorum in Regno Neapolis,& quibusuis Prouincijs, Ciuitatibus,Terris,Oppidis,& Locis consistentium,per obitũ,& alias, quouis modo, præterquam per cessum illa obtinentium pro tempore vacantium à die ipsorum beneficiorum,& Monasteriorum vacationis, pro rata temporis,vsque ad diem,quo prouisi per nos de ijsdem Beneficijs & Monasterijs,vigore litterarum nostrarum sub plumbo, illorũ possessionem de manu dilecti filij Magistri Pauli Odescalchi Notarij, & in dicto Regno Nuncij, & Collectoris nostri, vel per alias nostras litteras ad Commissarium, quem ad capiendam possessionem Beneficiorum, & Monasteriorum, huiusmodi deputauimus,habuerint,& acceperint:&aliter apprehensa possessio nullius sit roboris,vel momenti: ac promisis ipsis nullũ ius per eam acquiri,neq. eis vllatenus suffragari possit.Cameræ Apost.auctoritate Apost.tenore præsentiũ applicamus incorporamus,&appropriamus,& ad prædictã Camerã spectare statuimus,& ordinamus. Vbi est annotãdũ, hoc Mandatũ in hoc a superiore mandato differre; ꝙ illud solũ statuit,fructus,& emolumenta vacantiũ Patriarchalium,Metropolitanarum,& Cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorum vbique consistentium,Pontificis Fisco deberi; hoc autem Mandatum, declarat, fructus omnium beneficiorum quomodocumque Sedi Apostolicæ reseruatorum, & affectorum aliter quam per resignationem vacantium in toto Regno Neapolitano,ad Fiscum Pontificis pertinere. Aliorum igitur beneficiorum vacantium non reseruatorum fructus in Regno Neapolitano,Papæ minime debentur.

Extat & Gregorij XIII. Constitutio, hoc initio: Cum sicut accepimus:in qua omnes fructus Ecclesiarum Patriarchalium, Metropolitanarum,Cathedralium,& Monasteriorum vacantium,à die vacationis, vsque ad diem earum concessionis,Cameræ Apostolicæ reseruat;& illa bona, quę ex fructibus Ecclesiasticis profecta refecta & restaurata

 fuerant.

fuerant. Extat alia etiam Constitutio Pij IV. cuius exordium est: In supremo; in qua decernit, tanquam spolia, habenda bona non residentium in suis Ecclesijs, non obstante testandi facultate Romani Pontificis beneficio concessa.

Decimoquinto quæritur, An spoliorum nomine veniant quęcumque bona Religiosorum extra Monasteria siue suorum superiorum consensu, siue sine illo degentium, & decedentiũ? Respondeo, Paulum iiij. Constitutionẽ edidisse incipientem: Postquã diuina: in qua decernit, bona Religiosorum, qui egrediuntur, vel eiiciũtur, vel ad alium Ordinem transeunt, vel etiam suorum superiorum consensu extra Cœnobia & Claustra commorantur, vndecumque, vel quomodocumque fuerint acquisita, siue ex testamento, siue ex beneficiis, siue industria, arte, mercatura, negociatione, siue aliorum donatione, ipsis Monasteriis deberi, in quibus illi primo professionem emiserant. Extat alia tamen Constitutio Gregorii XIII. quæ incipit: Officii nostri vbi definit, dicta bona Religiosorum ad Cameram Apostolicam tanquam spolia pertinere.

Sciendum est, iure quidem communi hæc bona Religiosorum ad Monasteria, siue Cœnobia, in quibus primo fuerant Religionem professi, spectare: quod Ius commune seruari voluit Paulus IV. statuens; vt egressi, eiecti, & ad alium Ordinem præter Canones & Iura translati Monachi, & Religiosi facilius in sua Monasteria reciperentur: Sed quia ea Constitutio vsu recepta non fuit: ideo Gregorius XIII. constituit vt id seruaretur, quod lõge ante Pauli IV. tempora seruari cœptum erat, videlicet vt hæc Religiosorum bona pro spoliis haberentur, & ad Fiscum Pontificis pertinerent.

Decimosexto quęritur, An pensiones debitæ, pensionario, sed non solutę, pertineant ad hæredes pensionarii, An vero potius inter spolia habeantur. Superius, quæst. 8. dixi opinionem esse cõmunem pensiones perceptas & post obitum pensionarii relictas, ad eius hæredes pertinere, si loquamur seclusis cõstitutionib. Pauli iij. Iulii iij. & Pii v. Et vsu ac more Curiæ Romanæ, idem iuris est de pensionibus debitis pensionario & non solutis: quare inter spolia censentur vsu Curiæ Romanæ.

An consuetudine fieri queat, vt spolia Fisco Apostolico minime debeantur. Cap. IIII.

PRimo quęritur, In quibusnam prouincijs & locis spolia Clericorũ Cameræ Apostolicæ tanquam debita soluantur? Respondet Nauarrus, & recte, de spolijs Clerico. §. 14. in tota Germania, Gallia, Lusitania vsu esse receptum, vt nulla Beneficiariorum etiam Episcoporum bona tanquam spolia, ad Cameram Apostolicam pertineant. In Regno vero Castellæ in Hispania, sola Episcoporum spolia, Papæ soluuntur:

aliorum

aliorum vero Beneficiariorũ non item. In Italia vero, tum Episcoporũ, tum aliorum quorũlibet Beneficiariorum spolia Cam. Apost. debẽtur.

Secundo quæritur, Quam iustam excusationem habeant prædictæ prouinciæ, in quibus aut nulla Beneficiariorum spolia, aut sola Episcoporum, Romano Pontifici debentur? Respondeo, Regum vel Principum solam actoritatem per se dare iustam excusationem non posse, quoniam penes eos potestas non est aliquid de bonis Ecclesiarum statuendi: Sed spolia ex bonis Ecclesiarum soluuntur, ergo de ipsis nihil possunt Laici constituere. Quamuis quidam dicant, in prouincijs præfatis spolia Cameræ Apost. denegari, quia fortasse Principes earũ iudicarũt populis sibi subiectis nocere non parũ, si tot pecuniæ ex beneficijs & Ecclesijs in ipsorum Regno consistentibus in Italiam exportarentur: & iudicarunt pariter id expedire, ne à Collectoribus Pontificijs subditi populi litibus, alijsq. rationibus, & frequenti spoliorum collectione vexarentur: Neque tam vrgentem, & grauem esse Cameræ Apostolicæ necessitatem, vt id permittere deberent. Sed difficile est dicere Reges & Principes potuisse statuere ne spolia Clericorum Romani Pontifici darentur, non enim id est Laicorum. Et quamuis beneficia in eorum ditione, Imperio & Prouincijs constituta sint, nihilominus sunt Ecclesiarum bona, ac proinde liberæ Romani Pontificis administrationi subiecta, & in communem Ro. Ecclesiæ vtilitatem & necessitatem impendi iure & possunt, & debent. Ius quidẽ habent Reges & Principes imperandi, ne pecuniæ ex eorũ prouinciis extrahantur: Sed quis dicat ea lege Ro. Pontificem teneri, aut beneficiorum fructus, aut Ecclesiarũ bona, hisce Laicorum legibus subijci? Quod si Pontificij Collectores in exigendis, & colligendis spolijs Ecclesiasticis forsan plus æquo vexant, eorum est culpa, non Romanorum Pontificum. Et abusus si qui irrepserit, præcidendi sunt reseruato iuris ordine, non Canones & Iura damnanda, improbandauẽ. Nec nostrum est iudicare, egeat nec ne Camera Apostolica: nam huiusmodi bona, quæ ad spolia pertinent, iure communi & antiquo Ecclesijs, & successoribus reseruabantur: at in eorum locum iure optimo Fiscus Pontificius suppositus est: nec enim minus indiget, quam olim Ecclesia & successores. Et certe melioris est conditionis, quam illi: nam Pontifex circa omnem bonorum Ecclesiasticorum plenam administrationem, & salutem omnium Ecclesiarum curam habet. Quare si in Gallia, Germania, Polonia, Lusitania nulla Clericorum spolia, & in Castellæ Regno tantum Episcoporum spolia Pontifici soluuntur: id non est quia Reges & Principes decreuerunt, sed quia cum Ro. Pontificibus ita cõuenerunt. Vt enim Paulus quãuis merito posset sibi victum debitum exigere ob laborẽ prædicationis; iure tamen suo sponte cessit; sic Romani Pontifices suo iure cedere voluerunt.

Tertio quæritur, An contra spolia Apostolica vlla possit præscriptio vale-

valere? Respondeo, in spolijs Pontifici Romano non soluendis, potest consuetudo legitime præscripta locũ habere nam pari ratione decima fructuum pars consuetudine multis in locis non soluitur. In exigenda item & percipienda decima potest vna Ecclesia contra alteram ius acquirere, ergo etiam Ecclesiæ contra Cameram Apostolicam ius obtinere, vt Episcoporum, & aliorum beneficiariorum spolia successoribus, non Fisco Pontificio debeantur. Item, bona ex beneficijs relicta, olim Iure communi Ecclesijs, vel successoribus reseruabantur: in quorum locum Pontificiæ Constitutiones Cameram Apostolicam subrogarunt: ergo fieri potest, vt alicubi Ius antiquum commune retentum seruetur, Constitutionibus Pontificijs nequaquam vsu receptis, aut consuetudine abrogatis.

Quarto quæritur, An consuetudine fieri queat, vt bona ex beneficiorum fructibus relicta, ad hæredes Clericorum testamento vel ab intestato transferantur? Hæc quæstio pendet ex illa: An consuetudine possint Clerici ex fructibus beneficiorum testari? de qua quæstione superiori libro satis superque locuti sumus. In præsenti loco sufficit dicere, in Gallia & Hispania communi vsu esse receptum, vt Beneficiarij testentur: nec est cur ea consuetudo damnetur, cum sit ab antiquo tempore, cuius initij memoria non extat, vsu recepta: & Cõstitutiones ipsę Pontificię spolia Clericorum Camerę Apostolicę reseruantes vsum contrarium ibi vigentem non damnant, immo potius seruandum esse decernunt. Eadem ratione, vbicumque consuetudine talia bona Beneficiariorum, ab intestato decedentium ad hæredes transeunt, minime Camerę Apostolicę debentur: noluerunt enim Romani Pontifices hisce consuetudinibus locorum derogare, quare locum habent, cum derogatæ non sint. Nauarrus probat quidem consuetudinem testandi Beneficiarijs: sed negat posse eos testari in quolibet vsus, præterquam pios. at negari non potest, vsu esse alicubi receptum, vt in quosuis vsus Beneficiarij testentur: immo à Romano Pontifice solet Cardinalibus & Episcopis ampla concedi facultas, vt in quos voluerint vsus, de redditibus Ecclesiasticis testentur.

Vt hæc omnia breuiter intelligantur, animaduertendum est, in cap. Relatum 2. de Testamen. consuetudinem approbari, qua permittitur Beneficiarijs testari de bonis ex beneficijs acquisitis in vsus pios, vel ad eos remunerandos, qui ipsis viuentibus inseruierunt: Vnde, vt ait Couarruuias cap. Cum in officijs, de Testamen. num. 9. constans omnium opinio consuetudinem non improbat, quę permittit Clericis de his bonis testari arbitratu suo in quoslibet vsus. Ita Panormitanus, Cardinalis, Aluarus, Pelagius, Archidiaconus, Ioannes Maior, Siluester, Angelus, & alij, quos citat ibi Couarruuias. Glossa vero in cap. Præsenti, de offic. Ordin. in 6. Hostiensem secuta, sentit, Beneficiarium sui beneficij

vel

vel Ecclesiæ administrationem habentem, dum viuit & valet, esse vsufructuarium, ac proinde de his bonis donare posse cui voluerit, dummodo id moderate faciat: dum vero ægrotat, aut est morti vicinus, esse tantum vsuarium, & ideo nihil iuris habere in ijs bonis, nisi vsum; ac idcirco de ijs testari iure non posse, Beneficiarium autem administrationem non habentem, hoc est, possidentem beneficium ex communi Collegij mensa, qualis Canonicus est, & ceteri similes, siue dum viuit, & valet, siue dum incipit ægrotare, etiam grauiter & periculose, vsufructuarium esse, & ideo posse testari. Si tamen intestatus decedat, succedere illi Ecclesiam, hoc est, Clericorum Collegium. Sed profecto, vt loco supradicto testatur Couarruuias, in Hispania generalis consuetudo obtinuit, vt de his bonis Beneficiarij arbitratu suo testetur, & in ipsis hæredes succedant, si intestati moriantur. Eandem consuetudinem in Gallia vigere, tradit Cosmas in Pragma. Sãctio. tit. de Annatis §. Itẽ quod, verbo, acquisitos: quam consuetudinem valere docent Faber Instit. de Rerum diuis. §. His vero, Guido Papæ decis. 115. & alij, quos refert Philippus Probus cap. præsenti, de offic. Ordin. in 6. & hãc consuetudinẽ in Hispania legibus Regiis approbarunt Carolus V. & Philippus II. eius filius: ille anno salutis humanę 1523. hic anno 1566. vt refert idem Couarruuias. Redoanus de spol. Eccl. quæst. 4. nu. 16. ait, huiusmodi morem non valere, nec satis esse, si pragmaticis in Hispania sanctionibus confirmetur: quoniam Laici nihil de his bonis constituere possunt. Verumtamen cum hæc consuetudo non sit Iuri naturali, vel diuino, sed tãtum Canonico contraria, & sit vsu longo recepta, non est cur damnari debeat: Et pragmaticæ sanctiones in Hispania nihil aliud constituunt, nisi, vt huiusmodi consuetudo ab antiquo tẽpore introducta & præscripta seruetur, siquidem Ro Pontifices eam non dãnant, sed permittunt.

Ex his intelligitur, ea consuetudine in Hispania vigente, bona Beneficiarii intestato morientis, hæredibus deberi, non Fisco Põtificio: quoniam sicut consuetudo alicubi recepta introduxit, vt fructus primo anno, immo etiam secundo colligendi ad Canonicum demortuum pertineant, Extrauag. Suscepti. de Elect. Ioannis 22. Sic etiam vsu introduci potuit, vt hæc bona quę Beneficiarius relinquit intestatus decedens, ad hæredes transmittantur: Sicut enim consuetudo præscripta successoris iuri potuit derogare, sic etiam iuri Ecclesiæ, & Fisci Pontificii. Nec verum est quod Nauarrus tradit de spol. §. 14. num. 4. & 5. & §. 15. num. 3. & 4. non posse consuetudine induci, vt in spoliis Clericorum succedant alii, pręterquã Papa, nisi iure & titulo paupertatis & pietatis: hoc enim ille ideo dixit, quia fuit semper in ea opinione; videlicet, quod superest ex beneficiorum fructibus, lege iustitiæ esse in pios vsus erogandum: de qua sententia suo loco tractauimus lib. 7. Insti. moral. Sicut enim cõsuetudine recepta de his bonis Beneficiarii in quos voluerint vsus, te-

ſtari queunt;ita quoq.ſi inteſtati decedant,ad ſuos hæredes ſimpliciter de more tranſmittunt.

Quinto quæritur,An iure probari queat conſuetudo, quæ in quibuſdam prouinciis viget,qua Epiſcopus rem vnam mobilem, ſiue ſe mouē tem,ex iis bonis,quæ Beneficiarius vita functus relinquit,ſibi ſumit, & vendicat,quam vulgus luctuoſam appellat?Reſpōdet,Nauarrus(atque ego etiam)de ſpol.Clerico.§.16.eam conſuetudinem non eſſe damnandam,quippe quæ ſolū Iuri Canonico derogat,non diuino,aut naturali, & poteſt conſuetudo Beneficiarii bona alteri quam Eccleſiæ,aut ſucceſſori addicere.Sed quęrit Nauarrus, An poſt Conſtitutionē editā à Pio Quinto de ſpol.Clericorum, poſſit Epiſcopus eam conſuetudinem ſeruare,cum Beneficiarius demortuus beneficiū habebat, cuius redditus annui 30.ducatorum quantitatem non excedebant. Et reſpondet,non poſſe, quia Pontifex pręcipit ne bona ab huiuſmodi Beneficiario relicta inter ſpolia habeantur. Mihi certe res dubia videtur: nam Conſtitutione Pii V.ſolum ſtatuitur,ne Collectores Pontificii ea bona tāquam ſpolia Fiſco Apoſtolico debita capiant. Alias vero nō videtur ius conſuetudine acquiſitum, derogatum, ſiquidem illud Conſtitutio non tollit. Addit etiā Nauarrus,non licere Epiſcopo ea re vti niſi vſus pios.Sed probabilius puto, poſſe eum rem illam in quos voluerit vſus impendere.Vbi tamen recepta fuerit eiuſmōdi cōſuetudo,poterit Epiſcopus rem quam maluerit,eligere, dummodo non fuerit Eccleſiæ ante donata vel promiſſa,nec fuerit res immobilis, cuiuſmodi redditus ſiue cenſus annuus iudicetur;& dummodo vna tantum res ſit,qualis non eſt pecunia in crumena contenta, vel res in arca incluſa, ſiue vinum in dolio ſeruatum,ſi continens & res contenta ſimul capiantur: nec tale eſt armentum boum,aut grex porcorum.

Multę fraudes committuntur ab hæredibus beneficiariorum, aut penſionariorum,vt ſpolia Cameræ Apoſtolicæ debita ſibi retineant:In primis fingunt ſe empta ex fructibus beneficii,vel penſionis,donatione accepiſſe in vita à Beneficiario,vel penſionario, cum tamen non acceperint niſi in morte, vel ægritudine, aut ſaltem cum Beneficiarius, vel penſionarius poſtquam dederat,non vixerit viginti diebus,vt donatio valeret.Item fingunt Beneficiarii vel penſionarii ſe donaſſe, & tamen apud ſe retinere,vt commodata à donatario, cū tamen nulla donatio vera extiterit.Aliquando contingit vt plures à Beneficiario vel penſionario donata acceperint,quæ vt ſpolia Camerę Apoſtolicę debebātur, & vnus eorum cum Camera Pontificia conuenit,& ab ea abſolutionē & debiti remiſſionem impetrat: Cęteri niſi cum Camera conueniant, reſtituere debent, quod acceperunt,aliter ab excommunicatione abſolui nequeunt.

FINIS.

CONSVLTATIO HIERONYMI MAINATIAE BRIXIENSI

Aduocati in foro Ecclesiastico versatissimi.

De Spolijs, seu De Fructibus Beneficiorum inexactis, & De Extantibus tempore mortis Beneficiariorum, Iuxta quam extat res iudicata.

Explicantur Constitutiones Iulij III. in hac materia ædita, & plures Quæstiones exinde ortæ; Cum Decisionibus Rotæ Romanæ postmodum sequutis. Accesserunt Additiones ex opinionibus Modern. & Antiq. Et Notabilia de mobilibus diuersi generis, quæ relinquuntur à Beneficiario tempore mortis. Et quoad Extrauag. Ambitiosæ, Paulinæ nuncupatæ De reb. Eccles. non alienandis.

Summarium Notabilium contentorum in hac Consultatione, & Additionibus.

EXTRAVAGANS Iulij III. Constitutio declarat quod fructus beneficiorum tempore obitus beneficiatorum inexactis debentur successoribus in beneficijs, & non hæredibus beneficiarij, num. 1.

Siue ex testamento, etiam vigore facultatum quarumcumque in specie, vel in genere ipsis beneficiatis concessarum. num. 1. Siue ab intestato capiant. num. 1. Etiam si pro tempore ante obitum ipsorum beneficiatorum decurso debeantur, & eorum solutionis dies aduenerit. ibid.

Et etiam si per ipsos non steterit quominus exegerint. ibid.

Quæ

Quæ constitutio incipit Cum sicut nobis innotuit, Et fuit publicata anno Domini ab Incarnat. 1550. 26. Iunij. Et est sub num. 9. inter ipsas Iulij Tertij; in Bullario magno fol. mihi 504.

Et ista constitutio bis fuit declarata ab eodem Papa, num. 2. Prima declaratio est diei 4. Augusti dicti anni. Secunda est diei 18. Iunij 1551. Quæ ambæ subsequuntur dictam constitutionem. Ex prima limitatur ipsa constitutio, vbi fit mentio de solutione debitorum facienda ex illis fructibus, siue pecunijs quorum solutionis dies ante obitum ipsorum beneficiatorum aduenerit, si aliunde ex alijs eorumdem beneficiatorum bonis solui non possint.

Quod scilicet in hac parte comprehendat solũ legata ad pias causas per ipsos Beneficiarios, dũ in sanitate constituti fuerint, facta, & ad debita, quæ occasione beneficiorum ad quæ fructus ac pecunia, & res inexactæ pertinuerint, contracta extiterint, de quibus successores informationem verisimiliter habere possint, nec aliter intelligi, extendive posse prout videre est sub num. 3.

De solutione facienda debitorum contractorum per beneficiatos defunctos videre est latissime tradita per Redo. & Nauarr. locis hic rela. sub num. 4.

Nauar. hallucinatum fuisse quoad intellectum ipsius constitutionis prout videre est, num. 5. & 6.

Ex secunda declaratione decerni quod dicta constit. comprehendat tantum loca vbi non sunt collectores spoliorum, & iurium Cam. Apostolicæ, & quod in dictis locis suum effectum sortiri debeat non autem vbi sint vel esse consueuerint, num. 7.

Et in locis vbi sint collectores, voluit quod circa istos fructus, & pecunias inexactas habeant locum consuetudo, priuilegia, & iura particularia, ibidem. Redoan. retulit dictas declarationes locis hic alleg. num. 8.

Nauar. hallucinatum fuisse quoad dictam secundam declarationem, prout videre est, num. 9.

Iulius Papa Tertius edidit dictam constitutionem de fructibus inexactis ad dirimendas lites, tollendasq; controuersias inter hæredes beneficiatorum, & successores in beneficijs, num. 10. & adde, num. 28.

Redoan. sic attestatur loco hic relato, num. 11.

Clausulæ, motu proprio, & aliarum huiusmodi clausularum de effectu videre est doct. hic rela. num. 12.

Clausula sublata quauis aliter iudicandi facultate, cuius sit effectus, nu. 13.

Clausula, decreti irritantis quanti sit effectu, num. 14.

Constitutio quælibet recipit hanc conditionem si moribus vtentium recipiatur, num. 15.

Idq;

Idq; procedit etiam si clausulam annullatiuam habeat, num.16. Et circa hoc videre est addit.18. vbi latius,
Constitutio prouin. synodi Mediolan. loco hic relato dicit dictam Iulij 3. constitutionem, non reperiri vsu receptam in hac prouincia, & ideo standum esse Iuris communis dispositioni, vtpote sit ei contraria, n.17.
Sed quod imo sit ei conformis vide inf. nu.25. & seq. & successiue per totam consultationem, & sub nu.155. cum duobus seq. Quodq. eam seruet Rota Romana videre est inferius in additione 12. incipien. post num.212. vsq; ad fi. addit.
Decreti irritan. effectus vide limit. num. 18. Et de communi in contrarium, ibidem. Constitutio habens decretum irritans ligat etiam ante illius publicationem secundum magis com. opin. num. 19.
Quod tamen intelligitur quoad actorum annullationem secus vero quoad pœnarum incursum, ibidem.
Constitutio non tollitur per non vsum, sed abrogatur, num.20.
Vt tollatur, oportet dare contrarium vsum, num. 21.
Et vt detur contrarius vsus quid aliud requiratur, num.22.
Et latius in Addit. 18.
Decis. nou. Pedemont. in recollect. per Fossanen. quoad hanc Iulij Tertij constitutionem, num. 23.
Sententiæ plures sequutæ in casibus huiusmodi qui euenerunt in statu Mediolani, ibidem.
Constitutio ipsa de fructibus inexactis nunc reperitur in 7. decretalium vt hic, num.24.
Et quod nihilo discrepat a iuris communis dispositione, num.25.
Sic quoq; affirmante Redoan. loco hic relato, num.26. & Borgn. nu.156. Caroc. nu.157. & Rot. nouissima in decis. sequuta de anno 1593. quæ sequitur in calce additionum.
Quia illud ipsum iam prius sancitum fuisse reperitur per tex. cano. memoratos, nu.26. atq; per alios tex. & scriben. num.27.
Sed tamen propter diuersitatem opin. doct. qui ad interpretationem ipsorum text. indistincte scripserunt tam quoad fructus collectos quam quoad aliter obuenien. & inexactos, editam fuisse dictam Iulij Tertij constitutionem, nu. 28. & seq. vbi etiam memorantur doct. apud quos reperiuntur huiusmodi diuersa opin.
Quæstio de potestate circa fructus, & res Ecclesiæ clericis, vel prælatis concessa apud Redoan. loco hic relato, num.30.
Columm. tract. de eccl. reddi. orig. & iur. retulit tres prin. diuersas opin. num. 31.
Et doct. ad singulas eiusmodi opin. num.32.
Vna est doct. opinio, quæ multum restringit potestatem clericorum, quæ constituit Clericos Beneficiatos esse duntaxat vsuarios, hisque nihil licere

licere vltra victum, & vestitum,nu. 33. & 173. Et hanc esse veriorem,& receptiorem tenuerunt Redo.num. 34.& alij inferius relat.

Altera est, qua dat largam potestatem quod beneficiatus indistincte sit dominus fructuum perceptorum, ita quod de illius potuerit disponere in vita, & hanc esse magis receptam, tenuit Colum. & in quantum consuetudine adiuuetur quod sit omnium receptissima,nu. 35. 115.& in 4.9.& 20.Addit.

Alia est, quæ mediam viam eligendo distinguit inter clericum simpliciter, & personaliter beneficiatum, & illum habentem administrationem,num. 36.239.260. vbi quod Rota hanc sequitur.

Glo.c.præsenti de off.ord.in 6. in verb.reseruari sequitur dictam distinctionem. Et attestatur d.generali illius obseruantia,ibid. Et isti esse adhærendum nu. 261. nihilo repugnan. constit. Iulij ij. Quæ glo. est communiter recepta,& ad eam fere omnes recurrunt, & de communi vsu,& consuetudine attestantur, num. 37.

Et hanc nouissime sequitur Rota Rom. prout vide in addi.16. Redoan. affert sub distinctionem pro qualitate fructuum vt in loco hic relato, num. 38.

Canonici,Capellani,& alij similes dicuntur personaliter, & simpliciter beneficiati,nu.39. Sed aduertendum ad declarationem sub num.105. & 107. Vsufructuario æquiparatur omni tempore personaliter, & simpliciter beneficiatus,nu.40.47.98. 197.

Et iste transmittit fructus perceptos ad hæredes nu. 41.

Item & ius exigendi affictus ratione fructuum locatorum, & tempore mortis perceptorum debitos,num.42.

Etiam quod dies solutionis non venisset,43.

Solutionis terminus apponitur, & consideratur pro commodo conductoris,num.44.

Opinionem illorum,qui reprobando distinctionem supra relatam volunt quod beneficiatus siue habeat administrationem, siue non habeat, indistincte prohibeatur de fructibus beneficijs etiam perceptis testari, esse crebriorem,num.45.171. & seq.

Quoad beneficiatos cum administratione transeundum esse in decisiuis cum ista opin. negatiua monuit Viui. loco relato sub nu.45.& tenuit Rota prout in decis. quæ immediate sequitur post additiones.

Opin. negatiuam indistincte vt sup.receptam non procedere quandoquidem sit in contrarium consuetudo ,num. 46. & in 9. Addit. atq; in 20.

Quia tanquam rationabilem esse tenen. tenuit Clar.nu. 47. Et Molin.prout in 9. Addit.& in 20.

Eam tamen damnari ex magis recepta doct.sententia attestatur Couaru. num.48.

Et

Et nihilominus passim, & vbique eam obseruari, num. 49.
Redoan. contra num. 50. & seq.
Quaestio de consuetudine testandi, vel disponendi de fructibus beneficij, num. 51.
Doct. qui pro consuetudine tenent memorantur per Redoan. loco relato, num. 51. & seq.
Nicola. de Vbal. fundatur in opin. doct. reprobat. a Nauarr. num. 53.
Consuetudinem vigere in aliquibus locis quod beneficiati transmittant ad haeredes fructus ex Praebendis etiam post eorum obitum per aliquod tempus colligendos, nu. 54.
Opin. esse communem, quod valeat consuetudo, quod haeredes beneficiat. habeant fructus illius anni, quo beneficiatus moritur sub, num. 53. & 201. 202. facit addit. xx. Vide tamen quartam Additionem per totam.
Redoan. tenuit locum esse non posse huiusmodi consuetudini, nu. 55. Vide rationem, num. 56.
Doct. de consuetudine attestan. in eorum lecturis non esse credendum, num. 57. vbi quod illis tantum datur iura interpretari, & nu. 58.
Relligiosis sine iuramento non esse credendum, num. 58.
Consuetudinem allegare non sufficit nisi probentur requisita, de quibus infra, num. 59.
Consuetudo iuri communi contraria ad hoc vt praeiudicet, quae requirantur, nu. 60.
Fructus beneficijs ad successorem spectare aliqua consuetudine, in contrarium non obstante tenuit Rober. de Mon. nu. 61.
Consuetudinem testandi nullatenus concedi posse tenuit Nauarr. num. 63. & seq.
Nisi quoad pios vsus, nu. 65.
Intellect. extrau. suscepti de elect. num. 66.
Nauar. impugnat. Couaru. & seq. Redoan. nu. 67. & seq.
Consuetudinem etiam immemorabilem contrariam non prodesse tenuit Nauar. nu. 69. contrarium vero tenuit Molin. prout vidi in addi. 9. nu. 216. & facit addit. xx.
Doct. tenentes pro consuetudine intelligunt de personaliter, & simpliciter beneficiatis num. 70.
Et ita per Redoan. nu. 71. & seq. sed indistincte per Molin. prout in ix. addit. & per Rot. in 20. addit.
Clericum aequiparari vsufructuario, in distributionibus quotidianis, et in fructibus pensionum. nu. 73.
Itidem de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficij, prout in n. 74.
Adducta per Ferret. & doct. ab eo rela. scilicet Bart. Alber. & alios ex l. defuncta, & l. diuortio supra alleg. non procedunt in hisce benefi-

Ca-

Cetera in hoc proposito vide in xv. addi. a num. 244. vsq. per num. 259.
Rota opiniones esse sequendas, num. 161.
Sed aduertendum quod Rota multoties variauit opin. vide num. 303.
Successorem in beneficio succedere, etiam eo casu quod prædecessor potuerit disponere, & non disposuerit, 162.
Et hanc esse doct. receptam sententiam, 163.
Beneficiarium posse disponere in vita de fructibus, istud procedit, quandoquidem disposuerit, quia si moritur disposit. non facta fructus reseruantur Eccl. & remanent futuro successori, num. 164. vsque per num. 168. vbi quod etiam column. non dissentit ab ista opin.
Consuetudo in contrarium procederet quoad personaliter, & simpliciter beneficiatos, num. 169.
Consuetudinem, neq. stylum introduci posse vbi lex, vel statutum eam annullat, vel prohibet, 170.

Ex Additionibus.

Beneficiarium dici vsufructuarium, in vita & vsuarium in morte, nu. 171. Et hanc esse magis comm. opin.
Siue habeat administrationem, siue non, 172.
Concordant trad. sub num. 45. contrarium in 9. Addit.
Beneficiarium habere tantum viuere de redditibus quantum indigeat, & esse dumtaxat administratorem, non autem verum Dominum, num. 173. contrarium vbi supra.
Fructus beneficii diuidendum esse inter hæredes defuncti, & successorem pro rata temporis hanc esse magis receptam opin. nu. 174.
Et hanc esse tenendam admonuit Guttierez per plura loco hic allegato, num. 175.
Itidem in casu pensionarii defuncti. num. 176.
Veruntamen in casu pensionarii recurrendum esse ad consultationes authoris, num. 177.
Sed quod imo diuidi debeant eo modo, quo fit inter vsufructuarium, & Dominum non autem sicut inter maritum, & vxorem tenuerunt Nauar. Gabriel. & Rot. locis hic relatis, num. 178.
Et ab ista opin. non esse recedendum tenuit Nauar. impugnando, Didac. recedentem, num. 179.
Idque procedere etiam si non essent in horreo reconditi tenuerunt Nauar. & Didac. & Rot. num. 180.
Contrarium tenuit Calder. & constitutio Iulii III. num. 181.
Et retenta ista opin. intelligi debere prout hic, num. 182. & seq.
Non tamen seruari, num. 184.
Opinio consultoris in hoc, num. 185.
Fructus beneficiorum semper sunt obnoxii pro alimentis, & oneribus anni sequentis collectionem fructuum, num. 186.

locatoris,& quod de eis testatus fuerit ex facultate Papæ, num. 263. in 17.addi.

Quod si conductor affictum soluisset anticipatum pro fructibus nondum in vita beneficiarii perceptis tenetur eandem summam soluere successori,num.264.

Vide Fallen.num.265.& seq.

Affictus bonorum Ecclesiasticorum post perceptionem fructuum locatorum(quamuis ante diem solutioni præstitutam) benè soluuntur beneficiario locatori,ita vt successor vendicare nequeat,num.266.

Fructus beneficiorum recollectos ad hæredes transmitti in statu Mediolani attenta consuetudine,censuit Rota,num.292.cum seq.& facit supra num.190.& 191.& vtrobique vide quod tamen fieri habet deductio alimentorum,& onerum,vt ibi.

Ex quo statim a solo sunt separati dicuntur a beneficiario percepti,num. 294.sed in contrarium,vide supra num.232.

Et ita tenuit Rota ad exclusionem fundamenti in d. constitutione Iulii III.num.295.

Ex quo sequeretur bene sancitum in Concil.Prouinc.Mediolanen.supra alleg.num.16.ibidem.

Sed adhuc firmiter tenendum,vt hic num.296.per ea,quæ successiue explicantur vsque per num.304.

Illationem fieri non posse a fructibus perceptis ad affictus siue pensiones inexactas,in materia baneficiorum secus in prophanis,num.298. cum seq.

Neque de pensione ad fructus beneficii,num.300.cum seq.

Concedi posse,quod fructus realiter percepti transmittantur ad hæredes data consuetudine,non tamen exigendi,num.302.& ex hoc non excludi dispositionem Iulii III.num.304.

Rotam multoties variasse opin.vt hic refertur sub num.303.

Quinimò neque quoad extantes transmissionem concedi posse,nisi vt repetitur sub num.303.vers.Quinimò.

Alimenta beneficiarii,qua ratione sint taxanda,vide in addit. xix.incipien.a nu.289.vsq;per num.291.

Mobilibus de bonis,quæ a beneficiario relinquũtur tempore mortis quid agendum,& de quibus disponere valeat,de quibus minime.

Quæ Ecclesiæ omnino remanere habent,Quæ ad hæredes transmitti possunt,vide Notabilia incipien.post num.305.vsq. ad num.344.vbi est finis.

Extrauagans constitut. Pii Quinti quoad ista diuersi generis mobilia, num.305.

Quæ ad vsum , & cultum diuinum destinata tempore mortis ex testamento,vel ab intestato relicta omnino spectent Ecclesiis, &c.vt hic

sub

sub num. 306. & seq.

Etiam, quod in priuatis ædibus, capellis, vel oratorijs destinata fuissent, ibidem.

Etiam quod ad illas Ecclesias, quibus præfuerint nunquam accessissent, ibidem.

Et successoribus in dictis Ecclesiis licere propria auctoritate dicta bona hic explicata ante num. 308. libere apprehendere, & retinere, num. 308.

Nec de illis disponere liceat vigore cuiusuis facultatis, neq. sub appellatione spoliorum veniant, num. 309.

Et quæcunq; donationes relicta, vel dispositiones de eis facta sint nullius momenti, num. 310.

Etiam quod personis Ecclesiasticis, pijs locis, vel alijs Ecclesijs essent relect. num. 311.

Et illa detinentes teneantur omnino ad earundem restitutionem, num. 314.

Alioquin contra eos procedi posse, vt hic num. 313.

Mobilia alterius generis hic memorata sub spoliorum appellatione minime veniant, num. 314.

Etiam si ex reditibus Ecclesijs acquisita fuissent, num. 315.

Collectores mobilia vtriusque generis explicata dimittere habent, num. 316. & seq.

Constitutionem hanc Pij V. esse nouissimam quoad primum bonorum genus, num. 318.

Nam illa, quæ ex redditibus Ecclesiasticis comparata erant sub spolijs compræhendebantur, num. 319.

Alia verò aliter acquisita quasi patrimonialia dicebantur, & de eis disponere licebat, num. 320. & 321.

Sacræ res, quamuis nullius sint, vsus tamen illarum honestus, & religiosus potest esse etiam apud laicos, num. 322.

Mobilia primi generis memorata compræhendi in dict. Extrauag. Pij Quinti, etiam quod non reperiantur aliqua benedictione consecrata, num. 323.

Non tamen comprehendi illa explicata, num. 324.

Et a iure antiquo, quæ excipiat ipsa constitutio, num. 327.

Quæ compræhensa non intelliguntur in d. Extrauag. 324. & num. 326. cum duob. seq.

Mobilia secundi generis quæsita ex reditibus Eccles. debuissent nominari inter spolia ex iure antiquo, num. 331. & seq.

Et sic quoad hæc ius nouum induci, num. 331.

Licet quoad ea comparata ex bonis patrimonialibus ius antiquum contineat, num. 332.

Sup-

Et pro

Et pro illius obseruantia in dies pronunciat Romana curia, num. 281.
Nauarr. tenuit habere locum, etiam quoad priuationem in casu alienationis fact. in cons. Pap. num. 282.
Put. decis. 281. lib. 1. adduci non posse in contrarium, nu. 283.
Extrauagantis non notæ probabilis est ignorantia, num. 284.
Extrau. Ambitiosæ non posse dari de ignorantia, quia est in corpore iuris, nu. 285.
Alienationis bonorum Eccl. contractus in cons. Papa fact. sustineri dummodo vtiles, & Eccl. parata sit adhiberi facere decretum. nu. 287.
Non tamen excusari alienantes ab incursus pœnarum, & ita fuisse resolutum per DD. de Rota, nu. 288.

CONSVLTATIO AFFICTVVM inexactorum præbendæ canonicalis.

DEVS VERITAS MIHI ADSIT.

OBijt mortem de mense Aprilis prox. præteriti hoc anno labenti 1592. Ill. & Admod. R. D. Antonius Aueroldus Canonicus Eccl. Brixiensi; de mense autem Maij prox. subsequti destinata erat. Solutionis dies pro 2. & vlt. term. affictuum bonorum illius præbendę Canonicalis ad eius commodum locatorum; ante cuius diei siue vltimi termini aduentum prouisus fuit de dict. Canonicatu & Præbenda M. R. D. Guidus Ant. de Guidis, qui cum petat sibi responderi de dict. Affictibus repelli videtur per excep. quod sua non intersit, quodq; de eis facta fuerit, & fieri potuerit solutio hæredibus dicti prædecessoris.

Quæritur quid Iuris.

Et pro resolutione sufficeret adducere const. fel. rec. Iulij PP. iij. de fructib.
1 inexactis, quia per eã † declaratur fructus beneficiorũ inexactos deberi successoribus in beneficijs, & non hæredibus, siue ex testamento, etiam vigore facultatum quarumcunq; in specie, vel in genere. Ipsis beneficiariis concessarum siue ab intestato capiant, etiam si pro tempore ante obitum ipsorum beneficiatorum decurso debeantur, & eorum solutionis dies aduenerit, & etiam si per ipsos non steterit, quominus exegerint, quodq; hæredes ipsi quoquomodo exigere aut etiam sponte oblatos percipere nequeant, & prout legitur in ea, quæ incipit: Motu propio, &c. Cum sicut nobis, &c. Publicata anno Domini ab Incarnatione 1550. 26. Iunij.

Quam

Quam constitutionem repetiuit etiam in aliis † duabus simili motu pro-
2 prio editis constitutionibus, altera scilicet sub die 4. Augusti dicti anni, & altera sub die 18. Iunii 1551.

Ex † illa autẽ 4. Aug. limitatur primo dicta vbi fit mentio de solutione
3 debitorum fien. ex illis fructibus, siue pecuniis, quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum aduenerit, etiam si aliunde ex aliis ipsorũ beneficiariorum bonis solui nequeant, quod scilicet comprehendat solum legata ad pias causas per ipsos beneficiarios, dum in sanitate constituti fuerint, facta & ad bebita, quæ occasione beneficiorum ad quæ fructus, ac pecuniæ, & res inexactæ pertinuerint, contracta extiterint, de quibus successores informationem verisimiliter habere possint, nec aliter intelligi extendi vè posse.

Qua in re de † solutione debitorum facienda videre est latiss. trad. per
4 Redoa. tract. de spol. q. x. quæ est specialis de debitis clerici, vel Prælati soluen. incipien. ibi §. stan. istis repugnantijs vsq; ad fi. vbi distinguit, & concordat, & ita quoq; per eum tract. de reb. eccl. non alie. q. 57. n. 10. nec non & Nau. conf. 14. Quidam Archiep. de regul. post trad. per ipsum in Apolog. de red. Eccl. q. 1. moni. 46. nu. 4. quæ hic pertranseo, quia non est præsentis speculationis.

Moneo tamen † erratum fuisse per ipsum Nauar. tract. eo. q. 2. ad fi. & in
5 apolog. q. eadem 2. moni. 26. vers. 4. Infertur fuisse per quam duram Iulii iij. Extrauag. prohibentem. debita Episcoporum, & aliorum beneficiariorũ non soluta solui ex fructibus, aut redditibus ipsorum beneficiariorum nondum exactis, quod etiam repetiuit in eius cons. 4. de success. ab intest.

Etenim † ipsa constit. non prohibet solutiones ex fructib. nondum exactis,
6 sed ex fructibus, quorum solutionis dies tempore obitus ipsorum nõdũ aduenerit si aliunde ex aliis eorumdem beneficiatorum bonis fieri nõ possit ipsa debitorũ solutio, quod cum longe inter se differat, animaduertere mihi bene visum fuit, remittendo tamen in cæteris ad conclusionem trad. per ipsos Redoan. & Nauar. locis supracit. in omnem euentum veritatis indagan.

Ex illa vero 3. edita constitut. præd. diei 18. Iunii 1551. † declaratur, quod
7 primo dicta constit. comprehendat tantum loca, vbi non sunt collectores spoliorum, & iurium Cameræ Apostolicæ, & quod in dict. locis suũ effectum sortiri deberet, non autẽ vbi essent, & esse consueuerint, & in locis vbi essent collectores, voluit quod circa istos fructus, & pecunias inexactas haberet locum consuetudo, priuilegia, & iura particularia, per quam vltimo dictam constit. ipso Papa adimendo illos fructus inexactos a successoribus in beneficiis in locis tantum, in quibus adsint collectores spoliorum, & iurium Camer. Apost. voluit & intellexit ipsos applicare iuribus ipsius Cameræ, & vt bona Cameræ per collectores

colligi

8 colligi in dictis locis, prout & sic formaliter † declarauit etiã Rodoa. de spol.q.v. vers. quod tandem ergo & in vers. per hęc ergo dicebam, &c. cum seq.

Et in hoc † quoq; errauit Nauarr.sup.cit.cons.4.n. 2. & 3. cum dixerit ex
9 ista 3.constit. limitari alias duas ne haberent locum in terris, vbi non consueuerunt poni collectores, quia imo, vt præmittitur, limitatio procedit, vt non habeant locum, vbi deputantur collectores.

Quam primo dictam constitutionem edidit ipse Papa † ad ditimen.litis
10 tollendasque controuersias inter hæredes beneficiatorum, ac successores in beneficiis, vt ex tenore ipsius constitut. deprætenditur, prout etiam sic attestatur ipse Redoan.eo.tract.q.1.sub num.14.

Et stante clausula † illa motu proprio, de cuius & aliarum clausularum
11 clausularum eiusmodi vi, & effectu post Cels.Hugo.tract. clausul.tit.de claus.rescrip.& Anto.Gabriel.Int.comu.conclus.tit.de clausu.concl.2. vbi latius, no.etiam per eundem Rodoa.d.q.1.num.44.cum seq.

Maxime vero stante clausula † illa sublata &c. cum decreto irritan. quæ operatur, vt Iudices careant iurisdictione, quateuus velint iudicare contra formam, & tenorẽ ipsius constit.vt est dec.Put.50.n.5.l.1.&claudit os cuicunque vt non possint in contrarium audiri quousq; ei per Papam aperiatur os, vt est decis.Caputaquen.134.par.3.

Et stante quod clausula decreti † irritan. tanti est effectus vt liget etiam
13 ignorantes, quinimo magis etiam ipsum Papam, ita vt quicquid fiat contra huiusmodi decretum pro infecto habeatur secundum plenissime trad.per Gabriel.eo loc.sup.cit.concl.3.in prin.& nu.4.& 57.& per tot.
14 necnon etiam consuetudinem † tollat nedum in præteritum, sed etiam in futurum, vt ex communi tradidit.Id Gabriel.d.concl.n.39.cum seq. vers.tertius effectus est, non video quomodo validi recedendum sit, ab ipsis specialibus constitutionib.Apost.

Nam etsi quælibet constitutio † siue dispositio, etiã quod clausulã annul
15 latiuã habeat, istã recipiat conditionẽ, si moribus vtẽtiũ recipiatur, ad no.per Fely.c.1.de treg.& pac.& alios relatos per Put.dec.1.n.1.lib.1.

16 Et sic † obstare videretur constit.Prouincialis Synodi Mediol. v.tit. de Eccl.earum suppellectili, & fructib. vers. vt litibus, vbi quod sæpe dicta Iulii iii.constit.in hac prouintia nunquam fuit in vsu recepta, & ideo ius commune omnino seruari debere sancitur sublata quacunq; consuetudine, & stylo, etiam quamuis Episcopali, & Archiepiscopali auctoritate confirmato.

Ex quo etiam in hoc limitari † videretur effectus dicti decreti irritantis
17 per doct.rela.per eund.Gabriel.vbi supra num.47.vers.2.limita.

Tamen aduertendum est secundum trad.per eund, Gabriel.ibid.suces-
18 siue, vers.contrarium † videntur tenere communiter doct.& ibi sub nu.
19 45. in vers.quintus effectus, &c. vbi quod † constit. In qua est adiectum decretum

decretum irritans, ligat etiam ante eius publicationem secundum magis com.opin.vt ibi videre est (quod tamen sane intelligitur quoad actorum annullationem, secus vero quoad pœnarum incursurum, vt est decis.Put.281.lib.1.)& ideo.

Vlterius quoq;sciendum est,quod constit. † non tollitur,quamuis abroge
21 tur per nõ vsum, quodque oportet dare † cõtrarium vsum secundum no.per Fely.d.c.1.in 4.declara.num.10.de treg. & pac. & alios ibi rela. & per Put.d. decis. 1. Et vt detur contrarius vsus requiritur, etiam
22 † scientia superioris,& quod non sufficiat probare vnum actuum sciente, & patiente superiore, sed plures requiri cum cursu decennij,& tunc sufficere, vt in ea. deci. Put.prima ad fi. & licet pars aduersa nequaquam probare posset de contrario vsu,quia imo ad sunt sententiæ, & res Iud. secundum dictam constit. & in hac Ciuitate, & Diœc. quæ
23 mihi in facto supponuntur,& sic quoq;in facti contingentia † alibi loco rũ,(Pręcipuè in statu Mediolani,in causa Illust.Pallauicini,in qua pensiones non exactas,licet maturatas obtinuit Illustriss.Cardinalis Albanus successor, Idemque iuris seruatum ad fauorem Collegij Ghislerij contra Reuerendissimum Episcopum Papiensem in causa fructuum Abbatiæ Lardiraghi,necnon & idem obtinuerit Illustriss.Cardin. Cropellus vti successor Præpositur æ omnium Sanctorum contra Magnificum Dom.Ennium Rituum hæredem Præpositi prædefuncti.) iudicatũ extat,vt in decs.nou.Pedem.143.successor in beneficio, in recollect.per Fossan. quæ loquitur de affictibus maturatis ante mortem Prædecessoris,& facit specialem mentionem de ipsa Bulla Iulij iij.prout & sic in fortioribus facit deci.nouiss.dd.de Rot.inferius allegan.sub num. 158. Nihilominus ne tempus superinde conteratur, & inanibus sumptibus & expensis diu se, & alteram partem fatiget, in probando quod aliter se habeat consuetudo loci seu Prouinciæ, quæ tamen si extaret sublata esset per dictum decretum, atq;etiam cessan. dicto decreto, & constitut. nihil releuaret stan. infra not. Aduertendum est dict. constitut.
24 † hodie insertam reperiri in vij. decret. lib. 1. tit. xvj. de fruct.benef. restitu.c.3.

Et vlterius operæ pretiũ fore duxi in ostẽdẽdo quod etiã nihilo † discre
52 pat a iuris & suc. cano. dispositione, circa quod prius animaduertendum est ad verba illa in primo d. constitutione contenta, quæ sunt sub illo vers. nihilominus donec in manibus eorum ibi, & propterea iuri non congruere itidem ad illa in 3.edita constitutione, quæ sunt ibi. Et circa ea, quæ ius commune seruari debet, prouidere intel-
26 lexerimus,sic quoque Redoan.† animaduertit, & affirmat eo.loci sup. cit.q.1.de spol.sub nu.14. ibi dispositioni iuris communis adhęrendo, & ex mente canonum sanciendo,atq;ibi successiue, id quod fuerat per prius sancitum per tex.ca.quia sæpe & c.statutum de elect.6.& c.præ-

senti de off.ord.eo.quib.addo c.fin.& ibi glo.ver. obitus de pec. cler.c. relatum el 2. de testa.cum aliis pluribus rela.vbiq. dictorum locorum & etiam perscribentes, atq;per Rot.deci.41.de proba.in antiq. & per eund.Redoan.q.5.post num. 9. in vers. item ex eo quia in prima constitutione,vel motu proprio à talibus fructibus vti a rebus Ecclesiasticis excluduntur omnino hæredes,& illi conceduntur successoribus in beneficio(ibi)ad quos spectant de iure.Videantur deinceps & perpen-
27 dantur tex. locis super & inf.citatis, & patebit † cauillari non posse, quin ab eisdem sancitum fuerit quod & per ipsam constitutionem
28 postmodum sancitum fuit,non tamen † superflue, sed fere necessario
28 propter conflictum opinion.† doct.desuper scriben. & de † quibus vi-
29 dere est Io.de Ana.c.fin.de pecul.cler.& latissime collecta, & tradita
30 per Redoan. tractat. eod. q. 3. quæ est specialis †de potestate circa fructus, & res Eccles. clericis, vel prælatis concessa, vbi per vnum
31 quemq;. referuntur tres † principales opin.itidem per Colum.tract.de Eccle.reddi.orig.& Iur.3.par.incipien.c.21. post num. 26. vbi & ipse
32 refert easdē tres princip.opin.& in trib.subseq. cap.†refert opin.doct. tex. & glo. ad singulas ipsarum facien.

Et quas tres princip. opin. placet hic referre sub iisdem verbis, quibus relatæ reperiuntur per Redoan. vbi sup. in vers. & ex prædictis habes
33 tres prin.opin.(& ibi successiue) quarum vna † multum restringit potestatem clericorum,& fuit Inno.c. indecorum de ætate, & qualitate cler.Archid.c.statutū §. assessorē de rescrip.in 6.Abb.in c.cum esses in repet.de testa.& aliorum ibi relatorum hanc posuit in 2. loco Mars.d. tract.vbi dicit, altera constituit clericos tantum vsuarios Ecclesiasticorum prouētuum,iisque nihil licere vltra victum,& vestitum sumere.
34 Et hanc† esse in iure veriorem, & à doct. magis receptam asseruerunt Redoan.& alii;prout infra referam.

Altera & 2.est,† quæ dat largam potestatem, quod clericus indistincte sit
35 Dominus fructuum beneficii perceptorum,& quod de illis poterit pro quacunq;quantitate in vita disponere, Hæc est Floren. & hanc sequutus fuit.Colum.affirmando quod sit supra omnes alias receptam quodq;. in quantum consuetudine adiuuetur, sit omnium receptissima, prout inferius vltimo loco referam.

Alia & 3. est, quæ † mediam viam eligendo distinguit inter clericum
36 simpliciter, & personaliter beneficiatum, & illum habentem administrationem, vt scilicet in primo casu sit Dominus fructuum, & de illis habeat plenam dispositionem in vita, & in morte, in secundo autem quod in vita tantum,& dum sanus est possit de eis disponere, etiam donādo moderate tamen,& ista est opinio Hostien.c.fin. de pecul.cler. quam refert,& tenet glo.d.c.præsenti in ver. reseruari de offi. ord. in texto, quæ attestatur etiam de generali obseruantia ipsius distinctionis.

nis. Et hanc sequitur Rota nouissima, vt videndum est in decisionibus, quæ sequuntur in fine Additionum.

37 Quæ glo. est †cõmuniter recepta, & ad eam omnes communiter recurrunt, & de communi vsu, & consuetudine attestatur, vt videre est apud Clar. §. testamentum q. 27. vers. 4. videndum &c. vbi Butr. Corn. Imol. Calder. Bellon. atq; Boer. sic de communi opin. & consuetudine attestantes refert & ita quoq. affirmat Redoan. d. q. 3. de spol. pluribus in locis, & præcipue in §. & in hac materia; vbi videre est propter sub
38 distinctionem †quam facit pro qualitate fructuum, redditunm, & prouentuum qui percipiuntur ab Ecclesia, & qui percipiuntur occasione Ecclesiæ, & sic quoq; de communi attestantur Kirchou. inter com. opin. cent. 1. conclus. 34. in verbo clericus, vel Prælatus & post eum latius per Vin. Silu. com. opin. li. 1. opin. 101. in ver. clericus num. 1. & 6. & ibi relatis addo Ferre. cons. 256. casus est sub num. 3. vers. sed secus est in fructibus clericorum, qui sun , simpliciter, & personaliter beneficiati,
39 †vt sunt Canonici, Capellani, & alij similes &c. vt ibi sequitur, & ita quoque per eum cons. 372. sub num. 2. vers. secundo ad idem facit glos. magna, & de communi opin. & consuetudine attestatur vtrobique dictorum locorum.

Ex qua eiusmodi commnni opinion. & obseruantia videretur, etiã procedere aliam conclusionem, quod talis personaliter, & simpliciter benefi-
40 ciatus, stante quod † omni tempore æquiparatur vsufructuario, ideo
41 † transmittat fructus iam perceptos etiam extantes tempore mortis
42 ad hæredes, sicq; † & ius exigẽdi affictus ratione fructuum locatorum,
43 & perceptorum debitos etiam quod † dies solutionis nõdum venisset,
44 quia terminus solutionis † apponitur, & consideratur per commodo conductoris & hoc secũdũ Ferret. cons. 118. n. 3. & 4. & cons. 151. sub nu. 5. vsq; ad fi. atq; in cons. 256. sub nu. 7. vers. modo arguitur sic successor in Canonicatu non vẽdicat fructus iam perceptos etiam extantes (subiungens ibi infra, neq; affictum, ex causa istorum debitum licet non exactum, necnon & in supracit. cons. 372. nu. 2. vers. 1. per glo. fi & vbiq; de communi affirmat, & ita quoq; ante eum tenuit Didac. lib. 1. var. risolut. c. 15. sub num. 12. vers. sic etiam si agri &c. quod etiam sensisse videtur Gamb. de pot. leg. li. 6. post num. 467. in 5. fall. iuncto nu. seq. vers. origo. n. oneris censetur à tempore fructuum collectorum, & hoc per legem defuncta vsufructuaria, ff. de vsufr. quam omnes supradict. referunt, prout & Redoan. d. q. 1. num. 49. sub vers. ad contraria vero 2. loco adducta quod fructus inexacti, & spolia relicta per defunctum vadant ad hæredes suos, &c. ibi, item de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficij, de quo per glo. c. præsenti, &c.

Sed aduertendum præmissa minime procedere & sic neque obstare posse in præsenti casu quęstionis controuersæ stante infra not. Etenim &

primo quia constat crebriorem, & magis receptam quinimo receptis-
45 simam † esse opin. illorum, qui reprobant eiusmodi distinctionem, volentes quod clericus beneficiatus, siue habeat administrationem, siue non habeat, indistincte prohibeatur de fructibus beneficij, etiam perceptis & recōditis testari, siue ei succedat Eccl. siue successor prout per Clar. & Viu. eisdem sup. cit. locis, & praecipue per Viu. sub nu. 2. & 3. sub num. 6 in fin. Addo hic doct. relatos in prius. Addit. nu. 172. vbi de magis communi affirmatur.

Et quoad beneficiatos cum administratione in sequen. opin. Redoa. ibi sub nu. 2. in fine dixit in decisiuis transeund. esse cum ista opinione negatiua tanquā sacrosancta, & in practica receptissima, atq; per Couaru. c. cū in officijs de test. vers. octauo potest ex his, &c. & latius atq; latissime per Redoa. q. 1. eo. loco sup. vltimo relato ante num. 50. ibi, quod vero non sit bona opinio, & ibi infra vers. & hanc opin. dicunt esse veriorem, &c. & etiam d. q. 3. vers. ista distinctio, glo. & Host. non placet, &c.

Qui tamen Clar. Viu. & Couar. dictismet locis sublimitant † dictam con-
46 trariam negatiuam non procedere quandoquidem sit in contrarium
47 consuetudo, quia tanquam † rationabilem dixit Clar. omnino esse tenendam.

Verum est, quod eiusmodi consuetudinem † damnari ex magis recepta
48 doct. sententia attestatur ipse Couaru. vbi sup. nu. 9. verum moribus, &c. ibi, hāc tamen consuetudinem, &c. licet ibidem subiūgere videatur
49 passim † & vbiq. locorum recipi, & seruari dict. consuetudinē, sed cōtra
50 ipsum sic subiungentem † videre est Redoa. eo. tract. de spol. q. 4. quae
51 † est spetialis de consuetudine testandi, vel disponendi de fructibus, & signanter sub nu. 23. ibi per quae adducta optime apparet, quod non potest esse locus allegatae consuetudini, & ibi videre est, quia praallega
52 uit opin. illorū † qui pro consuetudine insistunt, & inter alios Nicol. de Vbaldis in finalibus verbis, eius tractatus. vbi tamen limitatiue lo-
52 quitur, & eius dictum † fundatur in docto. reprobatis per Nauar. vt infra, refert etiam post alios Bellon. cons. 4. nu. x. affirman. de communi opin. quod valeat consuetudo quod haeredes beneficiati habeāt fructus illius anni, quo beneficiatus moritur (prout refert etiam. Ioan. Andr. c.
54 non plus de reg. iur. 6. atq; alios † testantes consuetudinem vigere in aliquibus locis quod clerici decedentes transmittant ad haeredes fructus, de prębendis, etiam post eorum obitum per aliquod tempus colligendis per extrauagan. suscepti de elect.

Et nihilominus ipse Redoan. finaliter concludit † per illa verba quod per
55 eum adducta optime apparet, quod non potest esse locus allegatae con
56 suetudini addendo etiam illam rationem † quia in hisce non potest dari successio, & eidem adstipulatur Viu. vbi sup. sub num. 11. in fin. &

optime

optime facit, nu. 4. vers. quam clericus ex redditibus sui beneficii ecclesiastici vltra honestũ victum sibi quicquam attribuere non potest &c. prout ibi successiue tradidit adducendo rationes & iura.

Quibus addo cõs. Rober. de Mon. 25. Int. cõs. Gigan. col. fi. vers. nõ obstat consuetudo allegata per doct. & ibi ex doct. Alex. in l. post dotem col. penul. vers. sed puto indistincte ff. solu. matr. admonet, quod etiam si
57 plures † doct. in eorum lecturis affirmarent ita esse de consuetudine, & obseruari, quod illis non creditur, quia illis est concessum iura tantum interpretari & æque ex doctr. Aret. consil. 132. col. 2. vers. sed tamẽ,
58 aduertit, quod sicuti † non creditur etiam religiosis sine iuramento eo minus credendum esse Doct. affirmanti consuetudinem sic esse, & cum ista opin. transire Deci. cons. 372. num. 17. 3. col. & 3. vol.

Plus etiam subiungit idem Rober. quod quoties dicta consuetudo allega-
59 retur per partem non † tamen prodesset.

Quia † ad hoc vt consuetudo iuri cõmuni præiudicet, Primo requiritur
60 quod sit rationabilis, & præscripta per tex. c. fi. de consue. Secundo quod ex certa sciẽtia, & nõ per errorem sit inducta l. quod non ratione ff. de legi. Tertio, quod sit introducta sciente illo, qui potest ius condere l. de quibus, in fi. eo. subiungens sub his verbis. Quæ requisita cum in præsenti casu adesse non possint, potius corruptela cẽsenda esset, si probaretur, ita per Robert. d. cons. quod spetiale est de fructibus inexactis beneficij simplicis, etiam ante mortem beneficiarij maturatis, & con-
61 cludit † omnino ad successorem spectare aliqua consuetudine in con-
62 trarium non† obstante.

63 Sed latius† per Nauar. trac. de redd. Eccl. q. 1. n. 76. corol. 23. & q. 2. corol. 25. vers. octauum &c. & q. 3. a 3. vsq; ad x. corol. & signanter num.
64 10. vers. & respondemus † nullam omnino consuetudinem concedere
65 posse testandi facultatem, & ibi conciliando † opinionem improbantium istam consuetudinẽ declarat eã procedere posse quoad pios vsus, cum hoc lege humana tantum prohibeatur, nequaquam vero in profanos, quia hoc lege diuina, & naturali prohibetur, & prout ibi admodum exacte, & successiue ibidem sub n. 12. eiusd. q. in 9. corol. vers. ad primum horum &c. respondit impugnatiue ad trad. per Io. And. d.
66 reg. nemo plus, & elucidat † verum intellectum d. extrauag. suscepti adducendo etiam glo. ibi trad. per Zenzel. & ad contraria quęcunque affert solutionem, itidem per eundem Nauar. in apolog. eiusdem tract.
67 q. 1. moni. 50. & seq. vbi signanter† impugnat Couarru. vbi sup. & inse-
68 quitur † Redoa. d. tract. de spol. atq; etiam in moni. 53. necnon & in
69 q. 2. d. apolog. moni. 22. vbi quod † non prodesset consuetudo etiam immemorabilis contraria stantibus ibi adductis & in quæstion. 3. d. apolog. in 2. moni. num. 2. & 3. & in moni. 3. post nu. 3. vers. 2. respõdeos &c. & in moni. 5. per totum, vbi repetit concordiam inter negantes &

 affir-

affirmantes consuetudine induci posse, vt beneficiarij testentur.

Sed hoc ex abundanti, tum quia quando essemus in casu, quod eiusmodi consuetudo procedere posset, non tamen probari posset, cum immo de contraria constet, vt mihi supponitur tum etiam quia & si probaretur
70 non tamen reperimur in casu, quo † loquuntur Doctor. quia supponūt in Clerico personaliter, & simpliciter beneficiato, prout & ipse Redoan. supra cita. q. 1. eo loco supra alleg. num. 49. vers. ad cōtraria vero
71 &c. vbi declarat, quod id † est verum & procedit secundum opi. com. ipsorum doc. vt sup. ex magis communi reprobatam, scil. in illis casi-
72 bus, † in quibus clericus facit fructus suos, & quorum acquirit dominium, subiungendo declaratiue, veluti in distributionibus quotidianis,
73 & in fructibus pensionum, & huiusmodi, in quibus † diximus clericum
74 æquiparari vsufructuario, & acquirere dominium. Item † de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficij, de quo per glo. c. pręsenti in ver. reseruari de off. ord. 6. & prout per eund. d. q. 3. vers. credo quod per hæc sit dictum, &c. & in vers. de distributionibus, ibi circa medium vers. sed hoc intellige, &c.

Secundo etiam quia adducta per Ferret. & doct. ab eo relatos in consiliis sup. ci. quibus ipsi innituntur, s. per Bart. Alber. & alios d. l. defuncta, &
75 l. diuortio, & similibus ibi relatis † non procedunt in hisce beneficialibus prout eleganter facit responsum Calyxti 24. inter cōs. Gigan. col.
76 penult. vers. 4. non obstat l. defuncta, & l. diuortio. &c. quod † responsum est speciale pro confutatione illius Ferret. 256. vt videre est, & faciunt trad. per ipsum Ferret. cons. 372. col. 4. in prin. vers. nō obstat si dicatur, &c. atq; per Redoan. de spol. d. q. v. post num. 18. vers. non obstat quod pari modo adduxi de Bart. in l. diuortio, &c. quia ipse Bartol. non firmat ibi eam opin. sed dicit quod contrarium tenent Canonistæ
77 † quibus in hoc est standum, ita Redoan. vbi sup. facit etiam Rober. d. cons. 25. nu. 24. (ibi) Alber. qui videbatur in contrarium allegari in l. diuortio &c. non firmat pedes & tandem se reportat ad quandam æquitatem, quę haberet locum in dubio, sed nos sumus in casu claro, &c. ita per ipsum Robertum, ibidem.

Faciuntq; demum & omnino tradita per eundem Ferret. cons. 235. præsupponitur in facto, &c. num. 8. vers. ex quibus sequitur conclusio quod
78 † fructus inuenti, apud prædecessorem tempore obitus sui spectent successori non hæredibus, & ibi infra sub nu. 10. vers. sed hæredes occupantes fructus, qui debentur successori in beneficio, & in quibus non datur successio iure sanguinis ab intestato, nec ex testamento, & etiam ibi infra sub num. 11.

Et ad hæc Gig. de pens. q. 52. ad fi. vers. ad allegata in contrarium respon-
79 detur, quod procedunt in clerico beneficiato, qui † fructus beneficij
80 etiam quæsitos non transmittit ad hæredes, pensio, autem † est pars fructuum prius à beneficio separata, Ideo de beneficio ad pensionem

non

81 † non bene insertur,&c.& prout latius infra magi conprobabitur.
Vlterius quoq; aduertendum quod Ferret.† in cons. sup. cit. 118. & 151.
82 loquitur quod beneficiatus disposuerit de ipsis fructibus, seu affictibus in vim gratiæ Pontificis sibi concessæ, quo casu non reperimur, &
83 in d.cons.256.facit † suppositum in Canonico, qui sit simpliciter,& personaliter beneficiatus (quod & nos concedimus sub distinctione tamen infrascripta, per quam tollitur omnino eiusmodi fundamentũ)&in illo
84 272. † loquitur de pensione super fructibus, beneficij reseruata, quæ consistit in mere temporali secundum Gig. vbi sup. et prout omnes tenent, sic attestante. etiam ipso Ferret. ibidem in sup. alleg. vers. nec obstat si dicatur,&c.& sic non loquitur de pensione, quæ alias,& improprie dicitur affictus proueniens ex bonis Eccl. locatis, in quibus vt pręmittitur, non datur successio quamuis secundum eo. opinionem potue-
85 rit † Papa concedere licentiam disponendi de eis, vt per Redo. de spol.
86 q.7. quæ tamen licẽtia regulariter non † extenditur ad prophanos vsus secundum Nauar. tract. vbi sup.
Ex his quoq; animaduerten. quod si opponeretur aliam mediam viam
87 † eligendam esse. s. quod fructus beneficij diuidantur inter hæredes beneficiati,& successorem, aut Ecclesiam pro rata temporis, quo beneficiatus in illo anno, quo decessit inseruiuit Ecclesiæ secundum Couaru. sup. cit. li.1. var. resol. c.15. sub num.12. vers. sed in hac ipsa quæst. cum
88 apud me compertum satis sit † non esse æqualem vsufructuarium cle-
89 rico habẽti Ecclesiast. beneficium,&ibi infra existimo æquius † & iure verius esse fructus eius anni, quo mortem clericus obierit, indistincte pro rata temporis ad defuncti hæredes pertinere, atq; ibi inferius, vers. rationi igitur conueniens est pro rata temporis fructus Ecclesiastici beneficij diuidendos esse inter defuncti hæredes, & ipsam Ecclesiam.
Quod procedere † censuit etiam in renunciante (sed de hoc videre est
90 Paris. de resigna. benefi. lib.1. q.6. in fin.) Quam opin. tenuit ipse Didac. adhæren. Alber. sup. ci. l. diuortio num.12. itidem,& ex ea ratione quam
91 tradidit tex. glo. & Gemin. d. c. præsenti §. pono vbi quod † fructus agrorum,& prædiorum ipsius Ecclesiastici beneficij eiusq; redditus constituti & designati reperiũtur a canonibus pro oneribus substinẽdis totius anni vsq; ad aliam nouam collectionem fructuum inter quę Ec-
92 clesiæ onera † connumerantur stipendia ipsis ministrantibus siue seruientibus debita.
Ad hæc responderetur eiusmodi opin. Alber. d. l. diuortio † haud recipi, sed
93 prorsus repelli per sup. not. quibus addo Nauar. apolog. q.2. num.13. vbi in specie respondit eidem Didac. confutando eiusmodi opin. tanquam contra communem supra vltimo loco memoratam etiam ab ipsomet Didaco relatam ibid. sup. vers. prius tamen,& ibi, & quidem parem esse censentes,&c.& de qua sup. satisdixit & finaliter subiunxit
94 ipse Nauar. certum sibi esse quod † successor in parochiali, cui prædecessor per se vel alium inseruiuit, & ante vllos fructus perceptos obijt

debet soluere illi tantum quantum ad honestam sustentationem inser-
95 uiendo indiguit etiam iure naturali; Et sic† quoq. procedere quoad a-
lium beneficiariū, qui nihil de redditibus percepit, prout ibi videre est
pag. fi. vers. nec videtur obstare &c. vsq. ad fi. Quod nempe non sonat in
diuisionem fructuum, sed in solutionem tanquam pro stipendio ad su-
stentationem per text. sup. citat. §. porro, & ita quoque per Ferret.
cons. 372. colum. final. versic. non obstant allegata, &c. ibi, quia opinio
96 ista, & diuisio fit, & procedit † quando soluitur pensio respectiue ad
certum quid puta propter onera matrimonij in casu d. l. diuortio, &
similiter in casu quando vixit Sacerdos, cui debentur fructus ex causa
seruitij per eum impensi Eccl. vt considerant Philip. Alber. & Alex. Et
prout ibi late declarat, quem videre est etiam ibi sub nu. 6. vbi dicit
97 quod † Alber. & alij doct. loquuntur ibidem de Canonicis præbēdatis,
98 & alijs Ecclesiasticis simpliciter beneficiatis, quia † tales dicuntur
fructuarij secundum com. opin. & consuetudinem sup. alleg. & sic quod
ratione personarum suarum fiat diuisio pro rata anni pro parte qua
superuixerunt in seruitio Eccl. (quod & nos concedimus seu saltem
non controuertimur, quia non reperimur in casu de simpliciter benefi-
99 ciatis, neq; loquimur quoad distributiones quotidianas † quas cano-
nici prębendati lucrantur pro rata temporis quo inseruiunt, & ex con-
suetudine ad hæredes transmittunt secundum trad. per Redoan. d. q 3.
in §. Et in hac materia ante n. 4. & sub nu. 21. atq; in fi. vers. & de distri-
100 butionibus, (quamuis capitulum † ipsius Ecclesiæ posset prætendere
in cōtrariū secūdū no. per Nauar. q. 1. n. 74.) adeo vt frustra fieret oppo
sitio eiusmodi de diuisione facienda quoad fructus siue affictus præ-
bendæ, quia de eis non potest procedere stan. sup. notat. & tanto
minus, quia affictus huiusmodi respiciunt onera anni laben. vsque
ad nouam collectionem per sup. not. atq; etiam minus quia termi-
num Natalis proxim. tunc antea decursum ipsemet R. Aueroldus
exegerat, itidem, & quia ponderando ad hæc annot. fin. ad sup. cit. c. 3.
quod est fin. li. 1. vij. decr. quæ est ex opin. orig. Hostien. per eandem
101 supracit. l. diuortio, vt defuncto possessore † beneficij fructus vltimi
anni diuidi debeant pro rata temporis int. Eccles. & successores clerici
aduertendum est quod huiusmodi annotatio fit ad ver. decurso. quo
casu non reperimur quia ante obitum d. beneficiati tempus soluendi
non erat decursum vt in præmisso themate, & ideo non debebantur,
item aduertendum cum dicat successores nō intelligi pro hæredibus,
si animaduertimus ad anno. ibi præcedentem, quę est sub istis ver. quod
vacantium beneficiorum fructus debent conuerti in Ecclesiæ vtilita-
tem, vel reseruari futuro successori per text. c. quia sæpe de elect. in 6.
& c. si propter de rescrip. eo sed quoad istud ver. successoris videre est
Corn. cons. 97. vol. 1. & latius ad alios, secundum Alber. dictio. sub isto.
verbo successor. Et quicquid sit circa huiusmodi diuisionem obstant
superius

superius allegata, & infra alleganda.

Tertio, & vltimo (quod vnũ sufficit, & animaduertendum est;) quia vt supra sæpe dixi non reperimur in casu, quo loquitur d. glos. c. præsenti, ad quam, vt præmittitur, omnes recurrunt, nam millies dato non tamen cõcesso procedere dict. distinct. Hostien. receptam per glo. d. c. pręsenti, & communiter per omnes scriben. necnon & illius assertam cõmunem, & generalem obseruantiam, quinimo etiam magis dato quod in hac
102 prouincia sic vsu recepta esset (siquidem cõstitutiones † siue statuta, & consuetudines Prouintiæ seruari debeant ad no. c. cum omnes de consti. & l. omnes populi ff. de iust. & iur. (verum est quod stan. dict. decreto irritan. stanteq; d. constit. synodi prouinc. standum esset duntaxat iuris communis dispositioni quacunq; consuetudine non obstante.)

Dico conclusiue verum intellectum † d. glo. comuniter receptæ talem
103 esse prout declarat Gemin. ibidem num. 16. vers. sed dico quod ista
104 glo. hoc non dicit, sed requiritur ad hoc, † vt beneficiatus testari possit, quod tria concurrant, primo quod non habeat administrationem. Secũdo quod beneficium sit simplex. Tertio, quod illud sibi obueniat personaliter tantum, et sicut tales fructus sunt sibi concessi ratione stipendii personalis, his concurrentibus poterit testari. Hæc sunt formalia verba Gemin. vbi sup. et eund. sequutus fuit Franc. ibidem col. 5. vers. Ideo intelligit Domi. hanc glo. procedere tribus concurrentibus, ita quoq; Nicol. Delphin. tract. de iure patr. lib. 1. nu. 83. vers. et breuiter si concurrant tria &c. et late per Redoan. de spol. d. q. 1. sub n. 51. ibi, sed glo. recte intellecta etc. et q. 3. sub num. 14. in §. stantibus istis repugnantijs vers. super qua materia, vide, quæ dixit Gemi. et §. et in hac materia pro declaratione etc. nu. 35. et per eundem in tract. de reb. eccl. non alien. q. 53. c. 3. num. 6.

Quæ omnia requisita deficiunt in præsenti casu, ita vt extra omnem difficultatem reperiamur, quod de dictis affictibus inexactis disponere non potuisset, ipse prędecessor, quatenus disposuisset sicq; et eo minus ab intestato transmittere.

Quod autẽ deficiant eiusmodi requisita cõstat apertissime ex no. per Io. de Anan. c. fi. de pecul. cler. ibi, et dicitur quod ille, qui habet beneficiũ
105 in titulum † cui sit assignata certa dos, dicitur beneficium cum
106 administratione alias non procedit † quantumcunq; tale beneficium sit simplex ad no. per Gemin. quem et alios supra cit. doct. s. Franch. Nicol. Delphi. et Redoan. videre est, quia descendunt ad hoc particu-
107 lare, de quo agitur, quod si Canonicus habeat præbendam † distinctã ab aliis, tunc dicatur habere administrationem ex no. per Inno. c. ex
108 literis de proba. etc. transmissam de elect. adeo vt nequaquam † de fructibus talis prębendæ possit testari per tex. cap. relatum el. 2. de test. ita Gemin. eo loci sup. cit. sub n. 14. vers. Idẽ dicit Inn. de Canonico habente præbendam distinctam in Eccl. et ibi infra num. 17. vers. et ex

isto

isto infero,quod si Canonicus habeat præbēdā distinctā in Eccl.cū talis dicatur habere administrationem non poterit etc. Franch.ibid. in sequen. Gemi. vers.vnde si Canonicus haberet præbendam distinctam etc.Nicol. Delph. de iure patro. post nu. 82. vers. sed quæro quæ sunt
109 † illa beneficia de quorum bonis clericus administrationem non habeat ibi dic breuiter esse Canonicos non habentes præbendas distinctas,sed duntaxat habentes bona administrata,per Capitulum, aut per deputatos ab ipso, de quibus soluuntur distributiones quotidianæ, &c.ita quoq;per Redoa.d.q.1.sub nu.15.& q.3.nu.17.& 18.incipien.ibi vers.& pro intelligentia etc.iuncto vers.seq.et ibidem quoq;in §.et in hac materia post num. 4. vers. subdens idem de Vbal. et ibi, quia Ca-
110 nonicus habent prębendam distinctam † non potest de illis fructibus testari nec disponere secus si præbendæ non sunt distinctæ, sed quia omnia veniunt in communi, et postea distribuuntur, atq; ibi inferius sub num.35.vbi similiter refert,et sequitur Gemi.vbi sup.ita quoq.per eund.tract.de reb.Eccl.non alien.q.53.cap.5.nu.22.

Ex quibus resultat finalis conclusio quod quando etiā dicta opin. Hostien. et gloss.ac.sequen. alias late et simpliciter intelligeretur scilicet vt nec omnia tria requisita haberent concurrere, sed illud vnum, quod beneficium,de cuius fructibus agitur,sit absque administratione, ad hoc vt beneficiatus possit de eis disponerere, stante, quod hoc principaliter deficiat. Ideo nequaquam potuerit dictus predecessor de dict. affictibus ipsius præbendæ inexactis disponere, etiam quod fructus iam collecti essent, et etiam si dies solutionis aduenisset, nedum cum nondum aduenisset stante sup.not.

Quibus † non vtiq;aduersantur latissime trad. per Colum.eo.loci sup. ci.
111 c. 22. vbi sub nu. 6. et 9. † reijcit eiusmodi distinctionem trad. per
112 Hostien.de qua sup.et in c. 23. ibi seq. disputat, et impugnat † opin.
113 Archi.et in alio cap. subseq. scil. 24. memorat. rationes † ex quibus
114 secundum ipsum fulciatur alia opinio,quæ tribuit dominium clericis
115 beneficiatis,et in alio c.subseq.s.25.facit conclusionem † ibi ad fi. nu. 49.sub his verbis,sed ne diutius in re aperta cōmoremur iam tandem concludamus post constituta beneficia, reddituum Ecclesiasticorum dominium nouo ex tit.nullæq; legi obnoxia in clericos translatum fuisse, ac propterea illos concessione Apostolica tutos esse, ita vt ad ad eorum restitutionem nullo iure compelli possent, quasi hoc sibi tit. possessionis causam iuste mutauerint, & hanc conclusionem comprobauit siue repetiuit etiam in subseq.c. 26. in princ. vbi sub num. 7.
116 reprobat † etiam differētiam datam inter distributiones, & aliorum fructuum genus,& prout ibi nu.18.& in ibi quoq.incipiente sub. nu.42. affert.decret.Conc.Trid.sess.24.c.12.de refor.& sess. 23.c. 1. refor. & sess. 25. cap. 1. similiter refor. pro comprobatione quod beneficiarij faciant fructus suos, atq; etiam de ijs pro ipsorum voluntate libere

disponere

disponere posse, sed volũtatem illam certis regulis modisq; restrictam esse neq; inordinatam esse debere, & rursus eiusmodi conclusionem retulit in c. subseq. 27. in prin. et fi. necnon et in prin. alterius subsequen. c. 28. et in fi ca. 31. atq; in c. 32. in prin. et sub n. 14. et in fi. et in c. 34.
117 Incipien. num. 18. † memorat doct. qui insequuntur opin. Archid. afferendo non excedere n. 34. quorum ex canonistis non excedere nu. x.
118 reliquos esse Theol. et ibi illud ver. Dominium † declarat intelligi ratione dispensationis, quia proprietate careant, quæ est penes cõitatem Eccl. et quatenus Theologi vocẽt beneficiarios dispensatores haud differre in sensu; Et in c. 35. adnumerat doct. qui contrarium tenent †
119 esse num. 55. videlicet canonistas 39. et Theolog. 16. referen. in num. Theol. et Canon. Turrecr. et Alex. et sic superare in nũ contrariã partẽ
120 de votis xxj. et ibi admonet † non differre quod aliqui ex dictis doct. vocauerint beneficiarios esse vsufructuarios, quia in ratione tantundẽ
121 concludit, quod Dominos, et in c. 36. affert, quod † data cõsuetudine
122 ad sunt in nu. 72. quorum aliqui nedum viuentibus, sed † etiam morienti bus dominium tribuũt, ita vt de redditibus Ecclesiasticis testari illos posse concedant prout ibi sub num. 1. et sub num. 5.

Sed aduertendum quia doct. † ibi relati prout glossator Io. de Ana.
123 Kircho. qui de communi testatur, & alij intelligunt conclusionem prædictam sub distinctione Hostien. s. de personaliter, & simpliciter beneficiatis.

Itidem aduertendum quod eiusmodi opinio † non discreparet omnino
124 data conciliatione sensus illorum verborum quod sint Domini ratione dispensationis tantum prout tenuit Redoan. vbi sup. & infra cit. & signanter quoq; ad fin. quæst. 10. de spol. vers. & quod clerici sint domini fructuum intellige &c. & Viu. d. opin. 101. sub num. 4. vers. & hinc est &c. ibi, & licet dicatur Dominus eorũ hoc intelligitur, quoad fidelem dispensationem faciendam sibi, & suis, Quod etiam videtur sensisse Nauar. apol. q. 1. mon. 24. sub n. 11. vers. ex quibus omnibus coligi
125 tur ipsissima veritas videlicet quod † iura, quæ habent illa esse Christi, vel Dei intelligenda sunt quoad verum & perfectum dominium &
126 † illa quæ insinuant esse Ecclesiasticorum prælatorum, aut beneficiariorum intelligẽda sunt quoad gubernationem, vel administrationẽ
127 illorum, & illa † quæ habent esse pauperum, Ecclesiarum, vel piorum operum intelligenda sunt quoad eorum sustentationem & prout ibi
128 sequitur sub num. 12. vbi quod vera, † & recepta est illa sententia, scilicet quod maior est illis facultas quam vsuarijs quoniam possunt in suos, & alios pios vsus de omnibus redditibus beneficiorum disponere, & minor quam fructuarijs quia illi possunt donare, & relinquere in vita, & in morte licite suos fructus quibuscunq; voluerint sine vllo paupertatis, aut pietatis intuitu, beneficiarij vero minime, & ibi adducit

cit auctoritatem Conc. Trid. sup. alleg. ca. 1. de refor. sess. 25. quod etiam repetiuit loco infra prox. allegan. & eleganter quoq; per eum in sup. cit. cons. 14. num. 2. & 12. de regular. vbi sub num. 2. sunt hæc formalia verba Nec etiam Clericus beneficiarius sæcularis acquirit, ita sibi ex redditibus beneficij vt fiat Dominus integer, & perfectus, sed solum secundũ quid, hoc est, ad hoc vt possit ex ijs decenter viuere, & reliqua impendere pauperibus vel alijs pijs operibus, et ita neq; potest disponere de illis donando inter viuos diuitibus, et operibus, prophanis, neq; in morte testari de illis, sub nu. autem 12. respondendo ad arg. et iura ibi per eum ante in contrarium adducta, dixit, concedo quod etiam clericus secularis beneficiarius non quærit ex reddibus sui beneficij ita sibi vt fiat perfectus, et integer Dominus, et consequenter quod non potest de illis testari, nec inter viuos donare cognatis, vel alijs diuitibus, negando tamen quod non possit dispendere iam quæsita in suos, et suorum decentes vsus per contractus inter viuos non gratuitos emendo videlicet, et vendendo, locando, conducendo, et permutando, immo, et gratuitos donando ob causam remunerationis, paupertatis, vel pietatis, etc. vt ibi remittendo se ad trad. per eum d. tract.

Ad hæc conferunt elegantissime trad. per Bero. rub. de reb. eccl. non alienan. num. 19. et ibi ante, vers. quantum † vero ad vsum dispensationem procurationem, et administrationem spectat, bona Ecclesię dicuntur esse Rectoris, & sic clericorũ particularium & ministrorum
129
130 Ecclesiæ, (Et ibi successiue) Et his respectibus † quandoque Prælati, & Rectores appellantur Domini rerum Eccles. quia administratores legitimi cum bene administrant loco dominorum habentur, si vero male loco prædonum & prout ibi sequitur.

Et quod † non sint veri Domini fatetur et ipse Columna, vt sup. dixi, nisi
131 quoad illud vt ad sui beneplacitum disponere possint de fructibus
132 Eccles. absq; onere restitutionis, quod tamen † non conceditur per Viu. d. opin. 101. in vers. & hinc est &c. ex doct. Fely. ibi in fine alleg. & & eo minus conceditur per Nauar. qui vult ipsos teneri ad restitutionem, in quantum abutuntur comprobando hoc ex memorato decreto Trid. Conc. c. 1. in apolog. q. 2. moni. 7. sub nu. 14. & in monit. 21. vbi
133 affert responsiones † ad argum adducta per Columnã.

Hæc profecto nihil obstant in præsenti quæstione, quia etiam quod aliqui ex ipsis doctor. relat. per Colum. in casu consuetudinis tribuant faculatem beneficiarijs quicunque sint scilicet etiam administrationem habentibus disponendi etiam tempore mortis in prophanos vsus (quod tamen vt supra docui, ex receptis. doctor. sententia reijcitur) adhuc tamen obstaret non constare posse de huiusmodi consuetudine, quia immo de contraria constat, & de

vsu

vsu dict. constitutionis Iulij 3. Itidem quia si constaret, non valeret stan. sup. not. per Redoa. & Nauar. vbi conciliat. opin. contrarias, atq; per alios sup. rela. stanteq; decreto irritan.

Verum & vlterius moneo dictam conclus. Colum. ex alio nobis † non
134 obstare, quia in d.c.12. post reiectā opin. Hostien. ibi sub nu. 13. se declarauit sub illis verbis: Quærimus. n. vtrū beneficiarij Domini sint an vsufructuarij, vel vsuarij, cui quidem dubitationi viuentibus illis tantū locus esse potest, & ibi infra, non pugnant inuicem, clerici Domini sint, nec tamen testari possint, quia tantum in mortis, vel infirmitatis euentum Canones dominium reuocant. Ex quibus verbis aperte declaratur haud quicquam nobis officere eiusmodi conclus. quod in vita sit Dominus, & idem in alio c. 23. sub nu. 25. facit in vers. confirmantur prædicta fideicommissarij exemplo, qui quamuis rerum, quas alteri restituere tenetur, Dominus sit, nihil tamen ex eis in vltima voluntate relinquere potest subdens, sic & beneficiarij, quamuis Domini sint, illis testandi licentiam interdictam fuisse non est absurdum, & verum
135 † intellectum tradidit Redoan. d. q. 3. vers. & ex his, & alijs supra adductis, & in vers. vnde pro recōciliādis &c. cū seq. vsque ad fi. vbi quod iura loquentia quod beneficiarius non habens administrationem sit vsufructuarius, & vsufructuario æquiparetur. Intelliguntur quoad hoc, vt morte finiatur, quod etiam tenuit Butr. d. c. præsenti col. 3. nu. 7. in glo. reseruari, ibi, sed sic vsufructuarius etiam finito vsufructu percipit fructus collectos, & etiam illos, qui pro collectis habetur ergo idem in clerico, qui finito clericatu fructus in Ecclesia repertos percipit, subiungens cōtrarium est verū, & ita consului, & sic fuit tentum, per But.

Et hisce accedant trad. per Redoan. d. q. 6. quæ est specialis super eo, † An
136 clericus de fructibus beneficij non consumptis, qui decurrerunt in vita ipsius beneficiati, & remanserunt inexacti, possit pro libito decedendo disponere, vbi post prēmissas opin. quod clerici de portione tantum sibi pro victu, suo & suorū de fructibus beneficij debitam faciunt acquisitionem, ita vt de eis tam in vita quam in morte possint disponere, & tam ad hæredes, ex testato quam ab intestato taliter acquisita transmittere subnectit ibi conclusionem, quam concordat cum supra relata in q. 3. eo. loco sup. prox. cit.

Hæc est quod portio de redditibus Eccl. Assignata beneficiario est sua ipsius, si ea vtatur, & non aliter, quia sibi ad talem vsum assignata videtur vnde si per e ū nō expendatur, vel alias præseruetur non intelligi sibi vel hæredib. præseruata, sed Eccl. cuius est proprietas, & sic in eiusmodi relictis succedere Ecclesiam, siue successorem in ea, & loco illius Cam. Apost. in locis. s. in quibus adsunt collectores ex constit. Iulij. 3. & ibi ad contraria respondet late, & quantum sufficit vt videre est, quam conclusionem repetiuit etiam pluribus in locis eius fere

omnium

omnium quæstionũ videlicet q.7. sub n.9.cum seq. & similiter in q.6. quæ est de successione clerici ab intestato in deueniendo ad clericos seculares,vers.& in 1.specie,& in q.x.in §.stantibus istis repugnantijs &c.cum sequent.& ante eum ita tenuit Ioa. Cop. tractat. de fructibus lib.4.titu.3.cap.2.vbi quod tam fructus a prælato præcepti,qui in bonis eius esse cæperunt, & mortis tempore extant, quam & ij,qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro successori reseruari, prout & sic eundem retulit Redoan.quæstione quinta ante num. 4. vers. Et dicit Io.Cop. quibus addo Nauar.apolog.q.3.vbi quod beneficiarij, nec pro libito nec ad pia testari possunt de superfluo redditũum beneficiorum,& rationem ibi reddit,quare in vita erogare possint superflua pauperibus, & non per vltimas voluntates,cuius opinio licet videatur reiecta a Columm.tamen simul patitur, quia non dicit in morte, & si perpendantur verba ipsius Colum.c.25.num.75.vers. At si consumpti sunt fructus a clerico illi nullo modo vendicari possunt, non video quod ipse aliud senserit nisi quod quatenus non fuissent per ipsum beneficiarium consumpti,spectent ad successorem,& ab eo vendicari possint,non autem ab hæredibus, & ad punctum quæstionis no

137 stræ,ipse quoq; in c.22.num. 14.† retulit decis.per ipsam Iulij 3.constitutionem sub illis verbis, Illud etiam quod a multis animaduertitur in his, quę idem Hostien. docuit. s. in casu mortis an fructus sint exacti vel non iux.trad.c.præsenti de off.ord.6.plerunq; est decisum, et apud nos aperte Iulii 3.constitut. est diffinitum, vt ex eiusdem diplomate latius licet videre, subiungens,quo fit,vt hæc a iure,vel consuetudine deciso in dubitationem non veniant.

Demum quoq;quicquid in præmissis vnicuiq; pro capite suo sentire placeat, hoc tamen tergiuersari non potest, hoc est quod licet fructus Eccles. emi, et contractari possint a laicis quia non sunt,nec possunt dici spiritualitati annexi ad no.per Gig.de pens.q.87.nu.2. cui adstipulatur Redoan.de spol.q.34. sub num.14.sicque et multo magis spolia de fructibus acquisita,et a fructibus prouenientia, quia sunt temporalia,contractare non sit de genere prohibitorum, (Quam conclusionem huiusmodi quod fructus Eccl. habeantur pro re temporali, & sic nõ prohibita in dispositione beneficiati ꝓ libito suo tenuit Colum. pluribus in locis d.3.par. & quod inter spolia comprehenduntur fructus eiusmodi inexacti etiam quod dies solutionis venerit,prout scriptum reliquit ipse Redoa.eo tract.de spol.d.q.1.incipien.sub num.7. cum seq.& prout expresse declaratur per eandem Iulij 3.constitut.)

139 Tamen negari † non potest (prout & ipsemet Redo. affirmat d.q. 14.ante num.37.vers. Item potest dici alia ratione &c.)quin spolia quatenus a fructibus beneficiorum prouenientia sint bona Eccle-
140 siastica, & de fructibus Eccles.vel occasione Eccl.acquisita † debent esse

141 esse Eccles. vel in ea successoribus reseruari, Et† quę absque debitis solemnitatibus, & sine causa alienari non possunt, Quibus congruunt trad. per eundem Redoa. de reb eccl. non alien. quęst. 51. c. 2. vbi quod
142 venditio, vel locatio fructuum facta per Prælatum † non extenditur vltra vitam suam nisi interueniat authoritas superioris.
Et quod fructus † beneficij alienari possunt in præiuditium ipsius bene-
143 ficiarij, non autem successoris.
Quodq; nec † de iure percipiendi fructus fieri potest alienatio in præiu-
144 ditium successoris absq; debita solennitate.
Et ad hæc † omnino ponderanda sunt formalia verba expressa per Papā
145 in pri. dicta eius constitutione, quæ sunt: Nos attendentes fructus, &c. & pecunias, ac res alias occasione Ecclesiarum, & beneficiorum Ecclesiasticorum pro tempore prouenientes, licet postquam ad manus beneficiatorum peruenerunt & cum alijs ipsorum beneficiatorum fructibus, &c. pecunijs & rebus commixti seu ipsis beneficiatis incor-
146 porati sint† non vlterius in ecclesiasticis, sed potius ipsorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquisitis bonis iudican. & propterea
147 quod modo pro secularibus, & profanis haberi, & † de eis testamento, aut alias disponendi facultas eisdem beneficiatis per Sedem Apo-
148 stolicā concedi consueuerit, nihilominus donec† in manibus eorū, qui illos tanquam Ecclesiasticos, seu ex ecclesijs, & beneficijs prouenien. & pro talibus conseruant, aut vt tales detinent, ipsiq; beneficiati pecunias hmōi realiter non exegerint, sequitur clausula ad pręsentē quæstionē adnotandā, & fructus &c. non perceperint, necnon alijs eorum bonis commiscuerint, & sibi incorporauerint, semper ipsarum Ecclesiarum, quarum ipsi beneficiati sunt, ac vere ecclesiasticos esse, & censeri debere et propterea Iuri non congruere, vt ipsi beneficiati de rebus
149 certis ipsarum Ecclesiarum, quæ omni iure alienari prohibentur, disponere etiam in eorum vltima voluntate possint, etc. prout ibi sequitur.
Ex quibus profecto habemus sensum apertum pro elucidatione promis-
150 sorum, et pro † diuersitate rationis, quoad fructus res et pecunias exactas, et cum alijs ipsorum beneficiatorum bonis incorporatas, et
151 quoad exigendas, et nondum realiter incorporatas, vt scil. de † exactis, & incorporatis ex speciali licentia s. dis Apostolicæ, (quæ concedi consueuit, etiam limitate, & restricte sub clausulis memoratis, per Redoa. d. q. 7.) disponere præsertim in vltima voluntate per testamen-
152 tum, vel aliter de alijs vero † nequaquam liceat.
Conclusiue itaq; patet ex tribus sup. cit. prin. opin. cuius adhærere velimus, aliquam huic quęstioni minime obstare posse, nam quoad illā sub distinctionē, quæ magis approbata, & practicata dicitur, ostensum est, quod iste Canonicus non est de illis personaliter et simpliciter beneficiatis

153 ciatis, & quoad illam † quod beneficiatus sit Dominus disponendi ad sui beneplacitum, ostensum est non procedere in morte, sed dũtaxat in vita, Quo vero ad illam & tertiam quod sit vsuarius tantum, non
154 habet opponi, Prętereaq; aliud † esse de exactis, & extantibus apud beneficiarium tempore obitus sui, aliud autem de inexactis, & nondũ
155 cum cæteris eius bonis incorporatis, Quippe in primo, casu † cadit disputatio principalis secundum illas tres prin.opin. In 2. autem, quo vertitur præsens questio, reperimur extra difficultatẽ tam ex ipsa Iulij iij. constitutione, quam ex eadem iuris communis dispositione, ita vt de hoc quicquam vlterius hæsitari non contingat, & eo minus, quia vl tra super alleg.decis. Pedemon. quæ innititur coniunctim in iuris communis & d. Iulij coustitutionis dispositione habemus quoq; dec. Borgn. xv. de contract. alias 44. par. 1. nu. 4. vers. 2. quia fructus omnes percepti, & pensiones pro fructibus perceptis, non solutæ, &c. & est specialis de fructibus Eccl. locatis, vbi & ipse insequitur hanc Iulij 3. consti-
156 tutione m affirmando † esse iuri communi consonam, insequitur etiã Nauar. & plures alios superius a me relatos & alias decis. & hoc latius tenuit in eius Indice d. 1. par. in vers. fructus percepti, vbi adduxit plenissimam additionem, & facit ibi per totum vsq; ad vers. fructus computantur, & eund. Borgn. nouissime sequtus est Caroc. tract. de loca. par. v. tit. de 6. gradu acciden. quæst. x. nu. 17. vers. similiter pensio-
157 nes † nondum exactæ ex bonis locatis pertinent ad successorem, non ad hæredes &c. amplectẽdo dictam Iulij 3. constitut. & adden. Zabarell, cons. 79. Anchar. cons. 116. & Port. consil. 104. & 161.

In fortioribus autem termin. Rot. Rom. terminauit de anno 1584.
158 xv. Nouemb. in vna Burgen. expensarum quod † pecuniæ inexactæ, quæ debentur ratione expensarum fact. a prędecessore in quadam lite pro exemptione iurisdict. in quibus altera pars fuerat condemnata, quamuis dubitari possit, an de bonis patrimonialibus, an verò ex prę-uentibus Eccles. factæ fuerint per ipsum beneficiarium defunctum, quod nihilom. transeant ad successorem, & eidem debeantur, quia etiam si exactæ fuissent pertinerent ad ipsum, nam & si habeantur pro fructibus collectis, non tamen potest dari quod sint consumpti, & ideo &c. Hæc est decis. 809. Domini recesserunt vol. 1. diuers.

Decis. aut Rot. Rom. pro † com. opin. habentur ad trad. per Imol. & Bar-
159 ba. cap. olim el 1. de lit. contest. Sarnen. in prohem. reg. canc. quæst. 2. in 4. fund. & per Vant. ti. de nul. ex defec. iurisd. deleg. num. 20.

Et licet communis opin. sequenda † non est quotiescunq; reperitur falsa,
160 vel probabili ratione potest conuinci, vt latè per Doct. relat. per Marth. tract. de tribu. Vrb. cap. 5. num. 23. & seq.
161 Tamen quod potissimum opin. Rot. Ro. sint † & amplectendæ, probauit Id. Mart. ibidem num. 25. cum plurib. seqq. per plura ibi adducta,

cta, quæ hic omittam, quia ex superius forsan nimis prolixè deductis patet, quod opin. eiusmodi non sunt falsæ, neq; probabilibus rationibus possunt conuinci, & eo minus stante d. constitutione pontificia, de cuius concordantia cum ipsius iuris communis dispositione satis constare ex præmissis censeo, adeo vt etiam ipsa cessante, nihilom. reperiamur in eiusmodi dispositione per eandem sup. cit. iuris communis dispositionem.

Quibus sic stan. & attentis superuacaneum fore existimabo per plura comprobare hanc conclusionem quod affictus huiusmodi tempore mortis dicti prædecessoris inexacti, quinimmo & quorum solutionis dies nondum aduenerat, debeantur præf. Mag. & M. Reuer. D. Guido Antoniuo immediatè successori in d. canonicatu, & præbenda.

Nam & si concederemus (quod nequaquam stan. d. constit. pontificia, & alijs sup. not. concedere possumus) hoc est, quod ipse beneficiatus defunctus habuisset factionem testamenti de ipsis inexactis (nisi eam ex speciali indulto Papæ habuisset) adhuc tamen opponi posset non constare de indulto, siue licentia huiusmodi, & quod ex faculta-
162 te eiusmodi de eis disposuerit, quo † casu, etiam successor in beneficio succederet ab intestato in eisdem secundum Hostien. & glos. dict. cap.
163 præsenti, & ibi Ancha. colum. 2. & prout † omnes conueniunt sic attestante Nicol. de Vbald. de success. ab intestato clericorum in 6. quæst. sub num. 15. vers. In hoc nihilominus, quem etiam post Hostien. retulit Redoan. dict. quæst. 3. post num. 16. in vers. Si verò clericus non habet administrationem, & ibi quoque inferius, §. & in hac materia, post nu. 34. vbi alios quoque de communi opin. & obseruantia attestantes refert, & idem in quæst. 1. sub num. 15. vers. Si vero clericus sit, & etiam in quæst. 8. §. de successione clericorum secul. sub num. 18. vbi post constitutum casum huiusmodi (sed de canonico præbendato, scilicet personaliter, & simpliciter beneficiato) subiunxit, sed hoc hodie fuit decisum per Constitutionem Iulij Tertij, idem quoque in quæstione nona, sub numerum quinquagesimum secundum, ibi. hæc quæ dixi, beneficiatum posse disponere in vita de fructibus, &c.
164 procedunt † quando disposuit de eis, sed si moritur disposi-
165 tione non facta † fructus reseruantur Ecclesiæ, & remanent futuro successori. Hoc etiam affirmauit Calix. dicto consilio vigesimo quarto, sub numerum trigesimum primum, versiculo Quic-
166 quid autem sit de illis varijs opinionibus † an beneficiati fa-
167 ciant fructus suos vel ne, illæ varietates † procedunt quando
168 Prælatus disposuit de fructibus, sed quando non disposuit, † tunc fructus reseruantur successori, ita etiam per Rober. d. cons. 25. vers. Ex quibus omnibus &c. ibi, & multo magis si non disposuit, & ex cons. Card. Floren. quem ibi refert, & sequitur, Incipien. Tria sunt, &

prout ibi ad fi.d. cons.

Quod vtiq;magis, & a fortiori procedere habet constituendo casum de beneficiato cum administratione, & sic quoad fructus, siue affictus præbendæ distinctæ iuxta distinctionem, quam ipse Redoan. repetiuit etiam in d.q. 8. d.§.de success. clerici nu. 19. vers. in fructibus præbendæ distinctæ,&c. & per ea,quæ superius satis abunde deduxi,a qua sententia non video, quod dissenserit Colum. in eo quod referat beneficiatos esse Dominos ita vt secundum aliquos etiam morientes testari possint, nam ex ijs aperte colligitur conclusio, de qua supra.

Et quod in hisce fructibus inexactis dari non possit de aliqua prętensa consuetudine in contrarium supra onerosum fuit ex pluribus, &
169 inter cætera † quia procederet quoad personaliter, & simpliciter beneficiatos, Item, quia reijcitur, & aufertur omnino, Tertio, quia sublata fuit per d. constitutionem, & per illud decretum irritans.

Et vbi lex,vel statutum annullat,vel prohibet stylum,vel consuetudinem
170 † tunc illa non potest introduci,neq;allegari, vt latissime & ex multorũ doct.opi.multisq;ex dec.affirmauit Borg.dec.14.sub n.71.de contract.p.1.Quarto,quia alias procederet,quoad fructus extantes penes beneficiariũ tempore mortis,& cũ cæteris eius bonis incorporatis, secus vero quoad inexactos, Quare huic responso tandem finem impono nempe prolixiorem, quam voluerim,sed tum clariorem, & magis enucleatum quam alibi inuenerim iux. vires ingenij mei de quibus gratias ago Domino Deo N. cui sit semper laus, & gloria. Amen.

Hieronymus Mainatia Aduoc. &c.

MDXCIV. xviij. Ianuarij.

Excellentissimus I. C. Parnumia Vic. Pratorius, Coram quo causa ista pendebat, visa præsenti consultatione sententiam protulit diffinitiuam in fauorem d. successoris contra hæredes prædecessoris, non obstantibus per eos allegatis. quæ transitum fecit in iudicatum, & est in Actis D. Hectoris Oldofredi.

ADDI-

ADDITIONES EIVSD. CONSVLT.

171 DOcto.tenen. clericũ dici vsufru.in vita,& vsuarium in morte † addo Caroc.deci.seu cas. 52. num.2.& 3. vers. & clericus dicitur vsufructuarius in vita, nec vltra disponere potest,in hoc insequitur Abb.c.cum esses,nu. 24.de testa. & in vers. ibi sub seq.sub his verbis, & vsuarius in morte secundum glo.c. præsenti ver.reseruari,de off.ord.6.subiungens ibi Caroc. quod Barba.dixit hanc glo.singularem in c.requisiuisti,nu. 34.de testa. & in c.venerabili col.70.de off.de leg.& de præstan.Card.par.1.q.3.col. 5. atq; Didac.c.cum in officijs,num.1.de testa.

172 Et hanc opin. † esse magis communem firmauit Caroc. ibid.siue habeat administrationem, siue non,allegat Ias.cons.75.vol.3. & faciunt trad. superius sub nu. 45.

Secunda Additio.

Et illis doct. tenen.quod beneficiarius habeat tantum viuere de redditi-
173 bus beneficij quantũ indigeat quodq; sit tantum administrator† non autem Dominus addo hic latissime trad. per Lamberteng.de iure pat. in 7.art.q.8.par.1.lib.1.nu.5.cum plurib. seq.vbi plur.tex.& doct. cumulat.quibus addo Io. Coras.paraphr. sacer.c.2.a num.9.vsq; ad fi.in par.1.

Tertia Additio.

Ad illud trad.nu.89.quod defuncto possessore beneficij fructus collecti ante eius mortem penes eum extantes diuidi debeant pro rata temporis inter illius hæredes, & successorem in beneficio addo hic Paris.
174 de confiden. q.35.sub nu.48.vbi affirmat hanc esse magis receptam, & Guttierez in pri.can.quæst. c. 33. post relatam comu.contrariam,
175 & doct. eam tenentes, eam impugnauit & hanc † esse tenendam admonuit per plura ibi viden.(quibus magis adhæren. esse videtur) ad-
176 dendo etiam in casu † pensionarij defuncti, veruntamen in casu pen-
177 sionarij videre est† trad.in alijs meis consult.& præsertim in illa pro Illustriss.& Reuerend.D.meo Marino Georgio Brix. Episc. occasione mortis Illustriss.Cardinalis de Verona,atque in alia pro hæredibus Illustriss. Co. Alphonsi de Gambara.

Quarta Additio.

Sed quod imo diuidi debeant inter hæredes defuncti, & successorem eo
178 modo † quo fit inter vsufructuarium, & Dominum, non autem eo modo,quo fit inter marit.& vx.tenuit Nauar.de red. Eccl. q. 2. moni. 13. in princip. & in moni. seq. atq; in eius consil.61. de præben. Gabriel. consil.191.sub num.14. vol.2. & Rot.deci. 761.nu. 4. vol. 1. diuers. id quoq; tenuit Rota, in vna Mediolanen. fructuum die

per Borg. decis. 32. num. 35. part. 3. & decis. 8. num. 80. ea. part. 3. facit etiam decis. 37. num. 89. par. 2. vbi quod alimenta Rectoris sunt
187 † in primis detrahenda, & sic quoque onera Beneficij, & quod solui debent per eum, qui percepit fructus, quod tamen semper habet intelligi si fructus sint sufficientes, & hoc suppetant ad trad. per eundem Borgn. decis. 27. num. 23. part. 3. vbi subiungit, quod in dubio
188 † Beneficium non præsumitur tenue, nec habere exiguos redditus, & ideo hoc probari debere per asserentem ex decis. Caputaquen. 359. num. 3. lib. 3. quam tamen non inueni in libro meo, sed est decis. 62.
189 par. 1. Hoc autem probari † posse producendo listam omnium bonorum ipsius Beneficij cum redditu, prouentu, & oneribus, & qui voluerint dicere alia bona extare, vel maiores fructus esse recollectos, probare debere ita per Borg. sup. alleg. decis. 8. ante num. 36. incipien. ibi vers. quo fit vt ei qui percepit.

Et quoad huiusmodi deductionem vt præmittitur faciendã optime
190 congruit quod elicitur ex † Actis Ecclesiæ Mediolanen. decr. 39. par. 2. fol. mihi 143. vbi sunt hæc formalia verba. Quoniam in nostra & Vrbe, & Diœcesi est quidem Canonum rationi alienus admodum, ac plene repugnans vsus, vt si fortè cuiusuis Ecclesię Rector mense Augusto, aut post eodem anno moritur, is qui in eius locum vacante Ecclesia præficitur (etiam si qui obijt, vel paucos dies Ecclesiæ operam nauasset,) ne vllam quidem partem habeat censuum, fructuum, aut emolumentorum, quæ eo item anno ex illius Eccles. prædiis percipiuntur, quę res iure non introducta Ecclesijs cum maxime perniciosa sit ijs præsertim, in quibus animarum cura exercetur, quoniam non facile quispiam sacerdos illius Ecclesiæ curationem suscipit, vnde ne victum quidem vsque ad sequens anni initium sperare possit. Nos propterea sac. Can. auctoritatem sequuti, illud edicimus, vt si post Kal. Augusti Ecclesiæ Rector decesserit, is, qui illius Ecclesiæ fructus ad se pertinere asserit, ære alieno, si quod Ecclesia habet, persoluto, & detractis fructibus, qui ipsius Ecclesiæ Rectori, & ministris ad victum, atque ad reliqua onera præstanda necessarij erunt, quoad alii, sequenti anno percipientur, qui ex iis reliqui fructus erunt, eos solum sibi retineat. Eccè quod hoc decretum omnino est consonum supr. allegat. §. porro. capit. præsenti, de offic. ordinar. in 6.

Et ab is non discordant trad. per Borg. supr. alleg. decis. 32. part. 3.
191 num. 35. vbi refert † quod virtute indulti a Iulio PP. 3. in toto statu Mediol. ob illius inueteratam consuetudinem de anno 1553. concessi, & a Sixto V. de anno 1587. confirmat. fructus Beneficiorum collecti (quamuis in horreo nõ reconditi) & sic affictus ẽt non exacti sunt ipsius Rectoris præmortui, sicut sunt vsufructuarii, & eius hæredis,

& venientium ab inteſtato, non autem Eccleſiæ,nec ſucceſſoris in ea, & ſi ſolum pro parte ſunt recollecti, & pro parte colligendi, qui ſunt collecti tantum ſunt ſui,vt præmittitur,ſed quod hæres tenetur de illis perceptis ſoluere onera incumbentia beneficio vſq; ad nouam fructuũ collectionem, & ſic ad alimenta noui Rectoris & ei ſeruien.in eccleſia & ad expenſas ſeminis ſi quidem fructus hoc ſupportarent.

Quinta Additio.

192 Et adhæren.opin. de diuiſione facienda aduertendum eſſet † quod Beneficiarius defunctus, & ſic eius hæredes lucrantur fructus ad ratam temporis illius anni,quo vixit incipiendo annum a menſe Auguſti vel Octobris citrà,& inantea ſi excedunt alimenta,& onera illius temporis, & reſiduum eſt ſucceſſoris, vel Eccleſiæ,aut ſaltem obnoxium pro alimentis ſucceſſoris,& oneribus futuris intra illum annum vſque ad nouos collectus, adeo vt ſi Beneficiarius percepiſſet fructus de menſe Auguſti, Septembris,& Octobris, & moreretur de Menſe Februarij,Aprilis,vel Maij, & fructus non eſſent tenues, ſed excederent alimenta,tali caſu ad ratam temporis, quo vixit a menſe Auguſti, vel Octobris vſque ad menſem quo obijt, & non vltra debent hæredes Beneficiarij retinere fructus, & pro alijs menſibus vſque ad nouos fru-
193 ctus debent reſtituere ſucceſſori, quia & a morte Prælati citra † ſpectant ſucceſſori,& ſubiacent ad ratam omnibus oneribus, & alimentis vſque ad nouum annum Auguſti,& Octobris ſecundum Borg. dec.37. a nu.48.vſq; poſt nu. 57. par.2. animaduertens in hoc plures errare
194 † qui putant Beneficiarium eſſe Dominum fructuum poſteaquam ſunt a ſolo ſeparati,& eos inſeruire pro oneribus præteritis,cum imo reſpicere habeant tempus futurum, & non præteritum.

Sexta Additio.

195 Quam concluſionem limitauit †non procedere, quando fructus eſſent tenues, & non excederent alimenta, & onera, quia tunc eſſe
196 Rectoris, & etiam † non exactos iſto caſu non tranſire ad ſucceſſorem, ſed ad hæredes etiam ab inteſtato, ſecus ſi excedant, quia illud plus acquiratur Eccleſiæ, tenuit, & tradidit idem Borg. deciſ. 8. num. 72. & 76. part. 3. & facit in deciſ. 27. num. 20. & 23. ea.par.3. adeo vt ſi de ipſis fructibus ipſe Beneficiarius arctaſſet ſuum victum,
197 & eius alimenta neceſſaria, & ordinaria pro illis ſuperlucrandis † tali caſu vti ſua propria non poſſet ſucceſſor nouus,nec Eccleſia in illis habere aliquod ius, ſed ad hæredes ſuos tranſirent, vt idem aduertit ſupra alleg.deciſ.37.num.58.par.2.

Quæ tamen opinio non caret difficultate, ſtante quod non ita loquitur ipſa Conſtit. ſed ad eam ſuſtinendam recurrendum eſt ad ea, quæ tradidit Nauarr. de reddit. Eccl. apolog. quæſt. 1. moni. 31. & poſtmodum in comment. ad cap. non liceat 12. quæſt. 2. in defin.

ſpol.

spol. in 6. not. quod est vltimum, & in §. 8. vbi declarat extrauagan. Pij V. de spolijs ibi signanter ad §. praeterea num. 7. in 4. notab. vbi
198 adnotat, quod cum in ipsa extrauagan. sancitum reperiatur, † quod nullus beneficiarius, vel pensionarius, qui dum viueret non habuerit in beneficijs, vel pensionibus Ecclesiasticis maiorem redditum quam triginta ducatorum auri de Camera non censeatur in morte relinquere spolia, exinde fiat, quod si beneficiarius parce viuendo ex illis redditibus aliquid tempore mortis relinquat, id omne transeat ad eius hæredes, quia illud efficitur quasi patrimoniale quod non cedit spolijs, nec iure spoliorum capi potest.

Ex quo etiam successoriue ibidem in 5. notab. admonet pensionem dictam summam ducatorum triginta de Camera excedentem æquipa-
199 rari † fructibus Eccles. ita vt de ea non liceat pro libito disponere,
200 sicut neque † de redditibus beneficij, qui in hac materia spolijs æquiparantur per Pium Quintum in d. extrauag.

Quod tamen nunquam vidi in praxi.

Septima Additio.

Aliud notabile in hac materia fructuum inexactorum tradidit idē
201 Borgnin. hoc est quod successor in Beneficio non † possit prætendere in fructibus annorum præteritorum, sed dumtaxat pro illo anno, quo beneficiarius moritur, vt in dicta decis. 27. num. 19. par. 3. sed
202 de hoc cogitandum, quia Iulij Tertij constitut. loquitur † absque huiusmodi distinctione, & sic habet intelligi etiam pro annis præteritis, & ego vidi in facto sic obtentum per successorem.

Octaua Additio.

Successor in beneficio non est Dominus fructuum huiusmodi inex-
203 actorum, qui ad eum perueniunt † sed deductis alimentis iuxta qualitatem, & conditionem ipsius, quod superest conuertere tenetur in vtilitatem Ecclesiæ, alioquin in augmentum dotis ipsius Beneficii, non autem in proprios eius vsus, & eo casu quo in proprios vsus cōuertisset teneretur de illis facere restitutionem Ecclesiæ, & successori secundum tradita per Borgnin. reper. ver. fructus percepti nu. 7. vers. Vnde clara elicitur conclusio, &c. vt ibi sequitur.

Nona Additio.

Adductis superius ex Colum. num. 114. cum seq. quod post constituta beneficia, beneficiarii habeant eorum dominium, ita vt ad onus
204 restitutionis fructuum non teneantur, † addo Molin. de iust. dispu. 143. vbi contra Nauarr. & Maior. explicat Concil. Tridentin. loco superius sæpe citato, & adhæren. opin. Sot. Couarruu. Ledesm. Adrian. D. Thom. & Caietan. locis ibi relatis comprobat hanc opinio-
205 nem, quod hodie † beneficiarij habeant dominium redditum suorum beneficiorum, & in dispu. ibi subsequen. 144. latius, & latissime,

206 & aduertendum, quia in disputat. 142. recensuit † de varijs Clericorum bonis, & quorum constet eos habere, vel non habere dominium, & de quibus sit controuersum, & ibi post relata tria bonorum genera subiunxit quartum, quod est de redditibus Beneficij Ecclesia-
207 stici, & de his tantum dixit controuerti; † vtrum hodie Clerici obtinentes Beneficia, quorum illa sunt redditus, comparent eorum bonorum dominium eo ipso quòd in ipsorum potestate deueniunt, an verò solum sint eorum administri, & dispensatores, cum facultate sumendi de illis competentem sustentationem, & cum onere insumendi reliqua in operibus pijs, subiunxit quoque ibidem diuersa tempo-
208 ra anteacta † quibus de ijs vario modo dispositum fuit, & quod ho-
209 die † post diuisionem illam in quatuor partes in eadem disputatione memoratam, & stante quod beneficia cum portione cuique deputata instituta reperiuntur; Ideo vnumquemque Beneficiarium, qui Religiosus non sit, dominium comparare reddituum sui Beneficij conclusiuè tenuit, & comprobauit supra citat. duabus alijs disp. & hoc indi-
210 stinctè † nam distinctionem bonorum prius retulit, & in secundo genere dixit de illis, quæ mihi videntur applicari debere personaliter
211 Beneficiatis, scilicet † quæ ratione personæ acquiruntur, & hæc
212 quasi † patrimonialia appellauit, affirmando de illis extra omnem
213 difficultatem † disponi posse, & de illis non controuerti, adeo, vt eius conclusio procedat de fructibus Beneficiarij cum administratione.

Verumtamen ponderandū, vbi in d. disputat. dixit supra memora-
214 ta verba, eo ipso quòd in eorum potestate deueniunt, † nam ex ijs patet ipsum non intellexisse, nec habere intelligi de inexactis, & ideo de ijs bene procedere constitut. Iulij 3. super memoratam, ponderando etiam maxim. adducta per ipsum Molin. disput. 147. quæ est specialis
215 quousque Beneficij testari possint † vbi præmissis opinionibus in vtramque partem circa consuetudinem, & illius validitatem, plures facit, & constituit conclus. incipien. ibi versiculo Quid de hac re sentiamus, &c. & postquam in septima conclusione dixit, quod consue-
216 tudo legitimo tempore præscripta † vt Beneficiarij de huiusmodi bonis ad libitum testentur etiam ad non pios vsus potest efficere validam quamcunque vltimam voluntatem eorum, & in 8. successi-
217 uè ostendidit validam † quoque esse consuetudinem, vt si Beneficiarii intestati decedant, bona eorum omnia, nihil impediente, quod ex Beneficiis sint comparata, pertineant ad eorum hæredes ab intestato, in decima conclusione declarauit summum Pontificem condere
218 posse legem † si id expedire iudicet, vt neque in posterum possint Beneficiarii testari de bonis, de quibus dixit in præceden. disputation. Et ita fuit resolutum per DD. de Rota, in vna Mediolanen. Fructuum

nona Martii 1592. coram Reueren. Pat. Domin. Orano sup. alleg. in quarta Addition. sub num. 78. & in vigesima addition. Et quod neque succedant in eis hæredes ab intestato nihil impediente consuetudine præscripta, vt vel Beneficiarii ad quoscunque vsus testentur, vel si intestati decedant, hæredes eorum in omnibus ipsorum bonis succedant, quia summus Pontifex plenissimam habet potestatem disponendi de bonis reddituum Beneficiorum, vt expedire iudicauerit, & abrogandi consuetudines omnes introductas, & præscriptas.

Subiunxit quoque in vndecima conclusione nihil impedientibus con-
219 suetudinibus introductis lætaliter peccare † Beneficiarios, qui vel de notabili quantitate bonorum, & de quibus est sermo testentur ad vsus prophanos, eamue relinquunt consanguineis diuitibus, vel absque fortuito euentu decedentes intestati in causa sunt, vt deueniant ad eorum consanguineos diuites, & ibi ad hoc maximum istud affert notabile sub his formalibus verbis (Neque vsque ad hanc diem vlla potest esse præscriptio aduersus illud intelligen. de Concil. Tridentin. sup. citat. capitulo primo de reformation. session. vigesima quinta,
220 quo Beneficiariis omnino interdicit † ne consanguineos, ac familiares suos augere studeant de redditibus Ecclesiasticis, sed si pauperes sint, illis vt pauperibus illos distribuant.

Quòd sanè præceptum æque obligare in Beneficiariorum morte † atque
221 in vita per donationem inter viuos animaduertit ibi Molin. &
222 exinde infert lætaliter † peccare qui ad illos, aut ad alios deteriores vsus prophanos testantur, vel intestati decedentes in causa sunt, vt deueniant ad consanguineos diuites, intelligendo tamen de notabili quantitate.

X. Additio.

Vtrum Iulii Tertii sæpe dicta constitutio de fructibus inexactis, quod
223 ad successorem spectent extendatur † ad alios vacationis casus præterquam mortis, de quo tantum ipsa constitut. loquitur, videre est tradita in alio meo responso pro M. R. D. Horatio Zecchio contra R. de Bertazzolis illius mediatum successorem in Beneficio Curato de Casalimauro, vbi pro affirmatiua opinion. retuli. Caualcan. & alios ab eo relatos decision. 44. par. prima, & decision. vigesima septima, num. vigesimo, parte tertia, sed negatiuam opinionem veriorem esse ostendidi, & iuxta eam iudicatum fuit Veronæ, & Romæ, quæ in iud. transiuit.

XI. Additio.

Fructus recuperati per prædecessorem, & conuersi in vtilitatem
224 Ecclesiæ vna cum expensis pro eorum recuperatione factis † æquiparantur

parantur melioramentis factis per Prælatum, vel Clericum in rebus Ecclesiæ, quæ sunt suæ in vita, sed de illis testari non potest Rot. decisio. 761. part. 1. diuers. quę concordat cum illa 809. eiusdem par.

XII. Additio.

Hæc ostendit vigere Constit. Iulij. 3. de qua in hac constit.

Beneficio per Papam collato, & dato Breui de capien. possessione nomine Cam. Apostolicæ cum clausula (faciendo eidem prouiso de prędicto Benef. vel Canonicatu, atq; annexis &c. eorum fructibus redditibus, & prouentibus iuribus, & obuentionibus vniuersis integre responderi.) Euenit casus, quod tempore obitus maturati erant affi-
225 ctus, † sed non exacti, Illosq; exegit testamenti exequutor, seu hæredes dicti defuncti, Prouisus Apostolicus egit coram A. C. & obtinuit in forma litteras pro exequutione prouisionis, & sic pro possessione
226 Beneficij, renitenteq; hærede restituere fructus perceptos fuit † declaratus excommunicatus, vnde appellauit, porrectaq; commissione appellationis causam simpliciter petebat a signatura iustitię committi vni ex Auditorib. Sac. Palatij, Tamen Domini. 29. Aprilis 1599. in vna Gerunden. fructuum R. P. D. Dominico Marino proponente
227 rescribendum esse duxerunt † cum clausula parito iudicato, eo quia bis in Rota 1. coram Illustriss. Card. Blanchetto, in vna Romana, siue nullius pecuniaria Veneris 4. Iunij 1593. & postea in eadem causam coram R. P. D. Seraphino Decano Lunæ 20. Iunij 1594. resolutum fuerit (quamuis in iure articulus difficultate non careret ex cons.
228 Anchar. 193.) nihilominus successori † deberi vigore d. Constit. Iulij
229 3. quæ primo in prohemio differentiam constituit † inter fructus Beneficiorum iam perceptos & cum alijs bonis ipsorum Beneficiatorum incorporatos, & illos fructus realiter non exactos, neq; illorum bonis
230 commixtos, & incorporatos; & primos vti fructus mere † laicales, &
231 istos vti † mere Ecclesiasticos esse Rota declarauit. Secundo vt in dispositiua ipsius constitutionis expræsse dicitur, quod fructus inexacti, etiamsi pro tempore decurso debeantur ante obitum Beneficiati, ac dissolutionem prouenientes cesserint etiam adhibitis ab ipso diligentiis pro eorum exactione, successoribus nihilominus debeantur, eisq. fore adiudicandos.

232 Nec facit † quod stante locatione dicantur percepti mediante persona conductoris ab ipso Beneficiato, quia Bulla Iulij requirit commixtionem, & incorporationem, quæ commixtio dicitur facta
233 † quando discerni non potest vnde proueniant l. si alieni. ff. de solu. &
254 incorporati dicuntur † quando sunt discerpti inter res proprias beneficiati l. si quando vbi Bart. C. de bon. vacan. li. x. Pecunias vero
235 ita inexactas † esse fructus pendentes, Domini in 2. deci sup. cit. coram Seraphino dixerunt, ac dictam Bullam, etiam illas comprehendere

dere maxime ex ver. ibi, ac pecunias, & res alias occasione Ecclesia-
236 rum, &c. Vnde † quando fructus non sunt commixti, nec incorporati cum alijs bonis ipsius Beneficiati defuncti sunt fructus Ecclesiastici censendi, et consequenter ad successorem in Beneficio pertinent vt latius in supra cit. decisionibus, quas ob maximam illarum tantiq;
237 primarij orbis Tribunalis auctoritatē † secuta fuit signatura Iustitiæ, et sequitur rescriben. cum dict. clausula parito prius, etc. ita vt sup. per Marchesa. Tract. de commiss. par. 1. in ea de commiss. appell. ab exequ. breu. et liter. Apostolic. cap. 13. num. 85. per totum.

XIII. Additio.

238 De hac Iulij. 3. constitutione nullum † verbum fecit Illustrissimus Cardinalis Tuschus in eius conclusionibus, quas edidit, altera de fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum, quando spectant ad Ecclesias, et successorem, et quando ad hæredes defuncti, & est conclusione 515. in verbo Fructus, quæ incipit Regula est, neque in duabus alijs subsequ. de fructibus inexactis, vbi in vtranq: partem
239 retulit opin. doct. adhæret, † tamen ipse distinctioni communiter receptæ, et superius relatæ inter Beneficiatum cum administratione, et illum, qui est personaliter Beneficiatus, et sic quod Beneficiatus sine administratione fructus, recollectos faciat suos tanquam vsufructuarius, et ideo transmittat ad hæredes pensionem, siue verius dicatur affictus per eis quatenus fuissent tempore eius mortis percepti debitos, cuius dies nondum venisset, ex cons. Bello. 3. nu. 12. vers. non obstat secundum &c. quem ipse retulit in d. conclus. 517. nu. 4. vers. declara, et in eius conclus. 497. sub ver. fructus quando dicantur percepti etiam si dies solutionis nondum venit magis declarauit se non recedere a dispositione d. constitutionis Iulij 3. (quamuis de ea nullam mentio-
240 nem fecerit) quia ibi nu. 6. vers. extende, tenuit † quod fructus beneficiorum percepti intantum sint Prælati, vt etiam affictus, quorum dies nondum venerat debeantur hæredibus Prælati defuncti, quando scilicet de eis potuerit testari, ex cons. Ferret. 118. a me superius relato Addidit quoq; Alex. cons. 15. vol. 2. & Gig. de pens. q. 53. (qui retulit d. cons. Alex.) necnon & apostill. ad cons. Rom. 10. in ver. veritas; corrupte retulit etiam Couar. loco ibi alleg. (qui tamen Gig. ibidem loquitur de pensione, quę soluitur pensionario & est quid diuersum, vt superius retuli num. 80. ex opin. quoq. ipsius Gig. neque illa apostilla loquitur in casu de fructibus, seu affictibus beneficij Ecclesiastici, & Couar. eo. loco superius a me sæpe cit. non loquitur in casu factionis testamenti) Et quoad doct. relatos ab ipso Illustriss. Domino iam prius, & magis abundæ fuerunt, & reperiuntur relati à Redoan. de spol. quæstionibus superius relatis cum alijs in vtramque partem quampluribus fere innumeris, adeo vt mihi superuacaneum sit alios recensere, quia abis-

sus

ſus abiſſum inuocat, De ipſo tamen Illuſtriſſ. D. in huiuſmodi additionibus facienda erat mentio, cum illius concluſiones nouiſſime fuerint editæ, & ſit opus tam vtile, & omni laude digniſſimum.

Et vt videar deprehendiſſe eius opinionem non eſſe repugnantem d. conſtitutioni Iulij 3. hic ſubiungam, quod licet in ſup. cit. concluſ. ſe retulerit ad aliam eius concl. 145. in ver. Teſtandi facultas de fructibus Eccleſiaſticis, & ibi ſub num. 4, ſub verſ. Amplia, dixerit, quòd hæredes habentis facultatem in fructibus perceptis, & penſionibus, quæ debentur propter fructus perceptos, ſuccedunt de iure non ex facultate teſtandi, quia fructus recollecti ſpectant ad ipſos hæredes referendum ad hoc Doct. ſup. rela. (qui tamen loquuntur, vt proximè dixi) & ibi quoque per extenſionem ſubiunxerit huiuſmodi opin. in tantum procedere, quod ſi fructus fuiſſent exacti, a ſucceſſore, poſſent eum conuenire, & ab eo repetere, ſtandum conſ. Alex. ſup. citat. (qui tamen loquitur duntaxat in terminis quando Beneficiatus habuit facultatem teſtandi) In alia tamen eius concluſ. 104. verſicul. Teſtari qui non poſſunt ſine ſua culpa ibi. num. fin. referen. Iaſ. conſ. 75. lib. primo, de quo ſupe-
241 rius memini relatum a Caroc. num. 172. dixit † quod Clericus non poteſt teſtari de fructibus Eccleſ. etiam quod ſint in horreo reconditi (ſubiungendo declarationem) niſi de licentia Papæ, idque eleganter comprobauit in alia eius concluſ. 396. etiam ibi relata, quæ eſt, Clericus de quibus teſtari poſſit, vel non, vbi negatiuè concluſionem conſtituit, quoad fructus bonorum Eccleſiaſticorum niſi de accedente licentia Papæ, cum ampliationibus prout ibi, ad quam recurrere ſufficit poſt pleniſſime congeſta per Redoan. vbi ſupra.

XIV. Additio.

242 Fructus pendentes dicuntur † penſiones, credita, pecuniæ, ſiue debitorum nomina, quæ debentur ex alia cauſa, & occaſione quam fructuum naturalium, antequam fuerint exacta, ſecus autem quando oc-
243 caſione fructuum naturalium debentur, quia eo tunc † quod fructus ſint a ſolo ſeparati, dicuntur collecti, & ſic eò tunc debentur quamuis dies ſolutionis non venerit Soci. conſ. c. in cauſa Baptiſtæ, & Surd. deciſ. 88. nu. 9. vbi alios refert, & ſequitur. Et ita ſenſit Rota in illa memorata ſub num. 217. & 178.

Hæc tamen concluſio non procedit in caſu, de quo loquitur conſtit. Iulij 3. ſtan. ſup. not. pręcipuè in add. xlj. & xx. niſi Beneficiatus diſpoſuiſſet cum licentia Papæ, vel prout in addit. 17.

XV. Additio.

Opinionem communem non eſſe attendendam, quotieſcunq reperitur falſa, vel probabili ratione poteſt conuinci dictum fuit ſuperius n.
244 160. Hic addo neq; † attendendam eſſe, quando iuribus non probatur ad trad. per Lambert. de iure pat. 28. art. 7. quæſt. 2. p. 2. lib... num. 5.

neq;

245 neq; † cum opinio contra communem melioribus, & validioribus rationibus fulcita reperitur, secundum plene trad. per Menoch. præsum. 71. num. 24. lib. 2. & ibi ante aduertit ipse Menoc. quod opinio alicuius
246 sancti † munita auctoritate noui, vel veteri Testamenti præfertur, communi opinioni. Et ad eundem Menoch. ibidem recurrendũ est vbi
247 † latissime animaduertit, quando cõis sit amplectenda, quando mi-
248 nime itidem ad Corat. tract. de com. opi. lib. 2. tit. ix. per totũ, † vbi attulit quinquaginta causus, in quibus non sit attenden.

249 Regulariter tamen est sciendum, quod illa opinio † quæ fundatur, meliori, & subtilliori ratione sequenda, & amplectenda est, non habito respectu ad qualitatem authoris, nec ad communem.

250 Quodq; opin glo. † in quantum fieri potest, sustineri debet, & illi adhærens non errabit vt admonet Pet. Rauen. tit. de cohab. cler. & mulier. fol. mihi 32. col. 2. & in tit. de fer. col. 2. ver. scias &c. & Gosm.
251 Guymier. ad prag. sanct. in ver. opinionum, vbi † vide plura notabilia.

252 Opinionem, vel auctoritatem doct. non esse attendendam, † sed ad
235 rationem quam affert, & hinc esse licitum † in iudicando recedere a communi opin. quę potest probabili ratione conuinci, quam bonus iudex acuti ingenij arbitrabitur, ita, & sub his formalibus verbis animaduertit Prob. ac Io. Menoch. c. vni. de consue. 6. num. fi. vbi etiam subiunxit bene verum esse, quod opinio. doct. qui maioris ponderis, &
254 auctoritatis sunt † debet cęteris præualere, Et idem ibidem aduertit,
255 quod quando plures opin. & variæ reperiuntur in eodem. facto † adhęrendum est illi, per qua consuetudo laborat, ita etiam per Bero. conf. 87. vol. 3. quem refert, & sequitur Mar. Anto. lib. 2. var. resol. in resol. 38. num. 19.

257 Opinionibus pluribus relatis in dubio † vltimam esse sequendam aduertit Lambert. de iure pat. 16. art. 2. q. 2. p. 1. lib.... nu. 13. & 29. art. d. 2. q. num. 33.

258 Opiniones cum habeamus duas, & diuersas, quarum altera sit communis, altera minus communis, sed tamen magis æqua, † quod istam magis æquam amplecti debeamus in iudicando in foro canonico quia æquitas in eo attenditur scripsit Borg. decis. 44. num. 44. par. 1.

259 Demum ad hoc propositum moneo reccurren. esse † ad Vin. Silu. com. opin. in opin. 398. vers. Iudex in iudicando non potest recedere a communi opin. vbi hanc conclusionem latius quam per alios inuenies discussam.

XVI. Additio.

Dixi superius num. 36. cum sequen. & 239. glo. in ver. reseruari cap. præsenti de off. ord. 6. esse communiter receptam, quæ facit differentiam inter Beneficiatum cum administratione, & Beneficiatum sine admini-

administratione ita vt in primo casu æquiparetur vsufructuario, & ideo possit per actum inter viuos de fructibus beneficij disponere. Hic
260 modo refero dict. glo nouissime fuisse receptam, & approbatam † per DD. de Rota, prout in decis. sequuta in vna Vassallen. spoliorum, seu donationis Veneris, 13. Februarij 1609. coram Ludouisio, in qua fuit resolutum, quod Episcopus Vassallen. qui prius erat professus ord. Carmelitani, de fructibus ipsius Episcopatus potuerit emere pro se vti persona priuata, & pro suis hæredibus, ac pro quibus dedisset quædã stabilia bona, & illa successiuè donare inter viuos quibusdam eius neptibus pro ipsarum dotibus, stan. sup. alleg. glo. & aliis decis. & doctr. in ea alleg. & prout latius in ea, quæ hic registrabitur propter alia quamplura notabilia in ibi relata.

Quare ab ipsa glo. nequaquam esse recedendum mihi videtur, sed ei
261 † omnino esse adhærendum, & iuxta illam fore pronunciandum, &
262 huic † non repugnat Iulij 3. constit. imo consonat, & de auctoritate glo. vide trad. num. 250.

XVII. Additio.

Fructibus Beneficii Ecclesiastici perceptis in vita Beneficiarii, quod eos locauit, & postmodum decessit antequam dies soluendi affictum
263 venerit affictus ipsi debentur illius hæredib. † quatenus de eis testatus fuerit ex facultate Papæ.

Quod si conductor soluisset fictum anticipatum pro fructibus non-
264 dum in vita Beneficiarii perceptis † tenetur eandem summam solue
265 re successori, præterquam † si illa pecunia soluta conuersa fuisset in vtilitatem Ecclesiæ, ita per Redoan. de reb. Eccl. non alien. quæst. 57. sub num. 64. vers. quod intellige, &c. ex cons. Ferre. 151. ibi relato.

Ex quo arguitur, quod si affictum soluisset post perceptionem fru-
266 ctuum (quamuis ante diem præstitutam) bene † soluisset, & tunc non teneretur eandem summam soluere successori, nec ipse eam consequi posset, quia legitime fuisset soluta ipsi prædecessori in huiusmodi casu.

XVIII. Additio.

Dixi superius incipiendo num. 15. vsque per num. 22. de constit. Extrauag. quod non liget si moribus vtentium non fuerit recepta, & pro-
267 pterea secundum magis comm. opin. abrogari posse per † binum actum contrarium cum scientia tamen, & patientia superioris aut eo
268 ignorante † cum cursu decennij per glos. & doct. cap. 1. de treg. & pac. & per Put. decis. 1. sub num. fi. lib. 1.
269 Hic addo hoc procedere † quando manifeste constat, quod a principio non fuerit moribus vtentium comprobata, nec deinceps ea homines vsi fuerint, isto enim casu non ligat, & lapso decennio abrogatur.

Verum cum dubitari contingat, an ab initio fuerit comprobata, tunc

270 tunc † præsertim si sit præcepti, & compescat, re belles, ex quo su-
271 perioris iussa seruare † tenemur, & qui illa non seruat † peccat,
272 præsumitur, quod fuerit vsu recepta, & deinceps obseruata, quo casu
273 † ad effectum vt sublata dicatur, requiritur spatium xl. annorum per tex. cap. fin. de consue. & ita elicitur ex decis. Beninten. 13. sub nu. 9. & 10. vbi de Extrauag. Ambitiosæ, atque ex trad. per Couar. lib. 2. var. resol. cap. 16. sub num. 6. in vers. 5. sunt, &c.

DE EXTRAVAGANTI AMBITIOSAE Notabilia.

ET postquam incidit sermo de Extrauag. constit. quando liget quando non, non extra rem erit subnectere hic quædã notabilia de Extrauag. Ambitiosæ sup. cit. quæ nuncupatur
274 Paulina, de reb eccl. non alien. plures enim tenuerunt † non obstare quoad pœnas extrinsecas nisi probetur vsu esse receptam, quia paucis in locis, neque in totum fuit receptam, sic referente Nauman. cap. 27. sub num. 150. Moheda. decis. 1. alias 6. de constit. & decis. 8. alias 149. de loca vers. & Paulina, Red. de reb. eccl. non alien. quæst. 36. num. 21. & seq. & facit Rot. diuers. par. 3. lib. 3. dec. 896. vbi propter concessionem in Emphiteusim factam inconsulto Papa decisum fuit
275 † Beneficiarium incidisse in priuationem beneficij quatenus tamen constet dict. Extrauag. vsu fuisse receptam.

Verum tamen, quod dict. Extrauag. Imo præsumatur vsu recepta
276 † ita vt contrarium alleganti onus incumbat probandi tenuit id. Red. eo. tract. quæst. 58. sub num. 25. & sic recessit ab eius primo dicta opin. & Rota Rom. similiter recessit ab ead. prim. opinione reprobando illam relatam a Mohedan. vt signanter & ad litteram fuit dict. in vna Brix. locationis coram Pegna 5. Decembris 1594. in fi. Quin imo in eadem successiue coram Orano cum altera pars vellet probare in materia locationis eas passim fieri in hac Ciuit. & Diœc. ad duo distincta triennia diuersis personis vnico contextu ad effectum sustinendi il-
277 lam pro primo Rota tenuit † admittere ad probandum tanquam
278 abusum ex hac ratione, quia d. Extrauagans reperitur † in corpore iuris inserta nempe inter comu. & quod ideo facit ius commune nouũ
279 † & recedit a iure com. antiquo prout & ita affirmat Cæs. de Gras. decis. 4. in fi. de reb. eccl. non alien. & Rot. diuers. par. 3. lib. 3. dec. 262. sub nu. 6. atq; Mandos. ad reg. de non tollen. iur. quæsi. quæst. x. num. 5. vers. ad prim. facit etiam late Benin. dec. 13. nu. 9. & 10. vbi addit hanc
280 aliam rationem, quia sit præcepti † cum prohibẽdo disponat, & quod ideo cẽsetur necessaria, & importat pœnam, ex quo sequitur quod etiã

in

in dubio præsumatur vsq;ab initio vsu fuisse receptam quia ob non obseruantiam mandatorum eiusmodi quisq; peccat, subiungens etiam
281 quod in dies Rom.Cur.† pro illius obseruantia pronunciat, quibus
282 addo.Nau.in terminis quoad pœnam priuationis † propter alienationem factam inconsulto Papa, vt in eius conf.5.num.2. de reb.eccl. non alienan.

283 Et ex his tollitur in contrarium † adduci non posse Put. decis. 281. lib.1.vbi loquitur de extrauag.Iulij de Annatis,quod illius ignorantia excusauerit Patriarcham Constantinopol.quoad poenas cen. & priuationis beneficiorum, quia non constabat de illius publicatione, & sic
284 quia extrauag.non notę † probabilis est ignorantia, etenim ex præmissis liquet ex illa Iulij non inferri posse ad istam Pauli, quia ista re-
285 peritur in corpore iuris inter com. cuius † ignorantiam non datur, & ex hoc quoque infertur allegata in addit. 18. non habere locum
286 † nisi quoad illas extrauagantes, quæ non sunt in corpore iuris.

Et quia pro excusatione alienantis in cons. Papa videretur adduci
287 posse arg.in contrarium,cur ergo sustineatur† contractus alienationis(quamuis careat debitis solemnitatibus)dummodo sit vtilis Ecclesiæ, & ipsa Ecclesia parata sit eas adhiberi facere? ad hoc resp. non
288 † tamen tolli quin alienantes incidant in poenas dic.Extrauag.Ambitiosæ,& ita fuisse resolutum in vna Romana Domus coram Manticą 4.Decemb.1592.vers.& quamuis Eccl. & de hoc latius in consultatione mea in hac materia alienationis edita, vbi etiam habetur ista decisio Rotæ.

XIX. Additio.

Quoad alimenta pro sustentatione Beneficiarij aduertendum est,ra-
289 tionem habendam esse † iux.qualitatem, & dignitatem personarum ad trad.per Redoa.de spol.quæst.3.incipien.a nu.13.vers.per quæ adducta,&c.& prout ibi success.vers.atq;in tali sustentatione,quod etiam repetiuit eleganter in quæst.1x.§.fiet ergo nu.18.vers.& in tali sustentatione,Menoc.de incompatib.benef.par.1.quæst.19.nu.35.vers.præterea,&c.cum pluribus seqq.& ita Menoch.de arbitr.cas.216. nu.12.vbi
290 ex doctr.Cemi.Rip.& Tiraq.dixit iudicis arbitrio † relinquendam esse,an & quando beneficium dicatur tenue vel sufficiẽs inspecta qualitate personarum,& ob varietatem personarum,& rerum. Hoc quoq; tenuit Borg.in reperto.decis.in verb.fruct.percepti sub nu.7. adheren. Menoch.loco supra cit.quamuis aliter tenuerit in eius decis.8. nu. 78. par.3.& in decis.27.sub num.19.ead.par.3. vbi quod alimenta benefi-
291 ciario debentur † secundum quod natura,& dignitas illius beneficij requirit,non autem attenta qualitate personæ,quod tamen non comprobauit,imo ab illa recessit,vt pręmittitur,quia hęc est receptissima.

Fru-

XX. Additio.

Fructus beneficiorum recollectos, & sic a solo separatos ad hæredes
292 † non autem ad successores transmitti tenuit Rota in vna Mediol. fructuum sub die Lunæ 9. Martii 1592. coram Orano, de qua superius
293 memini sub num. 178. & in apostill. ad num. 217. præsupposita † tamen consuetudine eiusmodi in illa Ditione Mediol. ex doctr. glos. & scriben. c. si propter de rescrip. 6. præsertim Gemin. de cōi attest. ibid. nu. 9. & ex Couarr. & Nauar. locis superius a me relatis in 4. addit. eo. nu. 178. ob hanc rationē inibi sub his formalibus verbis adductam (ex
294 quo statim, atque fuerunt a solo separati † dicuntur a beneficiato percepti ex doctr. Tiraquel. & Dida. locis ibi relatis) sed quod magis
295 refert, subiungit Rota, quod ita tenet † ad exclusionem fundamenti, quo innititur successor nempe in extrauag. Iulii 3. sæpe memorata, de cuius vsu non recepto quod excipere sufficiant hæredi, & ita probasse tenuit eadem Rota, vt in ea ex qua profecto videretur bene fuisse sancitum in Conc. Prou. Mediol. loco sup. alleg. num. 16.
296 Sed adhuc firmiter † tenendum aliud esse quod fructus fuerint a solo separati, & seu aliter exacti aliud vero quod affictus eorum ratione & ex causa debiti, aliiue beneficiorum fructus tempore obitus
297 beneficiatorum remanserint inexacti, de ijs enim † tantum inexactis loquitur ipsa extrauagans, & illius verba sunt adeo clara, quod frustra cauillari possunt, prout videre est superius sub num. 1. & a num. 145. vsque ad num. 152. prout etiam ponderauit Rota memorata superius in addi. xii. pluribus in decisionibus sequutis post istam 1592. inibi me
298 moratis adeo vt de fructibus collectis non † bene possit inferri ad affictus ex causa ipsorum perceptorum debitos, siue quæsitos, aliosue fructus realiter non exactos, quamuis aliter quæsitos siue
299 debitos in hac inquam materia beneficiali, quamuis † secus in prophanis ex l. defuncta, ff. de vsufruct. per ea, quæ superius abunde reperiuntur tradita præcipuè num. 75. & ex doctri. Gig. de
300 pens. quæst. 52. ad fi. vbi dicit non bene inferri † de pensione, ad fructus beneficii, quia illa cum sit quid temporale nihil spiritualitatis
301 habens transmittitur ad hæredes, † secus vero fructus beneficii quamuis quæsitos (quod tantundem importat, ac si diceretur affictus ex causa fructuum perceptorum quæsitos) & prout satis enucleatè considerauit Rota in dict. addit. xii. præcipuè num. 232. vsque per num. 236. & prout videre est in decis. Rot. 1593. memorata in d. addit quę sequitur in fi. addit. ad quam, & ad ipsa extrauag. verba, vbi supr. dictum fuit relata recurrere sat erit, & sic concedi potest, quod extāte cōsuetudine ad hæredes trāsmittātur fructus, qui realiter
302 tempore mortis beneficiariorū exacti reperiūtur † non autē exigendi quamuis ratione perceptorum dicantur quæsiti, & sic iuris fictio-

ne percepti, quia istud non admittit dict. extrauagans, neq; tex. & doct.
303 sup. alleg. neq; eadem Rota nouissima, † quæ etiam tum in materia pensionis hæredibus debendæ an pro rata temporis an pro rata fructuum perceptorum debeatur nunc in vna, nunc in altera fuit sententia sic referente Gabriel. cons. 191. vol. 2. tum etiam in materia Extrauag. ambitiosæ de reb. eccl. non alien. nouissime tenuit sentent. diuersam a priori, vt retuli superius post 18. Addit in Notabil. ibi adductis, Quinimo neq; quo ad extantes transmissionem fieri posse sine mortali prædicto ad hæredes diuites tenuit Conc. Trid. & Molin. eidem adhæren. vt superius dixi in 9. addi. nu. 219. cum seq. & eo casu quo transmittantur rationem haben. esse ad deductionem pro alimentis successoris, & onerum Ecclesiæ incumben. vsq; ad nouos collectus, secundum declarationem, & limitat. superius adduct. prout in addition. quarta, versiculo Et retenta, & successiue prout in addition. quinta, & sexta.

Et sic concesso, vt præmittitur quod fructus recollect. & a solo separati (vt sunt formalia verba dict. decis. Rot. 1592.) ad hæredes transmittantur, quodque etiam statim, atque fuerunt a solo separati dicantur
304 a beneficiato percepti, non † tamen ex hoc excluditur dispositio d. extrauag. Iulij 3. de fructibus inexactis, vt ex præmissis satis superq: liquet, & ex sæpe d. decis. Rot. quarta Iunij 1593. coram Blanchetto liquebit.

NOTABILIA DE MOBILIBVS DIVERSI generis.

Quæ relinquuntur a Beneficiatis tempore mortis Ex Bulla Pii V. Ex commentariis Nauarri, et ex aliis.

CVM hactenus de fructibus beneficiorum inexactis, atq. de exactis tempore obitus beneficiariorum extantibus scripserim, operæ pretium fore duxi hic quoq. subiungere quid de mobilibus diuersi generis, quæ relinquuntur ab ipsis Beneficiarijs decedentibus, Et in primis moneo recurren. esse ad Extrauag. Pij V.
305 † in hac materia occasione spoliorum editam anno 1567. Kal. Septembris Ponti. ann. 1. quæ incipit Romani Pontificis prouidentia la prima, & est in num. constit. ipsius Pontif. xliiij. In Bullario magno fol. mihi 995. & in lib. Red. de spol. in calce ipsius Tract. fol. mihi 449. & apud Nauar. com. tit. de spol. ad c. non liceat 12. q. 2. §. 8. fol. mihi 45. & nouis-

& nouissime in summ. Bull. pag. 461. sub. tit. spolia. cleric. vbi etiam in fi. addit.

Subinde refero continentiam ipsius Extrauag. cum distinctione mobilium, quæ est.

Primum genus. Quod omnia, & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa, nec non Missalia, & Gradualia, ac cantus firm. & Musicæ, alijq; quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res sacræ etiam auri, & argenti, ac quæcunq; alia bona per quoscunq; Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, seu Commendatarios, & alios quoscunq; quæcunque, & qualiacumq; beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, secularia, & quorumuis ordinum regularia in tit. vel commendam aut alias quomodolibet obtinentes quocunq; nomine, vel tit. censeantur etiam si de illis, & eorum qualitatib. specialis & expressa mentio
306 habenda foret, ad vsum † & cultum diuinum etiam in eorum priuatis ædibus, & capellis, vel oratoriis destinata tempore eorum obitus ex testamento, vel ab intestato relicta omnino spectent, & pertineant, ac spectare, & pertinere censeantur ad singulas Eccl. monasteria etiam conuentu carentia, & Beneficia huiusmodi, in quibus resederint, aut quibus præfuerint, seu alias quæ obtinuerint.

Illaq; post eorum obitum eisdem Ecclesijs, monasteriis, & Benefi-
307 ciis eo ipso applicata, & incorporata sint & esse censeantur † etiamsi in Romana Curia & procul ab illa decesserint, vel ad illa nunquam
308 accesserint, ita † vt liceat illis defunctis in eisd. Ecclesiis, Monasterijs, & beneficiis successoribus, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum huiusmodi capitulis, conuentibus respectiue illa propria auctoritate libere apprehendere, ac eorum Ecclesiis, ac sacristiis applicari, & incorporari.

309 Nec † sub quibusuis facultatibus testandi & alias disponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquisitis per quoscunq; Rom. Pontif. prædecessores & successores d. Pij. V. ac per ipsum sub quibusuis tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis etiã motu proprio, & alias quomodolibet concessis, & conceden. comprehendantur, neq; sub appellatione spoliorum veniant.

Ac quæcunq; donationes relicta, & legata, testamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ voluntates, seu spolia desuper contra d. constit. tenorem
310 quomodolibet pro tempore facta quoad præmissa † nulla, & inualida nulliusq; roboris, & momenti existant.

Et personis etiam Ecclesiasticis, seu locis etiam piis, aut Ecclesiis quibuscunque in quorum, seu quarum fauorem pro tempore facta
311 fuerint † minime suffragentur, nec per eisdem personis, seu locis, vel aliis Ecclesiis huiusmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit.

Tt 2 Quinimo

Quinimo res sacras, ac alia bona prædicta quocunq. nomine, vel
312 titulo pro tempore detinentes † ad illa cum effectu restituendum, & consignandum Ecclesijs, & Monasterijs, ac beneficijs per defunctos quomodolibet acquisitis, minime attentis quibusuis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis, omnino teneantur, & ad
313 id † per censuras, & pœnas etiam furti, & sacrilegii, ac alia iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli possint, & debeãt, Sm̃ genus.

Quodq; scamna quæcunq; cathedræ, Arcæ, & etiam ligneæ, vel lapideę, etiam marmoreæ mensæ, & tabulæ, ac quæcunque dolia seu vasa
314 vinaria vacua, & alia similia † supellectilia domestica per quosuis Presbyt. seu Clericos ab humanis pro tẽpore decedẽtes tẽpore eorum obitus. In Ecclesijs, seu eorũ domibus Ecclesiarũ earundẽ, vel alibi vbi uis locorũ relicta sub spoliorũ appellatione minime veniãt, nec pro spo
315 lijs vllo modo reputari possint etiãsi † ex redditibus, & prouentibus, ac fructus beneficiorũ, quæ dũ viuerent obtinebant acquisita fuerint.
316 Et ideo collectores † relinquant ornamenta, & paramenta, necnon vasa, & libros, aliaq; diuino cultui dicata huiusmodi Ecclesiis monasteriis, cappellis, & aliis, beneficiis huiusmodi eorumq; Rectoribus, & aliis præfatis libere dimittant & consignent, ac consignari faciant cum ef-
317 fectu, ac † supellectilia prædicta locis vbi constiterint relinquant.

Hæc est continentia d. Extrau. hic distincte, vt præmittuntur, relata. Subnectam modo notabilia trad. per Nauar. vbi sup.

Et primo, quoad primũ genus bonorũ supramemoratorũ animad-
318 uertit † huiusmodi cõstitutionẽ esse nouissimã, quippe nunquã antea
319 hoc statutum, imo ante hac horũ aliqua fuisse spolia, illa valet † quæ erant empta ex redditibus Ecclesiasticis, alia vero, quę ex alijs compa
320 rata essent † patrimonialia, vel quasi, de quibus disponere eis licebat,
321 & vt ibi dixit, ea † quæ beneficiarij tenẽt empta de suis redditibus pa trimoniorũ, & seruant in domibus suis, vt cũ voluerint celebrẽt, vel ce lebrari faciant missas iure antiquo inter quasi patrimonialia annume rari poterant, cũ etiã laici talia soleãt habere, & in hęredes transmitte
322 re, subiungens, quod licet res sacræ nullius hominis sint, † vsus tamen illarum honestus, & religiosus potest esse etiam apud Laicos.

Secundo, aduertit præfata bona comprehendi in d. Extrauag.
323 si etiam si non essent aliqua benedictione consecrata.
324 Non tamen comprehendi illa, quæ Beneficiarii habent empta ad donandum alicui Ecclesiæ diuersæ a sua, vel ad permutandum cum aliquibus eiusdem generis, vel aliis sibi necessariis.
325 Et quod hæc noua constitutio excipit † a iure antiquo solum, ea, quæ sunt ad vsum Ecclesiasticum destinata, seu deputata.
326 Hinc esse. Quod non compræhendit in prædictis aulea, & tapetes, quę Beneficiarius habet principaliter ad domum suam ornandam

ornandam, licet nonnunquam ea commodet. Ecclesiæ, vel alijs ad agendum festiuiores dies sacros.

327 Neq; † comprehendit ea quæ in vita post vel ante renunciatum beneficium commutauit, vel donauit.

328 Faciens quoq; illationem † quod si quis Beneficiarius in nundinis emisset multos calices sacros, & multa ornamenta ad celebrandas missas idonea, multa etiam missalia, & libros musicos quo alijs, & alijs ea venderet non teneri ad relinquendum illi Eccl. sui beneficij, si morte præuentus non potuisset illa vendere.

In tertio Notabili, quod est speciale ad §. insuper, aduertit.

Quod etiam scamna, cathedræ, arcæ, & cætera bona, quæ secundo
329 genere, siue 2. loco vt supra nominantur † eximuntur a numero spo-
330 liorum quamuis ex iure antiquo † debuissent nominari si fuerunt
331 quæsita ex redditibus Ecclesiasticis. Et ita † quoad hæc ius nouum
332 induci, licet quoad ea † quæ constaret esse comparata ex bonis patrimonialibus, vel quasi ius antiquum contineat.

333 Et sic quod huiusmodi suppellectilia indistincte † permittantur
334 hæredibus etiam si alioqui † diuites sint: quibus † sine iusta causa
335 non posse donari aliqua ex redditibus Ecclesiasticis quæsita, siue intuitu paupertatis sanciuerit Conc. Trid. sess. 25. cap. 1. refor.

336 Subiungens tamen se † consulere huiusmodi hæredibus diuitibus, quod tantundem in opera pia impendant quantum prædicta suppellectilia valere possunt, si eis constaret ea fuisse quæsita ex superfluis, quæ
337 debebantur pauperibus, alioquin † eos non fore securos quoad forum interius, cum ipsa extrauag. nulla contineat verba, quæ id efficaciter probent.

338 Ego autem in hac sententia manerem † quod etiam hæredes huiusmodi suppellectilia locis, vbi constiterint relinquant, & talem fuisse
339 mentem illius Summi Pontificis, præterquam † eo casu, quo ipsi compertum haberent ea fuisse a Beneficiario aliter quam ex fructibus ipsius Beneficij comparata, & acquisita, quia certissimi iuris est
340 † quod acquisita ex fructibus Ecclesiæ sunt Ecclesiæ, vel successoris,
341 & de illis testari † non posse Beneficium obtinentem cum administratione, nisi ex licentia Papæ sic affirmante Redoan. de spol. q. 7. n. 16. & seq. per plur. tex. ibi rela.

342 Et quod acquisita per Prælatum † præsumuntur acquisita de bonis Ecclesiæ ad trad. per eundem Redoan. q. 9. num. 33. & sequen. (vbi tamen videre est propter distinctiones ibi ad plures casus relatas) & facit
343 in xv. q. nu. 4. vbi quod acquisita † post beneficium adeptum præsumuntur intuitu Ecclesiæ, & de redditibus Ecclesiæ acquisita, & in tan-
344 tum valere istam præsumptionem † quod ex ea sententia ferenda sit pro Ecclesia & prout ibi late prosequitur, & comprobat.

FINIS.

S. D. N PAVLI DIVINA PROVIDENTIA Papæ Quinti .

DECLARATIO

Quod Curiales , & Incolæ Vrbis,ac Ciues Romani originarii in Vrbe , & eius Districtu intra decem milliaria decedentes,non faciant spolia de bonis in dicta Vrbe,& eius districtu prædicto existentibus .

Paulus Papa V. Ad perpetuam rei memoriam .

IN eminenti Apostolicæ dignitatis specula , meritis licet imparibus , superna dispositione constituti , inter cæteras curas, quæ ex iniuncto Apostolicæ seruitutis officio nobis incumbunt , illa præcipua est, vt Alma Vrbs nostra Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum martyrio consecrata , ad quam omnes Christifideles ex vniuersis Mundi partibus tanquam ad communem Patriam , & Portum cunctarum gentium,& nationum,atque adeo ad Magistram Veritatis, & Religionis confluunt, ijs demum gratijs , & priuilegiis exornetur , per quæ omnes, qui ad eam vndiq.veniunt,illamq. incolunt, nunc, ac perpetuis futuris temporibus sine vlla animi molestia in illa stare , & permanere,& Romanę Ecclesię,Sediq.Apostolicę adiumento esse possint,ac animaduertentes alias fel.rec. Sixtum Quartum , Iulium Tertium,Pium Quartum,& nonnullos alios Prædecessores nostros Romanos Pontifices,vt eiusdem Vrbis decori,illamq incolentium , & Curiã præfatam sequentium indemnitati consulerent,Curialibus, & Incolis prædictis diuersa præsertim de eorum bonis testandi , seu alias disponendi priuilegia,facultates , & indulta concessisse, prout in eorundem Prędecessorum literis desuper expeditis latius continetur.Quę temporum fortasse iniuria , diuersas ob causas imminuta,aut alias abrogata dicuntur. Volentesq.Nos,qui in eadem Vrbe nati sumus,Curialium,& Incolarum prædictorum indemnitati,& tranquillitati consulere,ac tã eos,quam Romanos Ciues originarios pari fauoris,& gratiæ prærogatiua prosequi,eorundem Prædecessorum vestigijs inhærẽdo, Motu proprio,& ex certa scientia,matura deliberatione , & mera liberalitate nostris , deq. Apostolicæ nobis attributæ potestatis plenitudine , hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus , decernimus, & declaramus,quod post hac perpetuis futuris temporibus omnes , & singuli Romanam Curiam sequentes , seu ipsam Vrbem incolentes, necnon ipsi Romani Ciues originarij nunc & pro tempore existentes, etiam Clerici,& in Sacris, etiam Præsbyteratus ordinibus constituti, cæteræq . omnes,& quæcunq. alię personæ Ecclesiasticæ cuiuscunque sta-

ſtatus,gradus,ordinis, & conditionis, etiam Abbatiali, Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, & etiam maiori,& quauis alia Eccleſiaſtica, vel mundana dignitate fulgentes,& quęcunque beneficia Eccleſiaſtica, ſæcularia, & quorumuis ordinum regularia,aut alias quomodolibet qualificata, & ſpeciali nota digna obtinentes, necnon quaſcunque penſiones annuas ſuper quarumuis Mēſarum Patriarchalium, Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, Abbatialium, ac dignitatum, Canonicatuum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum, vt præfertur, vel alias quomodolibet qualificatorum fructibus redditibus, & prouentibus, aut ipſos fructus, redditus, & prouentus loco penſionum annuarum ſibi Apoſtolica auctoritate quomodolibet reſeruatas, & aſſignatas, ac reſeruatos,& aſſignatos habentes, & obtinentes, qui in dicta Vrbe,vel eius Diſtrictu intra decem milliaria ab ipſa Vrbe nō tamen extra debitam reſidentiam deceſſerint, de omnibus ſuis bonis mobilibus,& immobilibus, ac ſe mouentibus, iuribus, & actionibus quibuſcunque necnon iocalibus, & pecunijs, ac rebus alijs in dicta Vrbe,& eius Diſtrictu intra decem milliaria huiuſmodi conſiſtentibus & ſeu exiſtentibus, ac etiam prouenientibus ex quibuſcunque fructibus redditibus, & prouentibus,ac iuribus, obuentionibus, & emolumentis, etiam decimalibus dictarum Eccleſiarum, & beneficiorum,vt præfertur, quomodolibet qualificatorum, quæ in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, vel alias quomodolibet, etiam ex quibuſuis conceſſionibus,& diſpenſationibus Apoſtolicis obtinent, & ſeu antea obtinuerunt, vel in poſterum obtinebunt, necnon etiam ex quibuſuis fructibus,redditibus, prouentibus,iuribus,obuentionibus, & emolumentis Eccleſiaſticis,atque penſionibus annuis ſuper ſimilibus fructibus redditibus, prouentibus, ac etiam diſtributionibus quotidianis ſibi reſeruatis,conceſſis,conſtitutis,& aſſignatis, necnon ex emolumentis quorumcunque Romanæ Curiæ officiorum, etiam adminiſtrationem habentium, & locorum Montium, vel cenſuum; ac alias prouenien. quæ ipſi pro tempore habuerunt, & obtinuerunt, ac habent, & obtinent, habebuntq. & obtinebunt in futurum, cuiuſcunque qualitatis, quantitatis, & ſummæ, ac pretij, & valoris exiſtant, per eos, & eorum quemlibet acquiſitis,& acquirendis,& in eadem Vrbe,& illius Diſtrictu infra decem milliaria vt ſupra conſiſtentibus, diſponere, & tam donatione inter viuos, vel cauſa mortis ſeu teſtamento, legato, & fideicommiſſo, quam alia quauis diſpoſitione inter viuos, ſeu vltima voluntate in fauorem conſanguineorum, & affinium ſuorum, Collegiorumq; Vniuerſitatum, & locorum piorūm, ac quarumuis aliarum perſonarum, etiam penitus extranearum diſponere, & ordinare, ac in eiſdem rebus, & bonis conſanguineos, & affines, Collegia, & Vniuerſitates, ac loca, & perſonas præfatas, hæredes vniuerſales, vel particulares pro eorum libito

voluntatis facere, de illisq; liberè, & licitè pro libito voluntatis disponere possint, & valeant plenam, & liberam eis, & cuilibet eorum licentiam, & facultatem omnimodam concedimus, & impartimur. Declarantes, quod si contingat, dictos Clericos, & alias Ecclesiasticas personas præfatas, disponere de ipsorum bonis in fauorem illegitimorum, (non tamen ex eorum proprio corpore procreatorum) tunc, & eo casu quoad bona, & iura, & alias res ipsorum disponentium mere patrimonialia, & laicalia in dicta Vrbe, & illius Districtu, vt supra cõsistentia, nec Camera, nec ipsi illegitimi in illis vllo modo succedant, sed ad venientes ab intestato iuxta iuris dispositionem spectent, & pertineant, quauis alia constitutione forsan contrarium disponente non obstan. Præterea motu, scientia, & potestate similibus decernimus, & ordinamus, quod si dicti Curiales, seu Incolæ Vrbis, Romaniq; Ciues originarij, alijq; prædicti in Vrbe, & Districtu prædictis, nõ tamen extra eorum debitam residentiam, ab intestato decesserint, eorum bona, pecuniæ, iocalia, iura actiones, & res huiusmodi, etiam ex bonis, & redditibus Ecclesiasticis supradictis prouenientia per eos, vt supra acquisita in dicta Vrbe, & eius Districtu intra decem milliaria, vt præfertur, consistentia ad eorum hæredes ab intestato venientes liberè deueniant, nec illa ad Romanum Pontificem, aut Sedem, & Cameram Apostolicam spectare, & pertinere dici, vel prætendi possit, minusq; ministri, vel Agentes dictæ Cameræ, etiam sub prętextu quod dicti hęredes in Vrbe non reperiantur, dictorum bonorum possessionem apprehendere, vel sequestrare, aut de illis inuentaria conficere, aut in illis quouis modo se intromittere valeant. Districtius inhibentes modernis, & pro tempore existentibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerario, & dictæ Cameræ generalibus Thesaurario, Commissario, necnon Præsidentibus Clericis nunc, & pro tempore existentibus, omnibusque, & singulis Spoliorum, & Iurium Cameræ Apostolicæ Collectoribus, vel Subcollectoribus, ac alijs Ministris quocunque nomine nuncupatis, ne hæredes, & successores quoscunque etiam ab intestato dictorum Curialium, ac Incolarum, & Ciuium Romanorum, in Vrbe, ac illius Districtu præfato pro tempore decedentium super prædictis bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus actionibus, & rebus quibuscunque per dictos Curiales, Incolas, Romanosque Ciues originarios, pro tempore in Vrbe prædicta, & infra illius Districtum huiusmodi deceden. vt præfertur, acquisitis, contra præsentium nostrarum literarum formam, etiam sub prætextu, seu causa illicitæ negotiationis molestare, perturbare, inquietare, & se in hæreditatibus, & bonis præfatis quouis modo immiscere, aut illa petere, seu sibi, aut Cameræ præfatæ vendicare, seu de illis inuentarium conficere audeant, seu præsumant. Decernentes sic nostræ mentis, & immutabilis voluntatis existere, ac ita, & non aliter per Camerarium,

 The-

Thesaurarium, Commissarium, Præsidentes, & Clericos præfatos, ac alios quoscunque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales quauis auctoritate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum prorsus, nullum, & inane, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstan. constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non Cameræ præfatæ, & Ecclesiarum in quibus dicta beneficia forsan fuerint, aut Monasterium,& Ordinum,quorum illa extiterint, etiam iuramento, confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis,& statutis,& consuetudinibus,necnon priuilegijs,& concessionibus, indultis, & literis Apostolicis, illis necnon Camerario, Thesaurario, Commissario Cameræ Præsidentibus, & Clericis, alijsq; prędictis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, aliisq; efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis per quoscunque Romanos Pontifices, etiam prædecessores nostros in genere, vel in specie,etiam motu scientia,& Apostolicæ potestatis plenitudine similibus aut alias quomodolibet,etiam consistorialiter,concessis,& approbatis,ac innouatis;Quibus omnibus,& singulis,etiam si de illis,eorũq; totis tenoribus specialis,specifica,& ad verbum expressa mẽtio, seu quæuis alia expræssio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret,tenores huiusmodi,ac si de verbo ad verbũ insererẽtur præsentibus pro sufficiẽter expressis habẽtes ad effectũ præsentiũ illis alias in suo robore permãsuris,hac vice dumtaxat specialiter,& expresse derogamus, ac suos effectus aduersus declarationẽ, voluntatem,statutũ, & ordinẽ nostras huiusmodi sortiri,aut vendicari non posse,neq;debere volumus, & decernimus, ceterisq; contrariis quibuscunque. Cęterum quia difficile foret, præsentes nostras literas ad singula quæque loca deferri volumus,& declaramus,quod illarum transumptis, etiam impressis manu Notarii publici subscriptis, & alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ sigillo munitis,eadem prorsus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur,quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris,die 8.Aprilis 1606. Pontificatus Nostri Anno Primo.

M. Vestrius Barbianus.

Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi 1606. Indictione quarta, die vero quarta mensis Aprilis, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D.N.D. Pauli diuina prouidentia Papæ Quinti Anno eius Primo, Retroscriptæ litteræ affixæ,& publicatę fuerunt in valuis Basilicę Principis Apostolorum,& Basilicæ Sancti Ioannis Lateranen.ac Cancellariæ Apostolicę,& in Acię Campi Floræ,vt moris est per me Christophorum Fundatum Apostolicum Curs.

Io: Baptista Bagni Magister Curs.

DECI-

DECISIONES ROTAE ROMANAE.

R. P. D. SERAPHINO.

Romana seu Vercellen. pecuniaria.

Die Mercurij 15. Decembris. 1582.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij vacantis destinati in Vrbe cadunt sub spolijs, & spectant ad Cameram Apostolicam.*

2 *Destinatio solutionis facta in vno loco facit, quod res dicatur esse eius loci, in quo est destinata, & num. 21. quod etiam procedit ratione fisci, vt num. 3.*

4 *Iura & actiones clerici defuncti veniunt sub spolijs, declara, vt num. 16. & 17.*

5 *Fructus beneficiorum remanent Ecclesiæ, et non fiunt beneficiatorum nec de eis disponere possunt; nisi in ea parte quam in vsus proprios consumunt, & num. 8.*

6 *Distributiones quotidianæ defuncto beneficiato non remanent Ecclesiæ sed beneficiati, & ei ita acquiruntur, vt ad hæredes quoscumq; transmittantur secundum communem opinionem.*

7 *Beneficiarius in vita comparatur vsufructuario, in morte vero vsuario, & num. 19.*

9 *Bona acquisita ex redditibus Ecclesiæ regulariter non sunt beneficiatorum, sed ad Ecclesiam pertinent, quod procedit etiam in fructibus simplicium beneficiorum, secundum magis communem opinionem.*

10 *Bulla Pij IV. super spolijs fructuum beneficiatorum defunctorum quomodo intelligatur, & quos liget.*

11 *Materia reseruationis est stricte intelligenda.*

12 *Reseruatio, quæ ponitur in litteris Apostolicis deputationum Collectorum generalium spoliorum dicitur ius nouum.*

13 *Bulla Pauli IV. super spolijs quomodo intelligatur.*

14 *Bulla Iulij III. super fructibus beneficiorum inexatis declaratur, & num. 20.*

Spolia

15 *Spolia sunt rerum ad beneficiatum spectantium, & quæ in eius peculio, & bonis tempore mortis reperiuntur.*
17 *Iura illa & actiones veniunt in spolijs, quæ in hæreditate clerici defuncti sunt remansura; secus est in illis iuribus & actionibus, quæ morte extinguuntur.*
18 *Fiscus non potest capere bona fideicommisso subiecta, quamuis essent in dominio defuncti.*
21 *Destinatio solutionis fructuum beneficij, quæ fit in vno loco, fit pro commoditate clerici, & ipso mortuo cessat eius effectus, & Ecclesia non tenetur, si nolit, vti tali commoditate.*
22 *In destinatione animus destinantis, inspici debet.*
23 *Destinatio solutionis in alio loco in fraudem Cameræ nihil operatur, idem est in fraudem Ecclesiæ.*
25 *Causa Ecclesiæ est fauorabilior, quam causa fisci.*
27 *Fiscus est vltimus priuilegiatorum, & in dubio contra eum fit interpretatio.*
26 *Actiones loco non circumscribuntur sicut fructus.*

PRoposui iterum causam super difficultate reseruata ratione destinationis solutionis hic in Vrbe, & nonnullis ex Dominis placebat,
1 † huiusmodi destinationem facere, vt isti fructus caderent sub spolijs per regul. quæro. de solution. l. 3. in fin. de bon. auctor. Iud. poss. l. contraxisse. de iudic. l. ex facto. §. iterum de hæred. instit. Lap. alleg. 91. num.
2 8. cum similib. † facit enim destinatio, vt res dicatur esse eius loci, in quo est destinata, & ita fuisse decisum in vna Roman. à Bordesia coram bo. me. Domino Oradino, & in alia Romana de Soderinis coram me,
3 & ita passim à Doctorib. tradi, † quod huiusmodi bona capiantur à fisco illius loci, in quo est facta destinatio, Tiraquel. de iure primogen.
4 q. 49. & hanc rationem confirmabant, ex eo quod † cum in spolij veniant iura & actiones clerici defuncti, vt tradit Nauar. de spol. §. 1. nu. 3. & licet ad istos fructus recuperandos esset quæsita bon. mem. Commendatario defuncto actio, eam tamen cadere sub spolijs, attēto quod Reu. Dominus Thesaurarius generalis deputatus per totam Italiam Collector degit in Vrbe, & ibidem exigit iura Cameræ Apostolicæ. Contrariā tamen sententiam septem ex Dominis amplexi sunt; nempe quod destinatio non faciat, vt isti fructus pertineant ad Cameram
5 Apostolicam: nam pro fundamento decisionis repetendum est, † fructus beneficiatorum esse ipsius Ecclesiæ non autem beneficiatorum;
6 nisi in ea parte quam in vsus proprios consumunt, † exceptis tamen distributionibus quotidianis, quæ ijs ita acquiruntur vt ad hæredes quoscumq; eas transmittant, vt ex communi Doctorum sententia tradit Couar. in c. cum in officij. num. 4. de testam. & hæc sententia probatur

batur in d.c.cum in offic.j.& in cap.ad hæc. de testam. c. expedit.& ibi
7 glos.12.q.1.eamq; amplectuntur passim Doctor. † beneficiarium comparantes in vita vsufructuario, in morte vero vsuario, vt ibid. tradit Couar.in princ.& glos.pragmat.tit. de annat. Item quid si Ecclesia.in verb.acquisitos.Immo plures ex Doctoribus absolute comparant beneficiarios vsuarijs, quod licet improbetur per Couar. tamen in hoc consentiunt omnes,vt in morte pro vsuarijs habeantur:vnde sequitur,
8 † fructus non consumptos remanere in dominio Ecclesiæ, vnde fit, vt de eis disponere non possint, vt per glos.in cap. præsenti.de off.ordin. quam sequitur Rota apud Pute.decis. 315. Ioannes Valdes lib. 2. quod
9 adeo verum est,vt † neq;etiam bona acquisita ex redditibus Ecclesiasticis regulariter sint ipsorum beneficiatorum, sed ad Ecclesiam pertineant,d.c.cum in officij.& ibi Couar.n.6. extendit hanc conclusionem etiam ad bona acquisita ex redditibus simplicium beneficiorum, contra opinionem glos. in c. præsenti.de off.ord. lib. 6. quam improbant Archid.Innoc.Abb.Imol.Dominic.Franc.& Bertrand. per eum relati, & hanc magis communem opinionem testatur.Ias.in cons.75.col. vlt. lib.3.Neq;obstat quod multi Doctores post.d.glos.in c.expedit 12.q.1. dicunt dominium esse penes Christum; quia præterquam quod idem resultat effectus respectu quæstionis,quam tractamus, hoc dominium non impedit dominium particulare ecclesiarum; vt optime aduertit Sarmient.in tractat.de reddit.eccles.par.1.c.1.nu.12.Hoc itaq;constituto fundamento,aut Camera prætendit hos fructus vti reseruatos, &
10 de huiusmodi reseruatione nullibi apparet;nam † Bulla fel. re. Pij. IV. sub die 27.Decembris 1560.quam alias informãtes ex aduerso allegabant,est restricta ad Regnum Neapolitanum,& eius prouincias, vltra quod reseruantur tantummodo in ea fructus beneficiatorum reseruatorum,seu affectorum à die vacationis, eorum vsq; ad diem captæ possessionis per prouisos,nulla autem fit mentio decursorum in vita bene
11 ficiati,& per eum non exactorum; Ideo cum simus † in materia reser-
12 uationis,ea est stricte intelligenda,& † huiusmodi reseruatio, quæ passim inseritur in litteris Apostolicis,in quibus deputantur Collectores generales spoliorum per Italiam est ius nouum,vt tradit Nauar.dicto tractat. de spol. §. 6. nu. 7. Neq;etiam talis reseruatio continetur in
13 Constitutione fel.re.Pauli IV.† nam in ea solum cauetur spolia pertinere ad Cameram Apostolicam in quibuscumq; Regnis ac dominijs existant,non tamen explicant,quæ veniant spoliorum appellatione, & quamuis ea videatur tollere eam differentiam, quæ fit inter loca, in quibus solent deputari Collectores,& alia,ad quæ Collectores non destinantur;tamen huiusmodi dispositio numquam fuit recepta in locis, in quibus, non deputantur Collectores: quia non solum consuetudo
14 optima legum interpres declarauit,sed etiam† expresse cauit fel.rec.

Iulius

Iulius III. in quadam sua declaratione Constitutionis per eum editæ super fructibus non exactis,publicata de anno 1551. 18. Iunij, & hanc distinctionem ẽt admittit Nauar.in d.tract.de spol.§.10.nu.3.vers. ad quintũ.& §.14.n.7.sola ergo superest reseruatio,quæ ex huiusmodi declaratoria Iulii III.colligi potest,dum declarat fructus inexactos ex beneficiis sitos in locis,in quibus deputantur Collectores,non cõprehẽdi in Constitutione,quam prius ediderat & publicata fuerat 6.Iunii 1550 nã,in his vult reseruare consuetudines & particularia iura;cõnsuetudines vero & particularia iura sunt, vt hæc tanquam spolia à Camera Apostolica vindicentur,adeo quod tota hæc reseruatio pendet à consuetudine,quæ circumscribitur in his locis,in quibus deputantur Collectores:& ideo non extenditur vltra hæc loca: Aut Camera prætendit fructus huiusmodi inexactis esse spolia,& hoc nulla ratione dici po

15 test secundum regulas iuris communis; † spolia enim sint rerum ad beneficiatos spectantium,& quæ in eorum peculio reperiuntur; vnde sequitur,cum Constitutione prædicta Iulii III.caueatur, redditus inexactos ad Ecclesiam pertinere,si proueniunt ex beneficiis sitis in locis, in quibus non solent deputari Collectores, cum in his ius commune seruari debeat, quod isti fructus non pertineant ad Cameram, cum nunquam fuerint incorporati in peculio bon. mem. Commendatarii defuncti inspecta dispositione iuris communis,& ideo ex eius persona non posse dici spolia, quæ non reperiuntur in eius bonis tempore

16 mortis. Neq; obstat, quod † iura & actiones veniant in spoliis, hoc enim procedere potest in locis, in quibus adsunt Collectores propter consuetudinem supradictam, sed vbi cessat hæc consuetudo, secus est

17 dicendum; nam † hæc regula procedit in iuribus & actionibns, quæ sunt remansura in hæreditate defuncti; secus si morte extinguantur;

18 nam † neq; fiscus capit ea, quæ non remanent in hæreditate, veluti bona fideicommisso subiecta,quamuis essent in dominio defuncti, late Benedict.in repet..c.Raynutius.n.280.cum seq.de testam.Neq.obstat, quod tempore mortis bo. me. Commendatarij isti fructus iam essent decursi, & per conductorem recollecti; & ideo videatur habere locum

19 tex.in l.defuncta.de vsufr.quia, vt supra dictum est, † beneficiarius in morte comparatur vsuario,non autem vsufructuario; & ideo locum non habet in eo textus dictę.l.defuncta.quæ procedit in vsufructuario, sed seruandæ leges de vsuario loquentes,quæ facultatem alteri locandi non concedunt,neq;quicquam ad compendium tribuunt,l. plenum. §. 1. & §. operas. de vsu & habitat. sed omnem tollit difficultatem Con-

20 stitutio Iulij III.de qua supra facta est mentio, † quæ disserte disponit hos fructus ad Ecclesiam spectare, etiam quod dies solutionis viuente beneficiario venerit, & per ipsum non steterit, quo minus illos exegerit;quinimmo pro eorum exactione necessariam diligentiam etiam

indi-

R. P. D. SERAPHINO.

Romana de Soderinis.
Die Veneris 29. Nouembris 1577.

SVMMARIVM.

1 *Actiones censentur esse in loco, in quo fieri debet exactio, secundum veriorem opinionem.*
2 *De actione iudicatur prout de re, ad quam competit.*
3 *Quando actio est ad quantitatem in genere, nullo loco circumscripta, censetur, nec computatur inter immobilia, sed facit tertiam speciem.*
4 *Quando fit mentio de bonis existentibus in certo loco, non veniunt iura & actiones. Idem quando successio est limitata ad certum locum, vt num. 7.*
5 *Dominus succedens vassallo in nominibus creditorum, etiam in ijs, quæ sint extra suum territorium, succedit.*
6 *Successio est ius vniuersale.*
8 *In decisorijs attenditur statutum loci, in quo est celebratus contractus.*

IVlius Soderinus agebat contra Paulum Antonium pro consequutione quartæ partis cuiusdam cedulæ scutorum vigintimil lium vel circa, cuius summæ Glor. mem. Franciscus Primus Galliarum Rex agnoscebat se esse debitorem bon. mem. Cardinalis Volaterrani ratione similis quantitatis per ipsum Cardinalem Romæ diuersis personis in pluribus partitis pro ipsius Regis negocijs solutæ, & mandabat Thesaurariis generalibus finantiarum, vt de dicta summa præfato Cardinali satisfacerent, & alias prout in ea, & fuerat hæc cedula confecta apud S. Germanum en Laye. Excipiebat Paulus Antonius de quadam cessione simili à Reu. Camera Apostolica facta de dicta summa tanquam de spoliis dicti Cardinalis Volaterrani. Replicabat Iulius hanc summam non cadere sub spoliis Cameralibus propter Bullas Summorum Pontificum Sixti & Leonis, in quibus conceduntur facultates testãdi, & succedendi in bonis sitis in Vrbe, & prope eam ad decem milliaria. Duplicabat Paulus Antonius hoc creditũ non cadere sub prædicta dispositione. Quare proposui dubium, an summa contenta in dicta cedula censeretur comprehensa sub dictis priuilegiis,

legiis,& fuit per maiorem partem Dominorum conclusum, quod non, cum præsupposito, quod exactio fieri deberet in Galliis,& non Romæ; nam licet non exigua sit inter Doctores contentio,an actiones connumerentur inter res mobiles, vel immobiles,vt late differit Tiraq. qui infinitos diligentissime cumulat de retract.lignag.§.1. glos.7. in princ. & an censeantur esse in loco,in quo fuit contracta obligatio,vel potius
1 in loco, in quo est destinata solutio, tamen † verior, & receptior opinio est, vt attendatur locus,in quo fieri debet exactio,prout ex sententia Petr.Bald.& Ang.in l.ex facto.de hæred.instit.& Aretin.in cons.10. col. vlt. & Castren.320. lib. 1.Alex.cons.31.lib.1.& cons.19.lib.6.cum aliis, quos refert Tiraquel.de retract.lign.§.36.glos.3.num.15.cum seq.quod confirmatur ex recepta distinctione Doctorum, quam refert
2 idem Tiraq.in præallegat.§.1.glos.7.num.15.& 17.quæ est,quod † de actionibus iudicamus prout de re, ad quam competunt, & ideo cum competeret actio ad exigédas pecunias in Galliis,censeretur hæc actio esse de bonis in Galliis, sitis, vel secundum Lap.alleg.92. incip.in pri
3 mis videndum, quod † si actio est ad quantitatem in genere, prout in casu, de quo agitur, nullo loco censetur circumscripta, nec computatur inter mobilia, sed facit tertiam speciem, & eum sequitur Roman.cons.509.num.19.Tiraquel.præcitat.d.§.36.glos.3. num.16. & secundum hanc opinionem res caret difficultate, quod istud creditũ non venit sub dispositione bullæ Leonis, quocunque loci sint exigendæ pecuniæ,cum bulla aperte loquatur de bonis sitis in Vrbe,& extra
4 per decem milliaria, nam † quando fit mentio de bonis existentibus in certo loco, tunc non veniunt iura, & actiones, l.Caius in princip. de legat.2.& ex auctoritate Bald.tradit optime Socin.cons.105. lib.1. num.4.qui etiam refert,& sequitur Lapum, & Roman. supra citatos, sub num.6.& late per Tiraquel.in l.si vnquam,in verb. bona. num. 13. C.de reuoc.donat.Nec obstat Iacob.de S.Georg.in tractat. de Rhodiis siue operis.num.14.quia loquitur in diuersis terminis, nempe.in quæ-
5 stione, † an Dominus succedat Vassallo in nominibus creditorum,
6 qui sunt extra suum territorium,& tenet,quod sic, & bene, nam † successio est ius vniuersale,& actio hæret ossibus Vassalli, cui succeditur,
7 sed non negat,quod,† si successio esset limitata ad certum locum,quod tunc non venirent actiones, immo hoc expresse fatetur cum alleget Bald. in l. 1. de stat. hom. hoc volentem;sed vtitur hoc argumento,vt excludat argumentum eorum,qui volebant,quod actio illa esset de bonis in alio territorio sitis. Nec etiam huic sententiæ aduersatur Alex. cons.16.num.2.lib.1.quia loquitur de eo,qui habebat bona mobilia, & actiones Romæ,vbi contraxerat domicilium, & licet idem dicat de mobilibus alibi sitis, quando sunt reuersura ad locum domicilii, tamen postea ex auctoritate Baldi tenet,quod sunt de loco,in quo reperiuntur,

riuntur,& non sequuntur personam,contra eundem Baldum sibi contrarium,& hanc opinionem veriorem esse testatur tam ipse, quam additio sub littera B. Neque ab hac opinione discrepat Salicet. in l.cunctos populos.col. pen. vers. sin autem essent iura. C. de Summ. Trin. & fid cath. prout etiam eam ponderat Tiraqu. d. §. 36. glos. 3. num. 17.& idem in effectu censere videtur Rube.Alex.cons.136.num. 1.vers. suadetur. vbi considerat vltra locum contractus locum exactionis. Nec supradictis obstat consideratio, quæ fit ex aduerso per Dominos
8 Aduocatos, quod † in decisorijs attendimus locum, in quo est celebratus contractus per l.si fundus. de euiction. Doctor. in l. 1. C. de Summ.Trin.cum alijs, quia hic subest manifesta fallacia, cum non agamus de quæstione aliqua emergente circa substantiam ipsius contractus, quo casu attendenda essent statuta loci,in quo est celebratus, sed agimus de re ipsa in contractu contenta,& quærimus, an sit in loco, & in quo. Et ex his sublata sunt ea, quæ circa hunc articulum in contrarium deducuntur; ommisso articulo fideicommissi,de quo tanquam non necessario actum non fuit. Quæ deducuntur de capitulis Conclauis non fuerunt examinata;& videndum erit,An quod pro Paulo Antonio allegatur, sit verum, quod hæc disputatio alias in Rota fuerit coram Guidobono ventilata & resoluta.

R.P.D. LVDOVISIO
Vssellen. spoliorum, seu Donationis.

Die Veneris 13. Februarij. MDCIX.

DONATIONEM INTER VIVOS DE BONIS STABILIBVS emptis de fructibus Ecclesiæ factam per Episcopum, qui erat religiosus eius neptibus pro dotibus eisdem promissis validam fuisse,resolutum fuit per DD. de Rota.

SVMMARIVM.

Prælatum habentem administrationem in vita æquiparari vsufructuario, vt possit per actum inter viuos de fructibus beneficij disponere,num.1.

Glos. cap. præsenti ver. reseruari de off.ord.6.esse communiter receptam,& Rota eam sequitur, nu. 2.

Prælatus habens administrationem non solum potest,sed etiam tenetur dotare eius consanguineas pauperes,num.3.

Dotem deberi iure consanguinitatis a Prælato administrationem habente, nu. 4.

Atq; ex causa remunerationis propter seruitia recepta, nu. 5.

Donare licet Prælato ex causa remunerationis, nu. 6.

Dotem deberi iure actionis cum fuerit promissa, ibidem.

Prælatum conueniri posse ratione promissionis dotis ab eo facta, nu. 7.

Prælatum soluere teneri eius debita de fructibus, & redditibus Ecclesia, num. 8.

Parsimonia Prælati in parte fructuum ad suum victum, & vsum destinata operatur, vt de ea possit Prælatus disponere. S. de fructibus sic partis prout & de bonis proprijs, quia eorumdem est eadem ratio, num. 9 & 10.

Regularis effectus Episcopus facit fructus suos in vita, & de eis disponere potest non minus quam secularis, nu. 11. & 12.

Et ita seruari ex praxi totius Christiani orbis, nu. 13.

Prælatum donare posse fructus, vel pecuniam ex eis redactam secus autem de rebus ex dicta pecunia emptis, nu. 14. & 15.

Nisi ipsa res, vel bona ex d. pecunia empta fuissent ad eundem effectum acquisita quia tunc edem iudicari debet quod de ipsis redditibus, nu. 16.

Emptio facta per Prælatum regularem dicitur facta Ecclesia etiam si pro se sit stipulatus, num. 17.

Fallit vt in casu hic relato, num. 18.

Verba ex quibus dignoscatur Prælatum voluisse acquirere alteri quã Ecclesia, hic referuntur, nu. 19.

Verbis ex præcedentibus, & sequentibus colligitur meus contrahentis, & ementis, nu. 20.

An scilicet sibi, vel Ecclesia, aut alteri voluerit acquirere, ibidem.

Etiam si acquirens nomen proprium exprimat, nu. 21.

Regularem non posse acquirere sibi, nec etiam tertio ex defectu potestatis, nu. 22. secundum opin. aliquorum Doct. hic relator.

Id tamen procedere secundum naturam stipulationis, vt hic, nu. 23.

Ecclesia vt non dicatur res acquisita quid sufficiat, nu. 24.

Dotationis in casu Dominium rei emptæ per Prælatum posse dici acquisitum Eccles. reuocabilitier, nu. 25.

Fraudulenter factum dici illud non potest quod fuit factum lege permittente, nu. 26.

Nec etiam quod potuit fieri citra fraudem, nu. 27.

Simulandi causa non extante quid cum simulatione gestum dici non potest, nu. 28.

Et quando non sufficiat pro simulatione emptionis rem emptam possideri a Prælato acquirente vna donatarijs, nu. 29.

Dona-

Donatio & Dos, an immoderata dici possit atten di debere.
Donatio, et dos, Facultates donantis, necnon etiã merita, ac qualitates.
Donatio & dos Donatarij secundũ quas arbitrari debet Iudex, nu. 30.
Donationes factas in vita reseruato vsufructu Episcopo Donanti inualidas declarari ex constitutione Clementis VIII. qua viuentibus donatarijs non sunt effectum sortita, nu. 31.
Constitutio dat formam futuris non præteritis negotijs, num. 32.
Neq; se extendit ad ea, super quibus lis pendet, num. fin.

PETRVS Clement. Professus Ordinis Carmelitani promotus ad Episcopatum Vssellen. emit die 5. Martij 1594. dum esset Episcopus quasdam domos in Ciuitate Calaritana pro se vti persona priuata, & laica, pro suis hæredibus, et successoribus, ac pro quibus dedisset, 22. eiusdem mensis easdem domos donauit Iosephę, et Marianæ eius Neptibus pro ipsarum dotibus. Mortuo Episcopo orta fuit lis inter Capitulum Ecclesiæ Vssellen. et donatarias super dictis domibus in partibus, vbi Capitulum sententiam fauorabilem obtinuit, a qua pro parte mulierum fuit appellatum, et causa appellationis, commissa Illustrissimo Camerario, qui dictam sententiam reuocando pronunciauit ad fauorem donatariarum, et causa ad Signaturam Sanctissimi delata, placuit, quod videretur in Rota de iustitia vltimæ sententiæ, et propterea dedi dubium an sententia illustrissimi Camerarij esset confirmanda, vel infirmanda, quod fuit resolutum pro confirmatione. Quia cum Prçlatus habens administrationem in vita
1 ęquiparetur vsufructuario, vt possit per actum inter viuos de fructibus
2 beneficij disponere, iuxta glos. † communiter receptam in c. præsenti in verb. reseruari, de off. ord. in 6. Rot. decis. 41. num. 2. de probat in
3 antiq. ex ipsis non solum potest, † sed etiam tenetur dotare consanguineas pauperes. Abb. in c. peruenit sub nu. 1. vers. et credo quod bona conscientia de arbitr. Alex. in l. 1. num. 24. ff. sol. matr. Capel. Thol. decis. 290 nu. 9. Boer. decis. 129. num. 8. Campeg. de dot. p. 1. q. 23. Sum. Siluestri. in verb. clericus, il 4. nu. 11. q. 15. late Marsil. de reddit. eccl. c. 32. nu. 8. et 9. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 92. nu. 5. Chissan. dec. 181.
4 Maxime quia dos in casu isto erat debita † non solum iure consangui-
5 nitatis, sed etiam ex causa remunerationis † propter plurima seruitia recepta, vt cantat donatio, et abunde probant testes, licet autem Præ
6 lato donare † ex causa remunerationis, vt per Nauar. conf. 6. num. 3. de donat. li. 1. Immo etiam iure actionis debita, quia illis fuerat promissa ab Episcopo, cuius promissionis intuitu fuerant dic. neptes ex regionibus Hispaniar. ad Regnum Sardiniæ auocatæ, et cum ex ista
7 promissione † potuisset Episcopus conueniri cap. quicunque suffragio, et ibi glos. in verb. promiserint iuncto cap. seq. 12. quęst. 2. clarum

8 est Prælatum ex fructibus,& redditibus Ecclesiæ † teneri soluere sua debita,cap.peruenit,& ibi not.de fideiuss.Rota d.dec.41. num. 2. de prob.in antiq. Quæ tanto magis procedunt, quia ex testibus apparet
9 hoc factum † parsimonia quam adhibuit Episcopus in parte fructuum
10 ad suum victum,& vsum destinata,talium fructuum † est eadem ratio, quæ de bonis proprijs D.Thom.2.2.quæst.185. art. 7.in corpore art. & ibi Caiet.quæst.2.Molin.de iustit.& iur.disp.146. vers. Contrarium, ibi,Tertio quoniam,Nau.de reddit.Eccl.q.1. monit. 33. num. 2. & 4. vers.Quæ ratio,Sot.de iust.& iur.lib.10.quæst.4.art.4.col.4.vers.Cum ergo.

Nec ob quod simus in Episcopo regulari,quia regularis effectus Episco-
11 pus facit fructus suos in vita,& de eis disponere potest † non minus
12 quam secularis Bald.in cap.clerici el 2.num.7.de vit.& honest. cleric. Card.in cap.si quis,colum.pen.vers.In religiosis, de pecul. cler. & in clem.2.§.sed & tales,in princ.eod.titul. Nauar. cons.15. num.4. & per
13 tot. de regul.vbi num. 8. in fine dicit † praxim totius orbis Christiani ita seruari, & cons.70.num.4.eod.tit. dicit neminem contradicere,Sarmient.qui alios alleg.de reddit.eccl.1.quęst.9. num. 10. & dixit Rota in vna Aquilana prioratus,1.Febr.1584.relata inter diuers. dec. 772.par.1.

14 Non obstat,quod prædicta possint procedere † si Episcopus donasset ipsos fructus, vel pecuniam ex eis redactam, secus autem de rebus ex d.pecunia emptis,quia cum bona fuerint ad effectum dotandi em-
15 pta † idem iudicari debet quod de redditibus, vt in specie per Nau. de red.eccl.q.1.monit.47.col.1.vers.& ita Iacob.de Graff.cons.11.nu.21. & seq.de regular.Nec facit quod res emptæ a Prælato regulari dican-
17 tur acquisitæ Ecclesiæ,† etiam si pro se sit stipulatus iux.trad. per Io. And.& alios in cap.cum olim,il 2.de priuil.quia ad hoc, in quo versa-
18 tur punctus istius difficultatis,fuit responsum non procedere † quando apparet Episcopum noluisse Ecclesiæ,sed potius alteri acquirere puta quando alteri stipulatur,quia tunc Ecclesiæ non acquirit ex defectu voluntatis Innoc.in dict.capitulo cum olim,num.tertio, circa med.Host.sub num.12. Io. Andr.sub num. quinto, Henrich.Boich. sub num 4.

Quod autem in isto casu noluerit Ecclesiæ,sed neptibus acquirere suadet
19 † non solum verba stipulationis,pro se,vti persona priuata,et laica, et pro quibus dederit,ponderata per informantes, sed etiam præcedentia,et sequentia,videlicet promissio dotandi præcedens et donatio ex dicta causa post paucos subsequuta, et tota series istius facti ex
20 præcedentibus autem † et sequentibus colligitur cui quis voluerit acquirere, Bald. in l. multum interest sub numerum tertium, C. si quis alt. vel sibi, Bero. qui alios alleg. quæst. 46. nu.5. qui dicit verum

21 rum † etiam si acquirens nomen proprium exprimat. & licet Innocen.
22 & alij supracitati dicant, quod nec † etiam tertio acquirit ex defectu
23 potestatis, id tamen † dicunt propter naturam stipulationis secundum quam alteri quis stipulari non potest, l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de
24 verb. oblig. sed quicquid, sit sufficit † quod non fuerint domus per emptionem acquisitæ Ecclesiæ, & quod quando illas donauit, non donauit rem Ecclesiæ.

Dicebant etiã aliqui ex Dominis, quod vbi fuisset acquisitum domi-
25 nium Ecclesiæ, fuisset acquisitum reuocabiliter † in casu donationis, & quod sicut Episcopus potuisset non emere & non acquirere, potuit etiam acquirere cum ista qualitate reuocabilitatis.

Quæ dicuntur de fraude, sunt, bene sublata per informantes, nec
26 potest dici factum fraudulenter † quod fuit factum lege permittente l. Grachus. C. de adult. Paris. cons. 72. in fine lib. 3. Nec etiam
27 † quod potuit fieri citra fraudem Surd. qui alios allegat decis. 30. num. 38.

28 Cessant etiam, quæ de simulatione dicuntur † tum quia non adest causa simulandi Bar. cons. 65. nu. 4. Anchar. cons. 227. n. 7. & fuit sæpius resolutum, tum etiam quia coniecturæ adductæ pro simulatione visæ fuerunt Dominis leues. Reseruatio enim vsufructus in donatione fuit facta, donec nuberent, & illa quæ in instrumento dotali ad vitam facta legitur, vel est intelligenda secundum eam, quæ facta fuit in instrumento donationis propter verba relatiua apposita, vel præiudicare potuit iuri neptibus quæsito per donationem. Et licet Episcopus habi-
29 tauerit domũ cum neptibus, hoc tamen solum † non sufficit pro simulatione, vt fuit dictum in Beneuentana donationis 27. Nouembris 1585. coram Gipsio, & id factũ fuit iure familiaritatis. Quando autem in eis fabricabat, palam, & publicæ profitebatur se id facere in domibus neptum, vt dicunt Testes. Quamuis etiam exegerit pensionem vnius apothecæ, hoc potuit esse, quia in multis ipsis neptibus auxiliabatur, & præsertim in eis alendis, quando in dicta domo morabatur.

Non obstat quod dicitur de immoderata donatione, & dote, quia attentis facultatibus donantis, qui amplissimum spolium reliquit,
30 necnon meritis, & qualitate donatarium, secundum † quæ arbitrari debet Iudex, vt in his terminis dixit Ias. cons. 73. in fine. vers. non obstat. lib. 3. & ante eum Host. in sum. de donat. §. & quid. num. 6. in fine, & facit glos. in l. sed & si susceperit, quam sequuntur ibi omnes. C. de iud. & habita ratione, quod domus inseruire debebant pro dotibus duarum neptum, nequaquam videtur considerari posse excessiuitas, & si aliqua esset, oriretur ex augumento dotis, postea per Episcopum facto.

Breue fel. rec. Clementis viij. inualidans donationes factas in vita
31 reseruato vsufructu Episcopo donanti non obstat, quia inualidat eas, † quæ viuentibus donatarijs non sunt effectum sortitæ, vnde non comprehendit istam, in qua possessio fuit infra quinq; dies tradita, & si illam posset comprehendere, non afficeret, quia emanauit non solum post obitum Episcopi, sed etiam hac lite pendente, constitutio enim
32 † dat formam futuris non præteritis negotijs l. leges C. de legibus, &
33 non se † extendit ad ea super quibus pendet lis auth. in med. lit. non fieri sac. for. §. ideoq.

R. P. D. BLANCHETTO

Nullius seu Roman. Pecuniaria.

Veneris 4. Iunij. MDXCIII. Vbi declaratur Bulla Iulij III.

SVMMARIVM.

1 *Affictus inexacti quorum solutionis dies cesserat ante obitum beneficiati, & alij qui occasione fructuum perceptorum a coadiutore debebantur non hæredi sed successori in beneficio.*

2 *Bulla Iulij 3. in prooemio constituit differentiam inter fructus Beneficiorum incorporatos, & fructus realiter non exactos, illos enim mere laicales istos vti Ecclesiasticos.*

3 *Declaratur quod fructus inexacti suo tempore decurso ante obitum Beneficiatorum & ipsis viuentibus dies cesserit etiam adhibitis diligentijs pro exactione successoribus adiudicandi sunt.*

4 *Commistio dicitur facta quando discerni non potest vnde fructus prouenerint.*

5 *Verba proprie & cum effectu sunt intelligenda non autem ficte, & idem iudicandum de fructibus ciuilibus sicut de naturalibus tam fructus ciuiles, quam naturales.*

6 *Ex Opinione nonnullorum ex Dominis & iuris communis dispositione debentur successori.*

7 *Declaratur differentia inter vsufructuarium, & eius hæredum, & Beneficiarium in vita, & post mortem, qui a beneficiarius post mortem æquiparatur.*

8 *Beneficiatus quando habet facultatem testandi æquiparat beneficiatum vsufructuario.*

Do-

1 DOmini concorditer in eam descenderunt sententiam, vt affictus inexacti quorum solutionis dies cesserat ante obitum D.Bernardini,& aiij qui occasione fructuum perceptorum a conductore debebantur,non hæredi, sed successori in beneficio debeantur.

2 Constitutio enim Iulij 3.hunc casum apertissimis verbis determinat. Primo dum in prohœmio differentiam constituit inter fructus beneficiorum incorporatos cum alijs bonis ipsorum beneficiatorum, & fructus realiter non exactos,& illornm bonis non commixtos, & incorporatos,illos enim fructus mere laicales, istos vero vti Ecclesiasticos censendos esse declarat.

3 Secundo in dispositione expresse decreuit quod fructus inexacti, & si debeātur pro tempore decurso ante obitum beneficiatorum,ac dies solutionis pro viuente cesserit adhibitis ab eo ipso diligentiis pro illorum exactione successoribus nihilominus esse ad iudicandos. Non obstat quod stante locatione ipsi fructus dicantur percepti d. Galeotto mediante persona sui conductoris, quia extrauagans Iulii Tertii, vt dict. fuit ad hunc effectum requirit commixtionem, & incorporationem.

4 Commixtio autem vera dicitur facta quando discerni non potest vnde fructus prouenerint l.si alieni ff.de solut. & incorporati tunc censendi sunt quando sunt descripti inter res proprias beneficiati l. si quando vbi Bart.C.de bon.vacan.lib.x.Ideo intelligendum est de vere,

5 & realiter exactis, verba enim proprie, & cum effectu non autem ficte sunt intelligenda,& idem iudicandum de fructibus ciuilibus sicut de naturalibus l.diuortio ff.solut.matr. Quare sicut si D.Caleottus dimisisset fructus naturales penes colonum, nec illos bonis suis commiscuisset, vel incorporasset esset locus Bullæ, ita etiam hoc casu,quo ipse non exegit affictus sibi debitos occasione dictor. fructuum, & ex hoc capite apud DD.causa nullam habuit difficultatem.

6 Aliqui etiam ex Dominis ipsis addebant ex iuris communis dispositione,quod isti fructus debeantur successori,c.relatum el. 2. de testa, cap.quia sæpe de elect. & cap.præsenti de off. ord. 6. glo.in cap. expedit.17.quæst.1.Couarr.in cap.cum in officiis num.4.de testa.Ias.cons. 75.col.2.vers.super est ergo respondendum lib.3.

7 Nec huic casui applicatur tex.l.defuncta ff.de vsufr. Paul. de Castr. cons.214.lib.2.cum aliis alleg.quia loquuntur in vsufructuario,& eius hæredibus,Beneficiarius autem in vita vsufructuario assimilatur, cum moritur tamen æquiparatur vsuario glos.dict. cap. præsenti Rot. dec. 41.de proba.in antiq.Put.decis.317. lib.2. & ideo vt dicit Ias. vbi sup. ipse beneficiarius non potest disponere de beneficii sui fructibus ad fauorem suorum hæredem.

Quibus

7 Quibus nõ obstant Alex.cons.xv.in iij.dub.li.2.Couar.li.1.var.resol. c.15. num. 12.quia loquuntur in casu in quo beneficiatus habebat amplissimam facultatem testandi quo in casu æquiparat beneficiatum vsufructuario cui repugnant omnia supradicta.

Et hæc fuerunt ex abundanti dicta cum ex constitut. Iulij iij. casus hic dicatur decisus.

R. P. D. P V T E O.

Quibus debeantur fructus beneficij simplicis in subrogato ad actionem spolij.

S V M M A R I V M.

1 *Surrogatus ad actionem spolij an teneatur ad fructus præstantiarum decursos, quibus cedens alterum spoliauit. & nu. 2.*

3 *Cedente ab intestato mortuo fructus debentur ecclesiæ, si beneficium sit simplex, vel etiam ad Pontifices deuoluuntur.*

1 IOANNES Baldes † possederat certa præstantia, de quibus fuerat spoliatus de anno 1535. quæ cessit in fauorem D. Alphonsi Diaz qui fuit surrogatus etiam quoad actionem spolij; vigore cuius surrogationes obtinuit in spolio cum eadem ratione fructuum etiam in liquidatione eorum; fuit dubitatum in vna Carthagin. beneficiorum, coram Do. Fabio, an à cessionario surrogato etiam quoad actionem spolij deberentur fructus decursi post spolium, & ante cessionem mortuorum se dati, & fuit conclusum, quod vigore
2 † surrogationis nihil deberetur; quia in ea nulla mentio de fructibus; sed quia beneficia erant simplicia, quod licet cedens ipsos tutare non
3 potuisset &c. quia † ab intestato erat mortuus, qui fructus essent ecclesiæ, secundum gloss. in c. præsenti. de offic. ord. in 6. & ideo deberentur cessionario tanquam successori in ipsis beneficijs; vel potius isti fructus ex Bulla Pauli super spolijs etiam essent Pontificis; quia in istis simplicibus non proprie dicitur successor in beneficio.

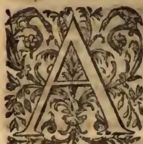
F I N I S.

INDEX
PRAECIPVARVM
MATERIARVM
QVÆ IN HIS TRACTATVS de Spolijs continentur.

Ordine Alphabetico digestus.

Prior numerus Paginam indicat, Secundus vero numerum marginalem denotat.

A

Ac-

Dotem deberi iure consanguinitatis a Prælato administrationem habente, nu. 4.

Atq; ex causa remunerationis propter seruitia recepta, nu. 5.

Donare licet Prælato ex causa remunerationis, nu. 6.

Dotem deberi iure actionis cum fuerit promissa, ibidem.

Prælatum conueniri posse ratione promissionis dotis ab eo facta, nu. 7.

Prælatum soluere teneri eius debita de fructibus, & redditibus Ecclesiæ, num. 8.

Parsimonia Prælati in parte fructuum ad suum victum, & vsum destinata operatur, vt de ea possit Prælatus disponere .s. de fructibus sic partis prout & de bonis proprijs, quia eorumdem est eadem ratio, num. 9 & 10.

Regularis effectus Episcopus facit fructus suos in vita, & de eis disponere potest non minus quam secularis, nu. 11. & 12.

Et ita seruari ex praxi totius Christiani orbis, nu. 13.

Prælatum donare posse fructus, vel pecuniam ex eis redactam secus autem de rebus ex dicta pecunia emptis, nu. 14. & 15.

Nisi ipsa res, vel bona ex d. pecunia empta fuissent ad eundem effectum acquisita quia tunc edem iudicari debet quod de ipsis redditibus, nu. 16.

Emptio facta per Prælatum regularem dicitur facta Ecclesiæ etiam si pro se sit stipulatus, num. 17.

Fallit vt in casu hic relato, num. 18.

Verba ex quibus dignoscatur Prælatum voluisse acquirere alteri quã Ecclesiæ, hic referuntur, nu. 19.

Verbis ex præcedentibus, & sequentibus colligitur meus contrahentis, & ementis, nu. 20.

An scilicet sibi, vel Ecclesiæ, aut alteri voluerit acquirere, ibidem.

Etiam si acquirens nomen proprium exprimat, nu. 21.

Regularem non posse acquirere sibi, nec etiam tertio ex defectu potestatis, nu. 22 .secundum opin. aliquorum Doct. hic relator.

Id tamen procedere secundum naturam stipulationis, vt hic, nu. 23.

Ecclesiæ vt non dicatur res acquisita quid sufficiat, nu. 24.

Dotationis in casu Dominium rei emptæ per Prælatum posse dici acquisitum Eccles. reuocabilitier, nu. 25.

Fraudulenter factum dici illud non potest quod fuit factum lege permittente, nu. 26.

Nec etiam quod potuit fieri citra fraudem, nu. 27.

Simulandi causa non extante quid cum simulatione gestum dici non potest, nu. 28.

Et quando non sufficiat pro simulatione emptionis rem emptam possideri a Prælato acquirente vna donatarijs, nu. 29.

Dona-

Donatio & Dos, an immoderata dici possit atten di debere.
Donatio, et dos, Facultates donantis, necnon etiā merita, ac qualitates.
Donatio & dos Donatarij secundū quas arbitrari debet Iudex, nu. 30.
Donationes factas in vita reseruato vsufructu Episcopo Donanti inualidas declarari ex constitutione Clementis VIII. qua viuentibus donatarijs non sunt effectum sortita, nu. 31.
Constitutio dat formam futuris non præteritis negotijs, num. 32.
Neq; se extendit ad ea, super quibus lis pendet, num. fin.

PETRVS Clement. Professus Ordinis Carmelitani promotus ad Episcopatum Vssellen. emit die 5. Martij 1594. dum esset Episcopus quasdam domos in Ciuitate Calaritana pro se vti persona priuata, & laica, pro suis hæredibus, et successoribus, ac pro quibus dedisset, 22. eiusdem mensis easdem domos donauit Iosephę, et Marianæ eius Neptibus pro ipsarum dotibus. Mortuo Episcopo orta fuit lis inter Capitulum Ecclesiæ Vssellen. et donatarias super dictis domibus in partibus, vbi Capitulum sententiam fauorabilem obtinuit, a qua pro parte mulierum fuit appellatum, et causa appellationis, commissa Illustrissimo Camerario, qui dictam sententiam reuocando pronunciauit ad fauorem donatariarum, et causa ad Signaturam Sanctissimi delata, placuit, quod videretur in Rota de iustitia vltimæ sententiæ, et propterea dedi dubium an sententia illustrissimi Camerarij esset confirmanda, vel infirmanda, quod fuit resolutum pro confirmatione. Quia cum Prelatus habens administrationem in vita
1 ęquipararetur vsufructuario, vt possit per actum inter viuos de fructibus
2 beneficij disponere, iuxta glos.† communiter receptam in c. præsenti in verb. reseruari, de off. ord. in 6. Rot. decis. 41. num. 2. de probat in
3 antiq. ex ipsis non solum potest, † sed etiam tenetur dotare consanguineas pauperes. Abb. in c. peruenit sub nu. 1. vers. et credo quod bona conscientia de arbitr. Alex. in l. 1. num. 24. ff. sol. matr. Capel. Thol. decis. 290 nu. 9. Boer. decis. 129. num. 8. Campeg. de dot. p. 1. q. 23. Sum. Siluestri. in verb. clericus, il 4. nu. 11. q. 15. late Marsil. de reddit. eccl. c. 32. nu. 8. et 9. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 92. nu. 5. Chissan. dec. 181.
4 Maxime quia dos in casu isto erat debita † non solum iure consangui-
5 nitatis, sed etiam ex causa remunerationis † propter plurima seruitia recepta, vt cantat donatio, et abunde probant testes, licet autem Præ
6 lato donare † ex causa remunerationis, vt per Nauar. conf. 6. num. 3. de donat. li. 1. Immo etiam iure actionis debita, quia illis fuerat promissa ab Episcopo, cuius promissionis intuitu fuerant dic. neptes ex regionibus Hispaniar. ad Regnum Sardiniæ auocatæ, et cum ex ista
7 promissione † potuisset Episcopus conueniri cap. quicunque suffragio, et ibi glos. in verb. promiserint iuncto cap. seq. 12. quęst. 2. clarum

21 rum † etiam si acquirens nomen proprium exprimat.& licet Innocen.
22 & alij supracitati dicant,quod nec † etiam tertio acquirit ex defectu
23 potestatis,id tamen † dicunt propter naturam stipulationis secundum quam alteri quis stipulari non potest.l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de
24 verb.oblig.sed quicquid,sit sufficit † quod non fuerint domus per emptionem acquisitæ Ecclesiæ, & quod quando illas donauit,non donauit rem Ecclesiæ.

Dicebant etiã aliqui ex Dominis,quod vbi fuisset acquisitum domi-
25 nium Ecclesiæ,fuisset acquisitum reuocabiliter † in casu dotationis, & quod sicut Episcopus potuisset non emere & non acquirere, potuit etiam acquirere cum ista qualitate reuocabilitatis.

Quæ dicuntur de fraude,sunt, bene sublata per informantes, nec
26 potest dici factum fraudulenter † quod fuit factum lege permittente l.Grachus.C.de adult. Paris. cons. 72. in fine lib. 3.Nec etiam
27 † quod potuit fieri citra fraudem Surd. qui alios allegat decis. 30. num.38.

28 Cessant etiam, quæ de simulatione dicuntur † tum quia non adest causa simulandi Bar.cons.65.nu.4.Anchar.cons.227.n.7. & fuit sæpius resolutum, tum etiam quia coniecturæ adductæ pro simulatione visæ fuerunt Dominis leues. Reseruatio enim vsufructus in donatione fuit facta, donec nuberent, & illa quæ in instrumento dotali ad vitam facta legitur,vel est intelligenda secundum eam, quæ facta fuit in instrumento donationis propter verba relatiua apposita, vel præiudicare potuit iuri neptibus quæsito per donationem.Et licet Episcopus habi-
29 tauerit domũ cum neptibus, hoc tamen solum† non sufficit pro simulatione, vt fuit dictum in Beneuentana donationis 27. Nouembris 1585.coram Gipsio,& id factũ fuit iure familiaritatis.Quando autem in eis fabricabat, palam, & publicæ profitebatur se id facere in domibus neptum, vt dicunt Testes. Quamuis etiam exegerit pensionem vnius apothecæ,hoc potuit esse, quia in multis ipsis neptibus auxiliabatur, & præsertim in eis alendis, quando in dicta domo morabatur.

Non obstat quod dicitur de immoderata donatione,& dote, quia attentis facultatibus donantis, qui amplissimum spolium reliquit,
30 necnon meritis, & qualitate donatarium, secundum † quæ arbitrari debet Iudex,vt in his terminis dixit Ias.cons.73. in fine. vers. non obstat.lib.3.& ante eum Host.in sum.de donat.§.& quid.num.6. in fine, & facit glos.in l.sed & si susceperit,quam sequuntur ibi omnes. C. de iud. & habita ratione, quod domus inseruire debebant pro dotibus duarum neptum, nequaquam videtur considerari posse excessiuitas, & si aliqua esset, oriretur ex augumento dotis,postea per Episcopum facto.

Breue fel. rec. Clementis viij. inualidans donationes factas in vita
31 reseruato vsufructu Episcopo donanti non obstat, quia inualidat eas, † quæ viuentibus donatarijs non sunt effectum sortitæ, vnde non comprehendit istam, in qua possessio fuit infra quinq; dies tradita, & si illam posset comprehendere, non afficeret, quia emanauit non solum post obitum Episcopi, sed etiam hac lite pendente, constitutio enim
32 † dat formam futuris non præteritis negotiis l. leges C. de legibus, &
33 non se † extendit ad ea super quibus pendet lis auth. in med. lit. non fieri sac. for. §. ideoq.

R. P. D. BLANCHETTO

Nullius seu Roman. Pecuniaria.

Veneris 4. Iunij. MDXCIII. Vbi declaratur Bulla Iulij III.

SVMMARIVM.

1 *Affictus inexacti quorum solutionis dies cesserat ante obitum beneficiati, & alij qui occasione fructuum perceptorum a coadiutore debebantur non hæredi sed successori in beneficio.*

2 *Bulla Iulij 3. in proœmio constituit differentiam inter fructus Beneficiorum incorporatos, & fructus realiter non exactos, illos enim mere laicales istos vti Ecclesiasticos.*

3 *Declaratur quod fructus inexacti suo tempore decurso ante obitum Beneficiatorum & ipsis viuentibus dies cesserit etiam adhibitis diligentijs pro exactione successoribus adiudicandi sunt.*

4 *Commistio dicitur facta quando discerni non potest vnde fructus prouenerint.*

5 *Verba proprie & cum effectu sunt intelligenda non autem ficte, & idem iudicandum de fructibus ciuilibus sicut de naturalibus tam fructus ciuiles, quam naturales.*

6 *Ex Opinione nonnullorum ex Dominis & iuris communis dispositione debentur successori.*

7 *Declaratur differentia inter vsufructuarium, & eius hæredum, & Beneficiarium in vita, & post mortem, qui a beneficiarius post mortem æquiparatur.*

8 *Beneficiatus quando habet facultatem testandi æquiparat beneficiatum vsufructuario.*

Do-

1 Domini concorditer in eam descenderunt sententiam, vt affictus inexacti quorum solutionis dies cesserat ante obitum D.Bernardini,& aiij qui occasione fructuum perceptorum a conductore debebantur,non hæredi, sed successori in beneficio debeantur.

2 Constitutio enim Iulij 3.hunc casum apertissimis verbis determinat. Primo dum in prohœmio differentiam constituit inter fructus beneficiorum incorporatos cum alijs bonis ipsorum beneficiatorum, & fructus realiter non exactos,& illornm bonis non commixtos, & incorporatos,illos enim fructus mere laicales, istos vero vti Ecclesiasticos censendos esse declarat.

3 Secundo in dispositione expresse decreuit quod fructus inexacti, & si debeātur pro tempore decurso ante obitum beneficiatorum,ac dies solutionis pro viuente cesserit adhibitis ab eo ipso diligentiis pro illorum exactione successoribus nihilominus esse ad iudicandos. Non obstat quod stante locatione ipsi fructus dicantur percepti d. Galeotto mediante persona sui conductoris, quia extrauagans Iulii Tertii, vt dict. fuit ad hunc effectum requirit commixtionem, & incorporationem.

4 Commixtio autem vera dicitur facta quando discerni non potest vnde fructus prouenerint l.si alieni ff.de solut. & incorporati tunc censendi sunt quando sunt descripti inter res proprias beneficiati l. si quando vbi Bart.C.de bon.vacan.lib.x.Ideo intelligendum est de ve-
5 re, & realiter exactis, verba enim proprie, & cum effectu non autem ficte sunt intelligenda,& idem iudicandum de fructibus ciuilibus sicut de naturalibus l.diuortio ff.solut.matt. Quare sicut si D.Galeottus dimisisset fructus naturales penes colonum, nec illos bonis suis commiscuisset, vel incorporasset esset locus Bullæ, ita etiam hoc casu,quo ipse non exegit affictus sibi debitos occasione dictor. fructuum, & ex hoc capite apud DD.causa nullam habuit difficultatem.

6 Aliqui etiam ex Dominis ipsis addebant ex iuris communis dispositione,quod isti fructus debeantur successori,c.relatum el. 2. de testa. cap.quia sæpe de elect. & cap.præsenti de off. ord. 6. glo.in cap. expedit. 17.quæst. 1.Couarr.in cap.cum in officiis num.4.de testa.Ias.cons. 75.col.2.vers.super est ergo respondendum lib. 3.

7 Nec huic casui applicatur tex.l.defuncta ff.de vsufr. Paul. de Castr. cons.214.lib.2.cum aliis alleg.quia loquuntur in vsufructuario,& eius hæredibus,Beneficiarius autem in vita vsufructuario assimilatur, cum moritur tamen æquiparatur vsuario glos.dict. cap. præsenti Rot. dec. 41.de proba.in antiq.Put.decis.317. lib.2. & ideo vt dicit Ias. vbi sup. ipse beneficiarius non potest disponere de beneficii sui fructibus ad fauorem suorum hæredem.

Quibus

7 Quibus nõ obstant Alex.conf.xv.in iij.dub.li.2.Couar.li.1.var.resol. c.15. num. 12.quia loquuntur in casu in quo beneficiatus habebat amplissimam facultatem testandi quo in casu æquiparat beneficiatum vsufructuario cui repugnant omnia supradicta.

Et hæc fuerunt ex abundanti dicta cum ex constitut. Iulij iij. casus hic dicatur decisus.

R. P. D. P V T E O.

Quibus debeantur fructus beneficij simplicis in subrogato ad actionem spolij.

S V M M A R I V M.

1 *Surrogatus ad actionem spolij an teneatur ad fructus præstantiarum decursos, quibus cedens alterum spoliauit.& nu.2.*

3 *Cedente ab intestato mortuo fructus debentur ecclesiæ, si beneficium sit simplex, vel etiam ad Pontifices deuoluuntur.*

1 IOANNES Baldes † possederat certa præstantia, de quibus fuerat spoliatus de anno 1535.quæ cessit in fauorem D.Alphonsi Diaz qui fuit surrrogatus etiam quoad actionem spolij; vigore cuius surrogationes obtinuit in spolio cum eadem ratione fructuum etiam in liquidatione eorum; fuit dubitatum in vna Carthagin.beneficiorum, coram Do.Fabio, an à cessionario surrogato etiam quoad actionem spolij deberentur fructus decursi post spolium,& ante cessionem mortuorum se dati , & fuit conclusum , quod vigore
2 † surrogationis nihil deberetur; quia in ea nulla mentio de fructibus; sed quia beneficia erant simplicia , quod licet cedens ipsos tutare non
3 potuisset &c.quia † ab intestato erat mortuus, qui fructus essent ecclesiæ, secundum gloss. in c. præsenti. de offic.ord. in 6. & ideo deberentur cessionario tanquam successori in ipsis beneficijs; vel potius isti fructus ex Bulla Pauli super spolijs etiam essent Pontificis; quia in istis simplicibus non proprie dicitur successor in beneficio.

F I N I S.

INDEX
PRAECIPVARVM
MATERIARVM
QVÆ IN HIS TRACTATVS
de Spolijs continentur.

Ordine Alphabetico digestus.

Prior numerus Paginam indicat, Secundus vero numerum marginalem denotat.

A

Ac-

Item

Cle-

Clericus

Fru-

Hodie

In

Le-

Ne-

O

P

Per

Præ-

Quan-

pro-

S.

Sex

T

Vide

FINIS.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Omnes ſunt quaterniones, præter, † Zz, quę ſunt duerniones.